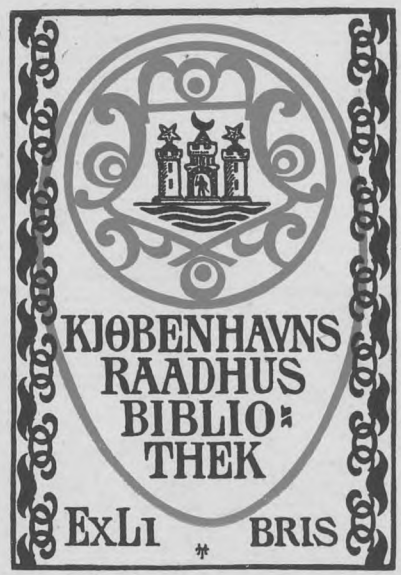
KJØBENHAVNS
RAADHUS
BIBLIO-
THEK
EXLI
BRIS

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1911

AF

A. ULRIK
Stadslæge

KØBENHAVN
F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI
1912

09.614
Qa 75
P11-16

5274

Kort efter Udgangen af 1911 (den 1ste Februar 1912) fratraadte Etatsraad E. M. Hoff Stadslægeembedet, som han havde beklædt siden den 1ste Januar 1897, for at overlage det ærefulde Hverv som Formand for Sundhedsstyrelsen. Hans Bortgang fra Kommunens Tjeneste var et uerstatteligt Tab for dens Sundhedsvæsen, for hvilket hans initiativrige Personlighed havde været en Spore og en Støtte. For den, i hvis Lod det er faldet at fortsætte hans Gerning, maa det staa som en Opgave og et Maal at bevare det Præg paa én Gang af Fasthed og Bøjelighed, af omfattende Overblik og Hensyn til de mindste Enkeltheder, som han formaaede at paatrykke sin Virksomhed. Hans Medarbejdere fra de forløbne 15 Aar skylde ham Tak for hans Tilskyndelser og Vejledning og ønske, at han maa finde Arbejdsfred og se Frugter af sit Arbejde i den nye betydningsfulde Stilling.

Ax. Ulrik.

INDHOLD.

A.

Meteorologiske Forhold i 1911 1
Sundhedstilstand 1911 2
a) *Epidemiske og andre Sygdomme i 1911:*
Febris typhoidea 4
Meningitis cerebrospinal. epidem. 7
Poliomyelitis ant. ac. 8
Diphtheria (& Croup) 10
Scarlatina 13
Morbilli 16
Tussis convulsiva 18
Angina parotidea 22
Erysipelas 23
Febris puerperalis 23
Trismus & Tetanus neonatorum 24
Pemphigus neonatorum 24
Febris intermittens 24
Febris rheumatica 24
Pneumonia crouposa 25
Pneumonia catarrhalis 26
Tracheobronchitis 28
Influenza 28
Tuberculosis pulmonum 29
Angina tonsillaris 34
Cholerine 35
Morbi venerei (Gonorrhoea, Ulc. ven., Syphilis) 36
Scabies 38
Delirium tremens 39
Cancer 39
Diabetes mellitus 41
Garnisonen 42
b) *Befolkningsforhold:*
Folketal, Tilvækst, Beboelsestæthed 43
Ægteskaber 45
Fødsler (Fødsler udenfor Ægteskab) 45
Dødsfald 48
Dødfødte 54

B.

Offentlig Sundhedspleje:
Karantænevæsen 56
Vaccination 57
Virksomheden under Sundhedskommissionen:
Arbejdsanvisninger for Desinfektionspersonalet 58
Tilsyn med Plejebørn 62
Sundhedskommissionens Laboratorium 64
Kontrol med Drikkevandet 70
Tilsyn med Mælkeudsalg 71
Tilsyn med Kødvarer 73
Sundhedskommissionens Desinfektionsstation 75

C.

Tabeller: 1. Dødelighed (Dødsaarsager, Aldersklasser); 2. Dødelighed (Dødsaarsager efter Sygekvarter og Aarstid); 3. Dødelighed (efter Alder og Aarstid); 4. Dødsfald (efter Alder og Sygekvarter), Ægteskaber, Fødsler, Dødfødte; 5. Epidemiske Sygdomme; 6. Kvarterernes Areal og Folketal, relative Dødelighed og Dødelighed af epidemiske Sygdomme, Befolkningens Aldersklassefordeling ved sidste Folketælling, Beboelsestæthed, Kvartergrænser.

A.

Om de **meteorologiske Forhold i 1911** giver det meteorologiske Institut følgende Oplysninger:

Meteorologiske Data ved København (Meteorologisk Institut) i 1911.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Aaret
Middelvarme C°	2.0	1.8	2.8	6.5	12.5	14.7	16.7	18.0	14.3	9.1	6.1	3.8	9.0
Middelfugtighedsgrad i pCt.	86	83	82	74	72	72	76	72	76	81	86	90	79
Middellufttryk i mm. ved Havet og 45° Br.	766.6	759.4	760.8	759.4	763.5	761.3	764.0	761.8	761.3	760.4	756.7	760.0	761.3
Nedbør, mm.	16.8	52.4	25.8	28.2	32.7	68.3	56.6	41.9	19.3	73.6	63.8	54.3	533.7
Dage med Nedbør	12	15	13	11	9	13	12	12	12	18	22	19	168
» » Sne	3	11	3	2	»	»	»	»	»	»	2	2	23
» » Hagl	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1
» » Torden	»	»	»	2	»	1	2	2	»	»	1	»	8
» » Storm	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

1911. *Januar* blev med vestlige Vinde meget mild og fik meget lille Nedbør. *Februar* fik med vestlige Vinde meget mildt Vejr og rigelig Nedbør. *Marts* blev mild med østlige Vinde og lille Nedbør. *April* blev mild med vestlige Vinde og omtrent normal Nedbør. *Maj* havde med østlige Vinde meget varmt Vejr og omtrent normal Nedbør. *Juni* havde med vestlige Vinde omtrent normal Varme og stor Nedbør. *Juli* havde med nordvestlige Vinde omtrent normal Varme og Nedbør. *August* blev med vestlige og nordvestlige Vinde meget varm med lille Nedbør. *September* havde med vestlige og nordvestlige Vinde mildt Vejr og meget lille Nedbør. *Oktober* fik med vestlige Vinde omtrent normal Varme og rigelig Nedbør. *November* havde med vestlige Vinde mildt Vejr og stor Nedbør. *December* fik med sydlige Vinde meget mildt Vejr og rigelig Nedbør. *Aaret* var mildt med vestlige Vinde og normal Nedbør.

Ligesom i de nærmest foregaaende Aar var Sundhedstilstanden i 1911 god, om end Mæslinger, Kighoste og navnlig Influenza optraadte med noget større Udbredelse end sædvanligt. Ogsaa Difteritis var mere udbredt, Skarlagensfeber derimod mindre udbredt end i 1910, og Kolerinen var vel ret udbredt, men dog ikke saa hyppig som det foregaaende Aar.

	Beregnet Folkemængde ved Aarets Midte	Alle anmeldte Sygdomstilfælde	Anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme	Paa 1000 Indbyggere faldt af epidemiske Sygdomme
1882	255000	55029	46195	181
1883	263000	49290	39221	142
1884	274000	57878	47285	173
1885	284000	47499	36775	129
1886	289000	54971	44359	153
1887	295000	59889	50603	171
1888	303500	49807	41354	136
1889	308600	66336	58376	189
1890	314600	61894	54142	172
1891	319000	75005	67708	212
1892	323000	60626	53371	165
1893	327000	65893	58191	178
1894	331300	61918	54860	165
1895	335700	57764	50981	152
1896	340500	48163	41074	121
1897	345000	49239	41573	121
1898	349000	47340	38968	112
1899	354000	61092	52930	150
1900	358000	51463	43228	121
1901	381000	60215	50736	133
1902	411000	50050	40961	100
1903	417000	53457	44388	106
1904	423000	50950	42331	100
1905	425000	57527	49228	116
1906	432000	47959	39203	91
1907	439000	56930	46418	106
1908	445000	64127	51175	115
1909	450000	55335	42388	94
1910	459000	56338	43343	94
1911	465000	63450	50332	108

Der anmeldtes i 1911 ialt 63450 Sygdomstilfælde mod 56338 i 1910 og 55335 i 1909, deraf 50332 Tilfælde af epidemiske Sygdomme mod 43343 i 1910 og 42388 i 1909. Den epidemiske Morbiditetskvotient blev herefter med et beregnet Middelfolketal paa 465000: ca 108 p. M. eller noget højere end i de to nærmest foregaaende Aar.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oktb.	Novb.	Dcb.
1886—1895	208	176	193	155	151	143	130	130	144	144	174	267
1896—1901	180	229	224	135	120	113	92	121	121	121	145	140
1902—1906	185	175	150	129	109	99	81	103	101	108	117	130
1907	161	271	161	134	117	102	64	57	86	101	134	150
1908	370	239	141	110	102	92	77	130	116	93	115	103
1909	175	190	168	139	126	107	66	61	74	73	98	122
1910	203	150	112	91	91	89	81	122	98	107	141	134
1911	153	189	173	159	130	127	87	153	153	108	113	107

Af foranstaaende Oversigt over det Antal Tilfælde af epidemiske Sygdomme, der anmeldtes i hver af Aarets Maaneder gennemsnitlig pr. Dag, fremgaar det, at Antallet oversteg Aarets Gennemsnit — 138 — i de fire første Maaneder, hvilket fortrinsvis skyldes Influenza, samt i August og September, i hvilke Maaneder Kolerinen som sædvanlig naaede sin største Udbredelse. Ligesom i de foregaaende Aar indløb de færreste Anmeldelser i Juli Maaned, men iøvrigt var Sygeligheden ogsaa i Aarets sidste Maaneder forholdsvis ringe.

Den efterfølgende Oversigt, i hvilken Influenzaen ikke er medregnet, fordi den paa de ugenlige Sygelister opføres uden Bopælsangivelse, viser, at de epidemiske Sygdomme ligesaa lidt som i de nærmest foregaaende Aar har haft nogen væsentlig Indflydelse paa Dødelighedsforholdene.

	Anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme paa 1000 Indbyggere*)				Døde af epidemiske Sygdomme (Tab. 2 Nr. 1—15) paa 1000 Indbyggere				Døde af alle Dødsaarsager tilsammen p. M.			
	1900-04	1905-09	1910	1911	1900-04	1905-09	1910	1911	1900-04	1905-09	1910	1911
I. Gamle Bys ældre Del	95	88	88	102	2.9	2.9	2.1	2.1	14.9	14.2	14.0	12.9
II. Gamle Bys yngre Del	84	73	74	91	3.7	2.6	2.0	2.6	17.2	16.2	14.9	17.5
III. Gammelholm	89	74	67	73	1.9	1.9	0.8	1.7	11.8	12.2	11.8	11.2
IV. St. Annæ Ø. Kvarter	94	86	81	88	2.6	2.2	2.0	2.1	16.3	18.2	16.2	11.3
V. St. Annæ V. Kvarter	101	88	82	90	3.9	3.8	3.6	3.4	16.2	15.9	15.7	15.7
VI. Kristianshavn	110	110	126	125	4.5	4.3	4.2	3.4	16.7	15.8	15.6	13.3
Indre By	97	89	88	100	3.6	3.3	2.9	2.9	16.1	16.0	15.0	14.4
VII. Voldkvarteret	89	82	72	87	1.9	2.1	1.5	1.8	11.0	10.9	11.4	10.7
VIII. Østerbro	115	97	86	100	3.7	2.9	2.6	2.3	12.4	11.1	10.7	10.1
IX. Blegdam	93	82	78	97	4.2	4.1	3.5	3.7	15.1	15.1	13.3	17.3
X. Nørrebro	77	72	80	82	5.7	5.1	4.8	4.3	22.7	19.7	18.0	17.6
XI. Blaagaard	85	74	81	95	4.9	4.4	2.9	3.8	17.7	17.1	15.5	16.2
XII. Vesterbro	98	93	83	102	4.9	4.0	3.0	3.5	15.5	14.4	12.0	13.5
Ydre By	93	86	81	94	4.2	3.7	3.1	3.2	15.5	14.6	13.3	13.9
XIII. Valby	89	115	103	138	3.8	3.6	2.4	3.4	13.8	13.3	11.6	11.8
XIV. Brønshøj	74	79	64	74	5.5	4.9	3.8	4.1	17.9	15.0	12.6	12.4
XV. Sundby	107	90	94	100	4.2	4.1	3.5	3.2	14.9	13.4	12.0	12.2
Forstæder	95	93	88	101	4.6	4.2	3.4	3.5	15.8	13.7	12.0	12.2
Hele Byen	95	88	84	97	4.1	3.9	3.1	3.3	16.3	15.6	14.2	14.8
(Udenbys fraregnede)	—	—	—	—	—	—	—	—	(15.9)	(14.9)	(13.6)	(13.9)

*) Influenza ikke medregnet.

Den summariske Dødelighedskvotient var i 1911 lidt større end i de to foregaaende Aar nemlig 14,8 eller med Fradrag af de døde, der ikke var hjemmehørende i Byen, 13,9 p. M., men iøvrigt lavere end i noget tidligere Aar.

a) Epidemiske og andre Sygdomme i 1911.

Af **Kolera** *(Cholera asiatica)*, **Blodgang** *(Dysenteria)*, **Kopper** *(Variolæ)*, **eksantematisk Tyfus** *(Typhus exanthematicus)* eller lignende farlige epidemiske Sygdomme forekom der ingen Tilfælde.

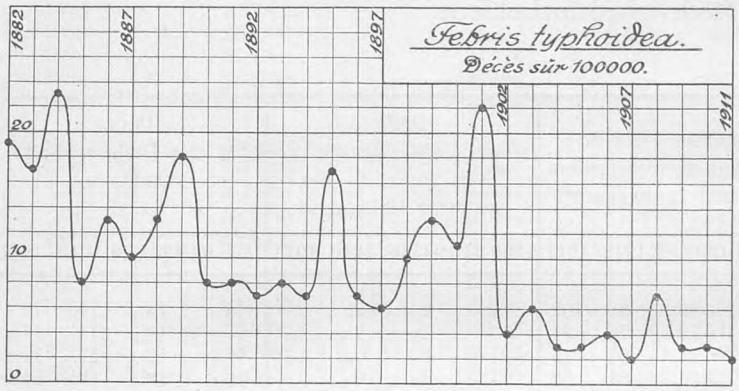

Tyfoid Feber *(Febris typhoidea)* optraadte i 1911 med færre Tilfælde end i noget foregaaende Aar. Der anmeldtes ialt 65 Tilfælde mod 95 i 1910 og 77 i 1909, hvilket sidste Tal var det laveste indtil da anmeldte. De anmeldte Tilfælde udgjorde 0,14 pro Mille af Stadens Befolkning mod 0,21 i 1910, 0,17 i 1909 og 0,71 i 1908.

Anmeldte Tilfælde af Febris typhoidea 1882—1911
i pro Mille af Befolkningen.

1882	1.91	1887	1.60	1892	0.81	1897	0.57	1902	0.59	1907	0.22
1883	1.69	1888	1.72	1893	0.78	1898	0.82	1903	0.59	1908	0.71
1884	2.20	1889	2.94	1894	1.09	1899	1.16	1904	0.43	1909	0.17
1885	1.74	1890	1.01	1895	1.86	1900	0.96	1905	0.20	1910	0.21
1886	1.94	1891	0.88	1896	0.70	1901	1.56	1906	0.34	1911	0.14

Febr. typhoid.	Anmeldte		Døde af Fb. typh.		
	Tilfælde i Femaaret	p. M. af Befolkn. aarlig	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	Aarlig pr. 1000 Indbg.
1882—1886	2592	1.90	210	8.5	0.16
1887—1891	2498	1.63	165	7.4	0.11
1892—1896	1740	1.05	149	8.7	0,09
1897—1901	1834	1.03	224	11.9	0.12
1902—1906	931	0.44	85	9.1	0.04
1907	96	0.22	8	8.3	0.02
1908	315	0.71	31	9.8	0.07
1909	77	0.17	12	15.6	0.03
1910	95	0.21	15	15.8	0.03
1911	65	0.14	7	10.8	0.02

Den langt overvejende Del af samtlige Tilfælde anmeldtes i Løbet af Eftersommeren, deraf 10 i Juli, 13 i August og 14 i September, og Sygdommens Optræden svarede for saa vidt ganske til det sædvanlige.

Anmeldte Tilfælde af Febr. typh.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	182	125	145	130	112	231	286	341	349	310	219	162	2592
1887—1891	159	104	124	124	120	157	375	385	314	285	197	144	2498
1892—1896	68	63	48	64	130	307	155	158	218	266	141	122	1740
1897—1901	55	56	42	42	76	102	135	288	418	258	225	137	1834
1902—1906	85	80	41	38	39	43	47	120	148	160	91	39	931
25 Aar gennemsnitlig aarlig	22	17	16	16	19	34	40	52	58	51	35	24	384
1907	5	5	14	6	3	2	6	7	7	7	8	16	96
1908	3	4	4	6	5	10	18	108	112	29	8	8	315
1909	2	2	»	»	»	7	4	25	22	11	3	1	77
1910	1	1	3	3	6	17	8	17	16	11	7	5	95
1911	5	3	1	1	1	5	10	13	14	7	5	»	65

Nogen epidemisk Ophobning af Tilfældene fandt ikke Sted, naar undtages nogle smaa Familieepidemier paa indtil 4 Tilfælde. Et Tilfælde skyldtes Laboratorieinfektion og 4 var indførte med Skibe fra Udlandet.

Anmeldte Tilfælde af **Febris typhoidea**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.*	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1882—1886	204	149	58	140	353	173	1077	313	117	161	241	331	248	1411	»	»	»	»	104	2592
1887—1891	109	186	55	135	248	140	873	234	118	139	167	320	544	1522	»	»	»	»	103	2498
1892—1896	56	143	62	76	209	175	721	186	106	121	90	184	295	972	»	»	»	»	47	1740
1897—1901	117	316	27	43	124	71	698	154	227	138	162	116	265	1062	6	5	»	11	15	1834
1902—1906	38	77	14	27	61	38	255	62	84	67	55	65	173	506	29	35	78	142	28	931
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	21	35	9	21	40	24	150	38	26	25	29	40	61	219	6	7	15	28	12	409
1907	2	5	1	5	4	2	19	7	8	11	12	16	7	61	1	»	7	8	8	96
1908	4	4	3	2	14	24	51	11	56	32	51	23	42	215	1	7	31	39	10	315
1909	1	»	»	1	3	3	8	»	20	12	3	7	5	47	5	1	13	19	3	77
1910	1	4	1	1	5	5	17	7	23	3	10	3	14	60	3	»	11	14	4	95
1911	»	2	1	1	2	10	16	3	8	6	3	8	7	35	3	3	3	9	5	65

Det største Antal af Tilfælde — 10 — anmeldtes fra Kristianshavn; derefter kom Østerbro og Blaagaardskvarteret med hver 8, Vesterbro med 7 og Blegdamskvarteret med 6 Tilfælde. De øvrige Tilfælde var spredte med højst 3 Tilfælde i hvert Kvarter.

Af de anmeldte var 29 Mænd, 20 Kvinder og 16 Børn under 15 Aar.

8 af Tilfældene anmeldtes som *Paratyfus*.

*) For Femaaret 1882—1886 er hele Garnisonen medregnet under St. Annæ Vestre Kvarter.

Døde af **Febris typhoidea**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—25 Aar		25—45 Aar		45—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				M	K	M	K	M	K	M	K	
1882—1886	3	22	27	41	15	38	31	16	13	7	7	220
1887—1891	—	13	20	29	27	38	22	10	9	2	5	175
1892—1896	—	6	22	25	16	34	24	10	10	—	2	149
1897—1901	—	6	26	38	35	43	35	19	18	—	5	225
1902—1906	—	3	7	8	12	27	11	6	7	3	1	85
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	0	2	4	6	4	7	5	2	2	1	1	34
1907	—	1	—	—	2	2	1	2	—	—	—	8
1908	2	—	2	10	1	9	5	—	—	—	2	31
1909	—	—	2	1	3	1	—	1	4	—	—	12
1910	—	—	2	1	2	2	4	3	1	—	—	15
1911	—	—	—	2	—	1	2	1	1	—	—	7

Der indtraf i 1911 kun 7 Dødsfald af tyfoid Feber og Mortalitetskvotienten var saaledes mindre end i noget foregaaende Aar, 0,015 pro Mille. Letaliteten var ligeledes mindre end sædvanlig, ca. 10,8 pCt. Af 29 angrebne voksne Mænd døde 4, af 20 Kvinder 3 og af 16 Børn under 15 Aar ingen.

Af 65 anmeldte blev 51 eller ca. 78 pCt. behandlet paa Hospital.

Af vedføjede Oversigt over den tyfoide Febers Forekomst i nærliggende Hovedstæder og større Byer fremgaar, at Sygdommen ogsaa der kun har haft ringe Udbredelse i Beretningsaaret.

Febris typhoidea Døde paa 100,000 Inb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911
Kristiania	7	8	6	12	13	4	2	2	2	2	1
København	17	12	9	9	8	4	2	7	3	3	2
Stockholm	24	15	12	5	3	2	2	1	1	4	2
London	23	15	14	15	9	6	4	20	3	4	3
Berlin	23	14	8	5	4	4	4	4	4	4	3
Hamburg	»	»	18	5	4	4	3	4	3	5	5
Amsterdam	37	21	17	12	9	11	10	21	4	7	5
Rotterdam	21	16	9	22	11	11	10	19	7	7	6

Om Tyfusdiagnosestationens Virksomhed i 1911 har Dr. med. Th. Madsen afgivet efterfølgende Beretning:

I Løbet af 1911 modtoges 243 Blodprøver til Undersøgelse. Disse stammede fra 223 Personer.

	Antal Prøver	Tyfoidfeber						Ikke Tyfoidfeber					
		Reaktion				Ialt	Ingen Reaktion	Reaktion				Ialt	Ingen Reaktion
		1/250	1/150	1/50	1/25			1/250	1/125	1/50	1/25		
Januar	18	1	»	2	»	3	»	»	»	»	»	»	15
Februar	24	1	»	»	»	1	2	»	»	»	»	»	21
Marts	22	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	21
April	15	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	14
Maj	21	2	1	»	»	3	1	»	»	»	»	»	17
Juni	18	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18
Juli	25	4(1)	1	»	»	5	1	»	»	»	»	»	19
August	21	»	»	2(1)	»	2	»	»	»	»	»	»	19
September	32	5(4)	»	»	1	6	4	»	»	»	1	1	21
Oktober	14	1	1	»	»	2	3	»	»	»	»	»	9
November	20	1	»	»	»	1	»	»	»	»	(1)	(1)	18
December	13	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	12
	243	15(5)	3	5(1)	1	24	12	»	»	»	3(1)	3(1)	204

Tallene i Parentes angiver, hvor mange af Tilfældene der gav Reaktion med B. paratyphosus B.

Ved at udsende Spørgeskemaer til Hospitalerne og de behandlende Læger har Diagnosestationen søgt at skaffe sig Oplysning om den kliniske Diagnose for *alle* de undersøgte Sygdomstilfælde.

Samtlige Blodprøvers Agglutinationsevne er undersøgt saavel overfor B. typhosus som overfor B. paratyphosus B. Endvidere er regelmæssigt forsøgt Dyrkning af Baciller fra Koaglet.

Om Prøvernes Resultat giver ovenstaaende Tabel nærmere Oplysning.

I 3 Tilfælde, hvor Diagnosen opgaves ikke at være F. t., var positiv Reaktion, som først fremkom i Fortynding 1:25. Den kliniske Diagnose i disse 3 Tilfælde er opgivet som henholdsvis: Febr. cont., Bronchopneumoni og Bronchopneumoni.

I de andre 24 Tilfælde, hvor Reaktionen var positiv, er den kliniske Diagnose opgivet som Tyfus. Af disse fandtes i 5 kun Reaktion overfor B. paratyf. B., 5 viste Agglutinationsevne overfor baade B. paratyf. B. og B. tyf. 14 Prøver indeholdt kun Tyfusagglutinin.

I 12 Prøver fra 10 Tilfælde af klinisk Tyfoidfeber udeblev Reaktionen. Heraf stammede 6 fra første Uge, i 3 af disse dyrkedes Bac. tyf. fra Koaglet, hvorved Diagnosen kunde fastslaas. Ialt er Baciller dyrket 5 Gange.

Epidemisk Hjærne-Rygmarvsbetændelse *(Meningitis cerebrospinalis epidemica)* optraadte i 1911 med færre Tilfælde end i de to nærmest foregaaende Aar, men Antallet var dog større end i 1900 til 1908. Det samlede Antal af anmeldte Tilfælde var ialt 23*), af hvilke 14 eller ca. 61 pCt endte dødeligt.

	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894
Anmeldte.....	172	27	15	9	25	44	44	44	12
døde	80	24	9	0	10	34	25	22	4
	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Anmeldte.....	16	36	34	161	61	26	19	20	10
døde	9	19	13	83	28	10	12	10	7
	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	
Anmeldte.....	9	10	5	6	10	71	37	23	
døde	5	4	1	1	5	37	20	14	

Den langt overvejende Del af Tilfældene, ialt 18, optraadte i Aarets tre første Maaneder. Den epidemiske Meningitis er ellers mest udbredt i Foraarsmaanederne; i Aarene 1886—1910 faldt henved Halvdelen af samtlige Tilfælde paa Aarets andet Kvartal.

Af Meningit. cerebr. spinal. ep. anmeldtes	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Novb.	Decb.	Ialt
1886—1908	46	53	83	122	184	135	56	39	24	24	22	27	815
1909	1	—	—	6	25	18	7	5	2	2	1	4	71
1910	3	3	11	6	4	2	3	—	—	3	1	1	37
1911	5	5	8	—	1	1	1	—	—	1	—	1	23

Tilfældene var nogenlunde jævnt fordelte over hele Byen, flest dog i de ydre Bydele.

*) Heraf er et i Marts anmeldt Tilfælde ikke optaget paa Tabel 5.

Af Mening. cer. sp. ep. anmeldtes	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1886—1908	29	65	11	23	115	82	325	82	56	83	60	72	113	464	2	3	2	7	1	815
1909	2	3	»	2	5	3	15	3	7	6	11	10	8	45	3	6	2	11	»	71
1910	1	»	1	1	1	2	6	2	7	3	4	4	5	25	»	3	3	6	»	37
1911	»	3	»	1	1	»	5	2	4	1	5	»	3	15	»	1	2	3	»	23

De anmeldte Tilfældes og Dødsfaldenes Fordeling efter Køn og Aldersklasser fremgaar af følgende Oversigt.

Meningitis cerebrospin. ep.		0—5		5—15		15—25		over 25		Ialt		Tilsammen
		M.	K.	M.	K.	M	K.	M.	K.	M.	K.	
Anm. Tilf.	1899—1908	23	16	29	18	47	16	19	8	118	58	176
	1909	13	6	14	8	8	5	11	6	46	25	71
	1910	8	7	5	6	3	1	5	2	21	16	37
	1911	5	2	7	4	3	»	1	1	16	7	23
Dødsfald	1899—1908	9	8	13	8	19	8	15	3	56	27	83
	1909	6	3	8	5	3	4	6	2	23	14	37
	1910	2	4	3	5	»	»	3	3	8	12	20
	1911	4	1	3	2	3	»	»	1	10	4	14

10 af de 14 Døde vare Børn, nemlig 7 Drenge og 3 Piger.

17 af de anmeldte Tilfælde behandledes paa Sygehus, deraf et paa Garnisonssygehuset.

Paa Seruminstituttets Foranstaltning blev i Aarets Løb, efter modtagen Meddelelse fra Stadslægekontoret, foretaget Undersøgelser paa Meningokokker i de Familier, i hvilke Tilfælde af Cerebrospinalmeningitis vare indtrufne. Hvor saadanne fandtes, blev de i den Anledning nødvendige Forsigtighedsregler indskærpede.

Af **akut spinal Børnelamhed** *(Poliomyelitis anterior acuta)* forekom ialt 39 Tilfælde, det største Antal, der er forekommet i noget Aar, siden Sygdommen i 1905 optraadte epidemisk i København og erkendtes som saadan. Ialt er der i denne Aarrække anmeldt 102 Tilfælde, hvorved dog maa bemærkes, at Diagnosen navnlig i de første Aar var ret usikker og Oplysningerne om Sygdommens Udbredelse følgeligt ikke fuldt ud paalidelige.

Paa Aarets Maaneder fordeler Tilfældene sig som nedenfor angivet.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1905.....	»	»	»	»	»	»	3	9	6	4	2	2	26
1906.....	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2
1907.....	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	7	3	15
1908.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
1909.....	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	2
1910.....	»	»	»	»	»	»	»	1	7	5	»	4	17
1911.....	3	1	»	»	»	2	2	8	12	3	6	2	39

Den langt overvejende Del af samtlige Tilfælde forekom herefter i Aarets fem sidste Maaneder og Sygdommens egenlige Kulminationsperiode falder i September.

Tilfældene var ret jevnt fordelte over hele Byen under Hensyn til de forskellige Kvarterers Indbyggerantal, idet der blev anmeldt 8 Tilfælde fra Vesterbro, 6 fra Sundbyerne, 5 fra Østerbro, fra Nørrebro og fra Blaagaardskvarteret, 3 fra den gamle Byes yngre Del og fra Valby, 1 fra Gammelholm, fra Kristianshavn, fra Voldkvarteret og fra Blegdamskvarteret.

	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1905	»	»	»	2	»	1	3	»	»	2	7	2	7	18	»	2	3	5	»	26
1906	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2
1907	»	1	»	»	»	»	1	»	4	1	1	»	1	7	»	»	7	7	»	15
1908	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
1909	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	»	2
1910	»	2	»	»	2	3	7	»	»	»	3	4	2	9	»	»	1	1	»	17
1911	»	3	1	»	»	1	5	1	5	1	5	5	8	25	3	»	6	9	»	39

Af de angrebne var 6 under 1 Aar, 23 mellem 1 og 5 Aar, 7 mellem 5 og 15 Aar og 3 over 15 Aar gamle. Der var kun ringe Forskel paa Sygdommens Hyppighed hos de to Køn, idet den angreb 22 af Mandkøn og 17 af Kvindekøn.

	0—1	1—5	5—15	over 15	Ialt
1905	3	16	3	4	26
1906	»	1	1	»	2
1907	7	8	»	»	15
1908	1	»	»	»	1
1909	»	»	1	1	2
1910	3	11	3	»	17
1911	6	23	7	3	39

Sygdommen medførte 3 Dødsfald, 2 Pigebørn mellem 2 og 3 Aar og en Dreng paa 10 Aar.

Da Sygdommen greb om sig, udstedtes under 23. August fra Stadslægekontoret følgende Bekendtgørelse i de offentlige Blade:

Børnelamhed.

Under Henvisning til Bekendtgørelse af 2den September 1905 anmodes Læger, som praktisere her i Staden, om at indsende Beretning om hvert enkelt i deres Praksis paa Stadens Grund forefaldende Tilfælde af Poliomyelitis ant. acuta.

Tilfældene bedes anmeldt paa de til dette Brug autoriserede Brevblanketter (jvfr. Sundhedskollegiets Instrux af 30. December 1905 § 1 a, 2), der udleveres paa samtlige Politistationer, og som kunne nedlægges ufrankerede i Postvæsenets Brevkasser.

Samtidig henledes Opmærksomheden paa, at Personer, der lide af den nævnte Sygdom, i Henhold til Regulativ af 21. September 1905 kunne indlægges til vederlagsfri Behandling paa Stadens Hospitaler efter de i Lov af 31. Marts 1900 § 2, 6te Stk. ommeldte Regler.

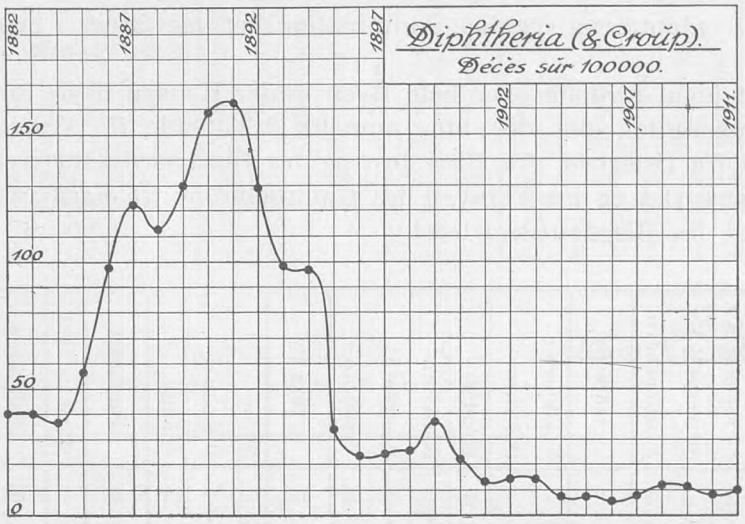

Af **ondartet Halssyge** *(Diphtheria faucium & laryngis)* blev der i 1911 anmeldt flere Tilfælde end i noget Aar siden 1899, men under Hensyn til den forøgede Folkemængde var Antallet dog ikke særlig stort; det udgjorde ialt 1617 Tilfælde eller 3,48 pro mille af Folkemængden, og det kan ikke siges, at Sygdommen har været i Tiltagende i det sidste Tiaar.

	Indbygger-antal	Diphtheria faucium & laryngis				
		Anmeldte Tilfælde		Døde		
		Ialt	Af 1000 Indb.	Ialt	Af 100 anmeldte	Af 1000 Indb.
1882	255000	758	2.97	103	13.6	0.40
1883	263000	710	2.70	104	14.6	0.40
1884	274000	714	2.61	105	14.7	0.38
1885	284000	995	3.50	163	16.4	0.57
1886	289000	1834	6.35	287	15.6	0.99
1887	295000	2470	8.37	359	14.5	1.22
1888	303500	2972	9.79	341	11.5	1.12
1889	308600	3477	11.27	401	11.5	1.30
1890	314600	4418	14.04	501	11.3	1.59
1891	319000	4091	12.82	518	12.7	1 62
1892	323000	3622	11.21	417	11.5	1.29
1893	327000	3135	9.58	322	10.3	0.98
1894	331300	3339	10.08	320	9.6	0.97
1895	335700	1905	5.67	114	6.0	0.34
1896	340500	1642	4.83	78	4.8	0.23
1897	345000	1622	4.70	85	5.2	0.24
1898	349000	1513	4.34	86	5.7	0.25
1899	354000	2297	6.49	131	5.7	0.37
1900	358000	1572	4.39	77	4.9	0.22
1901	381000	1266	3.32	51	4.0	0.13
1902	411000	1120	2.73	58	5.2	0.14
1903	417000	1207	2.90	59	4.9	0.14
1904	423000	884	2.09	31	3.5	0.07
1905	425000	718	1.69	29	4.0	0.07
1906	432000	756	1.72	20	2.6	0.05
1907	439000	1008	2.30	34	3.4	0.08
1908	445000	1416	3 18	53	3.7	0.12
1909	450000	1200	2.67	51	4.2	0.11
1910	459000	1384	3.02	38	2.7	0.08
1911	465000	1617	3.48	47	2.9	0.10

Antallet af Dødsfald har holdt sig ret uforandret om end med Svingninger fra det ene Aar til det andet. Derimod er Sygdommens Letalitet, Antallet af Dødsfald i Forhold til Antallet af anmeldte Tilfælde, kendeligt aftaget, antageligt fordi der nu anmeldes langt flere lette og meget lette Tilfælde end tidligere.

Diphtheria faucium et laryngis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Difteri og Croup		
	I Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	I Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5011	3.6	762	15.2	0.55
1887—1891	17428	11.3	2120	12.2	1.38
1892—1896	13643	8.3	1251	9.2	0.75
1897—1901	8270	4.6	430	5.2	0.24
1902—1906	4685	2.2	197	4.2	0.09
1907	1008	2.3	34	3.4	0.08
1908	1416	3.2	53	3.7	0.12
1909	1200	2.7	51	4.2	0.11
1910	1384	3.0	38	2.7	0.08
1911	1617	3.5	47	2.9	0.10

De fleste Tilfælde anmeldtes i Aarets tre første Maaneder, medens Højsommeren som sædvanligt bragte forholdsvis faa Anmeldelser.

Anmeldte Tilf. af Diphtheria faucium et laryngis	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	445	385	389	342	344	364	373	340	360	526	565	578	5011
1887—1891	1622	1400	1531	1363	1406	1625	1531	1275	1249	1402	1524	1500	17428
1892—1896	1303	1148	1359	1109	1155	1249	1131	934	948	1086	1109	1112	13643
1897—1901	869	731	790	712	691	675	518	571	609	672	774	658	8270
1902—1906	560	456	454	382	376	322	284	289	318	406	390	448	4685
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	192	165	181	156	159	169	154	136	139	164	175	172	1962
1907	100	82	91	85	79	71	44	45	60	110	112	129	1008
1908	179	123	158	134	108	99	68	64	81	120	119	163	1416
1909	142	129	110	133	106	81	58	61	88	105	94	93	1200
1910	166	117	94	111	102	77	39	64	99	163	186	166	1384
1911	215	175	177	119	111	132	83	95	117	139	136	118	1617

Tilfældenes Fordeling over Byen frembød intet ualmindeligt; de ydre folkerige Kvarterer var som sædvanligt mest hjemsøgte. De fleste Tilfælde havde Østerbro og Vesterbro, de færreste den gamle Bys ældre Del og Gammelholm.

Anmeldte Tilfælde af Diphtheria faucium et laryngis	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø.-Kv.	St. Annæ V.-Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	461	342	123	184	454	374	1938	599	247	323	313	555	1029	3066	»	»	»	»	7	5011
1887—1891	704	1382	363	451	2246	1106	6252	1986	1057	1716	1306	1927	2927	10919	»	»	»	»	257	17428
1892—1896	526	1129	281	430	1083	815	4264	1631	1031	1834	1109	1450	2197	9252	»	»	»	»	127	13643
1897—1901	207	633	124	162	717	480	2331	819	692	997	815	770	1609	5702	6	186	»	192	45	8270
1902—1906	83	185	58	111	252	162	851	372	554	483	572	380	758	3119	131	228	330	689	26	4685
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	79	147	38	53	190	118	625	216	143	214	165	203	341	1282	23	69	66	158	12	»
1907	25	33	9	8	66	18	159	72	129	113	194	74	131	733	26	37	49	112	4	1008
1908	24	31	12	19	57	43	186	64	311	184	165	96	195	1015	28	104	76	208	7	1416
1909	16	38	12	17	43	35	161	65	244	114	167	103	187	880	28	60	69	157	2	1200
1910	35	45	12	25	50	47	214	99	207	139	162	95	238	940	34	55	129	218	12	1384
1911	20	50	19	26	64	61	240	119	234	140	178	126	287	1084	41	73	168	282	11	1617

Der forefaldt ialt 47 Dødsfald, deraf 34 af Svælgdifteri og 13 af Strubehoste. I Morbiditetsstatistiken har disse to Former siden 1907 været opførte under et. Den overvejende Del af Dødsfaldene indtraf i Aarets fire første Maaneder.

Døde af Diphtheria faucium et laryngis	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	74	62	74	39	72	42	55	42	44	95	81	82	762
1887—1891	218	178	218	199	175	154	152	127	135	143	195	226	2110
1892—1896	137	130	126	117	110	102	97	67	68	94	85	118	1251
1897—1901	54	43	52	37	41	23	25	25	27	22	37	44	430
1902—1906	25	17	22	17	26	12	13	13	8	20	14	10	197
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	10	17	20	16	17	13	14	11	11	15	17	19	190
1907	1	»	4	4	3	1	1	»	3	3	6	8	34
1908	10	4	7	4	8	2	4	1	3	3	4	3	53
1909	5	7	6	7	9	2	3	1	4	2	1	4	51
1910	2	6	4	3	3	»	»	3	4	3	4	6	38
1911	8	5	5	7	1	5	2	1	4	5	2	2	47

I Gennemsnit døde aarlig af Difteri (og Croup) i de forskellige Aldersklasser:

	0—1 Aar	1—2 Aar	2—3 Aar	3—4 Aar	4—5 Aar	5—10 Aar	10—15 Aar	15—20 Aar	over 20 Aar	Ialt
1882—1886	14	31	31	19	18	31	4	1	3	152
1887—1891	27	67	69	69	52	102	20	6	12	425
1892—1896	16	52	45	33	30	52	11	4	7	250
1897—1901	9	14	15	13	9	19	4	1	2	86
1902—1906	8	7	5	5	5	6	2	»	1	39
1907	8	1	1	6	4	10	3	»	1	34
1908	8	9	10	6	6	11	3	»	»	53
1909	8	8	6	7	5	17	0	»	»	51
1910	6	6	7	4	1	7	5	»	2	38
1911	6	8	7	8	5	7	5	»	1	47

Letalitetskvotienten var i 1911 omtrent den samme som det foregaaende Aar, nemlig 2,9 pCt. mod 2,7 i 1910; i Alderen 0—1 Aar var den 35 pCt., i Aldersklassen 1—5 Aar var den 5,9 pCt., i Aldersklassen 5—15 Aar 1,4 pCt; for Voksne er Difteri i et Tilfælde opført som Dødsaarsag.

1291, ɔ: ca. 80 pCt. af alle anmeldte, behandledes paa Hospital, deraf 22 paa Garnisonshospitalet.

Ifølge Meddelelse fra Difteridiagnosestationen undersøgtes i 1911 ialt 3656 Kulturer, af hvilke 3550 vare indsendte af Byens Læger, medens 106 hidrørte fra Patienter, der vare udskrevne fra Hospitalet, men fremdeles holdtes under Observation. Af de førstnævnte indeholdt 942, af de sidstnævnte 36 Difteribaciller, medens Undersøgelsen i henholdsvis 2608 og 70 Tilfælde gav negativt Resultat.

Diphtheria faucium et laryngis Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911
Amsterdam	130	61	39	19	11	13	10	7	7	6	7
Rotterdam	44	31	31	30	17	9	9	13	10	8	9
København	45	125	104	26	11	5	8	12	11	8	10
Stockholm	107	71	95	52	25	14	10	13	17	28	13
London	41	43	59	47	20	16	17	15	13	9	14
Kristiania	86	238	49	10	30	61	45	28	39	20	19
Berlin	172	91	76	31	17	17	22	27	32	34	42
Hamborg	»	»	44	16	18	15	15	16	39	52	68

Med Hensyn til Difteridødelighed har København ogsaa i det forløbne Aar bevaret sin Plads blandt de gunstigst stillede Byer.

Skarlagensfeber *(Scarlatina)* havde i 1894 sin største epidemiske Udbredelse i den sidste Menneskealder (16,4 p. M.). Efter nogle Aars Nedgang blussede den atter op i 1899 (10,9 p. M.), men tog derefter af Aar for Aar indtil 1906, da Anmeldelsernes Antal var mindre end 2 for hver 1000 Indbyggere. Derefter fulgte en jævn Stigen til 1910, da Morbiditetskvotienten var 6,8 p. M.

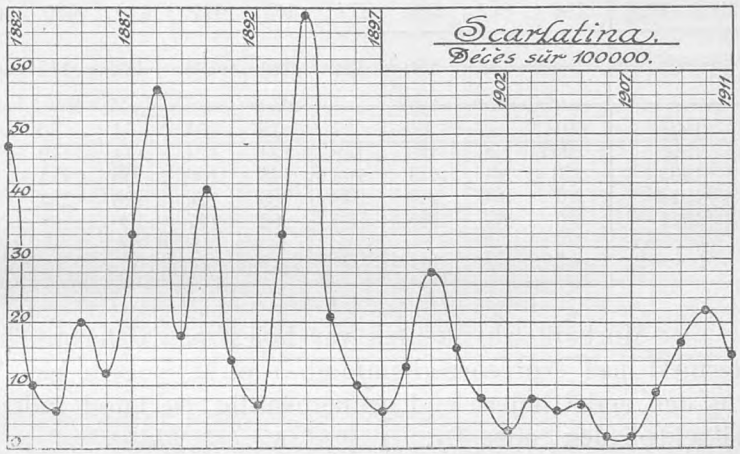

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina i 1882—1911

i pro Mille af Befolkningen

1882	5.15	1887	5.00	1892	2.56	1897	4.16	1902	2.69	1907	2.28
1883	2.74	1888	6.06	1893	9.92	1898	5.89	1903	4.82	1908	4.30
1884	2.14	1889	3.65	1894	16.38	1899	10.95	1904	4.16	1909	4.91
1885	5.18	1890	6.55	1895	5.49	1900	6.53	1905	3.29	1910	6.79
1886	4.51	1891	4.38	1896	4.55	1901	3.27	1906	1.84	1911	5.08

I 1911 var Antallet af anmeldte Tilfælde atter noget mindre, nemlig 2361 mod 3118 i 1910. Antallet af anmeldte Tilfælde paa 1000 Indbyggere er dermed faldet til 5,1.

Scarlatina	Anmeldte Tilfælde		Døde af Scarlatina		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5418	4.0	255	4.7	0.19
1887—1891	8115	5.1	505	6.2	0.33
1892—1896	13014	7.8	468	3.5	0.28
1897—1901	11005	6.2	250	2.3	0.14
1902—1906	7070	3.4	107	1.5	0.05
1907	999	2.3	8	0.8	0.02
1908	1916	4.3	39	2.0	0.09
1909	2211	4.9	78	3.5	0.17
1910	3118	6.8	98	3.1	0.21
1911	2361	5.1	68	2.9	0.15

Tilfældenes Antal var højest i Januar, som havde 307 Tilfælde, faldt derefter gradvis til Juli (120 Tilfælde), men steg atter til Oktober (203 Tilfælde). I Aarets to sidste Maaneder indtraadte atter en let Aftagen af Tilfældenes Antal.

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	474	437	464	385	464	445	428	395	472	538	473	443	5418
1887—1891	867	690	690	491	344	547	637	528	698	806	911	906	8115
1892—1896	1502	1236	1157	992	896	933	796	663	903	1169	1360	1407	13014
1897—1901	1111	851	911	715	903	990	772	733	962	1001	1096	960	11005
1902—1906	706	622	533	474	408	447	413	600	689	789	769	620	7070
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	186	153	150	122	121	135	122	117	149	172	184	174	1785
1907	91	53	53	77	72	54	64	80	126	101	106	122	999
1908	205	196	130	178	134	124	114	119	154	154	190	218	1916
1909	273	200	211	163	148	150	98	124	204	167	208	265	2211
1910	367	290	278	240	283	176	226	223	266	232	256	281	3118
1911	307	255	218	230	202	177	120	163	147	203	178	161	2361

Morbiditetskvotienten var højest paa Østerbro, hvor den naaede 7 p. M., dernæst paa Nørrebro (henimod 5 p. M.); ogsaa paa Vesterbro og i Brønshøj var den endel højere end gennemsnitlig. Derimod indtraadte der forholdsvis faa Tilfælde i den indre By.

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1882—1886	554	412	193	183	600	423	2365	607	385	342	370	726	612	3042	»	»	»	»	11	5418
1887—1891	304	596	156	167	824	548	2595	899	657	817	714	776	1644	5507	»	»	»	»	13	8115
1892—1896	467	1083	240	379	1206	1034	4409	1566	991	1510	873	1546	2040	8526	»	»	»	»	79	13014
1897—1901	282	635	150	283	966	481	2797	1166	1131	1350	1283	1121	1996	8047	33	47	»	80	81	11005
1902—1906	144	256	86	122	381	305	1294	635	917	633	731	581	1135	4632	197	218	680	1125	19	7070
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	70	119	33	45	159	112	538	195	163	186	159	190	297	1190	38	49	136	223	8	»
1907	9	29	3	10	64	60	175	58	166	78	107	52	182	643	30	69	81	180	1	999
1908	45	47	21	22	87	105	327	105	268	123	238	149	292	1175	69	131	212	412	2	1916
1909	47	64	8	35	84	88	326	123	309	209	266	188	485	1580	65	79	161	305	»	2211
1910	30	77	16	38	205	86	452	155	489	280	371	200	578	2073	43	124	426	593	»	3118
1911	29	41	13	21	87	84	275	107	444	176	314	206	396	1643	49	104	290	443	»	2361

Tilfældenes Fordeling paa Aldersklasserne frembød intet usædvanligt. Henved 60 pCt. af de angrebne vare Børn mellem 5 og 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	97	1963	2735	623	5418
1887—1891	158	2791	4393	823	8115
1892—1896	145	3405	6971	2493	13014
1897—1901	121	3164	5697	2023	11005
1902—1906	124	2293	3733	920	7070
Gennemsnitlig aarlig 1882—1906	26	545	939	275	1785
1907	12	328	541	118	999
1908	15	556	1123	222	1916
1909	13	563	1410	225	2211
1910	28	888	1876	326	3118
1911	16	740	1391	214	2361

Døde af **Scarlatina**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	23	13	18	25	24	39	21	22	20	19	18	13	255
1887—1891	44	56	47	28	19	34	41	31	30	45	63	67	505
1892—1896	54	59	39	36	46	31	28	24	19	31	46	55	468
1897—1901	27	30	30	18	18	17	13	16	14	23	20	24	250
1902—1906	5	9	11	11	7	11	5	5	10	12	16	5	107
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	6	7	6	4	5	5	4	4	4	5	6	7	63
1907	»	1	2	»	2	1	»	1	»	1	»	»	8
1908	1	3	4	2	9	4	7	1	2	1	2	3	39
1909	7	9	17	7	3	5	3	7	2	4	4	10	78
1910	9	10	11	11	10	11	7	5	5	5	6	8	98
1911	10	6	8	8	8	6	5	2	2	4	5	4	68

Scarlatina opførtes i 1911 i 68 Tilfælde som Dødsaarsag. Dødeligheden var mindre end de to foregaaende Aar, ca. 15 p. m., men dog forholdsvis høj. Letaliteten var lavere end de to foregaaende Aar, 2,9 pCt. (i Alderen 0—1 Aar 25 pCt., i Alderen 1—5 Aar 3,9 pCt., 5—15 Aar 2 pCt., i Alderen over 15 Aar 4,2 pCt.).

Scarlatina Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911
Amsterdam	44	4	3	3	2	10	6	2	3	1	1
Rotterdam	32	10	18	6	4	2	21	38	6	3	2
London	42	24	24	14	10	11	14	11	8	4	4
Kristiania	68	71	25	8	6	7	1	2	5	4	6
Stockholm	66	76	61	15	14	14	7	14	17	29	8
København	23	33	29	15	6	2	2	9	17	21	15
Hamborg	»	»	21	6	30	7	5	12	23	6	15
Berlin	52	17	28	24	20	14	9	13	30	19	20

Ogsaa i 1911 var Skarlagensfeberdødeligheden i København højere end i de fleste af de Byer, hvormed den her sammenstilles.

Af 2361 anmeldte Tilfælde behandledes 2071 eller omtrent 88 pCt. paa Sygehus. (Paa Hærens Epidemisygehus behandledes 17 Tilfælde.)

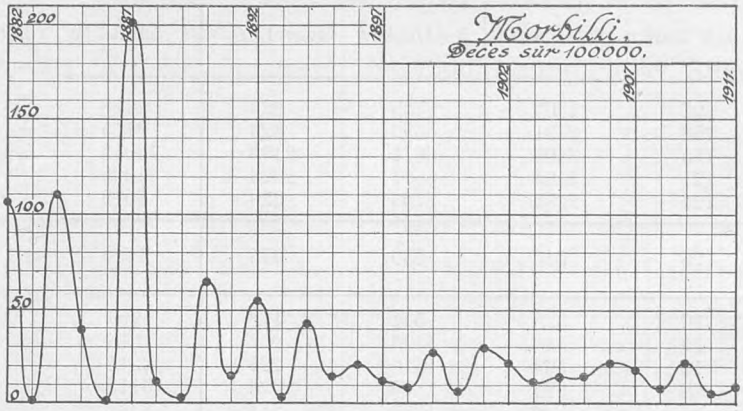

Af **Mæslinger** (*Morbilli*) indtraadte et større Antal Tilfælde end i 1910, uden at Stigningen dog naaede Tallet for 1909. Morbiditetskvotienten blev 8,8, hvorefter Gennemsnittet for det sidste Femaar bliver 8,1, altsaa kun lidt lavere end for Femaaret 1902—1906, da den var 8,4 p. m.

Anmeldte Tilfælde af Morbilli 1882—1911.

i pro Mille af Befolkningen.

1882	30.07	1887	39.82	1892	14.62	1897	5.74	1902	8.34	1907	10.71
1883	0.31	1888	2.73	1893	3.90	1898	4.82	1903	6.59	1908	6.24
1884	24.10	1889	0.52	1894	15.66	1899	9.92	1904	7.81	1909	10.44
1885	6.82	1890	19.52	1895	6.79	1900	3.10	1905	8.80	1910	4.38
1886	0.31	1891	5.54	1896	16.03	1901	16.26	1906	10.70	1911	8.85

I Løbet af 1911 anmeldtes 4117 Mæslingetilfælde, ɔ: 8,85 p. M.

Morbilli	Anmeldte		Døde af Morbilli		
	Tilfælde i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	16404	12.48	689	4.2	0.51
1887—1891	20631	13.63	898	4.4	0.60
1892—1896	18902	11.40	461	2.4	0.28
1897—1901	14479	7.97	335	2.3	0.17
1902—1906	17740	8.45	357	2.0	0.17
1907	4703	10.71	79	1.7	0.18
1908	2777	6.24	37	1.3	0.08
1909	4699	10.44	100	2.1	0.22
1910	1909	4.38	21	1.1	0.05
1911	4117	8.85	40	1.1	0.09

Antallet af Anmeldelser steg i første Halvdel af 1911 og naaede Højdepunktet i Juni med 988 Tilfælde, faldt derpaa hurtigt til September (92 Tilfælde), men steg atter henimod Aarets Slutning.

Anmeldte Tilfælde af **Morbilli**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	1937	3070	2427	1082	413	368	493	481	495	1205	2497	1936	16404
1887—1891	633	392	397	638	1154	2152	2693	1785	2311	4338	2806	1332	20631
1892—1896	1166	909	1204	1898	1865	1688	1129	561	739	1862	3042	2839	18902
1897—1901	3121	2587	2241	1359	927	774	413	233	288	416	855	1265	14479
1902—1906	1955	1483	1640	1890	2027	2009	1312	568	572	964	1455	1865	17740
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	352	338	316	275	255	280	242	145	176	351	426	370	3526
1907	77	135	221	288	456	490	395	157	277	487	854	916	4703
1908	600	315	252	216	310	321	211	100	65	72	141	174	2777
1909	324	444	575	629	833	904	463	127	96	90	101	113	4699
1910	156	123	194	249	304	336	173	59	41	46	114	114	1909
1911	134	128	237	437	800	988	501	159	92	106	264	271	4117

I December naaede Antallet af Anmeldelser højere end i de 3 forudgaaende Aar, men langt fra saa højt som i 1907.

Anmeldte Tilf. af **Morbilli.**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	1547	1321	635	964	2009	1274	7750	1624	1057	1032	1079	1941	1910	8643	»	»	»	»	11	16404
1887—1891	963	1766	481	493	2172	1428	7303	2446	1273	1815	1641	2539	3556	13270	»	»	»	»	58	20631
1892—1896	734	1225	373	464	1787	1326	5909	1845	1993	2203	1561	2076	3296	12973	»	»	»	»	20	18902
1897—1901	412	942	223	320	1061	772	3730	1544	2133	1477	973	1459	2861	10447	179	97	»	276	26	14479
1902—1906	358	719	200	325	1165	805	3572	1481	2230	1431	1833	1357	3187	11519	697	531	1408	2636	11	17740
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	161	239	77	102	328	224	1131	358	347	318	284	375	592	2274	146	104	282	532	5	3526
1907	128	171	59	60	188	250	856	370	761	275	564	307	734	3011	184	330	308	822	14	4703
1908	38	55	25	43	100	118	379	126	446	158	523	116	436	1805	68	81	443	592	1	2777
1909	94	131	27	73	292	139	756	290	571	382	493	353	1060	3149	263	175	350	788	6	4699
1910	52	66	28	55	128	212	541	114	272	94	288	106	129	1003	56	54	249	359	6	1909
1911	67	56	24	49	114	174	484	217	594	326	491	339	1020	2987	254	63	328	645	1	4117

Mæslingernes Fordeling i Byens Kvarterer frembød ikke noget paafaldende Moment. Dog var Vesterbro med 1020 Tilfælde usædvanlig stærkt hjemsøgt.

Anmeldte Tilfælde af **Morbilli**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1195	7554	6519	1136	16404
1887—1891	1429	10002	8197	1003	20631
1892—1896	1004	8753	8393	752	18902
1897—1901	761	6655	6366	697	14479
1902—1906	991	8687	7456	606	17740
Gennemsnitlig aarlig	215	1666	1447	168	3526
1907	298	2286	1979	140	4703
1908	173	1417	1077	110	2777
1909	261	2352	1972	114	4699
1910	96	852	930	31	1609
1911	184	2063	1774	96	4117

For 40 Tilfælde opførtes i 1911 Mæslinger som Dødsaarsag. Letalitetskvotienten, 1,0 for hver 100 anmeldte, var lavere end de to foregaaende Aar og lige

Døde af **Morbilli**	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	76	88	98	57	23	18	15	25	21	36	115	122	689
1887—1891	29	12	13	9	29	66	88	104	101	219	174	54	898
1892—1896	20	23	23	74	89	52	25	15	10	22	55	53	461
1897—1901	65	50	69	46	28	14	10	5	6	3	18	21	335
1902—1906	37	28	35	49	35	34	22	22	17	20	18	40	357
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	9	8	10	10	8	7	6	7	5	12	15	12	109
1907	2	2	5	9	6	2	5	1	5	6	24	12	79
1908	11	4	5	2	2	2	4	1	»	1	3	2	37
1909	6	12	21	17	12	14	13	2	»	3	»	»	100
1910	2	2	1	3	3	4	»	4	»	1	1	»	21
1911	»	»	7	6	8	7	6	2	1	»	»	3	40

saa lav som i 1893, da den ogsaa var 1,0. Derimod var Mortalitetskvotienten atter i Stigning uden dog at naa saa højt som i 1909. Gennemsnittet for det sidste Femaar bliver 0,12 paa 1000 Indbyggere eller lavere end i noget forudgaaende Femaar.

Af de Byer, med hvilke København her sammenstilles, naaede kun Stockholm en lavere Mæslingedødelighed end København. Derefter fulgte Berlin; størst var Dødeligheden i London, men ogsaa høj i Amsterdam og Kristiania.

Morbilli Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911
Stockholm	42	34	52	18	11	6	12	4	4	38	1
København	52	57	27	15	19	22	18	9	22	5	9
Berlin	37	25	18	20	21	25	19	14	19	13	9
Rotterdam	40	45	15	16	48	35	30	24	19	16	11
Hamburg	»	»	28	15	19	21	6	18	7	17	13
Kristiania	40	73	37	18	27	2	17	5	22	7	27
Amsterdam	41	44	24	21	51	45	27	32	36	20	29
London	64	63	60	57	45	41	38	31	48	41	57

Som sædvanlig behandledes kun en ringe Del af Mæslingetilfældene paa Sygehus, ialt 145 (hvoraf 4 paa Militærsygehus) ɔ: c. 3,3 pCt. af alle anmeldte.

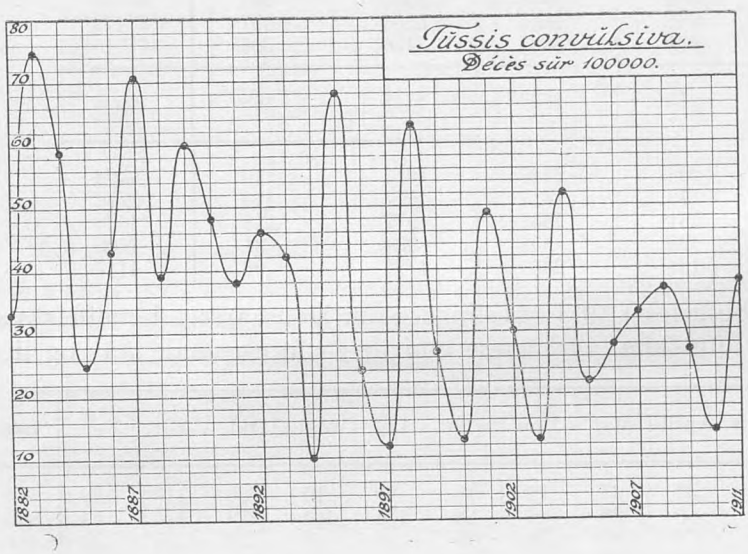

Kighoste *(Tussis convulsiva)* havde i 1911 større Udbredelse end i noget andet Aar siden 1904. Der anmeldtes ialt 2545 Tilfælde (i 1904: 2862) eller 5,5 paa hver 1000 Indbyggere (i 1904: 6,8). Antallet var dog kun lidt højere end i 1907 (2385 Tilfælde), men i de nærmest forudgaaende Aar var Udbredelsen langt mindre (1908: 1911 Tilfælde, 1909: 1466 Tilfælde, 1910: 765 Tilfælde).

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva 1882—1911

paa 1000 Indbyggere.

1882	4.50	1887	9.23	1892	7.07	1897	1.37	1902	3.93	1907	5.43
1883	9.03	1888	4.70	1893	5.87	1898	9.31	1903	2.71	1908	4.29
1884	8.79	1889	7.60	1894	1.87	1899	3.16	1904	6.77	1909	3.26
1885	2.83	1890	6.05	1895	9.74	1900	1.20	1905	3.55	1910	1.67
1886	5.94	1891	4.43	1896	3.04	1901	6.50	1906	3.46	1911	5.47

Tussis convulsiva	Anmeldte Tilfælde		Døde af Tussis convulsiva		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	8612	6.3	620	7.2	0.47
1887—1891	10122	6.4	784	7.7	0.51
1892—1896	9122	5.5	625	6.8	0.38
1897—1901	7748	4.3	591	7.6	0.33
1902—1906	8602	4.1	617	6.9	0.28
1907	2385	5.4	144	6.0	0.33
1908	1911	4.3	166	8.7	0.37
1909	1466	3.3	120	8.2	0.27
1910	765	1.7	66	8.2	0 14
1911	2545	5.5	176	6.9	0.38

Anmeldelsernes Antal steg gradvis til Juni, da der anmeldtes 334 Tilfælde, men aftog atter til December. Ved Betragtning af en længere Aarrække viser det sig, at Sommerstigning af Kighosteepidemier er næsten lige saa hyppig som Kulmination i Vintermaanederne.

Anmeldte Tilfælde af **Tussis convulsiva**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	788	649	710	671	594	642	654	749	660	711	911	873	8612
1887—1891	1104	1137	1061	984	893	804	717	683	549	627	831	732	10122
1892—1896	716	705	841	897	857	888	821	829	702	692	654	520	9122
1897—1901	487	342	579	598	713	774	780	905	876	691	568	435	7748
1902—1906	959	858	948	891	761	674	577	653	496	576	582	627	8602
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	162	148	165	162	153	151	142	153	131	132	142	127	1768
1907	89	136	186	249	280	289	197	171	183	176	209	220	2385
1908	235	213	201	117	140	145	127	213	177	114	103	126	1911
1909	239	151	158	144	137	116	113	104	88	53	81	82	1466
1910	120	107	75	43	24	35	36	38	49	68	81	89	765
1911	126	146	191	255	327	334	267	255	200	143	172	129	2545

Ameldte Tilfælde af **Tussis convulsiva**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (6 Aar)	Brønshøj (6 Aar)	Sundby (5 Aar)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	712	688	295	352	1072	734	3853	916	462	489	728	1022	1141	4758	»	»	»	»	1	8612
1887—1891	362	760	235	262	959	780	3358	1267	586	942	948	1240	1781	6764	»	»	»	»	»	10122
1892—1896	330	688	184	254	866	733	3055	983	814	999	600	968	1702	6066	»	»	»	»	1	9122
1897—1901	222	538	127	170	744	434	2235	895	906	850	454	768	1477	5350	93	66	»	159	4	7748
1902—1906	219	308	110	135	457	382	1611	688	1208	776	890	728	1414	5704	340	261	682	1283	4	8602
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	74	119	38	47	164	123	565	190	159	162	145	189	301	1146	72	55	131	258	»	»
1907	40	50	10	34	81	119	334	159	312	186	284	155	484	1580	197	75	199	471	»	2385
1908	26	39	10	26	63	115	285	102	391	165	223	112	282	1275	129	88	134	351	»	1911
1909	18	18	18	29	58	95	236	95	275	146	104	94	302	1010	74	29	111	214	»	1466
1910	6	19	6	6	30	57	124	58	84	63	114	75	157	545	21	16	59	96	»	765
1911	30	52	8	18	114	161	383	137	360	210	333	156	466	1662	213	58	229	500	»	2545

Tilfældene var nogenlunde jævnt fordelte over hele Byen; dog var Østerbro, ydre Nørrebro og Valby særlig hjemsøgte.

Anmeldte Tilfælde **Tussis convulsiva**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1362	4830	2252	168	8612
1887—1891	1648	5623	2698	153	10122
1892—1896	1497	5028	2431	166	9122
1897—1901	1313	4297	1994	144	7748
1902—1906	1477	4829	2136	160	8602
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	292	984	460	32	1768
1907	483	1327	542	33	2385
1908	376	1081	423	31	1911
1909	264	826	348	28	1466
1910	154	425	174	12	765
1911	490	1459	554	42	2545

Aldersfordelingen var den sædvanlige; omtrent en Femtedel af Tilfældene indtraf blandt Børn i det første Leveaar.

Døde af **Tuss. conv.**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	50	54	66	46	41	44	44	51	51	45	60	68	620
1887—1891	72	94	72	103	77	69	57	57	42	40	40	61	784
1892—1896	46	42	69	48	58	55	61	60	42	48	49	47	625
1897—1901	34	44	37	40	65	58	55	68	71	44	40	35	591
1902—1906	53	57	81	81	72	44	53	38	47	38	22	31	617
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	10	11	13	13	13	11	11	11	10	9	8	10	130
1907	3	15	14	8	14	18	11	11	7	12	11	20	144
1908	20	26	22	18	16	8	10	12	7	6	11	10	166
1909	19	16	13	13	17	11	15	6	3	1	3	3	120
1910	5	11	9	7	4	3	2	4	3	3	4	11	66
1911	7	10	16	31	25	13	27	15	13	6	7	6	176

176 Dødsfald skrives i 1911 paa Kighostens Regning, deraf 95 i det 1ste Leveaar, 62 i 2det, 10 i 3die, 7 i 4de og 1 i 5te Leveaar. Af Børn mellem 5 og 10 Aar døde 1, men ingen i de højere Aldersklasser.

Tussis convulsiva Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911
Stockholm	24	27	15	25	16	18	12	7	15	17	8
Rotterdam	28	32	32	32	27	23	35	19	22	29	14
Hamburg	»	»	23	22	24	22	13	24	17	12	14
Berlin	32	33	27	30	30	24	20	19	18	11	21
London	71	67	53	47	35	27	38	20	26	28	23
Amsterdam	44	35	35	28	24	20	17	21	29	12	24
København	48	52	41	28	33	28	33	37	27	14	38
Kristiania	52	47	37	64	32	16	10	14	29	7	48

Blandt de i foranstaaende Fortegnelse opførte Byer indtog København i 1911 ikke nogen gunstig Stilling med Hensyn til Kighostedødeligded; kun Kristiania havde en større Dødelighed end København.

Af de i 1911 anmeldte Kighostetilfælde behandledes 332 eller, ligesom i 1910, c. 13 pCt. paa Sygehus.

Af 100 anmeldte døde:

	Difteri & Croup	Skarlagensfeber	Mæslinger	Kighoste
1882—1886	15.2	4.7	4,2	7.2
1887—1891	12.2	6.2	4.4	7.7
1892—1896	9.2	3.5	2.4	6.8
1897—1901	5.2	2.3	2.2	7.6
1902—1906	4.2	1.5	2.0	7.2
1907	3.4	0.8	1.7	6.0
1908	3.7	2.0	1.3	8.7
1909	4.2	3.5	2.1	8.2
1910	2.7	3.1	1.1	8.6
1911	2.9	2.9	1.1	6.9

Siden 1882 har de fire senest omtalte Sygdomme tilsammen voldet 13785 Dødsfald, deraf 4983 af Difteri (incl. Croup), 3909 af Kighoste, 2117 af Mæslinger og 1876 af Skarlagensfeber. Kun en forsvindende Del af disse Dødsfald falde paa Aldersklasserne over 15 Aar (for Difteriens Vedkommende 193, for Skarlagensfeberens Vedkommende 140, Mæslinger 18, Kighoste 1).

I Alderen	For hver 100 anmeldte døde i de forskellige Aldersklasser af:							
	Diptheritis		Scarlatina		Morbilli		Tussis conv.	
	1881—1906	1907—11	1882—1906	1907—11	1882—1906	1907—11	1882—1906	1907—11
0— 1	35.8	28.6	14.7	16.7	17.6	11.1	24 3	20.5
1— 5	20.6	5.7	6 2	5.0	3.9	1.7	5.6	5.8
5—15	7.0	2 1	2.2	1.7	0.4	0.2	0 7	0.5
15 og derover	1.2	0.3	1.8	1.8	0.4	0.2	0.0	0.7
Ialt	9.7	3.4	3.6	2.8	3.1	1.5	7.3	7.4

Medens Antallet af Dødsfald som Følge af Difteri, Skarlagensfeber og Mæslinger i Løbet af de sidste 30 Aar er gaaet betydeligt ned, om end med ret stærke Svingninger, er der ikke nogen sikker Nedgang at spore for Kighostens Vedkommende, og denne Sygdom har i det sidste Tiaar krævet næsten lige saa mange Ofre som de tre andre Sygdomme tilsammen.

Dødsfald af:	Difteri	Skarlagensfeber	Mæslinger	Kighoste
1882—1886	762	255	689	620
1887—1891	2110	505	898	784
1892—1896	1251	468	461	625
1897—1901	430	250	335	591
1902—1906	197	107	357	617
1907—1911	223	291	227	672

Faaresyge (*Angina parotidea*) havde stor Udbredelse i 1911.

Anmeldte Tilfælde af Angina parotidea 1882—1911
paa 1000 Indbyggere.

1882	1.88	1887	2.32	1892	1.24	1897	2.38	1902	2.67	1907	0.77
1883	3.61	1888	0.53	1893	2.79	1898	3.28	1903	0.96	1908	2.39
1884	3.32	1889	3.95	1894	3.48	1899	2.68	1904	1.27	1909	0.94
1885	1.38	1890	4.08	1895	1.30	1900	1.56	1905	5.07	1910	1.50
1886	3.47	1891	0.84	1896	1.34	1901	1.81	1906	0.36	1911	3.23

Der anmeldtes 1510 Tilfælde, ɔ: 3,23 p. M., af hvilke kun 143 faldt paa Aarets sidste Halvdel. Epidemiens Højdepunkt indtraf i Februar med 365 Tilfælde. Sygdommens Udbredelse var endnu større i 1905, da der anmeldtes 2156 Tilfælde eller 5,07 p. M., men i de nærmest foregaaende Aar langt mindre.

Angina parotidea	Ialt anmeldte Tilfælde i Femaaret													Aarlig paa 1000 Indbyggere
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	
1882—1886	284	360	553	472	471	372	285	156	93	137	207	339	3729	2.73
1887—1891	356	375	491	495	508	402	211	138	81	130	177	245	3609	2.18
1892—1896	284	285	380	345	516	512	292	132	89	139	168	215	3357	2.03
1897—1901	371	447	582	520	606	476	300	153	97	104	212	291	4159	2.34
1902—1906	500	583	654	658	632	344	215	168	97	108	151	238	4348	2.07
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	72	82	102	100	109	84	52	30	18	25	37	53	768	2.27
1907	8	12	10	13	27	32	14	12	31	43	49	86	337	0.77
1908	118	128	147	129	132	106	48	32	38	32	74	78	1062	2.39
1909	107	35	46	25	47	48	14	13	30	15	25	20	425	0.94
1910	52	44	59	5	63	31	27	23	23	58	107	151	690	1.50
1911	325	365	268	180	133	96	37	36	31	12	19	8	1510	3.23

Af de anmeldte vare 267 Mænd, 142 Kvinder og 1101 Børn under 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde af **Angina parotidea**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				M	K	M	K	
1882—1886	28	755	1861	651	431	1	2	3729
1887—1891	26	581	1897	763	337	4	1	3609
1892—1896	19	445	1627	977	281	3	5	3357
1897—1901	14	517	2172	1079	372	3	2	4159
1902—1906	66	677	2106	992	502	»	5	4348
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	6	119	387	178	77	»	1	768
1907	2	60	161	65	47	»	»	337
1908	8	159	580	181	133	»	1	1062
1909	0	47	200	122	55	»	1	425
1910	3	97	410	103	75	»	2	690
1911	7	192	902	267	141	»	1	1510

341 Tilfælde anmeldtes fra Hospital, deraf 151 fra militært Sygehus.

Af **Rosen** (*Erysipelas faciei et ambulans*) anmeldtes i 1911 749 Tilfælde med 25 Dødsfald.

Erysipelas	Anmeldte Tilfælde		Døde af Erysipelas		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	4959	3.64	185	3.7	0.13
1887—1891	4241	2.76	163	3.8	0.11
1892—1896	3780	2.29	141	3.7	0.08
1897—1901	3227	1.81	86	2.7	0.05
1902—1906	3288	1.56	138	4.2	0.07
1907	517	1.18	18	3.5	0.05
1908	536	1.20	26	4.9	0.06
1909	448	1.00	23	5.1	0.05
1910	530	1.15	18	3.4	0.04
1911	749	1.61	25	3.3	0.05

Af de anmeldte behandledes 287 paa Hospital, deraf 21 paa Garnisonssygehuset.

Af **Barselfeber** (*Febris puerperalis*) anmeldtes 48 Tilfælde med 21 Dødsfald.

	Anmeldte Tilfælde			Døde			
	aarligt Gennemsnit	pr.100000 Indbyggere	pr.1000 Fødsler	aarligt Gennemsnit	pr.100 anmeldte Tilfælde	pr.100000 Indbyggere	pr.1000 Fødsler
1882—1886	111	40.5	10.8	38	34.7	14.1	3.7
1887—1891	199	64.5	18.6	31	15.6	10.1	2.9
1892—1896	121	36.4	11.8	22	18.4	6.7	2.2
1897—1901	70	19.5	6.7	16	22.6	4.4	1.5
1902—1906	68	16.1	5.6	18	26.5	4.3	1.5
1907	66	15.0	5.3	16	24.2	3.6	1.3
1908	89	20.0	7.0	13	14.6	2.9	1.0
1909	71	15.8	5.8	6	8.5	1.3	0,5
1910	52	11.3	4.3	10	19.2	2.2	0.8
1911	48	10.3	4.2	21	43.7	4.5	1.8

Paafaldende er den høje Dødelighed af ikke mindre end 43,7 pCt. af de anmeldte. Man maa gaa langt tilbage i Aarene, lige til 1873, for at finde en saa høj Letalitet. Der anmeldtes i dette Aar 97 Barselfebertilfælde, af hvilke 45 (ɔ: 46,6 pCt.) endte med Døden. Den nu indtraadte Stigning er saa meget mere paafaldende, som Letaliteten i 1909 var naaet ned til det usædvanlig lave Tal af 8,5 pCt. af de anmeldte Tilfælde. I 1910 døde 19,2 pCt. af de anmeldte. Derimod viser Mortaliteten ikke nogen særlig udtalt Stigning, hverken i Forhold til Indbyggernes eller til Fødslernes Antal. Morbiditeten er i stadig Aftagen og var i 1911 lavere end i noget tidligere Aar.

Af **Stivkrampe hos nyfødte** (*Trismus & Tetanus neonatorum*) anmeldtes i Løbet af 1911 ialt 13 Tilfælde. I Mortalitetstabellen opføres 21 Tilfælde af Tetanus, hvoraf 14 hos Børn i 1ste Levemaaned (1 hos et ældre Barn, 6 hos voksne). Af Trismus findes et Tilfælde hos et nyfødt Barn opført paa Mortalitetstabellen for 1911.

Af **Pemfigus hos nyfødte** (*Pemphigus neonatorum*) anmeldtes ialt 11 Tilfælde. Nogen Ophobning af Tilfælde i en enkelt Jordemoders Praksis har ikke fundet Sted.

Koldfeber (*Febris intermittens*) anmeldtes med 2 Tilfælde uden noget Dødsfald.

Anmeldte Tilfælde af **Fbr. intermitt.**	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	Aarlig pro Mille af Befolkningen
1882—1886	66	73	83	83	83	72	52	46	54	43	54	46	755	0.56
1887—1891	44	46	54	55	34	21	24	18	29	37	23	23	408	0.27
1892—1896	19	14	23	11	11	10	9	6	14	9	10	17	153	0.09
1897—1901	3	7	4	9	6	6	7	9	7	4	2	1	65	0.04
1902—1907	8	4	6	6	3	9	5	5	4	3	8	4	65	0.03
1907	»	1	»	1	1	2	»	»	1	»	»	»	6	0.01
1908	4	1	»	»	»	1	1	»	2	»	»	»	9	0.02
1909	»	2	»	2	»	2	»	»	»	»	»	3	9	0.02
1910	»	»	1	»	»	»	1	1	1	»	»	»	4	0.01
1911	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	0.00

Af **Gigtfeber** (*Febris rheumatica*) anmeldtes i 1911 1216 Tilfælde, et noget større Antal end i de nærmest forudgaaende Aar. 19 Dødsfald skrives direkte paa Gigtfeberens Regning.

Febris rheumatica	Anmeldte Tilfælde		Døde af Febris rheumatica		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5790	4.24	92	1.6	0.07
1887—1891	5433	3.54	88	1.6	0.06
1892—1896	4672	2.42	92	2.0	0.07
1897—1901	5330	2.98	129	2.4	0.07
1902—1906	5167	2.45	68	1.3	0.03
1907	857	1.95	10	1.2	0.02
1908	855	1.92	18	2.1	0.04
1909	868	1.93	11	1.2	0.02
1910	850	1.85	11	1.3	0.02
1911	1216	2.62	19	1.6	0.04

I April og i September Maaned var Sygdommen mest udbredt, men ogsaa i Aarets øvrige Maaneder anmeldtes flere Tilfælde end sædvanlig i de senere Aar.

Febris rheumatica	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1862—1881	82	74	79	81	80	79	68	60	60	73	73	74	883
1882—1906	104	93	103	100	103	97	73	67	66	77	85	87	1055
1907	96	87	77	92	86	77	47	47	58	46	69	75	857
1908	86	91	88	73	85	59	56	35	52	65	88	77	855
1909	96	82	106	103	89	75	54	54	47	53	54	55	868
1910	94	52	82	82	72	65	47	55	58	72	82	89	850
1911	121	96	101	131	98	93	67	76	122	105	99	107	1216

Krupøs Lungebetændelse (*Pneumonia crouposa*) forekom i 1911 med et større Antal Tilfælde end i 1910, men naaede dog ikke nogen usædvanlig Udbredelse; derimod var Dødsfaldenes Antal forholdsvis betydeligt. For 259 Dødsfald opgaves Lungebetændelse som Dødsaarsag.

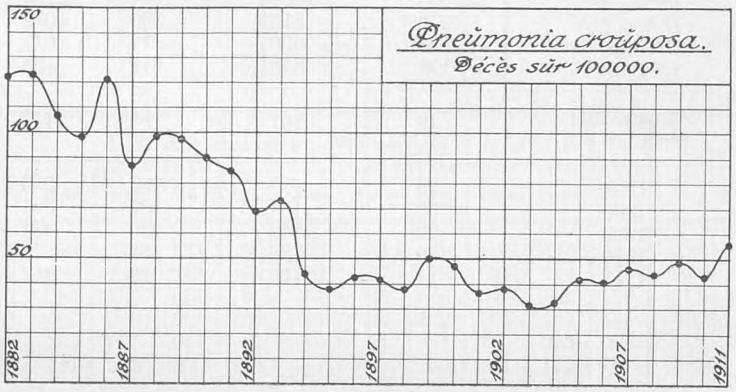

Pneumonia crouposa†)	Anmeldte		Døde af Pneum. croup.		
	Tilfælde i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	9204	6.8	1556	16.9	1.14
1887—1891	6773	4.4	1466	21.6	0.92
1892—1896	5452	3.1	943	17.3	0.53
1897—1901	4572	2.6	772	16.9	0.43
1902—1906	4754	2.3	791	16.6	0.37
1907	943	2.1	208	22.1	0.47
1908	947	2.1	194	20.5	0.44
1909	1180	2.6	222	18.8	0.49
1910	941	2.1	198	21.0	0.43
1911	1091	2.4	259	23.7	0.56

Morbiditetskvotienten var 2,4, Mortalitetskvotienten 0,56 p. M. Letaliteten var 23,7 pCt., hvilket er et højere Tal end Gennemsnittet for en lang Aarrække. Letaliteten var 1887—1891: 21,6, 1892—1896: 17,3, 1897—1901: 16,9, 1902—1906: 16,6, men for Aarene 1907—1911 steg den atter til gennemsnitlig 21,2 pCt.

Pneumonia†) crouposa	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
1867—1881	147	137	172	172	190	132	88	68	76	97	110	122	1511
1882—1906	125	114	139	148	146	113	71	52	61	71	89	114	1242
1907	85	102	123	118	124	110	39	40	42	37	51	72	943
1908	115	93	103	100	109	65	51	37	52	66	78	78	947
1909	119	109	145	164	166	121	70	41	60	44	54	87	1180
1910	102	101	103	103	90	62	59	39	48	69	92	73	941
1911	84	137	142	173	106	101	55	53	52	59	71	58	1091

†) Se Side 26, Anm.

Tilvæksten i Anmeldelsernes Antal faldt i 1911 udelukkende paa Maanederne Februar—Juni.

Anmeldte Tilfælde af **Pneumonia crouposa**†)	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886	165	504	483	1165	594	75	106	3092
1887—1891	383	1084	1091	2498	1348	204	365	6973
1892—1896	253	816	890	2071	1060	163	289	5542
1897—1901	128	626	917	1647	934	134	196	4582
1902—1906	150	648	876	1784	925	157	214	4754
Gennemsnitlig aarlig (22 Aar)	49	167	194	417	221	33	53	1134
1907	25	98	155	373	209	31	52	943
1908	39	104	159	381	193	29	42	947
1909	29	142	215	484	204	45	61	1180
1910	20	126	188	359	186	32	30	941
1911	14	106	193	467	209	36	66	1091

Medens Antallet af anmeldte Tilfælde ikke er særlig stort for de højere Aldersklasser, er Antallet af Dødsfald for disses Vedkommende betydeligt. Der anmeldtes 102 Tilfælde hos Personer over 65 Aar, og af disse døde 84.

Døde af **Pneumonia crouposa**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	363	175	37	392	204	137	248	1556
1887—1891	265	167	33	356	189	171	285	1466
1892—1896	119	75	17	300	156	103	173	943
1897—1901	57	32	16	303	155	83	126	772
1902—1906	47	30	14	291	170	97	142	791
Gennemsnitlig aarlig (25 Aar)	34	19	5	66	35	23	29	221
1907	6	12	6	70	37	24	53	208
1908	9	9	2	82	34	32	26	194
1909	6	7	7	94	42	31	35	222
1910	13	13	3	67	44	25	33	198
1911	5	8	3	102	57	35	49	259

Katarrhalsk Lungebetændelse (*Bronchopneumonia & Bronchitis capillaris*) anmeldtes i 1911 i et noget lavere Antal end det foregaaende Aar.

†) M. H. t. de i Aarenes Løb stedfundne Forandringer i Lungebetændelsens Registrering i Sygelisterne saavel som med Hensyn til Uoverensstemmelser mellem Sygelistens og Mortalitetstabellens Nomenklatur henvises til Bemærkninger i Beretningen for 1907, S. 25.

Bronchopneumonia†)	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchopneumonia		
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkng.	ialt i Femaaret	pCt. af anmeldte	aarlig p. M. af Befolkng.
1885—1886*)	2222*)	3.88	447*)	20.1	0.78
1887—1891	7192	4.65	1427	19.8	0.92
1892—1896	7092	4.29	2159	30.9	1.30
1897—1901	8081	4.50	2320	28.7	1.30
1902—1906	9965	4.73	2283	22.9	1.08
1907	2029	4.62	423	20.8	0.96
1908	1991	4.47	562	28.2	1.26
1909	1904	4.23	457	24.0	1.02
1910	2081	4.53	368	17.7	0.80
1911	1930	4.15	374	19.4	0.80

Bronchopneumonia	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1885—1906	206	164	188	167	138	99	71	54	69	96	138	181	1571
1907	370	292	186	184	222	163	91	57	95	84	114	171	2029
1908	353	392	286	191	147	90	61	65	86	78	136	106	1991
1909	297	253	217	229	183	132	81	53	122	66	107	164	1904
1910	283	219	186	157	143	87	75	64	81	186	325	275	2081
1911	178	215	222	233	217	174	177	102	59	91	111	151	1930

Ialt anmeldtes 1930 Tilfælde med 374 Dødsfald.

Anmeldte Tilfælde af **Bronchopneumonia**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886	469	717	280	347	309	40	60	2222
1887—1891	1755	2492	922	714	890	140	279	7192
1892—1896	1984	2428	820	601	741	160	358	7092
1897—1901	2082	2679	937	853	987	157	386	8081
1902—1906	2290	3476	1249	1085	1430	231	504	9965
22 Aar Gennemsnitlig aarlig	390	522	192	164	198	33	72	1571
1907	387	583	219	305	290	76	169	2029
1908	501	571	188	235	278	78	140	1991
1909	338	512	230	280	287	85	172	1904
1910	444	702	282	223	254	67	109	2081
1911	307	526	294	301	282	80	140	1930

Døde af **Bronchopneumonia**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	656	247	7	16	23	27	56	1032
1887—1891	844	333	17	39	26	53	115	1427
1892—1896	1214	469	27	61	48	111	229	2159
1897—1901	1219	432	28	56	65	174	346	2320
1902—1906	1104	440	31	108	92	173	335	2283
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	202	77	4	11	10	22	43	369
1907	198	70	5	12	16	39	83	423
1908	251	97	4	19	22	50	119	562
1909	190	85	5	15	16	40	106	457
1910	162	47	6	17	23	38	75	368
1911	135	68	6	21	22	45	77	374

†) Se Anm. S. 26.

*) 2 Aar.

Dødeligheden var i 1911 ikke særlig høj, men dog endel højere end i 1910, navnlig for de ældre Aldersklassers Vedkommende.

Af **akut Brystkatar** (*Tracheobronchitis acuta*) anmeldtes 7531 Tilfælde, et lavere Antal end i noget af de 4 foregaaende Aar.

Tracheobronchitis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchit. acut. simpl.	
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkningen	ialt i Femaaret	pCt. af Anmeldte
1882—1886	54456	43.63	357	0.6
1887—1891	55436	36.03	335	0.6
1892—1896	50269	30.41	188	0.4
1897—1901	45654	25.54	184	0.4
1902—1906	45292	21.51	209	0.5
1907	9071	20.66	53	0.6
1908	8236	18.51	66	0.8
1909	8365	18.59	51	0.6
1910	7838	17.08	36	0.5
1911	7531	16.20	57	0.8

Under Mortalitetstabellens Rubrik for Bronchitis acuta simplex opføres 57 Dødsfald, deraf 20 i første Leveaar.

Influenza (*Influenza*) havde i 1911 en lignende Udbredelse som de to nærmest forudgaaende Aar.

Anmeldte Tilfælde af Influenza 1882—1911
paa 1000 Indbyggere.

1882	0.7	1887	0.0	1892	23.9	1897	19.6	1902	7.4	1907	20.4
1883	1.1	1888	0.0	1893	36.2	1898	3.4	1903	17.8	1908	24.1
1884	0.8	1889	39.0	1894	27.0	1899	26.2	1904	9.8	1909	10.3
1885	0.1	1890	17.0	1895	40.4	1900	29.9	1905	23.4	1910	10.4
1886	0.1	1891	80.7	1896	10.1	1901	19.6	1906	4.4	1911	11.1

I Februar og Marts indtraadte en stærk Stigning af Tilfældenes Antal. Ialt anmeldtes 5169 Tilfælde mod 4753 i 1910.

Anmeldte Tilfælde af **Influenza**	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Aaret
Gennemsn. 1889—1906	1521	1513	1527	403	346	154	51	30	64	126	406	2204	8347
1907	1087	4224	1875	616	170	71	24	22	58	102	239	450	8938
1908	6182	2763	738	304	114	47	12	18	72	75	197	215	10737
1909	678	1139	1013	472	242	77	22	10	25	70	193	681	4641
1910	1888	1099	435	209	77	35	34	37	59	132	316	432	4753
1911	635	1237	1450	734	233	85	49	39	90	170	191	256	5169

Under Rubriken Influenza opføres i Mortalitetstabellen for 1911 46 Dødsfald.

Influenza		0—1	1—5	5—15	15—66		65 og derover		Tilsammen
					Md.	Kv.	Md.	Kv.	
Aarligt anmeldte Influenzatilfælde	1889—1900	111	765	1415	2872	4020	162	346	9693
	1901—1905	40	248	716	2117	2800	126	255	6402
	1906—1910	38	295	574	2231	2673	120	261	6192
	1911	32	223	672	1820	2116	107	199	5169
Aarligt Antal Influenzadødsfald	1889—1900	10	5	1	17	21	25	47	126
	1901—1905	4	2	1	7	8	12	25	59
	1906—1910	2	1	1	8	7	13	28	60
	1911	4	2	»	6	3	9	22	46
Influenzadødsf. pr. 100 anmeldte Tilfælde	1889—1900	8.8	0.7	0.1	0.6	0.5	15.7	13.5	1.3
	1901—1905	10.0	0.5	0.1	0.3	0.3	9.9	9.9	0.9
	1906—1910	5.3	0.4	0.1	0.4	0.3	10.8	10.7	1.0
	1911	12.5	0.9	0.0	0.3	0.1	8.4	11.0	0.9

Efterfølgende Oversigt (der dog gælder ulige lange Aarrækker) tjener til Oplysning om de fire sidstomtalte Respirationsvejssygdommes Optræden efter Aarstid.

Gennemsnitlig anmeldtes (beregn. for 1000 Tilf. i 1 Aar)	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov	Dec.	Hele Aaret
Influenza 1889—1906	182	181	183	48	42	18	6	4	8	15	49	264	1000
Tracheobr. 1867—1906	142	121	126	100	77	49	31	28	44	68	96	118	1000
Bronchopn. 1885—1906	131	104	120	107	87	63	46	35	44	61	87	115	1000
Pneum. 1867—1906	99	92	112	117	121	89	58	43	50	60	72	87	1000

Af **Lungetuberkulose** (*Tuberculosis pulmonum*) — heri indbefattet Strubetuberkulose — anmeldtes i 1911 ialt 793 Tilfælde, ɔ: ca. 1,7 for hvert Tusinde Indbyggere, altsaa noget færre end de foregaaende Aar.*)

Anmeldte Tilfælde af **Lunge- (og Strube-) Tuberkulose**		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derov.	ubek. Alder	Ialt	
$^{31}/_{12}$ 1905	M.	1	13	78	95	98	65	37	9	5	401	785
	K.	1	13	105	130	70	40	19	5	1	384	
1906	M.	13	33	155	234	176	118	72	23	10	834	1611
	K	14	60	205	224	140	72	33	25	4	777	
1907	M.	5	29	138	155	97	68	47	13	12	564	1091
	K.	3	38	139	183	75	44	22	14	9	527	
1908	M.	5	28	135	163	114	88	46	8	18	605	1124
	K.	2	41	130	167	67	54	16	19	23	519	
1909	M.	4	20	113	135	84	78	37	17	15	503	951
	K.	5	22	125	143	71	37	15	12	18	448	
1910	M.	3	13	113	119	85	56	23	7	»	419	831
	K.	9	33	122	140	60	23	14	9	2	412	
1911	M.	4	30	105	122	64	41	18	10	3	397	793
	K.	3	36	128	118	61	31	9	6	4	396	
Tilsammen	M.	35	166	837	1023	718	514	280	87	63	3723	7186
	K.	37	243	954	1105	544	301	128	90	61	3463	
Begge Køn.		72	409	1791	2128	1262	815	408	177	124	7186	

*) Der modtoges ialt 2551 Anmeldelser, af hvilke de 1758 elimineredes som tidligere anmeldte. Identificeringen af de enkelte Tilfælde har i det hele ikke vist sig at volde V anskeligheder

Aldersklassefordelingen af de anmeldte Tilfælde frembyder ikke iøjnefaldende Afvigelser fra det sædvanlige. Ligesom i 1910 vare Tilfældene ligelig fordelte paa de to Køn, medens der for Aarene 1905—1909 var en kendelig Overvægt paa Mandkønnets Side. Af de den 31. December 1905 anmeldte Tilfælde faldt 511 af 1000 paa Mandkønnet, af de i 1906 anmeldte Tilfælde 518 af 1000, i 1907 517 af 1000, i 1908 og 1909 henholdsvis 538 og 529 af 1000, men i 1910 faldt kun 504 og i 1911 henimod 501 af 1000 Tilfælde paa Mandkønnet.

Anmeldte Tilfælde af **Lunge- (og Strube-) Tuberkulose**	Ialt anmeldte							Paa 1000 Indbyggere						
	$^{31}/_{12}$1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	$^{31}/_{12}$1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911
I. Gl. Bys ældre Del	18	45	24	38	21	16	11	1.5	3.0	2.2	3.8	2.1	1.6	1.0
II. Gl. Bys yngre Del	35	84	53	52	36	34	25	1.5	4.0	2.6	2.6	1.9	1.9	1.5
III. Gammelholm	6	22	13	9	12	12	7	0.9	3.4	2.1	1.5	2.0	2.0	1.1
IV. St. Annæ Ø. Kvt.	12	26	14	25	7	11	14	1.2	2.7	1.5	2.8	0.8	1.2	1.7
V. St. Annæ V. Kvt.	63	100	63	83	64	61	46	2.4	4.0	2.6	3.6	2.8	2.5	1.9
VI. Kristianshavn	27	83	49	60	57	52	44	1.4	4.2	2.5	5.0	2.9	2.5	1.9
Indre By	161	360	216	267	197	186	147	1.6	3.3	2.4	3.0	2.3	2.1	1.6
VII. Voldkvarteret	59	118	79	90	52	56	52	1.4	2.8	1.9	2.1	1.2	1.3	1.2
VIII. Østerbro	85	216	139	122	117	101	98	1.3	3.9	2.4	2.0	1.9	1.7	1.6
IX. Blegdam	49	135	83	94	54	66	58	1.4	4.2	2.6	2.9	1.4	1.9	1.7
X. Nørrebro	87	173	129	106	110	86	99	2.1	3.8	2.7	2.1	2.1	1.6	1.9
XI. Blaagaard	103	145	108	86	93	69	68	2.8	4.1	3.1	2.5	2.7	1.9	1.9
XII. Vesterbro	149	275	180	185	172	151	151	2.2	4.0	2.6	2.6	2.3	2.0	2.0
Ydre By	532	1062	718	683	605	529	526	2.0	3.8	2.5	2.3	2.0	1.8	1.7
XIII. Valby	28	21	23	24	29	16	20	2.5	1.8	1.9	1.8	2.2	1.2	1.4
XIV. Brønshøj	12	36	35	36	26	17	22	0.9	2.5	2.2	2.2	1.5	0.9	1.2
XV. Sundby	45	111	79	95	84	71	68	1.5	3.4	2.3	2.7	2.3	1.9	1.8
Forstæder	85	168	137	155	139	104	110	1.5	2.9	2.2	2.1	2.1	1.5	1.6
Havn, Uden Bolig	7	24	20	19	10	12	10	»	»	»	»	»	»	»
Hele Byen	785	1611	1091	1124	951	831	793	1.8	3.7	2.5	2.5	2.1	1.8	1.7

De anmeldte Tilfældes Fordeling paa Bykvartererne varierer, som det fremgaar af ovenstaaende Oversigt, en Del i Aarenes Løb. Tages alle de i Tiden fra 31. Decbr. 1905 (i Henhold til Lov af 14. April 1905) anmeldte 7186 Tilfælde under et, viser det sig, at Kristianshavn, St. Annæ Vester og Blaagaard Kvarter ere de stærkest hjemsøgte Bydele; Anmeldelserne udgjorde her henholdsvis 2,9, 2,8 og 2,7 p. M. af Befolkningen; over 2,0, men ikke over 2,5 p. M. var Morbiditetskvotienten paa Vesterbro, i gl. Bys yngre Del, Blegdams, Nørrebro, Sundby, gl. Bys ældre Del og Østerbro; under 2 p. M. i Gammelholm, Valby, St. Annæ Øster, Voldkvarteret og Brønshøj. Lavest staar Brønshøj med 1,6 p. M., højest Kristianshavn med 2,9. For hele Byen bliver Kvotienten 2,3 p. M.

Døde af **Lungetuberkulose**	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde	Døde af Lungetuberkulose	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde
1835—1839	3.62	13.67	1875—1879	3.14	12.92
1840—1844	3.44	13.00	1880—1884	2.89	12.40
1845—1849	3.37	12.08	1885—1889	2.51	11.28
1850—1854	3.04	11.83	1890—1894	2.05	9.90
1855—1859	2.96	11.33	1895—1899	1.83	10.32
1860—1864	3.07	12.05	1900—1904	1.49	9.10
1865—1869	2.97	12.86	1905—1909	1.46	9.38
1870—1874	3.42	14.31	1910	1.18	8.31
			1911	1.31	8.89

Lungetuberkulosedødeligheden udgjorde i 1911 8,89 pCt. af den samlede Dødelighed, et lidt højere Forholdstal end det foregaaende Aar.

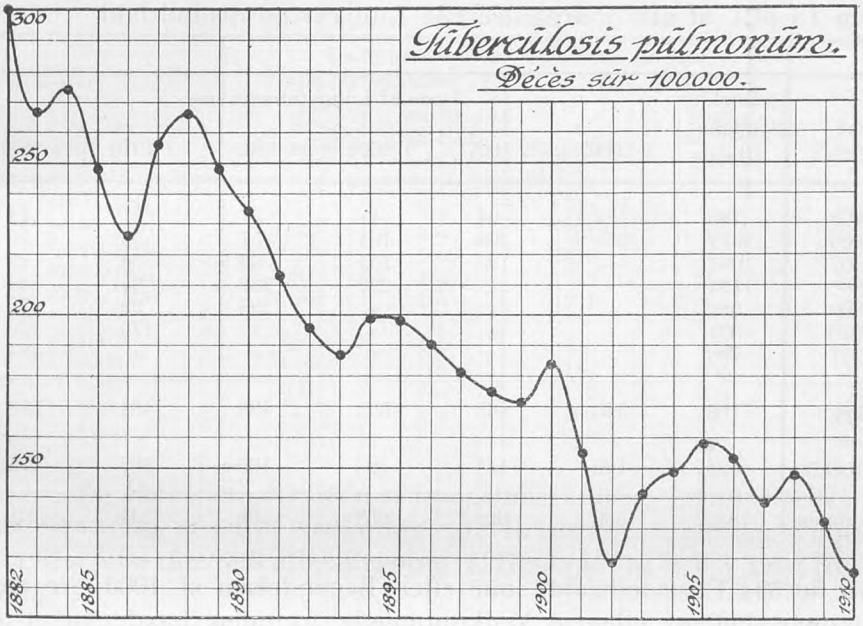

Under Mortalitetstabellens Rubrik for Phthisis pulmonum opførtes i 1911 ialt 610 Dødsfald mod 541 i 1910. Mortalitetskvotienten viser altsaa en Opgang fra 1,18 p.M.i1910,det laveste hidtil noterede Tal, til 1,31 i 1911, eller omtrent som i 1909, da den var 1,32.

Døde af Lungetuberkulose i 1911.

Tilfældet første Gang anmeldt		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derover	Ialt	
$^{31}/_{12}$ 1905	M.	»	»	»	2	2	3	1	»	8	12
	K.	»	»	1	1	»	1	1	»	4	
1906	M.	»	»	1	4	10	7	3	»	25	39
	K.	»	»	2	5	3	2	2	»	14	
1907	M.	»	»	3	4	4	1	»	»	12	23
	K.	»	»	2	4	4	1	»	»	11	
1908	M.	»	»	1	7	5	6	3	»	22	44
	K.	»	1	3	9	3	3	3	»	22	
1909	M.	»	»	4	11	11	6	5	1	38	73
	K.	1	»	5	16	8	2	2	1	35	
1910	M.	»	1	18	23	16	10	5	3	76	136
	K.	»	2	9	20	14	7	5	3	60	
1911	M.	1	3	15	23	29	19	16	6	112	191
	K.	»	»	21	23	15	10	3	7	79	
Tilfældet ikke anmeldt	M.	7	2	2	8	9	6	4	7	45	92
	K.	4	4	6	10	5	2	8	8	47	
Tilsammen	M.	8	6	44	82	86	58	37	17	338	610
	K.	5	7	49	88	52	28	24	19	272	
Begge Køn		13	13	93	170	138	86	61	36	610	

Som det fremgaar af ovenstaaende og den efterfølgende tabellariske Oversigt, er det stadig et ret anseligt Antal Tilfælde af Lungesvindsot, der forekommer i Dødelighedsstatistiken, uden at Sygdomstilfældet tidligere har været anmeldt. I 1907 var de ikke anmeldte Tilfældes Antal oppe paa c. 24 pCt., i 1908 udgjorde de ikke anmeldte ca. 19. pCt., i 1906 og 1909 ca. 18 pCt., i 1910 henimod 20 pCt. og i 1911 næsten 15 pCt. af alle indregistrerede Lungesvindsotsdødsfald.

Lungetuberkulose	Anmeldte Sygdoms-tilfælde	Døde af Lungetuberkulose					
		i 1906	i 1907	i 1908	i 1909	i 1910	i 1911
Anmeldt $^{31}/_{12}$ 1905	785	181	64	47	31	21	12
Anmeldt i 1906	1611	359	208	104	57	33	39
Anmeldt i 1907	1091	»	193	154	63	38	23
Anmeldt i 1908	1124	»	»	227	139	67	44
Anmeldt i 1909	951	»	»	»	198	99	73
Anmeldt i 1910	831	»	»	»	»	176	136
Anmeldt i 1911	793	»	»	»	»	»	191
Ialt anmeldte Tilfælde	7186	540	465	532	488	434	518
Ikke anmeldte Tilfælde	694	120	144	126	105	107	92
Tilsammen	7880	660	609	658	593	541	610

Afset fra de 694 Ftisisdødsfald, som efter Begyndelsen af 1906 ere registrerede i Mortalitetstabellen, uden at Vedkommende forinden havde været anmeldt som lidende af Tuberkulose i Lunger eller Strubehoved, fremgaar det af ovenstaaende Tabel, at 2977 af de siden 31. Decbr. 1905 anmeldte 7186 Patienter i de forløbne Aar indtil Udgangen af 1911 ere afgaaede ved Døden. Men derudover maa det forudsættes, at et større eller mindre Antal af de resterende 4209 Patienter, om hvilke Beretning er modtaget, ligeledes er afgaaet ved Døden uden at være optagne i foranstaaende Opgørelse af Tuberkulosedødeligheden, enten fordi de ere døde efter Bortflytning fra Hovedstaden eller fordi de ere døde af interkurrente Sygdomme, der have medført, at Dødsfaldet er registreret under andre af Mortalitetstabellens Rubriker.

Døde af Lungetuberkulose	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø.-Kv.	St. Annæ V.-Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Udb. & Havnen	**Hele Staden**
1898	37	47	6	9	66	33	198	48	40	64	58	93	94	397	»	»	»	»	16	611
1899	26	52	9	14	63	29	193	45	36	57	66	73	112	389	»	»	»	»	24	606
1900	27	48	8	14	63	31	191	56	55	60	74	82	115	442	»	»	»	»	24	657
1901	23	55	6	14	51	28	177	43	34	58	63	64	113	375	6	14	»	20	13	585
1902	21	30	3	8	37	26	125	46	38	42	57	52	77	312	8	13	17	38	14	489
1903	22	33	7	8	53	25	148	47	42	51	75	66	72	353	10	16	31	57	30	588
1904	16	48	6	8	43	30	151	44	48	42	82	58	94	368	15	15	43	73	25	632
1905	9	49	8	9	53	22	150	42	53	59	90	68	100	412	17	15	47	79	31	672
1906	14	36	5	14	55	39	163	43	70	48	80	64	109	414	10	13	37	60	23	660
1907	8	33	8	6	58	37	150	36	71	47	66	57	88	365	19	16	39	74	20	609
1908	17	29	3	10	54	24	137	42	65	51	71	66	105	400	15	33	44	92	29	658
1909	11	21	9	8	44	32	125	23	60	32	74	62	120	371	16	17	45	78	19	593
1910	13	15	3	7	39	28	105	34	61	31	72	53	85	336	20	17	49	86	14	541
1911	11	33	2	4	41	29	120	38	67	53	68	60	90	376	16	19	55	90	24	610

Dødeligheden af andre tuberkuløse Sygdomme (Mortalitetstabellens Rubr. 27, 28, 29 og 31) har i 1911 været noget højere end i de to nærmest foregaaende Aar. Den samlede Dødelighed af tuberkuløse Sygdomme var i 1908 1,88, i 1909 1,71, i 1910 1,54, og i 1911 1,76 af 1000 Indbyggere.

	Døde af Lungetuberkulose		Døde af andre tub. Sygd.		Døde af tub. Sygd. ialt	
	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.
1882—1886	3572	2.63	1211	0.89	4783	3.52
1887—1891	3743	2.44	1291	0.83	5034	3.27
1892—1896	3213	1.94	1419	0.86	4632	2.80
1897—1901	3084	1.73	1142	0.63	4226	2.36
1902—1906	3040	1.44	1091	0.53	4131	1.96
1907	609	1.39	166	0.38	775	1.77
1908	658	1.48	180	0.40	838	1.88
1909	593	1.32	178	0.39	771	1.71
1910	541	1.18	160	0.35	701	1.54
1911	610	1.31	208	0.45	818	1.76

56 Personer, der lede af Lungetuberkulose, foranledigedes i Løbet af 1911 paa Grundlag af en af vedkommende Kredslæge foretagen Undersøgelse indlagt paa Hospital for offentlig Regning i Henhold til § 6 i Lov Nr. 60 af 14. April 1905.

Desinfektion for Lungetuberkulose aarlig	A_1 Desinf. i Sygdomstilfælde Lov. 14. IV. 5	A_2 Desinf. efter Dødsfald Lov 11. V. 97 Lov 14. IV. 5	B. Desinf. for ubemidlede (Kommunal Bevilling)	C Betalt Desinfekt. for privat Regn.
1891—1896 gnsnitl.	»	»	151	59
1897—1905 gnsnitl.	»	285	73	49
1906	458	278	»	»
1907	580	252	»	»
1908	510	300	»	»
1909	607	246	»	»
1910	738	199	»	»
1911	849	241	»	»

Desinfektion for Lungetuberkulose besørgedes fra Sundhedskommissionens Desinfektionsstation i 1090 Tilfælde, deraf de 241 Desinfektioner efter Dødsfald, 849 Desinfektioner efter Bortflytning, Hospitalsindlæggelse o. s. v.

Paa Tuberkulosediagnosestationen (Øresundshospitalet) modtoges i 1911 2179 Prøver Opspyt til bakteriologisk Undersøgelse paa Tuberkelbaciller. Undersøgelsen gav i 359 Tilfælde positivt, i 1820 Tilfælde negativt Resultat.

	Positivt Resultat	Negativt Resultat	Ialt
1901	118	263	381
1902	262	887	1149
1903	341	1267	1608
1904	325	1329	1654
1905	345	1462	1807
1906	396	1600	1996
1907	394	1746	2140
1908	428	1589	2017
1909	344	1820	2164
1910	378	1673	2051
1911	359	1820	2179

Til Sammenligning vedføjes en Oversigt over Tuberkulosedødeligheden i en Del andre større Byer.

Døde af Tub. pulm. paa 100000 Indb.	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911
Rotterdam	159	167	149	136	130	122	133	139	136	110	129	121	114
Hamborg	200	204	183	182	166	158	156	150	149	134	132	126	125
København	171	183	154	119	141	149	158	153	139	145	132	118	131
London	187	175	170	164	160	167	148	144	140	132	131	114	135
Amsterdam	168	184	152	143	138	143	146	141	147	130	142	130	135
Berlin	219	233	219	204	193	208	214	186	185	182	179	176	168
Kristiania	277	272	233	203	212	219	275	222	217	213	196	183	182
München	299	325	274	273	255	258	286	247	228	229	229	205	193
Stockholm*)	261	245	247	231	215	222	222	210	217	249	241	233	196
Wien	379	379	353	344	340	314	329	289	288	275	271	249	266
Paris	406	409	402	396	382	382	380	378	395	382	358	366	341

Rotterdam, Hamborg, København, London og Amsterdam vise sig med Hensyn til Tuberkulosedødelighed gunstigere stillede end de fleste andre større Byer.

Af **Halsbetændelse** (*Angina tonsillaris*) anmeldtes i 1911 et ualmindelig stort Antal Tilfælde, nemlig 12530 eller 26,9 for hver 1000 Indb. I Januar—Marts anmeldtes ca. 1100 om Maaneden, derefter faldt Antallet omtrent til det normale i Maanederne April—Juli, men i August Maaned tog Epidemien atter til og naaede sit Højdepunkt i September med 1903 Tilfælde; ved Aarets Slutning naaede Antallet af anmeldte Tilfælde atter Gennemsnittet for de senere Aar. Epidemien havde en forholdsvis ondartet Karakter og fra Byens Omegn meldtes om Dødsfald af Angina under pyæmiske Symptomer. Paa Dødsattester for København er Angina dog ikke i noget Tifælde opført som Dødsaarsag, men der opføres 40 Tilfælde af Pyæmia & Septichæmia (extra Puerperium), hvilket er et noget højere Tal end sædvanlig, og herunder skjuler sig muligvis enkelte Tilfælde af septisk Angina.

Af Angina tonsillaris anmeldtes i Gennemsnit aarlig		
1882—1886	6318	23.1 p. M.
1887—1891	7977	25.9 p. M.
1892—1896	7808	23.6 p. M.
1897—1901	8044	22.5 p. M.
1902—1906	8963	21.3 p. M.
1907	8192	18.7 p. M.
1908	8999	20.2 p. M.
1909	8543	19.0 p. M.
1910	9997	21.8 p. M.
1911	12530	26.9 p. M.

Angina tonsillaris	Gennemsnitlig anmeldte Tilfælde i hver Maaned af Femaaret												
	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	648	566	615	505	509	462	433	384	460	517	609	612	6318
1887—1891	823	707	790	721	616	612	510	446	573	652	770	758	7977
1892—1896	777	700	717	611	612	606	494	455	609	711	783	734	7808
1897—1901	775	663	652	616	724	655	448	536	649	764	827	734	8044
1902—1906	965	799	716	658	682	668	532	577	752	873	927	812	8963
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	798	687	698	622	629	601	484	479	609	703	783	730	7822
1907	898	738	713	732	655	528	364	423	671	745	768	957	8192
1908	1119	718	712	649	750	514	453	554	722	864	1055	880	8999
1909	1073	870	904	723	806	605	389	478	551	623	692	829	8543
1910	1070	731	770	717	738	781	600	586	785	1086	1129	1004	9997
1911	1114	1166	1057	890	756	748	549	1216	1903	1194	1040	897	12530

*) Fra og med 1908 er der for Stockholms Vedkommende sket en Ændring i Registreringsprincipet.

Kolerine (*Cholerine et Catarrhus intestinalis acutus*) anmeldtes trods den varme Sommer i 1911 i noget mindre Antal end det foregaaende Aar og naaede langtfra Gennemsnittet for Aarene 1882—1906.

Anmeldte Tilfælde af Catarrhus intestinalis acutus 1882—1911

paa 1000 Indbyggere.

1882	36.60	1887	24.09	1892	26.95	1897	19.95	1902	11.13	1907	10.29
1883	27.06	1888	24.85	1893	32.87	1898	14.64	1903	15.08	1908	17.62
1884	36.64	1889	35.48	1894	18.13	1899	24.85	1904	13.09	1909	8.64
1885	21.25	1890	24.33	1895	20.85	1900	18.24	1905	15.95	1910	14.68
1886	36.06	1891	22.76	1896	20.38	1901	19.48	1906	17.11	1911	14.03

Der anmeldtes ialt 6522 Tilfælde ɔ: 14,03 for hver 1000 Indbyggere; 1635 af de anmeldte Tilfælde faldt i Aldersklassen under et Aar, 1924 Tilfælde i de andre Aldersklasser under 15 Aar. Af Kolerine døde ialt 328 Personer, ɔ: 5,0 pCt. af de anmeldte.

Cholerine	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret	p. M. af Befolkn.
gennemsnitlig aarlig 1882—1906	344	303	326	364	442	682	980	1568	1151	592	434	342	7028	23.11
1907	269	215	244	394	468	423	344	345	493	543	427	352	4517	10.29
1908	318	268	314	344	377	693	815	2277	1271	498	407	264	7841	17.62
1909	306	174	212	213	196	280	393	477	518	493	347	278	3887	8.64
1910	332	170	177	208	300	556	834	2240	928	405	309	279	6738	14.68
1911	238	192	233	246	272	365	463	2290	1266	367	300	290	6522	14.03

Som sædvanlig steg Anmeldelsernes Antal stærkt henimod Sommerens Slutning; Højdepunktet faldt i 3die Uge af August (764 anmeldte Tilfælde). Af Aarets Maaneder har August det højeste Tal, 2290, derefter September, 1266, Februar og Marts de laveste (henholdsvis 192 og 233).

Cholerine	Alle Aldersklasser				Aldersklassen 0—1 Aar				
	Anmeldte		Døde		Anmeldte		Døde		
	Ialt	aarlig p. M. af Befolkn.	Ialt	pCt. af anmeldte	Ialt	pCt. af alle anmeldte	Ialt	pCt. af anmeldte 0—1 Aar	pCt. af alle Kolerine Dødsfald
1882—1886	42943	31.5	2332	5.4	10249	23.9	2101	20.5	90.1
1887—1891	40464	26.3	2350	5.8	9606	23.7	2076	21.6	88.3
1892—1896	39367	23.8	2254	5.7	9741	24.7	2051	21.1	91.0
1897—1901	34878	19.5	2559	7.3	9241	26.5	2339	25.3	91.4
1902—1906	30570	14.5	2501	8.2	8853	29.0	2287	25.8	91.4
1907	4517	10.3	253	5.6	1076	23.8	229	21.3	90.5
1908	7841	17.6	635	8.1	2251	28.7	585	26.0	92.1
1909	3887	8.6	229	5.9	1074	27.6	212	19.7	92.6
1910	6738	14.7	461	6.9	2153	31.9	410	19.0	88.9
1911	6522	14.0	428	5.0	1635	25.1	279	17.1	85.1

Letaliteten var lavere end det foregaaende Aar og lavere end Gennemsnittet for en længere Aarrække.

Dødsfaldene indtraf som sædvanlig for den allerstørste Del i den spæde Barnealder. Blandt 1635 i denne Aldersklasse anmeldte Tilfælde forefaldt 279 Dødsfald, ɔ: 17,1 pCt. Blandt 1924 i Aldersklassen mellem 1 og 15 Aar anmeldte Tilfælde forefaldt 29 Dødsfald, ɔ: 1,5 pCt; af 2963 Voksne døde 20, ɔ: 0,7 pCt.

Kønssygdomme (*Gonorrhoea, Ulcus venereum, Syphilis*) forekom i noget større Antal end det foregaaende Aar. Ogsaa i Forhold til Folkemængden bemærkes nogen Tiltagen mod 1910.

Anmeldte Tilfælde	Gonorrhoea	Ulcus vener.	Syph. acqvis.	Syph. insons	Syph. congen.	Ialt
1882—1886	29141	7575	7167	55	368	44306
1887—1891	23732	4317	5279	157	457	33936
1892—1896	20823	3045	5302	186	279	29635
1897—1901	23371	3685	7976	359	476	35867
1902—1906	25004	2733	7463	237	419	35856
1907	5684	728	1869	39	63	8383
1908	6320	1164	2349	63	61	9957
1909	6029	1034	2108	57	52	9280
1910	6076	848	2330	39	85	9378
1911	6500	672	2543	66	87	9888

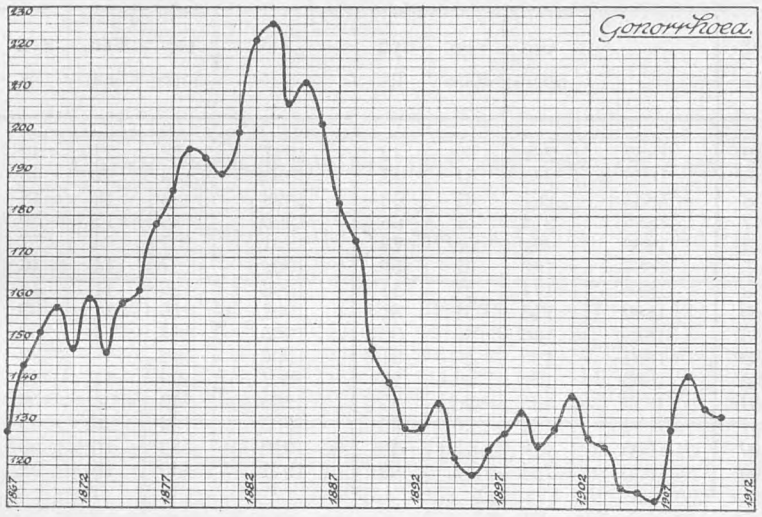

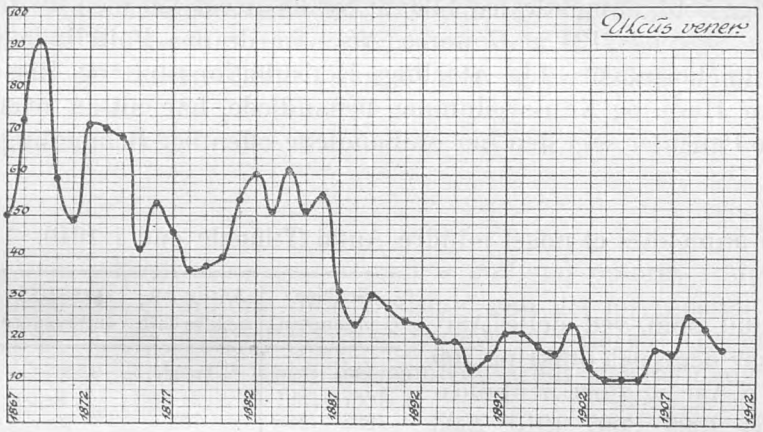

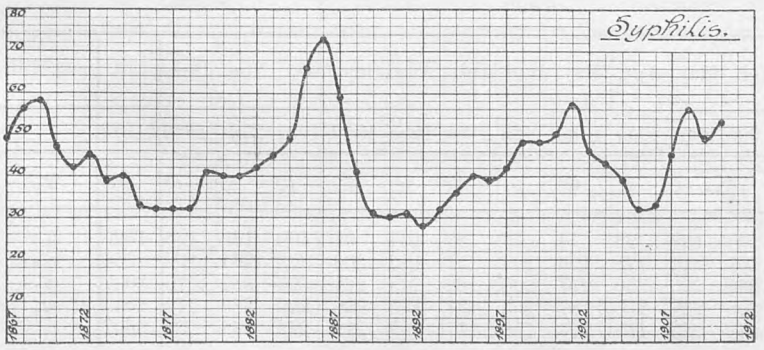

Gonorre forekom med 6500 Tilfælde (mod 6076 i 1910), venerisk Saar med 692 Tilfælde (mod 848 i 1910), Syfilis med 2696 Tilfælde (mod 2454 i 1910). Af de anmeldte Sygdomstilfælde behandledes 2284 Tilfælde af Gonorre, 169 Tilfælde af venerisk Saar og 1491 Tilfælde af Syfilis paa Hospital, deraf henholdsvis 702, 1 og 321 Tilfælde paa Militært Sygehus. Af de anmeldte Syfilistilfælde falde 2543 paa Rubriken Syphilis acquisita e coitu impuro, 87 paa Rubriken Syphilis congenita, medens 66 opføres som Syphilis insons. Af Syphilis døde 46 Personer, deraf 38 af medfødt Syphilis.

De Udslag i Morbiditetskvotienten, som disse Sygdomme frembyde, ere, som vedføjede Kurver vise, ikke af en saadan Størrelse, at der endnu kan sluttes noget om en virkelig Aftagen eller Tiltagen i Sygdommenes Udbredelse, særlig under Hensyn til, at den Indflydelse, som den lette Adgang til gratis Lægebehandling maa antages at have haft paa Anmeldelsernes Antal, ikke lader sig beregne.

Paa 10000 Indbyggere anmeldtes:

	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis		Gonorré	Ven. Saar	Syfilis		Gonorré	Ven. Saar	Syfilis
1867	128	50	49	1882	222	60	42	1897	128	22	42
1868	144	73	56	1883	226	51	45	1898	133	22	48
1869	152	92	58	1884	207	61	49	1899	125	19	48
1870	158	59	47	1885	212	51	66	1900	129	17	50
1871	148	49	42	1886	202	55	73	1901	137	24	57
1872	160	72	45	1887	183	32	59	1902	127	14	46
1873	147	71	39	1888	174	24	41	1903	125	11	43
1874	159	69	40	1889	148	31	31	1904	115	11	39
1875	162	42	33	1890	140	28	30	1905	114	11	32
1876	178	53	32	1891	129	25	31	1906	112	18	33
1877	186	46	32	1892	129	24	28	1907	129	17	45
1878	196	37	32	1893	135	20	32	1908	142	26	56
1879	194	38	41	1894	122	20	36	1909	134	23	49
1880	190	40	40	1895	118	13	40	1910	132	18	53
1881	200	54	40	1896	124	16	39	1911	140	15	58

Den gratis ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme i Hh t. Loven af 30. Marts 1906 fungerede ligesom i 1910 efter den fra 1. Oktober 1909 indførte endelige Ordning (jvfr. Stadslægens Aarsberetning for 1909).

De ansatte Læger søgtes ialt i Aarets Løb af 4985 nye Patienter, 3748 Mænd, 1165 Kvinder og 72 Børn, af hvilke 1424 ikke fandtes lidende af nogen Kønssygdom; af de øvrige 3561 anmeldte led 1196 af Syfilis (deraf 426 med første Udbrud), 241 af venerisk Saar og 2124 af Gonorre. Afset fra de paa Polikliniken for ubemidlede, Kommunehospitalets 4de Afdelings Konsultationsstue og Rigshospitalets Poliklinik for Hud- og Kønssygdomme behandlede, har altsaa over 36 pCt. af alle anmeldte Patienter søgt den her omhandlede offentlige Behandling.

Af **Fnat** (*Scabies*) anmeldtes et noget mindre Antal Tilfælde end i 1910.

Anmeldelsernes Antal, som ved dette Aarhundredes Begyndelse var nede paa omkring 700 aarlig, har i de sidste 5 Aar udgjort henholdsvis 1907: 328, 1908: 2354, 1909: 3007, 1910: 2903 og i 1911: 2607. Den betydelige Tilvækst i Tilfældenes Antal, som kulminerede i 1909, synes at skyldes Tilflytningen af russisk-polske Emigranter.

Scabies Gennemsnitl.	Aarlig anmeldte Tilf.	paa 1000 Indbyggere
1882—1886	1020	3.7
1887—1891	917	3.0
1892—1896	798	2.4
1897—1901	646	1.8
1902—1906	933	2.2
1907	1328	3.0
1908	2354	5.3
1909	3007	6.7
1910	2903	6.3
1911	2607	5.6

Scabies	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	pro Mille
1882—1906 ialt	2490	1905	2009	1777	1636	1423	1163	1253	1562	1984	2324	1966	21512	
Gennemsnitl. aarlig (25 Aar)	100	76	80	71	66	57	47	50	62	79	93	79	860	2.6
1907	120	90	138	98	74	73	80	123	95	160	139	138	1328	3.0
1908	195	181	224	178	196	182	157	152	206	223	264	196	2354	5.3
1909	325	236	285	250	207	200	189	249	221	303	381	216	3007	6.7
1910	421	255	268	250	187	153	151	195	236	230	283	274	2903	6.3
1911	304	272	223	189	197	156	177	145	219	223	268	234	2607	5.6

Af **Drankergalskab** (*Delirium tremens*) anmeldtes i 1911 623 Tilfælde med 38 Dødsfald.

Anmeldte Tilfælde af Delir. trem. 1882—1906, 1907, 1908, 1909, 1910 og 1911.															Døde i Femaaret	pCt. af anmeldte
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	aarlig p. 1000 Indb.		
1882—1886	110	111	112	97	134	130	134	124	117	135	128	126	1468	1.1	168	11.4
1887—1891	152	136	149	172	214	228	218	200	219	180	146	213	2227	1.5	177	7.9
1892—1896	194	135	162	193	207	201	233	198	177	195	209	209	2313	1.4	80	3.4
1897—1901	221	236	236	235	257	211	223	223	214	236	236	288	2816	1.6	135	4.8
1902—1906	240	272	311	312	274	331	261	274	242	235	278	275	3311	1.6	123	3.3
1907	54	46	57	58	80	74	64	73	79	72	70	74	801	1.8	56	7.0
1908	65	61	57	50	35	38	72	51	40	47	66	59	641	1.4	41	6.4
1909	72	40	52	59	54	40	61	42	55	52	66	67	660	1.5	36	5.5
1910	81	56	40	64	60	63	54	62	48	58	61	67	714	1.6	32	4.5
1911	61	49	58	55	45	50	51	49	49	49	58	51	623	1.3	38	6.1

Foruden 38 Dødsfald af Delirium tremens har Mortalitetstabellen 56 Dødsfald under Rubriken Alcoholismus chronicus, deraf 41 Mænd og 15 Kvinder, (af hvilke 3 Mænd over 65 Aar, 52 mellem 25 og 65 Aar, én Mand af ubekendt Alder), samt 4 Dødsfald under Rubriken Mors in ebrietate (en Mand mellem 20 og 25 Aar, 2 Mænd mellem 25 og 65 Aar og en Kvinde mellem 65 og 75 Aar).

Kræft (*Cancer — Tumores maligni*) opføres i Mortalitetstabellen for 1911 med 721, et mindre Antal Dødsfald end det foregaaende Aar, (i 1910 var Antallet 770). I alle 4 Kræftrubriker fandtes der nogen Aftagen, forholdsvis mindst for Cancer ventriculi, men det samlede Antal af Kræftdødsfald var dog højere end i 1908 og 1909.

Døde af Kræft 1882—1906 og i 1907, 1908, 1909, 1910 og 1911.

(Kræftens Sæde)

Cancer	ventric.	uteri	mammæ	in al. cp. ptb.	Tilsammen
1882—1886	633	247	96	711	1687
1887—1891	702	228	105	930	1965
1892—1896	725	267	108	1092	2192
1897—1901	825	292	140	1302	2559
1902—1906	1028	374	170	1510	3082
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	156	56	25	222	459
1907	224	90	43	377	734
1908	213	83	30	354	680
1909	204	77	41	366	688
1910	237	87	42	404	770
1911	230	80	36	375	721

	Gennemsnitlig aarlig	Paa 100,000 Indbyggere døde: af Canc. ventr.	af Canc. uteri	af Canc. mammæ	af Canc. in al. cp. pt.	af Cancer Ialt	af Cancer udenbys fradragne
1882—1886	337	45	17	6	55	123	115
1887—1891	393	45	17	6	59	127	118
1892—1896	438	45	16	6	65	132	122
1897—1901	512	46	17	8	72	143	132
1902—1906	616	47	18	8	73	146	133
1907	734	51	20	10	86	167	150
1908	680	48	19	7	79	153	134
1909	688	45	17	9	82	153	136
1910	770	52	19	9	88	168	151
1911	721	49	17	8	81	155	137

Døde af Kræft 1882—1906 og i 1907, 1908, 1909, 1910 og 1911.

(Aldersklassefordeling).

		0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
C. ventriculi	1882—1906	»	5	326	1753	1829	3913
	1907	»	»	16	101	107	224
	1908	»	»	19	92	102	213
	1909	»	»	12	93	99	204
	1910	»	1	22	114	100	237
C. uteri	1882—1906	»	3	413	740	252	1408
	1907	»	1	21	51	17	90
	1908	»	»	18	52	13	83
	1909	»	»	26	40	11	77
	1910	»	1	23	46	17	87
C. mammæ	1882—1906	»	»	71	312	236	619
	1907	»	»	10	24	9	43
	1908	»	»	4	21	5	30
	1909	»	»	5	25	11	41
	1910	»	»	7	20	15	42
C. in al. corp, ptb.	1882—1906	78	106	645	2498	2218	5545
	1907	2	4	43	166	162	377
	1908	5	6	33	160	150	354
	1909	4	8	48	164	142	366
	1910	8	5	40	188	163	404
	1882—1906 ialt	78	114	1455	5303	4535	11485
	Gnsnt. aarl. (25 Aar)	3	5	58	212	181	459
Alle Cancer-dødsfald	1907	2	5	90	342	295	734
	1908	5	6	74	325	270	680
	1909	4	8	91	322	263	688
	1910	8	7	92	368	295	770
	1911	3	3	65	374	276	721

Beregnet for 100000 Indbyggere findes atter for det sidste Femaar en betydelig Tilvækst i Kræftdødsfaldenes Antal nemlig 159 mod 146 i 1902—1906. Størst var Tilvæksten for Cancer in aliis corp. partibus, nemlig fra 73 i 1902—1906 til 82 i 1907—1911. Cancer ventriculi tiltog fra 47 til 49 for 100000 Indbyggere, Cancer uteri holdt sig stationær og Cancer mammæ tiltog fra 8 Tilfælde til 9 paa 100000 Indbyggere.

Døde af Cancer paa 100000 Indb.	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911
Rotterdam	97	84	88	99	101	85	87	93	»
London	102	100	101	105	103	106	95	94	105
Hamburg	108	109	110	101	105	110	104	108	»
Amsterdam	107	109	112	112	106	117	117	126	118
Stockholm	116	99	117	112	119	128	125	142	»
Berlin	»	103	115	115	116	105	112	111	121
Kristiania	»	»	107	102	119	102	101	93	»
København	141	142	154	152	167	153	153	168	155

Af ovenstaaende Sammenstilling, hvis Tal for største Delen er tagne fra »Amsterdams statist. Mededeelingen« synes fremdeles at fremgaa, at København vedligeholder sin Stilling som den af Kræft mest hjemsøgte By blandt de her nævnte større Stæder.

Af **Sukkersyge** (*Diabetes mellitus*) opføres i de senere Aar et stigende Antal Dødsfald paa Mortalitetstabellen og denne Stigning synes noget større end forklarligt ud fra skærpet Diagnose overfor den paagældende Sygdom. Da dette Forhold ogsaa andetsteds har vakt Opmærksomhed*), hidsættes nedenfor en Oversigt over de paagældende Tal for en kortere Aarrække.

Dødsfald af Diabetes i Aarene 1901—1911.

	0—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt	Paa 100000 Indb. døde
		M.	K.	M.	K.		
1901	2	23	13	12	3	53	13.9
1902	»	21	13	4	8	46	11.2
1903	2	20	17	10	6	55	13.2
1904	2	21	14	8	8	53	12.5
1905	1	30	21	10	8	70	16.5
1901—1905 gennemsnitl.	1	23	16	9	7	55	13.5
1906	2	23	19	10	12	66	15.3
1907	2	33	22	16	5	78	17.7
1908	1	17	12	10	10	50	11.2
1909	4	14	23	9	9	59	13.1
1910	4	28	22	10	12	76	16.6
1906—1910 gennemsnitl.	3	23	20	11	9	66	14.8
1911	3	25	25	13	9	75	16.2
1901—1911 tilsammen	23	255	201	112	90	681	

Af 658 Diabetesdødsfald over 15 Aars Alderen indtraf 56 pCt. hos Mænd, 44 pCt hos Kvinder.

*) *K. A. Heiberg:* Beitrag zur Kenntnis von der Ausbreitung der Zuckerkrankheit in den nordischen Ländern. Nord. med. Arkiv. 1912, Nr. 7.

Garnisonen. Ifølge velvillig Meddelelse fra Hærens Lægekorps var Sundhedstilstanden i Københavns Garnison i 1911 god; dog optraadte de epidemiske Sygdomme i noget større Antal end i det foregaaende Aar. Der forekom saaledes af *Influenza* 191 Tilfælde, der fordelte sig med 132 for Hærens Vedkommende og 59 for Søværnets. *Faaresyge* optraadte med 158 Tilfælde, *krupøs Lungebetændelse* med 39. For *Difteri* behandledes 48 Mand af Hæren, 9 af Søværnet, for *Gigtfeber* 79 af Hæren, 12 af Søværnet. *Skarlagensfeber* forekom 16 Gange, *Mæslinger* 3 Gange, *Rødlinger* 9 Gange, *Skoldkopper* 3 Gange. Af *reumatisk Feber* indtraadte 91 Tilfælde, deraf 79 af Hæren, 12 af Søværnet. Endelig forekom der 3 Tilfælde af *epidemisk Cerebrospinalmeningitis* og 1 Tilfælde af *traumatisk Tetanus*.

Veneriske Sygdomme forekom i meget større Antal end i det foregaaende Aar, nemlig *Gonorre* med 229 Tilfælde (162 i Hæren, 67 i Søværnet), *Syfilis* med 128 Tilfælde (77 i Hæren, 51 i Søværnet) og *venerisk Saar* med 7 Tilfælde (4 i Hæren, 3 i Søværnet).

b) Befolkningsforhold.

Folkemængde. Ifølge Folketælling den 1. Februar 1911 var Hovedstadens Indbyggerantal da steget til 462,161 og med Tillæg af den sædvanlige Gennemsnitstilvækst for Maanederne indtil Aarets Midte kan Middelfolketallet for 1911 herefter anslaas til 465,000.

	Gennemsnitlig aarligt							
	Antal Fødsler	p. M.	Antal Dødsfald	p. M.	Fødsels-Overskud	p. M.	Indvandrings Overskud	Samlet Tilvækst aarlig
1882—1886	10282	37.7	6183	22.7	4098	15.0	3902	8000
1887—1891	10680	34.7	6791	22.1	3889	12.6	1911	5800
1892—1896	10247	30.9	6325	19.1	3922	11.8	278	4200
1897—1901	10260	28.7	6379	17.9	3880	10.9	4330 (831*)	8200
1902—1906	12053	28.6	6584	15.6	5469	13.0	4731 (262*)	10200
1907	12396	28.2	6661	15.2	5735	13.1	1265	7000
1908	12793	28.8	7292	16.4	5501	12.4	499	6000
1909	12270	27.3	6541	14.5	5729	12.7	÷729	5000
1910	12000	26.1	6512	14.2	5488	11.9	3512	9000
1911	11432	24.6	6868	14.8	4564	9.8	1463	6000

Fødselshyppigheden, som i de senere Aar er aftaget forholdsvis hurtig, er ikke i noget Aar bemærket saa lav som i 1911. Uagtet Dødeligheden holdt sig forholdsvis lav, var Fødselsoverskudet derfor mindre end i de nærmest forudgaaende Aar. Indvandringen var langt mindre end i 1910, men højere end i Aarene 1907—1909.

Fordeling af 1000 Beboere paa Byens Kvarterer.

	Den gamle By					Hele Byen							
	1882	1895	1909	1910	1911	1901	1902	1906	1907	1908	1909	1910	1911
I. Gl. Bys ældre Del..	124	46	26	26	26	36	33	26	25	22	22	22	22
II. Gl. Bys yngre Del..	114	95	50	47	43	71	65	51	47	45	43	40	37
III. Gammelholm.....	33	23	16	15	15	19	17	14	14	13	13	13	13
IV. St. Annæ øster Kv..	63	32	23	23	21	28	25	21	21	20	20	19	17
V. St. Annæ vester Kv.	119	91	60	63	61	77	71	59	56	51	51	54	50
VI. Kristianshavn	67	60	52	54	59	52	49	47	45	45	44	46	50
Indre By	520	347	227	228	225	283	260	218	208	197	193	194	190
VII. Voldkvarteret	102	127	109	109	109	118	109	98	95	94	93	92	92
VIII. Østerbro	43	70	159	156	159	98	94	125	132	135	136	133	134
IX. Blegdam	51	102	84	89	89	93	88	75	73	72	72	76	75
X. Ydre Nørrebro	55	72	135	134	135	87	84	103	109	115	115	113	115
XI. Blaagaard	118	110	91	92	91	98	92	82	80	79	78	78	77
XII. Vesterbro	110	170	193	190	191	174	164	159	160	162	164	161	162
Ydre By	479	651	771	770	774	668	631	642	649	657	658	653	655
XIII. Valby.....	»	»	»	»	»	20	21	28	28	29	29	30	30
XIV. Brønshøj.....	»	»	»	»	»	27	27	33	36	36	38	39	40
XV. Sundby	»	»	»	»	»	»	59	77	77	79	80	82	81
Forstæder	»	»	»	»	»	47	107	138	141	144	147	151	151
Havn og Red	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

*) Se Beretn. for 1907.

Om Befolkningens Fordeling paa Byens forskellig Kvarterer og den gradvise Forskydning af Befolkningen, som efterhaanden finder Sted, giver foranstaaende og efterfølgende Tabeller nogle Oplysninger.

	I. Befolkningstæthed 1911			II. Beboelsestæthed					III. Boligernes Benyttelse
	Areal ha	Beboere pr. ha	m² pr. Indbygger	Paa 100 m² Etageareal boede 1888	1895	1902	1911	m² Etageareal pr. Beboer.	Af 1000 boede den 1. Februar 1906 i 1 og 2 Værelses Lejligheder
I. Gl. Bys ældre Del...	28	372	27	4.1	3.8	3.3	2.4	42	281
II. Gl. Bys yngre Del ..	88	193	28	4.1	3.8	3.3	2.1	48	323
III. Gammelholm	17	353	47	3.6	3.6	3.0	2.7	37	117
IV. St. Annæ øster Kv...	44	186	54	2.8	2.8	2.5	2.1	48	173
V. St. Annæ vester Kv..	66	365	27	6.6	7.4	7.1	5.9	17	498
VI. Kristianshavn	419	56	175	5.3	5.6	5.8	4.8	21	591
Indre By	662	135	74	4.3	4.3	4.1	3.2	31	388
VII. Voldkvarteret.....	337	127	79	4.8	4.6	4.3	3.6	28	248
VIII. Østerbro	502	124	81	5.1	5.3	5.1	4.6	22	408
IX. Blegdam	138	254	39	6.1	6.6	6.4	5.5	18	493
X. Ydre Nørrebro.....	342	156	60	7.6	7.9	6.9	6.2	16	578
XI. Blaagaard	83	433	23	7.9	7.4	6.9	5.6	18	538
XII. Vesterbro	281	268	38	6.1	6.4	6.6	5.3	19	499
Ydre By	1682	181	55	6.1	6.1	5.8	5.0	20	390
XIII. Valby.....	1155	12	825	»	»	3.8	4.1	24	271
XIV. Brønshøj	2034	9	1105	»	»	4.8	4.8	21	361
XV. Sundby.....	1400	27	369	»	»	»	6.7	15	474
Forstæder	4589	15	654	»	»	4.3	5.6	18	405
Hele Byen	6933	67	149	5.3	5.3	5.1	4.6	22	439

I flere Kvarterer af den indre By kan endnu paavises en Aftagen af Befolkningen, men paa Kristianshavn har ny Bebyggelse fremkaldt først en Standsning af denne Aftagen og derpaa en ret anselig Tilvækst.

Den efterfølgende maanedsvis ordnede Oversigt over Ægteskaber og Fødsler i 1911 er udarbejdet efter de ugentlig fra Sognene modtagne Opgørelser. Tallene stemme ikke ganske, navnlig for saa vidt Ægteskabernes Antal angaar, med de iaar for første Gang fra Statens statistiske Bureau modtagne endelige Opgørelser, men Manglerne ere dog langt mindre end i tidligere Aar, da Aarsberetningerne vare Udskrifter af Kirkebetjentenes »Nytaarsskema«. De korrigerede Tal findes vedføjede paa Oversigtstabellens Fod.

	Ægteskaber		Levendefødte														Dødfødte				
			Mandkøn				Kvindekøn				Ægtef.		Uægtef.		Tilsammen		Ægte		Uæg.		
	Ialt	pr. Dag	ægte	uægte	Ialt	pr. Dag	Ægte	Uægte	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Drenge	Piger	Drenge	Piger	Tilsammen
Januar	203	6.5	353	129	482	15.5	376	115	491	15.8	729	23.5	244	7.4	973	31.4	8	5	4	4	21
Februar	226	8.1	356	122	478	17,1	299	127	426	15 2	655	23.4	249	8.9	904	32.3	11	8	2	1	22
Marts	242	7.8	395	147	542	17.5	593	128	531	17.1	788	25.4	285	9.2	1073	34.6	8	9	6	1	24
April	384	12.8	356	140	496	16.5	366	126	492	16.4	722	24.1	266	8 8	988	32.9	13	17	2	5	37
Maj	434	14.0	356	149	503	16.3	365	138	503	16.2	721	23 3	287	9.2	1008	32.5	7	6	4	3	20
Juni	279	9.3	349	140	489	16.3	320	131	451	15.0	669	22.3	271	9.0	940	31.3	8	5	7	1	21
Juli	270	8 7	340	122	462	14.9	348	129	477	15.4	688	22.2	251	8.1	939	30.3	11	11	4	1	27
August	272	8.8	375	132	507	16.4	320	113	433	14 0	695	22.4	245	7 9	940	30.3	7	9	1	3	20
September	251	8.0	362	146	508	16.9	327	120	447	14 9	689	22.9	266	8 8	955	31.8	10	3	»	2	15
Oktober	380	12.3	344	130	474	15.3	344	97	441	14.2	688	22 2	227	7.3	915	29.5	10	6	1	5	22
November	477	15.9	342	119	461	15.4	289	116	405	13.5	631	21.0	235	7.9	866	28.3	13	4	1	4	22
December	421	13.6	366	120	486	15.7	337	108	445	14.4	703	22 7	228	7.4	931	30.0	9	7	5	5	26
Hele Aaret	3839	10.5	4294	1596	5890	16.1	4084	1458	5542	15,2	8378	23,0	3054	8,4	11432	31 3	115	90	37	35	277
Korrigeret	4081	11.2	4300	1608	5908	16.2	4098	1463	5561	15,2	8398	23 0	3071	8.4	11469	31.4	116	89	42	31	278

Ægteskabernes Antal var i 1911 ialt 4081, 8,8 p. M. af Befolkningen, deraf 3174 kirkeviede og 907 eller henimod 29 pCt. borgerlig viede. Antallet af de sidstnævnte er endel højere end i de nærmest forudgaaende Aar.

	Kirkeviede Par aarlig	Borgerlig viede Par		Ialt Antal Ægteskaber aarlig	Paa 1000 Indbyggere aarlig
		aarlig	i pCt. af alle Ægteskaber		
1882—1886	2639	77	2.8	2716	10.0
1887—1891	2415	243	9.1	2658	8.0
1892—1896	2398	237	9.0	2635	8.1
1897—1901	2912	207	6.6	3119	8.7
1902—1906	2977	499	14.4	3476	8.2
1907	3284	793	19.4	4077	9.3
1908	3175	803	20.2	3978	8.9
1909	3058	765	20.0	3823	8.5
1910	3190	794	19.9	3984	8.7
1911	3174	907	28.6	4081	8.8

Fødslernes Antal (levendefødte Børn) opgives fra Statens statistiske Bureau for 1911 til 11469, deraf 3071 Fødsler udenfor Ægteskab.*)

*) Af disse 3071 fødte de 1991 paa Fødselsstiftelsen, 1081 i Byen; se Bemærkninger herom Side 47.

Aarligt Gennemsnit	Levendefødte Børn				Deraf udenfor Ægteskab			
	M.	K.	Begge Køn	paa 1000 Indb.	M.	K.	Begge Køn	paa 100 levendef.
1882—1886	5257	5025	10282	37.7	1044	998	2042	19.9
1887—1891	5479	5202	10681	34.7	1061	1022	2083	19.5
1892—1896	5224	5023	10247	30.9	1167	1081	2248	21.9
1897—1901	5330	5131	10461	29.3	1262	1212	2474	23.7
1902—1906	6184	5879	12063	28.6	1492	1411	2903	24.1
1907	6326	6070	12396	28.2	1670	1523	3193	25.8
1908	6566	6227	12793	28.8	1688	1622	3310	25.9
1909	6250	6020	12270	27.3	1579	1543	3122	25.4
1910	6223	5777	12000	26.1	1721	1508	3229	26.9
1911	5908	5561	11469	24.7	1608	1463	3071	26.7

Ogsaa i 1911 har der vist sig en udtalt Nedgang i Antallet af ægtefødte Børn, hvorimod Antallet af Fødsler udenfor Ægteskab viser en mindre Nedgang sammenlignet med det foregaaende Aar.

	Paa hver 1000 Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes følgende Antal Børn			Paa 1000 gifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn	Paa 1000 ugifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn
	i Ægteskab	udenfor Ægteskab	Tilsammen		
1880	110	27	137	269	46
1885	113	28	141	265	49
1890	102	25	127	240	44
1895	89	25	114	213	43
1901	85	27	112	206	46
1906	80	27	107	185	48

Da Oversigten over den relative Fødselshyppighed blandt gifte og ugifte Kvinder i den forplantningsdygtige Alder, 15—45 Aar, og en Sammenligning i saa Henseende mellem København og andre større Byer har nogen Interesse, medtages her fra tidligere Beretning de herom udarbejdede tabellariske Oversigter [der først ville kunne føres videre, naar Resultatet af den i 1911 afholdte Folketælling foreligger opgjort med Hensyn til Befolkningens Fordeling paa Køn og Aldersklasser.]

Paa 1000 gifte Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes følgende Antal Børn	Rotterdam	Kristiania	Amsterdam	London	København	Hamborg	St. Petersbg.	Stockholm	Berlin	Paris	Wien	Budapest
1880	331	329	306	273	269	270	196	246	253	143	215	206
1890	312	284	296	250	240	252	194	233	212	125	213	213
1901	299	286	253	228	206	200	191	187	169	107	192	186
Paa 1000 ugifte Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes												
1880	17	34	16	10	46	26	56	49	34	47	95	79
1890	17	29	16	8	44	30	62	45	26	42	71	64
1901	13	29	11	6	46	28	48	39	26	36	62	54

Som det fremgaar af efterfølgende Oversigt, gør Nedgangen i Fødslernes Hyppighed sig ligesom tidligere gældende i de aller fleste Bydele; kun paa Gammelholm, i St. Annæ Øster og St. Annæ Vester Kvarter bemærkes en ringe Opgang.

		Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder
	1887	16.9	20.5	19.2	12.8	29.7	34.1	23.4	23.6	29.4	40 9	40.1	38 9	47 1	37.1	»	»	»	»
Gennem-	1891-3	16.0	17.9	16.1	11.7	22.7	25.5	19.7	20.7	28.1	32.0	34.0	32.0	33.5	30.9	»	»	»	»
snitlig aarlig	1903-7	10.2	14.9	10.7	7.5	15.9	22.1	15.0	10.9	27.9	21.6	32.3	22.3	26.4	23.9	29.9	32.3	35.1	33.0
	1908	11.9	18.1	13.8	8.1	18.1	23 8	17.4	10.4	22.9	20.7	29.5	21 2	26.8	22.8	28.8	32.5	31 2	31.0
	1909	9.5	11.2	10.1	6.8	15.2	23.9	14.5	11.8	23.2	18.0	26 6	20.3	24.6	21.6	25.2	30.6	27.6	28.0
	1910	10.7	9.5	8.5	6.4	14.9	20.1	13.2	8.8	21.1	16.2	24.5	20.8	23.9	20.6	23.9	26.9	26.0	25.8
	1911	10.0	8.1	10.0	7.7	15.2	10.6	11.2	8.4	19.4	15.5	22.2	18.5	22.9	18.6	18.2	13.9	24.8	22.9

De her opførte Fødselskvotienter for de enkelte Bydele ere, som i tidligere Beretninger berørt, alle noget for lave, idet de kun ere beregnede efter de fra Jordemødrene indløbne Anmeldelser.

		Af samtlige Fødsler					
		Anmeldtes af Jordemødre		Forefaldt paa Stiftelsen		Anmeldtes ikke	
	1887	9075	85 %	1407	13 %	183	2 %
Gennem-	1891—1893	8644	83 %	1478	14 %	281	3 %
snitlig	1903—1907	9780	81 %	2073	17 %	281	2 %
	1908	10170	79 %	2299	18 %	324	3 %
	1909	9502	78 %	2122	17 %	646	5 %
	1910	8975	75 %	2282	19 %	743	6 %
	1911	8440	74 %	2455	21 %	574	5 %

Af samtlige i 1911 indtrufne 11496 Fødsler forefaldt 9014 udenfor Stiftelsen, af disse anmeldtes 8440 (7421 ægte, 1019 uægte) af Byens Jordemødre*); om 574 eller ca. 5 pCt. af alle Fødsler modtoges ikke den befalede Anmeldelse. Af de uanmeldte Fødsler angik 540 ægtefødte, 61 uægtefødte Børn.

Lades de paa Stiftelsen forefaldne 2455 Fødsler (om hvis Hjemsted ingen nærmere Oplysning kan tilvejebringes, men som for en meget stor Dels Vedkommende maa antages at angaa Personer, der ikke høre hjemme heri Byen) ude af Betragtning, viser det, at 1081 eller 12,0 pCt. af de øvrige 9014 Børn fødtes udenfor Ægteskab (1019 af Jordemødrene anmeldte, 62 ikke anmeldte).

*) Antallet af praktiserende Jordemødre i København var ved Udgangen af 1911 118.

Aar	Beregnet Folkemængde ved Aarets Midte	Ægteskaber		Levendefødte				Dødsfald (Dødfødsler excl.)							
						Udenfor Ægteskab				I Aldersklassen 0—1 Aar					
													Uægtefødte		
		Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	pCt. af alle Levendefødte	Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	pCt. af Levendefødte	pCt. af alle Dødsfald	Ialt	pCt. af alle Dødsfald 0—1 Aar	pCt. af uægte Levendefødte
1882	255000	2605	10.22	9570	37.53	1949	20.37	6290	24.66	2282	23.85	36.28	761	33.35	39.05
1883	263000	2699	10.26	9764	37.13	1925	19.72	5777	21.97	2039	20.88	35.29	676	33.15	35.12
1884	274000	2908	10.61	10494	38.30	1993	18.99	6423	23.44	2275	21.68	35.42	751	33.01	37.68
1885	284000	2714	9.56	10816	38.10	2198	20.32	5731	20.18	1828	16.90	31.90	639	34.96	29.07
1886	289000	2653	9.18	10765	37.25	2145	19.93	6696	23.17	2431	22.58	36.31	774	31.84	36.08
1887	295000	2515	8.53	10665	36.15	2037	19.10	6982	23.67	2191	20.54	31.38	675	30.81	33.14
1888	303500	2803	9.24	10698	35.25	2046	19.13	6577	21.67	2086	19.50	31.71	625	29.96	30.55
1889	308600	2639	8.55	10986	35.60	2193	19.96	6700	21.71	2184	19.88	32.60	664	30.40	30.19
1890	314600	2735	8.69	10470	33.28	2053	19.61	6694	21.28	1978	18.89	29.55	637	32.20	31.03
1891	319000	2597	8.14	10583	33.18	2085	19.79	7004	21.96	1865	17.62	26.63	576	30.88	28.11
1892	323000	2433	7.53	10196	31.57	2101	20.61	6602	20.44	1860	18.24	28.17	530	28.49	25.23
1893	327000	2674	8.18	10428	31.89	2255	21.62	6849	20.94	2214	21.23	32.33	661	29.86	29.31
1894	331300	2552	7.70	10149	30.63	2239	22.06	6378	19.25	1775	17.49	27.83	562	31.67	25.10
1895	335700	2683	7.99	10240	30.50	2310	22.51	6163	18.35	1835	17.92	29.77	585	31.88	25.32
1896	340500	2832	8.32	10222	30.02	2335	22.84	5635	16.55	1694	16.57	30.06	534	31.52	22.87
1897	345000	2914	8.45	10039	29.10	2312	23.03	5978	17.33	1714	17.07	28.67	587	34.25	25.39
1898	349000	3134	8.98	10259	29.40	2395	23.35	6156	17.64	1690	16 47	27.45	559	33.08	23.34
1899	354000	3124	8.82	10326	29.17	2427	23.41	6708	18.95	2021	19.57	30.16	609	30.13	25.09
1900	358000	3247	9.07	10230	28.58	2517	24.60	6269	17.51	1613	15.77	25.73	552	34.22	21.93
1901	381000	3179	8.35	11450	30.05	2721	26.04	6786	17.81	2023	19.36	29.81	696	34.40	25.58
1902	411000	3326	8.09	12007	29.21	2741	22.92	6155	14.98	1653	13.82	27.02	547	33.10	19.95
1903	417000	3461	8.30	12311	29.52	2838	23.05	6553	15.71	1816	14.75	27.71	606	33.37	21.25
1904	423000	3367	7.96	12057	28.50	2897	24.03	6657	15.74	1865	15.47	28.02	608	32.60	20.87
1905	425000	3458	8.14	11913	28.03	2977	24.99	6917	16.28	1754	14.72	25.36	603	34 38	20.42
1906	432000	3769	8.72	12026	27.84	3063	25.47	6661	15.42	1783	14.83	26.77	651	36.51	21.25
1907	439000	4077	9.29	12396	28.24	3193	25.76	6661	15.17	1469	11.85	22.05	479	32.61	15.00
1908	445000	3978	8.94	12793	28.75	3310	25.87	7292	16.39	1924	15.04	26.38	692	35.97	20.91
1909	450000	3823	8.50	12270	27.27	3122	25.44	6541	14.54	1336	10.89	20.43	481	36.00	15.41
1910	459000	3984	8.68	12000	26.14	3229	26.91	6512	14.19	1420	11.83	21.81	527	37.04	16.29
1911	465000	4081	8.77	11469	24.66	3071	26.68	6868	14.77	1288	11.23	18.75	419	32.53	13.64

Dødsfaldenes Antal udgjorde i 1911 ialt 6868 eller 14,77 p. M. Dødeligheden var altsaa lidt højere end de to nærmest foregaaende Aar, men forøvrigt lavere end i noget tidligere Aar. Fraregnes 413 døde, der ikke høre hjemme i Byen, bliver Dødlighedskvotienten 13,88.

	Ialt døde aarlig		Deraf døde under 1 Aar aarlig			
					Deraf uægte fødte	
	Femaarets Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	Femaarets Gennemsnit	pCt. af alle Dødsfald	Femaarets Gennemsnit	pCt. af Dødsfald under 1 Aar
1882—1886	6183	22.65	2171	35.11	720	33.17
1887—1891	6791	22.04	2061	30.34	635	30.83
1892—1896	6325	19.08	1876	29.65	574	30.62
1897—1901	6379	17.85	1812	28.41	601	33.14
1902—1906	6584	15.62	1774	26.95	603	33.99
1907	6661	15.17	1469	22.05	479	32.61
1908	7292	16.39	1924	26.38	692	35.97
1909	6541	14 54	1336	20.43	481	36.00
1910	6512	14.19	1420	21.81	527	37.04
1911	6868	14.77	1288	18.75	419	32.53

En lignende Nedgang i Dødeligheden genfindes i næsten alle nord- og vesteuropæiske Storbyer. I 1911 har Rotterdam, Amsterdam, Stockholm, Kristiania, Brüssel og Hamburg en lavere Dødelighed end København, de øvrige i nedenstaaende Oversigt nævnte Byer, deriblandt ogsaa London, en højere.

Antal Døde paa 1000 Indbyggere	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911
Rotterdam	24.2	22.0	20.8	18.0	15.6	13.3	12.1
Amsterdam	25.1	22.4	19.2	16.7	14.7	13.1	12.4
Stockholm	24.3	21.2	20.0	18.2	16.1	14.3	12.7
Kristiania	19.9	22.3	19.0	17.5	15.3	13.0	13.5
Brüssel	23.4	21.2	20.2	17.2	15.2	14.1	13.9
Hamburg	25.2	25.3	24.2	17.3	16.3	14,8	14.7
København	22.2	22.3	20.2	17.6	16.1	15.1	14.8
London	21.0	20.0	20.2	19.0	16,6	14.3	15.0
Berlin	26.5	22.4	20.5	18.1	17.0	15.3	15.6
Wien	28.2	25.1	24.1	21.1	19.1	17.0	16.4
Paris	24.4	23.0	21.2	19.2	18.0	17.5	17.2
St. Petersborg	32.3	26.8	25.3	24.6	23.5	25.4	20.8

Nedgang i Dødeligheden mod det foregaaende Aar bemærkes navnlig i St. Annæ Øster Kvarter og Opgang i Blegdamskvarteret, men det maa erindres, at herved spiller Rigshospitalets Flytning en Hovedrolle, idet Dødsfald paa Fødeafdelingen henføres til Kvarteret, hvori den er beliggende. Forøvrigt viser Gamle Bys yngre Del, Blaagaardskvarteret og Vesterbro Opgang, de fleste andre Kvarterer, men navnlig Gamle Bys ældre Del, Nedgang i Dødelighed.

Bykvarterernes summariske Dødelighed-Kvotienter	Gamle Bys ældre Del	Gamle Bys yngre Del	Gammelholm	St. Annæ øster Kvarter	St. Annæ vester Kvarter	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Hele Byen
1882—1886	17.4	20.6	12.4	26.4	24.1	22.1	21.1	16.0	16.8	23.4	25.4	28.1	25.2	22.7	»	»	»	»	22.7
1887—1891	17.3	18.9	13.0	31.9	22.2	20.8	20.8	13.5	17.6	23.2	24.8	25.9	23.7	21.5	»	»	»	»	22.0
1892—1896	16.4	18.5	12.4	18.2	19.5	18.9	18.9	12.3	15.8	18.4	25.3	21.1	19.1	18.8	»	»	»	»	19.1
1897—1901	15.8	18.7	11.9	17.5	18.6	19.0	17.8	11.1	14.1	16.1	25.4	19.5	18.0	17.0	»	»	»	»	17.7
1902—1906	13.9	16.6	11.4	16.2	16.0	15.3	15.4	10.5	11.9	14.9	22.0	16.7	14.3	14.7	13.9	16.5	14.5	14.8	15.6
1907	13.5	15.6	13.5	18.6	17.7	15.5	16.0	11.0	11.1	15.1	19.6	16.6	13.8	14.3	11.5	13.0	11.8	12.0	15.2
1908	15.7	16.6	14.5	19.3	17.8	17.5	17.2	12.1	11.2	14.8	19.6	19.0	18.5	15.2	12.2	18.6	14.0	14.8	16.4
1909	14.3	13.8	11.0	17.4	16.8	15.2	15.1	11.1	9.9	14.6	17.4	16.9	13.4	13.6	12.5	13.1	12.7	12.8	14.5
1910	14.0	14.9	11.8	16.2	15.7	15.6	15.0	11.4	10.7	13.3	18.0	15.8	12.0	13.3	11.6	12.6	12.0	12.0	14.1
1911	12.9	17.5	11.2	11.3	15.7	13.3	14.4	10.7	10.1	17.3	17.6	16.2	13.5	13.9	11.8	12.4	12.2	12.2	14.3

I Aarets første 9 Maaneder indtraf flere Dødsfald end i de tilsvarende Maaneder af 1910; derimod var Antallet af Dødsfald i Oktober, November og December lavere end det foregaaende Aar.

Døde aarlig	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	529	478	560	549	542	499	517	530	521	451	478	529	6183
1887—1891	576	535	599	568	597	579	568	539	516	521	532	661	6791
1892—1896	618	517	609	554	547	530	507	529	450	459	467	539	6326
1897—1901	551	567	608	565	576	487	496	558	533	468	459	511	6379
1902—1906	569	521	627	622	628	548	522	542	499	492	475	539	6584
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	569	524	600	571	579	528	522	540	504	478	482	556	6453
1907	641	691	649	671	648	521	476	428	423	461	492	560	6661
1908	780	698	674	658	657	561	593	540	547	492	543	549	7292
1909	624	631	720	655	590	568	472	412	410	467	492	500	6541
1910	575	531	565	567	553	529	502	565	499	529	536	561	6512
1911	612	558	647	643	670	541	517	613	562	523	461	521	6868

Udsondres Dødsfaldene i Aldersklassen 0—1 Aar, som i efterfølgende Tabel, ses det, at Antallet af Dødsfald i den spæde Alder har været forholdsvis lavt, navnlig i Maanederne Juli—December.

		Jan.	Feb.	Mar.	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
Døde under 1 Aar	1907	161	130	127	139	144	130	104	81	92	106	124	131	1469
	1908	167	181	174	160	152	136	160	218	189	118	138	131	1924
	1909	155	131	142	129	120	105	85	75	87	109	104	94	1336
	1910	105	94	114	121	107	98	123	202	126	109	110	111	1420
	1911	124	101	113	128	108	101	83	170	130	79	71	80	1288
over 1 Aar	1907	480	561	522	532	504	391	372	347	331	355	368	429	5192
	1908	613	517	500	498	505	425	433	322	358	374	405	418	5368
	1909	469	500	578	526	470	463	387	337	323	358	388	406	5205
	1910	470	437	451	446	446	431	379	363	373	420	426	450	5092
	1911	488	457	534	575	562	440	434	443	432	444	390	441	5580

En Sammenligning med de foregaaende Aar viser, uagtet Kolerinen blandt Smaabørn i Efteraarsmaanederne var ret udbredt, at Dødsfaldenes Antal i den spæde Alder ogsaa i Forhold til Dødeligheden i de andre Aldersklasser var usædvanlig lav.

Fordeling paa Aldersklasser af 1000 Døde.

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar	over 65 Aar	Ialt
1882—1886	351	124	38	330	157	1000
1887—1891	303	144	55	320	178	1000
1892—1896	296	118	48	339	199	1000
1897—1901	284	86	36	365	229	1000
1902—1906	270	75	28	377	250	1000
1907	221	63	26	407	283	1000
1908	264	70	28	386	252	1000
1909	204	72	38	411	275	1000
1910	218	59	31	410	282	1000
1911	188	66	31	435	280	1000

Overhovedet viste Dødsfaldenes Fordeling paa Aldersklasser en fortsat Forskydning op mod de højere Aldersklasser.

Indenfor det første Leveaar er Dødeligheden fremdeles størst i den første Maaned. I det sidste Femaar ses, sammenlignet med en længere forudgaaende Aarrække, Dødeligheden i de senere Maaneder af det første Leveaar forholdsvis at vise nogen fortsat Nedgang.

1000 Døde i Alderen 0—1 Aar	0—1 Maaned	2—3 Maaned	4—12 Maaned	
1882—1886	280	217	503	1000
1887—1891	266	221	513	1000
1892—1896	257	227	516	1000
1897—1901	266	240	494	1000
1902—1906	289	228	483	1000
1882—1906	272	226	502	1000
1907	354	227	419	1000
1908	296	234	470	1000
1909	323	211	466	1000
1910	323	223	453	1000
1911	322	186	492	1000

	Levendefødte aarlig Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar i pCt. af levendefødte		
	ægte	uægte	Tilsammen	ægte	uægte	Tilsammen	ægte	uægte	Tilsammen
1882—1886	8240	2042	10282	1451	720	2171	17.6	35.3	21.1
1887—1891	8597	2083	10680	1426	635	2061	16.6	30.5	19.3
1892—1896	7999	2248	10247	1301	575	1876	16.3	25.6	18.3
1897—1901	7787	2474	10261	1211	601	1812	15.6	24.3	17.7
1902—1906	9149	2904	12053	1171	603	1774	12.8	20.3	14.4
1907	9203	3193	12396	989	480	1469	10.7	15.0	11.9
1908	9483	3310	12793	1232	692	1924	13.0	20.9	15.0
1909	9148	3122	12270	855	481	1336	9.4	15.4	10.9
1910	8771	3229	12000	893	527	1420	10.2	16.3	11.8
1911	8398	3071	11469	869	419	1288	10.3	13.6	11.2

Beregnes første Leveaars Mortalitet i Forhold til Antallet af levendefødte, ses, at Nedgangen i Dødeligheden udelukkende er kommet de uægtefødte Børn til Gode, idet denne er 2,7 pCt. lavere i 1911 end det foregaaende Aar og lavere end nogensinde tidligere iagttaget.

Døde i første Leveaar paa 1000 levendefødte	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911
Stockholm	207	182	170	169	136	89	77
Amsterdam	203	199	168	146	122	90	91
Rotterdam	209	207	191	167	144	105	103
København	201	203	185	171	156	129	112
Kristiania	156	168	158	152	119	91	116
London	150	154	157	163	139	114	129
Hamburg	»	262	227	182	174	150	158
Berlin	281	264	242	218	202	165	173

Saavel Stockholm som de to hollandske Byer staa med Hensyn til Børnedødelighed fremdeles gunstigere end København, medens navnlig Hamburg og Berlin har en langt højere Børnedødelighed.

Dødsaarsag beregnet for 100000	1897—1906	1907	1908	1909	1910	1911	Dødsaarsag beregnet for 100000	1897—1906	1907	1908	1909	1910	1911
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	20. Alii morbi constit.	39	41	33	26	31	35
2. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	21. Ecclampsia	27	19	23	16	17	15
3. Fb. typhoidea	8	2	7	3	3	2	22. Apoplexia cerebri	54	46	50	51	50	52
4. Diphtheria	11	7	9	9	6	7	23. Alii morbi cerebri	68	73	66	65	60	59
5. Croup	6	1	2	3	2	3	24. Morbus cordis	119	131	131	145	137	136
6. Scarlatina	10	2	9	17	21	15	25. Pleuritis	8	6	9	5	7	6
7. Morbilli	18	18	8	22	5	8	26. Alii morbi pectoris	46	46	48	38	38	38
8. Tussis convulsiva	31	33	37	27	14	38	27. Peritonitis	17	12	13	15	9	13
9. Fbr. puerperalis	4	4	3	1	2	5	28. Nephritis	38	35	43	34	35	40
10. Erysipelas	6	4	6	5	4	5	29. Alii morbi abdom.	82	66	78	68	76	79
11. Fbr. rheumatica	5	2	4	2	2	4	30. Morb. ext. partium	23	22	26	21	23	26
12. Pneumonia croup.	40	47	44	49	43	56	31. Suicidium	31	26	26	29	27	28
13. Bronchopneumon.	119	96	126	112	80	80	32. Casus mortiferi	37	40	36	29	29	33
14. Cholerine	130	58	143	51	100	71	33. Vitia innata	80	87	86	77	75	73
15. Alii morbi epidem.	45	43	51	37	30	35	34. Atrophia infantilis	40	17	22	14	12	13
16. Tuberculosis	216	177	189	171	153	176	35. Marasmus senilis.	59	56	49	54	57	62
17. Cancer	145	167	152	153	168	155	36. Causa ignota	81	98	79	84	75	76
18. Syphilis	10	11	8	10	8	10							
19. Alcoholismus	20	24	23	21	20	20	Omnes caus. mort.	1673	1517	1639	1454	1419	1477

Foranstaaende Oversigt over Aarsagerne til de i 1911 indtrufne Dødsfald, beregnet for 100,000 Mennesker, viser en betydelig Tiltagen af Kighostedødsfaldenes Antal i Sammenligning med det foregaaende Aar. Ogsaa Dødsfaldene af Pneumonia crouposa har været særlig talrige, hvorimod Bronchopneumonia holder sig paa samme lave Standpunkt som i 1910. Tuberkulosedødeligheden er noget højere, Kræftdødeligheden noget lavere end i 1910.

Af Børn i første Leveaar døde aarlig	Gennemsnitlig aarlig i Femaaret					1907	1908	1909	1910 ialt	deraf uægte	1911 ialt	deraf uægte
	1882—1886	1887—1891	1892—1896	1897—1901	1902—1906							
Cholerine	420	415	410	468	457	229	585	212	410	153	279	104
Vitia innata, Debilitas congenita	263	258	234	270	351	378	374	345	342	119	337	99
Bronchitis, Influenza, Pneumoni etc.	248	273	297	285	260	236	300	229	192	72	165	50
Atrofi, Rachitis	441	357	265	217	161	110	128	81	70	28	66	23
Tussus convulsiva	61	80	70	66	78	72	95	60	42	12	95	23
Syphilis congenita	35	31	20	27	38	39	34	40	31	17	38	26
Enteritis, Ileus	80	71	85	87	54	28	32	34	37	13	30	9
Trismus, Tetanus	21	13	10	8	19	29	26	16	17	4	15	»
Tuberculosis	55	59	72	45	36	26	22	18	18	5	34	7
Morbilli	46	60	32	26	25	36	17	37	7	4	14	5
Diphtheria	14	27	15	9	8	8	8	8	5	2	6	»
Scarlatina	5	6	5	2	2	0	6	2	7	4	4	2
Aliæ causæ mortis	482	411	361	302	285	278	297	254	242	94	231	71
	2171	2061	1876	1812	1774	1469	1924	1336	1420	527	1288	419

I den spæde Barnealder har den forholdsvis lave Dødelighed af Kolerine og den høje Kighostedødelighed gjort sig gældende. Fordelingen af Dødsfaldene paa ægtefødte og udenfor Ægteskabet fødte Børn med Hensyn til Dødsaarsagerne synes, sammenlignet med tidligere Aar, ikke at frembyde noget usædvanligt Forhold.

Af de i 1911 paa Frederiksberg døde Personer havde 123 Hjemsted paa Københavns Grund; af disse døde 117 paa Kliniker eller Hospitaler. 80 af disse vare Børn under fem Aars Alderen og af disse atter 55 under ét Aar. For 16 af de 123 opføres Kolerine som Dødsaarsag, for 9 Enteritis (foruden 6 Appendicitis) og for 22 Bronchopneumoni. 9 vare over 65 Aar gamle.

1911 Paa 1000 Indbyggere	Fødte	Døde	Overskud	1911 Paa 1000 Indbyggere	Fødte	Døde	Overskud
Rotterdam	28.9	12.1	16.8	Dublin	28.2	21.4	6.8
Malmø	28.3	11.7	16.6	München	22.4	15.8	6.6
Göteborg	26.1	12.4	13.7	Budapest	25.3	19.4	5.9
Glasgow	27.7	16.0	11.7	Triest	29.6	24.0	5.6
Belfast	28.4	17.2	11.2	Dresden	20.1	14.6	5.5
Amsterdam	22.7	12.4	10.3	Edinburg	21.3	16.0	5.3
København	24.7	14.7	9.9	Berlin	20.8	15.6	5.2
London	24.8	15.0	9.8	Milano	23.8	20.1	3.7
Stockholm	22.0	12.7	9.3	Wien	20.0	16.4	3.6
Kristiania	22.5	13.5	9.0	Brüssel	17.1	13.9	3.2
Moskwa	35.2	27.2	8.0	Prag	16.9	16.3	0.6
St. Petersborg	28.2	20.8	7.4	Paris	17.2	17.2	0.0
Hamburg	21.7	14.7	7.0				

Som det fremgaar af foranstaaende Oversigt, sammenholdt med de tidligere Aars, er Fødselskvotienten i de allerfleste Byer fremdeles i hurtig Nedgang; kun for Moskwas Vedkommende opføres endnu en Natalitet paa over 30 pCt.; Paris, Brüssel og Prag har under 20 pCt. Samtidig viser den summariske Dødelighedskvotient næsten overalt Nedgang; kun i Moskwa, Triest, Dublin, St. Petersborg og Milano holder Dødeligheden sig oppe over 20 pCt. I foranstaaende Liste ere Byerne ordnede efter Overskudskvotientens Størrelse; København indtager en mindre gunstig Stilling end i 1910, idet Overskudet er sunket fra 11.9 til 9.9 p. M.

	Fødselskvotient	Dødelighedskvotient	Overskudskvotient
højest	Moskwa 35.2	Moskwa 27.2	Rotterdam 16.8
	København 24.7	København 14.8	København 9.9
lavest	Prag 16.9	Malmø 11.7	Paris 0.0

Af *medikolegale Dødsattester*, som i Henhold til Lov af 4. Maj 1875 skulle udstedes i Tilfælde af Selvmord, saavel som naar Lig opdrive, Personer eller Fostre findes døde eller naar Mennesker omkomme ved ulykkelig Hændelse, samt naar ellers Undersøgelse er indledet af det offentlige i Anledning af et indtruffet Dødsfald, indkom i Aaret 1911 ialt 333 eller lidt flere end sædvanligt.

Ved *ulykkelig Hændelse* omkom ifølge Mortalitetstabellen ialt 152 Personer mod 133 i 1910, 129 i 1909, 161 i 1908, 174 i 1907 og 122 i 1906. Af disse 152 omkom 29 Mænd og 13 Kvinder ved Fald eller Knusning, 35 Mænd og 5 Kvinder ved Drukning, 8 Mænd og 2 Kvinder ved Kvælning og Ihjelligning, 1 Mand ved Vaadeskud, 2 Mænd og 3 Kvinder ved Forbrænding, 2 Mænd ved Forgiftning (deraf 1 ved Tobak og 1 ved ubekendt Gift) samt 38 Mænd og 12 Kvinder ved forskellige eller ikke tilstrækkeligt oplyste Ulykkestilfælde og 2 Mænd ved Drab. Ved 24 Ulykkestilfælde blev der ikke foretaget medikolegalt Ligsyn, men udfærdiget almindelig Dødsattest, enten fordi Døden først indtraf efter nogle Dages Lægebehandling, sædvanligvis paa Hospital, eller fordi Politiet efter de foreliggende Omstændigheder ikke fandt Anledning til at lade foretage medikolegalt Ligsyn (jfr. Bemærkninger herom i Aarsberetning for 1906, Side 37).

Der forøvedes i Aarets Løb 131 *Selvmord* mod 123 i 1910, 134 i 1909, 117 i 1908, 116 i 1907 og 108 i 1906; 98 Selvmord forøvedes af Mænd, 33 af Kvinder. 6 Mænd og 5 Kvinder aflivede sig ved Drukning, 58 Mænd og 15 Kvinder ved Hængning, 2 Mænd og 7 Kvinder ved Skydning, 3 Mænd ved Snitsaar, 7 Mænd og 3 Kvinder ved Gift (deraf 1 ved Veronal, 2 ved Belysningsgas, 1 ved Saltsyre, 1 ved Karbolsyre, 1 ved Svovlsyre, 1 ved Cyankalium og 3 ved ubekendte Gifte).

Desuden er der foretaget 74 medikolegale Ligsyn, navnlig ved pludselig Død, som i 17 Tilfælde skyldtes Alkoholisme, i 9 Tilfælde andre Sygdomme, medens der i 48 Tilfælde ikke lod sig paavise nogen bestemt Dødsaarsag.

Paa Københavns Hospitaler døde i 1911 ialt 3588 Personer, ɔ: 52 pCt. af samtlige Dødsfald, nemlig paa Kommunehospitalet 1400 (deraf 20 paa Filialen paa St. Johannes Stiftelsen, 23 paa St. Josephs Hospital, 20 paa St. Elisabeths Hospital, paa Diakonissestiftelsen 1 og 119 paa forskellige private Kliniker), paa Blegdamshospitalet 139, paa Øresundshospitalet 382, paa Sundby Hospital 74, paa Hospitalet i Baldersgade 83, paa St. Johannes Stiftelsens Sygehus 249, paa Almindelig Hospital 179, paa Alderdomshjemmet 130, paa Ladegaardens Sygeafdeling 31, paa Rigshospitalet 351, paa Fødsels- og Plejestiftelsen 127 (deraf 102 spæde Børn, 18 Barselkvinder og 7 gynækologiske Patienter), paa St. Josephs Hospital 303 (deriblandt de forannævnte Kommunepatienter), paa Dronning Louises Børnehospital 81, paa Garnisonssygehuset 37 og paa St. Elisabeths Hospital 65 (deriblandt de ovennævnte 20 Kommunepatienter).

Foruden de tidligere omtalte 11469 levendefødte Børn bragtes der i 1911 endnu 277 dødfødte Børn til Verden. De i den foreskrevne »General-Tabel over dødfødte« forlangte Oplysninger om de dødfødtes Køn, Legitimitet og Modenhedsgrad samt Oplysninger om Hyppigheden og Arten af anvendt Kunsthjælp m. m. findes i efterfølgende Tabel sammenstillet med tilsvarende Oplysninger fra forudgaaende Aar.

Generaltabel over Dødfødte	Fosterets Modenheds Grad								Med Tegn til Forraadnelse	Fødslen fuldførtes ved								Totalsummen af dødfødte Børn				
	For tidlig født				Fuldbaaret					Naturen		Instrumenter		Vending		Fremtrækning		Ægte		Uægte		
	Ægte		Uægte		Ægte		Uægte															
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige		Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Tilsammen
1882—1886	48	46	23	23	72	53	13	12	103	115	103	16	7	10	11	14	14	120	99	36	35	290
1887—1891	51	51	19	19	74	52	16	14	108	160	136	14	11	13	8	14	12	125	103	35	33	296
1892—1896	39	41	17	19	63	42	11	9	99	90	82	15	7	11	10	14	12	102	83	28	28	241
1897—1901	52	44	24	17	63	45	14	11	122	104	81	17	10	15	11	16	16	115	89	38	28	270
1902—1906	60	44	19	19	62	51	16	12	135	108	95	20	11	14	7	16	12	123	94	35	31	283
1907	55	48	34	21	57	45	21	15	144	122	99	19	13	10	10	16	7	112	93	55	36	296
1908	52	53	31	31	75	59	13	12	145	116	111	24	13	13	18	18	13	127	112	44	43	326
1909	42	44	24	28	73	57	16	15	142	102	101	25	16	15	16	13	11	115	101	40	43	299
1910	46	46	28	17	57	46	20	20	131	104	102	20	10	14	8	13	9	103	92	48	37	280
1911	41	40	19	21	74	50	18	14	132	105	89	19	11	6	11	22	14	115	90	37	35	277

I efterfølgende Tabel gives for en Aarrække det relative Forhold mellem Drenge og Piger og mellem ægtefødte og uægtefødte blandt levendefødte Børn sammenstillet med tilsvarende Forhold blandt dødfødte Børn.

	Af 1000 levendefødte vare:				Af 1000 dødfødte vare:				Af 1000 fuldb. dødfødte vare:				Af 1000 ufuldb. dødfødte vare:			
	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte
1882—1886	511	489	801	199	536	464	755	245	565	435	832	168	506	494	672	328
1887—1891	513	487	805	195	539	461	770	230	575	425	807	193	499	501	729	271
1892—1896	510	490	781	219	541	459	769	231	591	409	840	160	487	513	692	308
1897—1901	510	490	763	237	566	434	754	246	581	419	814	186	553	447	697	303
1902—1906	513	487	759	241	558	442	765	235	556	444	797	203	559	441	734	266
1907	510	490	742	258	564	436	693	307	565	435	739	261	563	437	652	348
1908	513	487	741	259	525	475	733	267	554	446	844	156	497	503	629	371
1909	509	491	746	254	518	482	722	278	553	447	807	193	478	522	623	377
1910	519	481	731	269	539	461	696	304	538	462	720	280	540	460	672	328
1911	514	486	732	268	549	451	740	260	589	411	795	205	496	504	669	331

Til ovenstaaende »Generaltabel« kan der efter Jordemødrenes Anmeldelser endnu føjes følgende nærmere Oplysninger om forskellige Omstændigheder ved Fødselen: Ansigtsstilling forekom 5 Gange, Pandestilling 1 Gang, Skraaleje 5 Gange, Sædestilling 34 Gange, Fodstilling 16 Gange, Sæde-Fodstilling, Skulderstilling, Knæstilling, Underkropstilling hver 1 Gang, Fremfald af Navlesnoren 19 Gange, omslynget Navlesnor 10 Gange, forliggende Moderkage 5 Gange, for tidlig Løsning af Moderkagen 10 Gange. Langvarig og besværlig Fødsel noteredes 15 Gange, for tidlig Afgang af Fostervandet 3, Blødning 4, Vesvækkelse 2 og Bækkenforsnevring 6 Gange. Syfilis forekom 11 Gange, Krampe 3 og anden Sygdom hos Moderen 12 Gange. I 5 Tilfælde anføres Overanstrengelse, Fald, Stød, Forskrækkelse som Aarsag til Dødfødselen. 5 Fostre var misdannede, habituel Dødfødsel forekom 2 Gange og Operation paa Fosteret 1 Gang.

Mødrenes Alder opgives saaledes:

15—20 Aar	11	35—40 Aar	46
20—25 —	63	40—45 —	24
25—30 —	65	45—50 —	5
30—35 —	60	Uangivet	3

B.

Offentlig Sundhedspleje.

Karantænevæsen.

Ifølge Karantænelægens Beretning er der i Aaret 1911 sket Anmeldelse om Sundhedstilstanden ombord paa 4098 Skibe, som dels var forbisejlende, dels indgaaende, men alle anmeldelsespligtige. Af disse Skibe bordedes af Karantæneofficianterne dels paa Inderrheden (Yderhavnen), dels paa Yderrheden 2894 (uden Anmeldelse fra Skibenes Side), medens derimod 1204 Skibe selv gjorde Anmeldelse ved Karantænekontoret. Antallet af de i Havnen i regelmæssig Fart gaaende Skibe i udenrigs Fart og de, der er fritagne for Anmeldelse til Karantænekontoret (ifølge Karantænekommissionens Tilladelse), men som dog ved Kajen skal afgive foreløbig Anmeldelse til Toldvæsenets Personale, var 5168.

Antallet af de Skibe i udenrigs Fart, der er indgaaede i Frihavnen og der senere inspiceret af Karantænepersonalet, kan ikke opgives.

Det Antal Skibe, hvis Mandskaber og Passagerer etc. der særlig inspiceredes af Karantænens Læger i Overensstemmelse med Lov om »Almindeligt Eftersyn« (Lov af $^{12}/_{4}$ 1911), var 35 med Besætning af 1065 Individer og 13 Passagerer. Der fandtes ved dette Eftersyn 3 Tilfælde af Diarrhoe og 3 Tilfælde af Morb.vener., men ingen af de 5 »Karantænesygdomme«.

Om Syge eller Døde ankommende med Skibe fra Havne, hvorfra Skibene ikke var underkastede »almindeligt Eftersyn«, skete der i 1911 Anmeldelse fra 73 Skibe (heri dog ikke medregnet Anmeldelse fra de Skibe, som henhørte til de ovenfor anførte ikke anmeldelsespligtige Skibe, der ved Kajen siges at afgive foreløbig Anmeldelse til Toldvæsenets Personale). Der fandtes paa de nævnte 73 Skibe 99 Syge og 8 Døde. Blandt de Syge var 16 med kir. Lidelser, 4 med Rheumatisme, 22 med Catar intestin. chr. og acut, 8 med Pectoralia acuta, 16 med Kønssygdomme, 5 med Hypochondri og Simulation, 3 med Tuberkulose, 5 med Febr. tyf., 4 med Morb. cord., 8 med Angina, 3 med Hudsygdomme, 1 med Malaria og 2 med Influenza.

Med Hensyn til Syge ombord paa Skibene i Frihavnen kan der ikke herfra afgives paalidelige Oplysninger, ligesaalidt som om Patienter ankomme med Skibe i regelmæssig Fart eller med Skibe, som af Karantænekommissionen er fritagne for Anmeldelsespligt, men det antages her, at et ikke ringe Antal Patienter med disse Skibe er indførte til Byen uden Kontrol. Der indførtes ialt 8 Lig.

Vaccination.

1) Paa *den kgl. Vaccinationsanstalt* forefandtes ifølge Anstaltens Beretning ved Begyndelsen af 1911 en Beholdning fra 1910 af 26320 Vaccineportioner. I Aarets Løb fremstilledes der 219425 Portioner, hvorefter Anstalten ialt har haft 245745 Portioner til Disposition. Heraf medgik til Indpodning paa Anstalten ca. 6000 Portioner, til Indpodning af Kalve ca. 6025 Portioner, til forskellige Forsøg og Prøveindpodninger ca. 15000 Portioner; efter Rekvisition af Læger, Hospitaler og forskellige andre Institutioner udsendtes (i 3093 Forsendelser) 134215 Portioner, foruden ca. 2000 Portioner til udenlandske Anstalter; ved Aarets Udgang havde Vaccinationsanstalten ca. 27125 Portioner i Behold.

Af den udsendte Vaccine modtog Københavns kommunale Vaccinationsanstalt 1800 Portioner, forskellige københavnske Hospitaler og Stiftelser ialt 510 Portioner, private praktiserende Læger i København 7950 Portioner; med de paa Statsanstalten til Vaccination anvendte 6000 Portioner har Forbruget af Vaccine til Hovedstaden (delvis Frederiksberg og nærmeste Omegn) ialt andraget 16260 Portioner.

Paa Statsanstalten vaccineredes i Løbet af 1911 ialt 5144 Børn med positivt Resultat ved første Vaccination, 70 med positivt Resultat ved Omvaccination, ialt 5214, ɔ: 99,87 p. Ct. af de til Eftersyn mødte Børn; 20 Børn udeblev fra Eftersyn.

Der foretoges ialt 36 Revaccinationer.

Iøvrigt henvises til Anstaltens trykte Beretning (udkommet særskilt).

2) *Den kommunale Vaccinationsanstalt* har i Aaret 1911 været holdt aaben hver Tirsdag fra 16. Februar til 19. Oktober, paa hvilken sidste Dag der dog kun foretoges Eftersyn af de den foregaaende Ugedag vaccinerede.

Der blev ialt vaccineret 1898 (mod foregaaende Aars 1745). Det største Antal vaccinerede, 264, faldt paa 9. Marts, det mindste, 1, paa 13. April (Skærtorsdag).

Der benyttedes udelukkende animal Vaccine fra den kgl. Vaccinationsanstalt. Der har ikke været nævneværdige Komplikationer. Revaccinationer foretoges ikke.

Af de vaccinerede Børn var det store Flertal fra Blaagaardskvarteret (527), Ydre Nørrebro (516), Blegdam (141), Brønshøj (224). Fra Vesterbro mødte 91, fra Valby 28, Østerbro 22, Voldkvarteret 25, Sundby 16. Fra de øvrige Bykvarterer mødte kun ganske faa. Desuden mødte fra Frederiksberg 285, fra Gentofte 6 og fra Gladsaxe 11.

Fordelingen efter Køn og Alder var følgende:

Alder i Aar	Drenge	Piger	Ialt
0—1	6	5	11
1—2	33	16	49
2—3	80	63	143
3—4	109	95	204
4—5	115	114	229
5—6	122	103	225
6—7	399	353	752
7—8	131	140	271
over 8	9	5	14
	1004	894	1898

Udfaldet af Vaccinationen var følgende: Positivt hos 1849, intet Anslag hos 14. Af 18 omvaccinerede positivt Anslag hos 4. 35 mødte ikke til Eftersyn.

Virksomheden under Sundhedskommissionen.

Til Oplysning om Kredslægepersonalets og Dyrlægepersonalets Virksomhed, Tilsynet med Plejebørn, Virksomheden paa Sundhedskommissionens Laboratorium, Kontrollen med Drikkevand og Fødemidler, Desinfektionsvæsenet m. m. tjene efterfølgende Oversigter.

De af Lægepersonalet (9 Kredslæger og 2 Dyrlæger) udførte Undersøgelser, udfærdigede Erklæringer og afgivne Skøn andrage i 1911:

		Undersøgelser	skriftlige Udfærdigelser.
I.	Tilsyn med epidemiske Sygdomme	118	273
II.	Tilsyn med andre sanitære Forhold	309	733
III.	Erklæringer i Sundhedskommissionssager:		
	a) Afløbsforh. og off. Renligh. (Sh.-Vedt. Afsn. II og III)	136	112
	b) Latrinvæsen, Renovation m. m. (Sh.-Vedt. Afsn. IV)	266	349
	c) Skadelige Næringsveje (Sh.-Vedt. Afsn. V)	135	157
	d) Tilsyn med Næringsmidler (Sh.-Vedt. Afsn. VI)	317	3627
	e) Boliger, Logishuse (Sh.-Vedt. Afsn. VII og VIII	331	427
	f) Smitsomme Sygdomme (Sh.-Vedt. Afsn. IX)	156	158
	g) Plejebørnstilsyn (Sh.-Vedt. Afsn. XI)	1438	1444
	h) Forskellige andre Forhold	158	277

I September 1911 har Sundhedskommissionen udstedt nedenstaaende *Arbejdsanvisninger for Desinfektionspersonalet.*

Arbejdsanvisninger.

Arbejdet ved Desinfektionsstationen bestaar dels i at foretage Boligdesinfektion dels i at bringe smittede Effekter ud til Desinfektion i Dampdesinfektionsovn eller i Formaldehydskab, samt i atter efter endt Desinfektion at bringe de omtalte Effekter tilbage til Hjemmene.

Arbejdsanvisning til Udførelse af Boligdesinfektion.

Desinfektion af et Værelse omfatter dels selve Værelset, dels de Møbler og andre Genstande, der skal desinficeres samtidig i Værelset.

Boligdesinfektion kan for Tiden udføres med Formaldehyd eller Karbolvand.

I. Desinfektion med Formaldehyd.

Enhver Desinfektion med Formaldehyd indledes med, at Klæder, Tæpper og lignende ophænges frit paa Snore og Bøjler, let tilgængelig fra alle Sides (ingen Folder, Frakkekraver slaas op, Lommer vendes etc.) Samtlige Møbler trækkes ud fra Væggen, Portierer og Gardiner løsnes, saa at de hænger glat, Skabsdøre aabnes, Skuffer trækkes ud, og Fjedermadrasser stilles op mod Væggen.

Derpaa tættes alle Utætheder ved Vinduer, Døre, Nøglehuller, Ventilationsaabninger, Kakkelovne etc. ved Overklistring med Papirstrimler.

Alle værdiløse Genstande (Sengehalm, Hø eller Tang, hvormed Madrasser har været stoppede, ubrugelige Klæder, Møbler o. s. v.) opbrændes.

Formaldehyddesinfektionen foretages derpaa enten med Kaliumpermanganat, Formalin og Vand eller med Autan og Vand.

Formaldehyddesinfektion af et Værelse med Kaliumpermanganat, Formalin og Vand udføres paa følgende Maade:

Først foretages de foran nævnte Forberedelser til en Desinfektion med Formaldehyd. Derpaa stilles en Beholder (en Spand eller en Ballie) af en passende Størrelse midt paa Gulvet. For at undgaa, at Kemikalierne »koger« over, maa der helst være mindst lige saa mange Literrumfang i denne Beholder, som der er Kubikmeterrumfang i Værelset. Beholderen stilles lidt skraat og beklædes indvendig med Avispapir, for at den ikke skal angribes ved den kemiske

Proces. Papiret gennemfugtes omhyggeligt, for at der ikke skal gaa Ild i det. Den udkrævede Mængde Vand og Formalin hældes i Beholderen, og straks derpaa tilsættes det smaakrystalliserede overmangansure Kali. Desinfektøren forlader hurtigt Værelset og tætter Døren udvendig.

Til 40 Kubikmeter Rum bruges en Liter Vand, en Liter Formalin og et Kilogram smaakrystalliseret overmangansurt Kali (Kaliumpermanganat). Større Mængder Kemikalier, end hvad der svarer til 60 Kubikmeter Værelse, bør i Almindelighed, af Hensyn til Faren for Eksplosion, fordeles paa flere Kar, som hvert betjenes af en Desinfektør. Værelset staar aflukket i 5 Timer. En Ammoniakudvikler anvendes derpaa, for saa vidt Værelset skal tages i Brug endnu samme Dag.

Som Ammoniakudvikler bruges for Tiden enten en pulverformet Blanding af brændt Kalk, svovlsurt Ammoniak og Talkum, der i passende Mængde (800 Gram af Blandingen til 40 Kubikmeter Rum) blandes med 1½ Gang saa meget godt varmt Vand (50—70° C.) i en Spand og stilles lige indenfor det desinficerede Værelses Dør, eller Klorammonium opløst i kogende Vand, hvortil sættes brændt Kalk. Til 40 Kubikmeter Rum bruges 600 Gram Klorammonium, 1 Liter kogende Vand og 3 Kilogram brændt Kalk. Først en Time efter, at Ammoniakudvikleren er sat ind i Værelset, aabnes Vinduerne.

Tilsidst foretages en grundig Udluftning af Værelset.

Tabel over Mængdeforholdene af Kalium-permanganat, Formalin og Vand ved Rum af forskellig Størrelse.

Kbm.	Permanganat i Gram	Formalin i Kubik-centimeter	Vand i Kubik-centimeter
10	250	250	250
20	500	500	500
30	750	750	750
40	1000	1000	1000
50	1250	1250	1250
60	1500	1500	1500
70	1750	1750	1750
80	2000	2000	2000
90	2250	2250	2250
100	2500	2500	2500

Formaldehyddesinfektion af et Værelse med Autan og Vand udføres paa følgende Maade: Først foretages de foran omtalte Forberedelser til en Desinfektion med Formaldehyd. Derpaa stilles en Beholder (en Spand eller en Ballie) af passende Størrelse midt paa Gulvet. For at undgaa, at Autanpulveret »koger« over, skal der helst være lige saa mange Literrumfang i denne Beholder, som der er Kubikmeterrumfang i Værelset. Nu rystes Autanpulveret ud i Beholderen og derefter hældes ved Hjælp af den tømte Blikdaase en afmaalt (til det øvre røde Mærke) Mængde lunkent Vand paa Autanpulveret. Desinfektøren rører saa rundt i Blandingen med en flad Træstav, indtil Autanpulveret er fugtigt over det hele, og forlader dernæst hurtigt Værelset og tætter Døren udvendig. Værelset staar aflukket i 7 Timer.

En Ammoniakudvikler anvendes derpaa, for saa vidt Værelset skal tages i Brug endnu samme Dag. Angaaende de for Tiden benyttede Ammoniakudviklere henvises til Arbejdsanvisningen til Formaldehyddesinfektion af et Værelse med Kaliumpermanganat, Formalin og Vand. Tilsidst foretages en grundig Udluftning af Værelset.

II. Desinfektion med Karbolvand.

Enhver Desinfektion med Karbolvand indledes med, at Desinfektørerne tilvejebringer en tilstrækkelig Mængde varmt Vand til at tilberede det stærke (5 pCt.) og det svage (2 pCt.) Karbolvand i fornøden Mængde. Dernæst samles alle de Effekter, der skal bringes til Desinfektion i Desinfektionsovn eller i Formaldehydskab.

Derefter rykkes de tilbageblevne Genstande sammen ved en Side.

Alle værdiløse Genstande (Sengehalm, Hø eller Tang, hvormed Madrasser har været stoppede, ubrugelige Klæder, Klude o. s. v.) opbrændes.

Nu behandles de i Værelset værende Effekter med Karbolvand.

Polerede og lakerede Træmøbler, Spejle, Skilderier, Nipsgenstande, Voksdug, Lædergenstande og lignende afgnides omhyggeligt med en i svagt Karbolvand (2 pCt.) afvreden Klud og tørres dernæst omhyggeligt med en tør Klud. Ved Oljemalerier afgnides kun Rammen og Bagfladen.

Pelsværk, Hatte og Handsker oversprøjtes med stærkt Karbolvand (5 pCt.)

Betrækket paa polstrede Møbler afbørstes med stærkt Karbolvand (5 pCt.)

De ikke polerede eller bejtsede Dele af Møbler og lignende Genstande afvaskes 2 Gange efter hinanden med stærkt Karbolvand (5 pCt.) Er de meget smudsige, maa de først renses med hedt Sæbevand.

Fjedermadrasser, der i Almindelighed behandles i Hjemmet, oversprøjtes paa den med Tøj beklædte Side med stærkt Karbolvand (5 pCt.,) medens Fjedermadrassernes Indre og selve Fjederne ikke underkastes nogen særlig Behandling.

Kalk- eller limfarvede og oljemalede Vægge, Gulve og Lofter samt Vinduer og Døre desinficeres med stærkt Karbolvand (5 pCt.,) idet der foretages enten en Afvaskning med Klude eller — naar Fladerne taaler det — en Afskrubning med en Gulvskrubbe eller en Oversprøjtning. Tapetserede Vægge oversprøjtes, idet Oversprøjtningen foretages fra oven og nedad.

Ved oljemalede Vægge, Døre o. s. v. skal derimod Oversprøjtning (for at undgaa Striber) foretages fra neden og opefter. Alle oljemalede Flader skal efter Oversprøjtningen afbørstes med en blød Børste (for at undgaa, at der dannes Skjolder).

Det maa nøje paases, at ethvert Punkt af de Flader, der desinficeres, grundigt behandles med det stærke Karbolvand (5 pCt.,) og at dette trænger godt ind i alle Sprækker og Huller, fra hvilke Støv og Smuds om fornødent udskrabes og optages med fugtige Klude. Særlig Omhu skal anvendes paa Desinfektionen af saadanne Steder af Gulv eller Vægge, der er besudlede med de syges Udtømmelser. Tapetpapir, der er besudlet paa denne Maade, skal efter forudgaaende Befugtning med stærkt Karbolvand (5 pCt.) afskrabes og opbrændes.

Er Værelset over 5 Alen højt, kan Behandlingen af Loftet undlades.

Metalgenstande som Dørgreb etc. afgnides med en i svagt Karbolvand (2 pCt.) afvreden Klud og tørres derefter stærkt med en tør Klud. Efter endt Desinfektion med Karbolvand skal Vinduerne staa aabne i flere Timer. Desinfektørerne skal henstille til Beboerne, at der foretages en grundig Afvaskning med varmt Sæbevand af Gulv og Træværk i Værelset, førend det atter benyttes.

Arbejdsanvisning til Desinfektion i Skibe.

Kahytter og andre til Beboelse bestemte Rum, ligesom de i saadanne værende Effekter, behandles efter Reglerne for Desinfektion af smittede Værelser og Effekter.

Store, simplere indrettede Rum (f. Eks. i Udvandrerskibe) kan, naar Desinfektionen haster meget, overstryges med Kalkmælk (1 Del Ætskalk — 4 Dele Vand.) Kalklaget fjernes efter 24 Timers Forløb ved Afvaskning med rent, varmt Vand (ikke ved Afbørstning).

Beholdere med Drikke-, Brugs- eller Ballastvand kan desinficeres enten ved, at der indledes Damp, indtil Kogning indtræder, eller ved Kalkmælk (2 Liter til 100 Liter Vand: saa meget, at Vandet farver rødt Lakmuspapir tydeligt blaat). Blandingen af Kalkmælk og Vand maa henstaa 24 Timer og jævnlig omrøres.

Tørre, tomme Tanke, der er cementerede indvendig, kan desinficeres ved at overstryges med et nyt Lag af Cement.

Ligger de omtalte Vandbeholdere i Skibets »Dobbeltbund«, vil det, hvor der ikke findes Dobbeltbund i Maskinrummet, i Reglen være bedst at pumpe Vandet fra Beholderne over i »Maskinlasten« og saa desinficere her med Kalkmælk.

Naar Lastevandet skal desinficeres, anvendes hertil en meget rigelig Mængde Kalkvand, ɔ: 1 pCt. Kalkopløsning.

1) I Træskibe, i hvilke Lastevandet bestaar af Spildevand fra Skibet tilligemed indtrængende Havvand, bør der saa vidt muligt sørges for, at Udpumpningen finder Sted før Ankomsten til Havnen. Lasterummet skal derefter straks desinficeres ved Ankomsten til Havnen.

2) I Jærnskibe skal i det mindste Maskinlasterummet og dettes Indhold desinficeres ved Skibets Ankomst; hvis de øvrige Dele af Lasterummet ere isolerede og ikke let tilgængelige (f. Eks. fordi Skibets Ladning forhindrer i at komme til dem) og de ikke indeholde saa meget Vand, at man kan naa dette med Pumperne, kan man vente med Desinfektion af disse Rum, indtil de nævnte Hindringer ere fjernede.

3) Overalt, hvor man direkte kan komme til Lasterummet ved at fjerne Laag, afskrue Dæksler o. l., hælder man paa saa mange Steder som mulig rigelig Mængde Kalkvand ned og rører godt om med en Kost, ligesom man søger at stryge Kalkopløsningen paa langs Lasterummets Vægge. Blandingen af Kalkvand maa ikke fjernes før efter 12 Timers Forløb.
4) Naar Lasterummet ikke er direkte tilgængeligt enten paa Grund af Skibets Ladning eller fordi Laag og Dæksler er fastrustede eller fastnittede, hældes Kalkopløsningen ned gennem Dækspumperør og Pejlerør (ikke gennem Maskinpumperne.) For at dette kan gøres, maa Pumpernes Stang og Hjerte optages. Ved jævnlig Maaling gennem Pejlerøret overbeviser man sig om, at Væsken i Lasterummet ikke naar en saadan Højde, at den kan trænge op gennem Garneringen og derved beskadige Skibets Ladning. Efter 12 Timers Forløb kan det desinficerede Lastevand atter udpumpes. Til Desinfektion af Træskibes Lasterum medgaa ca. 40—60 Liter Kalkopløsning pr. løbende Meter, til Jernskibe 60—120 Liter pr. løbende Meter.

I Skibe med vandtæt adskilte Afdelinger maa hvert saadant Afsnit af Lasterummet behandles for sig.

Som Hovedregel for al Desinfektion af Lastevandet gælder, at man saavidt muligt maa tilsætte lige saa meget af Kalkopløsningen, som der oprindelig findes af Lastevandet, saa at Blandingen kommer til at indeholde ca. ½ pCt. Kalk.

Arbejdsanvisning til Afhentning, Udbringelse og Tilbagebringelse af Effekter.

Med den afhentende Vogn følger en Kittel til hver Desinfektør. Denne Overtræksdragt tages paa hvert Sted og holdes tilknappet under Arbejdet.

De Effekter, som hentes fra smittede Boliger, skal indpakkes i Overtræk, der er stærkt fugtede med svagt Karbolvand (2 pCt.) Indpakningen skal foregaa saaledes, at Desinfektørerne saa vidt muligt undgaar at lægge Tøjet i Folder. Tæpper, Gardiner og lignende foldes ikke, men rulles sammen og indpakkes derefter i Overtræk.

Smudsigt Linned og andre særligt besudlede Genstande pakkes altid for sig og maa ikke pakkes sammen med andre Effekter.

Overklædningsstykker (Damekjoler, Frakker og lignende) pakkes hver for sig i et Overtræk.

I det Hele skal Desinfektørerne anvende megen Omhu paa at pakke Sagerne paa en saadan Maade, at de uden at tage Skade kan transporteres til og desinficeres i Dampdesinfektionsovn eller i Formalinskabet. Alle de indpakkede Effekter nedbæres varligt til Vognen. Denne lukkes.

Overtræksdragten tages af, rulles sammen og gemmes i sit Overtræk.

Naar Arbejdet i den smittende Bolig er endt, skal Desinfektørerne sæbevaske deres Hænder omhyggeligt.

Ved samtidig Afhentning af Effekter fra flere Hjem, hvor der har været forskellige akute smitsomme Sygdomme, skal der hvert Sted anvendes en ny Kittel.

Til Desinfektion i Dampdesinfektionsovn kan modtages næsten alle Arter af Sengklæder og Gangklæder, Gardiner, polstrede Jernmøbler samt vævede Tæpper. Derimod taaler Genstande, som helt eller delvis er forarbejdede af Læder, Edderdunstæpper, Pelsværk, Saffian, Voksdug, Voksdugstæpper, Linoleum samt Støvler, Handsker og Filthatte ikke Dampdesinfektion.

De her nævnte Genstande kan derimod desinficeres i Formaldehydskab, hvor ogsaa Breve og Dokumenter kan desinficeres uden at tage Skade.

Ved Ankomsten til Desinfektionsanstaltens Indleveringsafdeling anlægges Kitlen atter og aflægges først, naar Vognen atter forlader Anstalten.

Udbringelse af de desinficerede Effekter skal foregaa med en særlig Vogn.

Desinfektørerne medbringer en Liste over de desinficerede Effekter og skal forlange denne Liste kvitteret af Modtageren, som anmodes om at efterse sine Ejendele og om at fremføre mulige Indsigelser med det samme.

Almindelige Bestemmelser angaaende Desinfektørernes Forhold under deres Arbejde.

Desinfektørerne skal være omhyggelige og renlige med deres Personer og Klæder.

Til Brug under deres Virksomhed udleveres der dem en Tjenestedragt. Denne skal altid benyttes under Arbejdet.

Deres Hjemmedragt opbevares paa Desinfektionsstationen, hvor de om Morgenen henter Tjenestedragten og iører sig den, medens de om Aftenen efter endt Arbejde og efter at have taget et Brusebad atter tager deres Hjemmedragt paa.

Trænger Tjenestedragten til Reparation, skal den undergaa Desinfektion, førend den afsendes.

Til Tjenestedragten hører 2 forskellige Overtræksdragter:

1) en Overtræksdragt bestaaende af en lang Kittel og Hue, der anvendes, naar Desinfektørerne afhenter smittede Effekter,
2) en Overtræksdragt bestaaende af Frakke, Benklæder og Hue, der tages paa, naar Desinfektion af Værelser eller Effekter i Hjemmene skal foretages.

I smittede Rum maa Desinfektørerne ikke opholde sig længere end i den til Desinfektionen nødvendige Tid og aldrig nyde noget. Maaltiderne skal indtages i det dertil indrettede Værelse paa Desinfektionsstationen. Hænderne skal sæbevaskes forud for hvert Maaltid.

Plejebørnstilsynet 1911.

Ved Udgangen af 1910 fandtes, som i foregaaende Aarsberetning omtalt, 2318 Hjem, som havde Sundhedskommissionens Tilladelse til at have Plejebørn, deraf 612, i hvilke der paa dette Tidspunkt ikke fandtes Plejebørn. I Løbet af 1911 søgte 928 Personer om Plejetilladelse, men af disse toge 19 deres Ansøgninger tilbage, forinden en Afgørelse var truffen. I 133 Tilfælde nægtede Sundhedskommissionen at meddele den ansøgte Tilladelse. 776 Tilladelser udstedtes, deraf 233 til Mødre, der tidligere havde haft Børn i Pleje for Betaling. Derimod udgik af forskellige Grunde 434 tidligere tilladte Plejehjem, Ved Udgangen af 1911 var Antallet af tilladte Plejehjem 2584, deraf 787 (ɔ: ca. 34,7 pCt.,) i hvilke ingen Plejebørn fandtes. I de øvrige 1797 Plejehjem var der ved Aarets Udgang anbragt 2040 Plejebørn mod 1950 ved Aarets Begyndelse.

Plejehjem 1911	Antal Plejehjem				
	uden Børn	med 1 Barn	med 2 Børn	med 3 Børn	med over 3 Børn
1. Kreds	18	79	7	»	1
2. Kreds	5	72	4	»	»
3. Kreds	62	174	19	1	»
4. Kreds	110	186	20	2	»
5. Kreds	300	339	48	1	»
6. Kreds	176	270	34	4	2
7. Kreds	24	151	27	4	1
8. Kreds	11	88	9	»	»
9. Kreds	81	220	34	»	»
Ialt ...	787	1579	202	12	4

I Aarets Løb blev 1092 nye Plejebørn indregistrerede, deraf 693, som vare i Alderen under 1 Aar. Der udgik 921 Plejebørn og 59 døde.

Fordelingen paa Lægekredse og Aldersklasser ved Aarets Slutning af de nævnte 2040 Plejebørn fremgaar af følgende Tabel.

Plejebørn 1911	Plejebørn i Alderen				Samlede Antal Plejebørn	Antal Plejehjem
	0—1 Aar	1—3 Aar	3—7 Aar	7—14 Aar		
1. Kreds	7	15	22	58	102	105
2. Kreds	10	23	27	20	80	81
3. Kreds	32	58	69	56	215	256
4. Kreds	31	44	55	102	232	318
5. Kreds	73	131	114	120	438	688
6. Kreds	70	118	87	83	358	486
7. Kreds	49	60	71	41	221	207
8. Kreds	14	28	36	28	106	108
9. Kreds	42	89	99	58	288	335
Ialt ...	328	566	580	566	2040	2584

Det samlede Antal Dødsfald af de under Sundhedskommissionens Kontrol staaende Plejebørn var 59 (i 1910 69).

Desuden døde 9 Plejebørn, der vare anbragte i Børnehjem, der ligesom Vuggestuer ikke ere medregnede i nærværende Oversigt.

Dødsaarsagerne blandt Plejebørn 1911	Under 1 Aar						0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar		Ialt		Begge Køn	
	0—1 Mnd.		1—2 Mnd.		3—11 Mnd.																			
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K		
Akute Sygd. i Fordøjelsesk.	»	1	10	4	8	8	18	13	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	14	32	32
Kron. Sygd. i Fordøjelsesk.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
Atrofi	»	»	2	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	2
Bronkitis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
Brystkatar	»	»	»	»	2	1	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	10
Kat. Lungebet	»	»	1	»	1	1	2	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	5	
Krup. Lungebet	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
Lungetuberkulose	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	
Hjernebetændelse	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	4
Krampe	»	»	»	1	1	1	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	
Skarlagensfeber	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	1	4
Mæslinger	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	
Kighoste	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	
Børnelammelse	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	
Pyæmi	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	7
Hjertesygdom	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	
Ulykkelig Hændelse	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	
Ukendte Dødsaars	»	1	1	»	1	1	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	4	
Ialt	»	2	14	5	17	12	31	19	2	3	»	»	1	»	»	»	1	»	»	2	35	24	59	59
	2		19		29		50		5		»		1		»		1		2		59			

Antallet af Dødsfald var lavere end noget forudgaaende Aar med Undtagelse af 1907, da det var 58.

Døde Plejebørn 1911	Under 1 Aar						0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar		Ialt		Begge Køn	
	0—1 Mnd.		1—2 Mnd.		3—11 Mnd.																			
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K		
Januar	»	»	3	1	2	3	5	4	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	6	5	21	21
Februar	»	»	»	1	2	1	2	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3		
Marts	»	»	»	»	2	1	2	1	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	4	1		
April	»	»	1	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	8	8
Maj	»	»	2	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»		
Juni	»	»	»	1	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2		
Juli	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	24	24
August	»	1	5	»	6	5	11	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	6		
September	»	»	2	»	3	1	5	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	1		
Oktober	»	»	1	2	1	1	2	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	6	6
November	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1		
December	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»		
Ialt	»	2	14	5	17	12	31	19	2	3	»	»	1	»	»	»	1	»	»	2	35	24	59	59
	2		19		29		50		5		»		1		»		1		2		59			

Dødsfaldene indtraadte med størst Hyppighed i August Maaned og skyldtes Tarmkatar hos Smaabørn som Følge af den paa denne Tid herskende usædvanlig stærke Sommervarme.

Dødsaarsager blandt Plejebørn 1888—1911	10 Aar 1888—1897		1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	14 Aar 1898-1911	
	Sum	gnstl.															Sum	gnstl.
Sygd. i Fordøjelsesorg.	650	65	35	46	31	55	18	21	31	36	49	12	39	12	24	32	441	32
Rakit., Atrofi, Skrof.....	402	40	18	9	10	16	8	12	8	13	7	8	1	7	4	2	123	9
Sygd. i Respirationsv.	407	41	24	25	25	24	27	20	20	26	23	20	28	25	17	10	314	22
Hjernesygd., Konvuls. ..	234	23	13	8	9	13	16	11	9	7	15	9	16	14	7	4	151	11
Infektionssd.	176	18	9	4	2	10	8	2	3	10	7	»	4	9	5	4	77	6
Andre og Ubekendt. Sygd.	126	13	8	9	12	8	11	11	11	9	12	9	11	10	12	7	140	10
Ialt...	1995	200	107	101	89	126	88	77	82	101	113	58	99	77	69	59	1246	89
Plejebørnenes Antal 31/12			1505	1359	1312	1331	1425	1409	1440	1540	1509	1539	1699	1870	1950	2040		

Sundhedskommissionens Laboratorium.

I Aaret 1911 har der til Sundhedskommissionens Laboratorium været indsendt 3187 Prøver til Undersøgelse, om hvis Resultat der er afgivet Beretning i 346 Skrivelser.

Der har været foretaget:

3025 kemiske Undersøgelser
112 mikroskopiske do.
253 bakteriologiske do.

De undersøgte Stoffer har været:

A. Vand (214 Prøver)

I. Kemiske og mikroskopiske Undersøgelser:

a. Fra Trykledningen i Byen ..... 13 Prøver
b. — Vandværkets Filtre ..... 12 —
c. — forskellige Kilder og Søer ..... 10 —
d. — Thorsbroanlægget ..... 16 —
e. — Valby Vandværk ..... 1 —

II. Bakteriologiske Undersøgelser:

f. Fra Søndersøanlægget (og de ældre Kildepladser) { Filtreret ..... 35 Prøver; Ufiltreret .... 35 —
g. — Thorsbroanlægget { Før Søndermarkbassin ..... 22 —; Efter do. ..... 17 —
h. — Husledninger ..... 53 —

Resultatet af de kemiske Undersøgelser af de fra Trykledningen i Byen tagne Prøver, sammendraget af de maanedlige Undersøgelser, findes i nedenstaaende Tabeller.

Vand fra Trykledningen i Byen	Gram i 10000 Gram									
	Inddampnings-rest.	Ammoniak	Salpetersyre	Salpetersyrling	Saltsyre	Svovlsyre	Fri- & halvb. Kulsyre	Fosforsyre	Kalk	Magnesia
Højeste Indhold	4.120	»	0.107	»	0.312	0.404	1.476	»	1.480	0.260
Laveste Indhold	3.600	»	Spor	»	0.250	0.236	1.016	»	1.240	0.173

Indhold af organisk Stof:

	Iltforbrug. Gram i 10000 Gram:											
	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December
Vand fra Trykledningen i Byen	0.016	0.015	0.016	0.016	0.015	0.018	0.019	0.013	0.013	0.013	0.013	0.013
Ufiltreret Vand (Søndersøanlægget)	0.028	0.021	0.020	0.022	0.028	0.023	0.028	0.029	0.027	0.029	0.028	0.032
Vand fra Thorsbroanlægget	0.013	0.014	0.013	0.014	0.014	0.014	»	0.013	»	0.013	»	»

Ved den *bakteriologiske Undersøgelse* (Kimtælling) er der efter dobbelt udførte Forsøg fundet følgende Antal Kolonier i 1 cm^3 af Vandet.

	Vand fra Søndersøanlægget		Vand fra Thorsbroanlægget (Filtreres ikke)		Fra Husledninger i Byen
	Filtreret	Ufiltreret	Før Søndermarksbassin	Efter Søndermarksbassin	
Indtil 10 Kolonier	21	»	19	14	11
10—20 —	10	4	2	3	22
20—50 —	4	13	1	»	17
50—100 —	»	6	»	»	2
100—500 —	»	6	»	»	»
500—1000 —	»	2	»	»	»

B. *Fødemidler* (2895 Prøver).

a. Mælk og Fløde 2743

b. andre Fødemidler 152

a. *Mælk og Fløde.*

1. *Kvalitetsundersøgelse*:

Børnemælk ..... 135 Prøver

Sød Mælk: Indkøbte Prøver .... 1644 —; Staldprøver ..... 63 —; Prøver indl. t. Politiet 1 —

Halvskummet Mælk	345	Prøver
Helskummet Mælk	347	—
Kærnemælk	28	—
Fløde	18	—
Alifa	1	—

2. *Smudsundersøgelse*:

Børnemælk	135	—
Sød Mælk	1645	—
Skummet Mælk	692	—

3. *Undersøgelse for Pasteurisering* (Paraphenylendiaminprøven)

Blandet Børnemælk	84	—
Sød Mælk	70	—

4. *Bakteriologisk Undersøgelse*:

Kimtæll. i past. bl. Børnem.	84	—
Kimtæll. i Fløde	6	—

5. *Undersøgelse for Konserveringsmidler*:

Sød og skummet Mælk	848	—
Fløde	8	—

Resultat af Undersøgelserne af Mælk og Fløde.

1. Kvalitetsundersøgelse:

Indhold af Fedt i *Børnemælk* var:

under 3%	5	Prøver
3,00—3,50%	76	—
3,50—4,00 -	51	—
4,00—4,50 -	3	—

I 3,7% af Prøverne var Fedtmængden under 3,00%

Indhold af Fedt i *sød Mælk* var:

	almindelig sød Mælk		*Yerseymælk*	
under 1,50%	3	Prøver	»	Prøver
1,50—2,00 -	7	—	»	—
2,00—2,50 -	29	—	»	—
2,50—2,75 -	26	—	»	—
2,75—3,00 -	437	—	»	—
3,00—3,50 -	842	—	»	—
3,50—4,00 -	246	—	1	—
4,00—4,50 -	46	—	5	—
4,50—5,00 -	8	—	12	—
5,00—5,50 -	1	—	26	—
5,50—6,00 -	»	—	16	—
over 6,00 -	»	—	1	—

I 4,0% af de almindelige sød Mælks Prøver var Fedtmængden under 2,75%

1 Prøve sød Mælk var tilblandet Vand.

Indholdet af Fedt i *halvskummet* Mælk var:

under 0,75 %	.....	20 Prøver
0,75—1,00 -	.....	209 —
1,00—1,50 -	.....	101 —
over 1,50 -	.....	15 —

I 5,8 % af Prøverne var Fedtmængden under 0,75 %.

5 Prøver af halvskummet Mælk var tilblandet Vand.

Af de undersøgte Prøver af *skummet* Mælk vare 2 Prøver tilblandet Vand.

I de undersøgte Prøver af *Kærnemælk* var Indholdet af:

Fedt		Fedtfri faste Stoffer	
under 0,50 %	13 Prøver	4,00—4,50 %	1 Prøver
0,50—1,00 -	12 —	4,50—5,00 -	» —
over 1,00 -	3 —	5,00—5,50 -	1 —
		5,50—6,00 -	3 —
		6,00—6,50 -	3 —
		6,50—7,00 -	7 —
		7,00—7,50 -	3 —
		7,50—8,00 -	6 —
		8,00—8,50 -	4 —

89 % af Prøverne vare herefter tilblandet Vand i større Mængde.

I den undersøgte *Fløde* paavistes Stivelse i 2 Prøver, i 1 Prøve paavistes en ringe Mængde Rørsukker antagelig hidrørende fra en Tilsætning af Sukkerkalk.

2. Smudsundersøgelse:

24 Prøver *sød Mælk* indeholdt Smuds, deraf:

Smuds i ringe Mængde	.....	14 Prøver
— i større Mængde	.....	6 —
— i betydelig Mængde	..	4 —

3. Undersøgelse for Pasteurisering:

23 Prøver *sød Mælk* holdt ikke Paraphenylendiaminprøven.

4. Bakteriologisk Undersøgelse:

Ved Kimtællingen i *pasteuriseret blandet Børnemælk* fandtes Antallet af Kolonier i 1 cm^3 i alle Prøverne at være under 20.

Samtlige undersøgte Prøver af *Fløde* (Eksportfløde) vare sterile.

5. Undersøgelse for Konserveringsmidler:

Konserveringsmidler paavistes ikke i nogen af Prøverne.

b. *Andre Fødemidler.*

2 Prøver *Smør* forholdt sig som ublandet Natursmør.

2 Prøver *Skrabesmør.* Den ene indeholdt 10,7 % frie Fedtsyrer (beregnet som Oliesyre), den anden 1,6 %.

10 Prøver *Margarine* indeholdt ikke Mineralolie. Et Indhold af 3,55 % med vinaandig Alkali uforsæbelige Stoffer i en af Prøverne maa antages at hidrøre fra Tilsætning af Plantevoks.

10 Prøver *Bagerifedt* indeholdt ikke Mineralolie.

5 Prøver *Palmin* undersøgtes for Paraffin, som paavistes i 2 Prøver (Mængden var 4,8 og 3,5 %).

9 Prøver *Ost* (blød), som var indpakket i Stanniol, undersøgtes for Indhold af Tin. I Ostenes ydre Lag paavistes i alle Prøverne Tin. Mængden af Tin varierede med Ostens tilsyneladende Alder.

1 Prøve *Rugbrød* og 1 Prøve *Hvedebrød* (Gefler) udviste normale Forhold.

4 Prøver *Byggryn* undersøgtes for Svovlsyrling, som paavistes i 3 af Prøverne (0,006—0,014 %).

11 Prøver *Risengryn* vare frie for fremmede Indblandinger.

10 Prøver *Rismel* vare frie for fremmede Indblandinger.

5 Prøver *Sagogryn* vare frie for fremmede Indblandinger.

5 Prøver *Sagomel* vare frie for fremmede Indblandinger.

1 Prøve *Kaffe* var uforfalsket Kaffe.

10 Prøver *Chocolade* (udenlandsk) vare frie for fremmede Indblandinger. Indholdet af kvælstofholdige Stoffer varierede fra 4,70 til 7,74 %

— - Fedt — - 22,56 - 32,42 -

— - Sukker — - 45,00 - 58,14 -

3 Prøver *Tøræg* undersøgtes for Sammensætning. De to Prøver forholdt sig, som vare de fremstillede af Æg. Den tredje Prøve bestod af Stivelse, Vinsten og tvekulsurt Natron og var farvet med et Tjærefarvestof; Bestanddele af Æg lod sig ikke paavise.

1 Prøve *Æggeblomme* (flydende) indeholdt 1,76 % Borsyre.

35 Prøver *Honning* undersøgtes for Ægthed. 16 Prøver forholdt sig som ægte Honning. 4 Prøver maatte formodes at være tilblandede Invertsukker, men dette kunde ikke med Sikkerhed afgøres. 14 Prøver vare, forsaavidt de ikke helt vare Kunstprodukter, tilblandede Invertsukker i stor Mængde. 1 Prøve var et Kunstprodukt.

5 Prøver *Marmelade* indeholdt ikke Saccharin eller Glycerin.

3 Prøver *Frugtsaft* undersøgtes paa Sammensætning.

2 Prøver *tørrede Æbler* indeholdt ikke Svovlsyrling.

1 Prøve *tørrede Pærer* indeholdt ikke Svovlsyrling.

2 Prøver *tørrede Ferskener* indeholdt Svovlsyrling (0,032 og 0,068 %).

2 Prøver *tørrede Aprikoser* indeholdt Svovlsyrling (0,060 og 0,076 %).

2 Prøver *Champignons* indeholdt ikke Svovlsyrling.

1 Prøve *Blaabær* vare ublandede Blaabær.

1 Prøve *Blaabærsuppe* indeholdt ikke giftige Metaller.

5 Prøver *Agurker* undersøgtes for Indhold af Kobber. Kobber paavistes i 2 af Prøverne (den ene Prøve indeholdt 0,045 % Kobber).

1 Prøve *henkogte Ærter*, bestaaende af 3 Daaser, undersøgtes med Hensyn til Opbevaringstilstand. I 2 af Daaserne var Indholdet stærkt surt, og der paavistes et betydeligt Antal Bakterier.

1 Prøve »*Nordsee Krabben*« indeholdt 0,92 % Borsyre.

1 Prøve *Hummer* undersøgtes med Hensyn til Opbevaringstilstand. Prøven var misfarvet af opløst Jern og Tin.

C. *Andre Stoffer* (26 Prøver).

1 Prøve *Konserveringssalt* bestod af svovlsyrligt Natron.

1 Prøve *Pølsefarve* var et Azofarvestof (Ponceaufarve).

1 Prøve »*Boilerine*« bestod af forklistret Stivelse og Natronhydrat (1,2 %).

1 Prøve »*Lazarol*« indeholdt Vinaand, Eddikeæther, Eddikesyre, ætheriske Olier og Vand.

1 Prøve »*Asperman*« (Tabletter) bestode af Natriumperborat (ca. 60 %) og et Silicat (Talkum eller lignende ca. 40 %)

1 Prøve *Suppositorier* indeholdt Borsyre (0,90 %) og svovlsurt Chinin (1,33 %).

1 Prøve *Haarfarve* (Bella) var solgt i 2 Flasker, den ene indeholdt en Opløsning af Kobberklorid, den anden en Opløsning af Pyrogallussyre.

6 Prøver *Tapet* undersøgtes for Arsenik, 4 af Prøverne indeholdt et svagt Spor af Arsenik.

12 Prøver *Midler til Besprøjtning af Planter* undersøgtes paa Sammensætning.

1 Prøve *Sand* undersøgtes paa Sammensætning.

Foruden ovennævnte Prøver, som indsendtes til Laboratoriet gennem Stadslægen, har Laboratoriet fra forskellige under Københavns Magistrat sorterende Institutioner modtaget 52 Prøver til Undersøgelse; nemlig:

Fra Kommunehospitalet	1	Prøve	*Fløde* (Fedt)
- —	2	—	*Mælk* (Fedt)
- —	1	—	*Maltøl* (Ekstrakt)
- —	4	—	*Smør* (Vand)
- —	4	—	*Magarine* (Sammensætning)
- —	11	—	*Saft* (Ekstrakt, Farve)
- —	12	—	*Sæbe* (Sammensætning)
- —	9	—	*Kakao* (Renhed)
- —	1	—	*Kulør* (Sammensætning)
- —	3	—	*Tøræg* (Renhed)
Fra Almindelig Hospital	3	—	*Kakao* (Renhed)
Fra Rud. Berghs Hospital	1	—	*Smør* (Vand)

Antal Bakterier pro 1 cm³

1911	Ufiltreret Vand															Filtreret Vand								
	Ledning til Værk ved Borups Allé			Ledning til Værk ved Vesterbro			Ledning fra Thorsbro			Ledning fra Søndermarksbassin			Filtrene ved Vesterbro			Værket ved Borups Allé			Værket ved Farimagsgade			Husledning i Byen		
	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt
Januar	»	»	»	4	44	48	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	17	19	»	33	33
	»	»	»	»	»	»	»	9	9	1	5	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	14
	3	25	28	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	8	9	»	»	»	1	7	8
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	26	146	172	»	»	»	1	12	13	1	9	10
Februar	»	»	»	»	»	»	1	5	6	1	6	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	16
	3	36	39	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	»	»	»	»	18	18
	»	»	»	5	49	54	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	7	1	5	6
	»	»	»	»	»	»	1	6	7	1	6	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	50	54
Marts	4	60	64	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	«	»	8	8	»	»	»	1	13	14
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	50	700	750	»	»	»	»	9	9	1	11	12
	»	»	»	»	»	»	»	4	4	»	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	14	15
	5	43	48	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	»	»	»	»	9	9
April	»	»	»	11	95	105	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	17	26	1	15	16
	»	»	»	»	»	»	1	1	2	»	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	33	34
	1	44	45	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	7	»	»	»	1	12	13
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	122	134	»	»	»	4	26	30	1	13	14
Maj	»	»	»	»	»	»	»	3	3	»	7	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	16
	8	76	84	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	»	»	»	»	17	17
	»	»	»	7	63	70	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	12	13	1	24	25
	»	»	»	»	»	»	»	2	2	»	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	4
Juni	»	»	»	»	»	»	»	5	5	»	9	9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	28	29
	1	40	41	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	»	»	»	1	9	10
	»	»	»	»	»	»	»	7	7	1	8	9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	18
	4	59	63	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	»	»	»	»	30	30
Juli	»	»	»	»	»	»	»	2	2	2	4	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	24	25
	2	23	25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	3	20	23
	»	»	»	2	25	27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	15	21	10	9	19
	»	»	»	»	»	»	1	3	4	1	5	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	8	9
August	1	31	32	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	1	18	19
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	mange			»	»	»	1	13	14	2	12	14
	»	»	»	»	»	»	1	5	6	»	12	12	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	14	16
	2	14	16	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	»	»	»	1	4	5
September	»	»	»	1	11	12	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	7	»	18	18
	»	»	»	»	»	»	1	10	11	»	4	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	22	24
	2	16	18	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	2	10	12
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25	124	149	»	»	»	2	9	11	1	17	18
Oktober	»	»	»	»	»	»	1	9	10	»	10	10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	18	19
	1	15	16	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	»	»	»	2	31	33
	»	»	»	5	79	84	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	15	17	1	12	13
	»	»	»	»	»	»	1	5	6	1	4	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	28	29
November	5	105	110	»	»	»	1	2	3	»	»	»	»	»	»	1	1	2	»	»	»	4	18	22
	»	»	»	»	»	»	1	13	14	»	»	»	50	800	850	»	»	»	1	13	14	»	7	7
	»	»	»	»	»	»	»	4	4	1	4	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	8	10
	3	39	42	»	»	»	»	8	8	»	»	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	8	8
December	»	»	»	4	26	30	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	8	10	1	12	13
	»	»	»	»	»	»	1	5	6	»	9	9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	26	29
	3	36	39	»	»	»	»	7	7	»	»	»	»	»	»	1	1	2	»	»	»	1	20	21
	»	»	»	»	»	»	1	41	42	»	»	»	50	200	250	»	»	»	1	9	10	3	18	21

Sundhedskommissionens Kontrol med Drikkevandet.

(Meddelt af Kredslæge H. A. Nielsen.)

I Aaret 1911 er som i tidligere Aar den hele By bleven forsynet med samme Art Kildevand fra de dybe artesiske Boringer i Kildedalen, ved Søndersø, ved Thorsbro, ved Valby og Sundby.

Der er indpumpet til Byens Ledninger og ialt forbrugt pro anno	21,278,100 m³	i 1910	19,701,290 m³
» pro Døgn i Gennemsnit	58,140 m³	»	53,986 m³
» pro Individ pro Døgn ..	124,5 l	»	117,4 l

Det største Vandforbrug fandt Sted Lørdag den 12. August og var 81870 m³ (i 1910 Lørdag den 11. Juni 75590 m³); det mindste Vandforbrug indtraadte Mandag den 25. December med 36,310 m³ (i 1910 ogsaa 25. December, men en Søndag og var 32,900 m³).

Saavel de kemiske som de bakteriologiske Prøver er udførte som tidligere; dog er Thorsbrovandet paa Grund af de i Oplandet foretagne truende Boringsarbejder bleven undersøgt langt hyppigere end ellers.

Tilsyn med Forhandling af Mælk.

(Meddelt af 1. Dyrlæge).

I Beretningen for 1907 blev der givet en udførligere Fremstilling af den Maade, hvorpaa Mælkekontrollen udføres i København.

I alt væsentligt føres Kontrollen paa samme Vis, hvorfor efterfølgende Meddelelse kun indeholder Oplysninger om de Resultater, Kontrollen har medført.

Ialt forhandledes der i København i 1911 Mælk fra ca. 1800 Udsalg.

Til ubestemte Tider er der foretaget Eftersyn af disse Udsalg, dels af Sundhedskommissionens Dyrlæger, dels af Sundhedspolitiets Betjente, som ialt har foretaget 6,620 Eftersyn.

I København fandtes i 1911 kun 14 Kostalde med 170 Køer i den gamle By, men i de indlemmede Distrikter 131 Kostalde med 926 Køer, ialt 145 Kostalde med 1096 Køer.

Lignende Tilsyn, som der føres med Udsalgene, føres der ogsaa med Kostaldene. For enkelte af disse kræves der paa Grund af særlige Forhold et stadig virkende Dyrlægetilsyn. Ialt er der foretaget 466 Eftersyn af Kostalde.

I 1911 er der ialt indkøbt 3,228 Prøver Mælk og Fløde, paa Stedet undersøgt for Pasteurisering 569 Prøver Mælk.

Til *Kvalitetsundersøgelse* er der indkøbt 135 Prøver Børnemælk, 1645 Prøver sød Mælk, samt udtaget 63 Staldprøver hos Leverandører. 1 Prøve sød Mælk er af Private indleveret til Undersøgelse. Tillige udtoges 345 Prøver halvskummet Mælk, 347 Prøver skummet Mælk, 2 Prøver Fløde, 28 Prøver Kærnemælk, 1 Prøve Alifa Mælk.

I Henhold til Sundhedsvedtægtens Mælkeregulativ § 5 skal *Børnemælk* indeholde mindt 3,0 pCt. Fedt. Af 135 Prøver Børnemælk fandtes 5 at være under nævnte Grænse, 76 Prøver indeholdt mellem 3,00 til 3,50 pCt. og Resten, 54 mellem 3,50 til 4,50 pCt. Fedt.

Sød Mælk skal indeholde mindst 2,75 pCt. Fedt. Under denne Grænse var 65 Prøver, medens 437 Prøvers Fedtindhold laa mellem 2,75 og 3,00 pCt., 842 Prøver mellem 3,00—3,50 og 361 Prøver over 3,50 pCt. Fedt. Forholdet har altsaa saa været, at Fedtprocenten i de 1705 undersøgte Prøver sød Mælk i 65 eller 3,8 pCt. laa under Minimumsgrænsen 2,75 pCt. og i 96,2 pCt. over denne Grænse.

Halvskummet Mælk skal indeholde mindst 0,75 pCt. Fedt. Af de undersøgte 345 Prøver indeholdt 20 Prøver, eller 5,8 pCt. af alle Prøverne, under 0,75, Resten mere end 0,75 pCt. Fedt.

Fløde undersøges ved Politiets Foranstaltning, og naar der formenes tilsat Melstof, afgives Prøven til Laboratoriets Undersøgelse. Dette er sket i 2 Tilfælde, hvorved der er paavist Stivelse. I 1 Prøve Fløde er paavist en ringe Mængde Rørsukker.

Af 2743 Prøver Mælk, der er undersøgt for *Smudsindhold*, indeholdt 24 Prøver sød Mælk Smuds i kendelig Mængde som Bundfald ved Henstand i 2 Timer. I 14 Tilfælde drejede det sig kun om ringe Mængde, i 6 om et større Bundfald og i 4 Tilfælde var det et saa betydeligt Bundfald, at det allerede lod sig erkende inden Mælken blev henstillet til Undersøgelse.

I alle Tilfælde, hvor der er iagttaget Smuds i Mælken, samt i forskellige Tilfælde, hvor det bakteriologiske Fund har givet Anledning til nærmere Undersøgelse af Kreaturbesætningerne, er der beordret Dyrlægeundersøgelse, der i flere Tilfælde er gentaget og i et enkelt fortsat Aaret ud.

De *bakteriologiske Undersøgelser*, Mælkekontrollen har givet Anledning til, har væsentlig været Kimtællinger, der bl. a. ogsaa er foretaget i Forbindelse med Undersøgelse over Gærreduktaseprøven.

I pasteuriseret blandet Børnemælk fandtes altid under 20 Kolonier pr. 1 cm^3.

For *Pasteurisering* undersøges Mælken i Reglen af Politiet ved Hjælp af Paraphenylendiaminprøven og i Tvivlstilfælde paa Laboratoriet. Af 569 af Politiet undersøgte Prøver henvistes 23 til Laboratoriets Undersøgelse og disse holdt ikke Pasteuriseringsprøven.

Konserveringsmidler er i de senere Aar meget sjældent paavist i Mælk, saaledes heller ikke i 1910.

Angaaende Resultatet af disse forskellige Undersøgelser skal iøvrigt anføres følgende:

I 107 Tilfælde er der konstateret Overtrædelse af Sundhedsvedtægtens forskellige Bestemmelser vedrørende Salg af Mælk.

I efterfølgende Tilfælde er der af Retten idømt de paagældende Forhandlere Bødestraf, nemlig for Overtrædelse af

§ 4	for ringe Fedtindhold i sød Mælk	19	Tilf.
§ 4	for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk	10	—
§ 5	for ringe Fedtindhold i Børnemælk	3	—
§ 6	mangelfuld Pasteurisering	6	—
§ 10	Tilsætning af Mel i Fløde	2	—
§ 10	Indhold af Vand i Mælk	2	—

§ 10 Indhold af Smuds i Mælk ..... 10 Tilf.
§ 11 Manglende Kæde paa Mælkebeholderens Laag 15 —
§ 11 Indhold af forskellige uvedkommende Ting i tømte Mælkebeholdere, f. Eks. Bærme m. m. 2 —
§ 11 Køkkenaffald transporteret i Beholdere uden tætsluttende Laag ..... 3 —

I efterfølgende Tilfælde er der givet de paagældende Advarsel, nemlig for Overtrædelse af

§ 4 for ringe Fedtindhold i sød Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang ..... 9 Tilf.
§ 4 for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang ..... 10 —
§ 5 for ringe Fedtindhold i Børnemælk ..... 1 —
§ 6 mangelfuld Pasteurisering ..... 6 —
§ 10 for Indhold af Smuds i Mælk, hvor Mængden er ringe og 1. Gang konstateret ..... 8 —
§ 10 for Indhold af Vand i Mælk ..... 1 —

Ved Undersøgelsen af ialt 3228 Prøver Mælk er der altsaa i 107 Tilfælde eller c. 3,3 pCt., paavist saadanne Overtrædelser, at Sundhedskommissionen har fundet Anledning til at henvise de paagældende Sager til Tiltale ved Retten eller gennem Politiet har foranlediget meddelt Advarsel.

Tilsyn med Kød, Kødvarer, Pølser o. lign.

(meddelt af 2. Dyrlæge.)

Sundhedskommissionens 2. Dyrlæge og 6 af Sundhedspolitiets Betjente føre Tilsyn med alt her i Byen til Forhandling bestemt Kød, med alle Kødvarer, Pølser o. lign., samt med disse Varers Tilberedning, Opbevaring m. m.

Over dette Tilsyn, der findes nærmere omtalt i Stadslægens Aarsberetning for 1902, gives i de efterfølgende Tabeller en skematisk Oversigt:

Oversigt over Tilsynet med Slagter- og Høkerbutiker i 1911

1911	Antal Udsalgssteder			Antal Eftersyn hos			Antal afgivne Rapporter paa				Antal Sager, som er		Resultat ved Aarets Udgang			
	Slagtere	Høkere	Ialt	Slagtere	Høkere	Ialt	Slagtere	Høkere	Mellemhandlere	Ialt	hemlagte i Afdelingen	henviste til Retten	Hævede Sager	Afgjort med Bøder	Beløb Kroner	Uafgjorte Sager
Januar	336	830	1166	861	2015	2876	12	8	4	24	15	9	»	9	75	»
Februar	336	830	1166	816	1885	2701	5	7	5	17	12	5	»	4	40	1
Marts	337	831	1168	769	1391	2160	8	4	7	19	16	3	»	3	13	»
April	328	840	1168	652	1555	2207	8	2	1	11	6	5	»	5	50	»
Maj	328	850	1178	659	1686	2345	5	6	2	13	8	5	1	4	45	»
Juni	329	849	1178	493	1222	1715	11	7	3	21	14	7	»	7	80	»
Juli	328	849	1177	473	1363	1836	5	12	3	20	18	2	»	2	20	»
August	330	850	1180	773	2181	2954	11	18	6	35	29	6	»	6	55	»
September	331	850	1181	583	1683	2266	13	40	6	59	19	40	10	30	258	»
Oktober	334	851	1185	823	2212	3035	12	42	5	59	20	39	26	13	108	»
November	326	880	1206	882	2402	3284	7	11	7	25	22	3	3	»	»	»
December	324	892	1216	685	1796	2481	3	3	5	11	10	1	»	1	10	»
Ialt...	3967	10202	14169	8469	21391	29860	100	160	54	314	189	125	40	84	771	1

Det ved Sundhedskommissionens Foranstaltning udøvede Tilsyn med Kødvarer 1911

a. Beslaglagte Kødvarer

Maaned	Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk kg	Fjerkræ kg	Pølse, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse kg
	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg			
Januar	»	»	»	»	»	»	»	166	»	7½	»	24	60
Februar	»	»	»	»	»	»	»	90	»	»	»	1264	37
Marts	2	»	»	»	»	»	»	56	»	»	»	»	»
April	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
Maj	»	»	»	»	»	»	»	291	»	»	»	»	5
Juni	»	»	1½	»	1	»	»	40½	»	»	»	163	32½
Juli	»	7½	1	»	3	»	»	47½	»	»	»	125	75
August	»	»	1	»	»	»	»	437½	»	»	»	»	98
September	»	»	1	»	1	»	»	58½	»	366½	»	»	106
Oktober	1	»	1	6	1	»	»	143½	»	»	»	»	51
November	2	»	1	20	»	»	1½	28½	»	»	»	»	15
December	1	»	1	»	»	»	1	10	»	»	»	»	5
Ialt	6	7½	7½	26	7	»	2½	1369	»	374	»	1576	484½

b. De beslaglagte Kødvarers Behandling

		Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk kg	Fjerkræ kg	Pølse, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse kg
		Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg			
Kasseret paa Grund af	Tuberkulose	»	»	1	»	»	»	»	»	»	374	»	»	»
	Andre Aarsager (særl. Forraadn.)	»	7½	»	26	»	»	»	1369	»	»	»	1576	484½
Fremstillet paa Kødkontrolstationen	2. Klasse	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	Kasseret	1	»	1	»	5	»	1	»	»	»	»	»	»
Afvist		5	»	4½	»	1	»	1½	»	»	»	»	»	»

Rubrikken, »Fremstillet paa Kødkontrolstationen« angaar Kødvarer, der beslaglagdes paa Banegaardene ved Havnen o. s. v., og som paa Foranledning af Modtageren overførtes til Undersøgelse paa Kødkontrolstationen.

Under »Afvist« er opført de Kødkroppe, der paa Grund af defekt Tilstand nægtes Stempling paa Kontrolstationen (jvfr. Mag. Bkg. af 4. Juni 1908 ang. Ændring i Sundhedsvedtægtens § 32—35). De omhandlede Kødkroppe er under Sundhedspolitiets Tilsyn returnerede til Afsenderen eller bragte udenfor Kommunens Grænser.

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

Der er i Aaret 1911 udført:

A	2799	Desinfektioner for	offentlig Regning
B	620	—	» Ubemidlede
C	267	—	» privat Regning
Tilsammen	3686	Desinfektioner.	

Disse deles igen saaledes:

Boligdesinfektioner alene	1003
Effektdesinfektioner alene.....	1342
Boligdesinfektioner og Effekterne desinficerede med Damp....	1280
Antal af Persondesinfektioner	71
Tilsammen	3686

Ved Boligdesinfektioner anvendtes 2168 Gange Formaldehyd og desinficeredes 2810 Værelser, 63 Entréer, 93 Køkkener og 16 W. C. Der anvendtes 115 Gange Karbol og desinficeredes 191 Værelser, 12 Entréer, 25 Køkkener, 4 W. C. og 19 Latriner.

De nævnte 71 Persondesinfektioner omfattede 357 enkelte Personer. De desinficerede Rum havde et Kubikindhold af 126690 m^3. De desinficerede Effekter et Kubikindhold af 1697,9 m^3.

De ved Desinfektionsstationen oprettede Desinfektionskursus begyndte i December Maaned og har senere været fortsatte.

Desinfektionsstationen i Aaret 1911:

Maaned	Begæringer	A. Desinfektioner for offentlig Regning						B. Desinfektioner for Ubemidlede.			C. Desinfektioner for privat Regning.		
		Tyfus	Difteritis	Skarlagensfbr.	Tuberkul. Dødsfald	Tuberkul. Flytning	Forskll. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskll. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskll. Sygd.
Januar	395	5	104	102	14	75	3	7	47	23	3	3	9
Februar	300	5	85	98	15	96	1	9	37	20	5	5	14
Marts	390	0	82	87	28	94	8	9	33	26	1	3	19
April	314	2	49	85	17	83	2	5	27	20	6	2	16
Maj	320	4	42	96	18	86	5	12	26	12	4	3	12
Juni	254	1	48	63	26	56	3	7	19	14	2	3	12
Juli	212	8	32	57	23	50	1	8	15	8	2	2	6
August	225	8	36	54	25	49	2	7	15	9	3	4	13
September ..	303	10	54	64	14	64	0	11	29	18	7	2	30
Oktober ...	329	9	66	71	24	77	2	9	26	17	8	4	16
November...	297	3	62	70	17	62	0	9	33	11	5	3	22
December...	257	2	64	52	20	57	2	9	28	5	3	2	13
Ialt ..	3686	57	724	899	241	849	29	102	335	183	49	36	182

Antallet af Effekdesinfektioner og af Boligdesinfektioner i de enkelte Maaneder i Aaret 1911.

Maaned	Antal				
	Begæringer	Effektdesinfektion Kbm.	Boligdesinfektion		
			Autan Kbm.	Permanganat Kbm.	Karbol Kbm.
Januar	395	169,5	2160	9660	1260
Februar	390	182,1	870	12260	1870
Marts	390	170,6	1270	11180	890
April	314	139,2	740	10170	730
Maj	320	146,1	390	9510	370
Juni	254	108,9	290	7460	260
Juli	212	97,9	300	7640	230
August	225	116,1	370	5950	740
September	303	144,9	440	8990	410
Oktober	329	142,2	270	10190	940
November	297	156,7	240	9360	580
December	257	123,7	680	7740	280
Ialt	3686	1697,9	8020	110110	8560

Antallet af Desinfektioner ved de enkelte Sygdomme i 1910 og 1911.

Sygdomme	1910		1911	
	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner
Tyfus	83	2,2	57	1,6
Difteritis	534	14,4	724	19,6
Skarlagensfeber	1117	29,7	899	24,4
Tuberkulose ved Dødsfald	199	5,3	241	6,5
Tuberkulose ved Flytning	738	19,6	849	23,0
Smits. Hjerne- og Rygmarvsbet.	33	0,8	26	0,7
Kopper	—	—	—	—
Kolera	—	—	—	—
Kræft	173	4,6	151	4,1
Fnat	455	12,1	371	10,1
Lungebetændelse	25	0,6	25	0,7
Rosen	22	0,6	30	0,8
Kønssygdomme	15	0,3	18	0,5
Børnelamhed	9	0,2	34	0,9
Utøj	228	6,0	85	2,3
Forskellige Sygdomme	136	3,6	176	4,8

Desinfektioner 1906—1911.

	A Desinfektioner for offentlig Regning.	B Desinfektioner for Ubemidlede.	C Desinfektioner for privat Regnind.
1906	1412	244	117
1907	1605	321	152
1908	2221	450	248
1909	2338	578	255
1910	2707	801	259
1911	2799	520	267

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation 1896—1911.

Aar	Samlede Antal af Desinfektioner	Tyfoidfeber		Skarlagensfeber		Difteri		Tuberkulose	Kræft
		Antal af Sygdomstilfælde	Antal af Desinfektioner	Antal af Sygdomstilfælde	Antal af Desinfektioner	Antal af Sygdomstilfælde	Antal af Desinfektioner	Antal af Desinfektioner	Antal af Desinfektioner
1896	2053	239	151	1550	577	1518	735	238	82
1897	2071	198	116	1434	640	1470	697	310	65
1898	2503	286	188	2057	792	1328	641	437	91
1899	3255	409	228	3931	1348	2046	895	425	97
1900	2400	345	247	2338	826	1413	597	415	98
1901	2125	596	481	1245	418	1127	451	449	107
1902	1772	243	226	1102	396	937	414	350	113
1903	2162	247	211	2011	693	992	452	396	120
1904	1909	184	147	1759	620	741	309	424	96
1905	1687	109	102	1397	508	590	242	448	102
1906	1772	148	125	796	285	681	257	736	95
1907	2078	96	80	999	333	1008	349	832	134
1908	2919	315	238	1916	650	1416	505	810	124
1909	3171	77	87	2211	804	1200	522	853	126
1910	3767	95	83	3118	1117	1384	534	937	173
1911	3686	65	57	2361	899	1617	724	950	151

Desinfektionsstationens Udgifter 1907—1912.

Regnskabsaaret fra $^1/_4$—$^{31}/_3$	1907—08	1908—09	1909—10	1910—11	1911—12
	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner
Leje af Lokale, Brændsel, Lys	1619	2204	2232	2220	2263
Lønninger	12224	11381	14727	14870	14778
Inventar og Beklædning	2207	2387	2663	2047	2231
Kemikalier	1454	8893	7133	7932	6176
Kørsel	5134	5677	5446	5909	5472
Ovndesinfektioner	8417	8519	8572	9287	7744
Samlede Udgifter	31058	39063	40773	42265	38664
Samlede Antal af Desinfektioner	2162	3075	3171	3923	3300
Udgift pr. Desinfektion	14	13	13	11	12

For Sundhedskommissionens Desinfektionskursus gælde følgende Regler:

1.

Desinfektionskursus, til hvilke Personer, der indstilles af en af Landets Kommunestyrelser eller Sundhedskommissioner, have Adgang, afholdes ved Københavns kommunale Desinfektionsstation i Maanederne September, Oktober, November og Januar, Februar, Marts, dog kun for saa vidt det fornødne Antal Deltagere — som Regel mindst 3 — ere anmeldte.

De enkelte Kursus, i hvilke almindeligvis højst 5 Personer kunne deltage, paabegyndes den 1. og den 15. i hver af de nævnte Maaneder og varer 10 Dage.

Begæring om Deltagelse tilstilles Stadslægekontoret, Raadhuset, København B.

2.

Deltagerne maa medbringe en Tjenestedragt med 2 Sæt tilhørende Sejldugs Overtrækskdragter (2 lange Kitler, 2 Frakker, 2 Par Benklæder, 2 Huer); de afholde selv Udgifterne ved den nødvendige Vask af Arbejdstøjet.

3.

Undervisningen meddeles af Desinfektionsstationens Formand, der dels gør Deltagerne bekendt med Justitsministeriets Regulativ af 21. Marts 1901 og med den for det herværende Desinfektionspersonale gældende Instruktion — efter hvilken ogsaa Kursusdeltagerne have at rette sig — dels giver dem saadanne andre Oplysninger og Anvisninger, som ere nødvendige for at forstaa Arbejdet og Fremgangsmaaden. Samtidig deltage Eleverne daglig under Formandens Ledelse i det praktiske Desinfektionsarbejde ude i Byen og modtage ligeledes paa Blegdamshospitalets Desinfektionsanstalt Anvisning paa Betjening af Desinfektionsovnen og Formalinskabet.

Ledelsen af Undervisningen paa disse Kursus varetages af den Kredslæge, der har det særlige Tilsyn med Desinfektionstjenesten.

4.

For et Kursus erlægges et Honorar af 10 Kr., der forud indbetales paa Stadslægekontoret.

København.

Ville de Copenhague.

Kvarterernes Beliggenhed. — Situation des Quartiers.

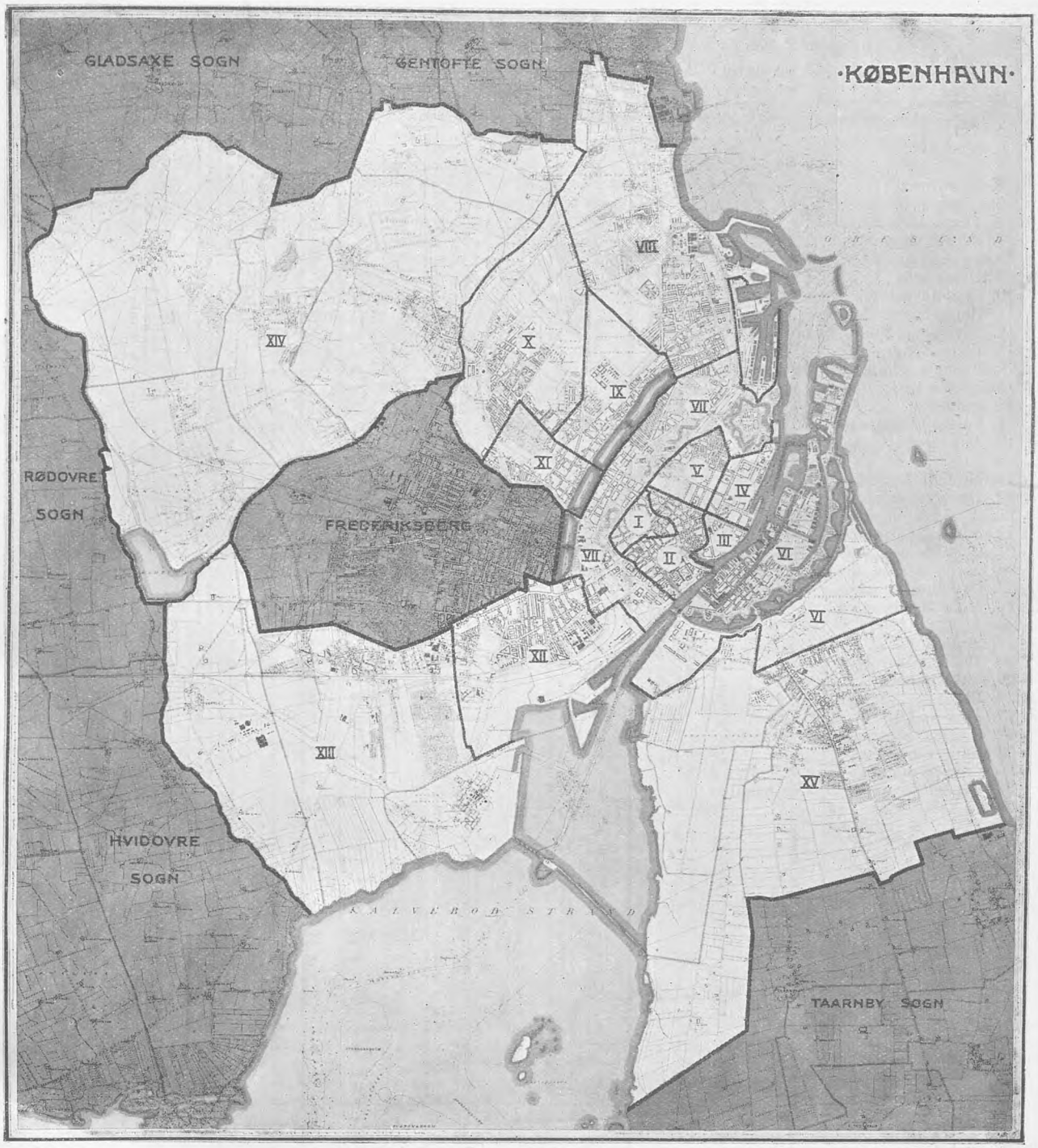

Indre By.

I. Gamle Bys ældre Del.
II. Gamle Bys yngre Del.
III. Gammelholm.
IV. St. Annæ Øster Kvarter.
V. St. Annæ Vester Kvarter.
VI. Kristianshavn.

Ydre By.

VII. Voldkvarter.
VIII. Østerbro.
IX. Blegdam.
X. Ydre Nørrebro.
XI. Blaagaard.
XII. Vesterbro.

Forstæder.

XIII. Valby.
XIV. Brønshøj.
XV. Sundby.

Tab. 1.

Københavns Mortalitets-Tabel for 1911.

Causæ Mortis.	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar									
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2. Morbilli	»	»	»	»	9	5	9	5	11	6	2	1	1	1	»	2
3. Scarlatina	»	1	»	»	1	2	1	3	7	2	2	5	4	4	4	1
4. Diphtheria	1	»	»	»	2	1	3	1	2	1	1	4	3	2	2	3
5. Croup	»	»	»	»	»	2	»	2	3	2	1	1	1	2	»	»
6. Tussis convulsiva	»	»	3	10	37	45	40	55	31	31	3	7	4	3	»	1
7. Febris typhoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
8. Typhus exanthematicus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
10. Cholera asiatica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
11. Cholerine & Catarrh. intest. acut.	17	12	58	30	96	66	171	108	9	12	3	1	1	»	»	»
12. Erysipelas faciei & ambulans	»	1	»	2	»	2	»	5	»	1	»	»	»	»	»	»
13. Febris puerperalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
14. Pyæmia & Septichæmia (extra puerperium)	3	»	»	1	2	1	5	2	»	1	»	»	»	»	»	»
15. Febris intermittens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
16. Influenza	»	»	1	»	2	1	3	1	»	1	»	»	»	1	»	»
17. Febris rheumatica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
18. Alii morbi epidemici	1	1	»	»	3	»	4	1	1	1	»	2	2	1	»	»
19. Malleus humidus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
20. Pustula maligna	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
21. Alia venena animalia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
22. Syphilis acquisita	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»
23. Syphilis congenita	8	5	7	9	8	1	23	15	»	»	»	»	»	»	»	»
24. Alcoholismus chronicus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
25. Delirium tremens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
26. Mors in ebrietate	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
27. Scrophulosis	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»
28. Meningitis tuberculosa	»	»	»	»	9	8	9	8	8	9	6	6	8	3	5	3
29. Tuberculosis	»	»	»	»	5	1	5	1	4	4	»	»	»	»	»	1
30. Phthisis pulmonum	»	»	»	»	2	3	2	3	5	»	1	1	»	»	»	1
31. Tuberculosis in aliis corp. part.	»	»	»	»	5	1	5	1	2	1	1	»	2	»	1	1
32. Cancer ventriculi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
33. Cancer uteri	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Cancer mammæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
35. Cancer in aliis corporis partibus	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»
36. Rhachitis	»	»	1	»	8	10	9	10	5	8	2	»	»	»	»	»
37. Diabetes mellitus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
38. Scorbutus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
39. Anæmia	»	»	1	»	»	1	1	1	»	2	»	»	»	»	»	»
40. Casus mortiferi: Præcipitatio & Contusio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	1	»	1	»	1
41. Casus mortiferi: Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
42. Casus mortiferi: Suffocatio	1	1	1	1	»	3	2	»	»	1	»	»	»	»	1	»
43. Casus mortiferi: Vulnus sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
44. Casus mortiferi: Vulnus incisum & punctum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
45. Casus mortiferi: Ambustio	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
46. Casus mortiferi: Congelatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
47. Casus mortiferi: Veneficium	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
48. Casus mortiferi: Alii casus mortiferi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	1
49. Suicidium: Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
50. Suicidium: Strangulatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
51. Suicidium: Vulnus sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
52. Suicidium: Vulnus incisum & punctum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
53. Suicidium: Venenum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
54. Suicidium: Alii suicidii modi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
55. Homicidium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
56. Cyanosis	4	7	»	»	»	»	4	7	»	»	»	»	»	»	»	»
57. Debilitas congenita	115	97	15	9	7	5	137	111	»	»	»	»	»	»	»	»
58. Spina bifida	»	2	»	»	»	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»
59. Atelectasis pulmonum	7	4	1	»	»	»	8	4	»	»	»	»	»	»	»	»
60. Alia vitia innata	22	20	7	3	7	4	36	27	2	»	»	»	»	»	1	»

5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsaarsag Nr.
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	23	17	40	2
9	12	2	3	1	1	»	1	»	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	33	35	68	3
5	2	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	18	34	4
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	8	13	5
»	1	»	»	»	»	»	»	«	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	78	98	176	6
»	»	»	»	1	»	1	»	1	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3	7	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
1	1	»	1	»	1	»	»	2	»	»	»	1	1	2	2	»	4	1	4	1	1	»	»	192	136	328	11
»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	1	1	2	»	4	3	3	»	1	»	»	6	19	25	12
»	»	»	»	»	1	»	4	»	12	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21	21	13
»	»	2	»	3	»	1	3	»	3	5	2	5	3	»	1	1	2	»	1	»	»	»	»	22	18	40	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	1	3	2	1	10	5	8	3	4	»	»	18	28	46	16
»	»	2	»	1	»	»	1	3	1	3	1	»	3	3	»	»	1	»	»	»	»	»	»	12	7	19	17
1	2	3	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	13	9	22	18
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21
»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	1	1	»	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	5	3	8	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	23	15	38	23
»	»	»	»	»	»	»	»	7	2	9	5	14	3	7	5	3	»	»	»	»	»	1	»	41	15	56	24
»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	16	»	8	2	5	»	2	1	»	»	»	»	»	»	35	3	38	25
»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	3	1	4	26
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	27
10	15	5	6	1	2	2	1	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	56	54	110	28
1	4	2	»	1	3	1	»	3	2	»	»	»	2	2	»	1	»	»	1	»	»	»	»	20	18	38	29
2	1	4	6	19	17	25	32	82	88	86	52	58	28	37	24	16	13	1	4	»	2	»	»	338	272	610	30
5	1	1	3	2	1	2	4	1	2	4	6	1	2	4	2	1	»	1	»	»	»	»	»	33	24	57	31
»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	3	4	22	19	41	34	25	43	13	16	3	2	»	»	110	120	230	32
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	10	»	31	»	25	»	8	»	4	»	»	»	»	»	80	80	33
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	»	12	»	7	»	9	»	2	»	1	»	»	»	36	36	34
1	»	»	»	1	1	»	1	6	8	17	5	37	36	56	54	57	40	17	28	3	5	»	»	196	179	375	35
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	18	34	36
1	»	1	1	3	1	1	2	3	2	4	5	5	6	9	9	11	6	2	2	»	1	»	»	40	35	75	37
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	38
2	2	»	»	2	1	»	1	4	1	7	1	6	7	3	4	5	3	»	1	»	»	»	»	30	24	54	39
4	1	»	»	2	»	3	1	5	2	3	»	2	1	5	»	1	1	1	1	»	1	»	»	29	13	42	40
5	1	»	»	»	»	8	»	5	»	2	3	7	1	5	»	1	»	1	»	»	»	»	»	35	5	40	41
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	8	2	10	42
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	43
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	44
»	2	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	3	5	45
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	46
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	47
1	»	2	1	2	»	3	»	4	2	5	1	8	»	6	2	3	1	»	3	1	»	»	»	38	12	50	48
»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	1	2	1	2	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	6	5	11	49
»	»	»	»	1	»	2	»	8	2	8	2	24	2	13	3	2	3	»	2	»	1	»	»	58	15	73	50
»	»	»	»	2	»	2	2	6	3	4	1	4	1	1	»	2	»	1	»	»	»	»	»	22	7	29	51
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	52
»	»	»	»	»	»	»	»	4	1	1	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	3	10	53
»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	2	3	5	54
»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	55
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	7	11	56
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	137	111	248	57
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	58
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	4	12	59
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	39	27	66	60

Københavns Mortalitets-

Causæ Mortis.	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar									
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
61. Encephalitis & Meningitis cerebral	»	1	1	»	4	3	5	4	1	1	1	1	2	1	»	»
62. Apoplexia cerebri	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
63. Morbi cerebri chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»
64. Morbus mentalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
65. Tetanus	9	5	»	»	»	»	9	5	»	»	»	»	»	»	»	»
66. Trismus	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
67. Epilepsia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
68. Ecclampsia	9	7	4	3	14	12	27	22	2	2	2	3	»	»	»	»
69. Myelitis & Meningitis spinalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
70. Ataxia sive Tabes dorsalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
71. Alii medullæ spinal. morbi chron.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
72. Laryngitis	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
73. Morbi laryngis chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»
74. Pneumonia crouposa	»	»	»	»	1	4	1	4	2	2	2	»	2	»	»	»
75. Pleuritis, Empyema	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	2	»	»	»	»	»
76. Bronchitis acuta simplex	1	»	2	3	7	7	10	10	2	1	»	»	»	1	»	»
77. Bronchitis cap. & Pneum. catar	8	3	7	7	60	50	75	60	21	25	5	7	4	3	1	2
78. Bronchitis chr. & Bronchiectasis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
79. Emphysema pulmonum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
80. Alii pulmonum morbi chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
81. Peri- & Endocarditis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
82. Morbus cordis	»	»	»	»	2	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	1
83. Aneurysma Aortæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
84. Phlebitis (extra puerperium)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
85. Ulcus perforans ventriculi	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
86. Peritonitis (extra puerperium)	2	1	»	1	2	»	4	2	»	2	»	»	»	»	1	1
87. Enteritis, Colitis, Typhlitis	»	»	1	1	16	6	17	7	7	1	1	1	»	»	»	1
88. Ileus	»	»	»	»	3	3	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»
89. Hernia incarcerata	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
90. Cirrhosis hepatis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
91. Echinococcus hepatis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
92. Cholelithiasis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
93. Nephritis acuta & chronica	»	»	»	1	1	2	1	3	»	»	»	»	»	»	»	»
94. Lithiasis renalis & vesicalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
95. Cystitis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
96. Strictura urethræ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
97. Hypertrophia prostatæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
98. Tumor ovarii, Hydrops ovarii	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
99. Alii morbi abdominales chronici	»	»	«	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
100. Hydrops ex ignota causa ortus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
101. Alii morbi organorum interiorum	1	»	2	1	1	»	4	1	1	»	1	»	»	»	»	»
102. Phlegmone, Abscessus	3	»	»	»	1	3	4	3	2	»	»	»	1	»	»	»
103. Caries & necrosis ossium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
104. Arthroitis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
105. Fractura colli femoris	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
106. Gangræna	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
107. Carbunculus & Furuncul. malig.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
108. Alii externarum partium morbi	»	3	»	»	»	1	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»
109. Marasmus senilis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
110. Atrophia infantilis	1	5	7	9	18	7	26	21	»	1	»	»	»	»	»	»
111. In partu aut brevi post eand. mortuæ*)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
112. Mors repentina sine nota causa	7	10	12	5	13	11	32	26	»	2	1	»	»	»	»	»
113. Caus. mort. vel male vel non indicat.	4	4	9	4	3	9	16	17	3	3	2	2	1	»	1	»
Omnes mortis causæ	224	191	140	100	352	281	716	572	137	127	45	45	38	23	20	21

*) Febr. puerp. excl.

Deraf døde uden Lægebehandling (Mors medico non vocato obveniens)
Mdk. 315. Kvk. 279. Tilsammen 594.

Tabel for 1911. (Fortsat.)

5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsaarsag Nr.
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K	Begge Køn	
2	1	»	»	2	1	4	»	1	1	3	»	1	1	2	1	1	1	»	»	»	»	»	»	25	13	38	**61**
»	»	1	»	»	»	»	»	4	»	7	3	16	12	28	30	22	45	24	37	4	10	»	»	106	137	243	62
3	»	2	2	2	1	4	»	3	3	4	4	6	7	14	6	18	30	14	23	4	8	»	»	74	86	160	63
»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	2	1	1	3	2	4	1	»	1	2	»	»	»	»	7	13	20	64
»	»	»	1	»	1	1	1	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	10	21	65
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	66
»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	5	67
»	»	»	»	1	»	»	2	1	4	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35	34	69	68
»	»	»	»	2	»	»	1	1	1	»	1	1	2	1	1	1	1	»	2	»	»	»	»	6	9	15	69
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	2	1	»	»	1	»	»	»	»	3	4	7	70
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1	»	1	1	1	1	»	»	»	»	4	3	7	71
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	**72**
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	73
3	»	»	»	4	1	7	5	16	8	22	14	25	9	28	20	25	29	8	16	2	4	»	»	147	112	259	74
1	»	1	»	1	»	»	»	3	2	1	»	4	1	3	1	4	2	»	1	»	»	»	»	22	8	30	75
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	1	»	3	4	6	12	»	4	»	»	23	34	57	76
3	1	1	1	»	2	2	»	1	1	4	5	5	6	9	8	22	30	19	34	4	13	»	»	176	198	374	77
»	»	»	»	2	»	»	»	2	1	2	1	5	2	13	9	13	16	7	25	3	8	»	»	47	63	110	78
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	3	1	1	4	5	14	3	7	»	»	»	»	13	26	39	79
»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	»	7	2	4	1	»	3	3	1	»	»	»	»	20	7	27	80
»	1	»	1	»	1	1	1	2	2	»	»	3	»	1	1	1	2	1	1	»	1	»	»	10	11	21	81
2	5	6	4	1	5	4	6	11	23	24	26	47	38	58	53	67	79	27	84	2	19	»	»	252	343	595	82
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	2	2	1	»	3	»	»	»	»	»	»	5	7	12	83
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	2	»	1	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	4	5	9	84
»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	1	1	5	4	»	»	3	3	1	1	»	»	»	»	12	12	24	**85**
»	»	»	1	2	2	1	5	4	8	1	3	2	7	1	4	3	3	2	»	»	»	»	»	23	39	62	86
2	1	»	1	2	2	1	3	5	3	7	1	3	6	4	3	3	1	1	1	»	»	»	»	55	31	86	87
1	»	1	1	2	2	3	3	»	1	1	3	1	2	3	4	1	3	1	1	»	»	»	»	11	17	28	88
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	4	1	3	3	1	3	2	»	»	»	»	8	11	19	89
»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	9	4	7	3	8	1	1	1	1	»	»	»	»	»	30	9	39	90
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	91
»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	2	3	2	8	»	5	2	3	»	2	1	1	»	»	7	25	32	92
1	»	»	3	2	4	2	2	7	7	18	11	24	13	24	18	29	13	8	4	2	1	»	»	118	79	197	93
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	3	»	2	2	»	»	»	1	»	»	6	4	10	94
»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	2	1	5	1	10	4	1	3	»	»	»	»	19	11	30	95
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	96
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	4	»	7	»	4	»	»	»	»	»	16	»	16	97
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	3	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	9	98
»	»	»	1	2	»	»	3	6	3	7	7	8	6	7	6	7	1	6	»	»	»	»	»	27	43	70	99
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	100
1	»	1	»	»	»	»	3	3	5	2	8	4	5	6	1	10	12	4	7	»	»	»	»	37	42	79	101
1	»	»	»	3	1	1	2	4	»	4	1	8	2	7	5	6	1	1	3	1	»	»	»	43	18	61	**102**
»	»	2	1	1	»	»	»	2	»	»	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	3	9	103
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	104
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	2	»	4	3	2	»	»	5	9	14	105
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	5	4	4	6	2	5	»	»	»	11	16	27	106
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	1	»	»	3	»	3	107
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»	4	5	9	108
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	14	33	50	99	23	68	»	»	»	88	201	289	**109**
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	26	22	48	110
»	»	»	»	»	»	»	1	»	6	»	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	14	14	111
»	1	»	1	1	»	1	»	2	2	12	3	14	3	14	9	13	7	4	6	»	2	»	»	94	62	156	112
»	1	»	»	»	2	1	1	2	1	2	5	10	2	10	5	4	4	3	4	»	»	»	»	55	47	102	113
70	60	43	42	73	55	87	89	249	235	326	234	433	330	474	399	439	514	260	477	64	170	1	»	3475	3393	6868	

Desuden dødfødte (Præterea exanimis natus)
Mdk. 152. Kvk. 125. Tilsammen 277.

Tab. 2. Udtog af Københavns

Mortalitetstabel for 1911.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt	Gamle Bys ældre Del I	Gamle Bys yngre Del II	Gammelholm III	St. Annæ Øster Kvarter IV	St. Annæ Vester Kvarter V	Kristianshavn VI	Indre By. — Ville centrale	Voldkvarteret VII	Østerbro VIII	Blegdam IX	Ydre Nørrebro X	Blaagaard XI	Vesterbro XII	Ydre By. — Ville extérieure	Valby XIII	Brønshøj XIV	Sundby XV	Forstæder. — Faubourgs.	Uden Bolig	Havnen og Reden	Udenbyes
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
3. Febris typhoidea	1	»	»	»	1	»	1	3	»	1	»	»	7	»	»	»	»	1	»	1	1	1	2	»	»	»	4	»	»	1	1	»	1	»
4. Diphtheria	6	3	1	5	1	5	1	1	4	4	1	2	34	2	1	»	1	2	2	8	1	3	3	5	1	7	20	1	2	2	5	»	»	1
5. Croup	2	2	4	2	»	»	1	»	»	1	1	»	13	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	1	2	5	8	2	1	1	4	»	»	»
6. Scarlatina	10	6	8	8	8	6	5	2	2	4	5	4	68	»	1	»	»	2	3	6	3	13	6	7	6	17	52	»	2	6	8	1	1	»
7. Morbilli	»	»	7	6	8	7	6	2	1	»	»	3	40	»	»	»	»	5	2	7	»	1	3	2	4	21	31	1	»	1	2	»	»	»
8. Tussis convulsiva	7	10	16	31	25	13	27	15	13	6	7	6	176	2	1	»	2	11	11	27	4	19	14	26	19	34	116	8	8	16	32	»	»	1
9. Febris puerperalis	2	1	1	3	3	2	2	3	2	1	1	»	21	1	»	»	»	»	»	1	1	2	1	3	4	3	14	3	»	2	5	»	»	1
10. Erysipelas	3	1	3	1	1	2	2	1	5	3	3	»	25	1	1	2	»	2	2	8	1	3	2	3	2	3	14	»	»	3	3	»	»	»
11. Febris rheumatica	»	4	1	3	1	1	1	»	3	2	1	2	19	1	3	»	»	1	»	5	1	1	1	2	2	3	10	»	»	4	4	»	»	»
12. Pneumonia crouposa	30	21	29	36	32	26	16	11	14	14	14	16	259	6	9	6	6	13	9	49	23	18	22	25	27	35	150	7	8	25	40	6	2	12
13. Bronchopneum. & Bronchit. capill.	43	42	42	53	49	26	21	16	14	21	22	25	374	6	13	»	2	17	14	52	21	31	34	83	29	50	248	15	15	28	58	»	1	15
14. Cholerine & Catarrh. intestinalis acut.	17	9	13	9	22	25	19	109	66	17	8	14	328	»	7	2	2	15	22	48	2	35	28	58	25	62	210	8	33	25	66	»	»	4
15. Alii morbi epidemici	17	14	30	23	15	7	7	10	11	11	9	11	165	3	7	»	4	13	14	41	19	16	14	12	17	21	99	3	6	9	18	»	1	6
[Meningitis cerebro-spinalis	*2*	*3*	*3*	*1*	*1*	*1*	»	*1*	»	*1*	»	*1*	*14]*	*[»*	*1*	»	*1*	*1*	*2*	*5*	*1*	*2*	*1*	»	»	*3*	*7*	»	*1*	*1*	*2*	»	»	*»]*
16. Tuberculosis	55	61	84	65	83	76	68	73	53	63	62	75	818	16	38	3	8	47	43	155	44	95	71	102	79	121	512	21	27	65	113	11	1	26
17. Cancer	61	46	59	52	64	60	60	59	70	73	58	59	721	19	29	12	10	43	31	144	52	66	62	85	54	95	414	16	19	41	76	2	»	85
18. Syphilis	6	2	5	4	3	1	2	7	2	4	5	5	46	»	1	»	»	1	2	4	1	2	10	8	6	8	35	1	»	4	5	»	»	2
19. Alcoholismus	12	13	9	11	11	6	7	5	6	7	6	5	98	»	11	3	1	16	7	38	1	3	8	7	4	21	44	1	2	6	9	5	1	1
20. Alii morbi constitution.	11	14	16	19	16	8	14	18	16	10	7	14	163	1	7	1	5	9	7	30	14	16	7	22	10	23	92	4	4	17	25	»	»	16
21. Ecclampsia	5	8	5	11	5	9	5	2	5	6	3	5	69	2	2	»	1	5	2	12	2	6	9	10	3	11	41	2	2	10	14	»	1	1
22. Apoplexia cerebri	27	20	19	24	21	14	20	24	16	16	19	23	243	5	17	6	7	12	10	57	21	29	16	31	19	40	156	4	4	11	19	1	»	10
23. Alii morbi cerebri & med. spinal.	23	24	28	15	31	23	24	22	16	21	26	21	274	5	9	»	3	18	7	42	26	21	18	58	21	40	184	7	8	12	27	»	»	21
24. Mb. cordis	55	58	54	66	51	49	51	49	60	54	44	46	637	20	21	9	17	29	15	111	62	51	59	119	65	78	434	10	15	41	66	1	2	23
25. Pleuritis	5	3	3	6	3	»	3	»	1	4	»	2	30	»	1	»	1	2	»	4	1	3	1	8	»	4	17	1	»	5	6	»	»	3
26. Alii morbi pectoris	16	21	17	12	11	9	9	14	10	16	25	19	179	1	11	4	1	11	12	40	15	14	12	22	17	29	109	6	3	13	22	1	1	6
27. Peritonitis (puerperal. excl.)	5	5	3	1	7	5	5	10	9	4	6	2	62	»	2	»	1	1	4	8	4	5	7	9	6	7	38	1	3	3	7	»	1	8
28. Nephritis acuta & chron.	29	23	21	17	11	21	13	13	13	14	9	13	197	4	13	4	4	6	6	37	18	15	13	25	15	28	114	4	5	10	19	»	2	25
29. Alii morbi abdominis	21	30	33	29	46	21	33	37	29	34	23	28	364	11	13	4	3	22	22	75	38	27	18	34	28	31	176	7	9	18	34	2	»	77
30. Morbi externar. part.	18	15	13	13	9	4	9	8	6	15	7	8	125	3	8	3	»	6	6	26	5	12	11	16	6	19	69	1	1	12	14	»	»	16
31. Suicidium	10	12	12	7	9	10	9	10	20	9	15	8	131	4	14	1	1	7	6	33	16	13	5	8	4	25	71	6	5	8	19	2	5	1
32. Alii casus mortiferi	12	5	8	13	16	9	13	14	18	17	10	17	152	1	8	1	1	3	9	23	11	7	11	15	10	14	68	2	6	10	18	2	29	12
33. Vitia innata	29	28	41	20	36	29	24	32	28	27	22	24	340	»	8	1	2	12	11	34	11	36	86	47	26	48	254	9	16	17	42	»	»	10
34. Atrophia infantilis	6	3	4	4	2	8	1	2	11	3	3	1	48	»	2	»	»	2	3	7	1	2	6	2	4	11	26	»	4	4	8	1	»	6
35. Marasmus senilis	24	21	28	37	36	27	20	17	16	21	13	29	289	12	22	2	5	20	12	73	24	35	18	45	23	40	185	9	4	14	27	»	»	4
36. Causa mort. non indic.	44	33	30	37	33	32	18	24	22	20	26	34	353	8	16	3	5	24	18	74	14	27	29	40	44	59	213	5	17	18	40	4	2	20
Summa	612	558	647	643	670	541	517	613	562	523	461	521	6868	134	297	67	93	378	312	1281	458	628	607	940	582	1013	4228	165	229	462	856	39	51	413

Tab. 3. Oversigt over Dødsfaldenes Fordeling efter Alder, Køn og Maaneder i Aaret 1911.

	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar		5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere		Ialt
	i 1ste Maaned		i 2.—3. Maaned		i 4.—12. Maaned		Ialt i 1ste Aar																																			
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn
Januar .	17	23	15	13	31	25	63	61	9	7	6	9	3	2	»	3	8	8	1	3	7	3	8	7	25	19	27	15	31	28	45	40	33	50	17	47	7	19	1	»	291	321	612
Februar	14	14	13	9	27	24	54	47	11	11	1	3	4	2	1	1	7	2	1	4	8	8	4	4	18	12	27	17	35	26	35	31	34	59	17	51	3	20	»	»	260	298	558
Marts ..	23	17	11	7	32	23	66	47	14	8	4	1	3	3	3	2	3	8	4	2	8	6	5	10	23	23	30	27	44	33	36	31	41	63	20	57	8	14	»	»	312	335	647
April ...	17	11	9	11	39	41	65	63	25	14	3	6	4	3	3	2	5	5	2	5	6	2	10	10	21	27	29	18	44	22	44	31	38	35	24	61	2	14	»	»	325	318	643
Maj	22	15	12	9	27	23	61	47	27	26	6	7	»	1	»	2	8	6	6	2	6	4	9	10	26	22	28	25	43	19	47	41	48	46	22	45	7	23	»	»	344	326	670
Juni....	13	22	15	9	19	23	47	54	8	12	7	4	1	2	3	2	5	8	5	6	7	6	6	5	18	18	27	15	33	28	32	28	41	41	28	28	3	13	»	»	271	270	541
Juli	27	14	8	2	24	8	59	24	11	14	7	1	5	2	2	2	9	5	5	4	8	5	8	6	18	15	22	18	31	22	37	38	43	27	26	24	9	10	»	»	300	217	517
August .	17	23	19	12	59	40	95	75	9	9	2	4	2	1	1	2	6	3	4	2	5	6	11	5	21	22	26	26	34	28	36	33	41	34	22	24	5	19	»	»	320	293	613
Septbr. .	23	16	10	13	36	32	69	61	11	9	2	3	7	3	1	»	5	3	3	4	3	4	6	7	14	18	29	16	38	39	44	31	30	36	19	31	9	7	»	»	290	272	562
Oktober	14	18	7	7	20	13	41	38	4	5	»	3	1	»	2	3	5	2	5	5	3	3	11	11	30	16	26	20	43	30	39	28	36	48	23	30	4	8	»	»	273	250	523
Novbr...	19	9	8	4	18	13	45	26	3	6	4	3	2	1	2	1	3	5	5	2	4	4	3	10	16	23	23	19	24	26	31	34	27	35	21	40	3	10	»	»	216	245	461
Decbr...	18	9	13	4	20	16	51	29	5	6	3	1	6	3	2	1	6	5	2	3	8	4	6	4	19	20	32	18	33	29	48	33	27	40	21	39	4	13	»	»	273	248	521
Tils.	224	191	140	100	352	281	716	572	137	127	45	45	38	23	20	21	70	60	43	42	73	55	87	89	249	235	326	234	433	330	474	399	439	514	260	477	64	170	1	»	3475	3393	6868
	415		240		633		1288		264		90		61		41		130		85		128		176		484		560		763		873		953		737		234		1		6868		
Af 1000 Døde vare	32.6	27.8	20.4	14.6	51.3	40.9	104.3	83.3	19.9	18.5	6.6	6.6	5.5	3.3	2.9	3.1	10.2	8.7	6.3	6.1	10.6	8.0	12.7	13.0	36.3	34.2	47.5	34.1	63.0	48.0	69.0	58.1	63.9	74.8	37.9	69.5	9.3	24.8	0.1	»	506.0	494.0	1000
	60.4		35.0		92.2		187.6		38.4		13.2		8.8		6.0		18.9		12.4		18.6		25.7		70.5		81.6		111.0		127.1		138.7		107.4		34.1		0.1		1000		

Tabel 4. Oversigt over Fødsler og Dødsfald i Aaret 1911.

København. Ville de Copenhague.	Dødfødte Morts-nés		Dødsfald —Décès								Levendefødte — Nés-vivants				Fødselskvotient pr. 1000 Natalité p. M.	Ægteskaber Mariages
					Dødsfald efter Alderen Décès par âge							Køn — Sexe				
	Ægte Légitimes	Uægte Illégitimes	Ialt Total	Af 1000 Indb. døde Mortalité sur 1000 habitants	0—1	1—5	5—15	15—65	65 og derover	Af ubekendt Alder	Ægte Légitimes	Uægte Illégitimes	M.	F.	Ialt Total	
Hele Byen. Total	205	72	6868	14.8	1288	456	215	2984	1924	1	8378	3054	5890	5542	11432	24.6 / 4180
1. Gamle Bys ældre Del	2	1	134	12.9	8	5	1	64	56	»						
2. Gamle Bys yngre Del	12	»	297	17.5	23	2	8	162	102	»						
3. Gammelholm	1	»	67	11.2	4	»	»	34	29	»						
4. St. Annæ Øster Kvarter	»	»	93	11.3	8	6	2	47	30	»						
5. St. Annæ Vester Kvarter	5	3	378	15.7	66	19	8	182	103	»						
6. Kristianshavn	10	4	312	13.3	72	25	12	121	81	1						
Indre By. — Ville centrale	30	8	1281	14.4	181	57	31	610	401	1						
7. Voldkvarter	8	1	458	10.7	24	7	10	218	199	»						
8. Østerbro	21	»	628	10.1	132	49	23	270	154	»						
9. Blegdam	38	43	607	17.3	179	39	22	225	142	»						
10. Ydre Nørrebro	25	2	940	17.6	182	69	23	288	378	»						
11. Blaagaard	10	5	582	16.2	105	49	17	227	184	»						
12. Vesterbro	38	9	1013	13.5	236	94	40	420	223	»						
Ydre By. — Ville extérieure	140	60	4228	13.9	858	307	135	1648	1280	»						
13. Valby	7	1	165	11.8	32	19	6	69	39	»						
14. Brønshøj	11	»	229	12.4	76	25	12	73	43	»						
15. Sundby	17	3	462	12.2	102	36	18	216	90	»						
Forstæder. — Faubourgs	35	4	856	12.2	210	80	36	358	172	»						
Uden Bolig	»	»	39	»	1	1	»	37	»	»						
Havn og Red	»	»	51	»	»	1	1	47	2	»						
Udenbys	»	»	413	»	38	10	12	284	69	»						

Tab. 5. Oversigt over de epidemiske Sygdomstilfælde, anmeldte af Læger
Cas de maladies épidémiques signalés par

København. Ville de Copenhague. ca. 465,000 Indbyggere.	Gamle Bys ældre Del ca. 10,400 Indb.	Gamle Bys yngre Del ca. 17,000 Indb.	Gammelholm ca. 6,000 Indb.	St. Annæ Øster Kvarter ca. 8,200 Indb.	St. Annæ Vester Kvarter ca. 24,100 Indb.	Kristianshavn ca. 23,400 Indb.	Indre By, Ville centrale ca. 89,100 Indb.	Voldkvarteret ca. 42,800 Indb.	Østerbro ca. 62,200 Indb.	Blegdam ca. 35,100 Indb.	Ydre Nørrebro ca. 53,300 Indb.	Blaagaard ca. 36,000 Indb.	Vesterbro ca. 75,300 Indb.	Ydre By, Ville extérieure ca. 304,700 Indb.	Valby ca. 14,000 Indb.	Brønshøj ca. 18,400 Indb.	Sundby ca. 37,800 Indb.	Faubourgs ca. 70,200 Indb.	Havnen og Reden ca. 1000 Indb.
Morbi epidemici.																			
1. Febris typhoidea	»	2	1	1	2	10	16	3	8	6	3	8	7	35	3	3	3	9	5
2. Meningit. cerebrospin. epid.	»	3	»	1	1	»	5	2	4	1	5	»	2	14	»	1	2	3	»
3. Diphtheria (incl. Croup.)	20	50	19	26	64	61	240	119	234	140	178	126	287	1084	41	73	168	282	11
4. Scarlatina	29	41	13	21	87	84	275	107	444	176	314	206	396	1643	49	104	290	443	»
5. Morbilli	67	56	24	49	114	174	484	217	594	326	491	339	1020	2987	254	63	328	645	1
6. Tussis convulsiva	30	52	8	18	114	161	383	137	360	210	333	156	466	1662	213	58	229	500	»
7. Angina parotidea	24	60	22	44	129	95	374	151	238	119	149	106	109	872	63	51	95	209	55
8. Erysipelas	14	31	7	15	49	52	168	72	94	59	64	63	123	475	22	24	59	105	1
9. Febris puerperalis	1	1	»	»	1	7	10	4	9	2	2	6	10	33	1	2	2	5	»
10. Tetanus & Trismus neonat.	»	1	»	»	1	1	3	1	5	»	»	»	»	6	2	1	1	4	»
11. Pemphigus neonat.	»	»	»	»	»	2	2	»	2	3	1	1	1	8	1	»	»	1	»
12. Febris intermittens	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1	»
13. Febris rheumatica	23	59	8	16	60	90	256	103	140	135	100	92	202	772	35	38	102	175	13
14. Pneumonia crouposa	10	32	6	11	42	64	165	85	133	144	111	84	186	743	48	37	88	173	10
15. Tuberculosis pulm. & laryng.	16	43	4	19	71	58	211	62	89	73	106	101	144	575	22	15	118	155	9
16. Tracheo-Bronchitis	299	336	75	146	333	658	1847	824	848	512	635	589	1149	4557	356	132	615	1103	24
17. Bronchopneum. & Bronchitis capill.	41	53	10	29	82	95	310	131	251	155	237	184	362	1320	61	87	150	298	2
18. Influenza	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
19. Angina tonsillaris	326	464	150	235	750	844	2769	1147	1822	888	999	840	1993	7689	424	364	1022	1810	262
20. Cholerine & Catarrh. int. acut.	153	237	87	85	257	452	1271	529	904	380	623	490	1175	4101	320	300	506	1126	24
21. Varicellæ	11	27	2	4	15	12	71	23	22	63	14	15	26	163	6	16	5	27	1
22. Rubeolæ	1	3	»	»	2	»	6	5	1	3	3	7	2	21	4	1	»	5	»
23. Poliomyel. ant. acut.	»	3	1	»	»	1	5	1	5	1	5	5	8	25	3	»	6	9	»
Sum	1065	1554	437	720	2174	2921	8871	3724	6207	3396	4373	3418	7668	28786	1928	1370	3790	7088	418
Alii morbi																			
24. Gonorrhoea																			
25. Ulcus venereum																			
26. Syphilis acquisita (e coit. imp.)																			
27. Syphilis (acquisit.) insons																			
28. Syphilis congenita																			
29. Scabies																			
30. Delirium tremens																			

i Aaret 1911, fordelte efter Alder, Køn, Maaneder og Lokaliteter.
les médecins (déclaration obligatoire).

Deraf behandlede paa Hospital			Fra 0—1 Aar	Fra 1—5 Aar	Fra 5—15 Aar	Fra 15—65 Aar		65 Aar og derover		Ialt. Total	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	
Paa civile Hospitaler	Paa Garnisonshosp.	Tilsammen				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder														
51	»	51	»	6	10	29	20	»	»	65	5	3	1	1	1	5	10	13	14	7	5	»	1
16	1	17	2	4	11	4	1	»	»	22	5	5	7	»	1	1	1	»	»	1	»	1	2
1269	22	1291	17	474	829	118	178	1	»	1617	215	175	177	119	111	132	83	95	117	139	136	118	3
2054	17	2071	16	740	1391	82	132	»	»	2361	307	255	218	230	202	177	120	163	147	203	178	161	4
141	4	145	184	2063	1774	27	69	»	»	4117	134	128	237	437	800	988	501	159	92	106	264	271	5
332	»	332	490	1459	554	14	28	»	»	2545	126	146	191	255	327	334	267	255	200	143	172	129	6
190	151	341	7	192	902	267	141	»	1	1510	325	365	268	180	133	96	37	36	31	12	19	8	7
266	21	287	11	30	47	284	331	12	34	749	54	63	73	79	73	57	51	40	62	77	66	54	8
14	»	14	»	»	»	»	48	»	»	48	4	10	7	1	3	2	6	2	3	2	5	3	9
5	»	5	13	»	»	»	»	»	»	13	1	»	1	2	»	1	3	1	1	1	1	1	10
»	»	»	11	»	»	»	»	»	»	11	»	4	»	»	»	»	»	»	2	1	2	2	11
»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	12
509	79	588	»	14	221	510	459	5	7	1216	121	96	101	131	98	93	67	76	122	105	99	107	13
478	52	530	14	106	193	467	209	36	66	1091	84	137	142	173	106	101	55	53	52	59	71	58	14
492	17	509	1	10	61	478	384	4	12	950	117	101	92	107	95	77	55	79	62	73	54	38	15
207	100	307	468	1314	1283	1511	2080	280	595	7531	1055	1131	832	915	592	358	206	123	336	571	652	760	16
300	6	306	307	526	294	301	282	80	140	1930	178	215	222	233	217	174	177	102	59	91	111	151	17
285	241	526	32	223	672	1820	2116	107	199	5169	635	1237	1450	734	233	85	49	39	90	170	191	256	18
1278	1024	2302	89	1715	4278	3209	3142	42	55	12530	1114	1166	1057	890	756	748	549	1216	1903	1194	1040	897	19
323	22	345	1635	1352	572	1161	1403	108	291	6522	238	192	233	246	272	365	463	2290	1266	367	300	290	20
42	3	45	14	95	145	4	3	1	»	262	35	36	51	43	22	10	6	2	4	15	18	20	21
»	»	»	1	8	19	3	1	»	»	32	2	1	2	2	3	8	2	»	3	2	6	1	22
28	»	28	6	23	7	3	»	»	»	39	3	1	»	»	»	2	2	8	12	3	6	2	23
8280	1760	10040	3318	10354	13263	10293	11028	676	1400	50332	4758	5467	5363	4779	4045	3814	2710	4752	4578	3342	3396	3328	
1582	702	2284	3	54	38	5340	1060	4	1	6500	543	471	524	390	412	483	516	618	677	657	655	551	24
168	1	169	»	»	2	579	111	»	»	692	49	62	67	34	47	69	63	61	89	58	51	42	25
1125	319	1444	»	»	3	1743	792	5	»	2543	218	194	190	200	194	172	190	221	257	276	235	196	26
12	2	14	»	8	7	22	29	»	»	66	4	4	8	10	4	10	5	3	1	5	7	5	27
33	»	33	68	10	6	2	1	»	»	87	14	6	3	12	9	4	11	5	3	12	5	3	28
1458	101	1559	43	384	615	1024	524	9	8	2607	304	272	223	189	197	156	177	145	219	223	268	234	29
433	»	433	»	»	1	575	45	1	1	623	61	49	58	55	45	50	51	49	49	47	58	51	30
13091	2885	15976	3432	10810	13935	19578	13590	695	1410	63450	5951	6525	6436	5669	4953	4758	3723	5854	5873	4620	4675	4413	

Tab. 6. Oversigt over Befolknings-, Beboelses- og Dødelighedsforhold i ethvert af Stadens hygiejniske Kvarterer i Aaret 1911.

København. Ville de Copenhague.	Befolkning. Population.									Af 1000 Individer døde i 1911		Areal i ha.
	Beregnet 1. Juli 1911	Af 1000 fandtes i	Af 1000 vare — 1. Febr. 1906 — 0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar	65 og derover	Af 1000 boede 1. Februar 1906 i 1 og 2 Værelsers Lejligheder.	Paa 100 m² Etageareal boede 1. Januar 1911	af epidemiske Sygdomme	af alle Dødsaarsager tilsammen	
Hele Byen. Total	465000	1000	23	83	180	658	56	439	4.6	3.3	14.8*)	6933
Quartiers: Kvarter I. Gamle Bys ældre Del	10400	22	12	46	128	**733**	**81**	281	2.4	2.1	12.9	28
— II. Gamle Bys yngre Del	17000	37	12	48	134	**721**	**85**	323	2.1	2.6	17.5	88
— III. Gammelholm	6000	13	10	45	120	**752**	**73**	117	2.7	1.7	11.2	17
— IV. St. Annæ Øster	8200	17	10	41	113	**758**	**78**	173	2.1	2.1	11.3	44
— V. St. Annæ Vester	24100	50	18	66	165	**686**	**65**	498	5.9	3.4	15.7	66
— VI. Kristianshavn	23400	50	22	77	**184**	**664**	53	591	4.8	3.4	13.3	419
Indre By. — Ville centrale	89100	190	15	58	149	**707**	**71**	388	3.2	2.9	14.4	662
Quartiers: Kvarter VII. Voldkvarteret	42800	92	13	46	121	**745**	**74**	248	3.6	1.8	10.7	337
— VIII. Østerbro	62200	134	**27**	**97**	**191**	645	40	408	4.6	2.3	10.1	502
— IX. Blegdam	35100	75	**25**	79	178	650	**68**	493	5.5	3.7	17.3	138
— X. Ydre Nørrebro	53300	115	**29**	**105**	**207**	599	**60**	578	6.2	4.3	17.6	342
— XI. Blaagaard	36000	77	**24**	80	176	655	**65**	538	5.6	3.8	16.2	83
— XII. Vesterbro	75300	162	**25**	**88**	**194**	648	45	499	5.3	3.5	13.5	281
Ydre By. — Ville extérieure	304700	655	**24**	**84**	180	656	56	390	5.0	3.2	13.9	1682
Quarts.: Kvarter XIII. Valby	14000	30	**30**	**114**	**245**	575	36	271	4.1	3.4	11.8	1155
— XIV. Brønshøj	18400	40	**31**	**118**	**237**	576	38	361	4.8	4.1	12.4	2034
— XV. Sundby	37800	81	**33**	**124**	**231**	581	31	474	6.7	3.2	12.2	1400
Forstæder. — Faubourgs	70200	151	**32**	**120**	**236**	579	33	405	5.6	3.5	12.2	4589
Havnen. — Le port	1000	2	0—1	1—5	5—15	15—65	65—	Pour 1000 habitants logés en 1 ou 2 immeubles	Habitants par 100 m² de l'aire des logements	Maladies épidémiques	Toutes les causes de décès	Superficie 1 ha. = 1.8128 Tdr. Land
	Calculée le 1. Juillet 1911	Proportion pour 1000	Proportion pour 1000 par âge — recensée 1. Fevr. 1906 —							Mortalité de l'an 1911 sur 1000 habitants		

*) I hele Byens Dødelighed ere indbefattede de udenbys hjemmehørende, der ere døde paa Byens Hospitaler. (Y compris les personnes domiciliées hors Copenhague).

Kvarter I.: St. Peders, Bispegaardens, Universitetets og Synagogens Roder samt Frimands Kvarter.

Kvarter II.: Nikolaj, Gammelstrands, Slotsholms, Raadhusets, Kalvebodernes, Pilestrædes, Hovedvagtens, Trinitatis og Reformert Kirkes Roder samt Snarens Kvarter.

Kvarter III.: Gammelholms Roder.

Kvarter IV.: Nyhavns, Marmorkirkens, Amalienborgs og Fr. Hospitals Roder.

Kvarter V.: Gothersgades, Frimurerlogens, Kongens Haves, Garnisons Hospitals og Nyboders Roder samt Nyboder.

Kvarter VI.: Kristians Kirkes, Frelsers Kirkes, Amagerbros, Skydeskolens og Nyholms Roder.

Kvarter VII.: Tivolis Rode, Reventlovsgades, Vandværkets, Ørstedsparkens, Peblingesøens, Frederiksborggades, Kommunehospitalets, Rørholms, Sølvgades, Børnehospitalets, Classens og Kastellets Roder.

Kvarter VIII.: Østerbros, Kalkbrænderiets, Øresunds, Rosenvængets, Aggersborgs, Strandboulevardens, Bogensegades, St. Jakobs, Viborggades, Bryggervangens, Niels Finsens, Kildevælds og Strandvejens Roder samt Frihavnskvarteret.

Kvarter IX.: Ravnsborgs, St. Hans og Blegdams Roder.

Kvarter X.: Havremarkens, Lersøens, St. Stefans, Balders, Raadmands, Ægirs og Fælled Roder.

Kvarter XI.: Aaboulev., Blaagaards, Helligkorskirkens og Kirkegaards Roder.

Kvarter XII.: Gl. Kongevejs, Gasværkets, Skydebanens, Absalons, Istedgades, Sorte Hests, Enghavevejs, Kaalundsgades, Sankelmarks, St. Matthæus, Sønderboulevards, Vesterfælleds og Kvægtorvets Roder.

Kvarter XIII.: Valby, Vigerslev, Kongens Enghave.

Kvarter XIV.: Brønshøj, Emdrup, Husum, Utterslev og Vanløse.

Kvarter XV.: Sundbyvesters, Eksercerpladsens, Saltholmens og Sundbyøster Roder samt Overdrevet.

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1912

AF

A. ULRIK
Stadslæge

KØBENHAVN
F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI
1913

INDHOLD.

Sundhedstilstanden i 1912 1
Meteorologiske Forhold 1
Sygelighed og Dødelighed 1
1) *Epidemiske Sygdomme* 4
Dysenteri 4
Variolæ 4
Febris typhoidea 4
Meningitis cerebrospinal. epidem. 7
Poliomyelitis ant. acut. 9
Diphtheria & Croup. 10
Scarlatina 13
Morbilli 15
Tussis convulsiva 17
Angina parotidea 21
Erysipelas 21
Febris puerperalis 22
Trismus & Tetanus neonat. 23
Pemphigus neonatorum 23
Febris intermittens 23
Febris rheumatica 23
Pneumonia crouposa 24
Pneumonia catharalis 25
Tracheobronchitis 26
Influenza 27
Angina tonsillaris 28
Cholerine 28
2) *Tuberkulose* 29
Tuberculosis pulmonum 29
Alii morbi. tuberc. 35
3) *Andre Sygdomme* 35
Morbi venerei (Gon., Ulc. ven., Syphilis) 35
Scabies 37
Delirium tremens 38
Cancer 38
Diabetes mellitus 41
4) *Sygdomme i Garnisonen* 41

Befolkningsforhold 43
Folketal, Tilvækst, Beboelsestæthed 43
Ægteskaber 45
Fødsler 45
Dødsfald 48
Dødfødte 56

Offentlig Sundhedspleje: 58
Karantænevæsen 58
Vaccination 59
Virksomheden under Sundhedskommissionen 60
Boliginspektion 60
Vandklosetter 62
Tilsyn med Plejebørn 63
Sundhedskommissionens Laboratorium 67
Kontrol med Drikkevandet 72
Tilsyn med Mælkeudsalg 74
Tilsyn med Kødvarer 76
Sundhedskommissionens Desinfektionsstation 77

Tabeller: 1. Dødelighed (Dødsaarsager, Aldersklasser); 2. Dødelighed (Dødsaarsager efter Sygekvarter og Aarstid); 3. Dødelighed (efter Alder og Aarstid); 4. Dødsfald (efter Alder og Sygekvarter), Ægteskaber, Fødsler, Dødfødte; 5. Epidemiske Sygdomme; 6. Kvarterernes Areal og Folketal, relative Dødelighed og Dødelighed af epidemiske Sygdomme, Befolkningens Aldersklassefordeling ved sidste Folketælling, Boligforhold, Kvartergrænser.

Sundhedsvæsenets Lægepersonale.

Stadslæge: Axel Ulrik.
Vicestadslæge: Povl Heiberg.

Kredslæger:

I. Povl Heiberg.
II. K. Carøe.
III. Axel Jørgensen.
IV. Poul Hertz.
V. H. A. Nielsen.
VI. J. P. Chrom.
VII. C. A. Blume.
VIII. A. Gramstrup.
IX. L. Melchior.

Dyrlæger:

I. St. Friis.
II. G. Gautier.

Medicinalstatistisk Kontor:

Chef: Søren Hansen.
1. Assistent: Holger Hoff.
2. » H. P. Willadsen Aaskow.

SUNDHEDSTILSTANDEN I 1912

Meteorologiske Forhold.

Om Københavns meteorologiske Forhold i 1912 giver det meteorologiske Institut følgende Oplysninger:

1912	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Aaret
Middelvarme C°	÷1.4	÷1.0	4.1	5.7	10.3	14.5	18.4	15.4	10.9	7.9	4.2	4.8	7.8
Middelfugtighedsgrad i pCt.	85	91	85	73	70	77	71	79	76	82	86	90	80
Middellufttryk i mm. ved Havet og 45° Br.	763.7	757.7	756.8	762.9	759.3	758.6	762.6	755.0	763.4	761.2	757.0	757.4	759.7
Nedbør, mm.	31.3	34.9	39.3	33.9	28.6	51.2	39.8	124.1	28.7	58.5	66.1	77.6	614.0
Dage med Nedbør	12	14	18	13	14	16	8	23	12	11	24	25	190
» » Sne	12	7	2	9	»	»	»	»	»	1	5	4	40
» » Hagl	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	1	1	5
» » Torden	»	»	»	»	2	1	7	4	»	»	»	»	14
» » Storm	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	»	»	3
Antal Timer med Solskin	46.8	35.3	65.0	205.8	182.2	127.1	209.0	49.8	96.3	65.2	18.6	0,0	1101.1

Januar havde med overvejende sydøstlige Vinde koldt Vejr og normal Nedbør. *Februar* havde de første 6 Dage meget koldt Vejr; de øvrige Dage var oftest mildere end normalt; Nedbøren noget over Normalen. *Marts* havde med sydvestlige Vinde meget mildt Vejr og normal Nedbør. *April* fik med Vinde overvejende omkring Nordvest og Øst omtrent normal Temperatur og Nedbør. *Maj* havde med nordvestlige Vinde normal Temperatur og lille Nedbør. *Juni* havde med vestlige Vinde omtrent normal Temperatur og rigelig Nedbør. *Juli* havde med østlige Vinde varmt Vejr og lille Nedbør. *August* havde med vestlige Vinde temmelig køligt Vejr og meget stor Nedbør. *September* havde med nordvestlige Vinde meget køligt Vejr og lille Nedbør. *Oktober* havde med vestlige Vinde temmelig koldt Vejr og normal Nedbør. *November* havde med vestlige Vinde omtrent normal Temperatur og stor Nedbør. *December* havde med vestlige Vinde meget mildt Vejr og meget stor Nedbør. *Aaret* havde overvejende vestlige Vinde, normal Temperatur og stor Nedbør.

Sygelighed og Dødelighed.

Sundhedstilstanden i København var i 1912 usædvanlig god, og af de mere almindelige epidemiske Sygdomme havde kun Influenza en lidt større Ud-

bredelse end det foregaaende Aar. Baade Difteritis og Skarlagensfeber var mindre udbredte end i 1911; det samme gælder Kighosten og Kolerinen, som ikke naaede Tallene fra de nærmest forud gaaende Aar.

	Beregnet Folkemængde ved Aarets Midte	Alle anmeldte Sygdomstilfælde	Anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme	Paa 1000 Indbyggere faldt af epidemiske Sygdomme
1882	255000	55029	46195	181
1883	263000	49290	39221	142
1884	274000	57878	47285	173
1885	284000	47499	36775	129
1886	289000	54971	44359	153
1887	295000	59889	50603	171
1888	303500	49807	41354	136
1889	308600	66336	58376	189
1890	314600	61894	54142	172
1891	319000	75005	67708	212
1892	323000	60626	53371	165
1893	327000	65893	58191	178
1894	331300	61918	54860	165
1895	335700	57764	50981	152
1896	340500	48163	41074	121
1897	345000	49239	41573	121
1898	349000	47340	38968	112
1899	354000	61092	52930	150
1900	358000	51463	43228	121
1901	381000	60215	50736	133
1902	411000	50050	40961	100
1903	417000	53457	44388	106
1904	423000	50950	42331	100
1905	425000	57527	49228	116
1906	432000	47959	39203	91
1907	439000	56930	46418	106
1908	445000	64127	51175	115
1909	450000	55335	42388	94
1910	459000	56338	43343	94
1911	465000	63450	50332	108
1912	473500	53332	41292	87

Folkemængden er af Stadens statistiske Kontor beregnet til 473500 ved Aarets Midte, deraf i København uden Indlemmelser 400800, i Valby 14250, Brønshøj 19050, Sundby 39400. Tilvæksten var altsaa 8500 siden Midten af 1911.

Der anmeldtes i 1912 ialt 53332 Sygdomstilfælde mod 63450 i 1911 og 56338 i 1910, deraf 41292 Tilfælde af epidemiske Sygdomme mod 50332 i 1911 og 43343 i 1910. Den epidemiske Sygelighedskvotient blev herefter i 1912 ca. 87 for hver 1000 Indbyggere eller lavere end i noget tidligere Aar. Nærmest ved 1912 kommer 1906, i hvilket Aar Kvotienten var 91 p. M. Det maa erindres, at fra 1906 er Tilfælde af Lunge- og Strubetuberkulose anmeldte paa Ugelisterne som epidemisk Sygdom.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oktb.	Novb.	Dcb.
1886—1895	208	176	193	155	151	143	130	130	144	144	174	267
1896—1901	180	229	224	135	120	113	92	121	121	121	145	140
1902—1906	185	175	150	129	109	99	81	103	101	108	117	130
1907—1911	212	208	151	127	113	103	75	105	105	96	120	123
1912	143	144	121	97	91	82	69	86	91	94	168	169

I foranstaaende Talrækker er udregnet, hvor mange Tilfælde af epidemiske Sygdomme der gennemsnitlig anmeldtes pr. Dag i hver af Aarets Maaneder, sammenlignet med Gennemsnittet for tidligere Aar. Gennemsnitlig anmeldtes i 1912 116 Tilfælde for hver Dag i Aaret, og dette Gennemsnit blev kun overskredet i Vintermaanederne Januar—Marts og November—December, hvilket næsten udelukkende skyldtes Influenza og de den ledsagende katarralske Lungeaffektioner. De færreste Anmeldelser indløb ligesom i de foregaaende Aar i Juli Maaned.

Anmeldte Tilfælde af **epidemiske Sygdomme** (Tab. 5. 1—23)* paa 1000 Indbyggere	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	**Hele Staden**
1900—04	95	84	89	94	101	110	97	89	115	93	77	85	98	93	89	74	107	95	95
1905—09	88	73	74	86	88	110	87	82	97	82	72	74	93	86	115	79	90	93	88
1910	88	74	67	81	82	126	88	72	86	78	80	81	83	81	103	64	94	88	84
1911	102	91	73	88	90	125	100	87	100	87	82	95	102	94	138	74	100	101	97
1912	84	72	70	68	75	105	83	67	73	73	66	70	74	71	98	56	82	79	87

*) Influenza ikke medregnet.

Fordelingen af de anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme paa Byens Kvarterer fremgaar af foranstaaende Tabel. Færrest Tilfælde anmeldtes fra Brønshøj, derefter fra Nørrebro, Voldkvarteret og St. Annæ østre Kvarter, flest fra Kristianshavn og derefter fra Valby.

Blandt de anmeldte ikke epidemiske Sygdomme er Tallet for veneriske Sygdomme lavere i 1912 end i det foregaaende Aar. Den siden 1906 indtrufne Stigning synes saaledes at have været af forbigaaende Natur.

Dødsfald 1900—1912	Døde af epidemiske Sygdomme (Tab. 2 Nr. 1—15) paa 1000 Indbyggere					Døde af alle Dødsaarsager tilsammen p. M.				
	1900-04	1905-09	1910	1911	1912	1900-04	1905-09	1910	1911	1912
I. Gamle Bys ældre Del	2.9	2.9	2.1	2.1	2.0	14.9	14.2	14.0	12.9	14.2
II. Gamle Bys yngre Del	3.7	2.6	2.0	2.6	3.2	17.2	16.2	14.9	17.5	16.1
III. Gammelholm	1.9	1.9	0.8	1.7	2.0	11.8	12.2	11.8	11.2	11.9
IV. St. Annæ Ø. Kvarter	2.6	2.2	2.0	2.1	1.3	16.3	18.2	16.2	11.3	11 0
V. St. Annæ V. Kvarter	3.9	3.8	3.6	3.4	2.4	16.2	15.9	15.7	15.7	14 5
VI. Kristianshavn	4.5	4.3	4.2	3.4	3.9	16.7	15.8	15.6	13.3	14.5
Indre By	3.6	3.3	2.9	2.9	2.8	16.1	16.0	15.0	14.4	14.3
VII. Voldkvarteret	1.9	2.1	1.5	1 8	1.1	11.0	10.9	11.4	10.7	10.7
VIII. Østerbro	3.7	2.9	2.6	2.3	2.4	12.4	11.1	10.7	10.1	10.4
IX. Blegdam	4.2	4.1	3.5	3.7	3.1	15.1	15.1	13.3	17.3	16.3
X. Nørrebro	5.7	5.1	4.8	4.3	4.4	22.7	19.7	18.0	17.6	17.1
XI. Blaagaard	4.9	4.4	2.9	3.8	3.1	17.7	17.1	15.5	16 2	15.3
XII. Vesterbro	4.9	4.0	3.0	3.5	2.5	15.5	14.4	12.0	13.5	11.9
Ydre By.....	4.2	3.7	3.1	3.2	2.8	15.5	14.6	13.3	13.9	13.3
XIII. Valby	3.8	3.6	2.4	3.4	1.8	13.8	13.3	11.6	11.8	10.5
XIV. Brønshøj	5.5	4.9	3.8	4.1	2.8	17.9	15.0	12.6	12.4	11.1
XV. Sundby	4.2	4.1	3.5	3.2	2.6	14.9	13.4	12.0	12.2	10.9
Forstæder	4.6	4.2	3.4	3.5	2.5	15.8	13.7	12.0	12.2	10.9
Hele Byen.....	4.1	3.9	3.1	3.3	2.8	16.3	15.6	14.2	14.8	14.0
(Udenbys fraregnede)	--	—	—	—	—	(15 9)	(14.9)	(13.6)	(13.9)	(13.2)

Den epidemiske Dødelighed var i 1912 for hele Byen 2.8 for 1000 Indbyggere; kun i det ydre Nørrebros Kvarter naaede den ligesom i tidligere Aar et forholdsvis højt Tal, nemlig 4,4 for 1000 Indbyggere.

Byens samlede Dødelighed har i de senere Aar været i stadig Aftagen, om end med mindre Svingninger. I Aarene 1890—94 døde endnu gennemsnitlig 20,8 af 1000 Indbyggere om Aaret, i 1895—99: 17,8, i 1900—04: 16,3, i 1905—09: 15,6, i 1910: 14,2, i 1911: 14,8. I 1912 har Københavns samlede Dødelighed været lavere end i noget tidligere Aar, nemlig *14,0* af 1000 Indbyggere.

Ingen af Dødsaarsagerne viser i 1912 usædvanlig høje Tal, naar undtages, at Antallet af Kræftdødsfald i 1912 var højere end i noget foregaaende Aar.

Fradrages de døde, der ikke var hjemmehørende i København, synker Dødelighedskvotienten for 1912 til 13,2 p. M.

1) *Epidemiske Sygdomme.*

Af **Pest**, **Kolera** eller **eksantematisk Tyfus** forekom intet Tilfælde i 1912.

Med **Blodgang** (*Dysenteria*) indlagdes i Juli Maaned en Skibsdreng, som i Anledning af Sygdommen var rejst direkte fra Japan til sit Hjem her i Byen. Tilfældet forløb normalt og efterlod ingen Smitte.

Af **Kopper** (*Variolæ*) indtraf et Tilfælde ved Aarets Slutning. En i Rosenvænget boende Forretningsmand medbragte Sygdommen fra en Rejse i Rusland. Han isoleredes paa Øresundshospitalet og der indtraadte intet yderligere Tilfælde.

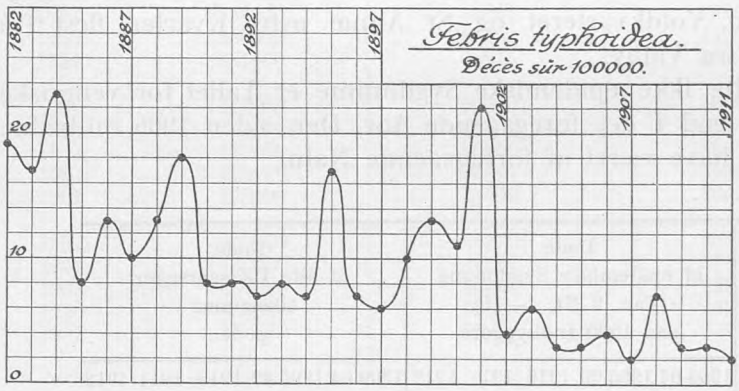

Tyfoid Feber (*Febris typhoidea*) optraadte i 1912 med 75 Tilfælde mod 65 i 1911 og 95 i 1910. Antallet af anmeldte Tilfælde var mindre end i noget tidligere Aar med Undtagelse af 1911, men nær derved kommer 1909 med 77 Tilfælde. De anmeldte Tilfælde udgjorde 0,16 pro Mille af Stadens Befolkning mod 0,14 i 1911, 0,29 i 1910 og 0,17 i 1909.

Anmeldte Tilfælde af Febris typhoidea 1882—1912
i pro Mille af Befolkningen.

1882 1.91	1887 1.60	1892 0.81	1897 0.57	1902 0.59	1907 0.22	1912 0.16
1883 1.69	1888 1.72	1893 0.78	1898 0.82	1903 0.59	1908 0.71	
1884 2.20	1889 2.94	1894 1.09	1899 1.16	1904 0.43	1909 0.17	
1885 1.74	1890 1.01	1895 1.86	1900 0.96	1905 0.20	1910 0.21	
1886 1.94	1891 0.88	1896 0.70	1901 1.56	1906 0.34	1911 0.14	

Febr. typhoid.	Anmeldte		Døde af Fb. typh.		
	Tilfælde i Femaaret	p. M. af Befolkn. aarlig	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	Aarlig pr. 1000 Indbg.
1882—1886	2592	1.90	210	8.5	0.16
1887—1891	2498	1.63	165	7.4	0.11
1892—1896	1740	1.05	149	8.7	0,09
1897—1901	1834	1.03	224	11.9	0.12
1902—1906	931	0.44	85	9.1	0.04
1907—1911	648	0.29	73	12.0	0.03
1912	75	0.16	10	13.0	0.02

De fleste af Tilfældene anmeldes i Eftersommeren og i Efteraarsmaanederne, deraf 10 i Juli, 14 i August, 10 i September, 12 i Oktober og 15 i November. Fordelingen af Tilfældene paa Aarstiderne svarer saaledes til det sædvanlige.

Anmeldte Tilfælde af **Febr. typh.**	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	182	125	145	130	112	231	286	341	349	310	219	162	2592
1887—1891	159	104	124	124	120	157	375	385	314	285	197	144	2498
1892—1896	68	63	48	64	130	307	155	158	218	266	141	122	1740
1897—1901	55	56	42	42	76	102	135	288	418	258	225	137	1834
1902—1906	85	80	41	38	39	43	47	120	148	160	91	39	931
1907—1911	15	15	22	16	15	41	46	170	171	67	31	30	639
30 Aar gennemsnitlig aarlig	18	15	11	14	16	29	35	49	54	45	30	21	341
1912	»	4	3	3	1	1	10	14	10	12	15	2	75

Naar undtages, at 7 Medlemmer af en Husstand i Webersgade 11 angrebes af tyfoid Feber, fandt ingen større Ophobning af Tilfældene Sted. 2 Tilfælde vare Hospitalsinfektioner. Ikke mindre end 20 Tilfælde indførtes fra Udlandet, 2 Tilfælde fra Provinserne.

Anmeldte Tilfælde af **Febris typhoidea**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.*	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1882—1886	204	149	58	140	353	173	1077	313	117	161	241	331	248	1411	»	»	»	»	104	2592
1887—1891	109	186	55	135	248	140	873	234	118	139	167	320	544	1522	»	»	»	»	103	2498
1892—1896	56	143	62	76	209	175	721	186	106	121	90	184	295	972	»	»	»	»	47	1740
1897 -1901	117	316	27	43	124	71	698	154	227	138	162	116	265	1062	6	5	»	11	15	1834
1902—1906	38	77	14	27	61	38	255	62	84	67	55	65	173	506	29	35	78	142	28	931
1907—1911	8	15	6	10	28	44	111	28	115	64	79	57	75	418	13	11	65	89	30	648
30 Aar gennemsnitlig aarlig	18	30	7	14	34	21	125	33	26	23	26	36	53	196	4	5	14	8	22	341
1912	»	2	1	1	2	8	14	17	9	1	11	3	7	48	»	»	1	1	12	75

Det største Antal af Tilfælde — 17 — anmeldtes fra Voldkvarteret, derefter kom det ydre Nørrebro med 11 Tilfælde, Østerbro med 9, Kristianshavn med 8 og Vesterbro med 7 Tilfælde. De øvrige vare spredte med ganske faa Tilfælde i hvert Kvarter.

36 af de anmeldte vare Mænd, 24 Kvinder og 15 vare Børn under 15 Aar.

4 af Tilfældene anmeldtes som *Paratyfus*.

I foranstaaende Redegørelse for anmeldte Tilfælde af tyfoid Feber er ikke medtaget en Gruppe af 49 Sygdomstilfælde i Københavns Garnison, som, uagtet de anmeldtes under Navn af Paratyfus, snarest optraadte og forløb under Symptomer paa en alimentær Intoksikation (Kødforgiftning). I Løbet af faa Dage — fra 8de til 12te Novbr. — angrebes 49 Rekrutter i Frederiksholms Kanals Kaserne af et

*) For Femaaret 1882—1886 er hele Garnisonen medregnet under St. Annæ Vester Kvarter.

pludseligt febrilt Ildebefindende med hæftig Hovedpine, Mathed og Dedolationer; Symptomerne forsvandt forholdsvis hurtig, men efterlod en langvarig Rekonvalescens og tildels blivende Svaghed. De paa Hærens bakteriologiske Laboratorium og paa Statens Seruminstitut anstillede Undersøgelser om Sygdommens Natur bragte ikke noget sikkert Resultat, men i Blodet af nogle af Patienterne (11 af 25 undersøgte) paavistes dels Bacillus paratyphosus B., dels Bacillus enteritidis Gaertner og fra 6 af 38 undersøgte Patienter gav Serum specifik Agglutination med ovennævnte Baciller. Derimod kunde der hverken i Fæces eller Urin fra nogen af Patienterne paavises patogene Mikrober. Omfattende Eftersporinger om Oprindelsen til de fra Kasernens Marketenderi udgaaede Fødemidler førte ikke til nogen Oplysning om Sygdomstilfældenes Aarsag.

I 1912 indtraf 10 Dødsfald af tyfoid Feber.

Døde af **Febris typhoidea**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—25 Aar		25—45 Aar		45—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				M	K	M	K	M	K	M	K	
1882—1886	3	22	27	41	15	38	31	16	13	7	7	220
1887—1891	»	13	20	29	27	38	22	10	9	2	5	175
1892—1896	»	6	22	25	16	34	24	10	10	»	2	149
1897—1901	»	6	26	38	35	43	35	19	18	»	5	225
1902—1906	»	3	7	8	12	27	11	6	7	3	1	85
1907—1911	2	1	6	14	8	15	12	7	6	»	2	73
30 Aar gennemsnitlig aarlig	»	2	4	5	4	6	4	2	2	»	1	39
1912	»	»	»	4	1	2	2	1	»	»	»	10

Mortalitetskvotienten var 0,021 pro Mille eller lidt højere end i 1911, da den var 0,015. Letaliteten var 13,7 pCt., lidt højere end Gennemsnittet for de sidste 5 Aar. Af 36 anmeldte voksne Mænd døde 7, af 24 Kvinder 3, af 15 Børn under 15 Aar ingen.

Af 75 anmeldte blev 66 eller ca. 88 pCt. behandlede paa Hospital.

Febris typhoidea Døde paa 100,000 Inb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912
Kristiania	7	8	6	12	13	2	1	1
København	17	12	9	9	8	4	2	2
Stockholm	24	15	12	5	3	2	2	2
Berlin	23	14	8	5	4	4	3	2
London	23	15	14	15	9	8	3	3
Hamburg	»	»	18	5	4	4	5	3
Amsterdam	37	21	17	12	9	11	5	3
Rotterdam	21	16	9	22	11	11	6	5

Af hosstaaende Oversigt over den tyfoide Febers Forekomst i nogle nærliggende Hovedstæder og større Byer fremgaar, at Sygdommen ogsaa der har haft ringe Udbredelse i Beretningsaaret.

Om Tyfusdiagnosestationens Virksomhed er der fra Statens Seruminstitut indkommet efterfølgende Beretning:

I Løbet af 1912 modtoges ialt 218 Blodprøver til Undersøgelse. Disse stammede fra 206 Patienter, idet 12 Prøver repræsenterede Gentagelser af tidligere Undersøgelser, enten for yderligere at sikre Diagnosen eller for at følge Svingningerne i Agglutinationsgraden.

	Antal Prøver	Tyfoidfeber								Ikke Tyfoidfeber						
		1/500	1/250	1/100	1/50	1/25	Ialt	Ikke Reaktion	Deraf senere Reaktion	1/500	1/250	1/100	1/50	1/25	Ialt	Ingen Reaktion
Januar	7	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	6
Februar	14	»	»	»	1	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	12
Marts	24	1	»	»	2(2)	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	21
April	15	»	»	»	1	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	13
Maj	15	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15
Juni	11	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	9
Juli	26	3(1)	1	»	»	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	22
August	23	»	»	2	»	»	2	2	»	»	»	»	»	»	»	19
September	26	1	»	4(2)	1(1)	1	7	»	»	»	»	»	»	1	1	18
Oktober	22	»	»	1	»	1	2	1	»	»	»	1(1)	»	2	3(1)	16
November	19	»	»	1	1	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	16
December	16	»	1	»	»	»	1	1(1)	»	»	»	»	»	2	2	12
	218	6(1)	2	8(2)	6(3)	5	27	6(1)	1	»	»	1(1)	»	5	6(1)	179

Tallene i Parentes angiver, hvor mange af Tilfældene der gav Reaktion med B. paratyphosus B.

Samtlige Blodprøvers Agglutinationsevne er undersøgt saavel overfor B. typhosus som overfor B. paratyphosus B.

Om Prøvernes Resultat giver ovenstaaende Tabel nærmere Oplysning.

Af Tabellen fremgaar, at der var Reaktion i 6 Tilfælde, hvor Diagnosen opgaves ikke at være Fb. typhoidea. I 5 af disse fremkom Reaktionen først i Fortynding 1 : 25, i et Tilfælde, hvor Serum agglutinerede Paratyfusbaciller i Fortynding 1 : 100, fandtes ved Sektion T. p. og Pneum. apic. dext.

I 27 Tilfælde, hvor Reaktionen var positiv, er den kliniske Diagnose opgivet som Tyfoidfeber. Af disse fandtes i 9 kun Reaktion overfor B. paratyphosus B., 6 viste Agglutinationsevne overfor baade B. paratyphosus B. og B. typhosus. 12 Prøver indeholdt kun Tyfusagglutinin.

I 6 Prøver fra 6 Tilfælde af klinisk Tyfoidfeber udeblev Reaktionen. Heraf stammede 3 fra første Uge.

I 5 Tilfælde uden Widals Reaktion er som klinisk Diagnose opgivet Febris continua.

Af de øvrige Blodprøver, hvor der ikke fandtes Widals Reaktion, kan følgende henføres under større Sygdomsgrupper:

Akut Enteritis.	Bronchopneumoni & Bronchitis.	Tuberkulose.	Influenza.
24.	16.	25.	17.

Appendicitis.
2.

Epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse (*Meningitis cerebrospinalis epidemica*) optraadte i 1912 med 11 Tilfælde mod 23 i 1911, 37 i 1910 og 71 i 1909. Antallet var i 1912 omtrent det samme som i 1908, da der anmeldtes 10 Tilfælde. 6 af de anmeldte Tilfælde, d. e. c. 55 pCt. endte dødeligt.

	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894
Anmeldte	172	27	15	9	25	44	44	44	12
døde	80	24	9	0	10	34	25	22	4
	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Anmeldte	16	36	34	161	61	26	19	20	10
døde	9	19	13	83	28	10	12	10	7
	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912
Anmeldte	9	10	5	6	10	71	37	23	11
døde	5	4	1	1	5	37	20	14	6

Tilfældene optraadte ikke særlig i Foraarsmaanederne, men ligelig spredte over alle Aarets Kvartaler.

Af **Meningit. cerebr. spinal. ep.** anmeldtes	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Novb.	Decb.	Ialt
1886—1908	46	53	83	122	184	135	56	39	24	24	22	27	815
1909	1	»	»	6	25	18	7	5	2	2	1	4	71
1910	3	3	11	6	4	2	3	»	»	3	1	1	37
1911	5	5	8	»	1	1	1	»	»	1	»	1	23
1912	»	3	»	2	»	»	2	»	1	»	2	1	11

Tilfældene vare spredte, men 7 indtraf paa Vesterbro, et paa Wildersgades Kaserne og et paa Ingeniørkasernen.

Af **Mening. cer. sp. ep.** anmeldtes	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1886—1908	29	65	11	23	115	82	325	82	56	83	60	72	113	464	2	3	2	7	1	815
1909	2	3	»	2	5	3	15	3	7	6	11	10	8	45	3	6	2	11	»	71
1910	1	»	1	1	1	2	6	2	7	3	4	4	5	25	»	3	3	6	»	37
1911	»	3	»	1	1	»	5	2	4	1	5	»	3	15	»	1	2	3	»	23
1912	»	»	»	»	»	2	2	»	1	»	1	»	7	9	»	»	»	»	»	11

De anmeldte Tilfældes og Dødsfaldenes Fordeling efter Køn og Aldersklasser fremgaar af følgende Oversigt:

Meningitis cerebrospin. ep.		0—5		5—15		15—25		over 25		Ialt		Tilsammen
		M.	K.	M.	K.	M	K.	M.	K.	M.	K.	
Anm. Tilf.	1899—1908	23	16	29	18	47	16	19	8	118	58	176
	1909	13	6	14	8	8	5	11	6	46	25	71
	1910	8	7	5	6	3	1	5	2	21	16	37
	1911	5	2	7	4	3	»	1	1	16	7	23
	1912	3	2	»	1	3	1	1	»	»	»	11
Dødsfald	1899—1908	9	8	13	8	19	8	15	3	56	27	83
	1909	6	3	8	5	3	4	6	2	23	14	37
	1910	2	4	3	5	»	»	3	3	8	12	20
	1911	4	1	3	2	3	»	»	1	10	4	14
	1912	3	1	»	»	1	»	1	»	»	»	6

4 af de 6 Døde vare Børn, nemlig 3 Drenge og 1 Pige.

Alle de anmeldte Tilfælde behandledes paa Sygehus, deraf to paa Hærens Epidemisygehus.

Paa Seruminstitutets Foranstaltning blev i Aarets Løb, efter modtagen Meddelelse fra Stadslægekontoret, foretaget Undersøgelser paa Meningokokker i de Familier, i hvilke Tilfælde af Cerebrospinalmeningitis var indtrufne. Hvor saadanne fandtes, blev de i den Anledning nødvendige Forsigtighedsregler indskærpede.

Af **akut spinal Børnelamhed** (*Poliomyelitis anterior acuta*) anmeldtes 18 Tilfælde, foruden 1 Tilfælde fra Frederiksberg, som behandledes paa Blegdamshospitalet. Antallet af Tilfælde var mindre end i 1911 (39 Tilfælde) og i 1905 (26 Tilfælde), men omtrent det samme som i 1910 (17 Tilfælde). Ialt er der, siden Sygdommen 1905 optraadte epidemisk i København, anmeldt 120 Tilfælde.

Paa Aarets Maaneder fordelte Tilfældene sig som nedenfor angivet.

Poliomyelit. ant. ac.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1905	»	»	»	»	»	»	3	9	6	4	2	2	26
1906	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2
1907	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	7	3	15
1908	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
1909	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	2
1910	»	»	»	»	»	»	»	1	7	5	»	4	17
1911	3	1	»	»	»	2	2	8	12	3	6	2	39
1912	»	1	1	1	»	2	3	4	3	1	1	1	18

De fleste Tilfælde forekom i Maanederne Juni—September.

Tilfældene optraadte især i de ydre Bydele. Østerbro og Vesterbro havde hver 4 Tilfælde; Valby, Sundby, ydre Nørrebro og Blaagaard hver 2, Kristianshavn og Blegdam-Kvarteret hver et Tilfælde.

Af **Poliomyelit. ant. ac.** anmeldtes	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1905	»	»	»	2	»	1	3	»	»	2	7	2	7	18	»	2	3	5	»	26
1906	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2
1907	»	1	»	»	»	»	1	»	4	1	1	»	1	7	»	»	7	7	»	15
1908	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
1909	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	»	2
1910	»	2	»	»	2	3	7	»	»	»	3	4	2	9	»	»	1	1	»	17
1911	»	3	1	»	»	1	5	1	5	1	5	5	8	25	3	»	6	9	»	39
1912	»	»	»	»	»	1	1	»	4	1	2	2	4	13	2	»	2	4	»	18

Af de angrebne var 1 under 1 Aar, 12 mellem 1 og 5 Aar, 4 mellem 5 og 15 Aar, 1 var over 15 Aar gammel. 10 af de angrebne vare af Mandkøn, 8 af Kvindekøn.

Poliomyelit. ant. ac.	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	over 15 Aar	Ialt
1905	3	16	3	4	26
1906	»	1	1	»	2
1907	7	8	»	»	15
1908	1	»	»	»	1
1909	»	»	1	1	2
1910	3	11	3	»	17
1911	6	23	7	3	39
1912	1	12	4	1	18

2 Pigebørn paa $2^1/_2$ og 8 Aar, en Dreng paa 4 Aar og en voksen Mand paa 21 Aar døde af Sygdommen.

Alle de angrebne behandledes paa Hospital.

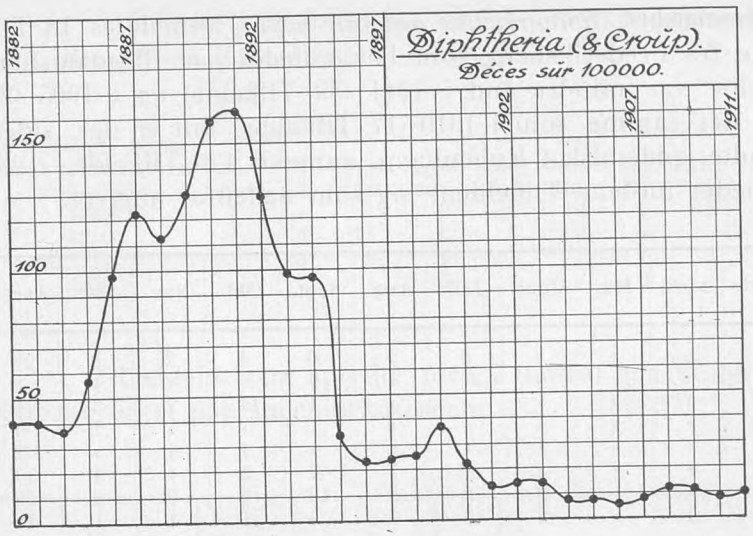

Af **ondartet Halssyge** (*Diphtheria faucium et laryngis*) anmeldtes i 1912 ialt 1174 Tilfælde eller 2,49 pro Mille af Folkemængden. Antallet var altsaa langt lavere end i 1911, da det var 1617, og lavere end i Aarene fra 1908 til 1910. Den siden 1905 indtraadte Stigning i Tilfældenes Antal synes saaledes at have kulmineret i 1911.

Aar	Indbygger-antal	Diphtheria faucium & laryngis				
		Anmeldte Tilfælde		Døde		
		Ialt	Af 1000 Indb.	Ialt	Af 100 anmeldte	Af 1000 Indb.
1882	255000	758	2.97	103	13.6	0.40
1883	263000	710	2.70	104	14.6	0.40
1884	274000	714	2.61	105	14.7	0.38
1885	284000	995	3.50	163	16.4	0.57
1886	289000	1834	6.35	287	15.6	0.99
1887	295000	2470	8.37	359	14.5	1.22
1888	303500	2972	9.79	341	11.5	1.12
1889	308600	3477	11.27	401	11.5	1.30
1890	314600	4418	14.04	501	11.3	1.59
1891	319000	4091	12.82	518	12.7	1 62
1892	323000	3622	11.21	417	11.5	1.29
1893	327000	3135	9.58	322	10.3	0.98
1894	331300	3339	10.08	320	9.6	0.97
1895	335700	1905	5.67	114	6.0	0.34
1896	340500	1642	4.83	78	4.8	0.23
1897	345000	1622	4.70	85	5.2	0.24
1898	349000	1513	4.34	86	5.7	0.25
1899	354000	2297	6.49	131	5.7	0.37
1900	358000	1572	4.39	77	4.9	0.22
1901	381000	1266	3.32	51	4.0	0.13
1902	411000	1120	2.73	58	5.2	0.14
1903	417000	1207	2.90	59	4.9	0.14
1904	423000	884	2.09	31	3.5	0.07
1905	425000	718	1.69	29	4.0	0.07
1906	432000	756	1.72	20	2.6	0.05
1907	439000	1008	2.30	34	3.4	0.08
1908	445000	1416	3.18	53	3.7	0.12
1909	450000	1200	2.67	51	4.2	0.11
1910	459000	1384	3.02	38	2.7	0.08
1911	465000	1617	3.48	47	2.9	0.10
1912	473500	1174	2.49	29	2.5	0.06

Antallet af Dødsfald i Forhold til Folkemængden naaede i 1912 et næsten lige saa lavt Tal som i 1906 — 0,06 paa 1000 Indbyggere —, men Letaliteten var lavere end i noget tidligere Aar, idet der kun døde 2,5 Procent af de angrebne.

Diphtheria faucium et laryngis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Difteri og Croup		
	I Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	I Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5011	3.6	762	15.2	0.55
1887—1891	17428	11.3	2120	12.2	1.38
1892—1896	13643	8.3	1251	9.2	0.75
1897—1901	8270	4.6	430	5.2	0.24
1902—1906	4685	2.2	197	4.2	0.09
1907—1911	6625	3.0	223	3.4	0.10
1912	1174	2.49	29	2.5	0.06

De fleste Tilfælde anmeldtes i Aarets første fire Maaneder, de færreste i Juli; i November og December steg atter Tilfældenes Antal.

Anmeldte Tilf. af Diphtheria faucium et laryngis	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	445	385	389	342	344	364	373	340	360	526	565	578	5011
1887—1891	1622	1400	1531	1363	1406	1625	1531	1275	1249	1402	1524	1500	17428
1892—1896	1303	1148	1359	1109	1155	1249	1131	934	948	1086	1109	1112	13643
1897—1901	869	731	790	712	691	675	518	571	609	672	774	658	8270
1902—1906	560	456	454	382	376	322	284	289	318	406	390	448	4685
1907—1911	902	626	630	582	506	460	292	329	445	637	647	669	6625
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	190	152	171	150	149	156	138	125	131	158	167	165	1859
1912	137	117	132	111	95	79	54	60	95	81	101	112	1174

Tilfældene vare nogenlunde ligelig fordelte over Byen; de ydre Kvarterer vare ikke saa hjemsøgte som i 1911.

Anmeldte Tilfælde af Diphtheria faucium et laryngis	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø.-Kv.	St. Annæ V.-Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	461	342	123	184	454	374	1938	599	247	323	313	555	1029	3066	»	»	»	»	7	5011
1887—1891	704	1382	363	451	2246	1106	6252	1986	1057	1716	1306	1927	2927	10919	»	»	»	»	257	17428
1892—1896	526	1129	281	430	1083	815	4264	1631	1031	1834	1109	1450	2197	9252	»	»	»	»	127	13643
1897—1901	207	633	124	162	717	480	2331	819	692	997	815	770	1609	5702	6	186	»	192	45	8270
1902—1906	83	185	58	111	252	162	851	372	554	483	572	380	758	3119	131	228	330	689	26	4685
1907—1911	120	197	64	95	280	204	960	419	1125	690	866	494	1038	4652	157	329	491	977	36	6625
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	70	196	34	48	167	105	507	194	124	201	166	176	319	1224	36	68	82	169	17	»
1912	18	40	7	27	54	57	203	102	122	103	154	79	191	751	28	52	140	220	»	1174

De fleste Tilfælde havde Østerbro og Nørrebro, de færreste Gammelholm og den gamle Bys ældre Del.

Der indtraf ialt 29 Dødsfald, deraf 23 af Svælgdifteri og 6 af Strubehoste. I Morbiditetsstatisken har disse to Former siden 1907 været opførte under et. Dødsfaldene vare spredte over alle Aarets Maaneder, flest indtraf i April.

Døde af **Diphtheria faucium et laryngis**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	74	62	74	39	72	42	55	42	44	95	81	82	762
1887—1891	218	178	218	199	175	154	152	127	135	143	195	226	2110
1892—1896	137	130	126	117	110	102	97	67	68	94	85	118	1251
1897—1901	54	43	52	37	41	23	25	25	27	22	37	44	430
1902—1906	25	17	22	17	26	12	13	13	8	20	14	10	197
1907—1911	26	22	26	25	24	10	10	6	18	16	17	23	223
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	18	15	17	14	15	11	12	9	10	13	14	17	165
1912	3	3	4	5	3	2	1	2	1	2	2	1	29

I Gennemsnit døde aarlig af Difteri (og Croup) i de forskellige Aldersklasser:

Døde af **Diphtheria faucium et laryngis**	0—1 Aar	1—2 Aar	2—3 Aar	3—4 Aar	4—5 Aar	5—10 Aar	10—15 Aar	15—20 Aar	over 20 Aar	Ialt
1882—1886	14	31	31	19	18	31	4	1	3	152
1887—1891	27	67	69	69	52	102	20	6	12	425
1892—1896	16	52	45	33	30	52	11	4	7	250
1897—1901	9	14	15	13	9	19	4	1	2	86
1902—1906	8	7	5	5	5	6	2	»	1	39
1907—1911	7	6	6	6	4	10	3	»	1	45
1912	4	6	4	6	3	6	»	»	»	29

Letalitetskvotienten var i 1912 lavere end noget foregaaende Aar, nemlig 2,5; nærmest kommer 1906, da den var 2,6; i 1911 var den 2,9 pCt. I Alderen 0—1 Aar var Letaliteten 18,2 pCt.; i Aldersklassen 1—5 Aar var den 5,8 pCt.; i Aldersklassen 5—15 Aar 1 pCt.; for Voksne findes Difteri ikke opført som Dødsaarsag.

820, ɔ: c. 70 pCt. af alle anmeldte, behandledes paa Hospital, deraf 8 paa Hærens Epidemisygehus.

Ifølge Meddelelse fra Difteridiagnosestationen undersøgtes i 1912 ialt 2972 Kulturer, af hvilke 2897 vare indsendte af Byens Læger, medens 75 hidrørte fra Patienter, der vare udskrevne fra Hospitalet, men fremdeles holdtes under Observation. Af de førstnævnte indeholdt 852, af de sidstnævnte 36 Difteribaciller, medens Undersøgelsen i henholdsvis 2045 og 39 Tilfælde gav negativt Resultat.

Diphtheria faucium et laryngis Døde paa 100000 Indb.	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911	1912
København	45	125	104	26	11	10	10	6
Rotterdam	44	31	31	30	17	10	9	7
Amsterdam	130	61	39	19	11	9	7	8
Stockholm	107	71	95	52	25	16	13	8
London	41	43	59	47	20	14	14	10
Kristiania	86	238	49	10	30	39	19	21
Berlin	172	91	76	31	17	26	42	31
Hamborg	»	»	44	16	18	28	68	44

Med Hensyn til Difteridødelighed har København i 1912 været særlig gunstigt stillet i Forhold til andre større Byer.

Skarlagensfeber (*Scarlatina*) havde i 1894 sin største epidemiske Udbredelse i den sidste Menneskealder (16,4 p. M.). Efter nogle Aars Nedgang blussede den atter op i 1899 (10,9 p. M.), men tog derefter af Aar for Aar indtil 1906, da Anmeldelsernes Antal var mindre end 2 for hver 1000 Indbyggere. Derefter fulgte en gradvis Stigen til 1910, da Morbiditetskvotienten var 6,8 p. M., men denne afløstes af en Nedgang i 1911 til 5,1 p. M.

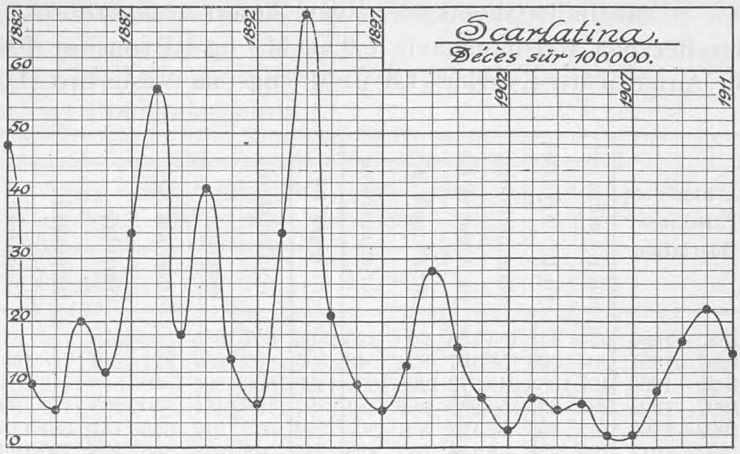

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina i 1882—1912
i pro Mille af Befolkningen

1882	5.15	1887	5.00	1892	2.56	1897	4.16	1902	2.69	1907	2.28	1912	3.70
1883	2.74	1888	6.06	1893	9.92	1898	5.89	1903	4.82	1908	4.30		
1884	2.14	1889	3.65	1894	16.38	1899	10.95	1904	4.16	1909	4.91		
1885	5.18	1890	6.55	1895	5.49	1900	6.53	1905	3.29	1910	6.79		
1886	4.51	1891	4.38	1896	4.55	1901	3.27	1906	1.84	1911	5.08		

I 1912 var Antallet af anmeldte Tilfælde atter noget mindre, nemlig 1752 mod 2361 i 1911 og 3118 i 1910. Antallet af anmeldte Tilfælde er dermed faldet til 3,7 paa 1000 Indbyggere.

Scarlatina	Anmeldte Tilfælde		Døde af Scarlatina		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5418	4.0	255	4.7	0.19
1887—1891	8115	5.1	505	6.2	0.33
1892—1896	13014	7.8	468	3.5	0.28
1897—1901	11005	6.2	250	2.3	0.14
1902—1906	7070	3.4	107	1.5	0.05
1907—1911	10605	4.7	291	2.5	0.13
1912	1752	3.7	72	4.1	0.15

Tilfældenes Antal aftog fra Januar til Juni (80 Tilfælde), steg derpaa atter og kulminerede i November med 230 Tilfælde, men faldt atter i December.

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	474	437	464	385	464	445	428	395	472	538	473	443	5418
1887—1891	867	690	690	491	344	547	637	528	698	806	911	906	8115
1892—1896	1502	1236	1157	992	896	933	796	663	903	1169	1360	1407	13014
1897—1901	1111	851	911	715	903	990	772	733	962	1001	1096	960	11005
1902—1906	706	622	533	474	408	447	413	600	689	789	769	620	7070
1907—1911	1243	994	890	888	839	681	622	709	897	857	938	1047	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	163	161	155	131	128	135	122	118	154	172	185	176	1841
1912	163	135	104	106	120	80	105	125	216	192	230	176	1752

Morbiditetskvotienten var højest i Nørrebros ydre Kvarter (6,6 p. M.), derefter paa Kristianshavn (6,0 p. M.) og i Brønshøj (5,6 p. M.). Lavest var den i St. Annæ østre Kvarter (1,8 p. M.) og paa Vesterbro (1,9 p. M.).

Anmeldte Tilfælde af **Scarlatina**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1882—1886	554	412	193	183	600	423	2365	607	385	342	370	726	612	3042	»	»	»	»	11	5418
1887—1891	304	596	156	167	824	548	2595	899	657	817	714	776	1644	5507	»	»	»	»	13	8115
1892—1896	467	1083	240	379	1206	1034	4409	1566	991	1510	873	1546	2040	8526	»	»	»	»	79	13014
1897—1901	282	635	150	283	966	481	2797	1166	1131	1350	1283	1121	1996	8047	33	47	»	80	81	11005
1902—1906	144	256	86	122	381	305	1294	635	917	633	731	581	1135	4632	197	218	680	1125	19	7070
1907—1911	160	258	61	126	527	423	1555	548	1676	866	1296	795	1933	7114	256	507	1170	1933	3	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	64	108	30	42	150	107	500	181	192	184	176	185	282	1229	44	73	185	285	7	»
1912	27	42	12	15	57	147	300	83	226	105	361	172	249	1196	34	106	107	247	9	1752

Tilfældenes Fordeling paa Aldersklasserne frembød intet usædvanligt. Omtrent 61 pCt. af de angrebne vare Børn mellem 5 og 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde af **Scarlatina**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	97	1963	2735	623	5418
1887—1891	158	2791	4393	823	8115
1892—1896	145	3405	6971	2493	13014
1897—1901	121	3164	5697	2023	11005
1902—1906	124	2293	3733	920	7070
1907—1911	84	3075	6341	1105	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	24	556	996	266	1841
1912	12	542	1051	147	1752

Scarlatina opførtes i 1912 i 72 Tilfælde som Dødsaarsag.

Døde af **Scarlatina**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	23	13	18	25	24	39	21	22	20	19	18	13	255
1887—1891	44	56	47	28	19	34	41	31	30	45	63	67	505
1892—1896	54	59	39	36	46	31	28	24	19	31	46	55	468
1897—1901	27	30	30	18	18	17	13	16	14	23	20	24	250
1902—1906	5	9	11	11	7	11	5	5	10	12	16	5	107
1907—1911	27	29	42	28	32	27	22	16	11	15	17	25	291
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	6	7	6	5	5	5	4	4	3	5	6	6	63
1912	3	8	4	6	3	6	3	7	2	5	11	14	72

Letaliteten var forholdsvis høj, 4,1 pCt., og den steg henimod Aarets Slutning; i November og December var den over 6 pCt.; i Alderen 0—1 Aar var den 17 pCt., i Alderen 1—5 Aar var den 6 pCt., 5—15 Aar 2,9 pCt., i Alderen over 15 Aar 4,1 pCt.

Mortaliteten var i 1912 ligesom i 1911 0,15, medens Gennemsnittet for Aarene 1907—1911 var 0,13.

1612 af de anmeldte 1752 Tilfælde eller omtrent 92 pCt. behandledes paa Sygehus, deraf 27 paa Hærens Epidemisygehus.

Scarlatina Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912
Amsterdam	44	4	3	3	2	4	1	3
London	42	24	24	14	10	10	4	4
Kristiania	68	71	25	8	6	4	6	7
Stockholm	66	76	61	15	14	16	8	7
Rotterdam	32	10	18	6	4	14	2	8
Hamborg	»	»	21	6	30	11	15	12
København	23	33	29	15	6	10	15	15
Berlin	52	17	28	24	20	17	20	15

Skarlagensfeberdødeligheden i København har i 1912 ligesom i flere foregaaende Aar været højere end i de fleste andre Byer, med hvilke den her sammenstilles.

Af **Mæslinger** (*Morbilli*) anmeldtes et mindre Antal Tilfælde end i 1911, men Tallet naaede ikke saa langt ned som i 1910. Morbiditetskvotienten blev 6,5, altsaa ikke saa lidt lavere end i Femaaret 1907—1911, da den gennemsnitlig var 8,1 p. M.

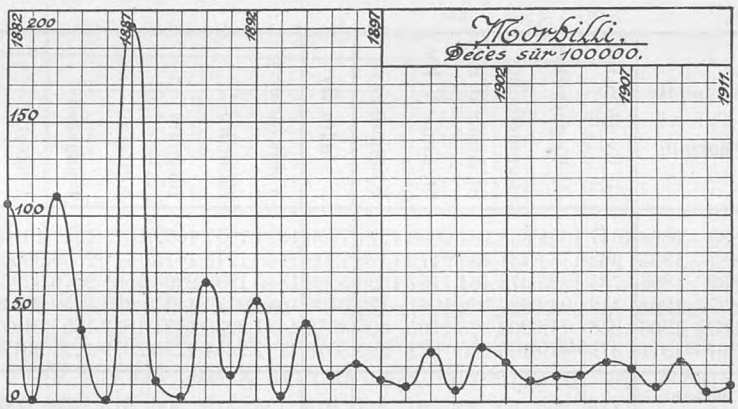

Anmeldte Tilfælde af Mæslinger 1882—1912
i pro Mille af Befolkningen.

1882	30.07	1887	39.82	1892	14.62	1897	5.74	1902	8.34	1907	10.71	1912	6.46
1883	0.31	1888	2.73	1893	3.90	1898	4.82	1903	6.59	1908	6.24		
1884	24.10	1889	0.52	1894	15.66	1899	9.92	1904	7.81	1909	10.44		
1885	6.82	1890	19.52	1895	6.79	1900	3.10	1905	8.80	1910	4.38		
1886	0.31	1891	5.54	1896	16.03	1901	16.26	1906	10.70	1911	8.85		

I Løbet af 1912 anmeldtes 3059 Mæslingetilfælde, ɔ: 6,46 p. M.

Morbilli	Anmeldte		Døde af Morbilli		
	Tilfælde i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	16404	12.48	689	4.2	0.51
1887—1891	20631	13.63	898	4.4	0.60
1892—1896	18902	11.40	461	2.4	0.28
1897—1901	14479	7.97	335	2.3	0.17
1902—1906	17740	8.45	357	2.0	0.17
1907—1911	16205	8.12	277	1.5	0.12
1912	3059	6.46	37	1.2	0.08

Antallet af anmeldte Tilfælde var størst i Januar og faldt langsomt til Juli, derefter hurtigt i de følgende Maaneder; det laveste Tal naaedes i November, da der anmeldtes 50 Tilfælde, hvorefter fulgte en lille Stigning i December.

Anmeldte Tilfælde af **Morbilli**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	1937	3070	2427	1082	413	368	493	481	495	1205	2497	1936	16404
1887—1891	633	392	397	638	1154	2152	2693	1785	2311	4338	2806	1332	20631
1892—1896	1166	909	1204	1898	1865	1688	1129	561	739	1862	3042	2839	18902
1897—1901	3121	2587	2241	1359	927	774	413	233	288	416	855	1265	14479
1902—1906	1955	1483	1640	1890	2027	2009	1312	568	572	964	1455	1865	17740
1907—1911	1291	1145	1479	1819	2703	3039	1743	602	571	801	1474	1588	18205
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	303	320	313	290	303	334	259	141	166	320	404	361	3545
1912	481	433	382	304	338	398	309	140	114	75	50	71	3095

I de forudgaaende 30 Aar (1882—1911) har November været den Maaned, i hvilken der gennemsnitlig anmeldtes flest Mæslingetilfælde (404).

Anmeldte Tilf. af **Morbilli.**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	1547	1321	635	964	2009	1274	7750	1624	1057	1032	1079	1941	1910	8643	»	»	»	»	11	16404
1887—1891	963	1766	481	493	2172	1428	7303	2446	1273	1815	1641	2539	3556	13270	»	»	»	»	58	20631
1892—1896	734	1225	373	464	1787	1326	5909	1845	1993	2203	1561	2076	3296	12973	»	»	»	»	20	18902
1897—1901	412	942	223	320	1061	772	3730	1544	2133	1477	973	1459	2861	10447	179	97	»	276	26	14479
1902—1906	358	719	200	325	1165	805	3572	1481	2230	1431	1833	1357	3187	11519	697	531	1408	2636	11	17740
1907—1911	379	479	163	280	822	893	3016	1117	2644	1235	2359	1221	3379	11955	825	703	1678	3206	28	17905
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	146	205	69	95	301	217	943	153	310	306	315	353	606	2294	155	121	309	556	5	3545
1912	67	124	35	41	159	197	623	188	452	235	342	204	370	1791	87	144	442	673	8	3095

Mæslingernes Fordeling i Byens Kvarterer frembød ikke noget usædvanligt.

Anmeldte Tilfælde af **Morbilli**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1195	7554	6519	1136	16404
1887—1891	1429	10002	8197	1003	20631
1892—1896	1004	8753	8393	752	18902
1897—1901	761	6655	6366	697	14479
1902—1906	991	8687	7456	606	17740
1907—1911	912	8970	7732	461	17905
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	210	1654	1489	155	3545
1912	139	1547	1338	71	3095

For 37 Tilfælde opførtes Mæslinger i 1912 som Dødsaarsag. Letalitetskvotienten, som i 1910 var 1,1 og i 1911 1,0, var i 1912 1,2 for hver 100 anmeldte.

Døde af **Morbilli**	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	76	88	98	57	23	18	15	25	21	36	115	122	689
1887—1891	29	12	13	9	29	66	88	104	101	219	174	54	898
1892—1896	20	23	23	74	89	52	25	15	10	22	55	53	461
1897—1901	65	50	69	46	28	14	10	5	6	3	18	21	335
1902—1906	37	28	35	49	35	34	22	22	17	20	18	40	357
1907—1911	21	20	39	37	31	29	28	10	6	11	28	17	277
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	8	7	9	9	8	7	6	6	5	10	14	10	101
1912	4	1	7	8	3	4	9	»	»	»	»	1	37

Dødsfaldene indtraf navnlig i den første Halvdel af Aaret, da Epidemien var mest udbredt; efter Juli Maaned indtraf kun et Dødsfald i December. Mortaliteten var 0,08 paa 1000 Indbyggere eller lavere end i noget tidligere Aar.

Morbilli Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906	1911	1912
København	52	57	27	15	19	15	9	8
Hamburg	»	»	28	15	19	14	13	10
Berlin	37	25	18	20	21	18	9	11
Rotterdam	40	45	15	16	48	25	11	23
Kristiania	40	73	37	18	27	10	27	24
Amsterdam	41	44	24	21	51	32	29	27
Stockholm	42	34	52	18	11	13	1	30
London	64	63	60	57	45	14	57	40

Mæslingedødeligheden i København har i 1912 været lavere end i nogen anden af de Byer, hvormed den her sammenstilles. Nærmest kommer Hamburg og Berlin,men Stockholm, som i 1911 havde den laveste Dødelighed, var i 1911 stærkt hjemsøgt.

Af Mæslingetilfældene behandledes 193, ɔ: 6,2 pCt. af de anmeldte, paa Hospital, deraf 14 paa Militærsygehus.

Kighoste (*Tussis convulsiva*) havde i 1912 mindre Udbredelse end i det foregaaende Aar. Der anmeldtes 1628 Tilfælde (mod 2545 i 1911) eller 3,4 paa hver 1000 Indbyggere. Udbredelsen var lidt mindre end Gennemsnittet for det sidste Femaar.

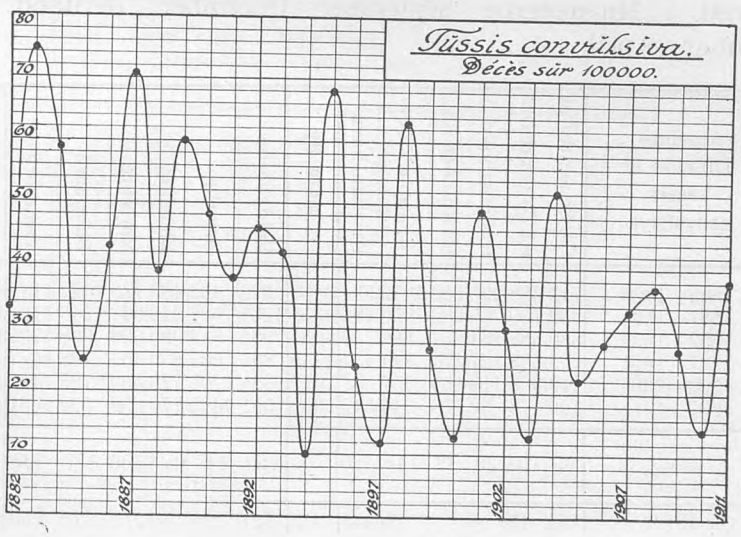

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva 1882—1912

paa 1000 Indbyggere.

1882	4.50	1887	9.23	1892	7.07	1897	1.37	1902	3.93	1907	5.43	1912	3.44
1883	9.63	1888	4.70	1893	5.87	1898	9.31	1903	2.71	1908	4.29		
1884	8.79	1889	7.60	1894	1.87	1899	3.16	1904	6.77	1909	3.26		
1885	2.83	1890	6.05	1895	9.74	1900	1.20	1905	3.55	1910	1.67		
1886	5.94	1891	4.43	1896	3.04	1901	6.50	1906	3.46	1911	5.47		

Tussis convulsiva	Anmeldte Tilfælde		Døde af Tussis convulsiva		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	8612	6.3	620	7.2	0.47
1887—1891	10122	6.4	784	7.7	0.51
1892—1896	9122	5.5	625	6.8	0.38
1897—1901	7748	4.3	591	7.6	0.33
1902—1906	8602	4.1	617	6.9	0.28
1907—1911	9072	4.0	672	7.7	0.30
1912	1628	3.4	98	6.0	0.21

Tilfældenes Antal aftog i Aarets første Maaneder og naaede det laveste Punkt i April med 82 Tilfælde; derefter fandt en langsom Stigning Sted til Juli, hvorefter Epidemien holdt sig nogenlunde stationær til Aarets Slutning.

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	788	649	710	671	594	642	654	749	660	711	911	873	8612
1887—1891	1104	1137	1061	984	893	804	717	683	549	627	831	732	10122
1892—1896	716	705	841	897	857	888	821	829	702	692	654	520	9122
1897—1901	487	342	579	598	713	774	780	905	876	691	568	435	7748
1902—1906	959	858	948	891	761	674	577	653	496	576	582	627	8602
1907—1911	809	753	811	808	908	819	740	781	697	554	646	646	9072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	162	148	165	162	158	153	143	153	133	128	140	128	1776
1912	146	145	119	82	102	157	165	128	136	106	164	178	1628

I Løbet af de sidste 30 Aar har Tilfældenes Antal gennemsnitlig været lavest i Maanederne September—December, derimod højest i Maanederne Januar—April.

Ameldte Tilfælde af Tussis convulsiva	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	712	688	295	352	1072	734	3853	916	462	489	728	1022	1141	4758	»	»	»	»	1	8612
1887—1891	362	760	235	262	959	780	3358	1267	586	942	948	1240	1781	6764	»	»	»	»	»	10122
1892—1896	330	688	184	254	866	733	3055	983	814	999	600	968	1702	6066	»	»	»	»	1	9122
1897—1901	222	538	127	170	744	434	2235	895	906	850	454	768	1477	5350	93	66	»	159	4	7748
1902—1906	219	308	110	135	457	382	1611	688	1208	776	890	728	1414	5704	340	261	682	1283	4	8602
1907—1911	120	178	52	113	346	547	1362	551	1422	770	658	592	1691	6072	634	266	732	1632	»	9072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	65	105	33	43	148	120	516	120	147	128	156	177	307	1157	97	54	141	278	»	»
1912	36	41	6	8	65	133	289	121	210	163	213	118	260	1085	97	56	100	253	1	1628

I de fleste Kvarterer af den indre By var Sygdommen kun lidet udbredt. Stærkest hjemsøgt var det ydre Nørrebro og Østerbro Kvarteret.

Anmeldte Tilfælde **Tussis convulsiva**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1362	4830	2252	168	8612
1887—1891	1648	5623	2698	153	10122
1892—1896	1497	5028	2431	166	9122
1897—1901	1313	4297	1994	144	7748
1902—1906	1477	4829	2136	160	8602
1907—1911	1767	5118	2041	146	8072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	302	991	452	31	1776
1912	313	916	374	25	1628

Aldersfordelingen var den sædvanlige; henved en Femtedel af Tilfældene indtraf blandt Børn i det første Leveaar.

Døde af **Tuss. conv.**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	50	54	66	46	41	44	44	51	51	45	60	68	620
1887—1891	72	94	72	103	77	69	57	57	42	40	40	61	784
1892—1896	46	42	69	48	58	55	61	60	42	48	49	47	625
1897—1901	34	44	37	40	65	58	55	68	71	44	40	35	591
1902—1906	53	57	81	81	72	44	53	38	47	38	22	31	617
1907—1911	54	68	74	77	76	53	65	48	33	28	36	50	672
Gennemsnitlig aarlig (30) Aar	10	12	13	13	13	11	11	11	10	8	8	10	130
1912	11	10	8	12	8	11	10	3	3	4	5	13	98

98 Dødsfald tilskrives i 1912 Kighoste, deraf 54 i det første Leveaar, 25 i det 2det, 8 i 3die, 7 i 4de Leveaar. Af Børn mellem 5 og 10 Aar døde 4, men ingen i de højere Aldersklasser.

Tussis convulsiva Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912
Kristiania	52	47	37	64	32	15	18	2
Stockholm	24	27	15	25	16	14	8	13
Berlin	32	33	27	30	30	18	21	14
Amsterdam	44	35	35	28	24	20	24	17
Rotterdam	28	32	32	32	27	26	14	19
Hamburg	»	»	23	22	24	18	14	19
København	48	52	41	28	33	28	38	21
London	71	67	53	47	35	28	23	22

Mellem de her sammenstillede Byer indtog København ikke i 1912 nogen gunstig Stilling med Hensyn til Kighostedødelighed; kun London havde endnu større Dødelighed.

Af de i 1912 anmeldte Kighostetilfælde behandledes 170 eller 10,4 pCt. paa Hospital. Uagtet Børn, som ere angrebne af Kighoste, næppe særlig egne sig

for Hospitalsbehandling, er Hospitalsindlæggelse for denne Sygdom i de senere Aar benyttet i stigende Grad. I Aarene 1891—95 indlagdes gennemsnitlig lidt over 2 pCt. af de anmeldte Børn med Kighoste paa Hospital, i 1896—1900 lidt over 4 pCt., i 1901—1905 over 7 pCt., i 1906—1910 omtrent 10 pCt. og i 1911 og 1912 henholdsvis 13 og 10,4 pCt.

Af 100 anmeldte døde:

Dødsfald	Difteri & Croup	Skarlagens-feber	Mæslinger	Kighoste
1882—1886	15.2	4.7	4,2	7.2
1887—1891	12.2	6.2	4.4	7.7
1892—1896	9.2	3.5	2.4	6.8
1897—1901	5.2	2.3	2.2	7.6
1902—1906	4.2	1 5	2.0	7.2
1907—1911	3.4	2.5	1.5	7.7
1912	2.0	4.1	1.2	6.0

Siden 1882 har de fire senest omtalte Sygdomme tilsammen voldet 13961 Dødsfald, deraf 5002 af Difteri (incl. Croup), 4007 af Kighoste, 3004 af Mæslinger og 1948 af Skarlagensfeber. Kun et forsvindende Antal af disse Dødsfald falde paa Aldersklasserne over 15 Aar (for Difteriens Vedkommende 193, for Skarlagensfeberens Vedkommende 146, Mæslinger 18, Kighoste 1).

Dødsfald i Alderen	For hver 100 anmeldte døde i de forskellige Aldersklasser af:											
	Diphtheritis			Scarlatina			Morbilli			Tussis conv.		
	1881—1906	1907—11	1912	1882—1906	1907—11	1912	1882—1906	1907—11	1912	1882—1906	1907—11	1912
0— 1.....	35.8	28.6	18.2	14.7	16.7	17.0	17.6	11.1	8.6	24 3	20.5	17.1
1— 5.....	20.6	5.7	5.8	6.2	5.0	6.0	3.9	1.7	1.6	5.6	5.8	2.59
5—15.....	7.0	2 1	1.0	2.2	1.7	2.9	0.4	0.2	0.1	0.7	0.5	0.3
15 og derover....	1.2	0.3	»	1.8	1.8	4.1	0.4	0.2	0.0	0.0	0.7	0.0
Ialt...	9.7	3.4	2.5	3.6	2.8	4.1	3.1	1.5	1.2	7.3	7.4	6.0

Antallet af Dødsfald som Følge af Kighoste var endnu i 1912 tilnærmelsesvis ligesaa stort som det samlede Antal af Dødsfald af Skarlagensfeber og Mæslinger.

Dødsfald af:	Difteri	Skarlagens-feber	Mæslinger	Kighoste
1882—1886	762	255	689	620
1887—1891	2110	505	898	784
1892—1896	1251	468	461	625
1897—1901	430	250	335	591
1902—1906	197	107	357	617
1907—1911	223	291	227	672
1912	29	72	37	98

Faaresyge (*Angina parotidea*) havde ringe Udbredelse i 1912.

Anmeldte Tilfælde af Angina parotidea 1882—1912

paa 1000 Indbyggere.

1882	1.88	1887	2.32	1892	1.24	1897	2.38	1902	2.67	1907	0.77	1912	0.65
1883	3.61	1888	0.53	1893	2.79	1898	3.28	1903	0.96	1908	2.39		
1884	3.32	1889	3.95	1894	3.48	1899	2.68	1904	1.27	1909	0.94		
1885	1.38	1890	4.08	1895	1.30	1900	1.56	1905	5.07	1910	1.50		
1886	3.47	1891	0.84	1896	1.34	1901	1.81	1906	0.36	1911	3.23		

Der anmeldtes 310 Tilfælde, ɔ: 0,65 p. M., mod 1510 Tilfælde i 1911. Sygdommen var mindre udbredt end i noget Aar af det forudgaaende Femaar, men naaede ikke et saa lavt Tal som i 1906, da der kun anmeldtes 0,36 p. M.

Angina parotidea	Ialt anmeldte Tilfælde i Femaaret													Aarlig paa 1000 Indbyggere
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	
1882—1886	284	360	553	472	471	372	285	156	93	137	207	339	3729	2.73
1887—1891	356	375	491	495	508	402	211	138	81	130	177	245	3609	2.18
1892—1896	284	285	380	345	516	512	292	132	89	139	168	215	3357	2.03
1897—1901	371	447	582	520	606	476	300	153	97	104	212	291	4159	2.34
1902—1906	500	583	654	658	632	344	215	168	97	108	151	238	4348	2.07
1907—1911	610	584	530	352	402	313	140	116	153	160	274	343	4024	1.77
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	80	88	106	95	105	81	48	29	20	26	30	56	774	2.19
1912	33	25	33	37	45	30	9	6	17	14	37	24	310	0.65

Sygdommen var mindst udbredt fra Juli til Oktober, hvilket nogenlunde svarer til Gennemsnittet for 30 Aar, i hvilke det mindste Antal Tilfælde indtraf i Maanederne fra August til November, medens Højdepunktet falder fra Marts til Maj.

Af de anmeldte vare 37 Mænd, 26 Kvinder og 246 Børn under 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde af Angina parotidea	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				M	K	M	K	
1882—1886	28	755	1861	651	431	1	2	3729
1887—1891	26	581	1897	763	337	4	1	3609
1892—1896	19	445	1627	977	281	3	5	3357
1897—1901	14	517	2172	1079	372	3	2	4159
1902—1906	66	677	2106	992	502	»	5	4348
1907—1911	20	555	2253	738	451	»	5	4024
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	6	118	397	173	79	»	1	774
1912	1	39	206	37	26	»	1	310

17 Tilfælde anmeldtes fra Hospital, deraf 6 fra militært Sygehus.

Af **Rosen** (*Erysipelas faciei et ambulans*) anmeldtes i 1912 473 Tilfælde med 16 Dødsfald.

Erysipelas	Anmeldte Tilfælde		Døde af Erysipelas		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	4959	3.64	185	3.7	0.13
1887—1891	4241	2.76	163	3.8	0.11
1892—1896	3780	2.29	141	3.7	0.08
1897—1901	3227	1.81	86	2.7	0.05
1902—1906	3288	1.56	138	4.2	0.07
1907—1911	2780	1.23	110	4.0	0.05
1912	473	1.00	16	3.4	0.03

Ogsaa for denne Infektionssygdoms Vedkommende viser der sig en kendelig Aftagen af Tilfældenes Antal i Aarenes Løb. Letaliteten er nogenlunde uforandret, men svarende til den aftagende Morbiditet viser der sig en nedadgaaende Mortalitet fra 0,13 p. M. i Femaaret 1882—86 til 0,05 p. M. i 1907—1911. I 1912 er Mortaliteten gaaet ned til 0,03 paa 1000 Indbyggere.

Af de anmeldte behandledes 198 paa Hospital, deraf 2 paa Garnisonssygehuset.

Af **Barselfeber** (*Febris puerperalis*) anmeldtes 41 Tilfælde og der indtraf 17 Dødsfald.

Febris puerperalis	Anmeldte Tilfælde			Døde			
	aarligt Gennemsnit	pr.100000 Indbyggere	pr.1000 Fødsler	aarligt Gennemsnit	pr.100 anmeldte Tilfælde	pr.100000 Indbyggere	pr.1000 Fødsler
1882—1886	111	40.5	10.8	38	34.7	14.1	3.7
1887—1891	199	64.5	18.6	31	15.6	10.1	2.9
1892—1896	121	36.4	11.8	22	18.4	6.7	2.2
1897—1901	70	19.5	6.7	16	22.6	4.4	1.5
1902—1906	68	16.1	5.6	18	26.5	4.3	1.5
1907—1911	65	14.5	5.3	13	22.0	2.9	1.1
1912	41	8.6	3.4	17	41.5	3.8	1.4

Naar Puerperalfeberens Letalitet i 1912 herefter maa beregnes til 41,5 (i 1911 43,7) paa hvert 100 anmeldte Sygdomstilfælde, viser det sig imidlertid ved Eftersyn af Dødsattesterne, at 8 af Dødsfaldene (6 paa Rigshospitalets Fødeafdelinger, et paa Sundby Hospital og et paa Kommunehospitalet) skyldes ikke anmeldte Tilfælde af Barselfeber. Forsømmelse af Anmeldelsespligten forskyder selvfølgelig Statistikens Resultater. Men selv om Sygdomstilfældenes Antal ved Tillæg af de 8 uanmeldte Tilfælde sættes til 49, bliver Letaliteten i 1912 høj, nemlig 34,1 pCt. Den høje Letalitet kan skyldes ukendte epidemiske Forhold, men den kan ogsaa være blot tilsyneladende, som Følge af, at lette Tilfælde af Puerperalfeber ikke anmeldes. Muligt er det ogsaa, at lette Tilfælde af Puerperalfeber nu ikke forekomme saa hyppigt som tidligere, efter at der er paalagt Jordemødrene en saa betydelig Indskrænkning af Undersøgelserne per vaginam, som Tilfældet er i de senere Aar. Kun ganske enkelte Dødsfald skyldes septiske Aborter og disses Antal synes ikke i Tiltagende. Hovedvægten maa lægges paa, at den puerparale Mortalitet i Forhold til Fødslernes Antal ikke er høj, i 1912 1,4 paa 1000 Fødsler og i Aarene 1907—1911 gennemsnitlig 1,1 p. M.

Af **Stivkrampe hos nyfødte** (*Trismus & Tetanus neonatorum*) anmeldtes i 1912 ialt 16 Tilfælde. I Mortalitetstabellen opførtes 19 Dødsfald af Tetanus, deraf 16 i 1ste Levemaaned og 1 i 2den—3die Maaned (desuden 2 hos voksne). Af Trismus opføres intet Dødsfald paa Mortalitetstabellen for 1912.

Af **Pemfigus hos nyfødte** (*Pemphigus neonatorum*) anmeldtes ialt 14 Tilfælde. Nogen Ophobning af Tilfælde i en enkelt Jordemoders Praksis har ikke fundet Sted.

Koldfeber (*Febris intermittens*) forsvinder mere og mere af Sygelisten. Der anmeldtes kun et Tilfælde i 1912.

Anmeldte Tilfælde af **Fbr. intermitt.**	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	Aarlig pro Mille af Befolkningen
1882—1886	66	73	83	83	83	72	52	46	54	43	54	46	755	0.56
1887—1891	44	46	54	55	34	21	24	18	29	37	23	23	408	0.27
1892—1896	19	14	23	11	11	10	9	6	14	9	10	17	153	0.09
1897—1901	3	7	4	9	6	6	7	9	7	4	2	1	65	0.04
1902—1906	8	4	6	6	3	9	5	5	4	3	8	4	65	0.03
1907—1911	4	4	2	4	1	5	2	1	4	»	»	3	30	0.01
1912	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	0.00

Af **Gigtfeber** (*Febris rheumatica*) anmeldtes i 1912 791 Tilfælde, det laveste Tal siden 1905, da der anmeldtes 739 Tilfælde, mod 1216 Tilfælde i 1911. 15 Dødsfald skrives direkte paa Gigtfeberens Regning.

Febris rheumatica	Anmeldte Tilfælde		Døde af Febris rheumatica		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5790	4.24	92	1.6	0.07
1887—1891	5433	3.54	88	1.6	0.06
1892—1896	4672	2.42	92	2.0	0.07
1897—1901	5330	2.98	129	2.4	0.07
1902—1906	5167	2.45	68	1.3	0.03
1907—1911	4646	2.05	69	1.5	0.03
1912	791	1.67	15	2.0	0.03

Sygdommen var mest udbredt i Marts, mindst i Juli og August og naaede i sidstnævnte Maaned det laveste Punkt.

Febris rheumatica	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1862—1881	82	74	79	81	80	79	68	60	60	73	73	74	883
1882—1906	104	93	103	100	103	97	73	67	66	77	85	87	1055
1907—1911	99	82	91	96	86	74	54	53	67	68	78	81	929
1912	74	79	102	76	76	64	40	37	65	52	61	65	791

343 Patienter med Gigtfeber behandledes paa Hospital, deraf 42 paa Garnisonssygehuset.

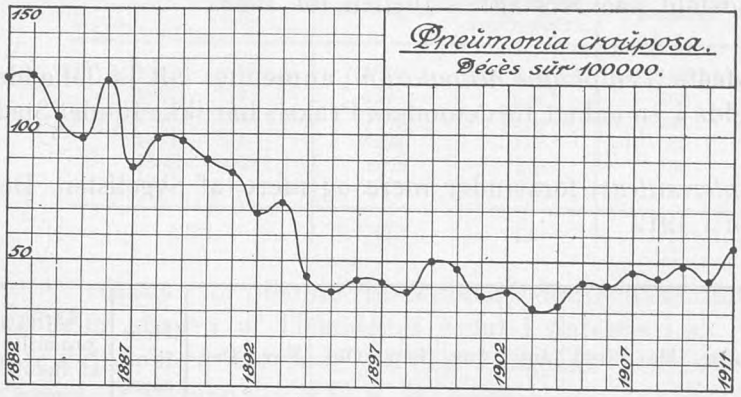

Krupøs Lungebetændelse (*Pneumonia crouposa*) havde i 1912 mindre Udbredelse end det foregaaende Aar og Antallet af Tilfælde var mindre end i noget af Aarene fra 1906 til 1911. Der anmeldtes 913 Tilfælde mod 1091 i 1911. For 209 Dødsfald var krupøs Lungebetændelse opført som Dødsaarsag.

Pneumonia crouposa	Anmeldte		Døde af Pneum. croup.		
	Tilfælde i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	9204	6.8	1556	16.9	1.14
1887—1891	6773	4.4	1466	21.6	0.92
1892—1896	5452	3.1	943	17.3	0.53
1897—1901	4572	2.6	772	16.9	0.43
1902—1906	4754	2.3	791	16.6	0.37
1907—1911	5102	2.3	1081	21.2	0.48
1912	913	1.9	209	22.9	0.44

Morbiditetskvotienten var 1,9, Mortalitetskvotienten 0,44 p. M. Letaliteten var 22,9 pCt., et forholdsvis højt Tal, men dog lavere end i 1911, da det var 23,7.

Pneumonia crouposa	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
1867—1881	147	137	172	172	190	132	88	68	76	97	110	122	1511
1882—1906	125	114	139	148	146	113	71	52	61	71	89	114	1242
1907—1911	101	108	123	132	119	92	55	42	51	55	69	74	1020
1912	81	82	94	109	97	79	37	25	62	82	76	89	913

Flest Tilfælde indtraf i April, som nu er den Maaned, i hvilken Lungebetændelse hyppigst optræder i København. Naar i foranstaaende Oversigt Højdepunktet i 1867—1881 falder i Maj, skyldes det muligvis en Forandring i Sygelistens Nomenklatur, som foretoges i 1885, da Rubriken »Pneumonia, Lungebetændelse« deltes i »Pneumonia crouposa« og »Bronchopnemonia et Bronchit. capillaris«.

Anmeldte Tilfælde af **Pneumonia crouposa**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886*)	165	504	483	1165	594	75	106	3092
1887—1891	383	1084	1091	2498	1348	204	365	6973
1892—1896	253	816	890	2071	1060	163	289	5542
1897—1901	128	626	917	1647	934	134	196	4582
1902—1906	150	648	876	1784	925	157	214	4754
1907—1911	127	576	910	2064	1001	173	251	5102
Gennemsnitlig aarlig (27 Aar)	45	158	191	416	217	34	54	1113
1912	15	88	135	376	207	36	56	913

For de højere Aldersklassers Vedkommende var Antallet af anmeldte Tilfælde noget højere end Gennemsnittet for de foregaaende 27 Aar.

Døde af **Pneumonia crouposa**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	363	175	37	392	204	137	248	1556
1887—1891	265	167	33	356	189	171	285	1466
1892—1896	119	75	17	300	156	103	173	943
1897—1901	57	32	16	303	155	83	126	772
1902—1906	47	30	14	291	170	97	142	791
1907—1911	39	49	21	415	214	147	196	1081
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	30	18	5	69	36	25	39	220
1912	4	11	4	73	47	26	44	209

Dødeligheden i de højere Aldersklasser var stor. For Alderen over 65 Aar anmeldtes 92 Tilfælde af krupøs Pneumoni og for 70 Personer af denne Aldersklasse er samme Sygdom opgivet som Dødsaarsag.

Katarralsk Lungebetændelse (*Bronchopneumonia & Bronchitis capillaris*) anmeldtes i 1912 med 2017 Tilfælde mod 1930 i 1911.

Broncho-pneumonia	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchopneumonia		
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkng.	ialt i Femaaret	pCt. af anmeldte	aarlig p. M. af Befolkng.
1885—1886*)	2222*)	3.88	447*)	20.1	0.78
1887—1891	7192	4.65	1427	19.8	0.92
1892—1896	7092	4.29	2159	30.9	1.30
1897—1901	8081	4.50	2320	28.7	1.30
1902—1906	9965	4.73	2283	22.9	1.08
1907—1911	9935	4.50	2184	22.0	0.97
1912	2017	4.21	436	21.6	0.92

*) 2 Aar.

Tilfældenes Antal var højest i December med 327 Tilfælde, lavest i August, da der anmeldtes 52 Tilfælde.

Broncho-pneumonia	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1885—1906	206	164	188	167	138	99	71	54	69	96	138	181	1571
1907—1911	296	274	220	199	182	129	97	68	89	101	159	173	1987
1912	229	221	264	183	139	109	85	52	101	124	183	327	2017

Tilfældenes Fordeling paa Aldersklasserne, sammenlignet med Gennemsnittet for 27 Aar, fremgaar af følgende Sammenstilling.

Anmeldte Tilfælde af **Bronchopneumonia**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886*)	469	717	280	347	309	40	60	2222
1887—1891	1755	2492	922	714	890	140	279	7192
1892—1896	1984	2428	820	601	741	160	358	7092
1897—1901	2082	2679	937	853	987	157	386	8081
1902—1906	2290	3176	1249	1085	1430	231	504	9965
1907—1911	1977	2894	1213	1344	1391	386	730	9935
Gennemsnitlig aarlig (27 Aar)	391	533	201	183	213	41	86	1648
1912	367	564	267	267	312	96	144	2017

Dødsfaldenes Antal var 436.

Døde af **Bronchopneumonia**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	656	247	7	16	23	27	56	1032
1887—1891	844	333	17	39	26	53	115	1427
1892—1896	1214	469	27	61	48	111	229	2159
1897—1901	1219	432	28	56	65	174	346	2320
1902—1906	1104	440	31	108	92	173	335	2283
1907—1911	936	367	26	84	99	212	460	2184
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	199	76	5	12	12	25	51	380
1912	171	56	3	17	20	43	126	436

For de ældre Aldersklassers Vedkommende, navnlig for Kvinder over 65 Aar, var Dødeligheden ret høj (87 af 100 anmeldte).

Af **akut Brystkatar** (*Tracheobronchitis acuta*) anmeldtes 7968 Tilfælde mod 7531 i 1911 og 7838 i 1910. I Aarene forud for 1910 var det aarlige Antal af Tilfælde derimod højere.

*) 2 Aar.

Tracheobronchitis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchit. acut. simpl.	
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkningen	ialt i Femaaret	pCt af Anmeldte
1882—1886	54456	43.63	357	0.6
1887—1891	55436	36.03	335	0.6
1892—1896	50269	30.41	188	0.4
1897—1901	45654	25.54	184	0.4
1902—1906	45292	21.51	209	0.5
1907—1911	41041	18.21	263	0.6
1912	7968	16.83	45	0.6

Under Mortalitetstabellens Rubrik for Bronchitis acuta simplex opføres 45 Dødsfald, deraf 23 i første Leveaar.

Influenza (*Influenza*) havde i 1912 en lidt større Udbredelse end i de tre nærmest forudgaaende Aar.

Anmeldte Tilfælde af Influenza 1882—1912

paa 1000 Indbyggere.

1882	0.7	1887	0.0	1892	23.9	1897	19.6	1902	7.4	1907	20.4	1912	12.2
1883	1.1	1888	0.0	1893	36.2	1898	3.4	1903	17.8	1908	24.1		
1884	0.8	1889	39.0	1894	27.0	1899	26.2	1904	9.8	1909	10.3		
1885	0.1	1890	17.0	1895	40.4	1900	29.9	1905	23.4	1910	10.4		
1886	0.1	1891	80.7	1896	10.1	1901	19.6	1906	4.4	1911	11.1		

I November og December indtraadte en stærk Stigning af Tilfældenes Antal; i December anmeldtes flere Tilfælde end i nogen Maaned siden Februar 1908. Ialt anmeldtes 5768 Tilfælde mod 5169 i 1911 og 4753 i 1910.

Anmeldte Tilfælde af Influenza	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Aaret
Gennemsn. 1889—1906	1521	1513	1527	403	346	154	51	30	64	126	406	2204	8347
» 1907—1911	2094	2092	1102	467	167	63	28	25	61	110	227	407	6842
1912	423	544	426	221	153	67	31	40	95	205	1581	1982	5768

Under Rubriken Influenza opføres i Mortalitetstabellen for 1912 45 Dødsfald.

Influenza		0—1	1—5	5—15	15—66		65 og derover		Tilsammen
					Md.	Kv	Md.	Kv.	
Gennemsn. Antal aarligt anmeldte Influenzatilfælde	1889—1900	111	765	1415	2872	4020	162	346	9693
	1901—1905	40	248	716	2117	2800	126	255	6402
	1906—1910	38	295	574	2231	2673	120	261	6192
	1911	32	223	672	1820	2116	107	199	5169
	1912	49	358	706	2131	2222	96	206	5768
Gennemsn. aarligt Antal Influenzadødsfald	1889—1900	10	5	1	17	21	25	47	126
	1901—1905	4	2	1	7	8	12	25	59
	1906—1910	2	1	1	8	7	13	28	60
	1911	4	2	»	6	3	9	22	46
	1912	3	»	»	8	5	10	19	45
Influenzadødsf. pr. 100 anmeldte Tilfælde	1889—1900	8.8	0.7	0.1	0.6	0.5	15.7	13.5	1.3
	1901—1905	10.0	0.5	0.1	0.3	0.3	9.9	9.9	0.9
	1906—1910	5.3	0.4	0.1	0.4	0.3	10.8	10.7	1.0
	1911	12.5	0.9	0.0	0.3	0.1	8.4	11.0	0.9
	1912	6.1	0.0	0.0	0.4	0.2	10.4	9.2	0.8

Af **Halsbetændelse** (*Angina tonsillaris*) anmeldtes i 1912 9500 Tilfælde eller 20,1 for hver 1000 Indbyggere mod 12530 Tilfælde i 1911. Epidemien tog gradvis af fra Januar til Juli, men derefter steg atter Tilfældenes Antal og dette naaede Højdepunktet i November Maaned, da der anmeldtes 1169 Tilfælde. Om ondartet Forløb af Anginatilfælde foreligger intet for 1912.

Af Angina tonsillaris
anmeldtes i Gennemsnit aarlig

1882—1886	6318	23.1 p. M.
1887—1891	7977	25.9 p. M.
1892—1896	7808	23.6 p. M.
1897—1901	8044	22.5 p. M.
1902—1906	8963	21.3 p. M.
1907—1911	9652	21.3 p. M.
1912	9500	20.1 p. M.

Angina tonsillaris	Gennemsnitlig anmeldte Tilfælde i hver Maaned af Femaaret												
	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	648	566	615	505	509	462	433	384	460	517	609	612	6318
1887—1891	823	707	790	721	616	612	510	446	573	652	770	758	7977
1892—1896	777	700	717	611	612	606	494	455	609	711	783	734	7808
1897—1901	775	663	652	616	724	655	448	536	649	764	827	734	8044
1902—1906	965	799	716	658	682	668	532	577	752	873	927	812	8963
1907—1911	1055	845	831	742	741	635	471	651	926	902	937	913	9652
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	840	712	720	642	647	606	481	508	661	736	809	760	8094
1912	998	898	800	629	753	629	505	654	747	893	1169	825	9500

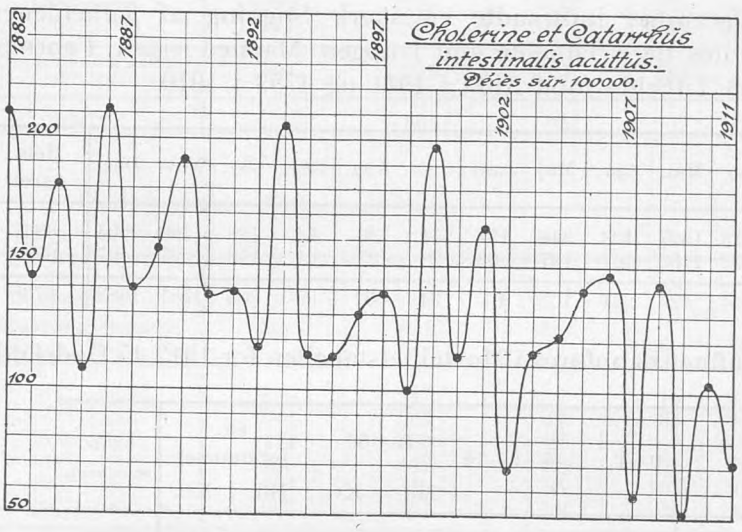

Kolerine (*Cholerine et Catarrhus intestinalis acutus*) anmeldtes med et mindre Antal Tilfælde end i de to foregaaende Aar, men Tallet var ikke saa lavt som i 1909.

Anmeldte Tilfælde af Catarrhus intestinalis acutus 1882–1912
paa 1000 Indbyggere.

1882	36.60	1887	24.09	1892	26.95	1897	19.95	1902	11.13	1907	10.29	1912	9.64
1883	27.06	1888	24.85	1893	32.87	1898	14.64	1903	15.08	1908	17.62		
1884	36.64	1889	35.48	1894	18.13	1899	24.85	1904	13.09	1909	8.64		
1885	21.25	1890	24.33	1895	20.85	1900	18.24	1905	15.95	1910	14.68		
1886	36.06	1891	22.76	1896	20.38	1901	19.48	1906	17.11	1911	14.03		

Der anmeldtes ialt 4574 Tilfælde ɔ: 9,64 for hver 1000 Indbyggere; 1209 af de anmeldte Tilfælde faldt i Aldersklassen under et Aar, 1407 i de andre Aldersklasser under 15 Aar. Af Kolerine døde ialt 237 Personer, ɔ: 5,2 pCt. af de anmeldte.

Cholerine	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret	p. M. af Befolkn.
gennemsnitlig aarlig														
1882—1906	344	303	326	364	442	682	980	1568	1151	592	434	342	7028	23.11
1907—1911	293	204	236	281	323	463	570	1526	895	461	358	293	5901	13.05
1912	246	221	219	224	270	278	504	1079	540	379	337	277	4574	9.64

Anmeldelsernes Antal steg som sædvanlig fra Midten af Juli og naaede Højdepunktet i 1ste Uge af August, da der anmeldtes 291 Tilfælde. I August Maaned var Kolerinen mest udbredt (1079 Tilfælde) og denne Maaned havde dobbelt saa mange Tilfælde som hver af de to Maaneder, September og Juli, der næst efter den havde det højeste Tal. Februar og Marts havde de laveste Tal, henholdsvis 271 og 219.

Cholerine	Alle Aldersklasser				Aldersklassen 0—1 Aar				
	Anmeldte		Døde		Anmeldte		Døde		
	Ialt	aarlig p. M. af Befolkn.	Ialt	pCt. af anmeldte	Ialt	pCt. af alle anmeldte	Ialt	pCt. af anmeldte 0—1 Aar	pCt. af alle Kolerine Dødsfald
1882—1886	42943	31.5	2332	5.4	10249	23.9	2101	20.5	90.1
1887—1891	40464	26.8	2350	5.8	9606	23.7	2076	21.6	88.3
1892—1896	39367	23.8	2254	5.7	9741	24.7	2051	21.1	91.0
1897—1901	34878	19.5	2559	7.3	9241	26.5	2339	25.3	91.4
1902—1906	30570	14.5	2501	8.2	8853	29.0	2287	25.8	91.4
1907—1911	29505	13.0	2006	6.8	8189	27.4	1715	20 6	89.8
1912	4574	9.64	237	5.2	1209	26.4	202	16.2	85.2

Letaliteten var næsten lige saa lav som i 1911, da den var 5,0 pCt.; i 1912 5,2 pCt.

Dødsfaldene indtraf som sædvanlig for den allerstørste Del i den spæde Barnealder. Blandt 1209 i denne Aldersklasse anmeldte Tilfælde forefaldt 202 Dødsfald, d. e. 16,2 pCt. Blandt 1407 i Aldersklassen mellem 1 og 15 Aar anmeldte Tilfælde forefaldt 23 Dødsfald, d. e. 1,6 pCt. Af 1958 Voksne døde 12, d. e. 0,6 pCt.

2) *Tuberkulose.*

Af **Lungetuberkulose** (*Tuberculosis pulmonum*) — heri indbefattet Strubetuberkulose — anmeldtes i 1912 831 Tilfælde ɔ: ca. 1,8 for hvert Tusinde Indbyggere, altsaa lidt flere end det foregaaende Aar, men i Forhold til Folkemængden færre end i 1910, da Tallet var det samme.

Aldersklassefordelingen frembyder ikke iøjnefaldende Afvigelser fra det sædvanlige.

Tilfældene var nogenlunde ligeligt fordelte paa de to Køn, dog med en mindre Overvægt paa Mandkønnets Side, særlig i Aldersklassen 35—65 Aar. I 1912 faldt 510 af 1000 Tilfælde paa Mandkønnet, i 1910 og 1911 henholdsvis 504 og 501 Tilfælde af 1000, men i 1906 faldt 518, i 1907 517 og i 1908 og 1909 henholdsvis 538 og 529 af 1000 anmeldte Tilfælde paa Mandkønnet. Kvindekønnet er fortrinsvis repræsenteret blandt Anmeldelserne fra Barnealderen og den yngre Alder, fra det 5te til det 35te Aar, Mandkønnet fortrinsvis efter det 35te Aar. I den høje Alder, efter det 65de Aar, synes Forskellen atter at udlignes.

Anmeldte Tilfælde af **Lunge- (og Strube-) Tuberkulose**		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derov.	ubek. Alder	Ialt	
$^{31}/_{12}$ 1905	M.....	1	13	78	95	98	65	37	9	5	401	785
	K.....	1	13	105	130	70	40	19	5	1	384	
1906	M.....	13	33	155	234	176	118	72	23	10	834	1611
	K.....	14	60	205	224	140	72	33	25	4	777	
1907	M.....	5	29	138	155	97	68	47	13	12	564	1091
	K.....	3	38	139	183	75	44	22	14	9	527	
1908	M.....	5	28	135	163	114	88	46	8	18	605	1124
	K.....	2	41	130	167	67	54	16	19	23	519	
1909	M.....	4	20	113	135	84	78	37	17	15	503	951
	K.....	5	22	125	143	71	37	15	12	18	448	
1910	M.....	3	13	113	119	85	56	23	7	»	419	831
	K.....	9	33	122	140	60	23	14	9	2	412	
1911	M.....	4	30	105	122	64	41	18	10	3	397	793
	K.....	3	36	128	118	61	31	9	6	4	396	
1912	M.....	6	34	123	110	74	52	23	3	1	424	831
	K.....	4	34	105	135	60	39	15	12	1	407	
Tilsammen	M.....	41	200	960	1133	792	566	303	90	64	4147	8017
	K.....	41	277	1059	1240	604	340	143	102	62	3870	
Begge Køn.....		82	477	2019	2373	1396	906	446	192	126	8017	

*) Der modtoges ialt 2112 Anmeldelser, af hvilke de 1281 elimineredes som tidligere anmeldte. Identificeringen af de enkelte Tilfælde har i det hele ikke vist sig at volde Vanskeligheder.

De anmeldte Tilfældes Fordeling paa Bykvartererne varierer, som det fremgaar af nedenstaaende Oversigt, en Del i Aarenes Løb. Tages alle de i Tiden fra 31. December 1905 (i Henhold til Lov af 14. April 1905 og Lov af 1. April 1912) anmeldte 8017 Tilfælde under et, viser det sig, at St. Annæ Vester, Kristianshavn og Blaagaard Kvarter ere de stærkest hjemsøgte Bydele; Anmeldelserne udgjorde her henholdsvis 2,7, 2,6 og 2,6 p. M. af Befolkningen. Paa Vesterbro var Morbiditetskvotienten 2,4, i Blegdams- og Nørrebro Kvarter 2,3, i Sundby og gl. Bys yngre Del 2,2, i gl. Bys ældre Del 2,1; paa Gammelholm og i Valby var den 1,8; lavest var Morbiditetskvotienten i St. Annæ Øster, Voldkvarteret og Brønshøj, nemlig 1,4 p. M. For hele Byen bliver Gennemsnitskvotienten for de 8 Aar 2,2 p. M.

Anmeldte Tilfælde af **Lunge- (og Strube-) Tuberkulose**	Ialt anmeldte								Paa 1000 Indbyggere							
	31/12 1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	31/12 1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912
I. Gl. Bys ældre Del	18	45	24	38	21	16	11	15	1.5	3.0	2.2	3.8	2.1	1.6	1.0	1.4
II. Gl. Bys yngre Del	35	84	53	52	36	34	25	22	1.5	4.0	2.6	2.6	1.9	1.9	1 5	1.3
III. Gammelholm	6	22	13	9	12	12	7	11	0 9	3 4	2 1	1 5	2.0	2.0	1.1	1.8
IV. St. Annæ Ø. Kvt.	12	26	14	25	7	11	14	13	1.2	2 7	1.5	2.8	0.8	1.2	1.7	1.6
V. St. Annæ V. Kvt.	63	100	63	83	64	61	46	46	2 4	4.0	2.6	3.6	2.8	2.5	1 9	1.9
VI. Kristianshavn	27	83	49	60	57	52	44	42	1.4	4.2	2.5	5.0	2.9	2.5	1.9	1.7
Indre By	161	360	216	267	197	186	147	149	1.6	3 3	2.4	3.0	2.3	2.1	1.6	1.6
VII. Voldkvarteret	59	118	79	90	52	56	52	54	1 4	2.8	1.9	2.1	1.2	1.3	1.2	1.3
VIII. Østerbro	85	216	139	122	117	101	98	112	1.3	3.9	2.4	2.0	1.9	1.7	1.6	1.8
IX. Blegdam	49	135	83	94	54	66	58	85	1.4	4.2	2.6	2.9	1.4	1.9	1.7	2.4
X. Nørrebro	87	173	129	106	110	86	99	106	2.1	3.8	2.7	2.1	2 1	1.6	1.9	2.0
XI. Blaagaard	103	145	108	86	93	69	68	65	2.8	4.1	3.1	2.5	2.7	1.9	1.9	1.8
XII. Vesterbro	149	275	180	185	172	151	151	137	2.2	4.0	2.6	2.6	2.3	2.0	2.0	1.8
Ydre By	532	1062	718	683	605	529	526	559	2.0	3.8	2 5	2.3	2.0	1.8	1.7	1.8
XIII. Valby	28	21	23	24	29	16	20	19	2.5	1.8	1.9	1.8	2.2	1.2	1.4	1.3
XIV. Brønshøj	12	36	35	36	26	17	22	31	0.9	2.5	2 2	2.2	1.5	0.9	1.2	1.7
XV. Sundby	45	111	79	95	84	71	68	68	1.5	3.4	2 3	2.7	2.3	1.9	1.8	1.7
Forstæder	85	168	137	155	139	104	110	118	1.5	2.9	2.2	2.1	2.1	1.5	1.6	1.6
Havn, Uden Bolig	7	24	20	19	10	12	10	5	»	»	»	»	»	»	»	»
Hele Byen	785	1611	1091	1124	951	831	793	831	1.8	3.7	2.5	2.5	2.1	1.8	1.7	1.8

Lungetuberkulosedødeligheden udgjorde i 1912 9,72 pCt. af den samlede Dødelighed, et Forholdstal, som er højere end for noget Aar siden 1906, da det var 9,95 pCt.

Under Mortalitetstabellens Rubrik for Phthisis pulmonum opførtes i 1912 ialt 643 Dødsfald mod 610 i 1911 og 541 i 1910. Mortalitetskvotienten som i 1910 var 1,18 og i 1911 1,31 p. M. viser paany en Opgang til 1,36 p. M. i 1912.

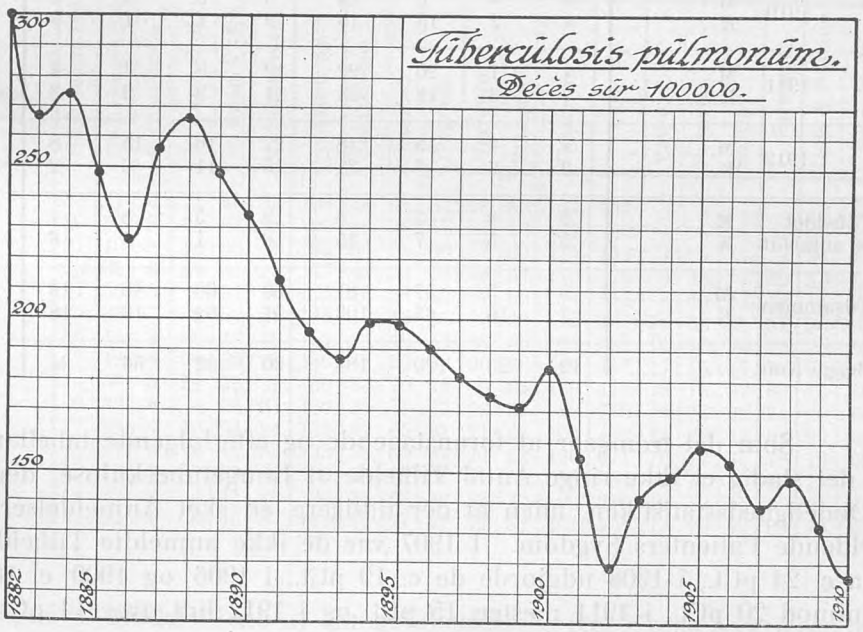

Gennemsnittet for de 3 sidste Aar, 1,28 p. M., er dog lavere end Gennemsnittet for Femaaret 1905—1900, der var 1,46 p. M.

Døde af **Lungetuberkulose**	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde	Døde af **Lungetuberkulose**	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde
1835—1839	3.62	13.67	1890—1894	2.05	9.90
1840—1844	3.44	13.00	1895—1899	1.83	10.32
1845—1849	3.37	12.08	1900—1904	1.49	9.10
1850—1854	3.04	11.83	1905—1909	1.46	9.38
1855—1859	2.96	11.33	1910	1.18	8.31
1860—1864	3.07	12.05	1911	1.31	8.89
1865—1869	2.97	12.86	1912	1.36	9.72
1870—1874	3.42	14.31			
1875—1879	3.14	12.92			
1880—1884	2.89	12.40			
1885—1889	2.51	11.28			

Døde af Lungetuberkulose i 1912.

Tilfældet første Gang anmeldt		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derover	Ialt	
1905	M.	»	»	1	»	1	4	»	»	6	12
	K.	»	»	1	1	1	2	»	1	6	
1906	M.	»	»	1	2	6	6	2	»	17	29
	K.	»	»	2	6	2	1	»	1	12	
1907	M.	»	»	3	6	3	2	»	»	14	19
	K.	»	»	»	3	2	»	»	»	5	
1908	M.	»	»	3	2	2	4	3	1	15	26
	K.	»	»	2	5	»	3	»	1	11	
1909	M.	»	1	5	9	3	6	5	2	31	50
	K.	»	»	3	5	5	4	1	1	19	
1910	M.	»	»	6	14	6	9	5	1	41	83
	K.	»	2	13	13	9	1	1	3	42	
1911	M.	»	1	20	22	12	8	4	4	71	141
	K.	»	3	18	24	11	9	2	3	70	
1912	M.	»	4	15	18	27	16	13	8	101	191
	K.	2	6	17	31	15	11	6	2	90	
Tilfældet ikke anmeldt	M.	5	3	3	8	9	5	8	»	41	92
	K.	5	5	7	15	6	1	6	6	51	
Tilsammen	M.	5	9	57	81	69	60	40	16	337	643
	K.	7	16	63	103	51	32	16	18	306	
Begge Køn		12	25	120	184	120	92	56	34	643	

Som det fremgaar af foranstaaende og efterfølgende tabellariske Oversigt, er det stadig et ikke ringe Antal Tilfælde af Lungetuberkulose, der forekommer i Dødelighedsstatistiken, uden at der tidligere er sket Anmeldelser om de paagældende Patienters Sygdom. I 1907 var de ikke anmeldte Tilfældes Antal oppe paa c. 24 pCt., i 1908 udgjorde de c. 19 pCt., i 1906 og 1909 c. 18 pCt., i 1910 henimod 20 pCt., i 1911 næsten 15 pCt. og i 1912 lidt over 14 pCt. af alle indregistrerede Dødsfald af Lungesvindsot.

Foruden de 786 Ftisisdødsfald, som siden Begyndelsen af 1906 ere optagne paa Mortalitetstabellen, uden at de paagældende forinden havde været anmeldt

som lidende af Tuberkulose i Lunger eller Strubehoved, er der, som det fremgaar af nedenstaaende Tabel, indtraadt 3528 Dødsfald af Lungesvindsot blandt de 8017 siden 31. December 1905 anmeldte Patienter. Men desuden maa man gaa ud fra, at et større eller et mindre Antal af de resterende 4489 Patienter, om

Lungetuberkulose	Sygdoms-tilfælde	Døde af Lungetuberkulose						
		i 1906	i 1907	i 1908	i 1909	i 1910	i 1911	i 1912
Anmeldt $^{31}/_{12}$ 1905	785	181	64	47	31	21	12	12
Anmeldt i 1906	1611	359	208	104	57	33	39	29
Anmeldt i 1907	1091	»	193	154	63	38	23	19
Anmeldt i 1908	1124	»	»	227	139	67	44	26
Anmeldt i 1909	951	»	»	»	198	99	73	50
Anmeldt i 1910	831	»	»	»	»	176	136	83
Anmeldt i 1911	793	»	»	»	»	»	191	141
Anmeldt i 1912	831	»	»	»	»	»	»	191
Ialt anmeldte Tilfælde	8017	540	465	532	488	434	518	551
Ikke anmeldte Tilfælde	786	120	144	126	105	107	92	92
Tilsammen	8803	660	609	658	593	541	610	643

hvilke Beretning er modtaget, ligeledes er afgaaet ved Døden uden at være optagne i Mortalitetstabellens Tuberkuloserubrik, enten fordi de er døde efter Bortflytning fra Hovedstaden eller fordi Dødsfaldet skyldes eller tilskrives en anden Aarsag end den tilstedeværende Tuberkulose.

Døde af Lungetuberkulose	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø.-Kv.	St. Annæ V.-Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Udb. & Havnen	**Hele Staden**
1898	37	47	6	9	66	33	198	48	40	64	58	93	94	397	»	»	»	»	16	611
1899	26	52	9	14	63	29	193	45	36	57	66	73	112	389	»	»	»	»	24	606
1900	27	48	8	14	63	31	191	56	55	60	74	82	115	442	»	»	»	»	24	657
1901	23	55	6	14	51	28	177	43	34	58	63	64	113	375	6	14	»	20	13	585
1902	21	30	3	8	37	26	125	46	38	42	57	52	77	312	8	13	17	38	14	489
1903	22	33	7	8	53	25	148	47	42	51	75	66	72	353	10	16	31	57	30	588
1904	16	48	6	8	43	30	151	44	48	42	82	58	94	368	15	15	43	73	25	632
1905	9	49	8	9	53	22	150	42	53	59	90	68	100	412	17	15	47	79	31	672
1906	14	36	5	14	55	39	163	43	70	48	80	64	109	414	10	13	37	60	23	660
1907	8	33	8	6	58	37	150	36	71	47	66	57	88	365	19	16	39	74	20	609
1908	17	29	3	10	54	24	137	42	65	51	71	66	105	400	15	33	44	92	29	658
1909	11	21	9	8	44	32	125	23	60	32	74	62	120	371	16	17	45	78	19	593
1910	13	15	3	7	39	28	105	34	61	31	72	53	85	336	20	17	49	86	14	541
1911	11	33	2	4	41	29	120	38	67	53	68	60	90	376	16	19	55	90	24	610
1912	17	24	4	6	45	37	133	39	77	57	72	62	101	408	14	20	49	83	19	643

Fordelingen af Dødsfaldene af Lungetuberkulose paa Byens Kvarterer afveg ikke i nogen væsentlig Grad fra den sædvanlige.

29 Patienter, der led af Lungetuberkulose, foranledigedes i Løbet af 1912 paa Grundlag af en af vedkommende Kredslæge foretagen Undersøgelse indlagt

paa Hospital for offentlig Regning i Henhold til § 6 i Lov Nr. 69 af 14. April 1905, nu afløst ved § 5 i Lov Nr. 55 af 1. April 1912.

Desinfektion for Lungetuberkulose aarlig	A_1 Desinf. i Sygdomstilfælde Lov. 14. IV. 5 Lov. 1. IV. 12	A_2 Desinf. efter Dødsfald Lov 11. V. 97 Lov 14. IV. 5 Lov 1. IV. 12	B. Desinf. for ubemidlede (Kommunal Bevilling)	C Betalt Desinfekt. for privat Regn.
1891—1896 gnsnitl.	»	»	151	59
1897—1905 gnsnitl.	»	285	73	49
1906—1910 gnsnitl.	579	255	»	»
1911	849	241	»	»
1912	694	269	»	»

Desinfektion for Lungetuberkulose besørgedes fra Sundhedskommissionens Desinfektionsstation i 963 Tilfælde, deraf de 269 Desinfektioner efter Dødsfald, 694 Desinfektioner efter Bortflytning, Hospitalsindlæggelse o. s. v.

Paa Tuberkulosediagnosestationen (Øresundshospitalet) modtoges i 1912 2228 Prøver Opspyt til Undersøgelse paa Tuberkelbaciller. Undersøgelsen gav i 402 Tilfælde positivt, i 1826 Tilfælde negativt Resultat.

	Positivt Resultat	Negativt Resultat	Ialt
1901	118	263	381
1902	262	887	1149
1903	341	1267	1608
1904	325	1329	1654
1905	345	1462	1807
1906	396	1600	1996
1907	394	1746	2140
1908	428	1589	2017
1909	344	1820	2164
1910	378	1673	2051
1911	359	1820	2179
1912	402	1826	2228

Til Sammenligning vedføjes en Oversigt over Dødeligheden af Lungetuberkulose i en Del andre større Byer.

Døde af Tub. pulm. paa 100000 Indb.	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912
Rotterdam	159	167	149	136	130	122	133	139	136	110	129	121	114	111
Amsterdam	168	184	152	143	138	143	146	141	147	130	142	130	135	122
Hamborg	200	204	183	182	166	158	156	150	149	134	132	126	125	126
London	187	175	170	164	160	167	148	144	140	132	131	114	135	135
København	171	183	154	119	141	149	158	153	139	145	132	118	131	136
Berlin	219	233	219	204	193	208	214	186	185	182	179	176	168	168
Kristiania	277	272	233	203	212	219	275	222	217	213	196	183	182	185
München	299	325	274	273	255	258	286	247	228	229	229	205	193	189
Stockholm*)	261	245	247	231	215	222	222	210	217	249	241	233	196	225
Wien	379	379	353	344	340	314	329	289	288	275	271	249	266	237
Paris	406	409	402	396	382	382	380	378	395	382	358	366	341	332

Rotterdam, Amsterdam, Hamborg, London og København viser sig med Hensyn til Tuberkulosedødelighed gunstigere stillede end de fleste andre store Byer.

*) Fra og med 1908 er der for Stockholms Vedkommende sket en Ændring i Registreringsprincipet.

Dødeligheden af **andre tuberkuløse Sygdomme** (Mortalitetstabellens Rubr. 27, 28, 29 og 31) var i 1912 lidt lavere end det foregaaende Aar; den nærmede sig som sædvanlig til at udgøre en Fjerdedel af Dødeligheden af samtlige tuberkuløse Sygdomme. Den samlede Dødelighed af tuberkuløse Sygdomme var i 1908 1,88, i 1909 1,71, i 1910 1,59, i 1911 1,76 og i 1912 1,77 af 1000 Indbyggere.

Dødsfald af Tuberkulose	Døde af Lungetuberkulose		Døde af andre tub. Sygd.		Døde af tub. Sygd. ialt	
	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.
1882—1886	3572	2.63	1211	0.89	4783	3.52
1887—1891	3743	2.44	1291	0.83	5034	3.27
1892—1896	3213	1.94	1419	0.86	4632	2.80
1897—1901	3084	1.73	1142	0.63	4226	2.36
1902—1906	3040	1.44	1091	0.53	4131	1.96
1907—1911	3011	1.34	892	0.39	3903	1.73
1912	643	1.36	197	0.42	804	1.77

Af de her omhandlede tuberkuløse Sygdomme er *Meningitis* den mest udbredte; i 1912 indtraadte 113 Dødsfald af denne Sygdom, deraf 16 blandt Børn under 1 Aar, 45 mellem 1 og 5 Aar, 38 mellem 5 og 15 Aar. Af *Tuberculosis in aliis corporis partibus*, Mortalitetstabellens Nr. 31, døde 54 Personer.

3) *Andre Sygdomme.*

Kønssygdomme (*Gonorrhoea*, *Ulcus venerum*, *Syphilis*) forekom i 1912 med mindre Udbredelse end i det foregaaende Aar. I Forhold til Folkemængden var Nedgangen ret betydelig.

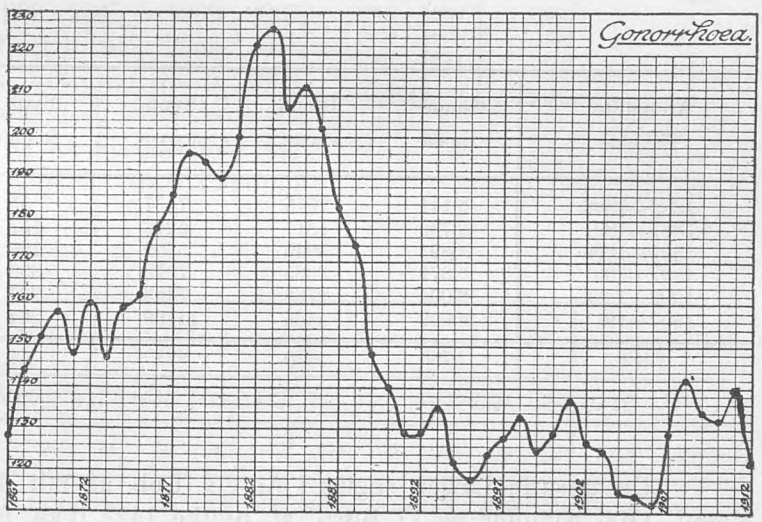

Gonorré forekom med 5786 Tilfælde (mod 6500 i 1911), veneriske Saar med 670 (mod 692 i 1911), Syfilis med 2383 Tilfælde (mod 2696 i 1911). Af de anmeldte Sygdomstilfælde behandledes 1384 Tilfælde af Gonorré, 190 Tilfælde af venerisk Saar og 947 Tilfælde af Syfilis paa Hospital henholdsvis 266 Tilfælde af Gonorré, intet Tilfælde af venerisk Saar og 43 Tilfælde af Syfilis paa Militært Sygehus. Af de anmeldte Syfilistilfælde faldt 2239 paa Rubriken Syphilis acquisita e coitu impuro, 100 paa

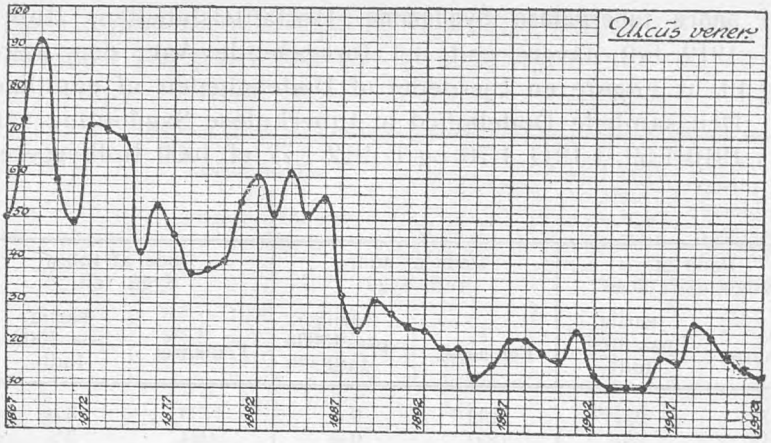

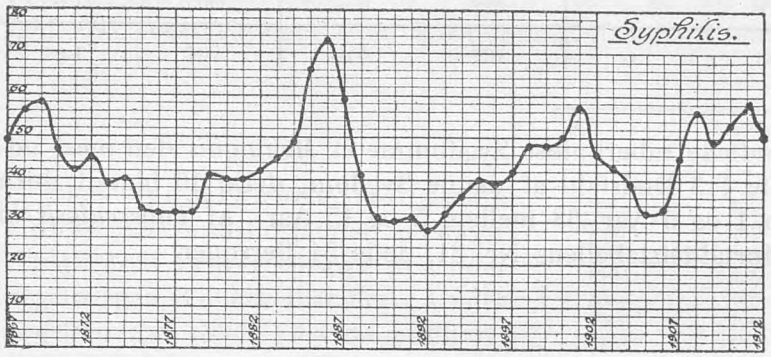

Rubriken Syphilis congenita, medens 44 opføres som Syphilis insons. Af Syfilis døde 59 Personer, deraf 50 af medfødt Syfilis.

De anførte Tal synes at tale for, at den forøgede Udbredelse af Kønssygdomme, som bemærkedes i Aarene 1907—1911, kun har været tilsyneladende, og at det snarere er den lettere Adgang til Lægehjælp, som Loven af 30. Marts 1906 gjorde mulig, der har medført, at et større Antal Tilfælde er kommet under Lægebehandling, hvilket har bevirket en Stigning af Anmeldelsernes Antal.

Den gratis ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme i Henhold til Loven af 30. Marts 1906 fungerede i 1912 ligesom i de to foregaaende Aar efter den fra 1. Oktober 1909 indførte endelige Ordning (jvfr. Stadslægens Aarsberetning for 1909).

Anmeldte Tilfælde	Gonorrhoea	Ulcus vener.	Syph. acqvis.	Syph. insons	Syph. congen.	Ialt
1882—1886	29141	7575	7167	55	368	44306
1887—1891	23732	4317	5279	157	457	33936
1892—1896	20823	3045	5302	186	279	29635
1897—1901	23371	3685	7976	359	476	35867
1902—1906	25004	2733	7463	237	419	35856
1907—1911	30609	4466	11199	264	348	46886
1912	5786	670	2259	44	100	8839

De ansatte Læger søgtes i Aarets Løb af ialt 4766 nye Patienter, 3583 Mænd, 1106 Kvinder og 77 Børn, af hvilke 1422 ikke fandtes lidende af nogen Kønssygdom; af de øvrige 3344 anmeldte led 1041 af Syphilis (deraf 342 med første Udbrud). 240 af venerisk Saar og 2063 af Gonorré. Bortset fra de paa Polikliniken for ubemidlede, Kommunehospitalets 4. Afdelings Konsultationsstue

Paa 10000 Indbyggere anmeldtes:

Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis	Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis	Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis
1867	128	50	49	1883	226	51	45	1899	125	19	48
1868	144	73	56	1884	207	61	49	1900	129	17	50
1869	152	92	58	1885	212	51	66	1901	137	24	57
1870	158	59	47	1886	202	55	73	1902	127	14	46
1871	148	49	42	1887	183	32	59	1903	125	11	43
1872	160	72	45	1888	174	24	41	1904	115	11	39
1873	147	71	39	1889	148	31	31	1905	114	11	32
1874	159	69	40	1890	140	28	30	1906	112	18	33
1875	162	42	33	1891	129	25	31	1907	129	17	45
1876	178	53	32	1892	129	24	28	1908	142	26	56
1877	186	46	32	1893	135	20	32	1909	134	23	49
1878	196	37	32	1894	122	20	36	1910	132	18	53
1879	194	38	41	1895	118	13	40	1911	140	15	58
1880	190	40	40	1896	124	16	39	1912	122	14	50
1881	200	54	40	1897	128	22	42				
1882	222	60	42	1898	133	22	48				

og Rigshospitalets Klinik for Hud- og Kønssygdomme behandlede, har altsaa 38 pCt. af alle anmeldte Patienter søgt den her omhandlede offentlige Behandling.

Af **Fnat** (*Scabies*) anmeldtes lidt flere Tilfælde end i 1911, men i Forhold til Folkemængden var denne Sygdoms Udbredelse ikke stigende fra 1911 til 1912.

Anmeldelsernes Antal var ved dette Aarhundredes Begyndelse aftaget til omkring 700 aarlig, men i de sidste 6 Aar anmeldtes henholdsvis i 1907: 1328, i 1908: 2345, i 1909: 3007, i 1910; 2903, i 1911: 2607 og i 1912: 2665. Den betydelige Tilvækst, som kulminerede i 1909, synes at skyldes Indvandring af russisk-polske Emigranter. Ligesom i de to foregaaende Aar var Antallet af anmeldte Tilfælde størst i Januar Maaned.

Scabies Gennemsnitl.	Aarlig anmeldte Tilf.	paa 1000 Indbyggere
1882—1886	1020	3.7
1887—1891	917	3.0
1892—1896	798	2.4
1897—1901	646	1.8
1902—1906	933	2.2
1907—1911	2440	5.4
1912	2665	5.6

Scabies	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	pro Mille
1882—1906 ialt	2490	1905	2009	1777	1636	1423	1163	1253	1562	1984	2324	1966	21512	
Gennemsnitl. aarlig (25 Aar)	100	76	80	71	66	57	47	50	62	79	93	79	860	2.6
1907	120	90	138	98	74	73	80	123	95	160	139	138	1328	3.0
1908	195	181	224	178	196	182	157	152	206	223	264	196	2354	5.3
1909	325	236	285	250	207	200	189	249	221	303	381	216	3007	6.7
1910	421	255	268	250	187	153	151	195	236	230	283	274	2903	6.3
1911	304	272	223	189	197	156	177	145	219	223	268	234	2607	5.6
1912	317	244	242	192	223	210	182	203	205	240	233	174	2665	5.6

Af **Drankergalskab** (*Delirium tremens*) anmeldtes i 1912 536 Tilfælde med 19 Dødsfald.

Anmeldte Tilfælde af Delir. trem. 1882—1911 og 1912.															Døde i Femaaret	pCt. af anmeldte
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	aarlig p. 1000 Indb.		
1882—1886	110	111	112	97	134	130	134	124	117	135	128	126	1468	1.1	168	11.4
1887—1891	152	136	149	172	214	228	218	200	219	180	146	213	2227	1.5	177	7.9
1892—1896	194	135	162	193	207	201	233	198	177	195	209	209	2313	1.4	80	3.4
1897—1901	221	236	236	235	257	211	223	223	214	236	236	288	2816	1.6	135	4.8
1902—1906	240	272	311	312	274	331	261	274	242	235	278	275	3311	1.6	123	3.8
1907—1911	333	252	264	286	274	265	302	277	271	278	321	318	3439	1.5	203	5.9
1912	48	40	62	49	52	41	47	52	27	47	38	33	536	1.2	19	3.5

Foruden 19 Dødsfald af Delirium tremens har Mortalitetstabellen 71 Dødsfald under Rubriken Alcoholismus chronicus, deraf 55 Mænd og 16 Kvinder, af hvilke 6 Mænd og 2 Kvinder var over 65 Aar, 49 Mænd og 14 Kvinder mellem 20 og 65 Aar, én Mand af ukendt Alder. Endelig opføres under Rubriken Mors in ebrietate 3 Dødsfald, en Mand mellem 45 og 55 Aar og 2 Kvinder mellem 35 og 45 Aar. Som umiddelbar Følge af Drikfældighed er altsaa indtruffet 93 Dødsfald i 1912 mod 98 i 1911.

Kræft (*Cancer — Tumores maligni*) opføres i Mortalitetstabellen for 1912 med 816 Dødsfald, et større Antal end noget foregaaende Aar. Dødsfaldenes Antal er derved steget til 172 for 100,000 Indbyggere, medens det højeste hidtil naaede Tal var 168 for 100,000 Indbyggere i 1910.

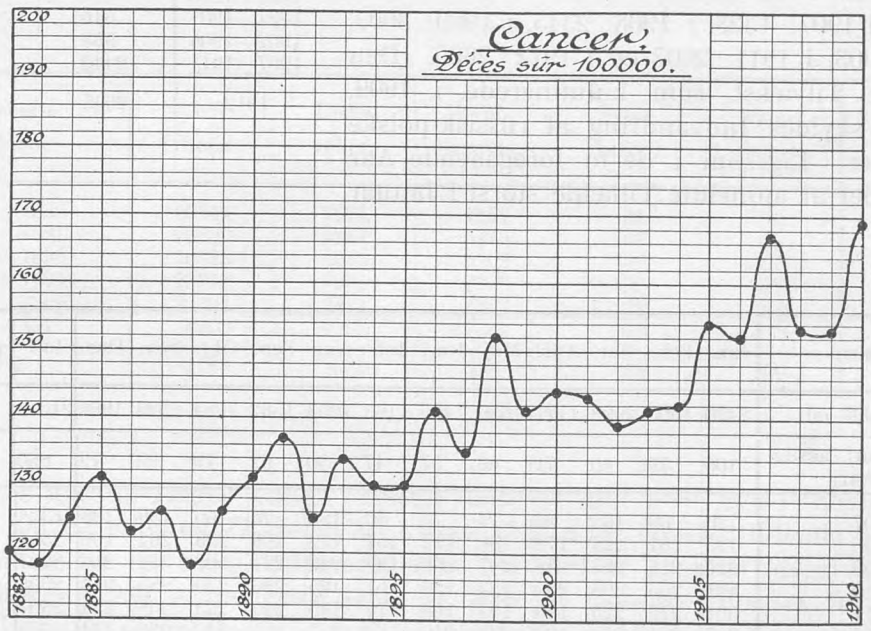

I alle 4 Kræftrubriker vare Tallene højere end de foregaaende Aar; forholdsvis var Stigningen størst i Rubriken Cancer in aliis corporis partibus.

Døde af Kræft 1882—1911 og i 1912.

Cancer	ventric.	uteri	mammæ	in al. cp. ptb.	Tilsammen
1882—1886	633	247	96	711	1687
1887—1891	702	228	105	930	1965
1892—1896	725	267	108	1092	2192
1897—1901	825	292	140	1302	2559
1902—1906	1028	374	170	1510	3082
1907—1911	1108	417	192	1876	3593
30 Aar Gennemsnitlig aarlig	167	61	27	247	503
1912	243	88	48	437	816

Beregnet paa 100,000 Indbyggere var Kræftdødsfaldenes Antal i 1912 172 mod 159 gennemsnitlig aarlig i Femaaret 1907—1911.

Dødsfald af Cancer	Gennemsnitlig aarlig	Paa 100,000 Indbyggere døde:					
		af Canc. ventr.	af Canc. uteri	af Canc. mammæ	af Canc. in al. cp. pt.	af Cancer	
						Ialt	udenbys fradragne
1882—1886	337	45	17	6	55	123	115
1887—1891	393	45	17	6	59	127	118
1892—1896	438	45	16	6	65	132	122
1897—1901	512	46	17	8	72	143	132
1902—1906	616	47	18	8	73	146	133
1907—1911	719	49	18	9	82	159	142
1912	816	51	19	10	92	172	151

Naar de udenbys boende fradrages, har Kræftdødsfaldenes Antal, beregnet paa 100,000 Indbyggere et enkelt Aar, nemlig i 1910, været lige saa højt som i 1912. Men bortset fra mindre Svingninger har Stigningen gennem en længere Aarrække forøvrigt været betydelig.

Om Kræftdødsfaldenes Fordeling paa Aldersklasserne i Aarene 1882—1912 giver de nedenstaaende Tabeller nærmere Oplysning under Hensyn til Kræftens Sæde.

Cancer ventriculi.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	5	326	1753	1829	3913
1907	»	»	16	101	107	224
1908	»	»	19	92	102	213
1909	»	»	12	93	99	204
1910	»	1	22	114	100	237
1911	»	»	12	116	102	230
1912	»	1	10	112	120	243
Ialt . .	»	7	417	2381	2459	5264

Cancer uteri.

Dødsfald	0—15	15—25	15—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	3	413	740	252	1408
1907	»	1	21	51	17	90
1908	»	»	18	52	13	83
1909	»	»	26	40	11	77
1910	»	1	23	46	17	87
1911	»	»	12	56	12	80
1912	»	»	26	45	17	88
Ialt . .	»	5	539	1030	339	1913

Cancer mammæ.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	»	71	312	236	619
1907	»	»	10	24	9	43
1908	»	»	4	21	5	30
1909	»	»	5	25	11	41
1910	»	»	7	20	15	42
1911	»	»	5	19	12	36
1912	»	»	10	22	16	48
Ialt . .	»	»	112	443	304	859

Cancer in aliis corporis partibus.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	78	106	645	2498	2218	5545
1907	2	4	43	166	162	377
1908	5	6	33	160	150	354
1909	4	8	48	164	142	366
1910	8	5	40	188	163	404
1911	3	3	36	183	150	375
1912	3	2	46	203	183	437
Ialt . .	103	134	891	3562	3168	7858

Alle Cancerdødsfald.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	78	114	1455	5303	4535	11485
1907	2	5	90	342	295	734
1908	5	6	74	325	270	680
1909	4	8	91	322	263	688
1910	8	7	92	368	295	770
1911	3	3	65	374	276	721
1912	3	3	92	382	336	816
Ialt . .	103	146	1959	7416	6270	15894

Af alle Kræftdødsfald indtræffer henimod 47 % i Alderen mellem 45 og 65 Aar, men de fleste Dødsfald af Cancer ventriculi, ogsaa 47 %, indtræffer i Alderen over 65 Aar. Dødsfald af Cancer uteri og Cancer mammæ indtræder hyppigst, henholdsvis 54 og 51 %, i Alderen 45—65. Cancer in aliis corporis

partibus optræder i alle Aldere; 3 % af Dødsfaldene indtraf i Alderen under 25 Aar.

Døde af **Cancer** paa 100000 Indb.	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912
Rotterdam	97	84	88	99	101	85	87	93	»	»
London	102	100	101	105	103	106	95	94	105	111
Hamburg	108	109	110	101	105	110	104	108	105	»
Amsterdam	107	109	112	112	106	117	117	126	118	127
Stockholm	116	99	117	112	119	128	125	124	102	»
Berlin	»	103	115	115	116	105	112	111	121	»
Kristiania	»	»	107	102	119	102	101	93	101	110
København	141	142	154	152	167	153	153	168	155	172

Ogsaa i 1912 synes København, saa vidt Oplysningerne række, at vedligeholde sin Stilling som den af Kræft mest hjemsøgte By blandt de her nævnte større Stæder.

Sukkersyge (*Diabetes mellitus*) synes i de senere Aar at medføre et stigende Antal Dødsfald.

Dødsfald af Diabetes i Aarene 1901—1912.

Aar	0—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt	Paa 100000 Indb. døde
		M.	K.	M.	K.		
1901	2	23	13	12	3	53	13.9
1902	»	21	13	4	8	46	11.2
1903	2	20	17	10	6	55	13.2
1904	2	21	14	8	8	53	12.5
1905	1	30	21	10	8	70	16.5
1901—1905 gennemsnitl.	1	23	16	9	7	55	13.5
1906	2	23	19	10	12	66	15.3
1907	2	33	22	16	5	78	17.7
1908	1	17	12	10	10	50	11.2
1909	4	14	23	9	9	59	13.1
1910	4	28	22	10	12	76	16.6
1906—1910 gennemsnitl.	3	23	20	11	9	66	14.8
1911	3	25	25	13	9	75	16.2
1912	3	23	24	12	17	79	16.7
1901—1912 tilsammen	26	278	225	124	107	760	

4) *Sygdomme i Garnisonen.*

Ifølge velvillig Meddelelse fra Hærens Lægekorps var Sundhedstilstanden i Københavns Garnison i 1912 god; de epidemiske Sygdomme optraadte i noget mindre Antal end i 1911. *Influenza* optraadte i 131 Tilfælde, der fordelte sig med 110 for Hærens Vedkommende og 21 for Søværnets. *Faaresyge* optraadte med 21 Tilfælde, *krupøs Lungebetændelse* med 56 (54 i Hæren, 2 i Søværnet).

For *Difteri* behandledes 39 Mand i Hæren, 2 i Søværnet; for *Rosen* 8 i Hæren, 2 i Søværnet; for *Gigtfeber* 40 i Hæren, 7 i Søværnet. *Skarlagensfeber* forekom 15 Gange, *Mæslinger* 18 Gange, *Rødlinger* 27 Gange, *Skoldkopper* 4 Gange. I Hæren optraadte et Tilfælde af *Paratyfus* og to Tilfælde af *Cerebrospinalmeningitis*.

Antallet af *veneriske Sygdomme* var i 1912 omtrent det samme som i 1911. *Gonorré* optraadte med 237 Tilfælde (169 i Hæren og 68 i Søværnet). *Første Udbrud af Syfilis* iagttoges hos 28 Mand (17 i Hæren og 11 i Søværnet), *Recidiv af Syfilis* optraadte med 99 Tilfælde (63 i Hæren, 36 i Søværnet), og *veneriske Saar* med 18 Tilfælde (14 i Hæren, 4 i Søværnet).

BEFOLKNINGSFORHOLD.

Folketal.

For 1911 beregnedes Hovedstadens Middelfolketal til 465,000 og for 1912 kan Indbyggerantallet med Tillæg af den sædvanlige Gennemsnitstilvækst indtil Aarets Midte anslaas til et Middeltal af 473,500.

	Gennemsnitlig aarligt							
	Antal Fødsler	p. M.	Antal Dødsfald	p. M.	Fødsels-Overskud	p. M.	Indvandrings Overskud	Samlet Tilvækst aarlig
1882—1886	10282	37.7	6183	22.7	4098	15.0	3902	8000
1887—1891	10680	34.7	6791	22.1	3889	12.6	1911	5800
1892—1896	10247	30.9	6325	19.1	3922	11.8	278	4200
1897—1901	10260	28.7	6379	17.9	3880	10.9	4330 (831*)	8200
1902—1906	12053	28.6	6584	15.6	5469	13.0	4731 (262*)	10200
1907—1911	12178	27.0	6775	15.0	5403	12.0	1197	5600
1912	11836	25.0	6616	14.0	5220	11.0	3280	8500

Fødselshyppigheden, som i de senere Aar har været stærkt aftagende, var i 1912 25,0 pro mille, altsaa lidt højere end det foregaaende Aar (i 1911: 24,6 p. m.), men lavere end noget andet Aar før 1911. Indvandringen var langt større end i 1911 og naaede omtrent det samme Omfang som i 1910.

Fordeling af 1000 Beboere paa Byens Kvarterer.

	1882	1895	1901	1902	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912
I. Gl. Bys ældre Del..	124	46	36	33	26	25	22	22	22	22	22
II. Gl. Bys yngre Del..	114	95	71	65	51	47	45	43	40	37	36
III. Gammelholm.....	33	23	19	17	14	14	13	13	13	13	13
IV. St. Annæ øster Kv..	63	32	28	25	21	21	20	20	19	17	17
V. St. Annæ vester Kv.	119	91	77	71	59	56	51	51	54	50	51
VI. Kristianshavn	67	60	52	49	47	45	45	44	46	50	52
Indre By	520	347	283	260	218	208	197	193	194	190	191
VII. Voldkvarteret	102	127	118	109	98	95	94	93	92	92	90
VIII. Østerbro	43	70	98	94	125	132	135	136	133	134	134
IX. Blegdam	51	102	93	88	75	73	72	72	76	75	75
X. Ydre Nørrebro	55	72	87	84	103	109	115	115	113	115	114
XI. Blaagaard	118	110	98	92	82	80	79	78	78	77	77
XII. Vesterbro	110	170	174	164	159	160	162	164	161	162	162
Ydre By	479	651	668	631	642	649	657	658	653	655	653
XIII. Valby.....	»	»	20	21	28	28	29	29	30	30	30
XIV. Brønshøj.....	»	»	27	27	33	36	36	38	39	40	40
XV. Sundby	»	»	»	59	77	77	79	80	82	81	83
Forstæder	»	»	47	107	138	141	144	147	151	151	154
Havn og Red	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

*) Tallene i Parenthes angiver den aarlige Befolkningsforøgelse, naar Indlemmelserne fraregnes.

I foranstaaende og den efterfølgende Tabel findes nogle Bidrag til Belysning af Befolkningens i Aarenes Løb skiftende Fordeling over Byens forskellige Kvarterer.

	Befolkningstæthed							Boligforhold	
	Areal ha	Beboere pr. ha 1906	m² pr. Indbygger 1906	Beboere pr. ha 1910	m² pr. Indbygger 1910	Beboere pr. ha 1912	m² pr. Indbygger 1912	Af 1000 boede i 1 og 2 Værelses Lejligheder 1 Febr. 1906	1. Febr. 1911
I. Gl. Bys ældre Del...	28	404	25	357	28	377	27	281	295
II. Gl. Bys yngre Del ..	88	241	41	210	48	195	51	323	287
III. Gammelholm	17	382	26	353	28	356	28	117	103
IV. St. Annæ øster Kv...	44	216	46	205	49	187	53	173	149
V. St. Annæ vester Kv..	66	382	26	371	27	366	27	498	475
VI. Kristianshavn	419	47	213	50	200	58	172	591	548
Indre By	662	141	71	134	74	137	73	388	379
VII. Voldkvarteret.....	337	124	81	126	79	127	79	248	230
VIII. Østerbro	502	112	89	121	82	127	79	408	385
IX. Blegdam	138	233	43	252	40	257	39	493	481
X. Ydre Nørrebro.....	342	135	74	152	66	158	63	578	546
XI. Blaagaard	83	422	24	430	23	439	23	538	527
XII. Vesterbro	281	242	41	265	38	273	37	499	463
Ydre By	1682	166	60	172	56	184	54	490	439
XIII. Valby.....	1155	10	1000	11	845	12	833	271	244
XIV. Brønshøj	2034	7	1429	9	1111	9	1067	361	323
XV. Sundby.....	1400	23	435	27	373	28	357	474	428
Forstæder	4589	15	665	15	665	16	625	405	364
Hele Byen	6933	63	159	66	151	68	147	439	416

Det ses, at Befolkningens gradvise Aftagen i den indre By er standset i 1912 og afløst af en mindre Tilvækst, navnlig paa Kristianshavn, hvor nye Arealer ere inddragne til Bebyggelse. I den ydre By er Befolkningen kun svagt tiltagende siden 1910. Derimod bemærkes en betydelig Forøgelse af Folkemængden fra 1906 til 1912 i de indlemmede Distrikter, navnlig i Sundbyerne.

Benyttelsen af 1 og 2 Værelsers Lejligheder er fra 1906 til 1911 aftaget over hele Byen. Endnu bo dog af 1000 Indbyggere 416 i 1 og 2 Værelsers Lejligheder, men Antallet af disse veksler betydeligt i de forskellige Bydele. Modsætningerne ere størst i den indre By; paa Gammelholm bo kun 103 af 1000 Indbyggere i Lejligheder paa et eller to Værelser, men paa Kristianshavn 548. Hertil nærmer sig Forholdene i det ydre Nørrebro, hvor 546 af 1000 Indbyggere bebo saadanne smaa Lejligheder.

Nedenstaaende maanedsvis ordnede Oversigt over Ægteskaber og Fødsler i 1912 er udarbejdet efter de fra Sognene til Stadslægekontoret indsendte ugentlige Opgørelser. Tallene kunne ikke stemme med den fra Statens statistiske Departement modtagne endelige Aarsopgørelse, hvis Resultat er benyttet i nærværende Aarsberetning. De korrigerede Tal findes vedføjede paa Oversigtstabellens Fod.

	Ægteskaber		Levendefødte														Dødfødte				
			Mandkøn				Kvindekøn				Ægtef.		Uægtef.		Tilsammen		Ægte		Uæg.		
	Ialt	pr. Dag	ægte	uægte	Ialt	pr. Dag	Ægte	Uægte	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Drenge	Piger	Drenge	Piger	Tilsammen
Januar	220	7.1	381	131	512	16.5	332	140	472	15.2	713	23.0	271	8.7	984	31.7	11	5	2	2	20
Februar	231	8.0	338	123	461	15,9	331	105	436	15.0	669	23.1	228	7.9	897	30.9	8	5	3	»	16
Marts	269	8.7	381	134	515	16.6	349	142	491	15.8	730	23.5	276	8.9	1006	32.4	10	6	5	3	24
April	389	13.0	322	150	472	15.7	336	127	463	15.4	658	21.9	277	9.2	935	31.2	5	6	5	2	18
Maj	515	16.6	394	126	520	16.8	346	139	485	15.6	740	23 9	265	8.5	1005	32.4	12	7	6	7	32
Juni	308	10.3	341	129	470	15.7	326	121	447	14.9	667	22.2	250	8.3	917	30.6	10	9	1	2	22
Juli	303	9.8	360	133	493	15.9	402	145	547	17.6	762	24.6	278	9.0	1040	33.5	14	4	8	4	30
August	288	9.3	363	161	524	16.9	354	129	483	15.6	717	23.1	290	9 4	1007	32.5	11	5	1	1	18
September	268	8.9	365	134	499	16.6	312	123	435	14 5	677	22.6	257	8.6	934	31.1	8	14	5	5	32
Oktober	470	15.2	381	129	510	16.4	367	143	510	16.6	748	24 1	272	8.8	1020	32.8	8	15	4	1	29
November	464	15.5	366	144	510	17.0	324	132	456	15.2	690	23.0	276	9.2	966	32 2	10	10	4	4	29
December	409	13.2	360	130	490	15.8	343	139	482	15.5	703	22 7	269	8.7	972	31.4	9	4	2	»	15
Hele Aaret	4134	11.3	4352	1624	5976	16.3	4122	1585	5707	15,6	8474	23,2	3209	8,8	11683	31.9	117	90	46	32	285
Korrigeret	4389	12.0	4419	1623	6042	16.5	4213	1581	5794	15.8	8632	23 6	3204	8.8	11836	32.3	118	94	46	32	290

Ægteskaber.

Ægteskabernes Antal var i 1912 ialt 4389, ɔ: 9,3 pro mille af Befolkningen; 3542 Par bleve kirkeviede og 847 eller 19,3 pCt, borgerligviede. Antallet af borgerlige Ægteskaber var i 1912 forholdsvis lavere end i de nærmest foregaaende Aar og langt lavere end i 1911, da 28,6 pCt. af de viede Par var borgerlig viede.

Ægteskaber	Kirkeviede Par aarlig	Borgerlig viede Par		Ialt Antal Ægteskaber aarlig	Paa 1000 Indbyggere aarlig
		aarlig	i pCt. af alle Ægteskaber		
1882—1886	2639	77	2.8	2716	10.0
1887—1891	2415	243	9.1	2658	8.0
1892—1896	2398	237	9.0	2635	8.1
1897—1901	2912	207	6.6	3119	8.7
1902—1906	2977	499	14.4	3476	8.2
1907—1911	3176	812	21.6	3989	8.8
1912	3542	847	19.3	4389	9.3

Fødsler.

Fødslernes Antal (levendefødte Børn) opgives fra Statens statistiske Departement for 1912 til 11836, deraf 3204 Fødsler udenfor Ægteskab. Af de uægtefødte Børn fødtes 2025 paa Rigshospitalets Fødeafdelinger, 1179 udenfor disse.

Antal Fødsler gennemsnitlig aarlig	Levendefødte Børn				Deraf udenfor Ægteskab			
	M.	K.	Begge Køn	paa 1000 Indb.	M.	K.	Begge Køn	paa 100 levendef.
1882—1886	5257	5025	10282	37.7	1044	998	2042	19.9
1887—1891	5479	5202	10681	34.7	1061	1022	2083	19.5
1892—1896	5224	5023	10247	30.9	1167	1081	2248	21.9
1897—1901	5330	5131	10461	29.3	1262	1212	2474	23.7
1902—1906	6184	5879	12063	28.6	1492	1411	2903	24.1
1907—1911	6255	5931	12186	27.0	1653	1532	3185	26.1
1912	6042	5794	11836	25.0	1623	1581	3204	27.1

Fødslernes Antal er lidt højere end det foregaaende Aar (25,0 paa 1000 Indbyggere mod 24,7 i 1911), men lavere end Gennemsnittet for Femaaret 1907—1911. Antallet af Fødsler udenfor Ægteskab holder sig omtrent uforandret, men er steget i Forhold til Antallet af samtlige Fødsler.

	Paa hver 1000 Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes følgende Antal Børn			Paa 1000 gifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn	Paa 1000 ugifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn
	i Ægteskab	udenfor Ægteskab	Tilsammen		
1880	110	27	137	269	46
1885	113	28	141	265	49
1890	102	25	127	240	44
1895	89	25	114	213	43
1901	85	27	112	206	46
1906	80	27	107	185	48
1911	68	25	93	157	47

Da Resultatet af den i 1911 afholdte Folketælling nu foreligger opgjort med Hensyn til Befolkningens Fordeling paa Køn og Aldersklasser, har den i foregaaende Aarsberetninger indeholdte Oversigt over den relative Fødselshyppighed blandt gifte og ugifte Kvinder i den forplantningsdygtige Alder, 15—45 Aar, nu kunnet føres videre for det nævnte Aar. Det viser sig, at det udelukkende er den ægteskabelige Frugtbarhed, som i Løbet af de sidste 30 Aar er aftaget. Denne Aftagen er saa betydelig, at Fødslernes Antal for gifte Kvinder i 1911 kun er tre Femtedele af det

	Rotterdam	Kristiania	Amsterdam	London	København	Hamborg	St. Petersbg.	Stockholm	Berlin	Paris	Wien	Budapest
Paa 1000 gifte Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes følgende Antal Børn												
1880	331	329	306	273	269	270	196	246	253	143	215	206
1890	312	284	296	250	240	252	194	233	212	125	213	213
1901	299	286	253	228	206	200	191	187	169	107	192	186
Paa 1000 ugifte Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes												
1880	17	34	16	10	46	26	56	49	34	47	95	79
1890	17	29	16	8	44	30	62	45	26	42	71	64
1901	13	29	11	6	46	28	48	39	26	36	62	54

tilsvarende Antal i 1880. Antallet af Fødsler udenfor Ægteskab er hverken aftaget eller tiltaget i Forhold til Antallet af ugifte Kvinder.

Til Sammenligning med andre større Byer hidsættes fra tidligere Aarsberetninger foranstaaende Tabel, som endnu ikke har kunnet føres videre for de fremmede Byers Vedkommende, fordi der i saa Henseende endnu ikke foreligger Oplysninger om de nyeste Folketællingers Resultater.

Som det fremgaar af efterfølgende Oversigt, er den lille Opgang i Fødslernes Antal i 1912 bemærket i de allerfleste Bydele; kun i Blegdamsdistriktet, paa Vesterbro og i Sundby er der bemærket en lille Nedgang.

Antal af **Fødsler** paa 1000 Indbyggere		Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder
Gennemsnitlig aarlig	1887	16.9	20.5	19.2	12.8	29.7	34.1	23.4	23.6	29.4	40.9	40.1	38 9	47.1	37.1	»	»	»	»
	1891-3	16.0	17.9	16.1	11.7	22.7	25.5	19.7	20.7	28.1	32.0	34.0	32.0	33.5	30.9	»	»	»	»
	1903-7	10.2	14.9	10.7	7.5	15.9	22.1	15.0	10.9	27.9	21.6	32.3	22.3	26.4	23.9	29.9	32.3	35.1	33 0
	1908	11.9	18.1	13.8	8.1	18.1	23.8	17.4	10.4	22.9	20.7	29.5	21.2	26.8	22.8	28.8	32.5	31 2	31.0
	1909	9.5	11.2	10.1	6.8	15.2	23.9	14.5	11.8	23.2	18.0	26 6	20.3	24.6	21.6	25.2	30.6	27.6	28.0
	1910	10.7	9.5	8.5	6.4	14.9	20.1	13.2	8.8	21.1	16.2	24.5	20.8	23.9	20.6	23.9	26.9	26.0	25.8
	1911	10.0	8.1	10.0	7.7	15.2	10.6	11.2	8.4	19.4	15.5	22.2	18.5	22.9	18.6	18.2	23.9	24.8	22.9
	1912	10.6	10.7	10.6	7.5	17.0	14.0	12.9	8.3	19.0	10.2	23.0	20.3	21.2	18.9	19.3	24.6	23.3	22 9

Som nævnt i tidligere Beretninger ere de her opførte Fødselskvotienter for de enkelte Bydele noget for lave, idet de kun ere beregnede efter de fra Jordemødrene indløbne Anmeldelser.

		Af samtlige Fødsler					
		Anmeldtes af Jordemødre		Forefaldt paa Stiftelsen		Anmeldtes ikke	
	1887	9075	85 %	1407	13 %	183	2 %
Gennemsnitlig	1891—1893	8644	83 %	1478	14 %	281	3 %
	1903—1907	9780	81 %	2073	17 %	281	2 %
	1908	10170	79 %	2299	18 %	324	3 %
	1909	9502	78 %	2122	17 %	646	5 %
	1910	8975	75 %	2282	19 %	743	6 %
	1911	8440	74 %	2455	21 %	574	5 %
	1912	8725	74 %	2548	22 %	563	4 %

Af samtlige i 1912 indtrufne 11836 Fødsler forefaldt 9288 udenfor Stiftelsen, af disse anmeldtes 8725 (7613 ægte og 1112 uægte) af Byens Jordemødre*); om 563 eller ca. 4 pCt. af alle Fødsler modtoges ikke den befalede Anmeldelse. Af de uanmeldte Fødsler angik 496 ægtefødte, 67 uægtefødte Børn.

*) Antallet af praktiserende Jordemødre i København var ved Udgangen af 1912 123.

Lades de paa Stiftelsen forefaldne 2548 Fødsler (om hvis Hjemsted ingen nærmere Oplysning kan tilvejebringes, men som for en meget stor Dels Vedkommende maa antages at angaa Personer, der ikke høre hjemme her i Byen) ude af Betragtning, viser det sig, at 1179 af de øvrige 9288 Børn, ɔ: 12,7 pCt., fødtes udenfor Ægteskab (1112 af Jordemødrene anmeldte, 67 ikke anmeldte).

Aar	Beregnet Folkemængde ved Aarets Midte	Ægteskaber		Levendefødte				Dødsfald (Dødfødsler excl.)							
						Udenfor Ægteskab				I Aldersklassen 0—1 Aar					
													Uægtefødte		
		Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	pCt. af alle Levendefødte	Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	pCt. af Levendefødte	pCt. af alle Dødsfald	Ialt	pCt. af alle Dødsfald 0—1 Aar	pCt. af uægte Levendefødte
1882	255000	2605	10.22	9570	37.53	1949	20.37	6290	24.66	2282	23.85	36.28	761	33.35	39.05
1883	263000	2699	10.26	9764	37.13	1925	19.72	5777	21.67	2039	20.88	35.29	676	33.15	35.12
1884	274000	2908	10.61	10494	38.30	1993	18.99	6423	23.44	2275	21.68	35.42	751	33.01	37.68
1885	284000	2714	9.56	10816	38.10	2198	20.32	5731	20.18	1828	16.90	31.90	639	34.96	29.07
1886	289000	2653	9.18	10765	37.25	2145	19.93	6696	23.17	2431	22.58	36.31	774	31.84	36.08
1887	295000	2515	8.53	10665	36.15	2037	19.10	6982	23.67	2191	20.54	31.38	675	30.81	33.14
1888	303500	2803	9.24	10698	35.25	2046	19.13	6577	21.67	2086	19.50	31.71	625	29.96	30.55
1889	308600	2639	8.55	10986	35.60	2193	19.96	6700	21.71	2184	19.88	32.60	664	30.40	30.19
1890	314600	2735	8.69	10470	33.28	2053	19.61	6694	21.28	1978	18.89	29.55	637	32.20	31.03
1891	319000	2597	8.14	10583	33.18	2085	19.79	7004	21.96	1865	17.62	26.63	576	30.88	28.11
1892	323000	2433	7.53	10196	31.57	2101	20.61	6602	20.44	1860	18.24	28.17	530	28.49	25.23
1893	327000	2674	8.18	10428	31.89	2255	21.62	6849	20.94	2214	21.23	32.33	661	29.86	29.31
1894	331300	2552	7.70	10149	30.63	2239	22.06	6378	19.25	1775	17.49	27.83	562	31.67	25.10
1895	335700	2683	7.99	10240	30.50	2310	22.51	6163	18.35	1835	17.92	29.77	585	31.88	25.32
1896	340500	2832	8.32	10222	30.02	2335	22.84	5635	16.55	1694	16.57	30.06	534	31.52	22.87
1897	345000	2914	8.45	10039	29.10	2312	23.03	5978	17.33	1714	17.07	28.67	587	34.25	25.39
1898	349000	3134	8.98	10259	29.40	2395	23.35	6156	17.64	1690	16.47	27.45	559	33.08	23.34
1899	354000	3124	8.82	10326	29.17	2427	23.41	6708	18.95	2021	19.57	30.16	609	30.13	25.09
1900	358000	3247	9.07	10230	28.58	2517	24.60	6269	17.51	1613	15.77	25.73	552	34.22	21.93
1901	381000	3179	8.35	11450	30.05	2721	26.04	6786	17.81	2023	19.36	29.81	696	34.40	25.58
1902	411000	3326	8.09	12007	29.21	2741	22.92	6155	14.98	1653	13.82	27.02	547	33.10	19.95
1903	417000	3461	8.30	12311	29.52	2838	23.05	6553	15.71	1816	14.75	27.71	606	33.37	21.25
1904	423000	3367	7.96	12057	28.50	2897	24.03	6657	15.74	1865	15.47	28.02	608	32.60	20.87
1905	425000	3458	8.14	11913	28.03	2977	24.99	6917	16.28	1754	14.72	25.36	603	34.38	20.42
1906	432000	3769	8.72	12026	27.84	3063	25.47	6661	15.42	1783	14.83	26.77	651	36.51	21.25
1907	439000	4077	9.29	12396	28.24	3193	25.76	6661	15.17	1469	11.85	22.05	479	32.61	15.00
1908	445000	3978	8.94	12793	28.75	3310	25.87	7292	16.39	1924	15.04	26.38	692	35.97	20.91
1909	450000	3823	8.50	12270	27.27	3122	25.44	6541	14.54	1336	10.89	20.43	481	36.00	15.41
1910	459000	3984	8.68	12000	26.14	3229	26.91	6512	14.19	1420	11.83	21.81	527	37.04	16.29
1911	465000	4081	8.77	11469	24.66	3071	26.68	6868	14.77	1288	11.23	18.75	419	32.53	13.64
1912	473500	4389	9.27	11836	24.98	3204	20.31	6616	13.97	1155	9.76	17.45	397	34.55	12.45

Dødsfald.

Dødsfaldenes Antal udgjorde i 1912 ialt 6616 eller 13,97 p. m. af Befolkningen. Dødeligheden var saaledes lavere end i noget tidligere Aar. Fraregnes 360 døde, der ikke var hjemmehørende i Byen, bliver Dødelighedskvotienten 13,21.

Dødsfald	Ialt døde aarlig		Deraf døde under 1 Aar aarlig			
					Deraf uægte fødte	
	Femaarets Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	Femaarets Gennemsnit	pCt. af alle Dødsfald	Femaarets Gennemsnit	pCt. af Dødsfald under 1 Aar
1882—1886	6183	22.65	2171	35.11	720	33.17
1887—1891	6791	22.04	2061	30.34	635	30.83
1892—1896	6325	19.08	1876	29.65	574	30.62
1897—1901	6379	17.85	1812	28.41	601	33.14
1902—1906	6584	15.62	1774	26.95	603	33.99
1907—1911	6775	15.01	1487	21.88	520	34.83
1912	6616	13.97	1155	17.45	397	34.55

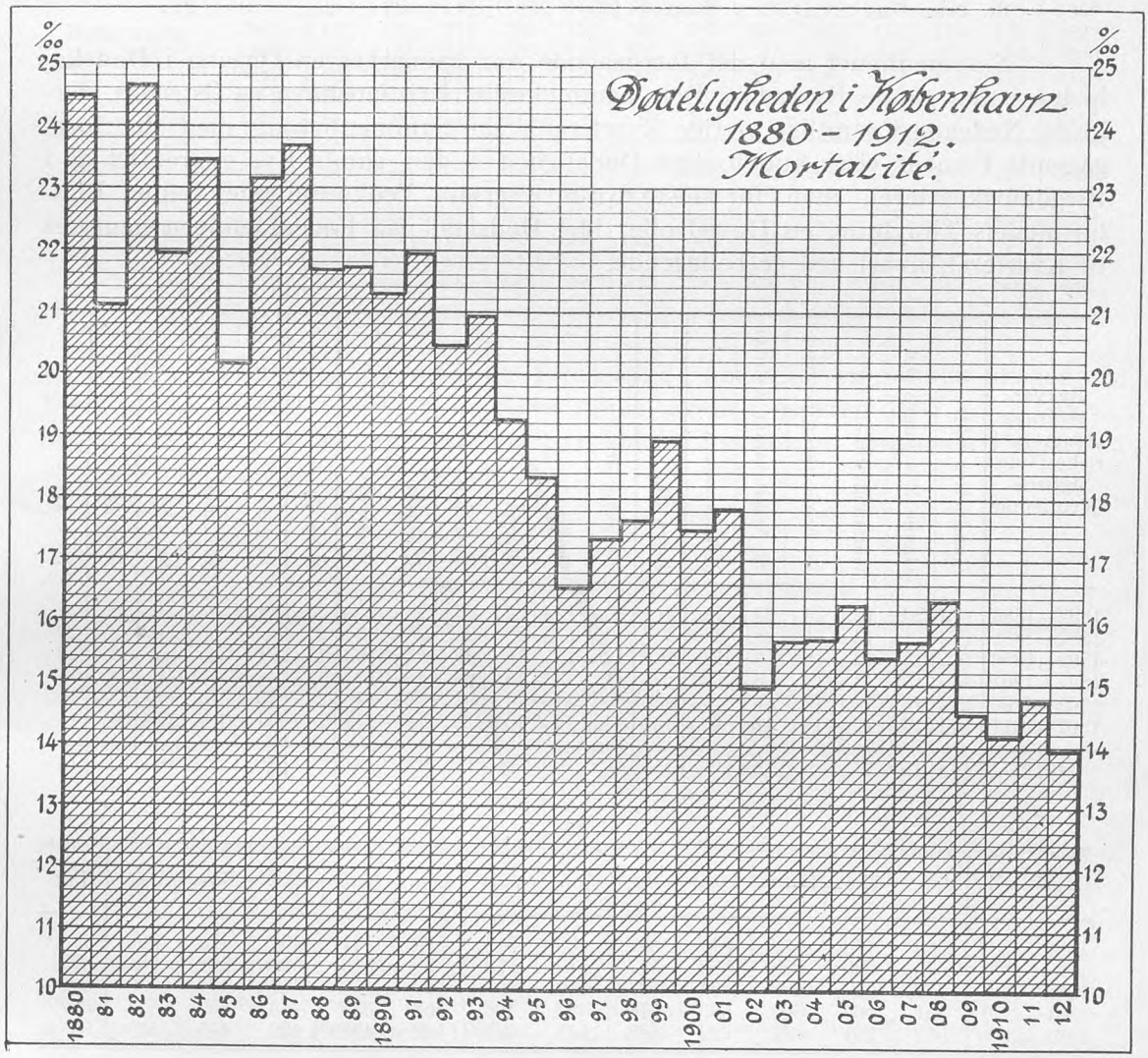

En lignende Nedgang i Dødeligheden genfindes i næsten alle nord- og vesteuropæiske Storbyer. I 1912 har Amsterdam, Rotterdam, Kristiania, Brüssel, Hamburg og London en lavere Dødelighed end København, Stockholm, Berlin, Wien, Paris og St. Petersborg en højere.

Antal Døde paa 1000 Indbyggere	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911	1912
Amsterdam	25.1	22.4	19.2	16.7	14.7	13.1	12.4	11.2
Rotterdam	24.2	22.0	20.8	18.0	15.6	13.3	12.1	11.3
Kristiania	19.9	22.3	19.0	17.5	15.3	13.0	13.5	13.4
Brüssel	23.4	21.2	20.2	17.2	15.2	14.1	13.9	13.5
Hamburg	25.2	25.3	24.2	17.3	16.3	14,8	14.7	13.6
London	21.0	20.0	20.2	19.0	16,6	14.3	15.0	13.6
København	22.2	22.3	20.2	17.6	16.1	15.1	14.8	14.0
Stockholm	24.3	21.2	20.0	18.2	16.1	14.3	12.7	14.2
Berlin	26 5	22.4	20.5	18.1	17.0	15.3	15.6	14.4
Wien	28.2	25.1	24.1	21.1	19 1	17.0	16 4	15.4
Paris	24.4	23.0	21.2	19.2	18.0	17.5	17.2	16 3
St. Petersborg	32.8	26.8	25.3	24.6	23.5	25.4	20.8	21.9

Sammenlignet med det foregaaende Aar bemærkes en Opgang i Dødeligheden i den gamle Bys ældre Del, Gammelholm, Kristianshavn og Østerbro, derimod Nedgang i samtlige øvrige Kvarterer. En Sammenligning med det foregaaende Femaar viser kun forøget Dødelighed i den gamle Bys yngre Del og i Blegdamskvarteret, men for sidstnævnte Kvarters Vedkommende spiller Rigshospitalets Tilflytning en Hovedrolle, idet Dødsfald paa Fødeafdelingen henføres til Kvarteret, hvori den er beliggende.

Bykvarterernes summariske Dødelighedskvotienter	Gamle Bys ældre Del	Gamle Bys yngre Del	Gammelholm	St. Annæ øster Kvarter	St. Annæ vester Kvarter	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Hele Byen
1882—1886	17.4	20.6	12.4	26.4	24.1	22.1	21.1	16.0	16.8	23.4	25.4	28.1	25.2	22.7	»	»	»	»	22.7
1887—1891	17.3	18.9	13.0	31.9	22.2	20.8	20.8	13.5	17.6	23.2	24.8	25.9	23.7	21.5	»	»	»	»	22.0
1892—1896	16.4	18.5	12.4	18.2	19.5	18.9	18.9	12.3	15.8	18.4	25.3	21.1	19.1	18.8	»	»	»	»	19.1
1897—1901	15.8	18.7	11.9	17.5	18.6	19.0	17.8	11.1	14.1	16.1	25.4	19.5	18.0	17.0	»	»	»	»	17.7
1902—1906	13.9	16.6	11.4	16.2	16 0	15.3	15.4	10.5	11.9	14.9	22.0	16.7	14.3	14.7	13.9	16.5	14.5	14.8	15.6
1907—1911	14.1	15.7	12.4	16.6	16.7	15.4	15.5	11.3	12.6	15.0	18.4	16.9	14.2	14.1	11.9	13.9	12.5	12.8	15.0
1912	14.2	16.1	11.9	11.0	14.3	14.5	14.3	10.7	10.4	16.3	17.1	15 3	12.0	13.2	10.5	11.1	10.9	11.2	14.0

Døde aarlig	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	529	478	560	549	542	499	517	530	521	451	478	529	6183
1887—1891	576	535	599	568	597	579	568	539	516	521	532	661	6791
1892—1896	618	517	609	554	547	530	507	529	450	459	467	539	6326
1897—1901	551	567	608	565	576	487	496	558	533	468	459	511	6379
1902—1906	569	521	627	622	628	548	522	542	499	492	475	539	6584
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	569	524	600	571	579	528	522	540	504	478	482	556	6453
1907	641	691	649	671	648	521	476	428	423	461	492	560	6661
1908	780	698	674	658	657	561	593	540	547	492	543	549	7292
1909	624	631	720	655	590	568	472	412	410	467	492	500	6541
1910	575	531	565	567	553	529	502	565	499	529	536	561	6512
1911	612	558	647	643	670	541	517	613	562	523	461	521	6868
1912	583	618	628	638	581	525	503	455	429	512	514	630	6616

I Februar, November og December var Dødsfaldenes Antal højere end i de tilsvarende Maaneder i 1911; derimod indtraf færre Dødsfald i de øvrige Maaneder af 1912 end i det foregaaende Aar.

Udsondres Dødsfaldene i Aldersklassen 0—1 Aar, som i efterfølgende Tabel, ses det, at Antallet af Dødsfald i den spæde Alder ikke i nogen af Aarets Maaneder er særlig høj, sammenlignet med de foregaaende Aar; i de fleste Maaneder er den lavere, og i Juni og September er den usædvanlig lav.

Dødsfald		Jan.	Feb.	Mar.	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
Døde under 1 Aar	1907	161	130	127	139	144	130	104	81	92	106	124	131	1469
	1908	167	181	174	160	152	136	160	218	189	118	138	131	1924
	1909	155	131	142	129	120	105	85	75	87	109	104	94	1336
	1910	105	94	114	121	107	98	123	202	126	109	110	111	1420
	1911	124	101	113	128	108	101	83	170	130	79	71	80	1288
	1912	117	100	112	115	89	82	106	99	67	86	71	111	1155
over 1 Aar	1907	480	561	522	532	504	391	372	347	331	355	368	429	5192
	1908	613	517	500	498	505	425	433	322	358	374	405	418	5368
	1909	469	500	578	526	470	463	387	337	323	358	388	406	5205
	1910	470	437	451	446	446	431	379	363	373	420	426	450	5092
	1911	488	457	534	575	562	440	434	443	432	444	390	441	5580
	1912	466	518	516	523	492	443	397	356	362	426	543	519	5461

En Sammenligning med de foregaaende Aar viser en stærkt aftagende Dødelighed, navnlig i den spæde Alder, men ogsaa i Alderen 1—5 Aar. Overhovedet viser Dødsfaldenes Fordeling paa Aldersklasserne en tiltagende Forskydning op mod de højere Aldersklasser.

Fordeling paa Aldersklasser af 1000 Døde.

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar	over 65 Aar	Ialt
1882—1886	351	124	38	330	157	1000
1887—1891	303	144	55	320	178	1000
1892—1896	296	118	48	339	199	1000
1897—1901	284	86	36	365	229	1000
1902—1906	270	75	28	377	250	1000
1907—1911	219	66	31	410	274	1000
1912	175	55	31	430	309	1000

Indenfor det første Leveaar er Dødeligheden fremdeles størst i den første Levemaaned. I Femaaret 1907—1911 ses, sammenlignet med en længere forudgaaende Aarrække, Dødeligheden i de senere Maaneder af det første Leveaar forholdsvis at vise en ret betydelig Nedgang, og denne fortsættes i 1912.

1000 Døde i Alderen 0—1 Aar	0—1 Maaned	2—3 Maaned	4—12 Maaned	
1882—1886	280	217	503	1000
1887—1891	266	221	513	1000
1892—1896	257	227	516	1000
1897—1901	266	240	494	1000
1902—1906	289	228	483	1000
1882—1906	272	226	502	1000
1907—1911	324	216	460	1000
1912	341	217	442	1000

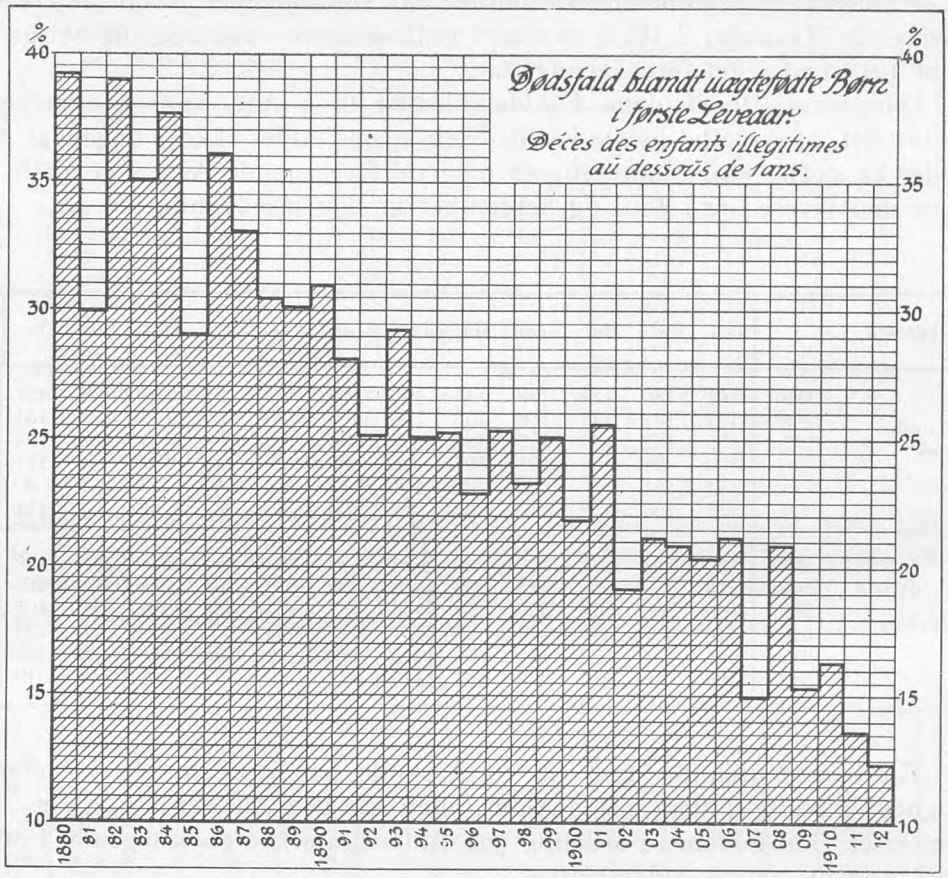
Dødsfald blandt uægtefødte Børn i første Leveaar.
Décès des enfants illegitimes au dessous de 1 ans.
%
40
35
30
25
20
15
10
1880 81 82 83 84 85 86 87 88 89 1890 91 92 93 94 95 96 97 98 99 1900 01 02 03 04 05 06 07 08 09 1910 11 12

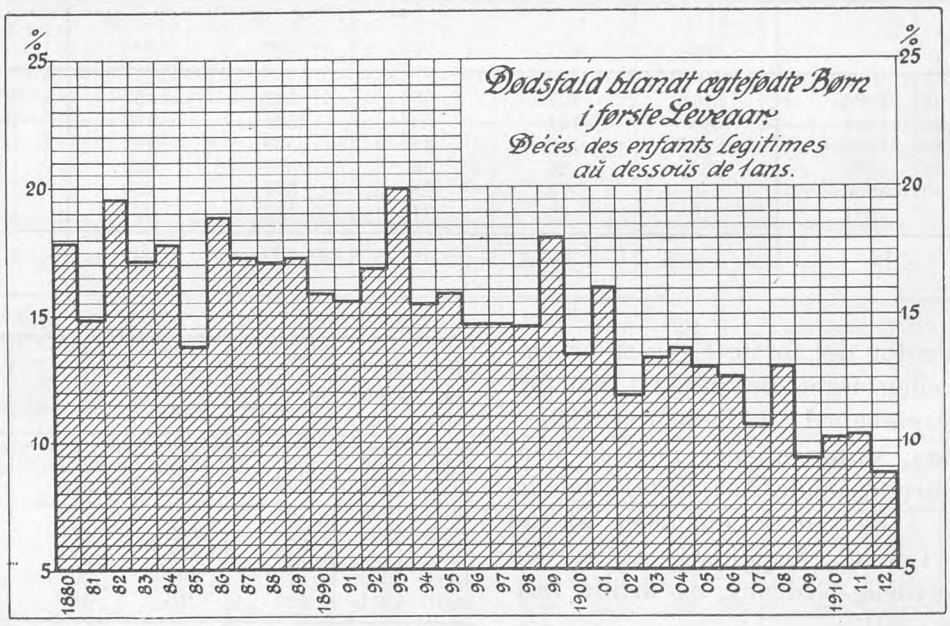
Dødsfald blandt ægtefødte Børn i første Leveaar.
Décès des enfants légitimes au dessous de 1 ans.
%
25
20
15
10
5
1880 81 82 83 84 85 86 87 88 89 1890 91 92 93 94 95 96 97 98 99 1900 01 02 03 04 05 06 07 08 09 1910 11 12

	Levendefødte aarlig Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar i pCt. af levendefødte		
	ægte	uægte	Til-sammen	ægte	uægte	Til-sammen	ægte	uægte	Til-sammen
1882—1886	8240	2042	10282	1451	720	2171	17.6	35.3	21.1
1887—1891	8597	2083	10680	1426	635	2061	16.6	30.5	19.3
1892—1896	7999	2248	10247	1301	575	1876	16.3	25.6	18.3
1897—1901	7787	2474	10261	1211	601	1812	15.6	24.3	17.7
1902—1906	9149	2904	12053	1171	603	1774	12.8	20.3	14.4
1907—1911	9001	3105	12186	968	520	1488	10.7	16.2	12.2
1912	8632	3204	11836	758	397	1155	8.8	12.4	9.8

Beregnes første Leveaars Mortalitet i Forhold til Antallet af Levendefødte, ses, ved Sammenligning med Femaaret 1907—1911, at Dødeligheden er aftaget stærkest for de uægte fødte Børns Vedkommende. idet den i 1912 er 3,8 pCt. lavere end i 1907—1911. For de ægtefødte Børns Vedkommende er Dødeligheden 1,9 pCt. lavere.

Døde i første Leveaar paa 1000 levendefødte	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912
Amsterdam...	203	199	168	146	122	90	91	64
Rotterdam....	209	207	191	167	144	105	103	79
Stockholm....	207	182	170	169	136	89	77	82
London	150	154	157	163	139	114	129	91
København...	201	203	185	171	156	129	112	98
Kristiania....	156	168	158	152	119	91	116	107
Hamburg ...	»	262	227	182	174	150	158	130
Berlin	281	264	242	218	202	165	173	142

Af de øvrige store Byer, med hvilke København her sammenstilles, udmærker Amsterdam, Rotterdam, Stockholm og London sig i 1912 ved en lavere

Dødsaarsag beregnet for 100000	1897—1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	Dødsaarsag beregnet for 100000	1897—1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	20. Alii morbi constit.	39	41	33	26	31	35	31
2. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	21. Ecclampsia	27	19	23	16	17	15	16
3. Fb. typhoidea ...	8	2	7	3	3	2	2	22. Apoplexia cerebri	54	46	50	51	50	52	59
4. Diphtheria	11	7	9	9	6	7	5	23. Alii morbi cerebri	68	73	66	65	60	59	62
5. Croup.....	6	1	2	3	2	3	1	24. Morbus cordis ...	119	131	131	145	137	136	147
6. Scarlatina	10	2	9	17	21	15	15	25. Pleuritis	8	6	9	5	7	6	3
7. Morbilli.....	18	18	8	22	5	8	8	26. Alii morbi pectoris	46	46	48	38	38	38	36
8. Tussis convulsiva	31	33	37	27	14	38	21	27. Peritonitis.....	17	12	13	15	9	13	11
9. Fbr. puerperalis..	4	4	3	1	2	5	4	28. Nephritis.....	38	35	43	34	35	40	32
10. Erysipelas.....	6	4	6	5	4	5	3	29. Alii morbi abdom.	82	66	78	68	76	79	69
11. Fbr. rheumatica..	5	2	4	2	2	4	3	30. Morb. ext. partium	23	22	26	21	23	26	22
12. Pneumonia croup.	40	47	44	49	43	56	44	31. Suicidium	31	26	26	29	27	28	26
13. Bronchopneumon.	119	96	126	112	80	80	92	32. Casus mortiferi ..	37	40	36	29	29	33	31
14. Cholerine	130	58	143	51	100	71	50	33. Vitia innata.....	80	87	86	77	75	73	60
15. Alii morbi epidem.	45	43	51	37	30	35	30	34. Atrophia infantilis	40	17	22	14	12	13	10
16. Tuberculosis.....	216	177	189	171	153	176	177	35. Marasmus senilis.	59	56	49	54	57	62	56
17. Cancer	145	167	152	153	168	155	172	36. Causa ignota	81	98	79	84	75	76	65
18. Syphilis.....	10	11	8	10	8	10	12								
19. Alcoholismus	20	24	23	21	20	20	20	Omnes caus. mort.	1673	1517	1639	1454	1419	1477	1397

Børnedødelighed end København, medens Kristiania, og navnlig Hamborg og Berlin, ere langt ugunstigere stillede.

Foranstaaende Oversigt over Aarsagerne til de i 1912 indtrufne Dødsfald, beregnet for 100,000 Mennesker, viser for de fleste Sygdomme lavere Tal end i de foregaaende Aar. Dog viser Kræftdødeligheden et højere Tal end nogensinde før. Ligeledes indtraf forholdsvis mange Dødsfald af Morbus cordis og af Apoplexia cerebri. Bronchopneumonien var atter noget hyppigere Dødsaarsag end de nærmest foregaaende Aar. Tuberkulosedødeligheden viste i 1912 ikke nogen Nedgang.

Af Børn i første Leveaar døde aarlig	Gennemsnitlig aarlig i Femaaret						1912 ialt	deraf uægte
	1882—1886	1887—1891	1892—1896	1897—1901	1902—1906	1907—1911		
Cholerine	420	415	410	468	457	343	202	76
Vitia innata, Debilitas congenita	263	258	234	270	351	355	282	91
Bronchitis, Influenza, Pneumoni etc.	248	273	297	285	260	224	202	73
Atrofi, Rachitis	441	357	265	217	161	91	60	26
Tussis convulsiva	61	80	70	66	78	73	54	23
Syphilis congenita	35	31	20	27	38	36	49	24
Enteritis, Ileus	80	71	85	87	54	32	29	9
Trismus, Tetanus	21	13	10	8	19	21	17	3
Tuberculosis	55	59	72	45	36	24	28	3
Morbilli	46	60	32	26	25	22	12	3
Diphtheria	14	27	15	9	8	7	4	1
Scarlatina	5	6	5	2	2	4	2	—
Aliæ causæ mortis	482	411	361	302	285	260	214	65
	2171	2061	1876	1812	1774	1487	1155	397

I den spæde Børnealder har Dødeligheden af Cholerine atter i 1912 været forholdsvis lav. Dødsfaldenes Fordeling paa ægtefødte og udenfor Ægteskab fødte Børn synes med Hensyn til Dødsaarsagerne ikke at frembyde noget usædvanligt Forhold i Sammenligning med de nærmest forudgaaende Aar.

Af de i 1912 paa Frederiksberg døde Personer havde 50 Hjemsted paa Københavns Grund; af disse døde 55 paa Kliniker og Hospitaler, 22 af disse vare Børn under 5 Aar, og af disse atter 14 under ét Aar (5 af disse fødte udenfor Ægteskab). For 10 af disse opføres Bronchopneumoni, for 5 Cholerine som Dødsaarsag, 9 vare over 65 Aar gamle.

1912 Paa 1000 Indbyggere	Fødte	Døde	Overskud	1912 Paa 1000 Indbyggere	Fødte	Døde	Overskud
Rotterdam	29.0	11.3	17.7	München	21.9	14.7	7.2
Malmø	27.4	10.8	16.6	Dublin	27.4	20.5	6.9
Göteborg	25.5	13.2	12.3	Dresden	20.0	13.1	6.9
Amsterdam	23.3	11.2	12.1	Stockholm	21.0	14.2	6.8
København	25.0	14.0	11.0	Berlin	20.4	14.4	6.0
London	24.5	13.6	10.9	Edinburg	20.9	15.7	5.2
Glasgow	28.1	17.6	10.5	Moskwa	28.9	24.3	4.6
Belfast	27.8	18.1	9.7	St. Petersborg	26.5	21.9	4.6
Kristiania	22.7	13.4	9.3	Prag	19.9	15.8	4.1
Triest	29.7	21.1	8.6	Wien	19.1	15.4	3.7
Hamburg	21.8	13.6	8.2	Brüssel	16.6	13.5	3.1
Budapest	26.5	18.5	8.0	Paris	16.8	16.3	0.5
Milano	23.4	15.8	7.6				

Som det fremgaar af foranstaaende Oversigt, sammenholdt med de foregaaende Aars, er Fødselskvotienten for de fleste her nævnte Byer fremdeles i Nedgang; en Natalitet paa over 30 pM. er ikke opført for nogen af Byerne. Højest staar Triest med en Natalitet af 29.7 pM., derefter Rotterdam og Moskwa; under 20 pM. har Prag, Wien, Paris og Brüssel. Dødeligheden er kun i Moskwa, St. Petersborg, Triest og Dublin over 20 pM. I foranstaaende Liste ere Byerne ordnede efter Overskudskvotientens Størrelse; København indtager en gunstigere Stilling end i 1911, idet Overskudet er vokset fra 9.9 til 11.0 pM.

1912 Paa 1000 Indbyggere	Fødselskvotient	Dødelighedskvotient	Overskudskvotient
højest	Triest 29.7	Moskwa 24.3	Rotterdam 17.7
	København 25.0	København 14.0	København 11.0
lavest	Brüssel 16.6	Malmø 10.8	Paris 0.5

Af *medikolegale Dødsattester*, som i Henhold til Lov af 4. Maj 1875 skulle udstedes i Tilfælde af Selvmord, saavel som naar Lig opdrive, Personer eller Fostre findes døde, eller naar Mennesker omkomme ved ulykkelig Hændelse, samt naar ellers Undersøgelse er indledet af det offentlige i Anledning af et indtruffet Dødsfald, indkom i Aaret 1912 ialt 306 eller omtrent det sædvanlige Antal.

Ved *ulykkelig Hændelse* omkom ifølge Mortalitetstabellen ialt 146 Personer, heri indbefattet 4 Tilfælde af Manddrab, mod 152 i 1911, 133 i 1910, 129 i 1909, 161 i 1908 og 174 i 1907. Af disse omkom 33 Mænd og 17 Kvinder ved Fald eller Knusning (herunder indbefattet Overkørsel), 29 Mænd og 2 Kvinder ved Drukning, 2 Børn af Mandkøn og 5 af Kvindekøn ved Kvælning (Ihjelligning), 2 Mænd ved Vaadeskud, 8 Mænd og 4 Kvinder ved Forbrænding, 1 Mand ved Forfrysning, og 2 Mænd og 4 Kvinder ved Forgiftning (deraf 1 ved Morfin, 1 ved Veronal, 1 ved Sublimat, 1 ved Kalilud, 1 ved Belysningsgas og 1 ved ubekendt Gift) samt 21 Mænd og 12 Kvinder ved forskellige og ikke tilstrækkelig nøjagtigt oplyste Ulykkestilfælde. Ved 27 af Ulykkestilfældene er der ikke foretaget medikolegalt Ligsyn, men udfærdiget sædvanlig Dødsattest, enten fordi Døden først er indtraadt efter nogle Dages Lægebehandling, sædvanligvis paa Hospital eller fordi Politiet efter de foreliggende Omstændigheder ikke fandt tilstrækkelig Anledning til at lade foretage medikolegalt Ligsyn (jfr. Bemærkninger herom i Aarsberetningen for 1906, Side 37).

Der forøvedes i Aarets Løb 122 *Selvmord* mod 131 i 1911, 123 i 1910, 136 i 1909, 117 i 1908, 116 i 1907, 108 i 1906 og 148 i 1905; 94 Selvmord forøvedes af Mænd, 28 af Kvinder. 7 Mænd og 3 Kvinder aflivede sig ved Drukning, 63 Mænd og 10 Kvinder ved Hængning, 15 Mænd og 2 Kvinder ved Skydning, 2 Mænd ved Snitsaar, 4 Mænd og 10 Kvinder ved Gift (deraf 4 ved Saltsyre, 3 ved Belysningsgas, 2 ved Cyankalium, 1 ved Opium, 1 ved Morfin, 1 ved Strychnin, 1 ved Antifebrin og 1 ved ubekendt Gift) samt 3 Mænd og 3 Kvinder ved Nedstyrtning. — 2 Mænd og 2 spæde Drengebørn omkom ved Drab.

Desuden er der foretaget 67 medikolegale Ligsyn, navnlig ved pludselig Død, som i 21 Tilfælde skyldtes Alkoholisme, i 14 Tilfælde forskellige andre Sygdomme, medens der i 32 Tilfælde ikke lod sig paavise nogen bestemt Dødsaarsag.

Paa Københavns Hospitaler døde i 1912 ialt 3403 Personer, o: 51,4 Ct. af samtlige Dødsfald, nemlig paa Kommunehospitalet 1236 (deraf 16 paa Filialen paa St. Johannes Stiftelsen, 8 paa St. Josefs Hospital, 2 paa St. Elisabeths Hospital og 42 paa forskellige private Kliniker), paa Blegdamshospitalet 166, paa Øresundshospitalet 413, paa Sundby Hospital 49, paa Balders Hospital 94, paa St. Johannes Stiftelsens Sygehus 229, paa Almindelig Hospital 195, paa Alderdomshjemmet 129, paa Sundholms Sygeafdeling 28, paa Rigshospitalet 378, paa Fødsels- og Plejestiftelsen 101 (deraf 76 spæde Børn og 25 Barselkvinder), paa St. Josefs Hospital 247 (deriblandt de forannævnte Kommunepatienter), paa Dronning Louises Børnehospital 67, paa Garnisonssygehuset 29 og paa St. Elisabeths Hospital 52 (deriblandt de ovennævnte 2 Kommunepatienter).

Dødfødte.

Foruden de tidligere omtalte 11836 levendefødte Børn bragtes der i 1912 endnu 288 dødfødte Børn til Verden. De i den foreskrevne »Generaltabel over dødfødte« forlangte Oplysninger om de dødfødtes Køn, Legitimitet og Modenhedsgrad samt Oplysninger om Hyppigheden og Arten af anvendt Kunsthjælp m. m. findes i efterfølgende Tabel sammenstillet med tilsvarende Oplysninger fra forudgaaende Aar.

Generaltabel over **Dødfødte**	Fosterets Modenheds Grad								Med Tegn til Forraadnelse	Fødslen fuldførtes ved								Totalsummen af dødfødte Børn				
	For tidlig født				Fuldbaaret					Naturen		Instrumenter		Vending		Fremtrækning		Ægte		Uægte		Tilsammen
	Ægte		Uægte		Ægte		Uægte															
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige		Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	
1882—1886	48	46	23	23	72	53	13	12	103	115	103	16	7	10	11	14	14	120	99	36	35	290
1887—1891	51	51	19	19	74	52	16	14	108	160	136	14	11	13	8	14	12	125	103	35	33	296
1892—1896	39	41	17	19	63	42	11	9	99	90	82	15	7	11	10	14	12	102	83	28	28	241
1897—1901	52	44	24	17	63	45	14	11	122	104	81	17	10	15	11	16	16	115	89	38	28	270
1902—1906	60	44	19	19	62	51	16	12	135	108	95	20	11	14	7	16	12	123	94	35	31	283
1907—1911	47	46	27	24	67	51	18	15	139	110	100	21	13	12	13	16	11	114	98	45	39	296
1912	44	42	31	17	73	50	14	17	126	98	79	33	18	11	10	20	19	117	92	45	34	288

I efterfølgende Tabel gives for en Aarrække det relative Forhold mellem Drenge og Piger og mellem ægtefødte og uægtefødte blandt levendefødte Børn sammenstillet med tilsvarende Forhold blandt dødfødte Børn.

Aar	Af 1000 levendefødte vare:				Af 1000 dødfødte vare:				Af 1000 fuldb. dødfødte vare:				Af 1000 ufuldb. dødfødte vare:			
	M.	K.	ægte	uægte	M.	K	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte
1882–1886	511	489	801	199	536	464	755	245	565	435	832	168	506	494	672	328
1887—1891	513	487	805	195	539	461	770	230	575	425	807	193	499	501	729	271
1892—1896	510	490	781	219	541	459	769	231	591	409	840	160	487	513	692	308
1897—1901	510	490	763	237	566	434	754	246	581	419	814	186	553	447	697	303
1902—1906	513	487	759	241	558	442	765	235	556	444	797	203	559	441	734	266
1907—1911	513	487	738	262	539	461	717	283	560	440	781	219	515	485	649	351
1912	510	490	729	271	562	438	726	274	559	441	799	201	560	440	642	358

Efter Jordemødrenes Anmeldelser om Dødfødsler kan der til ovenstaaende »Generaltabel« endnu føjes følgende nærmere Oplysninger om forskellige Omstændigheder ved Fødselen: Ansigtsstilling forekom 2 Gange, Pandestilling 2 og Forissestilling 1 Gang, Skraaleje 13, Tværleje 1, Underkropstilling 2, Sædestilling 47, Sæde-Fodstilling 1, Fodstilling 18 og Knæstilling 1 Gang. Navlesnoren var fremfalden 30 Gange og omslynget 5 Gange. Moderkagen var forliggende 18 Gange og løsnedes for tidligt 8 Gange. Blødningen før eller under Fødselen anføres 5 Gange, for tidlig Afgang af Fostervandet 2 Gange og Vesvækkelse 7 Gange; Fødselen var langvarig og besværlig 21 Gange. I 4 Tilfælde var der mekanisk Misforhold og i 4 Krampe hos Moderen. Aarsagen til Fosterets Død var 16 Gange Syfilis, 12 Gange Misdannelse og 20 Gange Operation paa Fosteret (Perforation). Sygdom hos Moderen anføres 13 Gange og Overanstrengelse 2 Gange.

Mødrenes Alder opgives saaledes:

15—20 Aar.....	10	35—40 Aar.....	48
20—25 —	62	40—45 —	18
25—30 —	86	45—50 —	»
30—35 —	63	Uangivet.....	1

OFFENTLIG SUNDHEDSPLEJE.

Karantænevæsen.

Ifølge Karantænelægens Beretning er der i Aaret 1912 sket Anmeldelse om Sundhedstilstanden ombord paa 1850 Dampskibe, 2467 Sejlskibe og 113 forskellige mindre Fartøjer og Orlogsskibe (ialt 4430), hvilke dels var forbigaaende dels var indgaaende, men alle anmeldelsespligtige.

Af disse 4430 Skibe bordedes af Karantæneofffícianterne eller Lægerne 3210 Skibe dels i Yderhavnen dels paa Rheden, medens 1220 Fartøjer selv gjorde Anmeldelse ved Karantænekontoret paa Langelinie.

Antallet af de i Havnen »i regelmæssig Fart« indgaaende Skibe i udenrigs Fart, der er fritagne for Anmeldelse til Karantænestationen ifølge Tilladelse af Overtoldinspektøren, men som ved Kajen straks efter Ankomsten skal afgive foreløbig Anmeldelse til Toldpersonalet om Sundhedstilstanden ombord, var ca. 5100 Fartøjer — Summen af det Antal Skibe, hvorom der er modtaget Anmeldelse, beløber sig altsaa til lidt over 9500.

Antallet af de Skibe, som er indgaaede i Frihavnen, kan ikke bestemt opgives herfra.

Det Antal Skibe, hvis Mandskab og Passagerer etc. er inspicerede af Karantænens Lægepersonale i Overensstemmelse med Reglerne for »almindeligt Eftersyn« (Lov af 16. Marts 1900), var: 2 Skibe med 77 Personer, inspicerede af Lægepersonalet i Overensstemmelse med Reglerne for »almindeligt Eftersyn« (Lov af 16. Marts 1900) og ingen smitsom Sygdom fandtes der ombord. »Karantæne« var i Aarets Løb ikke paabudt.

Om Syge eller Døde, ankommende med Skibe fra Havne, hvorfra Skibene *ikke* var underkastede »almindeligt Eftersyn«, skete der i 1912 Anmeldelse ombord paa 92 Skibe (heri dog ikke medregnet de ovenfor nævnte Skibe, som er fritagne for Anmeldelsespligt ved Karantænekontoret). Der forefandtes ialt paa de nævnte Skibe 113 Syge og 12 Lig; blandt disse Syge fandtes blandt andet: 23 med Kønssygdomme, 21 med kr. Fordøjelseslidelser, 14 med Febris continua (inklusive Febr. tyfoid.), 13 med kirurgiske Lidelser, 10 med forskellige lettere rheumat. Lidelser og 6 Simulanter.

Foruden ovennævnte Patienter meldte der sig ved Stationen et ringere Antal Patienter hørende til de ovennævnte Skibe i regelmæssig Fart.

Vaccination.

1) Paa *den kgl. Vaccinationsanstalt* forefandtes ifølge Anstaltens Beretning ved Begyndelsen af 1912 en Beholdning af 27125 Vaccineportioner. I Aarets Løb fremstilledes der 178150 Portioner, hvorefter Anstalten ialt har haft 205275 Portioner til Disposition. Heraf medgik til Indpodning paa Anstalten ca. 6000 Portioner, til Indpodning af Kalve ca. 5500 Portioner, til forskellige Forsøg og Prøveindpodninger ca. 10000 Portioner; efter Rekvisition af Læger, Hospitaler og forskellige andre Institutioner udsendtes (i 2952 Forsendelser) 129815 Portioner. Ved Aarets Udgang havde Vaccinationsanstalten 29415 Portioner i Behold.

Af den udsendte Vaccine modtog Københavns kommunale Vaccinationsanstalt 1969 Portioner, forskellige københavnske Hospitaler og Stiftelser ialt 595, Skoleskibet Viking 100 og private Læger i København 8380; med de paa Statsanstalten til Vaccination anvendte 6000 Portioner har Forbruget af Vaccine i Hovedstaden (delvis Frederiksberg og nærmeste Omegn) ialt andraget 17044 Portioner.

Paa Statsanstalten vaccineredes i Løbet af 1912 ialt 5103 Børn med positivt Resultat ved første Vaccination, 21 med positivt Resultat ved Omvaccination, ialt 5124, ɔ: 99,88 pCt. af de til Eftersyn mødte Børn; 26 Børn udeblev fra Eftersyn.

Der foretoges ialt 75 Revaccinationer.

Iøvrigt henvises til Anstaltens trykte Beretning (udkommen særskilt).

2) *Den kommunale Vaccinationsanstalt* har i Aaret 1912 været holdt aaben to Gange ugentlig i Februar, Marts, August og September og en Gang ugentlig i April og Oktober, hvorimod den var lukket i Maanederne Maj, Juni og Juli samt November, December og Januar.

Der blev ialt vaccineret 1962 Børn (mod 1898 i det foregaaende Aar). Det største Antal vaccinerede, 158, faldt paa 14. Marts, det mindste 1, paa 3. Februar.

Der benyttedes udelukkende animal Vaccine fra den kgl. Vaccinationsanstalt. I intet Tilfælde indtraf der Komplikationer. Der foretoges 7 Revaccinationer.

Fordelingen af de vaccinerede Børn efter Køn og Alder var følgende:

Alder i Aar	Drenge	Piger	ialt
0—1	3	7	10
1—2	32	32	64
2—3	82	78	160
3—4	81	99	180
4—5	96	114	210
5—6	120	113	233
6—7	406	392	798
7—8	131	165	296
over 8	4	7	11
	955	1007	1962

Udfaldet af Vaccinationen var følgende: Positivt hos 1934, intet Anslag hos 26; 2 mødte ikke til Eftersyn. Ved Omvaccination af de 26, som ikke viste Anslag, kom der positivt Resultat hos 17, intet Anslag hos 9.

Virksomheden under Sundhedskommissionen.

Til Oplysning om Kredslægepersonalets og Dyrlægepersonalets Virksomhed, Tilsynet med Plejebørn, Virksomheden paa Sundhedskommissionens Laboratorium, Kontrollen med Drikkevand og Fødemidler, Desinfektionsvæsenet m. m. tjene efterfølgende Oversigter.

De af Lægepersonalet (9 Kredslæger og 2 Dyrlæger) udførte Undersøgelser, udfærdigede Erklæringer og afgivne Skøn andrage i 1912:

		Undersøgelser	skriftlige Udfærdigelser.
I.	Tilsyn med epidemiske Sygdomme	153	366
II.	Tilsyn med andre sanitære Forhold	165	469
III.	Erklæringer i Sundhedskommissionssager:		
	a) Afløbsforh. og off. Renligh. (Sh.-Vedt. Afsn. II og III)	101	119
	b) Latrinvæsen, Renovation m. m. (Sh.-Vedt. Afsn. IV)	299	454
	c) Skadelige Næringsveje (Sh.-Vedt. Afsn. V)	155	207
	d) Tilsyn med Næringsmidler (Sh.-Vedt. Afsn. VI)	280	3505
	e) Boliger, Logishuse (Sh.-Vedt. Afsn. VII og VIII)	272	375
	f) Smitsomme Sygdomme (Sh.-Vedt. Afsn. IX)	167	191
	g) Plejebørnstilsyn (Sh.-Vedt. Afsn. XI)	1346	1316
	h) Forskellige andre Forhold	158	265

Boliginspektion.

I Anledning af, at Udvalget angaaende Revision af Sundhedsvedtægten havde ønsket en Udtalelse fra Stadslægen om følgende Spørgsmaal:

1) I hvor høj Grad findes der for Tiden Boliginspektion i København, hvorledes virker den og hvilke Resultater opnaas der ved den?

2) Hvilke Resultater kan man, hvis Magistratens Forslag om Boliginspektion gennemføres, vente i den nærmeste Fremtid?

afgaves under 27. September 1912 følgende Erklæring.

Det første Spørgsmaal under 1) maa besvares derhen, at der ikke i København finder nogen egentlig Boliginspektion Sted, hverken fra Politiets, fra Bygningskommissionens eller fra Sundhedskommissionens Side. Politivedtægten indeholder ikke nogen Bestemmelse, som berettiger Politiet til at gribe kontrollerende ind overfor mislige private Boligforhold. Fra Bygningskommissionens Side føres der ved Bygningsinspektørerne Kontrol med, at Beboelseslejligheder i nye Bygninger er saaledes udtørrede, at de uden Skade for Sundheden kunne tages i Brug (jfr. Tillæg af 27. Juli 1910 til Instruks for Bygningsinspektører af 27. Juni 1889), men herudover finder ingen Kontrol Sted, heller ikke med Overholdelsen af de af Bygningskommissionen i talrige Tilfælde krævede Deklarationer. Derimod indeholder Sundhedsvedtægten af 15. Juni 1886 i §§ 42, 43 og 44 Bestemmelser, som berettiger Sundhedskommissionen til at gribe ind i Tilfælde af ulovlig Benyttelse af Rum til Natteophold, ved Sundhedsfare som Følge af Boligens Tilstand og ved Overbefolkning. Disse Bestemmelser kunne synes betryggende, men Erfaringen har vist, at der ikke er stillet Kommissionen de nødvendige Kræfter til Disposition til at gennemføre en systematisk Kontrol. Vedtægten har stillet et Lægepersonale til Kommissionens Raadighed, som skal virke i den offentlige

Sundhedsplejes Tjeneste, men dette Personale er daglig optaget af saa mange løbende Forretninger, særlig vedrørende Plejebørnstilsynet, at et Boligtilsyn fra Kredslægernes Side alene af den Grund maa anses for udelukket, men for et saadant blot lægeligt Tilsyn vilde ogsaa andre Hindringer stille sig i Vejen, selv om det var optaget i Kredslægernes Instruks. En systematisk Boligkontrol var heller ikke paatænkt ved Vedtægtens Tilblivelse. Vel fremgaar det af Borgerrepræsentationens Forhandlinger 1885—86, at man har gjort sig store Forventninger om Virkningen af Boligbestemmelserne i den ny Sundhedsvedtægt, men man var dog klar over — jfr. Ordførerens (Engelsteds) Udtalelse i Mødet den 22. Juni 1885 —, at en Undersøgelse om foreliggende Overbefolkning kun skulde foretages, naar man var gjort opmærksom paa Momenter, som pegede i den Retning. Allerede forud for Sundhedsvedtægten af 15. Juni 1886 var Trangen til virksom Indskriden paa dette Omraade følt, men de ved Raadstueplakat af 19. Marts 1870, indeholdende Tillæg til Sundhedsvedtægten, trufne, ret omfattende Foranstaltninger mod overbefolkede og usunde Boliger havde ikke ført til det ventede Resultat, fordi Sundhedspolitiet havde erkendt, at det af Mangel paa tilstrækkelig Bemyndigelse stod magtesløs overfor Forholdene. Opfattelse af Boliginspektion som en Samfundsopgave er saa vel herhjemme som i Udlandet først trængt igjennem i Løbet af de sidste 10—15 Aar.

Sundhedskommissionen har dog ikke været uvirksom paa Boligomraadet, men den har indskrænket sig til Indskriden paa given Foranledning, som oftest paa Grund af Klager fra Beboerne. Et Gennemsyn af Sundhedskommissionssagerne fra de sidste 5 Aar, 1907—1911, viser, at 98 Boliger i dette Tidsrum har været Genstand for Undersøgelse og Behandling, nemlig 23 Sager paa Grund af ulovlig Benyttelse af ikke til Bolig indrettede Rum (S. V. § 42), og 75 Sager paa Grund af Sundhedsfare, hyppigst Fugtighed eller Hussvamp. Sager angaaende Overbefolkning (S. V. § 44) er overhovedet ikke forekommet, og Grunden dertil er ikke den, at Overbefolkning er ualmindelig. Men dels er der ikke indkommet Klager eller Anmeldelser, dels staar det ikke i Sundhedskommissionens Magt paa virksom Maade at raade Bod paa Overbefolkning, hvor den forekommer. I de første Aar, efter at Sundhedsvedtægten af 1886 var traadt i Kraft, har Sundhedskommissionen i enkelte Tilfælde skredet ind, men Følelsen af Udsigten til at bringe forøget Nød over Familier med mange Børn ved at udvise dem af deres snævre Boliger uden at kunne skaffe dem bedre i Stedet har nærmest virket afskrækkende. I de senere Aar har man i København set Eksempler paa Overbefolkning i hidtil ukendt Grad ved Overfyldning af enkelte Ejendomme med tilflyttede Russere og Polakker, men denne Befolknings yderlige Fattigdom og fuldstændige Mangel paa Forstaaelse af hygiejniske Forholdsregler har lagt afgørende Hindringer i Vejen for virksom Indskriden, uagtet der i dette Forhold utvivlsomt ligger en Sundhedsfare for Byen.

I de Tilfælde, i hvilke Sundhedskommissionen har anvendt Vedtægtens Boligparagraffer, har den ogsaa set Resultater af sin Virksomhed. Den har nedlagt Forbud mod fortsat Benyttelse af ulovligt beboede Rum, angivet, ofte med Benyttelse af teknisk Hjælp, hvilke Forholdsregler der skulde tages for at gøre usunde Beboelsesrum uskadelige for Sundheden, og hvor dette ikke lod sig gøre, har den forhindret fortsat Benyttelse af Boligen.

Hvad det andet af Udvalget stillede Spørgsmaal angaar — »Hvilke Resultater kan der ventes af en Boliginspektion i en nærmere Fremtid« —, fremgaar Besvarelsen til Dels af det foregaaende. Naar Bygningsloven bestemmer, hvilke Fordringer der skal stilles til Indretning af Beboelsesrum, og det aldrig kontrolleres, om Rum, som ikke er saaledes indrettede, benyttes til Beboelse, er

det uundgaaeligt, at Lovens Hensigt langtfra altid opnaaes. Men desuden kræver Bygningskommissionen i en Mængde Tilfælde Udstedelse af Deklarationer, hvis Overholdelse ikke paases. Saaledes naar Varmeapparater anbringes i Kælderrum, som ikke egne sig til Beboelse; Deklarationen gaar da ud paa, at Rummet ikke maa benyttes til Natteophold. Sundhedskommissionen har i en Række Tilfælde, i hvilke den har givet Tilladelse til Indretning af Vandklosetrum med indirekte Lys fra Rum paa Pigeværelsets Plads, krævet Deklaration, ifølge hvilken sidstnævnte Rum ikke maa benyttes til Natteophold. Saa længe der ikke findes en Boliginspektion, som omfatter ikke blot To- og Treværelseslejligheder, men ogsaa større Lejligheder, har saadanne Deklarationer kun meget lidt at betyde.

Det er heller ikke blot i Byens Fattigkvarterer, om end hyppigst i disse, at en Boliginspektion vil kunne paavise sundhedsskadelige Boligforhold, f. Eks. Pigekamre eller Køkkener uden Vindue til det fri. Paatale kan da ske i Henhold til S. V. § 43, og i nogle Tilfælde kan Manglen maaske afhjælpes ved teknisk-kyndige Raad; i andre Tilfælde er Forholdene saa snævre, at ingen Afhjælpning er mulig. Hvor en Boligs Vinduer vender ud mod snævre Smøger, kan det saaledes være vanskeligt at træffe Afgørelse, om Beboelsen skal og kan forbydes. I en Mængde Tilfælde vil der dog ikke være Tvivl: overfor Kælderrum, som paa Grund af Fugtighed, Rotteplage, Hussvamp, Uddunstninger fra Grunden ikke egne sig til Beboelse.

Overfor overbefolkede Boliger vil Forholdet altid være vanskeligt. Det er her ikke Husejeren, man rammer, men ofte Beboerne, som det var Hensigten at hjælpe. Men til Hjælp mod dette Onde behøves Midler, som kun flyde rigeligt paa Tider, hvor store Epidemier hjemsøge en Befolkning.

Et Boligtilsyn maa fra Begyndelsen gaa prøvende og forsigtigt til Værks overfor Bolignøden blandt den fattigste Del af Befolkningen. Tænker man sig Tilsynet udøvet af en Boligkommission ved Hjælp af Boliginspektører, kunde en saadan Institution staa i Forbindelse med et Boligkontor, hvorfra passende Lejligheder kunde anvises. Allerede ved at optræde administrerende og raadgivende vil en Del kunne opnaas. Men man kan vanskelig vente sig stort og blivende Udbytte af Boliginspektionen, for saa vidt angaar den lavest stillede Del af Befolkningen, uden materiel Støtte fra det offentlige eller fra filantropiske Institutioner.

Vandklosetter.

Ifølge velvillig Meddelelse fra Direktoratet for Vej- og Kloakanlægene opgives Antallet af installerede Vandklosetter i København den 1. Januar 1913 til 60448, heri indbefattet 2132 Sæder i Trugvandklosetter, samt 422 Udslagningskummer.

Efter Byens Dele fordele disse Tal sig saaledes:

I den ældre By: 56796 Enkelt-Klosetter, 2075 Sæder i Trugvandklosetter og 412 Udslagningskummer.

I de indlemmede Distrikter: 1520 Enkelt-Klosetter, 57 Trugvandklosetter og 10 Udslagningskummer.

Beregnes 5 Personer for hvert Vandkloset, maa herefter ved Slutningen af 1912 henved de to Trediedele af Byens Befolkning anses for at være forsynede med Vandklosetter.

Plejebørnstilsynet 1912.

(Meddelt af Vicestadslægen.)

Ved Udgangen af 1911 fandtes, som i foregaaende Aarsberetning omtalt, 2584 Hjem, som havde Sundhedskommissionens Tilladelse til at have Plejebørn, deraf 787, i hvilke der paa dette Tidspunkt ikke fandtes Plejebørn. I Løbet af 1912 søgte 994 Personer om Plejetilladelse, men af disse tog 22 deres Ansøgninger tilbage, forinden en Afgørelse var truffen. I 147 Tilfælde nægtede Sundhedskommissionen at meddele den ansøgte Tilladelse. 825 Tilladelser udstedtes, deraf 318 til Mødre, der tidligere havde haft Børn i Pleje for Betaling. Derimod udgik af forskellige Grunde 731 tidligere tilladte Plejehjem. Ved Udgangen af 1912 var Antallet af tilladte Plejehjem 2548, deraf 728 (ɔ: ca. 29 pCt.), i hvilke ingen Plejebørn fandtes. I de øvrige 1820 Plejehjem var der ved Aarets Udgang anbragt 2071 Plejebørn mod 2040 ved Aarets Begyndelse.

Plejehjem 1912	Antal Plejehjem				
	uden Børn	med 1 Barn	med 2 Børn	med 3 Børn	med over 3 Børn
1. Kreds	11	62	9	1	1
2. Kreds	3	59	9	1	»
3. Kreds	77	195	13	1	»
4. Kreds	79	198	27	2	»
5. Kreds	248	348	45	2	»
6. Kreds	173	260	42	4	1
7. Kreds	31	165	30	3	»
8. Kreds	22	89	7	»	»
9. Kreds	84	218	26	1	1
Ialt ...	728	1594	208	15	3

I Aarets Løb blev 1071 nye Plejebørn indregistrerede. Der udgik 975 Plejebørn og 53 døde.

Fordelingen paa Lægekredse og Aldersklasser ved Aarets Slutning af de nævnte 2071 Plejebørn fremgaar af følgende Tabel.

Plejebørn 1912	Plejebørn i Alderen				Samlede Antal Plejebørn	Antal Plejehjem
	0—1 Aar	1—3 Aar	3—7 Aar	7—14 Aar		
1. Kreds	4	10	21	56	91	84
2. Kreds	9	21	29	21	80	72
3. Kreds	42	52	73	57	224	286
4. Kreds	26	62	66	105	259	306
5. Kreds	70	124	115	137	466	643
6. Kreds	64	107	90	97	358	480
7. Kreds	45	68	62	58	233	229
8. Kreds	10	28	40	25	103	118
9. Kreds	44	81	84	68	277	330
Ialt...	314	553	580	624	2071	2548

Det samlede Antal Dødsfald af de under Sundhedskommissionens Kontrol staaende Plejebørn var 53 (i 1911 59).

Desuden døde 7 Plejebørn, der vare anbragte i Børnehjem, der ligesom Vuggestuer ikke ere medregnede i nærværende Oversigt.

Dødsaarsagerne blandt Plejebørn 1912	Under 1 Aar						0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar		Ialt		Begge Køn	
	0—1 Mnd.		1—2 Mnd.		3—11 Mnd.																			
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K		
Akute Sygd. i Fordøjelsesk.	1	1	4	1	2	1	7	3	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	8	3	11	11
Kron. Sygd. i Fordøjelsesk.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
Atrofi	1	1	1	1	»	1	2	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	5	6
Bronkitis	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	
Brystkatar	»	»	»	»	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	11
Kat. Lungebet	»	»	3	»	2	2	5	2	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	5	2	7	
Krup. Lungebet	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	
Lungetuberkulose	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	
Hjernebetændelse	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	2	1	3	12
Krampe	»	1	»	2	5	1	5	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	4	9	
Mæslinger	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	4
Kighoste	»	»	»	»	1	2	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	
Mors thymica	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	9
Hjertesygdom	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	
Ukendte Dødsaars	»	»	4	1	1	1	5	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	2	7	
Ialt	2	3	12	7	14	9	28	19	»	»	1	»	1	»	»	1	2	1	»	»	32	21	53	
	5		19		25		47		»		1		1		1		3		»		53			

Antallet af Dødsfald var lavere end noget forudgaaende Aar.

Døde Plejebørn 1912	Under 1 Aar						0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar		Ialt		Begge Køn	
	0—1 Mnd.		1—2 Mnd.		3—11 Mnd.																			
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K		
Januar	1	»	1	1	3	4	5	5	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	5	22	
Februar	1	»	»	1	2	2	3	3	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	3	4		
Marts	»	1	»	1	1	1	1	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3		
April	»	»	1	1	3	»	4	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	4	2	12	
Maj	»	»	»	»	1	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»		
Juni	»	1	2	»	»	»	2	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	1		
Juli	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	8	
August	»	»	2	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1		
September	»	»	1	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	1		
Oktober	»	»	4	1	»	»	4	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	5	1	11	
November	»	»	»	1	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1		
December	»	»	»	2	1	»	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2		
Ialt	2	2	11	9	14	9	27	20	»	»	1	»	1	»	»	1	1	1	1	»	31	22	53	
	4		20		23		47		»		1		1		1		2		1		53			

Der ses i 1912 ingen Stigning af Dødsfaldene i den hede Aarstid.

Dødsaarsager blandt Plejebørn 1888—1912	10 Aar 1888—1897		10 Aar 1898-1907		1908	1909	1910	1911	1912	5 Aar 1908—1912	
	Sum	gnstl.	Sum	gnstl.						Sum	gnstl.
Sygd. i Fordøjelsesorg.	650	65	234	33	39	12	24	32	11	118	24
Rakit., Atrofi, Skrof.	402	40	109	11	1	7	4	2	6	20	4
Sygd. i Respirationsv.	407	41	234	23	28	25	17	10	11	91	18
Hjernesygd., Konvuls. . .	234	23	110	11	16	14	7	4	12	53	11
Infektionssd.	176	18	55	6	4	9	5	4	4	26	5
Andre og Ubekendt. Sygd.	126	13	100	10	11	10	12	7	9	49	10
Ialt. . .	1995	200	942	94	99	77	69	59	53	357	72
Plejebørnenes Antal $^{31}/_{12}$		1623		1442	1699	1870	1950	2040	2071		1926

Plejebørnstilsynet 1888—1912

Efter at Plejebørnstilsynet i København nu har bestaaet i 25 Aar, vil en kort statistisk Oversigt formentlig være paa sin Plads.

En fuldtud paalidelig Dødelighedsstatistik for Plejebørn lader sig ikke opstille. Dertil er Plejeforholdet for ustadigt; dets Varighed er højst forskellig, og Børnene sættes i Pleje i forskellige Alder. Hvert Aar indlægges nogle Plejebørn paa Hospital, i de sidste Aar aarlig ca. 60; saafremt de dø paa Hospital, inden Plejeforholdet endnu er udløbet, vedkomme de Plejebørnsstatistiken — ellers ikke. Senere Dødsfald kunne altsaa indtræde, som rettelig skyldes Plejen. Omvendt indtræder der ofte Dødsfald blandt Plejebørn, som udelukkende skyldes den Behandling, som Børnene har været Genstand for, før Plejen begyndte. Men trods disse Mangler ved al Plejebørnsstatistik vil en Sammenligning mellem de forskellige Aar have sin Betydning, fordi Manglerne som ved anden Statistik gentage sig og tildels opveje hinanden.

Dødelighedsprocenten viser, beregnet paa forskellig Maade, en jævn og stadig Aftagen fra Femaar til Femaar.

Tabel I.	1888—1892	1893—1897	1898—1902	1903—1907	1908—1912
Det gennemsnitlige Antal Plejebørn ved Aarets Begyndelse	1459	1696	14.8	1465	1826
I Aarets Løb tilkom	970	770	691	847	1043
Tilsammen	2429	2466	210	2312	2869
I Aarets Løb døde gennemsnitlig . .	246	153	102	86	71
pCt. Dødsfald	10	6	5	4	2

Tabel II.	1888—1892	1893—1897	1898—1902	1903—1907	1908—1912
Det gennemsnitlige Antal Plejebørn ved Aarets Slutning	1623	1652	1392	1493	1926
I Aarets Løb døde gennemsnitlig..	246	153	102	86	71
Tilsammen.....	1869	1805	1494	1579	1997
pCt. Dødsfald.....	13	8	7	5	4

Ingen af disse Beregningsmaader giver et fuldt paalideligt Resultat, fordi Antallet af i Aarets Løb forhaandenværende Plejebørn kun tilnærmelsesvis fremgaar af Tallene. Som Følge deraf bliver Dødelighedsprocenten i Tab. I for lav, i Tab. II for høj. Ikke destomindre afgive de tilsammen en nogenlunde paalidelig Maalestok for Dødelighedsforholdene blandt de under Opsyn stillede Plejebørn.

Da Dødeligheden i saa afgørende Grad er afhængig af Antallet af spæde Børn blandt Aarets Plejebørn, gives nedenfor en Oversigt over Fordelingen af Antallet af Plejebørn efter Aldersklasser ved Aarets Slutning (Tabel III).

Heraf synes at fremgaa, at Antallet af spæde Børn (under 1 Aar) i det første Femaar har været højst (c. 19 %), i det 2det Femaar lavest (c. 14 %), derefter stigende til 4de Femaar (c. 18 %).

Tabel III.	0—1 Aar	1—3 Aar	3—7 Aar	7—14 Aar	Ialt
1888—92 gennemsnitlig	316	432	465	400	1623
— pCt.	*19*	*27*	*29*	*25*	*100*
1893—97 gennemsnitlig	227	464	439	522	1652
— pCt.	*14*	*28*	*26*	*32*	*100*
1898—1902 gennemsnitlig	208	269	367	258	1392
— pCt.	*15*	*21*	*26*	*38*	*100*
1903—1907 gennemsnitlig	262	396	394	441	1493
— pCt.	*18*	*26*	*26*	*30*	*100*
1908—1912 gennemsnitlig	314	540	531	541	1926
— pCt.	*16*	*28*	*28*	*28*	*100*

Endelig bliver det nødvendigt at undersøge særskilt Dødeligheden for Plejebørn under 1 Aar (Tabel IV).

Denne Tabel giver af samme Grund som ovenfor anført for Tab. II for høje Dødelighedsprocenter; af de i Aarets Løb afgaaede Plejebørn ere kun de medregnede, som ere døde i Plejen.

Efter alle disse Beregninger at dømme er Dødeligheden blandt Plejebørn i København aftaget meget betydeligt i de 25 Aar, i hvilke Plejebørnsloven har virket. Om ogsaa andre Omstændigheder (bl. a. formindsket epidemisk Sygelighed) kunne have medvirket, tør man af Tallene slutte, at Plejebørnstilsynets Vejledning og Kontrol med Hjemmene har haft væsentlig Betydning i saa Henseende.

Tabel IV.	1888—1892	1893—1897	1898—1902	1903—1907	1908—1912
Det gennemsnitlige Antal Plejebørn under 1 Aar ved Aarets Slutning	316	227	208	262	314
I Alderen under 1 Aar døde aarlig	211	135	87	75	61
Tilsammen.....	527	362	295	337	375
pCt. Dødsfald.....	40	37	29	22	16

Dødsfaldenes Fordeling paa Aarets Maaneder fremgaar af Tabel V.

Tabel V.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oktb.	Novb.	Decb.	Ialt
1888—1892	79	69	106	79	118	110	119	132	135	108	88	87	1230
1893—1897	58	57	74	50	55	55	86	115	83	59	38	35	765
1898—1902	34	35	39	37	45	35	48	73	61	37	31	36	511
1903—1907	39	32	41	38	28	25	41	61	43	29	25	29	431
1908—1912	36	35	34	32	27	21	21	53	29	34	21	14	357
Tilsammen	246	228	294	236	273	246	315	434	351	267	203	201	3294
Mnd. á 30 D.													
1888—1907	10.2	10.0	12.6	10.2	11.9	11 3	12.2	18.4	16.1	11.2	9.1	9.1	
1908—1912	7.0	7.5	6.6	6.4	5.2	4.2	4.1	10.3	5.8	6.6	4.0	2.7	

Sundhedskommissionens Laboratorium.

I Aaret 1912 har der til Sundhedskommissionens Laboratorium været indsendt 3421 Prøver til Undersøgelse, om hvis Resultat der er afgivet Beretning i 362 Skrivelser.

Der har været foretaget:

3242 kemiske Undersøgelser
142 mikroskopiske do.
311 bakteriologiske do.

De undersøgte Stoffer har været:

A. Vand (239 Prøver.)

I. Kemiske og mikroskopiske Undersøgelser:

a. Fra Trykledningen i Byen ..... 12 Prøver
b. — Vandværkets Filtre ..... 12 —
c. — forskellige Kilder og Søer ..... 12 —
d. — Thorsbroanlæget ..... 20 —
e. — Sundby Vandværk ..... 2 —
f. — Valby Vandværk ..... 1 —
g. — en Brønd ..... 1 —
h. — St. Hans Hospital ..... 1 —

II. Bakteriologiske Undersøgelser:

i. Fra Søndersøanlægget { og de ældre Kildepladser } Filtreret..... 35 Prøver
Ufiltreret..... 36 —

k. — Thorsbroanlægget { Før Søndermarksbassin .... 37 —
Efter do. .... 17 —

l. — Husledninger..... 53 —

Resultatet af de kemiske Undersøgelser af de fra Trykledningen i Byen tagne Prøver, sammendraget af de maanedlige Undersøgelser, findes i nedenstaaende Tabeller:

Vand fra Trykledningen i Byen	Gram i 10000 Gram									
	Inddampningsrest	Ammoniak	Salpetersyre	Salpetersyrling	Saltsyre	Svovlsyre	Fri- & halvb. Kulsyre	Fosforsyre	Kalk	Magnesia
Højeste Indhold.....	4.080	»	0.098	»	0.437	0.722	1.276	»	1.440	0.288
Laveste Indhold.....	3.400	»	0.085	»	0.187	0.303	1.100	»	1.200	0.144

Indhold af organisk Stof:

	Iltforbrug. Gram i 10000 Gram:											
	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December
Vand fra Trykledningen i Byen.	0.013	0.013	0.017	0.013	0.013	0.014	0.013	0 013	0.013	0.014	0.013	0.012
Ufiltreret Vand (Søndersøanlægget)	0.030	0.029	0.028	0.020	0.025	0.041	0.029	0.018	0.023	0 019	0.018	0.028
Vand fra Thorsbroanlægget	0.015	»	0.013	»	0.013	»	0.013	0.013	»	»	0.012	»

Ved den *bakteriologiske Undersøgelse* (Kimtælling) er der efter dobbelt udførte Forsøg fundet følgende Antal Kolonier i 1 cm.^{3} af Vandet.

	Vand fra Søndersøanlægget		Vand fra Thorsbroanlægget (Filtreres ikke)		Fra Husledninger i Byen
	Filtreret	Ufiltreret	Før Søndermarksbassin	Efter Søndermarksbassin	
Indtil 10 Kolonier.....	13	1	9	12	»
10—20 —	5	2	10	3	23
20—50 —	4	10	13	1	26
50—100 —	3	6	4	1	4
100—500 —	2	11	1	»	»
500—1000 —	2	5	»	»	»
over 1000 —	1	»	»	»	»

B. Fødemidler (3104 Prøver).

a. Mælk og Fløde .... 2798 Prøver
b. andre Fødemidler . 306 —

a. *Mælk og Fløde.*

1. *Kvalitetsundersøgelse*:

	Børnemælk	104	Prøver
Sød Mælk	Indkøbte Prøver	1410	—
	Staldprøver	54	—
	Prøver indleverede til Politiet	1	—
Skummet Mælk	halvskummet	306	—
	helskummet	748	—
	Fløde	11	—
	Kondenseret Mælk	4	—

2. *Smudsundersøgelse*;

Børnemælk	104	—
Sød Mælk	1469	—
Skummet Mælk	1054	—

3. *Undersøgelse for Pasteurisering* (Paraphenylendiaminprøven):

Blandet Børnemælk	126	Prøver
Børnemælk	27	—
Sød Mælk, solgt som pasteuriseret Mælk	29	—
Sød Mælk, solgt uden særlig Betegnelse	403	—
Halvskummet Mælk	96	—
Skummet Mælk	51	—

4. *Bakteriologisk Undersøgelse*:

Pasteuriseret bl. Børnemælk (Kimtælling)	126	—
Fløde	2	—

5. *Undersøgelse for Konserveringsmidler:*

Børnemælk	80	—
Sød og skummet Mælk	1700	—

Resultatet af Undersøgelserne af Mælk og Fløde.

1. Kvalitetsundersøgelse:

Indhold af Fedt i *Børnemælk* var:

under 3.00 %	0	Prøver
3.00—3.50 -	92	—
3.50—4.00 -	11	—
4.00—4.50 -	1	—

Indhold af Fedt i *sød Mælk* var:

	almindelig sød Mælk	*Yerseymælk*
1.50—2.00 %	5 Prøver	- Prøver
2.00—2.50 -	28 —	- —
2.50—2.75 -	42 —	- —
2.75—3.00 -	422 —	- —
3.00—3.50 -	810 —	- —
3.50—4.00 -	122 —	- —

4.00—4.50 % ...	13 Prøver	- Prøver
4.50—5.00 - ...	- —	- —
5.00—5.50 - ...	- —	- —
5.50—6.00 - ...	- —	- —
over 6.00 - ...	- —	- —

I 5,2 % af de almindelige sød Mælks Prøver var Fedtmængden under 2.75 %.

Indholdet af Fedt i *halvskummet Mælk* var:

under 0.75 %	25 Prøver
0.75—1.00 -	188 —
1.00—1.50 -	82 —
over 1.50 -	11 —

I 8,2 % af Prøverne var Fedtmængden under 0.75 %.

Af de undersøgte Prøver *skummet Mælk* var 22 Prøver tilblandet Vand.

I den undersøgte *Fløde* paavistes Stivelse i 2 Prøver.

2 Prøver *kondenseret Mælk,* solgt som kondenseret sød Mælk, var kondenseret skummet Mælk.

2. Smudsundersøgelse:

9 Prøver *sød Mælk* indeholdt Smuds, deraf

Smuds i ringe Mængde.....	5 Prøver
Do. i større Mængde	2 —
Do. i betydelig Mængde...	2 —

1 Prøve *halvskummet Mælk* indeholdt Smuds i ringe Mængde.

3. Undersøgelse for Pasteurisering:

12 Prøver *sød Mælk*, solgt som pasteuriseret Mælk, holdt ikke Paraphenylendiaminprøven.

Ved Undersøgelsen af *sød og skummet Mælk*, solgt uden særlig Betegnelse, fandtes, at 54 % af de undersøgte Prøver sød Mælk, 45 % af de undersøgte Prøver halvskummet Mælk og 65 % af de undersøgte Prøver skummet Mælk vare pasteuriserede (holdt Paraphenylendiaminprøven).

4. Bakteriologisk Undersøgelse:

Ved Kimtælling i *Børnemælk* fandtes Antallet af Kolonier i alle Prøverne at være under 20.

5. Underrøgelse for Konserveringsstoffer:

Konserveringsstoffer paavistes ikke i nogen af Prøverne.

b. *Andre Fødemidler*:

21 Prøver *Kødfars* undersøgtes for Konserveringsmidler.

17 Prøver indeholdt Svovlsyrling (0.055—0.008 %).

109 Prøver *Slagteriaffald* undersøgtes for Konserveringsmidler. 13 Prøver indeholdt Svovlsyrling (0.086—0.006 %). I Prøve indeholdt Borsyre (0.07 %).

5 Prøver *Fiskefars* undersøgtes for Konserveringsmidler, der ikke paavistes.

10 Prøver *Olivenolie* undersøgtes for Indhold af fremmede Olier. 2 Prøver indeholdt Jordnødolie.

5 Prøver *Bageriolie* undersøgtes for Mineralolie, der paavistes i 1 Prøve. 1 Prøve var ren Mineralolie.

10 Prøver *Brændevin* undersøgtes for Methylalkohol, der ikke paavistes.

56 Prøver *Kaffe* undersøgtes for Forfalskning. 11 Prøver indeholdt Tilsætning (Cichorie, Korn o. l.).

10 Prøver *The* var frie for fremmede Indblandinger.

10 Prøver *stødt Melis* var fri for fremmede Indblandinger.

6 Prøver *Havregryn* indeholdt ikke Svovlsyrling og var frie for fremmede Indblandinger.

5 Prøver *Byggryn* undersøgtes for Sovlsyrling, der paavistes i 2 Prøver (0.006—0.009 %).

1 Prøve *Sagogryn* indeholdt Skimmelsvamp.

7 Prøver *Blaabær* undersøgtes for Forfalskning. 2 Prøver indeholdt Rønnebær.

7 Prøver *Frugtsaft* undersøgtes for Renhed, kunstig Farve og Konserveringsmidler. 1 Prøve indeholdt et kunstigt Farvestof, 3 Prøver indeholdt Salicylsyre (0.03 %).

1 Prøve *Honning* var tilblandet Invertsukker.

10 Prøver *Iskager* undersøgtes for Giftstoffer. 1 Prøve indeholdt Nitrobenzol.

I 5 Prøver foretoges Kimtælling. Kimindholdet varierede fra ca. 260,000 til ca. 18 Millioner Kim. pr. cm^3.

4 Prøver *koncentreret Frugtaroma* undersøgtes for Sammensætning.

1 Prøve *Vanillin* indeholdt Benzoesyre, men ikke Acetanilid.

1 Prøve *Iscremepulver* indeholdt ikke Acetanilid.

1 Prøve *Mandelessens* bestod af Nitrobenzol.

2 Prøver *fyldte Chocolader* indeholdt ikke giftige Metaller eller Alkohol.

1 Prøve *Bolscher* indeholdt ikke Arsen.

10 Prøver *Konfekt* undersøgtes for Nitrobenzol, der ikke paavistes. 5 Prøver indeholdt Alkohol, hvis Mængde varierede fra 1.28—6.00 %.

10 Prøver *Chokolade* undersøgtes for Forfalskning. 3 Prøver indeholdt Kokosfedt.

1 Prøve *Sødepulver* bestod af Saccharin 18 %, kulsurt Natron 17 % og Rørsukker 65 %.

1 Prøve *syltede Blommer* indeholdt ikke Stivelse.

1 *Æg* besigtigedes.

C. *Andre Stoffer* (13 Prøver).

1 Prøve *Cigaretter* indeholdt ikke Opiumalkaloider.

1 Prøve *Cigarer* var tildels fremstillede af Tobaksaffald.

1 Prøve *Haartinctur* indeholdt ikke giftige Metaller.

10 Prøver *Tapetpapir* undersøgtes for Arsen, 3 Prøver indeholdt 0.02—0.04 mg. Arsen pr. dm^2.

Foruden ovennævnte Prøver, som indsendtes til Laboratoriet gennem Stadslægen, har Laboratoriet fra forskellige under Københavns Magistrat sorterende Institutioner modtaget 65 Prøver til Undersøgelse, nemlig:

Fra Kommunehospitalet:	2 Prøver	*Kirsebærsaft*	(Ekstrakt, Farve)
- —	7 —	*Cacaopulver*	(Renhed)
- —	8 —	*Øl*	(Ekstrakt)
- —	3 —	*Kalvekød*, kogt	(Giftstoffer)
- —	1 Prøve	*Karry*	(Sammensætning)
- —	1 —	*Havregryn*	(Svovlsyrling)
- —	2 Prøver	*Smør*	(Ægthed)

Fra Kommunehospitalet:	12	Prøver	*Fløde* (Fedt)
- —	12	—	*Mælk* (Fedt)
- —	4	—	*Sæbe* (Sammensætning)
- Rudolph Berhs Hospital:	2	—	*Margarine* (Fedt og Vand)
- —	1	Prøve	*Smør* (Fedt og Vand)
- —	4	Prøver	*Øl* (Ekstrakt)
Arbejdsanstalten Sundholm:	1	Prøve	*Sky* (Konserveringsstoffer)
—	1	—	*Øl* (Saccharin)
—	2	Prøver	*Sæbe* (Sammensætning)
St. Johannes Stiftelse:	2	—	*Sæbe* (Sammensætning)

Sundhedskommissionens Kontrol med Drikkevandet.

(Meddelt af Kredslæge H. A. Nielsen.)

I Aaret 1912 er som i tidligere Aar den hele By bleven forsynet med samme Art Kildevand fra de dybe artesiske Boringer i Kildedalen, ved Søndersø, ved Thorsbro, ved Valby og Sundby.

Der er indpumpet til Byens Ledninger og forbrugt ialt i 1912 pro anno	21,513,540 m³	i 1911	21,278,100 m³
» pro Døgn	58,490 m³	»	58,140 m³
» pro Individ pro Døgn	123,9	»	1241

Det største Vandforbrug fandt Sted Onsdag den 17. Juli med 76870 m³ (i 1911 Lørdag den 12. August med 81870 m³). Det mindste Vandforbrug fandt Sted Onsdag den 25. December med 37090 m³ (i 1911 Mandag den 25. December med 36310 m³).

Saavel de kemiske som de bakteriologiske Undersøgelser ere udførte som tidligere. Dog er Thorsbrovandet paa Grund af de i Oplandet foretagne truende Boringsarbejder undersøgt langt hyppigere end ellers.

Resultatet af de foretagne Kimtællinger findes paa efterfølgende Tabel.

Antal Bakterier pro 1 cm³

1912	Ufiltreret artesisk Boringsvand															Filtreret Vand efter Iltningen								
	Ledning til Værk ved Borups Allé			Ledning til Værk ved Vesterbro			Ledning fra Thorsbro			Ledning fra Sønder-marks bassin			Filtrene ved Vesterbro			Værket ved Borups Allé			Værket ved Vesterbro			Hus-ledning i Byen		
	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt
Januar	»	»	»	»	»	»	2	40	42	1	19	20	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	32	34
	6	104	110	»	»	»	0	25	25	»	»	»	»	»	»	1	3	4	»	»	»	1	11	12
	»	»	»	8	150	158	0	13	13	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	19	19	1	24	25
	»	»	»	»	»	»	0	87	87	1	3	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	20	21
Februar	4	73	77	»	»	»	(0	(6	(6	»	»	»	10	133	143	1	2	3	»	»	»	1	10	11
							(0	(2	(2															
	»	»	»	»	»	»	0	53	53	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	0	6	6	0	6	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	15	16
	»	»	»	»	»	»	1	5	6	»	»	»	50	600	650	»	»	»	1	5	6	2	12	14
Marts	»	»	»	»	»	»	1	1	2	0	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	8	10
	4	44	48	»	»	»	1	7	8	»	»	»	»	»	»	1	4	5	»	»	»	3	11	14
	»	»	»	19	178	197	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	7	3	8	11
	»	»	»	»	»	»	3	9	12	0	5	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	10	11
April	2	38	40	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	2	2	»	»	»	2	6	8
	»	»	»	50	500	550	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	12	13	3	12	15
	»	»	»	»	»	»	0	17	17	0	5	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	51	57
	1	15	16	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	»	»	»	3	65	68
Maj	»	»	»	»	»	»	0	4	4	2	5	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	12	12
	1	8	9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	(0	(0	(0	»	»	»	3	11	14
																(0	(0	(0						
	»	»	»	6	72	78	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	48	54	1	22	23
	»	»	»	»	»	»	0	6	6	0	9	9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	20	21
Juni	1	15	16	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	3	7	10
	»	»	»	7	50	57	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	19	25	6	12	18
	»	»	»	»	»	»	0	2	2	1	5	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	34	52
	0	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	2	2	4
Juli	»	»	»	6	140	146	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	17	19	1	2	3
	»	»	»	»	»	»	0	1	1	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	4	6
	1	8	9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	2	2	»	»	»	2	16	18
	»	»	»	»	»	»	0	1	1	0	4	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	6	8
August	10	200	210	»	»	»	«	»	»	»	»	»	»	»	»	0	3	3	»	»	»	5	15	20
	»	»	»	1	14	15	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	0	5	5
	»	»	»	»	»	»	1	4	5	1	5	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	14	15
	4	84	88	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	»	»	»	2	20	22
September	»	»	»	50	600	650	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	9	11	2	4	6
	»	»	»	»	»	»	0	4	4	0	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	10	11
	1	11	12	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	2	2	»	»	»	1	15	16
	»	»	»	2	10	12	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	7	2	20	22
Oktober	»	»	»	»	»	»	0	8	8	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	16	17
	6	13	19	»	»	»	0	19	19	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	2	12	14
	»	»	»	100	800	900	2	63	65	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	9	10	1	14	15
	3	74	77	»	»	»	1	7	8	»	»	»	»	»	»	1	10	11	»	»	»	2	12	14
November	0	3	3	5	34	39	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	6	8	1	14	15
	»	»	»	»	»	»	1	12	13	0	5	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	7	8
	3	32	35	»	»	»	0	2	2	»	»	»	»	»	»	2	2	4	»	»	»	1	3	4
	»	»	»	»	»	»	0	4	4	»	»	»	24	190	214	»	»	»	1	3	4	2	10	12
December	»	»	»	»	»	»	1	6	7	0	4	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	15	17
	2	28	30	»	»	»	0	3	3	»	»	»	»	»	»	1	2	3	»	»	»	1	13	14
	»	»	»	20	250	270	0	4	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	6	9	1	10	11
	»	»	»	»	»	»	1	7	8	0	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	23	24

Tilsyn med Forhandling af Mælk

(meddelt af 1. Dyrlæge).

I Beretningen 1907 blev der givet en udførligere Fremstilling af den Maade, hvorpaa Mælkekontrollen udføres i København

I alt væsentligt føres Kontrollen paa samme Vis, hvorfor efterfølgende Meddelelse kun indeholder Oplysninger om de Resultater, Kontrollen har medført.

Ialt forhandledes der i København i 1912 Mælk fra ca. 2000 Udsalg.

Til ubestemte Tider er der foretaget Eftersyn af disse Udsalg, dels af Sundhedskommissionens Dyrlæger, dels af Sundhedspolitiets Betjente, som ialt har foretaget 6,815 Eftersyn

I København fandtes i 1912 kun 14 Kostalde med 174 Køer i den gamle By, men i de indlemmede Distrikter 132 Kostalde med 853 Køer, ialt 146 Kostalde med 1027 Køer.

Lignende Tilsyn, som der føres med Udsalgene, føres der ogsaa med Kostaldene. For enkelte af disse kræves der paa Grund af særlige Forhold et stadig virkende Dyrlægetilsyn. Ialt er der foretaget 1538 Eftersyn af Kostalde.

I 1912 er der ialt indkøbt 3,401 Prøver Mælk og Fløde, paa Stedet undersøgt for Pasteurisering 732 Prøver Mælk.

Til *Kvalitetsundersøgelse* er der indkøbt 104 Prøver Børnemælk, 1410 Prøver sød Mælk, samt udtaget 54 Staldprøver hos Leverandører. 1 Prøve sød Mælk er af Private indleveret til Undersøgelse. Tillige udtoges 306 Prøver halvskummet Mælk, 748 Prøver skummet Mælk, 11 Prøver Fløde, 4 Prøver kondenseret Mælk.

I Henhold til Sundhedsvedtægtens Mælkeregulativ § 5 skal *Børnemælk* indeholde mindst 3,0 pCt. Fedt. Af 104 Prøver Børnemælk fandtes ingen under nævnte Grænse, 92 Prøver indeholdt mellem 3,00 til 3,50 pCt., 11 mellem 3,50 til 4,50 pCt. og 1 mellem 4,00 til 4,50 pCt. Fedt.

Sød Mælk skal indeholde mindst 2,75 pCt. Fedt. Under denne Grænse var 75 Prøver, medens 422 Prøvers Fedtindhold laa mellem 2,75 og 3,00 pCt., 810 Prøver mellem 3,00—3,50 og 156 Prøver over 3,50 pCt. Fedt. Forholdet har altsaa været, at Fedtprocenten i de 1463 undersøgte Prøver sød Mælk i 5,1 pCt. laa under Minimumsgrænsen 2,75 pCt. og i 94,9 pCt. over denne Grænse.

Det skal dog bemærkes, at der blandt de undersøgte Prøver sød Mælk fandtes 23 Prøver Yerseymælk, der indeholdt mellem 4,5 til over 6 pCt. Fedt.

Halvskummet Mælk skal indeholde mindst 0,75 pCt. Fedt. Af de undersøgte 206 Prøver indeholdt 25 Prøver, eller 12,1 pCt. af alle Prøverne, under 0,75, Resten mere end 0,75 pCt. Fedt.

Af de undersøgte Prøver skummet Mælk var 22 tilblandet Vand.

Fløde undersøges ved Politiets Foranstaltning, og naar der formenes tilsat Melstof, afgives Prøven til Laboratoriets Undersøgelse. Dette er sket i 2 Tilfælde, hvorved der er paavist Stivelse.

Af 2627 Prøver Mælk, der er undersøgt for *Smudsindhold*, indeholdt 9 Prøver sød Mælk Smuds i kendelig Mængde som Bundfald ved Henstand i 2 Timer. I 5 Tilfælde drejede det sig kun om ringe Mængde, i 2 om et større Bundfald og i 2 Tilfælde var det et saa betydeligt Bundfald, at det allerede lod sig erkende inden Mælken blev henstillet til Undersøgelse. 1 Prøve halvskummet Mælk indeholdt Smuds i ringe Mængde.

I alle Tilfælde, hvor der er iagttaget Smuds i Mælken, samt i forskellige Tilfælde, hvor det bakteriologiske Fund har givet Anledning til nærmere Under-

søgelse af Kreaturbesætningerne, er der beordret Dyrlægeundersøgelse, der i flere Tilfælde er gentaget og i et enkelt fortsat Aaret ud.

De *bakteriologiske Undersøgelser,* Mælkekontrollen har givet Anledning til, har væsentlig været Kimtællinger, der bl. a. ogsaa er foretaget i Forbindelse med Undersøgelse over Gærreduktaseprøven.

I pasteuriseret blandet Børnemælk fandtes altid under 20 Kolonier pr. 1 cm^3.

For *Pasteurisering* undersøges Mælken i Reglen af Politiet ved Hjælp af Paraphenylendiaminprøven og i Tvivlstilfælde paa Laboratoriet. Af 372 af Laboratoriet undersøgte Prøver holdt 12 Prøver, solgt som pasteuriseret Mælk ikke Pasteuriseringsprøven.

Ved Undersøgelsen af 550 Prøver sød, halvskummet og skummet Mælk, der var solgt uden nogen særlig Betegnelse om at være pasteuriseret, fandtes af 54 pCt. af de undersøgte Prøver sød Mælk, 45 pCt. af de undersøgte Prøver halvskummet Mælk og 65 pCt. af de undersøgte Prøver skummet Mælk at være pasteuriserede.

Konserveringsmidler er i de senere Aar meget sjældent paavist i Mælk, saaledes heller ikke i 1912.

2 Prøver *kondenseret sød Mælk* var fremstillet af skummet Mælk.

Angaaende Resultatet af disse forskellige Undersøgelser skal iøvrigt anføres følgende:

I 107 Tilfælde er der konstateret Overtrædelse af Sundhedsvedtægtens forskellige Bestemmelser vedrørende Salg af Mælk.

I efterfølgende Tilfælde er der af Retten idømt de paagældende Forhandlere Bødestraf, nemlig for Overtrædelse af

§ 4	for ringe Fedtindhold i sød Mælk	28 Tilf.
§ 4	for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk	6 —
§ 6	mangelfuld Pasteurisering	3 —
§ 10	Tilsætning af Mel i Fløde	2 —
§ 10	Indhold af Vand i Mælk	1 —
§ 11	manglende Kæde paa Mælkebeholderens Laag.	24 —
§ 11	Indhold af forskellige uvedkommende Ting i tømte Mælkebeholdere, f. Eks. Bærme m. m.	5 —
§ 11	Køkkenaffald transporteret i Beholdere uden tætsluttende Laag	3 —

I efterfølgende Tilfælde er der givet de paagældende Advarsel, nemlig for Overtrædelse af

§ 4	for ringe Fedtindhold i sød Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang	14 Tilf.
§ 4	for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang	9 —
§ 6	for ringe Afsvaling af pasteuriseret Mælk	2 —
§ 10	for Indhold af Smuds i Mælk, hvor Mængden er ringe og 1. Gang konstateret	7 —
§ 10	for Indhold af Vand i Mælk	3 —

Ved Undersøgelsen af ialt 3401 Prøver Mælk er der ialt i 107 Tilfælde eller c. 3,[1] pCt., paavist saadanne Overtrædelser, at Sundhedskommissionen har fundet Anledning til at henvise de paagældende Sager til Tiltale ved Retten eller gennem Politiet har foranlediget meddelt Advarsel.

Tilsyn med Kød, Kødvarer, Pølser o. lign.

(meddelt af 2. Dyrlæge.)

Sundhedskommissionens 2. Dyrlæge og 6 af Sundhedspolitiets Betjente føre Tilsyn med alt her i Byen til Forhandling bestemt Kød, med alle Kødvarer, Pølser og lign., samt med disse Varers Tilberedning, Opbevaring m. m.

Over dette Tilsyn, der væsentlig foregaar, som omtalt i Stadslægens Aarsberetning for 1902, gives i de efterfølgende Tabeller en skematisk Oversigt:

Oversigt over Tilsynet med Slagter- og Høkerbutiker i 1912

1912	Antal Udsalgssteder			Antal Eftersyn hos			Antal afgivne Rapporter paa				Antal Sager, som er		Resultat ved Aarets Udgang			
	Slagtere	Høkere	Ialt	Slagtere	Høkere	Ialt	Slagtere	Høkere	Mellemhandlere	Ialt	henlagte i Afdelingen	henviste til Retten	Hævede Sager	Afgjort med Bøder	Beløb Kroner	Ufafgjorte Sager
Januar	313	893	1206	803	2219	3022	4	3	4	11	3	8	»	8	172	»
Februar	314	893	1207	867	2379	3246	7	5	3	15	13	2	»	2	25	»
Marts	314	892	1206	675	2003	2678	2	4	3	9	7	2	»	2	25	»
April	304	897	1201	771	2221	2992	7	7	2	16	12	4	»	4	44	»
Maj	295	896	1191	793	2342	3135	3	10	2	15	14	1	1	1	20	»
Juni	296	896	1192	584	1633	2217	4	8	1	13	12	1	»	1	20	»
Juli	296	897	1193	710	2052	2762	4	8	2	14	13	1	»	1	15	»
August	298	897	1195	786	2388	3174	5	13	0	18	13	5	»	5	76	»
September	301	898	1199	626	1877	2503	4	7	2	13	9	4	»	4	28	»
Oktober	292	892	1184	856	2706	3562	2	3	3	8	7	1	»	1	5	»
November	292	891	1183	832	2580	3412	3	1	1	5	5	0	»	0	0	»
December	293	891	1184	625	1836	2461	1	0	2	3	2	1	»	1	30	»
Ialt	3608	10733	14341	8928	26236	35164	46	69	25	140	110	30	00	30	460	00

Det ved Sundhedskommissionens Foranstaltning udøvede Tilsyn med Kødvarer 1912.

a. Beslaglagte Kødvarer

Maaned	Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk kg	Fjerkræ kg	Pølse, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse kg
	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg			
Januar	»	»	1	»	»	»	»	78	»	»	»	»	»
Februar	1	»	»	»	2	9	»	23	»	»	»	5	25
Marts	1	»	»	»	»	»	»	38	»	»	10	»	350
April	»	»	1	50	»	20	»	25	»	25	»	»	114
Maj	1	»	»	»	»	»	1	578	»	»	»	»	47
Juni	»	»	»	»	»	»	»	107	»	175	»	»	105
Juli	»	»	»	»	»	4	1	57	»	»	»	»	81
August	»	»	»	»	»	100	»	190	»	»	»	»	27
September	»	»	»	4	1	»	1	37	»	»	»	»	17
Oktober	1	»	»	»	»	»	»	18	»	»	»	»	5
November	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
December	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Ialt	4	»	3	54	3	124	3	1151	»	200	10	5	771

b. De beslaglagte Kødvarers Behandling

		Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk kg	Fjerkræ kg	Pølse, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse kg
		Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg			
Kasseret paa Grund af	Tuberkulose...	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	Andre Aarsager (særl. Forraadn.)	1	»	»	54	1	124	1	1151	»	200	10	5	771
Fremstillet paa Kødkontrolstationen	2 Klasse	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
	Kasseret	1	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»
Afvist		2	»	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»

Rubrikken »Fremstillet paa Kødkontrolstationen« angaar Kødvarer, der beslaglagdes paa Banegaardene, ved Havnen o. s. v. og som paa Foranledning af Modtageren overførtes til Undersøgelse paa Kødkontrolstationen.

Under »Afvist« er opført de Kødkroppe, der paa Grund af defekt Tilstand er nægtet Stempling paa Kontrolstationen (jvfr. Mag. Bkg. af 4. Juni 1908 ang. Ændring i Sundhedsvedtægtens § 32—35). De omhandlede Kødkroppe er under Sundhedspolitiets Tilsyn returnerede til Afsenderen eller bragte udenfor Kommunens Grænser.

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

Der er i Aaret 1912 udført:

A	2151	Desinfektioner	for offentlig Regning
B	443	—	» Ubemidlede
C	188	—	» privat Regning
	Tilsammen 2782	Desinfektioner.	

Disse deles igen saaledes:

Boligdesinfektioner alene	810
Effektdesinfektioner alene	954
Boligdesinfektioner og Effekterne desinficerede med Damp	999
Antal af Persondesinfektioner	19
Tilsammen	2782

Ved Boligdesinfektion anvendtes 1750 Gange Formaldehyd og desinficeredes 2368 Værelser, 58 Entréer, 102 Køkkener og 23 W. C. Der anvendtes 59 Gange Karbol og desinficeredes 110 Værelser, 9 Entréer, 8 Køkkener, 3 W. C. og 36 Latriner.

De nævnte 19 Desinfektioner omfattede 59 Personer. De desinficerede Rum havde et Kubikindhold af 104680 M³, og de med Damp desinficerede Effekter et Kubikindhold af 1300 M³.

De ved Desinfektionsstationen i 1911 begyndte Desinfektionskursus fortsattes i 1912 og der deltog i Aarets Løb 19 Elever. Deraf var 12 fra Jylland og 7 fra Sjælland.

Desinfektionsanstalten i 1912.

Maaned	Begæringer	A. Desinfektioner for offentlig Regning						B. Desinfektioner for Ubemidlede.			C. Desinfektioner for privat Regning.		
		Tyfus	Difteritis	Skarlagensfbr.	Tuberkul. Dødsfald	Tuberkul. Flytning	Forskll. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskll. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskll. Sygd.
Januar	283	»	65	55	30	51	2	12	33	16	3	1	15
Februar	242	3	36	45	37	64	3	9	23	7	2	2	11
Marts	264	6	52	43	24	65	4	9	21	21	5	»	14
April	222	3	48	36	17	68	1	9	13	8	4	4	11
Maj	231	3	43	42	31	59	»	8	18	6	3	3	15
Juni	190	2	28	28	22	58	2	9	19	8	4	»	10
Juli	174	6	20	40	14	48	2	12	20	6	1	2	3
August	200	11	28	37	17	67	7	5	18	3	3	»	4
September	207	9	37	60	21	43	1	6	13	9	1	»	7
Oktober	261	9	40	66	17	69	3	7	18	9	9	3	11
November	274	7	41	79	25	57	4	6	22	10	8	4	11
December	234	3	51	72	14	45	5	9	14	7	6	2	6
Ialt	2782	62	489	603	269	694	34	101	232	110	49	21	118

Antallet af Effekdesinfektioner og af Boligdesinfektioner i de enkelte Maaneder i Aaret 1912.

Maaned	Antal					
	Begæringer	Effektdesinfektion M³	Boligdesinfektion			
			Autan M³	Fast Formalin	Permanganat M³	Karbol M³
Januar	283	131,2	660	»	8810	250
Februar	242	112,7	220	»	7310	340
Marts	264	125,7	140	»	8880	180
April	222	95,4	»	»	8140	580
Maj	231	111,8	»	»	7840	180
Juni	190	84,4	»	»	5570	260
Juli	174	96,6	»	»	5720	370
August	200	89,3	»	»	8210	1210
September	207	88,9	»	»	7370	140
Oktober	261	116,7	»	880	9170	70
November	274	134,3	»	690	10420	470
December	234	113,8	»	460	9760	380
Ialt	2782	1300,8	1020	2030	97200	4430

Antallet af Desinfektioner ved de enkelte Sygdomme i 1911 og 1912.

Sygdomme	1911		1912	
	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner
Tyfus	57	1,6	62	2,2
Difteritis	724	19,6	489	17,6
Skarlagensfeber	899	24,4	603	21,7
Tuberkulose ved Dødsfald	241	6,5	269	9,7
Tuberkulose ved Flytning	849	23,0	694	24,9
Smits. Hjerne- og Rygmarvsbet.	26	0,7	8	0,8
Kopper	—	—	—	—
Kolera	—	—	—	—
Kræft	151	4,1	150	5,4
Fnat	371	10,1	253	9,1
Lungebetændelse	25	0,7	19	0,7
Rosen	30	0,8	31	1,1
Kønssygdomme	18	0,5	18	0,7
Børnelamhed	34	0,9	22	0,8
Utøj	85	2,3	29	1,0
Forskellige Sygdomme	176	4,8	135	4,8

København.

Ville de Copenhague.

Kvarterernes Beliggenhed. — Situation des Quartiers.

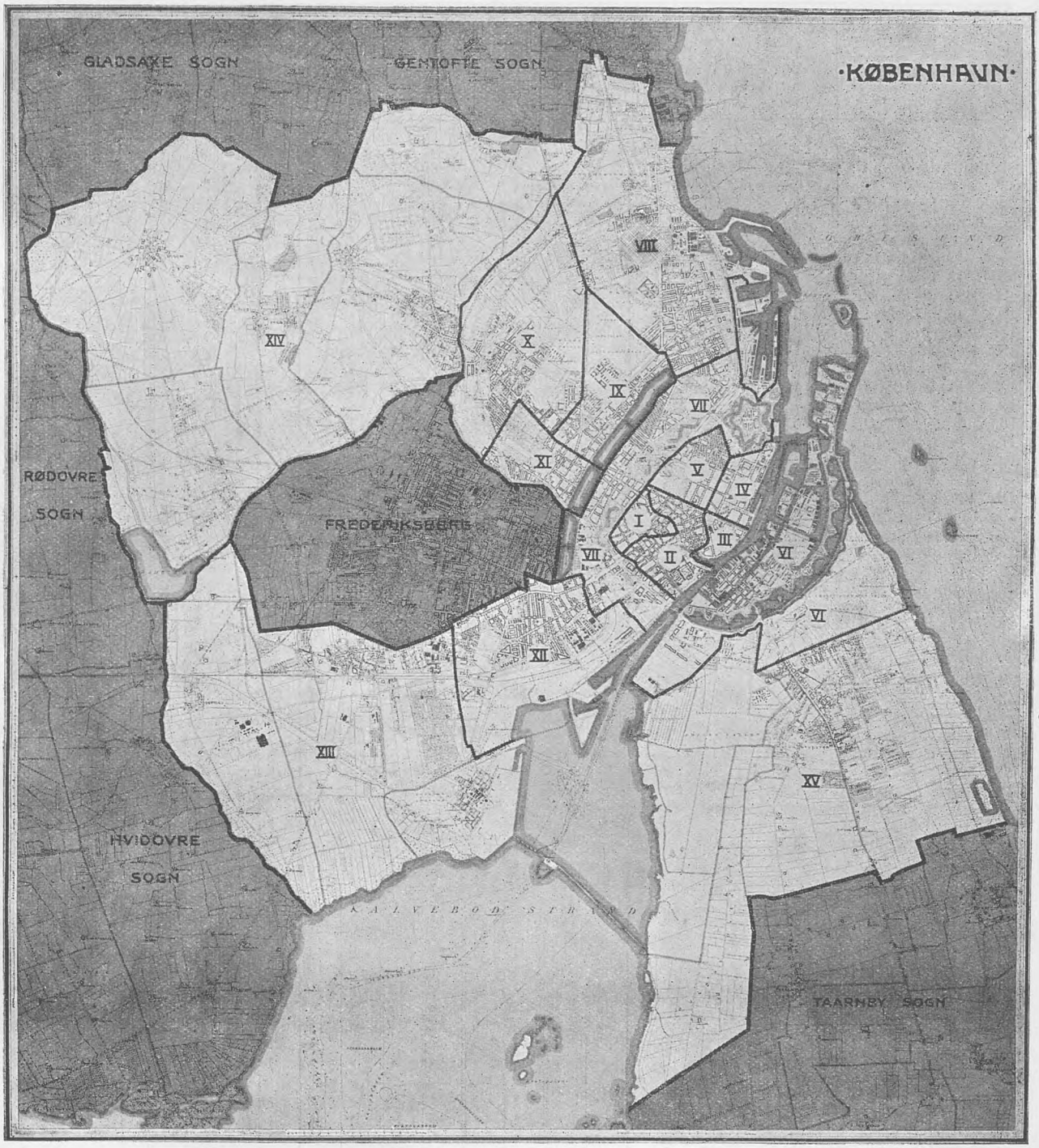

Indre By.

I. Gamle Bys ældre Del.
II. Gamle Bys yngre Del.
III. Gammelholm.
IV. St. Annæ Østre Kvarter.
V. St. Annæ Vester Kvarter.
VI. Kristianshavn.

Ydre By.

VII. Voldkvarter.
VIII. Østerbro.
IX. Blegdam.
X. Ydre Nørrebro.
XI. Blaagaard.
XII. Vesterbro.

Forstæder.

XIII. Valby.
XIV. Brønshøj.
XV. Sundby.

Tab. 1.

Københavns Mortalitets-Tabel for 1912.

Causæ Mortis.	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		**Tilsammen i 1ste Aar**									
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2. Morbilli	»	»	»	»	6	6	6	6	7	9	3	2	1	2	»	»
3. Scarlatina	»	»	»	»	2	»	2	»	6	3	4	6	5	»	4	5
4. Diphtheria	»	»	»	»	1	1	1	1	4	1	2	2	3	1	1	2
5. Croup	»	»	»	»	1	1	1	1	»	1	»	»	2	»	»	»
6. Tussis convulsiva	»	»	6	2	25	21	31	23	7	18	5	3	3	4	»	»
7. Febris typhoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
8. Typhus exanthematicus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
10. Cholera asiatica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
11. Cholerine & Catarrh. intest. acut.	18	11	35	31	64	43	117	85	7	9	»	3	2	»	»	»
12. Erysipelas faciei & ambulans	1	»	1	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»
13. Febris puerperalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
14. Pyæmia & Septichæmia (extra puerperium)	»	»	»	»	1	3	1	3	1	»	»	»	»	»	»	»
15. Febris intermittens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
16. Influenza	»	»	»	1	1	1	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»
17. Febris rheumatica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
18. Alii morbi epidemici	2	2	»	»	1	»	3	2	1	1	1	1	»	»	1	»
19. Malleus humidus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
20. Pustula maligna	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
21. Alia venena animalia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
22. Syphilis acquisita	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
23. Syphilis congenita	12	7	12	4	7	7	31	18	1	»	»	»	»	»	»	»
24. Alcoholismus chronicus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
25. Delirium tremens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
26. Mors in ebrietate	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
27. Scrophulosis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
28. Meningitis tuberculosa	»	»	»	»	8	8	8	8	9	7	7	5	6	4	3	4
29. Tuberculosis	»	»	1	»	»	»	1	»	1	3	»	1	»	1	»	3
30. Phthisis pulmonum	»	»	»	»	4	3	4	3	1	1	»	»	»	1	»	2
31. Tuberculosis in aliis corp. part.	»	»	»	»	3	1	3	1	1	»	1	3	»	»	1	1
32. Cancer ventriculi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
33. Cancer uteri	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Cancer mammæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
35. Cancer in aliis corporis partibus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»
36. Rhachitis	»	»	1	1	7	3	8	4	3	3	»	»	»	»	»	»
37. Diabetes mellitus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
38. Scorbutus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
39. Anæmia	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	1	»	»
40. Casus mortiferi: Præcipitatio & Contusio	»	»	»	»	»	»	»	»	5	2	2	5	1	1	»	»
41. Casus mortiferi: Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
42. Casus mortiferi: Suffocatio	1	»	1	1	»	3	2	4	»	1	»	»	»	»	»	»
43. Casus mortiferi: Vulnus sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
44. Casus mortiferi: Vulnus incisum & punctum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
45. Casus mortiferi: Ambustio	1	»	»	1	»	»	1	1	2	»	»	1	»	1	1	»
46. Casus mortiferi: Congelatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
47. Casus mortiferi: Veneficium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»
48. Casus mortiferi: Alii casus mortiferi	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	1	1	»	»
49. Suicidium: Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
50. Suicidium: Strangulatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
51. Suicidium: Vulnus sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
52. Suicidium: Vulnus incisum & punctum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
53. Suicidium: Venenum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
54. Suicidium: Alii suicidii modi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
55. Homicidium	1	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»
56. Cyanosis	4	2	»	»	»	»	4	2	»	»	»	»	»	»	»	»
57. Debilitas congenita	117	82	7	8	3	3	127	93	»	»	»	»	»	»	»	»
58. Spina bifida	2	2	1	»	»	1	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»
59. Atelectasis pulmonum	6	4	»	»	»	»	6	4	»	»	»	»	»	»	»	»
60. Alia vitia innata	15	11	7	2	3	2	25	15	1	1	1	»	»	»	»	»

5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		**Tilsammen af alle Aldere**			Dødsaarsag Nr.
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17	20	37	2
10	10	6	5	»	1	1	1	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	38	34	72	3
1	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	11	23	4
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	6	5
2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	48	50	98	6
»	»	»	»	4	»	»	1	1	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	3	10	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	2	1	2	1	1	»	»	»	3	»	»	130	107	237	11
»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	1	»	1	2	2	1	»	3	»	»	»	1	»	»	9	7	16	12
»	»	»	»	»	3	»	2	»	7	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17	17	13
1	1	»	1	»	»	»	1	»	2	6	5	6	»	2	1	2	2	»	»	»	»	»	»	19	16	35	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	7	4	5	8	4	7	1	4	»	»	19	26	45	16
»	1	»	»	1	1	3	1	2	»	»	2	1	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	7	8	15	17
»	1	»	»	»	1	2	»	1	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	9	9	18	18
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	»	1	3	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	4	5	9	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	32	18	50	23
»	»	»	»	»	»	1	1	9	1	12	3	12	3	15	6	6	2	»	»	»	»	1	»	55	16	71	24
»	»	»	»	»	»	»	»	5	1	3	1	5	1	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	14	5	19	25
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	26
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	27
7	19	6	6	5	2	3	»	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	57	56	113	28
2	4	1	1	»	»	1	»	1	2	1	»	1	»	2	»	1	»	1	»	»	»	»	»	9	19	28	29
4	5	5	11	17	20	40	43	81	103	69	51	60	32	40	16	14	11	2	5	»	2	»	»	337	306	643	30
5	1	4	1	1	5	3	1	3	5	3	2	4	2	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	31	23	54	31
»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	6	3	20	15	48	29	31	47	18	16	2	6	»	»	127	116	243	32
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	24	»	25	»	20	»	12	»	4	»	1	»	»	»	88	88	33
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	9	»	8	»	14	»	8	»	5	»	3	»	»	»	48	48	34
1	»	»	»	»	1	1	»	10	3	17	16	58	26	69	50	55	60	29	32	3	4	»	»	244	193	437	35
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	7	18	36
»	»	1	2	»	1	1	1	3	2	3	4	2	7	12	9	8	10	4	7	»	»	»	»	36	43	79	37
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	38
»	»	»	»	»	1	2	1	1	2	2	3	5	4	7	7	5	6	1	2	»	»	»	»	24	28	52	39
2	1	1	»	1	1	2	»	7	1	7	1	2	3	2	1	1	»	»	1	»	»	»	»	33	17	50	40
1	»	2	»	2	»	6	»	3	1	7	»	2	1	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	29	2	31	41
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	5	7	42
»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	43
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	44
»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	8	4	12	45
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	46
»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	2	4	6	47
»	3	»	»	1	1	2	»	1	»	3	»	1	2	7	»	3	2	1	1	»	»	»	»	21	12	33	48
»	»	»	»	»	1	1	»	3	»	1	»	»	»	2	»	»	2	»	»	»	»	»	»	7	3	10	49
»	»	»	»	»	»	4	1	11	»	13	1	14	3	11	2	7	3	3	»	»	»	»	»	63	10	73	50
»	»	»	»	1	»	3	1	6	1	4	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	15	2	17	51
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	52
»	»	»	2	»	»	2	1	»	1	4	»	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	10	14	53
»	»	»	»	1	»	»	1	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	6	54
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	4	55
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	2	6	56
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	127	93	220	57
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	6	58
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	4	10	59
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27	16	43	60

Causæ Mortis.	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		**Tilsammen i 1ste Aar**									
	M.	K.	M.	K	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
61. Encephalitis & Meningitis cerebral	3	»	1	»	1	7	5	7	2	2	»	»	1	»	»	»
62 Apoplexia cerebri	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
63. Morbi cerebri chronici	»	»	»	»	»	2	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»
64. Morbus mentalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
65. Tetanus	10	6	»	1	»	»	10	7	»	»	»	»	»	»	»	»
66. Trismus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
67. Epilepsia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»
68. Ecclampsia	11	8	6	7	23	13	40	28	»	2	»	»	»	»	1	»
69. Myelitis & Meningitis spinalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
70. Ataxia sive Tabes dorsalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
71. Alii medullæ spinal. morbi chron.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
72. Laryngitis	1	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»
73. Morbi laryngis chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
74. Pneumonia crouposa	»	»	1	»	1	2	2	2	5	2	2	»	1	»	»	1
75. Pleuritis, Empyema	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»
76. Bronchitis acuta simplex	3	1	5	4	3	7	11	12	2	3	1	»	»	»	»	»
77. Bronchitis cap. & Pneum. catar	12	7	14	9	75	54	101	70	23	14	5	8	4	2	»	»
78. Bronchitis chr. & Bronchiectasis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
79. Emphysema pulmonum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
80. Alii pulmonum morbi chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
81. Peri- & Endocarditis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
82. Morbus cordis	»	»	»	1	»	1	»	2	»	1	»	»	»	»	»	1
83. Aneurysma Aortæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
84. Phlebitis (extra puerperium)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
85. Ulcus perforans ventriculi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
86. Peritonitis (extra puerperium)	»	»	1	»	1	»	2	»	»	2	»	1	1	1	»	1
87. Enteritis, Colitis, Typhlitis	»	»	8	3	8	6	16	9	»	1	»	»	1	»	»	»
88. Ileus	»	»	»	»	2	2	2	2	2	»	»	»	1	»	»	»
89. Hernia incarcerata	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
90. Cirrhosis hepatis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
91. Echinococcus hepatis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
92. Cholelithiasis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
93. Nephritis acuta & chronica	»	»	2	»	3	2	5	2	»	2	»	»	»	»	»	»
94. Lithiasis renalis & vesicalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
95. Cystitis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
96. Strictura urethræ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
97. Hypertrophia prostatæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
98. Tumor ovarii, Hydrops ovarii	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
99. Alii morbi abdominales chronici	»	»	«	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
100. Hydrops ex ignota causa ortus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
101. Alii morbi organorum interiorum	»	»	»	»	4	1	4	1	»	1	»	»	»	»	1	»
102. Phlegmone, Abscessus	1	»	»	»	2	2	3	2	»	»	»	»	»	»	»	»
103. Caries & necrosis ossium	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	1	»	»	»
104. Arthroitis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
105. Fractura colli femoris	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
106. Gangræna	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
107. Carbunculus & Furuncul. malig.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
108. Alii externarum partium morbi	1	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»
109. Marasmus senilis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
110. Atrophia infantilis	2	5	11	6	13	11	26	22	»	»	»	»	»	»	»	»
111. In partu aut brevi post eand. mortuæ*)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
112. Mors repentina sine nota causa	7	5	15	19	7	7	29	31	»	1	»	»	»	»	»	»
113. Caus. mort. vel male vel non indicat.	4	5	7	6	4	»	15	11	3	»	1	»	»	»	»	»
Omnes mortis causæ	235	158	144	107	287	224	666	489	98	95	36	46	34	20	15	20

*) Febr. puerp. excl.

Deraf døde uden Lægebehandling (Mors medico non vocato obveniens)
Mdk. 305. Kvk. 278. Tilsammen 583.

5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		**Tilsammen af alle Aldere**			Dødsaarsag Nr.
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn	
»	3	»	»	2	»	1	»	»	2	»	»	1	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	13	15	28	**61**
»	»	»	1	»	»	»	»	»	3	4	3	16	16	42	34	42	37	28	38	3	10	»	»	135	142	277	62
2	2	1	1	»	1	»	1	5	3	4	7	8	9	21	13	18	27	21	27	3	6	»	»	83	100	183	63
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	»	3	»	1	2	1	2	5	1	»	»	»	6	12	18	64
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	7	19	65
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	66
»	»	»	»	1	»	3	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	6	3	9	67
1	1	»	»	»	1	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	43	34	77	68
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	2	1	»	»	»	»	»	2	4	6	69
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	1	5	3	3	2	»	»	»	»	»	»	12	6	18	70
»	»	»	1	»	»	»	»	2	»	»	1	2	»	4	1	2	»	»	1	»	»	»	»	10	4	14	71
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	**72**
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	73
1	2	1	»	1	»	4	1	10	9	14	7	16	12	28	18	10	22	7	17	9	5	»	»	111	98	209	74
»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	1	2	1	3	»	»	1	2	»	»	»	»	5	10	15	75
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	1	2	3	2	5	»	»	20	25	45	76
»	2	1	»	»	»	»	1	2	1	3	6	3	3	9	9	11	45	20	56	12	25	»	»	194	242	436	77
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2	3	9	8	18	17	18	30	4	6	»	»	52	65	117	78
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	2	3	4	3	2	5	5	»	2	»	»	15	15	30	79
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	1	3	1	3	»	3	1	»	2	»	1	»	»	13	6	19	80
1	»	1	»	1	»	1	2	1	2	2	»	»	1	»	»	»	1	2	1	»	1	»	»	9	8	17	81
3	2	3	7	6	2	9	7	11	16	29	26	32	29	68	70	69	107	35	91	3	28	»	»	268	389	657	82
»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	»	1	2	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	6	3	9	83
»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	2	2	1	»	1	1	»	»	2	»	»	»	»	4	8	12	84
»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	1	1	4	3	3	5	2	4	»	»	»	1	»	»	13	14	27	**85**
1	»	»	»	»	1	»	2	4	6	5	5	6	2	2	1	»	5	2	2	»	1	»	»	23	30	53	86
3	»	»	1	2	2	3	»	4	2	2	1	3	4	2	1	2	5	1	2	»	1	»	»	39	29	68	87
1	»	»	1	1	»	»	»	»	1	1	»	5	2	»	2	1	4	1	7	»	»	»	»	15	19	34	88
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	1	8	1	2	»	»	»	»	4	12	16	89
1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	5	»	14	6	5	2	6	»	»	»	»	»	»	»	32	9	41	90
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	**91**
»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	1	4	4	3	5	1	5	1	4	»	»	»	»	9	23	32	92
1	4	»	1	»	1	1	3	7	5	6	3	19	11	18	13	14	10	8	15	»	3	»	»	79	73	152	93
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	2	1	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	6	3	9	94
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	4	»	6	1	1	»	»	»	14	1	15	95
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	96
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	11	»	6	»	3	»	»	»	23	»	23	97
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	98
»	1	1	»	»	1	»	2	»	2	4	5	4	6	11	8	1	4	4	7	»	»	»	»	25	36	61	99
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	100
»	»	»	»	1	»	»	3	1	1	4	4	7	1	9	4	7	6	6	4	1	1	»	»	41	26	67	101
»	1	1	2	»	»	2	2	4	2	1	4	2	4	3	3	2	1	1	2	»	1	»	»	19	24	43	**102**
1	1	»	»	»	»	»	»	3	1	1	»	»	1	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	12	3	15	103
»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	1	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	4	3	7	104
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	»	9	1	5	»	»	1	19	20	105
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	2	1	1	4	»	2	»	»	4	9	13	106
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	107
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	108
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	13	23	44	80	23	80	»	»	81	183	264	**109**
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	26	22	48	110
»	»	»	»	»	»	2	»	8	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	15	111
»	»	»	»	»	»	1	»	5	2	7	7	12	10	7	9	12	7	7	4	1	2	1	»	82	73	155	112
»	»	»	»	1	1	2	»	1	3	3	4	6	1	6	2	4	8	1	»	»	»	»	»	43	30	73	113
53	76	35	42	54	52	107	87	235	215	273	241	382	287	515	398	412	547	296	505	73	211	1	»	3285	3331	6616	

Desuden dødfødte (Præterea exanimis natus)
Mdk. 162. Kvk. 126. Tilsammen 288.

Tab. 2. Udtog af Københavns

Mortalitetstabel for 1912.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
3. Febris typhoidea	»	1	»	1	»	»	1	3	2	1	»	1	10
4. Diphtheria	2	3	4	3	2	1	1	2	1	1	2	1	23
5. Croup	1	»	»	2	1	1	»	»	»	1	»	»	6
6. Scarlatina	3	8	4	6	3	6	3	7	2	5	11	14	72
7. Morbilli	4	1	7	8	3	4	9	»	»	»	»	1	37
8. Tussis convulsiva	11	10	8	12	8	11	10	3	3	4	5	13	98
9. Febris puerperalis	1	4	1	1	»	1	2	1	2	2	1	1	17
10. Erysipelas	3	2	3	1	1	1	»	»	1	1	3	»	16
11. Febris rheumatica	»	1	2	»	3	»	3	»	1	»	2	3	15
12. Pneumonia crouposa	19	27	21	23	23	16	13	10	11	9	9	28	209
13. Bronchopneum. & Bronchit. capill.	50	50	55	43	46	27	21	8	13	28	33	62	436
14. Cholerine & Catarrh. intestinalis acut.	14	9	10	14	14	16	34	46	27	20	18	15	237
15. Alii morbi epidemici	13	18	17	18	11	7	9	1	7	3	13	26	143
[Meningitis cerebro-spinalis	»	*1*	»	»	*1*	»	*1*	»	*1*	»	*1*	*1*	*6]*
16. Tuberculosis	78	82	85	69	98	74	56	63	58	66	53	58	840
17. Cancer	62	67	81	81	74	72	60	58	62	67	58	74	816
18. Syphilis	3	3	1	10	5	7	10	4	4	5	1	6	59
19. Alcoholismus	2	13	8	9	14	6	11	2	2	9	8	9	93
20. Alii morbi constitution.	12	12	16	21	16	14	6	8	9	12	10	13	149
21. Ecclampsia	9	6	13	9	8	5	4	3	6	6	3	5	77
22. Apoplexia cerebri	29	21	27	35	15	31	13	18	15	9	35	29	277
23. Alii morbi cerebri & med. spinal.	27	20	22	27	24	23	31	19	21	30	27	24	295
24. Mb. cordis	65	69	70	68	43	55	45	45	45	50	68	72	695
25. Pleuritis	2	2	»	2	1	3	1	»	»	2	1	1	15
26. Alii morbi pectoris	17	10	20	18	18	8	9	4	9	10	24	22	169
27. Peritonitis (puerperal. excl.)	7	5	4	4	2	2	4	7	4	7	2	5	53
28. Nephritis acuta & chron.	16	18	16	15	14	10	9	9	11	16	8	10	152
29. Alii morbi abdominis	26	27	23	26	30	38	27	28	12	42	29	20	328
30. Morbi externar. part.	6	12	16	11	7	5	8	7	10	11	4	7	104
31. Suicidium	6	15	9	12	7	4	9	14	14	12	7	13	122
32. Alii casus mortiferi	7	11	11	14	15	13	16	8	19	14	8	10	146
33. Vitia innata	31	25	30	32	19	19	18	29	17	23	18	24	285
34. Atrophia infantilis	7	5	3	3	4	2	6	2	4	3	6	3	48
35. Marasmus senilis	24	36	21	19	22	22	23	21	16	17	18	25	264
36. Causa mort. non indic.	26	25	20	21	30	21	31	25	21	26	29	35	310
Summa	583	618	628	638	581	525	503	455	429	512	514	630	6616

I Gamle Bys ældre Del	II Gamle Bys yngre Del	III Gammelholm	IV St. Annæ Øster Kvarter	V St. Annæ Vester Kvarter	VI Kristianshavn	Indre By. — Ville centrale	VII Voldkvarteret	VIII Østerbro	IX Blegdam	X Ydre Nørrebro	XI Blaagaard	XII Vesterbro	Ydre By. — Ville extérieure	XIII Valby	XIV Brønshøj	XV Sundby	Forstæder. — Faubourgs.	Uden Bolig	Havnen og Reden	Udenbyes
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	1	»	»	1	2	3	1	1	2	»	»	7	»	»	»	»	»	1	»
»	2	»	»	1	1	4	1	3	1	5	»	3	13	»	2	4	6	»	»	»
»	»	»	»	»	2	2	»	1	»	1	»	»	2	1	1	»	2	»	»	»
1	2	2	»	1	5	11	4	11	2	22	3	12	54	»	4	1	5	»	»	2
»	1	»	»	1	7	9	»	3	6	6	2	8	25	1	1	1	3	»	»	»
2	9	»	»	9	4	24	2	8	11	13	7	20	61	2	7	4	13	»	»	»
»	1	1	»	»	4	6	»	4	3	2	»	1	10	»	»	1	1	»	»	»
»	1	»	»	»	1	2	»	2	2	1	3	3	11	»	1	1	2	1	»	»
1	1	»	1	»	2	5	1	»	3	1	1	1	7	»	1	1	2	»	1	»
4	8	3	3	12	14	44	7	20	13	30	19	36	125	5	8	14	27	5	»	8
7	11	2	2	21	20	63	16	58	40	104	41	41	300	8	18	41	67	»	1	5
3	4	1	1	9	23	41	3	26	18	35	19	49	150	7	9	23	39	»	1	6
3	15	2	4	5	11	40	12	13	11	16	19	14	85	1	2	12	15	»	»	3
[»	»	»	»	»	*2*	*2*	»	»	»	*1*	»	*3*	*4*	»	»	»	»	»	»	*»]*
19	27	4	6	51	50	157	45	94	81	91	82	125	518	27	24	73	124	5	5	31
18	35	13	17	44	28	155	64	79	61	94	54	114	466	19	13	56	88	2	1	101
1	2	»	»	1	4	8	3	6	16	4	6	6	41	»	1	5	6	»	»	4
5	6	1	2	11	9	34	4	6	4	10	8	11	43	1	2	1	4	9	1	2
3	5	1	2	6	7	24	18	21	12	20	4	25	100	4	5	7	16	»	»	9
2	3	1	»	5	5	16	»	5	4	16	8	17	50	1	4	6	11	»	»	»
7	7	3	6	20	13	56	31	28	25	38	28	40	190	4	11	8	23	»	»	8
4	8	1	6	12	10	41	31	33	13	62	27	28	194	11	11	17	39	2	»	19
22	27	13	14	40	24	140	68	62	60	131	52	80	453	15	12	34	61	4	1	36
1	1	»	1	2	»	5	»	1	»	1	1	2	5	1	»	1	2	»	»	3
7	12	3	»	12	10	44	16	13	12	17	19	23	100	4	2	13	19	»	1	5
»	1	»	»	5	1	7	3	4	4	6	3	9	29	1	3	3	7	»	1	9
4	10	3	5	7	8	37	13	11	14	20	9	20	87	2	6	8	16	1	»	11
6	11	6	1	12	17	53	26	28	25	40	33	42	194	3	12	14	29	»	»	52
2	6	2	1	4	»	15	6	9	8	12	15	13	63	5	2	2	9	»	»	17
5	8	2	3	6	6	30	8	13	9	6	8	29	73	1	4	11	16	»	3	»
1	8	»	2	8	11	30	7	14	8	20	3	15	67	7	6	6	19	»	23	7
1	10	3	1	7	24	46	12	22	69	25	24	32	184	13	18	22	53	»	»	2
2	»	»	»	3	2	7	3	1	8	4	3	10	29	1	2	7	10	»	»	2
10	24	2	6	15	14	71	29	33	19	31	27	32	171	3	4	13	20	»	»	2
9	10	2	7	21	17	66	20	30	15	39	31	55	190	2	16	19	37	3	1	13
150	276	72	91	351	355	1295	456	663	578	925	559	916	4097	150	212	429	791	32	41	360

Tab. 3. Oversigt over Dødsfaldenes Fordeling efter Alder, Køn og Maaneder i Aaret 1912.

	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar		5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere		Ialt
	i 1ste Maaned		i 2.—3. Maaned		i 4.—12. Maaned		Ialt i 1ste Aar																																				Begge Køn
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
Januar .	27	12	12	10	32	24	71	46	5	9	3	2	3	»	1	1	3	7	3	4	2	2	9	7	13	24	25	18	32	27	42	46	36	47	23	40	5	27	»	»	276	307	583
Februar	14	18	16	6	24	22	54	46	14	11	2	2	1	»	»	5	4	6	3	4	5	3	10	17	25	17	32	23	34	25	49	41	32	55	20	51	8	19	»	»	293	325	618
Marts ..	22	15	12	12	27	24	61	51	8	12	6	6	2	2	1	3	5	2	3	2	4	3	9	12	19	23	26	24	30	31	49	40	33	56	29	48	7	20	1	»	293	335	628
April ...	25	10	18	10	35	17	78	37	11	10	7	8	6	1	2	2	7	8	1	7	1	8	8	7	20	16	22	19	41	24	49	36	35	60	25	51	7	24	»	»	320	318	638
Maj	24	8	7	3	29	18	60	29	9	14	2	5	1	6	1	1	6	6	2	2	5	3	5	11	25	20	29	27	38	21	44	34	39	43	31	41	10	11	»	»	307	274	581
Juni....	17	14	9	8	20	14	46	36	11	6	1	4	6	1	»	2	3	6	3	6	6	1	9	3	17	17	25	22	34	18	48	26	44	41	19	39	6	19	»	»	278	247	525
Juli	18	11	17	8	31	21	66	40	11	8	3	4	1	3	3	2	1	9	3	4	8	5	7	4	18	18	19	17	28	13	36	20	24	43	25	44	4	12	»	»	257	246	503
August .	22	16	11	10	16	24	49	50	4	6	3	3	2	1	3	1	6	8	5	4	5	7	9	6	23	8	16	18	21	20	31	25	37	33	17	16	5	13	»	»	236	219	455
Septbr. .	16	12	8	8	11	12	35	32	5	4	1	3	1	2	»	»	6	8	3	1	5	4	14	3	17	18	17	10	27	23	42	23	22	33	17	39	3	11	»	»	215	214	429
Oktober	19	14	13	7	24	9	56	30	4	3	2	6	3	2	1	»	4	5	2	2	»	6	10	8	24	18	18	25	36	28	43	29	32	37	22	37	2	17	»	»	259	253	512
Novbr...	15	10	7	9	14	16	36	35	5	7	2	2	3	»	1	3	3	6	3	2	6	6	6	4	14	23	23	22	24	24	44	34	39	47	27	42	9	12	»	»	245	269	514
Decbr...	16	18	14	16	24	23	54	57	11	5	4	1	5	2	2	»	5	5	4	4	7	4	11	5	20	13	21	16	37	33	38	44	39	52	41	57	7	26	»	»	306	324	630
Tils.	235	158	144	107	287	224	666	489	98	95	36	46	34	20	15	20	53	76	35	42	54	52	107	87	235	215	273	241	382	287	515	398	412	547	296	505	73	211	1	»	3285	3331	6616
	393		251		511		1155		193		82		54		35		129		77		106		194		450		514		669		913		959		801		284		1		6616		
Af 1000 Døde vare	35.5	23.9	21.8	16.2	43.4	33.9	100.7	73.9	14.8	14.4	5.4	7.0	5.1	3.0	2.3	3.0	8.0	11.5	5.3	6.3	8.0	7.9	16.2	13.1	35.5	32.5	41.3	37.7	57.7	43.4	77.8	60.2	62.3	82.7	44.7	76.3	11.0	31.9	0.2	»	496.5	503.5	1000
	59.4		38.0		77.3		174.6		29.2		12.4		8.0		5.3		19.5		11.6		15.9		29.3		68.0		79.0		101.1		138.0		145.0		121.0		42.9		0.2		1000		

Tabel 4. Oversigt over Fødsler og Dødsfald i Aaret 1912.

København. Ville de Copenhague.	Dødfødte Morts-nés		Dødsfald —Décès								Ægteskaber Mariages	4389
	Ægte Légitimes	Uægte Illégitimes	Ialt Total	Af 1000 Indb. døde Mortalité sur 1000 habitants	Dødsfald efter Alderen Décès par âge						Fødsels-kvotient pr. 1000 Natalité p. M.	25.0
					0—1	1—5	5—15	15—65	65 og derover	Af ubekendt Alder		
Hele Byen. Total	209	79	6616	14.0	1155	364	206	2846	2044	1	Levendefødte — Nés-vivants: Ialt Total	11836
1. Gamle Bys ældre Del	3	»	150	14.2	12	3	4	70	61	»		
2. Gamle Bys yngre Del	9	2	276	16.1	27	14	2	127	106	»		
3. Gammelholm	»	»	72	11.9	4	1	2	33	32	»		
4. St. Annæ Øster Kvarter	2	»	91	11.0	5	2	1	46	37	»		
5. St. Annæ Vester Kvarter	4	»	351	14.5	47	19	5	166	114	»		
6. Kristianshavn	3	1	355	14.5	89	25	15	148	78	»		
Indre By. — Ville centrale	21	3	1295	14.3	184	64	29	590	428	»		
7. Voldkvarter	7	2	456	10.7	33	7	9	213	194	»	Køn — Sexe: F.	5794
8. Østerbro	30	3	663	10.4	112	46	21	274	210	»		
9. Blegdam	66	54	578	16.3	157	32	14	227	148	»		
10. Ydre Nørrebro	15	3	925	17.1	153	55	32	279	406	»		
11. Blaagaard	10	6	559	15.3	103	33	12	202	209	»		
12. Vesterbro	31	8	916	11.9	183	63	37	417	216	»		
Ydre By. — Ville extérieure	159	76	4097	13.3	741	236	125	1612	1383	»	M.	6042
13. Valby	8	»	150	10.5	32	12	11	66	29	»		
14. Brønshøj	1	»	212	11.1	70	14	11	79	38	»		
15. Sundby	20	»	429	10.9	108	31	16	181	93	»		
Forstæder. — Faubourgs	29	»	791	10.9	210	57	38	326	160	»	Uægte Illégitimes	3204
Uden Bolig	»	»	32	»	»	»	»	29	2	1		
Havn og Red	»	»	41	»	2	»	3	35	1	»		
Udenbys	»	»	360	»	18	7	11	254	70	»	Ægte Légitimes	8632

Tab. 5. Oversigt over de epidemiske Sygdomstilfælde, anmeldte af Læger i Aaret 1912, fordelte efter Alder, Køn, Maaneder og Lokaliteter.

Cas de maladies épidémiques signalés par les médecins (déclaration obligatoire).

	København. Ville de Copenhague. ca. 473,500 Indbyggere.	Gamle Bys ældre Del ca. 10,550 Indb.	Gamle Bys yngre Del ca. 17,150 Indb.	Gammelholm ca. 6,050 Indb.	St. Annæ Øster Kvarter ca. 8,250 Indb.	St. Annæ Vester Kvarter ca. 24,150 Indb.	Kristianshavn ca. 24,500 Indb.	Indre By, Ville centrale ca. 90,650 Indb.	Voldkvarteret ca. 42,800 Indb.	Østerbro ca. 63,550 Indb.	Blegdam ca. 35,450 Indb.	Ydre Nørrebro ca. 54,200 Indb.	Blaagaard ca. 36,450 Indb.	Vesterbro ca. 76,700 Indb.	Ydre By, Ville extérieure ca. 309,150 Indb.	Valby ca. 14,250 Indb.	Brønshøj ca. 19,050 Indb.	Sundby ca. 39,400 Indb.	Faubourgs ca. 72,700 Indb.	Havnen og Reden ca. 1000 Indb.
	Morbi epidemici.																			
1.	Febris typhoidea	»	2	1	1	2	8	14	17	9	1	11	3	7	48	»	»	1	1	12
2.	Meningit. cerebrospin. epid.	»	»	»	»	»	2	2	»	1	»	1	»	7	9	»	»	»	»	»
3.	Diphtheria (incl. Croup.)	18	40	7	27	54	57	203	102	122	103	154	79	191	751	28	52	140	220	»
4.	Scarlatina	27	42	12	15	57	147	300	83	226	105	361	172	249	1196	34	106	107	247	9
5.	Morbilli	67	124	35	41	159	197	623	188	452	235	342	204	370	1791	87	144	442	673	8
6.	Tussis convulsiva	36	41	6	8	65	133	289	121	210	163	213	118	260	1085	97	56	100	253	1
7.	Angina parotidea	5	7	11	12	31	32	98	32	25	13	22	11	30	133	38	3	31	72	7
8.	Erysipelas	12	28	1	9	29	30	109	45	64	43	26	32	95	305	5	16	38	59	»
9.	Febris puerperalis	»	4	1	»	1	4	10	2	8	5	3	6	2	26	1	1	3	5	»
10.	Tetanus & Trismus neonat.	»	»	»	»	»	»	»	1	3	1	1	2	»	8	»	6	2	8	»
11.	Pemphigus neonat.	»	»	»	1	»	3	4	»	»	1	2	»	6	9	»	»	1	1	»
12.	Febris intermittens	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
13.	Febris rheumatica	13	27	11	11	44	71	177	66	88	98	59	61	122	494	19	19	73	111	9
14.	Pneumonia crouposa	14	26	7	11	59	54	171	56	110	100	87	75	148	576	31	35	87	153	13
15.	Tuberculosis pulm. & laryng.	14	23	4	9	58	38	146	40	98	65	92	69	131	495	26	26	102	154	1
16.	Tracheo-Bronchitis	324	341	68	129	323	667	1852	827	915	502	710	619	1216	4789	414	124	768	1306	21
17.	Bronchopneum. & Bronchitis capill.	38	59	27	25	102	132	383	114	272	190	256	146	334	1312	68	70	173	311	11
18.	Influenza	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
19.	Angina tonsillaris	167	321	186	185	616	609	2084	787	1444	619	820	585	1436	5691	346	299	828	1473	252
20.	Cholerine & Catarrh. int. acut.	136	136	47	70	198	379	966	369	538	317	417	324	987	2952	197	106	340	643	13
21.	Varicellæ	14	8	»	3	9	16	50	32	45	17	14	16	38	162	15	6	7	28	»
22.	Rubeolæ	1	4	»	2	6	6	19	5	13	10	11	12	43	94	»	4	»	4	»
23.	Poliomyel. ant. acut.	»	»	»	»	»	1	1	»	4	1	2	2	4	13	2	»	2	4	»
	Sum	886	1234	424	559	1813	2586	7502	2887	4647	2589	3604	2536	5676	21939	1408	1073	3245	5726	357
	Alii morbi																			
24.	Gonorrhoea																			
25.	Ulcus venereum																			
26.	Syphilis acquisita (e coit. imp.)																			
27.	Syphilis (acquisit.) insons																			
28.	Syphilis congenita																			
29.	Scabies																			
30.	Delirium tremens																			

Deraf behandlede paa Hospital: Paa civile Hospitaler	Deraf behandlede paa Hospital: Paa Garnisonshosp.	Deraf behandlede paa Hospital: Tilsammen	Fra 0—1 Aar	Fra 1—5 Aar	Fra 5—15 Aar	Fra 15—65 Aar: Mænd	Fra 15—65 Aar: Kvinder	65 Aar og derover: Mænd	65 Aar og derover: Kvinder	Ialt. Total	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	
73	3	76	1	5	9	36	23	»	1	75	»	4	3	3	1	1	10	14	10	12	15	2	1
9	2	11	2	3	1	4	1	»	»	11	»	3	»	2	»	»	2	»	1	»	2	1	2
812	8	820	22	329	631	71	121	»	»	1174	137	117	132	111	95	79	54	60	95	81	101	112	3
1585	27	1612	12	542	1051	58	89	»	»	1752	163	135	104	106	120	80	105	125	216	192	230	176	4
179	14	193	139	1547	1338	42	29	»	»	3095	481	433	382	304	338	398	309	140	114	75	50	71	5
170	»	170	313	916	374	12	13	»	»	1628	146	145	119	82	102	157	165	128	136	106	164	178	6
11	6	17	1	39	206	37	26	»	1	310	33	25	33	37	45	30	9	6	17	14	37	24	7
196	2	198	5	15	19	153	236	10	35	473	63	47	45	35	40	31	22	28	38	43	46	35	8
5	»	5	»	»	»	»	41	»	»	41	1	7	5	1	4	2	4	5	4	3	4	1	9
5	»	5	16	»	»	»	»	»	»	16	»	»	1	»	»	1	3	3	1	3	»	4	10
»	»	»	14	»	»	»	»	»	»	14	2	2	»	1	»	2	1	»	1	2	1	2	11
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	12
301	42	343	»	11	125	333	314	4	4	791	74	79	102	76	76	64	40	37	65	52	61	65	13
406	40	446	15	88	135	376	207	36	56	913	81	82	94	109	97	79	37	25	62	82	76	89	14
403	12	415	1	5	42	377	365	2	4	796	56	54	68	105	67	78	46	88	72	54	57	51	15
165	61	226	584	1408	1303	1678	2078	311	606	7968	1281	1132	905	650	480	346	173	156	398	574	895	1978	16
328	40	368	367	564	267	267	312	96	144	2017	229	221	264	183	139	109	85	52	101	124	183	327	17
279	186	465	49	358	706	2131	2222	96	206	5768	423	544	426	221	153	67	31	40	95	205	1581	1982	18
1261	1021	2282	86	1458	3015	2561	2324	22	34	9500	998	898	800	629	753	629	505	654	747	893	1169	825	19
286	»	286	1209	974	433	756	939	71	192	4574	246	221	219	224	270	278	504	1079	540	379	337	277	20
1	»	1	17	71	141	6	5	»	»	240	28	32	26	23	24	12	8	9	4	18	29	27	21
4	4	8	3	30	70	5	9	»	»	117	4	3	11	13	29	29	17	»	1	2	3	5	22
18	»	18	1	12	4	1	»	»	»	18	»	1	1	1	»	2	3	4	3	1	1	1	23
6497	1468	7965	2857	8375	11870	6905	9354	648	1283	41292	4446	4185	3740	2916	2833	2474	2133	2653	2721	2916	5042	5233	
1118	266	1384	4	35	41	4621	1075	8	2	5786	528	430	451	410	487	475	561	563	534	484	453	410	24
190	»	190	»	»	»	557	111	2	»	670	67	65	55	48	52	61	57	54	55	57	53	46	25
904	43	947	»	»	3	1473	754	4	5	2239	247	184	195	167	182	208	188	182	201	164	167	154	26
6	»	6	9	5	1	10	18	»	1	44	4	1	6	2	9	2	1	4	3	1	1	10	27
31	»	31	74	13	8	4	1	»	»	100	6	4	11	13	17	11	8	9	7	6	2	6	28
1627	82	1709	53	397	808	935	467	5	»	2665	317	244	242	192	223	210	182	203	205	240	233	174	29
400	»	400	»	»	»	499	32	5	»	536	48	40	62	49	52	41	47	52	27	47	38	33	30
10773	1859	12632	2997	8825	12731	15004	11812	672	1291	53332	5663	5153	4762	3797	3855	3482	3177	3720	3753	3915	5989	6066	

Tab. 6. Oversigt over Befolknings-, Beboelses- og Dødelighedsforhold i ethvert af Stadens hygiejniske Kvarterer i Aaret 1912.

København. Ville de Copenhague.	Befolkning. Population.									Af 1000 Individer døde i 1912		Areal i ha.
	Beregnet 1. Juli 1912	Af 1000 fandtes i	Af 1000 vare — 1. Febr. 1911 —					Af 1000 boede i 1 og 2 Værelsers Lejligheder		af epidemiske Sygdomme	af alle Dødsaarsager tilsammen	
			0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar	65 og derover	1. Februar 1906	1. Februar 1911			
Hele Byen. Total	473500	1000	21	80	177	662	60	439	416	2.8	14.0*)	6933
Quartiers: Kvarter I. Gamle Bys ældre Del	10550	22	10	46	125	**722**	**97**	281	295	2.0	14.2	28
— II. Gamle Bys yngre Del	17150	36	14	43	118	**723**	**102**	323	287	3.2	16.1	88
— III. Gammelholm	6050	13	7	42	111	**756**	**84**	117	103	2.0	11.9	17
— IV. St. Annæ Øster	8250	17	11	35	116	**767**	**71**	173	149	1.3	11.0	44
— V. St. Annæ Vester	24150	51	16	65	154	**695**	**70**	498	475	2.4	14.5	66
— VI. Kristianshavn	24500	52	22	76	**161**	**688**	53	591	548	3.9	14.5	419
Indre By. — Ville centrale	90650	191	16	57	139	**712**	**76**	388	379	2.8	14.3	662
Quartiers: Kvarter VII. Voldkvarteret	42800	90	12	43	115	**749**	**81**	248	230	1.1	10.7	337
— VIII. Østerbro	63550	134	**23**	**87**	**188**	656	46	408	385	2.4	10.4	502
— IX. Blegdam	35450	75	**21**	74	168	659	**78**	493	481	3.1	16.3	138
— X. Ydre Nørrebro	54200	114	**25**	**99**	**204**	613	**59**	578	546	4.4	17.1	342
— XI. Blaagaard	36450	77	**22**	77	168	658	**75**	538	527	3.1	15.3	83
— XII. Vesterbro	76700	162	**24**	**86**	**184**	657	49	499	463	2.5	11.9	281
Ydre By. — Ville extérieure	309150	653	**22**	**80**	175	662	61	390	439	2.8	13.3	1682
Quarts.: Kvarter XIII. Valby	14250	30	**26**	**98**	**243**	594	39	271	244	1.8	10.5	1155
— XIV. Brønshøj	19050	40	**27**	**116**	**249**	570	38	361	323	2.8	11.1	2034
— XV. Sundby	39400	83	**26**	**107**	**233**	599	35	474	428	2.6	10.9	1400
Forstæder. — Faubourgs	72700	154	**26**	**108**	**239**	590	37	405	364	2.5	10.9	4589
Havnen. — Le port	1000	2						Pour 1000 habitants logés en 1 ou 2 immeubles		Maladies épidémiques	Toutes les causes de décès	Superficie 1 ha. = 1.8128 Tdr. Land
*) I hele Byens Dødelighed ere indbefattede de udenbys hjemmehørende, der ere døde paa Byens Hospitaler. (Y compris les personnes domiciliées hors Copenhague).	Calculée le 1. Juillet 1912	Proportion pour 1000	Proportion pour 1000 par âge — recensée 1. Fevr. 1911 —					le 1. Fevr. 1906	le 1. Fevr. 1911	Mortalité de l'an 1912 sur 1000 habitants		

Kvarter I.: St. Peders, Bispegaardens, Universitetets og Synagogens Roder samt Frimands Kvarter.

Kvarter II.: Nikolaj, Gammelstrands, Slotsholms, Raadhusets, Kalvebodernes, Pilestrædes, Hovedvagtens, Trinitatis og Reformert Kirkes Roder samt Snarens Kvarter.

Kvarter III.: Gammelholms Roder.

Kvarter IV.: Nyhavns, Marmorkirkens, Amalienborgs og Fr. Hospitals Roder.

Kvarter V.: Gothersgades, Frimurerlogens, Kongens Haves, Garnisons Hospitals og Nyboders Roder samt Nyboder.

Kvarter VI.: Kristians Kirkes, Frelsers Kirkes, Amagerbros, Skydeskolens og Nyholms Roder.

Kvarter VII.: Tivolis Rode, Reventlovsgades, Vandværkets, Ørstedsparkens, Peblingesøens, Frederiksborggades, Kommunehospitalets, Rørholms, Sølvgades, Børnehospitalets, Classens og Kastellets Roder.

Kvarter VIII.: Østerbros, Kalkbrænderiets, Øresunds, Rosenvængets, Aggersborgs, Strandboulevardens, Bogensegades, St. Jakobs, Viborggades, Bryggervangens, Niels Finsens, Kildevælds og Strandvejens Roder samt Frihavnskvarteret.

Kvarter IX.: Ravnsborgs, St. Hans og Blegdams Roder.

Kvarter X.: Havremarkens, Lersøens, St. Stefans, Balders, Raadmands, Ægirs og Fælled Roder.

Kvarter XI.: Aaboulev., Blaagaards, Helligkorskirkens og Kirkegaards Roder.

Kvarter XII.: Gl. Kongevejs, Gasværkets, Skydebanens, Absalons, Istedgades, Sorte Hests, Enghavevejs, Kaalundsgades, Sankelmarks, St. Matthæus, Sønderboulevards, Vesterfælleds og Kvægtorvets Roder.

Kvarter XIII.: Valby, Vigerslev, Kongens Enghave.

Kvarter XIV.: Brønshøj, Emdrup, Husum, Utterslev og Vanløse.

Kvarter XV.: Sundbyvesters, Eksercerpladsens, Saltholmens og Sundbyøster Roder samt Overdrevet.

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1913

AF

A. ULRIK
Stadslæge

KØBENHAVN
F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI
1914

INDHOLD.

Sundhedstilstanden i 1913 ... 1
Meteorologiske Forhold ... 1
Sygelighed og Dødelighed ... 1
1) *Epidemiske Sygdomme* ... 4
Dysenteri ... 4
Variolæ ... 4
Febris typhoidea ... 4
Meningitis cerebrospinal. epidem. ... 7
Poliomyelitis ant. acut. ... 8
Diphteria & Croup ... 9
Scarlatina ... 12
Morbilli ... 15
Tussis convulsiva ... 17
Angina parotidea ... 20
Erysipelas ... 21
Febris puerperalis ... 21
Trismus & Tetanus neonat. ... 22
Pemphigus neonatorum ... 22
Febris intermittens ... 22
Febris rheumatica ... 22
Pneumonia crouposa ... 23
Pneumonia catharalis ... 24
Tracheobronchitis ... 25
Influenza ... 26
Angina tonsillaris ... 27
Cholerine ... 27
2) *Tuberkulose* ... 28
Tuberculosis pulmonum ... 28
Alii morti. tuberc. ... 34
3) *Andre Sygdomme* ... 34
Morbi venerei (Gon., Ulc. ven., Syphilis) ... 34
Scabies ... 36
Delirium tremens ... 37
Cancer ... 38
Diabetes mellitus ... 41
4) *Sygdomme i Garnisonen* ... 42

Befolkningsforhold ... 43
Folketal, Tilvækst, Beboelsestæthed ... 43
Ægteskaber ... 45
Fødsler ... 45
Dødsfald ... 48
Dødfødte ... 56

Offentlig Sundhedspleje ... 58
Karantænevæsen ... 58
Vaccination ... 59
Virksomheden under Sundhedskommissionen ... 60
Tilsyn med Beværtninger ... 60
Trikinkontrol ... 62
Desinfektion ... 62
Vandklosetter ... 64
Tilsyn med Plejebørn ... 65
Sundhedskommissionens Laboratorium ... 67
Kontrol med Drikkevandet ... 72
Tilsyn med Mælkeudsalg ... 76
Tilsyn med Kødvarer ... 78
Sundhedskommissionens Desinfektionsstation ... 79

Tabeller: 1. Dødelighed (Dødsaarsager, Aldersklasser); 2. Dødelighed (Dødsaarsager efter Sygekvarter og Aarstid); 3. Dødelighed (efter Alder og Aarstid); 4. Dødsfald (efter Alder og Sygekvarter), Ægteskaber, Fødsler, Dødfødte; 5. Epidemiske Sygdomme; 6. Kvarterernes Areal og Folketal, relative Dødelighed og Dødelighed af epidemiske Sygdomme, Befolkningens Aldersklassefordeling ved sidste Folketælling, Boligforhold, Kvartergrænser.

Sundhedsvæsenets Lægepersonale.

Stadslæge: Axel Ulrik.
Vicestadslæge: Povl Heiberg.

Kredslæger:

I. Povl Heiberg.
II. K. Carøe.
III. Axel Jørgensen.
IV. Poul Hertz.
V. H. A. Nielsen.
VI. J. P. Chrom.
VII. C. A. Blume.
VIII. A. Gramstrup.
IX. V. Nissen.

Dyrlæger:

I. St. Friis.
II. G. Gautier.

Medicinalstatistisk Kontor:

Chef: Søren Hansen.
1. Assistent: Holger Hoff.
2. » H. P. Willadsen Aaskov.

SUNDHEDSTILSTANDEN I 1913

Meteorologiske Forhold.

Om Københavns meteorologiske Forhold i 1913 giver det meteorologiske Institut følgende Oplysninger:

1913	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Aaret
Middelvarme C°	0.7	1.8	4.4	6.7	11.5	14.4	16.2	15.4	13.5	9.6	7.7	3.5	8.8
Middelfugtighedsgrad i pCt.	87	84	79	73	69	70	72	80	80	84	88	85	78
Middellufttryk i mm. ved Havet og 45° Br.	763.6	765.5	758.1	759.6	761.9	761.8	760.0	760.5	764.2	761.8	757.2	755.5	760.8
Nedbør, mm	26.3	19.8	39.9	20.3	13.9	34.6	26.6	57.3	47.3	54.9	64.1	67.8	472.8
Dage med Nedbør	14	11	18	10	4	13	12	18	6	12	20	19	157
» » Sne	10	3	3	2	»	»	»	»	»	»	»	5	23
» » Hagl	1	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5
» » Torden	»	»	2	1	»	3	2	1	1	»	»	»	10
» » Storm	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	2
Antal Timer med Solskin	10.0	19.9	113.4	168.8	233.3	215.5	205.3	146.3	184.4	71.6	8.3	19.4	1396.2

Januar fik med Vinde overvejende omkring Syd og Sydøst noget over normal Temperatur og noget under den normale Nedbør. *Februar* havde med vestlige Vinde mildt Vejr og lille Nedbør. *Marts* havde meget hyppige vestlige Vinde, meget mildt Vejr og normal Nedbør. *April* havde med skiftende Vinde mildt Vejr og lille Nedbør; Slutningen af Maaneden var usædvanlig varm, medens den 11. og 12. var meget kolde. *Maj* var mild med overvejende østlige Vinde; Nedbøren var meget ringe. *Juni* havde overvejende nordvestlige Vinde, normal Temperatur og lille Nedbør. *Juli* havde overvejende nordvestlige Vinde og omtrent normal Temperatur, men meget lille Nedbør. *August* fik med nordvestlige Vinde en Temperatur og Nedbør, der var noget under Normalen. *September* havde med sydøstlige Vinde noget over normal Temperatur og normal Nedbør. *Oktober* var mild med overvejende vestlige Vinde; Nedbøren var omtrent normal. *November* havde med vestlige Vinde ualmindelig mildt Vejr og stor Nedbør. *December* havde med vestlige Vinde mildt Vejr og stor Nedbør. *Aaret* havde overvejende vestlige Vinde, mildt Vejr og lille Nedbør.

Sygelighed og Dødelighed.

I 1913 var Sundhedstilstanden i København særdeles god, endnu bedre end i det foregaaende Aar, og den epidemiske Sygelighed var forholdsvis lav. Dog havde Mæslinger og Kighoste en større Udbredelse end i 1912, de fleste øvrige epidemiske Sygdomme derimod en langt mindre.

Aar	Beregnet Folkemængde ved Aarets Midte	Alle anmeldte Sygdomstilfælde	Anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme	Paa 1000 Indbyggere faldt af epidemiske Sygdomme
1882	255000	55029	46195	181
1883	263000	49290	39221	142
1884	274000	57878	47285	173
1885	284000	47499	36775	129
1886	289000	54971	44359	153
1887	295000	59889	50603	171
1888	303500	49807	41354	136
1889	308600	66336	58376	189
1890	314600	61894	54142	172
1891	319000	75005	67708	212
1892	323000	60626	53371	165
1893	327000	65893	58191	178
1894	331300	61918	54860	165
1895	335700	57764	50981	152
1896	340500	48163	41074	121
1897	345000	49239	41573	121
1898	349000	47340	38968	112
1899	354000	61092	52930	150
1900	358000	51463	43228	121
1901	381000	60215	50736	133
1902	411000	50050	40961	100
1903	417000	53457	44388	106
1904	423000	50950	42331	100
1905	425000	57527	49228	116
1906	432000	47959	39203	91
1907	439000	56930	46418	106
1908	445000	64127	51175	115
1909	450000	55335	42388	94
1910	459000	56338	43343	94
1911	465000	63450	50332	108
1912	473500	53332	41292	87
1913	483000	47975	37255	77

Folkemængden er af Stadens statistiske Kontor beregnet til 483000 ved Aarets Midte, deraf i København uden Indlemmelser 406600, i Valby 15400, Brønshøj 19800, Sundby 41200. Tilvæksten var altsaa 9500 siden Midten af 1912.

Der anmeldtes i 1913 ialt 47975 Sygdomstilfælde mod 53332 i 1912 og 63450 i 1911, deraf 37255 Tilfælde af epidemiske Sygdomme mod 41292 i 1912 og 50332 i 1911. Den epidemiske Sygelighedskvotient blev herefter i 1913 c. 77 for hver 1000 Indbyggere eller langt lavere end noget tidligere Aar. Nærmest ved 1913 kommer 1912, i hvilket Aar Kvotienten var 87. Det maa erindres, at fra 1906 er Tilfælde af Lunge- og Strubetuberkulose anmeldte paa Ugelisterne som epidemisk Sygdom.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oktb.	Novb.	Deb.
1886—1895	208	176	193	155	151	143	130	130	144	144	174	267
1896—1901	180	229	224	135	120	113	92	121	121	121	145	140
1902—1906	185	175	150	129	109	99	81	103	101	108	117	130
1907—1911	212	208	151	127	113	103	75	105	105	96	120	123
1912	143	144	121	97	91	82	69	86	91	94	168	169
1913	145	116	105	105	96	100	74	72	91	109	114	102

I foranstaaende Talrækker er udregnet, hvor mange Tilfælde af epidemiske Sygdomme der gennemsnitlig anmeldtes pr. Dag i hver af Aarets Maaneder, sammenlignet med Gennemsnittet for tidligere Aar. Gennemsnitlig anmeldtes i 1913 102 Tilfælde for hver Dag i Aaret, og dette Gennemsnit blev kun overskredet i Vinter- og Foraarsmaanederne Januar—April og i Oktober—November, hvilket i Aarets Begyndelse skyldtes den aftagende Influenzaepidemi, i dets Slutning hovedsagelig det tiltagende Antal af katarralske Lungeaffektioner. De færreste Anmeldelser indløb i dette Aar i August Maaned.

Anmeldte Tilfælde af **epidemiske Sygdomme** (Tab. 5. 1—23)* paa 1000 Indbyggere	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	**Hele Staden**
1900—04	95	84	89	94	101	110	97	89	115	93	77	85	98	93	89	74	107	95	95
1905—09	88	73	74	86	88	110	87	82	97	82	72	74	93	86	115	79	90	93	88
1910	88	74	67	81	82	126	88	72	86	78	80	81	83	81	103	64	94	88	84
1911	102	91	73	88	90	125	100	87	100	87	82	95	102	94	138	74	100	101	97
1912	84	72	70	68	75	105	83	67	73	73	66	70	74	71	98	56	82	79	75
1913	70	70	50	66	70	78	71	62	73	75	62	69	71	69	106	63	79	81	71

*) Influenza ikke medregnet.

Fordelingen af de anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme paa Byens Kvarterer fremgaar af foranstaaende Tabel. Færrest Tilfælde anmeldtes fra Gammelholm, derefter fra Nørrebro, Voldkvarteret og Brønshøj, flest fra Valby, som havde en forholdsvis høj epidemisk Sygelighed.

Blandt de anmeldte ikke epidemiske Sygdomme er Tallet for veneriske Sygdomme atter lavere i 1913 end i det foregaaende Aar. Den efter 1906 indtrufne Stigning synes altsaa afløst af en i alt Fald foreløbig Tilbagegang.

Dødelighed 1900—1913	Døde af epidemiske Sygdomme (Tab. 2 Nr. 1—15) paa 1000 Indbyggere						Døde af alle Dødsaarsager tilsammen paa 1000 Indbyggere					
	1900-04	1905-09	1910	1911	1912	1913	1900-04	1905-09	1910	1911	1912	1913
I. Gamle Bys ældre Del	2.9	2.9	2.1	2.1	2.0	1.8	14.9	14.2	14.0	12.9	14.2	13.0
II. Gamle Bys yngre Del	3.7	2.6	2.0	2.6	3.2	2.2	17.2	16.2	14.9	17.5	16.1	16.7
III. Gammelholm	1.9	1.9	0.8	1.7	2.0	1.8	11.8	12.2	11.8	11.2	11.9	11.5
IV. St. Annæ Ø. Kvarter	2.6	2.2	2.0	2.1	1.3	1.2	16.3	18.2	16.2	11.3	11.0	13.5
V. St. Annæ V. Kvarter	3.9	3.8	3.6	3.4	2.4	3.0	16.2	15.9	15.7	15.7	14.5	13.7
VI. Kristianshavn	4.5	4.8	4.2	3.4	3.9	3.3	16.7	15.8	15.6	13.3	14.5	12.8
Indre By	3.6	3.3	2.9	2.9	2.8	2.6	16.1	16.0	15.0	14.4	14.3	13.8
VII. Voldkvarteret	1.9	2.1	1.5	1.8	1.1	1.6	11.0	10.9	11.4	10.7	10.7	9.9
VIII. Østerbro	3.7	2.9	2.6	2.3	2.4	1.8	12.4	11.1	10.7	10.1	10.4	9.9
IX. Blegdam	4.2	4.1	3.5	3.7	3.1	2.9	15.1	15.1	13.3	17.3	16.3	15.5
X. Nørrebro	5.7	5.1	4.8	4.3	4.4	4.1	22.7	19.7	18.0	17.6	17.1	15.9
XI. Blaagaard	4.9	4.4	2.9	3.8	3.1	2.7	17.7	17.1	15.5	16.2	15.3	14.8
XII. Vesterbro	4.9	4.0	3.0	3.5	2.5	2.8	15.5	14.4	12.0	13.5	11.9	11.9
Ydre By	4.2	3.7	3.1	3.2	2.8	2.7	15.5	14.6	13.3	13.9	13.3	12.3
XIII. Valby	3.8	3.6	2.4	3.4	1.8	1.2	13.8	13.3	11.6	11.8	10.5	8.4
XIV. Brønshøj	5.5	4.9	3.8	4.1	2.8	2.3	17.9	15.0	12.6	12.4	11.1	10.5
XV. Sundby	4.2	4.1	3.5	3.2	2.6	2.3	14.9	13.4	12.0	12.2	10.9	10.4
Forstæder	4.6	4.2	3.4	3.5	2.5	2.1	15.8	13.7	12.0	12.2	10.9	10.0
Hele Byen	4.1	3.9	3.1	3.3	2.8	2.6	16.3	15.6	14.2	14.8	14.0	13.4
(Udenbys fraregnede)	—	—	—	—	—	—	(15.9)	(14.9)	(13.6)	(13.9)	(13.2)	(12.6)

Den epidemiske Dødelighed var i 1913 for hele Byen 2,6 for 1000 Indbyggere; størst var den ligesom i tidligere Aar i det ydre Nørrebro Kvarter, hvor den naaede 4,1 for 1000 Indbyggere.

Byens samlede Dødelighed har i de senere Aar været i stadig Aftagen, om end med mindre Svingninger. I Aarene 1890—94 døde endnu gennemsnitlig 20,8 af 1000 Indbyggere om Aaret, i 1895—99: 17,8, i 1900—04: 16,3, i 1905—09: 15,6, i 1910: 14,2, i 1911: 14,8 og i 1912: 14,0. I 1913 har Københavns samlede Dødelighed været lavere end i noget tidligere Aar, nemlig *13,4* af 1000 Indbyggere.

Ifølge den af Frederiksbergs Stadslæge udgivne Aarsberetning for 1913 var Dødeligheden i denne af Københavns Areal omsluttede Kommune 12,6 pro Mille i det forløbne Aar. Den samlede Dødelighed i Aaret 1913 for Befolkningen i det af de to sammenvoksede Kommuner dannede Bykompleks viser sig at være 13,3 af 1000 Indbyggere.

For ingen af Dødsaarsagerne opføres i 1913 usædvanlig høje Tal. Kræftdødeligheden var noget lavere end det foregaaende Aar.

Fradrages de Døde, der ikke var hjemmehørende i København, synker Dødelighedskvotienten til 12,6 p. M.

1) *Epidemiske Sygdomme.*

Af **Pest, Kolera** eller **eksantematisk Tyfus** forekom intet Tilfælde i 1913.

Af **Blodgang** (*Dysenteria*) indførtes 2 Tilfælde, begge ad Søvejen. Det ene angik en Maskinmester, som havde paadraget sig Smitten i Havanna, det andet en Skibstømrer, som medbragte Sygdommen fra Bilbao eller en anden spansk Havn. Begge de syge behandledes paa Øresundshospitalet og intet andet Tilfælde optraadte.

Ifølge Meddelelse fra Statens Seruminstitut indsendtes i Løbet af Aaret 27 Fæcesprøver til Undersøgelse paa Dysenteribaciller og i 4 af disse fandtes Paradysenteribaciller.

Af **Kopper** (*Variolæ*) angrebes i Marts Maaned en Toldbodarbejders Hustru, boende i et tætbefolket Baghus i Collinsgade. Om Smittens Oprindelse kunde intet oplyses, men den stod uden Tvivl i Forbindelse med Mandens Beskæftigelse. Da Tilfældet indtraadte i en af talrige Personer bestaaende Familie, maatte disse isoleres i et af Sundhedskommissionen dertil erhvervet Lokale i Vanløse, og alle, som kunde tænkes at være komne i Berøring med den syge, vakcineredes. Patienten behandledes paa Øresundshospitalet og der indtraadte intet nyt Tilfælde. — I Maj Maaned hjembragte en Læge Kopper fra en Ferierejse i Spanien. Ved egen Foranstaltning blev han øjeblikkelig isoleret paa Øresundshospitalet og heller ikke dette Tilfælde medførte nogen Udbredelse af Smitten.

Tyfoid Feber (*Febris typhoidea*) optraadte i 1913 med 57 Tilfælde mod 75 i 1912 og 65 i 1911. Antallet af anmeldte Tilfælde var mindre end i noget tidligere Aar; nærmest derved kommer de to forudgaaende Aar, af hvilke som nævnt 1911 havde det laveste Tal. De anmeldte Tilfælde udgjorde 0,12 pro Mille af Stadens Befolkning mod 0,14 i 1911, 0,16 i 1912 og 0,17 i det Aar, som derefter havde det laveste Antal, nemlig 1909.

Anmeldte Tilfælde af Febris typhoidea 1882—1913

i pro Mille af Befolkningen.

1882	1.91	1887	1.60	1892	0.81	1897	0.57	1902	0.59	1907	0.22	1912 0.16
1883	1.69	1888	1.72	1893	0.78	1898	0.82	1903	0.59	1908	0.71	1913 0.12
1884	2.20	1889	2.94	1894	1.09	1899	1.16	1904	0.43	1909	0.17	
1885	1.74	1890	1.01	1895	1.86	1900	0.96	1905	0.20	1910	0.21	
1886	1.94	1891	0.88	1896	0.70	1901	1.56	1906	0.34	1911	0.14	

Febr. typhoid.	Anmeldte		Døde af Fb. typh.		
	Tilfælde i Femaaret	p. M. af Befolkn. aarlig	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	Aarlig pr. 1000 Indbg.
1882—1886	2592	1.90	210	8.5	0.16
1887—1891	2498	1.63	165	7.4	0.11
1892—1896	1740	1.05	149	8.7	0,09
1897—1901	1834	1.03	224	11.9	0.12
1902—1906	931	0.44	85	9.1	0.04
1907—1911	648	0.29	73	12.0	0.03
1912	75	0.16	10	13.3	0.02
1913	57	0.12	3	5.3	0.01

De fleste af Tilfældene anmeldtes som sædvanlig i Efteraarsmaanederne, nemlig 8 i September og 11 i Oktober. De øvige Tilfælde vare nogenlunde ensformig spredte over Aarets øvrige Maaneder.

Anmeldte Tilfælde af **Febr. typh.**	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	182	125	145	130	112	231	286	341	349	310	219	162	2592
1887—1891	159	104	124	124	120	157	375	385	314	285	197	144	2498
1892—1896	68	63	48	64	130	307	155	158	218	266	141	122	1740
1897—1901	55	56	42	42	76	102	135	288	418	258	225	137	1834
1902—1906	85	80	41	38	39	43	47	120	148	160	91	39	931
1907—1911	16	15	22	16	15	41	46	170	181	65	31	30	648
30 Aar gennemsnitlig aarlig	18	15	11	14	16	29	35	49	54	45	30	21	341
1912	»	4	3	3	1	1	10	14	10	12	15	2	75
1913	3	2	5	5	6	4	2	5	8	11	3	3	57

Intetsteds i Byen iagttoges nogen større Ophobning af Tilfælde. 2 Tilfælde vare Hospitalsinfektioner. 9 Tilrejsende medbragte Smitten fra Udlandet og 4 Tilfælde indførtes fra Provinserne.

Anmeldte Tilfælde af **Febris typhoidea**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.*	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1882—1886	204	149	58	140	353	173	1077	313	117	161	241	331	248	1411	»	»	»	»	104	2592
1887—1891	109	186	55	135	248	140	873	231	118	139	167	320	544	1522	»	»	»	»	103	2498
1892—1896	56	143	62	76	209	175	721	186	106	121	90	184	295	972	»	»	»	»	47	1740
1897—1901	117	316	27	43	124	71	698	154	227	138	162	116	265	1062	6	5	»	11	15	1834
1902—1906	38	77	14	27	61	38	255	62	84	67	55	65	173	506	29	35	78	142	28	931
1907—1911	8	15	6	10	28	44	111	28	115	64	79	57	75	418	13	11	65	89	30	648
30 Aar gennemsnitlig aarlig	18	30	7	14	34	21	125	33	26	23	26	36	53	196	4	5	14	8	22	341
1912	»	2	1	1	2	8	14	17	9	1	11	3	7	48	»	»	1	1	12	75
1913	»	2	1	»	1	3	7	2	10	6	3	6	9	36	1	3	8	12	2	57

*) For Femaaret 1882—1886 er hele Garnisonen medregnet under St. Annæ Vester Kvarter.

Det største Antal Tilfælde anmeldtes fra Østerbro — 10 Tilfælde —, derefter kom Vesterbro med 9 Tilfælde og Sundby med 8. De øvrige Tilfælde vare spredte. I den gamle Bys ældre Del, i Valby og i Brønshøj indtraf intet Tilælde af tyfoid Feber.

30 af de anmeldte vare Mænd, 16 Kvinder og 11 Børn under 15 Aar.

11 af Tilfældene anmeldtes som Paratyfus.

I 1913 indtraf 3 Dødsfald af tyfoid Feber.

Døde af **Febris typhoidea**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—25 Aar		25—45 Aar		45—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				M	K	M	K	M	K	M	K	
1882—1886	3	22	27	41	15	38	31	16	13	7	7	220
1887—1891	»	13	20	29	27	38	22	10	9	2	5	175
1892—1896	»	6	22	25	16	34	24	10	10	»	2	149
1897—1901	»	6	26	38	35	43	35	19	18	»	5	225
1902—1906	»	3	7	8	12	27	11	6	7	3	1	85
1907—1911	2	1	6	14	8	15	12	7	6	»	2	73
30 Aar gennemsnitlig aarlig	»	2	4	5	4	6	4	2	2	»	1	39
1912	»	»	»	4	1	2	2	1	»	»	»	10
1913	»	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»	3

Mortalitetskvotienten var 0,006 pro Mille eller kun halvt saa høj som i 1911, der hidtil var det Aar, i hvilket Tyfusdødeligheden var lavest. Letaliteten var 5,3 pCt., altsaa usædvanlig lav; den har dog en Gang før, i 1885, været endnu lavere, nemlig 4,6 pCt.; derimod var Letaliteten i 1912 13,3 pCt. Af 30 anmeldte voksne Mænd døde 2, af 16 Kvinder 1, af 11 Børn under 15 Aar ingen.

Af 57 anmeldte blev 51 eller c. 89 pCt. behandlede paa Hospital.

Febris typhoidea Døde paa 100,000 Inb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912	1913
København	17	12	9	9	8	4	2	2	1
Stockholm	24	15	12	5	3	2	2	2	1
Berlin	23	14	8	5	4	4	3	2	1
Kristiania	7	8	6	12	13	2	1	1	2
London	23	15	14	15	9	8	3	3	3
Rotterdam	21	16	9	22	11	11	6	5	4
Amsterdam	37	21	17	12	9	11	5	3	5
Hamburg	»	»	18	5	4	4	5	3	6

Af hosstaaende Oversigt fremgaar, at den tyfoide Mortalitet i 1913 ogsaa har været lidet udtalt i flere andre nærliggende Hovedstæder og større Byer.

Om Tyfusdiagnosestationens Virksomhed er der fra Statens Seruminstitut indkommet efterfølgende Beretning:

I Løbet af 1913 modtoges ialt 212 Blodprøver til Undersøgelse. Disse stammede fra 199 Personer, idet 13 Prøver repræsenterede Gentagelser af tidligere Undersøgelser, enten for yderligere at sikre Diagnosen eller for at følge Svingningerne i Agglutinationsgraden.

	Antal Prøver	1/500	1/250	1/100	1/50	1/25	Ialt positive	Ingen Reaktion
Januar	19	»	»	»	(1)	»	1(1)	18
Februar	19	»	»	1	»	(1)	2(1)	17
Marts	6	»	»	»	1	»	1	5
April	10	»	1	»	»	»	1	9
Maj	18	»	»	2(1)	1	»	3(1)	15
Juni	32	(1)	»	1	»	2(1)	4(2)	28
Juli	17	2	»	2	»	1	5	12
August	25	1	1	2(1)	»	»	4(1)	21
September	11	1	»	»	»	»	1	10
Oktober	18	»	»	»	3	»	3	15
November	18	»	»	1	»	»	1	17
December	19	1(1)	1(1)	1	»	»	3(2)	16
	212	6(2)	3(1)	10(2)	6(1)	4(2)	29(8)	183

Tallene i Parentes angiver, hvor mange af Tilfældene der gav Reaktion med B. paratyphosus B.

Samtlige Blodprøvers Agglutinationsevne er undersøgt saavel overfor B. typhosus som overfor B. paratyphosus B.

Om Prøvernes Resultat giver ovenstaaende Tabel nærmere Oplysning.

Fra Blodkoaglet af de indsendte Prøver er der 5 Gange dyrket Tyfusbaciller, deraf stammede de 3 fra første Sygdomsuge, 1 fra femte Uge og 1 fra sjette Uge.

Fra Københavns Hospitaler og praktiserende Læger er der indsendt 71 Fæces- og 59 Urinprøver til Undersøgelse for Tyfusbaciller. I 9 Tilfælde fandtes Tyfusbaciller i Fæces (deraf var de 4 Prøver fra Bacilbærere) og i 3 Tilfælde fandtes Tyfusbaciller i Urinen.

Epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse (*Meningitis cerebrospinalis epidemica*) optraadte i 1913 med 11 Tilfælde, det samme Antal som i 1912, mod 23 i 1911, 37 i 1910 og 71 i 1909. 7 af de anmeldte Tilfælde, d. e. c. 64 pCt. endte dødeligt.

	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894
Anmeldte	172	27	15	9	25	44	44	44	12
døde	80	24	9	0	10	34	25	22	4
	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Anmeldte	16	36	34	161	61	26	19	20	10
døde	9	19	13	83	28	10	12	10	7
	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912
Anmeldte	9	10	7	6	10	71	37	23	11
døde	5	4	1	1	5	37	20	14	6
	1913								
Anmeldte	11								
døde	7								

Tilfældene optraadte spredte over alle Aarets Kvartaler.

Af **Meningit. cerebr. spinal. ep.** anmeldtes	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Novb.	Decb.	Ialt
1886—1908	46	53	83	122	184	135	56	39	24	24	22	27	815
1909	1	»	»	6	25	18	7	5	2	2	1	4	71
1910	3	3	11	6	4	2	3	»	»	3	1	1	37
1911	5	5	8	»	1	1	1	»	»	1	»	1	23
1912	»	3	»	2	»	»	2	»	1	»	2	1	11
1913	»	1	1	1	1	2	2	1	»	2	»	»	11

Af Tilfældene optraadte 2 paa Ingeniørkasernen, men forøvrigt fandtes ingen lokal Ophobning.

Af Meningit. cer. sp. ep. anmeldtes	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1886—1908	29	65	11	23	115	82	325	82	56	83	60	72	113	464	2	3	2	7	1	815
1909	2	3	»	2	5	3	15	3	7	6	11	10	8	45	3	6	2	11	»	71
1910	1	»	1	1	1	2	6	2	7	3	4	4	5	25	»	3	3	6	»	37
1911	»	3	»	1	1	»	5	2	4	1	5	»	3	15	»	1	2	3	»	23
1912	»	»	»	»	»	2	2	»	1	»	1	»	7	9	»	»	»	»	»	11
1913	»	»	»	»	3	1	4	»	3	1	»	1	2	7	»	»	»	»	»	11

De anmeldte Tilfældes og Dødsfaldenes Fordeling efter Køn- og Aldersklasser fremgaar af følgende Oversigt:

Meningitis cerebrospin. ep.		0—5		5—15		15—25		over 25		Ialt		Tilsammen
		M.	K.	M.	K.	M	K.	M.	K.	M.	K.	
Anm. Tilf.	1899—1908	23	16	29	18	47	16	19	8	118	58	176
	1909	13	6	14	8	8	5	11	6	46	25	71
	1910	8	7	5	6	3	1	5	2	21	16	37
	1911	5	2	7	4	3	»	1	1	16	7	23
	1912	3	2	»	1	3	1	1	»	7	4	11
	1913	3	3	1	1	2	1	»	»	6	5	11
Dødsfald	1899—1908	9	8	13	8	19	8	15	3	56	27	83
	1909	6	3	8	5	3	4	6	2	23	14	37
	1910	2	4	3	5	»	»	3	3	8	12	20
	1911	4	1	3	2	3	»	»	1	10	4	14
	1912	3	1	»	»	1	»	1	»	5	1	6
	1913	2	2	1	1	»	1	»	»	3	4	7

6 af 7 Døde vare Børn, nemlig 3 Drenge og 3 Piger.

Alle de anmeldte Tilfælde behandledes paa Sygehus, deraf to paa Hærens Epidemisygehus.

Paa Seruminstitutets Foranstaltning blev i Aarets Løb, efter modtagen Meddelelse fra Stadslægekontoret, foretaget Undersøgelse paa Meningokokker i de Familier, i hvilke Tilfælde af Cerebrospinalmeningitis var indtrufne. Hvor saadanne fandtes, blev de i den Anledning anvendelige Sikkerhedsforansaltninger indskærpede.

Af **akut spinal Børnelamhed** (*Poliomyelitis anterior acuta*) anmeldtes 23 Tilfælde, deraf et fra Taarnby Sogn paa Amager, som behandledes paa Blegdamshospitalet efter Overflyttelse fra St. Elisabeths Hospital. Antallet af Tilfælde var lidt større end i 1912 (18 Tilfælde), men mindre end i 1911 (39 Tilfælde) og i 1905 (26 Tilfælde), som ere de to Aar, i hvilke Tilfældenes Antal har været størst. Ialt er der, siden Sygdommen i 1905 optraadte epidemisk i København, anmeldt 143 Tilfælde.

Paa Aarets Maaneder fordelte Tilfældene sig som nedenfor angivet.

Poliomyelit. ant. ac.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1905.....	»	»	»	»	»	»	3	9	6	4	2	2	26
1906.....	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2
1907.....	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	7	3	15
1908.....	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
1909.....	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	2
1910.....	»	»	»	»	»	»	»	1	7	5	»	4	17
1911.....	3	1	»	»	»	2	2	8	12	3	6	2	39
1912.....	»	1	1	1	»	2	3	4	3	1	1	1	18
1913.....	2	»	1	1	»	»	1	2	10	4	1	1	23

De fleste Tilfælde forekom ligesom i 1911 i September Maaned.

De fleste Tilfælde forekom paa Vesterbro (6 Tilfælde), 4 Tilfælde forekom i det ydre Nørrebrokvarter, 3 i Brønshøi, 2 paa Kristianshavn, paa Østerbro og i Sundby, medens St. Annæ vestre Kvarter, Voldkvarteret, Blegdams- og Valby-Kvarteret havde hver et Tilfælde.

Af **Poliomyelit. ant. ac.** anmeldtes	Gl. Byældre Del	Gl. Byyngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1905	»	»	»	2	»	1	3	»	»	2	7	2	7	18	»	2	3	5	»	26
1906	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2
1907	»	1	»	»	»	»	1	»	4	1	1	»	1	7	»	»	7	7	»	15
1908	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
1909	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	»	2
1910	»	2	»	»	2	3	7	»	»	»	3	4	2	9	»	»	1	1	»	17
1911	»	3	1	»	»	1	5	1	5	1	5	5	8	25	3	»	6	9	»	39
1912	»	»	»	»	»	1	1	»	4	1	2	2	4	13	2	»	2	4	»	18
1913	»	»	»	»	1	2	3	1	2	1	4	»	6	14	1	3	2	6	»	23

Af de angrebne var 1 under 1 Aar, 16 mellem 1 og 5 Aar, 5 mellem 5 og 15 Aar, 1 var over 15 Aar gammel. 10 af de angrebne vare af Mandkøn, 13 af Kvindekøn.

Poliomyelit. ant. ac.	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	over 15 Aar	Ialt
1905	3	16	3	4	26
1906	»	1	1	»	2
1907	7	8	»	»	15
1908	1	»	»	»	1
1909	»	»	1	1	2
1910	3	11	3	»	17
1911	6	23	7	3	39
1912	1	12	4	1	18
1913	1	16	5	1	23

I 1913 er der ikke paa Dødsattester fra Byens Omraade opført noget Dødsfald under Diagnosen Poliomyelitis anterior acuta.

18 af de angrebne behandledes paa Hospital.

Af **ondartet Halssyge** (*Diphtheria faucium et laryngis*) behandledes ialt 1084 Tilfælde eller 2,24 pro Mille af Befolkningen. Antallet var altsaa lavere end i 1912, da det var 2,49 pro Mille, og lavere end i noget af Aarene fra 1907 til 1912. Fra 1904 til 1906 var Tilfældenes Antal dog endnu lavere, ikke blot absolut, men navnlig i Forhold til Folkemængden.

Aar	Indbygger-antal	Diphtheria faucium & laryngis				
		Anmeldte Tilfælde		Døde		
		Ialt	Af 1000 Indb.	Ialt	Af 100 anmeldte	Af 1000 Indb.
1882	255000	758	2.97	103	13.6	0.40
1883	263000	710	2.70	104	14.6	0.40
1884	274000	714	2.61	105	14.7	0.38
1885	284000	995	3.50	163	16.4	0.57
1886	289000	1834	6.35	287	15.6	0.99
1887	295000	2470	8.37	359	14.5	1.22
1888	303500	2972	9.79	341	11.5	1.12
1889	308600	3477	11.27	401	11.5	1 30
1890	314600	4418	14.04	501	11.3	1.59
1891	319000	4091	12.82	518	12.7	1.62
1892	323000	3622	11.21	417	11.5	1.29
1893	327000	3135	9.58	322	10.3	0.98
1894	331300	3339	10.08	320	9.6	0.97
1895	335700	1905	5.67	114	6.0	0.34
1896	340500	1642	4.83	78	4.8	0.23
1897	345000	1622	4 70	85	5.2	0.24
1898	349000	1513	4.34	86	5.7	0.25
1899	354000	2297	6.49	131	5.7	0 37
1900	358000	1572	4.39	77	4.9	0.22
1901	381000	1266	3.32	51	4.0	0.13
1902	411000	1120	2.73	58	5.2	0.14
1903	417000	1207	2.90	59	4.9	0.14
1904	423000	884	2.09	31	3.5	0.07
1905	425000	718	1.69	29	4.0	0.07
1906	432000	756	1.72	20	2.6	0.05
1907	439000	1008	2.30	34	3.4	0.08
1908	445000	1416	3.18	53	3.7	0.12
1909	450000	1200	2.67	51	4.2	0.11
1910	459000	1384	3.02	38	2.7	0.08
1911	465000	1617	3.48	47	2.9	0.10
1912	473500	1174	2.49	29	2.5	0 06
1913	483000	1084	2.24	25	2.3	0.05

I Forhold til Folkemængden var Antallet af Dødsfald lavere end i 1912 og lige saa lavt som i 1906, nemlig 0,05 pro mille. Letaliteten var lavere end i noget tidligere Aar, idet der kun døde 2,3 Procent af de anmeldte.

Diphtheria faucium et laryngis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Difteri og Croup		
	I Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	I Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5011	3.6	762	15.2	0.58
1887—1891	17428	11.3	2120	12.2	1.55
1892—1896	13643	8.3	1251	9.2	0.34
1897—1901	8270	4.6	430	5.2	0.79
1902—1906	4685	2.2	197	4.2	0.20
1907—1911	6625	3.0	223	3.4	0.10
1912	1174	2.49	29	2.5	0.06
1913	1084	2.24	25	2.3	0.05

I Aarets 7 første Maaneder sank Tilfældenes Antal gradvis, men fra August til December indtraadte atter en Forøgelse af Anmeldelsernes Antal.

Anmeldte Tilf. af **Diphtheria faucium et laryngis**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	445	385	389	342	344	364	373	340	360	526	565	578	5011
1887—1891	1622	1400	1531	1363	1406	1625	1531	1275	1249	1402	1524	1500	17428
1892—1896	1303	1148	1359	1109	1155	1249	1131	934	948	1086	1109	1112	13643
1897—1901	869	731	790	712	691	675	518	571	609	672	774	658	8270
1902—1906	560	456	454	382	376	322	284	289	318	406	390	448	4685
1907—1911	902	626	630	582	506	460	292	329	445	637	647	669	6625
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	190	152	171	150	149	156	138	125	131	158	167	165	1859
1912	137	117	132	111	95	79	54	60	95	81	101	112	1174
1913	103	97	66	82	57	57	49	66	109	120	139	139	1084

Tilfældene vare ligelig fordelte over Byens Kvarterer; intetsteds fandtes nogen paafaldende Ophobning af anmeldte Tilfælde.

Anmeldte Tilfælde af **Diphtheria faucium et laryngis**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø.-Kv.	St. Annæ V.-Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	461	342	123	184	454	374	1938	599	247	323	313	555	1029	3066	»	»	»	»	7	5011
1887—1891	704	1382	363	451	2246	1106	6252	1986	1057	1716	1306	1927	2927	10919	»	»	»	»	257	17428
1892—1896	526	1129	281	430	1083	815	4264	1631	1031	1834	1109	1450	2197	9252	»	»	»	»	127	13643
1897—1901	207	633	124	162	717	480	2331	819	692	997	815	770	1609	5702	6	186	»	192	45	8270
1902—1906	83	185	58	111	252	162	851	372	554	483	572	380	758	3119	131	228	330	689	26	4685
1907—1911	120	197	64	95	280	204	960	419	1125	690	866	494	1038	4652	157	329	491	977	36	6625
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	70	196	34	48	167	105	507	194	124	201	166	176	319	1224	36	68	82	169	17	»
1912	18	40	7	27	54	57	203	102	122	103	154	79	191	751	28	52	140	220	»	1174
1913	16	36	7	20	48	55	182	68	118	107	116	96	156	641	47	71	139	257	4	1084

De fleste Tilfælde havde Vesterbro og Sundby, de færreste, ligesom i 1912, Gammelholm og den gamle Bys ældre Del.

Der indtraf ialt 25 Dødsfald, deraf 21 af Svælgdifteri og 4 af Strubehoste. I Morbiditetsstatistiken har disse to Former siden 1907 været opførte under et. Dødsfaldene vare spredte over de fleste af Aarets Maaneder, flest indtraf i December.

Døde af **Diphtheria faucium et laryngis**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	74	62	74	39	72	42	55	42	44	95	81	82	762
1887—1891	218	178	218	199	175	154	152	127	135	143	195	226	2110
1892—1896	137	130	126	117	110	102	97	67	68	94	85	118	1251
1897—1901	54	43	52	37	41	23	25	25	27	22	37	44	430
1902—1906	25	17	22	17	26	12	13	13	8	20	14	10	197
1907—1911	26	22	26	25	24	10	10	6	18	16	17	23	223
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	18	15	17	14	15	11	12	9	10	13	14	17	165
1912	3	3	4	5	3	2	1	2	1	2	2	1	29
1913	5	»	1	1	1	1	1	1	»	4	4	6	25

I Gennemsnit døde aarlig af Difteri (og Croup) i de forskellige Aldersklasser:

Døde af **Diphtheria faucium et laryngis**	0—1 Aar	1—2 Aar	2—3 Aar	3—4 Aar	4—5 Aar	5—10 Aar	10—15 Aar	15—20 Aar	over 20 Aar	Ialt
1882—1886	14	31	31	19	18	31	4	1	3	152
1887—1891	27	67	69	69	52	102	20	6	12	425
1892—1896	16	52	45	33	30	52	11	4	7	250
1897—1901	9	14	15	13	9	19	4	1	2	86
1902—1906	8	7	5	5	5	6	2	»	1	39
1907—1911	7	6	6	6	4	10	3	»	1	45
1912	4	6	4	6	3	6	»	»	»	29
1913	4	1	5	2	5	7	»	»	1	25

Letalitetskvotienten var i 1913 lavere end noget foregaaende Aar, nemlig 2,3; nærmest kommer 1912, da den var 2,5, og 1906, da den var 2,6; i 1911 var den 2,9 pCt., men i alle andre Aar siden 1882 var den højere. I Alderen 0—1 Aar var Letaliteten i 1913 26,7 pCt.; i Aldersklassen 1—5 Aar var den 4,1 pCt.; i Aldersklassen 5—15 Aar 1,3 pCt.; for Voksne findes et Dødsfald opført af 210 anmeldte.

968, ɔ: c. 90 pCt. af alle anmeldte, behandledes paa Hospital, deraf 29 paa Hærens Epidemisygehus.

Ifølge Meddelelse fra Difteridiagnosestationen undersøgtes i 1913 ialt 2699 Kulturer, af hvilke 2653 vare indsendte af Byens Læger, medens 46 hidrørte fra Patienter, der vare udskrevne fra Hospitalet, men fremdeles holdtes under Observation. Af de førstnævnte indeholdt 540, af de sidstnævnte 20 Difteribaciller, medens Undersøgelsen i henholdsvis 2113 og 26 Tilfælde gav negativt Resultat.

Diphtheria faucium et laryngis Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912	1913
København	45	125	104	26	11	10	10	6	5
Rotterdam	44	31	31	30	17	10	9	7	6
Stockholm	107	71	95	52	25	16	13	8	7
Amsterdam	130	61	39	19	11	9	7	8	10
London	41	43	59	47	20	14	14	10	10
Kristiania	86	238	49	10	30	39	19	21	21
Berlin	172	91	76	31	17	26	42	31	27
Hamborg	»	»	44	16	18	28	68	44	42

I Sammenligning med flere andre større Byer har København i 1913 været særlig gunstig stillet med Hensyn til Difteridødelighed.

Skarlagensfeber (*Scarlatina*) fortsatte i 1913 den Nedgang i Tilfældenes Antal som er bemærket siden 1910. I dette Aar anmeldtes 6,79 Tilfælde for hvert Tusinde Indbyggere, i 1911 5,08, i 1912 3,70 og i 1913 2,84 pro mille af Befolkningen. Endnu lavere var Antallet af anmeldte Tilfælde i 1906 og 1907, nemlig henholdsvis 1,84 og 2,28 pr. 1000.

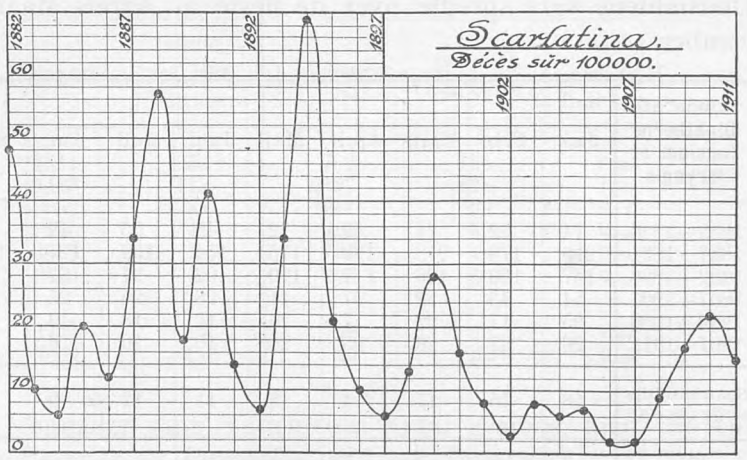

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina i 1882—1913
i pro Mille af Befolkningen

1882	5.15	1887	5.00	1892	2.56	1897	4.16	1902	2.69	1907	2.28	1912 3.70
1883	2.74	1888	6.06	1893	9.92	1898	5.89	1903	4.82	1908	4.30	1913 2.84
1884	2.14	1889	3.65	1894	16.38	1899	10.95	1904	4.16	1909	4.91	
1885	5.18	1890	6.55	1895	5.49	1900	6.53	1905	3.29	1910	6.79	
1886	4.51	1891	4.38	1896	4.55	1901	3.27	1906	1.84	1911	5.08	

I 1913 anmeldtes 1375 Tilfælde mod 1752 i 1912, 2361 i 1911 og 3118 i 1910.

Scarlatina	Anmeldte Tilfælde		Døde af Scarlatina		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5418	4.0	255	4.7	0.19
1887—1891	8115	5.1	505	6.2	0.33
1892—1896	13014	7.8	468	3.5	0.28
1897—1901	11005	6.2	250	2.3	0.14
1902—1906	7070	3.4	107	1.5	0.05
1907—1911	10605	4.7	291	2.5	0.13
1912	1752	3.7	72	4.1	0.15
1913	1375	2.8	52	3.8	0.11

Tilfældenes Antal aftog fra Januar til Juli (58 Tilfælde), steg derpaa til November (155 Tilfælde), men faldt atter i December.

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	474	437	464	385	464	445	428	395	472	538	473	443	5418
1887—1891	867	690	690	491	344	547	637	528	698	806	911	906	8115
1892—1896	1502	1236	1157	992	896	933	796	663	903	1169	1360	1407	13014
1897—1901	1111	851	911	715	903	990	772	733	962	1001	1096	960	11005
1902—1906	706	622	533	474	408	447	413	600	689	789	769	620	7070
1907—1911	1243	994	890	888	839	681	622	709	897	857	938	1047	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	163	161	155	131	128	135	122	118	154	172	185	176	1841
1912	163	135	104	106	120	80	105	125	216	192	230	176	1752
1913	146	120	128	113	109	81	58	80	123	142	155	120	1375

Morbiditetskvotienten var højest i Blegdamskvarteret (5,3 p. M.), derefter i Valby (3,7 p. M.), i St. Annæ vestre Kvarter (3,4 p. M.) og paa Kristianshavn (3,3 p. M.). Lavest var den i gamle Bys ældre Del (1,3 p. M.) og i Voldkvarteret (1,1 p. M.)

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	Forstæder	Havn og Red	Hele Staden
1882—1886	554	412	193	183	600	423	2365	607	385	342	370	726	612	3042	»	»	»	»	11	5418
1887—1891	304	596	156	167	824	548	2595	899	657	817	714	776	1644	5507	»	»	»	»	13	8115
1892—1896	467	1083	240	379	1206	1034	4409	1566	991	1510	873	1546	2040	8526	»	»	»	»	79	13014
1897—1901	282	635	150	283	966	481	2797	1166	1131	1350	1283	1121	1996	8047	33	47	»	80	81	11005
1902—1906	144	256	86	122	381	305	1294	635	917	633	731	581	1135	4632	197	218	680	1125	19	7070
1907—1911	160	258	61	126	527	423	1555	548	1676	866	1296	795	1933	7114	256	507	1170	1933	3	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	64	108	30	42	150	107	500	181	192	184	176	185	282	1229	44	73	185	285	7	»
1912	27	42	12	15	57	147	300	83	226	105	361	172	249	1196	34	106	107	247	9	1752
1913	14	42	10	23	82	88	259	70	182	186	166	110	155	869	57	54	130	241	6	1375

Tilfældenes Fordeling paa Aldersklasserne frembød intet usædvanligt. Omtrent 63 pCt. af de anmeldte vare Børn mellem 5 og 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde af **Scarlatina**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	97	1963	2735	623	5418
1887—1891	158	2791	4393	823	8115
1892—1896	145	3405	6971	2493	13014
1897—1901	121	3164	5697	2023	11005
1902—1906	124	2293	3733	920	7070
1907—1911	84	3075	6341	1105	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	24	556	996	266	1841
1912	12	542	1051	147	1752
1913	11	362	872	130	1375

Scarlatina opførtes i 1913 i 52 Tilfælde som Dødsaarsag.

Døde af **Scarlatina**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	23	13	18	25	24	39	21	22	20	19	18	13	255
1887—1891	44	56	47	28	19	34	41	31	30	45	63	67	505
1892—1896	54	59	39	36	46	31	28	24	19	31	46	55	468
1897—1901	27	30	30	18	18	17	13	16	14	23	20	24	250
1902—1906	5	9	11	11	7	11	5	5	10	12	16	5	107
1907—1911	27	29	42	28	32	27	22	16	11	15	17	25	291
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	6	7	6	5	5	5	4	4	3	5	6	6	63
1912	3	8	4	6	3	6	3	7	2	5	11	14	72
1913	9	10	6	5	7	4	1	»	3	3	4	»	52

Letaliteten var 3,8 pCt., lavere end i 1912, men dog forholdsvis høj, især i Aarets første Maaneder; i Januar og Februar var den over 7 pCt. I Alderen 0—1 Aar døde 3 af 11 anmeldte (27 pCt.), i Alderen 1—5 Aar var Dødeligheden 6 pCt., 5—15 Aar 3 pCt., over 15 Aar gammel døde 1 af 130 anmeldte.

Mortaliteten var i 1913 0,11 pro Mille af Befolkningen, medens den i 1912 var 0,15 og i Aarene 1907—1911 gennemsnitlig 0,13.

Paa Hospitalet behandledes i 1912 1181 Skarlagenspatienter ɔ: c. 85 pCt. af det samlede Antal, deraf 12 paa militært Sygehus.

Scarlatina Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912	1913
Amsterdam	44	4	3	3	2	4	1	3	2
Stockholm	66	76	61	15	14	16	8	7	3
London	42	24	24	14	10	10	4	4	4
Rotterdam	32	10	18	6	4	14	2	8	7
Kristiania	68	71	25	8	6	4	6	7	9
København	23	33	29	15	6	10	15	15	11
Hamborg	»	»	21	6	30	11	15	12	14
Berlin	52	17	28	24	20	17	20	15	14

Skarlagensfeberdødeligheden i København har i 1913 været højere end i de fleste af de andre større Byer, med hvilke den her sammenstilles.

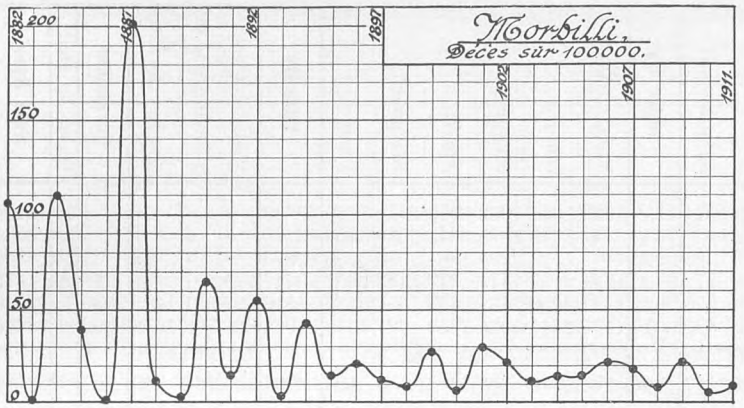

Af **Mæslinger** *(Morbilli)* anmeldtes flere Tilfælde end i 1912, men lidt færre end i 1911. Morbiditetskvotienten blev 8,4 p. M. eller lidt højere end i Femaaret 1907—1911, da den gennemsnitlig var 8,1 p. M.

Anmeldte Tilfælde af Mæslinger 1882—1913
i pro Mille af Befolkningen.

1882	30.07	1887	39.82	1892	14.62	1897	5.74	1902	8.34	1907	10.71	1912	6.46
1883	0.31	1888	2.73	1893	3.90	1898	4.82	1903	6.59	1908	6.24	1913	8.39
1884	24.10	1889	0.52	1894	15.66	1899	9.92	1904	7.81	1909	10.44		
1885	6.82	1890	19.52	1895	6.79	1900	3.10	1905	8.80	1910	4.38		
1886	0.31	1891	5.54	1896	16.03	1901	16.26	1906	10.70	1911	8.85		

I Løbet af 1913 anmeldtes 4057 Mæslingetilfælde, o: 8,39 p. M. af Befolkningen.

Morbilli	Anmeldte		Døde af Morbilli		
	Tilfælde i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	16404	12.48	689	4.2	0.51
1887—1891	20631	13.63	898	4.4	0.60
1892—1896	18902	11.40	461	2.4	0.28
1897—1901	14479	7.97	335	2.3	0.17
1902—1906	17740	8.45	357	2.0	0.17
1907—1911	16205	8.12	277	1.5	0.12
1912	3059	6.46	37	1.2	0.08
1913	4057	8.39	34	0.8	0.07

Antallet af anmeldte Tilfælde steg i det første Halvaar af 1913 og naaede sit Højdepunkt i Juni (601 Tilfælde); derefter faldt det til August, men steg atter i Aarets sidste Maaneder.

Anmeldte Tilfælde af **Morbilli**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	1937	3070	2427	1082	413	368	493	481	495	1205	2497	1936	16404
1887—1891	633	392	397	638	1154	2152	2693	1785	2311	4338	2806	1332	20631
1892—1896	1166	909	1204	1898	1865	1688	1129	561	739	1862	3042	2839	18902
1897—1901	3121	2587	2241	1359	927	774	413	233	288	416	855	1265	14479
1902—1906	1955	1483	1640	1890	2027	2009	1312	568	572	964	1455	1865	17740
1907—1911	1291	1145	1479	1819	2703	3039	1743	602	571	801	1474	1588	18205
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	303	320	313	290	303	334	259	141	166	320	404	361	3545
1912	481	433	382	304	338	398	309	140	114	75	50	71	3095
1913	142	182	255	378	510	601	389	213	227	317	394	449	4057

Den stærke Stigning af Antallet af anmeldte Tilfælde i Maj og Juni var langt større end Gennemsnittet for de forudgaaende 31 Aar (1882—1912).

Anmeldte Tilf. af **Morbilli.**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	1547	1321	635	964	2009	1274	7750	1624	1057	1032	1079	1941	1910	8643	»	»	»	»	11	16404
1887—1891	963	1766	481	493	2172	1428	7303	2446	1273	1815	1641	2539	3556	13270	»	»	»	»	58	20631
1892—1896	734	1225	373	464	1787	1326	5909	1845	1993	2203	1561	2076	3296	12973	»	»	»	»	20	18902
1897—1901	412	942	223	320	1061	772	3730	1544	2133	1477	973	1459	2861	10447	179	97	»	276	26	14479
1902—1906	358	719	200	325	1165	805	3572	1481	2230	1431	1833	1357	3187	11519	697	531	1408	2636	11	17740
1907—1911	379	479	163	280	822	893	3016	1117	2644	1235	2359	1221	3379	11955	825	703	1678	3206	28	18205
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	146	205	69	95	301	217	943	153	310	306	315	353	606	2294	155	121	309	556	5	3545
1912	67	124	35	41	159	197	623	188	452	235	342	204	370	1791	87	144	442	673	8	3095
1913	65	114	29	47	231	196	682	226	759	231	436	207	634	2493	265	155	457	877	5	4057

Mæslingernes Fordeling i Byens Kvarterer frembød ikke noget usædvanligt.

Anmeldte Tilfælde af **Morbilli**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1195	7554	6519	1136	16404
1887—1891	1429	10002	8197	1003	20631
1892—1896	1004	8753	8393	752	18902
1897—1901	761	6655	6366	697	14479
1902—1906	991	8687	7456	606	17740
1907—1911	912	8970	7732	491	18205
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	210	1654	1489	155	3545
1912	139	1547	1338	71	3095
1913	142	1844	1962	109	4057

For 34 Tilfælde opføres Mæslinger 1913 som Dødsaarsag. Letalitetskvotienten, som i 1910 var 1,1, i 1911 1,0 og i 1912 1,2, sank i 1913 til 0,8 for hver 100 anmeldte, hvilket er den laveste Kvotient, som hidtil er iagttaget i København.

Mortaliteten af Mæslinger var i 1913 0,07 paa 1000 Indbyggere mod 0,08 i 1912 eller lavere end i noget Aar siden 1910, da den var 0,05 (i 1893: 0,04) paa 1000 Indbyggere.

Døde af **Morbilli**	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	76	88	98	57	23	18	15	25	21	36	115	122	689
1887—1891	29	12	13	9	29	66	88	104	101	219	174	54	898
1892—1896	20	23	23	74	89	52	25	15	10	22	55	53	461
1897—1901	65	50	69	46	28	14	10	5	6	3	18	21	335
1902—1906	37	28	35	49	35	34	22	22	17	20	18	40	357
1907—1911	21	20	39	37	31	29	28	10	6	11	28	17	277
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	8	7	9	9	8	7	6	6	5	10	14	10	101
1912	4	1	7	8	3	4	9	»	»	»	»	1	37
1913	1	1	»	3	2	3	5	4	»	4	6	5	34

De fleste Dødsfald indtraf i Aarets sidste Kvartal, hvorimod Dødeligheden i det første Halvaar af 1913 var paafaldende ringe.

Alle Dødsfaldene indtraf blandt Børn under 10 Aar, 13 vare Børn under ét Aar, 18 mellem 1 og 5 Aar, 3 mellem 5 og 10 Aar.

Morbilli Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912	1913
Stockholm	42	34	52	18	11	13	1	30	0
København	52	57	27	15	19	15	9	8	7
Kristiania	40	73	37	18	27	10	27	24	8
Berlin	37	25	18	20	21	18	9	11	9
Rotterdam	40	45	15	16	48	25	11	23	11
Hamburg	»	»	28	15	19	14	13	10	13
Amsterdam	41	44	24	21	51	32	29	27	23
London	64	63	60	57	45	14	57	40	35

I Forhold til de andre her opførte større Byer var Mæslingedødeligheden i København i 1913 lav og i de senere Aar aftagende. En Undtagelse danner Stockholm, som i 1913 ikke havde noget Dødsfald af Mæslinger, medens Tallet for 1912 er særdeles højt.

Af Mæslingetilfældene behandledes 247, ɔ: 5,1 pCt. paa Hospital, deraf 29 paa Militærsygehus.

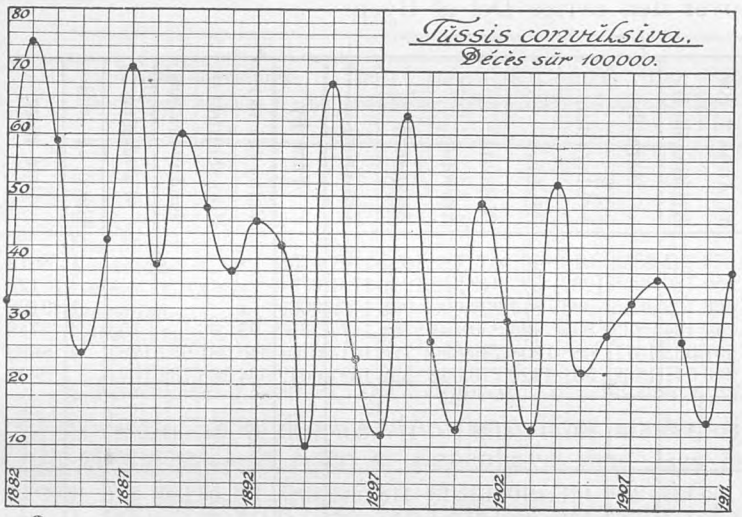

Kighoste (*Tussis convulsiva*) havde i 1913 større Udbredelse end i det foregaaende Aar. Der anmeldtes 2045 Tilfælde (mod 1628 i 1912) eller 4,2 paa hver 1000 Indbyggere. Udbredelsen var omtrent den samme som gennemsnitlig i de 16 Aar 1897—1912.

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva 1882—1913

paa 1000 Indbyggere.

1882	4.50	1887	9.23	1892	7.07	1897	1.37	1902	3.93	1907	5.43	1912	3.44
1883	9.63	1888	4.70	1893	5.87	1898	9.31	1903	2.71	1908	4.29	1913	4.24
1884	8.79	1889	7.60	1894	1.87	1899	3.16	1904	6.77	1909	3.26		
1885	2.83	1890	6.05	1895	9.74	1900	1.20	1905	3.55	1910	1.67		
1886	5.94	1891	4.43	1896	3.04	1901	6.50	1906	3.46	1911	5.47		

Tussis convulsiva	Anmeldte Tilfælde		Døde af Tussis convulsiva		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	8612	6.3	620	7.2	0.47
1887—1891	10122	6.4	784	7.7	0.51
1892—1896	9122	5.5	625	6.8	0.38
1897—1901	7748	4.3	591	7.6	0.33
1902—1906	8602	4.1	617	6.9	0.28
1907—1911	9072	4.0	672	7.7	0.30
1912	1628	3.4	98	6.0	0.21
1913	2045	4.2	131	6.4	0.27

Tilfældenes Antal var lavest i Marts og højest i November, men frembød forøvrigt ikke store Svingninger i Aarets øvrige Maaneder.

Anmeldte Tilfælde af **Tussis convulsiva**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	788	649	710	671	594	642	654	749	660	711	911	873	8612
1887—1891	1104	1137	1061	984	893	804	717	683	549	627	831	732	10122
1892—1896	716	705	841	897	857	888	821	829	702	692	654	520	9122
1897—1901	487	342	579	598	713	774	780	905	876	691	568	435	7748
1902—1906	959	858	948	891	761	674	577	653	496	576	582	627	8602
1907—1911	809	753	811	808	908	819	740	781	697	554	646	646	9072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	162	148	165	162	158	153	143	153	133	128	140	128	1776
1912	146	145	119	82	102	157	165	128	136	106	164	178	1628
1913	210	172	120	160	162	159	146	174	147	192	233	169	2045

Sygdommen var mest udbredt i Østerbro- og i Vesterbrokvarteret, men nogenlunde ligelig fordelt over den øvrige Del af Byen.

Ameldte Tilfælde af **Tussis convulsiva**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	712	688	295	352	1072	734	3853	916	462	489	728	1022	1141	4758	»	»	»	»	1	8612
1887—1891	362	760	235	262	959	780	3358	1267	586	942	948	1240	1781	6764	»	»	»	»	»	10122
1892—1896	330	688	184	254	866	733	3055	983	814	999	600	968	1702	6066	»	»	»	»	1	9122
1897—1901	222	538	127	170	744	434	2235	895	906	850	454	768	1477	5350	93	66	»	159	4	7748
1902—1906	219	308	110	135	457	382	1611	688	1208	776	890	728	1414	5704	340	261	682	1283	4	8602
1907—1911	120	178	52	113	346	547	1362	551	1422	770	658	592	1691	6072	634	266	732	1632	»	9072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	65	105	33	43	148	120	516	120	147	128	156	177	307	1157	97	54	141	278	»	»
1912	36	41	6	8	65	133	289	121	210	163	213	118	260	1085	97	56	100	253	1	1628
1913	26	64	12	27	75	118	322	121	326	130	244	183	328	1332	115	88	187	390	1	2045

Aldersfordelingen frembød intet usædvanligt; henved en Femtedel af Tilfældene indtraf blandt Børn i det første Leveaar.

Anmeldte Tilfælde af **Tussis convulsiva**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1362	4830	2252	168	8612
1887—1891	1648	5623	2698	153	10122
1892—1896	1497	5028	2431	166	9122
1897—1901	1313	4297	1994	144	7748
1902—1906	1477	4829	2136	160	8602
1907—1911	1767	5118	2041	146	8072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	302	991	452	31	1776
1912	313	916	374	25	1628
1913	395	1154	458	38	2045

I 1913 er der opført 131 Dødsfald med Kighoste som Dødsaarsag eller omtrent saa mange som gennemsnitlig aarlig i de sidste 30 Aar.

Døde af Tuss. conv.	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	50	54	66	46	41	44	44	51	51	45	60	68	620
1887—1891	72	94	72	103	77	69	57	57	42	40	40	61	784
1892—1896	46	42	69	48	58	55	61	60	42	48	49	47	625
1897—1901	34	44	37	40	65	58	55	68	71	44	40	35	591
1902—1906	53	57	81	81	72	44	53	38	47	38	22	31	617
1907—1911	54	68	74	77	76	53	65	48	33	28	36	50	672
Gennemsnitlig aarlig (30) Aar	10	12	13	13	13	11	11	11	10	8	8	10	130
1912	11	10	8	12	8	11	10	3	3	4	5	13	98
1913	13	8	10	19	20	12	6	5	9	11	13	5	131

I April og Maj var Dødeligheden stor, men henimod Aarets Slutning, da Epidemien var mest udbredt, medførte den forholdsvis faa Dødsfald. I første Leveaar døde 81 Børn af Kighoste, 35 i det 2det, 4 i 3die, 7 i 4de og 2 i 5te Leveaar. Af Børn mellem 5 og 10 Aar døde 2, men ingen i de højere Aldersklasser.

Tussis convulsiva Døde paa 100000 Indb.	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911	1912	1913
Kristiania	52	47	37	64	32	15	18	2	3
Stockholm	24	27	15	25	16	14	8	13	7
Berlin	32	33	27	30	30	18	21	14	7
Hamburg	»	»	23	22	24	18	14	19	13
Amsterdam	44	35	35	28	24	20	24	17	17
London	71	67	53	47	35	28	23	22	18
Rotterdam	28	32	32	32	27	26	14	19	21
København	48	52	41	28	33	28	38	21	27

København har i 1913 ligesom i adskillige af de forudgaaende Aar i Sammenligning med flere andre større Byer en høj Kighostedødelighed. Af de 8 her sammenstillede Byer er København den i saa Henseende mindst gunstigt stillede.

Af de i 1913 anmeldte Kighostetilfælde behandledes 193 eller 9,4 pCt. paa Hospital. Siden 1911 bemærkes nogen Aftagen af den Hyppighed, hvormed denne Sygdom underkastes Hospitalsbehandling; i 1911 indlagdes 13 pCt., i 1912 10,4 pCt. og i 1913 som nævnt 9,4 pCt. af de anmeldte paa Hospital.

Af 100 anmeldte døde:

Dødsfald	Difteri & Croup	Skarlagensfeber	Mæslinger	Kighoste
1882—1886	15.2	4.7	4,2	7.2
1887—1891	12.2	6.2	4.4	7.7
1892—1896	9.2	3.5	2.4	6.8
1897—1901	5.2	2.3	2.2	7.6
1902—1906	4.2	1.5	2.0	7.2
1907—1911	3.4	2.5	1.5	7.7
1912	2.0	4.1	1.2	6.0
1913	2.3	3.8	0 8	6.4

Siden 1882 har de fire senest omtalte Sygdomme tilsammen voldet 14253 Dødsfald, deraf 5027 af Difteri (incl. Croup), 4138 af Kighoste, 3088 af Mæslinger

og 2000 af Skarlagensfeber. Kun et forsvindende Antal af disse Dødsfald falde paa Aldersklasserne over 15 Aar (for Difteriens Vedkommende 194, for Skarlagensfeberens Vedkommende 147, Mæslinger 18, Kighoste 1).

Dødelighed i Alderen	For hver 100 anmeldte døde i de forskellige Aldersklasser af:															
	Difteri				Skarlagensfeber				Mæslinger				Kighoste			
	1882—1906	1907—11	1912	1913	1882—1906	1907—11	1912	1913	1882—1906	1907—11	1912	1913	1882—1906	1907—11	1912	1913
0— 1	35.8	28.6	18.2	26,7	14.7	16.7	17.0	27.3	17.6	11.1	8.6	9.1	24.3	20.5	17.1	21.0
1— 5	20.6	5.7	5.8	4.1	6.2	5.0	6.0	6.1	3.9	1.7	1.6	1.0	5.6	5.8	2.59	4.0
5—15	7.0	2.1	1.0	1.3	2.2	1.7	2.9	3.0	0.4	0.2	0.1	0.2	0.7	0.5	0.3	0.4
15 og derover	1.2	0.3	»	0.5	1.8	1.8	4.1	7.0	0.4	0.2	0.0	0.0	0.0	0.7	0.0	0.0
Ialt	9.7	3.4	2.5	2.3	3.6	2.8	4.1	3.8	3.1	1.5	1.2	0.8	7.3	7.4	6.0	6.4

Antallet af Dødsfald af Kighoste var i 1913 større end det samlede Antal af Dødsfald af Difteri, Skarlagensfeber og Mæslinger.

Dødsfald af:	Difteri	Skarlagensfeber	Mæslinger	Kighoste
1882—1886	762	255	689	620
1887—1891	2110	505	898	784
1892—1896	1251	468	461	625
1897—1901	430	250	335	591
1902—1906	197	107	357	617
1907—1911	223	291	277	672
1912	29	72	37	98
1913	25	52	34	131

Faaresyge (*Angina parotidea*) havde noget større Udbredelse end det foregaaende Aar.

Anmeldte Tilfælde af Angina parotidea 1882—1913

paa 1000 Indbyggere.

1882	1.88	1887	2.32	1892	1.24	1897	2.38	1902	2.67	1907	0.77	1912	0.65
1883	3.61	1888	0.53	1893	2.79	1898	3.28	1903	0.96	1908	2.39	1913	1.12
1884	3.32	1889	3.95	1894	3.48	1899	2.68	1904	1.27	1909	0.94		
1885	1.38	1890	4.08	1895	1.30	1900	1.56	1905	5.07	1910	1.50		
1886	3.47	1891	0.84	1896	1.34	1901	1.81	1906	0.36	1911	3.23		

Der anmeldtes 544 Tilfælde, ɔ: 1,12 p. M. af Befolkningen mod 310 i 1912.

Angina parotidea	Ialt anmeldte Tilfælde i Femaaret													Aarlig paa 1000 Indbyggere
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	
1882—1886	284	360	553	472	471	372	285	156	93	137	207	339	3729	2.73
1887—1891	356	375	491	495	508	402	211	138	81	130	177	245	3609	2.18
1892—1896	284	285	380	345	516	512	292	132	89	139	168	215	3357	2.03
1897—1901	371	447	582	520	606	476	300	153	97	104	212	291	4159	2.34
1902—1906	500	583	654	658	632	344	215	168	97	108	151	238	4348	2.07
1907—1911	610	584	530	352	402	313	140	116	153	160	274	343	4024	1.77
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	80	88	106	95	105	81	48	29	20	26	30	56	774	2.19
1912	33	25	33	37	45	30	9	6	17	14	37	24	310	0.65
1913	55	54	52	68	55	71	33	23	23	18	35	57	544	1.12

Sygdommen var mest udbredt i Juni Maaned, mindst i Maanederne fra August til Oktober.

Af de anmeldte vare 69 Mænd, 58 Kvinder og 417 Børn under 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde af **Angina parotidea**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				M	K	M	K	
1882—1886	28	755	1861	651	431	1	2	3729
1887—1891	26	581	1897	763	337	4	1	3609
1892—1896	19	445	1627	977	281	3	5	3357
1897—1901	14	517	2172	1079	372	3	2	4159
1902—1906	66	677	2106	992	502	»	5	4348
1907—1911	20	555	2253	738	451	»	5	4024
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	6	118	397	173	79	»	1	774
1912	1	39	206	37	26	»	1	310
1913	2	69	346	69	56	»	2	544

76 Tilfælde anmeldtes fra Hospital, deraf 34 fra militært Sygehus.

Af **Rosen** (*Erysipelas faciei et ambulans*) anmeldtes 395 Tilfælde med 12 Dødsfald.

Erysipelas	Anmeldte Tilfælde		Døde af Erysipelas		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	4959	3.64	185	3.7	0.13
1887—1891	4241	2.76	163	3.8	0.11
1892—1896	3780	2.29	141	3.7	0.08
1897—1901	3227	1.81	86	2.7	0.05
1902—1906	3288	1.56	138	4.2	0.07
1907—1911	2780	1.23	110	4.0	0.05
1912	473	1.00	16	3.4	0.03
1913	395	0.82	12	3.0	0.02

Antallet af anmeldte Rosentilfælde er lavere end iagttaget i noget tidligere Aar; nærmest kommer 1909, da det var 445. Letaliteten holder sig nogenlunde uforandret, men svarende til den aftagende Morbiditet viser der sig en nedadgaaende Mortalitet, som i 1913 er naaet ned til 0,02 paa 1000 Indbyggere.

Af de anmeldte behandledes 146 paa Hospital, deraf 7 paa Garnisonssygehuset.

Af **Barselfeber** (*Febris puerperalis*) anmeldtes 25 Tilfælde og der indtraf 6 Dødsfald.

Febris puerperalis	Anmeldte Tilfælde			Døde			
	aarligt Gennem-snit	pr.100000 Ind-byggere	pr.1000 Fødsler	aarligt Gennem-snit	pr.100 anmeldte Tilfælde	pr.100000 Ind-byggere	pr.1000 Fødsler
1882—1886	111	40.5	10.8	38	34.7	14.1	3.7
1887—1891	199	64.5	18.6	31	15.6	10.1	2.9
1892—1896	121	36.4	11.8	22	18.4	6.7	2.2
1897—1901	70	19.5	6.7	16	22.6	4.4	1.5
1902—1906	68	16.1	5.6	18	26 5	4.3	1.5
1907—1911	65	14.5	5.3	13	22.0	2.9	1.1
1912	41	8.6	3.4	17	41.5	3.8	1.4
1913	25	5.2	2.1	6	24.0	1.2	0.5

Antallet af anmeldte Tilfælde var lavere end i noget tidligere Aar og Antallet af Dødsfald var lige saa lavt som i 1909, da der ogsaa døde 6 Fødende af Puerperalfeber. Letaliteten synes endnu ret høj, men det beror muligvis paa, at lette Tilfælde af Puerperalfeber ofte ikke anmeldes af Lægerne. Derimod var Mortaliteten lav saavel i Forhold til Indbyggernes som til Fødslernes Antal.

Af **Stivkrampe hos nyfødte** (*Trismus & Tetanus neonatorum*) anmeldtes i 1913 ialt 12 Tilfælde. I Mortalitetstabellen opføres 9 Dødsfald af Tetanus, deraf 8 i 1ste Levemaaned (desuden 1 voksen Kvinde). Af Trismus er paa Mortalitetstabellen for 1913 opført et Dødsfald hos et nyfødt Barn. Antallet af Dødsfald af Stivkrampe hos nyfødte var mindre end i de foregaaende Aar; det var i 1909, 1910, 1911 og 1912 henholdsvis 16, 17, 15 og 18, men i 1906, 1907 og 1908 henholdsvis 33, 29 og 26.

Af **Pemfigus hos nyfødte** (*Pemphigus neonatorum*) anmeldtes ialt 10 Tilfælde. Nogen Ophobning af Tilfælde i en enkelt Jordemoders Praksis har ikke fundet Sted.

Af **Koldfeber** (*Febris intermittens*) anmeldes kun enkelte Tilfælde, i 1913 2 Tilfælde.

Anmeldte Tilfælde af **Fbr. intermitt.**	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	Aarlig pro Mille af Befolkningen
1882—1886	66	73	83	83	83	72	52	46	54	43	54	46	755	0.56
1887—1891	44	46	54	55	34	21	24	18	29	37	23	23	408	0.27
1892—1896	19	14	23	11	11	10	9	6	14	9	10	17	153	0.09
1897—1901	3	7	4	9	6	6	7	9	7	4	2	1	65	0.04
1902—1906	8	4	6	6	3	9	5	5	4	3	8	4	65	0.03
1907—1911	4	4	2	4	1	5	2	1	4	»	»	3	30	0.01
1912	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	0.00
1913	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	0.00

Af **Gigtfeber** (*Febris rheumatica*) anmeldtes i 1913 717 Tilfælde eller endnu færre end i 1905, da der anmeldtes 739, som indtil da var det laveste Tal. I 1912 anmeldtes 791 Tilfælde og i 1911 1216 Tilfælde. 10 Dødsfald opføres paa Mortalitetstabellen med Gigtfeber som Dødsaarsag.

Febris rheumatica	Anmeldte Tilfælde		Døde af Febris rheumatica		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5790	4.24	92	1.6	0.07
1887—1891	5433	3.54	88	1.6	0.06
1892—1896	4672	2.42	92	2.0	0.07
1897—1901	5330	2.98	129	2.4	0.07
1902—1906	5167	2.45	68	1.3	0.03
1907—1911	4646	2.05	69	1.5	0.03
1912	791	1.67	15	2.0	0.03
1913	717	1.48	10	1.4	0.02

Sygdommen var mest udbredt i December, derefter i Juni Maaned, mindst i Juli, men Fordelingen over Aarets Maaneder var forøvrigt nogenlunde ensartet.

Febris rheumatica	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1862—1881	82	74	79	81	80	79	68	60	60	73	73	74	883
1882—1906	104	93	103	100	103	97	73	67	66	77	85	87	1055
1907—1911	99	82	91	96	86	74	54	53	67	68	78	81	929
1912	74	79	102	76	76	64	40	73	65	52	61	65	791
1913	64	52	55	63	63	68	43	53	63	59	62	72	717

286 Patienter med Gigtfeber behandledes paa Hospital, deraf 27 paa Garnisonssygehuset.

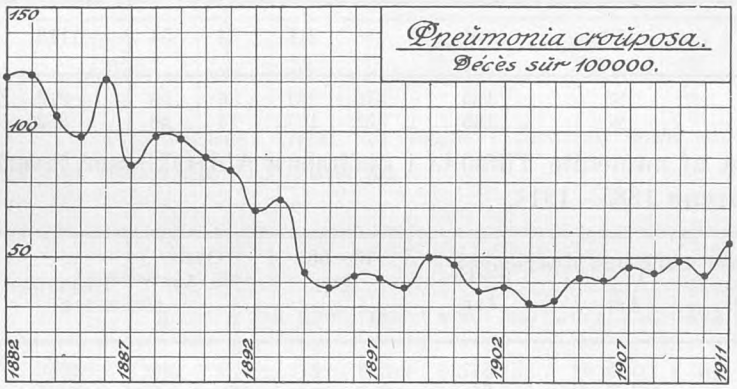

Krupøs Lungebetændelse *(Pneumonia crouposa)* havde i 1913 mindre Udbredelse end det foregaaende Aar. Der anmeldtes 862 Tilfælde mod 1913 i 1912. For 223 Dødsfald opgives krupøs Lungebetændelse som Dødsaarsag.

Pneumonia crouposa	Anmeldte		Døde af Pneum. croup.		
	Tilfælde i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	9204	6.8	1556	16.9	1.14
1887—1891	6773	4.4	1466	21.6	0.92
1892—1896	5452	3.1	943	17.3	0.53
1897—1901	4572	2.6	772	16.9	0.43
1902—1906	4754	2.3	791	16.6	0.37
1907—1911	5102	2.3	1081	21.2	0.48
1912	913	1.9	209	22.9	0.44
1913	862	1.8	223	25.9	0.46

Morbiditetskvotienten var 1,8 og Mortalitetskvotienten 0,46 p. M. Letaliteten viser sig usædvanlig høj, idet 25,9 pCt. af de anmeldte døde mod 23,7 pCt. i 1911 og 22,9 pCt. i 1912. Disse Tal ere, som foranstaaende Tabel udviser, højere end Gennemsnittet for en lang forudgaaende Aarrække.

Pneumonia crouposa	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
1867—1881	147	137	172	172	190	132	88	68	76	97	110	122	1511
1882—1906	125	114	139	148	146	113	71	52	61	71	89	114	1242
1907—1911	101	108	123	132	119	92	55	42	51	55	69	74	1020
1912	81	82	94	109	97	79	37	25	62	82	76	89	913
1913	76	65	101	95	93	79	52	50	54	66	62	69	862

Flest Tilfælde indtraadte i Marts, medens April ellers er den Maaned, i hvilken Lungebetændelse i de sidste 30 Aar gennemsnitlig optræder hyppigst i København. Færrest Tilfælde anmeldtes som sædvanlig i August, men Antallet af anmeldte Tilfælde var dog i Sommermaanederne forholdsvis betydeligt.

Anmeldte Tilfælde af **Pneumonia crouposa**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886*)	165	504	483	1165	594	75	106	3092
1887—1891	383	1084	1091	2498	1348	204	365	6973
1892—1896	253	816	890	2071	1060	163	289	5542
1897—1901	128	626	917	1647	934	134	196	4582
1902—1906	150	648	876	1784	925	157	214	4754
1907—1911	127	576	910	2064	1001	173	251	5102
Gennemsnitlig aarlig (27 Aar)	45	158	191	416	217	34	54	1113
1912	15	88	135	376	207	36	56	913
1913	30	125	155	335	157	24	36	862

I 1913 var Antallet af anmeldte Tilfælde i de højere Aldersklasser lavere end Gennemsnittet for Aarene 1885—1911.

Døde af **Pneumonia crouposa**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	363	175	37	392	204	137	248	1556
1887—1891	265	167	33	356	189	171	285	1466
1892—1896	119	75	17	300	156	103	173	943
1897—1901	57	32	16	303	155	83	126	772
1902—1906	47	30	14	291	170	97	142	791
1907—1911	39	49	21	415	214	147	196	1081
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	30	18	5	69	36	25	39	220
1912	4	11	4	73	47	26	44	209
1913	4	11	7	94	37	32	38	223

Dødeligheden i de højere Aldersklasser har været stor, men paaviselig Forsømmelse af Anmeldelsespligten for nogle Patienter af Alderen over 65 Aar, der, uden at være anmeldte som lidende af Pneumoni, ere opførte som døde af denne Sygdom, forvansker Billedet af denne Aldersklasses Letalitet.

Katarralsk Lungebetændelse *(Bronchopneumonia & Bronchitis capillaris)* anmeldtes i 1913 med 1964 Tilfælde mod 2017 Tilfælde i 1912.

Broncho-pneumonia	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchopneumonia		
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkng.	ialt i Femaaret	pCt. af anmeldte	aarlig p. M. af Befolkng.
1885—1886*)	2222*)	3.88	447*)	20.1	0.78
1887—1891	7192	4.65	1427	19.8	0.92
1892—1896	7092	4.29	2159	30.9	1.30
1897—1901	8081	4.50	2320	28.7	1.30
1902—1906	9965	4.73	2283	22.9	1.08
1907—1911	9935	4.50	2184	22.0	0.97
1912	2017	4.21	436	21.6	0.92
1913	1964	4.07	396	20.2	0.82

*) 2 Aar.

Tilfældenes Fordeling paa Aldersklasserne, sammenlignet med Gennemsnittet for en længere Aarrække, fremgaar af følgende Sammenstilling:

Anmeldte Tilfælde af **Bronchopneumonia**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886*)	469	717	280	347	309	40	60	2222
1887—1891	1755	2492	922	714	890	140	279	7192
1892—1896	1984	2428	820	601	741	160	358	7092
1897—1901	2082	2679	937	853	987	157	386	8081
1902—1906	2290	3176	1249	1085	1430	231	504	9965
1907—1911	1977	2894	1213	1344	1391	386	730	9935
Gennemsnitlig aarlig (27 Aar)	391	533	201	183	213	41	86	1648
1912	367	564	267	267	312	96	144	2017
1913	356	593	278	275	260	76	126	1964

Tilfældenes Antal var højst i Januar med 406 Tilfælde, lavest i August, da der anmeldtes 73 Tilfælde.

Broncho-pneumonia	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1885—1906	206	164	188	167	138	99	71	54	69	96	138	181	1571
1907—1911	296	274	220	199	182	129	97	68	89	101	159	173	1987
1912	229	221	264	183	139	109	85	52	101	124	183	327	2017
1913	406	202	191	169	154	136	114	73	88	142	154	135	1964

Dødsfaldenes Antal var 396.

Døde af **Bronchopneumonia**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	656	247	7	16	23	27	56	1032
1887—1891	844	333	17	39	26	53	115	1427
1892—1896	1214	469	27	61	48	111	229	2159
1897—1901	1219	432	28	56	65	174	346	2320
1902—1906	1104	440	31	108	92	173	335	2283
1907—1911	936	367	26	84	99	212	460	2184
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	199	76	5	12	12	25	51	380
1912	171	56	3	17	20	43	126	436
1913	161	52	2	18	26	53	84	396

For de ældre Aldersklasser var Dødeligheden som sædvanlig høj; af 202 anmeldte af Aldersklassen over 65 Aar døde 137.

Af **akut Brystkatar** *(Tracheobronchitis acuta)* anmeldtes 7280 Tilfælde mod 7968 Tilfælde i 1912, 7531 i 1911 og 7838 i 1910. I Aarene forud for 1910 var det aarlige Antal af Tilfælde derimod højere.

*) 2 Aar.

Tracheobronchitis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchit. acut. simpl.	
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkningen	ialt i Femaaret	pCt. af Anmeldte
1882—1886	54456	43.63	357	0.6
1887—1891	55436	36.03	335	0.6
1892—1896	50269	30.41	188	0.4
1897—1901	45654	25.54	184	0.4
1902—1906	45292	21.51	209	0.5
1907—1911	41041	18.21	263	0.6
1912	7968	16.83	45	0.6
1913	7280	15.07	52	0.7

Under Mortalitetstabellens Rubrik for Bronchitis acuta simplex opføres 52 Dødsfald, deraf 26 i første Leveaar.

Influenza *(Influenza)* var i 1913 mindre udbredt end i noget Aar siden 1906. Der anmeldtes 2725 Tilfælde (i 1912: 5768, i 1906: 1891).

Anmeldte Tilfælde af Influenza 1882—1913
paa 1000 Indbyggere.

1882	0.7	1887	0.0	1892	23.9	1897	19.6	1902	7.4	1907	20.4	1912 12.2
1883	1.1	1888	0.0	1893	36.2	1898	3.4	1903	17.8	1908	24.1	1913 5.6
1884	0.8	1889	39.0	1894	27.0	1899	26.2	1904	9.8	1909	10.3	
1885	0.1	1890	17.0	1895	40.4	1900	29.9	1905	23.4	1910	10.4	
1886	0.1	1891	80.7	1896	10.1	1901	19.6	1906	4.4	1911	11.1	

Tilfældenes Antal var højest i Januar, men faldt hurtigt i Foraarsmaanederne. Henimod Aarets Slutning indtraadte atter en svag Stigning.

Anmeldte Tilfælde af **Influenza**	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Aaret
Gennemsn. 1889—1906	1521	1513	1527	403	346	154	51	30	64	126	406	2204	8347
» 1907—1911	2094	2092	1102	467	167	63	28	25	61	110	227	407	6842
1912	423	544	426	221	153	67	31	40	95	205	1581	1982	5768
1913	788	390	304	242	110	58	48	48	79	209	220	229	2725

Under Rubriken Influenza opføres i Mortalitetstabelellen for 1913 33 Dødsfald.

Influenza		0—1	1—5	5—15	15—65		65 og derover		Tilsammen
					Md.	Kv.	Md.	Kv.	
Gennemsn. Antal aarligt anmeldte Influenzatilfælde	1889—1900	111	765	1415	2872	4020	162	346	9693
	1901—1905	40	248	716	2117	2800	126	255	6402
	1906—1910	38	295	574	2231	2673	120	261	6192
	1911	32	223	672	1820	2116	107	199	5169
	1912	49	358	706	2131	2222	96	206	5768
	1913	15	181	256	1071	1040	53	109	2725
Gennemsn. aarligt Antal Influenzadødsfald	1889—1900	10	5	1	17	21	25	47	126
	1901—1905	4	2	1	7	8	12	25	59
	1906—1910	2	1	1	8	7	13	28	60
	1911	4	2	»	6	3	9	22	46
	1912	3	»	»	8	5	10	19	45
	1913	2	1	»	5	2	4	19	33
Influenzadødsf. pr. 100 anmeldte Tilfælde	1889—1900	8.8	0.7	0.1	0.6	0.5	15.7	13.5	1.3
	1901—1905	10.0	0.5	0.1	0.3	0.3	9.9	9.9	0.9
	1906—1910	5.3	0.4	0.1	0.4	0.3	10.8	10.7	1.0
	1911	12.5	0.9	0.0	0.3	0.1	8.4	11.0	0.9
	1912	6.1	0.0	0.0	0.4	0.2	10.4	9.2	0.8
	1913	13.3	0.6	0.0	0.4	0.2	7.5	17.5	1.2

Af **Halsbetændelse** *(Angina tonsillaris)* anmeltes 8494 Tilfælde mod 9500 Tilfælde i 1912 og 12530 Tilfælde i 1911. I Forhold til Folkemængden anmeldtes 17,6 Tilfælde for hvert Tusinde Indbyggere. Den epidemiske Udbredelse tog til fra Januar til April, hvorpaa fulgte en Aftagen til August og en fornyet Stigning i Efteraarsmaanederne.

Af **Angina tonsillaris** anmeldtes i Gennemsnit aarlig		
1882—1886	6318	23.1 p. M.
1887—1891	7977	25.9 p. M.
1892—1896	7808	23.6 p. M.
1897—1901	8044	22.5 p. M.
1902—1906	8963	21.3 p. M.
1907—1911	9652	21.3 p. M.
1912	9500	20.1 p. M.
1913	8494	17.6 p. M.

Angina tonsillaris	Gennemsnitlig anmeldte Tilfælde i hver Maaned af Femaaret												
	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	648	566	615	505	509	462	433	384	460	517	609	612	6318
1887—1891	823	707	790	721	616	612	510	446	573	652	770	758	7977
1892—1896	777	700	717	611	612	606	494	455	609	711	783	734	7808
1897—1901	775	663	652	616	724	655	448	536	649	764	827	734	8044
1902—1906	965	799	716	658	682	668	532	577	752	873	927	812	8963
1907—1911	1055	845	831	742	741	635	471	651	926	902	937	913	9652
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	840	712	720	642	647	606	481	508	661	736	809	760	8094
1912	998	898	800	629	753	629	505	654	747	893	1169	825	9500
1913	686	693	751	763	720	682	449	541	787	897	882	643	8494

Kolerine (*Cholerine et Catarrhus intestinalis acutus*) anmeldtes med et mindre Antal Tilfælde end i noget andet Aar end 1909, da Antallet var endnu lavere.

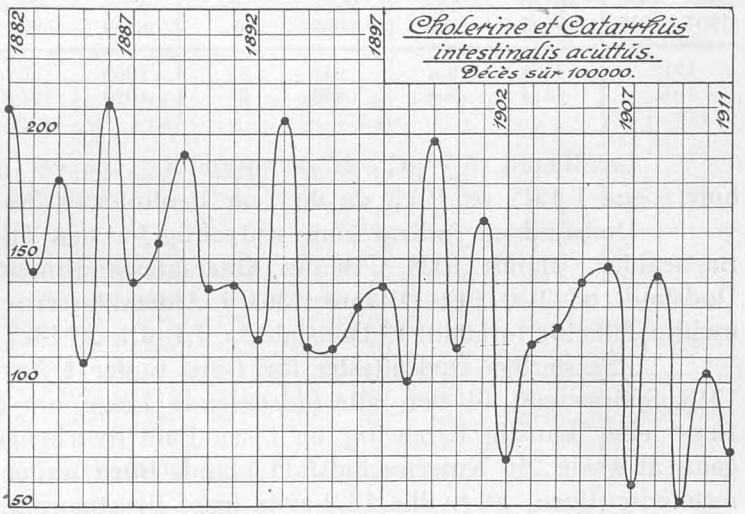

Anmeldte Tilfælde af Catarrhus intestinalis acutus 1882—1913
paa 1000 Indbyggere.

1882	36.60	1887	24.09	1892	26.95	1897	19.95	1902	11.13	1907	10.29	1912	9.64
1883	27.06	1888	24.85	1893	32.87	1898	14.64	1903	15.08	1908	17.62	1913	8.72
1884	36.64	1889	35.48	1894	18.13	1899	24.85	1904	13.09	1909	8.64		
1885	21.25	1890	24.33	1895	20.85	1900	18.24	1905	15.95	1910	14.68		
1886	36.06	1891	22.76	1896	20.38	1901	19.48	1906	17.11	1911	14.03		

Der anmeldtes ialt 4214 Tilfælde, ɔ: 8,72 for hver 1000 Indbyggere (mod 4574 i 1912 og 3887 i 1909). 1028 af de anmeldte Tilfæde faldt i Aldersklassen under et Aar, 1364 i de andre Aldersklasser under 15 Aar. Af Kolerine døde ialt 243 Personer, ɔ: 5,7 pCt. af de anmeldte.

Cholerine	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret	p. M. af Befolkn.
gennemsnitlig aarlig														
1882—1906	344	303	326	364	442	682	980	1568	1151	592	434	342	7028	23.11
1907—1911	293	204	236	281	323	463	570	1526	895	461	358	293	5901	13.05
1912	246	221	219	224	270	278	504	1079	540	379	337	277	4574	9.64
1913	220	222	220	248	338	431	490	563	541	363	334	244	4214	8.72

Anmeldelsernes Antal steg i 3die Uge af Juli Maaned, men Højdepunktet naaedes først i 2den og 3die Uge af den varme September Maaned; derefter faldt Antallet hurtigt, saa at August dog blev den Maaned, i hvilken som sædvanlig de fleste Tilfælde anmeldtes, men Antallet af Anmeldelser var langt mindre end sædvanlig. Januar og April havde de laveste Tal, i begge Maaneder 220.

Cholerine	Alle Aldersklasser				Aldersklassen 0—1 Aar				
	Anmeldte		Døde		Anmeldte		Døde		
	Ialt	aarlig p. M. af Befolkn.	Ialt	pCt. af anmeldte	Ialt	pCt. af alle anmeldte	Ialt	pCt. af anmeldte 0—1 Aar	pCt. af alle Kolerine Dødsfald
1882—1886	42943	31.5	2332	5.4	10249	23.9	2101	20.5	90.1
1887—1891	40464	26.3	2350	5.8	9606	23.7	2076	21.6	88.3
1892—1896	39367	23.8	2254	5.7	9741	24.7	2051	21.1	91.0
1897—1901	34878	19.5	2559	7.3	9241	26.5	2339	25.3	91.4
1902—1906	30570	14.5	2501	8.2	8853	29.0	2287	25.8	91.4
1907—1911	29505	13.0	2006	6.8	8189	27.4	1715	20.6	89.8
1912	4574	9.64	237	5.2	1209	26.4	202	16.2	85.2
1913	4214	8.72	243	5.7	1028	24.4	216	21.0	88.8

Letaliteten, 5,7 pCt. af de anmeldte, var vel ikke særlig høj, men dog højere end i 1912 og 1911, da den var henholdsvis 5,2 og 5,0 pCt.

Dødsfaldene indtraf som sædvanlig for den allerstørste Del i den spæde Barnealder. Blandt 1028 i denne Aldersklasse anmeldte Tilfælde forefaldt 216 Dødsfald, ɔ: 21,0 pCt. Blandt 1364 i Aldersklasserne mellem 1 og 15 Aar anmeldte Tilfælde forefaldt 15 Dødsfald, ɔ: 1,1 pCt. Af 1822 Voksne døde 12, ɔ: 0,7 pCt.

Paa særlige Dødsattester for Børn under 1 Aar rettes fra Begyndelsen af 1913 Spørgsmaal til den attestudstedende Læge, om det afdøde Barn har faaet Bryst eller kunstig Ernæring, og i saa Fald hvorlænge. Af Besvarelserne fremgaar, at af de 216 Kolerinedødsfald blandt Børn under et Aar indtraf 127 blandt ægtefødte Børn, af hvilke 18 havde faaet Brystnæring, 67 kunstig og 36 blandet Ernæring, medens Ernæringsmaaden ikke opgives for 6. 89 Kolerinedødsfald indtraf blandt uægtefødte Børn under et Aar, af hvilke 8 havde faaet Brystnæring, 46 kunstig, 30 blandet Ernæring og for 5 findes Ernæringsmaaden ikke opført. Af 760 Dødsfald blandt ægtefødte Børn under et Aar opføres 127, af 416 Dødsfald blandt uægtefødte Børn under et Aar 89 med Kolerine som Dødsaarsag. Det vilde være for tidligt at uddrage nogen Slutning af dette første Aars Statistik paa dette Omraade.

2) *Tuberkulose.*

Af **Lungetuberkulose** (*Tuberculosis pulmonum*) — heri indbefattet Strubetuberkulose — anmeldtes i 1913 831 Tilfælde, det samme Antal som i 1912, men

færre i Forhold til Folkemængden, nemlig 1,7 for hvert Tusinde Indbyggere, ligesom i 1911, medens Forholdet i 1912 var 1,8 p. M.

Tilfældenes Fordeling paa Aldersklasserne afveg ikke i nogen paafaldende Grad fra det sædvanlige.

Fordelingen paa de to Køn frembød for Aldersklassen 25—35 Aar en Overvægt paa Kvindekønnets Side, som ogsaa har vist sig, om end mindre udtalt, i flere af de foregaaende Aar, medens Mandkønnets Tuberkulosesygelighed er stærkere udtalt i Aldersklassen 35—65 Aar. I den høje Alder, efter det 65de Aar, synes Forskellen atter at udlignes. Derimod er Kvindekønnet fortrinsvis repræsenteret blandt Anmeldelserne fra Barnealderen efter det 5te Aar. Fra alle Aldersklasserne tilsammen ere Anmeldelserne talrigst for Mandkønnet trods Kvindekønnets numeriske Overvægt i Befolkningen.

Anmeldte Tilfælde af **Lunge- (og Strube-) Tuberkulose**		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derov.	ubek. Alder	Ialt	
$^{31}/_{12}$ 1905	M.	1	13	78	95	98	65	37	9	5	401	785
	K.	1	13	105	130	70	40	19	5	1	384	
1906	M.	13	33	155	234	176	118	72	23	10	834	1611
	K.	14	60	205	224	140	72	33	25	4	777	
1907	M.	5	29	138	155	97	68	47	13	12	564	1091
	K.	3	38	139	183	75	44	22	14	9	527	
1908	M.	5	28	135	163	114	88	46	8	18	605	1124
	K.	2	41	130	167	67	54	16	19	23	519	
1909	M.	4	20	113	135	84	78	37	17	15	503	951
	K.	5	22	125	143	71	37	15	12	18	448	
1910	M.	3	13	113	119	85	56	23	7	»	419	831
	K.	9	33	122	140	60	23	14	9	2	412	
1911	M.	4	30	105	122	64	41	18	10	3	397	793
	K.	3	36	128	118	61	31	9	6	4	396	
1912	M.	6	34	123	110	74	52	23	3	1	424	831
	K.	4	34	105	135	60	39	15	12	1	407	
1913	M.	7	35	117	111	72	47	24	5	2	420	831*
	K.	5	37	109	145	63	32	13	6	1	411	
Tilsammen	M.	48	235	1077	1244	864	613	327	95	66	4567	8848
	K.	46	314	1168	1385	667	372	156	108	63	4281	
Begge Køn		94	549	2245	2629	1531	985	483	203	129	8848	

De anmeldte Tilfældes Fordeling paa Bykvartererne varierer, som det fremgaar af nedenstaaende Oversigt, en Del i Aarenes Løb. Tages alle de i Tiden fra 31te December 1905 (i Henhold til Lov af 14de April 1905 og Lov af 1ste April 1912) anmeldte 8848 Tilfælde under et, viser det sig, at St. Annæ Vester, Kristianshavn og Blaagaard Kvarterer ere de stærkest hjemsøgte Bydele. Anmeldelserne udgjorde her gennemsnitlig henholdsvis 2,7, 2,6 og 2,5 p. M. af Befolkningen. Paa Vesterbro og i Blegdamskvarteret var Morbiditetskvotienten 2,3, paa Nørrebro og i den gamle Bys yngre Del 2,2, i Sundby 2,1, i gamle Bys ældre

*) Der modtoges ialt 2081 Anmeldelser, af hvilke de 1250 elimineredes som tidligere anmeldte. Identificeringen af de enkelte Tilfælde har i det hele ikke vist sig at volde Vanskeligheder.

Del og paa Østerbro 2,0, i Valby 1,9, i Voldkvarteret og paa Gammelholm 1,7, i St. Annæ Øster Kvarter og i Brønshøj 1,6. For hele Byen bliver Gennemsnittet for de 9 Aar 2,2 p. M.

Anmeldte Tilfælde af **Lunge- (og Strube-) Tuberkulose**	Ialt anmeldte									Paa 1000 Indbyggere								
	31/12 1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	31/12 1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
I. Gl. Bys ældre Del	18	45	24	38	21	16	11	15	20	1.5	3.0	2.2	3.8	2.1	1.6	1.0	1.4	1.9
II. Gl. Bys yngre Del	35	84	53	52	36	34	25	22	38	1.5	4.0	2.6	2.6	1.9	1.9	1.5	1.3	2.1
III. Gammelholm	6	22	13	9	12	12	7	11	5	0.9	3.4	2.1	1.5	2.0	2.0	1.1	1.8	0.8
IV. St. Annæ Ø. Kvt.	12	26	14	25	7	11	14	13	12	1.2	2.7	1.5	2.8	0.8	1.2	1.7	1.6	1.4
V. St. Annæ V. Kvt.	63	100	63	83	64	61	46	46	65	2.4	4.0	2.6	3.6	2.8	2.5	1.9	1.9	2.7
VI. Kristianshavn	27	83	49	60	57	52	44	42	42	1.4	4.2	2.5	5.0	2.9	2.5	1.9	1.7	1.6
Indre By	161	360	216	267	197	186	147	149	182	1.6	3.3	2.4	3.0	2.3	2.1	1.6	1.6	1.9
VII. Voldkvarteret	59	118	79	90	52	56	52	54	53	1.4	2.8	1.9	2.1	1.2	1.3	1.2	1.3	1.2
VIII. Østerbro	85	216	139	122	117	101	98	112	112	1.3	3.9	2.4	2.0	1.9	1.7	1.6	1.8	1.7
IX. Blegdam	49	135	83	94	54	66	58	85	84	1.4	4.2	2.6	2.9	1.4	1.9	1.7	2.4	2.4
X. Nørrebro	87	173	129	106	110	86	99	106	75	2.1	3.8	2.7	2.1	2.1	1.6	1.9	2.0	1.4
XI. Blaagaard	103	145	108	86	93	69	68	65	71	2.8	4.1	3.1	2.5	2.7	1.9	1.9	1.8	1.9
XII. Vesterbro	149	275	180	185	172	151	151	137	129	2.2	4.0	2.6	2.6	2.3	2.0	2.0	1.8	1.7
Ydre By	532	1062	718	683	605	529	526	559	524	2.0	3.8	2.5	2.3	2.0	1.8	1.7	1.8	1.7
XIII. Valby	28	21	23	24	29	16	20	19	28	2.5	1.8	1.9	1.8	2.2	1.2	1.4	1.3	1.8
XIV. Brønshøj	12	36	35	36	26	17	22	31	33	0.9	2.5	2.2	2.2	1.5	0.9	1.2	1.7	1.7
XV. Sundby	45	111	79	95	84	71	68	68	53	1.5	3.4	2.3	2.7	2.3	1.9	1.8	1.7	1.3
Forstæder	85	168	137	155	139	104	110	118	114	1.5	2.9	2.2	2.1	2.1	1.5	1.6	1.6	1.6
Havn, Uden Bolig	7	24	20	19	10	12	10	5	11	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Hele Byen	785	1611	1091	1124	951	831	793	831	831	1.8	3.7	2.5	2.5	2.1	1.8	1.7	1.8	1.7

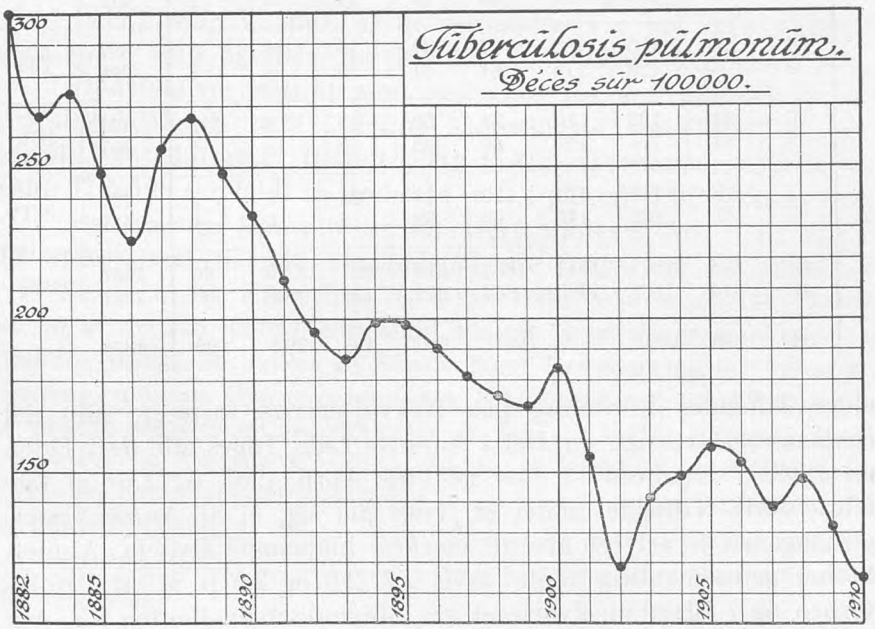

Under Mortalitetstabellens Rubrik for Phthisis pulmonum opførtes i 1913 ialt 569 Dødsfald mod 643 i 1912, 610 i 1911 og 541 i 1910. Mortalitetskvotienten, som i 1910 var 1,18, i 1911 1,31 og i 1912 1,36 p. M., er i 1913 atter faldet til det hidtil laveste Tal, 1,18 p. M. (ligesom i 1910). Gennemsnittet for de 4 sidste Aar, 1,26 p. M., er saaledes lavere end Gennemsnittet for Femaaret 1905—1909, der var 1,46 p. M.

Døde af **Lungetuberkulose**	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde	Døde af **Lungetuberkulose**	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde
1835—1839	3.62	13.67	1890—1894	2.05	9.90
1840—1844	3.44	13.00	1895—1899	1.83	10.32
1845—1849	3.37	12.08	1900—1904	1.49	9.10
1850—1854	3.04	11 83	1905—1909	1.46	9.38
1855—1859	2.96	11 33	1910	1.18	8.31
1860—1864	3.07	12.05	1911	1.31	8.89
1865—1869	2.97	12.86	1912	1.36	9.72
1870—1874	3.42	14.31	1913	1.18	8.76
1875—1879	3.14	12.92			
1880—1884	2.89	12.40			
1885—1889	2.51	11.28			

Lungetuberkulosedødeligheden udgjorde i 1913 8,76 pCt. af den samlede Dødelighed, et Forholdstal, som er lavere end i 1912 og 1911, men ikke saa lavt som i 1910, da det var 8,31 pCt.

Døde af Lungetuberkulose i 1913.

Tilfældet første Gang anmeldt		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derover	Ialt	
31/12 1905	M.	»	»	»	3	»	»	2	»	5	10
	K.	»	»	»	2	1	»	2	»	5	
1906	M.	»	»	»	4	5	2	4	1	16	21
	K.	»	»	»	1	1	2	»	1	5	
1907	M.	»	»	2	4	1	1	2	»	10	13
	K.	»	»	»	»	1	1	»	1	3	
1908	M.	»	»	»	8	2	1	1	1	13	19
	K.	»	»	»	2	3	1	»	»	6	
1909	M.	»	»	2	3	2	3	2	»	12	24
	K.	»	»	2	5	1	2	2	»	12	
1910	M.	»	»	3	3	8	1	2	1	18	36
	K.	»	1	5	7	3	»	2	»	18	
1911	M.	»	1	5	11	4	9	2	2	34	62
	K.	»	1	5	8	7	5	1	1	28	
1912	M.	»	2	16	16	12	13	9	»	68	121
	K.	»	2	9	21	9	8	3	1	53	
1913	M.	»	2	19	17	25	21	14	10	108	176
	K.	1	5	16	23	5	12	5	1	68	
Tilfældet ikke anmeldt	M.	8	2	6	9	7	3	14	4	54	87
	K.	1	3	5	4	8	3	3	7	33	
Tilsammen	M.	8	8	53	78	66	54	52	19	338	569
	K.	2	11	42	73	39	34	18	12	231	
Begge Køn		10	19	95	151	105	88	70	31	569	

Som det fremgaar af foranstaaende og efterfølgende tabellariske Oversigt, er det stadig et ikke ringe Antal Tilfælde af Lungetuberkulose, der forekommer i Dødelighedsstatistiken, uden at der tidligere er sket Anmeldelse om de paagældende Patienters Sygdom. I 1907 var de ikke anmeldte Tilfældes Antal oppe paa ca. 24 pCt., i 1908 udgjorde de ca. 19 pCt., i 1906 og 1909 ca. 18 pCt., i 1910

henimod 20 pCt. af alle indregistrerede Dødsfald af Lungesvindsot. I de sidste tre Aar har Antallet været lavere, idet de ikke anmeldte Tilfældes Antal har været næsten 15 pCt. i 1911, lidt over 14 pCt. i 1912 og lidt over 15 pCt. i 1913.

Lungetuberkulose	Sygdoms-tilfælde	Døde af Lungetuberkulose							
		i 1906	i 1907	i 1908	i 1909	i 1910	i 1911	i 1912	i 1913
Anmeldt $^{31}/_{12}$ 1905	785	181	64	47	31	21	12	12	10
Anmeldt i 1906	1611	359	208	104	57	33	39	29	21
Anmeldt i 1907	1091	»	193	154	63	38	23	19	13
Anmeldt i 1908	1124	»	»	227	139	67	44	26	19
Anmeldt i 1909	951	»	»	»	198	99	73	50	24
Anmeldt i 1910	831	»	»	»	»	176	136	83	36
Anmeldt i 1911	793	»	»	»	»	»	191	141	62
Anmeldt i 1912	831	»	»	»	»	»	»	191	121
Anmeldt i 1913	831	»	»	»	»	»	»	»	176
Ialt anmeldte Tilfælde	8848	540	465	532	488	434	518	551	482
Ikke anmeldte Tilfælde	873	120	144	126	105	107	92	92	87
Tilsammen	9721	660	609	658	593	541	610	643	569

Foruden 873 Ftisisdødsfald, som siden Begyndelsen af 1906 ere optagne paa Mortalitetstabellen, uden at de paagældende forinden havde været anmeldt som lidende af Tuberkulose i Lunger eller Strubehoved, er der, som det fremgaar af ovenstaaende Tabel, indtraadt tilsammen 4010 Dødsfald af Lungesvindsot blandt de fra 31te December 1905 til Udgangen af 1913 anmeldte Patienter. Men desuden maa man gaa ud fra, at et større eller mindre Antal af de resterende 4838 Patienter, om hvilke Anmeldelse er modtaget, ligeledes er afgaaet ved Døden uden at være optagne i Mortalitetstabellens Tuberkuloserubrik, enten fordi de ere døde efter Bortflytning fra Hovedstaden eller fordi Dødsfaldet skyldes eller tilskrives en anden Aarsag end den tilstedeværende Tuberkulose.

Døde af Lungetuberkulose	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø.-Kv.	St. Annæ V.-Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Udb. & Havnen	**Hele Staden**
1898	37	47	6	9	66	33	198	48	40	64	58	93	94	397	»	»	»	»	16	611
1899	26	52	9	14	63	29	193	45	36	57	66	73	112	389	»	»	»	»	24	606
1900	27	48	8	14	63	31	191	56	55	60	74	82	115	442	»	»	»	»	24	657
1901	23	55	6	14	51	28	177	43	34	58	63	64	113	375	6	14	»	20	13	585
1902	21	30	3	8	37	26	125	46	38	42	57	52	77	312	8	13	17	38	14	489
1903	22	33	7	8	53	25	148	47	42	51	75	66	72	353	10	16	31	57	30	588
1904	16	48	6	8	43	30	151	44	48	42	82	58	94	368	15	15	43	73	25	632
1905	9	49	8	9	53	22	150	42	53	59	90	68	100	412	17	15	47	79	31	672
1906	14	36	5	14	55	39	163	43	70	48	80	64	109	414	10	13	37	60	23	660
1907	8	33	8	6	58	37	150	36	71	47	66	57	88	365	19	16	39	74	20	609
1908	17	29	3	10	54	24	137	42	65	51	71	66	105	400	15	33	44	92	29	653
1909	11	21	9	8	44	32	125	23	60	32	74	62	120	371	16	17	45	78	19	598
1910	13	15	3	7	39	28	105	34	61	31	72	53	85	336	20	17	49	86	14	541
1911	11	33	2	4	41	29	120	38	67	53	68	60	90	376	16	19	55	90	24	610
1912	17	24	4	6	45	37	133	39	77	57	72	62	101	408	14	20	49	83	19	649
1913	9	19	5	9	34	30	106	26	56	49	88	56	95	370	10	15	48	73	20	569

Fordelingen af Dødsfaldene af Lungetuberkulose paa Byens Kvarterer afveg ikke i nogen væsentlig Grad fra den sædvanlige.

Af de 569 Dødsfald af Lungetuberkulose indtraf 173 i vedkommende Patienters Hjem, 281 paa Øresundshospitalet, 29 paa St. Johannes Stiftelse, 28 paa Kommunehospitalet, 22 paa Almindeligt Hospital, 9 paa Rigshospitalet, 8 paa St. Josephs Hospital og paa Sundholms Sygehus, de øvrige spredte paa andre Hospitaler og Kliniker. 20 af de døde var ikke hjemmehørende i Københavns Kommune.

21 Patienter, der led af Lungetuberkulose, foranledigedes i Løbet af 1913 paa Grundlag af en af vedkommende Kredslæge foretagen Undersøgelse indlagt paa Hospital for offentlig Regning i Henhold til § 5 i Lov Nr. 55 af 1. April 1912.

Desinfektion for Lungetuberkulose aarlig	A_1. Desinf. i Sygdomstilfælde Lov. 14. IV. 5 Lov. 1. IV. 12	A_2. Desinf. efter Dødsfald Lov 11. V. 97 Lov 14. IV. 5 Lov 1. IV. 12	B. Desinf. for ubemidlede (Kommunal Bevilling)	C. Betalt Desinfekt. for privat Regn.
1891—1896 gnsnitl.	»	»	151	59
1897—1905 gnsnitl.	»	285	73	49
1906—1910 gnsnitl.	579	255	»	»
1911	849	241	»	»
1912	694	269	»	»
1913	744	238	»	»

Desinfektion for Lungetuberkulose besørgedes af Sundhedskommissionens Desinfektionsstation i 982 Tilfælde, deraf de 238 Desinfektioner efter Dødsfald, 744 Desinfektioner efter Bortflytning, Hospitalsindlæggelse o. s. v.

Paa Tuberkulosediagnosestationen (Øresundshospitalet) modtoges i 1913 2537 Prøver Opspyt til Undersøgelse paa Tuberkelbaciller. Undersøgelsen gav i 460 Tilfælde positivt, i 2077 Tilfælde negativt Resultat.

	Positivt Resultat	Negativt Resultat	Ialt
1901	118	263	381
1902	262	887	1149
1903	341	1267	1608
1904	325	1329	1654
1905	345	1462	1807
1906	396	1600	1996
1907	394	1746	2140
1908	428	1589	2017
1909	344	1820	2164
1910	378	1673	2051
1911	359	1820	2179
1912	402	1826	2228
1913	460	2077	2537

Til Sammenligning vedføjes en Oversigt over Dødeligheden af Lungetuberkulose i en Del andre større Byer.

Døde af **Tub. pulm.** paa 100000 Indb.	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
Rotterdam	159	167	149	136	130	149	133	139	136	110	129	121	114	111	103
København	171	183	154	119	141	122	158	153	139	145	132	118	131	136	118
Amsterdam	168	184	152	143	138	143	146	141	147	130	142	130	135	122	118
London	187	175	170	164	160	167	148	144	140	132	131	114	135	135	132
Hamborg	200	204	183	182	166	158	156	150	149	134	132	126	125	126	141
Berlin	219	233	219	204	193	208	214	186	185	182	179	176	168	168	185
Kristiania	277	272	233	203	212	219	275	222	217	213	196	183	182	185	—
München	299	325	274	273	255	258	286	247	228	229	229	205	193	189	205
Stockholm*)	261	245	247	231	215	222	222	210	217	249	241	233	196	225	—
Wien	379	379	353	344	340	314	329	289	288	275	271	249	266	237	—
Paris	406	409	402	396	382	382	380	378	395	382	358	366	341	332	—

Rotterdam, København, Amsterdam, London og Hamborg viser sig med Hensyn til Tuberkulosedødelighed gunstigere stillede end de fleste andre store Byer.

*) Fra og med 1908 er der for Stockholms Vedkommende sket en Ændring i Registreringsprincipet.

Dødeligheden af **andre tuberkuløse Sygdomme** (Mortalitetstabellens Rubr. 27, 28, 29 og 31) var i 1913 lavere end det foregaaende Aar; den nærmede sig som sædvanlig til at udgøre en Fjerdedel af samtlige tuberkuløse Sygdomme. Den samlede Dødelighed af tuberkuløse Sygdomme var i 1908 1,88, i 1909 1,71, i 1910 1,59, i 1911 1,76, i 1912 1,77 og i 1913 1,41 af 1000 Indbyggere.

Dødsfald af **Tuberkulose**	Døde af Lungetuberkulose		Døde af andre tub. Sygd.		Døde af tub. Sygd. ialt	
	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.
1882—1886	3572	2.63	1211	0.89	4783	3.52
1887—1891	3743	2.44	1291	0.83	5034	3.27
1892—1896	3213	1.94	1419	0.86	4632	2.80
1897—1901	3084	1.73	1142	0.63	4226	2.36
1902—1906	3040	1.44	1091	0.58	4131	1.96
1907—1911	3011	1.34	892	0.39	3903	1.73
1912	643	1.36	197	0.42	840	1.77
1913	569	1.18	162	0.33	731	1.41

Af de her omhandlede tuberkuløse Sygdomme er *Meningitis* den mest udbredte; i 1913 indtraadte 82 Dødsfald af denne Sygdom, deraf 6 blandt Børn under et Aar, 42 mellem 1 og 5 Aar, 28 mellem 5 og 15 Aar. Af *Tuberculosis in aliis corporis partibus*, Mortalitetstabellens Nr. 31, døde 49 Personer.

3) *Andre Sygdomme.*

Af **Kønssygdomme** *(Gonorrhoea, Ulcus venereum, Syphilis)* anmeldtes i 1913 et større Antal Gonorrétilfælde, dog ikke i Forhold til Folkemængden, men færre Tilfælde af venerisk Saar og af Syfilis end det foregaaende Aar. Nedgangen for sidstnævnte Sygdoms Vedkommende var i Forhold til Folkemængden betydelig.

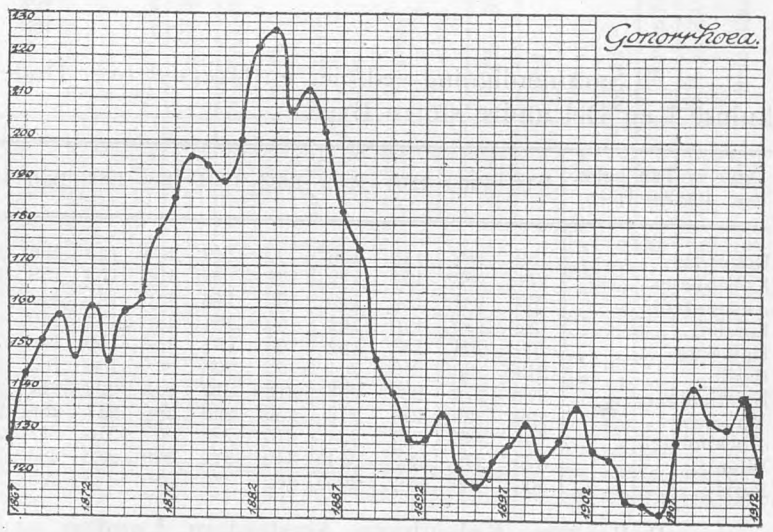

Gonorré anmeldtes med 5860 Tilfælde mod 5786 i 1912, veneriske Saar med 518 Tilfælde (mod 670 i 1912), Syfilis med 1713 Tilfælde (mod 2383 i 1912). Af de anmeldte Sygdomstilfælde behandledes 1295 Tilfælde af Gonorré, 136 Tilfælde af venerisk Saar og 902 Tilfælde af Syfilis paa Hospital, deraf henholdsvis 319 Tilfælde af Gonorré, 5 Tilfælde af venerisk Saar og 77 Tilfælde af Syfilis paa Militært Sygehus. Af de anmeldte

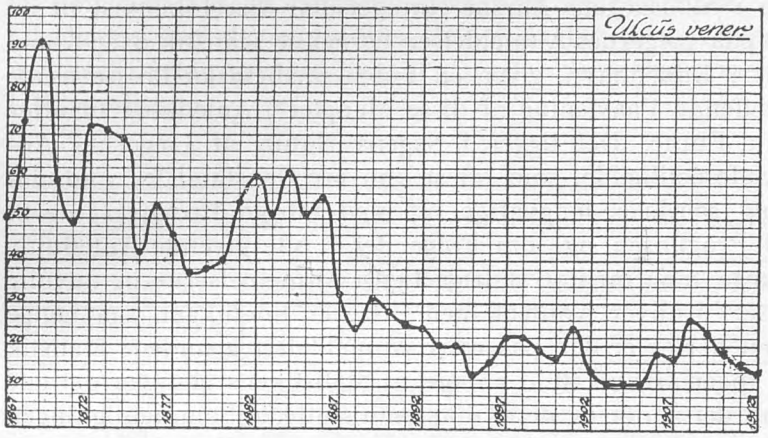

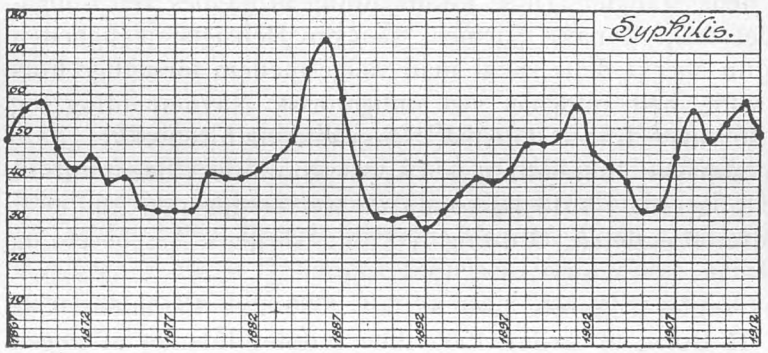

Syfilistilfælde faldt 1564 paa Rubriken Syphilis acquisita e coitu impuro, 109 paa Rubriken Syphilis congenita, medens 40 opføres som Syphilis insons.

De anmeldte Tilfælde af Kønssygdomme var saaledes fordelte paa de to Køn, at der for Gonorré anmeldtes omtrent 5 Mænd for hver anmeldt Kvinde, for erhvervet Syfilis omtrent 2 Mænd for hver anmeldt Kvinde og for venerisk Saar omtrent 7 Mænd for hver anmeldt Kvinde.

Anmeldte Tilfælde	Gonorrhoea	Ulcus vener.	Syph. acqvis.	Syph. insons	Syph. congen.	Ialt
1882—1886	29141	7575	7167	55	368	44306
1887—1891	23732	4317	5279	157	457	33936
1892—1896	20823	3045	5302	186	279	29635
1897—1901	23371	3685	7976	359	476	35867
1902—1906	25004	2733	7463	237	419	35856
1907—1911	30609	4466	11199	264	348	46886
1912	5786	670	2239	44	100	8839
1913	5860	518	1564	40	109	8091

Paa 10000 Indbyggere anmeldtes:

Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis	Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis	Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis
1867	128	50	49	1883	226	51	45	1899	125	19	48
1868	144	73	56	1884	207	61	49	1900	129	17	50
1869	152	92	58	1885	212	51	66	1901	137	24	57
1870	158	59	47	1886	202	55	73	1902	127	14	46
1871	148	49	42	1887	183	32	59	1903	125	11	43
1872	160	72	45	1888	174	24	41	1904	115	11	39
1873	147	71	39	1889	148	31	31	1905	114	11	32
1874	159	69	40	1890	140	28	30	1906	112	18	33
1875	162	42	33	1891	129	25	31	1907	129	17	45
1876	178	53	32	1892	129	24	28	1908	142	26	56
1877	186	46	32	1893	135	20	32	1909	134	23	49
1878	196	37	32	1894	122	20	36	1910	132	18	53
1879	194	38	41	1895	118	13	40	1911	140	15	58
1880	190	40	40	1896	124	16	39	1912	122	14	50
1881	200	54	40	1897	128	22	42	1913	121	11	35
1882	222	60	42	1898	133	22	48				

Uagtet der oftere i Stadslægens Aarsberetninger har været henvist til de store Mangler ved denne paa Lægernes Anmeldelser beroende Statistik over Kønssygdommenes Hyppighed i København, giver en i den medicinske Presse fremkommen, udførlig og træffende Paavisning af disse Mangler*) Anledning til atter at komme tilbage til dette Emne. Det ligger i Sagens Natur, at Lægernes Anmeldelsespligt overfor Sygdomstilfælde, som oftest kun ere Genstand for ambulatorisk Behandling, hyppig særdeles langvarige og med talrige Recidiver, dertil dubiøse med Hensyn til Prognosen og som Følge deraf ofte givende Anledning til, at Patienten skifter Læge, maa medføre talrige Fejl i Anmeldelserne og navnlig mange Dobbeltanmeldelser. Enhver Kontrol med disse er udelukket, saa længe Boligen ikke opgives. Men derfor er den paa disse Anmeldelser grundede Statistik ikke uden Værd. Der er ingen Grund til at antage, at Statistikens Mangler det ene Aar skulle være større end det andet, og deraf maa man slutte, at Sammenligningen mellem de forskellige Aar, som er en af Medicinalstatistikens Hovedopgaver, er nogenlunde uanfægtet af dens Mangler. Disse kunde mulig afhjælpes ved obligatorisk Navnemelding under diskretionære Former; men om Hensigtsmæssigheden heraf ere Meningerne endnu stærkt delte. Skal man vælge mellem forsætlige Fortielser, som vel næppe vilde helt undgaas ved obligatorisk Navnemelding, og Dobbeltanmeldelser, ere de sidste fra et statistisk Synspunkt at foretrække.

Den gratis ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme i Henhold til Loven af 30. Marts 1906 fungerede i 1913 ligesom i de tre foregaaende Aar efter den fra 1. Okt. 1909 indførte endelige Ordning (jvf. Stadslægens Aarsberetning for 1909).

De ansatte Læger søgtes i Aarets Løb af ialt 4696 nye Patienter, 3582 Mænd, 1070 Kvinder og 44 Børn, af hvilke 1565 ikke fandtes lidende af nogen Kønssygdom; af de øvrige 3131 anmeldte led 852 af Syfilis, deraf 321 med første Udbrud, 187 af venerisk Saar og 2092 af Gonorré. Af de af Syfilis angrebne var 522 Mænd og 330 Kvinder, venerisk Saar havde 177 Mænd og 10 Kvinder, for Gonorré behandledes 1787 Mænd og 305 Kvinder. Forholdet mellem Tilfældenes Antal hos de to Køn er for disse vel konstaterede Tilfælde ikke i væsentlig Grad forskelligt fra det ovenfor angivne, som fremgik af Anmeldelserne fra samtlige Læger. Paa Hospital indlagdes fra samtlige Kliniker 632 Patienter.

Bortset fra de paa Polikliniken for ubemidlede, Kommunehospitalets 4. Afdelings Konsultationsstue og Rigshospitalets Klinik for Hud- og Kønssygdomme behandlede, har 58 pCt. af alle anmeldte Patienter søgt den her omhandlede offentlige Behandling.

Ifølge Meddelelse fra Statens Seruminstitut indsendtes der i 1913 fra København ialt 7814 Blodprøver til serodiagnostisk Undersøgelse for Syfilis (Wassermanns Reaktion).

Af **Fnat** *(Scabies)* anmeldtes færre Tilfælde end i 1912 og Antallet var lavere end i noget af de forudgaaende 5 Aar.

Efter at Anmeldelsernes Antal ved dette Aarhundredes Begyndelse var aftaget til omkring 700 aarlig, steg det hurtigt i Aarene fra 1907 til 1909, i hvilket Aar det naaede Højdepunktet med ikke mindre end 3007 Tilfælde, eller 6,7 Tilfælde for hvert 1000 Indbyggere; derefter fulgte i de

Scabies Gennemsnitl.	Aarlig anmeldte Tilf.	paa 1000 Indbyggere
1882—1886	1020	3.7
1887—1891	917	3.0
1892—1896	798	2.4
1897—1901	646	1.8
1902—1906	933	2.2
1907—1911	2440	5.4
1912	2665	5.6
1913	2225	4.6

*) *Svend Lomholt*: Er Syfilishyppigheden i København bleven stærkt overdrevet? U. f. L. 1913, S. 978.

tre følgende Aar en langsom Aftagen til 5,6 pro Mille. I 1913 er Antallet faldet yderligere, idet der anmeldtes 2225 Tilfælde d. e. 4,6 pro Mille. Antallet af anmeldte Tilfælde var i dette Aar lavest i September, men naaede sit Højdepunkt i November.

Scabies	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	pro Mille
1882—1906 ialt	2490	1905	2009	1777	1636	1423	1163	1253	1562	1984	2324	1966	21512	
Gennemsnitl. aarlig (25 Aar)	100	76	80	71	66	57	47	50	62	79	93	79	860	2.6
1907	120	90	138	98	74	73	80	123	95	160	139	138	1328	3.0
1908	195	181	224	178	196	182	157	152	206	223	264	196	2354	5.3
1909	325	236	285	250	207	200	189	249	221	303	381	216	3007	6.7
1910	421	255	268	250	187	153	151	195	236	230	283	274	2903	6.3
1911	304	272	223	189	197	156	177	145	219	223	268	234	2607	5.6
1912	317	244	242	192	223	210	182	203	205	240	233	174	2665	5.6
1913	232	157	168	203	194	130	137	131	125	275	283	190	2225	4.6

Medens Behandling af Patienter med Fnat hidtil overvejende foregik ved Hospitalsindlæggelse, er der fra April 1913 aabnet Adgang for ambulatorisk Behandling fra Kommunehospitalets Konsultationsstue for betalende Patienter*) efter en af Prof. Dr. *Ehlers* angiven Metode. Ikke betalende Fnatpatienter henvises vedvarende til St. Johannes Stiftelsen. Som Følge heraf er Antallet af hospitalsbehandlede Fnatpatienter i 1913 gaaet ned til 656; i 1912 behandledes 1709 Fnatpatienter paa Hospital.

Af **Drankergalskab** *(Delirium tremens)* anmeldtes i 1913 404 Tilfælde og paa Mortalitetstabellen opføres 20 Dødsfald med denne Sygdom som Dødsaarsag.

	Anmeldte Tilfælde af Delir. trem. 1882—1911, 1912 og 1913.														Døde i Femaaret	pCt. af anmeldte
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	aarlig p. 1000 Indb.		
1882—1886	110	111	112	97	134	130	134	124	117	135	128	126	1468	1.1	168	11.4
1887—1891	152	136	149	172	214	228	218	200	219	180	146	213	2227	1.5	177	7.9
1892—1896	194	135	162	193	207	201	233	198	177	195	209	209	2313	1.4	80	3.4
1897—1901	221	236	236	235	257	211	223	223	214	236	236	288	2816	1.6	135	4.8
1902—1906	240	272	311	312	274	331	261	274	242	235	278	275	3311	1.6	123	3.8
1907—1911	333	252	264	286	274	265	302	277	271	278	321	318	3439	1.5	203	5.9
1912	48	40	62	49	52	41	47	52	27	47	38	33	536	1.2	19	3.5
1913	28	28	29	40	36	38	28	30	34	48	29	36	404	0.8	20	5.0

Foruden 20 Tilfælde af Delirium tremens har Mortalitetstabellen 40 Dødsfald under Rubriken Alcoholismus chronicus, deraf 31 Mænd og 9 Kvinder, af hvilke 2 Mænd vare over 65 Aar, 29 Mænd og 9 Kvinder mellem 20 og 65 Aar.

*) Betalingen for en Kur er Kr. 1,20 for Voksne og det halve for Børn, for Sygekassepatienter halvt saa meget. Om Metoden se U. f. L. Nr. 32, 1912.

Endelig opføres under Rubriken Mors in ebrietate 2 Dødsfald, en Mand mellem 45 og 55 Aar og en Kvinde mellem 55 og 65 Aar. Som umiddelbar Følge af Drikfældighed er altsaa indtruffet 62 Dødsfald i 1913 mod 93 i 1912 og 98 i 1911.

Kræft *(Cancer — Tumores maligni)* opføres i Mortalitetstabellen for 1913 med 792 Dødsfald mod 816 i 1912 Paa 100,000 Indbyggere faldt i 1913 164 Kræftdødsfald mod 172 i 1912, 155 i 1911 og 168 i 1910. Foruden i 1912 og 1910 var Antallet af Kræftdødsfald ogsaa højere i 1907, da det var 167 paa 100,000 Indbyggere.

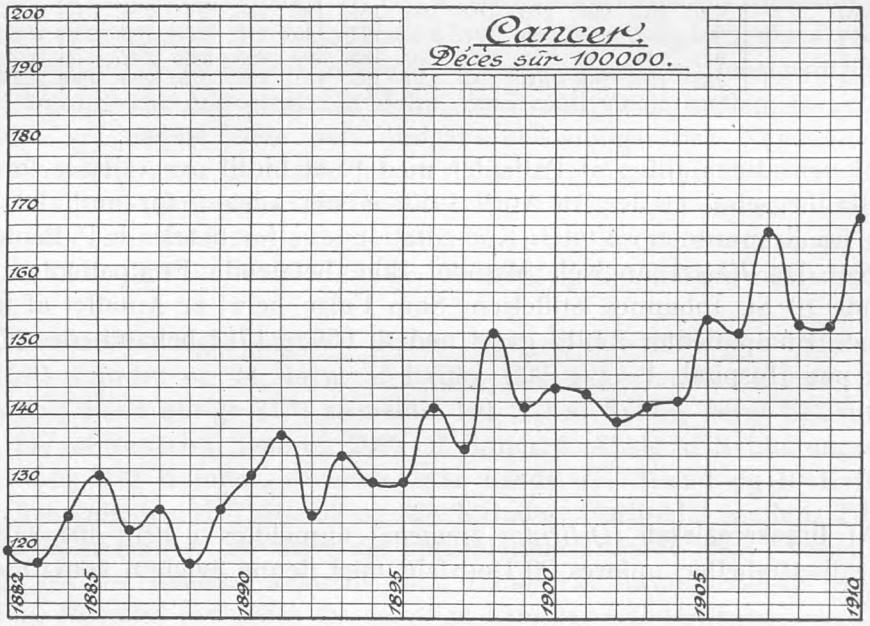

I de tre af Kræftrubrikerne vare Tallene lavere end det foregaaende Aar; kun i Rubriken Cancer mammæ opføres et lidt højere Tal end i 1912.

Døde af Kræft 1882—1911, 1912 og 1913.

Cancer	ventric.	uteri	mammæ	in al. cp. ptb.	Tilsammen
1882—1886	633	247	96	711	1687
1887—1891	702	228	105	930	1965
1892—1896	725	267	108	1092	2192
1897—1901	825	292	140	1302	2559
1902—1906	1028	374	170	1510	3082
1907—1911	1108	417	192	1876	3593
30 Aar Gennemsnitlig aarlig	167	61	27	247	503
1912	243	88	48	437	816
1913	231	78	53	430	792

Beregnet paa 100,000 Indbyggere var Kræftdødsfaldenes Antal i 1913 164 mod 172 i 1912 og 159 gennemsnitlig aarlig i Femaaret 1907—1911.

Dødsfald af Cancer	Gennemsnitlig aarlig	Paa 100,000 Indbyggere døde:					
		af Canc. ventr.	af Canc. uteri	af Canc. mammæ	af Canc. in al. cp. pt.	af Cancer Ialt	af Cancer udenbys fradragne
1882—1886	337	45	17	6	55	123	115
1887—1891	393	45	17	6	59	127	118
1892—1896	438	45	16	6	65	132	122
1897—1901	512	46	17	8	72	143	132
1902—1906	616	47	18	8	73	146	133
1907—1911	719	49	18	9	82	159	142
1912	816	51	19	10	92	172	151
1913	792	48	16	11	89	164	142

Naar de udenbys boende fradrages, var Kræftdødsfaldenes Antal 142 paa 100,000 Indbyggere, hvilket var Gennemsnittet for Aarene 1907—1912; i 1912 var Forholdet 151 paa 100,000 Indbyggere.

Trods Nedgangen i 1913 er en Stigning af Kræftdødeligheden i København umiskendelig, men en nærmere Undersøgelse, som tager Hensyn til Befolkningens i Tidens Løb skiftende Fordeling paa Køn og Aldersklasser, vil udvise, at denne Tiltagen kun er utvivlsom for den Gruppe af Kræftdødsfald, der henføres under Cancer in aliis corporis partibus og som optræder i alle Aldere og hos begge Køn. De øvrige Former, Cancer ventriculi, som kun optræder efter 20 Aars Alderen, og de to Former af Kræft hos Kvinden, Cancer uteri og Cancer mammæ, som ogsaa ere forbeholdte de senere Aldersklasser og ikke forekommer i Alderen under 20 Aar, viser ikke nogen konstant og utvivlsom Tiltagen i Forhold til det ifølge Folketællingerne og mellem disse ifølge Beregning ved Interpolation fundne til hver Tid forhaandenværende Antal af Personer.

Antallet af Dødsfald af *Cancer ventriculi* paa 100,000 Personer af begge Køn i Alderen over 20 Aar var gennemsnitlig aarlig 1881—85 72, 1886—90 74, 1891—95 71, 1896—1900 76, 1901—05 76, 1906—10 79, 1911—13 77. Stigningen var afbrudt og næppe paalidelig.

Antallet af Dødsfald af *Cancer uteri* paa 100,000 Kvinder i Alderen over 20 Aar var gennemsnitlig aarlig 1881—85 51, 1886—90 46, 1891—95 45, 1896—1900 47, 1901—05 51, 1906—10 51, 1911—13 48. Disse Tal tyde aldeles ikke paa nogen tiltagende Udbredelse af denne Cancerform.

Antallet af Dødsfald af *Cancer mammæ* paa 100,000 Kvinder i Alderen over 20 Aar var gennemsnitlig aarlig 1881—85 20, 1886—90 19, 1891—95 16, 1896—1900 24, 1901—05 22, 1906—10 24, 1911—13 26. Som ved Cancer ventriculi er Stigningen afbrudt og kan næppe betegnes som utvivlsom.

Anderledes forholdt det sig med Antallet af Dødsfald af *Cancer in aliis corporis partibus* paa 100,000 Indbyggere i alle Aldere. Dette var gennemsnitlig aarlig 1881—85 54, 1886—90 57, 1891—95 67, 1896—1900 71, 1901—05 73, 1906—10 82, 1911—13 87. Tallene synes at tyde paa en stadig og stærkt stigende Udbredelse af denne Cancerform.

Kræftdødsfaldenes nærmere Fordeling paa Aldersklasserne i Aarene 1882—1913 fremgaar af de efterfølgende Tabeller.

Cancer ventriculi.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	5	326	1753	1829	3913
1907	»	»	16	101	107	224
1908	»	»	19	92	102	213
1909	»	»	12	93	99	204
1910	»	1	22	114	100	237
1911	»	»	12	116	102	230
1912	»	1	10	112	120	243
1913	»	»	16	97	118	231
Ialt . .	»	7	433	2478	2577	5495

Cancer uteri.

Dødsfald	0—15	15—25	15—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	3	413	740	252	1408
1907	»	1	21	51	17	90
1908	»	»	18	52	13	83
1909	»	»	26	40	11	77
1910	»	1	23	46	17	87
1911	»	»	12	56	12	80
1912	»	»	26	45	17	88
1913	»	»	17	45	16	78
Ialt . .	»	5	556	1075	355	1991

Cancer mammæ.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	»	71	312	236	619
1907	»	»	10	24	9	43
1908	»	»	4	21	5	30
1909	»	»	5	25	11	41
1910	»	»	7	20	15	42
1911	»	»	5	19	12	36
1912	»	»	10	22	16	48
1913	»	»	8	28	17	53
Ialt . .	»	»	120	471	321	912

Cancer in aliis corporis partibus.

Dødsfald	0—15	15 – 25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	78	106	645	2498	2218	5545
1907	2	4	43	166	162	377
1908	5	6	33	160	150	354
1909	4	8	48	164	142	366
1910	8	5	40	188	163	404
1911	3	3	36	183	150	375
1912	3	2	46	203	183	437
1913	4	6	52	204	164	430
Ialt . .	107	140	943	3766	3332	8288

Alle Cancerdødsfald.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	78	114	1455	5303	4535	11485
1907	2	5	90	342	295	734
1908	5	6	74	325	270	680
1909	4	8	91	322	263	688
1910	8	7	92	368	295	770
1911	3	3	65	374	276	721
1912	3	3	92	382	336	816
1913	4	6	93	374	315	792
Ialt . .	107	152	2052	7790	6585	16686

Af alle Kræftdødsfald indtræffer henimod 47 pCt. i Alderen mellem 45 og 65 Aar, 38 pCt. i Alderen over 65 Aar. De fleste Dødsfald af Cancer ventriculi indtræffer i Alderen over 65 Aar, nemlig 47 pCt., hvorimod 45 pCt. falde paa Alderen mellem 45 og 65 Aar. Dødsfald af Cancer uteri og Cancer mammæ indtræder hyppigst, henholdsvis 54 og 51 pCt., i Alderen 45—65. Cancer in aliis corporis partibus optræder i alle Aldere; 3 pCt. af Dødsfaldene indtraf i Alderen under 25 Aar.

Døde af **Cancer** paa 100000 Indb.	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
Rotterdam	97	84	88	99	101	85	87	93	109	101	98
London.....	102	100	101	105	103	106	95	94	105	111	115
Hamburg	108	109	110	101	105	110	104	108	105	105	—
Amsterdam	107	109	112	112	106	117	117	126	118	127	122
Stockholm	116	99	117	112	119	128	125	124	102	131	—
Berlin	»	103	115	115	116	105	112	111	121	112	—
Kristiania.....	»	»	107	102	119	102	101	93	101	110	—
København	141	142	154	152	167	153	153	168	155	172	164

Antallet af Cancerdødsfald var ogsaa i 1913 forholdsvis højt i København, sammenlignet med andre større Byer. Ogsaa naar de udenbys boende fradrages, var Antallet (142 paa 100,000 Indbyggere) højere end i flere andre større Byer, om hvilke Oplysninger foreligge.

Sukkersyge *(Diabetes mellitus)* har i de senere Aar medført et stigende Antal Dødsfald, hvilket særlig er udtalt for 1913.

Dødsfald af Diabetes i Aarene 1901—1913.

Aar	0—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt	Paa 100000 Indb. døde
		M.	K.	M.	K.		
1901	2	23	13	12	3	53	13.9
1902	»	21	13	4	8	46	11.2
1903	2	20	17	10	6	55	13.2
1904	2	21	14	8	8	53	12.5
1905	1	30	21	10	8	70	16.5
1901—1905 gennemsnitl.	1	23	16	9	7	55	13.5
1906	2	23	19	10	12	66	15.3
1907	2	33	22	16	5	78	17.7
1908	1	17	12	10	10	50	11.2
1909	4	14	23	9	9	59	13.1
1910	4	28	22	10	12	76	16.6
1906—1910 gennemsnitl.	3	23	20	11	9	66	14.8
1911	3	25	25	13	9	75	16.2
1912	3	23	24	12	17	79	16.7
1913	3	28	32	15	15	93	19.0
1901—1913 tilsammen	29	306	257	139	122	853	

4) *Sygdomme i Garnisonen.*

Ifølge velvillig Meddelelse fra Hærens Lægekorps var Sundhedstilstanden i Københavns Garnison i 1913 meget god. De epidemiske Sygdomme optraadte gennemgaaende i noget mindre Antal end i 1912. *Influenza* optraadte i 87 Tilfælde, der fordelte sig med 64 for Hærens Vedkommende og 23 for Søværnets. *Faaresyge* optraadte med 35 Tilfælde, *krupøs Lungebetændelse* med 39 (35 i Hæren, 4 i Søværnet). For *Difteri* behandledes 20 Mand i Hæren, 9 i Søværnet; for *Rosen* 8 i Hæren, 1 i Søværnet. *Rheumatisk Feber* optraadte i 37 Tilfælde, hvoraf 9 i Hæren. *Skarlagensfeber* forekom 49 Gange, *Mæslinger* 16 Gange, *Rødlinger* 23 Gange og *Skoldkopper* 1 Gang. Der optraadte 5 Tilfælde af *Kighoste* og 2 Tilfælde af *Cerebrospinalmeningitis*.

Antallet af *veneriske Sygdomme* indenfor Garnisonen var i 1913 betydeligt større end i 1912. *Gonorré* optraadte med 325 Tilfælde (214 i Hæren, 111 i Søværnet). Første Udbrud af *Syfilis* iagttoges hos 56 Mænd (35 i Hæren, 21 i Søværnet). *Recidiv af Syfilis* optraadte med 50 Tilfælde (23 i Hæren, 27 i Søværnet) og *veneriske Saar* med 31 Tilfælde (20 i Hæren, 11 i Søværnet).

BEFOLKNINGSFORHOLD.

Folketal.

For 1912 beregnedes Hovedstadens Middelfolketal til 473,500 og for 1913 kan Indbyggerantallet med Tillæg af den sædvanlige Gennemsnitstilvækst indtil Aarets Midte anslaas til et Middeltal af 483,000 Indbyggere.

	Gennemsnitlig aarligt							
	Antal Fødsler	p. M.	Antal Dødsfald	p. M.	Fødsels-Overskud	p. M.	Indvandrings Overskud	Samlet Tilvækst aarlig
1882—1886	10282	37.7	6183	22.7	4098	15.0	3902	8000
1887—1891	10680	34.7	6791	22.1	3889	12.6	1911	5800
1892—1896	10247	30.9	6325	19.1	3922	11.8	278	4200
1897—1901	10260	28.7	6379	17.9	3880	10.9	4330 (831*)	8200
1902—1906	12053	28.6	6584	15.6	5469	13.0	4731 (262*)	10200
1907—1911	12178	27.0	6775	15.0	5403	12.0	1197	5600
1912	11836	25.0	6616	14.0	5220	11.0	3280	8500
1913	11683	24.2	6492	13.4	5191	10.7	4309	9500

Fødselshyppigheden, som i en længere Aarrække har været stærkt aftagende, var i 1913 24,2 p. m. eller lavere end paavist for noget tidligere Aar; nærmest kommer 1911, da den var 24,6 p. m. Indvandringen var større end i noget andet Aar siden 1906.

Fordeling af 1000 Beboere paa Byens Kvarterer.

	1882	1895	1901	1902	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
I. Gl. Bys ældre Del..	124	46	36	33	26	25	22	22	22	22	22	22
II. Gl. Bys yngre Del..	114	95	71	65	51	47	45	43	40	37	36	35
III. Gammelholm.....	33	23	19	17	14	14	13	13	13	13	13	13
IV. St. Annæ øster Kv..	63	32	28	25	21	21	20	20	19	17	17	17
V. St. Annæ vester Kv.	119	91	77	71	59	56	51	51	54	50	51	50
VI. Kristianshavn	67	60	52	49	47	45	45	44	46	50	52	54
Indre By	520	347	283	260	218	208	197	193	194	190	191	191
VII. Voldkvarteret	102	127	118	109	98	95	94	93	92	92	90	89
VIII. Østerbro	43	70	98	94	125	132	135	136	133	134	134	135
IX. Blegdam	51	102	93	88	75	73	72	72	76	75	75	74
X. Ydre Nørrebro	55	72	87	84	103	109	115	115	113	115	114	114
XI. Blaagaard	118	110	98	92	82	80	79	78	78	77	77	76
XII. Vesterbro	110	170	174	164	159	160	162	164	161	162	162	161
Ydre By	479	651	668	631	642	649	657	658	653	655	653	649
XIII. Valby.....	»	»	20	21	28	28	29	29	30	30	30	32
XIV. Brønshøj.....	»	»	27	27	33	36	36	38	39	40	40	41
XV. Sundby	»	»	»	59	77	77	79	80	82	81	83	85
Forstæder	»	»	47	107	138	141	144	147	151	151	154	158
Havn og Red	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

*) Tallene i Parenthes angiver den aarlige Befolkningsforøgelse, naar Indlemmelserne fraregnes.

I foranstaaende og den efterfølgende Tabel findes nogle Bidrag til Belysning af Befolkningens i Aarenes Løb skiftende Fordeling over Byens forskellige Kvarterer.

	Befolkningstæthed								
	Areal ha	Beboere pr. ha 1906	m^2 pr. Indbygger 1906	Beboere pr. ha 1910	m^2 pr. Indbygger 1910	Beboere pr. ha 1912	m^2 pr. Indbygger 1912	Beboere pr. ha 1913	m^2 pr. Indbygger 1913
I. Gl. Bys ældre Del	28	404	25	357	28	377	27	375	27
II. Gl. Bys yngre Del	88	241	41	210	48	195	51	194	51
III. Gammelholm	17	382	26	353	28	356	28	353	28
IV. St. Annæ øster Kv.	44	216	46	205	49	187	53	191	52
V. St. Annæ vester Kv.	66	382	26	371	27	366	27	368	27
VI. Kristianshavn	419	47	213	50	200	58	172	63	159
Indre By	662	141	71	134	74	137	73	139	72
VII. Voldkvarteret	337	124	81	126	79	127	79	128	78
VIII. Østerbro	502	112	89	121	82	127	79	130	77
IX. Blegdam	138	233	43	252	40	257	39	258	39
X. Ydre Nørrebro	342	135	74	152	66	158	63	161	62
XI. Blaagaard	83	422	24	430	23	439	23	441	23
XII. Vesterbro	281	242	41	265	38	273	37	276	36
Ydre By	1682	166	60	172	56	184	54	186	54
XIII. Valby	1155	10	1000	11	845	12	833	13	750
XIV. Brønshøj	2034	7	1429	9	1111	9	1067	10	1027
XV. Sundby	1400	23	435	27	373	28	357	29	340
Forstæder	4589	15	665	15	665	16	625	17	607
Hele Byen	6933	63	159	66	151	68	147	70	144

Det ses, at Befolkningens gradvise Aftagen i den indre By i 1912 og 1913 er afløst af en mindre Tilvækst, hvilket navnlig skyldes den Omstændighed, at nye Arealer paa Kristianshavn ere inddragne til Bebyggelse. Derimod bemærkes en betydelig Forøgelse af Folkemængden fra 1906 til 1913 i de indlemmede Distrikter, navnlig i Sundbyerne.

Af 1000 Indb. boede i 1- og 2-Værelsers Lejligheder	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	**Hele Byen**
1. Febr. 1906	281	323	117	173	498	591	388	248	408	493	578	538	499	490	271	361	474	405	439
1. Febr. 1911	295	287	103	149	475	548	379	230	385	481	546	527	463	439	244	323	428	364	416

Benyttelsen af 1 og 2 Værelsers Lejligheder er fra 1906 til 1911 aftaget over hele Byen. Endnu bo dog af 1000 Indbyggere 416 i 1 og 2 Værelsers Lejligheder, men Antallet af disse veksler betydeligt i de forskellige Bydele. Modsætningerne ere størst i den indre By; paa Gammelholm bo kun 103 af 1000 Indbyggere i Lejligheder paa et eller to Værelser, men paa Kristianshavn 548. Hertil nærmer sig Forholdene i det ydre Nørrebro, hvor 546 af 1000 Indbyggere bebo saadanne smaa Lejligheder.

Nedenstaaende maanedsvis ordnede Oversigt over Ægteskaber og Fødsler i 1913 er udarbejdet efter de fra Sognene til Stadslægekontoret indsendte ugentlige Opgørelser. Tallene kunne ikke stemme med den fra Statens statistiske Departement modtagne endelige Aarsopgørelse, hvis Resultat er benyttet i nærværende Aarsberetning. De korrigerede Tal findes vedføjede paa Oversigtstabellens Fod.

	Ægteskaber		Levendefødte														Dødfødte				
			Mandkøn				Kvindekøn				Ægtef.		Uægtef.		Tilsammen		Ægte		Uæg.		Tilsammen
	Ialt	pr. Dag	ægte	uægte	Ialt	pr. Dag	ægte	uægte	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Drenge	Piger	Drenge	Piger	
Januar	160	5.2	335	137	472	15.2	330	131	461	14.9	665	21.4	268	8.6	933	30.1	6	6	8	6	26
Februar ...	213	7.6	337	139	476	17.0	321	141	462	16 5	658	22.8	280	10.0	938	33.5	7	3	6	3	19
Marts	295	9.5	321	164	485	15.6	367	134	501	16.2	688	22 2	298	9.6	986	31.8	11	7	4	8	30
April	416	13.9	345	126	471	15.7	341	142	483	15.4	686	22.9	268	8.9	954	31.8	10	5	6	5	26
Maj	484	15.5	386	116	502	16.2	355	158	513	16.5	741	23 9	274	8.8	1015	32.7	6	7	6	3	22
Juni.....	335	11.2	332	145	477	15.9	322	128	450	15.0	654	21.8	273	9.1	927	30.9	13	10	5	3	31
Juli	305	9 8	379	121	500	16.1	315	138	453	14.6	694	22.4	259	8.4	953	30.7	3	3	2	5	13
August	283	9.1	361	135	496	16.0	336	135	471	15.2	697	22.5	270	8 7	967	31.2	5	5	6	4	20
September .	246	8.2	365	127	492	16.4	336	134	470	15 7	701	23.4	261	8.7	962	32.1	3	5	6	5	19
Oktober ...	408	13.2	338	120	458	14 8	345	131	476	15.4	683	22.0	251	8.1	934	30.1	10	6	8	4	28
November .	565	18.8	358	140	498	16.6	285	135	420	14.0	643	21.4	275	9.2	918	30.6	5	3	6	7	21
December .	392	12.6	353	135	488	15 7	331	134	465	15.0	684	22 1	269	8.7	953	30.7	4	8	4	7	23
Hele Aaret .	4100	11.2	4210	1605	5815	15.9	3984	1641	5625	15.4	8194	22.4	3246	8.9	11440	31.3	83	68	67	60	278
Korrigeret .	4288	11.7	4316	1612	5928	16.3	4116	1639	5755	15.8	8432	23 1	3251	8.9	11683	32.0	114	84	53	39	290

Ægteskaber.

Ægteskabernes Antal var i 1913 ialt 4288, ɔ: 8,9 pro mille af Befolkningen. 3407 Par bleve kirkeviede og 881 eller 20,5 pCt. borgerligviede. Antallet af borgerlige Ægteskaber var i 1913 saavel absolut som forholdsvis højere end i 1912, men naaede ikke Tallet for 1911, da 907 eller 28,6 pCt. af de viede var borgerlig viede.

Ægteskaber	Kirkeviede Par aarlig	Borgerlig viede Par		Ialt Antal Ægteskaber aarlig	Paa 1000 Indbyggere aarlig
		aarlig	i pCt. af alle Ægteskaber		
1882—1886	2639	77	2.8	2716	10.0
1887—1891	2415	243	9.1	2658	8.0
1892—1896	2398	237	9.0	2635	8.1
1897—1901	2912	207	6.6	3119	8.7
1902—1906	2977	499	14.4	3476	8.2
1907—1911	3176	812	21.6	3989	8.8
1912	3542	847	19.3	4389	9.3
1913	3407	881	20.5	4288	8.9

Fødsler.

Fødslernes Antal (levendefødte Børn) opgives fra Statens statistiske Departement for 1913 til 11683, deraf 3251 Fødsler udenfor Ægteskab. Af de uægtefødte Børn fødtes 2054 paa Rigshospitalets Fødeafdelinger, 1197 udenfor disse.

Antal Fødsler gennemsnitlig aarlig	Levendefødte Børn				Deraf udenfor Ægteskab			
	M.	K.	Begge Køn	paa 1000 Indb.	M.	K.	Begge Køn	paa 100 levendef.
1882—1886	5257	5025	10282	37.7	1044	998	2042	19.9
1887—1891	5479	5202	10681	34.7	1061	1022	2083	19.5
1892—1896	5224	5023	10247	30.9	1167	1081	2248	21.9
1897—1901	5330	5131	10461	29.3	1262	1212	2474	23.7
1902—1906	6184	5879	12063	28.6	1492	1411	2903	24.1
1907—1911	6255	5931	12186	27.0	1653	1532	3185	26.1
1912	6042	5794	11836	25.0	1623	1581	3204	27.1
1913	5928	5755	11683	24.2	1612	1639	3251	27.8

Fødslernes Antal i Forhold til Folkemængden var lavere end i noget tidligere Aar, for hvilket Opgivelser foreligger, nemlig 24,2 pro Mille. Nærmest kommer 1911, da Antallet var 24,7 p. M. Antallet af Fødsler udenfor Ægteskab holder sig omtrent uforandret, men er steget i Forhold til Antallet af samtlige Fødsler.

	Paa hver 1000 Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes følgende Antal Børn			Paa 1000 gifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn	Paa 1000 ugifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn
	i Ægteskab	udenfor Ægteskab	Tilsammen		
1880	110	27	137	269	46
1885	113	28	141	265	49
1890	102	25	127	240	44
1895	89	25	114	213	43
1901	85	27	112	206	46
1906	80	27	107	185	48
1911	68	25	93	157	47

Ligesom i tidligere Aarsberetninger vedføjes her en Oversigt over den relative Fødselshyppighed blandt gifte og ugifte Kvinder i den forplantningsdygtige Alder, 15—45 Aar, udarbejdet paa Grundlag af Resultatet af de fra 1880—1911 afholdte Folketællinger. Det viser sig, at det udelukkende er den ægteskabelige Frugtbarhed, som i Løbet af de sidste 30 Aar er aftaget. Denne Aftagen er saa betydelig, at Fødslernes Antal for gifte Kvinder kun er tre Femtedele af det tilsvarende Antal i 1880. Antallet af Fødsler udenfor Ægteskab er hverken aftaget eller tiltaget i Forhold til Antallet af ugifte Kvinder.

En i tidligere Aarsberetninger indeholdt Tabel, hvori København i fornævnte Henseende sammenstilledes med andre store Byer i Udlandet, har paa Grund af manglende Oplysninger fra Udlandet ikke kunnet føres videre.

Af 100 levendefødte Børn var i 1913 27,8 fødte udenfor Ægteskab. Antallet af uægte fødte er i de senere Aar vokset fra 19,5 gennemsnitlig i Aarene 1887—91 til 26,1 i Aarene 1907—11 og til over 27 pCt. i 1912 og 1913; men ved denne Stigning spiller, som det nedenfor vil ses, forøget Benyttelse af Fødselsstiftelsen, delvis af udenbys boende Fødende, en væsentlig Rolle. Af Udlandets større Byer har de fleste, om hvilke der foreligger Oplysninger, et lavere Forholdstal. Antallet af uægte Børn paa 100 levendefødte var i Aarene 1899—1907 gennemsnitlig: Rotterdam: 4,5, Amsterdam 4,9, Køln 11,8, Kristiania 14,0, Berlin, 15,9, München 26,3, Paris 26,5, Stockholm 31,4, Wien 31,7, Prag 43,8, For 1913 foreligger Oplysninger fra Køln, hvor Forholdet var 13,9, Berlin 23,4, München 31,8.

Som det fremgaar af efterfølgende Oversigt, er Nedgangen i Fødslernes Antal i 1913 bemærket i de allerfleste Bydele; kun i den gamle Bys yngre Del,

St. Annæ østre Kvarter, Blegdamskvarteret, Valby, Sundby og paa Kristianshavn bemærkes en mindre Opgang.

Antal af **Fødsler** paa 1000 Indbyggere		Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder
Gennemsnitlig aarlig	1887	16.9	20.5	19.2	12.8	29.7	34.1	23.4	23.6	29.4	40.9	40.1	38 9	47.1	37.1	»	»	»	»
	1891-3	16.0	17.9	16.1	11.7	22.7	25.5	19.7	20.7	28.1	32.0	34.0	32.0	33.5	30.9	»	»	»	»
	1903-7	10.2	14.9	10.7	7.5	15.9	22.1	15.0	10.9	27.9	21.6	32.3	22.3	26.4	23.9	29.9	32.3	35.1	33.0
	1908	11.9	18.1	13.8	8.1	18.1	23.8	17.4	10.4	22.9	20.7	29.5	21.2	26.8	22.8	28.8	32.5	31.2	31.0
	1909	9.5	11.2	10.1	6.8	15.2	23.9	14.5	11.8	23.2	18.0	26.6	20.3	24.6	21.6	25.2	30.6	27.6	28.0
	1910	10.7	9.5	8.5	6.4	14.9	20.1	13.2	8.8	21.1	16.2	24.5	20.8	23.9	20.6	23.9	26.9	26.0	25.8
	1911	10.0	8.1	10.0	7.7	15.2	10.6	11.2	8.4	19.4	15.5	22.2	18.5	22.9	18.6	18.2	23.9	24.8	22.9
	1912	10.6	10.7	10.6	7.5	17.0	14.0	12.9	8.3	19.0	10.2	23.0	20.3	21.2	18.9	19.3	24.6	23.3	22.9
	1913	10.0	11.2	7.7	8.8	15.4	14.2	12.6	8.5	18.0	16 1	21.5	18.0	20.7	17.8	20.9	21.5	23.5	22.4

Som nævnt i tidligere Aarsberetninger ere de her nævnte Fødselskvotienter noget for lave, idet de kun ere beregnede efter de fra Jordemødrene indløbne Anmeldelser.

		Af samtlige Fødsler					
		Anmeldtes af Jordemødre		Forefaldt paa Stiftelsen		Anmeldtes ikke	
Gennemsnitlig	1887	9075	85 %	1407	13 %	183	2 %
	1891—1893	8644	83 %	1478	14 %	281	3 %
	1903—1907	9780	81 %	2073	17 %	281	2 %
	1908	10170	79 %	2299	18 %	324	3 %
	1909	9502	78 %	2122	17 %	646	5 %
	1910	8975	75 %	2282	19 %	743	6 %
	1911	8440	74 %	2455	21 %	574	5 %
	1912	8725	74 %	2548	22 %	563	4 %
	1913	8636	74 %	2599	22 %	448	4 %

Af samtlige i 1912 indtrufne 11683 Fødsler forefaldt 9084 udenfor Stiftelsen, af disse anmeldtes 8636 (7512 ægte og 1124 uægte) af Byens Jordemødre*); om 448 eller ca. 4 pCt. af alle Fødsler modtoges ikke den befalede Anmeldelse. Af de uanmeldte Fødsler angik 375 ægtefødte, 73 uægtefødte Børn.

Lades de paa Stiftelsen forefaldne 2599 Fødsler (om hvis Hjemsted ingen nærmere Oplysning kan tilvejebringes, men som for en meget stor Dels Vedkommende maa antages at angaa Personer, der ikke høre hjemme her i Byen) ude af Betragtning, viser det sig, at 1197 af de øvrige 9084 Børn, d. e. 13,2 pCt. fødtes udenfor Ægteskab (1124 af Jordemødrene anmeldte, 73 ikke anmeldte).

*) Antallet af praktiserende Jordemødre i København var ved Udgangen af 1913 123.

Aar	Beregnet Folkemængde ved Aarets Midte	Ægteskaber		Levendefødte				Dødsfald (Dødfødsler excl.)							
						Udenfor Ægteskab				I Aldersklassen 0—1 Aar					
													Uægtefødte		
		Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	pCt. af alle Levendefødte	Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	pCt. af Levendefødte	pCt. af alle Dødsfald	Ialt	pCt. af alle Dødsfald 0—1 Aar	pCt. af uægte Levendefødte
1882	255000	2605	10.22	9570	37.53	1949	20.37	6290	24.66	2282	23.85	36.28	761	33.35	39.05
1883	263000	2699	10.26	9764	37.13	1925	19.72	5777	21.47	2039	20.88	35.29	676	33.15	35.12
1884	274000	2908	10.61	10494	38.30	1993	18.99	6423	23.44	2275	21.68	35.42	751	33.01	37.68
1885	284000	2714	9.56	10816	38.10	2198	20.32	5731	20.18	1828	16.90	31.90	639	34.96	29.07
1886	289000	2653	9.18	10765	37.25	2145	19.93	6696	23.17	2431	22.58	36.31	774	31.84	36.08
1887	295000	2515	8.53	10665	36.15	2037	19.10	6982	23.67	2191	20.54	31.38	675	30.81	33.14
1888	303500	2803	9.24	10698	35.25	2046	19.13	6577	21.67	2086	19.50	31.71	625	29.96	30.55
1889	308600	2639	8.55	10986	35.60	2193	19.96	6700	21.71	2184	19.88	32.60	664	30.40	30.19
1890	314600	2735	8.69	10470	33.28	2053	19.61	6694	21.28	1978	18.89	29.55	637	32.20	31.03
1891	319000	2597	8.14	10583	33.18	2085	19.79	7004	21.96	1865	17.62	26.63	576	30.88	28.11
1892	323000	2433	7.53	10196	31.57	2101	20.61	6602	20.44	1860	18.24	28.17	530	28.49	25.23
1893	327000	2674	8.18	10428	31.89	2255	21.62	6849	20.94	2214	21.23	32.33	661	29.86	29.31
1894	331300	2552	7.70	10149	30.63	2239	22.06	6378	19.25	1775	17.49	27.83	562	31.67	25.10
1895	335700	2683	7.99	10240	30.50	2310	22.51	6163	18.35	1835	17.92	29.77	585	31.88	25.32
1896	340500	2832	8.32	10222	30.02	2335	22.84	5635	16.55	1694	16.57	30.06	534	31.52	22.87
1897	345000	2914	8.45	10039	29.10	2312	23.03	5978	17.33	1714	17.07	28.67	587	34.25	25.39
1898	349000	3134	8.98	10259	29.40	2395	23.35	6156	17.64	1690	16.47	27.45	559	33.08	23.34
1899	354000	3124	8.82	10326	29.17	2427	23.41	6708	18.95	2021	19.57	30.16	609	30.13	25.09
1900	358000	3247	9.07	10230	28.58	2517	24.60	6269	17.51	1613	15.77	25.73	552	34.22	21.93
1901	381000	3179	8.35	11450	30.05	2721	26.04	6786	17.81	2023	19.36	29.81	696	34.40	25.58
1902	411000	3326	8.09	12007	29.21	2741	22.92	6155	14.98	1653	13.82	27.02	547	33.10	19.95
1903	417000	3461	8.30	12311	29.52	2838	23.05	6553	15.71	1816	14.75	27.71	606	33.37	21.25
1904	423000	3367	7.96	12057	28.50	2897	24.03	6657	15.74	1865	15.47	28.02	608	32.60	20.87
1905	425000	3458	8.14	11913	28.03	2977	24.99	6917	16.28	1754	14.72	25.36	603	34.38	20.42
1906	432000	3769	8.72	12026	27.84	3063	25.47	6661	15.42	1783	14.83	26.77	651	36.51	21.25
1907	439000	4077	9.29	12396	28.24	3193	25.76	6661	15.17	1469	11.85	22.05	479	32.61	15.00
1908	445000	3978	8.94	12793	28.75	3310	25.87	7292	16.39	1924	15.04	26.38	692	35.97	20.91
1909	450000	3823	8.50	12270	27.27	3122	25.44	6541	14.54	1336	10.89	20.43	481	36.00	15.41
1910	459000	3984	8.68	12000	26.14	3229	26.91	6512	14.19	1420	11.83	21.81	527	37.04	16.29
1911	465000	4081	8.77	11469	24.66	3071	26.68	6868	14.77	1288	11.23	18.75	419	32.53	13.64
1912	473500	4389	9.27	11836	24.98	3204	27.07	6616	13.97	1155	9.76	17.45	397	34.55	12.45
1913	483000	4288	8.88	11683	24.19	3251	27.83	6492	13.44	1176	10.07	18.11	416	35.37	12.98

Dødsfald.

Dødsfaldenes Antal udgjorde i 1913 6492 eller 13,44 p. M. af Befolkningen. Dødeligheden var saaledes lavere end noget tidligere Aar. Fraregnes 405 Døde, der ikke var hjemmehørende i Byen, bliver Dødelighedskvotienten 12,60.

Dødsfald	Ialt døde aarlig		Deraf døde under 1 Aar aarlig			
					Deraf uægte fødte	
	Femaarets Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	Femaarets Gennemsnit	pCt. af alle Dødsfald	Femaarets Gennemsnit	pCt. af Dødsfald under 1 Aar
1882—1886	6183	22.65	2171	35.11	720	33.17
1887—1891	6791	22.04	2061	30.34	635	30.83
1892—1896	6325	19.08	1876	29.65	574	30.62
1897—1901	6379	17.85	1812	28.41	601	33.14
1902—1906	6584	15.62	1774	26.95	603	33.99
1907—1911	6775	15.01	1487	21.88	520	34.88
1912	6616	13.97	1155	17.45	397	34.55
1913	6492	13.44	1176	18.11	416	35.37

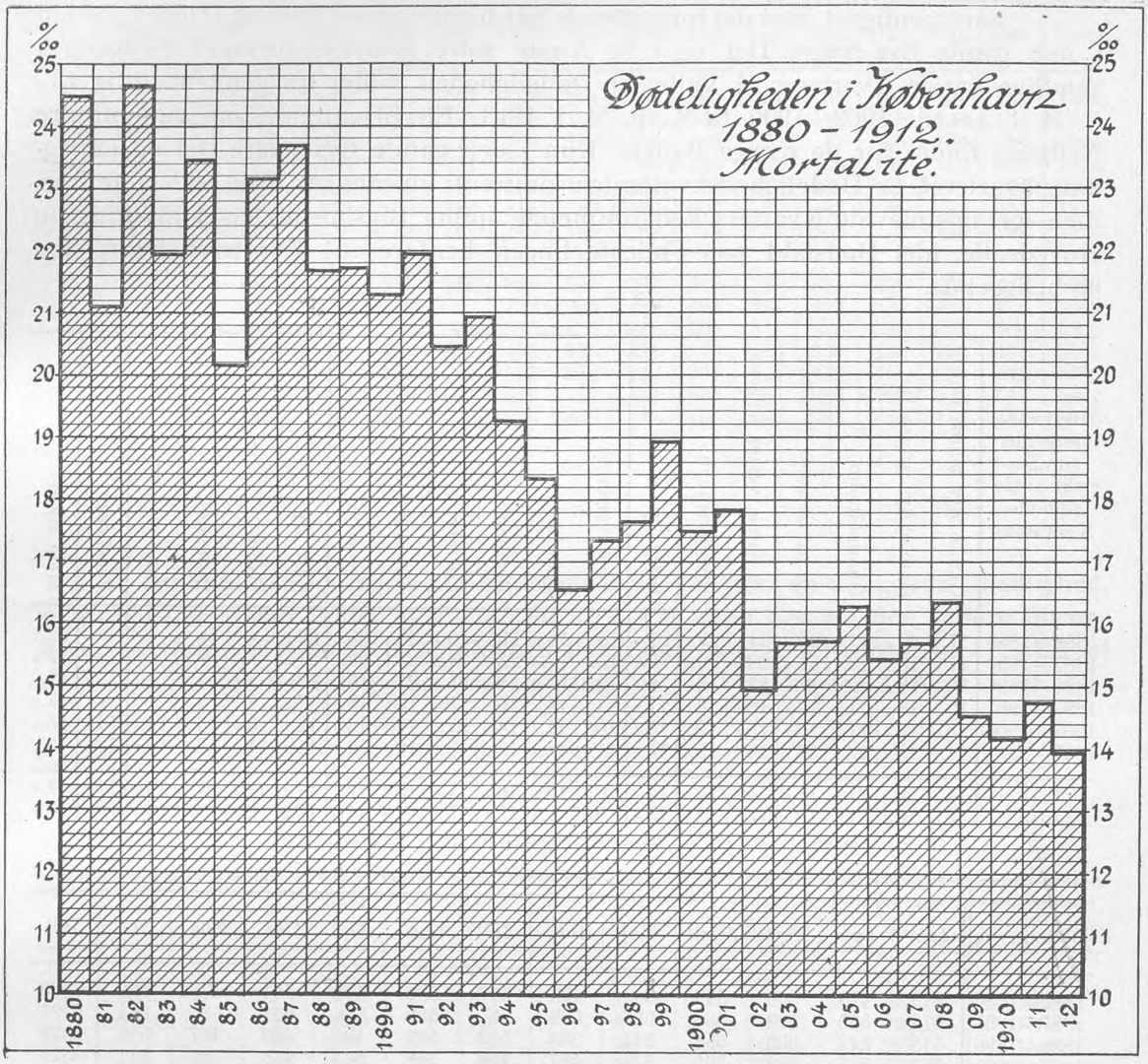

En lignende Nedgang i Dødeligheden genfindes i de fleste nord- og vesteuropæiske Storbyer. I 1913 har Rotterdam, Amsterdam, Brüssel, Hamburg, Kristiania og Stockholm en lavere Dødelighed end København, Berlin, London, Wien, Paris og St. Petersborg en højere.

Antal Døde paa 1000 Indbyggere	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911	1912	1913
Rotterdam	24.2	22.0	20.8	18.0	15.6	13.3	12.1	11.3	10.7
Amsterdam	25.1	22.4	19.2	16.7	14.7	13.1	12.4	11.2	11.4
Brüssel	23.4	21.2	20.2	17.2	15.2	14.1	13.9	13.5	12.2
Hamburg	25.2	25.3	24.2	17.3	16.3	14,8	14.7	13.6	12.3
Kristiania	19.9	22.3	19.0	17.5	15.3	13.0	13.5	13.4	12.8
Stockholm	24.3	21.2	20.0	18.2	16.1	14.3	12.7	14.2	13.1
København	22.2	22.3	20.2	17.6	16.1	15.1	14.8	14.0	13.4
Berlin	26.5	22.4	20.5	18.1	17.0	15.3	15.6	14.4	13.7
London	21.0	20.0	20.2	19.0	16.6	14.3	15.0	13.6	14.4
Wien	28.2	25.1	24.1	21.1	19.1	17.0	16.4	15.4	15.5
Paris	24.4	23.0	21.2	19.2	18.0	17.5	17.2	16.3	15.9
St. Petersborg	32.8	26.8	25.3	24.6	23.5	25.4	20.8	21.9	21.4

Sammenlignet med det foregaaende Aar bemærkes en Opgang i Dødeligheden i den gamle Bys yngre Del og i St. Annæ østre Kvarter, derimod Nedgang i samtlige øvrige Kvarterer. I Valby er Dødeligheden faldet fra gennemsnitlig 13,9 p. M. i Aarene 1902—1906 til 8,4 p. M. i 1913. En tilsvarende, om end mindre Nedgang findes for de øvrige Bydele. Kun i den gamle Bys yngre Del og i Blegdamskvarteret er Dødelighedskvotienten omtrent uforandret i de sidste ti Aar, men for sidstnævnte Kvarters Vedkommende spiller Rigshospitalets Tilflytning en Hovedrolle, idet Dødsfald paa Fødeafdelingen henføres til Kvarteret, hvori den er beliggende.

Bykvarterernes summariske Dødelighedskvotienter	Gamle Bys ældre Del	Gamle Bys yngre Del	Gammelholm	St. Annæ øster Kvarter	St. Annæ vester Kvarter	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Hele Byen
1882—1886	17.4	20.6	12.4	26.4	24.1	22.1	21.1	16.0	16.8	23.4	25.4	28.1	25.2	22.7	»	»	»	»	22.7
1887—1891	17.3	18.9	13.0	31.9	22.2	20.8	20.8	13.5	17.6	23.2	24.8	25.9	23.7	21.5	»	»	»	»	22.0
1892—1896	16.4	18.5	12.4	18.2	19.5	18.9	18.9	12.3	15.8	18.4	25.3	21.1	19.1	18.8	»	»	»	»	19.1
1897—1901	15.8	18.7	11.9	17.5	18.6	19.0	17.8	11.1	14.1	16.1	25.4	19.5	18.0	17.0	»	»	»	»	17.7
1902—1906	13.9	16.6	11.4	16.2	16.0	15.3	15.4	10.5	11.9	14.9	22.0	16.7	14.3	14.7	13.9	16.5	14.5	14.8	15.6
1907—1911	14.1	15.7	12.4	16.6	16.7	15.4	15.5	11.3	12.6	15.0	18.4	16.9	14.2	14.1	11.9	13.9	12.5	12.8	15.0
1912	14.2	16.1	11.9	11.0	14.3	14.5	14.3	10.7	10.4	16.3	17.1	15.3	12.0	13.2	10.5	11.1	10.9	11.2	14.0
1913	13.0	16.7	11.5	13.5	13.7	12.8	13.8	9.9	9.9	15.5	15.9	14.8	11.9	12.3	8.4	10.5	10.4	10.0	13.4

Døde aarlig	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	529	478	560	549	542	499	517	530	521	451	478	529	6183
1887—1891	576	535	599	568	597	579	568	539	516	521	532	661	6791
1892—1896	618	517	609	554	547	530	507	529	450	459	467	539	6326
1897—1901	551	567	608	565	576	487	496	558	533	468	459	511	6379
1902—1906	569	521	627	622	628	548	522	542	499	492	475	539	6584
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	569	524	600	571	579	528	522	540	504	478	482	556	6453
1907	641	691	649	671	648	521	476	428	423	461	492	560	6661
1908	780	698	674	658	657	561	593	540	547	492	543	549	7292
1909	624	631	720	655	590	568	472	412	410	467	492	500	6541
1910	575	531	565	567	553	529	502	565	499	529	536	561	6512
1911	612	558	647	643	670	541	517	613	562	523	461	521	6868
1912	583	618	628	638	581	525	503	455	429	512	514	630	6616
1913	646	523	633	645	581	520	481	419	485	499	522	538	6492

I Januar, Marts, April og November var Dødsfaldenes Antal højere end i 1912, men i de øvrige Maaneder af 1913 indtraf færre Dødsfald end i det foregaaende Aar.

Udsondres Dødsfaldene i Aldersklassen 0—1 Aar, som i efterfølgende Tabel, ses det, at Antallet af Dødsfald i den spæde Alder ikke i nogen af Aarets Maaneder er særlig høj, sammenlignet med de foregaaende Aar; ikke blot i Sommermaanederne Juni—August, men ogsaa i Vintermaanederne Februar—December er den usædvanlig lav.

Dødsfald		Jan.	Feb.	Mar.	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
Døde under 1 Aar	1907	161	130	127	139	144	130	104	81	92	106	124	131	1469
	1908	167	181	174	160	152	136	160	218	189	118	138	131	1924
	1909	155	131	142	129	120	105	85	75	87	109	104	94	1336
	1910	105	94	114	121	107	98	123	202	126	109	110	111	1420
	1911	124	101	113	128	108	101	83	170	130	79	71	80	1288
	1912	117	100	112	115	89	82	106	99	67	86	71	111	1155
	1913	113	82	127	119	125	82	73	84	100	74	103	88	1176
over 1 Aar	1907	480	561	522	532	504	391	372	347	331	355	368	429	5192
	1908	613	517	500	498	505	425	433	322	358	374	405	418	5368
	1909	469	500	578	526	470	463	387	337	323	358	388	406	5205
	1910	470	437	451	446	446	431	379	363	373	420	426	450	5092
	1911	488	457	534	575	562	440	434	443	432	444	390	441	5580
	1912	466	518	516	523	492	443	397	356	362	426	543	519	5461
	1913	527	441	506	526	456	438	408	335	385	425	419	450	5316

En Sammenligning med de foregaaende Aar viser en aftagende Dødelighed, navnlig i den spæde Alder og i Alderen 1—5 Aar, men ogsaa i den senere Barnealder. Overhovedet viser Dødsfaldenes Fordeling paa Aldersklasserne i Løbet af de sidste 30 Aar en tiltagende Forskydning op mod de højere Aldersklasser.

Fordeling paa Aldersklasser af 1000 Døde.

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar	over 65 Aar	Ialt
1882—1886	351	124	38	330	157	1000
1887—1891	303	144	55	320	178	1000
1892—1896	296	118	48	339	199	1000
1897—1901	284	86	36	365	229	1000
1902—1906	270	75	28	377	250	1000
1907—1911	219	66	31	410	274	1000
1912	175	55	31	430	309	1000
1913	181	52	30	434	303	1000

Indenfor det første Leveaar er Dødeligheden fremdeles størst i den første Levemaaned. I 2den og 3die Maaned er Dødeligheden i de senere Aar stærkt aftagende. Ogsaa i de senere Maaneder af 1ste Leveaar, 4de—12te Maaned bemærkes en gradvis Aftagen af Dødeligheden, dog ikke i 1913, som viser en mindre Opgang.

1000 Døde i Alderen 0—1 Aar	0—1 Maaned	2—3 Maaned	4—12 Maaned	
1882—1886	280	217	503	1000
1887—1891	266	221	513	1000
1892—1896	257	227	516	1000
1897—1901	266	240	494	1000
1902—1906	289	228	483	1000
1882—1906	272	226	502	1000
1907—1911	324	216	460	1000
1912	341	217	442	1000
1913	325	202	473	1000

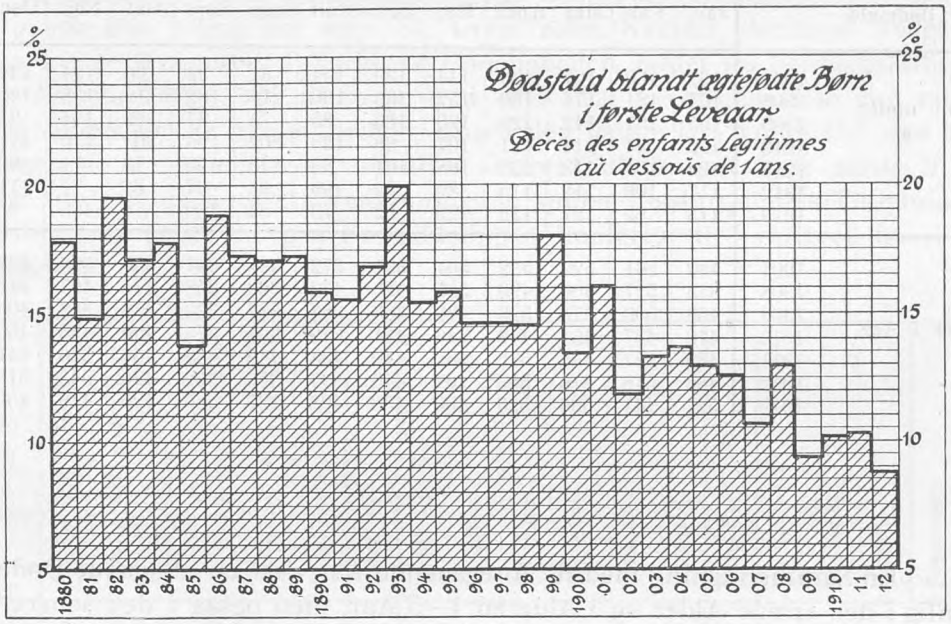
Dødsfald blandt ægtefødte Børn
i første Leveaar.
Décès des enfants légitimes
au dessous de 1 ans.
%
25
20
15
10
5
1880 81 82 83 84 85 86 87 88 89 1890 91 92 93 94 95 96 97 98 99 1900 01 02 03 04 05 06 07 08 09 1910 11 12

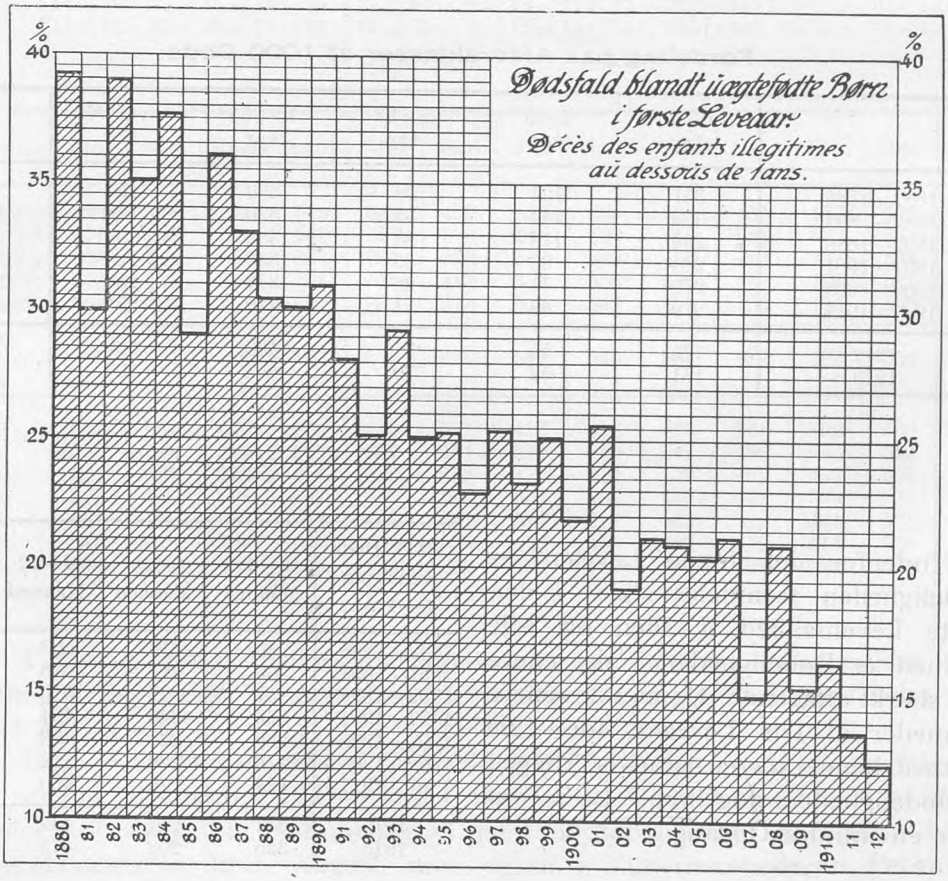
Dødsfald blandt uægtefødte Børn
i første Leveaar.
Décès des enfants illégitimes
au dessous de 1 ans.
%
40
35
30
25
20
15
10
1880 81 82 83 84 85 86 87 88 89 1890 91 92 93 94 95 96 97 98 99 1900 01 02 03 04 05 06 07 08 09 1910 11 12

	Levendefødte aarlig Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar i pCt. af levendefødte		
	ægte	uægte	Tilsammen	ægte	uægte	Tilsammen	ægte	uægte	Tilsammen
1882—1886	8240	2042	10282	1451	720	2171	17.6	35.3	21.1
1887—1891	8597	2083	10680	1426	635	2061	16.6	30.5	19.3
1892—1896	7999	2248	10247	1301	575	1876	16.3	25.6	18.3
1897—1901	7787	2474	10261	1211	601	1812	15.6	24.3	17.7
1902—1906	9149	2904	12053	1171	603	1774	12.8	20.3	14.4
1907—1911	9001	3105	12186	968	520	1488	10.7	16.2	12.2
1912	8632	3204	11836	758	397	1155	8.8	12.4	9.8
1913	8432	3251	11683	760	416	1176	9.0	12.8	10.1

Beregnes første Leveaars Mortalitet i Forhold til Antallet af Levendefødte, ses ved Sammenligning med Femaaret 1907—1911, at Dødeligheden er aftaget stærkest for de uægte fødte Børns Vedkommende, idet den i Gjennemsnit for Aarene 1912 og 1913 er 3,6 pCt. lavere end i 1907—1911. For de ægtefødte Børns Vedkommende er Dødeligheden 1,8 pCt. lavere.

Døde i første Leveaar paa 1000 levendefødte	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911	1912	1913
Amsterdam	203	199	168	146	122	90	91	64	67
Rotterdam	209	207	191	167	144	105	103	79	—
Stockholm	207	182	170	169	136	89	77	82	67
Kristiania	156	168	158	152	119	91	116	107	91
London	150	154	157	163	139	114	129	91	96
København	201	203	185	171	156	129	112	98	101
Hamburg	»	262	227	182	174	150	158	130	114
Berlin	281	264	242	218	202	165	173	142	137

Af de Byer, med hvilke København her sammenstilles, har Amsterdam, Stockholm, Kristiania og London i 1913 en lavere Børnedødelighed end København, medens Hamburg og Berlin ere mindre gunstigt stillede.

Dødsaarsag beregnet for 100000	1897—1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	Dødsaarsag beregnet for 100000	1897—1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	20. Alii morbi constit.	39	41	33	26	31	35	31	36
2. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	21. Ecclampsia	27	19	23	16	17	15	16	13
3. Fb. typhoidea	8	2	7	3	3	2	2	1	22. Apoplexia cerebri	54	46	50	51	50	52	59	52
4. Diphtheria	11	7	9	9	6	7	5	4	23. Alii morbi cerebri	68	73	66	65	60	59	62	60
5. Croup	6	1	2	3	2	3	1	1	24. Morbus cordis	119	131	131	145	137	136	147	131
6. Scarlatina	10	2	9	17	21	15	15	11	25. Pleuritis	8	6	9	5	7	6	3	8
7. Morbilli	18	18	8	22	5	8	8	7	26. Alii morbi pectoris	46	46	48	38	38	38	36	30
8. Tussis convulsiva	31	33	37	27	14	38	21	27	27. Peritonitis	17	12	13	15	9	13	11	11
9. Fbr. puerperalis	4	4	3	1	2	5	4	1	28. Nephritis	38	35	43	34	35	40	32	35
10. Erysipelas	6	4	6	5	4	5	3	3	29. Alii morbi abdom.	82	66	78	68	76	79	69	76
11. Fbr. rheumatica	5	2	4	2	2	4	3	2	30. Morb. ext. partium	23	22	26	21	23	26	22	23
12. Pneumonia croup	40	47	44	49	43	56	44	46	31. Suicidium	31	26	26	29	27	28	26	30
13. Bronchopneumon.	119	96	126	112	80	80	92	82	32. Casus mortiferi	37	40	36	29	29	33	31	25
14. Cholerine	130	58	143	51	100	71	50	53	33. Vitia innata	80	87	86	77	75	73	60	70
15. Alii morbi epidem	45	43	51	37	30	35	30	28	34. Atrophia infantilis	40	17	22	14	12	13	10	6
16. Tuberculosis	216	177	189	171	153	176	177	151	35. Marasmus senilis	59	56	49	54	57	62	56	64
17. Cancer	145	167	152	153	168	155	172	164	36. Causa ignota	81	98	79	84	75	76	65	67
18. Syphilis	10	11	8	10	8	10	12	10									
19. Alcoholismus	20	24	23	21	20	20	20	13	Omnes caus. mort.	1673	1517	1639	1454	1419	1477	1397	1344

Foranstaaende Oversigt over Aarsagerne til de i 1913 indtrufne Dødsfald viser for flere Sygdomme lavere Tal end i de foregaaende Aar. En Nedgang viser saaledes Tuberkulosedødeligheden og Dødeligheden af Alkoholisme; Kræftdødeligheden var vel lavere end i 1912, men udviste dog et højt Tal. Marasmus senilis medførte forholdsvis mange Dødsfald, Atrophia infantilis forholdsvis faa. For de øvrige Dødsaarsagers Vedkommende viser Tallene intet paafaldende i Sammenligning med de sædvanlige aarlige Svingninger.

Af Børn i første Leveaar døde aarlig	Gennemsnitlig aarlig i Femaaret						1912 ialt	deraf uægte	1913 ialt	deraf uægte
	1882—1886	1887—1891	1892—1896	1897—1901	1902—1906	1907—1911				
Cholerine	420	415	410	468	457	343	202	76	216	89
Vitia innata, Debilitas congenita	263	258	234	270	351	355	282	91	338	104
Bronchitis, Influenza, Pneumoni etc.	248	273	297	285	260	224	202	73	197	67
Atrofi, Rachitis	441	357	265	217	161	91	60	26	43	18
Tussis convulsiva	61	80	70	66	78	73	54	23	81	16
Syphilis congenita	35	31	20	27	38	36	49	24	45	28
Enteritis, Ileus	80	71	85	87	54	32	29	9	30	12
Trismus, Tetanus	21	13	10	8	19	21	17	3	9	2
Tuberculosis	55	59	72	45	36	24	28	3	20	5
Morbilli	46	60	32	26	25	22	12	3	13	7
Diphtheria	14	27	15	9	8	7	4	1	4	2
Scarlatina	5	6	5	2	2	4	2	—	13	1
Aliæ causæ mortis	482	411	361	302	285	260	214	65	167	65
	2171	2061	1876	1812	1774	1487	1155	397	1176	416

I den spæde Barnealder har Dødeligheden af Cholerine ikke været høj i det forløbne Aar. Dødsfaldenes Fordeling paa ægtefødte og udenfor Ægteskab fødte Børn synes med Hensyn til Dødsaarsagerne ikke at frembyde noget usædvanligt Forhold i Sammenligning med de nærmest forudgaaende Aar.

Ifølge de fra Begyndelsen af 1913 indførte særlige Dødsattester for Børn i Alderen under 1 Aar fik af 760 ægtefødte Børn, som døde i Aarets Løb, 186 (24,5 pCt.) Brystnæring, 276 (36,3 pCt.) kunstig Ernæring, 143 (18,8 pCt.) blandet Ernæring; for 155 ægtefødte Børn under et Aar (20,4 pCt.) var Ernæringsmaaden ikke opgivet. Af 416 udenfor Ægteskab fødte Børn, som døde i 1913, fik 56 (13,5 pCt.) Brystnæring, 182 (43,7 pCt.) kunstig Ernæring, 88 (21,1 pCt.) blandet Ernæring; for 90 (21,4 pCt.) var Ernæringsmaaden ikke opgivet.

Af de i 1913 paa Frederiksberg døde Personer havde 78 Hjemsted paa Københavns Grund; af disse døde 73 paa Kliniker og Hospitaler, 39 af disse vare Børn under 5 Aar, og af dem atter 21 under et Aar (9 af disse fødte udenfor Ægteskab). For 9 af de 78 opføres Bronchopneumoni, for 4 Cholerine som Dødsaarsag; 17 Børn døde af Kighoste og dens Komplikationer; 9 vare over 65 Aar gamle.

1913 Paa 1000 Indbyggere	Fødte	Døde	Overskud	1913 Paa 1000 Indbyggere	Fødte	Døde	Overskud
Rotterdam	29.9	10.7	19.2	Triest	28.8	21.4	7.4
Malmø	26.5	11.4	15.1	Dresden	20.3	13.2	7.1
Göteborg	24.5	12.3	12.2	Budapest	25.7	18.9	6.8
Amsterdam	23.2	11.4	11.8	München	21.0	14.6	6.4
København	24.2	13.4	10.8	Berlin	19.2	13.7	5.5
Glasgow	28.1	17.3	10.8	Edinburg	19.5	14.4	5.1
London	24.8	14.4	10.4	Milano	21.7	17.0	4.7
Kristiania	22.9	12.8	10.1	St. Petersborg	25.8	21.4	4.4
Hamburg	21.7	12.3	9.4	Brüssel	16.1	12.2	3.9
Belfast	28.5	19.3	9.2	Wien	17.1	15.5	1.6
Stockholm	21.1	13.1	8.0	Paris	17.4	15.9	1.5
Dublin	28.3	20.7	7.6	Prag	18.2	17.7	0.5

Som det fremgaar af foranstaaende Oversigt, sammenholdt med de foregaaende Aars, er Fødselskvotienten for de fleste her nævnte Byer fremdeles i Nedgang; en Natalitet paa over 30 p. M. er ikke opført for nogen af Byerne. Højest staar Rotterdam med en Natalitet af 29,9 p. M., derefter Triest og Belfast; under 20 p. M. har Edinburg, Berlin, Prag, Paris, Wien og Brüssel. Dødeligheden er kun i St. Petersborg, Triest og Dublin over 20 p. M.; desuden i Moskwa, hvor den i 1913 er 25 p. M., men denne By er ikke medtaget i foranstaaende Oversigt, fordi Nataliteten for 1913 ikke er bekendt. Byerne ere paa Listen ordnede efter Overskudskvotientens Størrelse; København indtager en lignende Stilling som i 1912, idet Overskudet er 10,8 p. M., i 1912 11,0 p. M.

1913 Paa 1000 Indbyggere	Fødselskvotient		Dødelighedskvotient		Overskudskvotient	
højest	Rotterdam	29.9	Triest, St. Ptersborg	21.4	Rotterdam	19.2
	København	24.2	København	13.4	København	10.8
lav st	Brüssel	16.1	Rotterdam	10.7	Paris	0.5

Af *medikolegale Dødsattester*, som i Henhold til Lov af 4. Maj 1875 skulle udstedes i Tilfælde af Selvmord, saavel som naar Lig opdrive, Personer eller Fostre findes døde, eller naar Mennesker omkomme ved ulykkelig Hændelse, samt naar ellers Undersøgelse er indledet af det offentlige i Anledning af et indtruffet Dødsfald, indkom i Aaret 1913 ialt 335 eller noget flere end det sædvanlige Antal.

Ved *ulykkelig Hændelse* omkom ifølge Mortalitetstabellen 121, heri indbefattet et Tilfælde af Manddrab, mod henholdsvis 174, 161, 129, 133, 152 og 146 i Aarene 1907 til 1912. Af disse omkom 32 Mænd og 8 Kvinder ved Fald eller Knusning (herunder indbefattet Overkørsel), 23 Mænd og 5 Kvinder ved Drukning, 4 Mænd og 2 Kvinder ved Kvælning (Ihjelligning), 1 Mand og 3 Kvinder ved Forbrænding, 3 Mænd og 4 Kvinder ved Forgiftning (deraf 2 ved Kulilte, 1 ved Lampeos, 1 ved Belysningsgas, 1 ved Isedikke, 1 ved Natronlud og 1 ved Bromoform), samt 26 Mænd og 9 Kvinder ved forskellige ikke tilstrækkelig nøjagtigt oplyste Ulykkestilfælde. Ved 13 af disse Dødsfald er der ikke foretaget medikolegalt Ligsyn, men udfærdiget sædvanlig Dødsattest, enten fordi Dødsfaldet først er indtruffet efter nogle Dages Lægebehandling, sædvanligvis paa Hospital, eller

fordi Politiet efter de foreliggende Omstændigheder ikke fandt tilstrækkelig Anledning til at lade saadant Ligsyn foretage (jfr. Bemærkninger herom i Aarsberetningen for 1906, Side 37).

Der forøvedes i Aarets Løb 163 *Selvmord* mod henholdsvis 148, 108, 116, 117, 136, 123, 131 og 122 i Aarene 1905 til 1912, altsaa et usædvanlig stort Antal; 115 Selvmord forøvedes af Mænd, 48 af Kvinder, 7 Mænd og 7 Kvinder aflivede sig ved Drukning, 80 Mænd og 14 Kvinder ved Hængning, 18 Mænd og 4 Kvinder ved Skydning, 1 Mand ved Snitsaar, 2 Mænd og 21 Kvinder ved Gift (deraf 12 ved Belysningsgas, 1 ved Lampeos, 2 ved Saltsyre, 1 ved Salmiakspiritus, 3 ved Sublimat, 2 ved Morfin, 1 ved Opium og 1 ved Veronal og Phenacetin) samt 7 Mænd og 2 Kvinder ved Nedstyrtning eller Overkørsel.

Der er desuden foretaget 66 medikolegale Ligsyn, navnlig ved pludselig Død, som i 12 Tilfælde skyldtes Alkoholisme, i 10 Tilfælde forskellige andre Sygdomme, medens der i 44 Tilfælde ikke lod sig paavise nogen bestemt Dødsaarsag.

Paa Københavns Hospitaler døde i 1913 ialt 3471 Personer, o: 53,2 pCt. af samtlige Dødsfald, nemlig paa Kommunehospitalet 1211 (deraf 19 paa Filialen paa St. Johannes Stiftelsen, 2 paa St. Josefs Hospital og 49 paa forskellige Kliniker), paa Bispebjerg Hospital 36, paa Blegdamshospitalet 167, paa Øresundshospitalet 467, paa Sundby Hospital 57, paa Balders Hospital 86, paa St. Johannes Stiftelsens Sygehus 236, paa Almindelig Hospital 159, paa Alderdomshjemmet 115, paa Sundholms Sygeafdeling 24, paa Rigshospitalet 361, paa Fødsels- og Plejestiftelsen 102 (deraf 82 spæde Børn og 20 Barselkvinder), paa St. Josefs Hospital 281 (deriblandt de forannævnte Kommunepatienter), paa Dronning Louises Børnehospital 77, paa Garnisonssygehuset 32 og paa St. Elisabeths Hospital 62.

Dødfødte.

Foruden de tidligere omtalte 11683 levendefødte Børn bragtes der i 1913 endnu 288 dødfødte Børn til Verden. De i den foreskrevne »Generaltabel over dødfødte« forlangte Oplysninger om de dødfødtes Køn, Legitimitet og Modenhedsgrad samt Oplysninger om Hyppigheden og Arten af anvendt Kunsthjælp m. m. findes i efterfølgende Tabel sammenstillet med tilsvarende Oplysninger fra forudgaaende Aar.

Generaltabel over **Dødfødte**	Fosterets Modenheds Grad								Med Tegn til Forraadnelse	Fødslen fuldførtes ved								Totalsummen af dødfødte Børn				
	For tidlig født				Fuldbaaret					Naturen		Instrumenter		Vending		Fremtrækning		Ægte		Uægte		
	Ægte		Uægte		Ægte		Uægte															
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige		Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Tilsammen
1882—1886	48	46	23	23	72	53	13	12	103	115	103	16	7	10	11	14	14	120	99	36	35	290
1887—1891	51	51	19	19	74	52	16	14	108	160	136	14	11	13	8	14	12	125	103	35	33	296
1892—1896	39	41	17	19	63	42	11	9	99	90	82	15	7	11	10	14	12	102	83	28	28	241
1897—1901	52	44	24	17	63	45	14	11	122	104	81	17	10	15	11	16	16	115	89	38	28	270
1902—1906	60	44	19	19	62	51	16	12	135	108	95	20	11	14	7	16	12	123	94	35	31	283
1907—1911	47	46	27	24	67	51	18	15	139	110	100	21	13	12	13	16	11	114	98	45	39	296
1912	44	42	31	17	73	50	14	17	126	98	79	33	18	11	10	20	19	117	92	45	34	288
1913	38	38	28	29	72	44	28	11	148	102	90	31	8	13	12	20	12	112	82	54	40	288

I efterfølgende Tabel gives for en Aarrække det relative Forhold mellem Drenge og Piger og mellem ægtefødte og uægtefødte blandt levendefødte Børn, sammenstillet med tilsvarende Forhold blandt dødfødte Børn.

Aar	Af 1000 levendefødte vare:				Af 1000 dødfødte vare:				Af 1000 fuldb. dødfødte vare:				Af 1000 ufuldb. dødfødte vare:			
	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte
1882—1886	511	489	801	199	536	464	755	245	565	435	832	168	506	494	672	328
1887—1891	513	487	805	195	539	461	770	230	575	425	807	193	499	501	729	271
1892—1896	510	490	781	219	541	459	769	231	591	409	840	160	487	513	692	308
1897—1901	510	490	763	237	566	434	754	246	581	419	814	186	553	447	697	303
1902—1906	513	487	759	241	558	442	765	235	556	444	797	203	559	441	734	266
1907—1911	513	487	738	262	539	461	717	283	560	440	781	219	515	485	649	351
1912	510	490	729	271	562	438	726	274	559	441	799	201	560	440	642	358
1913	507	493	722	278	576	424	673	327	650	350	752	248	496	504	671	329

Efter Jordemødrenes Anmeldelser om Dødfødsler kan der endnu til ovenstaaende Generaltabel føjes følgende nærmere Oplysninger om forskellige Omstændigheder ved Fødselen:

Ansigtsstilling forekom 3 Gange, Pandestilling 1 og Forissestilling 2 Gange, Skraaleje 9, Underkropstilling 3, Sædestilling 49 og Fodstilling 17 Gange. Der var 2 Gange fremfalden Arm og 1 Gang fremfaldet Ben; Navlesnoren var fremfalden 31 og omslynget 20 Gange; Moderkagen var forliggende 11 og løsnedes for tidligt 8 Gange. Der er 4 Gange anført Blødninger før eller under Fødselen, 8 Gange for tidlig Afgang af Fostervandet og 2 Gange Vesvækkelse; Fødselen er 21 Gange betegnet som besværlig og langvarig. I 9 Tilfælde var der mekanisk Misforhold og i 2 Tilfælde Krampe hos Moderen. Aarsagen til Fosterets Død var 29 Gange Syfilis, 14 Gange Misdannelse og 14 Gange Operation paa Fosteret (Perforation); Sygdom hos Moderen anføres 14, Fald 2, Overanstrengelse 2 og Skræk 2 Gange.

Moderens Alder opgives saaledes:

15—20 Aar	20	35—40 Aar	51
20—25 —	66	40—45 —	20
25—30 —	66	45—50 —	2
30—35 —	63	Uangivet	»

OFFENTLIG SUNDHEDSPLEJE.

Karantænevæsen.

Ifølge Karantænelægens Beretning er der i Aaret 1913 til Karantænestationen sket Anmeldelse om Sundhedstilstanden ombord paa 9984 Skibe (heri indbefattet Orlogsskibe, Lystfartøjer, Bugserbaade og Lægtere), som dels var forbigaaende dels var indgaaende, men dog alle anmeldelsespligtige.

Af disse Skibe og Fartøjer bordedes paa Inderrheden 3101 dels af Karantæneofficianterne dels af Lægepersonalet, medens 1362 Skibe selv anmeldte sig ved Stationens Kontor.

Antallet af de i Havnen i »regelmæssig udenrigs Fart« indgaaende Dampskibe, som var fritagne for Anmeldelse til Karantænekontoret (inklusive Dampskibe til nordre Toldbod), men som anmeldte sig til Toldvæsenet, var efter de paa Karantænekontoret fra Toldvæsenet afgivne Skemata (Skema A) 5521.

3 Dampere kommende direkte fra smittet østasiatisk Plads inspiceredes af Lægerne i Overensstemmelse med Justitsministeriets derom givne Paabud om »Almindeligt Eftersyn«. Der fandtes derpaa en Besætning af 106 Mand, 1 Passager, men ingen syge.

Iøvrigt maa det bemærkes, at Skibe indgaaede til Københavns Frihavn ikke siden 5te November 1913 inspiceres herfra, naar ikke særlige Forhold paabyder dette, men om Dagen fra Kl. 6 Morgen til Kl. 6 Aften afgive Erklæring om Sundhedstilstanden ombord til den ved Anlægspladsen patrouillerende Politibetjent, men om Natten til Frihavns-Aktieselskabets Nattevagtspersonale; ialt er der paa den Maade modtaget Erklæringer fra 174 Skibe i Tiden fra 5te November til 31. December inklusive.

Om Patienter, ankomne med Skibe, som *ikke* var underkastede »almindeligt Eftersyn«, skete der Anmeldelse (enten til Karantænestationen, til den inspicerende Officiant eller ved Signal) fra 74 Skibe, paa hvilke forefandtes 80 Patienter og 15 Lig. Blandt disse fandtes 20 Tilfælde af Morb. vener., 16 Mave-Tarmlidelser, 12 kirurgiske Lidelser, 9 epidemiske Lidelser af forskellig Art (dog ingen af de i Lov af $^{12}/_{4}$ 11, 2det og 3die Afsnit nævnte Sygdomme), 5 med Hudsygdomme, 5 rheumatiske Lidelser, 4 Lungelidelser og 4 Hjærtelidelser.

Vaccination.

1) Paa *den kgl. Vaccinationsanstalt* forefandtes ifølge Anstaltens Beretning ved Begyndelsen af 1913 en Beholdning af 29415 Vaccineportioner. I Aarets Løb fremstilledes der 216385, hvorefter Anstalten ialt har haft 245800 Portioner til Disposition. Heraf medgik til Vaccination paa Anstalten c. 7000 Portioner, til Indpodning af Kalve c. 5700 Portioner, til forskellige Forsøg og Prøveindpodninger c. 35130 Portioner, efter Rekvisition af Læger, Hospitaler og forskellige andre Institutioner udsendtes (i 3626 Forsendelser) 168460 Portioner. Ved Aarets Udgang havde Vaccinationsanstalten 26275 Portioner i Behold.

Af den udsendte Vaccine modtog Københavns kommunale Vaccinationsanstalt 1842 Portioner, forskellige københavnske Hospitaler og Stiftelser ialt 3890, Karantænestationen 40 og private Læger i København 11275 Portioner. Med de paa Statsanstalten til Vaccination anvendte 7000 Portioner har Forbruget af Vaccine i Hovedstaden (delvis Frederiksberg og nærmeste Omegn) ialt andraget 24047 Portioner.

Paa Statsanstalten vaccineredes i Løbet af 1913 ialt 5844 Børn, hvoraf 5769 med positivt Anslag efter første Vaccination, 39 med positivt Anslag ved Omvaccination, ialt 5808, ɔ: hos 99,38 pGt. af de til Eftersyn mødte Børn. 26 Børn udeblev fra Eftersyn.

Der foretoges ialt 70 Revaccinationer.

Iøvrigt henvises til Anstaltens trykte Beretning (udkommen særskilt).

2) *Den kommunale Vaccinationsanstalt* har været holdt aaben i 1913 i Februar, Marts og April samt i August, September og Oktober. I Februar og Oktober en Gang ugentlig, de øvrige Maaneder to Gange ugentlig.

Der vaccineredes 1839 og revaccineredes 3, ialt 1842 Personer (mod 1962 i det foregaaende Aar). Disse fordelte sig saaledes:

Februar	242	August	345
Marts	600	September	418
April	111	Oktober	126

Der benyttedes animal Vaccine fra den kgl. Vaccinationsanstalt.

Af de 1839 vaccinerede udeblev 2 fra Eftersynet, hos 4 kom intet Anslag, af disse fik 2 Anslag ved Omvaccination, 2 viste sig immune.

Fra Efteraarskampagnens Begyndelse er gjennemført, at de vaccinerede efter Indpodningen venter ca. 10 Minutter, til Saarvæsken er koaguleret, inden Saaret dækkes med steril Bomuld og Ærmet trækkes paa. Det har vist sig ved Sammenligning med Hold, hvor Ærmet er trukket ned straks efter Indpodningen, at disse faar en formentlig let Dermatitis i ca. $^2/_3$ af Tilfældene, medens Hold med den ændrede Fremgangsmaade kun faar den i ca. $^1/_4$ af Tilfældene.

De vaccineredes Fordeling efter Alder og Køn var saaledes:

Alder i Aar	Drenge	Piger	Ialt
0—1	3	1	4
1—2	25	24	49
2—3	54	70	124
3—4	88	67	155
4—5	96	88	184
5—6	118	118	236
6—7	368	419	787
7—8	122	168	290
over 8	4	6	10
	878	961	1839

Virksomheden under Sundhedskommissionen.

Til Oplysning om Kredslægepersonalets og Dyrlægepersonalets Virksomhed, Tilsynet med Plejebørn, Virksomheden paa Sundhedskommissionens Laboratorium, Kontrollen med Drikkevand og Fødemidler, Desinfektionsvæsenet m. m. tjene efterfølgende Oversigter.

De af Lægepersonalet (9 Kredslæger og 2 Dyrlæger) udførte Undersøgelser, udfærdigede Erklæringer og afgivne Skøn andrage i 1913:

	Undersøgelser	Skriftlige Udfærdigelser
I. Tilsyn med epidemiske Sygdomme	115	379
II. Tilsyn med andre sanitære Forhold	201	540
III. Erklæringer i Sundhedskommissionssager:		
a) Afløbsforh. og off. Renligh. (Sh.-Vedt. Afsn. II og III)	164	163
b) Latrinvæsen, Renovation m. m. (Sh.-Vedt. Afsn. IV)	234	529
c) Skadelige Næringsveje (Sh.-Vedt. Afsn. V)	159	227
d) Tilsyn med Næringsmidler (Sh.-Vedt. Afsn. VI)	245	3719
e) Boliger, Logishuse (Sh.-Vedt. Afsn. VII og VIII)	280	524
f) Smitsomme Sygdomme (Sh.-Vedt. Afsn. IX)	222	225
g) Plejebørnstilsyn (Sh.-Vedt. Afsn. XI)	1213	1227
h) Forskellige andre Forhold	140	216

Sundhedskommissionens Tilsyn med Beværtninger.

Medens Bestemmelserne om Beværtningslokalers Indretning hidtil har haft Plads i Sundhedsvedtægten, blev det ved Lov Nr. 104 af 10. Maj 1912 »om Beværtning og Gæstgiveri samt om Handel med stærke Drikke« fastsat (§ 8), at de fremtidig skulle findes i Politivedtægten. Som Følge deraf er der i den under 1. Marts 1913 udfærdigede Politivedtægt for København i Steden for Sundhedsvedtægtstillægene af 2. Novbr. 1907 og 7. Juni 1909 optaget følgende noget ændrede Bestemmelser om

Beskaffenheden og Indretningen af Beværtningslokaler.

§ 70. Alle Beværtningslokaler er undergivne Politiets og Sundhedskommissionens Tilsyn.

Intet Lokale maa herefter tages i Brug til saadan Næring, forinden det efter en af Ejendommens Ejer indgivet Ansøgning er godkendt af Politiet og Sundhedskommissionen.

Denne Bestemmelse kommer ogsaa til Anvendelse paa Lokaler, der efter tidligere at have været benyttede til saadan Næring tages i Brug, efter at en efter Politiets og Sundhedskommissionens Skøn væsentlig Ombygning har fundet Sted, eller som ikke senest har været benyttede til saadan Næring.

Skal et Lokale, der benyttes til Beværternæring, overgaa til en ny til Næringen berettiget Bruger, kræves ligeledes, efter en af Ejendommens Ejer indgivet Ansøgning, Godkendelse af Politiet og Sundhedskommissionen, men det er da overladt disse Myndigheder at lempe Fordringerne efter Forholdene i hvert enkelt Tilfælde. Med Hensyn til de i dette Stykke omhandlede Lokaler kan der ikke stilles Forlangende om Forandringer ved Loftshøjden, jfr. § 71, Post a, 4. Stk., eller i Henseende til Gulvets Beliggenhed under Gadens Niveau, jfr. § 71, Post c.

§ 71. De Fordringer, som maa fyldestgøres af Lokaler, som efter forrige § behøve Godkendelse, er følgende:

a. I enhver Beværtning skal der være et for alle Gæster tilgængeligt større Gæstelokale. Kan Adgangen til dette Lokale for nogle af Gæsterne kun naas ved at passere Gaden, Op- eller Gennemgange for Ejendommens Beboere, Beværtningens Økonomirum eller Rum, som slet ikke hører til Beværtningen, betragtes det ikke som tilgængeligt for alle Gæster.

Dette Lokales Størrelse skal i Beværtninger, som ikke omfatter mere end 2 Værelser, være mindst 40 m², i saadanne, der omfatter mere end 2 Værelser, mindst 30 m². I dette Lokale maa spanske Vægge eller lignende Skillerum kun anbringes vinkelret paa Lokalets Vægge og saaledes, at de ikke berøve det nogen Tilgang af Lys og Luft, de maa ikke have nogen større Højde over Gulvet end 2 m, og der skal stedse i Lokalets Midte blive et sammenhængende Rum af mindst 25 m², frit for alle Adskillelser. Dele af Lokalet, som udskilles paa nævnte Maade, maa ikke dækkes af Portierer eller lignende.

Intet Lokale, der benyttes som Gæstelokale, maa have et mindre Gulvareal end 10 m². Loftshøjden i samtllge Gæstelokaler skal være mindst 3 m.

I Gæstelokalerne skal der være tilstrækkelig Adgang for Dagslys; intet Gæstelokales Vinduesareal, beregnet efter Gulvfladen, maa være under 1/6 af Lokalets Gulvareal, og mindst 1/3 af det pligtige Vinduesareal skal være til at aabne til det fri.

b. I alle Beværtningslokaler skal Væggene i mindst 2 m Højde være til at afvaske. Dog kan det i enkelte Tilfælde tilstedes, at der af dekorative Hensyn afviges fra denne Fordring. Lofter, der ikke kan afvaskes, skal hvidtes mindst 1 Gang aarlig. Gulvet i Beværtningslokaler maa ikke være Jord og skal holdes i forsvarlig Stand.

c. I intet til en Beværtning hørende Lokale maa Gulvet ligge mere end 0,8 m under det tilgrænsende Terrains Niveau, ej heller maa Beværtninger indrettes i Etager, som ikke fyldestgøre Bygningslovens Forskrifter med Hensyn til Beboelsesrum.

I ganske særlige Tilfælde, f. Eks. ved Udvidelse af en bestaaende Beværtning, der har flere Etager i Brug i samme Ejendom, kan Politiet og Sundhedskommissionen dispensere fra nærværende Bestemmelse, naar iøvrigt Omstændighederne tale derfor.

d. Beværtninger maa kun indrettes i Forhuse alene eller i Forhuse med tilstødende Side- og Baghuse, naar samtlige Lokaler danner en sammenhængende Lejlighed. Fra denne Bestemmelse, der ogsaa kommer tll Anvendelse, naar i en bestaaende Beværtning Forhuslokalerne nedlægges, saa kun Side- og Baghuslokaler bliver tilbage, kan der dog under særlige Forhold gives Dispensation af Politiet og Sundhedskommissionen.

e. Til Fjernelse af fordærvet Luft skal der efter Politiets og Sundhedskommissionens Forlangende træffes saadanne Foranstaltninger, som nævnte Myndigheder give Anvisning paa.

f. Til enhver Beværtning skal høre et Køkken paa mindst 10 m² Gulvareal og med Vindue til fri Luft samt et forsvarligt ventileret Spisekammer paa mindst 1 m² Gulvareal. Køkkener, Spisekamre, Opvaskerum og Økonomirum, der indrettes til Opvarmning og Kogning, skal have en Loftshøjde af mindst 2,5 m og fyldestgøre de i foranstaaende Post a, 5. Stk., Post b, første og sidste Punktum, og Post e fastsatte Fordringer. For saa vidt de i dette Stykke nævnte Rum anbringes i Kælderetager, skal de benyttede Rum — Spisekamre dog undtagne — fyldestgøre de Fordringer, som Bygningsloven stiller til Beboelsesrum. Hvor Rummene uden at opfylde alle de her nævnte Betingelser skønnes at være aldeles fyldestgørende indrettede, særlig med Hensyn til Belysning og Luftfornyelse, kan Politiet og Sundhedskommissionen dispensere fra sidstnævnte Bestemmelse og fra Bestemmelsen i Post a, 5. Stk.

g. Latriner og Pissoirer i umiddelbar Forbindelse med Beværtningslokaler skal være adskilte fra disse ved et Forrum med selvlukkende Døre og iøvrigt i enhver Henseende, særlig ogsaa med Hensyn til Pissoirudskylning, indrettes efter Politiets og Sundhedskommissionens Forskrifter. Beholderklosetter kan ikke ventes godkendte til Brug for Beværtninger, naar Forholdene tillade Indretning af Vandklosetter. Latriner og Pissoirer maa ikke have en saadan Beliggenhed i Forhold til Beværtningslokalerne, at de kun kunne naas ved Passage gennem Køkken eller andre Økonomirum.

h. I Beværtningslokaler skal alle udstillede Spisevarer bevares saaledes, at de ikke bliver forurenede af Fluer eller paa anden Maade.

§ 72. Med Hensyn til Lokaler, der nu med lovlig Adkomst benyttes til Beværtningsdrift, og saa længe de efter § 70 ikke behøver Godkendelse af Politiet og Sundhedskommissionen, gælder følgende Bestemmelser:

a. Sundhedskommissionen kan forlange foretaget saadanne Foranstaltninger til Fjernelse af fordærvet Luft fra Gæste- og Økonomilokaler samt med Hensyn til Indretningen og Ventilationen af Latriner og Pissoirer, der hører til Beværtningen, som den anser for nødvendige for Lokalernes Benyttelse, og som efter nævnte Kommissions Skøn lader sig udføre efter de tilstedeværende Forhold, og hvorpaa Kommissionen giver Anvisning.

b. Finder Sundhedskommissionen, at der i bestaaende Beværtninger findes særlig sundhedsfarlige Forhold, i hvilke der efter dens Skøn ikke kan tilvejebringes tilstrækkelig Forbedring, er den berettiget til at forbyde disse Lokalers Anvendelse til Beværtningsbrug.

§ 73. Beværtningslokaler med tilhørende Økonomirum, Latriner og Pissoirrr skal hol-

des forsvarlig rene. Politiet og Sundhedskommissionen har Ret til at paabyde saadanne Reparationer af Lokalerne, som er nødvendige for at de kan holdes rene.

§ 74. Intet Beværtningslokale eller dertil hørende Økonomirum maa benyttes til Natteophold.

§ 75. Med Hensyn til Lokaler, som ikke tidligere har været i Brug til Beværternæring, skal Politiet og Sundhedskommissionen kunne lempe Vedtægtens Fordringer, naar det drejer sig om Beværtninger, som kun kan holdes aabne i Sommertiden og fortrinsvis er beregnede paa Servering i fri Luft.

§ 76. Andragender om de i Henhold til § 70 fornødne Godkendelser skal være affattede i 2 Eksemplarer og ledsagede af Planer og Snit, ligeledes i 2 Eksemplarer.

Andragende, Tegning og Plan maa navnlig indeholde Oplysning om Gæstelokalernes Gulvareal, Skillerum, Vægge og Loft samt om Vinduesarealet, Loftshøjden og Beværtningens Beliggenhed i Forhold til Gadens Niveau. Endvidere maa Andragendet indeholde Oplysning om Køkkeners, Opvaskerums og lignende Rums Loftshøjde, Gulvareal, Vinduesareal og Beliggenhed samt om Latriners og Pissoirers Beliggenhed i Forhold til Beværtningslokalerne.

Trikinkontrol.

Justitsministeriet har under 2. August 1913 stadfæstet følgende Tillæg til den under 15. Juni 1886 stadfæstede Sundhedsvedtægt for Københavns Kommune:

§ 32 Punkt 5, Stykke 3, jfr. Tillæg af 15. Juli 1910, aflattes saaledes:

»Svinekød — saavel fersk som let- og stærksaltet, samt røget — og Kødvarer tilberedte af Svinekød maa ikke forhandles her i Staden eller her fra Staden, forinden Kødet ved en paa det herværende offentlige Slagtehus eller i Flæskehallen foretagen Undersøgelse er fundet frit for Trikiner; undtaget herfra er dog Kød, som ved Indførsel hertil er forsynet med dertil autoriseret Stempel eller Plombe, der viser, at Trikinundersøgelse paa Grundlag af Sundhedsvedtægtsbestemmelse eller efter Landbrugsministerens Godkendelse er foretagen andet Steds (jfr. Lov af 13. Maj 1911 § 7). Efter Undersøgelsen paa det herværende Slagtehus eller i Flæskehallen forsynes Kødet, hvis ingen Trikiner er fundne, med et særligt af Sundhedskommissionen godkendt Mærke. I Svinekroppe, som indføres til Forhandling her i eller her fra Staden — Transitgods i Frihavnen dog undtaget — og som ikke ved Indførslen hertil er forsynede med Mærkning som foran anført for andet Steds foretagen Trikinundersøgelse, skal Mellemgulvpillerne være til Stede i naturlig Forbindelse med Kroppene. Er de ikke det, vil de paagældende Kroppe være at afvise fra al Kødkontrol i København.

For Undersøgelsen erlægges 50 Øre for hele eller halve Svin og 25 Øre pr. Stk. af mindre Stykker end en halv Krop og 15 Øre for Dele under 4 Kilo, alt dog for saadanne Svin, med Hensyn til hvilke der ikke i Henhold til § 7, 2 Stykke i Loven af 13. Maj 1911 gælder Afgiftsfrihed for Trikinundersøgelse.

Af Affald, som indføres hertil — for saa vidt saadan Indførsel overhovedet kan ske —, eller som forhandles her, kræves ikke Trikinundersøgelse. Mellemgulv henregnes i denne Forbindelse ikke til Affald.«

Denne Bekendtgørelse træder i Kraft den 1. November 1913.

Desinfektion.

I de »Arbejdsanvisninger for Personalet ved Københavns Sundhedskommissions Desinfektionsstation«, som ere optagne i Stadslægens Aarsberetning for 1911, har det vist sig nødvendigt at foretage visse Forandringer, efter at den hidtil anvendte Autanmetode var forladt af Hensyn til Bekostningen og den til Desinfektionen medgaaende Tid. Afsnittet om Desinfektion med Formaldehyd har derefter (Oktober 1913) faaet følgende Form:

Desinfektion med Formaldehyd.

Enhver Desinfektion med Formaldehyd indledes med, at Klæder, Tæpper og lignende ophænges frit paa Snore og Bøjler, let tilgængelig fra alle Sider (ingen Folder, Frakkekraver slaas op, Lommer vendes etc.). Samtlige Møbler trækkes ud fra Væggen, Portierer og Gardiner løsnes, saa at de hænger glat, Skabsdøre aabnes, Skufler trækkes ud, og Fjedermadrasser stilles op mod Væggen.

Derpaa tættes alle Utætheder ved Vinduer, Døre, Nøglehuller, Ventilationsaabninger, Kakkelovne etc. ved Overklistring med Papirstrimler.

Alle værdiløse Genstande (Sengehalm, Hø eller Tang, hvormed Madrasser har været stoppede, ubrugelige Klæder, Møbler o. s. v.) opbrændes.

Formaldehyddesinfektionen foretages derpaa enten med Kaliumpermanganat, Formalin og Vand, med Marmor-Kalk, Kaliumpermanganat, Formalin og Vand eller med fast Formalin og Vand.

Formaldehyddesinfektion af et Værelse med Kaliumpermanganat, Formalin og Vand udføres paa følgende Maade:

Først foretages de foran nævnte Forberedelser til en Desinfektion med Formaldehyd. Derpaa stilles en Beholder (en Spand eller en Ballie) af en passende Størrelse midt paa Gulvet. For at undgaa, at Kemikalierne »koger« over, maa der helst være mindst lige saa mange Literrumfang i denne Beholder, som der er Kubikmeterrumfang i Værelset. Beholderen stilles lidt skraat og beklædes indvendig med Avispapir, for at den ikke skal angribes ved den kemiske Proces. Papiret gennemfugtes omhyggeligt, for at der ikke skal gaa Ild i det. Den udkrævede Mængde Vand og Formalin hældes i Beholderen, og straks derpaa tilsættes det smaakrystalliserede overmangasure Kali. Desinfektøren forlader hurtigt Værelset og tætter Døren udvendig.

Til 40 Kubikmeter Rum bruges en Liter Vand, en Liter Formalin og et Kilogram smaakrystalliseret overmangansurt Kali (Kaliumpermanganat). Større Mængder Kemikalier, end hvad der svarer til 60 Kubikmeter Værelse, bør i Amindelighed, af Hensyn til Faren for Eksplosion, fordeles paa flere Kar, som hvert betjenes af en Desinfektør. Værelset staar aflukket i 5 Timer. En Ammoniakudvikler anvendes derpaa, for saa vidt Værelset skal tages i Brug endnu samme Dag.

Som Ammoniakudvikler bruges for Tiden *enten* en pulverformet Blanding af brændt Kalk, svovlsurt Ammoniak og Talkum*), der i passende Mængde (800 Gram af Blandingen til 40 Kubikmeter Rum) blandes med $1^1/_2$ Gang saa meget godt varmt Vand (50—70° C.) i en Spand og stilles lige indenfor det desinficerede Værelses Dør, *etler* Klorammonium opløst i kogende Vand, hvortil sættes brændt Kalk. Til 40 Kubikmeter Rum bruges 600 Gram Klorammonium, 1 Liter kogende Vand og 3 Kilogram brændt Kalk. Først en Time efter, at Ammoniakudvikleren er sat ind i Værelset, aabnes Vinduerne.

Tilsidst foretages en grundig Udluftning af Værelset.

Tabel over Mængdeforholdene af Kaliumpermanganat, Formalin og Vand ved Rum af forskellig Størrelse.

Kbm.	Permanganat i Gram	Formalin i Kubikcentimeter	Vand i Kubikcentimeter
10	250	250	250
20	500	500	500
30	750	750	750
40	1000	1000	1000
50	1250	1250	1250
60	1500	1500	1500
70	1750	1750	1750
80	2000	2000	2000
90	2250	2250	2250
100	2500	2500	2500

Formaldehyddesinfektion af et Værelse med Marmor-Kalk, Kaliumpermanganat, Formalin og Vand udføres paa følgende Maade.

Først foretages de foran omtalte Forberedelser til en Desinfektion med Formaldehyd. Derpaa stilles en Beholder (en Spand eller en Ballie) af passende Størrelse midt paa Gulvet.

*) Blandingen faas fra Firmaet Alfred Benzon.

For at undgaa, at Kemikalierne »koger« over, maa der være mindst lige saa mange Literrumfang i denne Beholder, som der er Kubikmeterrumfang i Værelset. Nu rystes den nødvendige Mængde Marmor-Kalk og Kaliumpermanganat ud i Beholderen og blandes godt i tør Tilstand. Derpaa blandes den udkrævede Mængde Formalin med en tilsvarende Mængde koghedt Vand, denne Blanding hældes derefter i Beholderen. Desinfektøren rører nu rundt i Blandingen med en flad Træstav, indtil Pulveret er fugtig over det Hele, og forlader derefter Værelset og tætter Døren udvendig.

Værelset staar aflukket i 5 Timer, Ammoniakudvikling og Udluftning som foran.

Tabel over Mængdeforholdene af Marmor-Kalk, Kaliumpermanganat, Formalin og Vand.

Kbm.	Marmor-Kalk i Gram	Permanganat i Gram	Formalin i Kubikcentimeter	Vand i Kubikcentimeter
10	250	75	250	250
20	500	150	500	500
30	750	225	750	750
40	1000	300	1000	1000
50	1250	375	1250	1250

Formaldehyddesinfektion af et Værelse med fast Formalin og Vand udføres ved Generator eller ved Brug af Haandlampe paa følgende Maade:

a) Generatorer.

Først foretages de foran omtalte Forberedelser til en Desinfektion med Formaldehyd. Derpaa anbringes Generatoren midt paa Gulvet og den nødvendige Formalin- og Vandmængde fyldes i Beholderen. Ligeledes paafyldes Lampen den nødvendige Spritmængde. Efter at Lampen er tændt, staar Værelset aflukket i 5 Timer. For at undgaa Brandfare er det rigtigst under Desinfektionens Forløb at anbringe Generatoren i en Zinkballie. Ammoniakudvikling og Udluftning som foran.

Tabel over Mængdeforholdene af fast Formalin, Vand og Sprit ved Rum af forskellig Størrelse.

Kbm.	Fast Formalin i Gram	Vand i Kubikcentimeter	Sprit i Kubikcentimeter
10	30	500	120
20	60	900	240
30	90	1200	320
40	120	1600	420
50	150	2000	520

b) Haandlampe.

Efter de sædvanlige Forberedelser til en Desinfektion med Formaldehyd anbringes Haandlampen paa et Underlag midt paa Gulvet, efter at det lille Lag Parafin, som er smeltet ovenpaa den faste Formalin, er fjernet.

Derpaa fyldes der Vand i Formalinbeholderen indtil $1^1/_2$ cm fra den øverste Rand. Ligeledes hældes der Vand i den underste Skaal, men dog ikke saa meget, at det flyder ind i Parafinen. Efter at Lampen er tændt, staar Værelset aflukket i 5 Timer. Lampen kastes bort efter Brugen. Ammoniakudvikling og Udluftning som foran.

Vandklosetter.

Ifølge velvillig Meddelelse fra Direktoratet for Vej- og Kloakanlægene opgives Antallet af installerede Vandklosetter i København den 1. Januar 1914 til 67342, heri indbefattet 2238 Sæder i Trugvandklosetter, samt 440 Udslagningskummer.

Efter Byens Dele fordele disse Tal sig saaledes:

I den ældre By: 61917 Enkelt-Klosetter, 2181 Sæder i Trugvandklosetter og 406 Udslagningskummer.

I de indlemmede Distrikter: 3187 Enkelt-Klosetter, 57 Trugvandklosetter og 34 Udslagningskummer.

Beregnes 5 Personer for hvert Vandkloset, maa herefter ved Slutningen af 1913 mere end de to Trediedele af Byens Befolkning anses for at være forsynede med Vandklosetter.

Plejebørnstilsynet

(meddelt af Vicestadslæge P. Heiberg).

Ved Udgangen af 1912 fandtes, som i foregaaende Aarsberetning omtalt, 2548 Hjem, som havde Sundhedskommissionens Tilladelse til at have Plejebørn, deraf 728, i hvilke der paa dette Tidspunkt ikke fandtes Plejebørn. I Løbet af 1913 søgte 928 Personer om Plejetilladelse, men af disse tog 30 deres Ansøgninger tilbage, forinden en Afgørelse var truffen. I 191 Tilfælde nægtede Sundhedskommissionen at meddele den ansøgte Tilladelse. 707 Tilladelser udstedtes, deraf 189 til Mødre, der tidligere havde haft Børn i Pleje for Betaling. Derimod udgik af forskellige Grunde 441 tidligere tilladte Plejehjem. Ved Udgangen af 1913 var Antallet af tilladte Plejehjem 2820, deraf 893 (ca. 32 pCt.), i hvilke ingen Plejebørn fandtes. I de øvrige 1927 Plejehjem var der ved Aarets Udgang anbragt 2196 Plejebørn mod 2071 ved Aarets Begyndelse.

Plejehjem 1913	Antal Plejehjem				
	uden Børn	med 1 Barn	med 2 Børn	med 3 Børn	med over 3 Børn
1. Kreds	15	75	10	2	1
2. Kreds	4	68	8	»	»
3. Kreds	94	205	17	1	»
4. Kreds	96	195	26	2	»
5. Kreds	291	342	54	3	»
6. Kreds	238	291	46	5	»
7. Kreds	48	150	23	2	»
8. Kreds	27	101	11	1	»
9. Kreds	80	257	27	3	1
Ialt	893	1684	222	19	2

I Aarets Løb blev 1072 nye Plejebørn indregistrerede. Der udgik 876 Plejebørn og 53 døde.

Plejebørn 1913	Plejebørn i Alderen				Samlede Antal Plejebørn	Antal Plejehjem
	0—1 Aar	1—3 Aar	3—7 Aar	7—14 Aar		
1. Kreds	4	19	27	58	108	103
2. Kreds	8	19	34	23	84	80
3. Kreds	47	68	68	59	242	317
4. Kreds	19	58	65	111	253	319
5. Kreds	71	119	135	134	459	690
6. Kreds	75	96	127	100	398	580
7. Kreds	32	45	65	60	202	223
8. Kreds	19	38	47	22	126	140
9. Kreds	49	81	115	79	324	368
Ialt	324	543	683	646	2196	2820

Det samlede Antal Dødsfald af de under Sundhedskommissionens Kontrol staaende Plejebørn var 53 (i 1912 ogsaa 53).

Desuden døde 2 Plejebørn, der var anbragte i Børnehjem, der ligesom Vuggestuer ikke er medregnede i nærværende Oversigt.

Døde Plejebørn 1913	Under 1 Aar						0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar		Ialt		Begge Køn
	0—1 Mnd.		1—2 Mnd.		3—11 Mnd.																		
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	
Januar	»	»	1	3	»	1	1	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	16
Februar	»	»	»	1	»	3	»	4	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	4	
Marts	»	1	1	»	2	2	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	
April	»	»	»	»	2	3	2	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	4	11
Maj	»	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	
Juni	»	»	»	1	1	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	
Juli	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12
August	»	»	1	»	1	2	2	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	2	
September	»	»	»	4	»	2	»	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	
Oktober	»	»	1	»	1	1	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	14
November	»	»	2	1	»	2	2	3	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	3	4	
December	»	»	1	1	1	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	
Ialt	»	1	7	11	8	18	15	30	3	2	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	20	33	53
	1		18		26		45		5		1		»		1		1		»		53		

Dødsaarsagerne blandt Plejebørn 1913	Under 1 Aar						0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar		Ialt		Begge Køn
	0—1 Mnd.		1—2 Mnd.		3—11 Mnd.																		
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	
Akute Sygd. i Fordøjelsesk.	»	1	3	1	1	4	4	6	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	7	11 17
Kron. Sygd. i Fordøjelsesk.	»	»	»	1	1	4	1	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	5	6
Rakitis	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1 1
Bronkitis	»	»	2	1	1	2	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	4	3	7 14
Kat. Lungebet	»	»	1	2	2	1	3	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3	7
Hjernebetændelse	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	1	3 9
Krampe	»	»	»	2	1	1	1	3	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	4	6
Syfilis	»	»	1	»	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2 5
Kighoste	»	»	»	1	1	1	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3
Nyrebetændelse	»	»	»	1	»	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2 7
Ukendte Dødsaars.	»	»	»	2	»	3	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	5
Ialt	»	1	7	11	8	18	15	30	3	2	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	20	33	53
	1		18		26		45		5		1		»		1		1		»		53		

Der ses i 1913 ingen Stigning af Dødsfaldene i den hede Aarstid.

Dødsaarsager blandt Plejebørn 1888—1913	10 Aar 1888—1897		10 Aar 1898-1907		5 Aar 1908—1912		1913
	Sum	gnstl.	Sum	gnstl.	Sum	gnstl.	Sum
Sygd. i Fordøjelsesorg.	650	65	234	33	118	24	17
Rakit., Atrofi, Skrof.....	402	40	109	11	20	4	1
Sygd. i Respirationsv.	407	41	234	23	91	18	14
Hjernesygd., Konvuls...	234	23	110	11	53	11	9
Infektionssd.	176	18	55	6	26	5	5
Andre og Ubekendt. Sygd.	126	13	100	10	49	10	7
Ialt...	1995	200	942	94	357	72	53
Plejebørnenes Antal $^{31}/_{12}$		1623		1442		1926	2196

Sundhedskommissionens Laboratorium.

I Aaret 1913 har der til Sundhedskommissionens Laboratorium været indsendt 3821 Prøver til Undersøgelse, om hvis Resultat der er afgivet Beretning i 422 Skrivelser.

Der har været foretaget:

3486 kemiske Undersøgelser,
82 mikroskopiske do.,
440 bakteriologiske do.

De undersøgte Stoffer har været:

A. Vand (303 Prøver).

I. Kemiske og mikroskopiske Undersøgelser:

a. Fra Trykledningen i Byen ..... 12 Prøver
b. — Vandværkets Filtre..... 12 —
c. — forskellige Kilder og Søer ..... 12 —
d. — Thorsbroanlægget ..... 16 —

II. Bakteriologiske Undersøgelser:

e. Fra Søndersøanlægget { og de ældre Kildepladser { Filtreret ..... 38 Prøver; Ufiltreret ..... 40 —
f. — Thorsbroanlægget { Før Søndermarksbassin ..... 100 —; Efter do. ..... 17 —
g. — Husledninger ..... 52 —
h. — Sct. Jørgens Sø ..... 4 —

Resultatet af de kemiske Undersøgelser af de fra Trykledningen i Byen tagne Prøver, sammendraget af de maanedlige Undersøgelser, findes i nedenstaaende Tabeller:

Vand fra Trykledningen i Byen	Gram i 10,000 Gram									
	Inddampningsrest.	Ammoniak	Salpetersyre	Salpetersyrling	Saltsyre	Svovlsyre	Fri- & halvb. Kulsyre	Fosforsyre	Kalk	Magnesia
Højeste Indhold	4.160	0	0.134	0	0.312	0.404	1.276	0	1.440	0.274
Laveste Indhold	3.600	0	0.044	0	0.187	0.286	1.041	0	1.200	0.187

Indhold af organisk Stof:

	Iltforbrug. Gram i 10,000 Gram:											
	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December
Vand fra Trykledningen i Byen.	0.013	0.012	0.012	0.012	0.012	0.012	0.011	0.011	0.015	0.010	0.010	0.009
Ufiltreret Vand (Søndersøanlægget)	0.025	0.023	0.026	0.024	0.020	0.023	0.026	0.029	0.032	0.028	0.024	0.023
Vand fra Thorsbroanlægget	0.012	»	0.012	»	0.017	»	0.012	»	0.010	»	0.018	»

Ved den *bakteriologiske* Undersøgelse (Kimtælling) er der efter dobbelt udførte Forsøg fundet følgende Antal Kolonier i 1 cm³ af Vandet.

Antal Prøver:

	Vand fra Søndersøanlægget				Vand fra Thorsbroanlægget (Filtreres ikke)				Fra Husledninger i Byen	
	Filtreret		Ufiltreret		Før Søndermarksbassin		Efter Søndermarksbassin			
	Talt		Talt		Talt		Talt		Talt	
	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.
Indtil 10 Kolonier	27	19	1	»	64	27	11	3	22	1
10—20 —	9	2	10	4	7	18	3	4	19	12
20—50 —	»	6	14	9	8	19	2	5	8	22
50—100 —	1	»	3	3	8	10	1	2	3	10
100—500 —	»	2	5	1	9	12	»	2	»	4
500—1000 —	»	1	1	»	1	2	»	»	»	»
over 1000 —	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»

B. Fødemidler (3405 Prøver).

a. Mælk og Fløde ..... 3114 Prøver,
b. Andre Fødemidler .... 291 —

a. *Mælk og Fløde.*

1. *Kvalitetsundersøgelse:*

	Børnemælk	90 Prøver
Sød Mælk	Indkøbte Prøver	2013 —
	Staldprøver	63 —
Skummet Mælk	halvskummet	425 —
	helskummet	304 —
	Fløde	19 —

2. *Smudsundersøgelse:*

Børnemælk	90 Prøver
Sød Mælk	2076 —
Skummet Mælk	729 —

3. *Undersøgelse for Pasteurisering* (Paraphenylendiaminprøven):

Blandet Børnemælk	84 Prøver
Sød Mælk	23 —

4. *Bakteriologisk Undersøgelse:*

Pasteuriseret, blandet Børnemælk	84 Prøver
Børnemælk	105 —

Resultat af Undersøgelserne af Mælk og Fløde.

1. Kvalitetsundersøgelse:

Indhold af Fedt i *Børnemælk* var:

under 3,00 %	» Prøver
3,00—3,50 -	74 —
3,50—4,00 -	14 —
4,00—4,50 -	» —
4,50—5,00 -	2 —

Indhold af Fedt i *sød Mælk* var:

	Almindelig sød Mælk	*Yverseymælk*
1,50—2,00 %	3 Prøver	» Prøver
2,00—2,50 -	45 —	» —
2,50—2,75 -	84 —	» —
2,75—3,00 -	569 —	» —
3,00—3,50 -	1134 —	» —
3,50—4,00 -	198 —	» —
4,00—4,50 -	28 —	» —
4,50—5,00 -	8 —	1 Prøve
5,00—5,50 -	2 —	1 —
5,50—6,00 -	2 —	» —
over 6,00 -	1 Prøve	» —

I 6,4 % af de almindelige sød Mælks Prøver var Fedtmængden under 2,75 %.
5 Prøver *sød Mælk* var tilblandede Vand.

Indholdet af Fedt i *halvskummet Mælk* var:

under 0,75 %	22 Prøver
0,75—1,00 -	249 —
1,00—1,50 -	137 —
over 1,50 -	17 —

I 5,2 % af Prøverne var Fedtmængden under 0,75 %.
Af de undersøgte Prøver *skummet Mælk* var 1 Prøve tilblandet Vand.
I den undersøgte *Fløde* paavistes Stivelse i 7 Prøver.

2. Smudsundersøgelse:

48 Prøver *sød Mælk* indeholdt Smuds, deraf:
36 Prøver Smuds i ringe Mængde
12 — — i større —

3. Undersøgelse for Pasteurisering:

7 Prøver *sød Mælk*, solgt som pasteuriset Mælk, holdt ikke Paraphenylendiaminprøven.

4. Bakteriologisk Undersøgelse:

Ved Kimtælling i *pasteuriseret, blandet Børnemælk* fandtes i cm^3 af Mælken følgende Antal Kolonier:

under 10	66 Prøver
10—50	18 —

Ved Kimtælling i *Børnemælk* fandtes i 1 cm^3 af Mælken følgende Antal Kolonier i Antal Prøver:

	Mælkeforsyning			
	I	II	III	IV
under 100,000	5	»	»	»
100,000— 200,000	9	1	4	»
200,000— 300,000	6	2	3	1
300,000— 400,000	»	2	3	»
400,000— 500,000	»	1	1	»
500,000— 750,000	»	5	6	4
750,000—1,000,000	»	1	2	2
1,000,000—2,000,000	1	5	3	6
2,000,000—3,000,000	»	1	»	2
3,000,000—4,000,000	»	1	»	»
4,000,000—5,000,000	»	»	1	1
over 5,000,000	»	2	1	8

b. *Andre Fødemidler.*

10 Prøver *Fiskefars* undersøgtes for Konserveringsmidler, der ikke paavistes.

101 Prøver *Kødvarer*, 41 Prøver Kødfars, 23 Prøver Hakkebøf, 26 Prøver Medisterpølse, 7 Prøver Kødpølse og 4 Prøver Cervelatpølse undersøgtes for Konserveringsstoffer og Melindhold. Svovlsyrling fandtes i 23 Prøver Kødfars, 12 Prøver Hakkebøf og 11 Prøver Medisterpølse i følgende Mængder:

	Kødfars	*Hakkebøf*	*Medisterpølse*
under 0,025 %	12 Prøver	2 Prøver	5 Prøver
0,025—0,050 -	7 —	2 —	1 Prøve
0,050—0,075 -	2 —	2 —	4 Prøver
0,075—0,100 -	1 Prøve	2 —	2 —
over 0,100 -	1 —	4 —	» —

1 Prøve Kødfars indeholdt Benzoesyre.

1 Kødpølse og Cervelatpølse paavistes ikke Konserveringsstoffer.

Mel, hvis Tilsætning ikke var deklareret, fandtes i 20 Prøver Kødfars, 18 Prøver Medisterpølse, 7 Prøver Kødpølse og 4 Prøver Cervelatpølse i følgende Mængder:

	Kødfars	*Medisterpølse*	*Kødpølse*	*Cervelatpølse*
under 5 %	» Prøver	7 Prøver	4 Prøver	» Prøver
5— 6 -	» —	3 —	» —	1 Prøve
6— 7 -	2 —	2 —	» —	» —
7— 8 -	2 —	1 Prøve	» —	» —
8— 9 -	4 —	2 Prøver	1 Prøve	2 Prøver
9—10 -	5 —	0 —	» Prøver	1 Prøve
10—11 -	6 —	1 Prøve	1 Prøve	» —
11—12 -	» —	1 —	» —	» —
over 12 -	1 Prøve	1 —	» —	» —

56 Prøver *Slagteriaffald*, Mørbrad, Lever, Nyrer, undersøgtes for Konserveringsstoffer, der ikke paavistes.

1 Prøve *Pølse* undersøgtes for Farvetilsætning; ved samtidig Undersøgelse af den anvendte *Farve (1 Prøve)* fandtes, at Prøven indeholdt mere Farve end tilladeligt.

1 Prøve *Lammekød* undersøgtes for Konserveringsstoffer, der ikke paavistes.

5 Prøver *Svinefedt* forholdt sig som rent Svinefedt.

3 Prøver *Smør* undersøgtes for Ægthed.

25 Prøver *Smør* undersøgtes for Indhold af frie Syrer. — I 21 Prøver var Indholdet af frie Syrer (beregnet som Oliesyre) 0,3—1,1 %, i 3 Prøver var det 5,1, 11,3 og 12,7 %.

5 Prøver *Bageriolie* indeholdt ikke Mineralolie.

1 Prøve *flydende Æggeblomme* indeholdt 1,1 % Borsyre.

2 Prøver *Kakao* undersøgtes for Forfalskning. Den ene Prøve indeholdt en betydelig Mængde Kakaoskaldele, og Askens Alkalinitet svarede til et Indhold af 3,8 % Kaliumkarbonat (Potaske).

3 Prøver *Chokolade* undersøgtes for Parafin, der ikke paavistes.

2 Prøver *Kathreiners Maltkaffe* bestod af brændt Byg, og indeholdt ikke Kaffe.

11 Prøver *Kaffe* undersøgtes for Forfalskning. 1 Prøve, solgt som Kaffe, og 2 Prøver, solgte som Maltkaffe, indeholdt Cichorie (Løvetand, Roer), Korn, Kakaoskaller (i 2 Prøver), Figen (i 1 Prøve).

30 Prøver *Byggryn* undersøgtes for Svovlsyrling, der paavistes i 6 Prøver. Indholdet af Svovlsyrling, der ikke var deklareret, var fra 0,10—0,30 %.

1 Prøve *Havregryn* indeholdt ikke Svovlsyrling.

1 Prøve *Risengryn* indeholdt ikke sundhedsskadelige Stoffer.

11 Prøver *Frugtsaft* undersøgtes for kunstigt Farvestof (Tjærefarvestof), der fandtes i 7 Prøver, 1 Prøve indeholdt Salicylsyre, 1 Prøve, solgt som Husholdningssaft, indeholdt en større Mængde Vinsyre (4,38 g pr. Liter) og forholdt sig som et Kunstprodukt.

10 Prøver *tørrede Frugter* (Ferskner, Æbler og Aprikoser) undersøgtes for Svovlsyrling, der fandtes i 9 Prøver (2,02—0,71 p. m.).

5 Prøver *tørrede Blaabær* var frie for fremmede Indblandinger.

2 Prøver *Appelsiner* undersøgtes for kunstigt Farvestof, der ikke paavistes.

1 Prøve *Mandariner* indeholdt hverken giftige Metaller eller Arsenik.

3 Prøver *Vanillesukker* var fremstillede af Rørsukker og Vanille.

c. *Andre Stoffer* (25 Prøver).

1 *Middel mod Ekzem* undersøgtes for Sammensætning. Der fandtes Borsyre, Glycerin, Alkohol og ætherisk Olie.

1 *Pulver mod Drikkesyge* indeholdt Mælkesukker (90 %) og Lakrids.

1 Prøve *Kamfermikstur* indeholdt hverken Alkaloider eller Arsen.

3 Prøver *Gummiringe* indeholdt hverken Bly eller Arsen.

4 Prøver *Pattesutter* indeholdt hverken Bly, Zink, Antimon eller Arsen.

1 *Stykke Tøj* indeholdt et svagt Spor af Arsen (0,075 mg i 50 cm^2).

10 Prøver *Zinkhvidt* undersøgtes for Arsen, der fandtes i 4 Prøver (0,008 % —0,065 %).

3 Prøver *Konserveringssalt* undersøgtes for Sammensætning.

1 Prøve *Bundfald fra Kummen i Søndermarkens Springvand* bestod i Hovedsagen af kulsur Kalk, og den røde Farve hidrørte fra Mikroorganismer.

Foruden ovennævnte Prøver, som indsendtes til Laboratoriet gennem Stadslægen, har Laboratoriet *fra forskellige under Københavns Magistrat sorterende Institutioner modtaget 88 Prøver* til Undersøgelse, nemlig:

Fra Kommunehospitalet:	16	Prøver *Kirsebærsaft* (Ekstrakt, Farve).
- —	5	Prøver *Kakaopulver* (Renhed).
- —	1	Prøve *Kaffe* (Renhed).
- —	8	Prøver *Øl* (Ekstrakt).
- —	7	— *Smør* (Ægthed, Vand).
- —	12	— *Mælk* (Fedt).
- —	10	— *Fløde* (Fedt).
- —	17	— *Sæbe* (Sammensætning).
- —	4	— *Kalcineret Soda* (vandfri Soda).
- Øresundshospitalet:	2	— *Mælk* (Fedt).
- Sundby Hospital:	2	— *Mælk* (Fedt).
- Almindelig Hospital:	2	— *Frugtsaft* (Ekstrakt, Farve).
- —	1	Prøve *Kødpølse* (Mel, Konserveringsstoffer).
- Arbejdsanstalten Sundholm:	1	Prøve *Sæbe* (Sammensætning).

Sundhedskommissionens Kontrol med Drikkevandet

(meddelt af Kredslæge H. A. Nielsen).

I Aaret 1913 er, som i tidligere Aar, den hele By bleven forsynet med samme Art Kildevand fra de dybe, artesiske Boringer i Kildedalen, ved Søndersø, ved Thorsbro, ved Valby og Sundby.

Der er indpumpet til Byens Ledninger og forbrugt ialt i 1913:

pro anno	22,373,770 m³ —	(i 1912: 21,513,540 m³)
pro Døgn	61,300 m³ —	(i 1912: 58,490 m³)
pro Individ pro Døgn	126,26 l —	(i 1912: 123,4 l)

Det største Vandforbrug fandt Sted Fredag den 20. Juni med 77,990 m³ — (i 1912 den 17. Juli med 76,870 m³). Det mindste Vandforbrug fandt Sted Torsdag den 25. December med 36,560 m³ — (i 1912 Onsdag den 25. December med 370,90 m³).

Saavel de kemiske som de bakteriologiske Undersøgelser ere udførte som tidligere. Dog er atter i Aar Thorsbrovandet paa Grund af de i Oplandet fremdeles tilstedeværende Afløbsboringer undersøgt hyppigere og mere indgaaende end tidligere planlagt.

Resultatet af de foretagne Kimtællinger findes paa efterfølgende Tabel:

Antal Bakterier pro 1 cm³

1913	Ufiltreret Vand															Filtreret Vand								
	Ledning til Værk ved Borups Allé			Ledning til Værk ved Vesterbro			Ledning fra Thorsbro			Ledning fra Søndermarksbassin			Filtrene ved Vesterbro			Værket ved Borups Allé			Værket ved Vesterbro			Husledning i Byen		
	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt
Januar	»	»	»	»	»	»	0	7	7	»	»	»	20	400	420	»	»	»	2	9	11	0	6	6
	»	»	»	»	»	»	2	5	7	0	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	5	5
	4	38	42	»	»	»	1	3	4	»	»	»	»	»	»	4	0	4	»	»	»	1	13	14
	»	»	»	3	39	42	1	3	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	17	17
Februar	»	»	»	»	»	»	1	25	26	0	5	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	10	13
	»	»	»	»	»	»	1	0	1	3	0	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	12	14
	»	»	»	»	»	»	1	7	8	0	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	7
	4	25	29	»	»	»	0	2	2	»	»	»	»	»	»	1	10	11	»	»	»	1	12	13
Marts	»	»	»	1	8	9	0	4	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	8	8
	»	»	»	»	»	»	0	9	9	0	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	69	71
	4	29	33	»	»	»	1	3	4	»	»	»	»	»	»	1	3	4	»	»	»	1	8	9
	»	»	»	»	»	»	10	148	[4] 158	»	»	»	6	70	76	»	»	»	1	3	4	1	9	10
April	»	»	»	»	»	»	0	42	42	0	62	62	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	19	20
	5	21	26	»	»	»	0	91	91	»	»	»	»	»	»	0	3	3	»	»	»	1	9	10
	»	»	»	8	19	27	7	143	150	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	18	19	1	39	40
	»	»	»	»	»	»	0	24	24	1	16	17	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	7
Maj	3	39	[1] 42	0	0	[2] 0	1	73	74	25	45	[3] 70	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	6	6
	1	13	14	»	»	»	0	14	14	»	»	»	»	»	»	0	3	3	»	»	»	0	13	13
	»	»	»	»	»	»	0	5	5	»	»	»	5	22	27	»	»	»	3	12	15	3	11	14
	2	23	25	»	»	»	0	0	0	»	»	»	»	»	»	0	1	1	»	»	»	1	21	22
Juni	»	»	»	2	11	13	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	13	23	0	6	6
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	8	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	13	15
	3	13	16	0	0	[3] 0	0	1	1	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	1	8	9
	»	»	»	»	»	»	1	22	23	1	12	13	25	325	350	»	»	»	2	10	12	3	19	22
Juli	1	19	20	»	»	»	0	0	0	»	»	»	»	»	«	0	3	3	»	»	»	1	14	15
	»	»	»	»	»	»	0	5	5	0	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	9	11
	»	»	»	2	20	22	0	1	1	2	38	40	»	»	»	»	»	»	0	17	17	0	13	13
	2	13	15	»	»	»	0	1	1	»	»	»	»	»	»	1	2	3	»	»	»	2	17	19
							0	0	0															
August	»	»	»	»	»	»	0	2	2	»	»	»	28	173	201	»	»	»	0	13	13	1	20	21
	»	»	»	»	»	»	0	2	2	0	14	14	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	8	9
	3	17	20	»	»	»	0	0	0	»	»	»	»	»	»	0	3	3	»	»	»	3	10	13
							0	0	0															
	»	»	»	2	18	20	0	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	48	48	1	5	6
September	»	»	»	»	»	»	1	4	5	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	40	41
	1	14	15	»	»	»	0	0	0															
							0	2	2	»	»	»	»	»	»	0	9	9	»	»	»	0	11	11
	»	»	»	»	»	»	0	6	6	»	»	»	30	550	580	»	»	»	0	6	6	1	4	5
	6	41	47	»	»	»	0	8	8	0	30	30	»	»	»	0	4	4	»	»	»	0	62	62
Oktober	»	»	»	0	0	[3] 0	1	4	5	1	10	[1] 11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	6	35	41	»	»	»	1	6	7	»	»	»	»	»	»	0	4	4	»	»	»	2	18	20
	1	40	41	0	5	[3] 5	1	2	3	»	»	»	»	»	»	0	5	5	»	»	»	0	10	10
	»	»	»	mange			1	7	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	5	6	2	12	14
November	»	»	»	»	»	»	1	6	7	0	7	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	5	6
	2	32	34	»	»	»	0	0	0	»	»	»	»	»	»	0	1	1	»	»	»	6	46	52
	»	»	»	9	93	102	0	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	6	6	24	3	27
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	4	4
December	3	9	12	»	»	»	0	0	0	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	0	1	1
	»	»	»	»	»	»	0	3	3	»	»	»	80	2000	2080	»	»	»	0	4	4	1	7	8
	»	»	»	»	»	»	0	6	6	1	6	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	7
	»	»	»	1	22	23	0	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	0	10	10

[1] Thorsbro. [2] Thorslunde. [3] Solhøj. [4] Arbeide paa Ledningen.

Den bakteriologiske Kontrol med Drikkevandet har, som foran berørt, i de sidste 3 Aar været foretaget betydeligt hyppigere og mere indgaaende end tidligere; dels er der taget langt flere Prøver, dels er der særlig søgt efter termofile Former og specielt efter Colibakterier. Disse sidste ere lige saa lidt som termofile Former i det hele fundne.

Grunden til, at Undersøgelserne saaledes fremdeles have været udvidede, skyldes den Omstændighed, at man i 1911 gjorde den ubehagelige Opdagelse, at der paa flere Steder i Lille Vejleaa-Anlægets Opland var og fremdeles er anbragt ikke saa faa af disse Afløbsboringer ned til Kalkens Overflade, hvormed en samvittighedsløs Boreteknik i de sidste 7—8 Aar, i Læ af vore mangelfulde — eller rettere helt manglende — Lovbestemmelser angaaende den i sanitær Henseende saa vigtige Ordning af Spildevandsafløbet fra Hus og Bolod, har truet ikke alene Københavns og næsten alle Landets Købstæders og større Kommuners Grundvandsforsyning, men desuden et langt større Antal af de i de senere Aar i hundredvis anlagte mindre Vandværker omkring i hele Landet.

Det Vand, som København og Landets Byer og Kommuner henter op gennem deres Boringer, som gaar igennem Lermorænen ned i den brudte Kalkoverflade eller i de pletvis paa Kalkoverfladen hvilende Sten- og Gruslag, kommer fra Lag i vor Jordbund, som ere kimfri og følgelig ogsaa fri for Smittekim — den jomfruelige, stedgroede Jordbund er iøvrigt allerede 3—4 m under den dyrkede Skorpe kimfri —, og denne Egenskab har den tætte Lermoræne bevaret for Grunden i disse Dybder gennem utalte Tusinder af Aar. Derfor har Vandet, som hentes op fra Kalkoverfladens løse Lag, den samme uvurderlige betydningsfulde Egenskab, at være kimfri og følgelig infektionsfri fra Naturens Haand. Denne i hygiejnisk Henseende uforlignelige Egenskab trues nu i højeste Grad af denne naturstridige Boringsteknik.

Jeg har liggende for mig en Fortegnelse over ca. 600 slige Vandforsyningsboringer, fordelte over hele Landet, og der findes mange, mange flere, som alle dele den samme Skæbne, at kunne blive udsatte for den samme faretruende, tekniske Virksomhed, som alt København og 3—4 andre Byer have været udsatte for. Faren ved denne Nedboringsteknik er jo særlig den, at disse Afløbsboringer skylde deres Tilstedekomst og Anvendelighed til de samme geologiske og hydrologiske Forhold, som Vandforsyningsboringerne; og Afløbsboringernes Tilstedekomst er saa langt fra at skyldes en i Uvidenhed bundende ubetænksom Handling, at de tværtimod maa antages at være en, i alt Fald delvis, sagkyndig Tekniks onde Frugter.

Det er saaledes heller ikke de talrige, tidligere Tiders 4—5 Alen dybe Forsvindingsgruber til Optagelse af Villaernes Spildevand, der her sigtes til; de kunne iøvrigt, naar de fungere tilfredsstillende efter deres Formaal, hvad heldigvis Jordbundsforholdene ofte modsætte sig, ogsaa volde Fare og særlig overfor Nabolagets Overfladebrønde. Men for det meste formaa disse Gruber ikke at bortføre ret meget Spildevand; og det, som synker ned gennem Grubens Bund og Sider, har, ligesom Nedbøren og alt flydende fra Overfladen, at passere tykke Lag af Morænen, inden det kimrenset, som alt andet Nedløb, naar ned til det dybe Grundvand, som de artesiske Boringer hente op.

Denne Rensning, Frafiltrering af alle Kim, som den stedgroede Jordbund saaledes øver, skyldes den Omstændighed, at Nedsynkningen af Vandet paa Grund af den store Modstand, som den tætlejrede, ikke oprodede Moræne øver mod den nedadgaaende Bevægelse, foregaar med en overordentlig ringe Hastighed, som i vort Lands Lermoræne næppe overstiger 4—7 m *om Aaret.*

Men i det dybe Grundvands Lag ovenpaa den faste Kalk, hvorfra Boringerne hente Vandet op, i disse Lag af Brudkalk, Sten og Grus, hvortil Morænen efterhaanden afleverer det langsomt nedsynkende Vand kimfrit, der er Modstanden mod Vandets Bevægelse meget ringe. Og det er derpaa, det beror, at der fra disse Lag Aar efter andet kan oppumpes store Masser af Vand, ligesom ogsaa at Vandet saa mange Steder, hvor det vandførende Lag er stærkt skraanende, og Vandet saaledes staar under et naturligt Tryk, under slige Forhold vælder i Mængde frem gennem Borerøret i Højder endog indtil 6—7 m over Jordfladen.

Den Hastighed, hvormed det dybe Grundvand kan bevæge sig i en saadan brudt Kalkoverflade under Jordlag paa mange Meters Tykkelse, har man paa mange Steder i Frankrig og Tyskland knnnet maale ved i bestemte Afstande fra Udløbet at tilføre det dybe Grundvand Farvestoffer eller Ølgær. Her skal anføres nogle faa af disse Hastighedsbestemmelser:

Tilbagelagt Vej i Kilometer	Hastighed m pro Time	Tilbagelagt Vej i Kilometer	Hastighed m pro Time	Tilbagelagt Vej i Kilometer	Hastighed m pro Time
2,5	133	3,5	260	1,5	77
5,4	136	3,5	439	2,0	122
7,7	100	8,5	127	1,0	327
2,0	83	8,8	142	6,7	320
10,4	47	1,0	230	7,4	123
8,5	115	1,6	500	8,6	107
13,0	145	10,0	71	12,0	135
18,5	136	6,3	91	10,8	248
9	300	18,5	105	15,0	244

Det vil let indses, at naar nn Spildevand gennem en Boring føres ned i den brudte Kalkoverflade paa et Sted, hvor det dybe Grundvands Stigehøjde er ringe og Kalkoverfladen har Fald mod Vandboringen eller særligt, hvor der pumpes paa Vandboringen, saaledes som det jo næsten overalt sker, saa har Spildevandsboringen alle Betingelser for at kunne bortføre store Mængder af Afløb ned i det dybe Grundvand. Og de ovennævnte Maalinger og Forsøg vise, at saaledes tilført urenset Vand kan brede sig over lange Strækninger og i kortere Tid end den, som kræves til at tage Livet af eventuelt tilstedeværende Tyfusbaciller, ligesom ogsaa Bevægelsen foregaar med en Hastighed, som udelukker enhver Frafiltrering.

Det var saaledes gennem Afløbsboringer, at Paris fra tyfussmittede Huse i 1899 og 1900 fik tilført med Vandet de store Tyfusepidemier. Og der kendes desuden ikke saa faa Tyfusepidemier andre Steder, som have haft en lignende Oprindelse.

Naar jeg har ment, at det kunde være paa sin Plads her at knytte ovenstaaende korte Bemærkninger i Aar til de bakteriologiske Undersøgelser, saa er det, fordi jeg tror, at den rette Forstaaelse af disse Afløbsboringers Farlighed ikke rigtig er gaaet op for Landets Vandværksejere. At de »uvillige, sagkyndige Mænd«, som Loven af 1896 og dens Tillæg af 1914 giver Anvisning paa, naar Klage foreligger, i hvert Fald ikke overalt have den fornødne Sagkundskabs Forstaaelse af disse Forhold, viser den Sag, som angik Randers Bys Vandforsyning, som ikke blot paa den allerfarligste, men desuden paa utrolig brutal Maade blev truet af denne naturstridige Nedboringsteknik.

Den Beretning, som i Købstædernes Tidsskrift, Aarg. 1914 Nr. 1, pag. 57 ff., særlig pag. 59, 3.—7. Linie foroven, gives om denne Sag, *bør kendes og læses af*

alle; den kan nok vække, skulde jeg tro, foruden indigneret Forbavselse et almindeligt og højlydt Krav om en virksommere Sikring for hele Landet end den, som Loven af 1896 og dens nye Tillæg giver.

Store sanitære og økonomiske Interesser staar paa Spil, hvis ikke denne unaturlige og fordærvelige Teknik ved Lov umuliggøres hurtigst og grundigst muligt.

Tilsyn med Forhandling af Mælk

(meddelt af 1. Dyrlæge St. Friis).

I Beretningen 1907 blev der givet en udførligere Fremstilling af den Maade, hvorpaa Mælkekontrollen udføres i København.

I alt væsentligt føres Kontrollen paa samme Vis, hvorfor efterfølgende Meddelelse kun indeholder Oplysninger om de Resultater, Kontrollen har medført.

Ialt forhandledes der i København i 1913 Mælk fra ca. 2,000 Udsalg.

Til ubestemte Tider er der foretaget Eftersyn af disse Udsalg, dels af Sundhedskommissionens Dyrlæger, dels af Sundhedspolitiets Betjente, som ialt har foretaget 4,441 Eftersyn.

I København fandtes i 1913 kun 12 Kostalde med 171 Køer i den gamle By, men i de indlemmede Distrikter 131 Kostalde med 809 Køer, ialt 145 Kostalde med 980 Køer.

Lignende Tilsyn, som der føres med Udsalgene, føres der ogsaa med Kostaldene. For enkelte af disse kræves der paa Grund af særlige Forhold et stadigt virkende Dyrlægetilsyn. Ialt er der foretaget 1501 Eftersyn af Kostalde.

I 1913 er der ialt indkøbt 3,607 Prøver Mælk og Fløde; paa Stedet undersøgt for Pasteurisering 513 Prøver Mælk.

Til *Kvalitetsundersøgelse* er der indkøbt 90 Prøver Børnemælk, 2365 Prøver sød Mælk, samt udtaget 63 Staldprøver hos Leverandører; tillige udtoges 425 Prøver halvskummet Mælk, 304 Prøver skummet Mælk og 19 Prøver Fløde.

I Henhold til Sundhedsvedtægtens Mælkeregulativ § 5 skal *Børnemælk* indeholde mindst 3,0 pCt. Fedt. Af 90 Prøver Børnemælk fandtes ingen under nævnte Grænse; 74 Prøver indeholdt mellem 3,00 til 3,50 pCt., 14 mellem 3,50 til 4,50 pCt. og 2 mellem 4,50 til 5,00 pCt. Fedt.

Sød Mælk skal indeholde mindst 2,75 pCt. Fedt. Under denne Grænse var 131 Prøver, medens 569 Prøvers Fedtindhold laa mellem 2,75 og 3,00 pCt., 1134 Prøver mellem 3,00 og 3,50 pCt og 239 Prøver over 3,50 pCt. Fedt. Forholdet har altsaa været, at Fedtprocenten i sød Mælk i 6,4 pCt. laa under Minimumsgrænsen 2,75 pCt.

Halvskummet Mælk skal indeholde mindst 0,75 pCt. Fedt. Af de undersøgte 425 Prøver indeholdt 22, eller 5,2 pCt. af alle Prøverne, under 0,75, Resten mere end 0,75 pCt, Fedt.

Af de undersøgte Prøver skummet Mælk var 6 tilblandet Vand.

Fløde undersøges ved Politiets Foranstaltning, og naar der formenes tilsat Melstof, afgives Prøven til Laboratoriets Undersøgelse. Dette er sket i 7 Tilfælde, hvorved der er paavist Stivelse.

Af 2,895 Prøver Mælk, der er undersøgt for *Smudsindhold*, indeholdt 48 Prøver sød Mælk Smuds i kendelig Mængde som Bundfald ved Henstand i 2 Timer. I 36 Tilfælde drejede det sig kun om ringe Mængde, i 12 om et større Bundfald.

I alle Tilfælde, hvor der er iagttaget Smuds i Mælken, samt i forskellige Tilfælde, hvor det bakteriologiske Fund har givet Anledning til nærmere Undersøgelse af Kreaturbesætningerne, er der beordret Dyrlægeundersøgelse, der i flere Tilfælde er gentaget og i et enkelt fortsat Aaret ud.

De *bakteriologiske Undersøgelser*, Mælkekontrollen har givet Anledning til, har væsentlig været Kimtællinger, der bl. a. ogsaa er foretaget i Forbindelse med Undersøgelse over Gærreduktaseprøven.

I pasteuriseret, blandet Børnemælk fandtes i 66 Prøver under 10 Kolonier pr. 1 cm^3 og mellem 10—50 i 18 Prøver.

For *Pasteurisering* undersøges Mælken i Reglen af Politiet ved Hjælp af Paraphenylendiaminprøven og i Tvivlstilfælde paa Laboratortet. 7 af Laboratoriet undersøgte Prøver, solgt som pasteuriseret Mælk, holdt ikke Pasteuriseringsprøven.

Endelig er der foretaget en større Undersøgelse af Kimindholdet i Børnemælk, hvorom henvises til Laboratoriets særlige Beretning.

Konserveringsmidler er i de senere Aar meget sjældent paavist i Mælk, saaledes heller ikke i 1913.

Angaaende Resultatet af disse forskellige Undersøgelser skal iøvrigt anføres følgende:

I 159 Tilfælde er der konstateret Overtrædelse af Sundhedsvedtægtens forskellige Bestemmelser vedrørende Salg af Mælk.

I efterfølgende Tilfælde er der af Retten idømt de paagældende Forhandlere Bødestraf, nemlig for Overtrædelse af:

§ 4	for ringe Fedtindhold i sød Mælk	37 Tilf.
§ 4	for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk	14 —
§ 6	mangelfuld Pasteurisering	5 —
§ 10	Tilsætning af Mel i Fløde	7 —
§ 10	Indhold af Vand i Mælk	4 —
§ 10	for Indhold af Smuds	17 —
§ 11	manglende Kæde paa Mælkebeholderens Laag	10 —
§ 11	Indhold af forskellige uvedkommende Ting i tømte Mælkebeholdere, f. Eks. Bærme m. m.	2 —
§ 11	Køkkenaffald transporteret i Beholdere uden tætsluttende Laag	2 —

I efterfølgende Tilfælde er der givet de paagældende Advarsel, nemlig for Overtrædelse af:

§ 4	for ringe Fedtindhold i sød Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang	47 Tilf.
§ 4	for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang	3 —
§ 10	for Indhold af Smuds i Mælk, hvor Mængden er ringe og 1. Gang konstateret	11 —

Ved Undersøgelsen af ialt 3,607 Prøver Mælk er der ialt i 159 Tilfælde, eller ca. 4,4 pCt., paavist saadanne Overtrædelser, at Sundhedskommissionen har fundet Anledning til at henvise de paagældende Sager til Tiltale ved Retten eller gennem Politiet har foranlediget meddelt Advarsel.

Tilsyn med Kød, Kødvarer, Pølser og lign.

(meddelt af 2. Dyrlæge G. Gautier).

Sundhedskommissionens 2. Dyrlæge og 6 af Sundhedspolitiets Betjente føre Tilsyn med alt her i Byen til Forhandling bestemt Kød, med alle Kødvarer, Pølser og lign., samt med disse Varers Tilberedning, Opbevaring m. m.

Over dette Tilsyn, der væsentlig foregaar som omtalt i Stadslægens Aarsberetning for 1902, gives i de efterfølgende Tabeller en skematisk Oversigt.

Oversigt over Tilsynet med Slagter- og Høkerbutiker i 1913.

1913	Antal Udsalgssteder			Antal Eftersyn hos			Antal afgivne Rapporter paa				Antal Sager, som er		Resultat ved Aarets Udgang			
	Slagtere	Høkere	Ialt	Slagtere	Høkere	Ialt	Slagtere	Høkere	Mellemhandlere	Ialt	hemlagte i Afdelingen	henviste til Retten	Hævede Sager	Afgjort med Bøder	Beløb Kroner	Uafgjorte Sager
Januar	297	887	1184	801	2520	3321	2	1	5	8	8	»	»	»	»	
Februar	298	887	1185	601	1787	2388	1	3	3	7	7	»	»	»	»	»
Marts	298	886	1184	536	1584	2120	4	2	5	11	10	1	»	1	4	»
April	298	889	1187	699	2066	2765	4	1	2	7	6	1	»	1	8	»
Maj	306	897	1203	676	2138	2814	4	6	4	14	13	1	»	1	50	»
Juni	309	890	1199	479	1419	1898	3	3	4	10	10	»	»	»	»	»
Juli	299	895	1194	483	1497	1980	1	1	2	4	3	1	»	1	4	»
August	307	904	1211	495	1466	1961	7	»	»	7	4	3	»	3	168	»
September	316	913	1229	454	1397	1851	1	»	8	9	9	»	»	»	»	»
Oktober	317	913	1230	634	2121	2755	3	3	2	8	8	»	»	»	»	»
November	326	953	1279	746	2578	3324	2	5	10	17	15	2	»	2	20	»
December	308	953	1261	645	2036	2681	7	3	21	31	25	6	»	6	106	»
Ialt	3679	10867	14546	7249	22602	29858	39	28	66	133	118	15	00	15	360	00

Det ved Sundhedskommissionens Foranstaltning udøvede Tilsyn med Kødvarer 1913.

a. Beslaglagte Kødvarer

Maaned	Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk kg	Fjerkræ kg	Pølse, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse kg
	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg			
Januar	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	160
Februar	»	»	2	»	»	»	»	20	1	»	»	»	5
Marts	»	»	1	5	1	»	3	62	»	»	»	»	»
April	1	»	2	»	»	»	»	10	»	»	»	»	»
Maj	1	»	1	»	»	»	1	13	»	»	»	»	28
Juni	1	»	»	»	1	»	»	5	»	»	»	»	»
Juli	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»
August	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»
September	1	»	2	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»
Oktober	»	»	2	»	»	»	»	22	»	»	270	»	»
November	»	»	2	»	3	»	1	8	»	»	»	»	40
December	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
Ialt	4	»	15	5	9	»	9	140	1	»	270	»	233

b. De beslaglagte Kødvarers Behandling

	Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk kg	Fjerkræ kg	Pølse, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse kg
	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg			
Kasseret paa Grund af Tuberkulose	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Kasseret paa Grund af Andre Aarsager (særl. Forraadn.)	»	»	4	5	1	»	1	140	»	»	270	»	233
Fremstillet paa Kødkontrolstationen 2 Klasse	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Fremstillet paa Kødkontrolstationen Kasseret	»	»	4	»	3	»	7	»	»	»	»	»	»
Afvist	4	»	7	»	5	»	1	»	1	»	»	»	»

Rubrikken »Fremstillet paa Kødkontrolstationen« angaar Kødvarer, der beslaglagdes paa Banegaardene, ved Havnen o. s. v., og som paa Foranledning af Modtageren overførtes til Undersøgelse paa Kødkontrolstationen.

Under »Afvist« er opført de Kødkroppe, der paa Grund af defekt Tilstand er nægtet Stempling paa Kontrolstationen (jvfr. Mag. Bkg. af 4. Juni 1907 ang. Ændring i Sundhedsvedtægtens § 32—35). De omhandlede Kødkroppe er under Sundhedspolitiets Tilsyn returnerede til Afsenderen eller bragte udenfor Kommunens Grænser.

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

Der blev i Aaret 1913 udført:

A.	2,152	Desinfektioner for	offentlig Regning
B.	308	— -	Ubemidlede
C.	146	— -	privat Regning
Tilsammen	2,606	Desinfektioner.	

Disse deles igen saaledes:

Boligdesinfektioner alene	788
Effektdesinfektioner alene	812
Boligdesinfektiouer og Effekterne desinficerede med Damp	990
Antal af Persondesinfektioner	16
Tilsammen...	2,606

Ved Boligdesinfektioner anvendtes 1,771 Gange Desinfektion med Formaldehyddampe og desinficeredes 2,400 Værelser, 63 Entréer, 117 Køkkener, 28 W.-C. og 5 Latriner.

Der anvendtes 31 Gange Karboldesinfektion og desinficeredes 53 Værelser, 4 Entréer, 4 Køkkener, 2 Trappegange, 3 W.-C. og 13 Latriner. De nævnte 16 Persondesinfektioner omfattede 18 Personer.

De desinficerede Rum havde et Kubikindhold af 102,000 Kbm. De desinficerede Effekter et Kubikindhold af 1181,5 Kbm.

I de ved Desinfektionsstationen oprettede Desinfektionskursus deltog i Aarets Løb 2 Elever, 1 fra Sjælland og 1 fra Fyen.

Desinfektionsstationen i 1913.

Maaned	Begæringer	A. Desinfektioner for offentlig Regning						B. Desinfektioner for Ubemidlede.			C. Desinfektioner for privat Regning.		
		Tyfus	Difteritis	Skarlagensfbr.	Tuberkul. Dødsfald	Tuberkul. Flytning	Forskll. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskll. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskll. Sygd.
Januar	262	2	47	63	31	71	3	10	16	4	2	2	11
Februar	207	4	41	46	19	54	1	5	14	9	7	1	6
Marts	235	3	34	54	27	61	4	7	17	5	10	1	12
April	241	3	39	56	26	87	1	5	11	3	4	»	6
Maj	214	4	28	45	28	67	2	7	14	9	4	»	6
Juni	166	5	16	36	17	59	5	11	5	4	3	»	5
Juli	137	3	17	30	13	40	3	11	10	3	2	1	4
August	158	10	28	32	11	49	1	9	3	5	4	1	5
September	220	9	46	55	17	49	9	11	10	5	2	2	5
Oktober	274	8	50	68	16	78	9	7	16	8	4	2	8
November	246	»	60	55	17	72	1	12	13	6	4	2	4
December	246	7	69	57	16	57	1	6	11	6	4	4	8
Ialt	2606	58	475	597	238	744	40	101	140	67	50	16	80

Antallet af Effektdesinfektioner og af Boligdesinfektioner i de enkelte Maaneder i Aaret 1913.

Maaned	Antal					
	Begæringer	Effektdesinfektion Kbm.	Boligdesinfektion			
			MarmorKalk Kbm.	Fast Formalin Kbm.	Permanganat Kbm.	Karbol Kbm.
Januar	262	123,8	»	570	9340	170
Februar	207	95,7	260	380	6030	30
Marts	235	111,8	430	1430	6470	180
April	241	98,6	320	3790	6600	130
Maj	214	110,4	5650	490	3020	420
Juni	166	79,6	3720	2330	710	60
Juli	137	66,4	2020	2300	540	80
August	158	69,9	2750	2350	630	70
September	220	95,5	1720	3620	2550	60
Oktober	274	122,1	4000	5000	1760	650
November	246	103,6	4250	3330	1850	130
December	246	105,5	5570	3560	520	160
Ialt	2606	1181,5	30690	29150	40020	2140

Antallet af Desinfektioner ved de enkelte Sygdomme i 1912 og 1913.

Sygdomme	1912		1913	
	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner
Tyfus	62	2,2	58	2,3
Difteritis	489	17,6	475	18,2
Skarlagensfeber	603	21,7	597	22,9
Tuberkulose ved Dødsfald	269	9,7	238	9,2
Tuberkulose ved Flytning	694	24,9	744	28,5
Smits. Hjerne- og Rygmarvsbet.	8	0,3	8	0,3
Kopper	»	»	»	»
Kolera	»	»	»	»
Kræft	150	5,4	151	5,8
Fnat	253	9,1	156	6,0
Lungebetændelse	19	0,7	7	0,3
Rosen	31	1,1	15	0,6
Kønssygdomme	18	0,7	6	0,2
Børnelamhed	22	0,8	24	0,9
Utøj	29	1,0	31	1,2
Forskellige Sygdomme	135	4,8	96	3,6

København.

Ville de Copenhague.

Kvarterernes Beliggenhed. — Situation des Quartiers.

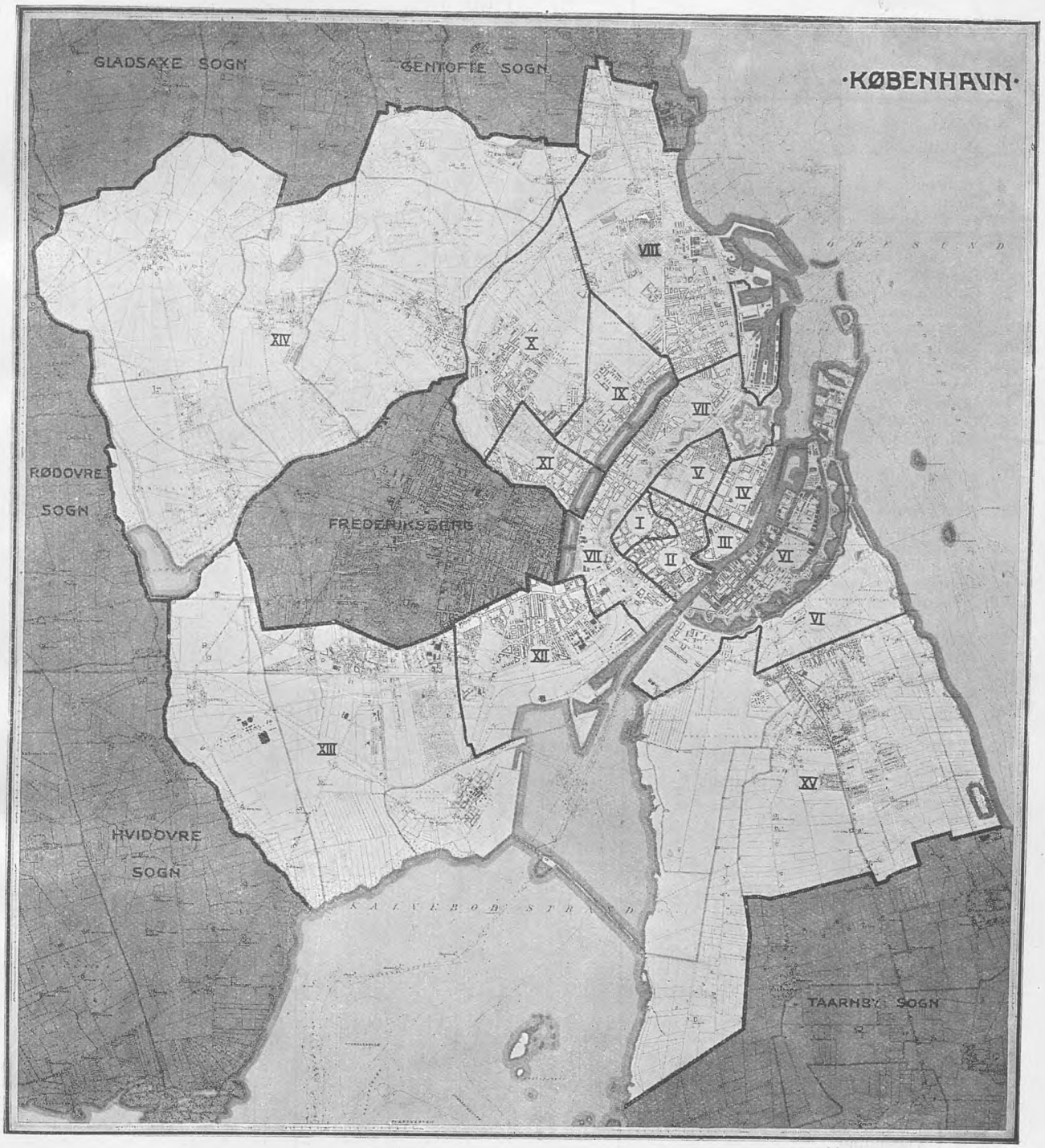

Indre By.

I. Gamle Bys ældre Del.
II. Gamle Bys yngre Del.
III. Gammelholm.
IV. St. Annæ Østre Kvarter.
V. St. Annæ Vestre Kvarter.
VI. Kristianshavn.

Ydre By.

VII. Voldkvarter.
VIII. Østerbro.
IX. Blegdam.
X. Ydre Nørrebro.
XI. Blaagaard.
XII. Vesterbro.

Forstæder.

XIII. Valby.
XIV. Brønshøj.
XV. Sundby.

Tab. 1.

Københavns Mortalitets-Tabel for 1913.

Causæ Mortis.	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar									
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2. Morbilli	»	»	»	»	5	8	5	8	6	7	1	1	2	»	1	»
3. Scarlatina	»	»	»	»	2	1	2	1	1	1	4	3	2	3	6	2
4. Diphtheria	»	»	»	»	1	2	1	2	1	»	3	1	1	1	1	2
5. Croup	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	2
6. Tussis convulsiva	»	1	5	7	41	27	46	35	19	16	3	1	3	4	1	1
7. Febris typhoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
8. Typhus exanthematicus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
10. Cholera asiatica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
11. Cholerine & Catarrh. intest. acut.	9	9	47	35	63	53	119	97	4	5	1	2	»	»	»	»
12. Erysipelas faciei & ambulans	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
13. Febris puerperalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
14. Pyæmia & Septichæmia (extra puerperium)	1	»	1	»	1	1	3	1	1	1	»	»	»	»	1	»
15. Febris intermittens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
16. Influenza	»	»	»	»	1	1	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»
17. Febris rheumatica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
18. Alii morbi epidemici	1	1	»	»	2	1	3	2	»	»	1	»	»	»	1	»
19. Malleus humidus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
20. Pustula maligna	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
21. Alia venena animalia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
22. Syphilis acquisita	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
23. Syphilis congenita	5	2	9	6	14	9	28	17	»	1	»	»	»	»	»	»
24. Alcoholismus chronicus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
25. Delirium tremens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
26. Mors in ebrietate	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
27. Scrophulosis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
28. Meningitis tuberculosa	»	»	»	»	2	4	2	4	7	8	10	2	4	5	2	4
29. Tuberculosis	»	»	»	»	4	2	4	2	2	3	»	1	»	»	1	1
30. Phthisis pulmonum	»	»	»	»	2	»	2	»	5	»	»	1	»	»	1	1
31. Tuberculosis in aliis corp. part.	»	»	»	»	2	4	2	4	1	2	2	1	1	1	1	»
32. Cancer ventriculi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
33. Cancer uteri	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Cancer mammæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
35. Cancer in aliis corporis partibus	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»
36. Rhachitis	»	»	»	»	8	5	8	5	3	3	1	»	»	»	»	»
37. Diabetes mellitus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
38. Scorbutus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
39. Anæmia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»
40. Casus mortiferi: Præcipitatio & Contusio	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	2	1	1
41. Casus mortiferi: Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
42. Casus mortiferi: Suffocatio	»	»	1	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»
43. Casus mortiferi: Vulnus sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
44. Casus mortiferi: Vulnus incisum & punctum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
45. Casus mortiferi: Ambustio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»
46. Casus mortiferi: Congelatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
47. Casus mortiferi: Veneficium	»	»	»	1	»	1	»	2	1	»	»	1	»	»	»	»
48. Casus mortiferi: Alii casus mortiferi	1	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	1	2	»	1
49. Suicidium: Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
50. Suicidium: Strangulatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
51. Suicidium: Vulnus sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
52. Suicidium: Vulnus incisum & punctum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
53. Suicidium: Venenum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
54. Suicidium: Alii suicidii modi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
55. Homicidium	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
56. Cyanosis	3	3	»	»	»	»	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»
57. Debilitas congenita	139	91	15	13	7	2	161	106	»	»	»	»	»	»	»	»
58. Spina bifida	1	3	»	»	»	»	1	3	»	»	»	»	»	»	»	»
59. Atelectasis pulmonum	3	1	»	»	»	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»
60. Alia vitia innata	23	18	3	4	5	4	31	26	1	1	»	»	»	»	»	»

5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsaarsag Nr.
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	18	34	2		
11	8	2	5	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	29	23	52	3		
2	5	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	11	21	4		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	5		
»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	72	59	131	6		
»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	7		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10		
»	3	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	1	2	1	2	2	1	»	»	»	»	»	131	112	243	11	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	1	»	1	»	3	1	2	»	1	»	»	5	7	12	12	
»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	6	13	
»	2	»	1	»	»	»	4	1	6	3	1	2	1	2	2	1	3	»	»	»	»	»	»	14	22	36	14	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15
»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	3	2	»	9	3	7	1	3	»	»	10	23	33	16	
»	»	»	1	»	»	»	»	3	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	7	10	17	
»	1	2	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	6	14	18	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»	»	»	3	1	4	22		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	28	18	46	23		
»	»	»	»	»	»	1	»	6	1	8	3	8	1	6	4	2	»	»	»	»	»	31	9	40	24		
»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	8	1	4	1	2	»	»	»	»	»	»	»	18	2	20	25		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	2	26		
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	27		
11	10	2	5	2	1	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	43	39	82	28		
1	2	1	1	»	2	2	2	1	2	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	13	17	30	29		
5	2	3	9	17	12	36	30	78	73	66	39	54	34	52	18	16	9	3	3	»	»	338	231	569	30		
1	»	1	2	2	4	3	5	5	4	1	»	1	3	»	»	1	»	»	1	»	»	22	27	49	31		
»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	5	6	18	17	39	23	39	40	19	17	1	2	»	»	122	109	231	32	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	13	»	25	»	20	»	10	»	6	»	»	»	»	»	78	78	33	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	6	»	10	»	18	»	11	»	5	»	1	»	»	»	53	53	34	
1	»	»	1	»	»	5	1	8	6	25	13	48	28	68	60	54	51	27	21	3	8	»	»	241	189	430	35	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	8	20	36	
»	1	»	2	3	1	3	2	6	3	3	6	7	7	6	13	10	8	4	5	1	2	»	»	43	50	93	37	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	38
»	4	»	»	»	3	»	2	2	1	1	3	6	6	5	6	1	13	3	3	»	»	»	»	19	41	60	39	
1	»	»	»	2	»	»	»	8	1	3	»	5	»	5	2	1	1	2	1	»	»	»	»	32	8	40	40	
2	1	1	»	1	»	3	1	4	1	4	1	6	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	23	5	28	41	
»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	4	2	6	42	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	43
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	44
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	1	3	4	45		
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	46
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	3	4	7	47	
4	1	1	»	3	1	1	»	6	»	2	»	2	»	4	1	1	1	»	1	»	»	»	»	26	9	35	48	
»	»	»	»	1	2	»	3	1	»	3	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	7	14	49	
»	»	»	»	3	»	2	»	16	»	21	1	21	7	12	3	3	3	1	»	»	1	»	»	80	14	94	50	
»	»	»	»	»	1	5	»	3	1	2	1	3	»	5	1	»	»	»	»	»	»	»	»	18	4	22	51	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	52	
»	»	»	»	»	1	»	3	»	5	»	4	2	4	»	1	»	3	»	»	»	»	»	»	2	21	23	53	
»	»	»	»	2	»	»	»	2	1	2	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	2	9	54	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	55	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	6	56	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	161	106	267	57	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	58	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	4	59	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	32	27	59	60	

Københavns Mortalitets-

Tabel for 1913. (Fortsat.)

Causæ Mortis.	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar									
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
61. Encephalitis & Meningitis cerebral	»	»	1	»	5	1	6	1	2	4	3	1	1	1	1	»
62 Apoplexia cerebri	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
63. Morbi cerebri chronici	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
64. Morbus mentalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
65. Tetanus	4	4	»	»	»	»	4	4	»	»	»	»	»	»	»	»
66. Trismus	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
67. Epilepsia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
68. Ecclampsia	5	7	2	8	9	14	16	29	6	3	»	1	»	1	»	»
69. Myelitis & Meningitis spinalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
70. Ataxia sive Tabes dorsalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
71. Alii medullæ spinal. morbi chron.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
72. Laryngitis	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	»	»	»
73. Morbi laryngis chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
74. Pneumonia crouposa	»	»	»	»	2	2	2	2	6	1	»	»	2	1	»	1
75. Pleuritis, Empyema	»	»	»	»	»	2	»	2	»	»	1	»	1	»	1	»
76. Bronchitis acuta simplex	2	1	4	3	9	7	15	11	2	»	»	1	»	1	»	»
77. Bronchitis cap. & Pneum. catar	7	6	14	7	77	50	98	63	22	14	7	5	3	»	»	1
78. Bronchitis chr. & Bronchiectasis	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»
79. Emphysema pulmonum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
80. Alii pulmonum morbi chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
81. Peri & Endocarditis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
82. Morbus cordis	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»
83. Aneurysma Aortæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
84. Phlebitis (extra puerperium)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
85. Ulcus perforans ventriculi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
86. Peritonitis (extra puerperium)	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1
87. Enteritis, Colitis, Typhlitis	»	»	2	1	9	9	11	10	2	»	»	»	»	»	»	»
88. Ileus	1	»	1	»	5	1	7	1	»	1	»	1	»	»	»	»
89. Hernia incarcerata	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
90. Cirrhosis hepatis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
91. Echinococcus hepatis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
92. Cholelithiasis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
93. Nephritis acuta & chronica	»	»	»	1	4	2	4	3	1	»	»	»	»	»	»	»
94. Lithiasis renalis & vesicalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
95. Cystitis	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
96. Strictura urethræ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
97. Hypertrophia prostatæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
98. Tumor ovarii, Hydrops ovarii	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
99. Alii morbi abdominales chronici	»	»	1	»	»	2	1	2	»	1	1	»	»	»	»	»
100. Hydrops ex ignota causa ortus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
101. Alii morbi organorum interiorum	»	»	1	»	1	1	2	1	1	2	»	»	»	»	»	»
102. Phlegmone, Abscessus	»	3	1	»	»	1	1	4	2	»	»	1	»	1	»	1
103. Caries & necrosis ossium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
104. Arthroitis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»
105. Fractura colli femoris	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
106. Gangræna	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
107. Carbunculus & Furuncul. malig.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
108. Alii externarum partium morbi	»	»	»	»	1	2	1	2	»	1	»	»	»	»	»	»
109. Marasmus senilis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
110. Atrophia infantilis	2	»	10	3	7	8	19	11	»	»	»	1	»	»	»	»
111. In partu aut brevi post eand. mortuæ*)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
112. Mors repentina sine nota causa	4	7	10	9	9	13	23	29	»	1	»	»	»	»	»	»
113. Caus. mort. vel male vel non indicat.	3	7	7	3	6	5	16	15	2	1	1	»	»	»	»	»
Omnes mortis causæ	216	166	135	102	308	249	659	517	102	79	42	26	26	22	22	19

*) Febr. puerp. excl.

Deraf døde uden Lægebehandling (Mors medico non vocato obveniens)
Mdk 165. Kvk. 159. Tilsammen 324.

5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsaarsag Nr.
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn	
4	4	1	1	3	1	1	1	»	»	1	2	2	»	2	»	4	1	»	»	2	»	»	»	33	17	50	**61**
»	»	1	»	»	»	1	»	2	4	4	4	12	13	20	29	26	55	25	43	1	13	»	»	92	161	253	62
1	1	»	1	4	1	»	1	3	2	5	3	7	8	17	8	23	33	8	20	1	7	»	»	69	86	155	63
»	»	1	»	»	»	»	»	1	2	3	4	4	4	1	1	3	2	»	1	1	1	»	»	14	15	29	64
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	5	9	65
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	66
»	»	1	2	»	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	4	4	8	67
»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	25	36	61	68
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	1	1	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	5	4	9	69
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	3	1	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	7	5	12	70
»	»	»	»	1	1	»	1	1	1	1	2	2	1	3	2	1	1	1	»	»	»	»	»	10	9	19	71
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	**72**
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	73
1	2	1	3	1	1	8	3	15	4	16	8	24	10	30	11	18	16	10	15	4	7	»	»	138	85	223	74
»	»	1	»	»	1	2	1	3	1	5	3	»	1	3	1	4	3	1	2	»	1	»	»	22	16	38	75
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	1	5	4	4	»	4	»	»	23	29	52	76
1	1	»	»	»	»	2	1	2	3	5	2	2	7	7	13	23	26	22	45	8	13	»	»	202	194	396	77
»	»	»	»	3	»	»	»	1	1	3	»	2	3	7	5	4	18	13	19	6	5	»	»	37	55	92	78
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	2	1	1	5	3	4	1	3	»	1	»	»	7	16	23	79
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	6	1	1	»	2	1	2	2	5	1	»	1	»	»	17	7	24	80
1	1	2	»	1	»	2	»	1	1	»	3	2	2	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»	13	8	21	81
»	3	5	2	5	7	2	3	10	16	26	17	35	39	54	77	69	84	41	72	7	15	»	»	257	335	592	82
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	5	1	1	1	1	1	»	1	»	»	»	»	9	4	13	83
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	2	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	7	84
»	1	»	»	»	»	»	1	»	2	2	3	6	1	4	2	3	2	»	»	»	»	»	»	15	12	27	**85**
2	2	1	1	»	»	2	3	1	7	1	6	4	5	4	5	1	3	1	3	1	»	»	»	19	36	55	86
»	1	1	1	4	1	3	1	7	4	1	3	1	2	3	»	1	2	1	5	»	3	»	»	35	33	68	87
»	1	»	»	»	1	»	1	1	2	1	1	»	2	»	3	2	4	3	2	»	»	»	»	14	20	34	88
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	2	2	3	2	3	2	3	1	»	»	»	12	13	25	89
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	9	1	10	4	14	5	»	»	»	»	»	»	»	»	34	10	44	90
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	91
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	3	»	7	5	12	4	10	»	4	»	1	»	»	10	40	50	92
2	1	»	1	3	2	3	3	6	7	6	9	20	13	24	17	10	11	9	9	3	2	»	»	91	78	169	93
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	1	1	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	6	1	7	94
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	3	»	5	2	2	3	»	»	12	7	19	95
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	96
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	8	»	11	»	1	»	»	»	23	»	23	97
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	4	98
»	»	»	»	»	1	1	»	»	5	5	10	3	5	3	9	7	7	3	2	1	1	»	»	25	43	68	99
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	100
»	1	»	»	»	»	»	»	3	1	5	8	7	5	10	5	10	6	7	7	2	1	»	»	47	37	84	101
1	»	»	1	»	1	1	1	3	3	3	1	3	2	1	2	2	1	1	»	»	»	»	»	18	19	37	**102**
2	1	1	2	3	»	1	»	»	»	»	»	2	»	»	2	1	»	»	1	»	»	»	»	10	6	16	103
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	104
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	4	7	2	4	»	»	6	15	21	105
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	6	»	5	7	1	5	»	»	»	14	13	27	106
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	107
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	3	4	7	108
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	18	25	50	114	28	73	»	»	96	213	309	**109**
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19	12	31	110
»	»	»	»	1	»	»	»	7	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	13	13	111
»	1	»	1	»	1	»	1	2	2	8	6	11	4	18	9	6	11	6	8	2	1	»	»	76	75	151	112
»	1	»	»	»	»	»	1	1	2	1	4	4	2	6	5	3	3	5	3	»	»	»	»	39	37	76	113
56	66	29	44	63	55	96	81	229	203	287	221	378	304	469	427	408	511	311	479	81	179	1	»	3259	3233	6492	

Desuden dødfødte (Præterea exanimis natus)
Mdk. 194. Kvk. 94. Tilsammen 288.

Tab. 2. Udtog af Københavns

Mortalitetstabel for 1913.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
3. Febris typhoidea	1	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	3
4. Diphtheria	5	»	»	1	»	1	1	1	»	4	4	4	21
5. Croup	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	2	4
6. Scarlatina	9	10	6	5	7	4	1	»	3	3	4	»	52
7. Morbilli	1	1	»	3	2	3	5	4	»	4	6	5	34
8. Tussis convulsiva	13	8	10	19	20	12	6	5	9	11	13	5	131
9. Febris puerperalis	1	»	»	»	»	»	1	»	»	2	1	1	6
10. Erysipelas	»	1	2	»	1	2	2	2	»	1	»	1	12
11. Febris rheumatica	»	»	1	3	1	1	1	1	»	1	1	»	10
12. Pneumonia crouposa	21	16	24	30	30	20	23	6	13	15	14	11	223
13. Bronchopneum. & Bronchit. capill.	67	42	62	34	34	31	22	15	10	23	31	25	396
14. Cholerine & Catarrh. intestinalis acut.	8	12	18	19	23	17	28	25	39	20	14	20	243
15. Alii morbi epidemici	25	17	17	15	7	9	7	6	5	10	5	12	135
[Meningitis cerebro-spinalis	»	*1*	*1*	»	*1*	*1*	*2*	»	»	*1*	»	»	*7]*
16. Tuberculosis	69	68	70	69	60	62	66	59	55	49	47	57	731
17. Cancer	64	69	72	75	58	61	68	45	67	68	76	69	792
18. Syphilis	2	3	6	6	5	4	2	3	3	4	7	5	50
19. Alcoholismus	7	2	7	4	6	5	4	3	7	5	6	6	62
20. Alii morbi constitution.	20	10	13	22	18	19	15	15	9	14	10	8	173
21. Ecclampsia	8	5	9	5	8	7	1	3	2	3	4	6	61
22. Apoplexia cerebri	33	24	25	26	26	19	16	7	17	20	19	21	253
23. Alii morbi cerebri & med. spinal.	12	23	23	24	23	30	26	21	37	28	27	18	292
24. Mb. cordis	59	52	72	66	58	48	34	50	42	43	49	60	633
25. Pleuritis	6	4	2	3	2	3	2	1	9	1	3	2	38
26. Alii morbi pectoris	24	11	17	19	9	11	9	9	8	7	9	10	143
27. Peritonitis (puerperal. excl.)	8	5	1	5	3	4	2	5	5	9	5	3	55
28. Nephritis acuta & chron.	16	10	11	19	14	13	6	13	19	16	16	16	169
29. Alii morbi abdominis	35	29	38	38	31	30	26	23	24	27	35	34	370
30. Morbi externar. part.	8	12	6	12	7	6	11	3	15	10	9	12	111
31. Suicidium	13	9	12	21	15	15	13	16	9	13	15	12	163
32. Alii casus mortiferi	16	3	11	10	12	11	14	7	9	14	4	10	121
33. Vitia innata	33	19	31	39	37	24	21	24	31	19	35	27	340
34. Atrophia infantilis	»	2	1	2	3	5	»	4	1	3	4	6	31
35. Marasmus senilis	33	37	23	22	26	20	20	18	21	26	25	38	309
36. Causa mort. non indic.	29	19	42	29	33	23	28	25	16	25	24	32	325
Summa	646	523	633	645	581	520	481	419	485	499	522	538	6492

	Gamle Bys ældre Del	Gamle Bys yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Øster Kvarter	St. Annæ Vester Kvarter	Kristianshavn	Indre By. — Ville centrale	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Ydre Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By. — Ville extérieure	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder. — Faubourgs.	Uden Bolig	Havnen og Reden	Udenbyes
	I	II	III	IV	V	VI		VII	VIII	IX	X	XI	XII		XIII	XIV	XV				
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
3. Febris typhoidea	»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»
4. Diphtheria	1	»	»	»	»	2	3	3	2	1	4	2	1	13	»	2	3	5	»	»	»
5. Croup	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	3	»	1	»	1	»	»	»
6. Scarlatina	»	1	»	1	2	4	8	1	5	9	10	8	3	36	2	2	2	6	»	»	2
7. Morbilli	»	1	»	»	1	3	5	»	4	»	7	1	13	25	»	»	3	3	»	»	1
8. Tussis convulsiva	»	3	»	1	9	14	27	2	15	7	20	8	28	80	3	3	17	23	»	»	1
9. Febris puerperalis	»	»	»	»	»	2	2	»	2	»	»	1	1	4	»	»	»	»	»	»	»
10. Erysipelas	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	4	2	2	9	»	1	1	2	»	»	»
11. Febris rheumatica	»	»	»	»	3	»	3	3	1	»	»	»	»	4	»	1	1	2	»	»	1
12. Pneumonia crouposa	3	7	2	3	12	14	41	11	20	13	47	12	29	132	5	11	19	35	7	2	6
13. Bronchopneum. & Bronchit. capill.	8	14	6	2	22	21	73	31	30	36	84	33	61	275	3	12	19	34	»	1	13
14. Cholerine & Catarrh. intestinalis acut.	5	3	»	1	17	17	43	4	27	19	31	22	60	163	3	11	20	34	»	»	3
15. Alii morbi epidemici	2	8	3	2	7	9	31	11	12	16	21	10	16	86	2	2	9	13	»	1	4
[Meningitis cerebro-spinalis	»	»	»	»	*2*	*1*	*3*	»	»	*1*	»	*1*	*1*	*3*	*1*	»	»	*1*	»	»	*»]*
16. Tuberculosis	10	23	6	10	38	42	129	37	68	66	114	67	117	469	10	18	63	91	8	5	29
17. Cancer	17	32	9	21	29	39	147	54	97	61	74	56	109	451	26	20	39	85	2	»	107
18. Syphilis	»	1	»	1	5	5	12	4	3	5	6	1	9	28	1	3	1	5	3	»	2
19. Alcoholismus	3	6	»	»	3	4	16	»	4	6	3	10	11	34	2	2	3	7	2	»	3
20. Alii morbi constitution.	8	5	2	2	11	5	33	19	15	16	10	25	22	107	1	8	7	16	1	1	15
21. Ecclampsia	1	2	»	»	2	4	9	1	6	6	6	6	13	38	»	5	7	12	1	»	1
22. Apoplexia cerebri	12	14	6	5	12	15	64	21	26	23	24	25	33	152	5	4	17	26	»	»	11
23. Alii morbi cerebri & med. spinal.	8	16	5	4	18	8	59	22	34	20	44	26	38	184	7	10	12	29	»	»	20
24. Mb. cordis	19	37	10	18	43	21	148	55	60	40	91	50	74	370	11	19	36	66	»	1	48
25. Pleuritis	»	»	»	»	1	3	4	1	4	3	7	»	9	24	»	1	5	6	1	»	3
26. Alii morbi pectoris	1	9	»	9	6	4	29	10	9	16	21	16	16	88	5	9	6	20	1	»	5
27. Peritonitis (puerperal. excl.)	»	1	1	»	2	3	7	6	7	2	8	3	6	32	1	2	3	6	»	»	10
28. Nephritis acuta & chron.	3	8	4	2	12	5	34	16	14	18	20	12	14	94	5	3	18	26	1	1	13
29. Alii morbi abdominis	8	16	5	7	14	24	74	28	46	27	34	31	33	199	6	13	17	36	1	3	57
30. Morbi externar. part.	1	4	»	»	4	10	19	5	9	10	10	13	18	65	1	3	12	16	1	»	10
31. Suicidium	2	12	1	6	8	8	37	8	10	19	15	16	25	93	4	6	6	16	4	9	4
32. Alii casus mortiferi	2	4	2	2	4	9	23	5	6	5	7	14	16	53	2	4	11	17	3	19	6
33. Vitia innata	6	16	1	1	11	12	47	12	28	68	43	25	59	235	10	10	30	50	»	»	8
34. Atrophia infantilis	»	2	»	»	1	1	4	»	4	2	»	3	5	14	3	2	5	10	»	»	3
35. Marasmus senilis	11	23	2	4	12	18	70	25	38	20	62	26	35	206	5	9	13	27	»	»	6
36. Causa mort. non indic.	5	18	4	11	24	11	73	32	39	14	50	17	43	195	6	11	22	39	3	2	13
Summa	136	286	69	113	334	337	1275	429	645	550	878	542	920	3964	129	208	427	764	39	45	405

Tab. 3. Oversigt over Dødsfaldenes Fordeling efter Alder, Køn og Maaneder i Aaret 1913.

	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar		5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere		Ialt
	i 1ste Maaned		i 2.—3. Maaned		i 4.—12. Maaned		Ialt i 1ste Aar																																			
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn
Januar .	20	14	18	12	32	23	70	49	13	6	8	2	1	6	4	3	8	3	1	6	6	3	11	5	23	17	28	20	29	28	52	45	40	49	30	52	5	23	»	»	329	317	646
Februar	10	8	9	3	26	26	45	37	8	6	3	5	4	»	3	»	7	12	»	6	2	3	6	4	18	15	18	15	27	23	34	37	31	45	36	44	6	23	»	»	248	275	523
Marts . .	28	11	12	9	37	30	77	50	13	2	3	1	»	2	»	1	7	6	3	4	3	3	14	10	21	14	28	21	32	27	50	48	41	49	33	43	13	14	»	»	338	295	633
April . . .	23	16	16	5	31	28	70	49	17	7	3	3	5	2	2	2	4	4	4	4	7	5	11	11	23	18	38	25	45	31	41	41	33	46	30	48	3	13	»	»	336	309	645
Maj	21	25	10	10	32	27	63	62	8	6	3	2	1	»	2	»	7	8	1	4	10	4	5	5	25	25	27	14	30	24	38	35	33	48	29	40	5	17	»	»	287	294	581
Juni. . . .	18	13	10	6	19	16	47	35	9	7	2	1	2	2	3	2	5	5	4	3	2	9	12	7	18	18	24	19	35	22	30	27	43	39	19	48	5	16	»	»	260	260	520
Juli	14	8	11	6	23	11	48	25	8	8	2	1	4	4	1	4	2	2	3	4	10	2	6	8	17	16	22	17	26	22	40	35	30	39	17	40	7	10	1	»	244	237	481
August .	15	10	12	5	26	16	53	31	5	6	4	»	2	1	»	»	4	2	3	4	5	5	4	6	18	17	17	16	32	25	24	26	26	26	25	23	4	5	»	»	226	193	419
Septbr. .	22	13	6	17	24	18	52	48	1	3	5	2	3	3	4	»	2	4	»	4	3	6	4	9	15	17	23	18	31	20	46	29	36	32	21	25	5	14	»	»	251	234	485
Oktober	10	13	10	8	16	17	36	38	6	10	1	7	1	1	2	1	4	8	2	2	4	7	9	8	19	15	23	18	27	34	26	40	25	38	13	46	12	16	»	»	210	289	499
Novbr. . .	19	19	8	6	24	27	51	52	6	11	3	1	2	1	»	2	6	5	5	1	6	3	11	5	16	16	21	17	27	20	46	30	37	42	23	35	7	14	»	»	267	255	522
Decbr. . .	16	16	13	15	18	10	47	41	8	7	5	1	1	»	1	4	»	7	3	2	5	5	3	3	16	15	18	21	37	28	42	34	33	58	35	35	9	14	»	»	263	275	538
Tils.	216	166	135	102	308	249	659	517	102	79	42	26	26	22	22	19	56	66	29	44	63	55	96	81	229	203	287	221	378	304	469	427	408	511	311	479	81	179	1	»	3259	3233	6492
	382		237		557		1176		181		68		48		41		122		73		118		177		432		508		682		896		919		790		260		1		6492		
Af 1000 Døde vare	33.3	25.6	20.8	15.7	47.4	38.4	101.5	79.6	15.7	12.2	6.5	4.0	4.0	3.4	3.4	2.9	8.8	10.2	4.5	6.8	9.7	8.5	14.9	12.5	35.3	31.1	44.2	34.0	58.2	46.8	72.2	65.8	62.8	78.9	47.9	73.8	12.5	27.6	0.2	»	502.0	498.0	1000
	58.8		36.5		85.8		181.1		27.9		10.5		7.4		6.3		19.0		11.2		18.2		27.3		66.5		78.2		105.1		138.0		141.6		121.7		40.0		0.2		1000		

Tabel 4. Oversigt over Fødsler og Dødsfald i Aaret 1913.

København. Ville de Copenhague.	Dødfødte Morts-nés		Dødsfald — Décès								Levendefødte — Nés-vivants					Fødselskvotient pr. 1000 Natalité p. M.	Ægteskaber Mariages
	Ægte Légitimes	Uægte Illégitimes	Ialt Total	Af 1000 Indb. døde Mortalité sur 1000 habitants	Dødsfald efter Alderen Décès par âge						Ialt Total	Køn — Sexe		Uægte Illégitimes	Ægte Légitimes		
					0—1	1—5	5—15	15—65	65 og derover	Af ubekendt Alder		M.	F.				
Hele Byen. Total	194	94	6492	13.4	1176	338	195	2813	1969	1						24.2	4288
1. Gamle Bys ældre Del	3	»	136	13.0	18	4	3	54	57	»							
2. Gamle Bys yngre Del	13	»	286	16.7	36	13	5	124	108	»							
3. Gammelholm	2	»	69	11.5	3	2	2	34	28	»							
4. St. Annæ Øster Kvarter	»	»	113	13.5	8	3	1	57	44	»							
5. St. Annæ Vester Kvarter	7	1	334	13.7	69	11	15	138	101	»							
6. Kristianshavn	14	4	337	12.8	73	28	5	132	99	»							
Indre By. — Ville centrale	39	5	1275	13.8	207	61	31	539	437	»							
7. Voldkvarter	7	3	429	9.9	38	9	7	196	179	»							
8. Østerbro	17	»	645	9.9	102	31	23	289	200	»							
9. Blegdam	57	68	550	15.5	142	24	19	212	153	»							
10. Ydre Nørrebro	17	5	878	15.9	167	47	30	287	347	»							
11. Blaagaard	9	3	542	14.8	85	47	13	212	185	»							
12. Vesterbro	20	9	920	11.9	230	68	29	390	202	1							
Ydre By. — Ville extérieure	127	88	3964	12.3	764	226	121	1586	1266	1							
13. Valby	9	»	129	8.4	24	2	3	64	36	»							
14. Brønshøj	3	1	208	10.5	50	13	12	74	59	»							
15. Sundby	16	»	427	10.4	100	23	18	190	96	»							
Forstæder. — Faubourgs	28	1	764	10.0	174	38	33	328	191	»							
Uden Bolig	»	»	39	»	3	»	»	36	»	»							
Havn og Red	»	»	45	»	2	»	1	42	»	»							
Udenbys	»	»	405	»	26	13	9	282	75	»							
											11682	5754	5928	3251	8431		

Tab. 5. Oversigt over de epidemiske Sygdomstilfælde, anmeldte af Læger i Aaret 1913, fordelte efter Alder, Køn, Maaneder og Lokaliteter.

Cas de maladies épidémiques signalés par les médecins (déclaration obligatoire).

	Gamle Bys ældre Del ca. 10,500 Indb.	Gamle Bys yngre Del ca. 17,100 Indb.	Gammelholm ca. 6,000 Indb.	St. Annæ Øster Kvarter ca. 8,400 Indb.	St. Annæ Vester Kvarter ca. 24,300 Indb.	Kristianshavn ca. 26,400 Indb.	Indre By. Ville centrale ca. 92,300 Indb.	Voldkvarteret ca. 43,200 Indb.	Østerbro ca. 65,100 Indb.	Blegdam ca. 35,600 Indb.	Ydre Nørrebro ca. 55,200 Indb.	Blaagaard ca. 36,600 Indb.	Vesterbro ca. 77,600 Indb.	Ydre By. Ville extérieure ca. 313,300 Indb.	Valby ca. 15,400 Indb.	Brønshøj ca. 19,800 Indb.	Sundby ca. 41,200 Indb.	Faubourgs ca. 76,400 Indb.	Havnen og Reden ca. 1000 Indb.
Morbi epidemici.																			
1. Febris typhoidea	»	2	1	»	1	3	7	2	10	6	3	6	9	36	1	3	8	12	2
2. Meningit. cerebrospin. epid.	»	»	»	»	3	1	4	»	3	1	»	1	2	7	»	»	»	»	»
3. Diphtheria (incl. Croup.)	16	36	7	20	48	55	182	68	118	107	116	76	156	641	47	71	139	257	4
4. Scarlatina	14	42	10	23	82	88	259	70	182	186	166	110	155	869	57	54	130	241	6
5. Morbilli	65	114	29	47	231	196	682	226	759	231	436	207	634	2493	265	155	457	877	5
6. Tussis convulsiva	26	64	12	27	75	118	322	121	326	130	244	183	328	1332	115	88	187	390	1
7. Angina parotidea	14	22	2	7	16	21	82	52	78	33	61	40	116	380	37	23	10	70	12
8. Erysipelas	8	26	5	10	30	21	100	31	41	32	37	30	71	242	5	14	32	51	2
9. Febris puerperalis	1	2	»	1	»	6	10	»	7	»	»	1	6	14	»	»	1	1	»
10. Tetanus & Trismus neonat.	»	»	»	»	»	1	1	»	2	»	1	2	1	6	»	3	2	5	»
11. Pemphigus neonat.	»	»	»	»	»	2	2	»	2	»	»	1	3	6	»	»	2	2	»
12. Febris intermittens	»	»	»	1	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
13. Febris rheumatica	12	25	7	18	37	51	150	42	88	100	69	64	112	475	18	15	56	89	3
14. Pneumonia crouposa	13	25	9	9	48	60	164	73	101	90	96	56	127	543	42	41	65	148	7
15. Tuberculosis pulm. & laryng.	23	42	5	13	80	38	201	62	99	77	119	92	164	613	33	20	96	149	2
16. Tracheo-Bronchitis	246	305	64	129	277	543	1564	709	856	509	678	590	1125	4467	400	180	652	1232	17
17. Bronchopneum. & Bronchitis capill.	41	56	25	25	92	115	354	138	259	158	210	171	391	1327	53	92	104	249	34
18. Influenza	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
19. Angina tonsillaris	155	283	76	156	514	444	1628	662	1268	696	747	535	1286	5194	349	294	903	1546	126
20. Cholerine & Catarrh. int. acut.	84	134	46	60	152	283	759	390	493	284	441	337	717	2662	214	184	382	780	13
21. Varicellæ	10	11	5	6	13	6	51	27	46	27	9	13	60	182	3	12	8	23	1
22. Rubeolæ	4	13	»	4	3	4	28	12	22	13	9	5	9	70	»	1	36	37	2
23. Poliomyel. ant. acut.	»	»	»	»	1	2	3	1	2	1	4	»	6	14	1	3	2	6	»
Sum	732	1202	303	556	1704	2058	6555	2686	4762	2681	3446	2520	5478	21573	1640	1253	3272	6165	237
Alii morbi																			
24. Gonorrhoea																			
25. Ulcus venereum																			
26. Syphilis acquisita (e coît. imp.)																			
27. Syphilis (acquisit.) insons																			
28. Syphilis congenita																			
29. Scabies																			
30. Delirium tremens																			

Deraf behandlede paa Hospital			Fra 0—1 Aar	Fra 1—5 Aar	Fra 5—15 Aar	Fra 15—65 Aar		65 Aar og derover		Ialt. Total	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	
Paa civile Hospitaler	Paa Garnisonshosp.	Tilsammen				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder														
51	»	51	»	1	10	28	15	2	1	57	3	2	5	5	6	4	2	5	8	11	3	3	1
8	3	11	2	3	3	2	1	»	»	11	»	1	1	1	1	2	2	1	»	2	»	»	2
939	29	968	15	313	546	77	133	»	»	1084	103	97	66	82	57	57	49	66	109	120	139	139	3
1169	12	1181	11	362	872	54	76	»	»	1375	146	120	128	113	109	81	58	80	123	142	155	120	4
218	29	247	142	1844	1962	56	53	»	»	4057	142	182	255	378	510	601	389	213	227	317	394	449	5
190	3	193	395	1154	458	11	27	»	»	2045	210	172	120	160	162	159	146	174	147	193	233	169	6
42	34	76	2	69	346	69	56	»	2	544	55	54	52	68	55	71	33	23	23	18	35	57	7
139	7	146	4	8	27	112	190	13	41	395	32	30	44	29	29	27	25	26	24	36	57	36	8
4	»	4	»	»	»	»	25	»	»	25	4	4	4	3	1	1	»	»	1	2	3	2	9
2	»	2	12	»	»	»	»	»	»	12	2	»	»	»	»	2	1	1	»	2	2	2	10
1	»	1	10	»	»	»	»	»	»	10	»	»	1	2	»	»	»	»	2	5	»	»	11
»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	12
259	27	286	1	14	116	292	277	9	8	717	64	52	55	63	63	68	43	53	63	59	62	72	13
382	33	415	30	125	155	335	157	24	36	862	76	65	101	95	93	79	52	50	54	66	62	69	14
556	7	563	1	15	42	484	412	2	9	965	88	70	68	80	72	80	82	83	75	107	89	71	15
126	36	162	566	1505	1235	1310	1847	253	564	7280	1437	858	819	598	457	393	271	235	330	656	574	652	16
329	87	416	356	593	278	275	260	76	126	1964	406	202	191	169	154	136	114	73	88	142	154	135	17
171	130	301	15	181	256	1071	1040	53	109	2725	788	390	304	242	110	58	48	48	79	209	220	229	18
877	657	1534	96	1380	2988	2029	1959	10	32	8494	686	693	751	763	720	682	449	541	787	897	882	643	19
206	»	206	1028	954	410	694	873	84	171	4214	220	222	220	248	338	431	490	563	541	363	334	244	20
15	2	17	20	95	130	6	6	»	»	257	23	32	33	23	17	22	12	3	23	21	26	22	21
3	2	5	3	37	88	6	3	»	»	137	1	9	24	32	31	17	11	1	2	3	5	1	22
18	»	18	1	16	5	1	»	»	»	23	2	»	1	1	»	»	1	2	10	4	1	1	23
5705	1098	6803	2710	8669	9927	6914	7410	526	1099	37255	4488	3256	3243	3155	2985	2971	2278	2241	2717	3375	3430	3116	
976	319	1295	2	41	35	4799	980	3	»	5860	532	396	365	428	451	425	566	599	630	538	501	429	24
131	5	136	»	1	1	449	67	»	»	518	45	52	52	42	37	34	52	41	46	44	35	38	25
665	77	742	»	»	»	1052	511	»	1	1564	162	128	106	120	132	134	128	126	150	124	138	116	26
11	»	11	6	2	11	9	12	»	»	40	4	1	3	2	3	5	2	2	4	5	1	8	27
49	»	49	70	8	17	7	7	»	»	109	12	12	8	7	13	2	5	5	8	4	19	14	28
642	14	656	36	347	685	685	467	5	»	2225	232	157	168	203	194	130	137	131	125	275	283	190	29
282	»	282	»	»	»	365	33	6	»	404	28	28	29	40	36	38	28	30	34	48	29	36	30
8461	1513	9974	2824	9068	10676	14280	9487	540	1100	47975	5503	4030	3974	3997	3851	3739	3196	3175	3714	4413	4436	3947	

København.
Ville de Copenhague.
ca. 483,000 Indbyggere.

Tab. 6. Oversigt over Befolknings-, Beboelses- og Dødelighedsforhold i ethvert af Stadens hygiejniske Kvarterer i Aaret 1913.

København. Ville de Copenhague.	Befolkning. Population.									Af 1000 Individer døde i 1913		Areal i ha.
	Beregnet 1. Juli 1913	Af 1000 fandtes i	Af 1000 vare — 1. Febr. 1911 — 0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar	65 og derover	Af 1000 boede i 1 og 2 Værelsers Lejligheder 1. Februar 1906	1. Februar 1911	af epidemiske Sygdomme	af alle Dødsaarsager tilsammen	
Hele Byen. Total	483000	1000	21	80	177	662	60	439	416	2.6	13.4*)	6933
Quartiers: Kvarter I. Gamle Bys ældre Del	10500	22	10	46	125	**722**	**97**	281	295	1.8	13.0	28
— II. Gamle Bys yngre Del	17100	35	14	43	118	**723**	**102**	323	287	2.2	16.7	88
— III. Gammelholm	6000	13	7	42	111	**756**	**84**	117	103	1.8	11.5	17
— IV. St. Annæ Øster	8400	17	11	35	116	**767**	**71**	173	149	1.2	13.5	44
— V. St. Annæ Vester	24300	50	16	65	154	**695**	**70**	498	475	3.0	13.7	66
— VI. Kristianshavn	26400	54	22	76	**161**	**688**	53	591	548	3.3	12.8	419
Indre By. — Ville centrale	92300	191	16	57	139	**712**	**76**	388	379	2.6	13.8	662
Quartiers: Kvarter VII. Voldkvarteret	43200	89	12	43	115	**749**	**81**	248	230	1.6	9.9	337
— VIII. Østerbro	65100	135	**23**	**87**	**188**	656	46	408	385	1.8	9.9	502
— IX. Blegdam	35600	74	**21**	74	168	659	**78**	493	481	2.9	15.5	138
— X. Ydre Nørrebro	55200	114	**25**	**99**	**204**	613	**59**	578	546	4.1	15.9	342
— XI. Blaagaard	36600	76	**22**	77	168	658	**75**	538	527	2.7	14.8	83
— XII. Vesterbro	77600	161	**24**	**86**	**184**	657	49	499	463	2.8	11.9	281
Ydre By. — Ville extérieure	313300	649	**22**	**80**	175	662	61	390	439	2.7	12.3	1682
Quarts.: Kvarter XIII. Valby	15400	32	**26**	**98**	**243**	594	39	271	244	1.2	8.4	1155
— XIV. Brønshøj	19800	41	**27**	**116**	**249**	570	38	361	323	2.3	10.5	2034
— XV. Sundby	41200	85	**26**	**107**	**233**	599	35	474	428	2.3	10.4	1400
Forstæder. — Faubourgs	76400	158	**26**	**108**	**239**	590	37	405	364	2.1	10.0	4589
Havnen. — Le port	1000	2										

*) I hele Byens Dødelighed ere indbefattede de udenbys hjemmehørende, der ere døde paa Byens Hospitaler (Y compris les personnes domiciliées hors Copenhague).

Calculée le 1. Juillet 1913	Proportion pour 1000	Proportion pour 1000 par âge — recensée 1. Fevr. 1911 —	Pour 1000 habitants logés en 1 ou 2 immeubles le 1. Fevr. 1906	le 1. Fevr. 1911	Maladies épidémiques	Toutes les causes de décès	Superficie 1 ha. = 1.8128 Tdr. Land
					Mortalité de l'an 1913 sur 1000 habitants		

Kvarter I.: St. Peders, Bispegaardens, Universitetets og Synagogens Roder samt Frimands Kvarter.

Kvarter II.: Nikolaj, Gammelstrands, Slotsholms, Raadhusets, Kalvebodernes, Pilestrædes, Hovedvagtens, Trinitatis og Reformert Kirkes Roder samt Snarens Kvarter.

Kvarter III.: Gammelholms Roder.

Kvarter IV.: Nyhavns, Marmorkirkens, Amalienborgs og Fr. Hospitals Roder.

Kvarter V.: Gothersgades, Frimurerlogens, Kongens Haves, Garnisons Hospitals og Nyboders Roder.

Kvarter VI.: Kristians Kirkes, Frelsers Kirkes, Amagerbros, Skydeskolens og Nyholms Roder.

Kvarter VII.: Tivolis Rode, Reventlovsgades, Vandværkets, Ørstedsparkens, Gyldenløves, Peblingesøens, Frederiksborggades, Søtorvets, Kommunehospitalets, Rørholms, Sølvgades, Børnehospitalets, Øster Farimagsgades, Classens og Kastellets Roder.

Kvarter VIII.: Østerbros, Kalkbrænderiets, Øresunds, Rosenvængets, Aggersborgs, Strandboulevardens, Bogensegades, St. Jakobs, Viborggades, Bryggervangens, Niels Finsens, Kildevælds og Strandvejens Roder samt Frihavnskvarteret.

Kvarter IX.: Ravnsborgs, St. Hans og Blegdams Roder.

Kvarter X.: Havremarkens, Lersøens, St. Stefans, Balders, Raadmands, Ægirs og Fælled Roder.

Kvarter XI.: Aaboulev., Blaagaards, Helligkorskirkens og Kirkegaards Roder.

Kvarter XII.: Gl. Kongevejs, Gasværkets, Skydebanens, Absalons, Istedgades, Sorte Hests, Enghavevejs, Kaalundsgades, Sankelmarks, St. Matthæus, Sønderboulevards, Vesterfælleds og Kvægtorvets Roder.

Kvarter XIII.: Jesuskirkens og Søndermarkens Roder, Damhussøen, Vigerslev, Kongens Enghave.

Kvarter XIV.: Brønshøj, Emdrup, Husum, Utterslev og Vanløse.

Kvarter XV.: Sundbyvesters, Eksercerpladsens, Saltholmens, Lyongades, Hessensgades og Sundbyøster Roder samt Overdrevet.

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1914

AF

A. ULRIK
Stadslæge

KØBENHAVN
F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI
1915

INDHOLD.

Sundhedstilstanden i 1914 ... 1
Meteorologiske Forhold ... 1
Sygelighed og Dødelighed ... 1
1) *Epidemiske Sygdomme* ... 4
Febris typhoidea ... 4
Meningitis cerebrospinal. epidem. ... 7
Poliomyelitis ant. acut. ... 9
Diphtheria & Croup ... 10
Scarlatina ... 13
Morbilli ... 15
Tussis convulsiva ... 18
Angina parotidea ... 21
Erysipelas ... 22
Febris puerperalis ... 22
Trismus & Tetanus neonat. ... 23
Pemphigus neonatorum ... 23
Febris intermittens ... 23
Febris rheumatica ... 23
Pneumonia crouposa ... 24
Pneumonia catarrhalis ... 25
Tracheobronchitis ... 26
Influenza ... 27
Angina tonsillaris ... 27
Cholerine ... 28
2) *Tuberkulose* ... 30
Tuberculosis pulmonum ... 30
Alii morbi tuberc. ... 35
3) *Andre Sygdomme* ... 35
Morbi venerei (Gon., Ulc. ven., Syphilis) ... 35
Scabies ... 37
Delirium tremens ... 38
Cancer ... 38
Diabetes mellitus ... 42
4) *Sygdomme i Garnisonen* ... 42

Befolkningsforhold ... 43
Folketal, Tilvækst, Beboelsestæthed ... 43
Ægteskaber ... 45
Fødsler ... 45
Dødsfald ... 48
Dødfødte ... 56

Offentlig Sundhedspleje ... 58
Karantænevæsen ... 58
Vaccination ... 58
Sundhedskommissionens Tilsyn med Boliger ... 60
Vandklosetter ... 62
Tilsyn med Plejebørn ... 62
Sundhedskommissionens Laboratorium ... 64
Kontrol med Drikkevandet ... 70
Undersøgelse af Levnedsmidler ... 72
Tilsyn med Mælkeudsalg ... 75
Tilsyn med Kødvarer ... 77
Sundhedskommissionens Desinfektionsstation ... 79

Tabeller: 1. Dødelighed (Dødsaarsager, Aldersklasser); 2. Dødelighed (Dødsaarsager efter Sygekvarter og Aarstid); 3. Dødelighed (efter Alder og Aarstid); 4. Dødsfald (efter Alder og Sygekvarter), Ægteskaber, Fødsler, Dødfødte; 5. Epidemiske Sygdomme; 6. Kvarterernes Areal og Folketal, relative Dødelighed og Dødelighed af epidemiske Sygdomme, Befolkningens Aldersklassefordeling ved sidste Folketælling, Boligforhold, Kvartergrænser.

Sundhedsvæsenets Lægepersonale.

Stadslæge: Axel Ulrik.
Vicestadslæge: Povl Heiberg.

Kredslæger:

I. Povl Heiberg.
II. J. P. Chrom.
III. Axel Jørgensen.
IV. Poul Hertz.
V. H. A. Nielsen.
VI. S. Schou.
VII. C. A. Blume.
VIII. A. Gramstrup.
IX. V. Nissen.

Dyrlæger:

I. St. Friis.
II. G. Gautier.

Medicinalstatistisk Kontor:

Chef: Søren Hansen.
1. Assistent: Holger Hoff.
2. » H. P. Willadsen Aaskov.

SUNDHEDSTILSTANDEN I 1914

Meteorologiske Forhold.

Om Københavns meteorologiske Forhold i 1914 giver det meteorologiske Institut følgende Oplysninger:

1914	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Aaret
Middelvarme C°	0.1	3.8	3.2	8.3	10.9	15.3	19.4	17.5	13.5	9.2	4.7	4.3	9.2
Middelfugtighedsgrad i pCt.	88	88	86	75	69	68	75	78	75	84	87	89	80
Middellufttryk i mm. ved Havet og 45° Br.	762.7	758.8	752.1	763.2	762.3	761.5	758.0	762.8	760.6	763.7	758.7	755.1	759.9
Nedbør, mm	27.9	29.2	71.5	56.4	21.9	14.7	97.8	42.1	40.5	30.9	47.1	57.7	537.7
Dage med Nedbør	11	11	23	16	15	10	14	11	14	11	20	18	174
» » Sne	3	2	9	»	»	»	»	»	»	»	2	5	21
» » Hagl	»	»	3	2	»	»	1	»	»	»	»	»	6
» » Torden	»	»	»	2	2	1	3	3	1	»	»	»	12
» » Storm	»	1	»	»	»	1	»	»	1	4	1	»	8
Antal Timer med Solskin	10.7	19.9	55.5	204.2	215.9	255.5	255.8	188.9	195.4	37.9	23.6	5,7	1469.0

Januar fik med Vinde overvejende omkring Vest omtrent normal Temperatur og Nedbør. *Februar* havde med sydvestlige og vestlige Vinde usædvanlig mildt Vejr og normal Nedbør. *Marts* havde med vestlige Vinde mildt Vejr og stor Nedbør. *April* fik med Vinde omkring Vest usædvanlig mildt Vejr og stor Nedbør. *Maj* havde overvejende nordvestlige Vinde, noget over normal Temperatur og lille Nedbør. *Juni* fik med Vinde omkring Nordvest noget over normal Temperatur, meget lille Nedbør og rigeligt Solskin. *Juli* havde variable Vinde, usædvanlig varmt Vejr med rigeligt Solskin og stor Nedbør. *August* var temmelig varm med vestlige og nordvestlige Vinde; Nedbøren var lille og Solskinstimernes Antal stort. *September* havde vestlige Vinde, noget over normal Temperatur, lidt under normal Nedbør og rigeligt Solskin. *Oktober* fik med usædvanlig hyppige, østlige Vinde noget over normal Temperatur og meget lille Nedbør. *November* havde med skiftende Vinde normal Temperatur og rigelig Nedbør. *December* havde meget hyppige sydvestlige og vestlige Vinde med meget mildt Vej og stor Nedbør. *Aaret* havde overvejende vestlige Vinde; Nedbøren blev omtrent normal; Middeltemperaturen var usædvanlig høj, den højeste i de sidste 80 Aar.

Sygelighed og Dødelighed.

I 1914 var Sundhedstilstanden i København god, omtrent som i 1912, men den epidemiske Sygelighed naaede ikke den samme usædvanlig lave Grad som i det nærmest foregaaende Aar. De fleste epidemiske Sygdomme havde en større Udbredelse end i 1913, men Kighoste var mindre udbredt end i noget andet Aar siden Aar 1900.

Aar	Beregnet Folkemængde ved Aarets Midte	Alle anmeldte Sygdomstilfælde	Anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme	Paa 1000 Indbyggere faldt af epidemiske Sygdomme
1882	255000	55029	46195	181
1883	263000	49290	39221	142
1884	274000	57878	47285	173
1885	284000	47499	36775	129
1886	289000	54971	44359	153
1887	295000	59889	50603	171
1888	303500	49807	41354	136
1889	308600	66336	58376	189
1890	314600	61894	54142	172
1891	319000	75005	67708	212
1892	323000	60626	53371	165
1893	327000	65893	58191	178
1894	331300	61918	54860	165
1895	335700	57764	50981	152
1896	340500	48163	41074	121
1897	345000	49239	41573	121
1898	349000	47340	38968	112
1899	354000	61092	52930	150
1900	358000	51463	43228	121
1901	381000	60215	50736	133
1902	411000	50050	40961	100
1903	417000	53457	44388	106
1904	423000	50950	42331	100
1905	425000	57527	49228	116
1906	432000	47959	39203	91
1907	439000	56930	46418	106
1908	445000	64127	51175	115
1909	450000	55335	42388	94
1910	459000	56338	43343	94
1911	465000	63450	50332	108
1912	473500	53332	41292	87
1913	483000	47975	37255	77
1914	492000	55891	43465	88

Folkemængden blev af Stadens statistiske Kontor beregnet til 492000 ved Aarets Midte (den 1/7 1914) og dette Tal er benyttet som Udgangspunkt for Beregningerne i nærværende Aarsberetning. Efter Udfaldet af Politiets Mandtal i Maj 1915 er Kontoret kommet til det Resultat, at Folkemængden maa anslaas lidt lavere, nemlig til 490750 som Middeltal for Kalenderaaret 1914, eller for København indenfor Byens gamle Grænser 410000, for Valby 17350, Brønshøj 20500 og Sundby 42900. Afvigelsen fra det oprindelig beregnede skyldes muligvis Fordelingen af den under den europæiske Krig indkaldte Sikringsstyrke, som, skønt hørende til Byens Garnison og delagtig i dens Sygelighed, tildels har Ophold udenfor Københavns Kommunes Grænser. For Kvotientberegningen af Aarets Sygelighed og Dødelighed har den nævnte ringe Forskel i Henseende til anslaaet Folkemængde ikke nævneværdig Betydning.

Der anmeldtes i 1914 ialt 55891 Sygdomstilfælde mod 47957 i 1913 og 53332 i 1912, deraf 43465 Tilfælde af epidemiske Sygdomme mod 37255 i 1913 og 41292 i 1912. Den epidemiske Sygelighed blev herefter i 1914 c. 88 for hver 1000 Indbyggere, altsaa højere end i 1913, da Kvotienten var 77, og omtrent som i 1912, da den var 87, men forøvrigt havde disse 3 Aar, 1912, 1913 og 1914, en lavere epidemisk Sygelighed end noget forudgaaende Aar. Det maa erindres, at fra 1906 er Lunge- og Strubetuberkulose anmeldt paa Ugelisterne som epidemisk Sygdom.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oktb.	Novb.	Dcb.
1886—1895	208	176	193	155	151	143	130	130	144	144	174	267
1896—1901	180	229	224	135	120	113	92	121	121	121	145	140
1902—1906	185	175	150	129	109	99	81	103	101	108	117	130
1907—1911	212	208	151	127	113	103	75	105	105	96	120	123
1912	143	144	121	97	91	82	69	86	91	94	168	169
1913	145	116	105	105	96	100	74	72	91	109	114	102
1914	136	147	144	113	105	97	77	101	109	107	131	164

I foransfaaende Talrækker er udregnet, hvormange epidemiske Sygdomstilfælde der gennemsnitlig anmeldtes pr. Dag i hver af Aarets Maaneder, sammenlignet med Gennemsnittet for tidligere Aar. Gennemsnitlig anmeldtes i 1914 119 Tilfælde for hver Dag i Aaret, men dette Gennemsnit blev overskredet i Januar til Marts paa Grund af Hyppigheden af katarralske Lungeaffektioner og ved Mæslingeepidemiens Kulmination, samt i November—December, i hvilken sidste Maaned navnlig Influenzaepidemien gav Anledning til en stor Mængde Anmeldelser. De færreste Anmeldelser indløb i Juli Maaned.

Anmeldte Tilfælde af **epidemiske Sygdomme** (Tab. 5. 1—23)* paa 1000 Indbyggere	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	**Hele Staden**
1900—04	95	84	89	94	101	110	97	89	115	93	77	85	98	93	89	74	107	95	95
1905—09	88	73	74	86	88	110	87	82	97	82	72	74	93	86	115	79	90	93	88
1910	88	74	67	81	82	126	88	72	86	78	80	81	83	81	103	64	94	88	84
1911	102	91	73	88	90	125	100	87	100	87	82	95	102	94	138	74	100	101	97
1912	84	72	70	68	75	105	83	67	73	73	66	70	74	71	98	56	82	79	75
1913	70	70	50	66	70	78	71	62	73	75	62	69	71	69	106	63	79	81	71
1914	86	79	56	61	82	76	77	75	81	74	81	78	84	80	111	63	90	88	80

*) Influenza ikke medregnet.

Fordelingen af de anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme paa Byens Kvarterer fremgaar af foranstaaende Tabel. Færrest Tilfælde anmeldtes fra Gammelholm, derefter fra St. Annæ østre Kvarter og Brønshøj, flest fra Valby, der ligesom i 1913 havde en høj epidemisk Sygelighed.

Blandt de anmeldte ikke epidemiske Sygdomme er Tallet for veneriske Sygdomme noget højere end i det foregaaende Aar, et Forhold, som uden Tvivl staar i Forbindelse med Sikringsstyrkens Indkaldelse, idet Stigningen af Tilfældenes Antal navnlig er kendelig i Aarets sidste 5 Maaneder.

Den epidemiske Dødelighed var i 1914 2,7 for 1000 Indbyggere, størst var den i Brønshøj, det ydre Nørrebro og St. Annæ vestre Kvarter, hvor den naaede henholdsvis 3,7, 3,6 og 3,5 for 1000 Indbyggere.

Byens samlede Dødelighed viser ved Betragtning af en længere Aarrække en stadig Aftagen, om end med mindre Svingninger. I Aarene 1890—94 døde endnu gennemsnitlig 20,8 af 1000 Indbyggere om Aaret, i 1895—99: 17,8, i 1900—04: 16,3, i 1905—09: 15,6, i 1910: 14,2, i 1911: 14,8, i 1912: 14,0, og i 1913: 13,4. I 1914 har Københavns samlede Dødelighed atter været den samme som i 1912, nemlig *14,0* af 1000 Indbyggere.

Dødelighed 1900—1914	Døde af epidemiske Sygdomme (Tab. 2 Nr. 1—15) paa 1000 Indbyggere							Døde af alle Dødsaarsager tilsammen paa 1000 Indbyggere						
	1900-04	1905-09	1910	1911	1912	1913	1914	1900-04	1905-09	1910	1911	1912	1913	1914
I. Gamle Bys ældre Del	2.9	2.9	2.1	2.1	2.0	1.8	2.2	14.9	14.2	14.0	12.9	14.2	13.0	15.2
II. Gamle Bys yngre Del	3.7	2.6	2.0	2.6	3.2	2.2	2.1	17.2	16.2	14.9	17.5	16.1	16.7	16.4
III. Gammelholm	1.9	1.9	0.8	1.7	2 0	1.8	1.2	11.8	12.2	11.8	11.2	11.9	11.5	11.7
IV. St. Annæ Ø. Kvarter	2.6	2.2	2.0	2.1	1.3	1.2	1.0	16.3	18.2	16.2	11.3	11.0	13.5	10.4
V. St. Annæ V. Kvarter	3.9	3.8	3.6	3.4	2.4	3.0	3.5	16.2	15.9	15.7	15.7	14.5	13.7	16.0
VI. Kristianshavn	4.5	4.3	4.2	3.4	3.9	3.3	3.1	16.7	15.8	15.6	13.3	14.5	12.8	13.3
Indre By	3.6	3.3	2.9	2.9	2.8	2.6	2.6	16.1	16.0	15.0	14.4	14.3	13.8	14.4
VII. Voldkvarteret	1.9	2.1	1.5	1.8	1.1	1.6	1.4	11.0	10.9	11.4	10.7	10.7	9.9	11.8
VIII. Østerbro	3.7	2.9	2.6	2.3	2.4	1.8	2.0	12.4	11.1	10.7	10.1	10.4	9.9	9.7
IX. Blegdam	4.2	4.1	3.5	3.7	3.1	2.9	2.9	15.1	15.1	13.3	17.3	16 3	15.5	15.8
X. Nørrebro	5 7	5.1	4.8	4.3	4.4	4.1	3.6	22.7	19.7	18.0	17.6	17.1	15.9	16.7
XI. Blaagaard	4.9	4.4	2.9	3.8	3.1	2.7	3.2	17.7	17.1	15.5	16 2	15.3	14.8	15.6
XII. Vesterbro	4.9	4.0	3.0	3.5	2.5	2.8	2.8	15.5	14.4	12.0	13.5	11.9	11.9	12.7
Ydre By.....	4.2	3.7	3.1	3.2	2.8	2.7	2.6	15.5	14.6	13.3	13.9	13.3	12.3	13.3
XIII. Valby	3.8	3.6	2.4	3.4	1.8	1.2	2.0	13.8	13.3	11.6	11.8	10.5	8.4	9.7
XIV. Brønshøj.....	5.5	4.9	3.8	4.1	2.8	2.3	3.7	17.9	15.0	12.6	12.4	11.1	10.5	12.1
XV. Sundby	4.2	4.1	3.5	3.2	2.6	2.3	2.1	14.9	13.4	12.0	12.2	10.9	10.4	10.3
Forstæder	4.6	4.2	3.4	3.5	2.5	2.1	2.5	15.8	13.7	12.0	12.2	10.9	10.0	10.6
Hele Byen.....	4.1	3.9	3.1	3.3	2.8	2.6	2.7	16.3	15.6	14.2	14.8	14.0	13.4	14.0
(Udenbys fraregnede)	—	—	—	—	—	—	—	(15.9)	(14.9)	(13.6)	(13.9)	(13.2)	(12.6)	(13.2)

Ifølge den af Frederiksbergs Stadslæge udgivne Aarsberetning for 1914 var Dødeligheden i denne af Københavns Areal omsluttede Kommune 13,0 pro Mille i det forløbne Aar (naar de ikke i Frederiksberg hjemmehørende medregnes*). Den samlede Dødelighed i Aaret 1914 for Befolkningen i det af de to sammenvoksede Kommuner dannede Bykompleks, tilsammen med 587000 Indbyggere, viser sig at være 13,8 af 1000 Indbyggere.

For ingen af Dødsaarsagerne opføres i 1914 usædvanlig høje Tal, men Tallene vare gennemgaaende højere, Kighostedødeligheden undtagen, end de tilsvarende for det foregaaende Aar.

Fradrages de Døde, der ikke var hjemmehørende i København, synker Dødelighedskvotienten til 13,2 p. M.

1) *Epidemiske Sygdomme.*

Af **Pest, Kolera, eksantematisk Tyfus, Blodgang** eller **Kopper** forekom intet Tilfælde i 1914.

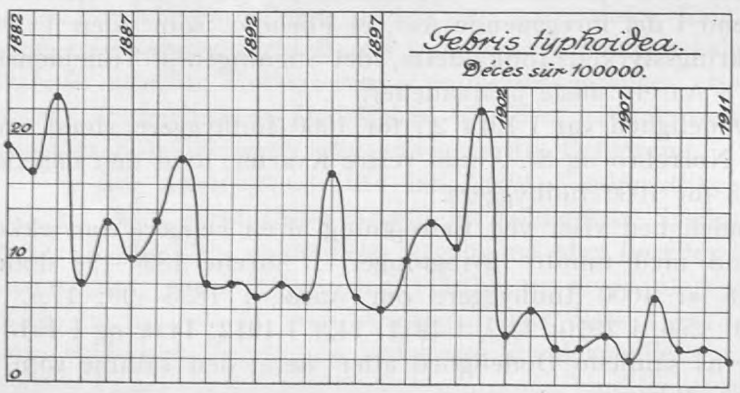

Tyfoid Feber *(Febris typhoidea)* optraadte i 1914 med 77 Tilfælde. Antallet af anmeldte Tilfælde var saaledes højere end i 1913, da der kun anmeldtes 57 Tilfælde, og omtrent som i 1912, da Tallet var 75. De anmeldte Tilfælde udgjorde 0,16 pro Mille af Stadens Befolkning

*) Fradrages disse, bliver Dødeligheden i Frederiksberg i 1914 11,1 p. M.

mod 0,12 i 1913, som er det Aar, i hvilket Tilfældenes Antal var lavere end i noget andet Aar.

Anmeldte Tilfælde af Febris typhoidea 1882—1914
i pro Mille af Befolkningen.

1882 1.91	1887 1.60	1892 0.81	1897 0.57	1902 0.59	1907 0.22	1912 0.16
1883 1.69	1888 1.72	1893 0.78	1898 0.62	1903 0.59	1908 0.71	1913 0.12
1884 2.20	1889 2.94	1894 1.09	1899 1.16	1904 0.43	1909 0.17	1914 0.16
1885 1.74	1890 1.01	1895 1.86	1900 0.96	1905 0.20	1910 0.21	
1886 1.94	1891 0.88	1896 0.70	1901 1.56	1906 0.84	1911 0.14	

Febr. typhoid.	Anmeldte		Døde af Fb. typh.		
	Tilfælde i Femaaret	p. M. af Befolkn. aarlig	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	Aarlig pr. 1000 Indbg.
1882—1886	2592	1.90	210	8.5	0.16
1887—1891	2498	1.63	165	7.4	0.11
1892—1896	1740	1.05	149	8.7	0,09
1897—1901	1834	1.03	224	11.9	0.12
1902—1906	931	0.44	85	9.1	0.04
1907—1911	648	0.29	73	12.0	0.03
1912	75	0.16	10	13.3	0.02
1913	57	0.12	3	5.3	0.01
1914	77	0.16	13	16.9	0.03

De fleste af Tilfældene anmeldtes i August, som havde 23 Anmeldelser, derefter i Oktober med 16 Anmeldelser, men forøvrigt vare Tilfældene spredte over alle Aarets Maaneder.

Anmeldte Tilfælde af Febr. typh.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	182	125	145	130	112	231	286	341	349	310	219	162	2592
1887—1891	159	104	124	124	120	157	375	385	314	285	197	144	2498
1892—1896	68	63	48	64	130	307	155	158	218	266	141	122	1740
1897—1901	55	56	42	42	76	102	135	288	418	258	225	137	1834
1902—1906	85	80	41	38	39	43	47	120	148	160	91	39	931
1907—1911	16	15	22	16	15	41	46	170	181	65	31	30	648
30 Aar gennemsnitlig aarlig	18	15	11	14	16	29	35	49	54	45	30	21	341
1912	»	4	3	3	1	1	10	14	10	12	15	2	75
1913	3	2	5	5	6	4	2	5	8	11	3	3	57
1914	5	3	4	2	3	2	6	23	6	16	5	2	77

Fra Vesterbro anmeldtes 14 Tilfælde, fra Østerbro 12, men nogen særlig Ophobning i enkelte Kvarterer fandt ikke Sted. Blandt Garnisonen i og udenfor Byens Grænse opstod 10 Tilfælde, som behandledes paa Hærens Epidemihospital. 8 Tilrejsende medbragte Smitten fra Udlandet, og 5 Tilfælde indførtes fra Provinserne.

Anmeldte Tilfælde af **Febris typhoidea**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.*	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1882—1886	204	149	58	140	353	173	1077	313	117	161	241	331	248	1411	»	»	»	»	104	2592
1887—1891	109	186	55	135	248	140	873	234	118	139	167	320	544	1522	»	»	»	»	103	2498
1892—1896	56	143	62	76	209	175	721	186	106	121	90	184	295	972	»	»	»	»	47	1740
1897—1901	117	316	27	43	124	71	698	154	227	138	162	116	265	1062	6	5	»	11	15	1834
1902—1906	38	77	14	27	61	38	255	62	84	67	55	65	173	506	29	35	78	142	28	931
1907—1911	8	15	6	10	28	44	111	28	115	64	79	57	75	418	13	11	65	89	30	648
30 Aar gennemsnitlig aarlig	18	30	7	14	34	21	125	33	26	23	26	36	53	196	4	5	14	8	22	341
1912	»	2	1	1	2	8	14	17	9	1	11	3	7	48	»	»	1	1	12	75
1913	»	2	1	»	1	3	7	2	10	6	3	6	9	36	1	3	8	12	2	57
1914	»	4	»	3	8	7	22	3	12	6	7	»	14	42	2	8	3	13	»	77

*) For Femaaret 1882—1886 er hele Garnisonen medregnet under St. Annæ Vester Kvarter.

Mere end et Tilfælde indenfor samme Familie indtraadte Oehlenschlægersgade 40, Saksogade 25, Tingvej 30 og Aabenraa 35.

37 af de angrebne vare Mænd, 25 Kvinder, 13 Børn mellem 5 og 15 Aar og 2 Børn mellem 1 og 5 Aar.

2 af Tilfældene anmeldtes som Paratyfus.

I 1914 indtraf 13 Dødsfald af tyfoid Feber.

Døde af **Febris typhoidea**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—25 Aar		25—45 Aar		45—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				M	K	M	K	M	K	M	K	
1882—1886	3	22	27	41	15	38	31	16	13	7	7	220
1887—1891	»	13	20	29	27	38	22	10	9	2	5	175
1892—1896	»	6	22	25	16	34	24	10	10	»	2	149
1897—1901	»	6	26	38	35	43	35	19	18	»	5	225
1902—1906	»	3	7	8	12	27	11	6	7	3	1	85
1907—1911	2	1	6	14	8	15	12	7	6	»	2	73
30 Aar gennemsnitlig aarlig	»	2	4	5	4	6	4	2	2	»	1	39
1912	»	»	»	4	1	2	2	1	»	»	»	10
1913	»	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»	3
1914	»	»	»	5	1	3	1	2	1	»	»	13

Mortalitetskvotienten var 0,026 pro Mille, hvilket er et højere Tal end de 3 foregaaende Aar og nærmer sig til Tallet for 1910. Letalitetskvotienten var usædvanlig høj nemlig 16,9 pCt., i 1910 var den 15,8, men forøvrigt har den i en lang Aarrække været betydelig lavere. Af 37 anmeldte voksne Mænd døde 10, af 25 Kvinder 3, af 15 Børn under 15 Aar ingen.

Af 77 anmeldte blev 72 eller c. 93 pCt. behandlede paa Hospital.

Febris typhoidea Døde paa 100,000 Indb.	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911	1912	1913	1914
Berlin	23	14	8	5	4	4	3	2	1	2
Kristiania	7	8	6	12	13	2	1	1	2	2
Hamburg	»	»	18	5	4	4	5	3	6	2
København	17	12	9	9	8	4	2	2	1	3
London	23	15	14	15	9	8	3	3	3	3
Rotterdam	21	16	9	22	11	11	6	5	4	4
Amsterdam	37	21	17	12	9	11	5	3	5	4
Stockholm	24	15	12	5	3	2	2	2	1	6

Som det fremgaar af ovenstaaende Sammenstilling, har den tyfoide Mortalitet ikke været høj i nogen af de større Byer, som her ere medtagne.

Om Tyfusdiagnosestationens Virksomhed er der fra Statens Seruminstitut modtaget nedenstaaende Meddelelse:

I Løbet af 1913 modtoges ialt 210 Blodprøver til Undersøgelse. Disse stammede fra 199 Patienter, idet 11 Prøver repræsenterede Gentagelser af tidligere Undersøgelser, enten for yderligere at sikre Diagnosen eller for at følge Svingningerne i Agglutinationsgraden.

	Antal Prø-ver	1/500	1/250	1/100	1/50	1/25	Ialt positive	Ingen Reaktion	Deraf senere Reaktion
Januar	19	»	»	»	1(1)	»	1	18	»
Februar	18	»	»	1	1(1)	1(1)	2	16	»
Marts	6	»	»	»	1(1)	»	1	5	»
April	10	»	1	»	»	»	1	9	»
Maj	18	»	»	2(1)	1	»	3	15	»
Juni	32	1	»	1	»	2(1)	4	28	1
Juli	17	3(1)	»	2	»	1	5	12	»
August	25	1	1	2(1)	»	»	4	21	»
September	11	1	»	»	»	»	1	10	»
Oktober	18	»	»	»	4(1)	»	3	15	»
November	18	»	»	1	»	»	1	17	»
December	18	1(1)	1(1)	1	»	»	3	15	1
	210	7(2)	3(1)	10(2)	8(4)	4(2)	29	181	2

Tallene i Parentes angiver, hvor mange af Tilfældene der gav Reaktion m. B. paratyphosus B.

Samtlige Blodprøvers Agglutinationsevne er undersøgt saavel overfor B. typhosus som overfor B. paratyphosus B. Om Prøvernes Resultat giver ovenstaaende Tabel nærmere Oplysning.

I to Tilfælde, hvor Reaktionen manglede, dyrkedes Tyfusbaciller fra Koaglet, i det ene Tilfælde indtraf Reaktionen senere.

Epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse (*Meningitis cerebrospinalis epidemica*) optraadte i 1914 med 8*) Tilfælde mod 11 i hvert af de to foregaaende Aar, 23 i 1911, 37 i 1910 og 71 i 1909. 6 af de anmeldte Tilfælde, d. e. 75 pCt., endte dødeligt.

	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894
Anmeldte	172	27	15	9	25	44	44	44	12
døde	80	24	9	0	10	34	25	22	4
	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Anmeldte	16	36	34	161	61	26	19	20	10
døde	9	19	13	83	28	10	12	10	7
	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912
Anmeldte	9	10	7	6	10	71	37	23	11
døde	5	4	1	1	5	37	20	14	6
	1913	1914							
Anmeldte	11	8							
døde	7	6							

Af Tilfældene optraadte de 4 i Juli, de øvrige spredte med enkelte Tilfælde i hver af Maanederne Februar, Marts, September og Oktober.

*) Paa Tab. 5 er opført 9 Tilfælde af Cerebrospinalmeningitis, men heri er medregnet et Tilfælde af ikke epidemisk Hjernerygmarvsbetændelse, hvor der ikke fandtes Meningokokker i Cerebrospinalvædsken.

Af **Meningit. cerebr. spinal. ep.** anmeldtes	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Novb.	Decb.	Ialt
1886—1908	46	53	83	122	184	135	56	39	24	24	22	27	815
1909	1	»	»	6	25	18	7	5	2	2	1	4	71
1910	3	3	11	6	4	2	3	»	»	3	1	1	37
1911	5	5	8	»	1	1	1	»	»	1	»	1	23
1912	»	3	»	2	»	»	2	»	1	»	2	1	11
1913	»	1	1	1	1	2	2	1	»	2	»	»	11
1914	»	1	1	»	»	»	4	»	1	1	»	»	8

De 4 Tilfælde i Juli Maaned, som alle endte med Døden, opstode blandt Arbejderne i Burmeister & Wains Formerværksted i Overgade over Vandet paa Kristianshavn. Til Forebyggelse af Smittefaren blev straks truffet de sædvanlige Forholdsregler: Lukning af Værkstedet, saa længe Rensning og Desinfektion stod paa, Indskærpning af de nødvendige Renlighedsforanstaltninger ved Opslag i Lokalet, Podninger fra Svælgsslimhinden hos samtlige for Smitten udsatte Arbejdere, som ved Sundhedspolitiets Hjælp bleve tilsagte til Møde paa Statens Seruminstitut. Smitten syntes øjeblikkelig standset ved disse Indgreb, som foretoges i Midten af Juli, men det fjerde og sidste Tilfælde i Maanedens Slutning nødvendiggjorde en Gentagelse af disse Foranstaltninger. Nogen Forbindelse mellem disse Tilfælde og tidligere eller senere ude i Byen indtrufne kunde ikke paavises.

Af **Meningit. cer. sp. ep.** anmeldtes	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1886—1908	29	65	11	23	115	82	325	82	56	83	60	72	113	464	2	3	2	7	1	815
1909	2	3	»	2	5	3	15	3	7	6	11	10	8	45	3	6	2	11	»	71
1910	1	»	1	1	1	2	6	2	7	3	4	4	5	25	»	3	3	6	»	37
1911	»	3	»	1	1	»	5	2	4	1	5	»	3	15	»	1	2	3	»	23
1912	»	»	»	»	»	2	2	»	1	»	1	»	7	9	»	»	»	»	»	11
1913	»	»	»	»	3	1	4	»	3	1	»	1	2	7	»	»	»	»	»	11
1914	»	»	»	1	1	1	3	1	1	1	1	»	1	5	»	»	»	»	»	8

De anmeldte Tilfældes og Dødsfaldenes Fordeling efter Køn og Aldersklasser fremgaar af følgende Oversigt:

Meningitis cerebrospin. ep.		0—5		5—15		15—25		over 25		Ialt		Tilsammen
		M.	K.	M.	K.	M	K.	M.	K.	M.	K.	
Anm. Tilf.	1899—1908	23	16	29	18	47	16	19	8	118	58	176
	1909	13	6	14	8	8	5	11	6	46	25	71
	1910	8	7	5	6	3	1	5	2	21	16	37
	1911	5	2	7	4	3	»	1	1	16	7	23
	1912	3	2	»	1	3	1	1	»	7	4	11
	1913	3	3	1	1	2	1	»	»	6	5	11
	1914	1	2	»	»	1	»	4	»	»	»	8
Døds-fald	1899—1908	9	8	13	8	19	8	15	3	56	27	83
	1909	6	3	8	5	3	4	6	2	23	14	37
	1910	2	4	3	5	»	»	3	3	8	12	20
	1911	4	1	3	2	3	»	»	1	10	4	14
	1912	3	1	»	»	1	»	1	»	5	1	6
	1913	2	2	1	1	»	1	»	»	3	4	7
	1914	1	1	»	»	»	»	4	»	»		6

2 af de Døde vare Børn under 5 Aar, en Dreng og en Pige.

Alle de anmeldte Tilfælde behandledes paa Sygehus, deraf et paa Hærens Epidemisygehus.

Paa Foranstaltning af Statens Seruminstitut blev i Aarets Løb, efter modtagen Meddelelse fra Stadslægekontoret, foretaget Undersøgelse paa Meningokokker i de Familier, i hvilke Cerebrospinalmeningitis var indtruffet. Hvor saadanne fandtes, blev de i den Anledning anvendelige Sikkerhedsforanstaltninger indskærpede.

Af **akut spinal Børnelamhed** (*Poliomyelitis anterior acuta*) anmeldtes 17 Tilfælde. Antallet var lavere end de 3 forudgaaende Aar, men det samme som i 1910, da der ogsaa indtraadte 17 Tilfælde. Ialt er der, siden Sygdommen i 1905 optraadte epidemisk i København, anmeldt 160 Tilfælde.

Paa Aarets Maaneder fordelte Tilfældene sig som nedenfor angivet.

Poliomyelit. ant. ac.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1905	»	»	»	»	»	»	3	9	6	4	2	2	26
1906	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2
1907	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	7	3	15
1908	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
1909	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	2
1910	»	»	»	»	»	»	»	1	7	5	»	4	17
1911	3	1	»	»	»	2	2	8	12	3	6	2	39
1912	»	1	1	1	»	2	3	4	3	1	1	1	18
1913	2	»	1	1	»	»	1	2	10	4	1	1	23
1914	2	2	»	2	»	2	1	4	1	1	2	»	17

I August anmeldtes 4 Tilfælde, de øvrige vare spredte over de fleste af Aarets Maaneder.

Af **Poliomyelit. ant. ac.** anmeldtes	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1905	»	»	»	2	»	1	3	»	»	2	7	2	7	18	»	2	3	5	»	26
1906	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2
1907	»	1	»	»	»	»	1	»	4	1	1	»	1	7	»	»	7	7	»	15
1908	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
1909	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	»	2
1910	»	2	»	»	2	3	7	»	»	»	3	4	2	9	»	»	1	1	»	17
1911	»	3	1	»	»	1	5	1	5	1	5	5	8	25	3	»	6	9	»	39
1912	»	»	»	»	»	1	1	»	4	1	2	2	4	13	2	»	2	4	»	18
1913	»	»	»	»	1	2	3	1	2	1	4	»	6	14	1	3	2	6	»	23
1914	1	1	»	2	1	1	6	»	2	3	1	1	3	10	»	»	1	1	»	17

Paa Vesterbro og i Blegdamskvarteret forekom 3 Tilfælde, i St. Annæ Østre Kvarter og paa Østerbro 2 Tilfælde, medens gl. Bys ældre Del, gl. Bys yngre Del, St. Annæ vestre Kvarter, Kristianshavn, ydre Nørrebro, Blaagaard og Sundby havde hver et Tilfælde.

Poliomyelit. ant. ac.	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	over 15 Aar	Ialt
1905	3	16	3	4	26
1906	»	1	1	»	2
1907	7	8	»	»	15
1908	1	»	»	»	1
1909	»	»	1	1	2
1910	3	11	3	»	17
1911	6	23	7	3	39
1912	1	12	4	1	18
1913	1	16	5	1	23
1914	2	7	7	1	17

Af de angrebne var 2 under 1 Aar, 7 mellem 1 og 5 Aar, 7 mellem 5 og 15 Aar og en ung Mand var 23 Aar gammel. 8 af de angrebne var af Mandkøn, 9 af Kvindekøn.

I 2 Tilfælde medførte Sygdommen Døden i det akute Stadium, nemlig hos 2 Pigebørn paa henholdsvis 6 og 14 Aar.

I 3 af Tilfældene syntes Smitten at kunne føres tilbage til et Landophold.

14 af de angrebne behandledes paa Hospital.

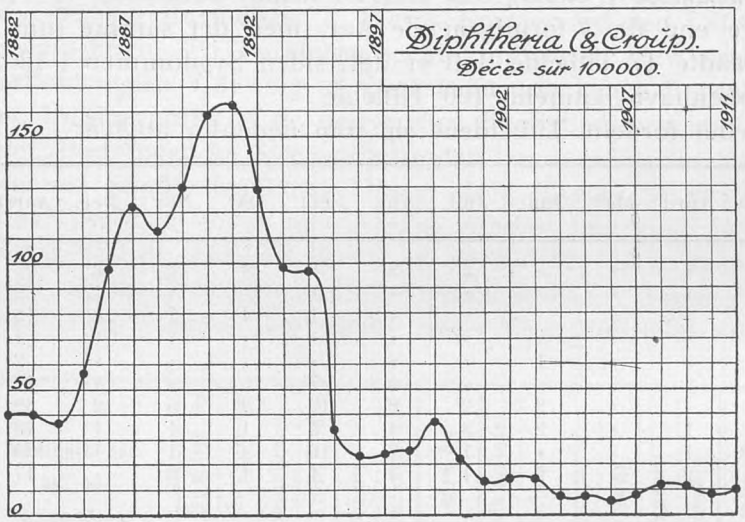

Af **ondartet Halssyge** (*Diphtheria faucium et laryngis*) behandledes 1169 Tilfælde eller 2,38 pro Mille af Befolkningen. Antallet var altsaa højere end i 1913, da det var 2,24 pro Mille, men lavere end i noget af Aarene fra 1908 til 1912. I 1907 var Forholdet omtrent som i 1914, men fra 1904 til 1906 var Tilfældenes Antal adskilligt lavere.

Aar	Indbygger-antal	Diphtheria faucium & laryngis				
		Anmeldte Tilfælde		Døde		
		Ialt	Af 1000 Indb.	Ialt	Af 100 anmeldte	Af 1000 Indb.
1882	255000	758	2.97	103	13.6	0.40
1883	263000	710	2.70	104	14.6	0.40
1884	274000	714	2.61	105	14.7	0.38
1885	284000	995	3.50	163	16.4	0.57
1886	289000	1834	6.35	287	15.6	0.99
1887	295000	2470	8.37	359	14.5	1.22
1888	303500	2972	9.79	341	11.5	1.12
1889	308600	3477	11.27	401	11.5	1.30
1890	314600	4418	14.04	501	11.3	1.59
1891	319000	4091	12.82	518	12.7	1 62
1892	323000	3622	11.21	417	11.5	1.29
1893	327000	3135	9.58	322	10.3	0.98
1894	331300	3339	10.08	320	9.6	0.97
1895	335700	1905	5.67	114	6.0	0.34
1896	340500	1642	4.83	78	4.8	0.23
1897	345000	1622	4 70	85	5.2	0.24
1898	349000	1513	4.34	86	5.7	0.25
1899	354000	2297	6.49	131	5.7	0.37
1900	358000	1572	4.39	77	4.9	0.22
1901	381000	1266	3.32	51	4.0	0.13
1902	411000	1120	2.73	58	5.2	0.14
1903	417000	1207	2.90	59	4.9	0.14
1904	423000	884	2.09	31	3.5	0.07
1905	425000	718	1.69	29	4.0	0.07
1906	432000	756	1.72	20	2.6	0.05
1907	439000	1008	2.30	34	3.4	0.08
1908	445000	1416	3.18	53	3.7	0.12
1909	450000	1200	2.67	51	4.2	0.11
1910	459000	1384	3.02	38	2.7	0.08
1911	465000	1617	3.48	47	2.9	0.10
1912	473500	1174	2.49	29	2.5	0.06
1913	483000	1084	2.24	25	2.3	0.05
1914	492000	1169	2.38	31	2.7	0.06

I Forhold til Folkemængden var Antallet af Dødsfald det samme som i 1912 og lidt højere end i 1906 og 1913, som ere de to Aar, der hidtil har vist den laveste Mortalitet. Letaliteten, 2,7 Procent, var ikke høj, men dog lidt over Gennemsnittet for de sidste 4 Aar.

Diphtheria faucium et laryngis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Difteri og Croup		
	I Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	I Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5011	3.6	762	15.2	0.58
1887—1891	17428	11.3	2120	12.2	1.55
1892—1896	13643	8.3	1251	9.2	0.84
1897—1901	8270	4.6	430	5.2	0.79
1902—1906	4685	2.2	197	4.2	0.20
1907—1911	6625	3.0	223	3.4	0.10
1912	1174	2.49	29	2.5	0.06
1913	1084	2.24	25	2.3	0.05
1914	1169	2.38	31	2.7	0.06

Tilfældenes Antal aftog i Aarets 7 første Maaneder, men fra August til December indtraadte atter en Forøgelse af Anmeldelsernes Antal.

Anmeldte Tilf. af Diphtheria faucium et laryngis	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	445	385	389	342	344	364	373	340	360	526	565	578	5011
1887—1891	1622	1400	1531	1363	1406	1625	1531	1275	1249	1402	1524	1500	17428
1892—1896	1303	1148	1359	1109	1155	1249	1131	934	948	1086	1109	1112	13643
1897—1901	869	731	790	712	691	675	518	571	609	672	774	658	8270
1902—1906	560	456	454	382	376	322	284	289	318	406	390	448	4685
1907—1911	902	626	630	582	506	460	292	329	445	637	647	669	6625
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	190	152	171	150	149	156	138	125	131	158	167	165	1859
1912	137	117	132	111	95	79	54	60	95	81	101	112	1174
1913	103	97	66	82	57	57	49	66	109	120	139	139	1084
1914	132	110	98	71	87	69	37	63	88	133	147	134	1169

Tilfældene vare ligelig fordelte over Byens Kvartere; intetsteds fandtes nogen paafaldende Ophobning af anmeldte Tilfælde.

Anmeldte Tilfælde af Diphtheria faucium et laryngis	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø.-Kv.	St. Annæ V.-Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	Forstæder	Havn og Red	Hele Byen
1882—1886	461	342	123	184	454	374	1938	599	247	323	313	555	1029	3066	»	»	»	»	7	5011
1887—1891	704	1382	363	451	2246	1106	6252	1986	1057	1716	1306	1927	2927	10919	»	»	»	»	257	17428
1892—1896	526	1129	281	430	1083	815	4264	1631	1031	1834	1109	1450	2197	9252	»	»	»	»	127	13643
1897—1901	207	633	124	162	717	480	2331	819	692	997	815	770	1609	5702	6	186	»	192	45	8270
1902—1906	83	185	58	111	252	162	851	372	554	483	572	380	758	3119	131	228	330	689	26	4685
1907—1911	120	197	64	95	280	204	960	419	1125	690	866	494	1038	4652	157	329	491	977	36	6625
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	70	196	34	48	167	105	507	194	124	201	166	176	319	1224	36	68	82	169	17	»
1912	18	40	7	27	54	57	203	102	122	103	154	79	191	751	28	52	140	220	»	1174
1913	16	36	7	20	48	55	182	68	118	107	116	96	156	641	47	71	139	257	4	1084
1914	13	30	9	7	42	51	152	80	143	106	113	86	165	693	77	61	183	321	3	1169

De fleste Tilfælde havde Sundby og Vesterbro, de færreste St. Annæ Østre Kvarter, Gammelholm og gamle Bys ældre Del.

Der indtraf ialt 31 Dødsfald, deraf 25 af Svælgdifteri og 6 af Strubehoste. I Morbiditetsstatistiken har disse to Former siden 1907 været opførte under et. Dødsfaldene vare spredte over alle Aarets Maaneder undtagen August; flest indtraadte i November.

Døde af **Diphtheria faucium et laryngis**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	74	62	74	39	72	42	55	42	44	95	81	82	762
1887—1891	218	178	218	199	175	154	152	127	135	143	195	226	2110
1892—1896	137	130	126	117	110	102	97	67	68	94	85	118	1251
1897—1901	54	43	52	37	41	23	25	25	27	22	37	44	430
1902—1906	25	17	22	17	26	12	13	13	8	20	14	10	197
1907—1911	26	22	26	25	24	10	10	6	18	16	17	23	223
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	18	15	17	14	15	11	12	9	10	13	14	17	165
1912	3	3	4	5	3	2	1	2	1	2	2	1	29
1913	5	»	1	1	1	1	1	1	»	4	4	6	25
1914	4	3	1	3	2	4	1	»	2	2	8	1	31

I Gennemsnit døde aarlig af Difteri (og Croup) i de forskellige Aldersklasser:

Døde af **Diphtheria faucium et laryngis**	0—1 Aar	1—2 Aar	2—3 Aar	3—4 Aar	4—5 Aar	5—10 Aar	10—15 Aar	15—20 Aar	over 20 Aar	Ialt
1882—1886	14	31	31	19	18	31	4	1	3	152
1887—1891	27	67	69	69	52	102	20	6	12	425
1892—1896	16	52	45	33	30	52	11	4	7	250
1897—1901	9	14	15	13	9	19	4	1	2	86
1902—1906	8	7	5	5	5	6	2	»	1	39
1907—1911	7	6	6	6	4	10	3	»	1	45
1912	4	6	4	6	3	6	»	»	»	29
1913	4	1	5	2	5	7	»	»	1	25
1914	3	6	1	2	2	14	3	»	»	31

Letalitetskvotienten, som for det samlede Antal anmeldte Tilfælde var 2,7 Procent, var i Alderen 0—1 Aar 27,3 pCt., i Aldersklassen 1—5 Aar var den 3,6 pCt., i Aldersklassen 5—15 Aar 2,7 pCt.; 222 Tilfælde blandt Voksne anmeldtes, men intet af disse medførte Døden.

1066, d: c. 91 pCt. af alle anmeldte, behandledes paa Hospital, deraf 67 paa Hærens Epidemisygehus.

Ifølge Meddelelse fra Difteridiagnosestationen undersøgtes i 1914 ialt 2870 Kulturer, af hvilke 2788 vare indsendte af Byens Læger, medens 82 hidrørte fra Patienter, der vare udskrevne fra Hospitalet. Af de førstnævnte indeholdt 694, af de sidstnævnte 47 Difteribaciller, medens Undersøgelsen i henholdsvis 2094 og 35 Tilfælde gav negativt Resultat.

Diphtheria faucium et laryngis Døde paa 100000 Indb.	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911	1912	1913	1914
København	45	125	104	26	11	10	10	6	5	6
Rotterdam	44	31	31	30	17	10	9	7	6	6
Amsterdam	130	61	39	19	11	9	7	8	10	11
Kristiania	86	238	49	10	30	39	19	21	21	14
London	41	43	59	47	20	14	14	10	10	16
Stockholm	107	71	95	52	25	16	13	8	7	17
Berlin	172	91	76	31	17	26	42	31	27	28
Hamborg	»	»	44	16	18	28	68	44	42	34

I Sammenligning med andre store Byer var København i 1914 gunstig stillet med Hensyn til Difteridødelighed.

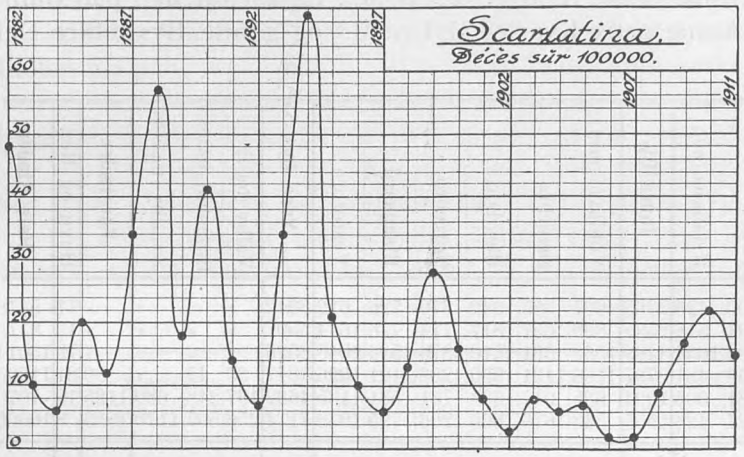

Skarlagensfeber (*Scarlatina*) anmeldtes i 1914 med 1550 Tilfælde mod 1375 i 1913. For hvert Tusinde Indbyggere anmeldtes 3,15 Tilfælde mod 2,84 i 1913. Den siden 1910 indtraadte Nedgang i Tilfældenes Antal blev altsaa i 1914 afløst af en mindre Opgang, men sammenlignet med en længere Aarrække var Antallet dog langtfra højt. I 1912 anmeldtes 1752 Tilfælde, i 1911 2361 Tilfælde og i 1910 var Antallet 3118.

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina i 1882—1914
i pro Mille af Befolkningen

1882	5.15	1887	5.00	1892	2.56	1897	4.16	1902	2.69	1907	2.28	1912	3.70
1883	2.74	1888	6.06	1893	9.92	1898	5.89	1903	4.82	1908	4.80	1913	2.84
1884	2.14	1889	3.65	1894	16.38	1899	10.95	1904	4.16	1909	4.91	1914	3.15
1885	5.18	1890	6.55	1895	5.49	1900	6.53	1905	3.29	1910	6.79		
1886	4.51	1891	4.38	1896	4.55	1901	3.27	1906	1.84	1911	5.08		

Scarlatina	Anmeldte Tilfælde		Døde af Scarlatina		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5418	4.0	255	4.7	0.19
1887—1891	8115	5.1	505	6.2	0.33
1892—1896	13014	7.8	468	3.5	0.28
1897—1901	11005	6.2	250	2.3	0.14
1902—1906	7070	3.4	107	1.5	0.05
1907—1911	10605	4.7	291	2.5	0.13
1912	1752	3.7	72	4.1	0.15
1913	1375	2.8	52	3.8	0.11
1914	1550	3.1	50	3.2	0.10

Tilfældenes Antal var forholdsvis lavt i Aarets første 6 Maaneder (lavest i Maj med 61 Tilfælde), steg derpaa til Oktober (257 Tilfælde), men faldt atter i November og December.

Anmeldte Tilfælde af **Scarlatina**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	474	437	464	385	464	445	428	395	472	538	473	443	5418
1887—1891	867	690	690	491	344	547	637	528	698	806	911	906	8115
1892—1896	1502	1236	1157	992	896	933	796	663	903	1169	1360	1407	13014
1897—1901	1111	851	911	715	903	990	772	733	962	1001	1096	960	11005
1902—1906	706	622	533	474	408	447	413	600	689	789	769	620	7070
1907—1911	1243	994	890	888	839	681	622	709	897	857	938	1047	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	163	161	155	131	128	135	122	118	154	172	185	176	1841
1912	163	135	104	106	120	80	105	125	216	192	230	176	1752
1913	146	120	128	113	109	81	58	80	123	142	155	120	1375
1914	88	97	119	82	61	81	112	121	147	257	205	180	1550

Morbiditetskvotienten var højest i Brønshøj (6,0 p. M.), derefter i det ydre Nørrebro (4,3 p. M.), Vesterbro (3,8 p. M.), Blaagaard og Østerbro (3,3 p. M.), Sundby (3,2 p. M.) og St. Annæ vestre Kvarter (3,1 p. M.). Lavest var den paa Gammelholm (1,5 p. M.), i St. Annæ østre Kvarter (1,4 p. M.) og gamle Bys ældre Del (1,0 p. M.).

Anmeldte Tilfælde af **Scarlatina**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1882—1886	554	412	193	183	600	423	2365	607	385	342	370	726	612	3042	»	»	»	»	11	5418
1887—1891	304	596	156	167	824	548	2595	899	657	817	714	776	1644	5507	»	»	»	»	13	8115
1892—1896	467	1083	240	379	1206	1034	4409	1566	991	1510	873	1546	2040	8526	»	»	»	»	79	13014
1897—1901	282	635	150	283	966	481	2797	1166	1131	1350	1283	1121	1996	8047	33	47	»	80	81	11005
1902—1906	144	256	86	122	381	305	1294	635	917	633	731	581	1135	4632	197	248	680	1125	19	7070
1907—1911	160	258	61	126	527	423	1555	548	1676	866	1296	795	1933	7114	256	507	1170	1933	3	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	64	108	30	42	150	107	500	181	192	184	176	185	282	1229	44	73	185	285	7	»
1912	27	42	12	15	57	147	300	83	226	105	361	172	249	1196	34	106	107	247	9	1752
1913	14	42	10	23	82	88	259	70	182	186	166	110	155	869	57	54	130	241	6	1375
1914	11	41	6	12	74	49	193	77	220	105	240	122	296	1060	32	123	140	295	2	1550

Tilfældenes Fordeling paa Aldersklasserne frembød intet usædvanligt. Henved 64 pCt. af de anmeldte vare Børn mellem 5 og 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde af **Scarlatina**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	97	1963	2735	623	5418
1887—1891	158	2791	4393	823	8115
1892—1896	145	3405	6971	2493	13014
1897—1901	121	3164	5697	2023	11005
1902—1906	124	2293	3733	920	7070
1907—1911	84	3075	6341	1105	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	24	556	996	266	1841
1912	12	542	1051	147	1752
1913	11	362	872	130	1375
1914	12	397	987	154	1550

Scarlatina opførtes i 1914 i 50 Tilfælde som Dødsaarsag.

Døde af **Scarlatina**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	23	13	18	25	24	39	21	22	20	19	18	13	255
1887—1891	44	56	47	28	19	34	41	31	30	45	63	67	505
1892—1896	54	59	39	36	46	31	28	24	19	31	46	55	468
1897—1901	27	30	30	18	18	17	13	16	14	23	20	24	250
1902—1906	5	9	11	11	7	11	5	5	10	12	16	5	107
1907—1911	27	29	42	28	32	27	22	16	11	15	17	25	291
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	6	7	6	5	5	5	4	4	3	5	6	6	63
1912	3	8	4	6	3	6	3	7	2	5	11	14	72
1913	9	10	6	5	7	4	1	»	3	3	4	»	52
1914	8	6	1	5	1	4	5	6	4	4	3	3	50

Letaliteten var 3,2 pCt., lavere end i 1912 og 1913, da den var henholdsvis 4,1 og 3,8 pCt., men sammenlignet med en længere forudgaaende Aarrække endnu forholdsvis høj; ligesom i 1913 var Letaliteten i Januar over 7 pCt. I Alderen 0—1 Aar døde 2 af 12 anmeldte (c. 17 pCt.), i Alderen 1—5 Aar var Letaliteten 6,3 pCt., 5—15 Aar 2,3 pCt. Af 154 angrebne over 15 Aar døde ingen.

Letaliteten var særlig høj i Brønshøj og i det ydre Nørrebros Kvarter; i begge disse Bydele døde lidt over 6 pCt. af de anmeldte.

Mortaliteten var i 1914 0,10 pro Mille af Befolkningen, medens den i 1913 var 0,11, i 1912 0,15 og i Aarene 1907—1911 gennemsnitlig 0,13.

Paa Hospital behandledes i 1914 1300 Skarlagensfeberpatienter, d. e. ca. 84 pCt. af det samlede Antal, deraf 22 paa militært Sygehus.

Scarlatina Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912	1913	1914
Rotterdam	32	10	18	6	4	14	2	8	7	1
Amsterdam	44	4	3	3	2	4	1	3	2	2
Stockholm	66	76	61	15	14	16	8	7	3	5
London	42	24	24	14	10	10	4	4	4	7
København	23	33	29	15	6	10	15	15	11	10
Hamborg	»	»	21	6	30	11	15	12	14	10
Berlin	52	17	28	24	20	17	20	15	14	15
Kristiania	68	71	25	8	6	4	6	7	9	18

Skarlagensfeberdødeligheden i København var i 1914 vel ikke særlig høj, men blandt de Byer, som her sammenstilles, blev den dog kun overgaaet i Berlin og Kristiania.

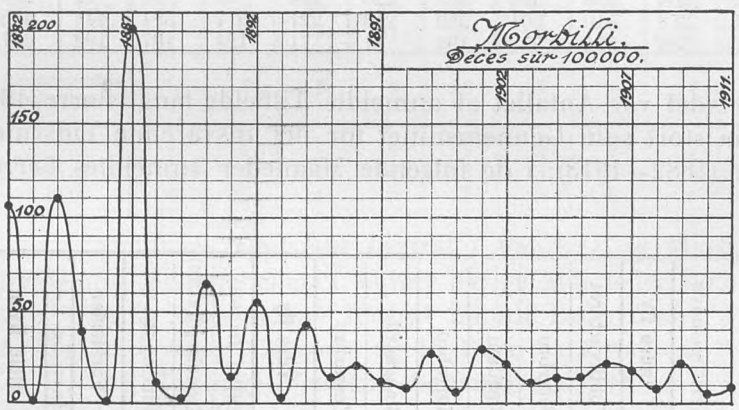

Af **Mæslinger** (*Morbilli*) anmeldtes 4914 Tilfælde, et forholdsvis højt Tal, sammenlignet med tidligere Aar. Morbiditetskvotienten blev 10,0 p. M., eller højere end noget af Aarene siden 1909, da Kvotienten var 10,4.

Anmeldte Tilfælde af Mæslinger 1882—1914
i pro Mille af Befolkningen.

1882	30.07	1887	39.82	1892	14.62	1897	5.74	1902	8.34	1907	10.71	1912	6.46
1883	0.31	1888	2.73	1893	3.90	1898	4.82	1903	6.59	1908	6.24	1913	8.39
1884	24.10	1889	0.52	1894	15.66	1899	9.92	1904	7.81	1909	10.44	1914	9.99
1885	6.82	1890	19.52	1895	6.79	1900	3.10	1905	8.80	1910	4.38		
1886	0.31	1891	5.54	1896	16.03	1901	16.26	1906	10.70	1911	8.85		

Antallet af Anmeldelser i Forhold til Folkemængden var saaledes højere end Gennemsnittet for Aarene 1897—1913.

Morbilli	Anmeldte		Døde af Morbilli		
	Tilfælde i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	16404	12.48	689	4.2	0.51
1887—1891	20631	13.63	898	4.4	0.60
1892—1896	18902	11.40	461	2.4	0.28
1897—1901	14479	7.97	335	2.3	0.17
1902—1906	17740	8.45	357	2.0	0.17
1907—1911	16205	8.12	277	1.5	0.12
1912	3059	6.46	37	1.2	0.08
1913	4057	8.39	34	0.8	0.07
1914	4914	9.99	65	1.3	0.13

Antallet af anmeldte Tilfælde var usædvanlig stort i Aarets 3 første Maaneder og naaede sit Højdepunkt i Februar med 854 Tilfælde; derefter faldt det til September, i hvilken Maaned der anmeldtes 71 Tilfælde, men steg atter svagt i Aarets sidste Maaneder.

Anmeldte Tilfælde af **Morbilli**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	1937	3070	2427	1082	413	368	493	481	495	1205	2497	1936	16404
1887—1891	633	392	397	638	1154	2152	2693	1785	2311	4338	2806	1332	20631
1892—1896	1166	909	1204	1898	1865	1688	1129	561	739	1862	3042	2839	18902
1897—1901	3121	2587	2241	1359	927	774	413	233	288	416	855	1265	14479
1902—1906	1955	1483	1640	1890	2027	2009	1312	568	572	964	1455	1865	17740
1907—1911	1291	1145	1479	1819	2703	3039	1743	602	571	801	1474	1588	18205
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	303	320	313	290	303	334	259	141	166	320	404	361	3545
1912	481	433	382	304	338	398	309	140	114	75	50	71	3095
1913	142	182	255	378	510	601	389	213	227	317	394	449	4057
1914	706	854	840	586	596	558	199	81	71	124	107	192	4914

I Aarets første Halvdel var Antallet af anmeldte Tilfælde langt større, tildels mere end dobbelt saa stort som Gennemsnittet for det tilsvarende Tidsrum i de forudgaaende 32 Aar (1882—1913); i de følgende Maaneder anmeldtes færre Tilfælde end sædvanlig.

Anmeldte Tilf. af **Morbilli**.	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	1547	1321	635	964	2009	1274	7750	1624	1057	1032	1079	1941	1910	8643	»	»	»	»	11	16404
1887—1891	963	1766	481	493	2172	1428	7303	2446	1273	1815	1641	2539	3556	13270	»	»	»	»	58	20631
1892—1896	734	1225	373	464	1787	1326	5909	1845	1993	2203	1561	2076	3296	12973	»	»	»	»	20	18902
1897—1901	412	942	223	320	1061	772	3730	1544	2133	1477	973	1459	2861	10447	179	97	»	276	26	14479
1902—1906	358	719	200	325	1165	805	3572	1481	2230	1431	1833	1357	3187	11519	697	531	1408	2636	11	17740
1907—1911	379	479	163	280	822	893	3016	1117	2644	1235	2359	1221	3379	11955	825	703	1678	3206	28	18205
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	146	205	69	95	301	217	943	153	310	306	315	353	606	2294	155	121	309	556	5	3545
1912	67	124	35	41	159	197	623	188	452	235	342	204	370	1791	87	144	442	673	8	3095
1913	65	114	29	47	231	196	682	226	759	231	436	207	634	2493	265	155	457	877	5	4057
1914	80	61	30	46	183	223	623	377	638	372	861	332	752	3332	214	241	495	950	9	4914

Det var særlig den ydre By, som var stærkt hjemsøgt, og af denne fortrinsvis det ydre Nørrebro og Vesterbro.

Anmeldte Tilfælde af **Morbilli**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1195	7554	6519	1136	16404
1887—1891	1429	10002	8197	1003	20631
1892—1896	1004	8753	8393	752	18902
1897—1901	761	6655	6366	697	14479
1902—1906	991	8687	7456	606	17740
1907—1911	912	8970	7732	491	18205
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	210	1654	1489	155	3545
1912	139	1547	1338	71	3095
1913	142	1844	1962	109	4057
1914	205	2241	2377	91	4914

For 65 Dødsfald opføres Mæslinger i 1914 som Dødsaarsag. Letalitetskvotienten, som i 1912 var 1,2 og i 1913 sank til 0,8, er derved atter steget til 1,3 for hvert 100 anmeldte Tilfælde.

Mortaliteten af Mæslinger var i 1914 0,13 paa 1000 Indbyggere mod 0,07 i 1913 og 0,08 1912, men i Sammenligning med tidligere Aar kan den dog ikke kaldes høj. I 1909 var Mortaliteten 0,22 p. M. og i Gennemsnit af Aarene 1902—1906 0,17 p. M.

Døde af **Morbilli**	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	76	88	98	57	23	18	15	25	21	36	115	122	689
1887—1891	29	12	13	9	29	66	88	104	101	219	174	54	898
1892—1896	20	23	23	74	89	52	25	15	10	22	55	53	461
1897—1901	65	50	69	46	28	14	10	5	6	3	18	21	335
1902—1906	37	28	35	49	35	34	22	22	17	20	18	40	357
1907—1911	21	20	39	37	31	29	28	10	6	11	28	17	277
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	8	7	9	9	8	7	6	6	5	10	14	10	101
1912	4	1	7	8	3	4	9	»	»	»	»	1	37
1913	1	1	»	3	2	3	5	4	»	4	6	5	34
1914	3	15	14	10	7	5	5	»	»	2	2	2	65

De fleste Dødsfald indtraf i Februar og Marts, derefter i April og Maj, hvorimod Dødeligheden i Aarets øvrige Maaneder ikke var høj.

Alle Dødsfaldene indtraf blandt Børn under 5 Aar. 25 vare Børn under 1 Aar, 25 i andet Leveaar, og 15 Børn vare mellem 2 og 5 Aar gamle.

Af Mæslingetilfældene behandledes 341, d. e. c. 6,9 pCt. paa Hospital, deraf 11 paa Militærsygehus.

Morbilli Døde paa 100000 Indb.	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911	1912	1913	1914
Kristiania	40	73	37	18	27	10	27	24	8	0
Hamburg	»	»	28	15	19	14	13	10	13	10
København	52	57	27	15	19	15	9	8	7	13
Berlin	37	25	18	20	21	18	9	11	9	15
Stockholm	42	34	52	18	11	13	1	30	0	18
Amsterdam	41	44	24	21	51	32	29	27	23	25
Rotterdam	40	45	15	16	48	25	11	23	11	29
London	64	63	60	57	45	14	57	40	35	31

I Forhold til de andre her opførte større Byer var Mæslingedødeligheden i København i 1914 ikke høj. Kristiania, som endnu i 1912 var stærkt hjemsøgt, var i 1914 aldeles fri for Mæslingedødsfald.

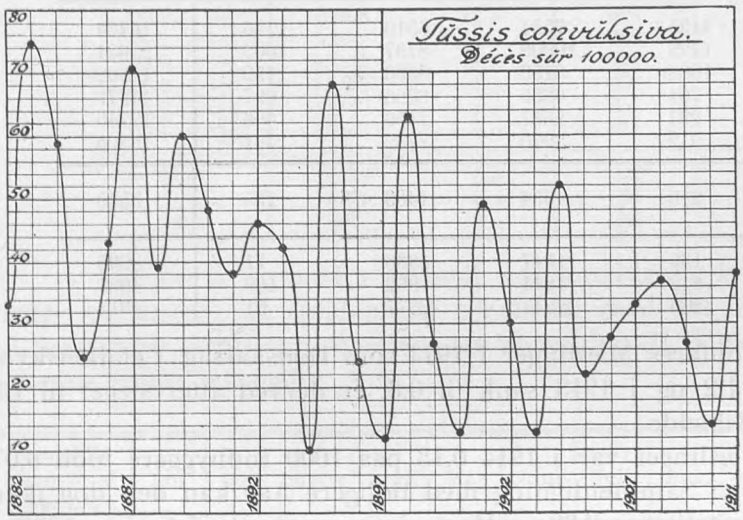

Af **Kighoste** (*Tussis convulsiva*) anmeldtes 722 Tilfælde, det laveste Antal i en lang Aarrække. Nær derved kommer 1910 med 765 Tilfælde, men i 1913 anmeldtes 2045 Tilfælde og i 1912 1628. Paa hvert 1000 Indbyggere anmeldtes 1,5 Tilfælde.

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva 1882—1914

paa 1000 Indbyggere.

1882	4.50	1887	9.23	1892	7.07	1897	1.87	1902	3.93	1907	5.43	1912	3.44
1883	9.63	1888	4.70	1893	5.87	1898	9.31	1903	2.71	1908	4.29	1913	4.24
1884	8.79	1889	7.60	1894	1.87	1899	3.16	1904	6.77	1909	3.26	1914	1,46
1885	2.83	1890	6.05	1895	9.74	1900	1.20	1905	3.55	1910	1.67		
1886	5.94	1891	4.43	1896	3.04	1901	6.50	1906	3.46	1911	5.47		

I Forhold til Folkemængden var Tallet det laveste siden Aar 1900, da Morbiditetskvotienten var 1,20 p. M.

Tussis convulsiva	Anmeldte Tilfælde		Døde af Tussis convulsiva		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	8612	6.3	620	7.2	0.47
1887—1891	10122	6.4	784	7.7	0.51
1892—1896	9122	5.5	625	6.8	0.38
1897—1901	7748	4.3	591	7.6	0.33
1902—1906	8602	4.1	617	6.9	0.28
1907—1911	9072	4.0	672	7.7	0.30
1912	1628	3.4	98	6.0	0.21
1913	2045	4.2	131	6.4	0.27
1914	722	1.5	40	5.5	0.08

Tilfældenes Antal aftog fra Januar til September, da der kun anmeldtes 14 Tilfælde, og holdt sig derefter lavt til Aarets Udgang.

Anmeldte Tilfælde af **Tussis convulsiva**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	788	649	710	671	594	642	654	749	660	711	911	873	8612
1887—1891	1104	1137	1061	984	893	804	717	683	549	627	831	732	10122
1892—1896	716	705	841	897	857	888	821	829	702	692	654	520	9122
1897—1901	487	342	579	598	713	774	780	905	876	691	568	435	7748
1902—1906	959	858	948	891	761	674	577	653	496	576	582	627	8602
1907—1911	809	753	811	808	908	819	740	781	697	554	646	646	9072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	162	148	165	162	158	153	143	153	133	128	140	128	1776
1912	146	145	119	82	102	157	165	128	136	106	164	178	1628
1913	210	172	120	160	162	159	146	174	147	192	233	169	2045
1914	158	135	112	75	54	32	31	32	14	22	18	39	722

Sygdommen viste ikke nogen særlig Udbredelse i noget af Byens Kvartere.

Ameldte Tilfælde af **Tussis convulsiva**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	712	688	295	352	1072	734	3853	916	462	489	728	1022	1141	4758	»	»	»	»	1	8612
1887—1891	362	760	235	262	959	780	3358	1267	586	942	948	1240	1781	6764	»	»	»	»	»	10122
1892—1896	330	688	184	254	866	733	3055	983	814	999	600	968	1702	6066	»	»	»	»	1	9122
1897—1901	222	538	127	170	744	434	2235	895	906	850	454	768	1477	5350	93	66	»	159	4	7748
1902—1906	219	308	110	135	457	382	1611	688	1208	776	890	728	1414	5704	340	261	682	1283	4	8602
1907—1911	120	178	52	113	346	547	1362	551	1422	770	658	592	1691	6072	634	266	732	1632	»	9072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	65	105	33	43	148	120	516	120	147	128	156	177	307	1157	97	54	141	278	»	»
1912	36	41	6	8	65	133	289	121	210	163	213	118	260	1085	97	56	100	253	1	1628
1913	26	64	12	27	75	118	322	121	326	130	244	183	328	1332	115	88	187	390	1	2045
1914	12	30	5	3	35	36	121	52	93	25	79	58	112	419	79	24	80	122	»	722

Aldersfordelingen frembød intet usædvanligt; omtrent en Sjettedel af Tilfældene indtraf blandt Børn i det første Leveaar.

Anmeldte Tilfælde af **Tussis convulsiva**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1362	4830	2252	168	8612
1887—1891	1648	5623	2698	153	10122
1892—1896	1497	5028	2431	166	9122
1897—1901	1313	4297	1994	144	7748
1902—1906	1477	4829	2136	160	8602
1907—1911	1767	5118	2041	146	8072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	302	991	452	31	1776
1912	313	916	374	25	1628
1913	395	1154	458	38	2045
1914	129	393	178	22	722

I 1914 er der opført 40 Dødsfald med Kighoste som Dødsaarsag, et Antal, som er mindre end en Trediedel af Gennemsnittet for de sidste 32 Aar.

Døde af Tuss. conv.	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	50	54	66	46	41	44	44	51	51	45	60	68	620
1887—1891	72	94	72	103	77	69	57	57	42	40	40	61	784
1892—1896	46	42	69	48	58	55	61	60	42	48	49	47	625
1897—1901	34	44	37	40	65	58	55	68	71	44	40	35	591
1902—1906	53	57	81	81	72	44	53	38	47	38	22	31	617
1907—1911	54	68	74	77	76	53	65	48	33	28	36	50	672
Gennemsnitlig aarlig (30) Aar	10	12	13	13	13	11	11	11	10	8	8	10	130
1912	11	10	8	12	8	11	10	3	3	4	5	13	98
1913	13	8	10	19	20	12	6	5	9	11	13	5	131
1914	10	11	11	3	»	1	1	3	»	»	»	»	40

De allerfleste Dødsfald indtraf i Aarets 3 første Maaneder, hvorimod Aarets Slutning fra September til December var ganske fri for Kighostedødsfald. I første Leveaar døde 28 Børn af Kighoste, 5 i 2det, 2 i 3die, 2 i 4de og 2 i 5te Leveaar. Af Børn mellem 5 og 10 Aar døde et, men ingen i de højere Aldersklasser.

Tussis convulsiva Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912	1913	1914
Stockholm	24	27	15	25	16	14	8	13	7	6
København	48	52	41	28	33	28	38	21	27	8
Hamburg	»	»	23	22	24	18	14	19	13	11
Rotterdam	28	32	32	32	27	26	14	19	21	11
Berlin	32	33	27	30	30	18	21	14	7	12
Amsterdam	44	35	35	28	24	20	24	17	17	20
London	71	67	53	47	35	28	23	22	18	20
Kristiania	52	47	37	64	32	15	18	2	3	31

København havde i 1914 en lavere Kighostedødelighed end de fleste af de andre større Byer, med hvilke den her sammenstilles. Endnu lavere var Dødeligheden i Stockholm, men i Kristiania, som i 1912 og 1913 var gunstigst stillet, var Kighostedødeligheden forholdsvis høj.

Af de i 1914 anmeldte Kighostetilfælde behandledes 101 eller c. 13,9 pCt. paa Hospital, deraf 100 paa Dr. med. Adolph Meyers Klinik paa Platanvejen (Frederiksberg), 1 paa militært Sygehus. Af de paa Dr. Meyers Klinik behandlede Kighostebørn døde 22, som vare saaledes fordelte paa Aldersklasserne: af 26 under 1 Aar døde 10, af 35 i Alderen 1—2 Aar 9, af 13 i Alderen 2—3 Aar 2, af 9 i Alderen 3—4 Aar 1; af 17 over 3 Aar døde ingen.

Af 100 anmeldte døde:

Dødsfald	Difteri & Croup	Skarlagensfeber	Mæslinger	Kighoste
1882—1886	15.2	4.7	4,2	7.2
1887—1891	12.2	6.2	4.4	7.7
1892—1896	9.2	3.5	2.4	6.8
1897—1901	5.2	2.3	2.2	7.6
1902—1906	4.2	1.5	2.0	7.2
1907—1911	3.4	2.5	1.5	7.7
1912	2.0	4.1	1.2	6.0
1913	2.3	3.8	0.8	6.4
1914	2.7	3.2	1.3	5.5

Siden 1882 har de fire senest omtalte Sygdomme tilsammen voldet 14439 Dødsfald, deraf 5058 af Difteri (incl. Croup), 4178 af Kighoste, 3153 af Mæslinger

Dødelighed i Alderen	For hver 100 anmeldte døde i de forskellige Aldersklasser af:																			
	Difteri					Skarlagensfeber					Mæslinger					Kighoste				
	1882—1906	1907—11	1912	1913	1914	1882—1906	1907—11	1912	1913	1914	1882—1906	1907—11	1912	1913	1914	1882—1906	1907—11	1912	1913	1914
0— 1	35.8	28.6	18.2	26,7	27.3	14.7	16.7	17.0	27.3	17.0	17.6	11.1	8.6	9.1	12.2	24.3	20.5	17.1	21.0	21.7
1— 5	20.6	5.7	5.8	4.1	3.6	6.2	5.0	6.6	6.1	6.3	3.9	1.7	1.6	1.0	1.8	5.6	5.8	2.59	4.0	1.5
5—15	7.0	2.1	1.0	1.3	2.7	2.2	1.7	2.9	3.0	2.3	0.4	0.2	0.1	0.2	0.0	0.7	0.5	0.3	0.4	0.1
15 og derover	1.2	0.3	»	0.5	0.0	1.8	1.8	4.1	7.0	0.0	0.4	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.7	0.0	0.0	0.0
Ialt	9.7	3.4	2.5	2.3	2.7	3.6	2.8	4.1	3.8	3.2	3.1	1.5	1.2	0.8	1.3	7.3	7.4	6.0	6.4	5.5

og 2050 af Skarlagensfeber. Kun et forsvindende Antal af disse Dødsfald falde paa Aldersklassen over 15 Aar (for Difteriens Vedkommende 194, for Skarlagensfeberens Vedkommende 147, Mæslinger 18, Kighoste 1).

I 1914 var Mæslinger den af de her sammenstillede fire Børnesygdomme, som gav Anledning til de fleste Dødsfald.

Dødsfald af:	Difteri	Skarlagensfeber	Mæslinger	Kighoste
1882—1886	762	255	689	620
1887—1891	2110	505	898	784
1892—1896	1251	468	461	625
1897—1901	430	250	335	591
1902—1906	197	107	357	617
1907—1911	223	291	277	672
1912	29	72	37	98
1913	25	52	34	131
1914	25	50	65	40

Faaresyge (*Angina parotidea*) var endel mere udbredt end det foregaaende Aar uden dog at naa nogen usædvanlig Udbredelse.

Anmeldte Tilfælde af Angina parotidea 1882—1914
paa 1000 Indbyggere.

1882	1.88	1887	2.32	1892	1.24	1897	2.38	1902	2.67	1907	0.77	1912	0.65
1883	3.61	1888	0.58	1893	2.79	1898	3.28	1903	0.96	1908	2.39	1913	1.12
1884	3.32	1889	3.95	1894	3.48	1899	2.68	1904	1.27	1909	0.94	1914	1.87
1885	1.38	1890	4.08	1895	1.30	1900	1.56	1905	5.07	1910	1.50		
1886	3.47	1891	0.84	1896	1.34	1901	1.81	1906	0.36	1911	3.23		

Der anmeldtes 923 Tilfælde, o: 1,87 p. m. af Befolkningen, mod 544 i 1913.

Angina parotidea	Ialt anmeldte Tilfælde i Femaaret													Aarlig paa 1000 Indbyggere
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	
1882—1886	284	360	553	472	471	372	285	156	93	137	207	339	3729	2.73
1887—1891	356	375	491	495	508	402	211	138	81	130	177	245	3609	2.18
1892—1896	284	285	380	345	516	512	292	132	89	139	168	215	3357	2.03
1897—1901	371	447	582	520	606	476	300	153	97	104	212	291	4159	2.34
1902—1906	500	583	654	658	632	344	215	168	97	108	151	238	4348	2.07
1907—1911	610	584	530	352	402	313	140	116	153	160	274	343	4024	1.77
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	80	88	106	95	105	81	48	29	20	26	30	56	774	2.19
1912	33	25	33	37	45	30	9	6	17	14	37	24	310	0.65
1913	55	54	52	68	55	71	33	23	23	18	35	57	544	1.12
1914	81	105	132	98	107	94	43	25	49	46	69	74	923	1.87

Sygdommen var mest udbredt i Maanederne Februar—Maj, mindst i August Maaned.

Af de anmeldte var 117 Mænd, 73 Kvinder og 733 Børn under 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde af **Angina parotidea**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				M	K	M	K	
1882—1886	28	755	1861	651	431	1	2	3729
1887—1891	26	581	1897	763	337	4	1	3609
1892—1896	19	445	1627	977	281	3	5	3357
1897—1901	14	517	2172	1079	372	3	2	4159
1902—1906	66	677	2106	992	502	»	5	4348
1907—1911	20	555	2253	738	451	»	5	4024
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	6	118	397	173	79	»	1	774
1912	1	39	206	37	26	»	1	310
1913	2	69	346	69	56	»	2	544
1914	4	138	591	117	71	»	2	923

160 Tilfælde anmeldtes fra Hospital, deraf 57 fra militært Sygehus.

Af **Rosen** (*Erysipelas faciei et ambulans*) anmeldtes 514 Tilfælde med 22 Dødsfald.

Erysipelas	Anmeldte Tilfælde		Døde af Erysipelas		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	4959	3.64	185	3.7	0.13
1887—1891	4241	2.76	163	3.8	0.11
1892—1896	3780	2.29	141	3.7	0.08
1897—1901	3227	1.81	86	2.7	0.05
1902—1906	3288	1.56	138	4.2	0.07
1907—1911	2780	1.23	110	4.0	0.05
1912	473	1.00	16	3.4	0.03
1913	395	0.82	12	3.0	0.02
1914	514	1.04	22	4.3	0.04

Antallet af anmeldte Rosentilfælde var højere end i 1912 og 1913, men ikke saa højt som i 1911, da det var 749. Letaliteten og Mortaliteten var lidt højere end de nærmest foregaaende Aar, uden dog at vise noget usædvanligt Forhold.

Af de anmeldte behandledes 252 paa Hospital, deraf 19 paa Garnisonssygehuset.

Af **Barselfeber** (*Febris puerperalis*) anmeldtes 47 Tilfælde og der indtraf 8 Dødsfald.

Febris puerperalis	Anmeldte Tilfælde			Døde			
	aarligt Gennemsnit	pr.100000 Indbyggere	pr.1000 Fødsler	aarligt Gennemsnit	pr.100 anmeldte Tilfælde	pr.100000 Indbyggere	pr.1000 Fødsler
1882—1886	111	40.5	10.8	38	34.7	14.1	3.7
1887—1891	199	64.5	18.6	31	15.6	10.1	2.9
1892—1896	121	36.4	11.8	22	18.4	6.7	2.2
1897—1901	70	19.5	6.7	16	22.6	4.4	1.5
1902—1906	68	16.1	5.6	18	26.5	4.3	1.5
1907—1911	65	14.5	5.3	13	22.0	2.9	1.1
1912	41	8.6	3.4	17	41.5	3.8	1.4
1913	25	5.2	2.1	6	24.0	1.2	0.5
1914	47	9.6	4.1	8	17.0	1.6	0.7

Antallet af de anmeldte Tilfælde var lidt højere end i de nærmest foregaaende Aar. Letaliteten var ikke høj og Mortaliteten var lav saavel i Forhold til Indbyggernes som til Fødslernes Antal.

Af **Stivkrampe hos nyfødte** (*Trismus & Tetanus neonatorum*) anmeldtes 12 Tilfælde, det samme Antal som i 1913. Paa Mortalitetstabellen opføres 13 Tilfælde af Tetanus, deraf 10 i første Levemaaned (desuden et Barn i 4de—12te Maaned og 2 voksne Kvinder). Af Trismus er paa Mortalitetstabellen for 1914 opført et Dødsfald hos et nyfødt Barn.

Af **Pemfigus hos nyfødte** (*Pemphigus neonatorum*) anmeldtes ialt 17 Tilfælde. Nogen Ophobning af Tilfælde i en enkelt Jordemoders Praksis fandt ikke Sted.

Af **Koldfeber** (*Febris intermittens*), som i de senere Aar syntes ifærd med at forsvinde fra Mortalitetstabellen, anmeldtes i 1914 7 Tilfælde, af hvilke 4 gav Anledning til Hospitalsbehandling.

Anmeldte Tilfælde af **Fbr. intermitt.**	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	Aarlig pro Mille af Befolkningen
1882—1886	66	73	83	83	83	72	52	46	54	43	54	46	755	0.56
1887—1891	44	46	54	55	34	21	24	18	29	37	23	23	408	0.27
1892—1896	19	14	23	11	11	10	9	6	14	9	10	17	153	0.09
1897—1901	3	7	4	9	6	6	7	9	7	4	2	1	65	0.04
1902—1906	8	4	6	6	3	9	5	5	4	3	8	4	65	0.03
1907—1911	4	4	2	4	1	5	2	1	4	»	»	3	30	0.01
1912	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	0.00
1913	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	0.00
1914	1	1	2	»	»	»	1	2	»	»	»	»	7	0.01

Af **Gigtfeber** (*Febris rheumatica*) anmeldtes i 1914 855 Tilfælde mod 717 Tilfælde i 1913 og 791 i 1912. 5 Dødsfald — et forholdsvis lavt Tal — opføres paa Mortalitetstabellen med Gigtfeber som Dødsaarsag.

Febris rheumatica	Anmeldte Tilfælde		Døde af Febris rheumatica		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5790	4.24	92	1.6	0.07
1887—1891	5433	3.54	88	1.6	0.06
1892—1896	4672	2.42	92	2.0	0.07
1897—1901	5330	2.98	129	2.4	0.07
1902—1906	5167	2.45	68	1.3	0.03
1907—1911	4646	2.05	69	1.5	0.03
1912	791	1.67	15	2.0	0.03
1913	717	1.48	10	1.4	0.02
1914	855	1.74	5	0.6	0.01

Sygdomstilfældene vare nogenlunde jævnt fordelte over Aarets Maaneder, flest Tilfælde indtraf i December Maaned, færrest i August.

Febris rheumatica	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1862—1881	82	74	79	81	80	79	68	60	60	73	73	74	883
1882—1906	104	93	103	100	103	97	73	67	66	77	85	87	1055
1907—1911	99	82	91	96	86	74	54	53	67	68	78	81	929
1912	74	79	102	76	76	64	40	73	65	52	61	65	791
1913	64	52	55	63	63	68	43	53	63	59	62	72	717
1914	70	82	70	69	76	69	62	47	60	84	78	88	855

437 Patienter med Gigtfeber behandledes paa Hospital, deraf 45 paa Garnisonssygehuset.

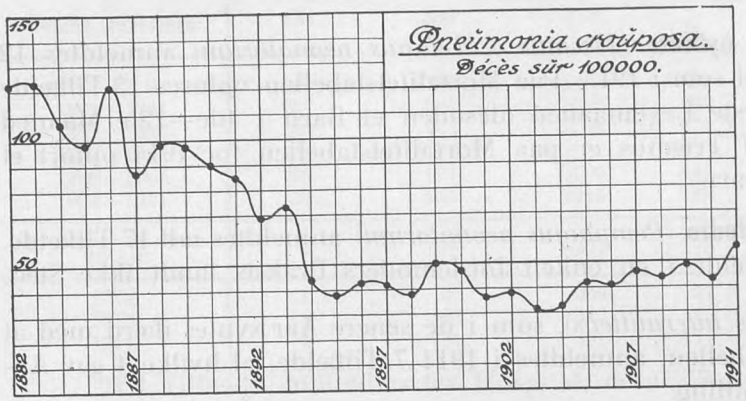

Krupøs Lungebetændelse (*Pneumonia crouposa*) havde i 1914 omtrent samme Udbredelse som de to foregaaende Aar. Der anmeldtes 941 Tilfælde mod 862 i 1913 og 913 i 1912. For 217 Dødsfald opføres krupøs Lungebetændelse som Dødsaarsag.

Pneumonia crouposa	Anmeldte		Døde af Pneum. croup.		
	Tilfælde i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	9204	6.8	1556	16.9	1.14
1887—1891	6773	4.4	1466	21.6	0.92
1892—1896	5452	3.1	943	17.3	0.53
1897—1901	4572	2.6	772	16.9	0.43
1902—1906	4754	2.3	791	16.6	0.37
1907- 1911	5102	2.3	1081	21.2	0.48
1912	913	1.9	209	22.9	0.44
1913	862	1.8	223	25.9	0.46
1914	941	1.9	217	24.1	0.44

Morbiditetskvotienten var 1,9 p. M. og Mortalitetskvotienten 0,44 p. M. Letaliteten var høj: 24,1 pCt., men dog noget lavere end i 1913, da den naaede til 25,9 pCt. Letaliteten har overhovedet, som foranstaaende Tabel udviser, i de sidste 3 Aar været højere end Gennemsnittet for en lang Aarrække.

Pneumonia crouposa	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
1867—1881	147	137	172	172	190	132	88	68	76	97	110	122	1511
1882—1906	125	114	139	148	146	113	71	52	61	71	89	114	1242
1907—1911	101	108	123	132	119	92	55	42	51	55	69	74	1020
1912	81	82	94	109	97	79	37	25	62	82	76	89	913
1913	76	65	101	95	93	79	52	50	54	66	62	69	862
1914	80	82	111	100	95	86	68	49	51	63	59	97	914

Ligesom i 1913 optraadte der flest Tilfælde i Marts, medens April ellers er den Maaned, i hvilken Lungebetændelse i de 30 Aar fra 1882 til 1911 gennemsnitlig optræder hyppigst i København. Færrest Tilfælde anmeldtes som sædvanlig i August, men Antallet af anmeldte Tilfælde i Sommermaanederne var dog forholdsvis betydeligt.

Anmeldte Tilfælde af **Pneumonia crouposa**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886*)	165	504	483	1165	594	75	106	3092
1887—1891	383	1084	1091	2498	1348	204	365	6973
1892—1896	253	816	890	2071	1060	163	289	5542
1897—1901	128	626	917	1647	934	134	196	4582
1902—1906	150	648	876	1784	925	157	214	4754
1907—1911	127	576	910	2064	1001	173	251	5102
Gennemsnitlig aarlig (27 Aar)	45	158	191	416	217	34	54	1113
1912	15	88	135	376	207	36	56	913
1913	30	125	155	335	157	24	36	862
1914	28	103	190	363	191	32	34	941

I 1914 var Antallet af anmeldte Tilfælde blandt Børn i Alderen 5—15 Aar højt i Forhold til det samlede Antal Tilfælde.

Døde af **Pneumonia crouposa**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	363	175	37	392	204	137	248	1556
1887—1891	265	167	33	356	189	171	285	1466
1892—1896	119	75	17	300	156	103	173	943
1897—1901	57	32	16	303	155	83	126	772
1902—1906	47	30	14	291	170	97	142	791
1907—1911	39	49	21	415	214	147	196	1081
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	30	18	5	69	36	25	39	220
1912	4	11	4	73	47	26	44	209
1913	4	11	7	94	37	32	38	223
1914	4	12	5	87	46	29	34	217

Letaliteten var i Alderen 5—15 Aar 2,7 pCt., i Alderen 15—65 Aar c. 24 pCt., men i Alderen over 65 Aar c. 95 pCt.

586 Pneumonipatienter behandledes paa Hospital, deraf 54 paa Garnisonssygehuset.

Katarralsk Lungebetændelse (*Bronchopneumonia & Bronchitis capillaris*) anmeldtes i 1914 med 2183 Tilfælde mod 1964 Tilfælde i 1913.

Broncho-pneumonia	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchopneumonia		
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkng.	ialt i Femaaret	pCt. af anmeldte	aarlig p. M. af Befolkng.
1885—1886*)	2222*)	3.88	447*)	20.1	0.78
1887—1891	7192	4.65	1427	19.8	0.92
1892—1896	7092	4.29	2159	30.9	1.30
1897—1901	8081	4.50	2320	28.7	1.30
1902—1906	9965	4.73	2283	22.9	1.08
1907—1911	9935	4.50	2184	22.0	0.97
1912	2017	4.21	436	21.6	0.92
1913	1964	4.07	396	20.2	0.82
1914	2183	4.44	431	19.8	0.88

*) 2 Aar.

Tilfældenes Fordeling paa Aldersklasserne, sammenlignet med Gennemsnittet for en længere Aarrække, fremgaar af følgende Sammenstilling:

Anmeldte Tilfælde af **Bronchopneumonia**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885–1886*)	469	717	280	347	309	40	60	2222
1887—1891	1755	2492	922	714	890	140	279	7192
1892—1896	1984	2428	820	601	741	160	358	7092
1897—1901	2082	2679	937	853	987	157	386	8081
1902—1906	2290	3176	1249	1085	1430	231	504	9965
1907—1911	1977	2894	1213	1344	1391	386	730	9935
Gennemsnitlig aarlig (27 Aar)	391	533	201	183	213	41	86	1648
1912	367	564	267	267	312	96	144	2017
1913	356	593	278	275	260	76	126	1964
1914	449	553	278	319	356	83	145	2183

Tilfældenes Antal var højest i Marts med 368 Tilfælde, lavest i August, da der anmeldtes 60 Tilfælde.

Broncho-pneumonia	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1885—1906	206	164	188	167	138	99	71	54	69	96	138	181	1571
1907—1911	296	274	220	199	182	129	97	68	89	101	159	173	1987
1912	229	221	264	183	139	109	85	52	101	124	183	327	2017
1913	406	202	191	169	154	136	114	73	88	142	154	135	1964
1914	216	252	368	274	191	155	77	60	87	112	147	244	2183

Dødsfaldenes Antal var 431.

Døde af **Bronchopneumonia**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	656	247	7	16	23	27	56	1032
1887—1891	844	333	17	39	26	53	115	1427
1892—1896	1214	469	27	61	48	111	229	2159
1897—1901	1219	432	28	56	65	174	346	2320
1902—1906	1104	440	31	108	92	173	335	2283
1907—1911	936	367	26	84	99	212	460	2184
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	199	76	5	12	12	25	51	380
1912	171	56	3	17	20	43	126	436
1913	161	52	2	18	26	53	84	396
1914	174	45	3	25	22	67	95	431

For de ældre Aldersklasser var Dødeligheden som sædvanlig høj; af 228 anmeldte af Alderklassen over 65 Aar døde 162.

Af **akut Brystkatar** (*Tracheobronchitis acuta*) anmeldtes 7742 Tilfælde mod 7280 Tilfælde i 1913, 7968 Tilfælde i 1912, 7531 i 1911 og 7838 i 1910. I Aarene forud for 1910 var det aarlige Antal af Tilfælde derimod højere.

*) 2 Aar.

Tracheobronchitis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchit. acut. simpl.	
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkningen	ialt i Femaaret	pCt af Anmeldte
1882—1886	54456	43.63	357	0.6
1887—1891	55436	36.03	335	0.6
1892—1896	50269	30.41	188	0.4
1897—1901	45654	25.54	184	0.4
1902—1906	45292	21.51	209	0.5
1907—1911	41041	18.21	263	0.6
1912	7968	16.83	45	0.6
1913	7280	15.07	52	0.7
1914	7742	15.73	41	0.5

Under Mortalitetstabellens Rubrik for Bronchitis acuta simplex opføres 41 Tilfælde.

Influenza (*Influenza*) var i 1914 noget mere udbredt end i 1913. Der anmeldtes 3827 Tilfælde mod 2725 Tilfælde i 1913.

Anmeldte Tilfælde af Influenza 1882—1914
paa 1000 Indbyggere.

1882	0.7	1887	0.0	1892	23.9	1897	19.6	1902	7.4	1907	20.4	1912	12.2
1883	1.1	1888	0.0	1893	36.2	1898	3.4	1903	17.8	1908	24.1	1913	5.6
1884	0.8	1889	39.6	1894	27.0	1899	26.2	1904	9.8	1909	10.3	1914	7.8
1885	0.1	1890	17.0	1895	40.4	1900	29.9	1905	23.4	1910	10.4		
1886	0.1	1891	80.7	1896	10.1	1901	19.6	1906	4.4	1911	11.1		

Tilfældenes Antal steg hurtigt i Aarets to sidste Maaneder, navnlig i December. I Sommermaanederne anmeldtes som sædvanlig forholdsvis faa Tilfælde.

Anmeldte Tilfælde af **Influenza**	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Aaret
Gennemsn. 1889—1906	1521	1513	1527	403	346	154	51	30	64	126	406	2204	8347
» 1907—1911	2094	2092	1102	467	167	63	28	25	61	110	227	407	6842
1912	423	544	426	221	153	67	31	40	95	205	1581	1982	5768
1913	788	390	304	242	110	58	48	48	79	209	220	229	2725
1914	350	304	314	195	172	108	33	49	94	145	482	1581	3827

Under Rubriken Influenza opføres i Mortalitetstabellen for 1914 21 Dødsfald. Dødeligheden var saaledes usædvanlig lav sammenlignet med tidligere Aar.

Influenza		0—1	1—5	5—15	15—65		65 og derover		Tilsammen
					Md.	Kv.	Md.	Kv.	
Gennemsn. Antal aarligt anmeldte Influenzatilfælde	1889—1900	111	765	1415	2872	4020	162	346	9693
	1901—1905	40	248	716	2117	2800	126	255	6402
	1906—1910	38	295	574	2231	2673	120	261	6192
	1911	32	223	672	1820	2116	107	199	5169
	1912	49	358	706	2131	2222	96	206	5768
	1913	15	181	256	1071	1040	53	109	2725
	1914	25	210	430	1475	1489	59	139	3827
Gennemsn. aarligt Antal Influenzadødsfald	1889—1900	10	5	1	17	21	25	47	126
	1901—1905	4	2	1	7	8	12	25	59
	1906—1910	2	1	1	8	7	13	28	60
	1911	4	2	»	6	3	9	22	46
	1912	3	»	»	8	5	10	19	45
	1913	2	1	»	5	2	4	19	33
	1914	»	1	»	2	1	6	11	21
Influenzadødsf. pr. 100 anmeldte Tilfælde	1889—1900	8.8	0.7	0.1	0.6	0.5	15.7	13.5	1.3
	1901—1905	10.0	0.5	0.1	0.3	0.3	9.9	9.9	0.9
	1906—1910	5.3	0.4	0.1	0.4	0.3	10.8	10.7	1.0
	1911	12.5	0.9	0.0	0.3	0.1	8.4	11.0	0.9
	1912	6.1	0.0	0.0	0.4	0.2	10.4	9.2	0.8
	1913	13.3	0.6	0.0	0.4	0.2	7.5	17.5	1.2
	1914	0.0	0.5	0.0	0.1	0.1	10.2	7.9	0.5

Kun i den højere Aldersklasse, over 65 Aar, nærmer Dødeligheden sig til den for en lang Aarrække sædvanlige.

Af **Halsbetændelse** (*Angina tonsillaris*) anmeldtes 10491 Tilfælde mod 8494 Tilfælde i 1913, 905 Tilfælde i 1912 og 12530 Tilfælde i 1911. I Forhold til Folkemængden anmeldtes 21,4 Tilfælde for hvert Tusinde Indbyggere.

Af Angina tonsillaris
anmeldtes i Gennemsnit aarlig

1882—1886	6318	23.1 p. M.
1887—1891	7977	25.9 p. M.
1892—1896	7808	23.6 p. M.
1897—1901	8044	22.5 p. M.
1902—1906	8963	21.3 p. M.
1907—1911	9652	21.3 p. M.
1912	9500	20.1 p. M.
1913	8494	17.6 p. M.
1914	10491	21.4 p. M.

Angina tonsillaris	Gennemsnitlig anmeldte Tilfælde i hver Maaned af Femaaret												
	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	648	566	615	505	509	462	433	384	460	517	609	612	6318
1887—1891	823	707	790	721	616	612	510	446	573	652	770	758	7977
1892—1896	777	700	717	611	612	606	494	455	609	711	783	734	7808
1897—1901	775	663	652	616	724	655	448	536	649	764	827	734	8044
1902—1906	965	799	716	658	682	668	532	577	752	873	927	812	8963
1907—1911	1055	845	831	742	741	635	471	651	926	902	937	913	9652
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	840	712	720	642	647	606	481	508	661	736	809	760	8094
1912	998	898	800	629	753	629	505	654	747	893	1169	825	9500
1913	686	693	751	763	720	682	449	541	787	897	882	643	8494
1914	829	768	769	661	756	677	593	686	963	1272	1379	1138	10491

Den epidemiske Udbredelse var ikke usædvanlig i Aarets første Halvdel, men tog stærkt til fra September og naaede Højdepunktet i November Maaned.

Kolerine (*Cholerine et Catarrhus intestinalis acutus*) anmeldtes med et større Antal Tilfælde end de to foregaaende Aar, men Antallet naaede ikke saa højt som i 1910 og 1911.

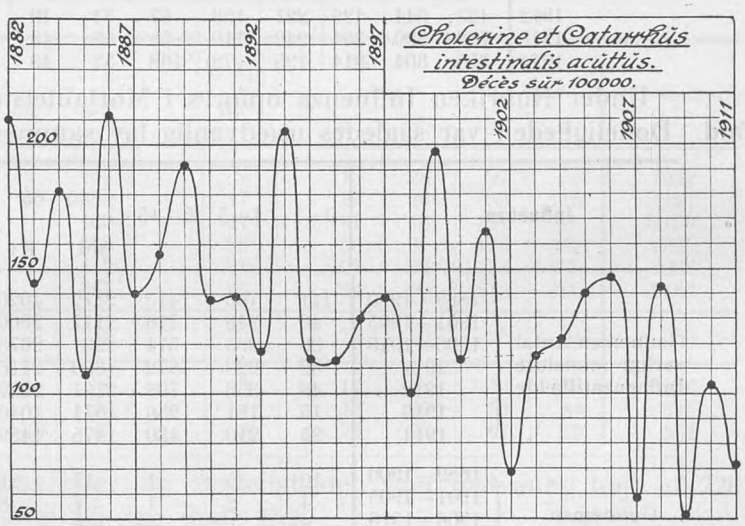

Anmeldte Tilfælde af Catarrhus intestinalis acutus 1882–1914
paa 1000 Indbyggere.

1882	36.60	1887	24.09	1892	26.95	1897	19.95	1902	11.18	1907	10.29	1912	9.64
1883	27.06	1888	24.85	1893	32.87	1898	14.64	1903	15.08	1908	17.62	1913	8.72
1884	36.64	1889	35.48	1894	18.18	1899	24.85	1904	13.09	1909	8.64	1914	12.86
1885	21.25	1890	24.33	1895	20.85	1900	18.24	1905	15.95	1910	14.68		
1886	36.06	1891	22.76	1896	20.38	1901	19.48	1906	17.11	1911	14.03		

Der anmeldtes ialt 6326 Tilfælde, ɔ: 12,86 for hvert 1000 Indbyggere (mod 4214 i 1913 og 4574 i 1912). 1636 af de anmeldte Tilfælde faldt i Aldersklassen under et Aar, 2040 i de andre Aldersklasser under 15 Aar. Af Kolerine døde ialt 299 Personer, ɔ: 4,7 pCt. af de anmeldte.

Cholerine	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret	p. M. af Befolkn.
gennemsnitlig aarlig 1882—1906	344	303	326	364	442	682	980	1568	1151	592	434	342	7529	22.19
1907—1911	293	204	236	281	323	463	570	1526	895	461	358	293	5901	13.05
1912	246	221	219	224	270	278	504	1079	540	379	337	277	4574	9.64
1913	220	222	220	248	338	431	490	563	541	363	334	244	4214	8.72
1914	220	241	230	279	307	383	809	1638	1203	413	341	262	6326	12.86

Anmeldelsernes Antal steg fra Begyndelsen af Juli og naaede Højdepunktet i sidste Uge af August (526 Tilfælde i Ugen fra 23de til 29de August), hvorefter det langsomt aftog i Løbet af September. I den varme Sommer 1914 var August som sædvanlig den Maaned, i hvilken de fleste Tilfælde anmeldtes. Januar havde det laveste Tal (220 Tilfælde),

Cholerine	Alle Aldersklasser				Aldersklassen 0—1 Aar				
	Anmeldte		Døde		Anmeldte		Døde		
	Ialt	aarlig p. M. af Befolkn.	Ialt	pCt. af anmeldte	Ialt	pCt. af alle anmeldte	Ialt	pCt. af anmeldte 0—1 Aar	pCt. af alle Kolerine Dødsfald
1882—1886	42943	31.5	2332	5.4	10249	23.9	2101	20.5	90.1
1887—1891	40464	26.3	2350	5.8	9606	23.7	2076	21.6	88.3
1892—1896	39367	23.8	2254	5.7	9741	24.7	2051	21.1	91.0
1897—1901	34878	19.5	2559	7.3	9241	26.5	2339	25.3	91.4
1902—1906	30570	14.5	2501	8.2	8853	29.0	2287	25.8	91.4
1907—1911	29505	13.0	2006	6.8	8189	27.4	1715	20.6	89.8
1912	4574	9.64	237	5.2	1209	26.4	202	16.2	85.2
1913	4214	8.72	243	5.7	1028	24.4	216	21.0	88.8
1914	6326	12.86	299	4.7	1636	25.9	265	15.5	88.6

Letaliteten, 4,7 pCt., var usædvanlig lav, sammenlignet med en længere Aarrække; nærmest kommer 1892 med en Letalitet af 4,3 pCt. og 1911 med 5,0 pCt.

Dødsfaldene indtraf som sædvanlig for den allerstørste Del i den spæde Barnealder. Blandt 1636 i denne Aldersklasse anmeldte Tilfælde indtraf 265 Dødsfald, ɔ: 15,5 pCt. Blandt 2040 i Aldersklasserne mellem 1 og 15 Aar anmeldte Tilfælde forefaldt 22 Dødsfald, ɔ: 1,1 pCt. Af 2650 Voksne døde 12, d. e. 0,5 pCt.

Paa særlige Dødsattester for Børn under 1 Aar rettes fra Begyndelsen af 1913 Spørgsmaal til den attestudstedende Læge, om det afdøde Barn har faaet Bryst eller kunstig Ernæring, og i saa Fald hvorlænge. Af Besvarelserne fremgaar, at af c. 265 Kolerinedødsfald blandt Børn under et Aar indtraf 173 blandt ægte fødte Børn, af hvilke 28 havde faaet Brystnæring, 103 kunstig, 29 blandet Ernæring og for 13 findes Ernæringsmaaden ikke angivet. 92 Kolerinedødsfald indtraf blandt uægte fødte Børn under et Aar, af hvilke 6 havde faaet Brystnæring, 64 kunstig, 21 blandet Ernæring og for et Barn findes Ernæringsmaaden ikke opgivet.

Af 765 Dødsfald blandt ægtefødte Børn under et Aar opføres 173, af 431 Dødsfald blandt uægtefødte Børn under et Aar 92 med Kolerine som Dødsaarsag.

I de to Aar 1913 og 1914 indtraf tilsammen 2372 Dødsfald blandt Børn under et Aar. Af disse havde 483 faaet Brystnæring og hos 60 af disse, c. 12,4

pCt., var Dødsaarsagen Kolerine. 975 havde faaet kunstig Næring og hos 280 af dem, ɔ: 28,1 pCt., skyldtes Døden Kolerine. 436 havde faaet blandet Ernæring og hos 116 af disse, ɔ: 28,9 pCt., var Dødsaarsagen Kolerine. Om 360 Børn, som døde i første Leveaar, savnes Oplysning om Ernæringsmaaden; for 25 af disse (7,0 pCt.) opgives Kolerine som Dødsaarsag.

2) *Tuberkulose.*

Af **Lungetuberkulose** (*Tuberculosis pulmonum*) — heri indbefattet Strubetuberkulose — anmeldtes i 1914 785 Tilfælde eller 1,6 for hvert Tusinde Indbyggere, i Forhold til Folkemængden et lavere Tal end i noget tidligere Aar.

Tilfældenes Fordeling paa Aldersklasserne afveg ikke i nogen paafaldende Grad fra det sædvanlige.

Fordelingen paa de to Køn var i 1914 ret ligelig uden den sædvanlige Overvægt paa Kvindekønnets Side i 25—35 Aars Alderen. Heller ikke var Mandkønnets større Tuberkulosesygelighed i Aldersklassen 35—65 Aar stærkt udtalt. Fra alle Aldersklasser tilsammen ere Anmeldelserne talrigst for Mandkønnet, trods Kvindekønnets numeriske Overvægt i Befolkningen.

Anmeldte Tilfælde af **Lunge- (og Strube-) Tuberkulose**		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derov.	ubek. Alder	Ialt	
31/12 1905	M.	1	13	78	95	98	65	37	9	5	401	785
	K.	1	13	105	130	70	40	19	5	1	384	
1906	M.	13	33	155	234	176	118	72	23	10	834	1611
	K.	14	60	205	224	140	72	33	25	4	777	
1907	M.	5	29	138	155	97	68	47	13	12	564	1091
	K.	3	38	139	183	75	44	22	14	9	527	
1908	M.	5	28	135	163	114	88	46	8	18	605	1124
	K.	2	41	130	167	67	54	16	19	23	519	
1909	M.	4	20	113	135	84	78	37	17	15	503	951
	K.	5	22	125	143	71	37	15	12	18	448	
1910	M.	3	13	113	119	85	56	23	7	»	419	831
	K.	9	33	122	140	60	23	14	9	2	412	
1911	M.	4	30	105	122	64	41	18	10	3	397	793
	K.	3	36	128	118	61	31	9	6	4	396	
1912	M.	6	34	123	110	74	52	23	3	1	424	831
	K.	4	34	105	135	60	39	15	12	1	407	
1913	M.	7	35	117	111	72	47	24	5	2	420	831
	K.	5	37	109	145	63	32	13	6	1	411	
1914	M.	6	22	135	124	66	39	19	9	»	420	785*
	K.	7	36	99	120	57	25	12	9	»	365	
Tilsammen	M.	54	257	1212	1368	930	652	346	104	66	4987	9633
	K.	53	350	1267	1505	724	397	168	117	63	4646	
Begge Køn		107	607	2479	2873	1654	1049	514	221	129	9633	

De anmeldte Tilfældes Fordeling paa Byens Kvarterer har varieret en Del i Aarenes Løb. Flest Tilfælde anmeldtes i 1914 ligesom det foregaaende Aar fra St. Annæ vestre Kvarter, nemlig 2,5 p. m. af Befolkningen, derefter følger Sundby med 1,9 p. m., Blaagaards, Vesterbros og St. Annæ østre Kvarter med 1,8, gamle

*) Der modtoges ialt 1886 Anmeldelser, af hvilke 1101 elimineredes som tidligere anmeldte.

Bys ældre og yngre Del, Gammelholm og Blegdamskvarteret med 1,7, Nørrebro med 1,6, Kristianshavn med 1,5 og Brønshøj med 1,4 p. m. Færrest Tilfælde anmeldtes fra Valby med 1,2, Voldkvarteret og Østerbro, hver med 1,1, for hvert 1000 Indbyggere.

Anmeldte Tilfælde af **Lunge- (og Strube-) Tuberkulose**	Ialt anmeldte										Paa 1000 Indbyggere									
	31/12 1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	31/12 1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
I. Gl. Bys ældre Del	18	45	24	38	21	16	11	15	20	17	1.5	3.0	2.2	3.8	2.1	1.6	1.0	1.4	1.9	1.7
II. Gl. Bys yngre Del	35	84	53	52	36	34	25	22	38	29	1.5	4.0	2.6	2.6	1.9	1.9	1.5	1.3	2.1	1.7
III. Gammelholm	6	22	13	9	12	12	7	11	5	10	0.9	3.4	2.1	1.5	2.0	2.0	1.1	1.8	0.8	1.7
IV. St. Annæ Ø. Kvt.	12	26	14	25	7	11	14	13	12	15	1.2	2.7	1.5	2.8	0.8	1.2	1.7	1.6	1.4	1.8
V. St. Annæ V. Kvt.	63	100	63	83	64	61	46	46	65	62	2.4	4.0	2.6	3.6	2.8	2.5	1.9	1.9	2.7	2.5
VI. Kristianshavn	27	83	49	60	57	52	44	42	42	43	1.4	4.2	2.5	5.0	2.9	2.5	1.9	1.7	1.6	1.5
Indre By	161	360	216	267	197	186	147	149	182	176	1.6	3.3	2.4	3.0	2.3	2.1	1.6	1.6	1.9	1.8
VII. Voldkvarteret	59	118	79	90	52	56	52	54	53	48	1.4	2.8	1.9	2.1	1.2	1.3	1.2	1.3	1.2	1.1
VIII. Østerbro	85	216	139	122	117	101	98	112	112	73	1.3	3.9	2.4	2.0	1.9	1.7	1.6	1.8	1.7	1.1
IX. Blegdam	49	135	83	94	54	66	58	85	84	59	1.4	4.2	2.6	2.9	1.4	1.9	1.7	2.4	2.4	1.7
X. Nørrebro	87	173	129	106	110	86	99	106	75	88	2.1	3.8	2.7	2.1	2.1	1.6	1.9	2.0	1.4	1.6
XI. Blaagaard	103	145	108	86	93	69	68	65	71	66	2.8	4.1	3.1	2.5	2.7	1.9	1.9	1.8	1.9	1.8
XII. Vesterbro	149	275	180	185	172	151	151	137	129	137	2.2	4.0	2.6	2.6	2.3	2.0	2.0	1.8	1.7	1.8
Ydre By	532	1062	718	683	605	529	526	559	524	471	2.0	3.8	2.5	2.3	2.0	1.8	1.7	1.8	1.7	1.5
XIII. Valby	28	21	23	24	29	16	20	19	28	21	2.5	1.8	1.9	1.8	2.3	1.2	1.4	1.3	1.8	1.2
XIV. Brønshøj	12	36	35	36	26	17	22	31	33	28	0.9	2.5	2.2	2.2	1.5	0.9	1.2	1.7	1.7	1.4
XV. Sundby	45	111	79	95	84	71	68	68	53	80	1.5	3.4	2.3	2.7	2.3	1.9	1.8	1.7	1.3	1.9
Forstæder	85	168	137	155	139	104	110	118	114	129	1.5	2.9	2.2	2.1	2.1	1.5	1.6	1.6	1.6	1.6
Havn, Uden Bolig	7	24	20	19	10	12	10	5	11	9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Hele Byen	785	1611	1091	1124	951	831	793	831	831	785	1.8	3.7	2.5	2.5	2.1	1.8	1.7	1.8	1.7	1.6

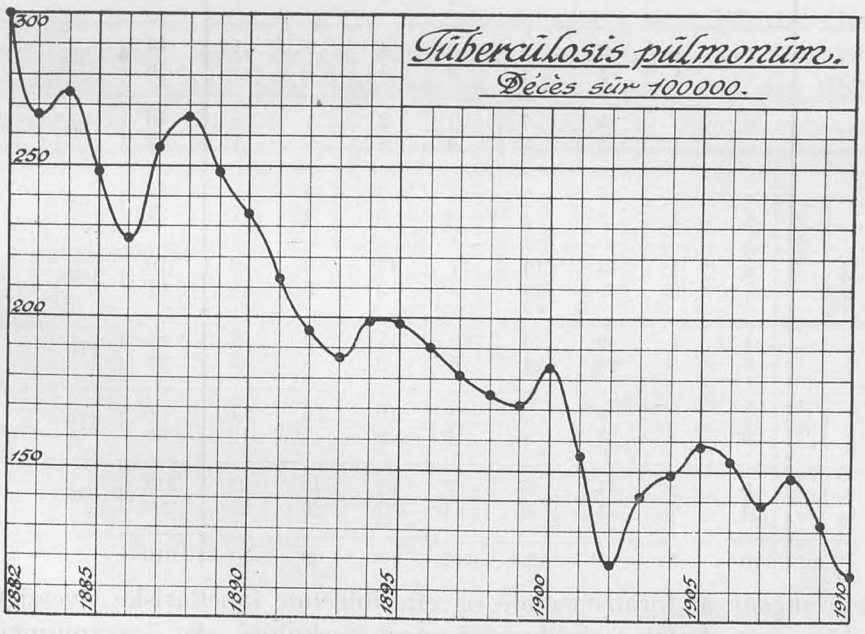

Under Mortalitetstabellens Rubrik for Phthisis pulmonum opførtes i 1914 ialt 610 Dødsfald mod 569 i 1913, 643 i 1912, 610 i 1911 og 541 i 1910. Mortalitetskvotienten, som i 1610 var 1,18, i 1911 1,31, i 1912 1,36 og i 1913 1,18, var i 1914 1,24 p. m. Gennemsnittet for de 5 sidste Aar, 1910—1914, var 1,25 p. m., medens Gennemsnittet for Femaaret 1905—1909 var 1,46 p. m.

Døde af **Lungetuberkulose**	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde	Døde af **Lungetuberkulose**	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde
1835—1839	3.62	13.67	1890—1894	2.05	9.90
1840—1844	3.44	13.00	1895—1899	1.83	10.32
1845—1849	3.37	12.08	1900—1904	1.49	9.10
1850—1854	3.04	11.83	1905—1909	1.46	9.38
1855—1859	2.96	11.33	1910	1.18	8.31
1860—1864	3.07	12.05	1911	1.31	8.89
1865—1869	2.97	12.86	1912	1.36	9.72
1870—1874	3.42	14.31	1913	1.18	8.76
1875—1879	3.14	12.92	1914	1.24	8.85
1880—1884	2.89	12.40			
1885—1889	2.51	11.28			

Lungetuberkulosedødeligheden udgjorde 1914 8,85 pCt. af den samlede Dødelighed, et Forholdstal, som er lavere end i 1911 og 1912 og lidt lavere end Gennemsnittet for Femaaret 1910—1914, som er 8,91 pCt. af det samlede Antal Dødsfald.

Døde af Lungetuberkulose i 1914.

Tilfældet første Gang anmeldt		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derover	Ialt	
$^{31}/_{12}$ 1905	M	»	»	»	»	»	»	1	1	2	5
	K	»	»	1	»	»	»	2	»	3	
1906	M	»	»	1	1	3	4	2	»	11	19
	K	»	»	3	2	1	1	»	1	8	
1907	M	»	»	»	2	2	»	2	»	6	13
	K	»	»	1	1	3	»	2	»	7	
1908	M	»	»	»	1	»	2	»	»	3	9
	K	»	»	1	1	3	»	1	»	6	
1909	M	»	»	»	2	1	4	»	1	8	16
	K	»	»	»	»	4	4	»	»	8	
1910	M	»	»	2	4	3	4	2	1	16	22
	K	»	»	2	1	2	1	»	»	6	
1911	M	»	»	5	7	1	2	1	»	16	30
	K	»	»	3	4	4	2	»	1	14	
1912	M	»	»	7	8	11	7	4	»	37	68
	K	»	1	9	8	6	3	4	»	31	
1913	M	»	1	14	19	17	11	6	2	70	137
	K	»	3	19	18	9	9	5	4	67	
1914	M	1	1	9	20	19	17	9	7	83	175
	K	1	3	28	24	16	9	5	6	92	
Tilfældet ikke anmeldt	M	5	»	9	3	6	10	16	17	66	116
	K	3	»	7	6	6	8	7	13	50	
Tilsammen	M	6	2	47	67	63	61	43	29	318	610
	K	4	7	74	65	54	37	26	25	292	
Begge Køn		10	9	121	132	117	98	69	54	610	

Som det fremgaar af foranstaaende og efterfølgende tabellariske Oversigt er det stadig et ikke ringe Antal Tilfælde af Lungetuberkulose, der forekommer i Dødelighedsstatistiken, uden at der tidligere er sket Anmeldelse om de paagældende Patienters Sygdom. I 1907 var de ikke anmeldte Tilfældes Antal oppe paa

c. 24 pCt. og i 1910 naaede det 20 pCt. af alle indregistrerede Dødsfald af Lungesvindsot. I Aarene 1911, 1912 og 1913 var de ikke anmeldte Tilfældes Antal endel lavere, 15 eller 14 pCt. af alle Dødsfald af Lungetuberkulose, men i 1914 er det atter steget til 19 pCt. (116 af 610), omtrent det samme Forhold som i Aarene 1906, 1908 og 1909.

Lungetuberkulose	Sygdoms-tilfælde	Døde af Lungetuberkulose								
		i 1906	i 1907	i 1908	i 1909	i 1910	i 1911	i 1912	i 1913	i 1914
Anmeldt $^{31}/_{12}$ 1905	785	181	64	47	31	21	12	12	10	5
Anmeldt i 1906	1611	359	208	104	57	33	39	29	21	19
Anmeldt i 1907	1091	»	193	154	63	38	23	19	13	13
Anmeldt i 1908	1124	»	»	227	139	67	44	26	19	9
Anmeldt i 1909	951	»	»	»	198	99	73	50	24	16
Anmeldt i 1910	831	»	»	»	»	176	136	83	36	22
Anmeldt i 1911	793	»	»	»	»	»	191	141	62	30
Anmeldt i 1912	831	»	»	»	»	»	»	191	121	68
Anmeldt i 1913	831	»	»	»	»	»	»	»	176	137
Anmeldt i 1914	785	»	»	»	»	»	»	»	»	175
Ialt anmeldte Tilfælde	9633	540	465	532	488	434	518	551	482	494
Ikke anmeldte Tilfælde	989	120	144	126	105	107	92	92	87	116
Tilsammen	10622	660	609	658	593	541	610	643	569	610

Foruden 989 Ftisisdødsfald, som siden Begyndelsen af 1906 ere optagne paa Mortalitetstabellen, uden at de paagældende forinden havde været anmeldt som lidende af Tuberkulose i Lunger eller Strubehoved, er der, som det fremgaar af ovenstaaende Tabel, indtraadt tilsammen 4504 Dødsfald af Lungesvindsot blandt de fra 31. December 1905 til Udgangen af 1914 anmeldte Patienter, hvis Antal ialt er 9633. Men desuden maa man gaa ud fra, at et større eller mindre Antal af de resterende 5129, om hvilke Anmeldelse er modtaget, ligeledes er afgaaet ved Døden uden at være optaget i Mortalitetstabellens Tuberkuloserubrik, enten fordi de ere døde efter Bortflytning fra Hovedstaden eller fordi Dødsfaldet skyldes eller tilskrives en anden Aarsag end den tilstedeværende Tuberkulose.

Døde af Lungetuberkulose	Gl. Byældre Del	Gl. Byyngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø.-Kv.	St. Annæ V.-Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder	Udb. & Havnen	Hele Staden
1898	37	47	6	9	66	33	198	48	40	64	58	93	94	397	»	»	»	»	16	611
1899	26	52	9	14	63	29	193	45	36	57	66	73	112	389	»	»	»	»	24	606
1900	27	48	8	14	63	31	191	56	55	60	74	82	115	442	»	»	»	»	24	657
1901	23	55	6	14	51	28	177	43	34	58	63	64	113	375	6	14	»	20	13	585
1902	21	30	3	8	37	26	125	46	38	42	57	52	77	312	8	13	17	38	14	488
1903	22	33	7	8	53	25	148	47	42	51	75	66	72	353	10	16	31	57	30	582
1904	16	48	6	8	43	30	151	44	48	42	82	58	94	368	15	15	43	73	25	638
1905	9	49	8	9	53	22	150	42	53	59	90	68	100	412	17	15	47	79	31	679
1906	14	36	5	14	55	39	163	43	70	48	80	64	109	414	10	13	37	60	23	661
1907	8	33	8	6	58	37	150	36	71	47	66	57	88	365	19	16	39	74	20	600
1908	17	29	3	10	54	24	137	42	65	51	71	66	105	400	15	33	44	92	29	653
1909	11	21	9	8	44	32	125	23	60	32	74	62	120	371	16	17	45	78	19	599
1910	13	15	3	7	39	28	105	34	61	31	72	53	85	336	20	17	49	86	14	549
1911	11	33	2	4	41	29	120	38	67	53	68	60	90	376	16	19	55	90	24	610
1912	17	24	4	6	45	37	133	39	77	57	72	62	101	408	14	20	49	83	19	649
1913	9	19	5	9	34	30	106	26	56	49	88	56	95	370	10	15	48	73	20	562
1914	9	26	7	5	34	34	115	34	57	48	85	57	115	396	17	22	40	79	20	610

Fordelingen af Dødsfaldene af Lungetuberkulose paa Byens Kvarterer afveg ikke i nogen væsentlig Grad fra det sædvanlige.

Af de 610 Dødsfald af Lungetuberkulose indtraf 184 i vedkommende Patients Hjem, 292 paa Øresundshospitalet, 40 paa St. Johannesstiftelse, 39 paa Kommunehospitalet, 18 paa Almindeligt Hospital, 12 paa Rigshospitalet, 5 paa St. Josephs Hospital, 6 paa Bispebjerg Hospital, 4 paa Sundholms Sygehus, de øvrige spredte paa andre Hospitaler og Kliniker. 21 af de døde var ikke hjemmehørende i Københavns Kommune.

20 Patienter, der led af Lungetuberkulose, foranledigedes i Løbet af 1914 paa Grundlag af en af vedkommende Kredslæge foretagen Undersøgelse indlagt paa Hospital for offentlig Regning i Henhold til § 5 i Lov Nr. 55 af 1. April 1912.

Desinfektion for Lungetuberkulose aarlig	A_1. Desinf. i Sygdomstilfælde Lov. 14. IV. 5 Lov. 1. IV. 12	A_2. Desinf. efter Dødsfald Lov 11. V. 97 Lov 14. IV. 5 Lov 1. IV. 12	B. Desinf. for ubemidlede (Kommunal Bevilling)	C. Betalt Desinfekt. for privat Regn.
1891—1896 gnsnitl.	»	»	151	59
1897—1905 gnsnitl.	»	285	73	49
1906—1910 gnsnitl.	579	255	»	»
1911	849	241	»	»
1912	694	269	»	»
1913	744	238	»	»
1914	766	248	»	»

Desinfektion for Lungetuberkulose besørgedes i 1014 Tilfælde, deraf de 248 Desinfektioner efter Dødsfald, 766 Desinfektioner efter Bortflytning, Hospitalsindlæggelse o. s. v.

Paa Tuberkulosediagnosestationen (Øresundshospitalet) modtoges i 1914 2329 Prøver Opspyt til Undersøgelse paa Tuberkelbaciller. Undersøgelsen gav i 391 Tilfælde positivt, i 1938 Tilfælde negativt Resultat.

	Positivt Resultat	Negativt Resultat	Ialt
1901	118	263	381
1902	262	887	1149
1903	341	1267	1608
1904	325	1329	1654
1905	345	1462	1807
1906	396	1600	1996
1907	394	1746	2140
1908	428	1589	2017
1909	344	1820	2164
1910	378	1673	2051
1911	359	1820	2179
1912	402	1826	2228
1913	460	2077	2537
1914	391	1938	2329

Til Sammenligning vedføjes en Oversigt over Dødeligheden af Lungetuberkulose i en Del andre større Byer.

Døde af **Tub. pulm.** paa 100000 Indb.	1899 1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
Rotterdam	148	149	133	139	136	110	129	121	114	111	103	105
København	154	122	158	153	139	145	132	118	131	136	118	124
Amsterdam	157	143	146	141	147	130	142	130	135	122	118	126
London	171	167	148	144	140	132	131	114	135	135	132	139
Hamborg	187	158	156	150	149	134	132	126	125	126	141	135
Berlin	214	208	214	186	185	182	179	176	168	168	185	165
Kristiania	239	219	275	222	217	213	196	183	182	185	162	—
München	285	258	286	247	228	229	229	205	193	189	205	207
Stockholm*	241	222	222	210	217	249	241	233	196	225	211	—
Wien	359	314	329	289	288	275	271	249	266	237	—	—
Paris	399	382	380	378	395	382	358	366	341	332	—	—

* Fra og med 1908 er der for Stockholms Vedkommende sket en Ændring i Registreringsprincipet.

Rotterdam, København, Amsterdam, Hamborg og London viser sig med Hensyn til Tuberkulosedødelighed gunstigere stillede end de fleste andre store Byer.

Dødeligheden af **andre tuberkuløse Sygdomme** (Mortalitetstabellens Rubrik 27, 28, 29 og 31) var i 1914 lavere end det foregaaende Aar og udgjorde kun en Femtedel af Dødeligheden af samtlige tuberkuløse Sygdomme, medens det sædvanlige Forhold er en Fjerdedel. Den samlede Dødelighed af tuberkuløse Sygdomme var i 1908 1,88, i 1909 1,71, i 1910 1,59, i 1911 1,76, i 1912 1,77, i 1913 1,41 og i 1914 1,55 af 1000 Indbyggere.

Dødsfald af **Tuberkulose**	Døde af Lungetuberkulose		Døde af andre tub. Sygd.		Døde af tub. Sygd. ialt	
	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.
1882—1886	3572	2.63	1211	0.89	4783	3.52
1887—1891	3743	2.44	1291	0.83	5034	3.27
1892—1896	3213	1.94	1419	0.86	4632	2.80
1897—1901	3084	1.73	1142	0.63	4226	2.36
1902—1906	3040	1.44	1091	0.53	4131	1.96
1907—1911	3011	1.34	892	0.39	3903	1.73
1912	643	1.36	197	0.42	840	1.77
1913	569	1.18	162	0.33	731	1.41
1914	610	1.24	150	0.30	760	1.55

Af de her omhandlede tuberkuløse Sygdomme er Meningitis den mest udbredte; i 1014 indtraadte 68 Dødsfald af denne Sygdomme, deraf 10 blandt Børn under et Aar, 26 mellem 1 og 5 Aar, 19 mellem 5 og 15 Aar. Af *Tuberculosis in aliis corporis partibus*, Mortalitetstabellens Nr. 31, døde 56 Personer.

3) *Andre Sygdomme.*

Af **Kønssygdomme** *(Gonorrhoea, Ulcus venereum, Syphilis)* anmeldtes i 1914 et større Antal Tilfælde end det foregaaende Aar.

Af *Gonorré* anmeldtes 6931 Tilfælde, et forholdsvis højt Tal, som ikke er naaet i noget tidligere Aar; nærmest kommer 1911, da der anmeldtes 6500 Tilfælde. I Forhold til Folkemængden var Tallet dog ikke paafaldende stort: 141 paa 10 000 Indbyggere mod 142 i 1908 og 140 i 1911. Antallet af anmeldte Gonorrétilfælde holdt sig moderat i Aarets første Halvdel, men steg i Slutningen af Juli og naaede Højdepunktet i August, da der anmeldtes 931 Tilfælde eller mere end dobbelt saa mange som i Juni (444 Tilfælde). I Aarets sidste 4 Maaneder holdt Anmeldelsernes Antal sig højt, om

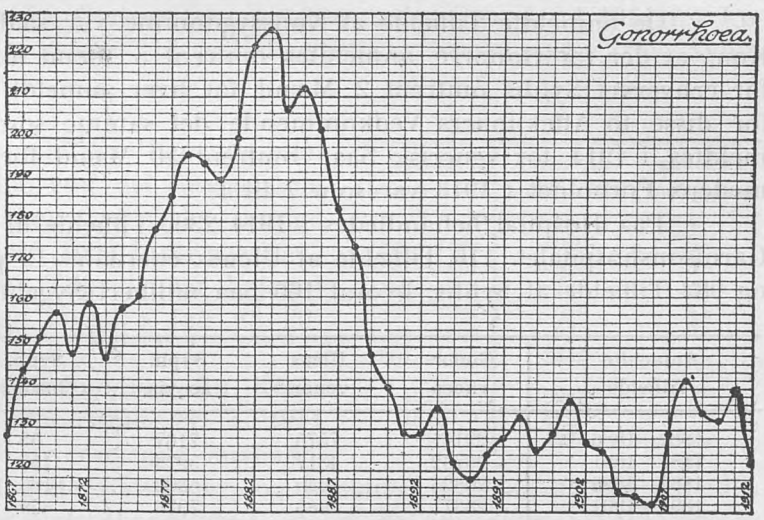

end noget aftagende. Den forøgede Udbredelse af Gonorré i 1914 maa sikkert sættes i Forbindelse med Sikringsstyrkens Indkaldelse og det med Krigstilstanden i Europa følgende økonomiske Tryk, som forbigaaende medførte Arbejdsløshed, særlig blandt kvindelige Fabriksarbejdere.

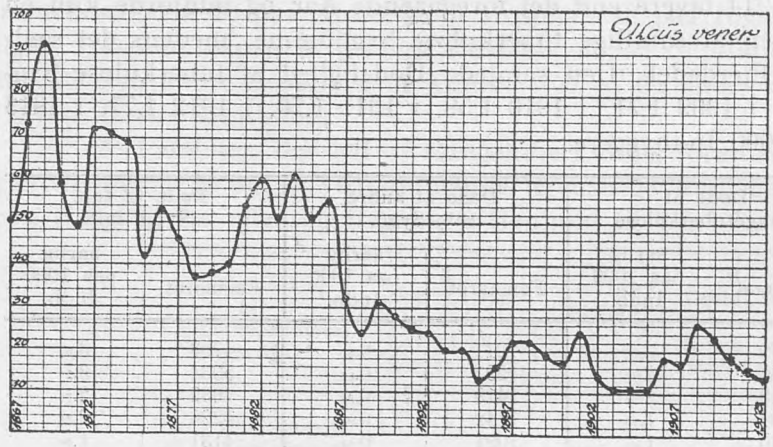

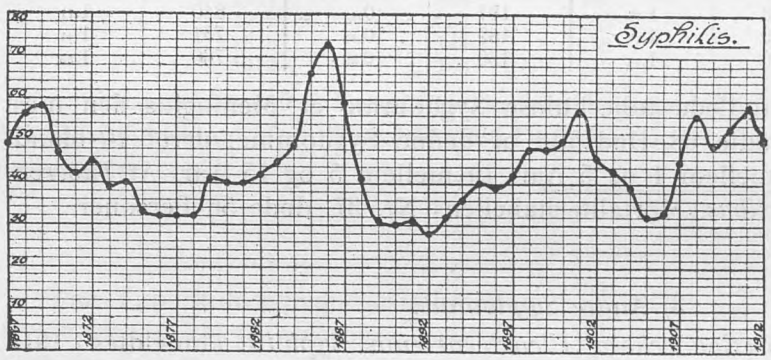

Af *veneriske Saar* anmeldtes 596 Tilfælde mod 518 i 1913 og 670 i 1912. Denne Affektion viste altsaa ikke nogen tilsvarende forøget Udbredelse som den, der er bemærket for Gonorréens Vedkommende.

Af *Syfilis* anmeldtes 2214 Tilfælde mod 1713 i 1913 og 2383 i 1912. Af de i 1914 anmeldte Syfilistilfælde faldt 2058 paa Rubriken Syphilis acquisita e coitu impuro, 109 paa Rubriken Syphilis congenita, medens 47 opføres som Syphilis insons. De fleste Tilfælde af Syph. acq. e. c. i. anmeldtes i September og Oktober (henholdsvis 204 og 212 Tilfælde), medens Juni Maaned havde de færreste Anmeldelser.

De anmeldte Tilfælde af Kønssygdomme var saaledes fordelte paa de to Køn, at der for Gonorré anmeldtes omtrent 5 Mænd for hver anmeldt Kvinde, for erhvervet Syfilis omtrent 2 Mænd for hver anmeldt Kvinde. Forholdet var for disse to Affektioners Vedkommende det samme som i 1913. Derimod anmeldtes i 1914 for venerisk Saar omtrent 10 Mænd for hver anmeldt Kvinde, medens Forholdet i 1913 var som 7 til 1.

Paa Hospital behandledes i 1914 2366 Tilfælde af Gonorré, deraf 822 paa Garnisonshospitalet, 116 Tilfælde af Ulcus venereum (13 paa Garnisonshospitalet) og 982 Tilfælde af Syfilis, hvoraf 166 paa militært Sygehus.

Anmeldte Tilfælde	Gonorrhoea	Ulcus vener.	Syph. acqvis.	Syph. insons	Syph. congen.	Ialt
1882—1886	29141	7575	7167	55	368	44306
1887—1891	23732	4317	5279	157	457	33936
1892—1896	20823	3045	5302	186	279	29635
1897—1901	23371	3685	7976	359	476	35867
1902—1906	25004	2733	7463	237	419	35856
1907—1911	30609	4466	11199	264	348	46886
1912	5786	670	2239	44	100	8839
1913	5860	518	1564	40	109	8091
1914	6931	596	2058	47	109	9741

Paa 10000 Indbyggere anmeldtes:

Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis	Aar	Gonorré	Vn. Saar	Syfilis	Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis
1867	128	50	49	1883	226	51	45	1899	125	19	48
1868	144	73	56	1884	207	61	49	1900	129	17	50
1869	152	92	58	1885	212	51	66	1901	137	24	57
1870	158	59	47	1886	202	55	73	1902	127	14	46
1871	148	49	42	1887	183	32	59	1903	125	11	43
1872	160	72	45	1888	174	24	41	1904	115	11	39
1873	147	71	39	1889	148	31	31	1905	114	11	32
1874	159	69	40	1890	140	28	30	1906	112	18	33
1875	162	42	33	1891	129	25	31	1907	129	17	45
1876	178	53	32	1892	129	24	28	1908	142	26	56
1877	186	46	32	1893	135	20	32	1909	134	23	49
1878	196	37	32	1894	122	20	36	1910	132	18	53
1879	194	38	41	1895	118	13	40	1911	140	15	58
1880	190	40	40	1896	124	16	39	1912	122	14	50
1881	200	54	40	1897	128	22	42	1913	121	11	35
1882	222	60	42	1898	133	22	48	1914	141	12	45

Den gratis ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme i Henhold til Loven af 30. Marts 1906 fungerede i 1914 ligesom i de tre foregaaende Aar efter den fra 1. Okt. 1909 indførte endelige Ordning (jvfr. Stadslægens Aarsberetning for 1909).

De ansatte Læger søgtes i Aarets Løb af 4616 nye Patienter, 3486 Mænd, 1166 Kvinder og 64 Børn, af hvilke 1489 ikke fandtes lidende af nogen Kønssygdom; af de øvrige 3227 anmeldte led 950 af Syfilis, deraf 421 med første Udbrud, 244 af venerisk Saar og 2033 af Gonorré. Af de af Syfilis angrebne var 518 Mænd og 407 Kvinder, venerisk Saar havde 229 Mænd og 15 Kvinder, for Gonorré behandledes 1725 Mænd og 303 Kvinder. Paa Hospital indlagdes fra samtlige Kliniker 698 Patienter. Af alle for Kønssygdomme behandlede og anmeldte Patienter har i 1914 33 Procent (i 1913 38 pCt.) søgt den her omhandlede offentlige Behandling, men som bekendt behandles Patienter med Kønssygdomme ogsaa vederlagsfrit paa Polikliniken for ubemidlede, Kommunehospitalets 4. Afdelings Konsultationsstue og Rigshospitalets Klinik for Hud- og Kønssygdomme.

Ifølge Meddelelse fra Statens Seruminstitut indsendtes der i 1914 fra København ialt 12371 Blodprøver til serodiagnostisk Undersøgelse for Syfilis (Wassermanns Reaktion).

Af **Fnat** *(Scabies)* anmeldtes et lignende, men lidt højere Antal Tilfælde end det foregaaende Aar, i Forhold til Folkemængden det samme som i 1913, nemlig 4,6 paa 1000 Indbyggere.

Antallet af anmeldte Tilfælde var højest i November (271 Tilfælde), lavest i Juli (88 Tilfælde).

Scabies Gennemsnitl.	Aarlig anmeldte Tilf.	paa 1000 Indbyggere
1882—1886	1020	3.7
1887—1891	917	3.0
1892—1896	798	2.4
1897—1901	646	1.3
1902—1906	933	2.2
1907—1911	2440	5.4
1912	2665	5.6
1913	2235	4.6
1914	2276	4.6

Den ambulatoriske Behandling fra Kommunehospitalets Konsultationsstue er i 1914 bleven fortsat som den overvejende anvendte Metode. Den har givet gode Resultater, og Recidiver ere saa at sige ukendte. Som Følge deraf er Hospitalsbehandlingen aftaget og anvendtes i 1914 næsten kun paa Fattigvæsenets Fnatpatienter, som henvistes til St. Johannes Stiftelsen, paa Fnatpatienter i Garnisonen og ved Komplikationer med andre Hudsygdomme.

Scabies	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	pro Mille
1882—1906 ialt	2490	1905	2009	1777	1636	1423	1163	1253	1562	1984	2324	1966	21512	
Gennemsnitl. aarlig (25 Aar)	100	76	80	71	66	57	47	50	62	79	93	79	860	2.6
1907	120	90	138	98	74	73	80	123	95	160	139	138	1328	3.0
1908	195	181	224	178	196	182	157	152	206	223	264	196	2354	5.3
1909	325	236	285	250	207	200	189	249	221	303	381	216	3007	6.7
1910	421	255	268	250	187	153	151	195	236	230	283	274	2903	6.3
1911	304	272	223	189	197	156	177	145	219	223	268	234	2607	5.6
1912	317	244	242	192	223	210	182	203	205	240	233	174	2665	5.6
1913	232	157	168	203	194	130	137	131	125	275	283	190	2225	4.6
1914	245	210	195	173	160	180	88	168	157	205	271	229	2276	4.6

Medens der endnu i 1912 behandledes 1707 Fnatpatienter paa Hospital, gik Tallet i 1913 ned til 656, deraf 14 paa Garnisonshospitalet. I 1914 behandledes kun 507 Tilfælde paa civile Hospitaler, men Sikringsstyrkens Indkaldelse bevirkede, at 199 Militærpersoner behandledes paa Garnisonshospitalet for Fnat. Uden denne Tilvækst, hvorved Antallet af hospitalsbehandlede Tilfælde stiger til 706, vilde Aaret have vist en fortsat gradvis Aftagen af Fnatpatienternes Antal.

Af **Drankergalskab** *(Delirium tremens)* anmeldtes i 1914 409 Tilfælde og paa Mortalitetstabellen opføres 12 Dødsfald (11 Mænd og 1 Kvinde) med denne Sygdom som Dødsaarsag.

Anmeldte Tilfælde af Delir. trem. 1882—1911, 1912, 1913 og 1914.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	aarlig p. 1000 Indb.	Døde i Femaaret	pCt. af anmeldte
1882—1886	110	111	112	97	134	130	134	124	117	135	128	126	1468	1.1	168	11.4
1887—1891	152	136	149	172	214	228	218	200	219	180	146	213	2227	1.5	177	7.9
1892—1896	194	135	162	193	207	201	233	198	177	195	209	209	2313	1.4	80	3.4
1897—1901	221	236	236	235	257	211	223	223	214	236	236	288	2816	1.6	135	4.8
1902—1906	240	272	311	312	274	331	261	274	242	235	278	275	3311	1.6	123	3.8
1907—1911	333	252	264	286	274	265	302	277	271	278	321	318	3439	1.5	203	5.9
1912	48	40	62	49	52	41	47	52	27	47	38	33	536	1.2	19	3.5
1913	28	28	29	40	36	38	28	30	34	48	29	36	404	0.8	20	5.0
1914	36	29	34	39	42	38	45	34	18	21	33	40	409	0,8	12	2.9

Foruden 12 Tilfælde af Delirium tremens har Mortalitetstabellen 38 Dødsfald under Rubriken Alcoholismus chronicus, deraf 24 Mænd og 14 Kvinder, af hvilke 2 vare Kvinder over 65 Aar, 24 Mænd og 12 Kvinder mellem 35 og 65 Aar. Endelig opføres under Rubriken Mors in ebrietate 5 Dødsfald, 4 blandt Mænd mellem 35 og 65 Aar og en Mand over 65 Aar. Som umiddelbar Følge af Drikfældighed er der altsaa indtruffet 55 Dødsfald mod 62 i 1913, 93 i 1912 og 98 i 1911.

Kræft *(Cancer — Tumores maligni)* opføres i Mortalitetstabellen for 1914 med 827 Dødsfald mod 792 i 1913. Tallet er det højeste, som endnu er naaet i et enkelt Aar; i 1912 var Antallet af Kræftdødsfald 816. Paa 100,000 Indbyggere faldt i 1914 168 Kræftdødsfald mod 164 i 1913, 172 i 1912, 155 i 1911 og

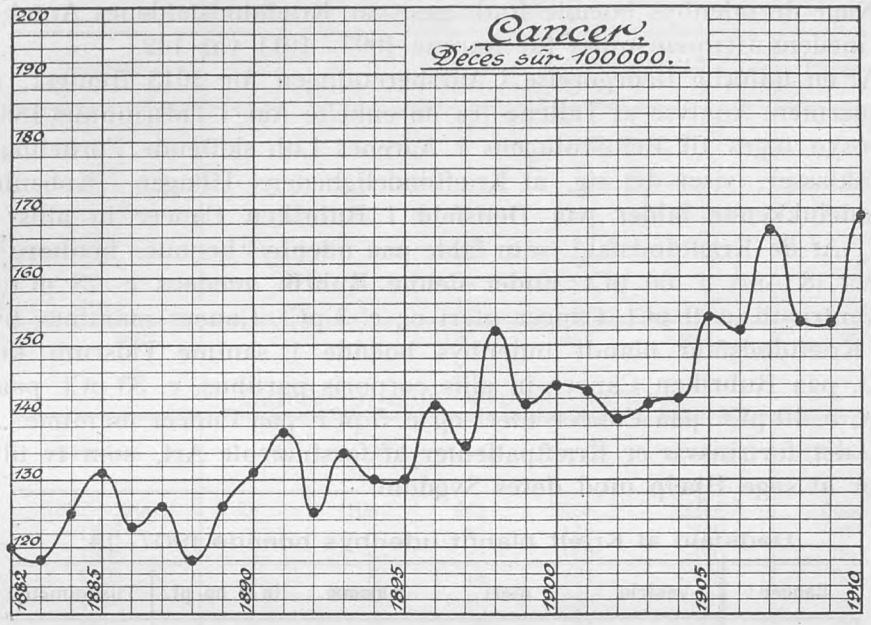

168 i 1910. I Forhold til Folketallet var Antallet af Kræftdødsfald altsaa højest i 1912.

Døde af Kræft 1882—1911, 1912, 1913 og 1914.

Cancer	ventric.	uteri	mammæ	in al. cp. ptb.	Tilsammen
1882—1886	633	247	96	711	1687
1887—1891	702	228	105	930	1965
1892—1896	725	267	108	1092	2192
1897—1901	825	292	140	1302	2559
1902—1906	1028	374	170	1510	3082
1907—1911	1108	417	192	1876	3593
30 Aar Gennemsnitlig aarlig	167	61	27	247	503
1912	243	88	48	437	816
1913	231	78	53	430	792
1914	229	84	58	456	827

Fordelingen af Tallene paa de tre Kræftrubriker var omtrent den sædvanlige, dog viste Rubriken Cancer in aliis corporis partibus en forholdsvis stor Tilvækst.

Beregnet paa 100,000 Indbyggere var Kræftdødsfaldenes Antal i 1914 168 mod 159 gennemsnitlig aarlig i Femaaret 1907—1911.

Dødsfald af Cancer	Gennemsnitlig aarlig	Paa 100,000 Indbyggere døde: af Canc. ventr.	af Canc. uteri	af Canc. mammæ	af Canc. in al. cp. pt.	af Cancer Ialt	af Cancer udenbys fradragne
1882—1886	337	45	17	6	55	123	115
1887—1891	393	45	17	6	59	127	118
1892—1896	438	45	16	6	65	132	122
1897—1901	512	46	17	8	72	143	132
1902—1906	616	47	18	8	73	146	133
1907—1911	719	49	18	9	82	159	142
1912	816	51	19	10	92	172	151
1913	792	48	16	11	89	164	142
1914	827	47	17	11	93	168	153

Naar de udenbys boende fradrages, var Kræftdødsfaldenes Antal 153 paa 100,000, medens Gennemsnittet for Aarene 1907—1911 var 142.

Af en udførlig Redegørelse i Aarsberetningen for 1913 fremgik, at ogsaa ved en nærmere Analyse af Tallene fra de enkelte Aar i Tidsrummet 1882—1913, hvor Hensyn toges til Befolkningens i Aarenes Løb skiftende Fordeling af Køn og Aldersklasser, viser det sig, at Kræftdødelighedens Tiltagen i København saa at sige udelukkende falder paa Dødsfald i Rubriken Cancer in aliis corporis partibus. Af de Kræftdødsfald, som falde paa udenbys boende, henhøre i Aarene 1907—1914 (8 Aar) c. 60 pCt. under denne Rubrik, medens c. 28 pCt. skyldes Cancer ventriculi, c. 9 pCt. Cancer uteri og c. 3 pCt. Cancer mammæ, hvorimod der paa Kræftdødsfald blandt indenbys boende i samme Tidsrum kun faldt c. 52 pCt. paa Rubriken Cancer in aliis corporis partibus, c. 33 pCt. paa Cancer ventriculi, c. 10 pCt. paa Cancer uteri og c. 5 pCt. paa Cancer mammæ. Tallene viser, at det fortrinsvis er Kræftpatienter af førstnævnte Art, som ty til Hovedstaden for at søge Hjælp mod deres Sygdom.

Dødsfald af Kræft blandt udenbys boende 1907—14.

Cancer	ventric.	uteri	mammæ	in al. cp. pt.	Tilsammen
1907	28	7	2	40	77
1908	18	9	1	53	81
1909	24	3	1	50	78
1910	24	8	2	42	76
1911	24	8	2	51	85
1907—11	118	35	8	236	397
1912	26	8	4	66	104
1913	28	9	7	63	107
1914	17	7	4	46	74

Samtlige Kræftdødsfalds Fordeling paa Aldersklasserne i Aarene 1882—1914 fremgaar af de efterfølgende Tabeller.

Cancer ventriculi.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	5	326	1753	1829	3913
1907	»	»	16	101	107	224
1908	»	»	19	92	102	213
1909	»	»	12	93	99	204
1910	»	1	22	114	100	237
1911	»	»	12	116	102	230
1912	»	1	10	112	120	243
1913	»	»	16	97	118	231
1914	»	3	11	106	109	229
Ialt . .	»	10	444	2584	2686	5724

Cancer uteri

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	3	413	740	252	1408
1907	»	1	21	51	17	90
1908	»	»	18	52	13	83
1909	»	»	26	40	11	77
1910	»	1	23	46	17	87
1911	»	»	12	56	12	80
1912	»	»	26	45	17	88
1913	»	»	17	45	16	78
1914	»	»	23	42	19	84
Ialt . .	»	5	519	7117	374	2075

Cancer mammæ.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	»	71	312	236	619
1907	»	»	10	24	9	43
1908	»	»	4	21	5	30
1909	»	»	5	25	11	41
1910	»	»	7	20	15	42
1911	»	»	5	19	12	36
1912	»	»	10	22	16	48
1913	»	»	8	28	17	53
1914	»	1	10	24	23	58
Ialt . .	»	1	130	495	344	970

Cancer in aliis corporis partibus.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	78	106	645	2498	2218	5545
1907	2	4	43	166	162	377
1908	5	6	33	160	150	354
1909	4	8	48	164	142	366
1910	8	5	40	188	163	404
1911	3	3	36	183	150	375
1912	3	2	46	203	183	437
1913	4	6	52	204	164	430
1914	2	4	52	209	189	456
Ialt . .	109	144	995	3975	3521	8744

Alle Cancerdødsfald.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	78	114	1455	5303	4535	11485
1907	2	5	90	342	295	734
1908	5	6	74	325	270	680
1909	4	8	91	322	263	688
1910	8	7	92	368	295	770
1911	3	3	65	374	276	721
1912	3	3	92	382	336	816
1913	4	6	93	374	315	792
1914	2	8	96	381	340	827
Ialt . .	109	160	2148	8171	6925	17513

Af alle Kræftdødsfald indtræffer henimod 47 pCt. i Alderen mellem 45 og 65 Aar, 39 pCt. i Alderen over 65 Aar. De fleste Dødsfald af Cancer ventriculi indtræffer i Alderen over 65 Aar, nemlig 47 pCt., hvorimod 45 pCt. falde paa Alderen mellem 45 og 65 Aar. Dødsfald af Cancer uteri og Cancer mammæ indtræder hyppigst, henholdsvis 54 og 51 pCt., i Alderen 45—65 Aar. Cancer in aliis corporis partibus optræder i alle Aldere; 3 pCt. af Dødsfaldene indtraf i Alderen under 25 Aar.

Døde af **Cancer** paa 100000 Indb.	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
Rotterdam	97	84	88	99	101	85	87	93	109	101	98	104
London	102	100	101	105	103	106	95	94	105	111	115	—
Hamburg	108	109	110	101	105	110	104	108	105	105	—	—
Amsterdam	107	109	112	112	106	117	117	126	118	127	122	122
Stockholm	116	99	117	112	119	128	125	124	102	131	—	—
Berlin	»	103	115	115	116	105	112	111	121	112	—	122
Kristiania	»	»	107	102	119	102	101	93	101	110	111	—
København	141	142	154	152	167	153	153	168	155	172	164	168

Antallet af Cancerdødsfald var i 1914 forholdsvis højt, sammenlignet med andre større Byer, forsaavidt Oplysninger fra disse foreligge, og dette gælder ogsaa, naar de udenbys boende fradrages (hvorved Antallet bliver 153 paa 100,000 Indbyggere).

Sukkersyge *(Diabetes mellitus)* medførte ogsaa i 1914 et forholdsvis stort Antal Dødsfald, dog ikke saa mange som det foregaaende Aar.

Dødsfald af Diabetes i Aarene 1901—1914.

Aar	0—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt	Paa 100000 Indb. døde
		M.	K.	M.	K.		
1901	2	23	13	12	3	53	13.9
1902	»	21	13	4	8	46	11.2
1903	2	20	17	10	6	55	13.2
1904	2	21	14	8	8	53	12.5
1905	1	30	21	10	8	70	16.5
1901—1905 gennemsnitl.	1	23	16	9	7	55	13.5
1906	2	23	19	10	12	66	15.3
1907	2	33	22	16	5	78	17.7
1908	1	17	12	10	10	50	11.2
1909	4	14	23	9	9	59	13.1
1910	4	28	22	10	12	76	16.6
1906—1910 gennemsnitl.	3	23	20	11	9	66	14.8
1911	3	25	25	13	9	75	16.2
1912	3	23	24	12	17	79	16.7
1913	3	28	32	15	15	93	19.0
1914	5	36	22	10	16	89	18.1
1901—1914 tilsammen	34	342	279	149	138	942	

4) *Sygdomme i Garnisonen.*

Ifølge velvillig Meddelelse fra Hærens Lægekorps var Sundhedstilstanden i Københavns Garnison i 1914 meget god. Antallet af epidemiske Sygdomstilfælde er vel gennemgaaende større end i de foregaaende Aar, men dette finder sin naturlige Forklaring i den betydelige Forøgelse af Garnisonens Styrke i Aarets sidste 5 Maaneder, som Følge af Sikringsstyrkens Indkaldelse i Begyndelsen af August Maaned. Antallet af de fra Københavns Garnisonssygehus udskrevne Tilfælde var følgende: *Influenza* optraadte i 251 Tilfælde, der fordelte sig med 188 for Hærens Vedkommende og 63 for Søværnets. *Faaresyge* optraadte med 79 Tilfælde, *kruppos Lungebetændelse* med 21 Tilfælde (20 i Hæren, 1 i Søværnet). For *Difteri* behandledes 57 Mand i Hæren, 4 i Søværnet; for *Rosen* 18 i Hæren, 2 i Søværnet; *Rheumatisk Feber* optraadte i 38 Tilfælde, hvoraf 33 i Hæren. For *typhoid Feber* behandledes 15 Mand (deraf 2 under Diagnosen Paratyfus), nemlig 13 i Hæren og 2 i Søværnet. *Skarlagensfeber* forekom 10 Gange, *Mæslinger* 8 Gange, *Rødlinger* 5 Gange og *Variceller* 2 Gange. Der optraadte 2 Tilfælde af *Cerebrospinalmeningitis* i Hæren.

Antallet af veneriske Sygdomme var i 1914, ogsaa som Følge af Forøgelsen af Garnisonens Styrke, betydelig større end i de foregaaende Aar. Gonorré optraaadte med 708 Tilfælde (568 i Hæren, 140 i Søværnet). Første Udbrud af Syfilis iagttoges hos 452 Mænd (327 i Hæren, 125 i Søværnet). Recidiv af Syfilis optraadte med 102 Tilfælde (66 i Hæren, 36 i Søværnet) og veneriske Saar med 33 Tilfælde (21 i Hæren, 12 i Søværnet).

BEFOLKNINGSFORHOLD.

Folketal.

For 1913 beregnedes Hovedstadens Middelfolketal til 483,000 Indbyggere, og for 1914 kan Indbyggerantallet med Tillæg af den sædvanlige Gennemsnitstilvækst indtil Aarets Midte anslaas til et Middeltal af 492,000 Indbyggere.

	Gennemsnitlig aarlig							
	Antal Fødsler	p. M.	Antal Dødsfald	p. M.	Fødsels-Overskud	p. M.	Indvandrings Overskud	Samlet Tilvækst aarlig
1882—1886	10282	37.7	6183	22.7	4098	15.0	3902	8000
1887—1891	10680	34.7	6791	22.1	3889	12.6	1911	5800
1892—1896	10247	30.9	6325	19.1	3922	11.8	278	4200
1897—1901	10260	28.7	6379	17.9	3880	10.9	4330 (831*)	8200
1902—1906	12053	28.6	6584	15.6	5469	13.0	4731 (262*)	10200
1907—1911	12178	27.0	6775	15.6	5403	12.0	1197	5600
1912	11836	25.0	6616	14.0	5220	11.0	3280	8500
1913	11683	24.2	6492	13.3	5191	10.7	4309	9500
1914	11546	23.5	6891	14.0	4655	9.5	4345	9000

Fødselshyppigheden, som i en længere Aarrække har været stærkt aftagende, var i 1914 23,5 p. m., et lavere Forholdstal end paavist for noget tidligere Aar; nærmest kommer 1913, da det var 24,2 p. m. Fødselsoverskudet er i de senere Aar dalende, men Indvandringsoverskudet holder sig forholdsvis højt.

Fordeling af 1000 Beboere paa Byens Kvarterer.

	1882	1895	1901	1902	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
I. Gl. Bys ældre Del..	124	46	36	33	26	25	22	22	22	22	22	22	21
II. Gl. Bys yngre Del..	114	95	27	65	51	47	45	43	40	37	36	35	35
III. Gammelholm	33	23	19	17	14	14	13	13	13	13	13	13	12
IV. St. Annæ øster Kv..	63	32	28	25	21	21	20	20	19	17	17	17	17
V. St. Annæ vester Kv.	119	91	77	71	59	56	51	51	54	50	51	20	49
VI. Kristianshavn	67	60	52	49	47	45	45	44	46	50	52	54	57
Indre By	520	347	283	260	218	208	197	193	194	190	191	191	191
VII. Voldkvarteret	102	127	118	109	98	95	94	93	92	92	90	89	88
VIII. Østerbro	43	70	98	94	125	132	135	136	133	134	134	135	135
IX. Blegdam	51	102	93	88	75	73	72	72	76	75	75	74	72
X. Ydre Nørrebro ...	55	72	87	84	103	109	115	115	113	115	114	114	113
XI. Blaagaard	118	110	98	92	82	80	79	78	78	77	77	76	75
XII. Vesterbro	110	170	174	164	159	160	162	164	161	162	162	161	159
Ydre By	479	651	668	631	642	649	657	658	653	655	653	649	642
XIII. Valby	»	»	20	21	28	28	29	29	30	30	30	32	35
XIV. Brønshøj.....	»	«	27	27	33	36	36	38	39	40	40	41	42
XV. Sundby.....	»	»	»	59	77	77	79	80	82	81	83	85	88
Forstæder	»	»	47	107	138	141	144	147	151	151	154	158	165
Havn og Red	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

*) Tallene i Parenthes angiver den aarlige Befolkningsforøgelse, naar Indlemmelserne fraregnes.

Tilvæksten holder sig, som foranstaaende Tabel udviser, fortrinsvis til Kristianshavn og de i 1901 og 1902 nyindlemmede Bydele. Andre Bidrag til Belysning af Befolkningens i Aarenes Løb skiftende Fordeling over Byens forskellige Kvarterer findes i nedenstaaende Tabel.

	Befolkningstæthed								
	Areal ha	Beboere pr. ha 1906	m² pr. Indbygger 1906	Beboere pr. ha 1910	m² pr. Indbygger 1910	Beboere pr. ha 1912	m² pr. Indbygger 1912	Beboere pr. ha 1914	m² pr. Indbygger 1914
I. Gl. Bys ældre Del	28	404	25	357	28	377	27	375	27
II. Gl. Bys yngre Del	88	241	41	210	48	195	51	194	52
III. Gammelholm	17	382	26	353	28	356	28	353	28
IV. St. Annæ øster Kv.	44	216	46	205	49	187	53	191	52
V. St. Annæ vester Kv.	66	382	26	371	27	366	27	368	27
VI. Kristianshavn	419	47	213	50	200	58	172	67	149
Indre By	662	141	71	134	74	137	73	142	70
VII. Voldkvarteret	337	124	81	126	79	127	79	129	77
VIII. Østerbro	502	112	89	121	82	127	79	132	76
IX. Blegdam	138	233	43	252	40	257	39	258	39
X. Ydre Nørrebro	342	135	74	152	66	158	63	162	61
XI. Blaagaard	83	422	24	430	23	439	23	441	23
XII. Vesterbro	281	242	41	265	38	273	37	277	36
Ydre By	1682	166	60	172	56	184	54	188	53
XIII. Valby	1155	10	1000	11	845	12	833	15	672
XIV. Brønshøj	2034	7	1429	9	1111	9	1067	10	987
XV. Sundby	1400	23	435	27	373	28	357	31	324
Forstæder	4589	15	665	15	665	16	625	18	567
Hele Byen	6933	63	159	66	151	68	147	71	141

Indtil 1910 bemærkedes en gradvis Aftagen af Befolkningen i den indre By, men denne er siden da afløst af en mindre Tilvækst, hvilket navnlig skyldes den Omstændighed, at nye Arealer paa Kristianshavn ere inddragne til Bebyggelse. Tilvæksten falder hovedsagelig paa den indre By og de indlemmede Distrikter og af disse sidste navnlig paa Sundbyerne.

Af 1000 Indb. boede i 1- og 2-Værelsers Lejligheder	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	**Hele Byen**
1. Febr. 1906	281	323	117	173	498	591	388	248	408	493	578	538	499	490	271	361	474	405	439
1. Febr. 1911	295	287	103	149	475	548	379	230	385	481	546	527	463	439	244	323	428	364	416

Benyttelsen af 1 og 2 Værelsers Lejligheder er fra 1906 til 1911 aftaget over hele Byen. Endnu bo dog af 1000 Indbyggere 416 i 1 og 2 Værelsers Lejligheder, men Antallet af disse veksler betydeligt i de forskellige Bydele. Modsætningerne ere størst i den indre By; paa Gammelholm bo kun 103 af 1000 Indbyggere i Lejligheder paa et eller to Værelser, men paa Kristianshavn 548. Hertil nærmer sig Forholdene i det ydre Nørrebro, hvor 546 af 1000 Indbyggere bebo saadanne smaa Lejligheder.

Nedenstaaende maanedsvis ordnede Oversigt over Ægteskaber og Fødsler i 1914 er udarbejdet efter de fra Sognene til Stadslægekontoret indsendte ugentlige Opgørelser. Tallene kunne ikke stemme med den fra Statens statistiske Departement modtagne endelige Aarsopgørelse, hvis Resultat er benyttet i nærværende Aarsberetning. De korrigerede Tal findes vedføjede paa Oversigtstabellens Fod.

1914	Ægteskaber		Levendefødte														Dødfødte				
			Mandkøn				Kvindekøn				Ægtef.		Uægtef.		Tilsammen		Ægte		Uæg.		
	Ialt	pr. Dag	ægte	uægte	Ialt	pr. Dag	ægte	uægte	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Drenge	Piger	Drenge	Piger	Tilsammen
Januar	228	7.4	355	132	487	15.7	371	128	499	16.1	726	23.4	260	8.4	986	31.8	10	7	8	4	29
Februar ...	263	9.4	357	125	482	17.2	349	121	470	16.8	706	25.2	246	8.8	952	34.0	5	3	2	3	13
Marts	290	9.4	403	169	572	18.5	338	131	469	15.1	741	23.9	300	9.7	1041	33.6	13	7	10	3	33
April	429	14.3	358	168	526	17.5	312	136	448	14.9	670	22.3	304	10.1	974	22.5	6	4	7	4	21
Maj	600	19.4	359	122	481	15.5	342	154	496	16.0	701	22.6	276	8.9	977	31.5	7	6	6	3	22
Juni.....	289	9.6	330	163	493	16.4	329	132	461	15.4	659	22.0	295	9.8	954	31.8	9	4	4	4	21
Juli	316	10.2	361	130	491	15.8	336	141	477	15.4	697	22.5	271	8.7	968	31.2	3	3	6	3	15
August	297	9.6	340	126	466	15.0	341	121	462	14.9	681	22.0	247	8.0	928	29.9	5	5	8	7	25
September .	274	9.1	351	124	475	15.8	333	136	469	15.6	684	22.8	260	8.7	944	31.5	5	4	3	2	14
Oktober ...	416	13.4	310	133	443	14.3	337	125	462	14.9	647	20.9	258	8.3	905	29.2	2	3	1	3	9
November .	458	15.3	302	127	429	14.3	295	116	411	13.7	597	19.9	243	8.1	840	28.0	12	7	4	3	26
December .	463	14.9	340	129	469	15.1	324	130	454	14.6	664	21.4	259	8.4	923	29.8	11	1	4	6	22
Hele Aaret.	4323	11.8	4166	1648	5814	15.9	4007	1571	5578	15.3	8173	22.4	3219	8.8	11392	31.2	88	54	63	45	250
Korrigeret .	4537	11.9	4210	1668	5878	16.1	4084	1584	5668	15.5	8294	22.7	3252	8.9	11546	31.6	130	97	59	52	338

Ægteskaber.

Ægteskabernes Antal var i 1914 ialt 4537, ɔ: 9,2 pro mille af Befolkningen. 3708 Par bleve kirkeviede og 829 eller 18,3 pCt. af det samlede Antal borgerligviede. Antallet af borgerlige Ægteskaber var lavere end i de 2 nærmest forudgaaende Aar.

Ægteskaber	Kirkeviede Par aarlig	Borgerlig viede Par		Ialt Antal Ægteskaber aarlig	Paa 1000 Indbyggere aarlig
		aarlig	i pCt. af alle Ægteskaber		
1882—1886	2639	77	2.8	2716	10.0
1887—1891	2415	243	9.1	2658	8.0
1892—1896	2398	237	9.0	2635	8.1
1897—1901	2912	207	6.6	3119	8.7
1902—1906	2977	499	14.4	3476	8.2
1907—1911	3176	812	21.6	3989	8.8
1912	3542	847	19.3	4389	9.3
1913	3407	881	20.6	4288	8.9
1914	3708	829	18.3	4537	9.2

Fødsler.

Fødslernes Antal (levendefødte Børn) opgives fra Statens statistiske Departement for 1914 til 11546, deraf 3252 Fødsler udenfor Ægteskab. Af de uægtefødte Børn fødtes 2153 paa Rigshospitalets Fødeafdelinger, 1099 udenfor disse.

Antal Fødsler gennemsnitlig aarlig	Levendefødte Børn				Deraf udenfor Ægteskab			
	M.	K.	Begge Køn	paa 1000 Indb.	M.	K.	Begge Køn	paa 100 levendef.
1882—1886	5257	5025	10282	37.7	1044	998	2042	19.9
1887—1891	5479	5202	10681	34.7	1061	1022	2083	19.5
1892—1896	5224	5023	10247	30.9	1167	1081	2248	21.9
1897—1901	5330	5131	10461	29.3	1262	1212	2474	23.7
1902—1906	6184	5879	12063	28.6	1492	1411	2903	24.1
1907—1911	6255	5931	12186	27.0	1653	1532	3185	26.1
1912	6042	5794	11836	25.0	1623	1581	3204	27.1
1913	5928	5755	11683	24.2	1612	1639	3251	27.8
1914	5878	5668	11546	23.5	1668	1584	3252	28.2

Fødslernes Antal i Forhold til Folkemængden var lavere end i noget tidligere Aar, for hvilket Opgivelser foreligge, nemlig 23,5 pro mille. Nærmest kommer 1913, da Antallet var 24,2 p. m., derefter 1911, da det var 24,7 p. m. Antallet af Fødsler udenfor Ægteskab holder sig omtrent uforandret, men er steget i Forhold til Antallet af samtlige Fødsler.

	Paa hver 1000 Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes følgende Antal Børn			Paa 1000 gifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn	Paa 1000 ugifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn
	i Ægteskab	udenfor Ægteskab	Tilsammen		
1880	110	27	137	269	46
1885	113	28	141	265	49
1890	102	25	127	240	44
1895	89	25	114	213	43
1901	85	27	112	206	46
1906	80	27	107	185	48
1911	68	25	93	157	47

Ligesom i tidligere Aarsberetninger vedføjes her en Oversigt over den relative Fødselshyppighed blandt gifte og ugifte Kvinder i den forplantningsdygtige Alder, 15—45 Aar, udarbejdet paa Grundlag af Resultatet af de fra 1880—1911 afholdte Folketællinger. Det viser sig, at det udelukkende er den ægteskabelige Frugtbarhed, som i Løbet af de sidste 30 Aar er aftaget. Denne Aftagen er saa betydelig, at Fødslernes Antal for gifte Kvinder i 1911 kun er tre Femtedele af det tilsvarende Antal i 1880. Antallet af Fødsler udenfor Ægteskab er hverken aftaget eller tiltaget i Forhold til Antallet af ugifte Kvinder.

En i tidligere Aarsberetninger indeholdt Tabel, hvori København i fornævnte Henseende sammenstilledes med andre store Byer i Udlandet, har paa Grund af manglende Oplysninger fra Udlandet ikke kunnet føres videre.

Af 100 levendefødte Børn var i 1914 28,2 fødte udenfor Ægteskab. Antallet af uægtefødte er i de senere Aar vokset fra 19,5 gennemsnitlig i Aarene 1887—91 til 26,1 i Aarene 1907—11, derefter til over 27 pCt. i 1912 og 1913 og nu til over 28 pCt. i 1914; men ved denne Stigning spiller, som det nedenfor vil ses, forøget Benyttelse af Fødselsstiftelsen, delvis af udenbys boende Fødende, en væsentlig Rolle. Af Udlandets større Byer har de fleste, om hvilke der foreligger Oplysninger, et lavere Forholdstal. Antallet af uægtefødte Børn paa 100 levendefødte Børn var i Aarene 1899—1907 gennemsnitlig i Rotterdam: 4,5, Amsterdam 4,9, Köln 11,8, Kristiania 14,0, Berlin 15,9 München 26,3, Paris 26,5, Stockholm 31,4, Wien 31,7, Prag 43,8. For 1914 foreligger Oplysninger fra Köln, hvor Forholdet var 12,4, Berlin 22,6, München 31,4 mod henholdsvis 13,9, 23,4 og 31,8 i 1913.

Som det fremgaar af efterfølgende Oversigt, er Nedgangen i Fødslernes Antal stærkt udtalt i de ydre Kvarterer, navnlig i Brønshøj, Valby og Sundby og paa Vesterbro, blandt de indre Kvarterer især i Voldkvarteret; en Opgang bemærkes i den gamle Bys yngre Del, i St. Annæ vestre Kvarter og paa Kristianshavn.

Antal af **Fødsler** paa 1000 Indbyggere		Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder
Gennemsnitlig aarlig	1887	16.9	20.5	19.2	12.8	29.7	34.1	23.4	23.6	29.4	40.9	40.1	38.9	47.1	37.1	»	»	»	»
	1891-3	16.0	17.9	16.1	11.7	22.7	25.5	19.7	20.7	28.1	32.0	34.0	32.0	33.5	30.9	»	»	»	»
	1903-7	10.2	14.9	10.7	7.5	15.9	22.1	15.0	10.9	27.9	21.6	32.3	22.3	26.4	23.9	29.9	32.3	35.1	33.6
	1908	11.9	18.1	13.8	8.1	18.1	23.8	17.4	10.4	22.9	20.7	29.5	21.2	26.8	22.8	28.8	32.5	31.2	31.0
	1909	9.5	11.2	10.1	6.8	15.2	23.9	14.5	11.8	23.2	18.0	26.6	20.3	24.6	21.6	25.2	30.6	27.6	28.0
	1910	10.7	9.5	8.5	6.4	14.9	20.1	13.2	8.8	21.1	16.2	24.5	20.8	23.9	20.6	23.9	26.9	26.0	25.8
	1911	10.0	8.1	10.0	7.7	15.2	10.6	11.2	8.4	19.4	15.5	22.2	18.5	22.9	18.6	18.2	23.9	24.8	22.9
	1912	10.6	10.7	10.6	7.5	17.0	14.0	12.9	8.3	19.0	10.2	23.0	20.3	21.2	18.9	19.3	24.6	23.3	22.9
	1913	10.0	11.2	7.7	8.8	15.4	14.2	12.6	8.5	18.0	16.1	21.5	18.0	20.7	17.8	20.9	21.5	23.5	22.4
	1914	9.4	12.3	7.5	8.9	16.3	15.1	13.3	6.8	18.6	15.6	21.0	18.1	18.0	16.9	18.3	18.5	21.6	20.7

Som nævnt i tidligere Aarsberetninger er de her anførte Fødselskvotienter noget for lave, idet de kun ere beregnede efter de fra Jordemødrene indløbne Anmeldelser.

		Af samtlige Fødsler					
		Anmeldtes af Jordemødre		Forefaldt paa Stiftelsen		Anmeldtes ikke	
	1887	9075	85 %	1407	13 %	183	2 %
Gennemsnitlig	1891—1893	8644	83 %	1478	14 %	281	3 %
	1903—1907	9780	81 %	2073	17 %	281	2 %
	1908	10170	79 %	2299	18 %	324	3 %
	1909	9502	78 %	2122	17 %	646	5 %
	1910	8975	75 %	2282	19 %	743	6 %
	1911	8440	74 %	2455	21 %	574	5 %
	1912	8725	74 %	2548	22 %	563	4 %
	1913	8636	74 %	2599	22 %	448	4 %
	1914	8359	72 %	2749	24 %	438	4 %

Af samtlige i 1914 indtrufne 11546 Fødsler forefaldt 8797 udenfor Stiftelsen; af disse anmeldtes 8359 (7322 ægte og 1037 uægte) af Byernes Jordemødre*); om 438 eller c. 4 pCt. af alle Fødsler modtoges ikke den lovbefalede Anmeldelse. Af de uanmeldte Fødsler angik 376 ægte Fødsler, 62 uægtefødte Børn.

Lades de paa Stiftelsen forefaldne 2749 Fødsler (om hvis Hjemsted ingen nærmere Oplysning kan tilvejebringes, men som for en meget stor Dels Vedkommende maa antages at angaa Personer, der ikke hører hjemme her i Byen) ude af Betragtning, viser det sig, at 1099 af de øvrige 8797 Børn, d. e. 12,5 pCt. fødtes udenfor Ægteskab (1037 af Jordemødre anmeldte, 62 ikke anmeldte).

*) Antallet af praktiserende Jordemødre i København var ved Udgangen af 1914: 123.

Aar	Beregnet Folkemængde ved Aarets Midte	Ægteskaber		Levendefødte				Dødsfald (Dødfødsler excl.)							
						Udenfor Ægteskab				I Aldersklassen 0—1 Aar					
													Uægtefødte		
		Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	pCt. af alle Levendefødte	Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	pCt. af Levendefødte	pCt. af alle Dødsfald	Ialt	pCt. af alle Dødsfald 0—1 Aar	pCt. af uægte Levendefødte
1882	255000	2605	10.22	9570	37.53	1949	20.37	6290	24.66	2282	23.85	36.28	761	33.35	39.05
1883	263000	2699	10.26	9764	37.13	1925	19.72	5777	21.67	2039	20.88	35.29	676	33.15	35.12
1884	274000	2908	10.61	10494	38.30	1993	18.99	6423	23.44	2275	21.68	35.42	751	33.01	37.68
1885	284000	2714	9.56	10816	38.10	2198	20.32	5731	20.18	1828	16.90	31.90	639	34.96	29.07
1886	289000	2653	9.18	10765	37.25	2145	19.93	6696	23.17	2431	22.58	36.31	774	31.84	36.08
1887	295000	2515	8.53	10665	36.15	2037	19.10	6982	23.67	2191	20.54	31.38	675	30.81	33.14
1888	303500	2803	9.24	10698	35.25	2046	19.13	6577	21.67	2086	19.50	31.71	625	29.96	30.55
1889	308600	2639	8.55	10986	35.60	2193	19.96	6700	21.71	2184	19.88	32.60	664	30.40	30.19
1890	314600	2735	8.69	10470	33.28	2053	19.61	6694	21.28	1978	18.89	29.55	637	32.20	31.03
1891	319000	2597	8.14	10583	33.18	2085	19.79	7004	21.96	1865	17.62	26.63	576	30.88	28.11
1892	323000	2433	7.53	10196	31.57	2101	20.61	6602	20.44	1860	18.24	28.17	530	28.49	25.23
1893	327000	2674	8.18	10428	31.89	2255	21.62	6849	20.94	2214	21.23	32.33	661	29.86	29.31
1894	331300	2552	7.70	10149	30.63	2239	22.06	6378	19.25	1775	17.49	27.83	562	31.67	25.10
1895	335700	2683	7.99	10240	30.50	2310	22.51	6163	18.35	1835	17.92	29.77	585	31.88	25.32
1896	340500	2832	8.32	10222	30.02	2335	22.84	5635	16.55	1694	16.57	30.06	534	31.52	22.87
1897	345000	2914	8.45	10039	29.10	2312	23.03	5978	17.33	1714	17.07	28.67	587	34.25	25.39
1898	349000	3134	8.98	10259	29.40	2395	23.35	6156	17.64	1690	16.47	27.45	559	33.08	23.34
1899	354000	3124	8.82	10326	29.17	2427	23.41	6708	18.95	2021	19.57	30.16	609	30.13	25.09
1900	358000	3247	9.07	10230	28.58	2517	24.60	6269	17.51	1613	15.77	25.73	552	34.22	21.93
1901	381000	3179	8.35	11450	30.05	2721	26.04	6786	17.81	2023	19.36	29.81	696	34.40	25.58
1902	411000	3326	8.09	12007	29.21	2741	22.92	6155	14.98	1653	13.82	27.02	547	33.10	19.95
1903	417000	3461	8.30	12311	29.52	2838	23.05	6553	15.71	1816	14.75	27.71	606	33.37	21.25
1904	423000	3367	7.96	12057	28.50	2897	24.03	6657	15.74	1865	15.47	28.02	608	32.60	20.87
1905	425000	3458	8.14	11913	28.03	2977	24.99	6917	16.28	1754	14.72	25.36	603	34.38	20.42
1906	432000	3769	8.72	12026	27.84	3063	25.47	6661	15.42	1783	14.83	26.77	651	36.51	21.25
1907	439000	4077	9.29	12396	28.24	3193	25.76	6661	15.17	1469	11.85	22.05	479	32.61	15.00
1908	445000	3978	8.94	12793	28.75	3310	25.87	7292	16.39	1924	15.04	26.38	692	35.97	20.91
1909	450000	3823	8.50	12270	27.27	3122	25.44	6541	14.54	1336	10.89	20.43	481	36.00	15.41
1910	459000	3984	8.68	12000	26.14	3229	26.91	6512	14.19	1420	11.83	21.81	527	37.04	16.29
1911	465000	4081	8.77	11469	24.66	3071	26.68	6868	14.77	1288	11.23	18.75	419	32.53	13.64
1912	473500	4389	9.27	11836	24.98	3204	27.07	6616	13.97	1155	9.76	17.45	397	34.55	12.45
1913	483000	4288	8.88	11683	24.19	3251	27.83	6492	13.44	1176	10.07	18.11	416	35.37	12.98
1914	492000	4537	9.22	11546	23.47	3252	28.17	6891	14.01	1196	10.35	17.36	431	36.04	13.26

Dødsfald.

Dødsfaldenes Antal udgjorde i 1914 6891 eller 14,01 p. M. af Befolkningen. Dødeligheden var saaledes højere end i de to foregaaende Aar, men forøvrigt lavere end i noget andet tidligere Aar. Fraregnes 396 Døde, der ikke var hjemmehørende i Byen, bliver Dødelighedskvotienten 13,20.

Dødsfald	Ialt døde aarlig		Deraf døde under 1 Aar aarlig			
					Deraf uægte fødte	
	Femaarets Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	Femaarets Gennemsnit	pCt. af alle Dødsfald	Femaarets Gennemsnit	pCt. af Dødsfald under 1 Aar
1882—1886	6183	22.65	2171	35.11	720	33.17
1887—1891	6791	22.04	2061	30.34	635	30.88
1892—1896	6325	19.08	1876	29.65	574	30.62
1897—1901	6379	17.85	1812	28.41	601	33.14
1902—1906	6584	15.62	1774	26.95	603	33.99
1907—1911	6775	15.01	1487	21.88	520	34.83
1912	6616	13.97	1155	17.45	397	34.55
1913	6492	13.44	1176	18.11	416	35.37
1914	6891	14.01	1196	17.36	431	36.04

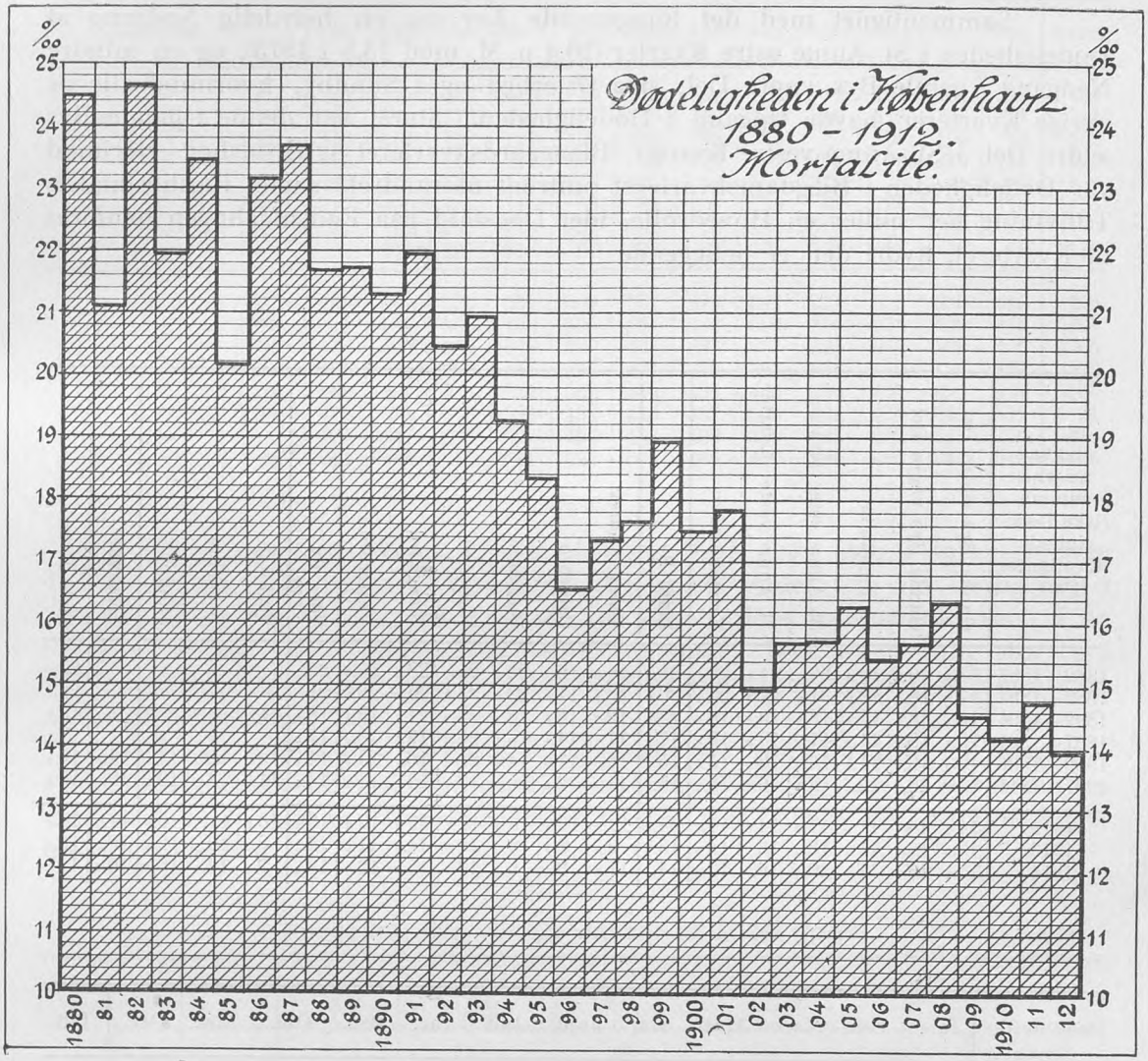

En lignende Nedgang i Dødeligheden genfindes i de fleste nord- og vesteuropæiske Storbyer. I 1914 har Rotterdam, Amsterdam, Kristiania, Hamburg, London og Stockholm en lavere Dødelighed end København, Berlin og Paris en højere, men paa Grund af Krigsforholdene i Europa mangler tilstrækkelige Oplysninger i saa Henseende fra en Del af de Byer, som her sammenstilles.

Antal Døde paa 1000 Indbyggere	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911	1912	1913	1914
Rotterdam	24.2	22.0	20.8	18.0	15.6	13.3	12.1	11.3	10.7	10.4
Amsterdam	25.1	22.4	19.2	16.7	14.7	13.1	12.4	11.2	11.4	11.6
Brüssel	23.4	21.2	20.2	17.2	15.2	14.1	13.9	13.5	12.2	—
Kristiania	19.9	22.3	19.0	17.5	15.3	13.0	13.5	13.4	12.8	12.8
Hamburg	25.2	25.3	24.2	17.3	16.3	14,8	14.7	13.6	12.3	13.4
London	21.0	20.0	20.2	19.0	16.6	14.3	15.0	13.6	14.4	13.7
Stockholm	24.3	21.2	20.0	18.2	16.1	14.3	12.7	14.2	13.1	13.8
København	22.2	22.3	20.2	17.6	16.1	15.1	14.8	14.0	13.4	14.0
Berlin	26.5	22.4	20.5	18.1	17.0	15.3	15.6	14.4	13.7	14.5
Wien	28.2	25.1	24.1	21.1	19.1	17.0	16.4	15.4	15.5	—
Paris	24.4	23.0	21.2	19.2	18.0	17.5	17.2	16.3	15.9	15.9
Petrograd	32.8	26.8	25.3	24.6	23.5	25.4	20.8	21.9	21.4	—

Sammenlignet med det foregaaende Aar ses en betydelig Nedgang af Dødeligheden i St. Annæ østre Kvarter (10,4 p. M. mod 13,5 i 1913), og en mindre Nedgang i gamle Bys yngre Del, paa Østerbro og i Sundby, hvorimod alle de øvrige Kvarterer havde Opgang i Dødeligheden. Størst var denne i gamle Bys ældre Del, i St. Annæ vestre Kvarter, Blaagaardskvarteret og Brønshøj. Derimod var Dødeligheden i Blegdamskvarteret omtrent uforandret, uagtet Rigshospitalets Tilflytning her spiller en Hovedrolle, idet Dødsfald paa Fødeafdelingen henføres til Kvarteret, hvori den er beliggende.

Bykvarterernes summariske Dødelighedes-Kvotienter	Gamle Bys ældre Del	Gamle Bys yngre Del	Gammelholm	St. Annæ østre Kvarter	St. Annæ vestre Kvarter	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Hele Byen
1882—1886	17.4	20.6	12.4	26.4	24.1	22.1	21.1	16.0	16.8	23.4	25.4	28.1	25.2	22.7	»	»	»	»	22.7
1887—1891	17.3	18.9	13.0	31.9	22.2	20.8	20.8	13.5	17.6	23.2	24.8	25.9	23.7	21.5	»	»	»	»	22.0
1892—1896	16.4	18.5	12.4	18.2	19.5	18.9	18.9	12.3	15.8	18.4	25.3	21.1	19.1	18.8	»	»	»	»	19.1
1897—1901	15.8	18.7	11.9	17.5	18.6	19.0	17.8	11.1	14.1	16.1	25.4	19.5	18.0	17.0	»	»	»	»	17.7
1902—1906	13.9	16.6	11.4	16.2	16.0	15.3	15.4	10.5	11.9	14.9	22.0	16.7	14.3	14.7	13 9	16.5	14.5	14.8	15.6
1907—1911	14.1	15.7	12.4	16.6	16.7	15.4	15.5	11.3	12.6	15.0	18.4	16.9	14.2	14.1	11.9	13.9	12.5	12.8	15.0
1912	14.2	16.1	11.9	11.0	14 3	14.5	14.3	10.7	10.4	16 3	17.1	15 3	12.0	13.2	10.5	11.1	10.9	11.2	14.0
1913	13.0	16.7	11.5	13.5	13.7	12.8	13.8	9.9	9.9	15.5	15.9	14.8	11.9	12.3	8.4	10.5	10.4	10.0	13.4
1914	15.2	16.4	11.7	10.4	16.0	13.3	14.4	11.6	9.7	15,8	16.7	15.6	12.7	13.3	9.7	12.1	10.3	10.6	14.0

Døde aarlig	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	529	478	560	549	542	499	517	530	521	451	478	529	6183
1887—1891	576	535	599	568	597	579	568	539	516	521	532	661	6791
1892—1896	618	517	609	554	547	530	507	529	450	459	467	539	6326
1897—1901	551	567	608	565	576	487	496	558	533	468	459	511	6379
1902—1906	569	521	627	622	628	548	522	542	499	492	475	539	6584
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	569	524	600	571	579	528	522	540	504	478	482	556	6453
1907	641	691	649	671	648	521	476	428	423	461	492	560	6661
1908	780	698	674	658	657	561	593	540	547	492	543	549	7292
1909	624	631	720	655	590	568	472	412	410	467	492	500	6541
1910	575	531	565	567	553	529	502	565	499	529	536	561	6512
1911	612	558	647	643	670	541	517	613	562	523	461	521	6868
1912	583	618	628	638	581	525	503	455	429	512	514	630	6616
1913	646	523	633	645	581	520	481	419	485	499	522	538	6492
1914	610	576	642	624	622	600	580	553	496	513	403	592	6891

Kun i Januar, April og November var Dødsfaldenes Antal lavere end i de tilsvarende Maaneder af det foregaaende Aar; i alle de andre Maaneder var den højere, især i Juli og August, som havde en usædvanlig høj Sommervarme.

Dødsfald		Jan.	Feb.	Mar.	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
Døde under 1 Aar	1907	161	130	127	139	144	130	104	81	92	106	124	131	1469
	1908	167	181	174	160	152	136	160	218	189	118	138	131	1924
	1909	155	131	142	129	120	105	85	75	87	109	104	94	1336
	1910	105	94	114	121	107	98	123	202	126	109	110	111	1420
	1911	124	101	113	128	108	101	83	170	130	79	71	80	1288
	1912	117	100	112	115	89	82	106	99	67	86	71	111	1155
	1913	113	82	127	119	125	82	73	84	100	74	103	88	1176
	1914	96	110	125	113	97	97	91	133	100	83	72	79	1196
over 1 Aar	1907	480	561	522	532	504	391	372	347	331	355	368	429	5192
	1908	613	517	500	498	505	425	433	322	358	374	405	418	5368
	1909	469	500	578	526	470	463	387	337	323	358	388	406	5205
	1910	470	437	451	446	446	431	379	363	373	420	426	450	5092
	1911	488	457	534	575	562	440	434	443	432	444	390	441	5580
	1912	466	518	516	523	492	443	397	356	362	426	543	519	5461
	1913	527	441	506	526	456	438	408	335	385	425	419	450	5316
	1914	514	466	517	511	525	503	489	420	396	430	411	513	5695

Udsondres Dødsfaldene i Aldersklassen 0—1 Aar, som i foranstaaende Tabel, ses det, at Antallet af Dødsfald i den spæde Alder kun var særlig højt i August, uden dog at naa saa højt et Tal som i flere foregaaende Aar. I de øvrige Maaneder var Dødeligheden blandt Smaabørn ikke usædvanlig stor og i Vintermaanederne Januar og December var Dødsfaldenes Antal lavere end i de nærmest foregaaende Aar.

En Sammenstilling med de foregaaende Aar viser for 1914 en tiltagende Forskydning af Dødeligheden op mod Aldersklassen over 65 Aar. I Barnealderen mellem 1 og 15 Aar var Dødeligheden endogsaa paafaldende lav, sammenlignet med tidligere Aar.

Fordeling paa Aldersklasser af 1000 Døde.

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar	over 65 Aar	Ialt
1882—1886	351	124	38	330	157	1000
1887—1891	303	144	55	320	178	1000
1892—1896	296	118	48	339	199	1000
1897—1901	284	86	36	365	229	1000
1902—1906	270	75	28	377	250	1000
1907—1911	219	66	31	410	274	1000
1912	175	55	31	430	309	1000
1913	181	52	30	434	303	1000
1914	174	45	25	433	323	1000

Indenfor det første Leveaar er Dødeligheden fremdeles størst i første Levemaaned. I 2den og 3die Maaned er Dødeligheden aftagende og i 4de til 12te Maaned er den i de senere Aar omtrent stillestaaende, men lavere end i en lang Aarrække før 1906.

1000 Døde i Alderen 0—1 Aar	0—1 Maaned	2—3 Maaned	4—12 Maaned	
1882—1886	280	217	503	1000
1887—1891	266	221	513	1000
1892—1896	257	227	516	1000
1897—1901	266	240	494	1000
1902—1906	289	228	483	1000
1882—1906	272	226	502	1000
1907—1911	324	216	460	1000
1912	341	217	442	1000
1913	325	202	473	1000
1914	322	201	477	1000

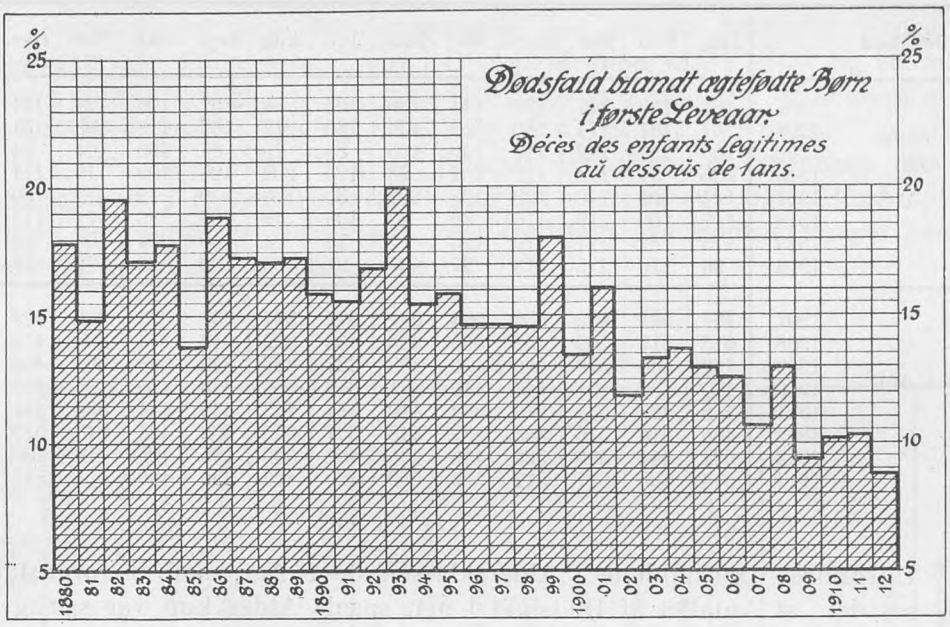
Dødsfald blandt ægtefødte Børn
i første Leveaar.
Décès des enfants légitimes
au dessous de 1 ans.
%
25
20
15
10
5
1880 81 82 83 84 85 86 87 88 89 1890 91 92 93 94 95 96 97 98 99 1900 01 02 03 04 05 06 07 08 09 1910 11 12

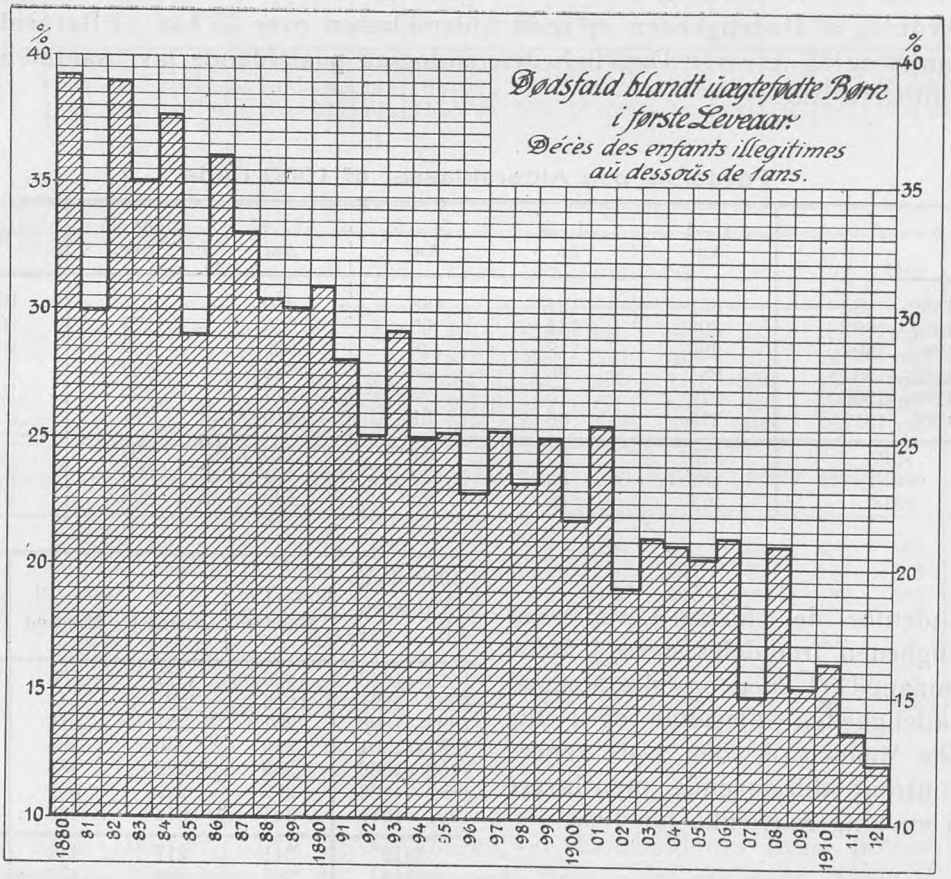
Dødsfald blandt uægtefødte Børn
i første Leveaar.
Décès des enfants illégitimes
au dessous de 1 ans.
%
40
35
30
25
20
15
10
1880 81 82 83 84 85 86 87 88 89 1890 91 92 93 94 95 96 97 98 99 1900 01 02 03 04 05 06 07 08 09 1910 11 12

	Levendefødte aarlig Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar i pCt. af levendefødte		
	ægte	uægte	Til-sammen	ægte	uægte	Til-sammen	ægte	uægte	Til-sammen
1882—1886	8240	2042	10282	1451	720	2171	17.6	35.3	21.1
1887—1891	8597	2083	10680	1426	635	2061	16.6	30.5	19.3
1892—1896	7999	2248	10247	1301	575	1876	16.3	25.6	18.3
1897—1901	7787	2474	10261	1211	601	1812	15.6	24.3	17.7
1902—1906	9149	2904	12053	1171	603	1774	12.8	20.8	14.4
1907—1911	9001	3105	12186	968	520	1488	10.7	16.2	12.2
1912	8632	3204	11836	758	397	1155	8.8	12.4	9.8
1913	8432	3251	11683	760	416	1176	9.0	12.8	10.1
1914	8294	3252	11546	765	431	1196	9.2	13.3	10.3

Beregnes første Leveaars Mortalitet i Forhold til Antallet af Levendefødte, ses ved Sammenligning med Femaaret 1907—1911, at Dødeligheden, om end lidt højere end de to foregaaende Aar, i Aarenes Løb er aftagende og at dette især gælder for de uægtefødte Børns Vedkommende, idet den for disse sidste i Gennemsnit for Aarene 1912—1914 er 3,4 pCt. lavere end i 1907—1911. For de ægtefødte Børns Vedkommende er Dødeligheden 1,7 pCt. lavere.

Døde i første Leveaar paa 1000 levendefødte	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912	1913	1914
Amsterdam...	203	199	168	146	122	90	91	64	67	65
Rotterdam....	209	207	191	167	144	105	103	79	—	75
Stockholm....	207	182	170	169	136	89	77	82	67	—
Kristiania ...	156	168	158	152	119	91	116	107	91	—
London	150	154	157	163	139	114	129	91	96	104
København...	201	203	185	171	156	129	112	98	101	103
Hamburg ...	»	262	227	182	174	150	158	130	114	—
Berlin	281	264	242	218	202	165	173	142	137	108

Af de Byer, med hvilke København her sammenstilles, har, saa vidt Oplysningerne række, Amsterdam og Rotterdam i 1914 en lavere Børnedødelighed end København, hvorimod den i London og Berlin er lidt højere.

Dødsaarsag beregnet for 100000	1897—1906	1907—1911	1912	1913	1914	Dødsaarsag beregnet for 100000	1897—1906	1907—1911	1912	1913	1914
1. Variolæ	»	»	»	»	»	20. Alii morbi constit.	39	33	31	36	38
2. Dysenteria	»	»	»	»	»	21. Ecclampsia	27	18	16	13	15
3. Fb. typhoidea ...	8	3	2	1	3	22. Apoplexia cerebri	54	50	59	52	62
4. Diphtheria	11	8	5	4	5	23. Alii morbi cerebri	68	65	62	60	65
5. Croup.....	6	4	1	1	1	24. Morbus cordis ...	119	136	147	131	141
6. Scarlatina	10	13	15	11	10	25. Pleuritis	8	7	3	8	6
7. Morbilli.....	18	12	8	7	10	26. Alii morbi pectoris	46	42	36	30	28
8. Tussis convulsiva	31	30	21	27	9	27. Peritonitis.....	17	12	11	11	14
9. Fbr. puerperalis..	4	3	4	1	2	28. Nephritis.....	38	37	32	35	38
10. Erysipelas.....	6	5	3	3	5	29. Alii morbi abdom.	82	73	69	76	77
11. Fbr. rheumatica..	5	3	3	2	1	30. Morb. ext. partium	23	24	22	23	23
12. Pneumonia croup.	40	50	44	46	44	31. Suicidium	31	27	26	30	29
13. Bronchopneumon.	119	99	92	82	81	32. Casus mortiferi..	37	33	31	25	35
14. Cholerine	130	85	50	53	61	33. Vitia innata.....	80	76	60	70	68
15. Alii morbi epidem.	45	39	30	28	25	34. Atrophia infantilis	40	16	10	6	5
16. Tuberculosis	216	173	177	151	150	35. Marasmus senilis.	59	56	56	64	79
17. Cancer	145	159	172	164	168	36. Causa ignota	81	82	65	67	68
18. Syphilis.....	10	9	12	10	9						
19. Alcoholismus	20	22	20	13	11	Omnes caus. mort.	1673	1501	1397	1344	1401

Foranstaaende Oversigt over Aarsagerne til de i 1914 indtrufne Dødsfald, sammenlignet med tidligere Aar, viser for de fleste epidemiske Sygdomme lidt højere Tal end i de nærmest forudgaaende Aar, for Kighoste dog et betydeligt lavere. Gennemgaaende var Dødeligheden ikke høj, men Kræftdødeligheden var højere end i 1913. Atrophia infantilis medførte kun faa Dødsfald, Marasmus senilis derimod forholdsvis mange. For de øvrige Dødsaarsagers Vedkommende viser Tallene intet paafaldende i Sammenligning med de sædvanlige aarlige Svingninger.

Af Børn i første Leveaar døde aarlig	Gennemsnitlig aarlig i Femaaret						1912		1913		1914	
	1882—1886	1887—1891	1892—1896	1897—1901	1902—1906	1907—1911	ialt	deraf uægte	ialt	deraf uægte	ialt	deraf uægte
Cholerine	420	415	410	468	457	343	202	76	216	89	265	92
Vitia innata, Debilitas congenita	263	258	234	270	351	355	282	91	338	104	336	118
Bronchitis, Influenza, Pneumoni etc.	248	273	297	285	260	224	202	73	197	67	194	71
Atrofi, Rachitis	441	357	265	217	161	91	60	26	43	18	45	22
Tussis convulsiva	61	80	70	66	78	73	54	23	81	16	28	7
Syphilis congenita	35	31	20	27	38	36	49	24	45	28	35	21
Enteritis, Ileus	80	71	85	87	54	32	29	9	30	12	19	3
Trismus, Tetanus	21	13	10	8	19	21	17	3	9	2	14	—
Tuberculosis	55	59	72	45	36	24	28	3	20	5	24	2
Morbilli	46	60	32	26	25	22	12	3	13	7	25	2
Diphtheria	14	27	15	9	8	7	4	1	4	2	3	1
Scarlatina	5	6	5	2	2	4	2	—	13	1	2	—
Aliæ causæ mortis	482	411	361	302	285	260	214	65	167	65	206	86
	2171	2061	1876	1812	1774	1487	1155	397	1176	416	1196	431

I den spæde Barnealder var Kolerinedødeligheden vel højere end i de nærmest forudgaaende Aar, men trods den varme Sommer var den, sammenlignet med en længere forudgaaende Aarrække, forholdsvis lav. Dødsfaldenes Fordeling paa ægtefødte og udenfor Ægteskab fødte Børn synes med Hensyn til Dødsaarsagerne ikke at frembyde noget usædvanligt Forhold i Sammenligning med de nærmest forudgaaende Aar.

Ifølge de fra Begyndelsen af 1913 indførte særlige Dødsattester for Børn i Alderen under 1 Aar fik af 765 ægtefødte Børn, som døde i Aarets Løb, 183 (23,9 pCt.) Brystnæring, 321 (41,9 pCt.) kunstig Ernæring, 130 (17,0 pCt.) blandet Ernæring; for 131 ægtefødte Børn under et Aar (17,0 pCt.) var Ernæringsmaaden ikke opgivet. Af 431 udenfor Ægteskab fødte Børn, som døde i 1914, fik 58 (13,5 pCt.) Brystnæring, 216 (50,1 pCt.) kunstig Ernæring, 73 (16,9 pCt.) blandet Ernæring; for 84 (19,5 pCt.) var Ernæringsmaaden ikke opgivet.

Af de i 1914 paa Frederiksberg døde Personer havde 68 Hjemsted paa Københavns Grund; af disse døde 65 paa Kliniker og Hospitaler, 29 af disse vare Børn under 5 Aar og af disse atter 13 under et Aar (7 af disse fødte udenfor Ægteskab). For 18 Børn opføres Kighoste som Dødsaarsag, for 2 Børn Cholerine. 11 Dødsfald skyldtes Cancer. 13 af de 68 var over 65 Aar gamle.

1914 Paa 1000 Indbyggere	Føde	Døde	Overskud	1914 Paa 1000 Indbyggere	Føde	Døde	Overskud
Rotterdam	29.3	10.4	18.9	Belfast	27.8	18.8	9.0
Malmø	24.4	11.2	13.2	Leipzig	20.4	14.0	6.4
Amsterdam	23.8	11.6	12.2	Berlin	18.3	14.5	6.2
Göteborg	24.4	12.9	11.5	Dublin	26.9	20.8	6.1
Glasgow	27.8	16.6	11.2	Stockholm	19.8	13.8	6.0
London	24.3	13.7	10.6	München	19.2	14.9	4.4
København	23.5	14.0	9.5	Edinburg	19.9	15.5	4.4
Kristiania	22.8	12.8	9.5	Paris	15.8	15.9	÷ 0.1
Köln	25.1	15.9	9.2				

Foranstaaende Oversigt, som, sammenholdt med Oversigter fra de foregaaende Aar, fremtræder i en noget reduceret, paa enkelte Punkter dog ogsaa suppleret, Skikkelse som Følge af manglende eller nytilkomne Oplysninger fra nogle af de krigsførende Lande, viser, at Fødselskvotienten for de fleste af de her nævnte Byer fremdeles er i Nedgang. En Natalitet af over 30 p. M. forekommer ikke mere for nogen af Byerne. Højest staar Rotterdam med en Natalitet af 29,3 p. M., derefter Glasgow og Belfast; under 20 p. M. har Edinburg, Stockholm, München, Berlin og Paris. Dødeligheden er kun i Dublin over 20 p. M. Byerne er paa Listen ordnede efter Overskudskvotientens Størrelse. For Københavns Vedkommende er Overskudet nedadgaaende; det var i 1913 10,8 p. M., i 1914 kun 9,5 p. M. For Paris er Overskudet i 1914 afløst af et lille Underskud paa 0,1 p. M.

1914 Paa 1000 Indbyggere	Fødselskvotient		Dødelighedskvotient		Overskudskvotient	
højest	Rotterdam	29.3	Dublin	20.8	Rotterdam	18.9
	København	23.5	København	14.0	København	9.5
lavest	Paris	15.8	Rotterdam	10.4	Paris	÷ 0.1

Af *medikolegale Dødsattester*, som i Henhold til Lov af 4. Maj 1875 skulle udstedes i Tilfælde af Selvmord, saavel som naar Lig opdrive, Personer eller Fostre findes døde, eller naar Mennesker omkomme ved ulykkelig Hændelse, samt naar ellers Undersøgelse er indledet af det offentlige i Anledning af et indtruffet Dødsfald, indkom i Aaret 1914 ialt 352 eller en Del flere end sædvanligt.

Ved *ulykkelig Hændelse* omkom ifølge Mortalitetstabellen ialt 172 Personer, heri indbefattet 11 Tilfælde af Manddrab mod 121 i 1913, 146 i 1912, 152 i 1911, 133 i 1910, 129 i 1909, 161 i 1908 og 174 i 1907. Af disse omkom 31 Mænd og 18 Kvinder ved Fald eller Knusning (herunder indbefattet Overkørsel), 34 Mænd og 3 Kvinder ved Drukning, 5 Mænd og 4 Kvinder ved Kvælning (Ihjelligning), 2 Mænd ved Vaadeskud, 9 Mænd og 5 Kvinder ved Forbrænding, 4 Mænd og 6 Kvinder ved Forgiftning (deraf 3 ved Belysningsgas, 1 ved Natronlud, 1 ved Cyanbrinte, 1 ved Veronal, 1 ved Morfin, 1 ved Medinal, 1 ved Kloroform og 1 ved ubekendt Gift) samt 33 Mænd og 7 Kvinder ved forskellige og ikke tilstrækkelig nøjagtigt oplyste Ulykkestilfælde. Ved 19 af Ulykkestilfældene er der ikke foretaget medikolegalt Ligsyn, men udfærdiget sædvanlig Dødsattest, enten fordi Døden først er indtraadt efter nogle Dages Lægebehandling, sædvanligvis paa Hospital,

eller fordi Politiet efter de foreliggende Omstændigheder ikke fandt tilstrækkelig Anledning til at lade foretage medikolegalt Ligsyn (jfr. Bemærkninger herom i Aarsberetningen for 1906, Side 37).

Der forøvedes i Aarets Løb 145 *Selvmord* mod 163 i 1913, 122 i 1912, 131 i 1911, 123 i 1910, 136 i 1909, 117 i 1908, 116 i 1907, 108 i 1906 og 148 i 1905; 118 Selvmord forøvedes af Mænd, 27 af Kvinder. 6 Mænd og 4 Kvinder aflivede sig ved Drukning, 75 Mænd og 8 Kvinder ved Hængning, 19 Mænd og 2 Kvinder ved Skydning, 2 Mænd ved Snitsaar, 13 Mænd og 9 Kvinder ved Gift (deraf 9 ved Belysningsgas, 2 ved Saltsyre, 2 ved Morfin, 2 ved anden narkotisk Gift, 1 ved Veronal, 1 ved Veronal og Codein, 1 ved Stryknin, 1 ved Antifebrin, 1 ved Cyankviksølv og 2 ved ubekendt Gift), samt 3 Mænd og 4 Kvinder ved Nedstyrtning. 3 Mænd og 8 Kvinder (hvoraf 2 spæde Børn) omkom ved Drab.

Desuden er der foretaget 56 medikolegale Ligsyn, navnlig ved pludselig Død, som i 9 Tilfælde skyldtes Alkoholisme og i 8 Tilfælde forskellige andre Sygdomme, medens der i 39 Tilfælde ikke lod sig paavise nogen bestemt Dødsaarsag.

Paa Københavns Hospitaler døde i 1914 ialt 3587 Personer, ɔ: 52,1 pCt. af samtlige Dødsfald, nemlig paa Kommunehospitalet 1100 (deraf i Filialen paa Balders Hospital 72, paa Rudolph Berghs Hospital 31, paa Dronning Louises Børnehospital 25 og paa forskellige Kliniker 29), paa Bispebjerg Hospital 418, paa Blegdamshospitalet 126, paa Øresundshospitalet 433, paa Sundby Hospital 71, paa St. Johannes Stiftelsens Sygehus 253, paa Almindelig Hospital 158, paa Alderdomshjemmet 138, paa Sundholms Sygeafdeling 17, paa Rigshospitalet 358, paa Fødsels- og Plejestiftelsen 90 (deraf 75 spæde Børn og 15 Barselkvinder), paa St. Josephs Hospital 275, paa Dronning Louises Børnehospital 82 (deriblandt de foran nævnte Kommunepatienter), paa St. Elisabeths Hospital 60 og paa Garnisonssygehuset 33.

Dødfødte.

Foruden de tidligere omtalte 11546 levendefødte Børn bragtes der i 1914 endnu 338 dødfødte Børn til Verden. De i den foreskrevne »Generaltabel over dødfødte« forlangte Oplysninger om de dødfødtes Køn, Legitimitet og Modenhedsgrad samt Oplysninger om Hyppigheden og Arten af anvendt Kunsthjælp m. m. findes i efterfølgende Tabel sammenstillet med tilsvarende Oplysninger fra forudgaaende Aar.

Generaltabel over **Dødfødte**	Fosterets Modenheds Grad								Med Tegn til Foraadnelse	Fødslen fuldførtes ved								Totalsummen af dødfødte Børn				
	For tidlig født				Fuldbaaret					Naturen		Instrumenter		Vending		Fremtrækning		Ægte		Uægte		
	Ægte		Uægte		Ægte		Uægte															
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige		Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Tilsammen
1882—1886	48	46	23	23	72	53	13	12	103	115	103	16	7	10	11	14	14	120	99	36	35	290
1887—1891	51	51	19	19	74	52	16	14	108	160	136	14	11	13	8	14	12	125	103	35	33	296
1892—1896	39	41	17	19	63	42	11	9	99	90	82	15	7	11	10	14	12	102	83	28	28	241
1897—1901	52	44	24	17	63	45	14	11	122	104	81	17	10	15	11	16	16	115	89	38	28	270
1902—1906	60	44	19	19	62	51	16	12	135	108	95	20	11	14	7	16	12	123	94	35	31	283
1907—1911	47	46	27	24	67	51	18	15	139	110	100	21	13	12	13	16	11	114	98	45	39	296
1912	44	42	31	17	73	50	14	17	126	98	79	33	18	11	10	20	19	117	92	45	34	288
1913	38	38	28	29	72	44	28	11	148	102	90	31	8	13	12	20	12	112	82	54	40	288
1914	53	45	29	33	78	52	28	19	152	124	108	33	19	13	5	18	18	130	97	59	52	338

I efterfølgende Tabel gives for en Aarrække det relative Forhold mellem Drenge og Piger og mellem ægtefødte og uægtefødte blandt levendefødte Børn, sammenstillet med tilsvarende Forhold blandt dødfødte Børn.

Aar	Af 1000 levendefødte vare:				Af 1000 dødfødte vare:				Af 1000 fuldb. dødfødte vare:				Af 1000 ufuldb. dødfødte vare:			
	M.	K.	ægte	uægte	M.	K	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte
1882–1886	511	489	801	199	536	464	755	245	565	435	832	168	506	494	672	328
1887—1891	513	487	805	195	539	461	770	230	575	425	807	193	499	501	729	271
1892—1896	510	490	781	219	541	459	769	231	591	409	840	160	487	513	692	308
1897—1901	510	490	763	237	566	434	754	246	581	419	814	186	553	447	697	303
1902—1906	513	487	759	241	558	442	765	235	556	444	797	203	559	441	734	266
1907—1911	513	487	738	262	539	461	717	283	560	440	781	219	515	485	649	351
1912	510	490	729	271	562	438	726	274	559	441	799	201	560	440	642	358
1913	507	493	722	278	576	424	673	327	650	350	752	248	496	504	671	329
1914	508	492	718	282	559	441	672	328	655	345	734	266	512	488	612	388

Efter Jordemødrenes Anmeldelser om Dødfødsler kan der til foranstaaende »Generaltabel« endnu føjes følgende nærmere Oplysninger om forskellige Omstændigheder ved Fødselen:

Ansigtsstilling forekom 1 Gang, Pandestilling 1 Gang, Forissestilling 3 Gange, Mellemissestilling 1 Gang, Skraaleje 15 Gange, Skulderleje 4 Gange, Underkropstilling 2 Gange, Sædestilling 38 Gange, Sædefodstilling 1 Gang, Fodstilling 17 Gange. Navlesnoren var fremfalden 25 og omslynget 26 Gange. Moderkagen var forliggende 15 og løsnedes for tidligt 18 Gange, Haand eller Arm var fremfalden 3 Gange, Foden 1 Gang. Blødning før Fødslen anføres 1 Gang, for tidlig Afgang af Fostervandet 7 Gange; 4 Gange var Forløsningen langvaring og besværlig uden Angivelse af særlig Grund, 4 Gange var der Vesvækkelse og 5 Gange Bækkenforsnevring. Aarsagen til Fostrets Død var 19 Gange Syfilis, 9 Gange Misdannelse og 14 Gange Operation paa Fosteret (Perforation el. lign.). Krampe anføres 11 Gange, anden Sygdom hos Moderen 18 Gange og Fald, Skræk eller anden Sindsbevægelse ialt 4 Gange.

Moderens Alder opgives saaledes:

15—20 Aar	17	35—40 —	49
20—25 —	97	40—45 —	18
25—30 —	99	45—50 —	«
30—35 —	55	Ubekendt	2

OFFENTLIG SUNDHEDSPLEJE.

Karantænevæsen.

Ifølge Karantænelægens Beretning er der i Aaret 1914 sket Anmeldelse til Karantænestationen om Sundhedstilstanden ombord paa 8878 Skibe, heri indbefattet Orlogsskibe, Lystfartøjer, Bugserbaade, Lægtere og Smaafartøjer fra Udlandet, som alle dels var forbigaaende, dels var indgaaende, men dog alle anmeldelsespligtige.

Af disse Fartøjer bordedes paa Inderrheden og Yderrheden uden Anmeldelse fra samme ialt 1974 Fartøjer. Til Karantænekontoret skete desuden Anmeldelse om Sundhedstilstanden ombord paa 873 Skibe.

Antallet af de i Havnen i regelmæssig Fart indgaaede Dampskibe, der ifølge Meddelelse fra Overtoldinspektoratet er fritagne for Anmeldelse til Karantænekontoret (indbefattet Skibe til Nordre Toldbod), der alle dertil havde den saakaldte »staaende Bevilling«, var 6031.

Antallet af de til Frihavnen fra Udlandet indgaaende Skibe var 1034 Dampskibe og 224 Sejlskibe og Lægter.

Det Antal Skibe, som i Aarets Løb underkastedes særlig Lægeinspektion ifølge Lov af 12. April 1911 Afsnit II og III (Pest og Kolera), var kun 2 med 44 Mands Besætning, hvilke dog ikke var lidende af nogen af de nævnte Sygdomme.

Om Sundhedstilstanden ombord paa Skibe, som ikke var underkastede det særlige Lægeeftersyn ifølge ovennævnte Lovs Afsnit II og III, skete der Anmeldelse til Karantænevagtstationen enten ved direkte (personlig) Anmeldelse paa Stationen eller ved Signal (Flag) fra 53 Skibe med Personale af 2200 Mand, og der fandtes derved 78 Patienter, blandt hvilke skal nævnes: 10 med kirurgiske Lidelser, 14 med Morb. vener, 11 med akute exanthematiske Lidelser, Hudsygdomme 5, kroniske Mave- og Tarmlidelser 6, Rheumatisme 6, akute Lungebetændelser 5, Nervelidelser 3, Tuberculosis 3, Obs. f. Dysenteri 4, Simulatio 3.

Vaccination.

1) Paa *den kgl. Vaccinationsanstalt* forefandtes ifølge Anstaltens Beretning ved Begyndelsen af 1914 en Beholdning af 26275 Vaccineportioner. I Aarets Løb fremstilledes der 223115, hvorefter Anstalten ialt har haft 249390 Portioner til sin

Raadighed. Heraf medgik til Vaccination paa Anstalten ca. 6000 Portioner, til Indpodning af Kalve ca. 4950 Portioner, til forskellige Forsøg og Prøveindpodninger ca. 6500 Portioner; efter Rekvisition af Læger, Hospitaler og forskellige andre Institutioner udsendtes i 2767 Forsendelser 151100 Portioner. Ved Aarets Slutning havde Vaccinationsanstalten 60300 Portioner i Behold.

Af den udsendte Vaccine modtog Københavns kommunale Vaccinationsanstalt 1625 Portioner, forskellige københavnske Hospitaler og Stiftelser ialt 890 og private Læger i København 8955 Portioner. Med de paa Statsanstalten til Vaccination anvendte 6000 Portioner har Forbruget af Vaccine i Hovedstaden (delvis Frederiksberg og nærmeste Omegn) ialt andraget 17470 Portioner.

Paa Statsanstalten vaccineredes i Løbet af 1914 ialt 5446 Børn, hvoraf 5406 med positivt Anslag efter første Vaccination, 6 med positivt Anslag efter Omvaccination, ialt 5412 ɔ: 100 pCt. af de til Eftersyn mødte Børn. 34 Børn udeblev fra Eftersyn.

Der foretoges ialt 99 Revaccinationer.

Iøvrigt henvises til Antaltens trykte Beretning (udkommen særskilt).

2) *Den kommunale Vaccinationsanstalt* har i 1914 været holdt aaben i 44 Dage i Løbet af Februar, Marts, April samt August, September og Oktober; i April og Oktober en Gang ugentlig, de øvrige Maaneder to Gange ugentlig.

Der vaccineredes 2014 Børn og revaccineredes 2, ialt 2016 (mod 1839 i det foregaaende Aar).

Tilgangen var som sædvanlig størst i Marts med 695 Vaccinationer; men Fordelingen er efterhaanden blevet noget jævnere i de sidste Aar. Der var i 1914 17 Vaccinationer med fra 1—30 Vaccinationer, 20 Dage med fra 31—80 og 7 Dage med fra 81—135.

Der benyttedes animal Vaccine fra den kgl. Vaccinationsanstalt.

Af de 2014 Vaccinationer gav 1997 Anslag ved 1ste og 6 ved 2den Vaccination, ialt positive 2003. Af de 11 Børn, der ikke gav Anslag, maatte det for de 8 antages, at de tidligere var vaccinerede, medens de 3 viste sig immune, uden at Grunden kunde paavises.

Væsentlige Komplikationer er ikke kommet til Anstaltens Kundskab.

Fordelingen efter Alder og Køn var følgende:

Alder i Aar	Drenge	Piger	Ialt
0—1	8	14	22
1—2	28	24	52
2—3	78	75	153
3—4	70	96	166
4—5	101	100	201
5—6	124	111	235
6—7	395	453	848
7—8	153	178	331
over 8	3	3	6
	960	1054	2014

Virksomheden under Sundhedskommissionen.

Til Oplysning om Kredslægepersonalets og Dyrlægepersonalets Virksomhed, Tilsynet med Plejebørn, Virksomheden paa Sundhedskommissionens Laboratorium, Kontrollen med Drikkevand og Fødemidler, Desinfektionsvæsenet m. m., tjene efterfølgende Oversigter.

De af Lægepersonalet (9 Kredslæger og 2 Dyrlæger) udførte Undersøgelser, udfærdigede Erklæringer og afgivne Skøn andrage i 1914:

		Undersøgelser	Skriftlige Udfærdigelser
I.	Tilsyn med epidemiske Sygdomme	62	136
II.	Tilsyn med andre sanitære Forhold	165	510
III.	Erklæringer i Sundhedskommissionssager:		
	a) Afløbsforh. og off. Renligh. (Sh.-Vedt. Afsn. II og III)	100	120
	b) Latrinvæsen, Renovation m. m. (Sh.-Vedt. Afsn. IV)	232	399
	c) Skadelige Næringsveje (Sh.-Vedt. Afsn. V)	120	182
	d) Tilsyn med Næringsmidler (Sh.-Vedt. Afsn. VI)	377	3585
	e) Boliger, Logihuse (Sh.-Vedt, Afsn. VII og VIII)	170	255
	f) Smitsomme Sygdomme (Sh.-Vedt. Afsn. IX)	192	396
	g) Plejebørnstilsyn (Sh.-Vedt. Afsn. X)	1296	1304
	h) Forskellige andre Forhold	174	273

Sundhedskommissionens Tilsyn med Boliger.

At den nugældende Sundhedsvedtægts Bestemmelser om det sanitære Tilsyn med Boliger ikke er af nogen særlig virksom Art, har længe været Sundhedskommissionen klart, men dette Forhold illustreres paa iøjnefaldende Maade ved en i Løbet af 1914 falden Højesteretsdom.

Ved Københavns Kriminal- og Politiret var den 10. Januar 1914 afsagt følgende Kendelse:

Den 18. Oktober 1912 nedlagde Sundhedskommissionen i Henhold til Sundhedsvedtægtens § 43 Forbud mod, at 2 ved Siden af Køkkenerne paa 2. og 4. Sal i Ejendommen — — hidtil til Natteophold for Tjenestepiger benyttede Kamre fra April Flyttedag 1913 at regne blev benyttet til Beboelse, idet Kamrene var befundne at være af en saa slet Beskaffenhed, at Beboelse deraf efter Sundhedskommissionens Skøn var skadelig for Sundheden, og idet det skønnedes, at der ikke ved nogen Rensning eller Istandsættelse kunde raades Bod derpaa.

Paa 2. Sal har det paagældende Kammer en Gulvflade af godt 12 Kv.-Alen og en Højde af 4½ Alen. Der findes et omtrent 3 Kv.-Fod stort Vindue ud til Køkkentrappen og et ca. 2 Kv.-Fod stort Vindue over Døren fra Rummet til Køkkenet. Gulvfladen og den indre Højde i Rummet paa 4. Sal er den samme som i Rummet paa 2. Sal, men der findes her et fast Skab, som indtager ca. 3½ Kv.-Alen af Gulvfladen. Der findes i dette Rum foruden et Vindue mod Køkkentrappen som paa 2. Sal en 5⅜ Kv.-Fod stor Aabning over Døren til Køkkenet.

Den paagældende Ejendom er opført 1867, og Rummene har siden Ejendommens Opførelse stadig været benyttet til Natteophold.

Efter det oplyste maa Rummene antages at være indrettede i Overensstemmelse med den dagældende Bygningslov 17. Marts 1856, hvis almindelige Krav med Hensyn til Beboelsesrum indskrænkede sig til et Forlangende om en indre Højde af mindst 4 Alen.

Forbudet motiverer Sundhedskommissionen udelukkende ved, at de paagældende Rum som Følge af deres ringe Størrelse og som Følge af, at de ikke kan udluftes og kun faa indirekte Lys, maa anses skadelige for Sundheden, naar de benyttes til Bolig med Natteophold. Manglerne menes kun at kunne afhjælpes ved Anbringelse af Vinduer til det fri, en Mulighed, der maa anses for udelukket.

Da N. N., der er Administrator af den paagældende Ejendom, og for hvem det paagældende Forbud blev nedlagt, ikke har villet respektere Forbudet, idet Rummet paa 2. Sal endnu den 24. Maj 1913 benyttes til Natteophold, er han under nærværende Sag sat under Tiltale for Overtrædelse af Sundhedsvedtægtens § 8.

Tiltalte har gjort gældende, at det omhandlede Forbud ikke har Hjemmel i Sundhedsvedtægtens § 43, idet denne § maa sammenholdes med § 42, hvorefter Rum, der er indrettede, efter at Byggeloven af 1856 er traadt i Kraft, og som fyldestgør Forskrifterne i den Byggelov, der gjaldt paa den Tid, Rummene indrettedes (Bygningsloven af 1856) lovlig maa kunne benyttes til Natteophold, og at § 43 kun hjemler Sundhedskommissionen Beføjelse til at forbyde Beboelse af saadanne Rum, naar de senere paa Grund af mangelfuld Rensning eller Vedligeholdelse maa skønnes at være sundhedsfarlige, noget hvorom der ikke er Tale i nærværende Sag.

I hele denne Betragtning findes der at maatte gives Tiltalte Medhold, og Tiltalte vil saaledes være at frifinde og Sagens Omkostninger at udrede af det Offentlige.

Denne Afgørelse skete dog ikke uden Dissens, idet to af Kriminalretsassessorerne afgav et saalydende Votum:

Efter vor Mening hjemler Sundhedsvedtægtens § 43 Sundhedskommissionen Adgang til, uafhængigt af Reglerne i Vedtægtens § 42, at forbyde Rummets Anvendelse til Beboelse, naar Rummet befindes at være af saa slet Beskaffenhed, at dets Beboelse efter Kommissionens Skøn er skadelig for Sundheden, og til at begrænse Bestemmelsen til at angaa Tilfælde af Brøstfældighed eller deslige, er der efter vor Mening ikke Føje, ligesom en saadan Begrænsning, efter hvad der fremgaar af Borgerrepræsentationens Forhandlinger om Affattelsen af § 43, ej heller har været tilsigtet.

Da vi heller ikke finde, at Bestemmelsen strider mod den dagældende eller ældre Bygningslovgivning, som ingen hygiejniske Fordringer af den heromhandlede Art opstiller til slige Beboelsesrums Forsyning med Lys og Luft, og da de under Sagen omhandlede Rum hverken med Hensyn til Størrelse eller med Hensyn til Adgang til Luftforsyning fyldestgør de af den senere Byggelovgivning i saa Henseende opstillede hygiejniske Krav, anse vi Forbudet for lovligt nedlagt og vilde idømme Tiltalte en Bøde til Københavns Kommunes Kasse af 50 Kroner og paalægge ham Sagens Omkostninger.

Kriminalretsdommen blev af Sundhedskommissionen appelleret til Højesteret, som imidlertid den 18. Maj stadfæstede den uden nogen Forandring af Præmisserne.

Af den ovenfor refererede Højesteretsdom maa man slutte, at Bestemmelsen i den nugældende Sundhedsvedtægt § 43 ikke giver Sundhedskommissionen tilstrækkelig Hjemmel til at skride ind mod Beboelsesforhold, som ere i høj Grad sundhedsskadelige. Det viser sig, at den deri indeholdte Beføjelse for Kommissionen til at give Paalæg og forbyde Beboelsen, naar det skønnes at denne ikke ved nogen Rensning og Istandsættelse af de paagældende Lokaliteter kan gøres uskadelig for Sundheden, ikke gælder absolut, men kun, som det hedder i Kriminalretsdommen, naar den sammenholdes med § 42, hvorefter Rum, der er indrettede efter at Byggeloven af 1856 er traadt i Kraft, lovlig kunne benyttes til Natteophold, naar de opfylde Forskrifterne i den Byggelov, der gjaldt paa den Tid, Rummene indrettedes.

I dette Tilfælde gjaldt det Pigeværelser uden Vinduer til det fri, indrettede efter Bygningsloven af 1856, som ikke stillede noget Krav i den Retning. Disse Rum, med en Gulvflade af kun 12 Kvadratalen og forsynede med smaa Ruder til Køkken og Køkkentrappe, maa med Rette betegnes som sundhedsfarlige for dem, der benytte dem Dag og Nat; ingen tvivler nutildags om, at denne Benyttelse byder en stor Sundhedsfare, særlig hvor det gælder et svageligt Individ, idet den begunstiger Udviklingen af Blodmangel og tilstedeværende Anlæg til Tuberkulose.

Denne Mangel ved de gældende Vedtægtsbestemmelser er i det Sundhedsvedtægtsforslag, som endnu venter paa sin endelige Stadfæstelse, søgt afhjulpet ved Indførelse af følgende Bestemmelse (Forslagets § 65, 3 St.).

Med Hensyn til Rum, som ved denne Vedtægts Ikrafttræden benyttes til Natteophold eller Værksted og som ikke fyldestgør Forskrifterne for Beboelsesrum i Bygningslov af 12. April 1889 §§ 40, 41 og 42, skal Sundhedskommissionen, naar den stedfundne Benyttelse efter Sundhedskommissionens Skøn er skadelig for Sundheden, og de sanitære Ulæmper efter Kommissionens Skøn ikke lader sig fjerne, kunne paalægge vedkommende Ejer at ophøre med foranførte Benyttelse.

Naar denne Bestemmelse træder i Kraft, vil Sundhedskommissionen faa en Bemyndigelse, hvoraf den i givet Tilfælde kan gøre Brug, og selv om denne Bemyndigelse kun er fakultativ, vil den faa sin store Betydning, naar det Løfte om Indførelse af et Boligtilsyn, som Vedtægtsforslaget indeholder (§ 3, 2. St.), bliver opfyldt.

Vandklosetter.

I Følge Meddelelse fra Direktoratet for Vej- og Kloakanlæg kan Antallet af installerede Vandklosetter i København den 1. Januar 1915 sættes til 73272 (hvoraf 70961 Enkelt-Klosetter og 2311 Sæder i Trug-Vandklosetter), og Antallet af installerede Udslagningskummer til 444.

Efter Byens Dele fordeler disse Tal sig saaledes:

I den ældre By: 68611 Vandklosetter (66357 Enkelt-Klosetter, 2245 Sæder i Trug-Vandklosetter) og 410 Udslagningskummer.

I de indlemmede Distrikter: 4661 Vandklosetter (4604 Enkeltklosetter, 57 Sæder i Trug-Vandklosetter) og 34 Udslagningskummer.

Beregnes 5 Personer for hvert Vandkloset, maa herefter ved Slutningen af 1914 omtrent de tre Fjerdedele af Byens Befolkning anses for at være forsynet med Vandklosetter.

Plejebørnstilsynet.

(Meddelt af Vicestadslæge P. Heiberg).

Ved Udgangen af 1913 fandtes, som i foregaaende Aarsberetning omtalt, 2820 Hjem, som havde Sundhedskommissionens Tilladelse til at have Plejebørn, deraf 893, i hvilke der paa dette Tidspunkt ikke fandtes Plejebørn. I Løbet af 1914 søgte 999 Personer om Plejetilladelse, men af disse tog 25 deres Ansøgning tilbage, forinden en Afgørelse var truffen. I 184 Tilfælde nægtede Sundhedskommissionen at meddele den ansøgte Tilladelse. 790 Tilladelser udstedtes, deraf 279 til Mødre, der tidligere havde haft Børn i Pleje for Betaling. Derimod udgik af forskellige Grunde 407 tidligere tilladte Plejehjem. Ved Udgangen af 1914 var Antallet af tilladte Plejehjem 3087, deraf 1117 (ca. 35 pCt.), i hvilke der ingen Plejebørn fandtes. I de øvrige 1970 Plejehjem var der ved Aarets Udgang anbragt 2261 Plejebørn mod 2196 ved Aarets Begyndelse.

Plejehjem 1914	Antal Plejehjem				
	uden Børn	med 1 Barn	med 2 Børn	med 3 Børn	med over 3 Børn
1. Kreds	22	70	8	1	1
2. Kreds	7	65	11	1	»
3. Kreds	135	202	20	2	»
4. Kreds	114	206	32	1	»
5. Kreds	339	331	52	»	»
6. Kreds	280	278	40	3	»
7. Kreds	75	160	28	4	»
8. Kreds	35	122	21	»	»
9. Kreds	110	275	32	2	2
Ialt ...	1117	1709	244	14	3

I Aarets Løb blev 1002 nye Plejebørn indregistrerede. Der udgik 852 og døde 49 Plejebørn.

Plejebørn 1914	Plejebørn i Alderen				Samlede Antal Plejebørn	Antal Plejehjem
	0—1 Aar	1—3 Aar	3—7 Aar	7—14 Aar		
1. Kreds	6	11	19	60	96	102
2. Kreds	14	17	29	30	90	84
3. Kreds	35	75	81	57	248	359
4. Kreds	26	49	78	120	273	353
5. Kreds	61	91	148	135	435	722
6. Kreds	60	91	118	98	367	601
7. Kreds	23	60	76	69	228	267
8. Kreds	24	49	55	36	164	178
9. Kreds	63	92	110	95	360	421
Ialt...	312	535	714	700	2261	3087

Det samlede Antal Dødsfald af de under Sundhedskommissionens Kontrol staaende Plejebørn var 49 (i 1913: 53).

Desuden døde 12 Plejebørn, der var anbragte i Børnehjem, der ligesom Vuggestuer ikke er medregnede i nærværende Oversigt.

Dødsaarsagerne blandt Plejebørn 1914	Under 1 Aar						0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar		Ialt		Begge Køn	
	0—1 Mnd.		1—2 Mnd.		3—11 Mnd.																			
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K		
Akute Sygd. i Fordøjelsesk.	»	»	1	1	4	3	5	4	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	5	10	11
Kron. Sygd. i Fordøjelsesk.	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	
Rakitis	»	»	»	»	2	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	5
Atrofi	1	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	
Bronkitis	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	
Kat. Lungebetændelse	»	»	»	1	5	2	5	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	3	8	11
Krupøs Lungebetændelse	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	
Hjernebetændelse	»	»	»	»	2	1	2	1	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	4	1	5	9
Krampe	»	»	»	1	2	1	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	
Børnelamhed	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	
Syfilis	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	
Difteri	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	5
Mæslinger	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	
Septikæmi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	
Ulykkestilfælde	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	2	8
Ubekendte Dødsaarsager	»	»	1	2	2	1	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	6	
Ialt...	1	»	2	6	19	11	22	17	4	2	»	1	1	»	»	»	1	1	»	»	28	21	49	
	1		8		30		39		6		1		1		»		2		»		49			

Antallet af Dødsfald i Plejehjemmene var lavere end i noget foregaaende Aar. 13 af de omtalte 49 Dødsfald indtraadte paa Byens Hospitaler.

Døde Plejebørn 1914	Under 1 Aar						0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar		Ialt		Begge Køn
	0—1 Mnd.		1—2 Mnd.		3—11 Mnd.																		
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	
Januar	»	»	1	2	2	1	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	15
Februar	»	»	»	»	2	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	
Marts	»	»	»	»	4	»	4	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	»	
April	»	»	»	»	2	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	8
Maj	»	»	»	1	»	1	»	2	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	
Juni	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	
Juli	»	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	3	17
August	»	»	»	1	5	1	5	2	»	1	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	7	3	
September	1	»	»	1	»	1	1	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	
Oktober	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	9
November	»	»	»	»	2	2	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	
December	»	»	1	1	1	1	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	
Ialt	1	»	2	6	19	11	22	17	4	2	»	1	1	»	»	»	1	1	»	»	28	21	49
	1		8		30		39		6		1		1		»		2		»		49		

Dødsaarsager blandt Plejebørn 1888—1914	10 Aar 1888—1897		10 Aar 1898-1907		5 Aar 1908—1912		1913	1914*
	Sum	gnstl.	Sum	gnstl.	Sum	gnstl.	Sum	Sum
Sygd. i Fordøjelsesorg.	650	65	234	33	118	24	17	11
Rakit., Atrofi, Skrof.	402	40	109	11	20	4	1	5
Sygd. i Respirationsv.	407	41	234	23	91	18	14	11
Hjernesygd., Konvuls.	234	23	110	11	53	11	9	9
Infektionssd.	176	18	55	6	26	5	5	5
Andre og Ubekendt. Sygd.	126	13	100	10	49	10	7	8
Ialt	1995	200	942	94	357	72	53	49
Plejebørnenes Antal 31/12		1623		1442		1926	2196	2261

Sundhedskommissionens Laboratorium.

I Aaret 1914 har der til Sundhedskommissionens Laboratorium været indsendt 4657 Prøver til Undersøgelse, om hvis Resultat der er afgivet Beretning i 482 Skrivelser.

Der har været foretaget:

4399 kemiske Undersøgelser,
244 mikroskopiske do.,
617 bakteriologiske do.

De undersøgte Stoffer har været:

A. Vand (295 Prøver).

I. Kemiske og mikroskopiske Undersøgelser:

a.	Fra Trykledningen i Byen	12	Prøver
b.	— Vandværkets Filtre	12	—
c.	— forskellige Kilder og Søer	12	—
d.	— Thorsbroanlægget	14	—
e.	— nye Boringer	9	—

II. Bakteriologiske Undersøgelser:

f.	Fra Søndersøanlægget (og de ældre Kildepladser)	Filtreret	35	Prøver
		Ufiltreret	35	—
g.	— Thorsbroanlægget	Før Søndermarksbassin	56	—
		Efter do.	23	—
h.	— Husledninger		52	—
i.	— nye Boringer ved Taastrup-Valby		32	—

3 Prøver (fra Peblingesø, St. Jørgens Sø og Byledningen) undersøgtes med Hensyn til Haardhedsgrad. Denne var henholdsvis 10,0, 11,4 og 14,0.

Resultatet af de kemiske Undersøgelser af de fra Trykledningen i Byen tagne Prøver, sammendraget af de maanedlige Undersøgelser, findes i nedenstaaende Tabeller:

Vand fra Trykledningen i Byen	Milligram i 1 Liter									
	Inddampningsrest.	Ammoniak	Salpetersyre	Salpetersyrling	Saltsyre	Svovlsyre	Fri & halvb. Kulsyre	Fosforsyre	Kalk	Magnesia
Højeste Indhold	456	0	14	0	56	40	145	0	152	30
Laveste Indhold	336	0	0	0	19	22	112	0	120	14

Indhold af organisk Stof:

	Milligram i 1 Liter											
	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December
Vand fra Trykledningen i Byen	1.3	1.6	0.9	2.7	0.9	1.5	1.7	1.9	1.5	1.0	1.0	1.0
Ufiltreret Vand (Søndersøanlægget)	3.5	3.4	1.9	3.6	2.0	1.6	1.8	2.7	2.8	2.2	2.2	1.5
Vand fra Thorsbroanlægget	1.1	»	0.9	»	0.7	»	1.1	»	0.7	»	1.0	»

Ved den bakteriologiske Undersøgelse (Kimtælling) er der efter dobbelt udførte Forsøg fundet følgende Antal Kolonier i 1 cm^3 af Vandet.

Antal Prøver:

	Vand fra Søndersøanlæget				Vand fra Thorsbroanlæget (Filtreres ikke)				Fra Husledninger i Byen	
	Filtreret		Ufiltreret		Før Sondermarksbassin		Efter Sondermarksbassin			
	Talt		Talt		Talt		Talt		Talt	
	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.
Indtil 10 Kolonier	20	12	4	2	43	20	18	7	25	6
10—20 —	11	5	7	1	7	8	1	8	14	13
20—50 —	3	13	12	8	5	13	1	2	7	17
50—100 —	»	2	6	5	1	10	2	2	2	7
100—500 —	»	»	4	»	»	2	1	2	4	4
500—1000 —	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»
over 1000 —	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»

B. Fødemidler (4026 Prøver).

a. Mælk og Fløde ..... 3709 Prøver,
b. Andre Fødemidler ..... 317 —

a. *Mælk og Fløde.*

1. *Kvalitetsundersøgelse:*

	Børnemælk	117	Prøver
Sød Mælk	Indkøbte Prøver	2392	—
	Staldprøver	87	—
Skummet Mælk	halvskummet	378	—
	helskummet	476	—
	Fløde	105	—

2. *Smudsundersøgelse:*

Børnemælk	117	Prøver
Sød Mælk	2479	—
Skummet Mælk	854	—

3. *Undersøgelse for Pasteurisering* (Paraphenylendiaminprøven):

Blandet Børnemælk	126	Prøver
Sød Mælk	28	—

4. *Bakteriologisk Undersøgelse:*

Pasteuriseret, blandet Børnemælk	126	Prøver
Raa sød Mælk	252	—

Resultat af Undersøgelserne af Mælk og Fløde:

1. Kvalitetsundersøgelse:

Indhold af Fedt i *Børnemælk* var:

under 3,00 %	5	Prøver
3,00—3,50 -	91	—
3,50—4,00 -	21	—

Indhold af Fedt i *sød Mælk* var:

	Almindelig sød Mælk	*Yerseymælk*
1,50—2,00 %	4 Prøver	» Prøver
2,00—2,50 -	49 —	» —

	Almindelig sød Mælk	*Yerseymælk*
2,50—2,75 %	152 Prøver	» Prøver
2,75—3,00 -	930 —	» —
3,00—3,50 -	1097 —	1 —
3,50—4,00 -	195 —	5 —
4,00—4,50 -	14 —	8 —
4,50—5,00 -	6 —	7 —
5,00—5,50 -	» —	10 —
5.50—6,00 -	» —	» —
over 6,00 -	1 —	» —

I 8,3 % af de almindelige sød Mælks Prøver var Fedtmængden under 2,75 %. 1 Prøve sød Mælk var tilblandet Vand.

Indholdet af Fedt i *halvskummet Mælk* var:

under 0,75 %	23 Prøver
0,75—1,00 -	283 —
1,00—1,50 -	58 —
over 1,50 -	14 —

I 6,1 % af Prøverne var Fedtmængden under 0,75 %.
Af de undersøgte Prøver skummet Mælk var 2 Prøver tilblandet Vand.
I de undersøgte Prøver af Fløde paavistes ikke Stivelse.

2) Smudsundersøgelse:

18 Prøver sød Mælk indeholdt Smuds, deraf:
10 Prøver ..... ringe Mængde
8 — ..... større —

3. Undersøgelse for Pasteurisering:

15 Prøver *sød Mælk*, solgt som pasteuriseret Mælk, holdt ikke Paraphenylendiaminprøven.

4. Bakteriologisk Undersøgelse:

Ved Kimtælling i *pasteuriseret, blandet Børnemælk* fandtes i 1 cm^3 af Mælken følgende Antal Kolonier:

under 10	117 Prøver
10—50	9 —

Ved Kimtælling i 252 Prøver *raa sød Mælk* fandtes i 1 cm^3 af Mælken følgende Antal Kolonier i Antal Prøver:

under 100,000	5
100,000— 200,000	5
200,000— 300,000	4
300,000— 400,000	12
400,000— 500,000	19
500,000— 750,000	36
750,000—1,000,000	23
1,000,000—2,000,000	46
2,000,000—3,000,000	29
3,000,000—4,000,000	17
4,000,000—5,000,000	11
over 5,000,000	45

b. *Andre Fødemidler:*

101 Prøver Kødvarer (36 Prøver Kødfars, 52 Prøver Hakkebøf, 13 Prøver Medisterpølse) undersøgtes for Konserveringsstoffer og Melindhold. Svovlsyrling fandtes i 20 Prøver Kødfars, 38 Prøver Hakkebøf og 1 Prøve Medisterpølse i følgende Mængder:

	Kødfars	*Hakkebøf*	*Medisterpølse*
under 0,025 %	11 Prøver	7 Prøver	
0,025—0,050 -	8 —	17 —	1 Prøve
0,050—0,075 -	1 —	11 —	
0,075—0,100 -	» —	1 —	
over 0,100 -	» —	2 —	

1 Prøve Medisterpølse indeholdt 0,14 pCt. Benzoesyre.

Mel, hvis Tilsætning ikke var deklareret, fandtes i 15 Prøver Kødfars og 3 Prøver Medisterpølse, i følgende Mængder:

	Kødfars	*Medisterpølse*
under 5 %		1 Prøve
5— 6 %	1 Prøve	» —
6— 7 -	» —	1 —
7— 8 -	1 —	» —
8— 9 -	2 —	1 —
9—10 -	3 —	» —
10—11 -	2 —	» —
11—12 -	4 —	» —
12—13 -	1 —	» —
13—14 -	1 —	» —

1 Prøve stegt Flæsk og 1 Prøve Svineskank undersøgtes i Anledning af indtrufne Forgiftningstilfælde. Det lykkedes ikke ved den foretagne bakteriologiske Undersøgelse at paavise Forgiftningens Aarsag.

6 Prøver *flydende Æggeblomme* undersøgtes for Konserveringsstoffer. 5 af Prøverne indeholdt Borsyre (0,97 %—1,93 %).

20 Prøver *Frugtsaft.* I 19 Prøver paavistes kunstigt Farvestof (Tjærefarvestof). Der paavistes ikke Glykosesirup i nogen af Prøverne. Samtlige Prøver indeholdt Alkohol (højst 1,34 %), men ingen andre Konserveringsmidler.

10 Prøver *Ansjoser* undersøgtes for Borsyre; 1 Prøve indeholdt i Lagen 0,42 %, i selve Ansjosen 0,27 % Borsyre.

3 Prøver *Gaffelbidder* undersøgtes for Borsyre; 1 Prøve indeholdt i Lagen 0,54 %, i selve Bidden 0,45 % Borsyre.

1 Prøve *Kefir* udviste ved Undersøgelsen normale Forhold.

12 Prøver *Øl* undersøgtes for Svovlsyrling; 1 Prøve Porter indeholdt 19 Milligram Svovlsyrling i 1 Liter. 1 Prøve Skibsøl 0,8 % Kaliumbikromat og 0,45 % Sulfater, beregnet som Svovlsyre.

10 Prøver *Sirup* undersøgtes for Svovlsyrling. 1 Prøve indeholdt 95 Milligram Svovlsyrling i 1 Kilogram.

10 Prøver *Byggryn* indeholdt ikke Svovlsyrling.

10 Prøver *Kakaopulver* indeholdt ikke fremmede Indblandinger. Indholdet af Frøskaldele laa i dem alle under 4 %.

1 Prøve *Brød* tillige med Prøver af det ved Fremstillingen anvendte *Mel* og *Gær* udviste normale Forhold.

20 Prøver *Honning* undersøgtes for kunstigt Invertsukker. Tilsætning heraf havde kun fundet Sted i de Tilfælde, hvor det var deklareret paa Emballagen.

66 Prøver *Mel* var fri for fremmede Indblandinger.

33 Prøver *Svinefedt*: 2 Prøver indeholdt Planteolie, de øvrige var rent Svinefedt.

1 Prøve *Avenagryn* var fri for fremmed Indblanding og i god Opbevaringstilstand.

10 Prøver *Konfekt* indeholdt kun tilladte Farvestoffer.

C. *Andre Stoffer* (263 Prøver).

32 Prøver *Luft* undersøgtes for Indhold af Kulsyre.

1 Prøve *Nysepulver* undersøgtes for Sammensætning.

6 Prøver *Konserveringssalt* undersøgtes for Sammensætning.

214 Prøver *Tapetpapir* undersøgtes for Arsenik, som ikke paavistes.

10 Prøver *Konservesdaaser* undersøgtes for Indhold af Bly i Fortinningen. Der paavistes ikke Bly.

Foruden ovennævnte Prøver, som indsendtes til Laboratoriet gennem Stadslægen, har Laboratoriet fra forskellige under Københavns Magistrat sorterende Institutioner modtaget 73 Prøver til Undersøgelse, nemlig:

Fra Kommunehospitalet	10	Prøver	Frugtsaft (Ekstrakt, Farve, Konserveringsstoffer).
— —	7	—	Mælk (Fedt).
— —	7	—	Fløde (Fedt).
— —	13	—	Sæbe (Sammensætning).
— —	5	—	Smør (Ægthed, Vand).
— —	1	—	Margarine (Sammensætning).
— Øresundshospitalet	1	—	Frugtsaft (Ekstrakt, Farve, Konserveringsstoffer).
— —	1	—	Byggryn (Svovlsyrling).
— Sundby Hospital	2	—	Sæbe (Sammensætning).
— —	4	—	Kakaopulver (Renhed).
— St. Johannes Stiftelse	1	—	Oksekød (bakteriologisk).
— Rudolph Berghs Hospital	1	—	Smør (Ægthed, Vand).
— —	1	—	Fløde (Fedt).
— Bispebjerg Hospital	2	—	Frugtsaft (Ekstrakt, Farve, Konserveringsstoffer).
— —	6	—	Margarine (Sammensætning).
— Balders Hospital	1	—	Mælk (Fedt).
— —	1	—	Fløde (Fedt).
— St. Hans Hospital	1	—	Vand (kemisk og bakteriologisk).
— Belysningsvæsenets Administrationsbygning	8	—	Sæbe (Sammensætning).

Sundhedskommissionens Kontrol med Drikkevandsforsyningen.

(Meddelt af Kredslæge H. A. Nielsen).

I Aaret 1914 er som tidligere den hele By samt delvis ogsaa Frederiksberg fra den 1. April 1914 (i Henhold til Overenskomst af Januar 1911) bleven forsynet med Kildevand fra dybe artesiske Boringer.

I Anledning af den ovennævnte Forøgelse af Forsyningsomraadet er der paa flere Steder erhvervet nye Arealer, hvor der i Aarets Løb er foretaget Boringer, som love et godt Udbytte og Vand af samme gode Art som det tidligere. I Thorsbrooplandet er der i Henhold til Lov af 13. Maj 1914 skredet ind mod de der fundne Drænsboringer og Forsvindingsbrønde, som naa ned i det vandførende Lag. Der er ligeledes foretaget Sikringsarbejder langs Partier af Lille Vejleaa, og der er ført Forhandlinger om Tilskud til et i sanitær Henseende paalideligt underjordisk ordnet Afløbsanlæg fra Stationsbyen Hedehusene. Saaledes skulde det synes, at Thorsbroanlæget nu er sikret mod de Farer, som *hidtil* have truet det. Man har derfor ogsaa forøget Vandindvindingsboringerne i L. Vejleaadalens Opland.

Der er oppumpet i Aaret ialt: Fra Søndersøanlæget og fra Kildedalen 11,944,400 m^3, fra Thorsbroanlæget 11,523,290 m^3, og fra Valby og Sundbyanlægene samt ved Overløb er tilkommen 1,053,220 m^3; ialt altsaa 24,520,910 m^3.

Deraf er i Aaret forbrugt 23,985.580 m^3, og af dette Kvantum er 1,988,100 m^3 afgivet til Frederiksberg.

Forbruget i København var da i 1914:

pro anno	21,997,370 m^3	(1913: 22,373,770 m^3)
pro Døgn i Gennemsnit.....	60,270 m^3	(1913: 61,300 m^3)
pro Individ i Døgnet	122,6 l	(1913: 126,2 l)

Det største Vandforbrug i København fandt Sted Onsdag den 22. Juli med 98,820 m^3 (1913 den 20. Juni med 77,990 m^3). Det mindste Vandforbrug fandt Sted Fredagen den 25. Decbr. med 36,200 m^3 (1913 den 25. Decbr. 36,560 m^3).

Det absolut største Forbrug til København og Frederiksberg fandt Sted den 21. Juli med 108,260 m^3.

Den kemiske saavel som den bakteriologiske Undersøgelse af Vandet er udført som tidligere. Ogsaa i dette Aar er Thorsbrovandet undersøgt omtrent hver Uge. Der er i Vandet ikke fundet Colibaciller.

Vandet fra de foretagne Nyboringer, som endnu ikke er indgaaet i Vandforsyningen, er gentagne Gange blevet undersøgt baade kemisk og bakteriologisk; men i nærværende Meddelelse, som ogsaa i tidligere, er kun opført de bakteriologiske Undersøgelser, som er foretagne overfor det *distribuerede* Vand.

Antal Bakterier pro 1 cm³

1914	Ufiltreret Vand															Filtreret Vand								
	Ledning til Værk ved Borups Allé			Ledning til Værk ved Vesterbro			Ledning fra Thorsbro			Ledning fra Søndermarksbassin			Filtrene ved Vesterbro			Værket ved Borups Allé			Værket ved Vesterbro			Husledning i Byen		
	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt
Januar	»	»	»	»	»	»	0	3	3	0	6	6	100	1200	1300	»	»	»	»	»	»	0	5	5
	0	26	26	»	»	»	0	24	24	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	8	10
	»	»	»	12	300	312	1	9	10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	19	21
	»	»	»	»	»	»	0	3	3	0	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	9	10
Februar	»	»	»	2	29	31	0	3	3	»	»	»	»	»	»	1	12	13	»	»	»	1	19	20
	5	40	45	»	»	»	0	4	4	0	5	5	»	»	»	0	21	21	»	»	»	1	11	12
	»	»	»	»	»	»	0	5	5	0	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	20	21
	»	»	»	»	»	»	0	18	18	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	7	7	1	2	3
Marts	»	»	»	»	»	»	0	4	4	»	»	»	smeltede			»	»	»	»	»	»	7	232	239
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	4	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	5
	0	23	23	»	»	»	0	2	2	»	»	»	»	»	»	0	15	15	»	»	»	0	4	4
	»	»	»	13	35	48	0	1	1	0	5	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	8	8
April	»	»	»	»	»	»	0	2	2	0	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	137	145
	25	1600	1625	»	»	»	0	38	38	»	»	»	»	»	»	20	700	720	»	»	»	3	15	18
	»	»	»	20	800	820	0	3	3	0	1	1	smeltede			1	18	19	0	18	18	forulykket		
	1	56	57	»	»	»	0	6	6	»	»	»	»	»	»	1	10	11	»	»	»	1	15	16
Maj	»	»	»	2	38	40	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	40	40	5	24	29
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	15	18
							0	0	0	0	1	1												
	0	26	26	»	»	»	0	1	1	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	4	32	36
	»	»	»	26	59	85	0	4	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	22	22	1	14	15
Juni	2	29	31	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	0	18	18	»	»	»	9	250	259
	»	»	»	forulykket			0	7	7	0	3	3	»	»	»	»	»	»	2	5	7	2	57	59
	»	»	»	»	»	»	0	6	6	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	54	55
	2	23	25	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	4	4	»	»	»	4	17	21
Juli	»	»	»	»	»	»	0	3	3	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	18	19
										0	0	0												
	15	200	215	»	»	»	Colibaciller			»	»	»	»	»	»	2	15	17	»	»	»	0	5	5
	2	4	6	»	»	»	søgt fl Gange			»	»	»	»	»	»	0	4	4	»	»	»	»	»	»
	3	13	6	»	»	»	med negativt			»	»	»	»	»	»	0	8	8	»	»	»	»	»	»
							Resultat																	
August	»	»	»	3	62	65	»	»	»	1	2	3	»	»	»	»	»	»	0	6	6	»	»	»
	6	71	77	»	»	»	0	1	1	»	»	»	»	»	»	0	3	3	»	»	»	0	2	2
	»	»	»	30	45	75	0	3	3	0	4	4	»	»	»	»	«	»	1	5	6	1	4	5
	0	8	8	»	»	»	0	1	1	1	2	3	»	»	»	0	2	2	»	»	»	1	10	11
September	0	11	11	»	»	»	0	0	0	0	3	3	»	»	»	0	6	6	»	»	»	0	12	12
							0	0	0															
	»	»	»	12	350	362	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	5	0	8	8
	»	»	»	»	»	»	0	1	1	0	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	3	3
	»	»	»	»	»	»	0	3	3	0	5	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	7
Oktober	»	»	»	»	»	»	0	1	1	0	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	7
	1	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	2	2	»	»	»	1	4	5
	»	»	9	mange			»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	16	16	1	50	51
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	58	58	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	11	11
November	1	10	11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	3	3	»	»	»	2	26	28
	»	»	»	3	83	86	3	16	19	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	4	4	0	2	2
	»	»	»	»	»	»	0	4	4	1	6	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	6	6
	1	3	4	»	»	»	2	5	7	»	»	»	»	»	»	0	2	2	»	»	»	0	2	2
December	»	»	»	18	205	223	0	10	10	»	»	»	sm. 3. Dag			»	»	»	0	6	6	0	2	2
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	7	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3
							0	0	0															
	2	17	19	0	26	26	0	0	0	»	»	»	»	»	»	0	9	9	3	19	22	2	6	8
	»	»	»	»	»	»	2	27	29	0	5	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	7	7

Undersøgelse af Levnedsmidler.

(Meddelt af Kredslæge J. P. Chrom.)

I Beretningsaaret blev der fældet Dom i en Sag, der allerede indledes den 20. November 1913. Af den fremlagte Rapport anføres:

Den 25. August 1913 blev der ... indkøbt en Prøve Husholdningssaft hos Urtekræmmer ..... som ved Undersøgelsen paa Sundhedskommissionens Laboratorium viste sig at være et Kunstprodukt, indeholdende Tjærefarvestof. Saften var leveret Sælgeren af Fabrikant X, og leveret i samme tilproppede, etiketterede Stand som den, hvori den solgtes. Da denne Saft formentes at komme ind under det samme Begreb som Frugtsaft, og da den rimeligvis sælges under den samme Forstaaelse og som Følge deraf burde etiketteres og deklareres som saadan, mødte nævnte Fabrikant efter Tilsigelse her i Afdelingen .... Foreholdt Sagen, forklarer Komparenten, at han er Fabrikant og Leverandør af den omhandlede Husholdningssaft ..... og Grunden til, at der ingen Deklaration findes paa Etiketten er den, at han ikke har kaldt Saften for Frugtaft og derfor ikke mener, at han er pligtig at deklarere Saften efter samme Regler som Frugtsaft. Den omhandlede Husholdningssaft er ikke Afpres af Frugter, men et Kunstprodukt, tilsat kunstigt Farvestof, der kun er beregnet paa at kunne farve Maden og derfor nok kan bruges i Husholdningen. Komparenten ønsker aldeles ikke, at Saften skal opfattes som Frugtsaft ....

Politiinspektørens Paategning paa Rapporten var: »Da Saften ikke er Frugtsaft, falder den ikke ind under § 2 i Anordning af 10. Juni 1913, men da den dog er et Levnedsmiddel, falder den formentlig ind under § 1 i Anordningen.« — Sagen henvistes derefter til Behandling ved Københavns Kriminal- og Politiret.

Ved Sagen var fremlagt følgende Erklæring fra Sundhedskommissionens Laboratorium:

Til Stadslægen! Jeg tillader mig herved at meddele Resultatet af Undersøgelsen af 10 Prøver Frugtsaft, som under nedennævnte Mærker .... er købt hos .... Prøverne Nr..... var tilsat kunstigt Farvestof (Tjærefarvestof). Prøve Nr. .., solgt som Husholdningssaft, indeholdt ikke Citronsyre og kun et Spor af Æblesyre, men derimod Vinsyre (4,38 g pr. Liter, hvilket tyder paa, at Prøven i Hovedsagen er et Kunstprodukt og saa godt som ikke indeholder naturlig Frugtsaft ....

Sigtede afgav i Retten følgende Erklæring, at saafremt han havde kaldt sin Vare for blandet Frugtsaft, havde han gjort sig skyldig i en Usandfærdighed, idet det ikke er farvet Frugtsaft. Komparenten sælger kun Varen en gros til en Pris af 13 à 14 Kr. pr. 100 Halvflasker med den udtrykkelige Bemærkning til Køberne, at Varerne ikke er Frugtsaft. Han mener herefter ikke at have gjort sig skyldig i Overtrædelse af Loven.

Den som Nr. 1 fremlagte Etikette var saalydende:

Husholdnings-Saft.
Garanteret bedste Kvalitet.
Kraftig! Aromatisk! Drøj!

Der fremlagdes endvidere følgende Politirapport:

I Henhold til Dommerens Ønske har jeg i Sagen Fabrikant X bragt Spørgsmaalet om, hvad Køberne forstaar ved Husholdningssaft, frem i flere forskellige Forretninger, og den almindelige Mening er, at Husholdningssaft er en Slags Frugtsaft, om end en daarlig Vare, og Kunderne bruger jo Saften paa samme Maade som Frugtsaft. Prisen paa Husholdningsaft er en Del lavere end paa billig Frugtsaft og Køberne kan derfor nok forstaa, at den Slags Saft ikke han være saa god som den dyrere, men det er utvivlsomt de fleste Køberes Tanke, at Husholdningssaft indeholder lidt Frugtsaft.

Endvidere var der af den Sigtede afleveret et længere Indlæg. Da dette i flere Henseender frembyder Interesse, anføres det her:

I Anledning af den mod mig af Sundhedspolitiet rejste Sag for Overtrædelse af Anordning af 10. Juni 1910, som af Justitsministeriet er udstedt i Henhold til § 7, 2det Stykke, i Lov af 18. April 1910, skal jeg tillade mig at citere nævnte Passus i Loven: »Endvidere kan Justitsministeren ved Anordning *forbyde* Tilsætning til Levnedsmidler, der er bestemte til Falholdelse, af Stoffer, derunder Farvnings- og Konserveringsstoffer, som, selv om de ikke i det enkelte Tilfælde medfører skadelige Virkninger, dog gennem fortsat Nydelse af vedkommende Fødemiddel kan antages at medføre saadanne.« Loven synes mig klart og tydelig *kun* at udtale, at Justitsministeriet kan *forbyde* skadelige Stoffers Tilsætning til Levnedsmidler, men uskadelige Stoffers Tilsætning til saadanne hjemler Loven ikke Justitsministeriet nogen Indflydelse paa, naar Varen ellers sælges i Overensstemmelse med Loven. Jeg skal derfor nedlægge Paastand paa, at *Sagen afvises*. — Retten vil maaske finde, at samme §'s 1ste Stykke snarere kunde hjemle visse af Anordningens Bestemmelser, men i dennes egen § 2 4de Stykke udtaler Justitsministeriet, at de der omtalte Levnedsmidler i det hele taget slet ikke omhandles i denne Anordning. Jeg antager derfor, at det er udelukket, at Retten vil finde en Hjemmel der, hvor Justitsministeriet ikke selv gør det. Naar det omtalte Ministeriums Anordninger baade i Aand, Mening og Ordlyd tiltager sig en Art lovgivende Myndighed, maa jeg ogsaa protestere derimod, men jeg har, som den ærede Dommer vil se af hoslagte Etiket-Bilag, fuldkommen rettet mig efter den med Hensyn til Farve-Deklarationen, med Undtagelse af den Vare, kaldet »Husholdningssaft«, hvorom Sagen drejer sig. Denne Vare fremstilles af 1/4 Kilo (1/2 Pund) stødt Melis pr. 1/2 Flaske. En Haandfuld Mandler, en do. Nelliker, 5 Stk. Vanille, som koges sammen med Sukker til 100/2 Flasker, derefter frasies dette og 1/4 Liter 25 pCt. Vinsyreopløsning og Farve tilsættes her. Frugtsaft tilsættes for Tiden ogsaa i ringe Mængde, men naar baade Sukker og Frugtsaft er dyre, vil denne Tilsætning bringe Produktionsprisen over Salgsprisen, og da dette selvfølgelig ikke maa ske, har Varen faaet dette Navn for altid sikkert at kunne være i Overensstemmelse med Lovens § 6, og den indeholder jo nemlig de aromatiske Stoffer ved Madlavning, er sund og god (se Laboratoriets Beretning). Køberne faar fuld Valuta for 17—18—20 Øre, er derfor tilfredse og mine Konkurrenter efterlaver Etiket (og maaske Vare). Jeg selv sagde altid til de Handlende, at 1/2 Flaske Frugsaft kan ikke leveres for 13—14 Øre, men i Husholdningssaft er alt, hvad der kan faas for de Penge, og hvor Lejlighed gives, anmoder jeg de Handlende om at sige det samme til deres Købere. — Indhold og Betegnelse er derfor i god Overensstemmelse med *Loven*, og hvis Retten ikke skulde kunne gaa ind paa mine første Betragtninger, maa jeg nedlægge Paastand paa Frifindelse, da en saadan Vare ikke egentlig omtales i Anvisningen, saa jeg jo egentlig ikke kunde vide, om eller hvorledes den skulde betegnes. Jeg vil yderligere tillade mig at henlede Rettens Opmærksomhed paa, at Loven traadte i Kraft 1. Oktober 1910, men den første Anordning udstedtes først 16. Juli 1912. I disse mellemliggende ca. 2 Aar havde selvfølgelig de, som Loven angik, at rette sig efter den, selv om Justitsministeriet undlod at benytte Bemyndigelsen til at udstede de kompletterende Anordninger, og min Etikette er fra den Tid. Naar Justitsministeriet, trods Bemyndigelse, i samme Lovs § 7, første tre Linier, undlader at udstede en Anordning, hvori t. Eks. nævnes, at Melassesirup i Salveform maa ikke sælges som Honning, Kakaoskaller, klistret sammen med Parafin, maa ikke sælges som Chokolade, Afkog af tørrede Æbler eller Rødder maa ikke sælges som Frugtsaft, hvad der kaldes saaledes, skal mindst indeholde 10 pCt. ren *Saft af Bær*, da vilde Frugtfabrikationen maaske blive fri for en Del Svindel, naar Sundhedspolitiet kunde bringe de »Fabrikanter«, der nu »i Mindelighed« vedtager en Smule Bøde og himmelglade forlader Retssalen, ind under § 5's første Linie med dens betænkelige Fortsættelse. Naar jeg derfor undlod, efter nøje Overvejelse, at skrive »Farvet Frugtsaft« paa den her omtalte Vare (trods Opfordringen dertil), vil forhaabentlig Retten forstaa, at denne Undladelse er med det hæderligste Motiv. Jeg havde heller ikke Anledning til at tro, at denne § var af særlig Betydning, da Ministeriet i Flæng tillader og forbyder Farvning. Paa Frugtkonserves, Gelatine, Konditorvarer og Lemonader skal ikke bemærkes, at de er farvede. — Skulde Retten ikke kunne tage Hensyn til alt ovenanførte, indstiller jeg mig til den i Loven nævnte mindste Bøde.

Da Sigtede fik foreholdt ovenciterede Politirapport angaaende, hvad Køberne forstod ved Husholdningssaft, bemærker han, at det har været hans Mening med Produktet, at det skulde bruges til Farvning, Aromatisering og Sødning af Mad. Han erkender, at Varen indeholder lidt Æblesyre, en Del Vinsyre, og at der er tilsat Tjærefarvestof til Varen. Sigtede bemærker, at dette Tjærefarvestof er det i Anordningens § 4 nævnte »Bordeaux«.

Det nævnte Farvestof stilledes til Disposition til Undersøgelse paa Sundhedskommissionens Laboratorium, hvorfra erklæredes, at Prøven gav de for Farvestoffet Bordeaux B i Litteraturen anførte Reaktioner. Der paavistes ikke Tilstedeværelse af Arsen, Antimon eller andre giftige Metaller i Prøven.

Endnu fremlægges forskellige Indlæg af sigtede, der imidlertid er uden Interesse i denne Sag, og som nærmest er en Kritik af forskellige Forhold vedrørende de givne Anordninger.

Han dømtes ved Kriminal- og Politiretten for Overtrædelse af Anordning af 10. Juni 1913 § 1, da der ikke kunde gives Tiltalte Medhold i, at den nævnte Anordning ikke skulde have tilstrækkelig Hjemmel i Loven af 18. April 1910 § 7. Han idømtes en Bøde paa 25 Kr.

Paa Grund af den rejste Tvivl om, hvorvidt Justitsministeriet havde været berettiget til at udstede et Forbud som det i nævnte Anordning indeholdte, appelleredes Sagen til Højesteret. Denne frifandt Fabrikant X. ved Dom 13. Nov. 14. Dommens Præmisser er saalydende:

»Den i den indankede Dom ommeldte Lov af 18. April 1910, § 7, 2. Stk., findes ikke at have indeholdt fornøden Hjemmel for Justitsministeriet til at udfærdige en Forbudsbestemmelse af et saa almindeligt og vidtgaaende Indhold som den i Anordning Nr. 162 af 10. Juni 1913 § 1 givne. Som Følge heraf og med Bemærkning, at der ikke foreligger Oplysning om, at den i Sagen omhandlede Husholdningssaft er skadelig eller ved fortsat Nydelse kan medføre skadelig Virkning for Sundheden, vil Tiltalte være at frifinde og Sagens Omkostninger at udrede af det Offentlige«.

Dommen er — rent bortset fra den juridiske Interesse, der knytter sig til den — bemærkelsesværdig, fordi den viser, hvor mangelfuld og ufuldstændig vor Lovgivning paa Næringsmiddelvæsenets Omraade er.

Den Realitet, der foreligger, er i Korthed følgende. En Fabrikant — der forstaar at læse, hvad der staar i Loven og hvad der ikke staar, og hvis Tankesæt iøvrigt saa udmærket belyses ved de af ham fremsendte Indlæg — laver et Produkt ved at udkoge Mandler, Nelliker og Vanille og tilsætte dette Afkog Sukker, Vinsyre og Farve. Dette Produkt kalder han Husholdningssaft.

Det, der her først og fremmest springer i Øjnene, er Brugen af Begrebet Saft. Herved forstaas efter almindelig Sprogbrug den flydende Bestanddel, man uden først at tilføre Vand kan udtrykke, udpresse eller paa anden lignende Vis kan frembringe af et eller andet organisk Legeme eller Substrat. Efterhaanden er Begrebet udvidet til ogsaa at omfatte en saadan, efter at den ved forskellig Tilsætning eller Præparation er gjort skikket til Opbevaring. Sprogbrugen har her været ret konsekvent. Selv saadan et Ord som »Hostesaft« er oprindelig logisk brugt, forsaavidt som den for Smagen mest fremtrædende Bestanddel oprindelig var — og fremdeles i de fleste Tilfælde er — Saft. En anden Sag, som ikke interesserer her, er, at man her knytter Saft til et Ord, som ikke har noget med Saftens Fremstilling at gøre; det, som det her kommer an paa, er som nævnt, at der virkelig i en saadan Medicin er et Indhold til Stede, der svarer til de Forestillinger, man ellers gør sig ved Ordet Saft.

Naar Ordet Saft derfor bruges til det af Fabrikanten fremstillede Produkt, kan det ikke andet end vække den lige fremsatte Forestilling, medens man i Virkeligheden faar et vandigt Udtræk eller Afkog af nogle Frugter og Krydderier, der iøvrigt ikke indeholder Saft, og som man absolut aldrig vilde kalde Saft. Man tænke blot paa det vandige Udtræk af Kaffebønner, og hvor stødende det vilde være at kalde et saadant for Saft, eller blot paa det Vand, man har kogt

Kartofler i. I Analogi med Fabrikantens Orddannelse skulde dette da kunne kaldes Kartoffelsaft.

Man maa derfor betvivle, at Folk vilde købe og anvende det af Fabrikanten fremstillede Udtræk eller Afkog, hvis det i Handelen gik under et til dets virkelige Indhold adækvat Navn. Folk vilde da sikkert foretrække at bibringe deres Mad den ønskede Aroma ved at anvende de hele Frugter og Krydderier, thi derved vilde de have Udsigt til at faa mest Udbytte og oven i Købet at faa den Aroma frem, de ønsker, thi det er vistnok meget tvivlsomt, om Folk køber Saft for at faa »Aroma« og næppe i alle Tilfælde Aroma af Mandler og Nelliker. Naar man anstiller saadanne nærliggende og, det vil formentlig indrømmes, ganske selvfølgelige og naturlige Betragtninger, og naar man betænker, at der til denne Vædske med »aromatiserende« Egenskaber sættes Farve, kan man ikke et Øjeblik være i Tvivl om, hvad det er man staar overfor. Thi hvorfor egentlig denne Farve, da Aromatisering, Sødning etc. foregaar ligesaa godt uden som med et farvet Udtræk af de anvendte Krydderier? Svaret herpaa er ikke vanskeligt at finde. Farven — saavel som Navnet — tjener kun til at bibringe Folk en Forestilling om, at de faar noget andet end det, de i Virkeligheden faar. Naar hertil kommer, at man à priori kan gaa ud fra, at den af Fabrikanten udviste Adfærd tilsigter en Berigelse, skulde man unægtelig synes, at Sagen klart og simpelt lod sig føre ind under Straffelovens Paragraffer.

Det vilde være ønskeligt, hvis det ved fremtidige lignende Sager skulde vise sig, at dette var Tilfældet. Thi en Fremfærd som den her meddelte bør selvfølgelig ikke taales i et velordnet Samfund. Kan sligt gaa i Svang, staar man i Fare for at faa ødelagt en vigtig Industri, da Fabrikanter af Safter ikke vil kunne tage Konkurrencen op, — forudsat da, at det af Fabrikant X fremstillede Produkt overhovedet lader sig bruge til Madlavning.

Herom er der desværre intet oplyst. Grunden hertil er ikke let at se. Maaske ligger det i, at man sikkert havde ventet, at Fabrikatet vilde blive fældet paa Grund af Farvetilsætningen — en Forventning, der ikke slog til. Muligvis vilde Sagen have faaet et ganske andet Udfald, hvis man ud fra de ovenfor fremsatte Betragtninger, og hvis man ud fra tilvejebragte Oplysninger om, at Produktet var umuligt til Madlavning, var skreden ind mod Fabrikanten og havde tiltalt ham for Overtrædelse af Straffeloven. Muligvis — thi noget sikkert herom kan der selvfølgelig ikke siges. Men netop dette — at det er saa usikkert, om slige Produkter som det ovenanførte kan rammes — viser, hvor nødvendigt det er, at vor Lovgivning om Næringsmiddelvæsenet tages op til en grundig Revision.

Tilsyn med Forhandling af Mælk.

(Meddelt af 1. Dyrlæge St. Friis).

I Beretningen 1907 blev der givet en udførligere Fremstilling af den Maade, hvorpaa Mælkekontrollen udføres i København.

I alt væsentlligt føres Kontrollen paa samme Vis, hvorfor efterfølgende Meddelelse kun indeholder Oplysninger om de Resultater, Kontrollen har medført.

Ialt forhandledes der i København i 1914 Mælk fra ca. 2,000 Udsalg.

Til ubestemte Tider er der foretaget Eftersyn af disse Udsalg, dels af Sundhedskommissionens Dyrlæger, dels af Sundhedspolitiets Betjente, som ialt har foretaget 5,528 Eftersyn.

I København fandtes i 1914 kun 12 Kostalde med 206 Køer i den gamle By, men i de indlemmede Distrikter 131 Kostalde med 681 Køer, ialt 143 Kostalde med 887 Køer.

Lignende Tilsyn, som der føres med Udsalgene, føres der ogsaa med Kostaldene. For enkelte af disse kræves der paa Grund af særlige Forhold et stadigt virkende Dyrlægetilsyn. Ialt er der foretaget 1618 Eftersyn af Kostalde.

I 1914 er der ialt indkøbt 4,206 Prøver Mælk og Fløde; paa Stedet undersøgt for Pasteurisering 520 Prøver Mælk.

Til *Kvalitetsundersøgelse* er der indkøbt 117 Prøver Børnemælk, 2392 Prøver sød Mælk, samt udtaget 87 Staldprøver hos Leverandører; tillige udtoges 378 Prøver halvskummet Mælk, 476 Prøver skummet Mælk og 105 Prøver Fløde.

I Henhold til Sundhedsvedtægtens Mælkeregutativ § 5 skal *Børnemælk* indeholde mindst 3,0 pCt. Fedt. Af 117 Prøver Børnemælk fandtes 5 under nævnte Grænse; 91 Prøver indeholdt mellem 3,00 og 3,50 pCt. og 21 mellem 3,50 til 4,50 pCt. Fedt.

Sød Mælk skal indeholde mindst 2,75 pCt. Fedt. Under denne Grænse var 205 Prøver, medens 930 Prøvers Fedtindhold laa mellem 2,75 og 3,00 pCt. 1097 Prøver mellem 3,00 og 3,50 pCt. og 216 Prøver over 3,50 pCt. Fedt. Forholdet har altsaa været, at Fedtprocenten i sød Mælk i 8,3 pCt. laa under Minimumsgrænsen 2,75 pCt. 1 Prøve sød Mælk var tilblandet Vand.

Halvskummet Mælk skal indeholde mindst 0,75 pCt. Fedt. Af de undersøgte 378 Prøver indeholdt 23, eller 6,1 pCt. af alle Prøverne, under 0,75, Resten mere end 0,75 pCt. Fedt.

Af de undersøgte Prøver skummet Mælk var 2 tilblandet Vand.

Fløde undersøges ved Politiets Foranstaltning, og naar der formenes tilsat Melstof, afgives Prøven til Laboratoriets Undersøgelse.

Af 3,450 Prøver Mælk, der er undersøgt for *Smudsindhold*, indeholdt 18 Prøver sød Mælk Smuds i kendelig Mængde som Bundfald ved Henstand i 2 Timer. I 10 Tilfælde drejede det sig kun om ringe Mængde, i 8 om et større Bundfald.

I alle Tilfælde, hvor der er iagttaget Smuds i Mælken, samt i forskellige Tilfælde, hvor det bakteriologiske Fund har givet Anledning til nærmere Undersøgelse af Kreaturbesætningerne, er der beordret Dyrlægeundersøgelse, der i flere Tilfælde er gentaget og i et enkelt fortsat Aaret ud.

De *bakteriologiske Undersøgelser*, Mælkekontrollen har givet Anledning til, har væsentlig været Kimtællinger, der bl. a. ogsaa er foretaget i Forbindelse med Undersøgelse over Gærreduktaseprøven.

I pasteuriseret, blandet Børnemælk fandtes i 117 Prøver under 10 Kolonier pr. 1 cm^3 og mellem 10—50 i 9 Prøver.

For *Pasteurisering* undersøges Mælken i Reglen af Politiet ved Hjælp af Paraphenylendiaminprøven og i Tvivlstilfælde paa Laboratoriet. 15 af Laboratoriet undersøgte Prøver, solgt som pasteuriseret Mælk, holdt ikke Pasteuriseringsprøven.

Endelig er der foretaget en større Undersøgelse af Kimindholdet i Børnemælk og sød Mælk, hvorom henvises til Laboratoriets særlige Beretning.

Konserveringsmidler er i de senere Aar meget sjældent paavist i Mælk, saaledes heller ikke i 1914.

Angaaende Resultatet af disse forskellige Undersøgelser skal iøvrigt anføres følgende:

I 153 Tilfælde er der konstateret Overtrædelse af Sundhedsvedtægtens forskellige Bestemmelser vedrørende Salg af Mælk.

I efterfølgende Tilfælde er der af Retten idømt de paagældende Forhandlere Bødestraf, nemlig for Overtrædelse af:

§ 4	for ringe Fedtindhold i sød Mælk	80 Tilf.
§ 4	for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk ..	11 —
§ 5	for ringe Fedtindhold i Børnemælk.....	1 —
§ 6	mangelfuld Pasteurisering	6 —
§ 10	Indhold af Vand i Mælk	3 —
§ 10	for Indhold af Smuds	17 —
§ 11	manglende Kæde paa Mælkebeholderens Laag	15 —
§ 11	Indhold af forsk. uvedkommende Ting i tømte Mælkebeholdere, f. Eks. Bærme m. m.	5 —
§ 11	Køkkenaffald transporteret i Mælkevogne i Beholdere uden tætsluttende Laag	3 —

I efterfølgende Tilfælde er der givet de paagældende Advarsel, nemlig for Overtrædelse af:

§ 4	for ringe Fedtindhold i sød Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang	10 Tilf.
§ 4	for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang.....	2 —

Ved Undersøgelsen af ialt 4,206 Prøver Mælk er der ialt i 153 Tilfælde, eller ca. 3,6 pCt. paavist saadanne Overtrædelser, at Sundhedskommissionen har fundet Anledning til at henvise de paagældende Sager til Tiltale ved Retten eller gennem Politiet har foranlediget meddelt Advarsel.

Tilsyn med Kød, Kødvarer, Pølser og lign.

(Meddelt af 2. Dyrlæge G. Gautier).

Sundhedskommissionens 2. Dyrlæge og 8 af Sundhedspolitiets Betjente føre Tilsyn med alt her i Byen til Forhandling bestemt Kød, med alle Kødvarer, Pølser og lign., samt med disse Varers Tilberedning, Opbevaring m. m.

Over dette Tilsyn, der væsentlig foregaar som omtalt i Stadslægens Aarsberetning for 1902, gives i de efterfølgende Tabeller en skematisk Oversigt.

Oversigt over Tilsynet med Slagter- og Høkerbutiker i 1914.

1914	Antal Udsalgssteder			Antal Eftersyn hos			Antal afgivne Rapporter paa				Antal Sager, som er		Resultat ved Aarets Udgang			
	Slagtere	Høkere	Ialt	Slagtere	Høkere	Ialt	Slagtere	Høkere	Mellemhandlere	Ialt	henlagte i Afdelingen	henviste til Retten	Hævede Sager	Afgjort med Bøder	Beløb Kroner	Uafgjorte Sager
Januar	294	899	1193	678	2226	2904	2	6	48	56	53	3	»	2	16	
Februar	293	895	1188	750	2413	3163	1	4	47	52	50	2	»	2	20	»
Marts	293	894	1187	621	2035	2656	5	5	75	85	84	1	»	1	10	»
April	293	894	1187	669	2278	2947	2	3	38	43	43	»	»	»	»	»
Maj	297	894	1191	777	2584	3361	4	8	27	39	34	5	»	3	32	»
Juni	297	895	1192	649	1997	2646	7	6	24	36	32	4	»	4	40	»
Juli	295	893	1188	637	1953	2590	1	14	17	32	32	»	»	»	»	»
August	295	895	1190	743	2365	3108	4	12	15	31	26	5	»	1	25	»
September	294	896	1190	648	2091	2739	5	8	38	51	44	7	»	5	112	»
Oktober	295	897	1192	820	2835	3655	3	3	52	58	54	4	1	»	»	»
November	294	893	1187	752	2678	3430	4	3	47	54	49	5	»	3	100	»
December	294	894	1188	683	2235	2918	»	3	54	57	54	3	»	1	75	»
Ialt	3534	10739	14273	8427	27690	36117	38	75	481	594	555	39	1	22	430	00

Det ved Sundhedskommissionens Foranstaltning udøvede Tilsyn med Kødvarer 1914.

a. Beslaglagte Kødvarer

Maaned	Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk kg	Fjerkræ kg	Pølse, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse kg
	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg			
Januar	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	5	»	418
Februar	»	»	»	»	1	»	1	20	»	»	»	100	»
Marts	»	»	1	»	1	»	2	»	»	»	»	»	10
April	»	»	»	»	3	»	1	13	»	»	»	»	16
Maj	»	»	4	»	»	»	2	51	»	»	»	»	»
Juni	»	»	»	»	»	»	2	30	»	»	»	»	6
Juli	1	»	2	»	»	»	10	177	»	8	»	»	67
August	»	»	»	»	1	»	8	222	3	»	»	»	103
September	»	»	1	»	1	»	3	10	»	10	»	»	14
Oktober	»	»	1	»	1	»	1	21	»	»	»	»	»
November	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
December	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Ialt	1	»	9	»	9	»	31	544	3	18	5	100	634

b. De beslaglagte Kødvarers Behandling

	Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk kg	Fjerkræ kg	Pølse, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse kg
	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg			
Kasseret paa Grund af Tuberkulose	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
Kasseret paa Grund af Andre Aarsager (særl. Forraadn.)	»	»	1	»	»	»	1	544	»	18	5	100	634
Fremstillet paa Kødkontrolstationen: 2 Klasse	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Fremstillet paa Kødkontrolstationen: Kasseret	»	»	5	»	5	»	10	»	3	»	»	»	»
Afvist	1	»	3	»	4	»	19	»	»	»	»	»	»

Rubrikken »Fremstillet paa Kødkontrolstationen« angaar Kødvarer, der beslaglagdes paa Banegaardene, ved Havnen o. s. v., og som paa Foranledning af Modtageren overførtes til Undersøgelse paa Kødkontrolstationen.

Under »Afvist« er opført de Kødkroppe, der paa Grund af defekt Tilstand er nægtet Stempling paa Kødkontrolstationen (jvfr. Mag. Bkg. af 4. Juni 1907 ang. Ændring i Sundhedsvedtægtens § 32—35). De omhandlede Kødkroppe er under Sundhedspolitiets Tilsyn returnerede til Afsenderen eller bragte udenfor Kommunens Grænser.

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

Der er i Aaret 1914 udført:

A. 2325 Desinfektioner for offentlig Regning
B. 311 — - Ubemidlede
C. 163 — - privat Regning

Tilsammen 2799 Desinfektioner

Disse deles igen saaledes:

Boligdesinfektioner alene	951
Effektdesinfektioner alene	783
Boligdesinfektioner og Effekterne desinficerede med Damp	1,013
Antal af Persondesinfektioner	52
Tilsammen	2,799

Ved Boligdesinfektioner anvendtes 1,931 Gange Desinfektion med Formaldehyddampe og desinficeredes 2,590 Værelser, 50 Entreer, 108 Køkkener og 20 W. C.

Der anvendtes 33 Gange Desinfektion med Kärbolvand og desinficeredes 62 Værelser, 2 Entreer, 3 Køkkener og 29 Latriner. De nævnte Persondesinfektioner omfattede 57 enkelte Personer.

De desinficerede Rum havde et Kubikindhold af 114,500 Kbm. De desinficerede Effekter et Kubikindhold af 1184,2 Kbm.

I de ved Desinfektionsstationen oprettede Desinfektionskursus deltog i Aarets Løb 7 Elever, 1 fra Jylland, 2 fra Fyen, 1 fra Sjælland og 3 fra Militærvæsenet her i Byen.

Desinfektionsstationen i 1914.

Maaned	Begæringer	A. Desinfektioner for offentlig Regning						B. Desinfektioner for Ubemidlede.			C. Desinfektioner for privat Regning.		
		Tyfus	Difteritis	Skarlagensfbr.	Tuberkul. Dødsfald	Tuberkul. Flytning	Forskll. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskll. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskll. Sygd.
Januar	279	3	56	54	35	64	2	10	15	19	5	2	14
Februar	229	2	48	44	14	67	4	4	10	17	»	1	8
Marts	251	2	39	45	23	92	3	7	13	18	2	»	7
April	204	3	32	26	25	78	1	6	7	10	4	3	9
Maj	108	3	36	35	27	77	»	5	2	5	1	1	6
Juni	152	2	34	26	18	38	3	7	8	4	3	3	6
Juli	177	3	17	32	19	62	7	10	4	4	6	1	12
August	165	17	23	41	16	38	5	5	5	11	2	»	2
September	211	7	37	63	13	59	5	6	5	7	5	»	4
Oktober	326	12	57	103	15	85	1	11	8	15	7	»	12
November	293	6	71	97	19	62	2	3	12	4	6	1	10
December	314	5	75	120	14	44	2	11	9	14	3	2	15
Ialt	2799	65	525	686	248	766	35	85	98	128	44	14	105

Antallet af Effektdesinfektioner og af Boligdesinfektioner i de enkelte Maaneder i Aaret 1914.

Maaned	Antal					
	Begæringer	Effektdesinfektion Kbm.	Boligdesinfektion			
			MarmorKalk Kbm.	Fast Formalin Kbm.	Permanganat Kbm.	Karbol Kbm.
Januar	279	135,5	4070	4570	910	60
Februar	229	99,9	3780	5510	840	190
Marts	251	130,4	5810	3310	730	300
April	204	84,2	3770	5470	440	30
Maj	198	85,0	4020	2530	70	40
Juni	152	63,6	2830	2430	300	130
Juli	177	83,2	3040	2990	340	1680
August	165	75,2	2980	2590	1890	580
September	211	82,7	4460	3300	510	110
Oktober	326	122,6	6120	5950	270	200
November	293	108,4	6370	5290	110	20
December	314	114,5	7560	4400	150	350
Ialt	2799	1184,2	54810	48340	6660	4690

Antallet af Desinfektioner ved de enkelte Sygdomme i 1913 og 1914.

Sygdomme	1913		1914	
	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner
Tyfus	58	2,8	65	2,8
Difteritis	475	18,2	525	18,7
Skarlagensfeber	597	22,9	686	24,5
Tuberkulose ved Dødsfald	238	9,2	248	8,9
Tuberkulose ved Flytning	744	28,5	766	27,4
Smits. Hjerne- og Rygmarvsbet.	8	0,3	11	0,4
Kopper	»	»	»	»
Kolera	»	»	»	»
Kræft	151	5,8	129	4,6
Fnat	156	6,0	112	4,0
Lungebetændelse	7	0,3	11	0,4
Rosen	15	0,6	47	1,7
Kønssygdomme	6	0,2	18	0,6
Børnelamhed	24	0,9	24	0,9
Utøj	31	1,2	71	2,5
Forskellige Sygdomme	96	3,6	86	3,1

København.

Ville de Copenhague.

Kvarterernes Beliggenhed. — Situation des Quartiers.

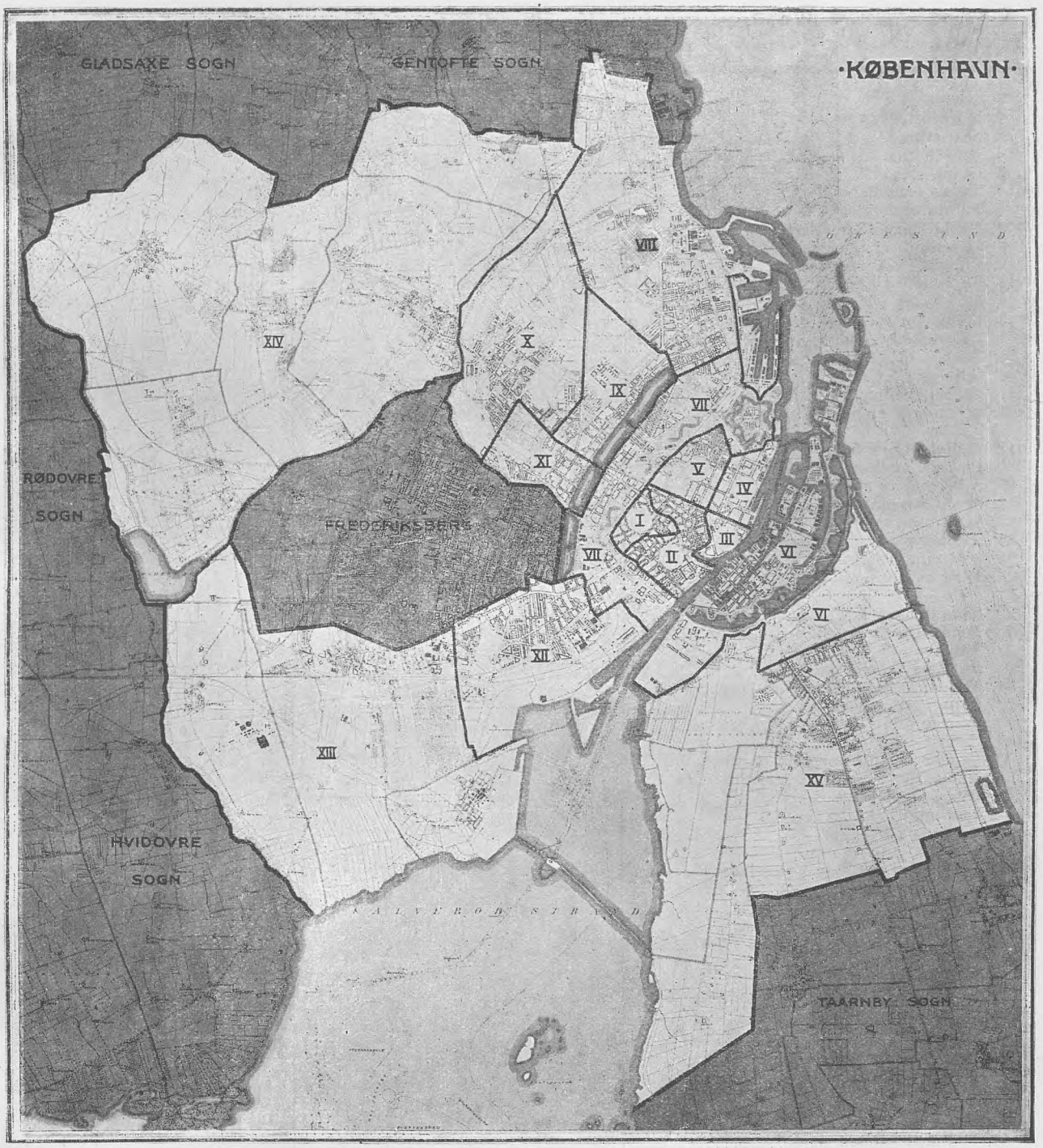

Indre By.

I. Gamle Bys ældre Del.
II. Gamle Bys yngre Del.
III. Gammelholm.
IV. St. Annæ Østre Kvarter.
V. St. Annæ Vestre Kvarter.
VI. Kristianshavn.

Ydre By.

VII. Voldkvarter.
VIII. Østerbro.
IX. Blegdam.
X. Ydre Nørrebro.
XI. Blaagaard.
XII. Vesterbro.

Forstæder.

XIII. Valby.
XIV. Brønshøj.
XV. Sundby.

Tab. I

Københavns Mortalitets-Tabel for 1914.

Causæ Mortis.	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar									
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M	K.
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2. Morbilli	1	»	»	»	13	11	14	11	11	14	3	5	3	1	1	2
3. Scarlatina	»	»	»	»	»	2	»	2	6	5	1	2	1	5	1	4
4. Diphtheria	»	»	»	»	2	1	2	1	4	2	»	1	»	1	»	1
5. Croup	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1
6. Tussis convulsiva	»	2	3	1	9	13	12	16	4	1	1	1	2	»	1	1
7. Febris typhoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
8. Typhus exanthematicus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
10. Cholera asiatica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
11. Cholerine & Catarrh. intest. acut.	15	18	47	29	84	72	146	119	11	6	1	2	1	»	»	»
12. Erysipelas faciei & ambulans	»	»	1	3	»	»	1	3	»	1	»	»	»	»	»	»
13. Febris puerperalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
14. Pyæmia & Septichæmia (extra puerperium)	»	»	1	1	»	1	1	2	1	»	1	1	»	1	»	»
15. Febris intermittens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
16. Influenza	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
17. Febris rheumatica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»
18. Alii morbi epidemici	1	1	1	3	6	1	8	5	»	2	»	»	»	»	»	»
19. Malleus humidus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
20. Pustula maligna	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
21. Alia venena animalia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
22. Syphilis acquisita	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
23. Syphilis congenita	5	4	7	3	5	9	17	16	»	1	»	»	»	»	»	»
24. Alcoholismus chronicus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
25. Delirium tremens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
26. Mors in ebrietate	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
27. Scrophulosis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
28. Meningitis tuberculosa	»	»	»	»	5	5	5	5	4	4	6	3	3	4	2	»
29. Tuberculosis	»	»	»	»	1	3	1	3	»	1	»	1	1	1	1	1
30. Phthisis pulmonum	»	»	»	»	4	1	4	1	1	1	1	1	»	»	1	1
31. Tuberculosis in aliis corp. part.	»	»	»	»	3	»	3	»	1	»	3	2	»	1	»	»
32. Cancer ventriculi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
33. Cancer uteri	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Cancer mammæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
35. Cancer in aliis corporis partibus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
36. Rhachitis	»	»	1	»	14	7	15	7	7	6	»	3	»	»	»	1
37. Diabetes mellitus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»
38. Scorbutus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
39. Anæmia	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»
40. Casus mortiferi: Præcipitatio & Contusio	»	»	»	»	»	2	»	2	»	»	1	5	1	1	1	»
41. Casus mortiferi: Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»
42. Casus mortiferi: Suffocatio	»	»	»	2	1	»	1	2	»	1	»	»	»	»	1	»
43. Casus mortiferi: Vulnus sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
44. Casus mortiferi: Vulnus incisum & punctum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
45. Casus mortiferi: Ambustio	»	»	1	»	»	1	»	4	»	»	1	»	»	2	1	
46. Casus mortiferi: Congelatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
47. Casus mortiferi: Veneficium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»
48. Casus mortiferi: Alii casus mortiferi	1	»	»	»	»	1	»	»	1	»	1	»	»	»	1	»
49. Suicidium: Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
50. Suicidium: Strangulatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
51. Suicidium: Vulnus sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
52. Suicidium: Vulnus incisum & punctum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
53. Suicidium: Venenum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
54. Suicidium: Alii suicidii modi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
55. Homicidium	1	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»
56. Cyanosis	5	5	1	»	»	»	6	5	»	»	»	»	»	»	»	»
57. Debilitas congenita	111	86	23	11	8	8	142	105	»	»	»	»	»	»	»	»
58. Spina bifida	2	1	»	2	»	»	2	3	»	»	»	1	»	»	»	»
59. Atelectasis pulmonum	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
60. Alia vitia innata	33	15	1	6	7	7	41	28	1	1	»	»	»	»	»	»

5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsaarsag Nr.
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M	K	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	32	33	65	2
11	5	2	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	22	28	50	3
3	8	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10	15	25	4
2	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	6	5
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20	20	40	6
»	»	»	»	»	1	5	»	2	1	1	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	10	3	13	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	1	4	»	3	1	»	»	»	165	134	299	11
»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	2	»	1	4	3	2	1	»	»	1	»	»	11	11	22	12
»	»	»	»	»	1	»	1	»	4	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	8	13
»	1	1	2	»	»	1	1	2	5	4	4	2	5	3	»	1	1	»	»	»	»	»	»	17	23	40	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	1	»	3	4	3	5	»	2	»	»	9	12	21	16
1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	5	17
1	1	»	1	»	1	1	»	1	1	3	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	11	26	18
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	3	»	2	1	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	8	3	11	22
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17	18	35	23
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	5	9	4	7	3	»	2	»	»	»	»	»	»	24	14	38	24
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	6	1	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	1	12	25
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	5	»	5	26
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	27
5	9	3	2	2	2	1	1	»	1	4	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	36	32	68	28
1	2	»	2	3	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	9	13	22	29
2	4	»	3	17	33	30	41	67	65	63	54	61	37	43	26	25	14	4	10	»	1	»	»	318	292	610	30
2	4	»	3	2	5	2	3	4	7	1	5	1	2	1	2	1	1	»	»	»	»	»	»	21	35	56	31
»	»	»	»	»	»	»	3	2	1	7	1	21	13	45	27	37	28	21	17	1	5	»	»	134	95	229	32
»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	»	18	»	24	»	18	»	17	»	1	»	1	»	»	»	84	84	33
»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	7	»	8	»	16	»	12	»	10	»	1	»	»	»	58	58	34
1	»	1	»	1	»	2	1	4	9	18	21	41	54	72	42	61	58	25	37	2	6	»	»	228	228	456	35
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	22	17	39	36
»	1	3	»	4	3	»	3	1	1	6	1	11	4	14	10	10	11	»	4	»	1	»	»	50	39	89	37
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	38
2	1	»	»	»	2	1	»	4	»	3	5	5	5	8	6	5	5	1	2	»	»	»	»	31	27	58	39
1	2	1	»	1	1	»	»	8	»	8	»	4	»	2	3	2	4	1	»	»	»	»	»	31	18	49	40
2	»	»	»	4	2	5	1	8	»	8	»	3	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	34	3	37	41
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	5	4	9	42
1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	43
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	44
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	9	5	14	45
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	46
»	1	»	»	»	»	»	»	2	»	1	2	»	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	4	6	10	47
»	»	»	2	4	»	5	»	6	»	3	1	3	»	4	»	5	1	1	»	»	1	»	»	33	7	40	48
»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	3	1	1	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	6	4	10	49
»	»	»	»	»	»	2	»	8	»	21	2	23	3	15	»	5	2	1	1	»	»	»	»	75	8	83	50
»	»	»	»	3	1	4	»	5	1	»	»	3	»	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	19	2	21	51
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	52
»	»	»	»	»	1	1	2	4	3	3	2	1	1	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	13	9	22	53
»	»	»	»	»	1	»	»	1	2	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	4	7	54
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	3	8	11	55
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	5	11	56
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	142	105	247	57
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	4	6	58
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	59
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	42	29	71	60

Københavns Mortalitets-

Tabel for 1914. (Fortsat.)

Causæ Mortis.	I 1ste Aar: i 1ste Maaned M.	i 1ste Maaned K.	i 2den-3die Maaned M.	i 2den-3die Maaned K.	i 4de 12te Maaned M.	i 4de 12te Maaned K.	Tilsammen i 1ste Aar M.	Tilsammen i 1ste Aar K.	I 2det Aar M.	I 2det Aar K.	I 3die Aar M.	I 3die Aar K.	I 4de Aar M.	I 4de Aar K.	I 5te Aar M.	I 5te Aar K.
61. Encephalitis & Meningitis cerebral.	»	»	»	1	6	3	6	4	3	1	2	1	»	»	»	1
62 Apoplexia cerebri	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
63. Morbi cerebri chronici	1	»	»	»	1	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»
64. Morbus mentalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
65. Tetanus	8	2	»	»	1	»	9	2	»	»	»	»	»	»	»	»
66. Trismus	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
67. Epilepsia	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
68. Ecclampsia	5	9	6	6	22	17	33	32	2	»	»	»	»	»	1	1
69. Myelitis & Meningitis spinalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
70. Ataxia sive Tabes dorsalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
71. Alii medullæ spinal. morbi chron.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
72. Laryngitis	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»
73. Morbi laryngis chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
74. Pneumonia crouposa	»	»	»	»	2	2	2	2	4	2	4	2	»	»	»	»
75. Pleuritis, Empyema	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»
76. Bronchitis acuta simplex	3	1	3	»	5	4	11	5	1	2	»	»	»	»	»	»
77. Bronchitis cap. & Pneum. catar	5	8	24	15	74	48	103	71	13	19	6	3	1	»	1	2
78. Bronchitis chr. & Bronchiectasis	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»
79. Emphysema pulmonum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
80. Alii pulmonum morbi chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
81. Peri- & Endocarditis	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	1
82. Morbus cordis	»	»	»	1	»	»	»	1	»	1	1	»	1	»	»	»
83. Aneurysma Aortæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
84. Phlebitis (extra puerperium)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
85. Ulcus perforans ventriculi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
86. Peritonitis (extra puerperium)	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	1	»	»
87. Enteritis, Colitis, Typhlitis	»	»	»	1	7	7	7	8	»	3	»	»	»	»	»	»
88. Ileus	1	»	»	»	2	1	3	1	1	»	»	»	»	»	»	»
89. Hernia incarcerata	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
90. Cirrhosis hepatis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
91. Echinococcus hepatis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
92. Cholelithiasis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
93. Nephritis acuta & chronica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
94. Lithiasis renalis & vesicalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»
95. Cystitis	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
96. Strictura urethræ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
97. Hypertrophia prostatæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
98. Tumor ovarii, Hydrops ovarii	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
99. Alii morbi abdominales chronici	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»
100. Hydrops ex ignota causa ortus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
101. Alii morbi organorum interiorum	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»
102. Phlegmone, Abscessus	»	»	»	»	3	3	3	3	1	»	»	»	2	»	»	»
103. Caries & necrosis ossium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
104. Arthroitis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
105. Fractura colli femoris	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
106. Gangræna	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
107. Carbunculus & Furuncul. malig.	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
108. Alii externarum partium morbi	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
109. Marasmus senilis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
110. Atrophia infantilis	2	»	6	1	8	6	16	7	»	»	»	»	»	»	»	»
111. In partu aut brevi post eand. mortuæ*)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
112. Mors repentina sine nota causa	6	10	12	7	7	17	25	34	1	1	»	»	»	»	»	»
113. Caus. mort. vel male vel non indicat.	6	6	4	3	7	6	17	15	»	»	»	»	»	»	»	»
Omnes mortis causæ	213	172	143	97	310	261	666	530	88	80	32	39	19	17	18	18

*) Febr. puerp. excl.

Deraf døde uden Lægebehandling (Mors medico non vocato obveniens)
Mdk. 198. Kvk. 184. Tilsammen 382.

5—10 Aar M.	5—10 Aar K.	10—15 Aar M.	10—15 Aar K.	15—20 Aar M.	15—20 Aar K.	20—25 Aar M.	20—25 Aar K.	25—35 Aar M.	25—35 Aar K.	35—45 Aar M.	35—45 Aar K.	45—55 Aar M.	45—55 Aar K.	55—65 Aar M.	55—65 Aar K.	65—75 Aar M.	65—75 Aar K.	75—85 Aar M.	75—85 Aar K.	85 Aar og derover M.	85 Aar og derover K.	Af ubekendt Alder M.	Af ubekendt Alder K.	Tilsammen af alle Aldere M.	Tilsammen af alle Aldere K.	Tilsammen af alle Aldere Begge Køn	Dødsaarsag Nr.
»	1	»	»	3	»	1	»	2	3	4	2	1	1	»	2	1	»	»	4	»	»	»	»	23	20	43	**61**
»	»	»	»	»	»	»	3	2	»	6	3	23	13	34	29	42	70	19	48	4	7	»	»	130	173	303	62
»	2	1	»	1	1	2	1	1	4	7	3	5	6	18	17	24	28	14	27	3	11	»	»	78	101	179	63
»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	5	1	4	3	1	1	4	3	4	»	»	»	»	10	21	31	64
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	9	4	13	65
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	66
»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	2	»	»	»	1	»	2	1	»	»	»	»	8	2	10	67
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	37	36	73	68
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	»	1	1	3	1	1	1	»	»	»	»	»	»	7	4	11	69
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	5	»	1	2	3	1	»	1	»	»	»	»	11	4	15	70
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	1	»	4	3	3	2	»	1	1	»	»	»	»	7	10	17	71
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	**72**
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	73
3	1	1	»	3	»	5	3	13	8	24	7	18	10	24	18	15	17	14	15	»	2	»	»	130	87	217	74
»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	4	1	5	1	3	1	5	1	3	2	»	1	»	»	22	9	31	75
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	2	1	»	»	5	1	4	2	5	»	»	16	25	41	76
1	2	»	»	1	1	1	»	3	3	4	4	2	3	14	11	22	36	34	42	11	17	»	»	217	214	431	77
»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	1	1	2	2	8	5	11	22	13	16	»	8	»	»	40	55	95	78
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	4	2	1	3	4	9	3	3	»	»	»	»	13	18	31	79
»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	1	»	1	1	»	1	3	»	»	1	1	»	»	»	7	5	12	80
»	»	»	1	»	2	1	»	»	3	2	3	2	1	3	1	»	2	»	4	»	»	»	»	10	19	29	81
3	3	2	4	7	4	6	3	14	21	16	32	31	37	57	57	83	96	38	94	4	20	»	»	263	373	636	82
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	1	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»	6	3	9	83
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	8	1	4	1	1	»	»	»	»	»	»	3	15	18	84
»	»	»	»	1	»	1	2	2	»	2	3	2	10	2	»	2	3	1	1	»	»	»	»	13	19	32	**85**
2	4	1	3	»	2	2	3	»	12	6	9	2	5	3	2	3	6	1	»	»	1	»	»	20	51	71	86
2	»	»	»	2	»	6	»	3	3	2	1	3	4	5	»	1	2	1	2	»	1	»	»	32	24	56	87
2	»	»	»	1	»	1	»	2	1	2	1	2	»	4	1	1	»	3	»	»	1	»	»	22	5	27	88
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	»	1	2	1	3	2	7	2	3	»	1	»	»	9	17	26	89
»	»	»	1	»	»	1	»	3	»	7	»	14	1	12	3	3	»	»	3	»	»	»	»	40	8	48	90
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	91
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	4	1	1	2	3	1	3	2	5	»	1	»	»	7	19	26	92
»	1	»	1	»	»	3	2	9	6	15	14	24	16	22	22	18	13	7	8	3	»	»	»	102	84	186	93
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	3	»	1	3	2	2	3	1	»	»	»	»	9	8	17	94
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	3	1	8	4	2	2	»	»	15	7	22	95
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	96
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	»	8	»	12	»	1	»	»	»	25	»	25	97
»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	»	2	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	8	8	98
»	»	»	»	»	1	1	1	3	3	4	8	6	12	5	18	6	7	4	6	»	»	»	»	31	56	87	99
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	100
1	»	»	»	1	1	»	1	»	3	2	6	3	11	8	6	4	7	4	2	1	1	»	»	25	40	65	101
1	1	1	1	»	3	1	1	8	5	2	4	3	3	1	3	3	1	1	2	»	»	»	»	27	27	54	**102**
1	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	4	2	6	103
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	3	104
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	3	3	10	1	6	»	»	6	20	26	105
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	3	1	3	4	3	2	1	»	»	10	10	20	106
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	107
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1	»	»	1	1	»	»	»	»	2	4	6	108
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	20	38	63	136	31	99	»	»	115	275	390	**109**
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	17	7	24	110
»	»	»	»	»	1	»	2	»	7	»	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	15	111
»	»	»	1	1	1	»	2	5	3	10	3	12	9	18	10	13	15	5	8	2	1	»	»	92	88	180	112
1	1	»	»	1	»	1	»	5	1	1	1	3	3	13	3	3	1	»	3	»	»	»	»	45	28	73	113
53	61	21	34	64	74	98	84	214	218	314	269	397	342	508	403	488	579	328	556	72	205	2	»	3382	3509	6891	

Desuden dødfødte (Præterea exanimis natus)
Mdk. 188. Kvk. 149. Tilsammen 337.

Tab. 2. Udtog af Københavns

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
3. Febris typhoidea	»	»	»	1	»	»	1	5	1	2	2	1	13
4. Diphtheria	4	3	1	3	2	3	1	»	2	1	4	1	25
5. Croup	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	4	»	6
6. Scarlatina	8	6	1	5	1	4	5	6	4	4	3	3	50
7. Morbilli	3	15	14	10	7	5	5	»	»	2	2	2	65
8. Tussis convulsiva	10	11	11	3	»	1	1	3	»	»	»	»	40
9. Febris puerperalis	»	2	»	»	»	»	1	2	»	2	»	1	8
10. Erysipelas	2	1	2	2	1	1	3	1	1	3	1	4	22
11. Febris rheumatica	1	2	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	5
12. Pneumonia crouposa	16	20	25	26	27	17	18	12	14	9	9	24	217
13. Bronchopneum. & Bronchit. capill.	48	53	56	45	31	43	31	13	14	28	19	50	431
14. Cholerine & Catarrh. intestinalis acut.	14	13	13	20	18	16	26	80	56	16	13	14	299
15. Alii morbi epidemici	12	10	18	6	14	8	14	8	7	6	4	21	128
[Meningitis cerebro-spinalis	»	»	*1*	»	»	»	*4*	»	*1*	»	»	»	*6]*
16. Tuberculosis	81	65	69	85	74	60	55	54	45	53	57	62	760
17. Cancer	66	50	74	59	72	65	78	76	83	84	51	69	827
18. Syphilis	1	7	5	7	5	4	4	3	3	1	3	3	46
19. Alcoholismus	6	1	1	4	3	5	11	9	2	4	5	4	55
20. Alii morbi constitution.	16	19	16	13	15	21	17	19	7	9	12	22	186
21. Ecclampsia	14	7	7	5	3	5	8	1	5	5	8	5	73
22. Apoplexia cerebri	20	24	33	17	21	29	19	18	25	37	30	30	303
23. Alii morbi cerebri & med. spinal.	23	23	29	35	35	33	29	28	20	19	18	28	320
24. Mb. cordis	55	58	65	65	67	56	58	43	50	62	51	62	692
25. Pleuritis	3	2	4	6	3	1	4	3	»	»	3	2	31
26. Alii morbi pectoris	12	15	12	14	9	13	8	4	9	12	9	23	140
27. Peritonitis (puerperal. excl.)	4	8	4	5	7	8	13	5	4	4	4	5	71
28. Nephritis acuta & chron.	19	12	20	18	15	26	11	16	10	11	13	15	186
29. Alii morbi abdominis	37	25	35	34	36	23	28	26	33	30	44	26	377
30. Morbi externar. part.	13	9	7	13	16	11	6	5	11	9	3	12	115
31. Suicidium	10	11	11	11	21	18	15	9	8	9	12	10	145
32. Alii casus mortiferi	8	16	14	13	24	10	23	19	10	11	10	14	172
33. Vitia innata	32	20	24	35	29	38	25	31	26	25	22	29	336
34. Atrophia infantilis	»	3	2	»	»	1	1	1	6	4	1	5	24
35. Marasmus senilis	38	38	29	30	42	43	38	29	21	22	32	28	390
36. Causa mort. non indic.	34	27	40	34	24	29	23	24	19	28	34	17	333
Summa	610	576	642	624	622	600	580	553	496	513	483	592	6891

Mortalitetstabel for 1914.

Gamle Bys ældre Del	Gamle Bys yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Øster Kvarter	St. Annæ Vester Kvarter	Kristianshavn	Indre By. — Ville centrale	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Ydre Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By. — Ville extérieure	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder. — Faubourgs.	Uden Bolig	Havnen og Reden	Udenbyes
I	II	III	IV	V	VI		VII	VIII	IX	X	XI	XII		XIII	XIV	XV				
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	1	1	2	4	»	2	»	1	»	2	5	»	1	1	2	»	1	1
»	1	»	»	1	1	3	»	5	1	5	2	3	16	4	1	1	6	»	»	»
»	»	»	»	1	1	2	»	»	»	1	»	2	3	»	»	1	1	»	»	»
»	2	»	»	2	1	5	»	5	6	15	4	5	35	»	8	2	10	»	»	»
»	»	»	»	8	2	10	1	4	4	14	7	17	47	1	4	3	8	»	»	»
»	1	»	»	6	5	12	1	4	1	4	2	3	15	3	5	5	13	»	»	»
»	»	»	»	1	1	2	1	»	1	»	»	3	5	»	»	1	1	»	»	»
1	2	»	1	»	»	4	1	3	1	4	3	2	14	1	»	1	2	»	»	2
»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	1	»	2	»	2	»	»	1
6	8	2	1	18	17	52	11	17	20	27	18	35	128	3	8	16	27	2	1	7
9	10	4	3	21	22	69	23	43	43	72	43	64	288	7	23	28	58	1	»	15
4	6	»	2	19	24	55	15	27	17	40	25	59	183	13	20	24	57	»	1	3
3	5	1	»	6	11	26	8	21	10	15	12	20	86	3	4	7	14	»	»	2
[»	»	»	»	*1*	*1*	*2*	»	*2*	*1*	»	»	*1*	*4*	»	»	»	»	»	»	*»]*
11	31	7	7	42	45	143	41	68	57	104	72	133	475	22	27	54	103	7	»	32
28	32	12	13	45	25	155	85	83	70	91	71	98	498	20	23	57	100	»	»	74
1	»	»	»	4	3	8	2	2	7	8	3	8	30	»	»	7	7	»	»	1
1	6	»	»	5	7	19	2	»	3	6	6	11	28	2	»	4	6	1	»	1
7	3	3	2	14	16	45	10	16	8	19	12	38	103	4	5	11	20	»	»	18
»	3	»	1	5	4	13	4	9	6	7	7	15	48	2	5	4	11	»	»	1
11	14	5	7	11	15	63	38	30	27	42	22	33	192	6	8	19	33	»	1	14
5	12	5	2	12	7	43	28	37	22	66	25	33	211	9	11	15	35	»	»	31
29	30	10	14	40	28	151	72	70	44	98	55	92	431	19	20	41	80	»	»	30
»	4	»	»	1	1	6	3	1	2	8	4	2	20	1	»	3	4	»	»	1
1	13	1	2	13	12	42	9	11	7	18	12	23	80	4	3	8	15	»	»	3
2	2	1	2	4	5	16	1	5	2	19	4	4	35	1	3	10	14	»	»	6
2	10	1	5	9	8	35	17	16	18	26	16	23	116	3	2	10	15	1	»	19
5	11	5	4	24	16	65	29	40	28	31	27	53	208	6	14	18	38	1	2	63
3	5	1	2	7	7	25	13	12	5	14	5	14	63	2	2	7	11	»	»	16
3	9	1	3	7	6	29	10	12	10	10	11	29	82	1	12	11	24	»	8	2
1	5	1	»	12	18	37	14	13	7	17	8	12	71	6	5	16	27	1	27	9
13	10	»	2	14	19	58	10	16	73	38	31	48	216	10	9	29	48	»	2	12
1	»	»	»	»	4	5	»	2	4	3	4	4	17	»	»	1	1	»	»	1
10	26	6	7	12	16	77	39	40	35	74	31	47	266	7	14	14	35	»	»	12
4	18	4	6	23	23	78	27	32	24	34	28	52	197	6	10	18	34	2	3	19
161	279	70	87	389	372	1358	515	647	563	931	570	987	4213	166	249	447	862	16	46	396

Tab. 3. Oversigt over Dødsfaldenes Fordeling efter Alder, Køn og Maaneder i Aaret 1914.

	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar		5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere		Ialt
	i 1ste Maaned		i 2.—3. Maaned		i 4.-12. Maaned		Ialt i 1ste Aar																																			
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn
Januar .	16	18	13	8	21	20	50	46	6	6	2	5	2	3	1	2	7	6	1	3	7	9	7	10	12	25	15	29	31	33	39	44	48	53	28	45	11	24	»	»	267	343	610
Februar	14	14	11	11	31	29	56	54	8	10	3	1	2	2	4	1	6	7	»	3	9	5	13	6	15	23	31	18	25	28	49	25	42	39	31	40	5	15	»	»	299	277	576
Marts . .	17	12	24	6	36	30	77	48	15	20	3	6	1	»	3	2	2	6	»	2	4	9	11	10	22	12	24	20	37	29	46	41	45	56	21	52	6	12	»	»	317	325	642
April . . .	26	12	11	5	30	29	67	46	10	14	4	3	1	1	2	1	3	10	3	1	10	6	6	8	23	17	33	31	28	21	43	35	41	54	24	52	9	17	»	»	307	317	624
Maj	19	12	13	7	27	19	59	38	15	6	4	2	2	1	1	»	2	2	2	»	10	7	16	8	15	20	23	21	47	37	49	35	44	52	27	50	5	22	»	»	321	301	622
Juni. . . .	27	21	4	7	25	13	56	41	6	4	1	5	»	2	1	2	9	6	»	4	2	10	7	9	25	20	36	19	37	27	48	29	48	39	38	42	6	21	»	»	320	280	600
Juli	15	16	7	7	24	22	46	45	4	5	3	3	4	1	1	2	6	6	2	7	6	5	6	10	25	16	36	20	35	29	44	37	39	48	24	37	7	21	»	»	288	292	580
August .	19	16	15	13	42	28	76	57	4	8	2	5	3	2	1	»	5	3	2	1	4	5	9	4	21	17	25	26	31	27	33	27	28	45	23	44	2	13	»	»	269	284	553
Septbr. .	16	15	13	10	21	25	50	50	3	3	4	3	1	2	1	3	2	4	4	1	»	3	5	3	9	15	16	22	32	25	49	36	36	29	20	48	5	12	»	»	237	259	496
Oktober	18	13	10	6	19	17	47	36	6	1	»	2	1	»	3	3	6	4	3	4	4	6	6	5	13	15	20	21	28	31	38	22	43	49	32	40	4	20	»	»	254	259	513
Novbr. . .	11	9	8	7	21	16	40	32	6	2	3	2	»	2	»	»	4	3	3	3	3	5	6	0	19	12	30	19	34	28	31	26	30	48	24	45	5	10	2	»	240	243	483
Decbr. . .	15	14	14	10	13	13	42	37	5	1	3	2	2	1	»	2	1	4	1	5	5	4	6	5	15	26	25	23	32	27	39	46	44	67	36	61	7	18	»	»	263	329	592
Tils.	213	172	143	97	310	261	666	530	88	80	32	39	19	17	18	18	53	61	21	34	64	74	98	84	214	218	314	269	397	342	508	403	488	579	328	556	72	205	2	»	3382	3509	6891
	385		240		571		1196		168		71		36		36		114		55		138		182		432		583		739		911		1067		884		277		2		6891		
Af 1000 Døde vare	30.9	25.0	20.7	14.1	45.0	37.9	96.6	76.9	12.8	11.4	4.6	5.7	2.7	2.5	2.6	2.6	7.7	8.8	3.0	5.0	9.3	10.7	14.2	12.2	31.1	31.6	45.6	39.0	57.6	49.6	73.7	58.5	70.8	84.1	47.6	80.7	10.4	29 8	0.3	»	490.9	509.1	1000
	55.9		34.8		82.9		173.5		24.2		10.3		5.2		5.2		16.5		8.0		20.0		26.4		62.7		84.6		107.2		132.2		154.9		128.3		40.2		0.3		1000		

Tabel 4. Oversigt over Fødsler og Dødsfald i Aaret 1914.

København. Ville de Copenhague.	Dødfødte Morts-nés		Dødsfald —Décès								Levendefødte — Nés-vivants				Fødsels kvotient pr. 1000 Natalité p. M.	Ægteskaber Mariages
	Ægte Légitimes	Uægte Illégitimes	Ialt Total	Af 1000 Indb. døde Mortalité sur 1000 habitants	Dødsfald efter Alderen Décès par âge						Ialt Total	Køn — Sexe				
					0—1	1—5	5—15	15 65	65 og derover	Af ubekendt Alder		M.	F.	Uægte Illégitimes		
Hele Byen. Total	228	109	6891	14.0	1196	311	169	2985	2228	2	11546	5878	5668	3252	23.5	4537
1. Gamle Bys ældre Del	2	»	161	15.3	22	4	3	64	68	»						
2. Gamle Bys yngre Del	14	»	279	16.4	25	8	3	136	107	»						
3. Gammelholm	»	»	70	10.7	3	1	1	30	35	»						
4. St. Annæ Øster Kvarter	1	»	87	10.4	10	»	1	44	32	»						
5. St. Annæ Vester Kvarter	2	1	389	16.0	64	24	11	185	105	»						
6. Kristianshavn	13	2	372	13.3	94	15	12	164	87	»						
Indre By. — Ville centrale	32	3	1358	14.4	218	52	31	623	434	»						
7. Voldkvarter	5	3	515	11.8	39	8	5	215	248	»						
8. Østerbro	25	4	647	9.7	100	26	20	269	232	»						
9. Blegdam	62	68	563	15.8	144	28	9	203	179	»						
10. Ydre Nørrebro	27	6	931	16.7	147	46	31	303	404	»						
11. Blaagaard	8	6	570	15.6	115	24	11	237	183	»						
12. Vesterbro	36	17	987	12.7	205	70	23	439	250	»						
Ydre By. — Ville extérieure	163	104	4213	13.3	750	202	99	1666	1496	»						
13. Valby	5	»	166	9.7	38	8	6	62	52	»						
14. Brønshøj	»	»	249	12.1	60	15	10	100	64	»						
15. Sundby	28	2	447	10.3	106	19	18	204	100	»						
Forstæder. — Faubourgs	33	2	862	10.6	204	42	34	366	216	»						
Uden Bolig	»	»	16	»	»	»	»	14	2	»						
Havn og Red	»	»	46	»	3	»	»	40	1	2						
Udenbys	»	»	396	»	21	15	5	276	79	»						

Tab. 5. Oversigt over de epidemiske Sygdomstilfælde, anmeldte af Læger i Aaret 1914, fordelte efter Alder, Køn, Maaneder og Lokaliteter.

Cas de maladies épidémiques signalés par les médecins (déclaration obligatoire).

Københavns Ville de Copenhague. ca. 492,000 Indbyggere.	Gamle Bys ældre Del ca. 10,500 Indb.	Gamle Bys yngre Del ca. 17,000 Indb.	Gammelholm ca. 6,000 Indb.	St. Annæ Øster Kvarter ca. 8,400 Indb.	St. Annæ Vester Kvarter ca. 24,300 Indb.	Kristianshavn ca. 28,000 Indb.	Indre By, Ville centrale ca. 94,200 Indb.	Voldkvarteret ca. 43,500 Indb.	Østerbro ca. 66,500 Indb.	Blegdam ca. 35,600 Indb.	Ydre Nørrebro ca. 55,600 Indb.	Blaagaard ca. 36,600 Indb.	Vesterbro ca. 78,000 Indb.	Ydre By, Ville extérieure ca. 315,800 Indb.	Valby ca. 17,200 Indb.	Brønshøj ca. 20,600 Indb.	Sundby ca. 43,200 Indb.	Faubourgs ca. 81,000 Indb.	Havnen og Reden ca. 1000 Indb.
Morbi epidemici.																			
1. Febris typhoidea	»	4	»	3	8	7	22	3	12	6	7	»	14	42	2	8	3	13	»
2. Meningit. cerebrospin. epid.	»	»	»	1	1	1	3	1	1	1	1	»	1	5	»	»	1	1	»
3. Diphtheria (incl. Croup.)	13	30	9	7	42	51	152	80	143	106	113	86	165	693	77	61	183	321	3
4. Scarlatina	11	41	6	12	74	49	193	77	220	105	240	122	296	1060	32	123	140	295	2
5. Morbilli	80	61	30	46	183	223	623	377	638	372	861	332	752	3332	214	241	495	950	9
6. Tussis convulsiva	12	30	5	3	35	36	121	52	93	25	79	58	112	419	78	24	80	182	»
7. Angina parotidea	19	23	4	8	49	43	146	63	139	83	122	63	162	632	44	19	73	136	9
8. Erysipelas	13	21	6	4	31	25	100	42	71	43	64	40	70	330	12	16	53	81	3
9. Febris puerperalis	»	5	1	»	1	4	11	5	4	2	3	7	6	27	2	3	4	9	»
10. Tetanus & Trismus neonat.	»	»	»	»	»	»	»	»	7	1	»	1	»	9	1	2	»	3	»
11. Pemphigus neonat.	»	»	»	»	3	»	3	3	2	»	4	»	2	11	»	1	1	2	1
12. Febris intermittens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	3	2	»	2	4	»
13. Febris rheumatica	19	26	6	19	49	62	181	48	102	100	97	64	115	526	35	29	79	143	5
14. Pneumonia crouposa	21	32	8	9	47	66	183	61	94	95	104	58	157	569	68	23	94	185	4
15. Tuberculosis pulm. & laryng.	16	32	11	10	89	53	211	51	73	68	84	69	127	472	25	33	101	159	4
16. Tracheo-Bronchitis	273	357	71	119	280	656	1756	649	932	439	802	611	1201	4634	458	100	782	1340	12
17. Bronchopneum. & Bronchitis capill.	46	80	33	23	111	140	433	151	282	166	252	181	387	1419	46	113	144	303	28
18. Influenza	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
19. Angina tonsillaris	222	344	87	166	685	402	1906	900	1607	643	1010	730	1642	6532	491	298	1050	1839	214
20. Cholerine & Catarrh. int. acut.	146	233	59	71	305	308	1122	486	939	375	621	434	1241	4096	314	171	609	1094	14
21. Varicellæ	15	14	2	4	6	9	50	15	19	11	31	12	75	163	12	5	4	21	»
22. Rubeolæ	1	3	1	2	1	1	9	3	»	1	11	2	3	20	4	9	»	13	»
23. Poliomyel. ant. acut.	1	1	»	2	1	1	6	»	2	3	1	1	3	10	»	»	1	1	»
Sum	908	1337	339	509	2001	2137	7231	3067	5380	2646	4508	2872	6531	25004	1917	1279	3899	7095	308
Alii morbi																			
24. Gonorrhoea																			
25. Ulcus venereum																			
26. Syphilis acquisita (e coït. imp.)																			
27. Syphilis (acquisit.) insons																			
28. Syphilis congenita																			
29. Scabies																			
30. Delirium tremens																			

Deraf behandlede paa Hospital: Paa civile Hospitaler	Deraf behandlede paa Hospital: Paa Garnisonshosp.	Deraf behandlede paa Hospital: Tilsammen	Fra 0—1 Aar	Fra 1—5 Aar	Fra 5—15 Aar	Fra 15—65 Aar: Mænd	Fra 15—65 Aar: Kvinder	65 Aar og derover: Mænd	65 Aar og derover: Kvinder	Ialt. Total	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	
62	10	72	»	2	13	37	25	»	»	77	5	3	4	2	3	2	6	23	6	16	5	2	1
8	»	8	2	2	»	5	»	»	»	9	»	1	1	»	»	»	4	»	2	»	1	»	2
999	67	1066	11	304	632	84	137	»	1	1169	132	110	98	71	87	69	37	63	88	133	147	134	3
1278	22	1300	12	397	987	54	100	»	»	1550	88	97	119	82	61	81	112	121	147	257	205	180	4
330	11	341	205	2241	2377	38	53	»	»	4914	706	854	840	586	596	558	199	81	71	124	107	192	5
24	1	25	129	393	178	7	13	»	2	722	158	135	112	75	54	32	31	32	14	22	18	39	6
103	57	160	4	138	591	117	71	»	2	923	81	105	132	98	107	94	43	25	49	46	69	74	7
233	19	252	5	10	34	172	254	11	28	514	36	36	38	34	30	36	41	31	48	63	60	61	8
14	»	14	»	»	»	»	47	»	»	47	6	4	7	1	3	2	3	2	3	4	5	7	9
5	»	5	12	»	»	»	»	»	»	12	»	1	2	»	1	1	»	1	3	»	1	2	10
4	»	4	17	»	»	»	»	»	»	17	1	»	1	»	»	3	1	1	1	»	4	5	11
4	»	4	»	»	1	5	1	»	»	7	1	1	2	»	»	»	1	2	»	»	»	»	12
392	45	437	2	11	177	361	286	5	13	855	70	82	70	69	76	69	62	47	60	84	78	88	13
532	54	586	28	103	190	363	191	32	34	941	80	82	111	100	95	86	68	49	51	63	59	97	14
537	9	546	»	10	35	454	338	4	5	846	79	81	91	80	88	74	61	42	65	65	68	52	15
193	25	218	628	1331	1263	1541	2041	282	656	7742	1116	909	1083	737	602	459	193	186	317	502	723	915	16
566	165	731	449	553	278	319	356	83	145	2183	216	252	368	274	191	155	77	60	87	112	147	244	17
238	201	439	25	210	430	1475	1489	59	139	3827	350	304	314	195	172	108	33	49	94	145	482	1581	18
1761	1581	3342	107	1327	3883	2596	2520	24	34	10491	829	768	769	661	756	677	593	686	963	1272	1379	1138	19
501	34	535	1636	1367	673	998	1294	107	251	6326	220	241	230	279	307	383	809	1638	1203	413	341	262	20
1	1	2	13	68	135	9	9	»	»	234	37	37	52	26	9	18	6	3	8	3	17	18	21
»	»	»	»	9	28	3	2	»	»	42	2	4	12	12	4	8	»	»	»	»	»	»	22
14	»	14	2	7	7	1	»	»	»	17	2	2	»	2	»	2	1	4	1	1	2	»	23
7799	2302	10101	3287	8483	11912	8639	9227	607	1310	43465	4215	4109	4456	3384	3242	2917	2381	3146	3281	3325	3918	5091	
1544	822	2366	2	44	25	5687	1163	10	»	6931	462	421	490	487	483	444	629	931	692	724	629	539	24
103	13	116	»	»	1	541	54	»	»	596	42	36	47	37	37	35	58	63	71	57	63	50	25
759	156	915	»	»	3	1375	678	2	»	2058	135	167	179	156	165	118	176	174	204	212	192	180	26
18	8	26	3	2	2	21	19	»	»	47	2	5	6	2	2	2	»	5	6	1	10	6	27
39	2	41	78	16	5	4	6	»	»	109	6	21	15	3	14	3	11	12	9	2	8	5	28
507	199	706	32	261	533	918	522	6	4	2276	245	210	195	173	160	180	88	168	157	205	271	224	29
289	»	289	»	»	»	392	15	2	»	409	36	29	34	39	42	38	45	34	18	21	33	40	30
11058	3502	14560	3402	8806	12481	17577	11684	627	1314	55891	5143	4998	5422	4281	4145	3737	3388	4533	4438	4547	5124	6135	

Tab. 6. Oversigt over Befolknings-, Beboelses- og Dødelighedsforhold i ethvert af Stadens hygiejniske Kvarterer i Aaret 1914.

København. Ville de Copenhague.	Befolkning. Population.									Af 1000 Individer døde i 1914		Areal i ha.
	Beregnet 1. Juli 1914	Af 1000 fandtes i	Af 1000 vare — 1. Febr. 1911 —					Af 1000 boede i 1 og 2 Værelsers Lejligheder		af epidemiske Sygdomme	af alle Dødsaarsager tilsammen	
			0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar	65 og derover	1. Februar 1906	1. Februar 1911			
Hele Byen. Total	492000	1000	21	80	177	662	60	439	416	2.7	14.6*)	6933
Quartiers: Kvarter I. Gamle Bys ældre Del	10500	21	10	46	125	**722**	**97**	281	295	2.2	15.2	28
— II. Gamle Bys yngre Del	17000	35	14	43	118	**723**	**102**	323	287	2.1	16.4	88
— III. Gammelholm	6000	12	7	42	111	**756**	**84**	117	103	1.2	11.7	17
— IV. St. Annæ Øster	8400	17	11	35	116	**767**	**71**	173	149	1.0	10.4	44
— V. St. Annæ Vester	24300	49	16	65	154	**695**	**70**	498	475	3.5	16.0	66
— VI. Kristianshavn	28000	57	22	76	**161**	**688**	53	591	548	3.1	13.3	419
Indre By. — Ville centrale	94200	191	16	57	139	**712**	**76**	388	379	2.6	14.4	662
Quartiers: Kvarter VII. Voldkvarteret	43500	88	12	43	115	**749**	**81**	248	230	1.4	11.8	337
— VIII. Østerbro	66500	135	**23**	**87**	**188**	656	46	408	385	2.0	9.7	502
— IX. Blegdam	35600	72	**21**	74	168	659	**78**	493	481	2.9	15.8	138
— X. Ydre Nørrebro	55600	113	**25**	**99**	**204**	613	**59**	578	546	3.6	16.7	342
— XI. Blaagaard	36600	75	**22**	77	168	658	**75**	538	527	3.2	15.6	83
— XII. Vesterbro	78000	159	**24**	**86**	**184**	657	49	499	463	2.8	12.7	281
Ydre By. — Ville extérieure	315800	642	**22**	**80**	175	662	61	390	439	2.6	13.3	1682
Quarts.: Kvarter XIII. Valby	17200	35	**26**	**98**	**243**	594	39	271	244	2.0	9.7	1155
— XIV. Brønshøj	20600	42	**27**	**116**	**249**	570	38	361	323	3.7	12.1	2034
— XV. Sundby	43200	88	**26**	**107**	**233**	599	35	474	428	2.1	10.3	1400
Forstæder. — Faubourgs	81000	165	**26**	**108**	**239**	590	37	405	364	2.5	10.6	4589
Havnen. — Le port	1000	2								Maladies épidémiques	Toutes les causes de décès	Superficie 1 ha. = 1.8128 Tdr. Land
	Calculée le 1. Juillet 1914	Proportion pour 1000	Proportion pour 1000 par âge — recensée 1. Fevr. 1911 —					Pour 1000 habitants logés en 1 ou 2 immeubles		Mortalité de l'an 1914 sur 1000 habitants		
								le 1. Fevr. 1906	le 1. Fevr. 1911			

*) I hele Byens Dødelighed ere indbefattede de udenbys hjemmehørende, der ere døde paa Byens Hospitaler. (Y compris les personnes domiciliées hors Copenhague).

Kvarter I.: St. Peders, Bispegaardens, Universitetets og Synagogens Roder samt Frimands Kvarter.

Kvarter II.: Nikolaj, Gammelstrands, Slotsholms, Raadhusets, Kalvebodernes, Pilestrædes, Hovedvagtens, Trinitatis og Reformert Kirkes Roder samt Snarens Kvarter.

Kvarter III.: Gammelholms Roder.

Kvarter IV.: Nyhavns, Marmorkirkens, Amalienborgs og Fr. Hospitals Roder.

Kvarter V.: Gothersgades, Frimurerlogens, Kongens Haves, Garnisons Hospitals og Nyboders Roder.

Kvarter VI.: Kristians Kirkes, Frelsers Kirkes, Amagerbros, Skydeskolens og Nyholms Roder.

Kvarter VII.: Tivolis Rode, Reventlovsgades, Vandværkets, Ørstedsparkens, Gyldenløves, Peblingesøens, Frederiksborggades, Sørvets, Kommunehospitalets, Rørholms, Sølvgades, Børnehospitalets, Øster Farimagsgades, Classens og Kastellets Roder.

Kvarter VIII.: Østerbros, Kalkbrænderiets, Øresunds, Rosenvængets, Aggersborgs, Strandboulevardens, Bogensegades, St. Jakobs, Viborggades, Bryggervangens, Niels Finsens, Kildevælds og Strandvejens Roder samt Frihavnskvarteret.

Kvarter IX.: Ravnsborgs, St. Hans og Blegdams Roder.

Kvarter X.: Havremarkens, Lersøens, St. Stefans, Balders, Raadmands, Ægirs og Fælled Roder.

Kvarter XI.: Aaboulev., Blaagaards, Helligkorskirkens og Kirkegaards Roder.

Kvarter XII.: Gl. Kongevejs, Gasværkets, Skydebanens, Absalons, Istedgades, Sorte Hests, Enghavevejs, Kaalundsgades, Sankelmarks, St. Matthæus, Sønderboulevards, Vesterfælleds og Kvægtorvets Roder.

Kvarter XIII.: Jesuskirkens og Søndermarkens Roder, Damhussøen, Vigerslev, Kongens Enghave.

Kvarter XIV.: Brønshøj, Emdrup, Husum, Utterslev og Vanløse.

Kvarter XV.: Sundbyvesters, Eksercerpladsens, Saltholmens, Lyongades, Hessensgades og Sundbyøster Roder samt Overdrevet.

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1915

AF

A. ULRIK
Stadslæge

KØBENHAVN
F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI
1916

INDHOLD.

Sundhedstilstanden i 1915 ... 1
Meteorologiske Forhold ... 1
Sygelighed og Dødelighed ... 2
1) *Epidemiske Sygdomme* ... 4
Dysenteri ... 4
Kopper ... 5
Spedalskhed ... 5
Tilbagefaldsfeber ... 5
Febris typhoidea ... 5
Meningitis cerebrospinal. epidem. ... 8
Poliomyelitis ant. acut. ... 10
Diphtheria & Croup ... 11
Scarlatina ... 14
Morbilli ... 16
Tussis convulsiva ... 19
Angina parotidea ... 22
Erysipelas ... 23
Febris puerperalis ... 23
Trismus & Tetanus neonat. ... 23
Pemphigus neonatorum ... 23
Febris intermittens ... 23
Febris rheumatica ... 24
Pneumonia crouposa ... 25
Pneumonia catarrhalis ... 26
Tracheobronchitis ... 27
Influenza ... 28
Angina tonsillaris ... 29
Cholerine ... 30
2) *Tuberkulose* ... 31
Tuberculosis pulmonum ... 31
Alii morbi tuberc. ... 37
3) *Andre Sygdomme* ... 37
Morbi venerei (Gon., Ulc. ven., Syphilis) ... 37
Scabies ... 39
Delirium tremens ... 40
Cancer ... 40
Diabetes mellitus ... 44
4) *Sygdomme i Garnisonen* ... 44

Befolkningsforhold ... 45
Folketal, Tilvækst, Beboelsestæthed ... 45
Ægteskaber ... 47
Fødsler ... 47
Dødsfald ... 50
Dødfødte ... 58

Offentlig Sundhedspleje ... 60
Karantænevæsen ... 60
Vaccination ... 60
Kødkontrol ... 62
Tilsyn med Plejebørn ... 66
Sundhedskommissionens Laboratorium ... 68
Kontrol med Drikkevandet ... 73
Vandklosetter ... 75
Den offentlige Desinfektion ... 75
Tilsyn med Mælkeudsalg ... 77
Tilsyn med Kødvarer ... 79
Sundhedskommissionens Desinfektionsstation ... 81

Tabeller: 1. Dødelighed (Dødsaarsager, Aldersklasser); 2. Dødelighed (Dødsaarsager efter Sygekvarter og Aarstid); 3. Dødelighed (efter Alder og Aarstid); 4. Dødsfald (efter Alder og Sygekvarter), Ægteskaber, Fødsler, Dødfødte; 5. Epidemiske Sygdomme; 6. Kvarterernes Areal og Folketal, relative Dødelighed og Dødelighed af epidemiske Sygdomme, Befolkningens Aldersklassefordeling ved sidste Folketælling, Boligforhold, Kvartergrænser.

Sundhedsvæsenets Lægepersonale.

Stadslæge: Axel Ulrik.
Vicestadslæge: Povl Heiberg.

Kredslæger:

I. Povl Heiberg.
II. J. P. Chrom.
III. Axel Jørgensen.
IV. Poul Hertz.
V. H. A. Nielsen.
VI. S. Schou.
VII. C. A. Blume.
VIII. A. Gramstrup.
IX. V. Nissen.

Dyrlæger:

I. St. Friis.
II. G. Gautier.

Medicinalstatistisk Kontor:

Chef: Søren Hansen.
1. Assistent: Holger Hoff.
2. » H. P. Willadsen Aaskov.

SUNDHEDSTILSTANDEN I 1915.

Meteorologiske Forhold.

Om Københavns meteorologiske Forhold i 1915 giver det meteorologiske Institut følgende Oplysninger:

1915	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Aaret
Middelvarme C°	0.1	0.8	0.3	6.4	9.8	14.6	15.8	15.5	13.0	7.2	3.4	1.1	7.3
Middelfugtighedsgrad i pCt.	90	91	83	74	69	69	83	81	78	84	84	89	81
Middelluftryk i mm. ved Havet og 45° Br.	751.0	757.4	758.1	761.5	762.7	762.3	757.3	759.2	760.9	767.0	757.4	754.0	759.1
Nedbør, mm.	59.7	29.5	21.7	32.5	38.2	9.0	62.0	50.0	36.4	16.5	33.3	98.8	487.6
Dage med Nedbør	19	18	18	9	14	4	21	14	10	9	12	22	170
» » Sne	12	14	14	1	»	»	»	»	»	1	»	11	53
» » Hagl	»	»	1	»	3	»	»	1	»	1	»	1	7
» » Torden	»	»	»	»	1	»	9	2	»	»	»	»	12
» » Storm	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
Antal Timer med Solskin	22.1	16.9	91.8	203.2	256.4	303.6	158.6	147.3	209.5	57.0	25.4	8.8	1500.6

Januar fik med Vinde overvejende omkring Øst normal Temperatur og stor Nedbør. *Februar* havde med Vinde omkring Sydvest temmelig mildt Vejr og normal Nedbør. *Marts* havde temmelig hyppige Vinde fra Horizontens nordlige Halvdel, koldt Vejr og lille Nedbør. *April* fik med vestlige Vinde mildt Vejr og normal Nedbør. *Maj* havde overvejende vestlige Vinde, temmelig køligt Vejr, normal Nedbør og rigeligt Solskin. *Juni* havde nordvestlige Vinde, omtrent normal Varme, meget lille Nedbør og meget rigeligt Solskin. *Juli* havde temmelig køligt Vejr med vestlige Vinde; Nedbørsmængden var normal, Nedbørsdagenes Antal stort, Solskinstimernes Antal temmelig lille. *August* havde temmelig køligt Vejr med vestlige og nordvestlige Vinde; Nedbøren og Solskinstimernes Antal var noget mindre end normalt. *September* fik med vestlige og nordvestlige Vinde normal Temperatur, temmelig lille Nedbør og rigeligt Solskin. *Oktober* havde usædvanlig hyppigt Vinde fra Retninger omkring Øst med koldt Vejr og meget lille Nedbør. *November* havde vestlige Vinde, koldt Vejr og omtrent normal Nedbørsmængde; sidste Halvdel af Maaneden havde tørt Vejr. *December* havde Vinde overvejende fra Retninger omkring Vest; Temperaturen var noget under det normale og Nedbøren meget stor. *Aaret* havde overvejende vestlige Vinde; Middeltemperaturen blev c. $^1/_2{}^0$ lavere end normalt og Nedbøren 7% for lille; Nedbørsdagenes Antal var omtrent normalt, Solskinstimernes Antal 10% større end normalt.

Sygelighed og Dødelighed.

I 1915 var Sundhedstilstanden i København god, omtrent som i 1914, men flere epidemiske Sygdomme, navnlig tyfoid Feber, Kighoste, katarralske Lungeaffektioner og Influenza, havde en større Udbredelse end det nærmest forudgaaende Aar.

Aar	Beregnet Folkemængde ved Aarets Midte	Alle anmeldte Sygdomstilfælde	Anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme	Paa 1000 Indbyggere faldt af epidemiske Sygdomme
1882	255000	55029	46195	181
1883	263000	49290	39221	142
1884	274000	57878	47285	173
1885	284000	47499	36775	129
1886	289000	54971	44359	153
1887	295000	59889	50603	171
1888	303500	49807	41354	136
1889	308600	66336	58376	189
1890	314600	61894	54142	172
1891	319000	75005	67708	212
1892	323000	60626	53371	165
1893	327000	65893	58191	178
1894	331300	61918	54860	165
1895	335700	57764	50981	152
1896	340500	48163	41074	121
1897	345000	49239	41573	121
1898	349000	47340	38968	112
1899	354000	61092	52930	150
1900	358000	51463	43228	121
1901	381000	60215	50736	133
1902	411000	50050	40961	100
1903	417000	53457	44388	106
1904	423000	50950	42331	100
1905	425000	57527	49228	116
1906	432000	47959	39203	91
1907	439000	56930	46418	106
1908	445000	64127	51175	115
1909	450000	55335	42388	94
1910	459000	56338	43343	94
1911	465000	63450	50332	108
1912	473500	53332	41292	87
1913	483000	47975	37255	77
1914	492000	55891	43465	88
1915	498000	59760	45961	92

Folkemængden er af Stadens statistiske Kontor beregnet til 498000 ved Aarets Midte (den $^1/_7$ 1915), nemlig for København indenfor Byens gamle Grænser 412000 (deraf i den indre By 98700, ydre By 313300), for Valby 19300, Brønshøj 21300 og Sundby 44400. Naar disse Tal bruges som Grundlag for Beregninger i nærværende Aarsberetning, maa det erindres, dels at den faktisk tilstedeværende Befolkning paa Grund af Indkaldelserne til Sikringsstyrken i Tal overstiger den i Byen hjemmehørende Befolkning, dels at nævnte Sikringsstyrke, uagtet den for en Del har Ophold udenfor Københavns Kommunes Grænser, bliver delagtig i Byens Sygelighed ved Indlæggelser paa dens militære Hospitaler i Tilfælde af Sygdom.

Der anmeldtes i 1915 ialt 59760 Sygdomstilfælde mod 55891 i 1914 og 47975

i 1913, deraf 45961 Tilfælde af epidemiske Sygdomme mod 43465 i 1914 og 37255 i 1913. Den epidemiske Sygelighed blev herefter i 1915 c. 92 for hver 1000 Indbyggere, altsaa højere end i 1914, 1913 og 1912, da den var henholdsvis 88, 77 og 87, men iøvrigt lavere end noget forudgaaende Aar, naar undtages i 1906, da den var 91. Det maa erindres, at fra 1906 er Lunge- og Strubetuberkulose anmeldt paa Ugelisterne som epidemisk Sygdom.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oktb.	Novb.	Dcb.
1886—1895	208	176	193	155	151	143	130	130	144	144	174	267
1896—1901	180	229	224	135	120	113	92	121	121	121	145	140
1902—1906	185	175	150	129	109	99	81	103	101	108	117	130
1907—1911	212	208	151	127	113	103	75	105	105	96	120	123
1912	143	144	121	97	91	82	69	86	91	94	168	169
1913	145	116	105	105	96	100	74	72	91	109	114	102
1914	136	147	144	113	105	97	77	101	109	107	131	164
1915	210	221	140	117	108	101	73	72	93	135	130	119

I foranstaaende Talrækker er udregnet, hvormange epidemiske Sygdomstilfælde der gennemsnitlig anmeldtes pr. Dag i hver af Aarets Maaneder, sammenlignet med Gennemsnittet for tidligere Aar. Gennemsnitlig anmeldtes i 1915 126 Tilfælde for hver Dag i Aaret, men dette Gennemsnit blev overskredet i Januar til Marts paa Grund af Hyppigheden af katarralske Lungeaffektioner og ved Influenzaepidemiens Kulmination, samt i Oktober og November ved en pludselig Stigning af anmeldte Tilfælde af Angina tonsillaris og af Tracheo-Bronchitis. De færreste Anmeldelser indløb i August Maaned.

Anmeldte Tilfælde af **epidemiske Sygdomme** (Tab. 5. 1—23)* paa 1000 Indbyggere	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	**Hele Staden**
1900—04	95	84	89	94	101	110	97	89	115	93	77	85	98	93	89	74	107	95	95
1905—09	88	73	74	86	88	110	87	82	97	82	72	74	93	86	115	79	90	93	88
1910—14	86	77	63	73	80	102	84	73	83	77	74	79	83	79	111	64	89	87	81
1915	79	72	50	80	91	74	78	67	71	76	82	77	78	75	106	45	82	79	78

*) Influenza ikke medregnet.

Fordelingen af de anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme paa Byens Kvarterer fremgaar af foranstaaende Tabel. Færrest Tilfælde anmeldtes fra Brønshøj, derefter fra Gammelholm, flest fra Valby, der vedbliver at have en høj, om end lidt aftagende, epidemisk Sygelighed.

Blandt de anmeldte ikke epidemiske Sygdomme er Tallet for veneriske Sygdomme atter noget højere end i det foregaaende Aar, hvilket sikkert staar i Forbindelse med de abnorme Forhold, som skyldes Garnisonens Forøgelse.

Den epidemiske Dødelighed var i 1915 2,4 for 1000 Indbyggere, størst var den i Blegdamskvarteret, derefter i det ydre Nørrebro og i Blaagaardskvarteret, hvor den naaede henholdsvis 3,4, 3,1 og 3,1 for 1000 Indbyggere.

Dødelighed 1900—1915	Døde af epidemiske Sygdomme (Tab. 2 Nr. 1—15) paa 1000 Indbyggere				Døde af alle Dødsaarsager tilsammen paa 1000 Indbyggere			
	1900-04	1905-09	1910-14	1915	1900-04	1905-09	1910-14	1915
I. Gamle Bys ældre Del	2.9	2.9	2.0	2.6	14.9	14.2	13.9	14.3
II. Gamle Bys yngre Del	3.7	2.6	2.6	2.3	17.2	16.2	16.3	16.9
III. Gammelholm	1.9	1.9	1.5	1.5	11.8	12.2	11.6	13.6
IV. St. Annæ Ø. Kvarter	2.6	2.2	1.5	2.0	16.3	18.2	12.5	11.3
V. St. Annæ V. Kvarter	3.9	3.8	3.2	2.9	16.2	15.9	15.1	16.2
VI. Kristianshavn	4.5	4.3	3.6	2.6	16.7	15.8	13.9	11.8
Indre By	3.6	3.3	2.8	2.5	16.1	16.0	14.4	14.2
VII. Voldkvarteret	1.9	2.1	1.5	1.6	11.0	10.9	10.9	11.3
VIII. Østerbro	3.7	2.9	2.2	1.6	12.4	11.1	10.2	9.6
IX. Blegdam	4.2	4.1	3.2	3.4	15.1	15.1	15.6	16.0
X. Nørrebro	5.7	5.1	4.3	3.1	22.7	19.7	17.1	15.7
XI. Blaagaard	4.9	4.4	3.1	3.1	17.7	17.1	15.5	15.1
XII. Vesterbro	4.9	4.0	3.0	2.3	15.5	14.4	12.4	12.1
Ydre By	4.2	3.7	2.9	2.4	15.5	14.6	13.3	12.8
XIII. Valby	3.3	3.6	2.2	2.2	13.8	13.3	10.4	9.7
XIV. Brønshøj	5.5	4.9	3.5	2.5	17.9	15.0	11.7	10.6
XV. Sundby	4.2	4.1	2.7	2.4	14.9	13.4	11.2	10.1
Forstæder	4.6	4.2	2.8	2.4	15.8	13.7	11.1	10.1
Hele Byen	4.1	3.9	2.9	2.4	16.3	15.6	14.1	13.6
(Udenbys fraregnede)	—	—	—	—	(15.9)	(14.9)	(13.3)	(12.8)

Byens samlede Dødelighed viser ved Betragtning af en længere Aarrække en stadig Aftagen, om end med mindre Svingninger. I Aarene 1890—94 døde endnu gennemsnitlig 20,8 af 1000 Indbyggere om Aaret, i 1895—99: 17,8, i 1900—04: 16,3, i 1905—09: 15,6 og i 1910—14: 14,1. I 1915 var Københavns samlede Dødelighed *13,6* af 1000 Indbyggere, altsaa lavere end i det forudgaaende Femaar og lavere end i 1914, da Dødeligheden var 14,0 p. M., men lidt højere end i 1913, da den var 13,4.

Ifølge den af Amtslægen for Københavns Amt udgivne Aarsberetning for 1915 var Dødeligheden i den af Københavns Areal omsluttede Frederiksberg Kommune 13,6 p. M. i det forløbne Aar (naar de ikke i Frederiksberg hjemmehørende medregnes*). Den samlede Dødelighed i Aaret 1915 for Befolkningen i det af de to sammenvoksede Kommuner dannede Bykompleks, tilsammen med c. 597000 Indbyggere viser sig altsaa at være 13,6 af 1000 Indbyggere.

For ingen af Dødsaarsagerne opføres i 1915 usædvanlig høje Tal, og Tallene var kun for Dødsfald af Pneumoni og de katarralske Sygdomme højere end de tilsvarende for det foregaaende Aar.

Fradrages de Døde, der ikke var hjemmehørende i København, synker Dødelighedskvotienten til 12,8 p. M.

1) *Epidemiske Sygdomme.*

Af **Pest, Kolera** eller **exantematisk Tyfus** forekom intet Tilfælde i 1915.

Af **Blodgang** (Dysenteria) anmeldtes intet Tilfælde. Derimod sporedes i Februar og Marts Eftervirkninger af en paa »Oskar II« under Overrejsen fra New York indtruffen Epidemi af *Paradysenteri.* 4 Patienter af Besætningen indlagdes paa Øresunds-

*) Fradrages disse, bliver Dødeligheden i Frederiksberg i 1915: 11,1 p. M.

hospitalet med mistænkelige Symptomer og hos to af disse kunde ved Undersøgelse paa Statens Serum Institut Paradysenteribaciller paavises i Ekskrementerne. Tilfældene forløb mildt og uden at give Anledning til yderligere Smitte.

Af **Kopper** (Variola) tilførtes 2 Tilfælde ved Udvandrerskibe fra Nordamerika, henholdsvis ved »United States« i Juli og ved »Frederik VIII« i Oktober. De nødvendige Forholdsregler, bestaaende i Isolation af de syge og Vaccination af de for Smitten udsatte, blev tagne og der indtraadte ikke flere Tilfælde.

Spedalskhed (Lepra) er i den ny Epidemilov af 10. Maj 1915 optaget blandt de Sygdomme, som altid skal være Genstand for offentlig Behandling. I Løbet af Aaret er der ikke anmeldt noget nyt Tilfælde, men siden Begyndelsen af dette Aarhundrede er der i København forekommet flere Tilfælde, en naturlig Følge af, at København staar i livlig Forbindelse med Island og Dansk Vestindien, hvor Sygdommen langtfra er uddød, og med Nabolande, hvor der endnu findes ret kraftige Epidemier (Norge, Sverige, Finland, de russiske Østersøprovinser og preussisk Regeringskreds Memel). Siden Aar 1900 har der ifølge velvillig Meddelelse fra Prof. Dr. Ehlers været 4 Patienter indlagte paa Kom. Hosp. i forsvarligt isolerede Eneværelser, nemlig en dansk Læge fra St. Croix med Lepra maculosa anæstetica (indl. $^{20}/_{12}$ 01, død $^{16}/_{10}$ 05), en Islænderinde med Lepra maculosa, smittet i Barndommen af en Broder (indl. $^{25}/_{6}$, udskr. $^{1}/_{10}$ 10), endnu (efter at hun trods Advarsel har indgaaet Ægteskab) i København under Lægetilsyn, en 67-aarig ugift Kvinde fra St. Thomas med Lepra maculosa af mutilerende Karakter[1]) (indl. $^{15}/_{2}$—$^{20}/_{5}$ 1913) og en Handelsmand fra Riga af spedalsk Familie (indl. $^{4}/_{10}$ 12, udskr. $^{28}/_{10}$ 13) med Lepra tuberosa maligna (senere død). En af Spedalskhed lidende Dreng, Søn af en Politibetjent paa St. Croix, var fra April 1913 til Slutningen af Juni 1915 isoleret paa Rigshospitalet; han maatte paa det angivne Tidspunkt hjemsendes med et af Østasiatisk Kompagnis Skibe til Vestindien, hvor han anbragtes paa det stedlige Leproseri (Richmond).

Et Tilfælde af **Tilbagefaldsfeber** (Febris recurrens) hos en russisk Flygtning fra en Fangelejr i Sønderjylland blev i sidste Halvdel af August behandlet paa Øresundshospitalet[2]).

Tyfoid Feber (Febris typhoidea) optraadte i 1915 med 179 Tilfælde, Antallet af anmeldte Tilfælde var saaledes langt større end i Aarene 1909—14, men mindre end i 1908, da der anmeldtes 315 Tilfælde, og mindre end i noget af Aarene 1882—1904. De anmeldte Tilfælde udgjorde 0,36 pro Mille af Stadens Befolkning mod 0,16 pro Mille i 1914.

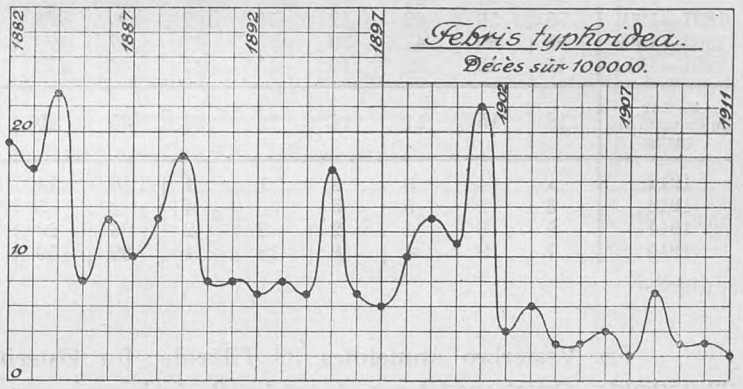

[1]) Sygdomstilfældet beskrevet af Prof. *Ehlers* i Ugeskr. f. Læger 1898, S. 290.
[2]) Jvfr. Overlæge *C. H. Würtzen:* Et Tilfælde af Febr. recurrens. U. f. L. 1915, S. 1970.

Anmeldte Tilfælde af Febris typhoidea 1882—1915

i pro Mille af Befolkningen.

1882 1.91	1887 1.60	1892 0.81	1897 0.57	1902 0.59	1907 0.32	1912 0.16
1883 1.69	1888 1.72	1893 0.78	1898 0.82	1903 0.59	1908 0.71	1913 0.12
1884 2.30	1889 2.94	1894 1.09	1899 1.16	1904 0.48	1909 0.17	1914 0.16
1885 1.74	1890 1.01	1895 1.86	1900 0.96	1905 0.20	1910 0.21	1915 0.36
1886 1.94	1891 0.88	1896 0.70	1901 1.56	1906 0.84	1911 0.14	

Febr. typhoid.	Anmeldte		Døde af Fb. typh.		
	Tilfælde i Femaaret	p. M. af Befolkn. aarlig	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	Aarlig pr. 1000 Indbg.
1882—1886	2592	1.90	210	8.5	0.16
1887—1891	2498	1.68	165	7.4	0.11
1892—1896	1740	1.05	149	8.7	0.09
1897—1901	1834	1.08	224	11.9	0.13
1902—1906	931	0.44	85	9.1	0.04
1907—1911	648	0.29	73	12.0	0.03
1912	75	0.16	10	13.3	0.02
1913	57	0.12	3	5.3	0.01
1914	77	0.16	13	16.9	0.03
1915	179	0.36	10	5.6	0.02

De fleste af Tilfældene anmeldtes i August, som havde 50 Anmeldelser, derefter i Juli med 32 Anmeldelser, men forøvrigt var Tilfældene fordelte over alle Aarets Maaneder.

Anmeldte Tilfælde af Febr. typh.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	182	125	145	130	112	231	286	341	349	310	219	162	2592
1887—1891	159	104	124	124	120	157	375	385	314	285	197	144	2498
1892—1896	68	63	48	64	130	307	155	158	218	266	141	122	1740
1897—1901	55	56	42	42	76	102	135	288	418	258	225	137	1834
1902—1906	85	80	41	38	39	43	47	120	148	160	91	39	931
1907—1911	16	15	22	16	15	41	46	170	181	65	31	30	648
30 Aar gennemsnitlig aarlig	18	15	11	14	16	29	35	49	54	45	30	21	341
1912	»	4	3	3	1	1	10	14	10	12	15	2	75
1913	3	2	5	5	6	4	2	5	8	11	3	3	57
1914	5	3	4	2	3	2	6	23	6	16	5	2	77
1915	7	9	4	8	18	11	32	50	20	7	6	7	179

Fra Vesterbro anmeldtes 39 Tilfælde, fra Østerbro 32 og fra Voldkvarteret 22 Tilfælde. Overhovedet var den ydre By fortrinsvis angrebet, hvorimod Kvarterne i den indre By kun havde forholdsvis faa Tilfælde. Af Forstæderne havde Brønshøj flest Tilfælde, hvorimod der ikke optraadte tyfoid Feber i Valby.

6 Tilfælde indenfor samme Familie indtraf Bodenhofsplads 12, 4 Tilfælde i Landskronatværgade 16, hvor Smitten hidførtes fra en Vaagekone paa Øresundshospitalet, 3 Tilfælde i Viborggade 3, Aarhusgade 74, Saksogade 52, Nørregade 51.

Anmeldte Tilfælde af **Febris typhoidea**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.*	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1882—1886	204	149	58	140	353	173	1077	313	117	161	241	331	248	1411	»	»	»	»	104	2592
1887—1891	109	186	55	135	248	140	873	234	118	139	167	320	544	1522	»	»	»	»	103	2498
1892—1896	56	143	62	76	209	175	721	186	106	121	90	184	295	972	»	»	»	»	47	1740
1897—1901	117	316	27	43	124	71	698	154	227	138	162	116	265	1062	6	5	»	11	15	1834
1902—1906	38	77	14	27	61	38	255	62	84	67	55	65	173	506	29	35	78	142	28	931
1907—1911	8	15	6	10	28	44	111	28	115	64	79	57	75	418	13	11	65	89	30	648
30 Aar gennemsnitlig aarlig	18	30	7	14	34	21	125	33	26	23	26	36	53	196	4	5	14	8	22	341
1912	»	2	1	1	2	8	14	17	9	1	11	3	7	48	»	»	1	1	12	75
1913	»	2	1	»	1	3	7	2	10	6	3	6	9	36	1	3	8	12	2	57
1914	»	4	»	3	8	7	22	3	12	6	7	»	14	42	2	8	3	13	»	77
1915	5	1	4	1	5	9	25	22	32	10	15	11	39	129	»	14	11	25	»	179

*) For Femaaret 1882—1886 er hele Garnisonen medregnet under St. Annæ Kvarter.

44 af de anmeldte vare Mænd, 68 Kvinder, 47 Børn mellem 5 og 15 Aar, 19 mellem 1 og 5 Aar og 1 Barn under et Aar.

Mange af Tilfældene var lette og 73 anmeldtes som Paratyfus, deraf 13 fra en lokal Epidemi i Vanløse.

I 1915 indtraf 10 Dødsfald af tyfoid Feber.

Døde af **Febris typhoidea**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—25 Aar		25—45 Aar		45—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				M	K	M	K	M	K	M	K	
1882—1886	3	22	27	41	15	38	31	16	13	7	7	220
1887—1891	»	13	20	29	27	38	22	10	9	2	5	175
1892—1896	»	6	22	25	16	34	24	10	10	»	2	149
1897—1901	»	6	26	38	35	43	35	19	18	»	5	225
1902—1906	»	3	7	8	12	27	11	6	7	3	1	85
1907—1911	2	1	6	14	8	15	12	7	6	»	2	73
30 Aar gennemsnitlig aarlig	»	2	4	5	4	6	4	2	2	»	1	39
1912	»	»	»	4	1	2	2	1	»	»	»	10
1913	»	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»	3
1914	»	»	»	5	1	3	1	2	1	»	»	13
1915	»	»	2	1	2	1	3	»	1	»	»	10

Mortalitetskvotienten var 0,02 pro Mille, altsaa forholdsvis lav trods Sygdommens større Udbredelse. Letalitetskvotienten var 5,6 pCt. eller næsten lige saa lav som i 1913, da den var 5,3; langt højere var den i det nærmest forudgaaende Aar 1914, da den var 16,9 pCt. Af 44 anmeldte voksne Mænd døde 2, af 68 anmeldte Kvinder 6, af 47 Børn fra 5—15 Aar 2, af 20 Børn under 5 Aar ingen.

Af de 179 anmeldte behandledes 152 eller 85 pCt. paa Hospital.

Febris typhoidea Døde paa 100,000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912	1913	1914	1915
Kristiania	7	8	6	12	13	2	1	1	2	2	2
København	17	12	9	9	8	4	2	2	1	3	2
Stockholm	24	15	12	5	3	2	2	2	1	6	2
London	23	15	14	15	9	8	3	3	3	3	3
Amsterdam	37	21	17	12	9	11	5	3	5	4	3
Rotterdam	21	16	9	22	11	11	6	5	4	4	»
Berlin	23	14	8	5	4	4	3	2	1	2	8
Hamburg	»	»	18	5	4	4	5	3	6	2	8

Som det fremgaar af ovenstaaende Sammenstilling, har den tyfoide Mortalitet i 1915 været forholdsvis lav i København i Sammenligning med de andre større Byer, som her ere medtagne.

Om Tyfusdiagnosestationens Virksomhed er fra Statens Serum Institut modtaget nedenstaaende Meddelelse:

I Løbet af 1915 modtoges ialt 539 Blodprøver til Undersøgelse. Disse stammede fra 503 Patienter, idet 36 Prøver repræsenterede Gentagelser af tidligere Undersøgelser enten for yderligere at sikre Diagnosen eller for at følge Svingningerne i Agglutinationsgraden.

	Antal Prøver	1/500	1/250	1/100	1/50	1/25	Ialt positive	Ingen Reaktion	Deraf senere Reaktion	Reaktion baade med Tyfus & Paratyfus
Januar	17	3(3)	1	1	1(1)	»	6	11	»	»
Februar	27	4(1)	2(1)	4	2	1(1)	11	16	1	2
Marts	40	3(2)	2(1)	3	1	»	8	32	»	1
April	53	2 1)	1	1	»	2	6	47	»	»
Maj	46	1(1)	2	»	3	»	6	40	1	»
Juni	38	4(2)	»	2(2)	3(1)	1	9	29	1	1
Juli	63	9(8)	3(3)	8(6)	6(2)	4(3)	25	38	2	5
August	81	31(23)	3(3)	13(8)	5(4)	4(2)	51	30	1	5
September	70	12(12)	1(1)	1	3(2)	4(2)	19	51	»	2
Oktober	33	1	2(1)	»	»	3(2)	5	28	»	1
November	32	7(6)	»	4(3)	1(1)	1	12	20	»	1
December	39	2(2)	1(1)	1(1)	1(1)	»	5	34	»	»
	539	79(66)	18(11)	38(20)	26(12)	20(10)	163	376	6	18

Tallene i Parentes angiver, hvor mange af Tilfældene der gav Reaktion med B. paratyphosus B.

Samtlige Blodprøvers Agglutinationsevne er undersøgt saavel overfor B. typhosus som overfor B. paratyphosus B. Om Prøvernes Resultat giver ovenstaaende Tabel nærmere Oplysning.

I 3 Tilfælde, hvor Reaktionen manglede, dyrkedes Tyfusbaciller fra Koaglet. I 4 Tilfælde, hvor Reaktionen manglede, dyrkedes Paratyfusbaciller fra Koaglet.

Epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse (Meningitis cerebrospinalis epidemica) optraadte i 1915 med 16 Tilfælde*) mod 8 i 1914, 11 i hvert af Aarene 1913 og 1912, 23 i 1911, 37 i 1910 og 71 i 1909. 13 af de anmeldte Tilfælde, d. e. 81 pCt., endte dødeligt.

*) Heri er ikke medregnet et Tilfælde af Cerebrospinalmeningitis, hvor der ikke fandtes Meningokokker i Cerebrospinalvædsken.

	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894
Anmeldte.....	172	27	15	9	25	44	44	44	12
døde	80	24	9	0	10	34	25	22	4
	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Anmeldte.....	16	36	34	161	61	26	19	20	10
døde	9	19	13	83	28	10	12	10	7
	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912
Anmeldte.....	9	10	7	6	10	71	37	23	11
døde	5	4	1	1	5	37	20	14	6
	1913	1914	1915						
Anmeldte.....	11	8	16						
døde	7	6	13						

Af Tilfældene optraadte 3 i hver af Maanederne Maj, Juni og Oktober, 2 i April, de øvrige spredte med et enkelt Tilfælde i hver af Maanederne Januar, Februar, Marts, August og December.

Af **Meningit. cerebr. spinal. ep.** anmeldtes	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Novb.	Decb.	Ialt
1886—1908	46	53	83	122	184	135	56	39	24	24	22	27	815
1909	1	»	»	6	25	18	7	5	2	2	1	4	71
1910	3	3	11	6	4	2	3	»	»	3	1	1	37
1911	5	5	8	»	1	1	1	»	»	1	»	1	23
1912	»	3	»	2	»	»	2	»	1	»	2	1	11
1913	»	1	1	1	1	2	2	1	»	2	»	»	11
1914	»	1	1	»	»	»	4	»	1	1	»	»	8
1915	1	1	1	2	3	3	»	1	»	3	»	1	16

3 Tilfælde anmeldtes fra Brønshøj og 3 fra Sundby, 2 fra Nørrebro og fra Blegdamskvarteret, men Tilfældene vare spredte og der fandtes ingen Ophobning i enkelte Bydele eller enkelte Ejendomme.

Af **Meningit. cer. sp. ep.** anmeldtes	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1886—1908	29	65	11	23	115	82	325	82	56	83	60	72	113	464	2	3	2	7	1	815
1909	2	3	»	2	5	3	15	3	7	6	11	10	8	45	3	6	2	11	»	71
1910	1	»	1	1	1	2	6	2	7	3	4	4	5	25	»	3	3	6	»	37
1911	»	3	»	1	1	»	5	2	4	1	5	»	3	15	»	1	2	3	»	23
1912	»	»	»	»	»	2	2	»	1	»	1	»	7	9	»	»	»	»	»	11
1913	»	»	»	»	3	1	4	»	3	1	»	1	2	7	»	»	»	»	»	11
1914	»	»	»	1	1	1	3	1	1	1	1	»	1	5	»	»	»	»	»	8
1915	»	»	»	»	»	1	1	1	1	2	2	1	1	8	1	3	3	7	»	16

De anmeldte Tilfældes og Dødsfaldenes Fordeling efter Køn og Aldersklasser fremgaar af følgende Oversigt:

Meningitis cerebrospin. ep.		0—5		5—15		15—25		over 25		Ialt		Tilsammen
		M.	K.	M.	K.	M	K.	M.	K.	M.	K.	
Anm. Tilf.	1899—1908	23	16	29	18	47	16	19	8	118	58	176
	1909	13	6	14	8	8	5	11	6	46	25	71
	1910	8	7	5	6	3	1	5	2	21	16	37
	1911	5	2	7	4	3	»	1	1	16	7	23
	1912	3	2	»	1	3	1	1	»	7	4	11
	1913	3	3	1	1	2	1	»	»	6	5	11
	1914	1	2	»	»	1	»	4	»	»	»	8
	1915	1	1	2	3	2	»	5	2	10	6	16
Døds-fald	1899—1908	9	8	13	8	19	8	15	3	56	27	83
	1909	6	3	8	5	3	4	6	2	23	14	37
	1910	2	4	3	5	»	»	3	3	8	12	20
	1911	4	1	3	2	3	»	»	1	10	4	14
	1912	3	1	»	»	1	»	1	»	5	1	6
	1913	2	2	1	1	»	1	»	»	3	4	7
	1914	1	1	»	»	»	»	4	»	»	»	6
	1915	1	1	1	2	»	»	5	3	7	6	13

5 af de Døde var Børn under 15 Aar, 2 Drenge og 3 Piger.

Alle de anmeldte Tilfælde behandledes paa Sygehus, deraf et paa Hærens Epidemisygehus.

Paa Foranstaltning af Statens Serum Institut blev i Aarets Løb, efter modtagen Meddelelse fra Stadslægekontoret, foretaget Undersøgelse paa Meningokokker i Næsesvælgrummet hos Medlemmer af Familier, i hvilke Cerebrospinalmeningitis var indtruffet. Hvor saadanne fandtes, blev de i den Anledning anvendelige Forholdsregler indskærpede.

Af **akut spinal Børnelamhed** (Poliomyelitis anterior acuta) anmeldtes 6 Tilfælde, det laveste Antal siden Aarene 1908 og 1909, da der anmeldtes henholdsvis 1 og 2 Tilfælde. I 1914 anmeldtes 17 Tilfælde og i 1911, som er det Aar, der hidtil har været mest hjemsøgt, 39 Tilfælde. Ialt er der, siden Sygdommen i 1905 optraadte epidemisk i København, anmeldt 166 Tilfælde.

Poliomyelit. ant. ac.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1905	»	»	»	»	»	»	3	9	6	4	2	2	26
1906	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2
1907	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	7	3	15
1908	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
1909	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	2
1910	»	»	»	»	»	»	»	1	7	5	»	4	17
1911	3	1	»	»	»	2	2	8	12	3	6	2	39
1912	»	1	1	1	»	2	3	4	3	1	1	1	18
1913	2	»	1	1	»	»	1	2	10	4	1	1	23
1914	2	2	»	2	»	2	1	4	1	1	2	»	17
1915	»	»	1	2	1	»	»	1	1	»	»	»	6

4 af Tilfældene anmeldtes i Foraarsmaanederne Marts—Maj.

Af **Poliomyelit. ant. ac.** anmeldtes	Gl. Byældre Del	Gl. Byyngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1905	»	»	»	2	»	1	3	»	»	2	7	2	7	18	»	2	3	5	»	26
1906	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2
1907	»	1	»	»	»	»	1	»	4	1	1	»	1	7	»	»	7	7	»	15
1908	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
1909	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	»	2
1910	»	2	»	»	2	3	7	»	»	»	3	4	2	9	»	»	1	1	»	17
1911	»	3	1	»	»	1	5	1	5	1	5	5	8	25	3	»	6	9	»	39
1912	»	»	»	»	»	1	1	»	4	1	2	2	4	13	2	»	2	4	»	18
1913	»	»	»	»	1	2	3	1	2	1	4	»	6	14	1	3	2	6	»	23
1914	1	1	»	2	1	1	6	»	2	3	1	1	3	10	»	»	1	1	»	17
1915	1	»	»	»	1	»	2	»	1	»	1	»	»	2	»	»	2	2	»	6

De faa Tilfælde var spredte over 5 af Byens Kvarterer.

Poliomyelit. ant. ac.	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	over 15 Aar	Ialt
1905	3	16	3	4	26
1906	»	1	1	»	2
1907	7	8	»	»	15
1908	1	»	»	»	1
1909	»	»	1	1	2
1910	3	11	3	»	17
1911	6	23	7	3	39
1912	1	12	4	1	18
1913	1	16	5	1	23
1914	2	7	7	1	17
1915	1	2	3	»	6

3 af de angrebne var mellem 5 og 15 Aar, de øvrige under 5 Aar. 3 af de angrebne Børn var af Mandkøn, 3 af Kvindekøn.

I intet Tilfælde er Poliomyelitis i Aarets Løb opført som Dødsaarsag.

I et af Tilfældene syntes Smitten at maatte henføres til et Besøg i Sverig.

5 af de angrebne behandledes paa Hospital.

Af **ondartet Halssyge** (Diphtheria faucium et laryngis) anmeldtes 1371 Tilfælde eller 2,75 pro Mille af Befolkningen. Antallet var højere end i de 3 foregaaende Aar, men lavere end i noget af Aarene fra 1908 til 1911. I Aarene fra 1904 til 1907 var Tilfældenes Antal en Del lavere, men i 1901 og i en lang Række forudgaaende Aar gennemgaaende langt højere.

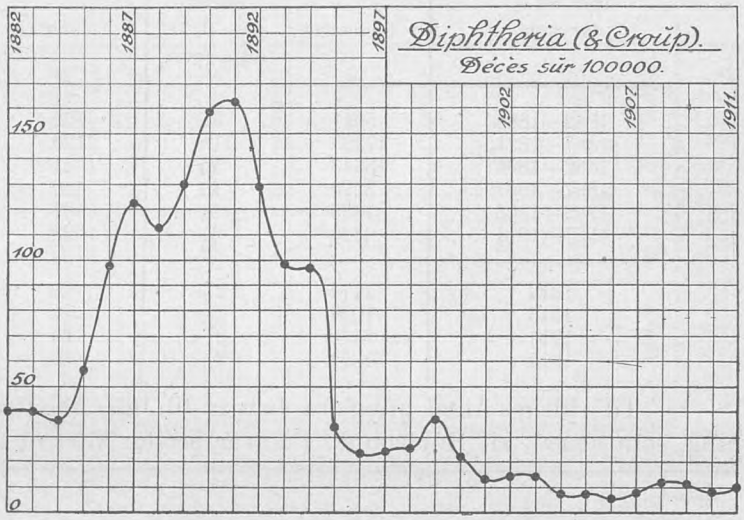

Aar	Indbygger-antal	Diphtheria faucium & laryngis				
		Anmeldte Tilfælde		Døde		
		Ialt	Af 1000 Indb.	Ialt	Af 100 anmeldte	Af 1000 Indb.
1882	255000	758	2.97	103	13.6	0.40
1883	263000	710	2.70	104	14.6	0.40
1884	274000	714	2.61	105	14.7	0.38
1885	284000	995	3.50	163	16.4	0.57
1886	289000	1834	6.35	287	15.6	0.99
1887	295000	2470	8.37	359	14.5	1.22
1888	303500	2972	9.79	341	11.5	1.12
1889	308600	3477	11.27	401	11.5	1.30
1890	314600	4418	14.04	501	11.3	1.59
1891	319000	4091	12.82	518	12.7	1.62
1892	323000	3622	11.21	417	11.5	1.29
1893	327000	3135	9.58	322	10.3	0.98
1894	331300	3339	10.08	320	9.6	0.97
1895	335700	1905	5.67	114	6.0	0.34
1896	340500	1642	4.83	78	4.8	0.23
1897	345000	1622	4.70	85	5.2	0.24
1898	349000	1513	4.34	86	5.7	0.25
1899	354000	2297	6.49	131	5.7	0.37
1900	358000	1572	4.39	77	4.9	0.22
1901	381000	1266	3.32	51	4.0	0.13
1902	411000	1120	2.73	58	5.2	0.14
1903	417000	1207	2.90	59	4.9	0.14
1904	423000	884	2.09	31	3.5	0.07
1905	425000	718	1.69	29	4.0	0.07
1906	432000	756	1.72	20	2.6	0.05
1907	439000	1008	2.30	34	3.4	0.08
1908	445000	1416	3.18	53	3.7	0.12
1909	450000	1200	2.67	51	4.2	0.11
1910	459000	1384	3.02	38	2.7	0.08
1911	465000	1617	3.48	47	2.9	0.10
1912	473500	1174	2.49	29	2.5	0.06
1913	483000	1084	2.24	25	2.3	0.05
1914	492000	1169	2.38	31	2.7	0.06
1915	498000	1371	2.75	35	2.6	0.07

I Forhold til Folkemængden var Dødsfaldenes Antal lidt højere end i de tre forudgaaende Aar, men lavere end i Aarene fra 1907 til 1911. Letaliteten var lav og svarede omtrent til Gennemsnittet for de sidste 5 Aar.

Diphtheria faucium et laryngis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Difteri og Croup		
	I Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	I Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5011	3.6	762	15.2	0.58
1887—1891	17428	11.3	2120	12.2	1.55
1892—1896	13643	8.3	1251	9.2	0.84
1897—1901	8270	4.6	430	5.2	0.79
1902—1906	4685	2.2	197	4.2	0.20
1907—1911	6625	3.0	223	3.4	0.10
1912	1174	2.49	29	2.5	0.06
1913	1084	2.24	25	2.3	0.05
1914	1169	2.38	31	2.7	0.06
1915	1371	2.75	35	2.6	0.07

Tilfældenes Antal aftog fra Januar til Juli, derefter indtraadte en mindre Stigning, som naaede sit Højdepunkt i November for atter at falde i Aarets sidste Maaned.

Anmeldte Tilf. af Diphtheria faucium et laryngis	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	445	385	389	342	344	364	373	340	360	526	565	578	5011
1887—1891	1622	1400	1531	1363	1406	1625	1531	1275	1249	1402	1524	1500	17428
1892—1896	1303	1148	1359	1109	1155	1249	1131	934	948	1086	1109	1112	13643
1897—1901	869	731	790	712	691	675	518	571	609	672	774	658	8270
1902—1906	560	456	454	382	376	322	284	289	318	406	390	448	4685
1907—1911	902	626	630	582	506	460	292	329	445	637	647	669	6625
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	190	152	171	150	149	156	138	125	131	158	167	165	1859
1912	137	117	132	111	95	79	54	60	95	81	101	112	1174
1913	103	97	66	82	57	57	49	66	109	120	139	139	1084
1914	132	110	98	71	87	69	37	63	88	133	147	134	1169
1915	187	134	126	119	99	94	53	91	113	93	141	121	1371

Af Byens Kvarterer var Østerbro og Vesterbro forholdsvis stærkt hjemsøgte; i intet af de øvrige Kvarterer var Tilfældenes Antal usædvanlig lavt.

Anmeldte Tilfælde af Diphtheria faucium et laryngis	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø.-Kv.	St. Annæ V.-Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	Forstæder	Havn og Red	Hele Byen
1882—1886	461	342	123	184	454	374	1938	599	247	323	313	555	1029	3066	»	»	»	»	7	5011
1887—1891	704	1382	363	451	2246	1106	6252	1986	1057	1716	1306	1927	2927	10919	»	»	»	»	257	17428
1892—1896	526	1129	281	430	1083	815	4264	1631	1031	1834	1109	1450	2197	9252	»	»	»	»	127	13643
1897—1901	207	633	124	162	717	480	2331	819	692	997	815	770	1609	5702	6	186	»	192	45	8270
1902—1906	83	185	58	111	252	162	851	372	554	483	572	380	758	3119	131	228	330	689	26	4685
1907—1911	120	197	64	95	280	204	960	419	1125	690	866	494	1038	4652	157	329	491	977	36	6625
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	70	196	34	48	167	105	507	194	124	201	166	176	319	1224	36	68	82	169	17	»
1912	18	40	7	27	54	57	203	102	122	103	154	79	191	751	28	52	140	220	»	1174
1913	16	36	7	20	48	55	182	68	118	107	116	96	156	641	47	71	139	257	4	1084
1914	13	30	9	7	42	51	152	80	143	106	113	86	165	693	77	61	183	321	3	1169
1915	24	57	15	38	61	65	260	68	214	99	143	73	223	820	64	76	134	274	17	1371

Der indtraf ialt 35 Dødsfald, deraf 24 af Svælgdifteri og 11 af Strubehoste. I Morbiditetsstatistiken har disse to Former siden 1907 været opførte under et. Dødsfaldene var spredte over alle Aarets Maaneder; flest indtraadte i Januar.

Døde af **Diphtheria faucium et laryngis**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	74	62	74	39	72	42	55	42	44	95	81	82	762
1887—1891	218	178	218	199	175	154	152	127	135	143	195	226	2110
1892—1896	137	130	126	117	110	102	97	67	68	94	85	118	1251
1897—1901	54	43	52	37	41	23	25	25	27	22	37	44	430
1902—1906	25	17	22	17	26	12	13	13	8	20	14	10	197
1907—1911	26	22	26	25	24	10	10	6	18	16	17	23	223
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	18	15	17	14	15	11	12	9	10	13	14	17	165
1912	3	3	4	5	3	2	1	2	1	2	2	1	29
1913	5	»	1	1	1	1	1	1	»	4	4	6	25
1914	4	3	1	3	2	4	1	»	2	2	8	1	31
1915	6	4	4	1	1	3	2	2	4	2	4	2	35

I Gennemsnit døde aarlig af Difteri (og Croup) i de forskellige Aldersklasser:

Døde af **Diphtheria faucium et laryngis**	0—1 Aar	1—2 Aar	2—3 Aar	3—4 Aar	4—5 Aar	5—10 Aar	10—15 Aar	15—20 Aar	over 20 Aar	Ialt
1882—1886	14	31	31	19	18	31	4	1	3	152
1887—1891	27	67	69	69	52	102	20	6	12	425
1892—1896	16	52	45	33	30	52	11	4	7	250
1897—1901	9	14	15	13	9	19	4	1	2	86
1902—1906	8	7	5	5	5	6	2	»	1	39
1907—1911	7	6	6	6	4	10	3	»	1	45
1912	4	6	4	6	3	6	»	»	»	29
1913	4	1	5	2	5	7	»	»	1	25
1914	3	6	1	2	2	14	3	»	»	31
1915	4	7	4	3	»	12	1	1	3	35

Letalitetskvotienten, som for det samlede Antal anmeldte Tilfælde var 2,6 Procent, var i 0—1 Aars Alderen 12,9 pCt., i Aldersklassen 1—5 Aar var den 4,0 pCt., i Aldersklassen 5—15 Aar 1,9 pCt.; 307 Tilfælde blandt Voksne anmeldtes, og af dem døde 4 Kvinder, nemlig 2 i Alderen mellem 15 og 25 og 2 i Alderen mellem 45 og 55 Aar.

1226, ɔ: c. 89 pCt. af alle anmeldte behandledes paa Hospital, deraf 65 paa Hærens Epidemisygehus.

Ifølge Meddelelse fra Difteridiagnosestationen undersøgtes i 1915 ialt 3213 Kulturer, af hvilke 3024 var indsendte af Byens Læger, medens 189 hidrørte fra Patienter, som var udskrevne fra Hospitalet som Bacilbærere og derfor var under Observation. Af de førstnævnte indeholdt 765 og af de sidstnævnte 102 Difteribaciller, medens Undersøgelsen i henholdsvis 2259 og 87 Tilfælde gav negativt Resultat.

Diphtheria faucium et laryngis Døde paa 100000 Indb.	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911	1912	1913	1914	1915
Rotterdam	44	31	31	30	17	10	9	7	6	6	»
København	45	125	104	26	11	10	10	6	5	6	7
Kristiania	86	238	49	10	30	39	19	21	21	14	8
Amsterdam	130	61	39	19	11	9	7	8	10	11	9
Stockholm	107	71	95	52	25	16	13	8	7	17	9
London	41	43	59	47	20	14	14	10	10	16	16
Berlin	172	91	76	31	17	26	42	31	27	28	33
Hamborg	»	»	44	16	18	28	68	44	42	34	50

I Sammenligning med andre store Byer var København i 1915 gunstig stillet med Hensyn til Difteridødelighed.

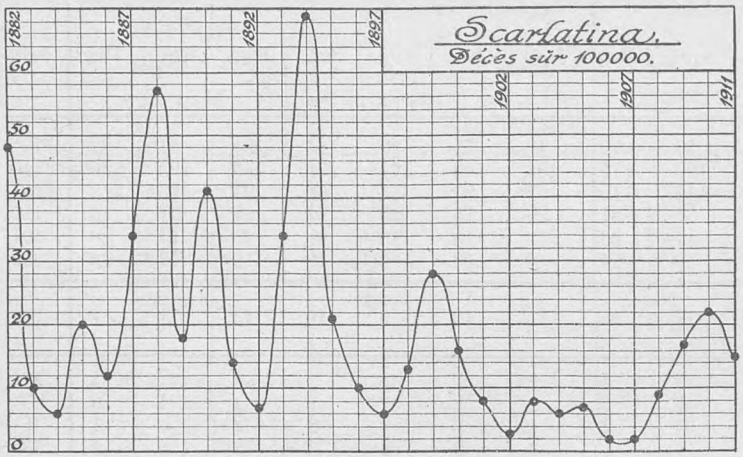

Skarlagensfeber (Scarlatina) anmeldtes i 1915 med 1616 Tilfælde mod 1550 i 1914. For hvert Tusinde Indbyggere anmeldtes 3,24 Tilfælde mod 3,15 i 1914. Siden 1913, da der anmeldtes 2,84 Tilfælde for hvert Tusinde Indbyggere, er der saaledes bemærket en svag Opgang i Tilfældenes Antal, men sammenlignet med en længere Aarrække var Antallet dog langtfra højt. I 1912 anmeldtes 1752 Tilfælde, i 1911 2361 Tilfælde og i 1910 var Antallet 3118.

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina i 1882—1915
i pro Mille af Befolkningen

1882	5.15	1887	5.00	1892	2.56	1897	4.16	1902	2.69	1907	2.28	1912	3.70
1883	2.74	1888	6.06	1893	9.02	1898	5.89	1903	4.82	1908	4.30	1913	2.84
1884	2.14	1889	3.65	1894	16.38	1899	10.95	1904	4.16	1909	4.91	1914	3.15
1885	5.18	1890	6.55	1895	5.49	1900	6.53	1905	3.29	1910	6.79	1915	3.24
1886	4.51	1891	4.38	1896	4.55	1901	3.27	1906	1.84	1911	5.08		

Scarlatina	Anmeldte Tilfælde		Døde af Scarlatina		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5418	4.0	255	4.7	0.19
1887—1891	8115	5.1	505	6.2	0.33
1892—1896	13014	7.8	468	3.5	0.28
1897—1901	11005	6.2	250	2.3	0.14
1902—1906	7070	3.4	107	1.5	0.05
1907—1911	10605	4.7	291	2.5	0.13
1912	1752	3.7	72	4.1	0.15
1913	1375	2.8	52	3.8	0.11
1914	1550	3.1	50	3.2	0.10
1915	1616	3.2	30	1.9	0.06

Tilfældenes Antal var lavest i August (105 Tilfælde) og højest i September (194 Tilfælde), men Svingningerne var ikke store og Antallet for de enkelte Maaneder var endnu ved Aarets Slutning ret stort.

Anmeldte Tilfælde af **Scarlatina**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	474	437	464	385	464	445	428	395	472	538	473	443	5418
1887—1891	867	690	690	491	344	547	637	528	698	806	911	906	8115
1892—1896	1502	1236	1157	992	896	933	796	663	903	1169	1360	1407	13014
1897—1901	1111	851	911	715	903	990	772	733	962	1001	1096	960	11005
1902—1906	706	622	533	474	408	447	413	600	689	789	769	620	7070
1907—1911	1243	994	890	888	839	681	622	709	897	857	938	1047	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	163	161	155	131	128	135	122	118	154	172	185	176	1841
1912	163	135	104	106	120	80	105	125	216	192	230	176	1752
1913	146	120	128	113	109	81	58	80	123	142	155	120	1375
1914	88	97	119	82	61	81	112	121	147	257	205	180	1550
1915	167	153	118	139	109	127	111	105	194	155	110	128	1616

Morbiditetskvotienten var højest i Brønshøj (4,3 p. M.), derefter i Valby (3,9 p. M.), Blaagaardskvarteret (3,8 p. M.), Blegdamskvarteret (3,7 p. M.), Ydre Nørrebro og Vesterbrokvarteret (3,6 p. M.), Østerbro (3,1 p. M.). Lavest var den i den gamle Bys yngre Del (2,0 p. M.), i den gamle Bys ældre Del, Gammelholm og St. Annæ østre Kvarter (2,2 p. M.).

Anmeldte Tilfælde af **Scarlatina**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1882—1886	554	412	193	183	600	423	2365	607	385	342	370	726	612	3042	»	»	»	»	11	5418
1887—1891	304	596	156	167	824	548	2595	899	657	817	714	776	1644	5507	»	»	»	»	13	8115
1892—1896	467	1083	240	379	1206	1034	4409	1566	991	1510	873	1546	2040	8526	»	»	»	»	79	13014
1897—1901	282	635	150	283	966	481	2797	1166	1131	1350	1283	1121	1996	8047	33	47	»	80	81	11005
1902—1906	144	256	86	122	381	305	1294	635	917	633	731	581	1135	4632	197	248	680	1125	19	7070
1907—1911	160	258	61	126	527	423	1555	548	1676	866	1296	795	1933	7114	256	507	1170	1933	3	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	64	108	30	42	150	107	500	181	192	184	176	185	282	1229	44	73	185	285	7	»
1912	27	42	12	15	57	147	300	83	226	105	361	172	249	1196	34	106	107	247	9	1752
1913	14	42	10	23	82	88	259	70	182	186	166	110	155	869	57	54	130	241	6	1375
1914	11	41	6	12	74	49	193	77	220	105	240	122	296	1060	32	123	140	295	2	1550
1915	23	34	12	19	58	84	230	111	208	128	203	136	267	1053	76	59	190	321	12	1616

Tilfældenes Fordeling paa de forskellige Aldersklasser frembød intet usædvanligt. Henved 61 pCt. af de anmeldte var Børn mellem 5 og 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde af **Scarlatina**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	97	1963	2735	623	5418
1887—1891	158	2791	4393	823	8115
1892—1896	145	3405	6971	2493	13014
1897—1901	121	3164	5697	2023	11005
1902—1906	124	2293	3733	920	7070
1907—1911	84	3075	6341	1105	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	24	556	996	266	1841
1912	12	542	1051	147	1752
1913	11	362	872	130	1375
1914	12	397	987	154	1550
1915	9	418	981	208	1616

Scarlatina opførtes i 1915 i 30 Tilfælde som Dødsaarsag.

Døde af **Scarlatina**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	23	13	18	25	24	39	21	22	20	19	18	13	255
1887—1891	44	56	47	28	19	34	41	31	30	45	63	67	505
1892—1896	54	59	39	36	46	31	28	24	19	31	46	55	468
1897—1901	27	30	30	18	18	17	13	16	14	23	20	24	250
1902—1906	5	9	11	11	7	11	5	5	10	12	16	5	107
1907—1911	27	29	42	28	32	27	22	16	11	15	17	25	291
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	6	7	6	5	5	5	4	4	3	5	6	6	63
1912	3	8	4	6	3	6	3	7	2	5	11	14	72
1913	9	10	6	5	7	4	1	»	3	3	4	»	52
1914	8	6	1	5	1	4	5	6	4	4	3	3	50
1915	6	4	5	5	1	1	5	»	2	1	»	»	30

Letaliteten var 1,9 pCt., lavere end i de nærmest forudgaaende Aar, men ikke saa lav som i Femaaret 1902—1906, da den i Gennemsnit var 1,5 pCt.; i ingen af Aarets Maaneder var Letaliteten paafaldende høj. I Alderen 0—1 Aar døde ingen af de 9 anmeldte, i Alderen 1—5 Aar var Letaliteten 3,0 pCt., 5—15 Aar 1,0 pCt. Af 208 angrebne i Alderen over 15 Aar døde 7 (3,4 pCt.).

Letaliteten var forholdsvis høj paa Vesterbro, hvor der døde 3 pCt. af de anmeldte.

Mortaliteten var i 1915 0,06 p. M. af Befolkningen, medens den i 1914 var 0,10, i 1913 0,11, i 1912 0,15 og i Aarene 1907—1911 gennemsnitlig 0,13.

Paa Hospital behandledes i 1915 1482 Skarlagensfeberpatienter eller henimod 92 pCt. af det samlede Antal, deraf 50 paa militært Sygehus.

Scarlatina Døde paa 100000 Indb.	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911	1912	1913	1914	1915
Rotterdam	32	10	18	6	4	14	2	8	7	1	»
Amsterdam	44	4	3	3	2	4	1	3	2	2	3
Kristiania	68	71	25	8	6	4	6	7	9	18	4
København	23	33	29	15	6	10	15	15	11	10	6
London	42	24	24	14	10	10	4	4	4	7	7
Stockholm	66	76	61	15	14	16	8	7	3	5	11
Hamborg	»	»	21	6	30	11	15	12	14	10	12
Berlin	52	17	28	24	20	17	20	15	14	15	13

Skarlagensfeberdødeligheden i København var i 1915 lavere end i de fleste andre Byer, hvormed den her sammenstilles.

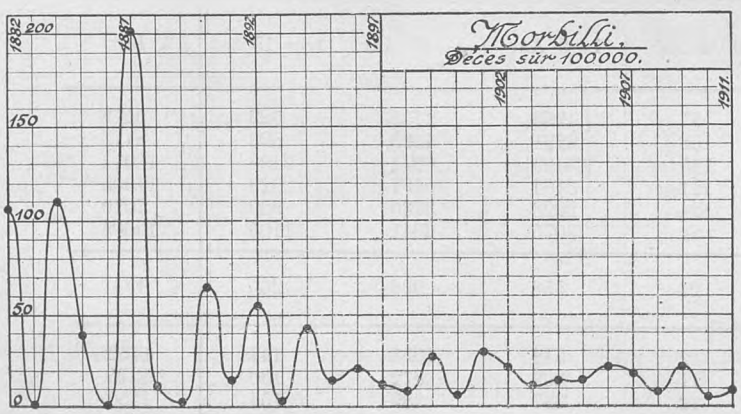

Af **Mæslinger** (Morbilli) anmeldtes i 1915 1855 Tilfælde, et lavere Tal end i noget Aar siden Aar 1900. Morbiditetskvotienten blev 3,7 p. M., i Aar 1900 3,1, men i 1914, da der anmeldtes 4914 Tilfælde var den 10,0.

Anmeldte Tilfælde af Mæslinger 1882—1915

i pro Mille af Befolkningen.

1882	30.07	1887	39.82	1892	14.62	1897	5.74	1902	8.34	1907	10.71	1912	6.46
1883	0.31	1888	2.73	1893	3.90	1898	4.82	1903	6.59	1908	6.24	1913	8.39
1884	24.10	1889	0.52	1894	15.66	1899	9.92	1904	7.81	1909	10.44	1914	9.99
1885	6.82	1890	19.52	1895	6.79	1900	3.10	1905	8.80	1910	4.38	1915	3.72
1886	0.31	1891	5.54	1896	16.03	1901	16.26	1906	10.70	1911	8.85		

Antallet af Anmeldelser i Forhold til Folkemængden var saaledes usædvanlig lavt, men har dog i den siden 1882 forløbne Aarrække 5 Gange været endnu lavere, nemlig i Aarene 1883, 1886, 1888, 1889 og 1900.

Morbilli	Anmeldte		Døde af Morbilli		
	Tilfælde i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	16404	12.48	689	4.2	0.51
1887—1891	20631	13.63	898	4.4	0.60
1892—1896	18902	11.40	461	2.4	0.28
1897—1901	14479	7.97	335	2.3	0.17
1902—1906	17740	8.45	357	2.0	0.17
1907—1911	16205	8.12	277	1.5	0.12
1912	3059	6.46	37	1.2	0.08
1913	4057	8.39	34	0.3	0.07
1914	4914	9.99	65	1.3	0.13
1915	1855	3.72	27	1.4	0.05

Antallet af anmeldte Tilfælde faldt i Aarets første 5 Maaneder, steg derpaa atter og naaede et Højdepunkt i Juni for derefter paany at falde. I September anmeldtes kun 44 Tilfælde, men derefter indtraadte en ny Stigning og i Aarets sidste Maaned anmeldtes et større Antal Tilfælde end i nogen anden af Aarets Maaneder.

Anmeldte Tilfælde af Morbilli	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	1937	3070	2427	1082	413	368	493	481	495	1205	2497	1936	16404
1887—1891	633	392	397	638	1154	2152	2693	1785	2311	4338	2806	1332	20631
1892—1896	1166	909	1204	1898	1865	1688	1129	561	739	1862	3042	2839	18902
1897—1901	3121	2587	2241	1359	927	774	413	233	288	416	855	1265	14479
1902—1906	1955	1483	1640	1890	2027	2009	1312	568	572	964	1455	1865	17740
1907—1911	1291	1145	1479	1819	2703	3039	1743	602	571	801	1474	1588	18205
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	303	320	313	290	303	334	259	141	166	320	404	361	3545
1912	481	433	382	304	338	398	309	140	114	75	50	71	3095
1913	142	182	255	378	510	601	389	213	227	317	394	449	4057
1914	706	854	840	586	596	558	199	81	71	124	107	192	4914
1915	156	126	138	93	192	279	241	95	44	62	125	304	1855

Tilfældenes Antal var i alle Maaneder lavere end Gennemsnittet for de 30 Aar 1882—1911.

Anmeldte Tilf. af **Morbilli.**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	1547	1321	635	964	2009	1274	7750	1624	1057	1032	1079	1941	1910	8643	»	»	»	»	11	16404
1887—1891	963	1766	481	493	2172	1428	7303	2446	1273	1815	1641	2539	3556	13270	»	»	»	»	58	20631
1892—1896	734	1225	373	464	1787	1326	5909	1845	1993	2203	1561	2076	3296	12973	»	»	»	»	20	18902
1897—1901	412	942	223	320	1061	772	3730	1544	2133	1477	973	1459	2861	10447	179	97	»	276	26	14479
1902—1906	358	719	200	325	1165	805	3572	1481	2230	1431	1833	1357	3187	11519	697	531	1408	2636	11	17740
1907—1911	379	479	163	280	822	893	3016	1117	2644	1235	2359	1221	3379	11955	825	703	1678	3206	28	18205
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	146	205	69	95	301	217	943	153	310	306	315	353	606	2294	155	121	309	556	5	3545
1912	67	124	35	41	159	197	623	188	452	235	342	204	370	1791	87	144	442	673	8	3095
1913	65	114	29	47	231	196	682	226	759	231	436	207	634	2493	265	155	457	877	5	4057
1914	80	61	30	46	183	223	623	377	638	372	861	332	752	3332	214	241	495	950	9	4914
1915	33	76	13	10	60	125	317	103	199	129	238	130	425	1224	50	36	228	314	»	1855

I intet af Byens Kvarterer havde Sygdommen stor Udbredelse, men Vesterbro var forholdsvis mest hjemsøgt.

Anmeldte Tilfælde af **Morbilli**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1195	7554	6519	1136	16404
1887—1891	1429	10002	8197	1003	20631
1892—1896	1004	8753	8393	752	18902
1897—1901	761	6655	6366	697	14479
1902—1906	991	8687	7456	606	17740
1907—1911	912	8970	7732	491	18205
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	210	1654	1489	155	3545
1912	139	1547	1338	71	3095
1913	142	1844	1962	109	4057
1914	205	2241	2377	91	4914
1915	73	879	861	42	1855

For 27 Dødsfald opføres Mæslinger i 1915 som Dødsaarsag. Letalitetskvotienten, som i 1913 var sunket til 0,8 for hvert 100 anmeldte Tilfælde, er derved steget til 1,4 pCt., mener dog endnu lavere end Gennemsnittet for Aarene 1907—1911. Mortaliteten af Mæslinger var i 1915 0,05 pCt., det samme lave Tal som i 1910; i 1893 var Tallet endnu lavere, nemlig 0,04 pCt.

Døde af **Morbilli**	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	76	88	98	57	23	18	15	25	21	36	115	122	689
1887—1891	29	12	13	9	29	66	88	104	101	219	174	54	898
1892—1896	20	23	23	74	89	52	25	15	10	22	55	53	461
1897—1901	65	50	69	46	28	14	10	5	6	3	18	21	335
1902—1906	37	28	35	49	35	34	22	22	17	20	18	40	357
1907—1911	21	20	39	37	31	29	28	10	6	11	28	17	277
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	8	7	9	9	8	7	6	6	5	10	14	10	101
1912	4	1	7	8	3	4	9	»	»	»	»	1	37
1913	1	1	»	3	2	3	5	4	»	4	6	5	34
1914	3	15	14	10	7	5	5	»	»	2	2	2	65
1915	5	1	5	5	2	2	3	2	»	1	1	»	27

De fleste Dødsfald indtraf i Januar, Marts og April.

14 Dødsfald indtraf blandt Børn under 1 Aar, 12 blandt Børn mellem 1 og 5 Aar (deraf 7 i 2det Leveaar) og et hos et Barn mellem 5 og 10 Aar.

Af Mæslingetilfældene behandledes 142, d. e. c. 7,6 pCt. paa Hospital, deraf 12 paa Militærsygehus.

Morbilli Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912	1913	1914	1915
Kristiania	40	73	37	18	27	10	27	24	8	0	0
København	52	57	27	15	19	15	9	8	7	13	5
Stockholm	42	34	52	18	11	13	1	30	0	18	6
Hamburg	»	»	28	15	19	14	13	10	13	10	12
Berlin	37	25	18	20	21	18	9	11	9	15	15
Amsterdam	41	44	24	21	51	32	29	27	23	25	15
Rotterdam	40	45	15	16	48	25	11	23	11	29	»
London	64	63	60	57	45	14	57	40	35	31	50

I de her opførte Byer, London dog undtagen, var Mæslingedødeligheden gennemgaaende lavere end i 1914.

Af **Kighoste** (Tussis convulsiva) anmeldtes 1411 Tilfælde mod 722 i 1914, altsaa omtrent det dobbelte Antal. Paa hvert 1000 Indbyggere anmeldtes 2,8 Tilfælde, et i Sammenligning med Tallene fra en længere Aarrække ikke særlig højt Tal.

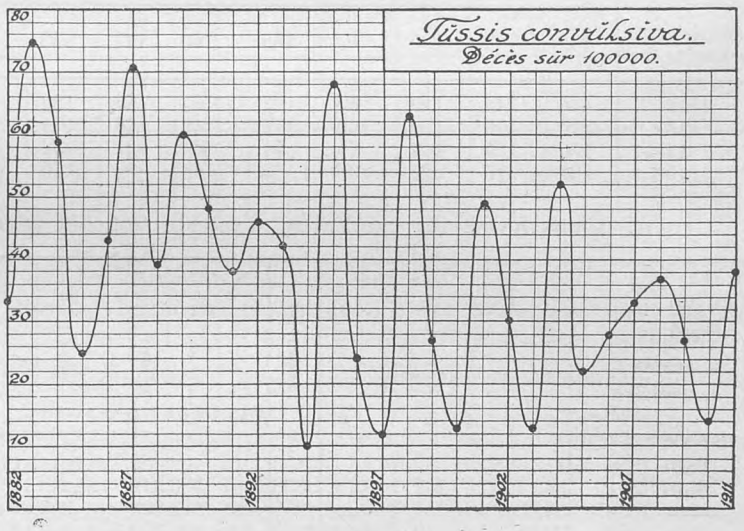

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva 1882—1915

paa 1000 Indbyggere.

1882	4.50	1887	9.28	1892	7.07	1897	1.87	1902	3.98	1907	5.48	1912	3.44
1883	9.68	1888	4.70	1893	5.87	1898	9.31	1903	2.71	1908	4.29	1913	4.24
1884	8.79	1889	7.60	1894	1.87	1899	3.16	1904	6.77	1909	3.26	1914	1.46
1885	2.88	1890	6.05	1895	9.74	1900	1.20	1905	3.55	1910	1.67	1915	2.88
1886	5.94	1891	4.48	1896	3.04	1901	6.50	1906	3.46	1911	5.47		

Tussis convulsiva	Anmeldte Tilfælde		Døde af Tussis convulsiva		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	8612	6.3	620	7.2	0.47
1887—1891	10122	6.4	784	7.7	0.51
1892—1896	9122	5.5	625	6.8	0.38
1897—1901	7748	4.3	591	7.6	0.33
1902—1906	8602	4.1	617	6.9	0.28
1907—1911	9072	4.0	672	7.7	0.30
1912	1628	3.4	98	6.0	0.21
1913	2045	4.2	131	6.4	0.27
1914*)	722	1.5	40 (62)	5.5 (8.6)	0.08 (0.12)
1915*)	1411	2.8	37 (78)	2.6 (5 5)	0.07 (0.16)

Tilfældenes Antal var lavest i Februar og overhovedet lavt i Aarets første 7 Maaneder. Fra August begyndte en Stigning, som vedvarede til Aarets Slutning; i December anmeldtes 409 Tilfælde.

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	788	649	710	671	594	642	654	749	660	711	911	873	8612
1887—1891	1104	1137	1061	984	893	804	717	683	549	627	831	732	10122
1892—1896	716	705	841	897	857	888	821	829	702	692	654	520	9122
1897—1901	487	342	579	598	713	774	780	905	876	691	568	435	7748
1902—1906	959	858	948	891	761	674	577	653	496	576	582	627	8602
1907—1911	809	753	811	808	908	819	740	781	697	554	646	646	9072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	162	148	165	162	158	153	143	153	133	128	140	128	1776
1912	146	145	119	82	102	157	165	128	136	106	164	178	1628
1913	210	172	120	160	162	159	146	174	147	192	233	169	2045
1914	158	135	112	75	54	32	31	32	14	22	18	39	722
1915	32	15	25	39	65	50	52	110	124	174	316	409	1411

Af Byens Kvarterer var Valby, Vesterbro og det ydre Nørrebro mest hjemsøgte.

Ameldte Tilfælde af Tussis convulsiva	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Bjerglam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	712	688	295	352	1072	734	3853	916	462	489	728	1022	1141	4758	»	»	»	»	1	8612
1887—1891	362	760	235	262	959	780	3358	1267	586	942	948	1240	1781	6764	»	»	»	»	»	10122
1892—1896	330	688	184	254	866	733	3055	983	814	999	600	968	1702	6066	»	»	»	»	1	9122
1897—1901	222	538	127	170	744	434	2235	895	906	850	454	768	1477	5350	93	66	»	159	4	7748
1902—1906	219	308	110	135	457	382	1611	688	1208	776	890	728	1414	5704	340	261	682	1283	4	8602
1907—1911	120	178	52	113	346	547	1362	551	1422	770	658	592	1691	6072	634	266	732	1632	»	9072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	65	105	33	43	148	120	516	120	147	128	156	177	307	1157	97	54	141	278	»	»
1912	36	41	6	8	65	133	289	121	210	163	213	118	260	1085	97	56	100	253	1	1628
1913	26	64	12	27	75	118	322	121	326	130	244	183	328	1332	115	88	187	390	1	2045
1914	12	30	5	3	35	36	121	52	93	25	79	58	112	419	79	24	80	122	»	722
1915	13	18	10	20	28	69	158	56	148	120	198	126	263	911	165	28	149	342	»	1411

*) Statistiken for de Døde i 1914 og 1915 angaar kun de indenfor Københavns Grænser indtrufne Dødsfald af Kighoste. For Dødsfaldene paa en under Københavns Kommune henhørende Klinik udenfor Byen, som fra et epidemiologisk Synspunkt maa medregnes, er nedenfor gjort Rede (jvnfr. S. 21) og de Tal, som fremkommer, naar Dødsfaldene paa Kliniken medregnes, er paa Tabellen anførte i Parentes.

Aldersfordelingen frembød intet usædvanligt; henimod en Syvendedel af Tilfældene indtraf blandt Børn i det første Leveaar.

Anmeldte Tilfælde af **Tussis convulsiva**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1362	4830	2252	168	8612
1887—1891	1648	5623	2698	153	10122
1892—1896	1497	5028	2431	166	9122
1897—1901	1313	4297	1994	144	7748
1902—1906	1477	4829	2136	160	8602
1907—1911	1767	5118	2041	146	8072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	302	991	452	31	1776
1912	313	916	374	25	1628
1913	395	1154	458	38	2045
1914	129	393	178	22	722
1915	197	755	433	25	1411

Paa Københavns Mortalitetstabel for 1915 er opført 37 Dødsfald af Kighoste, men dette forholdsvis lave Tal skyldes for en Del den Omstændighed, at flere af de alvorligste Tilfælde er behandlede paa en Klinik udenfor Byens Grænse.

Døde af **Tuss. conv.**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	50	54	66	46	41	44	44	51	51	45	60	68	620
1887—1891	72	94	72	103	77	69	57	57	42	40	40	61	784
1892—1896	46	42	69	48	58	55	61	60	42	48	49	47	625
1897—1901	34	44	37	40	65	58	55	68	71	44	40	35	591
1902—1906	53	57	81	81	72	44	53	38	47	38	22	31	617
1907—1911	54	68	74	77	76	53	65	48	33	28	36	50	672
Gennemsnitlig aarlig (30) Aar	10	12	13	13	13	11	11	11	10	8	8	10	130
1912	11	10	8	12	8	11	10	3	3	4	5	13	98
1913	13	8	10	19	20	12	6	5	9	11	13	5	131
1914	10	11	11	3	»	1	1	3	»	»	»	»	40
1915	1	»	1	1	3	1	2	»	1	6	8	13	37

28 af Dødsfaldene indtraf i Aarets sidste 3 Maaneder, deraf 13 i December. I første Leveaar døde 30 Børn af Kighoste, 6 i andet og 1 i tredie Leveaar, ingen i de højere Aldersklasser.

Paa Dr. med. Adolph Meyers Klinik paa Platanvejen (Frederiksberg) indlagdes af Københavns Kommune 186 Kighostepatienter (ca. 13,2 pCt. af de anmeldte); af disse døde 41, nemlig 24 i Alderen under 1 Aar, 10 i Alderen 1—2 Aar, 4 i Alderen 2—3, 1 i Alderen 3—4 og 2 i Alderen 5—10 Aar. Tilfældene var komplicerede og 4 af de indlagte var moribunde ved Indlæggelsen. Paa andre Hospitaler indlagdes 20 Kighostepatienter. Ialt behandledes henimod 15 pCt. af Tilfældene paa Hospital.

Tussis convulsiva Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911	1912	1913	1914	1915
Kristiania	52	47	37	64	32	15	18	2	3	31	6
København	48	52	41	28	33	28	38	21	27	8	7
Rotterdam	28	32	32	32	27	26	14	19	21	11	»
Berlin	32	33	27	30	30	18	21	14	7	12	12
Stockholm	24	27	15	25	16	14	8	13	7	6	13
Hamburg	»	»	23	22	24	18	14	19	13	11	18
Amsterdam	44	35	35	28	24	20	24	17	17	20	21
London	71	67	53	47	35	28	23	22	18	20	25

Københavns Kighostedødelighed er ikke særlig høj sammenlignet med de her nævnte andre større Byer i Nabolandene, selv om Dødsfaldene paa Kighostekliniken udenfor Byens Grænse medregnes (jvfr. S. 20).

Faaresyge (Angina parotidea) var mere udbredt end i de tre forudgaaende Aar, men naaede langtfra Tallet fra 1911.

Anmeldte Tilfælde af Angina parotidea 1882—1915
paa 1000 Indbyggere.

1882	1.88	1887	2.32	1892	1.24	1897	2.38	1902	2.67	1907	0.77	1912	0.65
1883	3.61	1888	0.58	1893	2.79	1898	3.28	1903	0.96	1908	2.39	1913	1.12
1884	3.32	1889	3.95	1894	3.48	1899	2.68	1904	1.27	1909	0.94	1914	1.87
1885	1.38	1890	4.08	1895	1.30	1900	1.56	1905	5.07	1910	1.50	1915	2.62
1886	3.47	1891	0.84	1896	1.34	1901	1.81	1906	0.36	1911	3.23		

Der anmeldtes 1306 Tilfælde, ɔ: 2,62 p. M. af Befolkningen mod 923 i 1914.

Angina parotidea	Ialt anmeldte Tilfælde i Femaaret													Aarlig paa 1000 Indbyggere
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	
1882—1886	284	360	553	472	471	372	285	156	93	137	207	339	3729	2.73
1887—1891	356	375	491	495	508	402	211	138	81	130	177	245	3609	2.18
1892—1896	284	285	380	345	516	512	292	132	89	139	168	215	3357	2.03
1897—1901	371	447	582	520	606	476	300	153	97	104	212	291	4159	2.34
1902—1906	500	583	654	658	632	344	215	168	97	108	151	238	4348	2.07
1907—1911	610	584	530	352	402	313	140	116	153	160	274	343	4024	1.77
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	80	88	106	95	105	81	48	29	20	26	30	56	774	2.19
1912	33	25	33	37	45	30	9	6	17	14	37	24	310	0.65
1913	55	54	52	68	55	71	33	23	23	18	35	57	544	1.12
1914	81	105	132	98	107	94	43	25	49	46	69	74	923	1.87
1915	122	138	157	215	208	134	56	43	50	47	52	84	1306	2.62

Sygdommen var stærkt udbredt i Maanederne Januar til Juni og Epidemien naaede sit Højdepunkt i April og Maj. De færreste Tilfælde indtraadte i August Maaned.

Af de anmeldte var 458 Mænd, 117 Kvinder og 731 Børn under 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde af Angina parotidea	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				M	K	M	K	
1882—1886	28	755	1861	651	431	1	2	3729
1887—1891	26	581	1897	763	337	4	1	3609
1892—1896	19	445	1627	977	281	3	5	3357
1897—1901	14	517	2172	1079	372	3	2	4159
1902—1906	66	677	2106	992	502	»	5	4348
1907—1911	20	555	2253	738	451	»	5	4024
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	6	118	397	173	79	»	1	774
1912	1	39	206	37	26	»	1	310
1913	2	69	346	69	56	»	2	544
1914	4	138	591	117	71	»	2	923
1915	8	156	567	458	117	»	»	1306

951 Tilfælde behandledes paa Hospital, deraf 475 paa Garnisonshospitalet, hvilket viser Sygdommens forholdsvis store Udbredelse blandt det indkaldte Mandskab.

Af **Rosen** (Erysipelas faciei et ambulans) anmeldtes 759 Tilfælde med 29 Dødsfald.

Erysipelas	Anmeldte Tilfælde		Døde af Erysipelas		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	4959	3.64	185	3.7	0.13
1887—1891	4241	2.76	163	3.8	0.11
1892—1896	3780	2.29	141	3.7	0.08
1897—1901	3227	1.81	86	2.7	0.05
1902—1906	3288	1.56	138	4.2	0.07
1907—1911	2780	1.28	110	4.0	0.05
1912	473	1.00	16	3.4	0.03
1913	395	0.82	12	3.0	0.02
1914	514	1.04	22	4.3	0.04
1915	759	1.52	29	3.8	0.06

Antallet af anmeldte Rosentilfælde var højere end i de tre foregaaende Aar og omtrent som i 1911, da det var 749. Letaliteten var lavere end i 1914, Mortaliteten lidt højere end i sidstnævnte Aar.

Af de anmeldte behandledes 405 paa Hospital, deraf 44 paa Garnisonshospitalet.

Af **Barselfeber** (Febris puerperalis) anmeldtes 29 Tilfælde, og der indtraf 9 Dødsfald.

Febris puerperalis	Anmeldte Tilfælde			Døde			
	aarligt Gennemsnit	pr.100000 Indbyggere	pr.1000 Fødsler	aarligt Gennemsnit	pr.100 anmeldte Tilfælde	pr.100000 Indbyggere	pr.1000 Fødsler
1882—1886	111	40.5	10.8	38	34.7	14.1	3.7
1887—1891	199	64.5	18.6	31	15.6	10.1	2.9
1892—1896	121	36.4	11.8	22	18.4	6.7	2.2
1897—1901	70	19.5	6.7	16	22.6	4.4	1.5
1902—1906	68	16.1	5.6	18	26.5	4.3	1.5
1907—1911	65	14.5	5.3	13	22.0	2.9	1.1
1912	41	8.6	3.4	17	41.5	3.8	1.4
1913	25	5.2	2.1	6	24.0	1.2	0.5
1914	47	9.6	4.1	8	17.0	1.6	0.7
1915	29	5.9	2.5	9	31.0	1.9	0.8

Antallet af anmeldte Tilfælde var lavt, saavel i Forhold til Folkemængden som til Fødslernes Antal. Letaliteten var derimod forholdsvis høj.

Af **Stivkrampe hos nyfødte** (Trismus & Tetanus neonatorum) anmeldtes 5 Tilfælde. Paa Mortalitetstabellen for 1915 opførtes 9 Tilfælde af Tetanus, deraf 5 i første Levemaaned. Af Trismus er paa Mortalitetstabellen for 1915 opført et Dødsfald hos et nyfødt Barn.

Af **Pemfigus hos nyfødte** (Pemphigus neonatorum) anmeldtes ialt 8 Tilfælde. Nogen Ophobning af Tilfældene i en enkelt Jordemoders Praksis har ikke fundet Sted.

Af **Koldfeber** (Febris intermittens) anmeldtes i 1915 3 Tilfælde, af hvilke et gav Anledning til Hospitalsbehandling.

Anmeldte Tilfælde af **Fbr. intermitt.**	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	Aarlig pro Mille af Befolkningen
1882—1886	66	73	83	83	83	72	52	46	54	43	54	46	755	0.56
1887—1891	44	46	54	55	34	21	24	18	29	37	23	23	408	0.27
1892—1896	19	14	23	11	11	10	9	6	14	9	10	17	153	0.09
1897—1901	3	7	4	9	6	6	7	9	7	4	2	1	65	0.04
1902—1906	8	4	6	6	3	9	5	5	4	3	8	4	65	0.03
1907—1911	4	4	2	4	1	5	2	1	4	»	»	3	30	0.01
1912	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	0.00
1913	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	0.00
1914	1	1	2	»	»	»	1	2	»	»	»	»	7	0.01
1915	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	0.01

Af **Gigtfeber** (Febris rheumatica) anmeldtes i 1915 872 Tilfælde mod 855 i 1914 og 717 i 1913. 13 Dødsfald opføres paa Mortalitetstabellen med Gigtfeber som Dødsaarsag.

Febris rheumatica	Anmeldte Tilfælde		Døde af Febris rheumatica		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5790	4.24	92	1.6	0.07
1887—1891	5433	3.54	88	1.6	0.06
1892—1896	4672	2.42	92	2.0	0.07
1897—1901	5330	2.98	129	2.4	0.07
1902—1906	5167	2.45	68	1.3	0.03
1907—1911	4646	2.05	69	1.5	0.03
1912	791	1.67	15	2.0	0.03
1913	717	1.48	10	1.4	0.02
1914	855	1.74	5	0.6	0.01
1915	872	1.75	13	1.5	0.03

Sygdomstilfældene var nogenlunde jævnt fordelte over Aarets Maaneder, flest Tilfælde indtraadte i Maj, færrest i September.

Febris rheumatica	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1862—1881	82	74	79	81	80	79	68	60	60	73	73	74	883
1882—1906	104	93	103	100	103	97	73	67	66	77	85	87	1055
1907—1911	99	82	91	96	86	74	54	53	67	68	78	81	929
1912	74	79	102	76	76	64	40	73	65	52	61	65	791
1913	64	52	55	63	63	68	43	53	63	59	62	72	717
1914	70	82	70	69	76	69	62	47	60	84	78	88	855
1915	86	79	77	75	95	83	80	54	49	52	86	56	872

608 Patienter med Gigtfeber behandledes paa Hospital, deraf 146 paa Garnisonssygehus.

Krupøs Lungebetændelse (Pneumonia crouposa) havde i 1915 større Udbredelse, end Tilfældet har været i en lang Aarrække. Der anmeldtes 1320 Tilfælde, et højere Tal end i noget Aar siden 1891, da der anmeldtes 1399 Tilfælde. I Forhold til Folkemængden anmeldtes 2,6 Tilfælde for hvert Tusinde, et Tal, som er noget højere end Gennemsnittet for de senere Aar. I 1914 anmeldtes 941 Tilfælde eller 1,9 Tilfælde for hvert Tusinde.

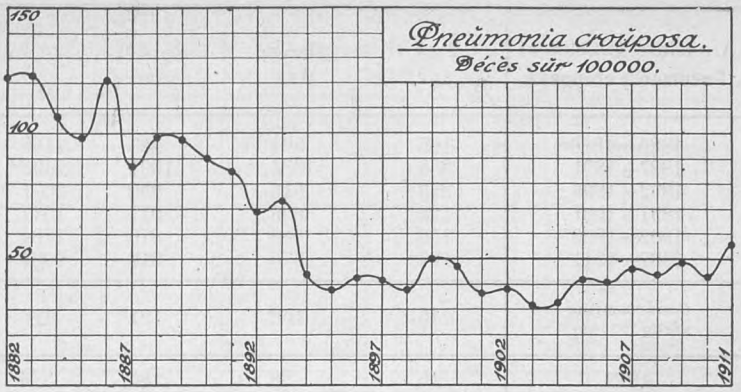

Pneumonia crouposa	Anmeldte		Døde af Pneum. croup.		
	Tilfælde i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	9204	6.8	1556	16.9	1.14
1887—1891	6773	4.4	1466	21.6	0.92
1892—1896	5452	3.1	943	17.3	0.53
1897—1901	4572	2.6	772	16.9	0.43
1902—1906	4754	2.3	791	16.6	0.37
1907—1911	5102	2.3	1081	21.2	0.48
1912	913	1.9	209	22.9	0.44
1913	862	1.8	223	25.9	0.46
1914	941	1.9	217	24.1	0.44
1915	1320	2.6	242	18.3	0.49

Medens Morbiditetskvotienten saaledes var forholdsvis høj, viste Letaliteten sig mindre end i de nævnte forudgaaende Aar. Der indtraadte 242 Dødsfald af krupøs Pneumoni, ɔ: 18,3 Dødsfald paa 100 anmeldte. Mortalitetskvotienten var 0,49 p. M.

Pneumonia crouposa	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
1867—1881	147	137	172	172	190	132	88	68	76	97	110	122	1511
1882—1906	125	114	139	148	146	113	71	52	61	71	89	114	1242
1907—1911	101	108	123	132	119	92	55	42	51	55	69	74	1020
1912	81	82	94	109	97	79	37	25	62	82	76	89	913
1913	76	65	101	95	93	79	52	50	54	66	62	69	862
1914	80	82	111	100	95	86	68	49	51	63	59	97	914
1915	101	124	92	123	137	138	86	58	101	139	125	95	1320

I Maj, Juni og Oktober var Udbredelsen størst. Færrest Tilfælde anmeldtes som sædvanlig i August.

Anmeldte Tilfælde af **Pneumonia crouposa**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886*)	165	504	483	1165	594	75	106	3092
1887—1891	383	1084	1091	2498	1348	204	365	6973
1892—1896	253	816	890	2071	1060	163	289	5542
1897—1901	128	626	917	1647	934	134	196	4582
1902—1906	150	648	876	1784	925	157	214	4754
1907—1911	127	576	910	2064	1001	173	251	5102
Gennemsnitlig aarlig (27 Aar)	45	158	191	416	217	34	54	1113
1912	15	88	135	376	207	36	56	913
1913	30	125	155	335	157	24	36	862
1914	28	103	190	363	191	32	34	941
1915	26	131	207	621	260	35	40	1320

Et forholdsvis stort Antal Tilfælde indtraf blandt Mænd mellem 15 og 65 Aar. Paa Garnisonshospitalet behandledes 330 Pneumonipatienter, hvilket tyder paa, at Garnisonens Forøgelse ved Sikringsstyrkens Indkaldelse har nogen Del i Sygdommens Udbredelse i 1915.

Døde af **Pneumonia crouposa**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	363	175	37	392	204	137	248	1556
1887—1891	265	167	33	356	189	171	285	1466
1892—1896	119	75	17	300	156	103	173	943
1897—1901	57	32	16	303	155	83	126	772
1902—1906	47	30	14	291	170	97	142	791
1907—1911	39	49	21	415	214	147	196	1081
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	30	18	5	69	36	25	39	220
1912	4	11	4	73	47	26	44	209
1913	4	11	7	94	37	32	38	223
1914	4	12	5	87	46	29	34	217
1915	4	9	5	103	55	24	42	242

Letaliteten var i Alderen 5—15 Aar 2,4 pCt., i Alderen 15—65 c. 18 pCt., men i Alderen over 65 Aar c. 89 pCt.

1260 Pneumonipatienter behandledes paa Hospital, deraf som allerede anført 330 paa Garnisonssygehuset.

Katarralsk Lungebetændelse (Bronchopneumonia & Bronchitis capillaris) anmeldtes i 1915 med 2383 mod 2183 i 1914.

Broncho-pneumonia	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchopneumonia		
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkng.	ialt i Femaaret	pCt. af anmeldte	aarlig p. M. af Befolkng.
1885—1886*)	2222*)	3.88	447*)	20.1	0.78
1887—1891	7192	4.65	1427	19.8	0.92
1892—1896	7092	4.29	2159	30.9	1.30
1897—1901	8081	4.50	2320	28.7	1.30
1902—1906	9965	4.73	2283	22.9	1.08
1907—1911	9935	4.50	2184	22.0	0.97
1912	2017	4.21	436	21.6	0.92
1913	1964	4.07	396	20.2	0.82
1914	2183	4.44	431	19.8	0.88
1915	2383	4.79	475	19.9	0.95

*) 2 Aar.

Tilfældenes Fordeling paa Aldersklasserne, sammenlignet med Gennemsnittet for en længere Aarrække, fremgaar af følgende Sammenstilling.

Anmeldte Tilfælde af **Bronchopneumonia**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886*)	469	717	280	347	309	40	60	2222
1887—1891	1755	2492	922	714	890	140	279	7192
1892—1896	1984	2428	820	601	741	160	358	7092
1897—1901	2082	2679	937	853	987	157	386	8081
1902—1906	2290	3176	1249	1085	1430	231	504	9965
1907—1911	1977	2894	1213	1344	1391	386	730	9935
Gennemsnitlig aarlig (27 Aar)	391	533	201	183	213	41	86	1648
1912	367	564	267	267	312	96	144	2017
1913	356	593	278	275	260	76	126	1964
1914	449	553	278	319	356	83	145	2183
1915	461	644	279	389	355	72	183	2383

Tilfældenes Antal var højest i Januar med 363 Tilfælde, lavest i August, da der anmeldtes 62 Tilfælde.

Broncho-pneumonia	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1885—1906	206	164	188	167	138	99	71	54	69	96	138	181	1571
1907—1911	296	274	220	199	182	129	97	68	89	101	159	173	1987
1912	229	221	264	183	139	109	85	52	101	124	183	327	2017
1913	406	202	191	169	154	136	114	73	88	142	154	135	1964
1914	216	252	368	274	191	155	77	60	87	112	147	244	2183
1915	363	327	258	185	182	143	100	62	145	305	176	137	2383

Dødsfaldenes Antal var 475.

Døde af **Bronchopneumonia**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	656	247	7	16	23	27	56	1032
1887—1891	844	333	17	39	26	53	115	1427
1892—1896	1214	469	27	61	48	111	229	2159
1897—1901	1219	432	28	56	65	174	346	2320
1902—1906	1104	440	31	108	92	173	335	2283
1907—1911	936	367	26	84	99	212	460	2184
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	199	76	5	12	12	25	51	380
1912	171	56	3	17	20	43	126	436
1913	161	52	2	18	26	53	84	396
1914	174	45	3	25	22	67	95	431
1915	159	71	6	22	29	74	114	475

I de ældre Aldersklasser var Dødeligheden som sædvanlig høj; af 255 anmeldte døde 188.

Af **akut Brystkatar** (Tracheobronchitis acuta) anmeldtes 8586 Tilfælde mod 7742 Tilfælde i 1914 og 7280 Tilfælde i 1913. I Aarene siden 1910 har Tilfældenes Antal været lavere, før dette Aar i Almindelighed adskilligt højere.

Tracheobronchitis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchit. acut. simpl.	
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkningen	ialt i Femaaret	pCt af Anmeldte
1882—1886	54456	43.63	357	0.6
1887—1891	55436	36.03	335	0.6
1892—1896	50269	30.41	188	0.4
1897—1901	45654	25.54	184	0.4
1902—1906	45292	21.51	209	0.5
1907—1911	41041	18.21	263	0.6
1912	7968	16.83	45	0.6
1913	7280	15.07	52	0.7
1914	7742	15.73	41	0.5
1915	8586	17.24	54	0.6

Under Mortalitetstabellens Rubrik for Bronchitis acuta simplex opføres 54 Tilfælde.

Influenza (Influenza) havde i 1915 en større Udbredelse end i noget andet Aar siden 1908. Der anmeldtes 7535 Tilfælde mod 3827 Tilfælde i 1914; i 1908 anmeldtes 10737 Tilfælde og i 1907 8938 Tilfælde.

Anmeldte Tilfælde af Influenza 1882—1915

paa 1000 Indbyggere.

1882	0.7	1887	0.0	1892	23.9	1897	19.6	1902	7.4	1907	20.4	1912	12.2
1883	1.1	1888	0.0	1893	36.2	1898	3.4	1903	17.8	1908	24.1	1913	5.6
1884	0.8	1889	39.0	1894	27.0	1899	26.2	1904	9.8	1909	10.3	1914	7.8
1885	0.1	1890	17.0	1895	40.4	1900	29.9	1905	23.4	1910	10.4	1915	15.1
1886	0.1	1891	80.7	1896	10.1	1901	19.6	1906	4.4	1911	11.1		

Epidemien var stærkest udbredt i Januar og Februar og naaede sit Højdepunkt i sidstnævnte Maaned; derpaa tog den gradvis af til August, hvorefter fulgte en svag Stigning i Aarets sidste Maaneder.

Anmeldte Tilfælde af Influenza	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Aaret
Gennemsn. 1889—1906	1521	1513	1527	403	346	154	51	30	64	126	406	2204	8347
» 1907—1911	2094	2092	1102	467	167	63	28	25	61	110	227	407	6842
1912	423	544	426	221	153	67	31	40	95	205	1581	1982	5768
1913	788	390	304	242	110	58	48	48	79	209	220	229	2725
1914	350	304	314	195	172	108	33	49	94	145	482	1581	3827
1915	2396	2456	1048	361	195	117	69	30	53	212	307	291	7535

Under Rubriken Influenza opføres i Mortalitetstabellen for 1915 74 Dødsfald, det højeste Antal siden 1908, da der forefaldt 109 Influenzadødsfald. I Forhold til Tilfældenes Antal var Dødeligheden dog ikke særlig høj. En Sammenligning med tidligere Aar fremgaar af efterfølgende Sammenstilling.

Influenza		0—1	1—5	5—15	15—65		65 og derover		Tilsammen
					Md.	Kv.	Md.	Kv.	
Gennemsn. Antal aarligt anmeldte Influenzatilfælde	1889—1900	111	765	1415	2872	4020	162	346	9693
	1901—1905	40	248	716	2117	2800	126	255	6402
	1906—1910	38	295	574	2231	2673	120	261	6192
	1911	32	223	672	1820	2116	107	199	5169
	1912	49	358	706	2131	2222	96	206	5768
	1913	15	181	256	1071	1040	53	109	2725
	1914	25	210	430	1475	1489	59	139	3827
	1915	52	368	894	2728	3070	120	303	7535
Gennemsn. aarligt Antal Influenzadødsfald	1889—1900	10	5	1	17	21	25	47	126
	1901—1905	4	2	1	7	8	12	25	59
	1906—1910	2	1	1	8	7	13	28	60
	1911	4	2	»	6	3	9	22	46
	1912	3	»	»	8	5	10	19	45
	1913	2	1	»	5	2	4	19	33
	1914	»	1	»	2	1	6	11	21
	1915	2	1	»	3	10	10	48	74
Influenzadødsf. pr. 100 anmeldte Tilfælde	1889—1900	8.8	0.7	0.1	0.6	0.5	15.7	13.5	1.3
	1901—1905	10.0	0.5	0.1	0.3	0.3	9.9	9.9	0.9
	1906—1910	5.3	0.4	0.1	0.4	0.3	10.8	10.7	1.0
	1911	12.5	0.9	0.0	0.3	0.1	8.4	11.0	0.9
	1912	6.1	0 0	0.0	0.4	0.2	10.4	9.2	0.8
	1913	13.3	0.6	0.0	0.4	0.2	7.5	17.5	1.2
	1914	0.0	0.5	0.0	0.1	0.1	10.2	7.9	0 5
	1915	3.9	0.3	0.0	0.1	0.3	8.3	15.7	1 0

74 Dødsfald opføres i Mortalitetstabellen for 1915 under Rubriken Influenza. Letaliteten svarer saaledes omtrent til Gennemsnittet for en længere Aarrække.

Dødeligheden var især høj blandt Kvinder i Aldersklassen over 65 Aar.

Af **Halsbetændelse** (*Angina tonsillaris*) anmeldtes 12090 Tilfælde mod 10491 Tilfælde i 1914, 8494 i 1913, 9500 i 1912 og 12530 i 1911. I Forhold til Folkemængden anmeldtes 24,3 Tilfælde for hvert Tusinde Indbyggere.

	Af **Angina tonsillaris** anmeldtes i Gennemsnit aarlig	
1882—1886	6318	23.1 p. M.
1887—1891	7977	25.9 p. M.
1892—1896	7808	23.6 p. M.
1897—1901	8044	22.5 p. M.
1902—1906	8963	21.3 p. M.
1907—1911	9652	21.3 p. M.
1912	9500	20.1 p. M.
1913	8494	17.6 p. M.
1914	10491	21.4 p. M.
1915	12090	24.3 p. M.

Angina tonsillaris	Gennemsnitlig anmeldte Tilfælde i hver Maaned af Femaaret												
	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	648	566	615	505	509	462	433	384	460	517	609	612	6318
1887—1891	823	707	790	721	616	612	510	446	573	652	770	758	7977
1892—1896	777	700	717	611	612	606	494	455	609	711	783	734	7808
1897—1901	775	663	652	616	724	655	448	536	649	764	827	734	8044
1902—1906	965	799	716	658	682	668	532	577	752	873	927	812	8963
1907—1911	1055	845	831	742	741	635	471	651	926	902	937	913	9652
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	840	712	720	642	647	606	481	508	661	736	809	760	8094
1912	998	898	800	629	753	629	505	654	747	893	1169	825	9500
1913	686	693	751	763	720	682	449	541	787	897	882	643	8494
1914	829	768	769	661	756	677	593	686	963	1272	1379	1138	10491
1915	1138	1140	1058	1081	1089	982	711	783	977	1090	1124	917	12090

Den epidemiske Udbredelse var meget stor i Aarets første Halvdel, aftog lidt i Juli og August, men steg atter i Aarets sidste Maaneder. Udbredelsen var større end Gennemsnittet for en lang forudgaaende Aarrække.

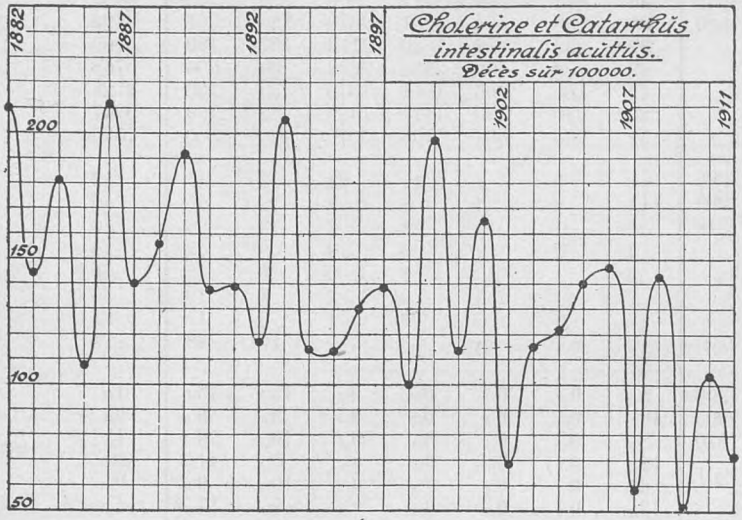

Kolerine (Cholerine et Catarrhus intestinalis acutus) anmeldtes i 1915 med et mindre Antal Tilfælde end kendt fra noget tidligere Aar. Nærmest kommer 1909, som er det Aar, der hidtil havde det laveste Antal Kolerinetilfælde.

Anmeldte Tilfælde af Catarrhus intestinalis acutus 1882—1915

paa 1000 Indbyggere.

1882	36.60	1887	24.09	1892	26.95	1897	19.95	1902	11.13	1907	10.29	1912	9.64
1883	27.06	1888	24.85	1893	32.87	1898	14.64	1903	15.08	1908	17.62	1913	8.72
1884	36.64	1889	35.48	1894	18.13	1899	24.85	1904	13.09	1909	8.64	1914	12.86
1885	21.25	1890	24.33	1895	20.85	1900	18.24	1905	15.95	1910	14.68	1915	6.9
1886	36.06	1891	22.76	1896	20.38	1901	19.48	1906	17.11	1911	14.03		

Der anmeldtes 3436 Tilfælde, ɔ: 6,9 for hvert Tusinde Indbyggere mod 6326 i 1914; i 1909 anmeldtes 3887 Tilfælde. 816 af de anmeldte Tilfælde faldt i Aldersklassen under et Aar, 1044 i de andre Aldersklasser under 15 Aar. Af Kolerine døde ialt 156 Personer ɔ: 4,5 pCt. af de anmeldte.

Cholerine	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret	p. M. af Befolkn.
gennemsnitlig aarlig														
1882—1906	344	303	326	364	442	682	980	1568	1151	592	434	342	7529	22.19
1907—1911	293	204	236	281	323	463	570	1526	895	461	358	293	5901	13.05
1912	246	221	219	224	270	278	504	1079	540	379	337	277	4574	9.64
1913	220	222	220	248	338	431	490	563	541	363	334	244	4214	8.72
1914	220	241	230	279	307	383	809	1638	1203	413	341	262	6326	12.86
1915	238	187	173	199	256	316	349	343	420	301	269	285	3436	6.9

Anmeldelsernes Antal steg svagt i Sommermaanederne, det var højest fra 2den Uge i August til 3die Uge i September (119 Tilfælde i 3die Uge af August) og aftog derefter uden at have vist nogen udtalt Kulmination. Det laveste Antal Tilfælde indtraadte i Marts med 173 Tilfælde.

Cholerine	Alle Aldersklasser				Aldersklassen 0—1 Aar				
	Anmeldte		Døde		Anmeldte		Døde		
	Ialt	aarlig p. M. af Befolkn.	Ialt	pCt. af anmeldte	Ialt	pCt. af alle anmeldte	Ialt	pCt. af anmeldte 0—1 Aar	pCt. af alle Kolerine Dødsfald
1882—1886	42943	31.5	2332	5.4	10249	23.9	2101	20.5	90.1
1887—1891	40464	26.3	2350	5.8	9606	23.7	2076	21.6	88.3
1892—1896	39367	23.8	2254	5.7	9741	24.7	2051	21.1	91.0
1897—1901	34878	19.5	2559	7.3	9241	26.5	2339	25.3	91.4
1902—1906	30570	14.5	2501	8.2	8853	29.0	2287	25.8	91.4
1907—1911	29505	13.0	2006	6.3	8189	27.4	1715	20.6	89.8
1912	4574	9.64	237	5.2	1209	26.4	202	16.2	85.2
1913	4214	8.72	243	5.7	1028	24.4	216	21.0	88.8
1914	6326	12.86	299	4.7	1636	25.9	265	15.5	88.6
1915	3436	6.89	156	4.5	816	23.8	133	16.3	85.2

Letaliteten, 4,5 pCt., var usædvanlig lav, sammenlignet med Tallene fra en længere Aarrække; nærmest kommer 1892 med en Letalitet af 4,3 pCt. og 1914 med 4,7 pCt; dernæst 1911 med 5,0 pCt.

Dødsfaldene indtraf som sædvanligt for den allerstørste Del i den spæde Barnealder. Blandt 816 i denne Aldersklasse anmeldte Tilfælde indtraf 133 Dødsfald, ɔ: 16,3 pCt. Blandt 1044 i Aldersklasserne mellem 1 og 15 Aar anmeldte Tilfælde forefaldt 12 Dødsfald, ɔ: 1,1 pCt. Af 1576 voksne Kolerinepatienter døde 10, d. e. 0,6 pCt.

Paa særlige Dødsattester for Børn under 1 Aar rettes fra Begyndelsen af 1913 Spørgsmaal til den attestudstedende Læge, om det afdøde Barn har faaet Bryst eller kunstig Ernæring, og i saa Fald hvorlænge. Af Besvarelserne fremgaar, at af de 133 Kolerinedødsfald blandt Børn under et Aar indtraf 84 blandt ægtefødte Børn, af hvilke 20 havde faaet Brystnæring, 41 kunstig, 17 blandet Ernæring og for 6 findes Ernæringsmaaden ikke angivet. 49 Kolerinedødsfald indtraf blandt uægtefødte Børn under et Aar, af hvilke 23 havde faaet Brystnæring, 86 kunstig, 34 blandet Ernæring og for 8 Børn findes Ernæringsmaaden ikke angivet.

Af 691 Dødsfald blandt ægtefødte Børn under et Aar opføres 84, af 360 Dødsfald blandt uægtefødte Børn under et Aar 49 med Kolerine som Dødsaarsag.

I de tre Aar 1913, 1914 og 1915 indtraf tilsammen 3423 Dødsfald blandt Børn under et Aar. Af disse havde 713 faaet Brystnæring, og hos 83 af disse, c. 11,6 pCt., var Dødsaarsagen Kolerine. 1410 havde faaet kunstig Næring og hos 348 af dem, ɔ: 24,7 pCt. var Dødsaarsagen Kolerine. 592 havde faaet blandet Ernæring og hos 150 af disse, ɔ: 25,3 pCt. var Dødsaarsagen Kolerine. Om 590 Børn, som døde i første Leveaar, savnes Oplysning om Ernæringsmaaden; for 33 af disse (5,6 pCt.) opgives Kolerine som Dødsaarsag.

2) *Tuberkulose.*

Af **Lungetuberkulose** (Tuberculosis pulmonum) anmeldtes i 1915 1017 Tilfælde eller 1,8 for hvert Tusinde Indbyggere, i Forhold til Folkemængden det samme Tal som i 1910 og 1912.

Tilfældenes Fordeling paa Aldersklasserne afveg ikke i nogen paafaldende Grad fra det sædvanlige.

Fordelingen paa de to Køn viser i 1915 i Modsætning til tidligere Aar en Overvægt for Mandkønnet i Alderen 25—35 Aar, tildels en Følge af Garnisonens Forøgelse. Ogsaa Mandkønnets større Tuberkulosesygelighed i Aldersklassen 35—65 fandtes stærkt udtalt. Som Følge deraf har Antallet af Anmeldelser for Mandkønnet i 1915 en ikke ringe Overvægt i Forhold til Kvindekønnet.

Anmeldte Tilfælde af **Lunge- (og Strube-) Tuberkulose**		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derov.	ubek. Alder	Ialt	
31/12 1905	M.....	1	13	78	95	98	65	37	9	5	401	785
	K.....	1	13	105	130	70	40	19	5	1	384	
1906	M.....	13	33	155	234	176	118	72	23	10	834	1611
	K.....	14	60	205	224	140	72	33	25	4	777	
1907	M.....	5	29	138	155	97	68	47	13	12	564	1091
	K.....	3	38	139	183	75	44	22	14	9	527	
1908	M.....	5	28	135	163	114	88	46	8	18	605	1124
	K.....	2	41	130	167	67	54	16	19	23	519	
1909	M.....	4	20	113	135	84	78	37	17	15	503	951
	K.....	5	22	125	143	71	37	15	12	18	448	
1910	M.....	3	13	113	119	85	56	23	7	»	419	831
	K.....	9	33	122	140	60	23	14	9	2	412	
1911	M.....	4	30	105	122	64	41	18	10	3	397	793
	K.....	3	36	128	118	61	31	9	6	4	396	
1912	M.....	6	34	123	110	74	52	23	3	1	424	831
	K.....	4	34	105	135	60	39	15	12	1	407	
1913	M.....	7	35	117	111	72	47	24	5	2	420	831
	K.....	5	37	109	145	63	32	13	6	1	411	
1914	M.....	6	22	135	124	66	39	19	9	»	420	785
	K.....	7	36	99	120	57	25	12	9	»	365	
1915	M.....	4	26	152	192	110	54	42	11	2	593	1017*
	K.....	4	25	130	139	64	38	13	11	»	424	
Tilsammen	M.....	58	283	1364	1560	1040	706	388	115	68	5580	10650
	K.....	57	375	1397	1644	788	435	181	128	63	5070	
Begge Køn.....		115	658	2761	3204	1828	1141	569	243	131	10650	

De anmeldte Tilfældes Fordeling paa Byens Kvarterer har varieret en Del i Aarenes Løb. Flest Tilfælde anmeldtes i 1915 fra Sct. Annæ vestre Kvarter og Blaagaards Kvarter, nemlig 2,3 p. M. af Befolkningen, derefter følger Blegdams Kvarter med 2,2, gamle Bys ældre Del med 2,1, Vesterbro med 2,0, gamle Bys yngre Del med 1,9, Nørrebro og Sundby med 1,8, Østerbro med 1,7, Sct. Annæ østre Kvarter og Kristianshavn med 1,6, Gammelholm, Voldkvarteret og Valby med 1,4. Færrest Tilfælde anmeldtes fra Brønshøj, nemlig 1,3 for hvert Tusinde Indbyggere.

*) Der modtoges ialt 2074 Anmeldelser, af hvilke 126 først skete ved Indtrædelse af Dødsfald. 931 Anmeldelser elimineredes paa Grund af tidligere Anmeldelse.

Anmeldte Tilfælde af **Lunge- (og Strube-) Tuberkulose**	Ialt anmeldte											Paa 1000 Indbyggere										
	31/12 1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	31/12 1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915
I. Gl. Bys ældre Del	18	45	24	38	21	16	11	15	20	17	22	1.5	3.0	2.2	3.8	2.1	1.6	1.0	1.4	1.9	1.7	2.1
II. Gl. Bys yngre Del	35	84	53	52	36	34	25	22	38	29	33	1.5	4.0	2.6	2.6	1.9	1.9	1.5	1.3	2.1	1.7	1.9
III. Gammelholm	6	22	13	9	12	12	7	11	5	10	8	0.9	3.4	2.1	1.5	2.0	2.0	1.1	1.8	0.8	1.7	1.4
IV. St. Annæ Ø. Kvt.	12	26	14	25	7	11	14	13	12	15	13	1.2	2.7	1.5	2.8	0.8	1.2	1.7	1.6	1.4	1.8	1.6
V. St. Annæ V. Kvt.	63	100	63	83	64	61	46	46	65	62	59	2.4	4.0	2.6	3.6	2 8	2.5	1.9	1.9	2.7	2.5	2.3
VI. Kristianshavn	27	83	49	60	57	52	44	42	42	43	49	1.4	4.2	2.5	5.0	2.9	2.5	1.9	1.7	1.6	1.5	1.6
Indre By	161	360	216	267	197	186	147	149	182	176	184	1.6	3.3	2.4	3.0	2.3	2.1	1.6	1.6	1.9	1.8	1.9
VII. Voldkvarteret	59	118	79	90	52	56	52	54	53	48	59	1.4	2.8	1.9	2.1	1.2	1.3	1.2	1.3	1.2	1.1	1.4
VIII. Østerbro	85	216	139	122	117	101	98	112	112	73	112	1.3	3.9	2.4	2.0	1.9	1.7	1.6	1.8	1.7	1.1	1.7
IX. Blegdam	49	135	83	94	54	66	58	85	84	59	76	1.4	4.2	2.6	2.9	1.4	1.9	1.7	2.4	2.4	1.7	2.2
X. Nørrebro	87	173	129	106	110	86	99	106	75	88	98	2.1	3.8	2.7	2.1	2.1	1.6	1.9	2.0	1.4	1.6	1.8
XI. Blaagaard	103	145	108	86	93	69	68	65	71	66	82	2.8	4.1	3.1	2.5	2.7	1.9	1.9	1.8	1.9	1.8	2.3
XII. Vesterbro	149	275	180	185	172	151	151	137	129	137	157	2.2	4.0	2.6	2.6	2.3	2.0	2.0	1.8	1.7	1.8	2.0
Ydre By	532	1062	718	683	605	529	526	559	524	471	584	2.0	3.8	2.5	2.3	2.0	1.8	1.7	1.8	1.7	1.5	1.9
XIII. Valby	28	21	23	24	29	16	20	19	28	21	28	2.5	1.8	1.9	1.8	2.2	1.2	1.4	1.3	1 8	1.2	1.4
XIV. Brønshøj	12	36	35	36	26	17	22	31	33	28	28	0.9	2.5	2 2	2.2	1.5	0.9	1.2	1.7	1.7	1.4	1.3
XV. Sundby	45	111	79	95	84	71	68	68	53	80	81	1.5	3.4	2.3	2.7	2.3	1.9	1.8	1.7	1.3	1.9	1.8
Forstæder	85	168	137	155	139	104	110	118	114	129	137	1.5	2.9	2.2	2.1	2.1	1.5	1.6	1.6	1.6	1.6	1.5
Udb.*), Havn, Uden Bolig	7	24	20	19	10	12	10	5	11	9	112	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Hele Byen	785	1611	1091	1124	951	831	793	831	831	785	1017	1.8	3.7	2.5	2.5	2.1	1.8	1.7	1.8	1.7	1.6	1.8

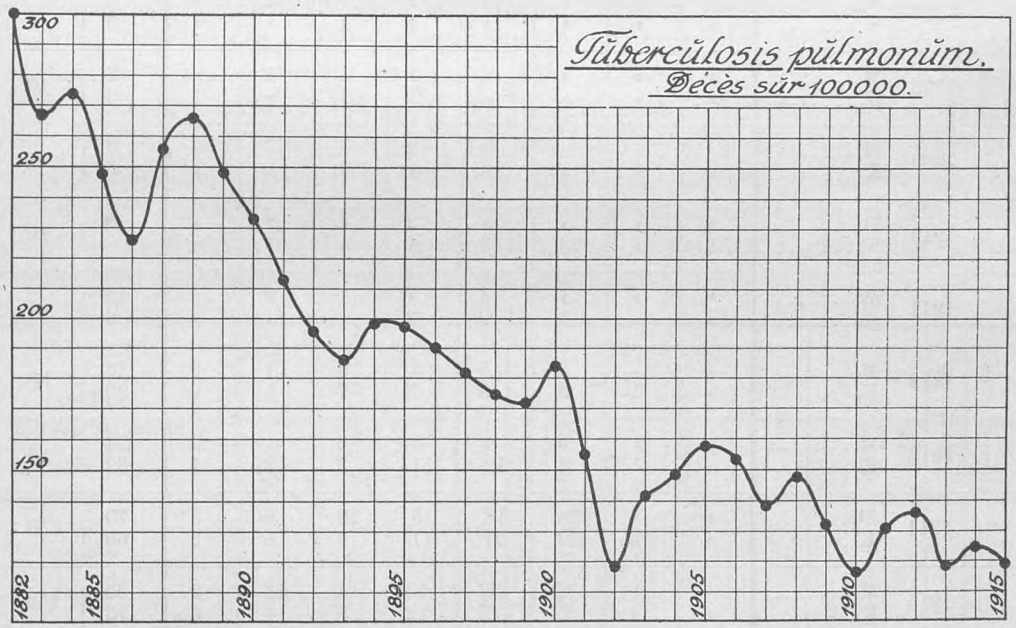

Under Mortalitetstabellens Rubrik for Phthisis pulmonum opførtes i 1915 ialt 591 Dødsfald mod 610 i 1914, 569 i 1913, 643 i 1912 og 610 i 1911. Mortalitetskvotienten, som i 1914 var 1,24 p. M., var i 1915 1,19 p. M., altsaa lavere end Gennemsnittet for Femaaret 1910—1914, som var 1,25 p. M.

*) Tilfælde blandt udenbys boende opføres fra 1915 under denne Rubrik.

Døde af Lungetuberkulose	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde	Døde af Lungetuberkulose	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde
1835—1839	3.62	13.67	1890—1894	2.05	9.90
1840—1844	3.44	13.00	1895—1899	1.83	10.32
1845—1849	3.37	12.08	1900—1904	1.49	9.10
1850—1854	3.04	11.83	1905—1909	1.46	9.38
1855—1859	2.96	11.33	1910—1914	1.25	8.91
1860—1864	3.07	12.05	1915	1.19	8.70
1865—1869	2.97	12.86			
1870—1874	3.42	14.31			
1875—1879	3.14	12.92			
1880—1884	2.89	12.40			
1885—1889	2.51	11.28			

Lungetuberkulosedødeligheden udgjorde i 1915 8,70 pCt. af den samlede Dødelighed, et Forholdstal, som er lavere end Gennemsnittet for 1910—1914, som var 8,91 pCt. og overhovedet lavere end Tallet for noget andet Aar end 1903, da det var 8,62 pCt.

Døde af Lungetuberkulose i 1915.

Tilfældet første Gang anmeldt		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derover	Ialt	
31/12 1905	M.	»	»	»	»	1	»	1	»	2	2
	K.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	
1906	M.	»	»	»	2	2	1	1	1	7	9
	K.	»	»	»	»	2	»	»	»	2	
1907	M.	»	»	»	»	2	1	1	»	3	6
	K.	»	»	»	»	1	1	»	»	3	
1908	M.	»	»	»	1	1	4	1	»	7	10
	K.	»	»	»	»	1	»	»	1	3	
1909	M.	»	»	»	5	2	2	»	»	9	14
	K.	»	»	»	3	1	»	»	»	5	
1910	M.	»	»	»	»	2	4	2	»	8	16
	K.	»	»	3	3	1	»	1	»	8	
1911	M.	»	»	1	4	7	1	2	»	15	21
	K.	»	»	1	2	3	»	»	»	6	
1912	M.	»	»	2	5	5	3	1	2	18	38
	K.	»	1	3	3	5	7	1	»	20	
1913	M.	»	»	6	4	6	5	1	2	24	63
	K.	»	1	8	12	11	3	3	1	39	
1914	M.	»	»	18	18	15	10	6	3	70	130
	K.	»	2	12	24	11	3	5	3	60	
1915	M.	»	1	15	22	13	14	13	5	83	156
	K.	»	4	22	17	12	8	4	6	73	
Tilfældet ikke anmeldt	M.	4	3	10	12	8	9	16	10	72	126
	K.	7	2	6	8	7	8	3	13	54	
Tilsammen	M.	4	4	52	73	64	54	44	23	318	591
	K.	7	10	56	72	55	30	19	24	273	
Begge Køn		11	14	108	145	119	84	63	47	591	

Som det fremgaar af foranstaaende og efterfølgende tabellariske Oversigt, er det stadig et ikke ringe Antal Tilfælde af Lungetuberkulose, der forekommer i Dødelighedsstatistiken, uden at der tidligere er sket Anmeldelse om de paagældende Pati-

enters Sygdom. I Aarene 1911, 1912 og 1913 var de ikke anmeldte Tilfældes Antal 15 eller 14 pCt. af alle Dødsfald af Lungetuberkulose, i 1906, 1908, 1909 og 1914 var det 19 pCt. og i 1910 naaede det til 20 pCt. I 1915 indtraf 21 pCt. af de indregistrerede Dødsfald af Lungesvindsot blandt ikke forud anmeldte Patienter og dette Tal er hidtil kun overtruffet i 1907, da de ikke anmeldte Tilfældes Antal var oppe paa c. 24 pCt. af Dødsfaldene.

Lungetuberkulose	Sygdoms-tilfælde	Døde af Lungetuberkulose									
		i 1906	i 1907	i 1908	i 1909	i 1910	i 1911	i 1912	i 1913	i 1914	i 1915
Anmeldt $^{31}/_{12}$ 1905	785	181	64	47	31	21	12	12	10	5	2
Anmeldt i 1906	1611	359	208	104	57	33	39	29	21	19	9
Anmeldt i 1907	1091	»	193	154	63	38	23	19	13	13	6
Anmeldt i 1908	1124	»	»	227	139	67	44	26	19	9	10
Anmeldt i 1909	951	»	»	»	198	99	73	50	24	16	14
Anmeldt i 1910	831	»	»	»	»	176	136	83	36	22	16
Anmeldt i 1911	793	»	»	»	»	»	191	141	62	30	21
Anmeldt i 1912	831	»	»	»	»	»	»	191	121	68	38
Anmeldt i 1913	831	»	»	»	»	»	»	»	176	137	63
Anmeldt i 1914	785	»	»	»	»	»	»	»	»	175	130
Anmeldt i 1915	1017	»	»	»	»	»	»	»	»	»	156
Ialt anmeldte Tilfælde	10650	540	465	532	488	434	518	551	482	494	465
Ikke anmeldte Tilfælde	1115	120	144	126	105	107	92	92	87	116	126
Tilsammen	11765	660	609	658	593	541	610	643	569	610	591

Foruden 1115 Ftisisdødsfald, som siden Begyndelsen af 1906 er optagne paa Mortalitetstabellen, uden at de paagældende forinden havde været anmeldt som lidende af Tuberkulose i Lunger eller Strubehoved, er der, som det fremgaar af ovenstaaende Tabel, indtraadt tilsammen 4969 Dødsfald af Lungesvindsot blandt de fra 31. December 1905 til Udgangen af 1915 anmeldte Patienter, hvis Antal ialt er 10650. Men desuden maa man gaa ud fra, at et større eller mindre Antal af de resterende 5681, om hvilke Anmeldelse er modtaget, ligeledes er afgaaet ved Døden uden at være optaget i Mortalitetstabellens Tuberkuloserubrik, enten fordi de ere døde efter Bortflytning fra Hovedstaden eller fordi Dødsfaldet skyldes eller tilskrives en anden Aarsag end den tilstedeværende Tuberkulose.

Døde af **Lungetuberkulose**	Gl. Byældre Del	Gl. Byyngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø.-Kv.	St. Annæ V.-Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Udb. & Havnen	**Hele Staden**
1898	37	47	6	9	66	33	198	48	40	64	58	93	94	397	»	»	»	»	16	611
1899	26	52	9	14	63	29	193	45	36	57	66	73	112	389	»	»	»	»	24	606
1900	27	48	8	14	63	31	191	56	55	60	74	82	115	442	»	»	»	»	24	657
1901	23	55	6	14	51	28	177	43	34	58	63	64	113	375	6	14	»	20	13	585
1902	21	30	3	8	37	26	125	46	38	42	57	52	77	312	8	13	17	38	14	488
1903	22	33	7	8	53	25	148	47	42	51	75	66	72	353	10	16	31	57	30	582
1904	16	48	6	8	43	30	151	44	48	42	82	58	94	368	15	15	43	73	25	638
1905	9	49	8	9	53	22	150	42	53	59	90	68	100	412	17	15	47	79	31	679
1906	14	36	5	14	55	39	163	43	70	48	80	64	109	414	10	13	37	60	23	661
1907	8	33	8	6	58	37	150	36	71	47	66	57	88	365	19	16	39	74	20	600
1908	17	29	3	10	54	24	137	42	65	51	71	66	105	400	15	33	44	92	29	653
1909	11	21	9	8	44	32	125	23	60	32	74	62	120	371	16	17	45	78	19	599
1910	13	15	3	7	39	28	105	34	61	31	72	53	85	336	20	17	49	86	14	549
1911	11	33	2	4	41	29	120	38	67	53	68	60	90	376	16	19	55	90	24	610
1912	17	24	4	6	45	37	133	39	77	57	72	62	101	408	14	20	49	83	19	649
1913	9	19	5	9	34	30	106	26	56	49	88	56	95	370	10	15	48	73	20	562
1914	9	26	7	5	34	34	115	34	57	48	85	57	115	396	17	22	40	79	20	610
1915	17	27	8	5	41	36	134	35	55	43	79	52	79	343	26	23	43	92	22	591

Fordelingen af Dødsfaldene af Lungetuberkulose paa Byens Kvarterer afveg ikke i nogen væsentlig Grad fra det sædvanlige.

Af de 591 Dødsfald af Lungetuberkulose indtraf 172 i vedkommende Patienters Hjem, 294 paa Øresundshospitalet, 35 paa Kommunehospitalet, 22 paa Almindeligt Hospital, 18 paa St. Johannesstiftelse, 11 paa Bispebjerg Hospital, 8 paa St. Josephs Hospital, 7 henholdsvis paa Rigshospitalet og paa Sundholms Sygehus, de øvrige spredte paa andre Hospitaler og Kliniker. 22 af de døde var ikke hjemmehørende i Københavns Kommune.

21 Patienter, der led af Lungetuberkulose, foranlediges i Løbet af 1915 paa Grundlag af en af vedkommende Kredslæge foretagen Undersøgelse indlagt paa Hospital for offentlig Regning i Henhold til § 5 i Lov Nr. 55 af 1. April 1912.

Desinfektion for Lungetuberkulose aarlig	A_1. Desinf. i Sygdomstilfælde Lov. 14. IV. 5 Lov. 1. IV. 12	A_2. Desinf. efter Dødsfald Lov 11. V. 97 Lov 14. IV. 5 Lov 1. IV. 12	B. Desinf. for ubemidlede (Kommunal Bevilling)	C. Betalt Desinfekt. for privat Regn.
1891—1896 gnsnitl.	»	»	151	59
1897—1905 gnsnitl.	»	285	73	49
1906—1910 gnsnitl.	579	255	»	»
1911	849	241	»	»
1912	694	269	»	»
1913	744	238	»	»
1914	766	248	»	»
1915	705	231	»	»

Desinfektion for Lungetuberkulose besørgedes i 936 Tilfælde, deraf de 231 Desinfektioner efter Dødsfald, 705 Desinfektioner efter Bortflytning, Hospitalsindlæggelse o. s. v.

Paa Tuberkulosestationen (Øresundshospitalet) modtoges i 1915 2262 Prøver Opspyt til Undersøgelse paa Tuberkelbaciller. Undersøgelsen gav i 362 Tilfælde positivt, i 1900 Tilfælde negativt Resultat.

	Positivt Resultat	Negativt Resultat	Ialt
1901	118	263	381
1902	262	887	1149
1903	341	1267	1608
1904	325	1329	1654
1905	345	1462	1807
1906	396	1600	1996
1907	394	1746	2140
1908	428	1589	2017
1909	344	1820	2164
1910	378	1673	2051
1911	359	1820	2179
1912	402	1826	2228
1913	460	2077	2537
1914	391	1938	2329
1915	362	1900	2262

Til Sammenligning vedføjes en Oversigt over Dødeligheden af Lungetuberkulose i en Del andre større Byer, men Oplysningerne i saa Henseende er for de sidste to Aar endnu meget mangelfulde.

Døde af **Tub. pulm.** paa 100000 Indb.	1899-1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915
Rotterdam	148	149	133	139	136	110	129	121	114	111	103	105	—
København	154	122	158	153	139	145	132	118	131	136	118	124	119
Amsterdam	157	143	146	141	147	130	142	130	135	122	118	126	—
London	171	167	148	144	140	132	131	114	135	135	132	139	150
Hamborg	187	158	156	150	149	134	132	126	125	126	141	135	—
Berlin	214	208	214	186	185	182	179	176	168	168	185	165	—
Kristiania	239	219	275	222	217	213	196	183	182	185	162	174	—
München	285	258	286	247	228	229	229	205	193	189	205	207	—
Stockholm*)	241	222	222	210	217	249	241	233	196	225	211	302	—
Wien	359	314	329	289	288	275	271	249	266	237	237	—	—
Paris	399	382	380	378	395	382	358	366	341	332	318	—	—

*) Fra og med 1908 er der for Stockholms Vedkommende sket en Ændring i Registreringsprincipet.

Dødeligheden af **andre tuberkuløse Sygdomme** (Mortalitetstabellens Rubrik 27, 28, 29 og 31) var i 1915 lavere end det foregaaende Aar og udgjorde omtrent en Femtedel af Dødeligheden af samtlige tuberkuløse Sygdomme. Den samlede Dødelighed af tuberkuløse Sygdomme var i 1908 1,88, i 1909 1,71, i 1910 1,59, i 1911 1,76, i 1912 1,77, i 1913 1,41, 1914 1,55 og i 1915 1,48 af 1000 Indbyggere.

Dødsfald af **Tuberkulose**	Døde af Lungetuberkulose		Døde af andre tub. Sygd.		Døde af tub. Sygd. ialt	
	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.
1882—1886	3572	2.63	1211	0.89	4783	3.52
1887—1891	3743	2.44	1291	0.83	5034	3.27
1892—1896	3213	1.94	1419	0.86	4632	2.80
1897—1901	3084	1.73	1142	0.63	4226	2.36
1902—1906	3040	1.44	1091	0.53	4131	1.96
1907—1911	3011	1.34	892	0.39	3903	1.73
1912	643	1.36	197	0.42	840	1.77
1913	569	1.18	162	0.33	731	1.41
1914	610	1.24	150	0.30	760	1.55
1915	591	1.19	147	0.30	738	1.48

Af de her omhandlede tuberkuløse Sygdomme er Meningitis den mest udbredte; i 1915 indtraadte 79 Dødsfald af denne Sygdom, deraf 9 blandt Børn under et Aar, 31 mellem 1 og 5 Aar, 23 mellem 5 og 15 Aar. Af Tuberculosis in aliis corporis partibus, Mortabilitetstabellens Nr. 31, døde 47 Personer.

3) *Andre Sygdomme.*

Af **Kønssygdomme** (Gonorrhoea, Ulcus venereum, Syphilis) anmeldtes i 1915 et større Antal Tilfælde end det foregaaende Aar.

Af **Gonorré** anmeldtes 7220 Tilfælde, et endnu højere Tal end i 1914, som hidtil var det Aar, der havde det største Antal anmeldte Tilfælde, nemlig 6931. I Forhold til Folkemængden var Tallet ogsaa højere end i en lang Række forudgaaende Aar, nemlig 147 paa 10,000 Indbyggere mod 141 i 1914. Man maa gaa tilbage til 1889 for at finde saa højt et Forholdstal; i dette Aar anmeldtes 148 Tilfælde af Gonorré paa 1000 Indbyggere og forud for 1889 var Antallet endnu langt højere. Anmeldelsernes Fordeling paa Aarets Maaneder var i 1915 nogenlunde ligelig; dog indtraadte en Stigning af Tilfældenes Antal i Maanederne fra Juni til August, hvorefter Antallet holdt sig højt om end svagt aftagende til Aarets Slutning. Gonorréens forøgede Udbredelse i 1915 maa uden Tvivl sættes i Forbindelse med Garnisonens Forøgelse ved Sikringsstyrkens Militærtjeneste under den europæiske Krig.

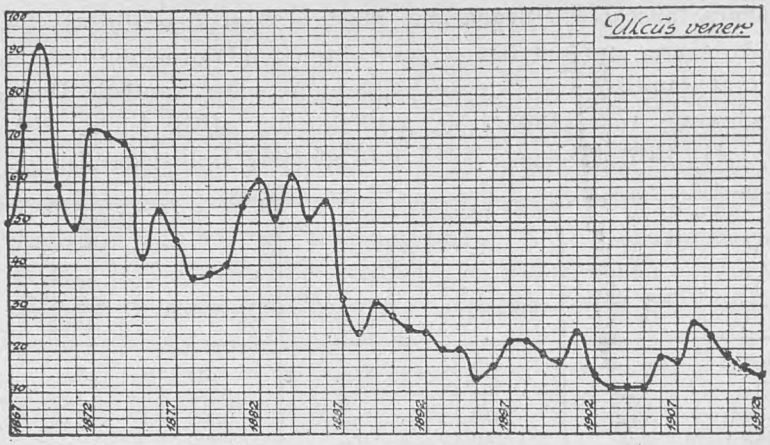

Af **veneriske Saar** anmeldtes 779 Tilfælde mod 596 Tilfælde i 1914. Antallet har været noget lavere i de nærmest forudgaaende Aar, men i 1910 anmeldtes 844 Tilfælde og i tidligere Aar var Antallet højere.

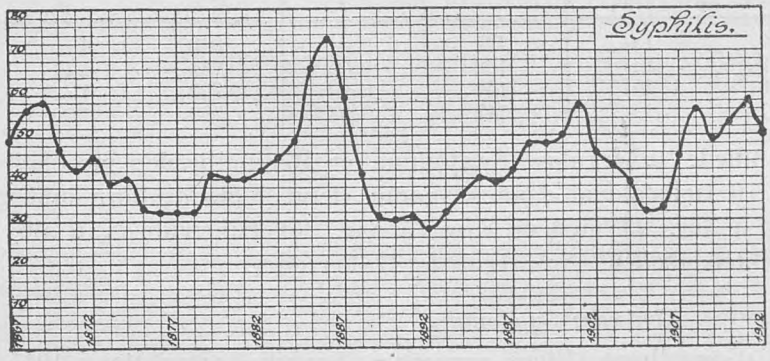

Af **Syfilis** anmeldtes 2275 Tilfælde mod 2214 i 1914, 1713 i 1913 og 2383 i 1912. Af de i 1915 anmeldte Syfilistilfælde faldt 2140 paa Rubriken Syphilis acquisita e coitu impuro, 102 paa Rubriken Syphilis congenita, medens 33 opføres som Syphilis insons. De fleste Tilfælde af Syph. acq. e c. i. anmeldtes i Oktober og November (henholdsvis 225 og 245 Tilfælde), medens Maj Maaned havde de færreste Anmeldelser.

De anmeldte Tilfælde af Kønssygdomme var saaledes fordelte paa de to Køn, at der for Gonorré anmeldtes 4 Mænd (lidt derover) for hver anmeldt Kvinde, for erhvervet Syfilis omtrent 2 Mænd for hver anmeldt Kvinde. Forholdet var for disse to Affektioners Vedkommende omtrent det samme som i de to foregaaende Aar, dog anmeldtes i 1915 forholdsvis flere Kvinder med Gonorré. For veneriske Saar anmeldtes i 1915 13 Mænd for hver anmeldt Kvinde, medens Forholdet i 1914 og 1913 var henholdsvis 10 Mænd og 7 Mænd for hver anmeldt Kvinde.

Paa Hospital behandledes i 1915 2336 Tilfælde af Gonorré, deraf 846 paa Garnisonshospitalet, 235 Tilfælde af Ulcus venereum (63 paa Garnisonshospitalet) og 1076 Tilfælde af Syfilis, hvoraf 183 paa militært Sygehus.

Anmeldte Tilfælde	Gonorrhoea	Ulcus vener.	Syph. acqvis.	Syph. insons	Syph. congen.	Ialt
1882—1886	29141	7575	7167	55	368	44306
1887—1891	23732	4317	5279	157	457	33936
1892—1896	20823	3045	5302	186	279	29635
1897—1901	23371	3685	7976	359	476	35867
1902—1906	25004	2733	7463	237	419	35856
1907—1911	30609	4466	11199	264	348	46886
1912	5786	670	2239	44	100	8839
1913	5860	518	1564	40	109	8091
1914	6931	596	2058	47	109	9741
1915	7220	779	2140	33	102	10274

Paa 10000 Indbyggere anmeldtes:

Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis	Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis	Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis
1867	128	50	49	1884	207	61	49	1901	137	24	57
1868	144	73	56	1885	212	51	66	1902	127	14	46
1869	152	92	58	1886	202	55	73	1903	125	11	43
1870	158	59	47	1887	183	32	59	1904	115	11	39
1871	148	49	42	1888	174	24	41	1905	114	11	32
1872	160	72	45	1889	148	31	31	1906	112	18	33
1873	147	71	39	1890	140	28	30	1907	129	17	45
1874	159	69	40	1891	129	25	31	1908	142	26	56
1875	162	42	33	1892	129	24	28	1909	134	23	49
1876	178	53	32	1893	135	20	32	1910	132	18	53
1877	186	46	32	1894	122	20	36	1911	140	15	58
1878	196	37	32	1895	118	13	40	1912	122	14	50
1879	194	38	41	1896	124	16	39	1913	121	11	35
1880	190	40	40	1897	128	22	42	1914	141	12	45
1881	200	54	40	1898	133	22	48	1915	147	16	46
1882	222	60	42	1899	125	19	48				
1883	226	51	45	1900	129	17	50				

Den gratis ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme i Henhold til Loven af 30. Marts 1906 fungerede i 1915 ligesom i de fem foregaaende Aar efter den fra 1. Okt. 1909 indførte endelige Ordning (jvfr. Stadslægens Aarsberetning for 1909).

De ansatte Læger søgtes i Aarets Løb af 4738 nye Patienter, 3535 Mænd, 1144 Kvinder og 63 Børn, af hvilke 1533 ikke fandtes lidende af nogen Kønssygdom; af de øvrige 3205 anmeldte led 971 af Syfilis, deraf 397 med første Udbrud, 259 af veneriske Saar og 1977 af Gonorré. Af de af Syfilis angrebne var 597 Mænd og 374 Kvinder, veneriske Saar havde 254 Mænd og 5 Kvinder, for Gonorré behandledes 1636 Mænd og 341 Kvinder. Paa Hospital indlagdes fra samtlige Kliniker 678 Patienter. Af alle for Kønssygdomme behandlede og anmeldte Patienter har i 1915 31 pCt. (i 1914 33 pCt.) søgt den her omhandlede offentlige Behandling, men som bekendt behandles Patienter med Kønssygdomme ogsaa vederlagsfrit paa Polikliniken for ubemidlede, Kommunehospitalets 4de Afdelings Konsultationsstue og Rigshospitalets Klinik for Hud- og Kønssygdomme.

Ifølge Meddelelse fra Statens Serum Institut indsendtes der i 1915 fra København ialt 15167 Blodprøver til serodiagnostisk Undersøgelse for Syfilis (Wassermanns Reaktion).

Af **Fnat** (Scabies) anmeldtes 3175 Tilfælde, et større Antal end i noget tidligere Aar; nærmest kommer 1909, da der anmeldtes 3007 Tilfælde. I Forhold til Folkemængden anmeldtes 6,4 Tilfælde paa 1000 Indbyggere (i 1909 6,7 p. M.).

Antallet af anmeldte Tilfælde var højt i alle Aarets Maaneder, højest i December med 424 Tilfælde, lavest i Juni med 187 Tilfælde.

Stigningen af Fnattilfælde i 1915 skyldes muligvis Garnisonens Forøgelse; herpaa tyder i alt Fald den Omstændighed, at ikke mindre end 316 Fnatpatienter behandledes paa Garnisonshospitalet og at Udbredelsen blandt Børn forholdsvis var mindre end sædvanlig. I 1909 var af 3007 Fnatpatienter 1041 Børn under 15 Aar; i 1915 af 3175 Fnatpatienter kun 433 i Barnealderen. 501

Scabies Gennemsnitl.	Aarlig anmeldte Tilf.	paa 1000 Indbyggere
1882—1886	1020	3.7
1887—1891	917	3.0
1892—1896	798	2.4
1897—1901	646	1.3
1902—1906	933	2.2
1907—1911	2440	5.4
1912	2665	5.6
1913	2235	4.6
1914	2276	4.6
1915	3175	6.4

Scabies	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	pro Mille
1882—1906 ialt	2490	1905	2009	1777	1636	1423	1163	1253	1562	1984	2324	1966	21512	
Gennemsnitl. aarlig (25 Aar)	100	76	80	71	66	57	47	50	62	79	93	79	860	2.6
1907	120	90	138	98	74	73	80	123	95	160	139	138	1328	3.0
1908	195	181	224	178	196	182	157	152	206	223	264	196	2354	5.2
1909	325	236	285	250	207	200	189	249	221	303	381	216	3007	6.7
1910	421	255	268	250	187	153	151	195	236	230	283	274	2903	6.3
1911	304	272	223	189	197	156	177	145	219	223	268	234	2607	5.6
1912	317	244	242	192	223	210	182	203	205	240	233	174	2665	5.6
1913	232	157	168	203	194	130	137	131	125	275	283	190	2225	4.6
1914	245	210	195	173	160	180	88	168	157	205	271	229	2276	4.6
1915	295	265	228	239	223	187	197	248	315	219	335	424	3175	6.4

Fnatpatienter behandledes i 1915 paa civilt Hospital, navnlig St. Johannes Stiftelsen. Forøvrigt benyttes Hospitalsbehandling kun ved Komplikationer med andre Hudsygdomme, medens den overvejende anvendte Metode i de seneste Aar er den ambulatoriske Behandling fra Kommunehospitalets Konsultationsstue.

Af **Drankergalskab** (Delirium tremens) anmeldtes i 1915 350 Tilfælde og paa Mortalitetstabellen opføres 9 Dødsfald (alle Mænd i Alderen mellem 25 og 65 Aar) med denne Sygdom som Dødsaarsag.

Anmeldte Tilfælde af Delir. trem. 1882—1911, 1912, 1913, 1914 og 1915.															Døde i Femaaret	pCt. af anmeldte
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	aarlig p. 1000 Indb.		
1882—1886	110	111	112	97	134	130	134	124	117	135	128	126	1468	1.1	168	11.4
1887—1891	152	136	149	172	214	228	218	200	219	180	146	213	2227	1.5	177	7.9
1892—1896	194	135	162	193	207	201	233	198	177	195	209	209	2313	1.4	80	3.4
1897—1901	221	236	236	235	257	211	223	223	214	236	236	288	2816	1.6	135	4.8
1902—1906	240	272	311	312	274	331	261	274	242	235	278	275	3311	1.6	123	3.8
1907—1911	333	252	264	286	274	265	302	277	271	278	321	318	3439	1.5	203	5.9
1912	48	40	62	49	52	41	47	52	27	47	38	33	536	1.2	19	3.5
1913	28	28	29	40	36	38	28	30	34	48	29	36	404	0.8	20	5.0
1914	36	29	34	39	42	38	45	34	18	21	33	40	409	0,8	12	2.9
1915	49	13	26	28	34	23	35	36	25	27	27	27	350	0.7	9	2.6

Foruden 9 Tilfælde af Delirium tremens har Mortalitetstabellen 21 Dødsfald under Rubriken Alcoholismus chronicus, deraf 16 Mænd og 5 Kvinder, af hvilke 1 Mand var over 65 Aar, 14 Mænd og 5 Kvinder mellem 35 og 65 og 1 Mand mellem 25 og 35 Aar. Endelig opføres under Rubriken Mors in ebrietate 2 Dødsfald, begge blandt Mænd mellem 25 og 45 Aar. Som umiddelbar Følge af Drikfældighed er der altsaa indtruffet 32 Dødsfald mod 55 i 1914, 62 i 1913, 93 i 1912 og 98 i 1911.

Kræft (Cancer — Tumores maligni) opføres i Mortalitetstabellen for 1915 med 836 Dødsfald mod 827 i 1914. Tallet er atter det højeste som er naaet for et enkelt Aar, men i Forhold til Indbyggerantallet er Antallet det samme som i 1914. Paa 100,000 Indbyggere faldt i 1915 168 Kræftdødsfald, i 1914 ligeledes 168 mod 164 i 1913, 172 i 1912, 155 i 1911 og 168 i 1910. I Forhold til Folketallet var Antallet af Kræftdødsfald altsaa højest i 1912.

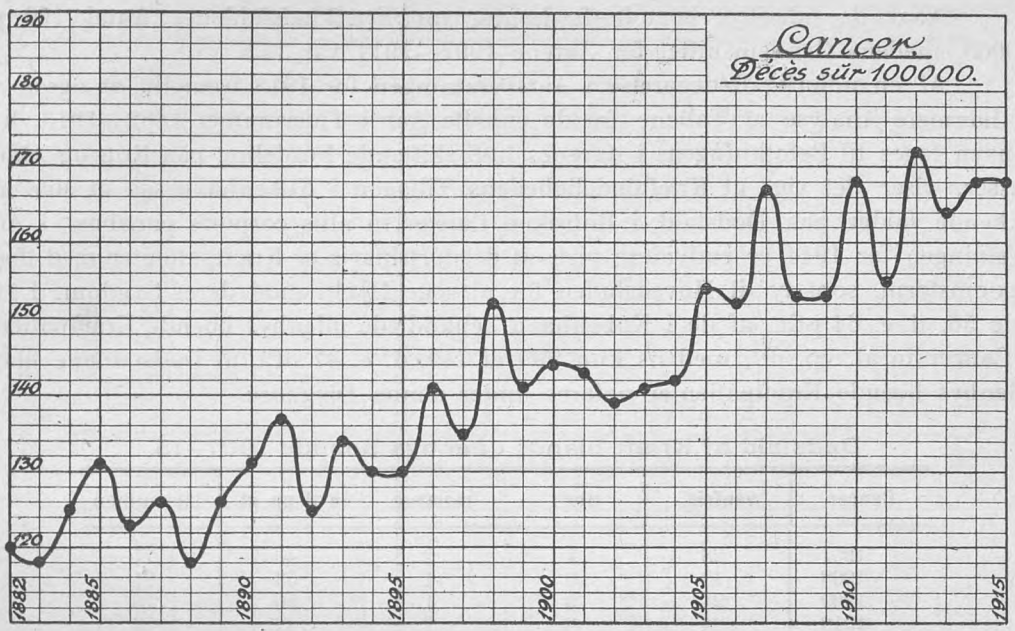

Døde af Kræft 1882—1911, 1912, 1913, 1914 og 1915.

Cancer	ventric.	uteri	mammæ	in al. cp. ptb.	Tilsammen
1882—1886	633	247	96	711	1687
1887—1891	702	228	105	930	1965
1892—1896	725	267	108	1092	2192
1897—1901	825	292	140	1302	2559
1902—1906	1028	374	170	1510	3082
1907—1911	1108	417	192	1876	3593
30 Aar Gennemsnitlig aarlig	167	61	27	247	503
1912	243	88	48	437	816
1913	231	78	53	430	792
1914	229	84	58	456	827
1915	233	93	55	455	836

Fordelingen af Tallene paa de fire Kræftrubriker var omtrent den samme som i 1914.

Dødsfald af Cancer	Gennemsnitlig aarlig	Paa 100,000 Indbyggere døde:					
		af Canc. ventr.	af Canc. uteri	af Canc. mammæ	af Canc. in al. cp. pt.	af Cancer Ialt	af Cancer udenbys fradragne
1882—1886	337	45	17	6	55	123	115
1887—1891	393	45	17	6	59	127	118
1892—1896	438	45	16	6	65	132	122
1897—1901	512	46	17	8	72	143	132
1902—1906	616	47	18	8	73	146	133
1907—1911	719	49	18	9	82	159	142
1912	816	51	19	10	92	172	151
1913	792	48	16	11	89	164	142
1914	827	47	17	11	93	168	153
1915	836	47	19	11	91	168	150

Beregnet paa 100000 Indbyggere var Kræftdødsfaldenes Antal i 1915 det samme som i 1914, nemlig 168 mod 159 gennemsnitlig aarlig i Femaaret 1907—1911.

Naar de udenbys boende fradrages, var Kræftdødsfaldenes Antal 150 paa 100000, medens Gennemsnittet for Aarene 1907—1911 var 142.

Af en udførlig Redegørelse i Aarsberetningen for 1913 fremgik, at ogsaa ved en nærmere Analyse af Tallene fra de enkelte Aar i Tidsrummet 1882—1913, hvor Hensyn toges til Befolkningens i Aarenes Løb skiftende Fordeling paa Køn og Aldersklasser, viser det sig, at Kræftdødelighedens Tiltagen i København saa at sige udelukkende falder paa Dødsfald i Rubriken Cancer in aliis corporis partibus. I Aarsberetningen for 1914 er endvidere vist, at det fortrinsvis er Kræftpatienter med denne Sygdomsform, som ty til Hovedstaden for at søge Hjælp mod deres Sygdom. I 1915 døde 56, d. e. 64 pCt., af de i København behandlede udenbys boende Kræftpatienter af Cancer in al. cp. pt., medens kun 399 af 749, d. e. 47 pCt. af Dødsfaldene blandt indenbys boende Kræftpatienter opføres under denne Diagnose.

Dødsfald af Kræft blandt udenbys boende 1907—15.

Cancer	ventric.	uteri	mammæ	in al. cp. pt.	Tilsammen
1907	28	7	2	40	77
1908	18	9	1	53	81
1909	24	3	1	50	78
1910	24	8	2	42	76
1911	24	8	2	51	85
1907—11	118	35	8	236	397
1912	26	8	4	66	104
1913	28	9	7	63	107
1914	17	7	4	46	74
1915	18	8	5	56	87

Samtlige Kræftdødsfalds Fordeling paa Aldersklasserne i Aarene 1882—1915 fremgaar af de efterfølgende Tabeller.

Cancer ventriculi.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	5	326	1753	1829	3913
1907	»	»	16	101	107	224
1908	»	»	19	92	102	213
1909	»	»	12	93	99	204
1910	»	1	22	114	100	237
1911	»	»	12	116	102	230
1912	»	1	10	112	120	243
1913	»	»	16	97	118	231
1914	»	3	11	106	109	229
1915	»	»	11	99	123	233
Ialt . .	»	10	455	2683	2709	5957

Cancer uteri

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	3	413	740	252	1408
1907	»	1	21	51	17	90
1908	»	»	18	52	13	83
1909	»	»	26	40	11	77
1910	»	1	23	46	17	87
1911	»	»	12	56	12	80
1912	»	»	26	45	17	88
1913	»	»	17	45	16	78
1914	»	»	23	42	19	84
1915	»	»	24	55	14	93
Ialt . .	»	5	543	1172	388	2168

Cancer mammæ.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	»	71	312	236	619
1907	»	»	10	24	9	43
1908	»	»	4	21	5	30
1909	»	»	5	25	11	41
1910	»	»	7	20	15	42
1911	»	»	5	19	12	36
1912	»	»	10	22	16	48
1913	»	»	8	28	17	53
1914	»	1	10	24	23	58
1915	»	1	9	30	15	55
Ialt . .	»	2	139	525	359	1025

Cancer in aliis corporis partibus.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	78	106	645	2498	2218	5545
1907	2	4	43	166	162	377
1908	5	6	33	160	150	354
1909	4	8	48	164	142	366
1910	8	5	40	188	163	404
1911	3	3	36	183	150	375
1912	3	2	46	203	183	437
1913	4	6	52	204	164	430
1914	2	4	52	209	189	456
1915	7	2	46	203	197	455
Ialt . .	116	146	1041	4178	3718	9199

Alle Cancerdødsfald.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	78	114	1455	5303	4535	11485
1907	2	5	90	342	295	734
1908	5	6	74	325	270	680
1909	4	8	91	322	263	688
1910	8	7	92	368	295	770
1911	3	3	65	374	276	721
1912	3	3	92	382	336	816
1913	4	6	93	374	315	792
1914	2	8	96	381	340	827
1915	7	3	90	387	349	836
Ialt . .	116	163	2238	8558	7274	18349

Af alle Kræftdødsfald indtræffer lidt over 46 pCt. i Alderen mellem 45 og 65 Aar, henimod 40 pCt. i Alderen over 65 Aar. De fleste Dødsfald af Cancer ventriculi indtræffer i Alderen over 65, nemlig 46 pCt., men næsten lige saa mange, nemlig 45 pCt., falder paa Alderen mellem 45 og 65 Aar. Dødsfald af Cancer uteri og Cancer mammæ indtræder hyppigst, henholdsvis 54 og 51 pCt., i Alderen 45—65 Aar. Cancer in aliis corporis partibus optræder i alle Aldere; 3 pCt. af Dødsfaldene indtraf i Alderen under 25 Aar.

Døde af **Cancer** paa 100000 Indb.	1903—1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915
Rotterdam	94	85	87	93	109	101	98	104	—
London	102	106	95	94	105	111	115	—	—
Hamburg	107	110	104	108	105	105	111	—	—
Amsterdam	109	117	117	126	118	127	122	122	—
Stockholm	107	128	125	124	102	131	136	141	—
Berlin	112	105	112	111	121	112	128	122	—
Kristiania	109	102	101	93	101	110	111	111	—
København	151	153	153	168	155	172	164	168	168

Sukkersyge (Diabetes mellitus) medførte i 1915 82 Dødsfald. Den stigende Dødelighed af denne Sygdom synes at fremgaa af nedenstaaende Sammenstilling.

Dødsfald af Diabetes i Aarene 1901—1915.

Aar	0—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt	Paa 100000 Indb. døde
		M.	K.	M.	K.		
1901	2	23	13	12	3	53	13.9
1902	»	21	13	4	8	46	11.2
1903	2	20	17	10	6	55	13.2
1904	2	21	14	8	8	53	12.5
1905	1	30	21	10	8	70	16.5
1901—1905 gennemsnitl.	1	23	16	9	7	55	13.5
1906	2	23	19	10	12	66	15.3
1907	2	33	22	16	5	78	17.7
1908	1	17	12	10	10	50	11.2
1909	4	14	23	9	9	59	13.1
1910	4	28	22	10	12	76	16.6
1906—1910 gennemsnitl.	3	23	20	11	9	66	14.8
1911	3	25	25	13	9	75	16.2
1912	3	23	24	12	17	79	16.7
1913	3	28	32	15	15	93	19.0
1914	5	36	22	10	16	89	18.1
1915	9	28	21	9	15	82	16.5
1911—1915 gennemsnitl.	9	28	25	12	14	88	17.3
1901—1915 tilsammen	43	370	300	158	153	1024	

4) *Sygdomme i Garnisonen.*

Ifølge velvillig Meddelelse fra Hærens Lægekorps var Antallet af epidemiske Sygdomstilfælde indenfor Garnisonen i 1915 som Følge af, at dennes Styrke gennem hele det forløbne Aar var forøget, større end i 1914. Sundhedstilstanden maa siges at have været ret god.

Antallet af de fra Garnisonssygehuset udskrevne Tilfælde var følgende: *Influenza* optraadte i 612 Tilfælde, der fordelte sig med 551 Tilfælde for Hærens Vedkommende og 61 for Søværnets. *Faaresyge* optraadte med 448 Tilfælde, *krupøs Lungebetændelse* med 89 Tilfælde (85 i Hæren, 4 i Søværnet). For *Difteri* behandledes 95 Mand i Hæren, 13 i Søværnet, for *Rosen* 34 i Hæren, 9 i Flaaden. *Rheumatisk Feber* optraadte i 100 Tilfælde, hvoraf 99 i Hæren. For *tyfoid Feber* behandledes 8 Mand, deraf 6 under Diagnosen Paratyfus, alle i Hæren. *Skarlagensfeber* forekom 78 Gange, *Mæslinger* 14 Gange, *Rødlinger* 2 Gange og *Variceller* 8 Gange. Der optraadte 2 Tilfælde af *Cerebrospinalmeningitis*, 1 i Hæren og 1 i Søværnet. Under Diagnosen *Dysenteri* opføres 3 Tilfælde, som Paradysenteri 2 Tilfælde, alle i Hæren.

Antallet af veneriske Sygdomstilfælde var i 1915 følgende: *Gonorré* optraadte med 1198 Tilfælde (1114 i Hæren, 84 i Søværnet). Første Udbrud af *Syfilis* iagttoges hos 199 Mand (189 i Hæren, 10 i Søværnet). Recidiv af Syfilis optraadte med 367 Tilfælde (305 i Hæren, 62 i Søværnet) og *venerisk Saar* med 71 Tilfælde (58 i Hæren, 13 i Søværnet).

BEFOLKNINGSFORHOLD.

Folketal.

For 1914 beregnes Hovedstadens Middelfolketal til 492000 Indbyggere og for 1915 kan Indbyggerantallet med Tillæg af den sædvanlige Gennemsnitstilvækst indtil Aarets Midte anslaas til et Middeltal af 498000 Indbyggere.

	Gennemsnitlig aarlig							
	Antal Fødsler	p. M.	Antal Dødsfald	p. M.	Fødsels-Overskud	p. M.	Indvandrings Overskud	Samlet Tilvækst aarlig
1882—1886	10282	37.7	6183	22.7	4098	15.0	3902	8000
1887—1891	10680	34.7	6791	22.1	3889	12.6	1911	5800
1892—1896	10247	30.9	6325	19.1	3922	11.8	278	4200
1897—1901	10260	28.7	6379	17.9	3880	10.9	4330 (831*)	8200
1902—1906	12053	28.6	6584	15.6	5469	13.0	4731 (262*)	10200
1907—1911	12178	27.0	6775	15.6	5403	12.0	1197	5600
1912	11836	25.0	6616	14.0	5220	11.0	3280	8500
1913	11683	24.2	6492	13.3	5191	10.7	4309	9500
1914	11546	23.5	6891	14.0	4655	9.5	4345	9000
1915	11443	23.0	6795	13.6	4648	9.3	1352	6000

Fødselshyppigheden, som i en længere Aarrække har været stærkt aftagende, var i 1915 23,0 p. M., et lavere Forholdstal end paavist for noget tidligere Aar; nærmest kommer 1914, da det var 23,5 p. M. Fødselsoverskudet er i de senere Aar dalende og ogsaa Indvandringsoverskudet er lavere end i noget af Aarene efter 1909.

Fordeling af 1000 Beboere paa Byens Kvarterer.

	1882	1895	1901	1902	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915
I. Gl. Bys ældre Del..	124	46	36	33	26	25	22	22	22	22	22	22	21	21
II. Gl. Bys yngre Del..	114	95	27	65	51	47	45	43	40	37	36	35	35	34
III. Gammelholm	33	23	19	17	14	14	13	13	13	13	13	13	12	12
IV. St. Annæ øster Kv..	63	32	28	25	21	21	20	20	19	17	17	17	17	17
V. St. Annæ vester Kv.	119	91	77	71	59	56	51	51	54	50	51	20	49	51
VI. Kristianshavn	67	60	52	49	47	45	45	44	46	50	52	54	57	63
Indre By	520	347	283	260	218	208	197	193	194	190	191	191	191	198
VII. Voldkvarteret	102	127	118	109	98	95	94	93	92	92	90	89	88	86
VIII. Østerbro	43	70	98	94	125	132	135	136	133	134	134	135	135	134
IX. Blegdam	51	102	93	88	75	73	72	72	76	75	75	74	72	70
X. Ydre Nørrebro	55	72	87	84	103	109	115	115	113	115	114	114	113	111
XI. Blaagaard	118	110	98	92	82	80	79	78	78	77	77	76	75	73
XII. Vesterbro	110	170	174	164	159	160	162	164	161	162	162	161	159	154
Ydre By	479	651	668	631	642	649	657	658	653	655	653	649	642	629
XIII. Valby	»	»	20	21	28	28	29	29	30	30	30	32	35	39
XIV. Brønshøj.....	»	«	27	27	33	36	36	38	39	40	40	41	42	43
XV. Sundby	»	»	»	59	77	77	79	80	82	81	83	85	88	89
Forstæder	»	»	47	107	138	141	144	147	151	151	154	158	165	171
Havn og Red	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

*) Tallene i Parentes angiver den aarlige Befolkningsforøgelse, naar Indlemmelserne fraregnes.

Tilvæksten holder sig, som foranstaaende Tabel udviser, fortrinsvis til Kristianshavn og de i 1901 og 1902 nyindlemmede Bydele. Andre Bidrag til Belysning af Befolkningens i Aarenes Løb skiftende Fordeling over Byens forskellige Kvarterer findes i nedenstaaende Tabel.

	Befolkningstæthed								
	Areal ha	Beboere pr. ha 1906	m² pr. Indbygger 1906	Beboere pr. ha 1910	m² pr. Indbygger 1910	Beboere pr. ha 1914	m² pr. Indbygger 1914	Beboere pr. ha 1915	m² pr. Indbygger 1915
I. Gl. Bys ældre Del..	28	404	25	357	28	375	27	368	27
II. Gl. Bys yngre Del .	88	241	41	210	48	194	52	193	52
III. Gammelholm	17	382	26	353	28	353	28	347	29
IV. St. Annæ øster Kv..	44	216	46	205	49	191	52	191	52
V. St. Annæ vester Kv.	66	382	26	371	27	368	27	386	26
VI. Kristianshavn	419	47	213	50	200	67	149	75	133
Indre By	662	141	71	134	74	142	70	149	67
VII. Voldkvarteret.....	337	124	81	126	79	129	77	127	79
VIII. Østerbro	502	112	89	121	82	132	76	133	75
IX. Blegdam	138	233	43	252	40	258	39	254	39
X. Ydre Nørrebro....	342	135	74	152	66	162	61	162	62
XI. Blaagaard	83	422	24	430	23	441	23	437	23
XII. Vesterbro	281	242	41	265	38	277	36	273	38
Ydre By	1682	166	60	172	56	188	53	187	54
XIII. Valby.....	1155	10	1000	11	845	15	672	17	596
XIV. Brønshøj	2034	7	1429	9	1111	10	987	10	955
XV. Sundby	1400	23	435	27	373	31	324	38	315
Forstæder	4589	15	665	15	665	18	567	19	540
Hele Byen	6933	63	159	66	151	71	141	71	139

Indtil 1910 bemærkedes en gradvis Aftagen af Befolkningen i den indre By, men denne er siden da afløst af en mindre Tilvækst, hvilket navnlig skyldes den Omstændighed, at nye Arealer paa Kristianshavn ere inddragne til Bebyggelse. Tilvæksten falder hovedsagelig paa den indre By og de indlemmede Distrikter og af disse sidste navnlig paa Sundbyerne.

Af 1000 Indb. boede i 1- og 2-Værelsers Lejligheder	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	**Hele Byen**
1. Febr. 1906.....	281	323	117	173	498	591	388	248	408	493	578	538	499	490	271	361	474	405	439
1. Febr. 1911.....	295	287	103	149	475	548	379	230	385	481	546	527	463	439	244	323	428	364	416

Benyttelsen af 1 og 2 Værelsers Lejligheder er fra 1906 til 1911 aftaget over hele Byen. I 1911 bo dog af 1000 Indbyggere 416 i 1 og 2 Værelsers Lejligheder, men Antallet af disse veksler betydeligt i de forskellige Bydele. Modsætningerne ere størst i den indre By; paa Gammelholm bo kun 103 af 1000 Indbyggere i Lejligheder paa et eller to Værelser, men paa Kristianshavn 548. Hertil nærmer sig Forholdene i det ydre Nørrebro, hvor 546 af 1000 Indbyggere bebo saadanne smaa Lejligheder.

Om senere Forskydninger i Beboelsesforholdene kan intet oplyses, da Resultaterne af Boligstatistiken 1916 endnu ikke foreligger.

Nedenstaaende maanedsvis ordnede Oversigt over Ægteskaber og Fødsler i 1915 er udarbejdet efter de fra Sognene til Stadslægekontoret indsendte ugentlige Opgørelser. Tallene kunne ikke stemme med den fra Statens statistiske Departement modtagne endelige Aarsopgørelse, hvis Resultat er benyttet i nærværende Aarsberetning. De korrigerede Tal findes vedføjede paa Oversigtstabellens Fod.

1915	Ægteskaber		Levendefødte														Dødfødte				
			Mandkøn				Kvindekøn				Ægtef.		Uægtef.		Tilsammen		Ægte		Uæg.		
	Ialt	pr. Dag	ægte	uægte	Ialt	pr. Dag	ægte	uægte	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Drenge	Piger	Drenge	Piger	Tilsammen
Januar	235	7.6	384	159	543	17.5	386	118	504	16.3	770	24.8	277	8.9	1047	33.8	9	9	2	1	21
Februar ...	280	10.0	313	151	464	16.6	317	119	436	15.6	630	22 5	270	9.6	900	32.1	13	6	4	4	27
Marts	346	11.2	362	161	523	16.9	336	137	473	15.3	698	22 5	298	9.6	996	32.1	11	11	1	2	25
April	350	11.7	334	139	473	15.8	315	134	449	15.0	649	21.6	273	9.1	922	30.7	13	4	4	4	25
Maj	532	17.2	328	155	483	15.6	319	127	446	14.4	647	20.9	282	9.1	929	30 0	10	5	3	8	26
Juni	280	9.3	320	148	468	15.6	296	119	415	13.8	616	20.5	267	8.9	883	29.4	11	9	6	»	26
Juli	280	9.0	347	120	467	15.1	353	112	465	15.0	700	22.6	232	7.5	932	30.1	5	9	5	1	20
August	314	10.1	351	120	471	15.2	350	136	486	15.7	701	22.6	256	8.3	957	30.9	6	12	6	4	28
September .	299	10.0	362	134	496	16 5	331	127	458	15.3	693	23.1	261	8.7	954	31.8	6	7	5	7	25
Oktober ...	467	15.1	336	128	464	15.0	300	122	422	13.6	636	20.5	250	8.1	986	28.6	7	8	4	3	22
November .	530	17.7	309	130	439	14.6	312	115	427	14.2	621	20.7	245	8.2	866	28.9	8	8	2	4	22
December .	405	13.1	342	138	480	15.5	329	131	460	14 8	671	21.6	269	8.7	940	30.3	15	4	1	3	23
Hele Aaret.	4318	11.8	4088	1683	5771	15.8	3944	1497	5441	14.9	8032	22.0	3180	8.7	11212	30.7	114	92	43	41	286
Korrigeret .	4458	12.2	4222	1643	5865	16.1	4070	1508	5578	15.3	8292	22 7	3151	8.6	11443	31.4	112	95	46	36	289

Ægteskaber.

Ægteskabernes Antal var i 1915 ialt 4458, ɔ: 8,9 pro mille af Befolkningen, 3674 Par blev kirkeviede og 784 eller 17,6 pCt. af det samlede Antal borgerlig viede. Antallet af borgerlige Ægteskaber er i 1915 lavere end Gennemsnittet for de sidste 8 Aar.

Ægteskaber	Kirkeviede Par aarlig	Borgerlig viede Par		Ialt Antal Ægteskaber aarlig	Paa 1000 Indbyggere aarlig
		aarlig	i pCt. af alle Ægteskaber		
1882—1886	2639	77	2.8	2716	10.0
1887—1891	2415	243	9.1	2658	8.0
1892—1896	2398	237	9.0	2635	8.1
1897—1901	2912	207	6.6	3119	8.7
1902—1906	2977	499	14.4	3476	8.2
1907—1911	3176	812	21.6	3989	8.8
1912	3542	847	19.3	4389	9.3
1913	3407	881	20.5	4288	8.9
1914	3708	829	18.3	4537	9.2
1915	3674	784	17.6	4458	8.9

Fødsler.

Fødslernes Antal (levendefødte Børn) opgives fra Statens statistiske Departement for 1915 til 11443, deraf 3151 Fødsler udenfor Ægteskab. Af de uægtefødte Børn fødtes 2020 paa Rigshospitalets Fødeafdelinger, 1131 udenfor disse.

Antal Fødsler gennemsnitlig aarlig	Levendefødte Børn				Deraf udenfor Ægteskab			
	M.	K.	Begge Køn	paa 1000 Indb.	M.	K.	Begge Køn	paa 100 levendef.
1882—1886	5257	5025	10282	37.7	1044	998	2042	19.9
1887—1891	5479	5202	10681	34.7	1061	1022	2083	19.5
1892—1896	5224	5023	10247	30.9	1167	1081	2248	21.9
1897—1901	5330	5131	10461	29.3	1262	1212	2474	23.7
1902—1906	6184	5879	12063	28.6	1492	1411	2903	24.1
1907—1911	6255	5931	12186	27.0	1653	1532	3185	26.1
1912	6042	5794	11836	25.0	1623	1581	3204	27.1
1913	5928	5755	11683	24.2	1612	1639	3251	27.8
1914	5878	5668	11546	23.5	1668	1584	3252	28.2
1915	5865	5578	11443	23.0	1643	1508	3151	27.5

Fødslernes Antal i Forhold til Folkemængden var lavere end i noget tidligere Aar, for hvilket Opgivelser foreligge, nemlig 23,0 pro mille; nærmest kommer 1914 med 23,5 pro mille, derefter 1913 med 24,2 p. m. Nedgangen synes saaledes at fortsættes i stigende Grad. Antallet af Fødsler udenfor Ægteskab holder sig omtrent uforandret, men er steget i Forhold til Antallet af samtlige Fødsler.

	Paa hver 1000 Kvinder mellem 15 og 45 Aar fødtes følgende Antal Børn			Paa 1000 gifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn	Paa 1000 ugifte Kvinder 15—45 Aar fødtes følgende Antal Børn
	i Ægteskab	udenfor Ægteskab	Tilsammen		
1880	110	27	137	269	46
1885	113	28	141	265	49
1890	102	25	127	240	44
1895	89	25	114	213	43
1901	85	27	112	206	46
1906	80	27	107	185	48
1911	68	25	93	157	47

Ligesom i tidligere Aarsberetninger vedføjes her en Oversigt over den relative Fødselshyppighed blandt gifte og ugifte Kvinder i den forplantningsdygtige Alder, 15—45 Aar, udarbejdet paa Grundlag af Resultatet af de fra 1880 til 1911 afholdte Folketællinger, idet Folketællingen af 1. Februar 1916 endnu ikke er saaledes bearbejdet med Hensyn til Befolkningens Fordeling paa Køn og Alder, at den har kunnet tages med i Betragtning. Det viser sig, at det udelukkende er den ægteskabelige Frugtbarhed, som i Løbet af 30 Aar er aftaget. Denne Aftagen er saa betydelig, at Fødslernes Antal for gifte Kvinder i 1911 kun var tre Femtedel af det tilsvarende Antal i 1880. Antallet af Fødsler udenfor Ægteskab er hverken aftaget eller tiltaget i Forhold til Antallet af ugifte Kvinder.

Af 100 levendefødte Børn var i 1915 27,5 fødte udenfor Ægteskab. Antallet af uægtefødte var lavere end i 1914, men er forøvrigt vokset fra 19,5 pCt. gennemsnitlig i Aarene 1887—91 til 26,1 pCt. i Aarene 1907—11 og derefter til over 27 pCt, i Aarene 1912—15, men ved denne Stigning spiller, som det nedenfor vil ses, forøget Benyttelse af Fødselsstiftelsen af Fødende, som bo udenfor Byen, en væsentlig Rolle. Af Udlandets større Byer har de fleste, om hvilke der foreligger Oplysninger, et lavere Forholdstal. Antallet af uægtefødte Børn paa 100 levendefødte Børn var i Aarene 1899—1907 gennemsnitlig i Rotterdam 4,5, Amsterdam 4,9, Køln 11,5, Kristiania 14,0, Berlin 15,9, München 26,3, Paris 26,5, Stockholm 31,4, Wien 31,7, Prag 43,8. For 1915 foreligger ikke de sædvanlige Oplysninger i saa Henseende fra Udlandets større Byer.

Som det fremgaar af efterfølgende Oversigt, er Nedgangen i Fødslernes Antal fremdeles stærkt udtalt i de ydre Kvarterer, navnlig i Sundby, Valby og Brønshøj; men ogsaa i Blaagaards Kvarteret, St. Anna Vestre Kvarter og paa Østerbro; en Opgang mærkes paa Gammelholm, paa Kristianshavn og paa Vesterbro.

Antal af **Fødsler** paa 1000 Indbyggere		Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder
	1887	16.9	20.5	19.2	12.8	29.7	34.1	23.4	23.6	29.4	40.9	40.1	38.9	47.1	37.1	»	»	»	»
Gennemsnitlig aarlig	1891-3	16.0	17.9	16.1	11.7	22.7	25.5	19.7	20.7	28.1	32.0	34.0	32.0	33.5	30.9	»	»	»	»
	1903-7	10.2	14.9	10.7	7.5	15.9	22.1	15.0	10.9	27.9	21.6	32.3	22.3	26.4	23.9	29.9	32.3	35.1	33.0
	1908	11.9	18.1	13.8	8.1	18.1	23.8	17.4	10.4	22.9	20.7	29.5	21.2	26.8	22.8	28.8	32.5	31.2	31.0
	1909	9.5	11.2	10.1	6.8	15.2	23.9	14.5	11.8	23.2	18.0	26.6	20.3	24.6	21.6	25.2	30.6	27.6	28.0
	1910	10.7	9.5	8.5	6.4	14.9	20.1	13.2	8.8	21.1	16.2	24.5	20.8	23.9	20.6	23.9	26.9	26.0	25.8
	1911	10.0	8.1	10.0	7.7	15.2	10.6	11.2	8.4	19.4	15.5	22.2	18.5	22.9	18.6	18.2	23.9	24.3	22.9
	1912	10.6	10.7	10.6	7.5	17.0	14.0	12.9	8.3	19.0	10.2	23.0	20.3	21.2	18.9	19.3	24.6	23.3	22.9
	1913	10.0	11.2	7.7	8.8	15.4	14.2	12.6	8.5	18.0	16.1	21.5	18.0	20.7	17.8	20.9	21.5	23.5	22.4
	1914	9.4	12.3	7.5	8.9	16.3	15.1	13.3	6.8	18.6	15.6	21.0	18.1	18.0	16.9	18.3	18.5	21.6	20.7
	1915	9.4	11.4	7.8	7.7	14.1	15.3	12.6	6.5	17.1	14.5	20.4	16.1	18.9	16.3	17.8	16.6	18.4	17.8

Som nævnt i tidligere Aarsberetninger er de her nævnte Fødselskvotienter noget for lave, idet de kun er beregnede efter de fra Jordemødrene indløbne Anmeldelser.

		Af samtlige Fødsler					
		Anmeldtes af Jordemødre		Forefaldt paa Stiftelsen		Anmeldtes ikke	
	1887	9075	85 %	1407	13 %	183	2 %
Gennemsnitlig	1891—1893	8644	83 %	1478	14 %	281	3 %
	1903—1907	9780	81 %	2073	17 %	281	2 %
	1908	10170	79 %	2299	18 %	324	3 %
	1909	9502	78 %	2122	17 %	646	5 %
	1910	8975	75 %	2282	19 %	743	6 %
	1911	8440	74 %	2455	21 %	574	5 %
	1912	8725	74 %	2548	22 %	563	4 %
	1913	8636	74 %	2599	22 %	448	4 %
	1914	8359	72 %	2749	24 %	438	4 %
	1915	8029	70 %	2722	24 %	692	6 %

Af samtlige i 1915 indtrufne 11443 Fødsler forefaldt 8721 udenfor Stiftelsen; af disse anmeldtes 8029 (7016 ægte og 1013 uægte) af Byens Jordemødre*), om 692 eller c. 6 pCt. af alle Fødsler modtoges ikke den lovbefalede Anmeldelse. Af de uanmeldte Fødsler angik 574 ægtefødte, 118 uægtefødte Børn.

Lades de paa Stiftelsen forefaldne 2722 Fødsler (om hvis Hjemsted ingen nærmere Oplysning kan tilvejebringes, men som for en meget stor Dels Vedkommende

*) Antallet af praktiserende Jordemødre i København var ved Udgangen af 1915: 126.

maa antages at angaa Personer, der ikke hører hjemme her i Byen) ude af Betragtning, viser det sig, at 1131 af de øvrige 8721 Børn, d. e. 12,9 pCt., fødtes udenfor Ægteskab (1013 af Jordemødre anmeldte, 118 ikke anmeldte).

Aar	Beregnet Folkemængde ved Aarets Midte	Ægteskaber		Levendefødte				Dødsfald (Dødfødsler excl.)								
						Udenfor Ægteskab				I Aldersklassen 0—1 Aar						
													Uægtefødte			
		Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	pCt. af alle Levendefødte	Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	pCt. af Levendefødte	pCt. af alle Dødsfald	Ialt	pCt. af alle Dødsfald 0—1 Aar	pCt. af uægte Levendefødte
1882	255000	2605	10.22	9570	37.53	1949	20.37	6290	24.66	2282	23.85	36.28	761	33.35	39.05
1883	263000	2699	10.26	9764	37.13	1925	19.72	5777	21.97	2039	20.88	35.29	676	33.15	35.12
1884	274000	2908	10.61	10494	38.30	1993	18.99	6423	23.44	2275	21.68	35.42	751	33.01	37.68
1885	284000	2714	9.56	10816	38.10	2198	20.32	5731	20.18	1828	16.90	31.90	639	34.96	29.07
1886	289000	2653	9.18	10765	37.25	2145	19.93	6696	23.17	2431	22.58	36.31	774	31.84	36.08
1887	295000	2515	8.53	10665	36.15	2037	19.10	6982	23.67	2191	20.54	31.38	675	30.81	33.14
1888	303500	2803	9.24	10698	35.25	2046	19.13	6577	21.67	2086	19.50	31.71	625	29.96	30.55
1889	308600	2639	8.55	10986	35.60	2193	19.96	6700	21.71	2184	19.88	32.60	664	30.40	30.19
1890	314600	2735	8.69	10470	33.28	2053	19.61	6694	21.28	1978	18.89	29.55	637	32.20	31.03
1891	319000	2597	8.14	10583	33.18	2085	19.79	7004	21.96	1865	17.62	26.63	576	30.88	28.11
1892	323000	2433	7.53	10196	31.57	2101	20.61	6602	20.44	1860	18.24	28.17	530	28.49	25.23
1893	327000	2674	8.18	10428	31.89	2255	21.62	6849	20.94	2214	21.23	32.33	661	29.86	29.31
1894	331300	2552	7.70	10149	30.63	2239	22.06	6378	19.25	1775	17.49	27.83	562	31.67	25.10
1895	335700	2683	7.99	10240	30.50	2310	22.51	6163	18.35	1835	17.92	29.77	585	31.88	25.32
1896	340500	2832	8.32	10222	30.02	2335	22.84	5635	16.55	1694	16.57	30.06	534	31.52	22.87
1897	345000	2914	8.45	10039	29.10	2312	23.03	5978	17.33	1714	17.07	28.67	587	34.25	25.39
1898	349000	3134	8.98	10259	29.40	2395	23.35	6156	17.64	1690	16.47	27.45	559	33.08	23.34
1899	354000	3124	8.82	10326	29.17	2427	23.41	6708	18.95	2021	19.57	30.16	609	30.13	25.09
1900	358000	3247	9.07	10230	28.58	2517	24.60	6269	17.51	1613	15.77	25.73	552	34.22	21.93
1901	381000	3179	8.35	11450	30.05	2721	26.04	6786	17.81	2023	19.36	29.81	696	34.40	25.58
1902	411000	3326	8.09	12007	29.21	2741	22.92	6155	14.98	1653	13.82	27.02	547	33.10	19.95
1903	417000	3461	8.30	12311	29.52	2838	23.05	6553	15.71	1816	14.75	27.71	606	33.37	21.25
1904	423000	3367	7.96	12057	28.50	2897	24.03	6657	15.74	1865	15.47	28.02	608	32.60	20.87
1905	425000	3458	8.14	11913	28.03	2977	24.99	6917	16.28	1754	14.72	25.36	603	34.38	20.42
1906	432000	3769	8.72	12026	27.84	3063	25.47	6661	15.42	1783	14.83	26.77	651	36.51	21.25
1907	439000	4077	9.29	12396	28.24	3193	25.76	6661	15.17	1469	11.85	22.05	479	32.61	15.00
1908	445000	3978	8.94	12793	28.75	3310	25.87	7292	16.39	1924	15.04	26.38	692	35.97	20.91
1909	450000	3823	8.50	12270	27.27	3122	25.44	6541	14.54	1336	10.89	20.43	481	36.00	15.41
1910	459000	3984	8.68	12000	26.14	3229	26.91	6512	14.19	1420	11.83	21.81	527	37.04	16.29
1911	465000	4081	8.77	11469	24.66	3071	26.68	6868	14.77	1288	11.23	18.75	419	32.53	13.64
1912	473500	4389	9.27	11836	24.98	3204	27.07	6616	13.97	1155	9.76	17.45	397	34.55	12.45
1913	483000	4288	8.88	11683	24.19	3251	27.83	6492	13.44	1176	10.07	18.11	416	35.37	12.98
1914	492000	4537	9.22	11546	23.47	3252	28.17	6891	14.01	1196	10.35	17.36	431	36.04	13.26
1915	498000	4458	8.95	11443	22.98	3151	27.54	6795	13.64	1051	9.18	15.47	360	34.25	11.42

Dødsfald.

Dødsfaldenes Antal udgjorde i 1915 6795 eller 13,64 p. m. af Befolkningen. Dødeligheden var saaledes lavere end i noget tidligere Aar, naar undtages 1913, da den var 13,44 p. m. Fraregnes 421 Døde, der ikke var hjemmehørende i Byen, bliver Dødelighedskvotienten 12,80.

Dødsfald	Ialt døde aarlig		Deraf døde under 1 Aar aarlig			
					Deraf uægte fødte	
	Femaarets Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	Femaarets Gennemsnit	pCt. af alle Dødsfald	Femaarets Gennemsnit	pCt. af Dødsfald under 1 Aar
1882—1886	6183	22.65	2171	35.11	720	33.17
1887—1891	6791	22.04	2061	30.34	635	30.83
1892—1896	6325	19.08	1876	29.65	574	30.62
1897—1901	6379	17.85	1812	28.41	601	33.14
1902—1906	6584	15.62	1774	26.95	603	33.99
1907—1911	6775	15.01	1487	21.88	520	34.83
1912	6616	13.97	1155	17.45	397	34.55
1913	6492	13.44	1176	18.11	416	35.37
1914	6891	14.01	1196	17.36	431	36.04
1915	6795	13.64	1051	15.47	360	34.25

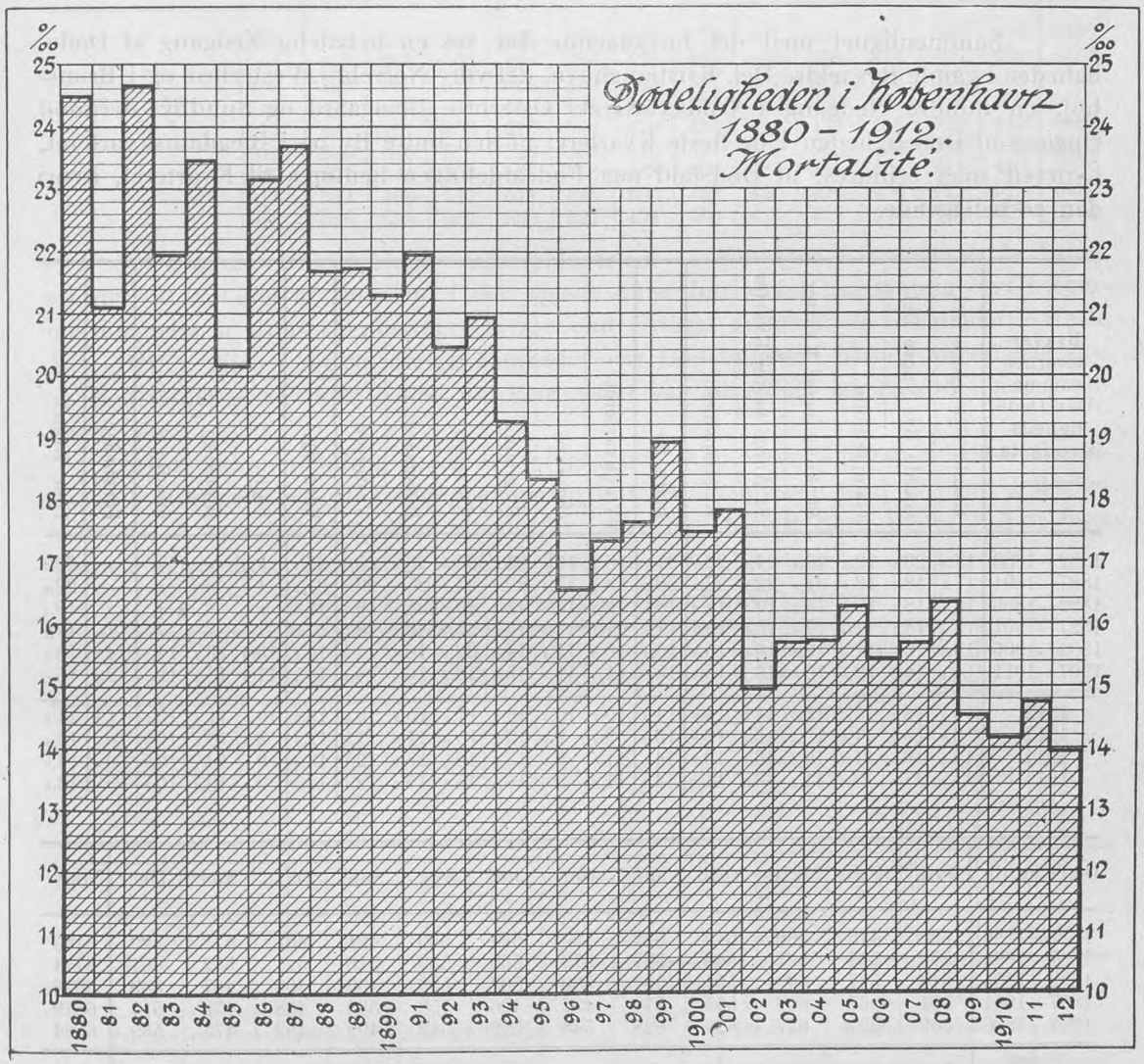

En lignende Nedgang i Dødeligheden genfandtes før Verdenskrigen i de fleste nord- og vesteuropæiske Storbyer. Efter de foreliggende Oplysninger har i 1915 London, Hamburg, Wien og Berlin haft en tildels stærkt forøget Dødelighed. Oplysningerne ere for nogle af Byernes Vedkommende kun foreløbige, og de mangler ganske fra Brüssel og Petrograd.

Antal Døde paa 1000 Indbyggere	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911	1912	1913	1914	1915
Rotterdam	24.2	22.0	20.8	18.0	15.6	13.3	12.1	11.3	10.7	10.4	10.7
Amsterdam	25.1	22.4	19.2	16.7	14.7	13.1	12.4	11.2	11.4	11.6	11.2
Brüssel	23.4	21.2	20.2	17.2	15.2	14.1	13.9	13.5	12.2	—	—
Kristiania	19.9	22.3	19.0	17.5	15.3	13.0	13.5	13.4	12.8	12.8	11.8
Stockholm	24.3	21.2	20.0	18.2	16.1	14.3	12.7	14.2	13.1	13.8	13.0
København	22.2	22.3	20.2	17.6	16.1	15.1	14.8	14.0	13.4	14.0	13.6
Paris	24.4	23.0	21.2	19.2	18.0	17.5	17.2	16.3	15.9	15.9	15.1
London	21.0	20.0	20.2	19.0	16.6	14.3	15.0	13.6	14.4	13.7	16.0
Wien	28.2	25.1	24.1	21.1	19.1	17.0	16.4	15.4	15.5	—	17.0
Hamburg	25.2	25.3	24.2	17.3	16.3	14.8	14.7	13.6	12.3	13.4	19.4
Berlin	26.5	22.4	20.5	18.1	17.0	15.3	15.6	14.4	13.7	14.5	21.1
Petrograd	32.8	26.8	25.3	24.6	23.5	25.4	20.8	21.9	21.4	—	—

Sammenlignet med det foregaaende Aar ses en betydelig Nedgang af Dødeligheden i gamle Bys ældre Del, Kristianshavn, det ydre Nørrebro, Vesterbro og i Brønshøj, en mindre Nedgang i Voldkvarteret, Østerbro, Blaagaard og Sundby, derimod Opgang af Dødeligheden i de fleste Kvarterer af den indre By og i Blegdamskvarteret, hvorved maa erindres, at Dødsfald paa Fødeafdelingen henføres til Kvarteret, hvori den er beliggende.

Bykvarterernes summariske Dødelighets-Kvotienter	Gamle Bys ældre Del	Gamle Bys yngre Del	Gammelholm	St. Annæ øster Kvarter	St. Annæ vester Kvarter	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Hele Byen
1882—1886	17.4	20.6	12.4	26.4	24.1	22.1	21.1	16.0	16.8	23.4	25.4	28.1	25.2	22.7	»	»	»	»	22.7
1887—1891	17.3	18.9	13.0	31.9	22.2	20.8	20.8	13.5	17.6	23.2	24.8	25.9	23.7	21.5	»	»	»	»	22.0
1892—1896	16.4	18.5	12.4	18.2	19.5	18.9	18.9	12.3	15.8	18.4	25.3	21.1	19.1	18.8	»	»	»	»	19.1
1897—1901	15.8	18.7	11.9	17.5	18.6	19.0	17.8	11.1	14.1	16.1	25.4	19.5	18.0	17.0	»	»	»	»	17.7
1902—1906	13.9	16.6	11.4	16.2	16.0	15.3	15.4	10.5	11.9	14.9	22.0	16.7	14.3	14.7	13.9	16.5	14.5	14.8	15.6
1907—1911	14.1	15.7	12.4	16.6	16.7	15.4	15.5	11.3	12.6	15.0	18.4	16.9	14.2	14.1	11.9	13.9	12.5	12.8	15.0
1912	14.2	16.1	11.9	11.0	14.3	14.5	14.3	10.7	10.4	16.3	17.1	15.3	12.0	13.2	10.5	11.1	10.9	11.2	14.0
1913	13.0	16.7	11.5	13.5	13.7	12.8	13.8	9.9	9.9	15.5	15.9	14.8	11.9	12.3	8.4	10.5	10.4	10.0	13.4
1914	15.2	16.4	11.7	10.4	16.0	13.3	14.4	11.6	9.7	15.8	16.7	15.6	12.7	13.3	9.7	12.1	10.3	10.6	14.0
1915	14.3	17.0	13.6	11.3	16.2	11.8	14.2	11.3	9.4	16.0	15.7	15.1	12.1	12.9	9.7	10.6	10.1	10.1	13.6

Døde aarlig	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	529	478	560	549	542	499	517	530	521	451	478	529	6183
1887—1891	576	535	599	568	597	579	568	539	516	521	532	661	6791
1892—1896	618	517	609	554	547	530	507	529	450	459	467	539	6326
1897—1901	551	567	608	565	576	487	496	558	533	468	459	511	6379
1902—1906	569	521	627	622	628	548	522	542	499	492	475	539	6584
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	569	524	600	571	579	528	522	540	504	478	482	556	6453
1907—1911	646	622	651	639	624	544	512	512	488	494	505	538	6775
1912	583	618	628	638	581	525	503	455	429	512	514	630	6616
1913	646	523	633	645	581	520	481	419	485	499	522	538	6492
1914	610	576	642	624	622	600	580	553	496	513	403	592	6891
1915	643	635	666	662	617	494	466	493	451	510	538	620	6795

Dødeligheden var usædvanlig lav i Sommermaanederne Juni—September, i hvilke Temperaturen gennemgaaende var kølig. I de øvrige Maaneder afveg Dødeligheden ikke meget fra det normale, men den var dog forholdsvis høj i December.

Dødsfald		Jan.	Feb.	Mar.	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
Døde under 1 Aar	1907	161	130	127	139	144	130	104	81	92	106	124	131	1469
	1908	167	181	174	160	152	136	160	218	189	118	138	131	1924
	1909	155	131	142	129	120	105	85	75	87	109	104	94	1336
	1910	105	94	114	121	107	98	123	202	126	109	110	111	1420
	1911	124	101	113	128	108	101	83	170	130	79	71	80	1288
	1912	117	100	112	115	89	82	106	99	67	86	71	111	1155
	1913	113	82	127	119	125	82	73	84	100	74	103	88	1176
	1914	96	110	125	113	97	97	91	133	100	83	72	79	1196
	1915	104	102	109	103	90	73	57	69	74	80	92	98	1051
over 1 Aar	1907	480	561	522	532	504	391	372	347	331	355	368	429	5192
	1908	613	517	500	498	505	425	433	322	358	374	405	418	5368
	1909	469	500	578	526	470	463	387	337	323	358	388	406	5205
	1910	470	437	451	446	446	431	379	363	373	420	426	450	5092
	1911	488	457	534	575	562	440	434	443	432	444	390	441	5580
	1912	466	518	516	523	492	443	397	356	362	426	543	519	5461
	1913	527	441	506	526	456	438	408	335	385	425	419	450	5316
	1914	514	466	517	511	525	503	489	420	396	430	411	513	5695
	1915	539	533	557	559	527	421	409	424	377	430	446	522	5744

Udsondres Dødsfaldene i Aldersklassen 0—1 Aar, som i foranstaaende Tabel, ses det, at Antallet af Dødsfald i den spæde Alder har været usædvanlig lavt i Sommermaanederne Juni—September, lavere end i noget andet af de i Tabellen anførte Aar. Heller ikke i Aarets øvrige Maaneder var Dødeligheden blandt Smaabørn stor og Dødsfaldenes samlede Antal for hele Aaret var adskilligt lavere end i noget tidligere Aar.

En Sammenstilling med de foregaaende Aar viser ligesom i 1914 en tiltagende Forskydning af Dødeligheden op mod Aldersklassen over 65 Aar. I Barnealderen var Dødeligheden paafaldende lav, ikke blot blandt Børn under 1 Aar, men ogsaa i den senere Barnealder mellem 1 og 15 Aar.

Fordeling paa Aldersklasser af 1000 Døde.

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar	over 65 Aar	Ialt
1882—1886	351	124	38	330	157	1000
1887—1891	303	144	55	320	178	1000
1892—1896	296	118	48	339	199	1000
1897—1901	284	86	36	365	229	1000
1902—1906	270	75	28	377	250	1000
1907—1911	219	66	31	410	274	1000
1912	175	55	31	430	309	1000
1913	181	52	30	434	303	1000
1914	174	45	25	433	323	1000
1915	155	43	27	444	331	1000

Indenfor det første Leveaar er Dødeligheden fremdeles størst i første Levemaaned og dette er særlig udtalt i 1915. I 2den og 3die Maaned er Dødeligheden aftagende, i 4de—12te Maaned er den i de senere Aar omtrent stillestaaende, men lavere end i en lang Aarrække før 1906.

1000 Døde i Alderen 0—1 Aar	0—1 Maaned	2—3 Maaned	4—12 Maaned	
1882—1886	280	217	503	1000
1887—1891	266	221	513	1000
1892—1896	257	227	516	1000
1897—1901	266	240	494	1000
1902—1906	289	228	483	1000
1882—1906	272	226	502	1000
1907—1911	324	216	460	1000
1912	341	217	442	1000
1913	325	202	473	1000
1914	322	201	477	1000
1915	384	165	450	1000

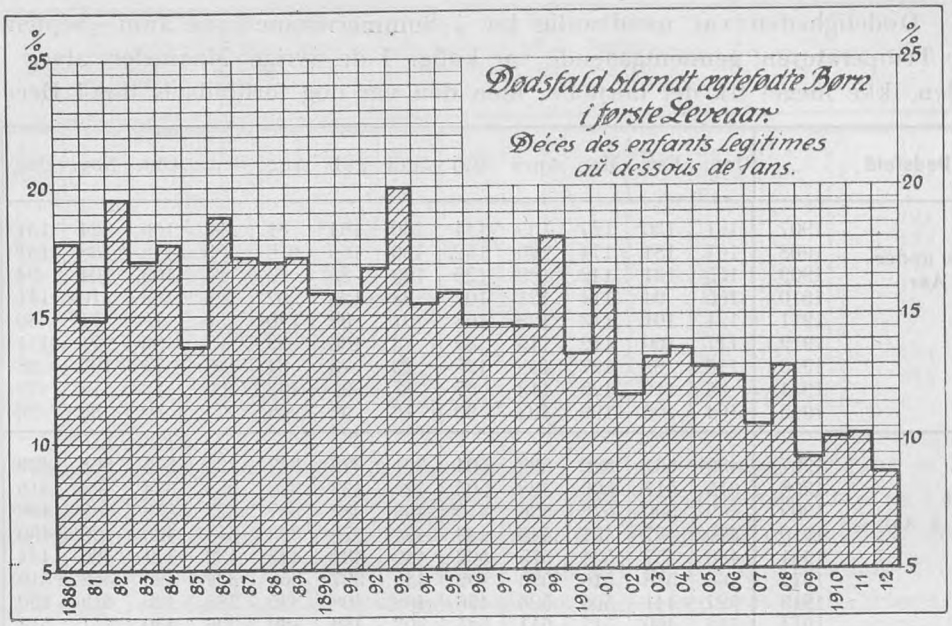
Dødsfald blandt ægtefødte Børn
i første Leveaar.
Décès des enfants légitimes
au dessous de 1 ans.
%
25
20
15
10
5
1880 81 82 83 84 85 86 87 88 89 1890 91 92 93 94 95 96 97 98 99 1900 01 02 03 04 05 06 07 08 09 1910 11 12

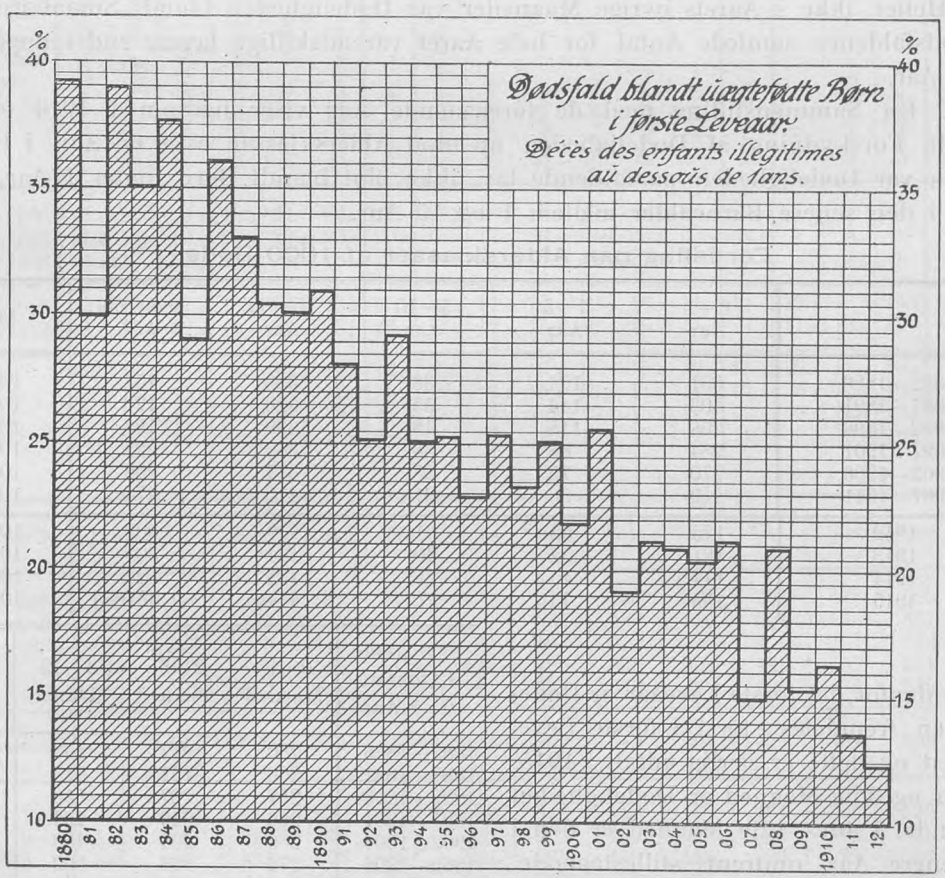
Dødsfald blandt uægtefødte Børn
i første Leveaar.
Décès des enfants illégitimes
au dessous de 1 ans.
%
40
35
30
25
20
15
10
1880 81 82 83 84 85 86 87 88 89 1890 91 92 93 94 95 96 97 98 99 1900 01 02 03 04 05 06 07 08 09 1910 11 12

	Levendefødte aarlig Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar i pCt. af levendefødte		
	ægte	uægte	Tilsammen	ægte	uægte	Tilsammen	ægte	uægte	Tilsammen
1882—1886	8240	2042	10282	1451	720	2171	17.6	35.3	21.1
1887—1891	8597	2083	10680	1426	635	2061	16.6	30.5	19.3
1892—1896	7999	2248	10247	1301	575	1876	16.3	25.6	18.3
1897—1901	7787	2474	10261	1211	601	1812	15.6	24.3	17.7
1902—1906	9149	2904	12053	1171	603	1774	12.8	20.8	14.4
1907—1911	9001	3105	12186	968	520	1488	10.7	16.2	12.2
1912	8632	3204	11836	758	397	1155	8.8	12.4	9.8
1913	8432	3251	11683	760	416	1176	9.0	12.8	10.1
1914	8294	3252	11546	765	431	1196	9.2	13.3	10.3
1915	8292	3151	11443	691	360	1051	8.3	11.4	9.2

Beregnes første Leveaars Mortalitet i Forhold til Antallet af Levendefødte, ses ved Sammenligning med Femaaret 1907—1911, at Dødeligheden, som i 1915 var lavere end i noget tidligere Aar, i Aarenes Løb er aftagende og at dette især gælder for de uægtefødte Børns Vedkommende, idet den for disse sidste i Gennemsnit for Aarene 1912—1915 er 3,7 pCt. lavere end i 1907—1911. For de ægtefødte Børns Vedkommende er Dødeligheden 1,9 pCt. lavere.

Døde i første Leveaar paa 1000 levendefødte	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911	1912	1913	1914	1915
Amsterdam...	203	199	168	146	122	90	91	64	67	65	62
Stockholm....	207	182	170	169	136	89	77	82	67	—	74
Rotterdam....	209	207	191	167	144	105	103	79	—	75	—
Kristiania...	156	168	158	152	119	91	116	107	91	—	76
Københavns...	201	203	185	171	156	129	112	98	101	103	92
London	150	154	157	163	139	114	129	91	96	104	110
Hamburg ...	»	262	227	182	174	150	158	130	114	—	118
Berlin	281	264	242	218	202	165	173	142	137	108	120

Af de Byer med hvilke København her sammenstilles, har, saa vidt Oplysningerne række, Amsterdam, Stockholm og Kristiania en lavere Børnedødelighed end København, hvorimod den i London, Hamburg og Berlin er højere.

Dødsaarsag beregnet for 100000	1897—1906	1907—1911	1912	1913	1914	1915	Dødsaarsag beregnet for 100000	1897—1906	1907—1911	1912	1913	1914	1915
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	20. Alii morbi constit.	39	33	31	36	38	35
2. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	21. Ecclampsia	27	18	16	13	15	12
3. Fb. typhoidea ...	8	3	2	1	3	2	22. Apoplexia cerebri	54	50	59	52	62	62
4. Diphtheria	11	8	5	4	5	5	23. Alii morbi cerebri	68	65	62	60	65	57
5. Croup.....	6	4	1	1	1	2	24. Morbus cordis ...	119	136	147	131	141	147
6. Scarlatina	10	13	15	11	10	6	25. Pleuritis	8	7	3	8	6	7
7. Morbilli.....	18	12	8	7	10	5	26. Alii morbi pectoris	46	42	36	30	28	34
8. Tussis convulsiva	31	30	21	27	9	7	27. Peritonitis.....	17	12	11	11	14	11
9. Fbr. puerperalis..	4	3	4	1	2	2	28. Nephritis.....	38	37	32	35	38	38
10. Erysipelas.....	6	5	3	3	5	6	29. Alii morbi abdom.	82	73	69	76	77	74
11. Fbr. rheumatica..	5	3	3	2	1	3	30. Morb. ext. partium	23	24	22	23	23	23
12. Pneumonia croup.	40	50	44	46	44	49	31. Suicidium	31	27	26	30	29	29
13. Bronchopneumon.	119	99	92	82	81	95	32. Casus mortiferi..	37	33	31	25	35	34
14. Cholerine	130	85	50	53	61	31	33. Vitia innata.....	80	76	60	70	68	74
15. Alii morbi epidem.	45	39	30	28	25	39	34. Atrophia infantilis	40	16	10	6	5	4
16. Tuberculosis.....	216	173	177	151	150	148	35. Marasmus senilis.	59	56	56	64	79	69
17. Cancer	145	159	172	164	168	168	36. Causa ignota	81	82	65	67	68	72
18. Syphilis.....	10	9	12	10	9	8							
19. Alcoholismus	20	22	20	13	11	6	Omnes caus. mort.	1673	1501	1397	1344	1401	1364

Foranstaaende Oversigt over Aarsagerne til de i 1915 indtrufne Dødsfald, sammenlignet med tidligere Aar, viser forholdsvis lave Tal for de fleste epidemiske Sygdomme, for Kolerine endog et paafaldende lavt Tal. For Pneumoni og katarralsk Pneumoni var Tallene højere end i de nærmest forudgaaende Aar. Gennemgaaende var Dødeligheden ikke høj, men Kræftdødeligheden var lige saa høj som i 1914. For de øvrige Dødsaarsagers Vedkommende viser Tallenes intet paafaldende i Sammenligning med de sædvanlige aarlige Svingninger.

Af Børn i første Leveaar døde aarlig	Gennemsnitlig aarlig i Femaaret						1912		1913		1914		1915	
	1882—1886	1887—1891	1892—1896	1897—1901	1902—1906	1907—1911	ialt	deraf uægte	ialt	deraf uægte	ialt	deraf uægte	ialt	deraf uægte
Cholerine	420	415	410	468	457	343	202	76	216	89	265	92	133	49
Vitia innata, Debilitas congenita	263	258	234	270	351	355	282	91	338	104	336	118	359	104
Bronchitis, Influenza, Pneumoni etc.	248	273	297	285	260	224	202	73	197	67	194	71	170	65
Atrofi, Rachitis	441	357	265	217	161	91	60	26	43	18	45	22	35	16
Tussis convulsiva	61	80	70	66	78	73	54	23	81	16	28	7	30	9
Syphilis congenita	35	31	20	27	38	36	49	24	45	28	35	21	32	23
Enteritis, Ileus	80	71	85	87	54	32	29	9	30	12	19	3	22	7
Trismus, Tetanus	21	13	10	8	19	21	17	3	9	2	14	—	6	1
Tuberculosis	55	59	72	45	36	24	28	3	20	5	24	2	28	7
Morbilli	46	60	32	26	25	22	12	3	13	7	25	8	14	7
Diphtheria	14	27	15	9	8	7	4	1	4	2	3	1	4	1
Scarlatina	5	6	5	2	2	4	2	—	13	1	2	—	—	—
Aliæ causæ mortis	482	411	361	302	285	260	214	65	167	65	206	86	218	71
	2171	2061	1876	1812	1774	1487	1155	397	1176	416	1196	431	1051	360

I den spæde Barnealder var Kolerinedødeligheden usædvanlig lav, hvilket uden Tvivl for en væsentlig Del skyldes den kølige Sommer. Dødsfaldenes Fordeling paa ægtefødte og udenfor Ægteskab fødte Børn synes med Hensyn til Dødsaarsagerne ikke at frembyde noget usædvanligt Forhold i Sammenligning med de nærmest forudgaaende Aar.

Ifølge de fra Begyndelsen af 1913 indfødte særlige Dødsattester for Børn i Alderen under 1 Aar fik af 691 ægtefødte Børn, som døde i Aarets Løb, 179 (25,9 pCt.) Brystnæring, 267 (39,9 pCt.) kunstigt Ernæring, 93 (13,5 pCt.) blandet Ernæring; for 152 ægtefødte Børn under et Aar (22,0 pCt.) var Ernæringsmaaden ikke opgivet. Af 360 udenfor Ægteskab fødte Børn, som døde i 1915, fik 51 (14,2 pCt.) Brystnæring, 168 (46,7 pCt.) kunstig Ernæring, 63 (17,5 pCt) blandet Ernæring; for 78 (21,7 pCt.) var Ernæringsmaaden ikke opgivet.

Af de i 1915 paa Frederiksberg døde Personer havde 103 Hjemsted paa Københavns Grund; af disse døde 93 paa Kliniker og Hospitaler, 42 af disse var Børn under 5 Aar og af disse atter 28 under et Aar (11 af disse fødte udenfor Ægteskab). For 35 Børn opføres Kighoste som Dødsaarsag. Kolerinedødsfald blandt Børn forekom ikke. 17 Dødsfald skyldtes Cancer. 18 af de 103 var over 65 Aar gamle.

Af de 421 udenbys boende, som i 1915 døde i København, havde 101 Hjemsted paa Frederiksberg, 85 i Provinsbyerne, 225 i Landdistrikterne og 10 i Udlandet.

1915 Paa 1000 Indbyggere	Fødte	Døde	Overskud	1915 Paa 1000 Indbyggere	Fødte	Døde	Overskud
Rotterdam	26.5	10.7	15.8	Stockholm	18.2	13.0	5.2
Malmø	22.7	11.2	11.5	Dublin	26.5	21.8	4.7
Amsterdam	21.5	11.2	10.3	Leipzig	15.8	12.2	3.6
Göteborg	23.1	12.9	10.2	Köln	20.2	18.0	2.2
Kristiania	21.6	11.8	9.8	München	15.4	14.1	1.3
København	23.0	13.6	9.4	Edinburgh	17.8	16.5	1.3
Belfast	25.3	17.8	7.5	Paris	10.8	15.1	÷ 4.3
Glasgow	25.9	18.6	7.3	Berlin	15.3	21.1	÷ 5.8
London	22.5	16.0	6.5				

Foranstaaende Oversigt, som omfatter de samme Byer som i Aarsberetningen for 1914 og for Størstedelen støtter sig til Opgivelserne i de officielle engelske »Quarterly Returns«, viser, sammenholdt med Oversigter fra de foregaaende Aar, en fortsat Nedgang af Fødselskvotienten for alle de her nævnte Byer. Højest staar Dublin og Rotterdam med en Natalitet af 26,5 p. M., derefter Glasgow og Belfast; under 20 p. M. har Stockholm, Edinburgh, Leipzig, München, Berlin og Paris, i flere af disse Byer under Paavirkning af Krigsforholdene. Samme Aarsag skyldes Dødelighedskvotientens Stigning i Berlin til 21,1 p. M.; i Dublin var den endnu højere: 21,8. Byerne er paa Listen ordnede efter Overskudskvotientens Størrelse. For Københavns Vedkommende er Overskudet nedadgaaende, i 1915 dog kun lidt lavere end i 1914; det var i 1913 10,8 p. M., i 1914 9,5 p. M., i 1915 9,4 p. M. For Paris og Berlin med deres store militære Sygehuse er der i Stedet for Overskud et betydeligt Underskud, for sidstnævnte By paa 5,8 p. M.

1915 Paa 1000 Indbyggere	Fødselskvotient	Dødelighedskvotient	Overskudskvotient
højest	Rotterdam, Dublin 26.5	Dublin 21.8	Rotterdam 15.8
	København 23.0	København 13.6	København 9.4
lavest	Paris 10.8	Rotterdam 10.7	Berlin ..... ÷ 5.8

Af *medikolegale Dødsattester*, som i Henhold til Lov af 4. Maj 1875 skulle udstedes i Tilfælde af Selvmord, saavel som naar Lig opdrive, Personer eller Fostre findes døde eller naar Mennesker omkomme ved ulykkelig Hændelse, samt naar ellers Undersøgelse er indledet af det offentlige i Anledning af et indtruffet Dødsfald, indkom i Aaret 1915 ialt 355 eller noget flere end sædvanligt.

Ved *ulykkelig Hændelse* omkom ifølge Mortalitetstabellen ialt 169 Personer, heri indbefattet 4 Tilfælde af Manddrab, mod 172 i 1914, 121 i 1913, 146 i 1912, 152 i 1911, 133 i 1910, 129 i 1909, 161 i 1908 og 174 i 1907. Af disse omkom 49 Mænd og 15 Kvinder ved Fald eller Knusning (herunder indbefattet Overkørsel), 44 Mænd og 1 Kvinde ved Drukning (herunder 14 Mand af Besætningen paa en engelsk Undervandsbaad), 5 Mænd og 2 Kvinder ved Kvælning (Ihjelligning), 3 Mænd og 6 Kvinder ved Forbrænding eller Skoldning, 2 Mænd og 1 Kvinde ved Forgiftning (Belysningsgas, Kalilud, ubekendt Gift), samt 25 Mænd og 12 Kvinder ved forskellige, ikke tilstrækkelig nøjagtigt opgivne Ulykkestilfælde. Ved 16 af Ulykkestilfældene er der ikke foretaget medikolegalt Ligsyn, men udfærdiget sædvanlig Dødsattest, enten fordi Døden først er indtraadt efter nogle Dages Lægebehandling, sædvanligvis paa

Hospital, eller fordi Politiet efter de foreliggende Omstændigheder ikke fandt tilstrækkelig Anledning til at lade foretage medikolegalt Ligsyn (jfr. Bemærkninger herom i Aarsberetningen for 1906, Side 37).

Der forøvedes i Aarets Løb 145 *Selvmord*, det samme Antal som i 1914 mod 163 i 1913, 122 i 1912, 131 i 1911, 123 i 1910, 136 i 1909, 117 i 1908, 116 i 1907, 108 i 1906 og 148 i 1905; 117 Selvmord forøvedes af Mænd, 28 af Kvinder. 11 Mænd og 6 Kvinder aflivede sig ved Drukning, 10 Mænd og 12 Kvinder ved Hængning, 20 Mænd og 5 Kvinder ved Skydning, 1 Mand ved Snitsaar, 3 Mænd og 6 Kvinder ved Gift (deraf 4 ved Belysningsgas, 1 ved Kloral, 1 ved Opium, 1 ved Veronal og 2 ved ubekendt Gift), samt 6 Mænd og 2 Kvinder ved Nedstyrtning og 2 Mænd ved Overkørsel af Jernbanetog. Ved *Drab* omkom 1 Mand og 1 Kvinde samt 2 spæde Børn.

Der er desuden foretaget 63 medikolegale Ligsyn navnlig ved pludselig Død, som i 6 Tilfælde skyldtes Alkoholisme og i 8 Tilfælde forskellige andre Sygdomme, medens der i 49 Tilfælde ikke lod sig paavise nogen bestemt Dødsaarsag.

Paa Københavns Hospitaler døde i 1915 ialt 3596 Personer, o: 52,9 pCt. af samlige Dødsfald, nemlig paa Kommunehospitalet 1047 (deraf paa Klinik 45), paa Bispebjerg Hospital 461, paa Blegdamshospitalet 102, paa Øresundshospitalet 421, paa Sundby Hospital 69, paa Balders Hospital 91, paa St. Johannes Stiftelsens Sygehus 226, paa Almindeligt Hospital 148, paa Alderdomshjemmet 126, paa Sundholms Sygeafdeling 19, paa Rigshospitalet 352, paa Fødsels- og Plejestiftelsen 99 (deraf 79 spæde Børn og 20 Barselkvinder), paa St. Josephs Hospital 267, paa Dronning Louises Børnehospital 56, paa Garnisonssygehus 38 og paa St. Elisabeths Hospital 74.

Dødfødte.

Foruden de tidligere omtalte 11443 levendefødte Børn bragtes der i 1915 288 dødfødte Børn til Verden. De i den foreskrevne »Generaltabel over dødfødte« forlangte Oplysninger om Hyppigheden og Arten af anvendt Kunsthjælp m. m. findes i efterfølgende Tabel sammenstillet med tilsvarende Oplysninger fra forudgaaende Aar.

Generaltabel over **Dødfødte**	Fosterets Modenheds Grad								Med Tegn til Forraadnelse	Fødslen fuldførtes ved								Totalsummen af dødfødte Børn				
	For tidlig født				Fuldbaaret					Naturen		Instrumenter		Vending		Fremtrækning		Ægte		Uægte		Tilsammen
	Ægte		Uægte		Ægte		Uægte															
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige		Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	
1882—1886	48	46	23	23	72	53	13	12	103	115	103	16	7	10	11	14	14	120	99	36	35	290
1887—1891	51	51	19	19	74	52	16	14	108	160	136	14	11	13	8	14	12	125	103	35	33	296
1892—1896	39	41	17	19	63	42	11	9	99	90	82	15	7	11	10	14	12	102	83	28	28	241
1897—1901	52	44	24	17	63	45	14	11	122	104	81	17	10	15	11	16	16	115	89	38	28	270
1902—1906	60	44	19	19	62	51	16	12	135	108	95	20	11	14	7	16	12	123	94	35	31	283
1907—1911	47	46	27	24	67	51	18	15	139	110	100	21	13	12	13	16	11	114	98	45	39	296
1912	44	42	31	17	73	50	14	17	126	98	79	33	18	11	10	20	19	117	92	45	34	288
1913	38	38	28	29	72	44	28	11	148	102	90	31	8	13	12	20	12	112	82	54	40	288
1914	53	45	29	33	78	52	28	19	152	124	108	33	19	13	5	18	18	130	97	59	52	338
1915	46	40	23	21	65	51	23	19	118	101	95	30	16	11	13	15	7	111	91	46	40	288

I efterfølgende Tabel gives for en Aarrække det relative Forhold mellem Drenge og Piger og mellem ægtefødte og uægtefødte blandt levendefødte Børn, sammenstillet med tilsvarende Forhold blandt dødfødte Børn.

Aar	Af 1000 levendefødte vare:				Af 1000 dødfødte vare:				Af 1000 fuldb. dødfødte vare:				Af 1000 ufuldb. dødfødte vare:			
	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte
1882–1886	511	489	801	199	536	464	755	245	565	435	832	168	506	494	672	328
1887—1891	513	487	805	195	539	461	770	230	575	425	807	193	499	501	729	271
1892—1896	510	490	781	219	541	459	769	231	591	409	840	160	487	513	692	308
1897—1901	510	490	763	237	566	434	754	246	581	419	814	186	553	447	697	303
1902—1906	513	487	759	241	558	442	765	235	556	444	797	203	559	441	734	266
1907—1911	513	487	738	262	539	461	717	283	560	440	781	219	515	485	649	351
1912	510	490	729	271	562	438	726	274	559	441	799	201	560	440	642	358
1913	507	493	722	278	576	424	673	327	650	350	752	248	496	504	671	329
1914	508	492	718	282	559	441	672	328	655	345	734	266	512	488	612	388
1915	513	487	725	275	545	455	702	298	557	443	734	266	531	469	662	338

Efter Lægernes og navnlig Jordemødrenes Anmeldelser om Dødfødsler kan der til foranstaaende »Generaltabel« endnu føjes følgende nærmere Oplysninger om forskellige Omstændigheder ved Fødselen:

Ansigtsstilling forekom 5 Gange, Forissestilling 4 Gange, Skulderstilling 2 Gange (deraf 1 Gang med fremfalden Arm) Skraaleje 12 Gange, Tværleje 2 Gange, Sædestilling 38 Gange, Underkropstilling 2 Gange, Knæstilling 1 Gang og Fodstilling 9 Gange. Navlesnoren var omslynget 13 og fremfalden 21 Gange, Moderkagen var forliggende 15 og løsnedes for tidligt 13 Gange. Blødning før eller under Fødslen anføres 6 Gange og for tidlig Afgang af Fostervandet 2 Gange; Forløsningen var 17 Gange besværlig og langvarig med eller uden særlig Grund, 6 Gange var der Bækkenforsnevring. Aarsagen til Fosterets Død var i 17 Tilfælde Syfilis, i 5 Tilfælde Krampe og i 18 Tilfælde anden Sygdom hos Moderen, 2 Gange Fald eller Overanstrengelse, 4 Gange Fostrets Misdannelse og 14 Gange Operation paa Fosteret (Perforation el. lign.).

Mødrenes Alder opgives saaledes:

15—20 Aar	19	35—40 Aar	40
20—25 »	74	40—45 »	24
25—30 »	81	45—50 »	1
30—35 »	49	Tilsammen	288

OFFENTLIG SUNDHEDSPLEJE.

Karantænevæsen.

Ifølge Karantænelægens Beretning skete der i Aaret 1915 til Karantænestationen Anmeldelse om Sundhedstilstanden ombord paa ialt 7413 Skibe. Af disse bordedes paa Yderreden eller Inderreden (af Karantæneofficianterne eller Lægerne) 2018 Skibe, medens der ved Karantænekontoret anmeldtes 491 Skibe, hvilke alle vare anmeldelsespligtige, om end kun forholdsvis faa (paa Grund af Krigsforholdene) vare forbisejlende. Antallet af de til Havnen i regelmæssigere Fart indgaaende Skibe, som ere fritagne for Anmeldelse til Karantænekontoret (medindbefattede Skibe til nordre Toldbod) var ialt 4904.

Det Antal Skibe, som af Lægerne inspiceredes som Skibe kommende *direkte* fra en Havn smittet med en af de 5 »Karantænesygdomme« og for hvilke der af Ministeriet var udstedt Paabud om »Almindeligt Eftersyn« var kun *fire* med 142 Mands Besætning, hvilket Forhold ogsaa maa henføres til den ved Krigen vanskeliggjorte Fart.

Om Patienter ankomne med Skibe, som ikke var underkastede »Almindeligt Eftersyn« skete der Anmeldelse enten ved direkte Anmeldelse eller ved Signal til Karantænestationen fra 29 Skibe med ialt 41 Patienter, hvoraf 1 lidende af Paradysenteri, 2 indlagdes til Observation for »Beri-Beri«, og 6 til Observation for Variola; de fleste af de andre forannævnte Patienter var lidende af veneriske Lidelser, 6 dog af rheumatiske Lidelser, 4 af kroniske Mave- og Tarmlidelser — 6 Lig indførtes fra disse Skibe.

Vaccination.

1) Paa *den kgl. Vaccinationsanstalt* forefandtes ifølge Anstaltens Beretning ved Begyndelsen af 1915 en Beholdning af 60300 Vaccineportioner. I Aarets Løb fremstilledes der 223390 Portioner, hvorefter Anstalten ialt har haft 283690 Portioner til sin Raadighed. Heraf medgik til Vaccination paa Anstalten ca. 7000 Portioner, til forskellige Forsøg og Prøveindpodninger ca. 15000 Portioner; efter Rekvisition af Læger, Hospitaler og forskellige andre Institutioner udsendtes i 3235 Forsendelser 189555 Portioner. Ved Aarets Slutning havde Vaccinationsanstalten 38935 Portioner i Behold.

Af den udsendte Vaccine modtog Københavns kommunale Vaccinationsanstalt 1800 Portioner, forskellige københavnske Hospitaler og Stiftelser ialt 790 Portioner, Karantænestationen 315 Portioner og private Læger i København 9790 Portioner. Med de paa Statsanstalten til Vaccination anvendte 7000 Portioner har Forbruget af Vaccine i Hovedstaden (delvis Frederiksberg og nærmeste Omegn) ialt andraget 19695 Portioner.

Paa Statsanstalten vaccineredes i Løbet af 1915 ialt 5752 Børn, hvoraf 5692 med positivt Anslag efter første Vaccination, 28 med positivt Anslag efter Omvaccination, ialt 5720, ɔ: 99,17 pCt. af de til Eftersyn mødte Børn. 30 Børn udeblev fra Eftersyn.

Der foretoges ialt 114 Revaccinationer.

Af Komplikationer noteres Udbrud 10 Dage efter Vaccinationen af vaccina generalisata under stærk Paavirkning af Almenbefindendet hos en 62-aarig Mand paa Almindeligt Hospital.

Iøvrigt henvises til Anstaltens trykte Beretning (udkommen særskilt).

2) *Den kommunale Vaccinationsanstalt* har i 1915 været holdt aaben i 44 Dage i Løbet af Februar, Marts, April, samt August, September og Oktober; i April og Oktober én Gang ugentlig, i de øvrige Maaneder to Gange ugentlig.

Der vaccineredes 1944 Børn og revaccineredes 8, ialt 1952. (i 1914: 2016, i 1913: 1839).

Besøget var som sædvanlig størst i Marts, umiddelbart før Skoleaarets Begyndelse i Kommuneskolerne.

Det gennemsnitlige Besøg pr. Vaccinationsdag var i Februar 31, i Marts 83, i April 37, i August 40, i Septbr. 44, i Oktbr. 18.

Der benyttedes animal Vaccine fra den kgl. Vaccinationsanstalt.

Af de 1944 Vaccinationer gav 1891 Anslag ved første, 43 ved anden Vaccination, ialt positive 1934, medens 7 Børn ikke gav Anslag og 3 ikke mødte til Eftersyn. De 7 Børn, der ikke gav Anslag, var alle Smaabørn, der blev henvist til at komme igen senere.

De 8 revaccinerede var alle noget ældre Børn, der bar mer eller mindre tydelige Mærker efter tidligere Vaccination. Ingen af dem gav Anslag

Komplikationer af alvorlig Art er ikke kommet til Anstaltens Kundskab.

Fordelingen efter Alder og Køn var følgende:

Alder i Aar	Drenge	Piger	Ialt
0—1	9	6	15
1—2	23	22	45
2—3	75	72	147
3—4	106	88	194
4—5	109	105	214
5—6	113	122	235
6—7	413	418	831
7—8	113	149	262
over 8	4	5	9
	965	987	1952

Kødkontrollen.

I Anledning af nogle paa Stadens offentlige Slagtehus stedfundne Misligheder, som gav Anledning til Sagsanlæg mod en Slagter, der ved svigagtige Handlinger havde søgt at unddrage sig Kontrollen, nedsatte Københavns Magistrat under 3. Marts 1915 en Kommission med Stadslægen som Formand med den Opgave at anvise Midler til Forbedring af Kontrollen[1]). Kommissionen stilledes frit med Hensyn til de Momenter, den kunde ønske at inddrage under sin Undersøgelse til Løsning af den stillede Opgave, men samtidig paalagdes det den at stille Forslag om Forholdsregler til at undgaa saadanne Kødforgiftninger, som af og til ere optraadte paa Hospitaler og Kaserner i København.

Denne Kommission har under 16. Juni d. A. afgivet sin Betænkning, som indeholder Forslag til Omordning af Slagtehusets og Kvægtorvets *Administration*, som gaar ud paa, at den øverste Ledelse lægges i en Dyrlæges Haand, endvidere Forslag til Forbedring af *Kødkontrollen*, bl. a. ogsaa ved Indførelse af *bakteriologiske Undersøgelser*, kritiske Bemærkninger om Forholdene paa *Sanitetsslagteriet*, i *Kølehuset* og i *Flæskehallen*; endelig Forslag til *Udvidelser*, *Nybygninger* og *Ombygninger* indenfor Slagtehusets Omraade. Af det udførlige Aktstykke hidsættes her Afsnittet om Kontrollen og Indførelse af bakteriologiske Undersøgelser.

Kommissionen har stillet en Omordning af Administrationen i første Række, fordi den deri ser en Hovedbetingelse for Kontrollens Forbedring. Men den har ikke derfor tabt af Syne, at selve *Kontrollens Skærpelse* er Hovedsagen. Skønt det ligger noget udenfor dens Opgave, kan den ikke undlade at fremhæve Ønskeligheden af, at der i en ikke fjern Fremtid maa blive indført en for hele Landet gældende Statskontrol. En saadan vilde i høj Grad simplificere Forretningsgangen i Københavns Slagtehus og Flæskehal, og end mere vilde dette være Tilfældet, naar der ved en saadan Reform indførtes ensartede Regler for Undersøgelsen af Kødet til indenlandsk Forbrug og Kødet til Eksport. Nu har man det Særsyn, at der fra Københavns offentlige Slagtehus frigives Kød til Forhandling i Byen, som ikke kan eksporteres til Udlandet saaledes som Kødet af de Dyr, der slagtes i det indenfor selve Slagtehusets Grænser liggende Eksportslagteri.

En anden Omstændighed, som ogsaa har været urørlig for Kommissionen, fordi den hører under den almindelige Lovgivning, er den sidst i Lov af 13. Maj 1911 fastsatte Brug af to Slags Stempler, et for første og et for anden Klasses Kød, samt det i Loven indeholdte Forbud mod Henvisning af 2den Klasses Kød til særlige Udsalgslokaler. Begge Forhold giver Anledning til Misforstaaelser og Forvanskninger, og Misfornøjelse med denne Ordning er ofte kommet Kommissionen for Øre. Skal 2den Klasses Stemplingen bevares, burde Forhandlingen af saadant Kød efter Kommissionens Mening henvises til særlige Lokaler.

Kontrollen paa Slagtehuset med de levende Dyr er ikke saa indgaaende som ønskeligt. Undersøgelsen finder Sted ved Kreaturernes Ankomst til Rampen, ved det Vagtlokale, som Dyrene passerer, derefter i Stalden, endelig i selve Salgshallen. Det store Antal Kreaturer, der ankommer til den for Tiden højst uheldige Rampe,[2]) som kun er daarlig oplyst, og hvor der kun er et Par Dyrlæger til Disposition, kan kun blive Genstand for et mindre indgaaende Syn. Om en systematisk Syning med Beføling af Mund, Yver o. s. v. kan der under disse Forhold ikke være Tale.

I Forbindelse hermed er Spørgsmaalet om Hensigtsmæssigheden af Indførelse af Temperaturmaaling af Kalve før Slagtningen bragt paa Bane. At denne Foranstaltning har Betydning for Erkendelsen af en tilstedeværende Infektionssygdom hos Kalven, kan næppe betvivles. Temperaturmaalingen nødvendiggør en kortere Opstaldning, og den medfører i og for sig

[1]) Kommissionen bestod foruden af Stadslægen af følgende Medlemmer: Forretningsfører *Viggo Christensen*, M. B., Professor, Overlæge *I. F. Fischer*, M. B., 1. Dyrlæge ved Sundhedskommissionen, Stabsdyrlæge *St. Friis*, Læge Fru *Harbou Hoff*, M. B., Inspektør ved Torve- og Slagtehallerne *A. Hansen*, Direktør *Joh. Nielsen*, M. B. og Overdyrlæge ved de offentlige Slagtehuse *P. B. Rasmussen*.

[2]) Ved Borgerrepræsentanternes Beslutning af 28. Marts 1916 er en Omordning af Jernbanerampen paa Kvægtorvet nu vedtaget.

en nærmere Iagttagelse af Dyrets Befindende. Den dertil anvendte Tid og Ulejlighed er ikke uforholdsmæssig stor; kun hvor Temperaturen viser sig ikke at være normal, vil der være Anledning til Gentagelse af Maalingen. Imidlertid vides denne Forholdsregel ikke at være indført som almindelig Brug noget Sted i Udlandet; men i Betragtning af, at Kalvediarréer (Paracolibacillose) er særlig hyppige her til Lands, og at det af vore hjemlige Autoriteter paa dette Omraade, bl. a. Professor Jensen ved Landbohøjskolen, er udtalt, at Temperaturmaaling er et nyttigt Middel til disse for Mennesket farlige Sygdomstilfældes Paavisning, maa Kommissionen anse det for nødvendigt, at der i alt Fald gøres et Forsøg med Temperaturmaaling af alle Kalve før Slagtningen. Viser det sig, at man derved kan udskille en Del Dyr med saadanne sygelige Tilstande, som giver Anledning til de hos os saa hyppige Kalvekødsforgiftninger, maa Temperaturmaaling af Kalve indføres som blivende Foranstaltning.

Under selve Slagtningen savnes i Slagtehusene den nødvendige Opsigt med, hvad der foregaar. Paa de travle Dage er Tilstrømningen saa stor og Pladsen saa kneben, at Kontrollen vanskeliggøres, og til andre Tider kan Slagtningen om Formiddagen foregaa, uden at der er andre end Slagteren selv tilstede, idet Dyrlægerne som Regel først kommer Kl. 2, naar Slagtningen forlængst er paabegyndt. Ganske vist kan en Dyrlæge ikke være tilstede ved enhver enkelt Slagtning, og i den forældede Celleafdeling, hvor der findes 15 Slagtepladser, er dette umuligt, men der burde altid være saadant Opsyn tilstede, at Dyrlæge kunde tilkaldes.

Paa de store Slagtedage, om Torsdagen, er Travlheden overvældende, ikke blot nu under Verdenskrigen, men ogsaa ofte under normale Forhold. Kommissionen har indgaaende drøftet Muligheden af Forholdsregler sigtende til at opnaa en mere ligelig Fordeling af Slagtningen paa Ugens Dage, men fra forskellig Side er bleven indvendt, at Torsdagsslagtningen er en Følge af Omstændigheder, over hvilke man ikke er Herre: Tidspunktet for Markederne i Nabolandenes store Byer, Hjemmeforbruget om Søndagen o. s. v. Imidlertid kunde det dog forsøges, om ikke Indførelsen af en Forskel i Slagteafgiften, saaledes at Afgiften bliver højere til visse Tider end til andre Tider, vilde have nogen Virkning i saa Henseende.

Under Slagtningen vanskeliggøres Kontrollen ved Mangel paa Plads, ikke blot fordi Rummene er inskrænkede i Forhold til den Brug, der gøres af dem, men ogsaa fordi Kroppene ikke kan fjernes efter fuldført Slagtning. I moderne Slagtehuse har man Svalerum, til hvilke Kroppene kan føres ved Hjælp af et Glidesystem, og i hvilke de kan hænge i den ydre Lufts Temperatur, intil Slagtevarmen er gaaet af dem. Her hænger Kroppene i det af Dunst og Em opfyldte, mangelfuldt ventilerede Rum, til Skade for Kødet og til Hinder for Arbejdet. Kommissionen har nøje overvejet, hvad der kan gøres for at raade Bod paa denne Ulempe, og er kommet til det Resultat, at en Slagtehal principielt kun bør anvendes som saadan (foruden som Kontrolhal), hvorimod det, naar Forholdene tillader det, bør undgaas, at den tillige bliver Ophængningssted for allerede kontrollerede Kroppe. Kommissionen stiller i et senere Afsnit af Betænkningen Forslag til Afhjælpning af de nuværende Mangler i saa Henseende.

Manglen paa Plads medfører, at en effektiv Mave- og Tarmkontrol er umulig under de nuværende Forhold, og nogle af de vigtigste Organer unddrages derved Kontrollen. En saadan er nødvendig ikke blot af Hensyn til Kødets Benyttelse, men ogsaa paa Grund af den Brug, som senere kan gøres af Tarmene. Til Mave- og Tarmkontrol behøves Plads til de transportable Borde eller Vogne med Bakker, paa hvilke Tarmene lægges, mærkede særskilt for hver enkelt Dyr, forsaavidt som de ikke straks, f. Eks. paa Grund af udbredt Tuberkulose, fjernes tilligemed andet til Destruktion bestemt Affald. Mave- og Tarmkontrol bør gennemføres baade for store og smaa Dyr, men Overdyrlægen hævder, at det vil være hensigtsmæssigt, og at den nødvendige Plads bedst opnaas ved, at Slagtningen af store og smaa Dyr, som nu foregaar imellem hinanden, adskilles, saa at der indrettes en særlig Slagtehal for Kalve, og hertil har Kommissionen sluttet sig.

Foruden Plads mangler ogsaa tilstrækkeligt Lys i Slagtehallerne. Det er navnlig Savnet af Ovenlys, som besværliggør Arbejdet, særlig for de gamle Slagtehallers Vedkommende, og saadant Ovenlys bør efter Kommissionens Skøn saa vidt muligt tilstræbes.

Da en Del af Slagtningen foregaar ved kunstig Belysning, maa Kommissionen stærkt anbefale Indlæggelse af elektrisk Lys. Elektriske Haandlamper anvendes af nogle Dyrlæger, men de findes ikke i tilstrækkeligt Antal. Flere af Kommissionens Medlemmer foreslaar, at der indføres en Synsprøve ved Antagelse af Dyrlæger, og at denne Synsprøve gentages efter bestemte Regler.

Under Dyrlægens Syning bør alle Organerne undersøges, og det bør paases, at Organerne saa vidt mulig bliver i Sammenhæng med Kroppen, indtil Syningen er sket, hvad nu aldrig er Tilfældet. Dyrlægen maa i saa Henseende gaa systematisk frem efter en ham given Instruks. Der bør vaages over, at Slagterne ikke fjerner eller ombytter Organerne eller fore-

tager andre Misligheder under deres Arbejde, og der bør gives de af Kommissionen foreslaaede Formænd en vis Myndighed til Paatale og Ansvar i saa Henseende. Mangel af Organer bør efter Kommissionens Opfattelse efter Omstændighederne medføre enten Afvisning, Forsyning med 2den Klasses Stempel eller Kassation. Da Forslaget til en ny Sundhedsvedtægt ikke stiller saa strænge Fordringer paa dette Punkt, har Kommissionen indgivet til Sundhedskommissionen Forslag om dertil sigtende Ændringer i Forslagets §§ 39 og 42 (jfr. Bilag 3). For Flæskehallens Vedkommende bør der stræbes hen til, at Indførsel af Svinekroppe ikke sker uden vedhængende Organer, og at der træffes de for en betryggende Jernbanetransport nødvendige Forholdsregler.

Naar Syningen er tilendebragt, bør Stemplingen af Kødet foretages under Dyrlægens Opsigt i umiddelbar Tilslutning til Syningen, saaledes at Dyrlægen ikke taber den af ham besigtigede Krop af Syne, før Stempling er sket. Selve Stemplerne kunde sikkert have et klarere og mere iøjnefaldende Udseende, end Tilfældet er. Kommissionen anser det for nødvendigt, at Stemplet ligesom andetsteds (bl. a. i Stockholm) indeholder Datumangivelse.

Kommissionen har udførlig forhandlet med Sagkyndige om, hvilken Betydning som Støtte for Kontrollen man tør tillægge Indførelse af en af Kommunen ledet obligatorisk Kreaturforsikring — en i manges Øjne særlig nyttig Foranstaltning —, men den har ikke troet at burde stille noget Forslag i saa Henseende. Man skal nøjes med at henlede Ommærksomheden paa, hvor heldigt det vilde være, om Forholdet var det, at der ikke hos nogen fandtes pekuniær Interesse i Kontrollens Udfald.

For paatrængende nødvendig anser Kommissionen Indførelse af *bakteriologiske Undersøgelser* som Led af Kødkontrollen paa de offentlige Slagtehuse og i Flæskehallen.

Naar dette efterhaanden i større eller mindre Udstrækning er sket i større Slagtehuse i vore Nabolande, er det en naturlig Følge af, at man har erkendt, at forskellige Infektionssygdomme hos Dyr spiller en vigtig Rolle ved Kødforgiftninger hos Mennesket. Den bakteriologiske Undersøgelse kan tjene til at frigive Kødet til Forhandling, naar det viser sig, at det med Urette har været mistænkt for at være Sæde for en af disse Sygdomme. Men i andre Tilfælde — og det er efterhaanden blevet Hovedsagen — paavises ved bakteriologisk Undersøgelse, at en Infektion, som gør Kødet uskikket til Menneskeføde, er til Stede, og dette kan ofte kun ske ad denne Vej. I levende Live kan de akute Tilfælde ved Temperaturmaalinger udskydes, ved Sektionen har et Tarmsyn og navnlig Miltens Forstørrelse sin Betydning, men i Tvivlstilfælde er kun den bakteriologiske Undersøgelse afgørende.

Da Bevæggrunden til Kommissionens Nedsættelse hovedsagelig var de paa Hospitalerne af og til forekommende Kødforgiftninger, hvis Oprindelse ikke er opklaret, maa Kommissionen lægge særlig Vægt paa, at dette nødvendige Undersøgelsesmiddel hidtil ikke har været benyttet. Vel er det ikke givet, at Hospitalsforgiftningerne vil bringes til Ophør ved Indførelse af bakteriologisk Kødkontrol, men en af Kilderne dertil vilde derved kunne stoppes.

Kødets Behandling efter Slagtningen, Maaden, hvorpaa det opbevares, transporteres og tilberedes, har nemlig ogsaa stor Betydning i saa Henseende. Allerede nu forsynes Hospitalskødet med et særligt Kvalitetsstempel, væsentlig som Garanti for, at det hidrører fra Dyr i en passende Alder og i god Ernæringstilstand, men det burde, naar det ikke afhentet straks, opbevares i Slagteriets Kølehus i særlige for det bestemte Rum, og dertil er der under de nuværende Forhold ikke Plads. Transporten til Hospitalerne sker ikke under Dyrlægekontrollens eller Hospitalsforvaltningens Opsigt; den bør efter Kommissionens Opfattelse besørges ved Kommunens egne Vogne. Værre er det, at Hospitalernes Opbevaringssteder for Kød gennemgaaende er uholdige og kun paa Bispebjerg Hospital er fuldt tilfredsstillende. Kommissionen har overbevist sig derom ved Besøg i samtlige Kommunens Hospitaler og Stiftelser. Paa Kommunehospitalet, hvor Kødet ligger lagvis paa Borde i et indskrænket og slet ventileret Kælderrum, vil Manglen nu blive afhjulpet ved en af Kommunalbestyrelsen vedtagen Ombygning, hvorved der tilvejebringes et rummeligt og tilfredsstillende Kølerum. Trangen er imidlertid ikke mindre adskillige andre Steder; i Baldersgades Hospital, Sundby Hospital og Øresundshospitalet ligesom ogsaa paa Sundholm sker Kødets Opbevaring under ret primitive Former. Kommissionen ser sig ikke i Stand til at stille specielle Forslag for hvert enkelt Tilfælde, men den anser en grundig Forbedring af disse Forhold for ganske nødvendig; Hospitalskødet bør indkøbes i større Partier, saa vidt muligt i Kvartkroppe, og det bør under Opbevaring paa Hospitalerne hænge op i vel udstyrede Kølerum. Ved den nuværende Ordning løber man den Fare, at Kødet flere Gange transporteres frem og tilbage mellem Slagternes Forretning og Kølehuset, forinden det naar frem til Hospitalet.

Under Kødets Tilberedning paa Hospitalerne bør der føres en skarp Kontrol med det

Personale, som er beskæftiget dermed. Da det er givet, at Infektion med Paracoli- og Paratyfusbaciller m. m. ikke blot ad forskellige Veje kan paaføres Kødet fra de syge Dyr, men ogsaa fra syge Mennesker, bør enhver i Køkkenet beskæftiget Person selv med lettere Symptomer paa Mave- og Tarmaffektion afvises fra Køkkenet. I ethvert Hospitalskøkken bør der findes en Vaskekumme til Personalets Brug, og det bør paases, at hyppig Haandvask med Brug af Sæbe og Neglebørste finder Sted, navnlig efter enhver Afbrydelse af Arbejdet og særlig efter Klosetbesøg.

Hovedsagen er, at Erkendelsen af Hospitalsinfektionernes og overhovedet Kødforgiftningernes bakterielle Oprindelse overalt gøres gældende og ikke mindst indenfor selve Slagtehusets Omraade. I hvor stor Udstrækning den bakteriologiske Undersøgelse skal udøves, kan ikke paa Forhaand afgøres. Den maa i alt Fald benyttes ved Nødslagtning og ved alle mistænkelige Sygdomstilfælde; men der findes her til Lands særlige Omstændigheder, som gør det ønskeligt, at der en Tid lang iværksættes en Undersøgelse af alle slagtede Kalve, nemlig Paracolibacillosens overordentlige Udbredelse i Danmark. Professor C. O. Jensen har overfor Kommissionen erklæret, at en saadan orienterende Undersøgelse af f. Eks. 10,000 Kalve i Forbindelse med Temperaturmaalinger og Undersøgelse af samtlige Organer efter Slagtningen vil have sin Betydning for Bestemmelsen af Kontrollens fremtidige Omfang.

Til bakteriologiske Undersøgelser findes ikke nu noget velegnet Lokale paa Slagtehusets Grund. Vel findes der i Overdyrlægeboligens Stueetage et Rum, som bærer Navn af Laboratorium, men Pladsen er efterhaanden optaget til andet Brug, bl. a. af Trikinundersøgere, og der mangler de nødvendige Rum til Termostat, Isskab, Dyrestald, Museum m. m. Kommissionen stiller derfor Forslag om Indretning af et nyt efter alle Nutidens Fordringer indrettet bakteriologisk Laboratorium paa Slagtehusets Grund, hvortil ogsaa henvises de fornødne bakteriologiske Undersøgelser vedrørende Flæskehallen.

Til Leder af Laboratoriet foreslaas ansat en paa dette Omraade særlig uddannet Dyrlæge, som tænkes lønnet i 2den Lønklasse (4500—6000 Kr.), men uden Adgang til Praksis. Ham vil det kunne overdrages at give yngre Dyrlæger Kursus i bakteriologiske Kødundersøgelser. Til hans Hjælp maa ansættes en Dame ved Laboratoriet (1000—1200 Kr. aarlig) og en Laboratoriekarl.

Virksomheden under Sundhedskommissionen.

Til Oplysning om Kredslægepersonalets og Dyrlægepersonalets Virksomhed, Tilsynet med Plejebørn, Virksomheden paa Sundhedskommissionens Laboratium, Kontrollen med Drikkevand og Fødemidler, Desinfektionsvæsenet m. m., tjene efterfølgende Oversigter.

De af Lægepersonalet (9 Kredslæger og 2 Dyrlæger) udførte Undersøgelser, udfærdigede Erklæringer og afgivne Skøn andrager i 1915:

		Undersøgelser	Skriftlige Udfærdigelser
I.	Tilsyn med epidemiske Sygdomme	97	420
II.	Tilsyn med andre sanitære Forhold	265	817
III.	Erklæringer i Sundhedskommissionssager:		
	a) Afløbsforhold og off. Renligh. (Sh.-Vedt. Afsn. II og III)	80	105
	b) Latrinvæsen, Renovation m. m. (Sh.-Vedt. Afsn. IV)	145	435
	c) Skadelige Næringsveje (Sh.-Vedt. Afsn. V)	135	201
	d) Tilsyn med Næringsmidler (Sh.-Vedt. Afsn. VI)	259	3962
	e) Boliger, Logihuse (Sh.-Vedt. Afsn. VII og VIII)	212	350
	f) Smitsomme Sygdomme (Sh.-Vedt. Afsn. IX)	179	180
	g) Plejebørnstilsyn (Sh.-Vedt. Afsn. X)	1051	1133
	h) Forskellige andre Forhold	287	327

Plejebørnstilsynet i 1915

(Meddelt af Vicestadslæge *P. Heiberg*).

Ved Udgangen af 1914 fandtes, som i foregaaende Aarsberetning omtalt, 3087 Hjem, som havde Sundhedskommissionens Tilladelse til at have Plejebørn, deraf 1117, i hvilke der paa dette Tidspunkt ikke fandtes Plejebørn. I Løbet af 1915 søgte 955 Personer om Plejetilladelse, men af disse tog 18 deres Ansøgning tilbage, forinden en Afgørelse var truffen. I 199 Tilfælde nægtede Sundhedskommissionen at meddele den ansøgte Tilladelse. 738 Tilladelser udstedtes, deraf 284 til Mødre, der tidligere havde haft Børn i Pleje for Betaling. Derimod udgik af forskellige Grunde 975 tidligere tilladte Plejehjem. Ved Udgangen af 1915 var Antallet af tilladte Plejehjem 2737, deraf 732 (27 pCt.), i hvilke der ingen Plejebørn fandtes. I de øvrige 2005 Plejehjem var der ved Aarets Udgang anbragt 2269 Plejebørn mod 2261 ved Aarets Begyndelse.

Plejehjem 1915	Antal Plejehjem				
	uden Børn	med 1 Barn	med 2 Børn	med 3 Børn	med over 3 Børn
1. Kreds	13	69	6	»	2
2. Kreds	14	66	7	1	»
3. Kreds	77	214	17	»	»
4. Kreds	72	197	21	2	»
5. Kreds	187	315	50	1	»
6. Kreds	166	308	38	3	»
7. Kreds	81	169	26	7	»
8. Kreds	30	143	21	»	»
9. Kreds	92	286	30	5	1
Ialt ...	732	1767	216	19	3

I Aarets Løb blev 931 nye Plejebørn indregistrerede. Der udgik 789 og døde 39 Plejebørn.

Plejebørn 1915	Plejebørn i Alderen				Samlede Antal Plejebørn	Antal Plejehjem
	0—1 Aar	1—3 Aar	3—7 Aar	7—14 Aar		
1. Kreds	6	10	32	41	89	90
2. Kreds	8	16	30	29	83	88
3. Kreds	26	69	95	58	248	308
4. Kreds	17	47	71	110	245	292
5. Kreds	55	90	143	130	418	553
6. Kreds	54	110	121	108	393	515
7. Kreds	28	55	73	86	242	283
8. Kreds	23	56	68	38	185	194
9. Kreds	42	90	117	117	366	414
Ialt...	259	543	750	717	2269	2737

Det samlede Antal Dødsfald af de under Sundhedskommissionens Tilsyn staaende Plejebørn var 39 (i 1914: 49).

Desuden døde 13 af de Plejebørn, der var anbragte i Børnehjem, der ligesom Vuggestuer ikke er medregnede i nærværende Oversigt.

Dødsaarsagerne blandt Plejebørn 1915	Under 1 Aar						0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar		Ialt		Begge Køn	
	0—1 Mnd.		1—2 Mnd.		3—11 Mnd.																			
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K		
Akute Sygd. i Fordøjelsesk.	1	1	2	»	»	»	3	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	1	5	6
Kron. Sygd. i Fordøjelsesk.	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	
Rakitis	»	»	»	»	1	1	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	
Atrofi	»	»	2	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	6
Bronkitis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	
Kat. Lungebetændelse	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	
Krupøs Lungebetændelse	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	5
Lungetuberkulose	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	
Hjernebetændelse	»	»	1	»	2	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	
Krampe	»	1	1	»	1	»	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	7
Kighoste	»	»	»	»	1	2	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	
Mæslinger	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	5
Septikæmi	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	
Nyrebetændelse	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	2	
Ubekendte Dødsaarsager	»	»	3	1	4	»	7	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	1	8	10
Ialt	1	2	11	1	12	7	24	10	1	3	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	26	13	39	
	3		12		19		34		4		»		»		»		»		1		39			

Antallet af Dødsfald, 39, er en Del lavere end i noget foregaaende Aar. 8 af disse Dødsfald indtraadte paa Hospitaler eller Klinikker.

Døde Plejebørn 1915	Under 1 Aar						0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar		Ialt		Begge Køn	
	0—1 Mnd.		1—2 Mnd.		3—11 Mnd.																			
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K		
Januar	»	»	3	»	»	1	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	13	
Februar	1	»	1	»	3	1	5	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	1		
Marts	»	»	»	»	2	»	2	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1		
April	»	1	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	9	
Maj	»	»	2	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	1		
Juni	»	»	2	»	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»		
Juli	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	7	
August	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1		
September	»	1	2	»	1	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1		
Oktober	»	»	»	»	2	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	10	
November	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»		
December	»	»	1	1	2	1	3	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3		
Ialt	1	2	11	1	12	7	24	10	1	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	26	13	39	
	3		12		19		34		4		»		»		»		»		1		39			

Dødsaarsager blandt Plejebørn 1888—1915	10 Aar 1888—1897		10 Aar 1898-1907		5 Aar 1908—1912		1913	1914	1915
	Sum	gnstl.	Sum	gnstl.	Sum	gnstl.	Sum	Sum	Sum
Sygd. i Fordøjelsesorg.	650	65	234	33	118	24	17	11	6
Rakit., Atrofi, Skrof.	402	40	109	11	20	4	1	5	6
Sygd. i Respirationsv.	407	41	234	23	91	18	14	11	5
Hjernesygd., Konvuls.	234	23	110	11	53	11	9	9	7
Infektionssd.	176	18	55	6	26	5	5	5	5
Andre og ubekendt. Sygd.	126	13	100	10	49	10	7	8	10
Ialt	1995	200	942	94	357	72	53	49	39
Plejebørnenes Antal 31/12		1623		1442		1926	2196	2261	2269

Sundhedskommissionens Laboratorium.

I Aaret 1915 har der til Sundhedskommissionens Laboratorium været indsendt 5226 Prøver til Undersøgelse, om hvis Resultat der er afgivet Beretning i 633 Skrivelser.

Der har været foretaget:

5166 kemiske Undersøgelser,
156 mikroskopiske do.,
432 bakteriologiske do.

De undersøgte Stoffer har været:

A. Vand (284 Prøver).

I. Kemiske og mikroskopiske Undersøgelser:

a. Fra Trykledningen i Byen ..... 12 Prøver
b. — Vandværkets Filtre ..... 12 —
c. — forskellige Kilder og Søer ..... 34 —
d. — Thorsbroanlægget ..... 14 —

II. Bakteriologiske Undersøgelser:

e. Fra Søndersøanlægget { Filtreret ..... 38 Prøver
Ufiltreret ..... 32 —
f. — Thorsbroanlægget { Før Søndermarksbassin ..... 36 —
Efter do. ..... 12 —
g. — Husledninger ..... 49 —
h. — forskellige Kilder og Søer ..... 45 —

Resultatet af den kemiske Undersøgelse af de fra Trykledningen i Byen tagne Prøver, sammendraget af de maanedlige Undersøgelser, findes i nedenstaaende Tabeller:

Vand fra Trykledningen i Byen	Milligram i 1 Liter									
	Inddampningsrest.	Ammoniak	Salpetersyre	Salpetersyrling	Saltsyre	Svovlsyre	Fri & halvb. Kulsyre	Fosforsyre	Kalk	Magnesia
Højeste Indhold	481	Spor	10	0	40	45	145	0	164	25
Laveste Indhold	372	0	0	0	19	27	108	0	128	16

Indhold af organisk Stof:

	Iltforbrug Milligram i 1 Liter											
	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December
Vand fra Trykledningen i Byen	1.0	1.6	1.8	1.5	1.5	1.0	1.6	1.2	2.3	2.4	1.3	1.2
Ufiltreret Vand (Søndersøanlægget)	1.5	1.9	2.3	2.5	1.9	1.7	2.3	2.6	3.0	3.5	2.4	3.2
Vand fra Thorsbroanlægget	1.0	»	0.8	»	0.7	»	1.1	»	1.4	»	0.6	»

Ved den bakteriologiske Undersøgelse (Kimtælling) er der efter dobbelt udførte Forsøg fundet følgende Antal Kolonier i 1 cm^3 af Vandet.

Antal Prøver:

	Vand fra Søndersøanlægget				Vand fra Thorsbroanlægget (Filtreres ikke)				Fra Husledninger i Byen	
	Filtreret		Ufiltreret		Før Sondermarksbassin		Efter Sondermarksbassin			
	Talt		Talt		Talt		Talt		Talt	
	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.
Indtil 10 Kolonier	18	11	22	10	29	8	12	6	32	3
10—20 —	8	5	14	8	3	8	1	4	10	3
20—50 —	9	9	11	14	8	10	»	3	5	23
50—100 —	1	6	5	7	»	8	»	»	1	14
100—500 —	»	1	9	5	2	5	»	»	1	4
500—1000 —	»	»	4	1	»	»	»	»	»	1
over 1000 —	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»

B. Fødemidler (4942 Prøver).

a. Mælk og Fløde ..... 4681 Prøver
b. Andre Fødemidler ..... 285 —

a. *Mælk og Fløde.*

1. *Kvalitetsundersøgelse:*

	Børnemælk	78	Prøver
	Yerseymælk	5	—
	Ismælk	9	—
Sød Mælk	Indkøbte Prøver	3166	—
Sød Mælk	Staldprøver	103	—
Sød Mælk	Prøver indleveret til Politiet	10	—
Skummet Mælk	halvskummet	504	—
Skummet Mælk	helskummet	779	—
	Fløde	3	—

2. *Smudsundersøgelse:*

Børnemælk	78	Prøver
Yersey Mælk	5	—
Sød Mælk	3279	—
Ismælk	9	—
Skummet Mælk	1283	—

3. *Undersøgelse for Pasteurisering* (Paraphenylendiaminprøven):
Sød Mælk ..... 24 Prøver

4. *Bakteriologisk Undersøgelse:*
Sød Mælk ..... 220 Prøver

5. *Katalasebestemmelse* ..... 40 Prøver

6. *Undersøgelse for Konserveringsstoffer* ..... 151 Prøver

7. *Surhedsgraden* ..... 160 Prøver

Resultatet af Undersøgelserne af Mælk og Fløde:

1. *Kvalitetsundersøgelse:*

Indhold af Fedt i *Børnemælk* var:

under 3,00 %	1	Prøve
3,00—3,50 -	51	—
3,50—4,00 -	26	—

Indhold af Fedt i *Ismælk* var:

3,00—3,50 %	4	Prøver
3,50—4,00 -	4	—
4,00—4,50 -	1	—

Indhold af Fedt i *sød Mælk* var:

1,00—1,50 %	1	Prøve
1,50—2,00 -	7	—
2,00—2,50 -	82	—
2,50—2,75 -	196	—
2,75—3,00 -	1243	—
3,00—3,50 -	1379	—
3,50—4,00 -	323	—
4,00—4,50 -	36	—
4,50—5,00 -	11	—
5,00—5,50 -	1	—

21 Prøver sød Mælk var tilblandet Vand eller skummet Mælk. I 8,7 % af Prøverne var Fedtmængden under 2,75 %.

Indhold af Fedt i *Yersey Mælk* var:

4,00—4,50 %	2	Prøver
4,50 - 5,00 -	2	—
5,00—5,50 -	2	—
5,50—6,00 -	1	—

Indhold af Fedt i *halvskummet Mælk* var:

under 0,75 %	30	Prøver
0,75—1,00 -	392	—
1,00—1,50 -	60	—
over 1,50 -	22	—

I 6,0 % af Prøverne var Fedtmængden under 0,75 %.

8 Prøver halvskummet Mælk var tilblandet Vand.

Af de undersøgte Prøver skummet Mælk var 22 Prøver tilblandet Vand.

Indhold af Fedt i *Fløde* var:

5,00—6,00 %	1	Prøve
6,00—6,50 -	1	—
10,00—11,00 -	1	—

I Prøverne fandtes ikke Stivelse.

2. *Smudsundersøgelse:*

23 Prøver Mælk indeholdt Smuds, deraf:
11 — Smuds i ringe Mængde
10 — — i større Mængde
2 — — i betydelig Mængde.

3. *Undersøgelse for Pasteurisering:*

14 Prøver sød Mælk, solgt som pasteuriseret Mælk, holdt ikke Paraphenylendiaminprøven.

4. *Bakteriologisk Undersøgelse:*

Ved Kimtælling i 220 Prøver raa sød Mælk fandtes i 1 cm^3 af Mælken følgende Antal Kolonier i Antal Prøver:

under 100,000	0	Prøver
100,000— 200,000	5	—
200,000— 300,000	7	—
300,000— 400,000	13	—
400,000— 500,000	11	—
500,000— 750,000	24	—
750,000—1,000,000	36	—
1,000,000—2,000,000	35	—
2,000,000—3,000,000	20	—
3,000,000—4,000,000	15	—
4,000,000—5,000,000	9	—
over 5,000,000	43	—

5. *Katalasebestemmelse:*

40 Prøver Mælk { 34 Prøver sød Mælk, 4 — halvsk. Mælk, 2 — skummet - } { højeste Katalasetal 93, laveste — 1 }

6. *For Konserveringsstoffer.*

127 Prøver sød Mælk
23 — halvsk. Mælk
1 — Fløde

undersøgtes for Borsyre, som ikke paavistes i nogen af Prøverne.

7. *Surhedsgrad:* (Antal cm^3 $^1/_{10}$ n NaOH, som 100 cm^3 Mælk formaaede at neutralisere)

137 Prøver sød Mælk { højeste Antal cm^3 $^1/_{10}$ n NaOH 27 cm^3
23 — halsk. - { laveste — — — 11 -

b. *Andre Fødemidler:*

4 Prøver Smør var fri for fremmede Indblandinger.
41 Prøver Mel var fri for fremmede Indblandinger.
10 Prøver The var fri for fremmede Indblandinger.
3 Prøver Abrikoser indeholdt Svovlsyrling, 0,2—0,5 g. pr. kg.
20 Prøver Kaffe var fri for fremmede Indblandinger.
1 Prøve Kirsebærsaft indeholdt Myresyre, 34 dg pr. kg.
11 Prøver Kakao var tilsat Potaske, 0,5—0,3 %.

3 Prøver Citronsodavand (Bakteriologisk og mikroskopisk Undersøgelse).
20 Prøver henkogte Ærter indeholdt ikke Kobber.
20 Prøver henkogte Snittebønne indeholdt ikke Kobber.
4 Prøver Bouillonterninger, Sammensætning.
13 Prøver Medisterpølse, 11 Prøver indeholdt Mel, 7 under 5 %, 4 fra 7—18 %.
3 Prøver Æggeblomme indeholdt Borsyre.
1 Prøve blandet Frugtsaft undersøgtes for Alkohol og Konserveringsstoffer.
3 Prøver Flæskefars indeholdt Svovlsyrling.
1 Prøve Sukker undersøgtes for Chlorider, der fandtes 1,4 % NaCl.
20 Prøver Olivenolie undersøgtes for fremmede Olier; 1 Prøve indeholdt Sesamolie.
20 Prøver Sukker indeholdt under den tilladte Mængde Svovlsyrling.

c. *Andre Stoffer*: (118 Prøver)

115 Prøver Tapet. Ingen af Prøverne indeholdt Arsen.
2 Prøver Creme undersøgtes for Sammensætning.
1 Prøve Haarfarve undersøgtes for Sammensætning.

Foruden ovennævnte Prøver, som indsendtes til Laboratoriet gennem Stadslægen, har Laboratoriet fra forskellige Institutioner modtaget 108 Prøver til Undersøgelse, nemlig:

Fra	Kommunehospitalet	9	Prøver	Mælk (Fedt).
-	—	18	—	Fløde (Fedt).
-	—	1	—	Smør (Vand).
-	—	19	—	Sæbe (Sammensætning).
-	—	19	—	Kirsebærsaft (Ekstrakt, Farve og Konserveringsstoffer).
-	—	1	—	Hyldebærsuppe.
-	—	1	—	Kakao (Renhed).
-	—	1	—	Motorbenzin.
-	—	4	—	Maltøl (Alkohol, Ekstrakt og Vand).
-	—	1	—	Farvestof.
-	Bispebjerg Hospital	3	—	Mælk (Fedt).
-	— —	2	—	Fløde (Fedt).
-	— —	1	—	Smør (Vand).
-	— —	6	—	Margarine (Fedt, Vand, Kogsalt og Syretal).
-	— —	3	—	Maltøl (Alkohol og Ekstrakt).
-	Almindelig —	2	—	Frugtsaft (Ekstrakt, Konserverings- og Farvestoffer).
-	Sundby —	1	—	Mælk (Fedt).
-	— —	1	—	Fløde (Fedt).
-	— —	2	—	Kirsebærsaft (Alkohol og Ekstrakt, Konserverings- og Farvestoffer).
-	Belysningsvæsenets Administrationsbygn.	9	—	Sæbe (Sammensætning).

Sundhedskommissionens Kontrol med Drikkevandet.

(Meddelt af Kredslæge H. A. Nielsen).

I Aaret 1915 er som tidligere den hele By samt delvis ogsaa Frederiksberg bleven forsynet med Kildevand fra dybe artesiske Boringer.

I Anledning af ovennævnte Forøgelse af Forsyningsomraadet i Forbindelse med Københavns egen stadige Vækst er der, foruden de i Aarsberetningen 1914 nævnte foretagne Udvidelser og Sikringsarbejder ved Thorsbroanlæget i Henhold til Lov af 13/6 1914, paabegyndt nye Vandvindingsarbejder ved Taastrup Valby, Kathrinebjerg, Hove, Nybølle og Tyskemose, som i Følge de foretagne Prøvepumpninger ville forøge den disponible Vandmængde meget betydeligt. Vandet fra de nævnte Lokaliteter, som alle vise den gammelkendte paalidelige geologiske Opbygning, er af samme gode Kvalitet som det, der kommer fra de hidtil i Brug værende Boringer. Taastrup Valbyanlæget, som agtes drevet i Forbindelse med Thorsbroanlæget, vil i den nærmeste Fremtid blive taget i Brug.

Sundbyværket er bleven forøget med 1 ny god Boring. Samtidig er Brønshøjværket ved Frederiksborgvejen definitivt bleven nedlagt.

Der er i Aaret 1915 ialt oppumpet

fra Søndersøanlæget og Kilderne	12,241,680	m³
» Thorsbroanlæget	11,579,230	m³
» Valby- og Sundbyanlægene	190,240	m³
Oppumpet ialt	24,011,150	m³
Desuden er tilkommet ved Overløb	992,400	m³
Alt i alt til Disposition	25,003,550	m³

Af den samlede, oppumpede og ved Overløb fra Boringerne producerede Vandmængde paa	25,003,550	m³
er der afgivet uden for Byen	17,840	m³
Der er saaledes tilført Byen ialt	24,985,710	m³
Deraf afgaaet til Frederiksberg	2,012,250	m³
og til andre udenbysboende	101,800	m³
Tilsammen	2,114,050	m³

			1914:
Forbruget i selve København har da *i Aaret 1915* ialt været	22,871,660	m³	(21,997,370)
Det gennemsnitlige Dagsforbrug	62,270	m³	(60,270)
Største Dagsforbrug var Torsdag d. 10/6	85,440	m³	(98,820)
(Største Forbrug i København og Frederiksberg d. 10/6	93,860	m³)	(108,260)
Mindste Dagsforbrug Lørdag d. 25/12	42,020	m³	(36,200)
Dagsforbruget pr. Individ var	124,4	l	(122,6 l)

Den kemiske saavel som den bakteriologiske Undersøgelse af Vandet er som i tidligere Aar udført.

I Anledning af Paavisningen af et *ringe* Manganindhold i et Par af de nye Boringers Vand er ogsaa de gamle Boringers Vand i Aarets Løb gentagne Gange bleven prøvet paa Mangan, som ogsaa i *ringe* og varierende Mængde er fundet i et Par af »Kildernes« Vand.

Der er hidtil ikke sporet nogensomhelst Ulæmpe af dette ringe Manganindhold, som udfældes sammen med Jernet.

Antal Bakterier pro 1 cm³

1915	Ufiltreret Vand															Filtreret Vand								
	Ledning til Værk ved Borups Allé			Ledning til Værk ved Vesterbro			Ledning fra Thorsbro			Ledning fra Søndermarksbassin			Filtrene ved Vesterbro			Værket ved Borups Allé			Værket ved Vesterbro			Husledning i Byen		
	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt
Januar	1	19	19	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	5	»	»	»	1	9	10
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	30	55	85	»	»	»	2	29	31	1	5	6
	»	»	»	»	»	»	0	6	6	0	5	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	22	24
	1	34	35	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	1	1	»	»	»	4	15	19
Februar	»	»	»	»	»	»	0	4	4	0	15	15	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	3	3
	»	»	»	2	65	67	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	5	5	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	1	26	27	0	5	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	3	3
	0	55	55	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	3	3	»	»	»	1	6	7
Marts	1	18	19	»	»	»	0	10	10	0	7	7	»	»	»	0	0	0	»	»	»	0	5	5
	»	»	»	15	250	265	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	30	30	0	10	10
	»	»	»	»	»	»	0	38	38	1	20	21	»	»	»	»	»	»	0	30	30	0	7	7
	1	7	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	3	3	»	»	»	0	7	7
April	»	»	»	»	»	»	0	3	3	0	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	10	10
	1	3	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	2	2	»	»	»	0	10	10
	1	13	14	0	8	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	3	3	0	5	5
	»	»	»	»	»	»	0	1	1	0	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	8	8
Maj	»	»	»	»	»	»	0	3	3	0	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	3	34	37	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	3	3	»	»	»	2	8	10
	»	»	»	»	»	»	0	4	4	0	5	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	11	14
	»	»	»	2	60	62	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	18	18	2	11	13
Juni	2	11	13	»	»	»	0	10	10	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	3	11	14
	1	20	21	»	»	»	0	15	15	»	»	»	»	»	»	0	1	1	»	»	»	3	6	9
	»	»	»	»	»	»	0	8	8	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	14	17
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	18	24
Juli	2	8	10	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	4	11	15
	»	»	»	2	45	47	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	26	29	1	293	294
	»	»	»	»	»	»	0	3	3	0	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4
	3	11	14	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	1	2	3
August	»	»	»	20	392	412	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	20	22	0	3	3
	2	40	42	»	»	»	0	1	1	»	»	»	»	»	»	0	4	4	»	»	»	1	15	16
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	35	410	445	»	«	»	1	16	17	0	7	7
	»	»	»	»	»	»	0	2	2	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	1	1
September	1	21	22	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	10	10	»	»	»	1	4	5
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	smeltet			»	»	»	»	»	»	0	15	15	1	20	21
	1	8	9	»	»	»	0	1	1	»	»	»	»	»	»	0	6	6	»	»	»	0	4	4
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	9	10
Oktober	»	»	»	1	11	12	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	7	8	2	5	7
	1	16	17	»	»	»	0	0	0	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	790	802	»	»	»	1	16	17	1	13	14
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	4	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	6	6
November	»	»	»	2	48	50	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	5	5	2	21	23
	1	156	157	»	»	»	0	4	4	»	»	»	»	»	»	0	7	7	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	1	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	25	27
	»	»	»	»	»	»	0	13	13	3	113	116	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	44	49
December	»	»	»	smeltet			»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	123	135	2	33	35
	»	»	»	»	»	»	0	3	3	1	12	13	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	266	271
	68	900	968	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	14	16	»	»	»	0	7	7
	»	»	»	8	24	32	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	24	26	1	15	16

Vandklosetter.

I Følge Meddelelse fra Direktoratet for Vej- og Kloakanlæg kan Antallet af installerede Vandklosetter i København den 1. Januar 1916 sættes til 77534 (hvoraf 75115 Enkelt-Klosetter og 2419 Sæder i Trug-Vandklosetter), og Antallet af installerede Udslagningskummer til 449.

Efter Byens Dele fordeler disse Tal sig saaledes:

I den ældre By: 71787 Vandklosetter (69437 Enkelt-Klosetter, 2350 Sæder i Trug-Vandklosetter) og 415 Udslagningskummer.

I de indlemmede Distrikter: 5747 Vandklosetter (5678 Enkelt-Klosetter, 69 Sæder i Trug-Vandklosetter) og 34 Udslagningskummer.

Beregnes 5 Personer for hvert Vandkloset, maa herefter ved Slutningen af 1915 mere end de tre Fjerdedele af Byens Befolkning anses for at være forsynet med Vandklosetter.

Den offentlige Desinfektion.

(Meddelt af Kredslæge Axel Jørgensen).

Den nuværende Ordning af den offentlige Desinfektion i København skriver sig fra Begyndelsen af 1891.

Som formentlig almindelig bekendt, er Ledelsen underlagt Sundhedskommissionen, og den udføres saaledes, at alt Bogholderi og Regnskab ledes fra 3. Politiinspektorat, medens Tilsynet med Udførelsen af selve Desinfektionen udøves med Bistand af en af Sundhedskommissionens Kredslæger.

Selve Desinfektionsarbejdet udføres fra Desinfektionsstationen, der er beliggende centralt i Byen (f. T. i Studiestræde 3, 1. Sal) og har Lokaler til Opbevaring af de til Desinfektionen nødvendige Kemikalier og Utensilier, Kontor til Formanden, samt Opholdsrum, Garderobe og Baderum for Mandskabet (f. T. 8 Mand foruden Formanden). Vognmateriellet beror hos den af Stationen benyttede Vognmand.

Rekvisitioner paa Desinfektion tilgaar Stationen gennem 3. Politiinspektorat, og Mandskabet udfører derefter hurtigst muligt Desinfektionen ude i Byen og besørger Afhentning og Tilbagebringen af de Effekter, der ikke kan desinficeres samtidig med og i Boligen, men maa underkastes Ovnbehandling eller Desinfektion i særligt Formalinrum.

Transporten af disse Effekter er i de forløbne 25 Aar sket ved Hestekraft. Denne Drift var i lang Tid tilfredsstillende, men efter Nabodistrikternes Indlemmelse i Københavns Kommune 1900 øgedes Afstanden og Arbejdets Mængde i en saadan Grad, at Trangen til en hurtigere Kørsel blev meget følelig.

Sundhedskommissionen indgik derfor til Magistraten med Indstilling (af 7. Nov. 1910) om Bevilling til Overgang til Automobildrift, og i September 1914 blev Sagen taget op paany paa Foranledning dels af den stadig øgede Trang til hurtigere Kørsel og gentagne Krav fra Publikums Side om hurtigere Ekspedition, og dels fordi det var indlysende, at muligt optrædende Epidemier under Krigsforholdene maatte forøge Vanskelighederne i næsten uoverkommelig Grad. Hertil kom saa yderligere, at Materiellet i Tidens Løb var bleven en Del slidt og i flere Henseender trængte til Fornyelse.

Den søgte Bevilling gik ud paa Anskaffelsen af 2 Lastautomobiler med 3 Sæt let skifteligt Karosseri (2 Sæt til Transport af smittebærende og 1 Sæt til desinficerede Effekter).

Paa begge Indstillinger svarede den samlede Magistrat, at den ikke mente for Tiden at kunne fremme Sagen.

Sundhedskommissionen har en Centralstation og et fast Desinfektionskorps til sin Disposition, om end til Huse i en privat Ejendom, men den raader ikke over nogetsomhelst Ovnmateriel. Ifølge oprindelig Overenskomst med Københavns Hospitalsvæsen skulde al Ovndesinfektion for Kommunen foregaa paa de til Byens Hospitaler knyttede Desinfektionsovne og saaledes, at Desinfektionen foregaar paa det Hospital, paa hvilket den paagældende Sygdom behandles. Imidlertid førte Hensigtsmæssigheds Hensyn (stigende Arbejde — forøgede Afstande — Tids- og Bekostningsbesparelse) ret hurligt og ganske stiltiende til, at al Ovndesinfektion udførtes udelukkende paa Blegdamshospitalets Desinfektionsanstalt i Nørre Allé. En Ordning, der saaledes mere beror paa Hævd end paa en ved Forhandling og Overenskomst hvilende Aftale.

Forholdet er da dette, at Sundhedskommissionen er henvist til at lade al Ovndesinfektion udføre paa Blegdamshospitalet og af dettes Mandskab, uden at have nogensomhelst Indflydelse paa Desinfektionens Udførelse eller Art, endsige Kontrol dermed. Der fremkommer derved den Besynderlighed, at Sundhedskommissionen, paa hvem Ansvaret for Desinfektionen ifølge Loven hviler, ikke selv kan kontrollere dens Udførelse.

I dette Sammenhæng maa ogsaa fremhæves, at Ovnmaterialet paa Blegdamshospitalets Desinfektionsanstalt paa visse Punkter er mangelfuldt. Medens der forefindes en fortræffelig Dampdesinfektionsovn af Geneste Herscher Typen, raader Anstalten kun til Desinfektion med Formalin over et saakaldt Formalinkammer, der tilmed er for lille, arbejder for langsomt og for lidet betryggende og ingenlunde er tidssvarende, særlig i Forhold til den stærke Udvikling i Desinfektionstekniken, der har frembragt saadanne Forbedringer som Vacuum-Formalinovnen. En betydelig Del af de Effekter, der vil kunne desinficeres i Formalindamp uden i ringeste Maade at beskadiges, maa henvises til Behandling i Dampovnen, hvorved de udsættes for en ofte betydelig Værdiforringelse.

Dertil kommer yderligere, at den Omstændighed, at den offentlige Desinfektion er knyttet til Blegdamshospitalet, let kan medføre Kollisioner med den Hospitalet stillede Opgave, og Magistratens 2. Afdeling har da ogsaa — foranlediget ved en Klage fra Hospitalet over en paa Anstalten udført Desinfektion for Kopper (variolæ) — udtrykkelig forbeholdt sig ved given Lejlighed at forandre eller endog helt at opsige denne Ordning.

Det er derfor ganske naturligt, at de, der har Ledelsen af og Tilsynet med Kommunens Desinfektionsvæsen, føler sig noget utrygge, navnlig efter at Tuberkuloselovene og Epidemiloven af 10. Maj 1915 har udvidet Rammerne for den offentlige Desinfektion.

Spørgsmaalet om Afhjælpning af disse omtalte Forhold ved Centralisering af al kommunal Desinfektion i en særlig Bygning — altsaa en Desinfektionsanstalt for Sundhedskommissionen — har flere Gange været fremme i S. K.'s Forhandlinger, ligesom der jævnlig har været ført mundtlig Forhandling med Medlemmer af Magistraten om Nødvendigheden af og Muligheden for Bevilling til en saadan Anstalt, men uden at der hidtil har vist sig Udsigt til, at Sagen paa paagældende Tidspunkt kunde vinde Fremme.

Epidemiloven af 10. Maj 1915 samt et Andragende fra Tuberkulosestationerne i København om Massedesinfektion af Vasketøj fra disses tuberkuløse Patienter (se Lov om Statsstøtte til tuberkuløses Sygehandling § 11 d.), inden dette sendes til Vaskerierne, gjorde imidlertid Spørgsmaalet saa brændende, at Sundhedskommissionen

d. 29. Juni 1915 indsendte Forslag til Magistraten om Opførelse af en saadan under Sundhedskommissionen henhørende Desinfektionsanstalt, der da skal rumme, foruden Desinfektionsstationen og Garager til Vognmateriel, et tidssvarende Ovnmateriel med saavel Dampdesinfektionsovn som Vacuum-Formalinovn og en Ovn til Sterilisation i tør Luft (Desinfektion for Lus og af Bøger).

Hertil skulde saa tillige knyttes Lokaler til offentlig Persondesinfektion for Fnat og Lus samt den til sidstnævnte og for Desinfektionspersonalet nødvendige Badeanstalt. — Og endelig en Bolig for Desinfektionsformanden.

Af Vacuum-Formalinovne er for Tiden 2 Typer anerkendte, nemlig *Rubnerovnen* og *System Weimar 1912*, og af disse er den sidste absolut at foretrække. System Weimar 1912 er simplere i sin Konstruktion og lettere at administrere end Rubnerovnen, der med sine mange Ventiler kræver til Betjening en ret kultiveret Mand, som desuden maa være i Besiddelse af visse kemiske Forudsætninger. Dertil er System Weimar 1912 betydeligt billigere i Brugen og noget billigere i Anskaffelsen.

Den personlige Desinfektion for Fnat, der indtil videre finder Sted paa Kommunehospitalet, foregaar efter Anvisning af Prof. Ehlers ved en ambulant »Hurtigkur«. Denne Kur, der formentlig kan anbefales anvendt ved den nye Desinfektionsanstalt, gaar i Hovedtrækkene ud paa følgende:

1) Patienten faar varmt Karbad med Sæbeafgnidning og indgnides derefter med en Svovlleversalve over hele Legemet, undtagen Ansigt og Hænder.
2) Patienten tager atter sit Tøj paa og dimitteres med Paalæg om samme Aften, før han gaar i Seng, at indgnide Fingre, Hænder og Haandled med Svovlsalven (der medgives ham) og derefter trække et Par Handsker eller Strømper paa Hænderne.
   Hænderne afvaskes næste Morgen.
3) 24 Timer efter kommer Patienten igen, faar varmt Bad, iører sig sit medbragte rene Undertøj og faar Paalæg om:
   a) endnu samme Aften at indgnide med Svovlsalven Haandled, Fingre, Kønsdele og Skulderfolder.
   b) at foranledige rent Linned lagt paa Sengen, samt rent Haandklæde, lade det brugte Linned og Undertøj vaske og — om muligt — Sengeklæderne sole.

I sit Svar af 25. Marts 1916 paa Sundhedskommissionens Forslag resolverer Magistraten, at Spørgsmaalet om Bygningen af en ny Desinfektionsanstalt under Hensyn til den for Kommunen ved Krigen skabte finansielle Situation maa udskydes indtil videre.

Sagen maa dermed stilles i Bero, men forhaabentlig kun for at tages op paany, saasnart Kommunens finansielle Forhold atter bedres.

For dog at søge Trangen til en Vacuum-Formalinovn midlertidigt afhjulpet, har Sundhedskommissionen i en senere Skrivelse henstillet til Magistratens 2. Afdl. at søge Bevilling til en saadan Ovn til Blegdamshospitalets Desinfektionsanstalt.

Tilsyn med Forhandling af Mælk i 1915.

(Meddelt af 1. Dyrlæge *St. Friis*).

I Beretningen 1907 blev der givet en udførligere Fremstilling af den Maade, hvorpaa Mælkekontrollen udføres i København.

I alt væsentligt føres Kontrollen paa samme Vis, hvorfor efterfølgende Meddelelse kun indeholder Oplysninger om de Resultater, Kontrollen har medført.

Ialt forhandledes der i København i 1915 Mælk fra ca. 2,000 Udsalg.

Til ubestemte Tider er der foretaget Eftersyn af disse Udsalg, dels af Sundhedskommissionens Dyrlæger, dels af Sundhedspolitiets Betjente, som ialt har foretaget 15,876 Eftersyn.

I København fandtes i 1915 kun 12 Kostalde med 183 Køer i den gamle By, men i de indlemmede Distrikter 131 Kostalde med 575 Køer, ialt 143 Kostalde med 758 Køer.

Lignende Tilsyn, som der føres med Udsalgene, føres der ogsaa med Kostaldene. For enkelte af disse kræves der paa Grund af særlige Forhold et stadigt virkende Dyrlægetilsyn. Ialt er der foretaget 1618 Eftersyn af Kostalde.

I 1915 er der ialt indkøbt 5,422 Prøver Mælk og Fløde; paa Stedet undersøgt for Pasteurisering 740 Prøver Mælk.

Til *Kvalitetsundersøgelse* er der indkøbt 78 Prøver Børnemælk, 3371 Prøver sød Mælk, hvoraf udtaget 103 Staldprøver hos Leverandører; tillige udtoges 504 Prøver halvskummet Mælk, 779 Prøver skummet Mælk og 3 Prøver Fløde.

I Henhold til Sundhedsvedtægtens Mælkeregulativ § 5 skal *Børnemælk* indeholde mindst 3,0 pCt. Fedt. Af 78 Prøver Børnemælk fandtes 1 under nævnte Grænse, 51 Prøver indeholdt mellem 3,00 og 3,50 pCt. og 26 mellem 3,50 til 4,50 pCt. Fedt.

Sød Mælk skal indeholde mindst 2,75 pCt. Fedt. Under denne Grænse var 286 Prøver, medens 1243 Prøvers Fedtindhold laa mellem 2,75 og 3,00 pCt. 1379 Prøver mellem 3,00 og 3,50 pCt. og 371 Prøver over 3,50 pCt. Fedt. Forholdet har altsaa været, at Fedtprocenten i sød Mælk i 8,7 pCt. laa under Minimumsgrænsen 2,75 pCt. 21 Prøver sød Mælk var tilblandet Vand eller skummet Mælk.

Indholdet af Fedt i *Yersey Mælk* var fra 4—6 pCt.

Halvskummet Mælk skal indeholde mindst 0,75 pCt. Fedt. Af de undersøgte 378 Prøver indoholdt 30 eller 6,0 pCt. af alle Prøverne, under 0,75, Resten mere end 0,75 pCt. Fedt. 8 Prøver halvskummet Mælk var tilblandet Vand.

Af de undersøgte Prøver skummet Mælk var 22 tilblandet Vand.

Fløde undersøgtes ved Politiets Foranstaltning, og naar der formenes tilsat Melstof, afgives Prøven til Laboratoriets Undersøgelse.

Af 4664 Prøver Mælk, der er undersøgt for *Smudsindhold*, indeholdt 23 Prøver sød Mælk Smuds i kendelig Mængde som Bundfald ved Henstand i 2 Timer. I 11 Tilfælde drejede det sig kun om ringe Mængde, i 12 om et større Bundfald.

I alle Tillælde, hvor der er iagttaget Smuds i Mælken, samt i forskellige Tilfælde, hvor det bakteriologiske Fund har givet Anledning til nærmere Undersøgelse af Kreaturbesætningerne, er der beordret Dyrlægeundersøgelse, der i flere Tilfælde er gentaget og i enkelte fortsat Aaret ud.

De *bakteriologiske Undersøgelser*, Mælkekontrollen har givet Anledning til, har væsentlig været Kimtællinger, der bl. a. ogsaa er foretaget i Forbindelse med Undersøgelse over Gærreduktaseprøve og Katalaseprøver.

For *Pasteurisering* undersøges Mælken i Reglen af Politiet ved Hjælp af Paraphenylendiaminprøven og i Tvivlstilfælde paa Laboratoriet. Af 24 af Laboratoriet undersøgte Prøver, solgt som pasteuriseret Mælk, holdt 14 ikke Pasteuriseringsprøven.

Endelig er der foretaget en større Undersøgelse af Kimindholdet i Børnemælk og sød Mælk, hvorom henvises til Laboratoriets særlige Beretning.

Konserveringsmidler er i de senere Aar meget sjældent paavist i Mælk, saaledes heller ikke i 1914.

Angaaende Resultatet af disse forskellige Undersøgelser skal iøvrigt anføres følgende:

I 230 Tilfælde er der konstateret Overtrædelse af Sundhedsvedtægtens forskellige Bestemmelser vedrørende Salg af Mælk.

I efterfølgende Tilfælde er der af Retten idømt de paagældende Forhandlere Bødestraf, nemlig for

	Overtr. af Lov 18/4 1910 § 5 (Mælkeforfalskning)	9 Tilf.
	— af Mælkevedtægten	
§ 4	for ringe Fedtindhold i sød Mælk	102 —
§ 4	for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk	28 —
§ 5	for ringe Fedtindhold i Børnemælk	1 —
§ 6	mangelfuld Pasteurisering	10 —
§ 10	Indhold af Vand i Mælk	25 —
§ 10	for Indhold af Smuds	25 —
§ 10	Mel i Fløde	1 —
§ 11	manglende Kæde paa Mælkebeholderens Laag	10 —
§ 11	Indhold af forsk. uvedkommende Ting i tømte Mælkebeholdere, f. Eks. Bærme m. m.	10 —
§ 11	Køkkenaffald transporteret i Mælkevogne i Beholdere uden tætsluttende Laag	5 —

I efterfølgende Tilfælde er der givet de paagældende Advarsel, nemlig for Overtrædelse af:

§ 4	for ringe Fedtindhold i sød Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang	3 Tilf.
§ 4	for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang	1 —

Ved Undersøgelsen af ialt 5,422 Prøver Mælk er der ialt i 230 Tilfælde, eller ca. 4,24 pCt. paavist saadanne Overtrædelser, at Sundhedskommissionen har fundet Anledning til at henvise de paagældende Sager til Tiltale ved Retten eller gennem Politiet har foranlediget meddelt Advarsel.

Tilsyn med Kød, Kødvarer, Pølser og lign.

(Meddelt af 2. Dyrlæge *G. Gautier.*)

Sundhedskommissionens 2. Dyrlæge og 8 af Sundhedspolitiets Betjente føre Tilsyn med alt her i Byen til Forhandling bestemt Kød, med alle Kødvarer, Pølser og lign., samt med disses Varers Tilberedning, Opbevaring m. m.

Over dette Tilsyn gives i de efterfølgende Tabeller en skematisk Oversigt:

Oversigt over Tilsynet med Slagter- og Høkerbutiker i 1915.

1915	Antal Udsalgssteder			Antal Eftersyn hos			Antal afgivne Rapporter paa				Antal Sager, som er		Resultat ved Aarets Udgang			
	Slagtere	Høkere	Ialt	Slagtere	Høkere	Ialt	Slagtere	Høkere	Mellemhandlere	Ialt	henlagte i Afdelingen	henviste til Retten	Hævede Sager	Afgjort med Bøder	Beløb Kroner	Uafgjorte Sager
Januar	297	896	1193	669	2340	3009	10	5	33	48	33	15	7	8	650	
Februar	293	896	1189	799	2495	3294	7	8	41	56	48	8	4	4	400	»
Marts	295	900	1195	756	2524	3280	4	5	78	87	75	12	2	10	254	»
April	299	903	1202	777	2733	3510	1	2	27	30	28	2	1	1	310	»
Maj	293	906	1199	898	2905	3803	8	3	16	27	23	4	2	2	370	»
Juni	293	917	1210	639	2011	2650	5	4	17	26	24	2	1	1	45	»
Juli	298	917	1215	738	2524	3262	4	6	22	32	29	3	1	2	240	»
August	289	916	1205	764	2814	3578	4	10	10	24	20	4	»	4	254	»
September	287	913	1200	773	2530	3303	3	9	11	23	23	»	»	»	»	»
Oktober	280	920	1200	819	2778	3597	8	5	19	32	30	2	»	2	35	»
November	282	923	1205	774	2730	3504	3	3	15	21	19	2	1	»	»	»
December	277	921	1198	684	2407	3091	6	8	21	35	25	10	2	9	107	»
Ialt	3483	10928	14411	9090	30791	39881	63	68	310	441	377	64	21	43	2665	00

Det ved Sundhedskommissionens Foranstaltning udøvede Tilsyn med Kødvarer 1915.

a. Beslaglagte Kødvarer

Maaned	Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk kg	Fjerkræ kg	Pølse, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse kg
	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg			
Januar	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Februar	1	»	»	»	1	10	»	»	»	»	»	»	5595
Marts	»	»	»	»	»	»	»	63	»	»	»	»	25
April	»	»	1	»	»	»	»	308	»	»	»	»	25
Maj	»	»	»	10	»	»	»	5	»	»	»	»	»
Juni	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	495
Juli	»	»	»	»	»	»	»	5	»	»	»	»	2212
August	»	»	»	»	»	»	»	5	»	»	»	»	»
September	»	»	2	»	»	»	»	25	»	»	»	»	»
Oktober	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	25	»	5
November	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
December	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Ialt	4	»	4	10	»	10	»	411	»	»	25	»	8357

b. De beslaglagte Kødvarers Behandling

		Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk kg	Fjerkræ kg	Pølse, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse kg
		Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg			
Kasseret paa Grund af	Tuberkulose	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	Andre Aarsager (særl. Forraadn.)	2	»	1	10	1	10	»	411	»	»	25	»	8357
Fremstillet paa Kødkontrolstationen	Kasseret	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	Afvist	2	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

Rubrikken »Fremstillet paa Kødkontrolstationen« angaar Kødvarer, der beslaglagdes paa Banegaardene, ved Havnen o. s. v. og som paa Foranledning af Modtageren overførtes til Undersøgelse paa Kødkontrolstationen.

Under »afvist« er opført de Kødkroppe, der paa Grund af defekt Tilstand er nægtet Stempling paa Kontrolstationen. — De omhandlede Kødkroppe ere under Sundhedspolitiets Tilsyn returnerede til Afsenderen eller bragte uden for Kommunens Grænser.

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

Der blev i Aaret 1915 udført:

A. 2434 Desinfektioner for offentlig Regning
B. 366 — - Ubemidlede
C. 158 — - privat Regning

Tilsammen 2958 Desinfektioner.

Disse deles igen saaledes:

Boligdesinfektioner alene	1,020
Effektdesinfektioner alene	722
Boligdesinfektioner og Effekterne desinficerede med Damp	1.085
Antal af Persondesinfektioner	131
Tilsammen	2,958

Ved Boligdesinfektioner anvendtes 2,064 Gange Desinfektion med Formaldehyldampe og desinficeredes 2767 Værelser, 62 Entreer, 103 Køkkener og 42 W. C.

Der anvendtes 41 Gange Desinfektion med Karbolvand, og desinficeredes 85 Værelser, 4 Entreer, 6 Køkkener, 67 W. C. og 53 Latriner. De nævnte 131 Persondesinfektioner omfattede 163 enkelte Personer.

De desinficerede Rum havde et Kubikindhold af 120,300 Kbm. De desinficerede Effekter et Kubikindhold af 1,214 Kbm.

I de ved Desinfektionsstationen oprettede Desinfektionskursus deltog i Aarets Løb 10 Elever. 3 fra Jylland, 1 fra Falster, 3 fra Fyen og 3 fra Sjælland.

Desinfektionsstationen i 1915.

Maaned	Begæringer	A. Desinfektioner for offentlig Regning						B. Desinfektioner for Ubemidlede.			C. Desinfektioner for privat Regning.		
		Tyfus	Difteritis	Skarlagensfbr.	Tuberkul. Dødsfald	Tuberkul. Flytning	Forskll. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskll. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskll. Sygd.
Januar	284	7	77	68	32	51	»	3	13	17	9	»	7
Februar	266	3	61	61	22	60	3	7	10	29	2	1	7
Marts	277	4	43	60	28	73	2	12	9	24	9	1	12
April	245	2	51	63	27	54	3	10	8	16	5	»	6
Maj	230	13	40	55	17	55	7	6	7	17	2	2	9
Juni	208	8	45	55	9	54	3	3	4	16	4	»	7
Juli	188	23	23	56	10	42	1	8	4	10	1	»	10
August	218	36	31	47	17	62	1	5	»	9	1	3	6
September	276	24	52	89	16	61	3	7	5	8	2	2	7
Oktober	253	6	42	82	14	70	5	3	9	11	5	3	3
November	260	5	60	64	13	63	2	9	5	23	6	3	7
December	253	2	54	55	26	60	1	8	7	24	3	4	9
Ialt	2958	133	579	755	231	705	31	81	81	204	49	19	90

Antallet af Effektdesinfektioner og af Boligdesinfektioner i de enkelte Maaneder i Aaret 1915.

Maaned	Antal					
	Begæringer	Effektdesinfektion Kbm.	Boligdesinfektion			
			MarmorKalk Kbm.	Fast Formalin Kbm.	Permanganat Kbm.	Karbol Kbm.
Januar	284	115,2	5740	4410	600	380
Februar	266	128,2	5480	4680	460	1230
Marts	277	119,3	5180	4180	380	140
April	245	100,2	5070	4450	260	200
Maj	230	104,9	4360	4270	160	140
Juni	208	85,3	4450	3540	180	90
Juli	188	96,3	3680	4590	10	240
August	218	89,5	3670	5860	120	60
September	276	94,2	4480	6880	100	460
Oktober	353	88,4	2990	7000	90	310
November	260	90,9	3580	6280	120	100
December	253	101,6	3670	5820	»	160
Ialt	2958	1214,0	52350	61960	2480	3510

Antallet af Desinfektioner ved de enkelte Sygdomme i 1914 og 1915.

Sygdomme	1914		1915	
	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner
Tyfus	65	2,8	133	4,5
Difteritis	525	18,7	579	19,6
Skarlagensfeber	686	24,5	755	25,5
Tuberkulose ved Dødsfald	248	8,9	231	7,8
Tuberkulose ved Flytning	766	27,4	705	23,9
Smits. Hjerne- og Rygmarvsbet.	11	0,4	16	0,5
Kopper	»	»	»	»
Kolera	»	»	»	»
Kræft	129	4,6	130	4,4
Fnat	112	4,0	100	3,4
Lungebetændelse	11	0,4	7	0,2
Rosen	47	1,7	45	1,5
Kønssygdomme	18	0,6	16	0,6
Børnelammed	24	0,9	9	0,3
Utøj	71	2,5	149	5,0
Forskellige Sygdomme	86	3,1	83	2,8

København.

Ville de Copenhague.

Kvarterernes Beliggenhed. — Situation des Quartiers.

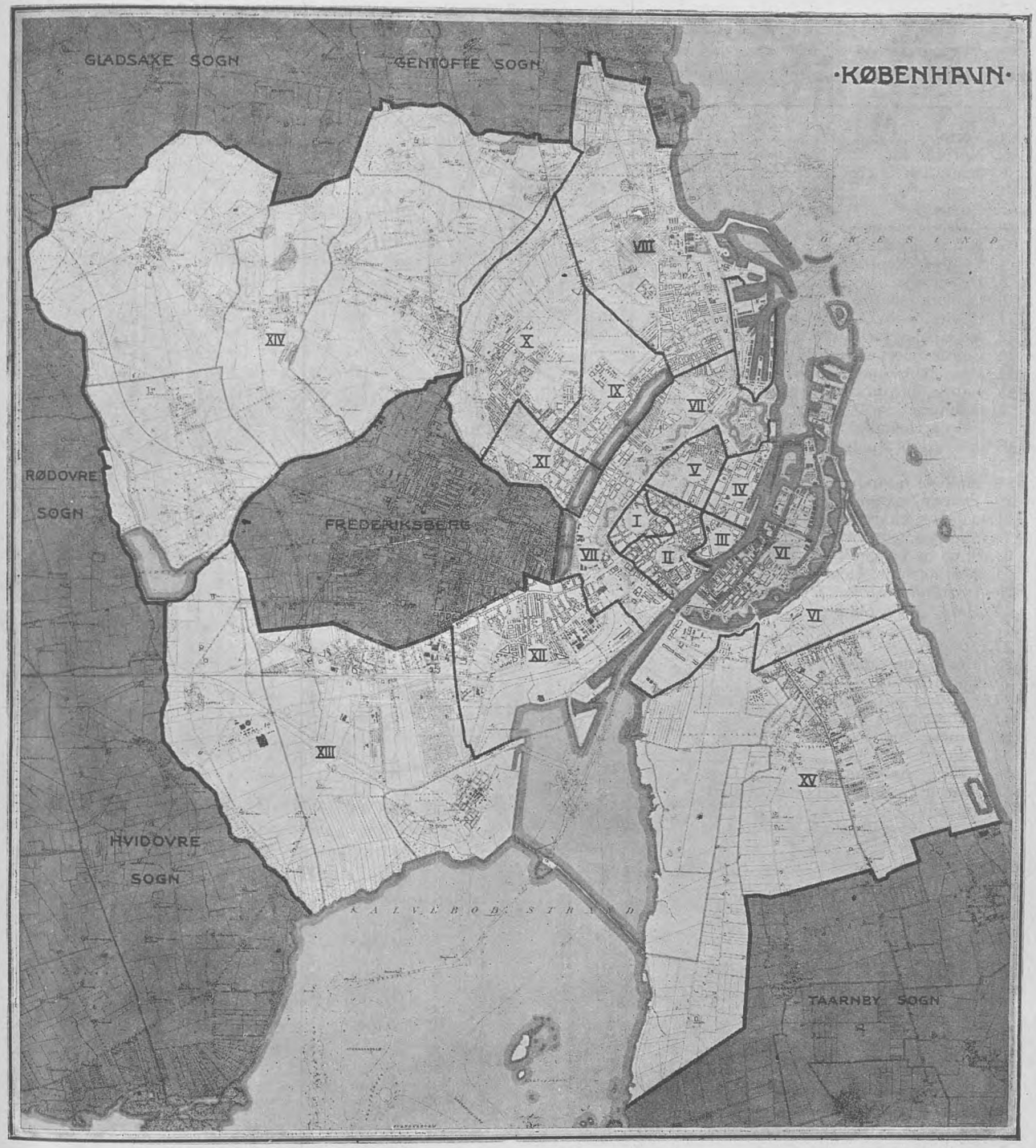

Indre By.

I. Gamle Bys ældre Del.
II. Gamle Bys yngre Del.
III. Gammelholm.
IV. St. Annæ Østre Kvarter.
V. St. Annæ Vestre Kvarter.
VI. Kristianshavn.

Ydre By.

VII. Voldkvarter.
VIII. Østerbro.
IX. Blegdam.
X. Ydre Nørrebro.
XI. Blaagaard.
XII. Vesterbro.

Forstæder.

XIII. Valby.
XIV. Brønshøj.
XV. Sundby.

Tab. 1.

Københavns Mortalitets-Tabel for 1915.

Causæ Mortis.	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar									
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2. Morbilli	»	»	1	»	9	4	10	4	3	4	»	3	1	»	»	1
3. Scarlatina	»	»	»	»	»	»	»	»	4	2	3	1	»	»	2	1
4. Diphtheria	»	»	»	»	1	»	1	»	3	»	»	1	2	1	1	»
5. Croup	»	»	»	»	2	1	2	1	2	2	2	1	»	»	»	»
6. Tussis convulsiva	»	»	2	»	13	15	15	15	4	2	»	1	»	»	»	»
7. Febris typhoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
8. Typhus exanthematicus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
10. Cholera asiatica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
11. Cholerine & Catarrh. intest. acut.	13	6	30	11	44	29	87	46	6	1	1	1	1	»	»	»
12. Erysipelas faciei & ambulans	1	»	»	1	1	4	2	5	»	»	»	»	»	»	»	»
13. Febris puerperalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
14. Pyæmia & Septichæmia (extra puerperium)	1	»	»	1	»	1	1	2	1	1	»	»	»	»	»	»
15. Febris intermittens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
16. Influenza	1	»	»	»	»	1	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»
17. Febris rheumatica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
18. Alii morbi epidemici	3	2	»	»	2	»	5	2	»	1	2	1	»	»	»	»
19. Malleus humidus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
20. Pustula maligna	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
21. Alia venena animalia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
22. Syphilis acquisita	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
23. Syphilis congenita	9	5	5	3	3	7	17	15	1	1	»	»	»	»	»	»
24. Alcoholismus chronicus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
25. Delirium tremens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
26. Mors in ebrietate	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
27. Scrophulosis	»	»	»	1	»	1	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»
28. Meningitis tuberculosa	1	»	»	»	4	4	5	4	4	3	4	5	3	7	4	1
29. Tuberculosis	1	»	1	»	3	1	5	1	1	»	»	1	1	1	»	»
30. Phthisis pulmonum	»	»	»	»	1	4	1	4	2	1	1	1	»	»	»	1
31. Tuberculosis in aliis corp. part.	»	»	»	»	4	2	4	2	3	»	»	»	1	»	»	»
32. Cancer ventriculi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
33. Cancer uteri	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Cancer mammæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
35. Cancer in aliis corporis partibus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»
36. Rhachitis	»	»	»	»	11	2	11	2	10	3	1	»	»	»	»	»
37. Diabetes mellitus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»
38. Scorbutus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
39. Anæmia	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	1
40. Casus mortiferi: Præcipitatio & Contusio	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	2	1	1	3	»	»
41. Casus mortiferi: Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»
42. Casus mortiferi: Suffocatio	»	1	»	»	2	1	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»
43. Casus mortiferi: Vulnus sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
44. Casus mortiferi: Vulnus incisum & punctum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
45. Casus mortiferi: Ambustio	»	»	»	»	»	1	»	1	»	3	»	1	1	»	»	»
46. Casus mortiferi: Congelatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
47. Casus mortiferi: Veneficium	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
48. Casus mortiferi: Alii casus mortiferi	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	1	»	»	»
49. Suicidium: Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
50. Suicidium: Strangulatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
51. Suicidium: Vulnus sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
52. Suicidium: Vulnus incisum & punctum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
53. Suicidium: Venenum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
54. Suicidium: Alii suicidii modi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
55. Homicidium	»	2	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»
56. Cyanosis	3	3	»	»	»	»	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»
57. Debilitas congenita	148	89	14	17	8	8	170	114	»	»	»	»	»	»	»	»
58. Spina bifida	2	2	»	»	»	1	2	3	»	1	»	»	»	»	»	»
59. Atelectasis pulmonum	3	3	»	»	»	»	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»
60. Alia vitia innata	23	17	2	2	7	7	32	26	5	»	»	»	»	1	»	»

5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsaarsag Nr.
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15	12	27	2
8	2	»	»	»	2	1	»	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20	10	30	3
5	6	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	12	24	4
»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	5	11	5
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19	18	37	6
»	1	»	1	»	1	1	1	1	2	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	8	10	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
1	1	»	»	»	1	1	1	»	»	2	»	2	»	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»	105	51	156	11
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	2	2	4	3	5	»	2	»	»	»	»	»	»	10	19	29	12
»	»	»	»	»	»	»	3	»	4	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	9	13
1	1	»	2	3	1	1	1	2	3	2	2	4	3	1	2	1	2	»	»	»	»	»	»	17	20	37	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15
»	»	»	»	1	1	1	»	»	2	»	»	1	2	»	5	5	11	5	29	»	8	»	»	14	60	74	16
»	1	»	»	»	2	2	2	»	»	2	2	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	4	9	13	17
1	1	»	2	»	»	»	2	1	3	3	»	2	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	14	12	26	18
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21
»	»	»	»	»	2	»	»	1	»	2	1	1	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	4	7	11	22
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	16	34	23
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	5	2	6	2	3	1	1	»	»	»	»	»	»	»	16	5	21	24
»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	4	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	»	9	25
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	26
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	27
8	9	2	4	1	2	1	1	3	2	2	1	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	38	41	79	28
»	1	1	1	»	1	»	1	1	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	7	18	29
2	4	2	6	19	22	33	34	73	72	64	55	54	30	44	19	20	18	2	6	1	»	»	»	318	273	591	30
2	1	1	»	»	3	2	3	5	7	4	1	3	1	1	1	»	»	1	1	»	»	»	»	27	20	47	31
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	8	16	8	36	39	35	41	13	30	»	3	1	»	104	129	233	32
»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	»	19	»	31	»	24	»	11	»	3	»	»	»	»	»	93	93	33
»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	»	7	»	16	»	14	»	9	»	5	»	1	»	»	»	55	55	34
»	2	2	1	1	»	1	»	6	4	18	18	47	31	69	56	51	65	27	43	6	5	»	»	230	225	455	35
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	22	5	27	36
2	»	3	2	3	2	2	1	5	6	2	1	8	3	8	8	6	10	3	5	»	»	»	»	44	38	82	37
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	38
2	1	1	»	»	»	2	»	1	5	4	5	5	4	4	10	6	10	1	»	»	»	»	»	28	37	65	39
6	»	1	»	»	»	2	»	8	»	14	1	8	1	5	1	1	1	»	»	»	3	»	»	49	15	64	40
3	»	»	»	1	»	4	»	7	1	4	»	3	»	1	»	2	»	1	»	»	»	16	»	44	1	45	41
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	2	7	42
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	43
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	44
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	3	6	9	45
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	46
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	1	3	47
1	1	2	»	3	»	1	1	3	1	4	1	4	»	3	3	1	1	1	2	»	1	»	»	25	12	37	48
»	»	»	»	»	2	»	1	2	»	3	1	2	1	3	»	1	1	»	»	»	»	»	»	11	6	17	49
»	»	»	»	1	»	4	»	10	3	10	1	21	2	18	2	5	2	1	2	»	»	»	»	70	12	82	50
»	»	»	»	2	»	1	»	3	2	3	1	5	1	3	1	1	»	1	»	»	»	1	»	20	5	25	51
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	52
»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	4	»	2	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	7	3	10	53
»	»	»	»	»	»	»	»	5	1	»	»	2	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	8	2	10	54
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	55
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	6	56
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	170	114	284	57
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	4	6	58
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3	6	59
»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	39	27	66	60

Københavns Mortalitets-

Tabel for 1915. (Fortsat.)

Causæ Mortis.	I 1ste Aar: i 1ste Maaned M.	i 1ste Maaned K.	i 2den-3die Maaned M.	i 2den-3die Maaned K.	i 4de-12te Maaned M.	i 4de-12te Maaned K.	Tilsammen i 1ste Aar M.	Tilsammen i 1ste Aar K.	I 2det Aar M.	I 2det Aar K.	I 3die Aar M.	I 3die Aar K.	I 4de Aar M.	I 4de Aar K.	I 5te Aar M.	I 5te Aar K.
61. Encephalitis & Meningitis cerebral	»	»	2	»	6	1	8	1	4	»	3	1	»	1	»	1
62. Apoplexia cerebri	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
63. Morbi cerebri chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
64. Morbus mentalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
65. Tetanus	2	3	»	»	»	»	2	3	»	»	»	»	»	»	»	»
66. Trismus	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
67. Epilepsia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
68. Ecclampsia	6	4	6	5	10	16	22	25	4	2	1	»	»	»	»	»
69. Myelitis & Meningitis spinalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
70. Ataxia sive Tabes dorsalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
71. Alii medullæ spinal. morbi chron.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
72. Laryngitis	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	1
73. Morbi laryngis chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
74. Pneumonia crouposa	»	»	»	»	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2	1	»
75. Pleuritis, Empyema	»	»	»	»	2	»	2	»	1	»	1	»	»	»	»	»
76. Bronchitis acuta simplex	3	1	»	4	10	6	13	11	3	1	»	»	»	»	»	»
77. Bronchitis cap. & Pneum. catar	4	5	11	11	72	56	87	72	28	27	5	6	1	»	1	3
78. Bronchitis chr. & Bronchiectasis	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	»	»
79. Emphysema pulmonum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
80. Alii pulmonum morbi chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
81. Peri- & Endocarditis	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	2	»	»	»
82. Morbus cordis	»	»	1	1	1	»	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»
83. Aneurysma Aortæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
84. Phlebitis (extra puerperium)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
85. Ulcus perforans ventriculi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
86. Peritonitis (extra puerperium)	1	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	1	1	1
87. Enteritis, Colitis, Typhlitis	»	1	5	1	5	7	10	9	1	2	1	»	1	»	»	»
88. Ileus	»	2	»	»	1	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»
89. Hernia incarcerata	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
90. Cirrhosis hepatis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
91. Echinococcus hepatis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
92. Cholelithiasis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
93. Nephritis acuta & chronica	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	»	1	»	»	»	»
94. Lithiasis renalis & vesicalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
95. Cystitis	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
96. Strictura urethræ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
97. Hypertrophia prostatæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
98. Tumor ovarii, Hydrops ovarii	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
99. Alii morbi abdominales chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»
100. Hydrops ex ignota causa ortus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
101. Alii morbi organorum interiorum	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»
102. Phlegmone, Abscessus	»	»	»	»	»	3	»	3	1	1	»	»	»	»	»	1
103. Caries & necrosis ossium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
104. Arthroitis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
105. Fractura colli femoris	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
106. Gangræna	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
107. Carbunculus & Furuncul. malig.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
108. Alii externarum partium morbi	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
109. Marasmus senilis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
110. Atrophia infantilis	»	2	5	3	11	1	16	6	»	»	»	»	»	»	»	»
111. In partu aut brevi post eand. mortuæ*)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
112. Mors repentina sine nota causa	9	8	11	12	13	13	33	33	1	5	»	»	»	»	»	»
113. Caus. mort. vel male vel non indicat.	9	2	4	1	11	6	24	9	»	»	1	»	»	»	»	»
Omnes mortis causæ	245	159	100	74	263	210	608	443	100	73	33	29	20	17	11	12

*) Febr. puerp. excl.

Deraf døde uden Lægebehandling (Mors medico non vocato obveniens)
Mdk. 218. Kvk. 214. Tilsammen 432.

5—10 Aar M.	5—10 Aar K.	10—15 Aar M.	10—15 Aar K.	15—20 Aar M.	15—20 Aar K.	20—25 Aar M.	20—25 Aar K.	25—35 Aar M.	25—35 Aar K.	35—45 Aar M.	35—45 Aar K.	45—55 Aar M.	45—55 Aar K.	55—65 Aar M.	55—65 Aar K.	65—75 Aar M.	65—75 Aar K.	75—85 Aar M.	75—85 Aar K.	85 Aar og derover M.	85 Aar og derover K.	Af ubekendt Alder M.	Af ubekendt Alder K.	Tilsammen af alle Aldere M.	Tilsammen af alle Aldere K.	Tilsammen af alle Aldere Begge Køn	Dødsaarsag Nr.
2	2	1	1	1	»	1	»	1	2	»	2	»	1	4	»	»	2	»	»	»	»	»	»	25	14	39	**61**
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	6	8	12	14	35	39	32	63	26	56	2	13	»	»	114	193	307	62
2	»	2	1	2	1	2	1	4	1	4	3	7	3	16	22	18	19	8	31	5	5	»	»	71	87	158	63
»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	1	1	2	1	1	7	»	3	2	»	»	»	»	»	7	14	21	64
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	4	9	65
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	66
1	2	»	»	»	2	»	»	»	1	4	»	2	»	1	1	2	»	1	»	»	»	»	»	3	14	17	67
»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	29	31	60	68
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	2	»	3	1	2	»	1	»	»	»	»	»	10	1	11	69
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	1	6	1	1	1	»	»	»	»	»	»	12	4	16	70
»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	2	3	»	1	»	1	2	»	»	»	»	»	»	6	5	11	71
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	4	**72**
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	73
1	2	1	1	2	1	6	2	14	8	31	8	25	23	25	13	17	28	7	13	»	1	»	»	136	106	242	74
1	»	»	»	2	»	3	»	2	»	1	»	2	2	4	»	2	3	3	3	»	4	»	»	24	12	36	75
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	3	»	5	4	3	7	»	2	»	»	29	25	54	76
2	2	1	1	»	1	»	»	1	4	2	4	7	6	12	14	30	39	38	60	6	15	»	»	221	254	475	77
»	»	»	»	1	»	»	»	3	1	2	1	6	1	10	6	12	15	11	34	1	7	»	»	47	67	114	78
»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	2	1	2	3	2	»	4	6	7	3	»	»	»	»	18	14	32	79
»	»	»	»	»	1	»	1	1	1	4	»	1	»	4	»	3	»	1	»	»	»	»	»	14	4	18	80
»	2	»	2	»	1	»	1	2	»	3	3	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	10	21	81
2	1	3	2	3	6	»	3	12	19	26	35	42	46	73	78	79	111	29	88	5	16	»	»	276	406	682	82
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	7	»	2	2	1	»	»	»	»	»	14	2	16	83
»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	2	2	2	»	3	»	1	»	»	»	»	»	»	3	9	12	84
»	»	»	»	»	1	1	»	4	1	3	2	2	4	6	6	3	5	1	1	»	»	»	»	20	20	40	**85**
»	2	»	»	»	4	2	3	2	5	3	10	2	7	2	1	»	»	3	2	»	1	»	»	16	38	54	86
1	»	»	1	1	1	1	1	4	2	2	2	2	1	2	1	1	1	»	1	1	»	»	»	28	22	50	87
»	1	»	1	»	1	1	»	»	»	3	1	2	2	3	4	1	1	4	»	»	»	»	»	11	18	29	88
»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	1	1	»	5	2	6	»	3	»	2	»	»	»	»	5	17	22	89
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	10	5	15	5	17	3	2	2	1	1	»	»	»	»	46	16	62	90
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	91
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	3	1	4	1	8	1	3	»	4	»	1	»	»	5	23	28	92
1	»	2	2	1	1	2	4	6	10	19	6	16	10	24	20	23	12	12	12	»	4	»	»	107	83	190	93
»	»	»	»	»	»	1	»	»	3	»	»	»	1	1	»	»	1	1	1	»	1	»	»	3	7	10	94
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	2	4	6	5	2	2	»	»	11	13	24	95
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	96
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	97
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	14	»	10	»	3	»	»	»	31	»	31	97
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	»	»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	6	6	98
»	»	1	»	»	»	»	»	1	1	1	9	3	8	13	15	5	6	2	1	1	1	»	»	28	41	69	99
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	100
2	»	»	2	1	1	1	»	3	5	4	5	5	4	5	7	5	6	1	2	»	1	»	»	29	33	62	101
3	2	1	2	1	4	1	»	2	1	4	»	4	1	2	4	1	5	»	»	»	»	»	»	20	24	44	**102**
1	»	2	1	»	»	»	2	»	1	»	»	»	»	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	5	5	10	103
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	1	104
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	105
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	1	»	4	»	10	2	5	»	»	5	20	25	106
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	»	8	5	»	2	»	»	14	9	23	106
»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	107
»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	2	1	»	»	1	»	»	»	»	3	4	7	108
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	28	36	56	97	39	84	»	»	123	218	341	**109**
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	6	22	110
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19	19	111
»	»	»	»	»	»	»	4	»	12	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	97	92	189	112
»	»	»	»	»	1	1	1	2	2	6	4	10	5	14	12	18	18	9	8	3	3	»	»	52	36	88	113
1	1	»	»	»	»	»	»	2	1	6	»	10	3	4	9	2	9	2	4	»	»	»	»	52	36	88	113
63	50	32	36	50	73	85	79	222	212	311	264	400	312	521	487	465	607	309	586	77	190	18	»	3325	3470	6795	

Desuden dødfødte (Præterea exanimis natus)
Mdk. 157. Kvk. 131. Tilsammen 288.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
3. Febris typhoidea	1	»	1	»	3	1	1	2	»	»	»	1	10
4. Diphtheria	5	2	4	»	»	3	1	2	2	2	2	1	24
5. Croup	1	2	»	1	1	»	1	»	2	»	2	1	11
6. Scarlatina	6	4	5	5	1	1	5	»	2	1	»	»	30
7. Morbilli	5	1	5	5	2	2	3	2	»	1	1	»	27
8. Tussis convulsiva	1		1	1	3	1	2	»	1	6	8	13	37
9. Febris puerperalis	1	1	2	»	»	»	1	1	2	»	»	1	9
10. Erysipelas	4	4	3	3	2	2	3	»	»	1	5	2	29
11. Febris rheumatica	»	»	4	1	2	2	1	»	»	»	1	2	13
12. Pneumonia crouposa	25	26	23	31	26	18	18	10	8	11	22	24	242
13. Bronchopneum. & Bronchit. capill.	50	52	71	52	44	31	25	12	21	35	39	43	475
14. Cholerine & Catarrh. intestinalis acut.	10	9	10	11	12	21	14	16	13	11	14	15	156
15. Alii morbi epidemici	26	35	23	29	16	6	4	9	8	12	10	13	191
16. Tuberculosis	80	76	64	75	72	44	53	65	46	45	55	63	738
17. Cancer	48	64	89	78	81	52	60	67	72	83	65	77	836
18. Syphilis	4	7	4	6	3	3	3	1	3	4	4	3	45
19. Alcoholismus	2	1	1	5	4	2	2	3	3	6	3	»	32
20. Alii morbi constitution.	14	17	16	13	16	13	14	10	14	11	18	18	174
21. Ecclampsia	6	5	10	7	8	5	2	4	5	3	3	2	60
22. Apoplexia cerebri	35	17	31	40	23	24	29	13	13	23	26	33	307
23. Alii morbi cerebri & med. spinal.	27	28	27	23	28	18	12	23	21	24	28	24	283
24. Mb. cordis	70	64	70	61	54	64	52	45	49	54	71	77	731
25. Pleuritis	2	1	2	6	5	2	1	2	1	5	4	5	36
26. Alii morbi pectoris	24	21	16	16	19	7	4	10	7	21	8	15	168
27. Peritonitis (puerperal. excl.)	6	9	4	4	5	3	5	1	4	2	8	3	54
28. Nephritis acuta & chron.	8	12	16	19	18	18	22	16	15	17	10	19	190
29. Alii morbi abdominis	34	41	33	33	31	17	24	39	28	30	33	28	371
30. Morbi externar. part.	14	12	8	7	12	14	5	11	11	8	3	8	113
31. Suicidium	13	10	19	13	15	11	9	14	10	9	10	12	145
32. Alii casus mortiferi	6	4	8	18	13	13	24	34	14	14	9	12	169
33. Vitia innata	37	33	34	33	29	33	25	29	28	29	28	30	368
34. Atrophia infantilis	4	1	2	1	1	3	2	2	»	»	3	3	22
35. Marasmus senilis	43	40	26	28	35	32	23	25	20	22	20	27	341
36. Causa mort. non indic.	31	36	34	37	33	28	16	25	28	20	25	45	358
Summa	643	635	666	662	617	494	466	493	451	510	538	620	6795

Gamle Bys ældre Del	Gamle Bys yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Øster Kvarter	St. Annæ Vester Kvarter	Kristianshavn	Indre By. — Ville centrale	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Ydre Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By. — Ville extérieure	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder. — Faubourgs.	Uden Bolig	Havnen og Reden	Udenbyes
I	II	III	IV	V	VI		VII	VIII	IX	X	XI	XII		XIII	XIV	XV				
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
1	»	»	»	1	»	2	»	3	»	1	2	1	7	»	»	1	1	»	»	»
»	1	»	1	1	2	5	»	3	1	3	1	6	14	3	»	2	5	»	»	»
»	2	»	»	»	2	4	»	»	1	2	1	1	5	1	1	»	2	»	»	»
1	»	»	»	1	»	2	1	1	1	5	1	8	17	4	3	4	11	»	»	»
1	»	»	»	2	»	3	»	2	2	4	7	7	22	1	»	1	2	»	»	»
»	»	»	»	»	1	1	1	2	3	6	4	14	30	1	»	5	6	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	»	2	6	»	1	1	2	»	»	1
3	»	»	»	»	»	3	1	4	3	3	2	6	19	1	»	5	6	»	»	1
»	»	»	1	»	1	2	2	2	2	»	1	2	9	»	»	»	»	»	»	2
5	12	2	1	22	12	54	16	10	17	32	18	29	122	11	11	25	47	7	»	12
9	16	5	6	22	27	85	22	47	51	83	48	53	304	11	22	37	70	»	»	16
1	»	1	1	15	23	41	4	17	12	16	12	28	89	2	8	11	21	1	»	4
7	8	1	7	10	14	47	20	13	23	19	16	16	107	7	8	13	28	»	1	8
20	30	8	7	54	41	160	36	72	53	96	65	100	422	29	28	57	114	8	2	32
21	39	12	11	50	45	178	71	93	54	80	63	124	485	16	20	48	84	»	2	87
»	»	»	»	2	2	4	3	»	8	4	6	12	33	2	1	3	6	1	1	»
1	3	»	1	6	3	14	2	»	1	2	4	5	14	»	1	3	4	»	»	»
3	10	2	»	9	9	33	9	21	14	17	17	18	96	4	5	13	22	»	1	22
2	2	»	»	3	1	8	1	4	6	9	4	14	38	»	5	7	12	1	»	1
7	17	6	8	24	13	75	27	41	21	27	32	36	184	6	7	19	32	»	2	14
2	10	4	4	12	11	43	24	24	18	51	17	46	180	11	4	13	28	1	»	31
18	40	13	16	44	32	163	70	74	56	106	58	100	464	14	12	35	61	1	»	42
»	1	»	»	5	»	6	1	3	2	11	3	3	23	2	»	1	3	»	»	4
4	10	2	3	22	9	50	16	14	4	20	11	27	92	3	6	11	20	»	»	6
2	1	1	2	3	1	10	2	5	8	9	2	9	35	1	»	3	4	»	»	5
3	9	2	4	8	5	31	20	26	17	28	9	19	119	7	2	13	22	1	1	16
9	12	6	4	23	20	74	33	36	25	37	27	38	196	13	15	19	47	2	2	50
2	4	»	2	9	5	22	5	9	6	13	7	16	56	3	6	7	16	»	1	18
2	9	»	4	7	17	39	18	11	9	17	7	16	78	3	7	5	15	»	9	4
2	7	5	»	8	16	38	11	8	9	10	8	21	67	4	4	7	15	2	37	10
1	13	2	3	14	28	61	7	37	67	54	20	41	226	15	21	33	69	»	»	12
»	»	»	1	»	»	1	1	2	»	3	2	5	13	»	1	4	5	1	»	2
8	15	3	7	14	12	59	33	23	30	63	40	48	237	7	15	21	43	»	»	2
12	17	5	1	23	22	80	25	24	32	43	32	62	218	5	11	22	38	»	3	19
147	288	80	95	414	374	1398	483	631	559	874	547	933	4027	187	225	449	861	26	62	421

Tab. 3. Oversigt over Dødsfaldenes Fordeling efter Alder, Køn og Maaneder i Aaret 1915.

	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar		5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere		Ialt
	i 1ste Maaned		i 2.—3. Maaned		i 4.-12. Maaned		Ialt i 1ste Aar																																				Begge Køn
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	
Januar .	26	12	11	8	24	25	61	43	10	8	4	1	3	»	2	1	8	3	5	4	7	8	7	7	29	24	22	23	29	22	43	36	40	62	33	67	9	22	»	»	312	331	643
Februar	25	10	10	8	25	24	60	42	6	3	3	3	3	2	»	1	2	4	3	6	4	9	2	6	22	17	32	31	39	32	47	43	52	50	23	59	6	23	»	»	304	331	635
Marts ..	20	19	11	6	28	25	59	50	15	16	2	3	3	1	2	2	3	5	2	4	6	8	9	6	20	20	24	20	28	36	41	58	44	72	29	56	7	15	»	»	294	372	666
April ...	24	11	5	8	34	21	63	40	13	6	6	1	1	3	2	2	7	3	3	3	5	6	13	6	17	12	28	32	42	27	44	48	48	68	25	61	8	19	»	»	325	337	662
Maj	21	9	13	8	28	11	62	28	8	11	1	5	1	3	»	1	1	7	5	4	4	5	8	5	25	27	31	18	44	26	48	44	35	53	30	51	1	25	»	»	304	313	617
Juni....	24	10	8	6	15	10	47	26	10	5	2	2	1	»	2	2	5	5	5	2	7	5	5	11	10	11	22	19	31	22	45	33	30	37	29	41	6	16	»	»	257	237	494
Juli	12	13	4	7	11	10	27	30	10	2	6	3	3	2	»	1	7	4	»	4	4	6	8	4	24	16	30	18	27	27	45	33	21	38	21	30	4	10	1	»	238	228	466
August .	20	18	1	4	12	14	33	36	1	4	»	3	1	3	1	1	7	8	»	1	5	6	12	12	12	18	23	21	21	20	35	37	41	41	26	34	8	8	14	»	240	253	493
Septbr. .	21	17	11	3	15	7	47	27	6	4	3	1	»	1	»	»	2	»	3	3	4	4	4	6	11	8	32	20	39	27	41	19	32	34	17	33	7	14	2	»	250	201	451
Oktober	19	15	6	5	15	20	40	40	8	3	2	2	1	1	1	1	8	4	4	2	»	5	3	5	22	12	20	22	33	22	51	38	37	45	17	40	9	11	1	»	257	253	510
Novbr...	17	13	11	4	29	18	57	35	7	3	1	4	1	»	1	»	6	3	»	»	2	8	5	6	13	21	18	21	26	28	40	43	44	52	26	49	4	14	»	»	251	287	538
Decbr...	16	12	9	7	27	27	52	46	6	8	3	1	2	1	»	»	7	4	2	3	2	3	9	5	17	26	29	19	41	23	41	55	41	55	33	65	8	13	»	»	293	327	620
Tils.	245	159	100	74	263	210	608	443	100	73	33	29	20	17	11	12	63	50	32	36	50	73	85	79	222	212	311	264	400	312	521	487	465	607	309	586	77	190	18	»	3325	3470	6795
	404		174		473		1051		173		62		37		23		113		68		123		164		434		575		712		1008		1072		895		267		18		6795		
Af 1000 Døde vare	36.1	23.4	14.7	10.9	38.7	30.9	89.5	65.2	14.7	10.7	4.9	4.3	2.9	2.5	1.6	1.8	9.3	7.3	4.7	5.3	7.3	10.7	12.5	11.6	32.7	31.1	45.8	38.8	58.8	45.9	76.7	71.7	68.4	89.3	45.5	86.2	11.3	27.9	2.5	»	489.3	510.7	1000
	59.5		25.6		69.6		154.7		25.4		9.1		5.4		3.4		16.6		10.0		18.1		24.1		63.8		84.6		104.8		148.4		157.7		131.7		39.2		2.5		1000		

Tabel 4. Oversigt over Fødsler og Dødsfald i Aaret 1915.

København. Ville de Copenhague.	Dødfødte Morts-nés		Dødsfald —Décès								Ægteskaber Mariages		Levendefødte — Nés-vivants				
	Ægte Légitimes	Uægte Illégitimes	Ialt Total	Af 1000 Indb. døde Mortalité sur 1000 habitants	Dødsfald efter Alderen Décès par âge						Fødsels-kvotient pr. 1000 Natalité p. M.		Ialt Total	Køn — Sexe		Uægte Illégitimes	Ægte Légitimes
					0—1	1—5	5—15	15—65	65 og derover	Af ubekendt Alder				M.	F.		
Hele Byen. Total	202	86	6795	13.6	1051	295	181	3016	2234	18	23.0	4458					
1. Gamle Bys ældre Del	2	2	147	14.8	8	4	1	69	65	»							
2. Gamle Bys yngre Del	11	»	288	17.0	29	12	1	132	114	»							
3. Gammelholm	1	1	80	13.6	2	2	2	44	30	»							
4. St. Annæ Øster Kvarter	»	»	95	11.3	6	1	2	49	37	»							
5. St. Annæ Vester Kvarter	12	3	414	16.2	47	12	4	200	151	»							
6. Kristianshavn	11	2	374	11.8	80	21	10	176	87	»							
Indre By. — Ville centrale	37	8	1398	14.2	172	52	20	670	484	»							
7. Voldkvarter	5	2	483	11.3	22	5	4	213	239	»							
8. Østerbro	25	»	631	9.4	95	26	15	290	205	»							
9. Blegdam	50	59	559	16.0	144	24	10	191	190	»							
10. Ydre Nørrebro	26	6	874	15.7	135	38	20	314	367	»							
11. Blaagaard	7	5	547	15.1	84	36	11	225	191	»							
12. Vesterbro	30	4	933	12.1	173	54	40	404	262	»							
Ydre By. — Ville extérieure	143	76	4027	12.9	653	183	100	1637	1454	»							
13. Valby	6	»	187	9.7	35	8	13	87	44	»							
14. Brønshøj	5	»	225	10.6	61	11	10	86	56	1							
15. Sundby	11	2	449	10.1	104	29	19	192	105	»							
Forstæder. — Faubourgs	22	2	861	10.1	200	48	42	365	205	1							
Uden Bolig	»	»	26	»	2	»	»	24	»	»							
Havn og Red	»	»	62	»	»	»	1	42	2	17							
Udenbys	»	»	421	»	24	12	18	278	89	»							

Tab. 5. Oversigt over de epidemiske Sygdomstilfælde, anmeldte af Læger i Aaret 1915, fordelte efter Alder, Køn, Maaneder og Lokaliteter.

Cas de maladies épidémiques signalés par les médecins (déclaration obligatoire).

	Gamle Bys ældre Del ca. 10,300 Indb.	Gamle Bys yngre Del ca. 17,000 Indb.	Gammelholm ca. 5,900 Indb.	St. Annæ Øster Kvarter ca. 8,400 Indb.	St. Annæ Vester Kvarter ca. 25,500 Indb.	Kristianshavn ca. 31,600 Indb.	Indre By, Ville centrale ca. 98,700 Indb.	Voldkvarteret ca. 42,800 Indb.	Østerbro ca. 66,900 Indb.	Blegdam ca. 35,000 Indb.	Ydre Nørrebro ca. 55,500 Indb.	Blaagaard ca. 36,300 Indb.	Vesterbro ca. 76,800 Indb.	Ydre By, Ville extérieure ca. 313,300 Indb.	Valby ca. 19,300 Indb.	Brønshøj ca. 21,300 Indb.	Sundby ca. 44,400 Indb.	Faubourgs ca. 85,000 Indb.	Havnen og Reden ca. 1000 Indb.
Morbi epidemici.																			
1. Febris typhoidea	5	1	4	1	5	9	25	22	32	10	15	11	39	129	»	14	11	25	»
2. Meningit. cerebrospin. epid.	»	»	»	»	»	1	1	1	1	2	2	1	1	8	1	3	3	7	»
3. Diphtheria (incl. Croup.)	24	57	15	38	61	65	260	68	214	99	143	73	223	820	64	76	134	274	17
4. Scarlatina	23	34	12	19	58	84	230	111	208	128	203	136	267	1053	76	55	190	321	12
5. Morbilli	33	76	13	10	60	125	317	103	199	129	238	130	425	1224	50	36	228	314	»
6. Tussis convulsiva	13	18	10	20	28	69	158	56	148	120	198	126	263	911	165	28	149	342	»
7. Angina parotidea	19	21	6	12	108	69	235	87	85	84	228	54	190	728	89	48	71	208	135
8. Erysipelas	25	31	6	17	45	50	174	65	99	67	53	38	105	427	30	28	91	149	9
9. Febris puerperalis	»	»	»	»	1	5	6	1	6	2	3	3	1	16	2	2	3	7	»
10. Tetanus & Trismus neonat.	»	»	»	»	»	1	1	1	»	1	2	»	»	4	»	»	2	2	»
11. Pemphigus neonat.	»	»	»	»	»	1	1	»	2	1	»	»	»	3	»	2	2	4	»
12. Febris intermittens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	1	3	»	»	»	»	»
13. Febris rheumatica	7	31	5	12	105	42	202	54	108	89	71	84	132	538	32	25	70	127	5
14. Pneumonia crouposa	19	40	4	13	267	69	412	59	125	115	106	96	185	686	71	44	104	219	3
15. Tuberculosis pulm. & laryng.	22	26	9	11	60	31	159	44	85	68	81	84	134	496	34	30	80	144	2
16. Tracheo-Bronchitis	251	293	66	122	293	647	1672	754	974	545	963	715	1407	5358	588	57	904	1549	7
17. Bronchopneum. & Bronchitis capill.	51	69	21	40	236	117	534	123	316	197	255	230	377	1498	63	112	167	342	9
18. Influenza	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
19. Angina tonsillaris	214	363	99	294	800	730	2500	974	1626	723	1572	757	1616	7268	570	305	1129	2004	318
20. Cholerine & Catarrh. int. acut.	84	150	26	50	180	199	689	309	485	245	378	260	544	2221	186	55	276	517	9
21. Varicellæ	24	9	1	13	12	16	75	31	44	18	33	16	69	211	25	43	7	75	»
22. Rubeolæ	1	1	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	4	6	»	»	2	2	1
23. Poliomyel. ant. acut.	»	1	»	»	1	»	2	»	1	»	»	»	1	2	»	1	1	2	»
Sum	815	1221	297	672	2320	2330	7655	2865	4758	2645	4544	2814	5984	23610	2046	964	3624	6634	527
Alii morbi																			
24. Gonorrhoea																			
25. Ulcus venereum																			
26. Syphilis acquisita (e coït. imp.)																			
27. Syphilis (acquisit.) insons.																			
28. Syphilis congenita																			
29. Scabies																			
30. Delirium tremens																			

Deraf behandlede paa Hospital			Fra 0—1 Aar	Fra 1—5 Aar	Fra 5—15 Aar	Fra 15—65 Aar		65 Aar og derover		Ialt. Total	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Augtst	September	Oktober	November	December	
Paa civile Hospitaler	Paa Garnisonshosp.	Tilsammen				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder														
149	3	152	1	19	47	43	68	1	»	179	7	9	4	8	18	11	32	50	20	7	6	7	1
13	»	13	»	2	5	8	1	»	»	16	1	1	1	2	3	3	»	1	»	3	»	1	2
1162	64	1226	31	355	678	144	162	»	1	1371	187	134	126	119	99	94	53	91	113	93	141	121	3
1432	50	1482	9	418	981	108	100	»	»	1616	167	153	118	139	109	127	111	105	194	155	110	128	4
130	12	142	73	879	861	22	20	»	»	1855	156	126	138	93	192	279	241	95	44	62	125	304	5
20	»	20	197	755	433	13	12	»	1	1411	32	15	25	39	65	50	52	110	124	174	316	409	6
476	475	951	8	156	567	458	117	»	»	1306	122	138	157	215	208	134	56	43	50	47	52	84	7
361	44	405	23	21	54	278	323	27	33	759	62	75	68	70	82	72	62	37	53	64	60	54	8
14	»	14	»	»	»	»	29	»	»	29	2	2	1	1	1	2	2	3	3	1	4	7	9
»	»	»	5	»	»	1	1	»	»	7	»	»	»	»	1	1	1	1	1	»	2	»	10
»	»	»	8	»	»	»	»	»	»	8	1	»	»	»	»	1	2	»	3	»	1	»	11
1	»	1	»	»	»	2	1	»	»	3	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	12
462	146	608	1	10	144	389	313	9	6	872	86	79	77	75	95	83	80	54	49	52	86	56	13
930	330	1260	26	131	207	621	260	35	40	1320	101	124	92	123	137	138	86	58	101	139	126	95	14
516	3	519	2	2	30	429	332	1	5	801	87	57	75	80	83	67	41	61	53	65	72	60	15
120	20	140	581	1533	1446	1629	2298	342	757	8586	1333	1159	887	700	522	378	182	187	371	1368	847	652	16
772	137	909	461	644	279	389	355	72	183	2383	363	327	258	185	182	143	100	62	145	305	176	137	17
603	514	1117	52	368	894	2728	3070	120	303	7535	2396	2456	1048	361	195	117	69	30	53	212	307	291	18
2424	2233	4657	103	1553	3678	3671	3013	19	53	12090	1138	1140	1058	1081	1089	982	711	783	977	1090	1124	917	19
226	18	244	816	700	344	646	728	59	143	3436	238	187	173	199	256	316	349	443	420	301	269	285	20
1	»	1	9	116	218	8	10	»	»	361	16	14	24	24	17	28	18	9	18	32	76	85	21
»	»	»	»	2	5	3	1	»	»	11	»	3	»	»	3	»	2	»	1	2	»	»	22
»	»	»	»	3	3	»	»	»	»	6	»	»	1	2	1	»	»	1	1	»	»	»	23
9812	4049	13861	2406	7667	10874	11590	11214	685	1525	45961	6496	6199	4332	3516	3358	3026	2250	2224	2794	4172	3900	3694	
1490	846	2336	8	49	45	5764	1350	4	»	7220	576	506	531	546	476	531	621	738	710	697	684	604	24
172	63	235	»	»	1	721	55	2	»	779	80	68	49	52	49	57	72	81	74	73	68	56	25
847	180	1027	»	»	3	1416	714	6	1	2140	173	161	166	160	131	162	181	176	195	225	245	165	26
7	2	9	1	1	3	11	17	»	»	33	2	4	4	3	3	6	3	5	2	»	1	»	27
39	1	40	65	15	10	3	9	»	»	102	11	6	5	9	3	8	9	7	7	16	21	»	28
501	316	817	22	145	266	1637	1102	1	2	3175	295	265	228	239	223	187	197	248	315	219	335	424	29
265	»	265	»	»	»	312	38	»	»	350	49	13	26	28	34	23	35	36	25	27	27	27	30
13133	5457	18590	2502	7877	11202	21454	14499	698	1528	59760	7682	7222	5341	4553	4277	4000	3368	3515	4122	5429	5281	4970	

Tab. 6. Oversigt over Befolknings-, Beboelses- og Dødelighedsforhold i ethvert af Stadens hygiejniske Kvarterer i Aaret 1915.

København. Ville de Copenhague.	Befolkning. Population.									Af 1000 Individer døde i 1915		Areal i ha.
	Beregnet 1. Juli 1915	Af 1000 fandtes i	Af 1000 vare — 1. Febr. 1911 —					Af 1000 boede i 1 og 2 Værelsers Lejligheder		af epidemiske Sygdomme	af alle Dødsaarsager tilsammen	
			0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar	65 og derover	1. Februar 1906	1. Februar 1911			
Hele Byen. Total	498000	1000	21	80	177	662	60	439	416	2.5	13.6*)	6933
Quartiers: Kvarter I. Gamle Bys ældre Del	10300	21	10	46	125	**722**	**97**	281	295	2.7	14.3	28
— II. Gamle Bys yngre Del	17000	34	14	43	118	**723**	**102**	323	287	0.4	17.0	88
— III. Gammelholm	5900	12	7	42	111	**756**	**84**	117	103	0.7	13.6	17
— IV. St. Annæ Øster	8400	17	11	35	116	**767**	**71**	173	149	0.5	11.3	44
— V. St. Annæ Vester	25500	51	16	65	154	**695**	**70**	498	475	2.9	16.2	66
— VI. Kristianshavn	31600	63	22	76	**161**	**688**	53	591	548	2.6	11.8	419
Indre By. — Ville centrale	98700	198	16	57	139	**712**	**76**	388	379	2.5	14.2	662
Quartiers: Kvarter VII. Voldkvarteret	42800	86	12	43	115	**749**	**81**	248	230	1.6	11.3	337
— VIII. Østerbro	66900	134	**23**	**87**	**188**	656	46	408	385	1.6	9.4	502
— IX. Blegdam	35000	70	**21**	74	168	659	**78**	493	481	3.4	16.0	138
— X. Ydre Nørrebro	55500	111	**25**	**99**	**204**	613	**59**	578	546	3.1	15.7	342
— XI. Blaagaard	36300	73	**22**	77	168	658	**75**	538	527	3.1	15.1	83
— XII. Vesterbro	76800	154	**24**	**86**	**184**	657	49	499	463	2.3	12.1	281
Ydre By. — Ville extérieure	313300	629	**22**	**80**	175	662	61	390	439	2.4	12.9	1682
Quarts.: Kvarter XIII. Valby	19300	39	**26**	**98**	**243**	594	39	271	244	2.2	9.7	1155
— XIV. Brønshøj	21300	43	**27**	**116**	**249**	570	38	361	323	2.5	10.6	2034
— XV. Sundby	44400	89	**26**	**107**	**233**	599	35	474	428	2.4	10.1	1400
Forstæder. — Faubourgs	85000	171	**26**	**108**	**239**	590	37	405	364	2.4	10.1	4589
Havnen. — Le port	1000	2						Pour 1000 habitants logés en 1 ou 2 immeubles		Maladies épidémiques	Toutes les causes de décès	Superficie 1 ha. = 1.8128 Tdr. Land
	Calculée le 1. Juillet 1915	Proportion pour 1000	Proportion pour 1000 par âge — recensée 1. Fevr. 1911 —					le 1. Fevr. 1906	le 1. Fevr. 1911	Mortalité de l'an 1915 sur 1000 habitants		

*) I hele Byens Dødelighed ere indbefattede de udenbys hjemmehørende, der ere døde paa Byens Hospitaler. (Y compris les personnes domiciliées hors Copenhague).

Kvarter I.: St. Peders, Bispegaardens, Universitetets og Synagogens Roder samt Frimands Kvarter.

Kvarter II.: Nikolaj, Gammelstrands, Slotsholms, Raadhusets, Kalvebodernes, Pilestrædes, Hovedvagtens, Trinitatis og Reformert Kirkes Roder samt Snarens Kvarter.

Kvarter III.: Gammelholms Roder.

Kvarter IV.: Nyhavns, Marmorkirkens, Amalienborgs og Fr. Hospitals Roder.

Kvarter V.: Gothersgades, Frimurerlogens, Kongens Haves, Garnisons Hospitals og Nyboders Roder.

Kvarter VI.: Kristians Kirkes, Frelsers Kirkes, Amagerbros, Skydeskolens og Nyholms Roder.

Kvarter VII.: Tivolis Rode, Reventlovsgades, Vandværkets, Ørstedsparkens, Gyldenløves, Peblingesøens, Frederiksborggades, Søtorvets, Kommunehospitalets, Rørholms, Sølvgades, Børnehospitalets, Øster Farimagsgades, Classens og Kastellets Roder.

Kvarter VIII.: Østerbros, Kalkbrænderiets, Øresunds, Rosenvængets, Aggersborgs, Strandboulevardens, Bogensegades, St. Jakobs, Viborggades, Bryggervangens, Niels Finsens, Kildevælds og Strandvejens Roder samt Frihavnskvarteret.

Kvarter IX.: Ravnsborgs, St. Hans og Blegdams Roder.

Kvarter X.: Havremarkens, Lersøens, St. Stefans, Balders, Raadmands, Ægirs og Fælled Roder.

Kvarter XI.: Aaboulev., Blaagaards, Helligkorskirkens og Kirkegaards Roder.

Kvarter XII.: Gl. Kongevejs, Gasværkets, Skydebanens, Absalons, Istedgades, Sorte Hests, Enghavevejs, Kaalundsgades, Sankelmarks, St. Matthæus, Sønderboulevards, Vesterfælleds og Kvægtorvets Roder.

Kvarter XIII.: Jesuskirkens og Søndermarkens Roder, Damhussøen, Vigerslev, Kongens Enghave.

Kvarter XIV.: Brønshøj, Emdrup, Husum, Utterslev og Vanløse.

Kvarter XV.: Sundbyvesters, Eksercerpladsens, Saltholmens, Lyongades, Hessensgades og Sundbyøster Roder samt Overdrevet.

AARSBERETNING

ANGAAENDE

SUNDHEDSTILSTANDEN I KØBENHAVN

FOR

1916

AF

A. ULRIK
Stadslæge

KØBENHAVN
F. E. BORDINGS BOGTRYKKERI
1917

INDHOLD.

Sundhedstilstanden i 1916 ... 1
Meteorologiske Forhold ... 1
Sygelighed og Dødelighed ... 2
1) *Epidemiske Sygdomme* ... 4
Dysenteri ... 4
Kopper ... 4
Spedalskhed ... 4
Febris typhoidea ... 5
Meningitis cerebrospinal. epidem ... 8
Poliomyelitis ant. acut ... 10
Diphtheria & Croup ... 11
Scarlatina ... 14
Morbilli ... 16
Tussis convulsiva ... 19
Angina parotidea ... 22
Erysipelas ... 23
Febris puerperalis ... 24
Trismus & Tetanus neonat ... 24
Pemphigus neonatorum ... 24
Febris intermittens ... 24
Febris rheumatica ... 25
Pneumonia crouposa ... 25
Pneumonia catarrhalis ... 27
Tracheobronchitis ... 28
Influenza ... 29
Angina tonsillaris ... 30
Cholerine ... 30
2) *Tuberkulose* ... 32
Tuberculosis pulmonum ... 32
Alii morbi tuberc ... 38
3) *Andre Sygdomme* ... 38
Morbi venerei (Gon., Ulc. ven., Syphilis) ... 38
Scabies ... 41
Delirium tremens ... 42
Cancer ... 42
Diabetes mellitus ... 46
4) *Sygdomme i Garnisonen* ... 46

Befolkningsforhold ... 47
Folketal, Tilvækst, Beboelsestæthed ... 47
Ægteskaber ... 49
Fødsler ... 50
Dødsfald ... 52
Dødfødte ... 61

Offentlig Sundhedspleje ... 63
Karantænevæsen ... 63
Vaccination ... 63
Kurskolen for tuberkuløse Børn ... 65
Trikinkontrol ... 67
Tilsyn med Plejebørn ... 70
Sundhedskommissionens Laboratorium ... 73
Kontrol med Drikkevandet ... 78
Vandklosetter ... 91
Tilsyn med Mælkeudsalg ... 92
Tilsyn med Kødvarer ... 93
Sundhedskommissionens Desinfektionsstation ... 95

Tabeller: 1. Dødelighed (Dødsaarsager, Aldersklasser); 2. Dødelighed (Dødsaarsager efter Sygekvarter og Aarstid); 3. Dødelighed (efter Alder og Aarstid); 4. Dødsfald (efter Alder og Sygekvarter), Ægteskaber, Fødsler, Dødfødte; 5. Epidemiske Sygdomme; 6. Kvarterernes Areal og Folketal, relative Dødelighed og Dødelighed af epidemiske Sygdomme, Befolkningens Aldersklassefordeling ved sidste Folketælling, Boligforhold, Kvartergrænser.

Sundhedsvæsenets Lægepersonale.

Stadslæge: Axel Ulrik.
Vicestadslæge: Povl Heiberg.

Kredslæger:

I. Povl Heiberg.
II. J. P. Chrom.
III. Axel Jørgensen.
IV. Poul Hertz.
V. H. A. Nielsen.
VI. S. Schou.
VII. C. A. Blume.
VIII. A. Gramstrup.
IX. V. Nissen.

Dyrlæger:

I. St. Friis.
II. G. Gautier.

Medicinalstatistisk Kontor:

Chef: Søren Hansen.
1. Assistent: Holgrr Hoff.
2. » H. P. Willadsen Aaskov.

SUNDHEDSTILSTANDEN I 1916.

Meteorologiske Forhold.

Om Københavns meteorologiske Forhold i 1916 giver det meteorologiske Institut følgende Oplysninger:

1916	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Septbr.	Oktober	Novbr.	Decbr.	Aaret
Middelvarme C°	3.6	0.9	1.1	6.7	10.9	12.7	16.5	15.6	12.3	8.5	6.3	2.9	8.
Middelfugtighedsgrad i pCt.	86	86	87	81	71	74	76	79	80	80	84	89	81
Middellufttryk i mm. ved Havet og 45° Br.	758.7	757.6	756.8	759.1	760.4	757.8	759.6	756.9	761.3	758.8	759.0	753.9	758.
Nedbør, mm	72.5	32.5	23.6	31.9	32.4	62.2	43.6	128.5	44.1	65.7	53.2	78.8	669.
Dage med Nedbør	24	15	19	11	14	19	13	16	11	20	15	19	196
» » Sne	3	11	14	»	»	»	»	»	»	1	1	4	34
» » Hagl	»	»	»	1	»	1	»	»	1	1	»	2	6
» » Torden	»	»	»	1	2	2	1	2	1	»	»	»	9
» » Storm	1	1	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	5
Antal Timer med Solskin	19.1	25.6	25.1	169.1	243.3	199.8	234.3	144.6	147.1	91.8	41.4	0.8	1342.6

Januar havde, med meget hyppige Vinde fra vestlige Retninger, usædvanlig mildt Vejr og meget stor Nedbør; Frost forekom sjældent. *Februar* havde Vinde overvejende omkring Sydvest og normal Nedbør; i de to første Tidøgn var Vejret mildt, i sidste Tidøgn overvejende temmelig koldt. *Marts* fik, med fremherskende østlige Vinde, noget under normal Varme og lille Nedbør; Himlen var som Regel helt overtrukken, hvorfor Solskinstimernes Antal blev usædvanlig lille. *April* havde Vinde overvejende fra Horizontens sydlige Halvdel, mildt Vejr, rigeligt Solskin og normal Nedbør; ingen Nattefrost. *Maj* havde de første 8 Dage meget mildt Vejr, i Resten af Maaneden Temperatur snart over, snart under Normalen; Nedbøren var omtrent normal og Solskinnet rigeligt. *Juni* fik, med vestlige Vinde, usædvanlig køligt og regnfuldt Vejr; Nedbøren var stor og Solskinstimernes Antal lille. *Juli* havde, med Vinde overvejende omkring Nordvest, normal Temperatur, temmelig lille Nedbør og rigeligt Solskin. *August* fik, med vestlige og nordvestlige Vinde, noget under normal Varme og meget stor Nedbør; Maanedens første Halvdel var overvejende tør, sidste Halvdel meget regnfuld. *September* havde Vinde overvejende omkring Nordvest med temmelig køligt Vejr og normal Nedbør og Solskin. *Oktober* fik, med vestlige Vinde, normal Varme, meget rigeligt Solskin og noget over normal Nedbør. *November* havde sydvestlige og vestlige Vinde med meget mildt Vejr, rigelig Nedbør og et stort Antal Solskinstimer; Nattefrost forekom kun én Gang. *December* havde mildt og regnfuldt Vejr; Nedbøren var meget stor og Solskinstimernes Antal usædvanlig ringe. *Aaret* havde overvejende vestlige Vinde; Nedbøren var 25 pCt. for stor og Middeltemperaturen $^1/_2$ ° højere end normalt.

Sygelighed og Dødelighed.

I 1916 var Sundhedstilstanden i København mindre god end i de nærmest forudgaaende Aar, og af de epidemiske Sygdomme havde navnlig Mæslinger, Kighoste og Influenza med dens Følgesygdomme meget stor Udbredelse.

Aar	Beregnet Folkemængde ved Aarets Midte	Alle anmeldte Sygdomstilfælde	Anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme	Paa 1000 Indbyggere faldt af epidemiske Sygdomme
1882	255000	55029	46195	181
1883	263000	49290	39221	142
1884	274000	57878	47285	173
1885	284000	47499	36775	129
1886	289000	54971	44359	153
1887	295000	59889	50603	171
1888	303500	49807	41354	136
1889	308600	66336	58376	189
1890	314600	61894	54142	172
1891	319000	75005	67708	212
1892	323000	60626	53371	165
1893	327000	65893	58191	178
1894	331300	61918	54860	165
1895	335700	57764	50981	152
1896	340500	48163	41074	121
1897	345000	49239	41573	121
1898	349000	47340	38968	112
1899	354000	61092	52930	150
1900	358000	51463	43228	121
1901	381000	60215	50736	133
1902	411000	50050	40961	100
1903	417000	53457	44388	106
1904	423000	50950	42331	100
1905	425000	57527	49228	116
1906	432000	47959	39203	91
1907	439000	56930	46418	106
1908	445000	64127	51175	115
1909	450000	55335	42388	94
1910	459000	56338	43343	94
1911	465000	63450	50332	108
1912	473500	53332	41292	87
1913	483000	47975	37255	77
1914	492000	55891	43465	88
1915	498000	59760	45961	92
1916	511000	67914	52122	102

Folkemængden er af Stadens statistiske Kontor beregnet til 511,000 ved Aarets Midte (den $^1/_7$ 1916), nemlig for København indenfor Byens gamle Grænser 420,200 (deraf i den indre By 102,100, ydre By 318,100), for Valby 20,500, Brønshøj 22,300 og Sundby 46,000. Havnens Befolkning med det til Flaaden indkaldte Mandskab er anslaaet til 2000. Disse Tal, som lægges til Grund for Beregningerne i nærværende Aarsberetning, omfatter foruden den i Byen hjemmehørende Befolkning tillige det paa Grund af Sikringsstyrkens Indkaldelse i Byen garnisonerende Mandskab, og det maa erindres, at nævnte Sikringsstyrke, uagtet den for en Del har Ophold udenfor Københavns Kommunes Grænser, bliver delagtig i Byens Sygelighed ved Indlæggelser paa dens militære Hospitaler i Tilfælde af Sygdom.

Der anmeldtes i 1916 ialt 67,914 Sygdomstilfælde mod 59,760 i 1915 og 55,891 i 1914, deraf 52,122 Tilfælde af epidemiske Sygdomme mod 45,961 i 1915 og 43,465 i 1914. Den epidemiske Sygelighed blev herefter i 1916 c. 102 for hver 1000 Indbyggere, altsaa højere end i noget af Aarene fra 1912 til 1915, da den var henholdsvis 87, 77, 88 og 92, men lavere end i 1911, da den var 108. Det maa erindres, at fra 1906 er Lunge- og Strubetuberkulose anmeldt paa Ugelisterne som epidemisk Sygdom.

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oktb.	Novb.	Dcb.
1886—1895	208	176	193	155	151	143	130	130	144	144	174	267
1896—1901	180	229	224	135	120	113	92	121	121	121	145	140
1902—1906	185	175	150	129	109	99	81	103	101	108	117	130
1907—1911	212	208	151	127	113	103	75	105	105	96	120	123
1912	143	144	121	97	91	82	69	86	91	94	168	169
1913	145	116	105	105	96	100	74	72	91	109	114	102
1914	136	147	144	113	105	97	77	101	109	107	131	164
1915	210	221	140	117	108	101	73	72	93	135	130	119
1916	162	208	313	238	138	100	67	72	87	90	110	121

I foranstaaende Talrækker er udregnet, hvormange epidemiske Sygdomstilfælde der gennemsnitlig anmeldtes pr. Dag i hver af Aarets Maaneder, sammenlignet med Gennemsnittet for tidligere Aar. Gennemsnitlig anmeldtes i 1916 143 Tilfælde for hver Dag i Aaret, men dette Tal blev meget betydeligt overskredet i Maanederne fra Februar til Maj, og dette skyldtes foruden Mæslinger og Kighoste navnlig Influenzaepidemien, som kulminerede i Marts med et usædvanlig stort Antal Tilfælde. Aarets øvrige Maaneder havde gennemgaaende en mindre epidemisk Sygelighed end sædvanlig. Det færreste Antal Tilfælde anmeldtes i Juli.

Anmeldte Tilfælde af **epidemiske Sygdomme** (Tab. 5. 1—23)* paa 1000 Indbyggere	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	**Hele Staden**
1900—04	95	84	89	94	101	110	97	89	115	93	77	85	98	93	89	74	107	95	95
1905—09	88	73	74	86	88	110	87	82	97	82	72	74	93	86	115	79	90	93	88
1910—14	86	77	63	73	80	102	84	73	83	77	74	79	83	79	111	64	89	87	81
1915	79	72	50	80	91	74	78	67	71	76	82	77	78	75	106	45	82	79	78
1916	81	79	64	83	88	86	83	73	83	80	100	79	80	83	105	48	89	82	83

*) Influenza ikke medregnet.

Fordelingen paa Byens Kvarterer af de anmeldte Tilfælde af epidemiske Sygdomme med Undtagelse af Influenza, for hvilken Sygdom Bopælsangivelse mangler, fremgaar af foranstaaende Tabel. Færrest Tilfælde anmeldtes, ligesom i 1915, fra Brønshøj, derefter fra Gammelholm, flest fra Valby, der vedbliver at have en høj om end lidt aftagende epidemisk Sygelighed.

Blandt de anmeldte ikke epidemiske Sygdomme viser Tallene for veneriske Sygdomme atter en Stigning ligesom i 1915, hvilket sikkert staar i Forbindelse med de abnorme Forhold, som skyldes Garnisonens Forøgelse under den europæiske Krig.

Den epidemiske Dødelighed var i 1916 3,2 for 1000 Indbyggere, størst var den i St. Annæ vestre Kvarter, hvor den naaede 5,6, derefter i det ydre Nørrebro, hvor den var 5,1, lavest i Voldkvarteret, Gammelholm og Brønshøj, hvor den var henholdsvis 1,9, 1,7 og 1,5 for 1000 Indbyggere.

Dødelighed 1900—1916	Døde af epidemiske Sygdomme (Tab. 2 Nr. 1—15) paa 1000 Indbyggere					Døde af alle Dødsaarsager tilsammen paa 1000 Indbyggere				
	1900-04	1905-09	1910-14	1915	1916	1900-04	1905-09	1910-14	1915	1916
I. Gamle Bys ældre Del	2.9	2.9	2.0	2.6	2.5	14.9	14.2	13.9	14.3	14.6
II. Gamle Bys yngre Del	3.7	2.6	2.6	2.3	2.7	17.2	16.2	16.3	16.9	17.9
III. Gammelholm	1.9	1.9	1.5	1.5	1.7	11.8	12.2	11.6	13.6	10.8
IV. St. Annæ Ø. Kvarter	2.6	2.2	1.5	2.0	2.1	16.3	18.2	12.5	11.8	11.7
V. St. Annæ V. Kvarter	3.9	3.8	3.2	2.9	5.6	16.2	15.9	15.1	16.2	19.7
VI. Kristianshavn	4.5	4.3	3.6	2.6	2.7	16.7	15.8	13.9	11.8	12.4
Indre By	3.6	3.3	2.8	2.5	3.3	16.1	16.0	14.4	14.2	15.2
VII. Voldkvarteret	1.9	2.1	1.5	1.6	1.9	11.0	10.9	10.9	11.3	11.7
VIII. Østerbro	3.7	2.9	2.2	1.6	2.3	12.4	11.1	10.2	9.6	10.7
IX. Blegdam	4.2	4.1	3.2	3.4	3.3	15.1	15.1	15.6	16.0	17.7
X. Nørrebro	5.7	5.1	4.2	3.1	5.1	22.7	19.7	17.1	15.7	18.9
XI. Blaagaard	4.9	4.4	3.1	3.1	3.5	17.7	17.1	15.5	15.1	16.4
XII. Vesterbro	4.9	4.0	3.0	2.3	3.3	15.5	14.4	12.4	12.1	13.5
Ydre By	4.2	3.7	2.9	2.4	3.2	15.5	14.6	13.3	12.8	14.4
XIII. Valby	3.8	3.6	2.2	2.2	2.7	13.8	13.3	10.4	9.7	12.7
XIV. Brønshøj	5.5	4.9	3.5	2.5	1.5	17.9	15.0	11.7	10.6	12.0
XV. Sundby	4.2	4.1	2.7	2.4	3.5	14.9	13.4	11.2	10.1	12.4
Forstæder	4.6	4.2	2.8	2.4	3.0	15.8	13.7	11.1	10.1	12.4
Hele Byen	4.1	3.9	2.9	2.4	3.2	16.3	15.6	14.1	13.6	15.2
(Udenbys fraregnede)	—	—	—	—	—	(15.9)	(14.9)	(13.8)	(12.8)	(14.8)

Byens samlede Dødelighed var i 1916 *15,2* af 1000 Indbyggere, hvilket er et højere Tal end i noget af de siden 1908 forløbne 7 Aar; i 1908 var Dødeligheden endnu højere: 16,4 p. M. og før 1908 var den ikke i noget Aar lavere end 15,2 p. M., som er Tallet for 1907. Alle tidligere Aar havde en højere Dødelighed. I Aarene 1890—94 døde endnu gennemsnitlig 20,8 af 1000 Indbyggere om Aaret, 1895—99: 17,8, i 1900—04: 16,3, i 1905—09: 15,6 og 1910—14: 14,1. I 1915 var Dødeligheden 13,6 og for de to Aar 1915—16 altsaa gennemsnitlig 14,4.

I Følge den af Amtslægen for Københavns Amt udgivne Aarsberetning for 1916 var Dødeligheden i den af Københavns Areal omsluttede Frederiksberg Kommune 15,4 p. M. i det forløbne Aar (naar de ikke i Frederiksberg hjemmehørende medregnes*). Den samlede Dødelighed i Aaret 1916 for Befolkningen i det af de to sammenvoksede Kommuner dannede Bykompleks, tilsammen med ca. 610,000 Indbyggere, kan herefter beregnes til 15,2 af 1000 Indbyggere.

Antallet af Dødsfald af Mæslinger, Kighoste, katarralsk Lungebetændelse og Lungetuberkulose var højere end de nærmest forudgaaende Aar, navnlig i Foraarsmaanederne.

Fradrages de Døde, der ikke var hjemmehørende i København, synker Dødelighedskvotienten til 14,3 p. M.

1) *Epidemiske Sygdomme.*

Af **Pest, Kolera, Kopper, exantematisk Tyfus** eller **Spedalskhed** forekom intet Tilfælde i 1916.

Af **Blodgang** (Dysenteria) døde i Marts Maaned paa Kommunehospitalet en paa »Sundholm« indlagt engelsk Sømand, som havde paadraget sig Sygdommen

*) Fradrages disse, bliver Dødeligheden i Frederiksberg i 1916: 12,1 p. M.

i Sydamerika. I Oktober indlagdes paa Garnisonssygehusets Epidemiafdeling en fra Vestindien hjemsendt Maskinarbejder fra »Valkyrien« for samme Sygdom.

Hos 4 Patienter, deraf 2 Børn fra samme Familie i Bangertsgade, som vare indlagte paa Øresundshospitalet for *Paradysenteri,* paavistes Paradysenteribaciller i Udtømmelserne.

Tyfoid Feber optraadte i 1916 med 81 Tilfælde. Antallet af anmeldte Tilfælde var altsaa langt mindre end i 1915, da da der anmeldtes 179 Tilfælde, og omtrent det samme som i 1914, da der anmeldtes 77 Tilfælde. Kun faa af de foregaaende Aar (1909 og Aarene 1911—1913) har haft saa faa Anmeldelser af tyfoid Feber. I de 5 Aar 1912—1916 anmeldtes ialt 469 Tilfælde, hvilket er et lavere Tal end i noget andet tidligere Femaar. Antallet af anmeldte Tilfælde udgjorde 0,16 pro mille af Stadens Befolkning, et af de laveste hidtil fundne Tal, mod 0,36 i 1915.

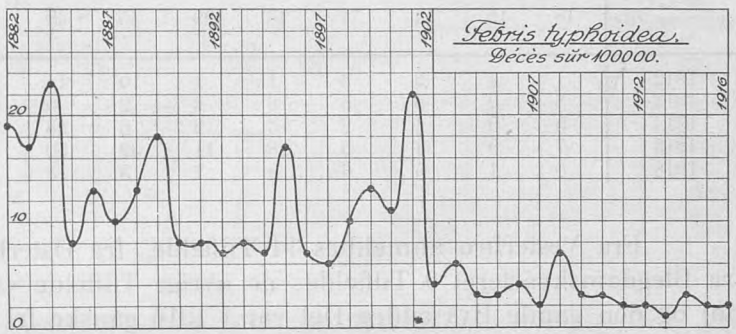

Anmeldte Tilfælde af Febris typhoidea 1882—1916

i pro Mille af Befolkningen.

1882 1.91	1887 1.60	1892 0.81	1897 0.57	1902 0.59	1907 0.22	1912 0.16
1883 1.69	1888 1.72	1893 0.78	1898 0.82	1903 0.59	1908 0.71	1913 0.12
1884 2.20	1889 2.94	1894 1.09	1899 1.16	1904 0.43	1909 0.17	1914 0.16
1885 1.74	1890 1.01	1895 1.86	1900 0.96	1905 0.20	1910 0.21	1915 0.36
1886 1.94	1891 0.88	1896 0.70	1901 1.56	1906 0.34	1911 0.14	1916 0.16

Febr. typhoid.	Anmeldte		Døde af Fb. typh.		
	Tilfælde i Femaaret	p. M. af Befolkn. aarlig	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	Aarlig pr. 1000 Indbg.
1882—1886	2592	1.90	210	8.5	0.16
1887—1891	2498	1.68	165	7.4	0.11
1892—1896	1740	1.05	149	8.7	0.09
1897—1901	1834	1.03	224	11.9	0.12
1902—1906	931	0.44	85	9.1	0.04
1907—1911	648	0.29	73	12.0	0.03
1912	75	0.16	10	13.3	0.02
1913	57	0.12	3	5.3	0.01
1914	77	0.16	13	16.9	0.03
1915	179	0.36	10	5.6	0.02
1916	81	0.16	12	14.8	0.02

Det højeste Antal Tilfælde anmeldtes i Oktober, som havde 12 Anmeldelser, men forøvrigt var Tilfældene spredte over alle Aarets Maaneder med faa Tilfælde i hver Maaned, færrest i Februar, da der kun anmeldtes 1 Tilfælde.

Anmeldte Tilfælde af **Febr. typh.**	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	182	125	145	130	112	231	286	341	349	310	219	162	2592
1887—1891	159	104	124	124	120	157	375	385	314	285	197	144	2498
1892—1896	68	63	48	64	130	307	155	158	218	266	141	122	1740
1897—1901	55	56	42	42	76	102	135	288	418	258	225	137	1834
1902—1906	85	80	41	38	39	43	47	120	148	160	91	39	931
1907—1911	16	15	22	16	15	41	46	170	181	65	31	30	648
30 Aar gennemsnitlig aarlig	18	15	11	14	16	29	35	49	54	45	30	21	341
1912	»	4	3	3	1	1	10	14	10	12	15	2	75
1913	3	2	5	5	6	4	2	5	8	11	3	3	57
1914	5	3	4	2	3	2	6	23	6	16	5	2	77
1915	7	9	4	8	18	11	32	50	20	7	6	7	179
1916	8	1	5	6	8	7	3	8	9	12	9	5	81

Fra Vesterbro anmeldtes 14 Tilfælde, fra Østerbro 12, fra Sundby 11 og fra Blegdamskvarteret 9 Tilfælde; de øvrige Tilfælde var stærkt spredte. Brønshøj og den gamle Bys ældre Del var i 1916 ganske fri for tyfoid Feber.

Anmeldte Tilfælde af **Febris typhoidea**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.*	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1882—1886	204	149	58	140	353	173	1077	313	117	161	241	331	248	1411	»	»	»	»	104	2592
1887—1891	109	186	55	135	248	140	873	234	118	139	167	320	544	1522	»	»	»	»	103	2498
1892—1896	56	143	62	76	209	175	721	186	106	121	90	184	295	972	»	»	»	»	47	1740
1897 -1901	117	316	27	43	124	71	698	154	227	138	162	116	265	1062	6	5	»	11	15	1834
1902—1906	38	77	14	27	61	38	255	62	84	67	55	65	173	506	29	35	78	142	28	931
1907—1911	8	15	6	10	28	44	111	28	115	64	79	57	75	418	13	11	65	89	30	648
30 Aar gennemsnitlig aarlig	18	30	7	14	34	21	125	33	26	23	26	36	53	196	4	5	14	8	22	341
1912	»	2	1	1	2	8	14	17	9	1	11	3	7	48	»	»	1	1	12	75
1913	»	2	1	»	1	3	7	2	10	6	3	6	9	36	1	3	8	12	2	57
1914	»	4	»	3	8	7	22	3	12	6	7	»	14	42	2	8	3	13	»	77
1915	5	1	4	1	5	9	25	22	32	10	15	11	39	129	»	14	11	25	»	179
1916	»	1	1	1	5	5	13	6	12	10	4	1	14	47	4	»	11	15	6	81

*) For Femaaret 1882—1886 er hele Garnisonen medregnet under St. Annæ Kvarter.

3 Tilfælde indenfor samme Familie indtraf Ryesgade 66, Saksogade 30 B, Amerikavej 20 og Løgstørgade 18; 2 Tilfælde i Saksogade 36.

10 Tilfælde tilførtes København udefra, deraf 7 fra Søen.

39 af de anmeldte var Mænd, 22 Kvinder, 16 Børn mellem 5 og 15 Aar, 4 Børn mellem 1 og 5 Aar.

15 Tilfælde anmeldtes som Paratyfus.

I Slutningen af Oktober optraadt hos en Familie i Slotsgade Sygdomstilfælde med enteritiske Symptomer, som hos en 12-aarig Dreng medførte Døden. 5 Personer indlagdes paa Rigshospitalet. Blandt de nydte Fødemidler fandtes i en Sylte, som indsendtes til Undersøgelse i Statens Serum Institut, en Bakterieform, som stod Bakterierne for Paratyfusgruppen nær, og den samme Bakterie fandtes i Prøver af de Syges Afføring.

Døde af Febris typhoidea	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—25 Aar		25—45 Aar		45—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				M	K	M	K	M	K	M	K	
1882—1886	3	22	27	41	15	38	31	16	13	7	7	220
1887—1891	»	13	20	29	27	38	22	10	9	2	5	175
1892—1896	»	6	22	25	16	34	24	10	10	»	2	149
1897—1901	»	6	26	38	35	43	35	19	18	»	5	225
1902—1906	»	3	7	8	12	27	11	6	7	3	1	85
1907—1911	2	1	6	14	8	15	12	7	6	»	2	73
30 Aar gennemsnitlig aarlig	»	2	4	5	4	6	4	2	2	»	1	39
1912	»	»	»	4	1	2	2	1	»	»	»	10
1913	»	»	»	1	1	»	»	1	»	»	»	3
1914	»	»	»	5	1	3	1	2	1	»	»	13
1915	»	»	2	1	2	1	3	»	1	»	»	10
1916	»	»	1	1	2	4	2	2	»	»	»	12

I 1916 indtraf 12 Dødsfald af tyfoid Feber. Mortalitetskvotienten var 0,02 pro mille ligesom i det foregaaende Aar. Letalitetskvotienten var derimod 14,8, altsaa langt højere end i 1915, da den var 5,6, men ikke saa høj som i 1914, da den var 16,9. Af 39 anmeldte voksne Mænd døde 7, af 22 Kvinder 4, af 16 Børn mellem 5 og 15 Aar 1, af 4 Børn under 5 Aar ingen.

Af de 81 anmeldte behandledes 69 eller 85 pCt. paa Hospital, deraf 4 paa Hærens Epidemihospital.

Febris typhoidea Døde paa 100,000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911 —1915	1916
Kristiania	7	8	6	12	13	2	2	2
København	17	12	9	9	8	4	2	2
London	23	15	14	15	9	8	3	2
Stockholm	24	15	12	5	3	2	3	3
Amsterdam	37	21	17	12	9	11	4	3
Rotterdam	21	16	9	22	11	11	5	»
Berlin	23	14	8	5	4	4	3	3
Hamburg	»	»	18	5	4	4	5	4

Som det fremgaar af ovenstaaende Sammenstilling, har den tyfoide Mortalitet i de her medtagne Byer gennemgaaende været lav i 1916, og København har nu i en længere Aarrække hørt til de mindst hjemsøgte Byer.

Om Tyfusdiagnosestationens Virksomhed er fra Statens Serum Institut modtaget nedenstaaende Meddelelse:

I Løbet af 1916 modtoges ialt 415 Blodprøver til Undersøgelse. Disse stammede fra 389 Patienter, idet 26 Prøver repræsenterede Gentagelser af tidligere Undersøgelser enten for yderligere at sikre Diagnosen eller for at følge Svingningerne i Agglutinationsgraden.

	Antal Prøver	1/500	1/250	1/100	1/50	1/25	Ialt positive	Ingen Reaktion	Deraf senere Reaktion	Reaktion baade med Tyfus & Paratyfus
Januar	38	2(2)	4(4)	1(1)	1(1)	2	10	28	»	1
Februar	31		1	1			2	29	2	»
Marts	32	1(1)			1		2	30	»	»
April	38	4(1)			1		5	33	1	1
Maj	56	2(2)	2(2)	4(3)		1	9	47	»	»
Juni	31	1				1	2	29	»	»
Juli	35			2(1)	1(1)		3	32	»	»
August	25		1(1)	1		2	4	21	2	»
September	39	4(2)	1	1		2	8	31	»	»
Oktober	37	1	1(1)	1	1		4	33	»	»
November	26			1	2		4	22	»	»
December	27	2(1)	1	1			3	24	»	»
	415	17(9)	11(8)	13(5)	7(2)	8	56	359	5	2

Tallene i Parenthes angiver, hvor mange af Prøverne der gav Reaktion med b. paratyphos. B.

Samtlige Blodprøvers Agglutinationsevne er undersøgt saavel overfor b. typhosus som overfor b. paratyphos. B. Om Prøvernes Resultat giver ovenstaaende Tabel nærmere Oplysning.

I 4 Tilfælde, hvor Reaktionen manglede, dyrkedes Tyfusbakterier fra Koaglet.

Epidemisk Hjerne-Rygmarvsbetændelse (Meningitis cerebrospinalis epidemica) optraadte i 1916 med 63 Tilfælde*) mod 16 Tilfælde i 1915, 8 i 1914, 11 i hvert af Aarene 1913 og 1912, 23 i 1911, 37 i 1910 og 71 i 1909. 39 af de anmeldte Tilfælde, d. e. 62 pCt., endte dødeligt.

	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894
Anmeldte	172	27	15	9	25	44	44	44	12
døde	80	24	9	0	10	34	25	22	4
	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903
Anmeldte	16	36	34	161	61	26	19	20	10
døde	9	19	13	83	28	10	12	10	7
	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912
Anmeldte	9	10	7	6	10	71	37	23	11
døde	5	4	1	1	5	37	20	14	6
	1913	1914	1915	1916					
Anmeldte	11	8	16	63					
døde	7	6	13	39					

I hvert af Aarets første to Maaneder anmeldtes kun et Tilfælde, men i Maanederne Marts, April og Maj indtraf henholdsvis 8, 12 og 17 Tilfælde, derefter aftog Tilfældenes Antal gradvis i Sommermaanederne og i Aarets sidste Maaneder anmeldtes kun enkelte Tilfælde, ingen i November.

Af **Meningit. cerebr. spinal. ep.** anmeldtes	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Novb.	Decb.	Ialt
1886—1908	46	53	83	122	184	135	56	39	24	24	22	27	815
1909	1	»	»	6	25	18	7	5	2	2	1	4	71
1910	3	3	11	6	4	2	3	»	»	3	1	1	37
1911	5	5	8	»	1	1	1	»	»	1	»	1	23
1912	»	3	»	2	»	»	2	»	1	»	2	1	11
1913	»	1	1	1	1	2	2	1	»	2	»	»	11
1914	»	1	1	»	»	»	4	»	1	1	»	»	8
1915	1	1	1	2	3	3	»	1	»	3	»	1	16
1916	1	1	8	12	17	7	7	3	4	1	»	2	63

*) Heri medregnet 2 Tilfælde af Cerebrospinalmeningitis, som, uagtet der ikke fandtes Meningokokker i Cerebrospinalvædsken, paa Dødsattester opføres som epidemiske.

Der anmeldtes Tilfælde fra alle Byens Kvarterer, flest fra Ydre Nørrebros Kvarter (11 Tilfælde), derefter fra Vesterbro (10 Tilfælde), men der fandtes ingen Ophobning af Tilfælde i enkelte Gader eller enkelte Ejendomme. 4 Tilfælde tilførtes fra Provinsen, deraf 2 fra den udenfor Byen garnisonerende Sikringsstyrke, 1 tilførtes fra Rheden og 1 af de angrebne, en Sømand, indlagdes fra Gaden paa Øresundshospitalet og var uden fast Bolig.

Af **Meningit. cer. sp. ep.** anmeldtes	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1886—1908	29	65	11	23	115	82	325	82	56	83	60	72	113	464	2	3	2	7	1	815
1909	2	3	»	2	5	3	15	3	7	6	11	10	8	45	3	6	2	11	»	71
1910	1	»	1	1	1	2	6	2	7	3	4	4	5	25	»	3	3	6	»	37
1911	»	3	»	1	1	»	5	2	4	1	5	»	3	15	»	1	2	3	»	23
1912	»	»	»	»	»	2	2	»	1	»	1	»	7	9	»	»	»	»	»	11
1913	»	»	»	»	3	1	4	»	3	1	»	1	2	7	»	»	»	»	»	11
1914	»	»	»	1	1	1	3	1	1	1	1	»	1	5	»	»	»	»	»	8
1915	»	»	»	»	»	1	1	1	1	2	2	1	1	8	1	3	3	7	»	16
1916	2	3	2	1	4	5	17	3	4	3	11	3	10	34	3	4	4	11	1	63

De anmeldte Tilfælde og Dødsfaldenes Fordeling efter Køn og Aldersklasser fremgaar af følgende Oversigt:

Meningitis cerebrospin. ep.		0—5		5—15		15—25		over 25		Ialt		Tilsammen
		M.	K.	M.	K.	M	K.	M.	K.	M.	K.	
Anm. Tilf.	1899—1908	23	16	29	18	47	16	19	8	118	58	176
	1909	13	6	14	8	8	5	11	6	46	25	71
	1910	8	7	5	6	3	1	5	2	21	16	37
	1911	5	2	7	4	3	»	1	1	16	7	23
	1912	3	2	»	1	3	1	1	»	7	4	11
	1913	3	3	1	1	2	1	»	»	6	5	11
	1914	1	2	»	»	1	»	4	»	»	»	8
	1915	1	1	2	3	2	»	5	2	10	6	16
	1916	7	11	6	6	10	6	11	6	34	29	63
Døds-fald	1899—1908	9	8	13	8	19	8	15	3	56	27	83
	1909	6	3	8	5	3	4	6	2	23	14	37
	1910	2	4	3	5	»	»	3	3	8	12	20
	1911	4	1	3	2	3	»	»	1	10	4	14
	1912	3	1	»	»	1	»	1	»	5	1	6
	1913	2	2	1	1	»	1	»	»	3	4	7
	1914	1	1	»	»	»	»	4	»	»	»	6
	1915	1	1	1	2	»	»	5	3	7	6	13
	1916	4	7	3	3	6	2	10	4	23	16	39

30 af de anmeldte, 13 Drenge og 17 Piger, var Børn under 15 Aar, og af dem døde 17, nemlig 7 Drenge og 10 Piger.

Alle de anmeldte Tilfælde behandledes paa Sygehus, deraf 6 paa Hærens Epidemisygehus.

Paa Foranledning af Statens Serum Institut blev i Aarets Løb, efter modtagen Meddelelse fra Stadslægekontoret, foretaget Undersøgelse paa Meningokokker i Næsesvælgrummet hos Medlemmer af Familier, i hvilke Cerebrospinalmeningitis var indtruffet. Hvor saadanne fandtes, blev de i den Anledning anvendelige Forholdsregler indskærpede.

Af **akut spinal Børnelamhed** (Poliomyelitis anterior acuta) anmeldtes 2 Tilfælde i 1916 mod 6 Tilfælde i 1915. Antallet er det laveste siden 1909, da der ogsaa anmeldtes 2 Tilfælde. Ialt er der, siden Sygdommen i 1905 optraadte epidemisk i København, anmeldt 168 Tilfælde, flest i 1911, da der anmeldtes 39 Tilfælde.

Poliomyelit. ant. ac.	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
1905	»	»	»	»	»	»	3	9	6	4	2	2	26
1906	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2
1907	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	7	3	15
1908	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1
1909	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	2
1910	»	»	»	»	»	»	»	1	7	5	»	4	17
1911	3	1	»	»	»	2	2	8	12	3	6	2	39
1912	»	1	1	1	»	2	3	4	3	1	1	1	18
1913	2	»	1	1	»	»	1	2	10	4	1	1	23
1914	2	2	»	2	»	2	1	4	1	1	2	»	17
1915	»	»	1	2	1	»	»	1	1	»	»	»	6
1916	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2

De to Tilfælde anmeldtes i Marts og i Juli, henholdsvis fra Voldkvarteret og Sundby.

Af **Poliomyelit. ant. ac.** anmeldtes	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1905	»	»	»	2	»	1	3	»	»	2	7	2	7	18	»	2	3	5	»	26
1906	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	2
1907	»	1	»	»	»	»	1	»	4	1	1	»	1	7	»	»	7	7	»	15
1908	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
1909	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	»	»	»	»	»	2
1910	»	2	»	»	2	3	7	»	»	»	3	4	2	9	»	»	1	1	»	17
1911	»	3	1	»	»	1	5	1	5	1	5	5	8	25	3	»	6	9	»	39
1912	»	»	»	»	»	1	1	»	4	1	2	2	4	13	2	»	2	4	»	18
1913	»	»	»	»	1	2	3	1	2	1	4	»	6	14	1	3	2	6	»	23
1914	1	1	»	2	1	1	6	»	2	3	1	1	3	10	»	»	1	1	»	17
1915	1	»	»	»	1	»	2	»	1	»	1	»	»	2	»	»	2	2	»	6
1916	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1	»	2

Poliomyelit. ant. ac.	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	over 15 Aar	Ialt
1905	3	16	3	4	26
1906	»	1	1	»	2
1907	7	8	»	»	15
1908	1	»	»	»	1
1909	»	»	1	1	2
1910	3	11	3	»	17
1911	6	23	7	3	39
1912	1	12	4	1	18
1913	1	16	5	1	23
1914	2	7	7	1	17
1915	1	2	3	»	6
1916	»	1	»	1	2

Begge de angrebne var Pigebørn, den ene $1^1/_2$ den anden 17 Aar gammel. Dødsfald af Poliomyelitis indtraf ikke i Aarets Løb. Om Smitteforhold kunde intet oplyses. Begge de angrebne behandledes paa Hospital.

Af **ondartet Halssyge** (Diphtheria faucium et laryngis) anmeldtes 1209 Tilfælde eller 2,36 pro mille af Befolkningen. Antallet var lavere end de to foregaaende Aar, men ikke saa lavt som i 1913, da der anmeldtes 2,24 pro mille; kun i 4 foregaaende Aar, fra 1904 til 1907, var Antallet endnu lavere.

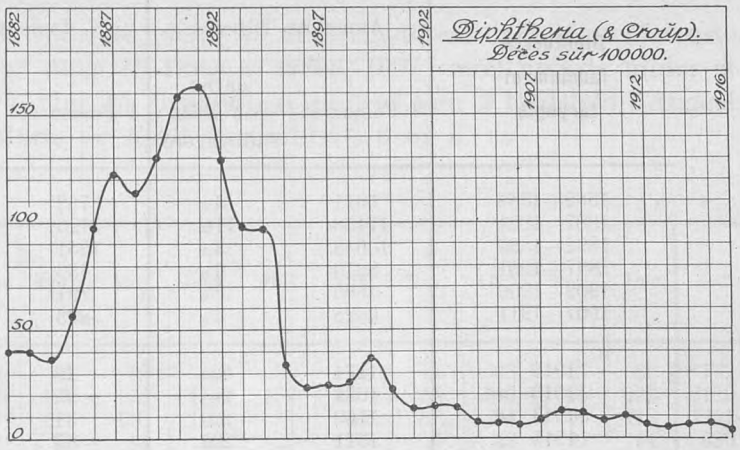

Aar	Indbygger-antal	Diphtheria faucium & laryngis				
		Anmeldte Tilfælde		Døde		
		Ialt	Af 1000 Indb.	Ialt	Af 100 anmeldte	Af 1000 Indb.
1882	255000	758	2.97	103	13.6	0.40
1883	263000	710	2.70	104	14.6	0.40
1884	274000	714	2.61	105	14.7	0.38
1885	284000	995	3.50	163	16.4	0.57
1886	289000	1834	6.35	287	15.6	0.99
1887	295000	2470	8.37	359	14.5	1.22
1888	303500	2972	9.79	341	11.5	1.12
1889	308600	3477	11.27	401	11.5	1.30
1890	314600	4418	14.04	501	11.3	1.59
1891	319000	4091	12.82	518	12.7	1.62
1892	323000	3622	11.21	417	11.5	1.29
1893	327000	3135	9.58	322	10.3	0.98
1894	331300	3339	10.08	320	9.6	0.97
1895	335700	1905	5.67	114	6.0	0.34
1896	340500	1642	4.88	78	4.8	0.23
1897	345000	1622	4.70	85	5.2	0.24
1898	349000	1513	4.34	86	5.7	0.25
1899	354000	2297	6.49	131	5.7	0.37
1900	358000	1572	4.39	77	4.9	0.22
1901	381000	1266	3.32	51	4.0	0.13
1902	411000	1120	2.73	58	5.2	0.14
1903	417000	1207	2.90	59	4.9	0.14
1904	423000	884	2.09	31	3.5	0.07
1905	425000	718	1.69	29	4.0	0.07
1906	432000	756	1.72	20	2.6	0.05
1907	439000	1008	2.30	34	3.4	0.08
1908	445000	1416	3.18	53	3.7	0.12
1909	450000	1200	2.67	51	4.2	0.11
1910	459000	1384	3.02	38	2.7	0.08
1911	465000	1617	3.48	47	2.9	0.10
1912	473500	1174	2.49	29	2.5	0.06
1913	483000	1084	2.24	25	2.3	0.05
1914	492000	1169	2.38	31	2.7	0.06
1915	498000	1371	2.75	35	2.6	0.07
1916	511000	1209	2.36	23	1.89	0.03

Dødsfaldenes Antal var usædvanlig lavt, lavere end i noget foregaaende Aar, saavel i Forhold til Antallet af anmeldte Tilfælde som i Forhold til Befolkningens Størrelse. For de sidste 5 Aar, 1912—16, var saavel Mortalitet som Letalitet lavere end i nogen tidligere Femaarsperiode.

Diphtheria faucium et laryngis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Difteri og Croup		
	I Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	I Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5011	3.6	762	15.2	0.58
1887—1891	17428	11.3	2120	12.2	1.55
1892—1896	13643	8.3	1251	9.2	0.84
1897—1901	8270	4.6	430	5.2	0.79
1902—1906	4685	2.2	197	4.2	0.20
1907—1911	6625	3.0	223	3.4	0.10
1912	1174	2.49	29	2.5	0.06
1913	1084	2.24	25	2.3	0.05
1914	1169	2.38	31	2.7	0.06
1915	1371	2.75	35	2.6	0.07
1916	1209	2.36	23	1.89	0.03

Tilfældenes Antal aftog fra Januar til August, derefter indtraadte en mindre Stigning, som naaede sit Højdepunkt i November for atter at falde i Aarets sidste Maaned.

Anmeldte Tilf. af Diphtheria faucium et laryngis	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	445	385	389	342	344	364	373	340	360	526	565	578	5011
1887—1891	1622	1400	1531	1363	1406	1625	1531	1275	1249	1402	1524	1500	17428
1892—1896	1303	1148	1359	1109	1155	1249	1131	934	948	1086	1109	1112	13643
1897—1901	869	731	790	712	691	675	518	571	609	672	774	658	8270
1902—1906	560	456	454	382	376	322	284	289	318	406	390	448	4685
1907—1911	902	626	630	582	506	460	292	329	445	637	647	669	6625
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	190	152	171	150	149	156	138	125	131	158	167	165	1859
1912	137	117	132	111	95	79	54	60	95	81	101	112	1174
1913	103	97	66	82	57	57	49	66	109	120	139	139	1084
1914	132	110	98	71	87	69	37	63	88	133	147	134	1169
1915	187	134	126	119	99	94	53	91	113	93	141	121	1371
1916	154	127	104	106	75	62	60	56	85	117	147	116	1209

Flest Tilfælde fandtes i de ydre Bykvarterer; af Forstæderne var især Sundby hjemsøgt.

Anmeldte Tilfælde af Diphtheria faucium et laryngis	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø.-Kv.	St. Annæ V.-Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	Forstæder	Havn og Red	Hele Byen
1882—1886	461	342	123	184	454	374	1938	599	247	323	313	555	1029	3066	»	»	»	»	7	5011
1887—1891	704	1382	363	451	2246	1106	6252	1986	1057	1716	1306	1927	2927	10919	»	»	»	»	257	17428
1892—1896	526	1129	281	430	1083	815	4264	1631	1031	1834	1109	1450	2197	9252	»	»	»	»	127	13643
1897—1901	207	633	124	162	717	480	2331	819	692	997	815	770	1609	5702	6	186	»	192	45	8270
1902—1906	83	185	58	111	252	162	851	372	554	483	572	380	758	3119	131	228	330	689	26	4685
1907—1911	120	197	64	95	280	204	960	419	1125	690	866	494	1038	4652	157	329	491	977	36	6625
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	70	196	34	48	167	105	507	194	124	201	166	176	319	1224	36	68	82	169	17	»
1912	18	40	7	27	54	57	203	102	122	103	154	79	191	751	28	52	140	220	»	1174
1913	16	36	7	20	48	55	182	68	118	107	116	96	156	641	47	71	139	257	4	1084
1914	13	30	9	7	42	51	152	80	143	106	113	86	165	693	77	61	183	321	3	1169
1915	24	57	15	38	61	65	260	68	214	99	143	73	223	820	64	76	134	274	17	1371
1916	16	30	10	24	78	64	222	70	159	110	163	60	177	739	58	44	141	243	5	1209

Der indtraf ialt 23 Dødsfald, deraf 18 af Svælgdifteri og 5 af Strubehoste. I Morbiditetsstatistiken har disse to Former siden 1907 været opførte under et. I Sommermaanederne, fra Maj til September, indtraf kun 2 Dødsfald i August. Flest Dødsfald indtraf i Marts og April, henholdsvis 6 og 5.

Døde af **Diphtheria faucium et laryngis**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	74	62	74	39	72	42	55	42	44	95	81	82	762
1887—1891	218	178	218	199	175	154	152	127	135	143	195	226	2110
1892—1896	137	130	126	117	110	102	97	67	68	94	85	118	1251
1897—1901	54	43	52	37	41	23	25	25	27	22	37	44	430
1902—1906	25	17	22	17	26	12	13	13	8	20	14	10	197
1907—1911	26	22	26	25	24	10	10	6	18	16	17	23	223
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	18	15	17	14	15	11	12	9	10	13	14	17	165
1912	3	3	4	5	3	2	1	2	1	2	2	1	29
1913	5	»	1	1	1	1	1	1	»	4	4	6	25
1914	4	3	1	3	2	4	1	»	2	2	8	1	31
1915	6	4	4	1	1	3	2	2	4	2	4	2	35
1916	2	1	6	5	»	»	»	2	»	2	1	4	23

I Gennemsnit døde aarlig af Difteri (og Croup) i de forskellige Aldersklasser.

Døde af **Diphtheria faucium et laryngis**	0—1 Aar	1—2 Aar	2—3 Aar	3—4 Aar	4—5 Aar	5—10 Aar	10—15 Aar	15—20 Aar	over 20 Aar	Ialt
1882—1886	14	31	31	19	18	31	4	1	3	152
1887—1891	27	67	69	69	52	102	20	6	12	425
1892—1896	16	52	45	33	30	52	11	4	7	250
1897—1901	9	14	15	13	9	19	4	1	2	86
1902—1906	8	7	5	5	5	6	2	»	1	39
1907—1911	7	6	6	6	4	10	3	»	1	45
1912	4	6	4	6	3	6	»	»	»	29
1913	4	1	5	2	5	7	»	»	1	25
1914	3	6	1	2	2	14	3	»	»	31
1915	4	7	4	3	»	12	1	1	3	35
1916	3	4	2	1	6	2	2	1	2	23

Letalitetskvotienten, som for det samlede Antal anmeldte Tilfælde var 1,9 Procent, var i 0—1 Aars Alderen 13,6 pCt., i Aldersklassen 1—5 Aar var den 4,1 pCt., i Aldersklassen 5—15 Aar 0,7 pCt.; 271 Tilfælde blandt Voksne anmeldtes, og af dem døde 1 Kvinde mellem 15 og 20 Aar, og 2 Mænd, af hvilke den ene var i Alderen over 65 Aar.

1086, ɔ: ca. 90 pCt. af alle anmeldte, behandledes paa Hospital, deraf 47 paa Hærens Epidemisygehus.

Ifølge Meddelelse fra Difteridiagnosestationen undersøgtes i 1916 ialt 3858 Kulturer, af hvilke 3743 var indsendte fra Byens Læger, medens 115 hidrørte fra Patienter, som var udskrevne fra Hospitalet som Bacilbærere og derfor var under Observation. Af de førstnævnte indeholdt 638 og af de sidstnævnte 58 Difteribaciller, medens Undersøgelsen i henholdsvis 3105 og 57 Tilfælde gav negativt Resultat.

Diphtheria faucium et laryngis Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911 —1915	1916
København	45	125	104	26	11	10	7	3
Stockholm	107	71	95	52	25	16	11	3
Amsterdam	130	61	39	19	11	9	9	6
Rotterdam	44	31	31	30	17	10	7	»
Kristiania	86	238	49	10	30	39	17	11
London	41	43	59	47	20	14	13	15
Berlin	172	91	76	31	17	26	32	29
Hamborg	»	»	44	16	18	28	48	46

I Sammenligning med de andre store Byer, som her sammenstilles, har København i 1916 vedligeholdt sin gunstige Stilling med Hensyn til Difteridødelighed.

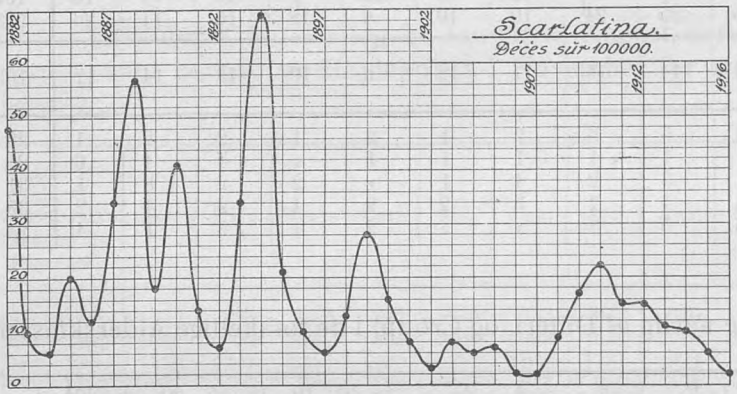

Af **Scarlatina** anmeldtes i 1916 1394 Tilfælde mod 1616 i 1915. For hvert Tusinde Indbyggere anmeldtes 2,73 Tilfælde mod 3,24 i 1915. Antallet var lavere end i de 8 nærmest forudgaaende Aar, men ikke saa lavt som i 1906 og 1907, da der anmeldtes henholdsvis 1,84 og 2,28 Tilfælde pro mille. Gennemsnittet for de sidste 5 Aar bliver 3,1 pro mille, hvilket er et lavere Tal end i nogen forudgaaende Femaarsperiode.

Anmeldte Tilfælde af Scarlatina i 1882—1916

i pro Mille af Befolkningen

1882	5.15	1887	5.00	1892	2.56	1897	4.16	1902	2.69	1907	2.28	1912	3.70
1883	2.74	1888	6.06	1893	9.92	1898	5.89	1903	4.82	1908	4.30	1913	2.84
1884	2.14	1889	3.65	1894	16.38	1899	10.95	1904	4.16	1909	4.91	1914	3.15
1885	5.18	1890	6.55	1895	5.49	1900	6.53	1905	3.29	1910	6.79	1915	3.24
1886	4.51	1891	4.38	1896	4.55	1901	3.27	1906	1.84	1911	5.08	1916	2.73

Scarlatina	Anmeldte Tilfælde		Døde af Scarlatina		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5418	4.0	255	4.7	0.19
1887—1891	8115	5.1	505	6.2	0.33
1892—1896	13014	7.8	468	3.5	0.28
1897—1901	11005	6.2	250	2.3	0.14
1902—1906	7070	3.4	107	1.5	0.05
1907—1911	10605	4.7	291	2.5	0.13
1912	1752	3.7	72	4.1	0.15
1913	1375	2.8	52	3.8	0.11
1914	1550	3.1	50	3.2	0.10
1915	1616	3.2	30	1.9	0.06
1916	1394	2.7	11	0.8	0.02

Tilfældenes Antal var lavest i Juli (76 Tilfælde) og højest i November (164 Tilfælde), men faldt atter i Aarets sidste Maaned.

Anmeldte Tilfælde af **Scarlatina**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	474	437	464	385	464	445	428	395	472	538	473	443	541
1887—1891	867	690	690	491	344	547	637	528	698	806	911	906	8115
1892—1896	1502	1236	1157	992	896	933	796	663	903	1169	1360	1407	13014
1897—1901	1111	851	911	715	903	990	772	733	962	1001	1096	960	11005
1902—1906	706	622	533	474	408	447	413	600	689	789	769	620	7070
1907—1911	1243	994	890	888	839	681	622	709	897	857	938	1047	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	163	161	155	131	128	135	122	118	154	172	185	176	1841
1912	163	135	104	106	120	80	105	125	216	192	230	176	1752
1913	146	120	128	113	109	81	58	80	123	142	155	120	1375
1914	88	97	119	82	61	81	112	121	147	257	205	180	1550
1915	167	153	118	139	109	127	111	105	194	155	110	128	1616
1916	92	110	117	124	116	100	76	90	121	157	164	127	1394

Morbiditetskvotienten var højest i Valby (3,4 p. M.), derefter i Brønshøj og paa Kristianshavn (3,3 p. M.); i Blegdamskvarteret, Ydre Nørrebro og Vesterbrokvarteret var den 3,2 p. M. Lavest var den paa Gammelholm (1,0 p. M.), i Voldkvarteret og paa Østerbro (1,8 p. M.).

Anmeldte Tilfælde af **Scarlatina**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Staden**
1882—1886	554	412	193	183	600	423	2365	607	385	342	370	726	612	3042	»	»	»	»	11	5418
1887—1891	304	596	156	167	824	548	2595	899	657	817	714	776	1644	5507	»	»	»	»	13	8115
1892—1896	467	1083	240	379	1206	1034	4409	1566	991	1510	873	1546	2040	8526	»	»	»	»	79	13014
1897—1901	282	635	150	283	966	481	2797	1166	1131	1350	1283	1121	1996	8047	33	47	»	80	81	11005
1902—1906	144	256	86	122	381	305	1294	635	917	633	731	581	1135	4632	197	218	680	1125	19	7070
1907—1911	160	258	61	126	527	423	1555	548	1676	866	1296	795	1933	7114	256	507	1170	1933	3	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	64	108	30	42	150	107	500	181	192	184	176	185	282	1229	44	73	185	285	7	»
1912	27	42	12	15	57	147	300	83	226	105	361	172	249	1196	34	106	107	247	9	1752
1913	14	42	10	23	82	88	259	70	182	186	166	110	155	869	57	54	130	241	6	1375
1914	11	41	6	12	74	49	193	77	220	105	240	122	296	1060	32	123	140	295	2	1550
1915	23	34	12	19	58	84	230	111	208	128	203	136	267	1053	76	59	190	321	12	1616
1916	24	33	6	21	59	111	254	83	127	115	183	93	250	851	70	54	150	274	15	1394

Tilfældenes Fordeling paa de forskellige Aldersklasser frembød intet usædvanligt. Henimod 57 pCt. af de anmeldte var Børn mellem 5 og 15 Aar.

Anmeldte Tilfælde af **Scarlatina**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	97	1963	2735	623	5418
1887—1891	158	2791	4393	823	8115
1892—1896	145	3405	6971	2493	13014
1897—1901	121	3164	5697	2023	11005
1902—1906	124	2293	3733	920	7070
1907—1911	84	3075	6341	1105	10605
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	24	556	996	266	1841
1912	12	542	1051	147	1752
1913	11	362	872	130	1375
1914	12	397	987	154	1550
1915	9	418	981	208	1616
1916	14	344	788	248	1394

Scarlatina opføres i 1916 i 11 Tilfælde som Dødsaarsag.

Døde af **Scarlatina**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	23	13	18	25	24	39	21	22	20	19	18	13	255
1887—1891	44	56	47	28	19	34	41	31	30	45	63	67	505
1892—1896	54	59	39	36	46	31	28	24	19	31	46	55	468
1897—1901	27	30	30	18	18	17	13	16	14	23	20	24	250
1902—1906	5	9	11	11	7	11	5	5	10	12	16	5	107
1907—1911	27	29	42	28	32	27	22	16	11	15	17	25	291
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	6	7	6	5	5	5	4	4	3	5	6	6	63
1912	3	8	4	6	3	6	3	7	2	5	11	14	72
1913	9	10	6	5	7	4	1	»	3	3	4	»	52
1914	8	6	1	5	1	4	5	6	4	4	3	3	50
1915	6	4	5	5	1	1	5	»	2	1	»	»	30
1916	1	1	3	2	1	»	»	1	»	»	1	1	11

Letaliteten var 0,8 pCt., lige saa lav som i 1907 og lavere end i noget af Aarene fra 1908 til 1915. 3 Dødsfald indtraadte i Marts; i Maanederne Juni—Juli og September—Oktober indtraadte intet Dødsfald. I Alderen 0—1 Aar døde ingen af de 14 anmeldte, i Alderen 1—5 Aar var Letaliteten 2,0 pCt., i Alderen 5—15 Aar døde 1 af 788 anmeldte. Af 248 angrebne i Alderen over 15 Aar døde 3 (1,2 pCt.).

Intet af Byens Kvarterer viste nogen høj Letalitet.

Mortaliteten var i 1916 0,02 p. M. af Befolkningen, et lige saa lavt Tal som i 1907, medens den i 1915 var 0,06 og i 1914 0,10 p. M. For de 5 Aar 1912—1916 er Mortaliteten gennemsnitlig 0,09 p. M., lavere end i den nærmest forudgaaende Femaarsperiode, da den var 0,13 p. M., men ikke saa lav som i Aarene 1902—1906, da den var 0,05 p. M.

Paa Hospital behandledes i 1916 1228 Skarlagensfeberpatienter eller henimod 88 pCt. af det samlede Antal, deraf 61 paa militært Sygehus.

Scarlatina Døde paa 100000 Indb.	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911—1915	1916
København	23	33	29	15	6	10	11	2
London	42	24	24	14	10	10	5	3
Rotterdam	32	10	18	6	4	14	4	»
Kristiania	68	71	25	8	6	4	9	4
Hamborg	»	»	21	6	30	11	13	9
Berlin	52	17	28	24	20	17	15	9
Amsterdam	44	4	3	3	2	4	2	10
Stockholm	66	76	61	15	14	16	7	41

Blandt de her opførte Byer staar København øverst i Rækken som den, der havde den laveste Skarlagensfeberdødelighed i 1916. Fra Rotterdam mangler Oplysninger i de sidste 2 Aar.

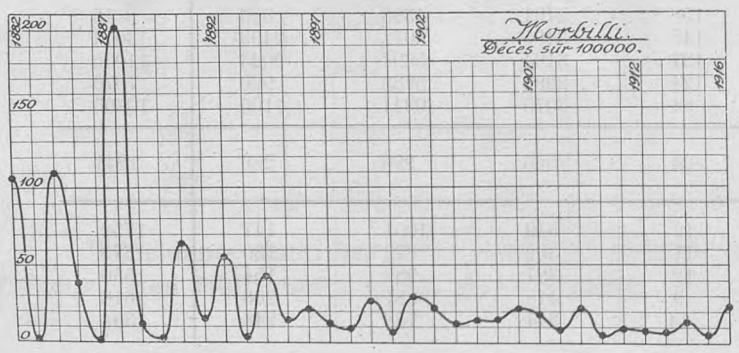

Af **Mæslinger** (Morbilli) anmeldtes i 1916 5006 Tilfælde, det højeste Tal siden 1901, da der anmeldtes 6194 Tilfælde. Morbiditetskvotienten blev 12,1 p. M. mod 3,7 i 1915.

Anmeldte Tilfælde af Mæslinger 1882—1916

i pro Mille af Befolkningen.

1882	30.07	1887	39.82	1892	14.62	1897	5.74	1902	8.34	1907	10.71	1912	6.46
1883	0.31	1888	2.73	1893	3.90	1898	4.82	1903	6.59	1908	6.24	1913	8.39
1884	24.10	1889	0.52	1894	15.06	1899	9.92	1904	7.81	1909	10.44	1914	9.99
1885	6.82	1890	19.52	1895	6.79	1900	3.10	1905	8.80	1910	4.38	1915	3.72
1886	0.31	1891	5.54	1896	16.03	1901	16.26	1906	10.70	1911	8.85	1916	12.12

Antallet af Anmeldelser i Forhold til Folkemængden var i 1916 i Sammenligning med en lang Række forudgaaende Aar usædvanlig højt, men det er før 1902 overskredet i adskillige Aar, i de ovenfor omhandlede 10 Aar før dette Aar i 1892, 1894, 1896 og 1901.

Morbilli	Anmeldte		Døde af Morbilli		
	Tilfælde i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	16404	12.48	689	4.2	0.51
1887—1891	20631	13.63	898	4.4	0.60
1892—1896	18902	11.40	461	2.4	0.28
1897—1901	14479	7.97	335	2.3	0.17
1902—1906	17740	8.45	357	2.0	0.17
1907—1911	16205	8.12	277	1.5	0.12
1912	3059	6.46	37	1.2	0.08
1913	4057	8.39	34	0.8	0.07
1914	4914	9.99	65	1.3	0.13
1915	1855	3.72	27	1.4	0.05
1916	5006	12.12	106	1.7	0.23

Antallet af anmeldte Tilfælde var højt og stigende fra Januar til Marts, faldt langsomt i de følgende Maaneder fra April til Juli og holdt sig derefter forholdsvis lavt til Aarets Slutning.

Anmeldte Tilfælde af Morbilli	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	1937	3070	2427	1082	413	368	493	481	495	1205	2497	1936	16404
1887—1891	633	392	397	638	1154	2152	2693	1785	2311	4338	2806	1332	20631
1892—1896	1166	909	1204	1898	1865	1688	1129	561	739	1862	3042	2839	18902
1897—1901	3121	2587	2241	1359	927	774	413	233	288	416	855	1265	14479
1902—1906	1955	1483	1640	1890	2027	2009	1312	568	572	964	1455	1865	17740
1907—1911	1291	1145	1479	1819	2703	3039	1743	602	571	801	1474	1588	18205
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	303	320	313	290	303	334	259	141	166	320	404	361	3545
1912	481	433	382	304	338	398	309	140	114	75	50	71	3095
1913	142	182	255	378	510	601	389	213	227	317	394	449	4057
1914	706	854	840	586	596	558	199	81	71	124	107	192	4914
1915	156	126	138	93	192	279	241	95	44	62	125	304	1855
1916	645	816	818	585	699	576	365	123	66	99	98	116	5006

I Aarets første Halvdel var Tilfældenes Antal langt højere, i Maanederne fra August til December derimod langt lavere, end Gennemsnittet for de 30 Aar 1882—1911.

Anmeldte Tilf. af **Morbilli.**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	1547	1321	635	964	2009	1274	7750	1624	1057	1032	1079	1941	1910	8643	»	»	»	»	11	16404
1887—1891	963	1766	481	493	2172	1428	7303	2446	1273	1815	1641	2539	3556	13270	»	»	»	»	58	20631
1892—1896	734	1225	373	464	1787	1326	5909	1845	1993	2203	1561	2076	3296	12973	»	»	»	»	20	18902
1897—1901	412	942	223	320	1061	772	3730	1544	2133	1477	973	1459	2861	10447	179	97	»	276	26	14479
1902—1906	358	719	200	325	1165	805	3572	1481	2230	1431	1833	1357	3187	11519	697	531	1408	2636	11	17740
1907—1911	379	479	163	280	822	893	3016	1117	2644	1235	2359	1221	3379	11955	825	703	1678	3206	28	18205
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	146	205	69	95	301	217	943	153	310	306	315	353	606	2294	155	121	309	556	5	3545
1912	67	124	35	41	159	197	623	188	452	235	342	204	370	1791	87	144	442	673	8	3095
1913	65	114	29	47	231	196	682	226	759	231	436	207	634	2493	265	155	457	877	5	4057
1914	80	61	30	46	183	223	623	377	638	372	861	332	752	3332	214	241	495	950	9	4914
1915	33	76	13	10	60	125	317	103	199	129	238	130	425	1224	50	36	228	314	»	1855
1916	52	142	39	57	276	449	1015	191	640	251	576	276	751	2685	396	154	732	1282	24	5006

I Kristianshavnskvarteret, paa Østerbro, i Sundby og i Valby var Sygdommen særlig udbredt.

Anmeldte Tilfælde af **Morbilli**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1195	7554	6519	1136	16404
1887—1891	1429	10002	8197	1003	20631
1892—1896	1004	8753	8393	752	18902
1897—1901	761	6655	6366	697	14479
1902—1906	991	8687	7456	606	17740
1907—1911	912	8970	7732	491	18205
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	210	1654	1489	155	3545
1912	139	1547	1338	71	3095
1913	142	1844	1962	109	4057
1914	205	2241	2377	91	4914
1915	73	879	861	42	1855
1916	253	2334	2212	207	5006

Fordelingen paa Aldersklasserne var den sædvanlige; en Kvinde over 65 Aar blev angrebet.

For 106 Dødsfald opføres Mæslinger i 1916 som Dødsaarsag; 36 af Dødsfaldene indtraf i 1ste Leveaar, 2 i Alderen over 10 Aar. Letalitetskvotienten var 1,7 pCt., altsaa højere end de nærmest forudgaaende Aar, men for Femaarsperioden 1912—16 bliver den gennemsnitlig 1,3 pCt., hvilket er lavere end i noget andet Tidsrum af lignende Varighed siden 1882. Mortaliteten af Mæslinger var i 1916 0,23 p. m. og for de fem Aar 1912—16 gennemsnitlig 0,11 p. m.

Døde af **Morbilli**	Jan.	Febr.	Mart s	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	76	88	98	57	23	18	15	25	21	36	115	122	689
1887—1891	29	12	13	9	29	66	88	104	101	219	174	54	898
1892—1896	20	23	23	74	89	52	25	15	10	22	55	53	461
1897—1901	65	50	69	46	28	14	10	5	6	3	18	21	335
1902—1906	37	28	35	49	35	34	22	22	17	20	18	40	357
1907—1911	21	20	39	37	31	29	28	10	6	11	28	17	277
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	8	7	9	9	8	7	6	6	5	10	14	10	101
1912	4	1	7	8	3	4	9	»	»	»	»	1	37
1913	1	1	»	3	2	3	5	4	»	4	6	5	34
1914	3	15	14	10	7	5	5	»	»	2	2	2	65
1915	5	1	5	5	2	2	3	2	»	1	1	»	27
1916	7	11	24	22	21	8	6	1	1	2	1	2	106

De fleste Dødsfald indtraf i Marts, April og Maj.

Af Mæslingetilfældene behandledes 481, d. e. c. 9,6 pCt. paa Hospital, deraf 72 paa Militærsygehus.

Morbilli Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911 —1915	1916
Stockholm	42	34	52	18	11	13	11	4
Berlin	37	25	18	20	21	18	12	12
Amsterdam	41	44	24	21	51	32	24	14
Hamburg	»	»	28	15	19	14	12	15
Rotterdam	40	45	15	16	48	25	18	»
London	64	63	60	57	45	14	42	19
København	52	57	27	15	19	15	8	23
Kristiania	40	73	37	18	27	10	12	41

I de her opførte Byer har Mæslingedødeligheden i Aarenes Løb varieret meget stærkt. I 1916 var den i København højere end i nogen af de andre Byer med Undtagelse af Kristiania.

Af **Kighoste** (Tussis convulsiva) anmeldtes i 1916 3848 Tilfælde mod 1411 i 1915. Paa hvert 1000 Indbyggere anmeldtes 6,1 Tilfælde, det højeste Antal siden 1904, da der anmeldtes 6,8 p. m., men før dette Aar er nævnte Forholdstal flere Gange overskredet (bl. a. i 1892 og 1898).

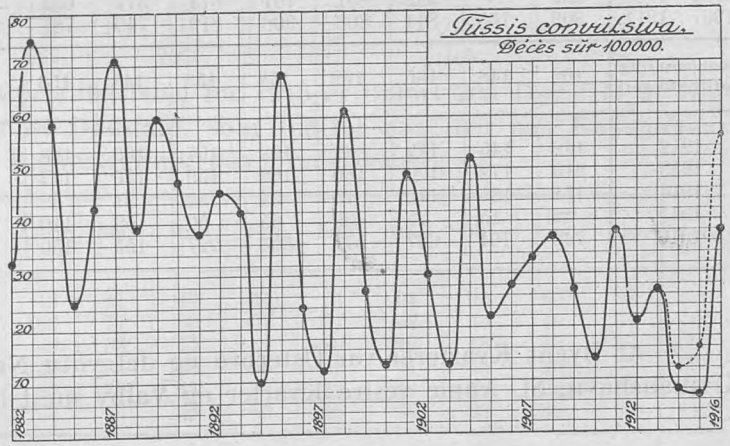

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva 1882—1916

paa 1000 Indbyggere.

1882	4.50	1887	9.23	1892	7.07	1897	1.37	1902	3.93	1907	5.43	1912	3.44
1883	9.63	1888	4.70	1893	5.87	1898	9.31	1903	2.71	1908	4.29	1913	4.24
1884	8.79	1889	7.60	1894	1.87	1899	3.16	1904	6.77	1909	3.26	1914	1.46
1885	2.88	1890	6.05	1895	9.74	1900	1.20	1905	3.55	1910	1.67	1915	2.88
1886	5.94	1891	4.43	1896	3.04	1901	6.50	1906	3.46	1911	5.47	1916	6.14

Tussis convulsiva	Anmeldte Tilfælde		Døde af Tussis convulsiva		
	Ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	8612	6.3	620	7.2	0.47
1887—1891	10122	6.4	784	7.7	0.51
1892—1896	9122	5.5	625	6.8	0.38
1897—1901	7748	4.3	591	7.6	0.33
1902—1906	8602	4.1	617	6.9	0.28
1907—1911	9072	4.0	672	7.7	0.30
1912	1628	3.4	98	6.0	0.21
1913	2045	4.2	131	6.4	0.27
1914*)	722	1.5	40 (62)	5.5 (8.6)	0.08 (0.12)
1915*)	1411	2.8	37 (78)	2.6 (5 5)	0.07 (0.16)
1916*)	3848	6.1	200 (89)	5.2 (7.5)	0.38 (0.56)

Gennemsnitlig anmeldtes i Femaarsperioden 1912—16 3,6 Tilfælde for hvert 1000 Indbyggere, et lavere Tal end i nogen tidligere Femaarsperiode siden 1882.

Tilfældenes Antal var højest i Aarets 3 første Maaneder med Kulmination i Februar; i April—Juni dalede det langsomt og i Aarets sidste 5 Maaneder var det lavere end Gennemsnittet for en lang Aarrække.

Anmeldte Tilfælde af Tussis convulsiva	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	788	649	710	671	594	642	654	749	660	711	911	873	8612
1887—1891	1104	1137	1061	984	893	804	717	683	549	627	831	732	10122
1892—1896	716	705	841	897	857	888	821	829	702	692	654	520	9122
1897—1901	487	342	579	598	713	774	780	905	876	691	568	435	7748
1902—1906	959	858	948	891	761	674	577	653	496	576	582	627	8602
1907—1911	809	753	811	808	908	819	740	781	697	554	646	646	9072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	162	148	165	162	158	153	143	153	133	128	140	128	1776
1912	146	145	119	82	102	157	165	128	136	106	164	178	1628
1913	210	172	120	160	162	159	146	174	147	192	233	169	2045
1914	158	135	112	75	54	32	31	32	14	22	18	39	722
1915	32	15	25	39	65	50	52	110	124	174	316	409	1411
1916	742	764	637	571	303	227	155	150	125	73	37	64	3848

Af Byens Kvarterer var Østerbro og det ydre Nørrebros Kvarter, derefter Kristianshavn, St. Annæ vestre Kvarter og Valby mest angrebne.

*) Statistiken for de Døde i 1914, 1915 og 1916 angaar kun de indenfor Københavns Grænser indtrufne Dødsfald af Kighoste. For Dødsfaldene paa en under Københavns Kommune henhørende Klinik udenfor Byen, som fra et epidemiologisk Synspunkt maa medregnes, er nedenfor gjort Rede (jvnfr. S. 22) og de Tal, som fremkommer, naar Dødsfaldene paa Kliniken medregnes, er paa Tabellen anførte i Parenthes. — Paa det vedføjede Diagram (se foran S. 19) angiver den punkterede Kurve Byens Kighostemortalitet, naar Dødsfaldene paa den nævnte Klinik medregnes.

Ameldte Tilfælde af **Tussis convulsiva**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby (fra 1901)	Brønshøj (fra 1901)	Sundby (fra 1902)	**Forstæder**	Havn og Red	**Hele Byen**
1882—1886	712	688	295	352	1072	734	3853	916	462	489	728	1022	1141	4758	»	»	»	»	1	8612
1887—1891	362	760	235	262	959	780	3358	1267	586	942	948	1240	1781	6764	»	»	»	»	»	10122
1892—1896	330	688	184	254	866	733	3055	983	814	999	600	968	1702	6066	»	»	»	»	1	9122
1897—1901	222	538	127	170	744	434	2235	895	906	850	454	768	1477	5350	93	66	»	159	4	7748
1902—1906	219	308	110	135	457	382	1611	688	1208	776	890	728	1414	5704	340	261	682	1283	4	8602
1907—1911	120	178	52	113	346	547	1362	551	1422	770	658	592	1691	6072	634	266	732	1632	»	9072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	65	105	33	43	148	120	516	120	147	128	156	177	307	1157	97	54	141	278	»	»
1912	36	41	6	8	65	133	289	121	210	163	213	118	260	1085	97	56	100	253	1	1628
1913	26	64	12	27	75	118	322	121	326	130	244	183	328	1332	115	88	187	390	1	2045
1914	12	30	5	3	35	36	121	52	93	25	79	58	112	419	79	24	80	122	»	722
1915	13	18	10	20	28	69	158	56	148	120	198	126	263	911	165	28	149	342	»	1411
1916	63	93	33	97	218	269	723	232	565	272	597	271	443	2380	368	109	268	745	»	3848

Henimod en Sjettedel af de angrebne var Børn under et Aar, over Halvdelen var Børn i Alderen mellem et og 5 Aar. 3 Kvinder i Alderen over 65 Aar anmeldtes som lidende af Kighoste.

Anmeldte Tilfælde af **Tussis convulsiva**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	Over 15 Aar	Ialt
1882—1886	1362	4830	2252	168	8612
1887—1891	1648	5623	2698	153	10122
1892—1896	1497	5028	2431	166	9122
1897—1901	1313	4297	1994	144	7748
1902—1906	1477	4829	2136	160	8602
1907—1911	1767	5118	2041	146	8072
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	302	991	452	31	1776
1912	313	916	374	25	1628
1913	395	1154	458	38	2045
1914	129	393	178	22	722
1915	197	755	433	25	1411
1916	683	2063	997	105	3848

Paa Københavns Mortalitetstabel for 1916 er opført 200 Dødsfald af Kighoste, men dertil kommer 89 Dødsfald, som indtraf paa den paa Københavns Kommunes Vegne drevne Kighosteklinik paa Frederiksberg.

Døde af **Tuss. conv.**	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	50	54	66	46	41	44	44	51	51	45	60	68	620
1887—1891	72	94	72	103	77	69	57	57	42	40	40	61	784
1892—1896	46	42	69	48	58	55	61	60	42	48	49	47	625
1897—1901	34	44	37	40	65	58	55	68	71	44	40	35	591
1902—1906	53	57	81	81	72	44	53	38	47	38	22	31	617
1907—1911	54	68	74	77	76	53	65	48	33	28	36	50	672
Gennemsnitlig aarlig (30) Aar	10	12	13	13	13	11	11	11	10	8	8	10	130
1912	11	10	8	12	8	11	10	3	3	4	5	13	98
1913	13	8	10	19	20	12	6	5	9	11	13	5	131
1914	10	11	11	3	»	1	1	3	»	»	»	»	40
1915	1	»	1	1	3	1	2	»	1	6	8	13	37
1916	27	28	41	52	17	17	5	9	1	3	»	»	200

Dødsfaldenes Antal steg stærkt til April, da der indtraadte 52 Kighostedødsfald, men aftog derpaa gradvis henimod Aarets Slutning; i November og December indtraadte intet Dødsfald af Kighoste.

Paa Dr. med. Adolf Meyers Klinik paa Platanvejen (Frederiksberg) indlagdes af Københavns Kommune 384 Kighostepatienter (c. 10 pCt. af de anmeldte); af disse døde 89, nemlig 47 af 141 indlagte under 1 Aar (deraf 11 indlagte i døende Tilstand), 30 af 117 indlagte i Alderen mellem 1 og 2 Aar, 8 af 47 indlagte i Alderen 2—3 Aar, 5 af 64 Børn over 3 Aar. Dødsfaldene skyldtes Komplikationer, for 81 Bronchopneumoni, for 3 Tuberkulose, for 3 Mæslinger og for 2 Atrofi i senere Tilslutning til Kighosten; 15 var moribunde ved Indlæggelsen.

Af 683 anmeldte Kighostebørn i Alderen under et Aar døde 163, d. e. 23,9 pCt., deraf 47 paa Dr. Meyers Klinik.

Paa Klinik eller Hospital indlagdes ialt 506 Kighostepatienter eller ca. 13,2 pCt. af samtlige anmeldte.

Tussis convulsiva Døde paa 100000 Indb.	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911 —1915	1916
Stockholm	24	27	15	25	16	14	9	9
Hamburg	»	»	23	22	24	18	15	9
Berlin	32	33	27	30	30	18	13	10
Kristiania	52	47	37	64	32	15	12	12
Rotterdam	28	32	32	32	27	26	18	»
Amsterdam	44	35	35	28	24	20	19	19
London	71	67	53	47	35	28	22	19
København	48	52	41	28	33	28	20	39

I 1916 var Kighostedødeligheden i København langt højere end i nogen anden af de her anførte Byer, og dette træder endnu tydeligere frem, naar Dødsfaldene paa Kighostekliniken udenfor Byens Grænse medregnes.

Faaresyge (Angina parotidea) var i 1916 mere udbredt end i noget andet Aar siden 1905, hvis usædvanligt høje Tal dog langt fra naaedes.

Anmeldte Tilfælde af Angina parotidea 1882—1916
paa 1000 Indbyggere

1882	1.88	1887	2.32	1892	1.24	1897	2.38	1902	2.67	1907	0.77	1912	0.65
1883	3.61	1888	0.53	1893	2.79	1898	3.28	1903	0.96	1908	2.39	1913	1.12
1884	3.32	1889	3.95	1894	3.48	1899	2.68	1904	1.27	1909	0.94	1914	1.87
1885	1.38	1890	4.08	1895	1.30	1900	1.56	1905	5.07	1910	1.50	1915	2.62
1886	3.47	1891	0.84	1896	1.34	1901	1.81	1906	0.36	1911	3.23	1916	3.41

Der anmeldtes 1751 Tilfælde, d. e. 3,41 p. m. af Befolkningen, mod 1306 i 1915. Gennemsnittet for de 5 Aar 1912—1916 var 1,9 p. m. mod 1,8 p. m. i 1907—1911.

Angina parotidea	Ialt anmeldte Tilfælde i Femaaret													Aarlig paa 1000 Indbyggere
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	
1882—1886	284	360	553	472	471	372	285	156	93	137	207	339	3729	2.78
1887—1891	356	375	491	495	508	402	211	138	81	130	177	245	3609	2.18
1892—1896	284	285	380	345	516	512	292	132	89	139	168	215	3357	2 08
1897—1901	371	447	582	520	606	476	300	153	97	104	212	291	4159	2 34
1902—1906	500	583	654	658	632	344	215	168	97	108	151	238	4348	2.07
1907—1911	610	584	530	352	402	313	140	116	153	160	274	343	4024	1.77
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	80	88	106	95	105	81	48	29	20	26	30	56	774	2.19
1912	33	25	33	37	45	30	9	6	17	14	37	24	310	0.65
1913	55	54	52	68	55	71	33	23	23	18	35	57	544	1.12
1914	81	105	132	98	107	94	43	25	49	46	69	74	923	1.87
1915	122	138	157	215	208	134	56	43	50	47	52	84	1306	2.62
1916	140	287	342	283	187	69	61	63	59	48	106	106	1751	3.41

Epidemien var stærkt udbredt fra Januar til Maj og naaede sit Højdepunkt i Marts. De færreste Tilfælde indtraadte i Oktober, men Antallet steg atter mod Aarets Slutning.

Anmeldte Tilfælde af Angina parotidea	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt
				M	K	M	K	
1882—1886	28	755	1861	651	431	1	2	3729
1887—1891	26	581	1897	763	337	4	1	3609
1892—1896	19	445	1627	977	281	3	5	3357
1897—1901	14	517	2172	1079	372	3	2	4159
1902—1906	66	677	2106	992	502	»	5	4348
1907—1911	20	555	2253	738	451	»	5	4024
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	6	118	397	173	79	»	1	774
1912	1	39	206	37	26	»	1	310
1913	2	69	346	69	56	»	2	544
1914	4	138	591	117	71	»	2	923
1915	8	156	567	458	117	»	»	1306
1916	10	127	732	706	173	2	1	1751

Af de anmeldte var 708 Mænd, 174 Kvinder og 869 Børn under 15 Aar. 1286 Tilfælde behandledes paa Hospital, deraf 585 paa Garnisonssygehuset, hvilket viser Sygdommens forholdsvis store Udbredelse blandt det indkaldte Mandskab.

Af **Rosen** (Erysipelas faciei et ambulans) anmeldtes 468 Tilfælde med 21 Dødsfald.

Erysipelas	Anmeldte Tilfælde		Døde af Erysipelas		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	af 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	4959	3.64	185	3.7	0.13
1887—1891	4241	2.76	163	3.8	0 11
1892—1896	3780	2.29	141	3.7	0.08
1897—1901	3227	1.81	86	2.7	0.05
1902—1906	3288	1.56	138	4.2	0.07
1907—1911	2780	1.23	110	4.0	0.05
1912	473	1.00	16	3.4	0.03
1913	395	0 82	12	3.0	0.02
1914	514	1.04	22	4.3	0.04
1915	759	1.52	29	3.8	0.06
1916	468	0.92	21	4.5	0.01

Antallet af anmeldte Rosentilfælde var lavere end de to foregaaende Aar, men lidt højere end i 1913. Letaliteten var forholdsvis høj, men Mortaliteten lavere end i 1915. Gennemsnitlig viser Aarene fra 1912 til 1916 en i Sammenligning med tidligere Femaarsperioder gradvis aftagende Rosenmortalitet.

Af de anmeldte behandledes 375 paa Hospital, deraf 32 paa Garnisonssygehuset.

Af **Barselfeber** (Febris puerperalis) anmeldtes 23 Tilfælde og der indtraf 12 Dødsfald.

Febris puerperalis	Anmeldte Tilfælde			Døde			
	aarligt Gennemsnit	pr. 100000 Indbyggere	pr. 1000 Fødsler	aarligt Gennemsnit	pr. 100 anmeldte Tilfælde	pr. 100000 Indbyggere	pr. 1000 Fødsler
1882—1886	111	40.5	10.8	38	34.7	14.1	3.7
1887—1891	199	64.5	18.6	31	15.6	10.1	2.9
1892—1896	121	36.4	11.8	22	18.4	6.7	2.2
1897—1901	70	19.5	6.7	16	22.6	4.4	1.5
1902—1906	68	16.1	5.6	18	26.5	4.3	1.5
1907—1911	65	14.5	5.3	13	22.0	2.9	1.1
1912	41	8.6	3.4	17	41.5	3.8	1.4
1913	25	5.2	2.1	6	24.0	1.2	0.5
1914	47	9.6	4.1	8	17.0	1.6	0.7
1915	29	5.9	2.5	9	31.0	1.9	0.8
1916	23	4.5	1.1	12	52.2	2.3	1.0

Antallet af anmeldte Tilfælde var lavt, saavel i Forhold til Befolkningens Størrelse som til Fødslernes Antal. Derimod var Letaliteten højere end nogensinde, et Forhold, som rimeligvis skyldes den Omstændighed, at Anmeldelsespligten af lette Tilfælde af Puerperalfeber ofte forsømmes af Lægerne eller først iagttages, naar Sygdommen tager et ugunstigt Forløb.

Af **Stivkrampe hos nyfødte** (Trismus & Tetanus neonatorum) anmeldtes 5 Tilfælde. Paa Mortalitetstabellen for 1916 opføres 4 Dødsfald af Tetanus og et Dødsfald af Trismus, alle i første Levemaaned.

Af **Pemfigus hos nyfødte** (Pemphigus neonatorum) anmeldtes ialt 8 Tilfælde. Nogen Ophobning af Tilfældene i en enkelt Jordemoders Praksis har ikke fundet Sted.

Af **Koldfeber** (Febris intermittens) anmeldtes ligesom i 1915 3 Tilfælde, af hvilke et gav Anledning til Hospitalsbehandling.

Anmeldte Tilfælde af Fbr. intermitt.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	Aarlig pro Mille af Befolkningen
1882—1886	66	73	83	83	83	72	52	46	54	43	54	46	755	0.56
1887—1891	44	46	54	55	34	21	24	18	29	37	23	23	408	0.27
1892—1896	19	14	23	11	11	10	9	6	14	9	10	17	153	0.09
1897—1901	3	7	4	9	6	6	7	9	7	4	2	1	65	0.04
1902—1906	8	4	6	6	3	9	5	5	4	3	8	4	65	0.03
1907—1911	4	4	2	4	1	5	2	1	4	»	»	3	30	0.01
1912	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	0.00
1913	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	2	0.00
1914	1	1	2	»	»	»	1	2	»	»	»	»	7	0.01
1915	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	0.01
1916	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	3	0.01

Af **Gigtfeber** (Febris rheumatica) anmeldtes i 1916 743 Tilfælde mod 872 i 1915 og 855 i 1914. 12 Dødsfald opføres paa Mortalitetstabellen med Gigtfeber som Dødsaarsag.

Febris rheumatica	Anmeldte Tilfælde		Døde af Febris rheumatica		
	ialt i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	5790	4.24	92	1.6	0.07
1887—1891	5433	3.54	88	1.6	0.06
1892—1896	4672	2.42	92	2.0	0.07
1897—1901	5330	2.98	129	2.4	0.07
1902—1906	5167	2.45	68	1.3	0.03
1907—1911	4646	2.05	69	1.5	0.03
1912	791	1.67	15	2.0	0.03
1913	717	1.48	10	1.4	0.02
1914	855	1.74	5	0.6	0.01
1915	872	1.75	13	1.5	0.03
1916	743	1.45	12	1.6	0.02

Sygdomstilfældene var nogenlunde jævnt fordelte over Aarets Maaneder, flest Tilfælde indtraadte i December, færrest i Juli.

Febris rheumatica	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1862—1881	82	74	79	81	80	79	68	60	60	73	73	74	883
1882—1906	104	93	103	100	103	97	73	67	66	77	85	87	1055
1907—1911	99	82	91	96	86	74	54	53	67	68	78	81	929
1912	74	79	102	76	76	64	40	73	65	52	61	65	791
1913	64	52	55	63	63	68	43	53	63	59	62	72	717
1914	70	82	70	69	76	69	62	47	60	84	78	88	855
1915	86	79	77	75	95	83	80	54	49	52	86	56	872
1916	74	61	57	67	70	64	45	57	51	59	59	79	743

457 Patienter med Gigtfeber behandledes paa Hospital, deraf 48 paa Garnisonssygehus.

Krupøs Lungebetændelse (Pneumonia crouposa) var i 1916 mindre udbredt end i 1915. Der anmeldtes 1182 Tilfælde eller 2,3 Tilfælde for hvert Tusinde Indbyggere, hvilket svarer til Gennemsnittet for Aarene fra 1907—1911. I 1915 anmeldtes 1320 Tilfælde eller 2,6 Tilfælde for hvert Tusinde. Gennemsnittet for de 5 Aar 1912—1916 bliver 2,1 Tilfælde for hvert Tusinde Indbyggere.

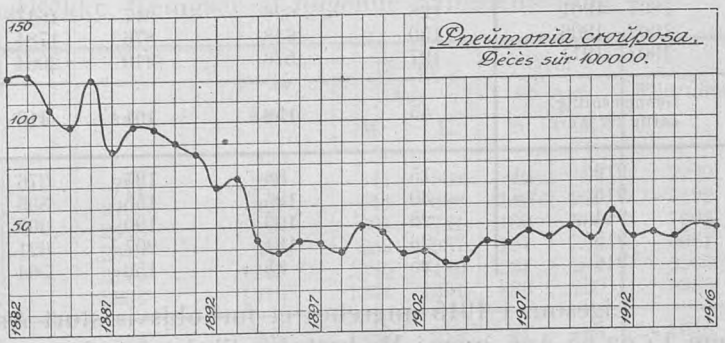

Pneumonia crouposa	Anmeldte		Døde af Pneum. croup.		
	Tilfælde i Femaaret	aarlig paa 1000 Indbyggere	Ialt i Femaaret	paa 100 anmeldte	aarlig paa 1000 Indbyggere
1882—1886	9204	6.8	1556	16.9	1.14
1887—1891	6773	4.4	1466	21.6	0.92
1892—1896	5452	3.1	943	17.3	0.53
1897—1901	4572	2.6	772	16.9	0.43
1902—1906	4754	2.3	791	16.6	0.37
1907—1911	5102	2.3	1081	21.2	0.48
1912	913	1.9	209	22.9	0.44
1913	862	1.8	223	25.9	0.46
1914	941	1.9	217	24.1	0.44
1915	1320	2.6	242	18.3	0.49
1916	1182	2.3	253	21.4	0.48

Letaliteten var noget højere end i 1915, men naaede ikke Gennemsnittet for Aarene 1912—1914. Der indtraf 253 Dødsfald af krupøs Pneumoni, d. e. 21,4 Dødsfald paa 100 anmeldte. Mortalitetskvotienten var 0,48 p. m.

Pneumonia crouposa	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	
1867—1881	147	137	172	172	190	132	88	68	76	97	110	122	1511
1882—1906	125	114	139	148	146	113	71	52	61	71	89	114	1242
1907—1911	101	108	123	132	119	92	55	42	51	55	69	74	1020
1912	81	82	94	109	97	79	37	25	62	82	76	89	913
1913	76	65	101	95	93	79	52	50	54	66	62	69	862
1914	80	82	111	100	95	86	68	49	51	63	59	97	914
1915	101	124	92	123	137	138	86	58	101	139	125	95	1320
1916	84	106	168	200	117	91	75	41	62	73	75	90	1182

Fra Februar til Maj var Udbredelsen størst. Kulmination indtræder nu oftest i April, i en tidligere Aarrække, 1867—1881, hyppigst i Maj. Færrest Tilfælde anmeldtes som sædvanlig i August.

Anmeldte Tilfælde af Pneumonia crouposa	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885—1886*)	165	504	483	1165	594	75	106	3092
1887—1891	383	1084	1091	2498	1348	204	365	6973
1892—1896	253	816	890	2071	1060	163	289	5542
1897—1901	128	626	917	1647	934	134	196	4582
1902—1906	150	648	876	1784	925	157	214	4754
1907—1911	127	576	910	2064	1001	173	251	5102
Gennemsnitlig aarlig (27 Aar)	45	158	191	416	217	34	54	1113
1912	15	88	135	376	207	36	56	913
1913	30	125	155	335	157	24	36	862
1914	28	103	190	363	191	32	34	941
1915	26	131	207	621	260	35	40	1320
1916	25	85	152	564	245	55	56	1182

Ligesom i 1915 angrebes et forholdsvis stort Antal Mænd i Alderen mellem 15 og 65 Aar, men i Modsætning til det forudgaaende Aar var Sikringsstyrken ikke særlig hjemsøgt, hvilket fremgaar af det forholdsvis ringe Antal Hospitalsindlæggelser paa Garnisonssygehuset for krupøs Lungebetændelse.

*) 2 Aar.

Døde af **Pneumonia crouposa**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	363	175	37	392	204	137	248	1556
1887—1891	265	167	33	356	189	171	285	1466
1892—1896	119	75	17	300	156	103	173	943
1897—1901	57	32	16	303	155	83	126	772
1902—1906	47	30	14	291	170	97	142	791
1907—1911	39	49	21	415	214	147	196	1081
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	30	18	5	69	36	25	39	220
1912	4	11	4	73	47	26	44	209
1913	4	11	7	94	37	32	38	223
1914	4	12	5	87	46	29	34	217
1915	4	9	5	103	55	24	42	242
1916	6	7	5	113	47	40	35	253

Letaliteten var i Alderen 5—15 Aar 3,3 pCt.; i Alderen 15—65 ca. 20 pCt., men i Alderen over 65 Aar henimod 68 pCt.

790 Pneumonipatienter behandledes paa Hospital, deraf 71 paa Garnisonssygehuset.

Katarralsk Lungebetændelse (Bronchopneumonia & Bronchitis capillaris) anmeldtes i 1916 med 2847 Tilfælde mod 2383 Tilfælde i 1915.

Broncho-pneumonia	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchopneumonia		
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkng.	ialt i Femaaret	pCt. af anmeldte	aarlig p. M. af Befolkng.
1885—1886*)	2222*)	3.88	447*)	20.1	0.78
1887—1891	7192	4.65	1427	19.8	0.92
1892—1896	7092	4.29	2159	30.9	1.30
1897—1901	8081	4.50	2320	28.7	1.30
1902—1906	9965	4.73	2283	22.9	1.08
1907—1911	9935	4.50	2184	22.0	0 97
1912	2017	4.21	436	21.6	0.92
1913	1964	4.07	396	20.2	0.82
1914	2183	4.44	431	19.8	0.88
1915	2383	4.79	475	19.9	0 95
1916	7847	5.57	662	23.3	1.29

Tilfældenes Fordeling paa Aldersklasserne, sammenlignet med Gennemsnittet for en længere Aarrække, fremgaar af følgende Sammenstilling.

Anmeldte Tilfælde af **Bronchopneumonia**	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1885 - 1886*)	469	717	280	347	309	40	60	2222
1887—1891	1755	2492	922	714	890	140	279	7192
1892—1896	1984	2428	820	601	741	160	358	7092
1897—1901	2082	2679	937	853	987	157	386	8081
1902—1906	2290	3176	1249	1085	1430	231	504	9965
1907—1911	1977	2894	1213	1344	1391	386	730	9935
Gennemsnitlig aarlig (27 Aar)	391	533	201	183	213	41	86	1648
1912	367	564	267	267	312	96	144	2017
1913	356	593	278	275	260	76	126	1964
1914	449	553	278	319	356	83	145	2183
1915	461	644	279	389	355	72	183	2383
1916	563	713	356	472	391	127	225	2847

Tilfældenes Antal kulminerede i April i Tilslutning til Influenzaepidemien, som naaede sit Højdepunkt i Marts.

Broncho-pneumonia	I Gennemsnit anmeldtes aarligt												Hele Aaret
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	
1885—1906	206	164	188	167	138	99	71	54	69	96	138	181	1571
1907—1911	296	274	220	199	182	129	97	68	89	101	159	173	1987
1912	229	221	264	183	139	109	85	52	101	124	183	327	2017
1913	406	202	191	169	154	136	114	73	88	142	154	135	1964
1914	216	252	368	274	191	155	77	60	87	112	147	244	2183
1915	363	327	258	185	182	143	100	62	145	305	176	137	2383
1916	199	241	431	634	326	161	100	68	112	156	197	222	2847

Dødsfaldenes Antal var 662.

Døde af Bronchopneumonia	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Tilsammen
				M	K	M	K	
1882—1886	656	247	7	16	23	27	56	1032
1887—1891	844	333	17	39	26	53	115	1427
1892—1896	1214	469	27	61	48	111	229	2159
1897—1901	1219	432	28	56	65	174	346	2320
1902—1906	1104	440	31	108	92	173	335	2283
1907—1911	936	367	26	84	99	212	460	2184
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	199	76	5	12	12	25	51	380
1912	171	56	3	17	20	43	126	436
1913	161	52	2	18	26	53	84	396
1914	174	45	3	25	22	67	95	431
1915	159	71	6	22	29	74	114	475
1916	247	96	4	35	29	91	165	662

I de ældre Aldersklasser var Dødeligheden som sædvanlig høj; af 352 anmeldte i Alderen over 65 Aar døde 251.

Af **akut Brystkatar** (Tracheobronchitis acuta) anmeldtes 8800 Tilfælde mod 8586 Tilfælde i 1915. I Aarene fra 1910 til 1914 har Tilfældenes Antal været lavere, før 1910 i Almindelighed adskilligt højere.

Tracheobronchitis	Anmeldte Tilfælde		Døde af Bronchit. acut. simpl.	
	ialt i Femaaret	aarlig p. M. af Befolkningen	ialt i Femaaret	pCt af Anmeldte
1882—1886	54456	43.63	357	0.6
1887—1891	55436	36.03	335	0.6
1892—1896	50269	30.41	188	0.4
1897—1901	45654	25.54	184	0.4
1902—1906	45292	21.51	209	0.5
1907—1911	41041	18.21	263	0.6
1912	7968	16.83	45	0.6
1913	7280	15.07	52	0.7
1914	7742	15.73	41	0.5
1915	8586	17.24	54	0.6
1916	8800	17.22	64	0.7

Under Mortalitetstabellens Rubrik for Bronchitis acuta simplex opføres 64 Dødsfald.

Influenza (Influenza) havde en større Udbredelse end i de 7 nærmest forudgaaende Aar, men naaede ikke saa stor Udbredelse som i 1908. Der anmeldtes 9388 Tilfælde mod 7535 Tilfælde i 1915; i 1908 anmeldtes 10737 Tilfælde.

Anmeldte Tilfælde af Influenza 1882—1916
paa 1000 Indbyggere.

1882	0.7	1887	0.0	1892	23.9	1897	19.6	1902	7.4	1907	20.4	1912	12.2
1883	1.1	1888	0.0	1893	36.2	1898	3.4	1903	17.8	1908	24.1	1913	5.6
1884	0.8	1889	39.0	1894	27.0	1899	26.2	1904	9.8	1909	10.8	1914	7.8
1885	0.1	1890	17.0	1895	40.4	1900	29.9	1905	23.4	1910	10.4	1915	15.1
1886	0.1	1891	80.7	1896	10.1	1901	19.6	1906	4.4	1911	11.1	1916	18.4

Epidemien viste et meget udtalt Højdepunkt i Marts, da der anmeldtes 3872 Tilfælde, et Tal, som ikke er naaet i nogen enkelt Maaned siden Januar 1908 (6182 Tilfælde). Marts til August aftog Tilfældenes Antal gradvis, men steg atter stærkt henimod Aarets Slutning.

Anmeldte Tilfælde af Influenza	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Aaret
Gennemsn. 1889—1906	1521	1513	1527	403	346	154	51	30	64	126	406	2204	8347
» 1907—1911	2094	2092	1102	467	167	63	28	25	61	110	227	407	6842
1912	423	544	426	221	153	67	31	40	95	205	1581	1982	5768
1913	788	390	304	242	110	58	48	48	79	209	220	229	2725
1914	350	304	314	195	172	108	33	49	94	145	482	1581	3827
1915	2396	2456	1048	361	195	117	69	30	53	212	307	291	7535
1916	391	944	3872	1861	575	244	73	50	68	173	321	816	9388

Under Rubriken Influenza opføres i Mortalitetstabellen for 1916 77 Dødsfald, omtrent det samme Antal som i 1915 (74 Dødsfald). Ikke desto mindre var Epidemien ondartet, hvilket fandt sit Udtryk i den almindelige Dødeligheds usædvanlige Stigning i Foraarsmaanederne, men Dødsfaldene maa ved Influenzaepidemier ofte søges under de Rubriker i Mortalitetstabellen, som omfatter Sygdommens Komplikationer, navnlig Bronchopneumoni og Nervesystemets Sygdomme, og dette gælder i udpræget Grad for Influenzaepidemien i 1916.

Influenza		0—1	1—5	5—15	15—65		65 og derover		Tilsammen
					Md.	Kv.	Md.	Kv.	
Gennemsn. Antal aarligt anmeldte Influenzatilfælde	1889—1900	111	765	1415	2872	4020	162	346	9693
	1901—1905	40	248	716	2117	2800	126	255	6402
	1906—1910	38	295	574	2231	2673	120	261	6192
	1911—1915	35	268	592	1765	1987	87	191	5003
	1916	66	499	1087	3452	3749	153	382	9388
Gennemsn. aarligt Antal Influenzadødsfald	1889—1900	10	5	1	17	21	25	47	126
	1901—1905	4	2	1	7	8	12	25	59
	1906—1910	2	1	1	8	7	13	28	60
	1911—1915	2	1	»	5	4	8	24	44
	1916	3	1	»	6	13	12	42	77
Influenzadødsf. pr. 100 anmeldte Tilfælde	1889—1900	8.8	0.7	0.1	0.6	0.5	15.7	13.5	1.3
	1901—1905	10.0	0.5	0.1	0.3	0.3	9.9	9.9	0.9
	1906—1910	5.3	0.4	0.1	0.4	0.3	10.8	10.7	1.0
	1911—1915	7.2	0.5	0.0	0.3	0.2	9.0	12.3	0.9
	1916	4.5	0.2	0.0	0.2	0.4	8.0	11.0	0.8

De 77 Dødsfald, som i Mortalitetstabellen for 1916 opføres under Rubriken Influenza, tyder paa, at Letaliteten snarest har været lavere end gennemsnitlig i de sidste 15 Aar, naar Følgesygdommene ikke medregnes.

Dødeligheden var ogsaa i 1916 særlig høj blandt Kvinder over 65 Aar.

Af **Halsbetændelse** (Angina tonsillaris) anmeldtes i 1916 9825 Tilfælde mod 12090 Tilfælde i 1915, 10491 i 1914, 8494 i 1913 og 9500 i 1912. I Forhold til Folkemængden anmeldtes 19,2 Tilfælde for hvert Tusinde Indbyggere.

Af **Angina tonsillaris** anmeldtes i Gennemsnit aarlig		
1882—1886	6318	23.1 p. M.
1887—1891	7977	25.9 p. M.
1892—1896	7808	23.6 p. M.
1897—1901	8044	22 5 p. M.
1902—1906	8963	21.3 p. M.
1907—1911	9652	21.3 p. M.
1912	9500	20.1 p. M.
1913	8494	17.6 p. M.
1914	10491	21.4 p. M.
1915	12090	24.3 p. M.
1916	9825	19.2 p. M.

Angina tonsillaris	Gennemsnitlig anmeldte Tilfælde i hver Maaned af Femaaret												
	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	648	566	615	505	509	462	433	384	460	517	609	612	6318
1887—1891	823	707	790	721	616	612	510	446	573	652	770	758	7977
1892—1896	777	700	717	611	612	606	494	455	609	711	783	734	7808
1897—1901	775	663	652	616	724	655	448	536	649	764	827	734	8044
1902—1906	965	799	716	658	682	668	532	577	752	873	927	812	8963
1907—1911	1055	845	831	742	741	635	471	651	926	902	937	913	9652
Gennemsnitlig aarlig (30 Aar)	840	712	720	642	647	606	481	508	661	736	809	760	8094
1912	998	898	800	629	753	629	505	654	747	893	1169	825	9500
1913	686	693	751	763	720	682	449	541	787	897	882	643	8494
1914	829	768	769	661	756	677	593	686	963	1272	1379	1138	10491
1915	1138	1140	1058	1081	1089	982	711	783	977	1090	1124	917	12090
1916	1096	1031	1186	832	753	566	427	539	772	874	936	813	9825

Den epidemiske Udbredelse var stor i Aarets første 4 Maaneder, aftog derpaa i Sommermaanederne, men steg atter henimod Aarets Slutning.

Kolerine (Cholerine et Catarrhus intestinalis acutus) anmeldtes i 1916 med et Antal Tilfælde, som vel var lidt højere end i 1915, men ellers lavere end i noget tidligere Aar. De tre Aar, som hidtil har haft det laveste Antal Kolerinetilfælde, er 1915, 1916 og 1909.

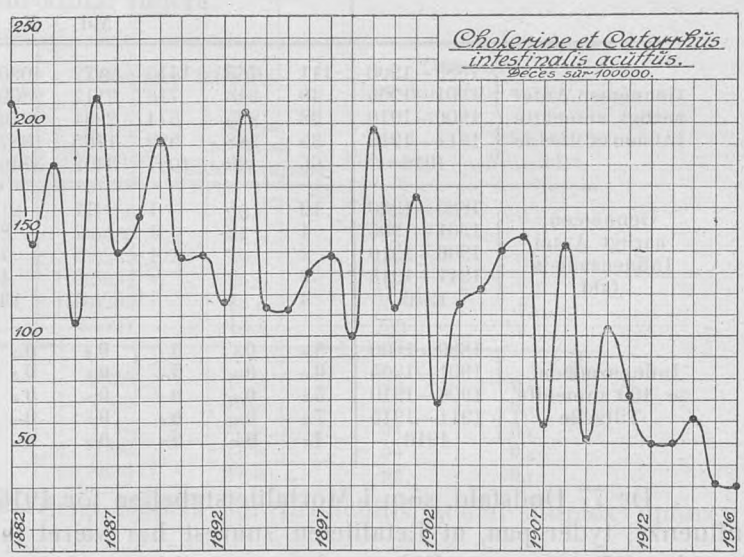

Anmeldte Tilfælde af Catarrhus intestinalis acutus 1882—1916

paa 1000 Indbyggere.

1882	36.60	1887	24.09	1892	26.95	1897	19.95	1902	11.13	1907	10.29	1912	9.64
1883	27.06	1888	24.85	1893	32.87	1898	14.64	1903	15.08	1908	17.62	1913	8.72
1884	36.64	1889	35.48	1894	18.13	1899	24.85	1904	13.09	1909	8.64	1914	12.86
1885	21.25	1890	24.33	1895	20.85	1900	18.24	1905	15.95	1910	14.68	1915	6.89
1886	36.06	1891	22.76	1896	20.38	1901	19.48	1906	17.11	1911	14.03	1916	7.39

Der anmeldtes 3781 Tilfælde, ɔ: 7,4 Tilfælde for hvert Tusinde Indbyggere mod 3436 i 1915; i 1914 anmeldtes 3887 Tilfælde. 924 af de i 1916 anmeldte Tilfælde faldt i Aldersklassen under et Aar, 1166 i de andre Aldersklasser under 15 Aar. Af Kolerine døde ialt 154 Personer, ɔ: 4,1 pCt. af de anmeldte.

Cholerine	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret	p. M. af Befolkn.
gennemsnitlig aarlig 1882—1906	344	303	326	364	442	682	980	1568	1151	592	434	342	7529	22.19
1907—1911	293	204	236	281	323	463	570	1526	895	461	358	293	5901	13.05
1912	246	221	219	224	270	278	504	1079	540	379	337	277	4574	9.64
1913	220	222	220	248	338	431	490	563	541	363	334	244	4214	8.72
1914	220	241	230	279	307	383	809	1638	1203	413	341	262	6326	12.86
1915	238	187	173	199	256	316	349	343	420	301	269	285	3436	6.9
1916	260	179	171	180	246	204	273	678	618	379	348	245	3781	7.39

Anmeldelsernes Antal steg i August og var højest i 1ste Uge af September, da der anmeldtes 196 Tilfælde; en mindre Stigning indtraadte i tredie Uge af November (112 anmeldte Tilfælde). Mindst udbredt var Sygdommen i Marts, da der anmeldtes 171 Tilfælde.

Cholerine	Alle Aldersklasser				Aldersklassen 0—1 Aar				
	Anmeldte		Døde		Anmeldte		Døde		
	Ialt	aarlig p. M. af Befolkn.	Ialt	pCt. af anmeldte	Ialt	pCt. af alle anmeldte	Ialt	pCt. af anmeldte 0—1 Aar	pCt. af alle Kolerine Dødsfald
1882—1886	42943	31.5	2332	5.4	10249	23.9	2101	20.5	90.1
1887—1891	40464	26.3	2350	5.8	9606	23.7	2076	21.6	88.3
1892—1896	39367	23.8	2254	5.7	9741	24.7	2051	21.1	91.0
1897—1901	34878	19.5	2559	7.3	9241	26.5	2339	25.3	91.4
1902—1906	30570	14.5	2501	8.2	8853	29.0	2287	25.8	91.4
1907—1911	29505	13.0	2006	6.3	8189	27.4	1715	20.6	89.8
1912	4574	9.64	237	5.2	1209	26.4	202	16.2	85.2
1913	4214	8.72	243	5.7	1028	24.4	216	21.0	88.8
1914	6326	12.86	299	4.7	1636	25.9	265	15.5	88.6
1915	3436	6.89	156	4.5	816	23.8	133	16.3	85.2
1916	3781	7.39	154	4.1	924	24.4	129	12.9	83.7

Mortaliteten var ualmindelig lav: 30 for 100,000 Indb.

Letaliteten, 4,1 pCt., var lavere end nogensinde før iagttaget; nærmest kommer 1892 med en Letalitet af 4,3 pCt., derefter 1915 med 4,5 pCt. og 1914 med 4,7 pCt., dernæst 1911 med 5,0 pCt.

Dødsfaldene indtraf som sædvanligt for den allerstørste Del i den spæde Barnealder. Blandt 924 i denne Aldersklasse anmeldte Tilfælde indtraf 129 Dødsfald, ɔ: 12,9 pCt., forøvrigt en i Forhold til tidligere Aar meget lav Dødelighed. Blandt 1166 i Aldersklasserne mellem 1 og 15 Aar anmeldte Tilfælde forefaldt 14 Dødsfald, ɔ: 1,2 pCt. Af 1691 voksne Kolerinepatienter døde 11, d. e. 0,6 pCt.

Paa særlige Dødsattester for Børn under 1 Aar rettes fra Begyndelsen af 1913 Spørgsmaal til den attestudstedende Læge, om det afdøde Barn har faaet Bryst eller kunstig Ernæring og i saa Fald hvorlænge. Af Besvarelserne fremgaar, at af de 129 Kolerinedødsfald blandt Børn under 1 Aar indtraf 77 blandt ægtefødte Børn, af hvilke 16 havde faaet Brystnæring, 42 kunstig, 15 blandet Ernæring og for 4 findes Ernæringsmaaden ikke angivet. 52 Kolerinedødsfald indtraf blandt uægtefødte Børn under et Aar, af hvilke 4 havde faaet Brystnæring, 31 kunstig, 15 blandet Ernæring og for 2 Børn findes Ernæringsmaaden ikke angivet*).

Af 868 Dødsfald blandt ægtefødte Børn under et Aar opføres 77, af 425 Dødsfald blandt uægtefødte Børn 52 med Kolerine som Dødsaarsag.

I de fire Aar 1913—1916 indtraf tilsammen 4716 Dødsfald blandt Børn under et Aar. Af de i denne Alder døde Børn havde 1006 (21 pCt.) faaet Brystnæring og hos 103 af disse, ca. 10,2 pCt., var Dødsaarsagen Kolerine. 1953 (41 pCt.) havde faaet kunstig Næring, og hos 421 af dem, ca. 21,5 pCt., var Dødsaarsagen Kolerine. 815 (17,1 pCt.) havde faaet blandet Ernæring og hos 180 af disse, ɔ: 22,1 pCt. var Dødsaarsagen Kolerine. Om 824 Børn, som døde i første Leveaar (17,3 pCt. af samtlige døde i denne Aldersklasse) savnes Oplysning om Ernæringsmaaden; for 39 af disse, ɔ: 4,6 pCt., opgives Kolerine som Dødsaarsag.

2) *Tuberkulose.*

Af **Lungetuberkulose** (Tuberculosis pulmonum) anmeldtes i 1916 1234 Tilfælde eller 2,4 for hvert Tusinde Indbyggere, i Forhold til Folkemængden et højere Tal end i noget Aar siden 1908, da der anmeldtes 2,5 Tilfælde for hvert Tusinde Indbyggere.

Tilfældenes Fordeling paa Aldersklasserne afveg ikke i nogen paafaldende Grad fra den sædvanlige; dog var Aldersklassen under 5 Aar stærkere repræsenteret end iagttaget siden 1906.

Fordelingen mellem de to Køn viser ligesom i 1915 i Modsætning til tidligere Aar en Overvægt for Mandkønnet i Alderen 25—35 Aar, vistnok hovedsagelig en Følge af Garnisonens Forøgelse. Ogsaa i Alderen over 45 Aar var Mandkønnets større Tuberkulosesygelighed stærkt udtalt. Trods Mandkønnets Overvægt i de nævnte Aldersklasser fandtes i 1916 en omtrent ligelig Tilvækst i Anmeldelsernes samlede Antal i begge Køn.

De anmeldte Tilfældes Fordeling paa Byens Kvarterer har varieret en Del i Aarenes Løb. Flest Tilfælde anmeldtes i 1916 fra den gamle Bys ældre Del, nemlig 3,1 p. m. af Befolkningen, derefter følger St. Annæ vestre Kvarter og Blegdamskvarteret med 2,7, den gamle Bys yngre Del 2,5, Kristianshavn og Nørrebro 2,3, St. Annæ østre Kvarter og Vesterbro 2,2, Blaagaardskvarteret og Brønshøj 2,1, Østerbro og Sundby 1,9, Voldkvarteret 1,7, Gammelholm 1,6 og Valby, som havde de færreste Tilfælde, nemlig 1,4 paa 1000 Indbyggere.

*) De 49 Kolerinedødsfald blandt uægtefødte Børn under et Aar i 1915 var fordelte paa 3 Børn med Brystnæring, 27 med kunstig, 17 med blandet Ernæring og for 2 Børn var Ernæringsmaaden ikke angivet. I Aarsberetningen for 1915 er paa dette Sted indløbet en fejlagtig Opgivelse af disse Dødsfalds Fordeling.

Anmeldte Tilfælde af **Lunge- (og Strube-) Tuberkulose**		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derov.	ubek. Alder	Ialt	
$^{31}/_{12}$ 1905	M.	1	13	78	95	98	65	37	9	5	401	785
	K.	1	13	105	130	70	40	19	5	1	384	
1906	M.	13	33	155	234	176	118	72	23	10	834	1611
	K. . . .	14	60	205	224	140	72	33	25	4	777	
1907	M.	5	29	138	155	97	68	47	13	12	564	1091
	K.	3	38	139	183	75	44	22	14	9	527	
1908	M.	5	28	135	163	114	88	46	8	18	605	1124
	K.	2	41	130	167	67	54	16	19	23	519	
1909	M.	4	20	113	135	84	78	37	17	15	503	951
	K.	5	22	125	143	71	37	15	12	18	448	
1910	M.	3	13	113	119	85	56	23	7	»	419	831
	K.	9	33	122	140	60	23	14	9	2	412	
1911	M.	4	30	105	122	64	41	18	10	3	397	793
	K.	3	36	128	118	61	31	9	6	4	396	
1912	M.	6	34	123	110	74	52	23	3	1	424	831
	K.	4	34	105	135	60	39	15	12	1	407	
1913	M.	7	35	117	111	72	47	24	5	2	420	831
	K.	5	37	109	145	63	32	13	6	1	411	
1914	M.	6	22	135	124	66	39	19	9	»	420	785
	K.	7	36	99	120	57	25	12	9	»	365	
1915	M.	4	26	152	192	110	54	42	11	2	593	1017
	K.	4	25	130	139	64	38	13	11	»	424	
1916	M.	11	37	211	186	109	84	36	16	»	690	1234*
	K.	15	41	177	150	102	33	17	9	»	544	
Tilsammen	M.	69	320	1575	1746	1149	790	424	131	68	6272	11884
	K.	72	416	1574	1794	890	468	198	137	63	5612	
Begge Køn.		141	736	3149	3540	2019	1258	622	268	131	11884	

*) Der modtoges ialt 2254 Anmeldelser, af hvilke 169 først skete ved Indtrædelse af Dødsfald. 851 Anmeldelser elimineredes paa Grund af tidligere Anmeldelse.

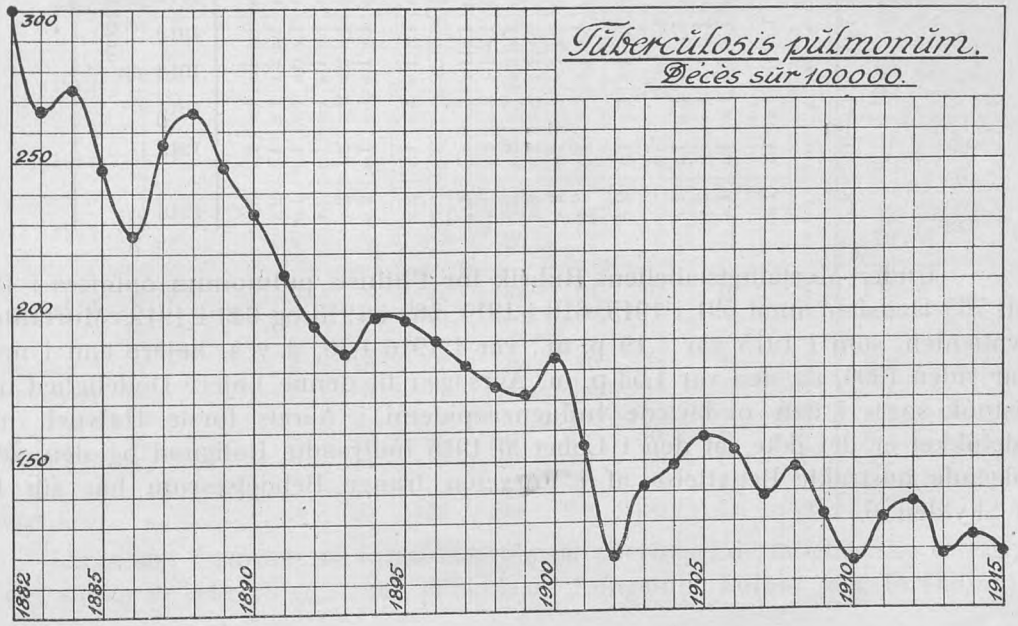

Anmeldte Tilfælde af Lunge- (og Strube-) Tuberkulose	Ialt anmeldte											Paa 1000 Indbyggere										
	31/12 1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	31/12 1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
I. Gl. Bys ældre Del	18	45	24	38	21	16	11	15	20	17	22	35	1.5	3.0	2.2	3.8	2.1	1.6	1.0	1.4	1.9	1.7	2.1	3.1
II. Gl. Bys yngre Del	35	84	53	52	36	34	25	22	38	29	33	44	1.5	4.0	2.6	2.6	1.9	1.9	1.5	1.3	2.1	1.7	1.9	2.5
III. Gammelholm	6	22	13	9	12	12	7	11	5	10	8	10	0.9	3.4	2.1	1.5	2.0	2.0	1.1	1.8	0.8	1.7	1.4	1.6
IV. St. Annæ Ø. Kvt.	12	26	14	25	7	11	14	13	12	15	13	19	1.2	2.7	1.5	2.8	0.8	1.2	1.7	1.6	1.4	1.8	1.6	2.2
V. St. Annæ V. Kvt.	63	100	63	83	64	61	46	46	65	62	59	72	2.4	4.0	2.6	3.6	2.8	2.5	1.9	1.9	2.7	2.5	2.3	2.7
VI. Kristianshavn	27	83	49	60	57	52	44	42	42	43	49	79	1.4	4.2	2.5	5.0	2.9	2.5	1.9	1.7	1.6	1.5	1.6	2.8
Indre By	161	360	216	267	197	186	147	149	182	176	184	259	1.6	3.3	2.4	3.0	2.3	2.1	1.6	1.6	1.9	1.8	1.9	2.5
VII. Voldkvarteret	59	118	79	90	52	56	52	54	53	48	59	24	1.4	2.8	1.9	2.1	1.2	1.3	1.3	1.2	1.1	1.4	1.7	1.7
VIII. Østerbro	85	216	139	122	117	101	98	112	112	73	112	133	1.3	3.9	2.4	2.0	1.9	1.7	1.6	1.8	1.7	1.1	1.7	1.9
IX. Blegdam	49	135	83	94	54	66	58	85	84	59	76	98	1.4	4.2	2.6	2.9	1.4	1.9	1.7	2.4	2.4	1.7	2.2	2.7
X. Nørrebro	87	173	129	106	110	86	99	106	75	88	98	131	2.1	3.8	2.7	2.1	2.1	1.6	1.9	2.0	1.4	1.6	1.8	2.8
XI. Blaagaard	103	145	108	86	93	69	68	65	71	66	82	77	2.8	4.1	3.1	2.5	2.7	1.9	1.9	1.8	1.9	1.8	2.3	2.1
XII. Vesterbro	149	275	180	185	172	151	151	137	129	137	157	169	2.2	4.0	2.6	2.6	2.3	2.0	2.0	1.8	1.7	1.8	2.0	2.3
Ydre By	532	1062	718	683	605	529	526	559	524	471	584	682	2.0	3.8	2.5	2.3	2.0	1.8	1.7	1.8	1.7	1.6	1.9	2.1
XIII. Valby	28	21	23	24	29	16	20	19	28	21	28	29	2.5	1.8	1.9	2.2	1.8	1.2	1.4	1.3	1.8	1.2	1.4	1.4
XIV. Brønshøj	12	36	35	36	26	17	22	31	33	28	28	45	0.9	2.5	2.2	1.5	0.9	1.2	1.7	1.7	1.4	1.3	2.1	2.1
XV. Sundby	45	111	79	95	84	71	68	68	53	80	81	91	1.5	3.4	2.3	2.7	2.3	1.9	1.8	1.7	1.3	1.9	1.8	1.9
Forstæder	85	168	137	155	139	104	110	118	114	129	137	165	1.5	2.9	2.2	2.1	2.1	1.5	1.6	1.6	1.6	1.6	1.5	1.9
Udb.*), Havn, Uden Bolig	7	24	20	19	10	12	10	5	11	9	112	128	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Hele Byen	785	1611	1091	1124	951	831	793	831	831	785	1017	1234	1.8	3.7	2.5	2.5	2.1	1.8	1.7	1.8	1.7	1.6	1.8	2.4

*) Tilfælde blandt udenbys boende opføres fra 1915 under denne Rubrik.

Under Mortalitetstabellens Rubrik for Phthisis pulmonum opførtes i 1916 ialt 765 Dødsfald mod 591 i 1915, 610 i 1914, 569 i 1913 og 643 i 1912. Mortalitetskvotienten, som i 1915 var 1,19 p. m., var i 1916 1,50, d. v. s. højere end i noget Aar siden 1906, da den var 1,53 p. m. Aarsagen til denne højere Dødelighed maa vistnok søges i den ondartede Influenzaepidemi i Aarets første Halvdel, men udelukket er det ikke, at den i Løbet af 1916 indtraadte Bolignød og den deraf følgende udstrakte Benyttelse af i Forvejen trange Beboelsesrum har sin Del af Skylden.

Døde af Lungetuberkulose	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde	Døde af Lungetuberkulose	p. M. af Befolkningen	pCt. af døde
1835—1839	3.62	13.67	1890—1894	2.05	9.90
1840—1844	3.44	13.00	1895—1899	1.83	10.32
1845—1849	3.37	12.08	1900—1904	1.49	9.10
1850—1854	3.04	11.83	1905—1909	1.46	9.38
1855—1859	2.96	11.33	1910—1914	1.25	8.91
1860—1864	3.07	12.05	1915	1.19	8.70
1865—1869	2.97	12.86	1916	1.50	9.86
1870—1874	3.42	14.31			
1875—1879	3.14	12.92			
1880—1884	2.89	12.40			
1885—1889	2.51	11.28			

Lungetuberkulosedødeligheden udgjorde i 1916 9,8 pCt. af den samlede Dødelighed, et Forholdstal, som er højere end for noget andet Aar siden 1906, da det var 9,95 pCt.

Døde af Lungetuberkulose i 1916.

Tilfældet første Gang anmeldt		0—5	5—15	15—25	25—35	35—45	45—55	55—65	65 og derover	Ialt	
31/12 1905	M.	»	»	1	1	1	1	»	1	5	8
	K.	»	»	»	»	1	1	1	»	3	
1906	M.	»	»	1	»	3	»	2	3	9	13
	K.	»	»	»	1	»	1	2	»	4	
1907	M.	»	»	»	3	2	1	»	2	8	10
	K.	»	»	»	1	»	1	»	»	2	
1908	M.	»	»	»	2	1	1	1	1	6	10
	K.	»	»	»	3	»	1	»	»	4	
1909	M.	»	»	»	4	3	1	»	»	8	10
	K.	»	»	»	1	1	»	»	»	2	
1910	M.	»	»	»	4	2	»	»	1	7	15
	K.	»	»	2	2	2	2	»	»	8	
1911	M.	»	»	»	»	4	1	2	1	8	19
	K.	»	»	»	6	3	»	2	»	11	
1912	M.	»	»	3	6	5	2	»	»	16	26
	K.	»	»	3	3	1	3	»	»	10	
1913	M.	»	»	4	6	3	3	1	3	20	40
	K.	»	»	5	7	5	3	»	»	20	
1914	M.	»	»	9	14	5	5	»	»	37	65
	K.	»	2	9	8	9	2	2	»	28	
1915	M.	»	1	14	17	21	7	7	5	72	132
	K.	»	2	18	25	7	6	1	1	60	
1916	M.	2	3	27	32	34	29	10	8	145	248
	K.	2	6	36	25	20	6	3	5	103	
Tilfældet ikke anmeldt	M.	6	6	7	12	20	13	21	17	102	169
	K.	8	3	13	7	5	13	7	11	67	
Tilsammen	M.	8	10	66	101	108	64	44	42	443	765
	K.	10	13	86	89	50	39	18	17	322	
Begge Køn		18	23	152	190	158	103	62	59	765	

Som det fremgaar af foranstaaende og efterfølgende tabellariske Oversigt, er det stadig et ikke ringe Antal Tilfælde af Lungetuberkulose, der forekommer

i Dødelighedsstatistiken, uden at der tidligere er sket Anmeldelse om de paagældende Patienters Sygdom. I Aarene 1911, 1912 og 1913 var de ikke anmeldte Tilfældes Antal 15 eller 14 pCt. af alle Dødsfald af Lungetuberkulose, i 1906, 1908, 1909 og 1914 var det 19 pCt., i 1910 og i 1915 naaede det til 20 pCt. I 1916 indtraf 23 pCt. af de indregistrerede Dødsfald af Lungesvindsot blandt ikke forud anmeldte Patienter, og dette Tal er hidtil kun overtruffet i 1907, da de ikke anmeldte Tilfældes Antal var oppe paa ca. 24 pCt. af Dødsfaldene.

Lungetuberkulose	Sygdoms-tilfælde	Døde af Lungetuberkulose										
		i 1906	i 1907	i 1908	i 1909	i 1910	i 1911	i 1912	i 1913	i 1914	i 1915	i 1916
Anmeldt $^{31}/_{12}$ 1905	785	181	64	47	31	21	12	12	10	5	2	8
Anmeldt i 1906	1611	359	208	104	57	33	39	29	21	19	9	13
Anmeldt i 1907	1091	»	193	154	63	38	23	19	13	13	6	10
Anmeldt i 1908	1124	»	»	227	139	67	44	26	19	9	10	10
Anmeldt i 1909	951	»	»	»	198	99	73	50	24	16	14	10
Anmeldt i 1910	831	»	»	»	»	176	136	83	36	22	16	15
Anmeldt i 1911	793	»	»	»	»	»	191	141	62	30	21	19
Anmeldt i 1912	831	»	»	»	»	»	»	191	121	68	38	26
Anmeldt i 1913	831	»	»	»	»	»	»	»	176	137	63	40
Anmeldt i 1914	785	»	»	»	»	»	»	»	»	175	130	65
Anmeldt i 1915	1017	»	»	»	»	»	»	»	»	»	156	132
Anmeldt i 1916	1234	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	248
Ialt anmeldte Tilfælde	11884	540	465	532	488	434	518	551	482	494	465	596
Ikke anmeldte Tilfælde	1284	120	144	126	105	107	92	92	87	116	126	169
Tilsammen	13168	660	609	658	593	541	610	643	569	610	591	765

Foruden 1284 Ftisisdødsfald, som siden Begyndelsen af 1906 er optagne paa Mortalitetstabellen, uden at de paagældende forinden havde været anmeldt som lidende af Tuberkulose i Lunger eller Strubehoved, er der, som det fremgaar af ovenstaaende Tabel, indtraadt tilsammen 5565 Dødsfald af Lungesvindsot blandt de fra 31. December 1905 til Udgangen af 1916 anmeldte Patienter, hvis Antal ialt er 11884. Men desuden maa man gaa ud fra, at et større eller mindre Antal af de resterende 6319, om hvilke Anmeldelse er modtaget, ligeledes er afgaaet ved Døden uden at være optaget i Mortalitetstabellens Tuberkuloserubrik, enten fordi de ere døde efter Bortflytning fra Hovedstaden eller fordi Dødsfaldet skyldes eller tilskrives en anden Aarsag end den tilstedeværende Tuberkulose.

Døde af **Lungetuberkulose**	Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø.-Kv.	St. Annæ V.-Kv.	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarter	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Udb. & Havnen	**Hele Staden**
1898	37	47	6	9	66	33	198	48	40	64	58	93	94	397	»	»	»	»	16	611
1899	26	52	9	14	63	29	193	45	36	57	66	73	112	389	»	»	»	»	24	606
1900	27	48	8	14	63	31	191	56	55	60	74	82	115	442	»	»	»	»	24	657
1901	23	55	6	14	51	28	177	43	34	58	63	64	113	375	6	14	»	20	13	585
1902	21	30	3	8	37	26	125	46	38	42	57	52	77	312	8	13	17	38	14	489
1903	22	33	7	8	53	25	148	47	42	51	75	66	72	353	10	16	31	57	30	588
1904	16	48	6	8	43	30	151	44	48	42	82	58	94	368	15	15	43	73	25	632
1905	9	49	8	9	53	22	150	42	53	59	90	68	100	412	17	15	47	79	31	671
1906	14	36	5	14	55	39	163	43	70	48	80	64	109	414	10	13	37	60	23	660
1907	8	33	8	6	58	37	150	36	71	47	66	57	88	365	19	16	39	74	20	609
1908	17	29	3	10	54	24	137	42	65	51	71	66	105	400	15	33	44	92	29	658
1909	11	21	9	8	44	32	125	23	60	32	74	62	120	371	16	17	45	78	19	593
1910	13	15	3	7	39	28	105	34	61	31	72	53	85	336	20	17	49	86	14	541
1911	11	33	2	4	41	29	120	38	67	53	68	60	90	376	16	19	55	90	24	610
1912	17	24	4	6	45	37	133	39	77	57	72	62	101	408	14	20	49	83	19	643
1913	9	19	5	9	34	30	106	26	56	49	88	56	95	370	10	15	48	73	20	569
1914	9	26	7	5	34	34	115	34	57	48	85	57	115	396	17	22	40	79	20	610
1915	17	27	8	5	41	36	134	35	55	43	79	52	79	343	26	23	43	92	22	591
1916	14	24	3	11	56	55	163	32	75	64	112	60	126	469	22	24	65	111	22	765

I Kristianshavnskvarteret, paa Nørrebro og i Sundbyerne var Dødsfaldene af Lungetuberkulose talrigere end i en længere forudgaaende Aarrække.

Af de 765 Dødsfald af Lungetuberkulose indtraf 186 i vedkommende Patienters Hjem, 397 paa Øresundshospitalet, 44 paa Kommunehospitalet, 45 paa St. Johannesstiftelse, 34 paa Almindeligt Hospital, 13 paa Bispebjerg Hospital, 11 paa Rigshospitatet, 9 paa Garnisonens Epidemisygehus, 4 paa St. Josephs Hospital, 5 paa Sundholms Sygehus og 14 spredte paa andre Hospitaler og Kliniker. 22 af de døde var ikke hjemmehørende i Københavns Kommune.

17 Patienter, der led af Lungetuberkulose, foranledigedes i Løbet af 1916 paa Grundlag af en af vedkommende Kredslæge foretagen Undersøgelse indlagt paa Hospital i Henhold til § 5 i Lov Nr. 55 af 1. April 1912. For 10 Børn i den skolepligtige Alder, som led af smittefarlig Lungetuberkulose, tog Sundhedskommissionen i Henhold til samme Lovs § 9 Bestemmelse om, at de ikke maatte søge Kommuneskolen, hvorefter de af Skoledirektionen henvistes til Kurskolen for tuberkuløse Børn.

Desinfektion for Lungetuberkulose aarlig	A_1. Desinf. i Sygdomstilfælde Lov. 14. IV. 5 Lov. 1. IV. 12	A_2. Desinf. efter Dødsfald Lov 11. V. 97 Lov 14. IV. 5 Lov 1. IV. 12	B. Desinf. for ubemidlede (Kommunal Bevilling)	C. Betalt Desinfekt. for privat Regn.
1891—1896 gnsnitl.	»	»	151	59
1897—1905 gnsnitl.	»	285	73	49
1906—1910 gnsnitl.	579	255	»	»
1911—1915 gnsnitl.	752	245	»	»
1916	857	247	»	»

Desinfektion for Lungetuberkulose besørgedes i 1104 Tilfælde, deraf 247 Desinfektioner efter Dødsfald, 857 Desinfektioner efter Bortflytning, Hospitalsindlæggelse o. s. v.

Paa Tuberkulose-Diagnosestationen (Øresundshospitalet) modtoges i 1916 2521 Prøver Opspyt til Undersøgelse paa Tuberkelbaciller. Undersøgelsen gav i 400 Tilfælde positivt, i 2121 Tilfælde negativt Resultat.

	Positivt Resultat	Negativt Resultat	Ialt
1901	118	263	381
1902	262	887	1149
1903	341	1267	1608
1904	325	1329	1654
1905	345	1462	1807
1906	396	1600	1996
1907	394	1746	2140
1908	428	1589	2017
1909	344	1820	2164
1910	378	1673	2051
1911	359	1820	2179
1912	402	1826	2228
1913	460	2077	2537
1914	391	1938	2329
1915	362	1900	2262
1916	400	2121	2521

Til Sammenligning vedføjes en Oversigt over Dødeligheden af Lungetuberkulose i en Del andre større Byer, men Oplysningerne i saa Henseende er for de sidste tre Aar endnu meget mangelfulde.

Døde af **Tub. pulm.** paa 100000 Indb.	1899 1903	1904- 1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
Rotterdam	148	133	129	121	114	111	103	105	—	—
København	154	143	132	118	131	136	118	124	119	150
Amsterdam	157	141	142	130	135	122	118	126	—	—
London	171	146	131	114	135	135	132	139	150	146
Hamborg	187	149	132	126	125	126	141	135	—	—
Berlin	214	195	179	176	168	168	185	165	—	—
Kristiania	239	229	196	183	182	185	162	174	162	—
München	285	250	229	205	193	189	205	207	—	—
Stockholm*)	241	224	241	233	196	225	211	302	—	—
Wien	359	299	271	249	266	237	237	—	—	—
Paris	399	383	358	366	341	332	318	—	—	—

Dødeligheden af **andre tuberkuløse Sygdomme** (Mortalitetstabellens Rubrik 27, 28, 29 og 31) var i 1916 højere end det foregaaende Aar og udgjorde ligesom i dette en Femtedel af Dødeligheden af samtlige tuberkuløse Sygdomme. Den samlede Dødelighed af tuberkuløse Sygdomme var i 1916 ligesom i 1908 1,88 af 1000 Indbyggere; i de mellemliggende Aar var den noget lavere. For Femaaret 1912—1916 var den tuberkuløse Mortalitet gennemsnitlig 1,62 p. m. mod 1,73 i Femaaret 1907—1911.

Dødsfald af **Tuberkulose**	Døde af Lungetuberkulose		Døde af andre tub. Sygd.		Døde af tub. Sygd. ialt	
	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.	i Femaaret	aarlig paa 1000 Indb.
1882—1886	3572	2.63	1211	0.89	4783	3.52
1887—1891	3743	2.44	1291	0.83	5034	3.27
1892—1896	3213	1.94	1419	0.86	4632	2.80
1897—1901	3084	1.73	1142	0.63	4226	2.36
1902—1906	3040	1.44	1091	0.53	4131	1.96
1907—1911	3011	1.34	892	0.39	3903	1.73
1912	643	1.36	197	0.42	840	1.77
1913	569	1.18	162	0.33	731	1.41
1914	610	1.24	150	0.30	760	1.55
1915	591	1.19	147	0.30	738	1.48
1916	765	1.50	194	0.38	959	1.88

Af de her omhandlede tuberkuløse Sygdomme er Meningitis den mest udbredte; i 1916 indtraadte 101 Dødsfald af denne Sygdom, deraf 10 blandt Børn under et Aar, 42 mellem 1 og 5 Aar, 34 mellem 5 og 15 Aar. Af Tuberculosis in aliis corporis partibus, Mortalitetstabellens Nr. 31, døde 59 Personer.

3) *Andre Sygdomme.*

Af **Kønssygdomme** (Gonorrhoea, Ulcus venereum, Syphilis) anmeldtes i 1916 et større Antal Tilfælde end det foregaaende Aar.

*) Fra og med 1908 er der for Stockholms Vedkommende sket en Ændring i Registreringsprincipet.

Af **Gonorré** anmeldtes 7342 Tilfælde, et højere Tal end i 1915, som hidtil var det Aar, som havde det største Antal anmeldte Tilfælde, nemlig 7220. I Forhold til Folkemængden var Tallet dog lidt lavere end det foregaaende Aar, nemlig 144 paa 10,000 Indbyggere mod 147 i 1915, men i intet Aar siden 1889, da der anmeldtes 148 Tilfælde af Gonorré paa 10,000 Indbyggere, har Gonorréen haft en saa stor Udbredelse som i 1915 og 1916; forud for 1889 var Antallet dog langt højere. Anmeldelsernes Fordeling paa Aarets Maaneder var i 1916 nogenlunde ligelig, dog med en pludselig Stigning i August; Antallet var lavest i Aarets sidste Maaned. Gonorréens noget forøgede Udbredelse i de sidste Aar maa uden Tvivl sættes i Forbindelse med Garnisonens Forøgelse ved Sikringsstyrkens Indkaldelse under den europæiske Krig.

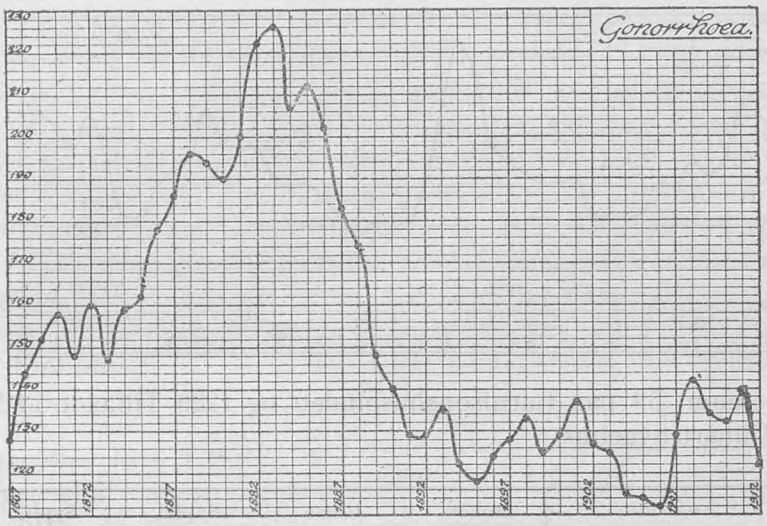

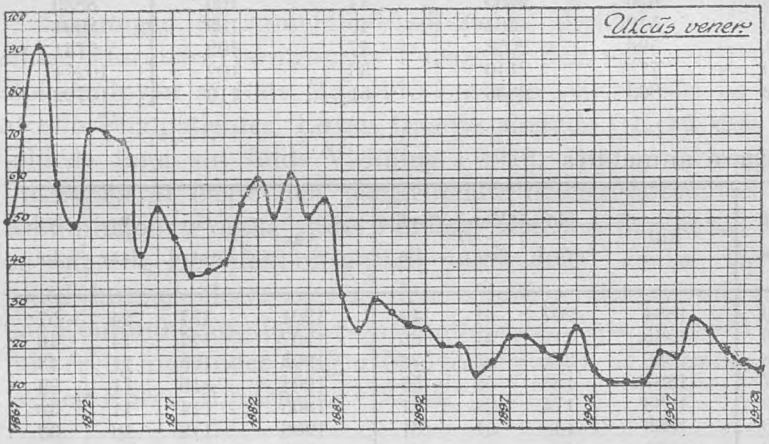

Af **veneriske Saar** anmeldtes 863 Tilfælde mod 779 i 1914. Antallet har været noget lavere i de nærmest forudgaaende Aar, men i 1909 anmeldtes 1034 Tilfælde og i tidligere Aar var Antallet ofte højere. I Forhold til Folkemængden er Antallet af veneriske Saar endnu i 1916 lavere end i Aarene fra 1908 til 1910 og i hele Aarrækken fra 1867 til 1894.

Af **Syfilis** anmeldtes 2498 Tilfælde mod 2275 Tilfælde i 1915, 2214 i 1914 og 1713 i 1913. Af de i 1916 anmeldte Syfilistilfælde faldt 2336 paa Rubriken Syphilis acquisita e coitu impuro, 111 paa Rubriken Syphilis congenita, medens 51 opføres som Syphilis insons. De fleste Tilfælde af Syph. acq. e c. i. anmeldtes i Oktober og November (henholdsvis 218 og 223 Anmeldelser), medens Juni Maaned havde de færreste Anmeldelser.

De anmeldte Tilfælde af Kønssygdomme var saaledes fordelte paa de to Køn, at der for Gonorré anmeldtes 4 Mænd (lidt derover) for hver anmeldt Kvinde, for erhvervet Syfilis omtrent 2 Mænd for hver anmeldt Kvinde. Forholdet var

for disse to Affektioners Vedkommende omtrent det samme som i de tre foregaaende Aar. For veneriske Saar anmeldtes i 1916 9 Mænd for hver anmeldt Kvinde, medens Forholdet i 1915, 1914 og 1913 var henholdsvis 13, 10 og 7 Mænd for hver anmeldt Kvinde.

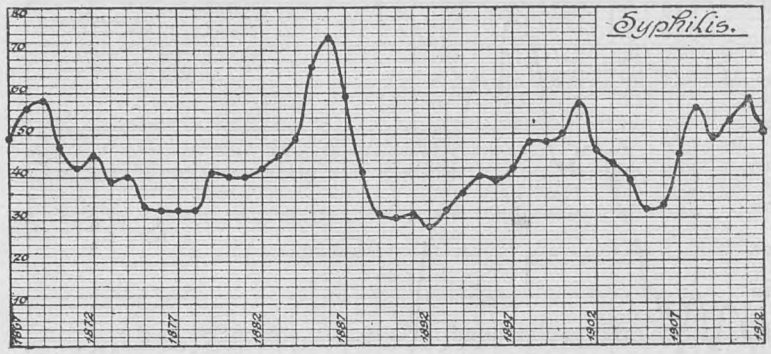

Paa Hospital behandledes i 1916 2584 Tilfælde af Gonorré, deraf 1023 paa Garnisonshospitalet, 235 Tilfælde af Ulcus venereum (53 paa Garnisonshospitalet) og 1226 Tilfælde af Syfilis, hvoraf 296 paa Militært Sygehus.

Anmeldte Tilfælde	Gonorrhoea	Ulcus vener.	Syph. acqvis.	Syph. insons	Syph. congen.	Ialt
1882—1886	29141	7575	7167	55	368	44306
1887—1891	23732	4317	5279	157	457	33936
1892—1896	20823	3045	5302	186	279	29635
1897—1901	23371	3685	7976	359	476	35867
1902—1906	25004	2733	7463	237	419	35856
1907—1911	30609	4466	11199	264	348	46886
1912	5786	670	2239	44	100	8839
1913	5860	518	1564	40	109	8091
1914	6931	596	2058	47	109	9741
1915	7220	779	2140	33	102	10274
1916	7342	863	2336	51	110	10702

Paa 10000 Indbyggere anmeldtes:

Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis	Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis	Aar	Gonorré	Ven. Saar	Syfilis
1867	128	50	49	1884	207	61	49	1901	137	24	57
1868	144	73	56	1885	212	51	66	1902	127	14	46
1869	152	92	58	1886	202	55	73	1903	125	11	43
1870	158	59	47	1887	183	32	59	1904	115	11	39
1871	148	49	42	1888	174	24	41	1905	114	11	32
1872	160	72	45	1889	148	31	31	1906	112	18	33
1873	147	71	39	1890	140	28	30	1907	129	17	45
1874	159	69	40	1891	129	25	31	1908	142	26	56
1875	162	42	33	1892	129	24	28	1909	134	23	49
1876	178	53	32	1893	135	20	32	1910	132	18	53
1877	186	46	32	1894	122	20	36	1911	140	15	58
1878	196	37	32	1895	118	13	40	1912	122	14	50
1879	194	38	41	1896	124	16	39	1913	121	11	35
1880	190	40	40	1897	128	22	42	1914	141	12	45
1881	200	54	40	1898	133	22	48	1915	147	16	46
1882	222	60	42	1899	125	19	48	1916	144	17	49
1883	226	51	45	1900	129	17	50				

Den gratis ambulatoriske Behandling af Kønssygdomme i Henhold til Loven af 30. Marts 1906 fungerede i 1916 ligesom i de seks foregaaende Aar efter den fra 1. Oktober 1909 indførte endelige Ordning (jvfr. Stadslægens Aarsberetning for 1909).

De ansatte Læger søgtes i Aarets Løb af 4840 nye Patienter, 3471 Mænd, 1318 Kvinder og 51 Børn, af hvilke 1517 ikke fandtes lidende af nogen Kønssygdom; af de øvrige 3323 behandlede led 1115 af Syfilis, deraf 380 med første Udbrud, 304 af veneriske Saar og 1904 af Gonorré. Af de af Syfilis angrebne var 566 Mænd og 528 Kvinder, veneriske Saar havde 283 Mænd og 21 Kvinder, for Gonorré behandledes 1540 Mænd og 356 Kvinder. Af Børn under 15 Aar behandledes 21 for Syphilis og 8 for Gonorré. Paa Hospital indlagdes fra samtlige Kliniker 627 Patienter. Af alle for Kønssygdomme behandlede og anmeldte Patienter har i 1916 31 pCt. (i 1915 ligeledes 31 pCt., i 1914 33 pCt.) søgt den her omhandlede offentlige Behandling, men som bekendt behandles Patienter med Kønssygdomme ogsaa vederlagsfrit paa Polikliniken for ubemidlede, Kommunehospitalets 4de Afdelings Konsultationsstue og Rigshospitalets Klinik for Hud- og Kønssygdomme.

I Følge Meddelelse fra Statens Serum Institut indsendtes der i 1916 fra København ialt 16035 Blodprøver til serodiagnostisk Undersøgelse for Syfilis (Wassermanns Reaktion).

Af **Fnat** (Scabies) anmeldtes 4651 Tilfælde, et Tal, som er langt højere end i noget tidligere Aar; nærmest kommer 1915, da der anmeldtes 3175 Tilfælde, derefter 1909 med 3007 Tilfælde. I Forhold til Folkemængden anmeldtes 9,1 Tilfælde paa 1000 Indbyggere (i 1909 6,7 p. m.).

Scabies Gennemsnitl.	Aarlig anmeldte Tilf.	paa 1000 Indbyggere
1882—1886	1020	3.7
1887—1891	917	3.0
1892—1896	798	2.4
1897—1901	646	1.8
1902—1906	933	2.2
1907—1911	2440	5.4
1912	2665	5.6
1913	2235	4.6
1914	2276	4.6
1915	3175	6.4
1916	4651	9.1

Antallet af anmeldte Tilfælde var højt i alle Aarets Maaneder, højest i November med 659 Tilfælde, lavest i September med 214 Tilfælde.

Stigningen af anmeldte Fnattilfælde skyldes sikkert foruden Garnisonens Forøgelse den ved Epidemiloven af 10de Maj 1915 indførte vederlagsfri og obligatoriske Behandling af alle Fnatpatienter. Loven traadte allerede i Kraft den 1ste Juli 1915, men udfoldede først sin fulde Virkning i 1916. Det er i Loven paalagt Sundhedskommissionen at paase den paagældende Bestemmelses Gennemførelse. Herom har Kommissionen ogsaa stillet Forslag, idet den har tænkt sig Fnatkuren knyttet til en offentlig Desinfektionsanstalt under dens Ledelse. Hertil har Magistraten ikke hidtil kunnet slutte sig, og den offentlige Behandling for Fnat foregaar endnu paa Kommunehospitalets Konsultationsstue, hvor Manglen paa tilstrækkelige Hjælpemidler og nu under Krigen Nødvendigheden af at spare paa Vand til Bade stadig lægger Kuren Hindringer i Vejen*.

Scabies	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt	pro Mille
1882—1906 ialt	2490	1905	2009	1777	1636	1423	1163	1253	1562	1984	2324	1966	21512	
Gennemsnitl. aarlig (25 Aar)	100	76	80	71	66	57	47	50	62	79	93	79	860	2.0
1907	120	90	138	98	74	73	80	123	95	160	139	138	1328	3.0
1908	195	181	224	178	196	182	157	152	206	223	264	196	2354	5.3
1909	325	236	285	250	207	200	189	249	221	303	381	216	3007	6.7
1910	421	255	268	250	187	153	151	195	236	230	283	274	2903	6.3
1911	304	272	223	189	197	156	177	145	219	223	268	234	2607	5.6
1912	317	244	242	192	223	210	182	203	205	240	233	174	2665	5.6
1913	232	157	168	203	194	130	137	131	125	275	283	190	2225	4.6
1914	245	210	195	173	160	180	88	168	157	205	271	229	2276	4.6
1915	295	265	228	239	223	187	197	248	315	219	335	424	3175	6.4
1916	488	320	354	302	355	272	293	376	214	525	659	543	4651	9.1

*) Jvfr. *Ehlers:* Erfaring over Fnatbehandling med Ung. hepatis sulphuris. Ugeskr. f. L. 1917, Nr. 25.

Af **Drankergalskab** (Delirium tremens) anmeldtes i 1916 438 Tilfælde og paa Mortalitetstabellen opføres 25 Dødsfald (alle Mænd i Alderen mellem 20 og 75 Aar) med denne Sygdom som Dødsaarsag.

Anmeldte Tilfælde af Delir. trem. 1882—1911, 1912, 1913, 1914, 1915 og 1916.															Døde i Femaaret	pCt. af anmeldte
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Hele Femaaret	aarlig p. 1000 Indb.		
1882—1886	110	111	112	97	134	130	134	124	117	135	128	126	1468	1.1	168	11.4
1887—1891	152	136	149	172	214	228	218	200	219	180	146	213	2227	1.5	177	7.9
1892—1896	194	135	162	193	207	201	233	198	177	195	209	209	2313	1.4	80	3.4
1897—1901	221	236	236	235	257	211	223	223	214	236	236	288	2816	1.6	135	4.8
1902—1906	240	272	311	312	274	331	261	274	242	235	278	275	3311	1.6	123	3.8
1907—1911	333	252	264	286	274	265	302	277	271	278	321	318	3439	1.5	203	5.9
1912	48	40	62	49	52	41	47	52	27	47	38	33	536	1.2	19	3.5
1913	28	28	29	40	36	38	28	30	34	48	29	36	404	0.8	20	5.0
1914	36	29	34	39	42	38	45	34	18	21	33	40	409	0,8	12	2.9
1915	49	13	26	28	34	23	35	36	25	27	27	27	350	0.7	9	2.6
1916	31	29	35	34	30	48	49	46	18	42	34	39	438	0.9	25	5.7

Foruden 25 Tilfælde af Delirium tremens har Mortalitetstabellen 40 Dødsfald under Rubriken Alcoholismus chronicus, deraf 32 Mænd og 8 Kvinder, af hvilke 1 Mand var over 65 Aar, 26 Mænd og 5 Kvinder mellem 35 og 65 Aar, 4 Mænd og 3 Kvinder mellem 25 og 35 og 1 Mand mellem 20 og 25 Aar. Endelig opføres under Rubriken Mors in ebrietate 2 Dødsfald, nemlig 1 Mand og 1 Kvinde mellem 35 og 45 Aar. Som umiddelbar Følge af Drikfældighed er der altsaa indtruffet 67 Dødsfald mod 32 i 1915, 55 i 1914, 62 i 1913 og 93 i 1912.

Kræft (Cancer — Tumores maligni) opføres i Mortalitetstabellen for 1916 med 801 Dødsfald mod 836 i 1915. Tallet er lavere end i 1912, 1914 og 1915, men højere end i noget andet Aar. I Forhold til Folketallet var Kræftdødsfaldenes Antal lavere end i de 4 nærmest forudgaaende Aar (1912—1915) og lavere end i 1910 og 1907, men højere end iagttaget i noget andet Aar end de nævnte. Paa 100,000 Indbyggere faldt i 1916 157 Dødsfald, i 1915 og 1914 168, i 1913 164, i 1912 172 og i 1911 155.

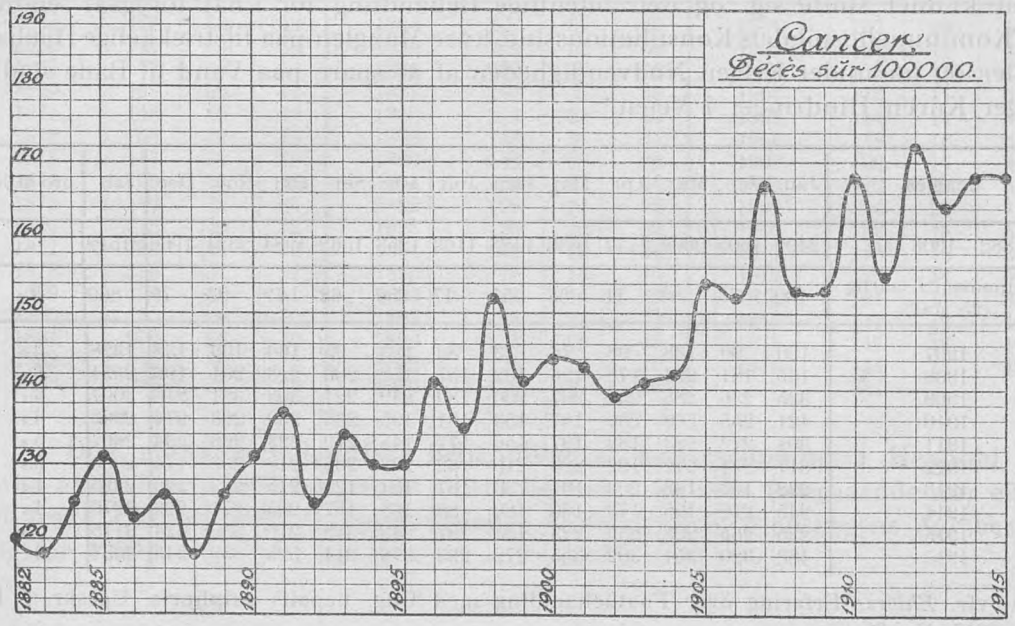

Døde af Kræft 1882—1911, 1912, 1913, 1914, 1915 og 1916.

Cancer	ventric.	uteri	mammæ	in al. cp. ptb.	Tilsammen
1882—1886	633	247	96	711	1687
1887—1891	702	228	105	930	1965
1892—1896	725	267	108	1092	2192
1897—1901	825	292	140	1302	2559
1902—1906	1028	374	170	1510	3082
1907—1911	1108	417	192	1876	3593
30 Aar Gennemsnitlig aarlig	167	61	27	247	503
1912	243	88	48	437	816
1913	231	78	53	430	792
1914	229	84	58	456	827
1915	233	93	55	455	836
1916	236	90	48	427	801

Fordelte paa de fire Kræftrubriker var Tallene gennemgaaende lavere end i de nærmest forudgaaende Aar, og dette gælder navnlig for den Rubrik, som omfatter Cancer in aliis corporis partibus.

Dødsfald af Cancer	Gennemsnitlig aarlig	Paa 100,000 Indbyggere døde:					
		af Canc. ventr.	af Canc. uteri	af Canc. mammæ	af Canc. in al. cp. pt.	af Cancer Ialt	af Cancer udenbys fradragne
1882—1886	337	45	17	6	55	123	115
1887—1891	393	45	17	6	59	127	118
1892—1896	438	45	16	6	65	132	122
1897—1901	512	46	17	8	72	143	132
1902—1906	616	47	18	8	73	146	133
1907—1911	719	49	18	9	82	159	142
1912	816	51	19	10	92	172	151
1913	792	48	16	11	89	164	142
1914	827	47	17	11	93	168	153
1915	836	47	19	11	91	168	150
1916	801	46	18	9	84	157	141

I Femaaret 1912—16 var Kræftdødsfaldenes Antal gennemsnitlig 166 paa 100,000 Indbyggere mod 159 i Femaaret 1977—1911.

Naar de udenbys boende fradrages, var Kræftdødsfaldenes Antal i 1916 141 paa 100,000 mod 150 i 1915, i Femaaret 1912—1916 gennemsnitlig 147 mod 142 i Femaaret 1907—1911.

Som eftervist i tidligere Aarsberetninger skyldes Kræftdødsfaldenes Tiltagen i København næsten udelukkende et forøget Antal Dødsfald af den Kræftform, som opføres under Rubriken Cancer in aliis corporis partibus. Forøgelsen skyldes tildels de udenbys boende, idet det har vist sig, at det fortrinsvis er Kræftpatienter med denne Sygdomsform, som ty til Hovedstaden for at søge Hjælp mod Sygdommen.

I Aarene 1912—1916 døde 271, d. e. 60 pCt., af de i København afdøde 451 udenbys boende Kræftpatienter af Cancer in al. cp. pt., medens i samme Tidsrum 1924 at 3621, d. e. 52 pCt. af Dødsfaldene blandt indenbys boende Kræftpatienter, opføres under denne Diagnose.

Dødsfald af Kræft blandt udenbys boende 1907—16.

Cancer	ventric.	uteri	mammæ	in al. cp. pt.	Tilsammen
1907	28	7	2	40	77
1908	18	9	1	53	81
1909	24	3	1	50	78
1910	24	8	2	42	76
1911	24	8	2	51	85
1907—11	118	35	8	236	397
1912	26	8	4	66	104
1913	28	9	7	63	107
1914	17	7	4	46	74
1915	18	8	5	56	87
1916	26	7	6	40	79
1912—16	115	39	26	271	451

Samtlige Kræftdødsfalds Fordeling paa Aldersklasserne 1882—1916 fremgaar af de efterfølgende Tabeller.

Cancer ventriculi.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	5	326	1753	1829	3913
1907	»	»	16	101	107	224
1908	»	»	19	92	102	213
1909	»	»	12	93	99	204
1910	»	1	22	114	100	237
1911	»	»	12	116	102	230
1912	»	1	10	112	120	243
1913	»	»	16	97	118	231
1914	»	3	11	106	109	229
1915	»	»	11	99	123	233
1916	»	»	16	111	109	236
Ialt . .	»	10	471	2794	2818	6193

Cancer uteri

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	3	413	740	252	1408
1907	»	1	21	51	17	90
1908	»	»	18	52	13	83
1909	»	»	26	40	11	77
1910	»	1	23	46	17	87
1911	»	»	12	56	12	80
1912	»	»	26	45	17	88
1913	»	»	17	45	16	78
1914	»	»	23	42	19	84
1915	»	»	24	55	14	93
1916	»	1	15	54	20	90
Ialt . .	»	6	558	1226	408	2258

Cancer mammæ.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	»	»	71	312	236	619
1907	»	»	10	24	9	43
1908	»	»	4	21	5	30
1909	»	»	5	25	11	41
1910	»	»	7	20	15	42
1911	»	»	5	19	12	36
1912	»	»	10	22	16	48
1913	»	»	8	28	17	53
1914	»	1	10	24	23	58
1915	»	1	9	30	15	55
1916	»	»	3	28	17	48
Ialt . .	»	2	142	553	376	1073

Cancer in aliis corporis partibus.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	78	106	645	2498	2218	5545
1907	2	4	43	166	162	377
1908	5	6	33	160	150	354
1909	4	8	48	164	142	366
1910	8	5	40	188	163	404
1911	3	3	36	183	150	375
1912	3	2	46	203	183	437
1913	4	6	52	204	164	430
1914	2	4	52	209	189	456
1915	7	2	46	203	197	455
1916	7	5	42	192	171	427
Ialt . .	123	151	1083	4370	3889	9626

Alle Cancerdødsfald.

Dødsfald	0—15	15—25	25—45	45—65	over 65	Tilsammen
1882—1906	78	114	1455	5303	4535	11485
1907	2	5	90	342	295	734
1908	5	6	74	325	270	680
1909	4	8	91	322	263	688
1910	8	7	92	368	295	770
1911	3	3	65	374	276	721
1912	3	3	92	382	336	816
1913	4	6	93	374	315	792
1914	2	8	96	381	340	827
1915	7	3	90	387	349	836
1916	7	6	76	385	317	801
Ialt . .	123	169	2314	8943	7591	19150

Af alle Kræftdødsfald indtræffer henimod 47 pCt. i Alderen mellem 45 og 65 Aar, henimod 40 pCt. i Alderen over 65 Aar. De fleste Dødsfald af Cancer ventriculi indtræffer i Alderen over 65 Aar (1882—1916: 45,5 pCt.), men næsten lige saa mange (i det nævnte Tidsrum 45,1 pCt.) falder paa Alderen mellem 45 og 65 Aar. Dødsfald af Cancer uteri og Cancer mammæ indtræder hyppigst, henholdsvis 54 og 51 pCt., i Alderen 45—65 Aar. Cancer in aliis corporis partibus optræder i alle Aldere; 3 pCt. af Dødsfaldene indtraf i Alderen under 25 Aar.

Som det ses af nedenstaaende Sammenstilling, er Oplysningerne fra Udlandets Byer for Tiden for ufuldstændige eller indløbe for sent til at muliggøre en Sammenligning.

Døde af **Cancer** paa 100000 Indb.	1903—1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
Rotterdam	94	85	87	93	109	101	98	104	—	—
London.....	102	106	95	94	105	111	115	116	116	118
Hamburg.....	107	110	104	108	105	105	111	—	—	—
Amsterdam	109	117	117	126	118	127	122	122	—	—
Stockholm	107	128	125	124	102	131	136	141	—	—
Berlin	112	105	112	111	121	112	128	122	—	—
Kristiania.....	109	102	101	93	101	110	111	111	100	—
København	151	153	153	168	155	172	164	168	168	157

Sukkersyge (Diabetes mellitus) medførte i 1916 103 Dødsfald.

Dødsfald af Diabetes i Aarene 1901—1916.

Aar	0—15 Aar	15—65 Aar		Over 65 Aar		Ialt	Paa 100000 Indb. døde
		M.	K.	M.	K.		
1901	2	23	13	12	3	53	13.9
1902	»	21	13	4	8	46	11.2
1903	2	20	17	10	6	55	13.2
1904	2	21	14	8	8	53	12.5
1905	1	30	21	10	8	70	16.5
1901—1905 gennemsnitl.	1	23	16	9	7	55	13.5
1906	2	23	19	10	12	66	15.3
1907	2	33	22	16	5	78	17.7
1908	1	17	12	10	10	50	11.2
1909	4	14	23	9	9	59	13.1
1910	4	28	22	10	12	76	16.6
1906—1910 gennemsnitl.	3	23	20	11	9	66	14.8
1911	3	25	25	13	9	75	16.2
1912	3	23	24	12	17	79	16.7
1913	3	28	32	15	15	93	19.0
1914	5	36	22	10	16	89	18.1
1915	9	28	21	9	15	82	16.5
1911—1915 gennemsnitl.	9	28	25	12	14	88	17.3
1916	7	34	27	14	21	103	20.2
1901—1916 tilsammen	50	404	327	172	174	1127	

4) *Sygdomme i Garnisonen.*

Ifølge velvillig Meddelelse fra Hærens Lægekorps viste Antallet af epidemiske Sygdomstilfælde indenfor Garnisonen i 1916 ikke fremtrædende Afvigelser fra tilsvarende Forhold i 1915. Sundhedstilstanden var ret god.

Antallet af de fra Garnisonssygehuset udskrevne Tilfælde var følgende: *Influenza* optraadte i 157 Tilfælde, der fordelte sig med 143 Tilfælde for Hærens Vedkommende og 14 for Søværnets. *Faaresyge* optraadte med 509 Tilfælde (486 i Hæren, 23 i Søværnet). *Krupøs Lungebetændelse* med 121 Tilfælde (120 i Hæren, 1 i Søværnet). For *Difteri* behandledes 35 Mand i Hæren, 15 i Flaaden, for *Rosen* 32 Mand i Hæren, 4 i Flaaden. *Rheumatisk Feber* optraadte i 59 Tilfælde, hvoraf 58 i Hæren. For *tyfoid Feber* behandledes 7 Mand, deraf 5 i Hæren, og af disse 1 under Diagnosen *Paratyfus*. *Skarlagensfeber* forekom 65 Gange, *Mæslinger* 37 Gange, *Rødlinger* 90 Gange og *Variceller* 2 Gange. Der optraadte 10 Tilfælde af *Cerebrospinalmeningitis*, alle i Hæren. Under Diagnosen *Dysenteri* opføres 2 Tilfælde, et i Hæren og et i Flaaden.

Antallet af veneriske Sygdomstilfælde var i Hæren: 779 *Gonorré*, 181 *Syfilis*, 109 *Recidiv* af Syfilis og 35 *venerisk Saar*. I Søværnet behandledes ifølge Meddelelse fra Marinehospitalet 336 for *Gonorré*, 62 for *Syfilis* og 20 for *venerisk Saar*.

BEFOLKNINGSFORHOLD.

Folketal.

For 1915 beregnedes Hovedstadens Middelfolketal til 498000 Indbyggere og for 1916 kan Indbyggerantallet med Tillæg af den sædvanlige Gennemsnitstilvækst indtil Aarets Midte anslaas til et Middeltal af 511000 Indbyggere.

	Gennemsnitlig aarlig							
	Antal Fødsler	p. M.	Antal Dødsfald	p. M.	Fødsels-Overskud	p. M.	Indvandrings Overskud	Samlet Tilvækst aarlig
1882—1886	10282	37.7	6183	22.7	4098	15.0	3902	8000
1887—1891	10680	34.7	6791	22.1	3889	12.6	1911	5800
1892—1896	10247	30.9	6325	19.1	3922	11.8	278	4200
1897—1901	10260	28.7	6379	17.9	3880	10.9	4330 (831*)	8200
1902—1906	12053	28.6	6584	15.6	5469	13.0	4731 (262*)	10200
1907—1911	12178	27.0	6775	15.6	5403	12.0	1197	5600
1912	11836	25.0	6616	14.0	5220	11.0	3280	8500
1913	11683	24.2	6492	13.3	5191	10.7	4309	9500
1914	11546	23.5	6891	14.0	4655	9.5	4345	9000
1915	11443	23.0	6795	13.6	4648	9.3	1352	6000
1916	12072	23.6	7768	15.2	4304	8.4	8696	13000

Fødselshyppigheden, som i en længere Aarrække har været stærkt aftagende, var i 1916 23,6 p. M., hvilket er et højere Forholdstal end i 1915 og 1914, da det var henholdsvis 23,0 og 23,5 p. M. Fødselsoverskudet er fremdeles dalende, men Indvandringsoverskudet er højere end iagttaget i en længere Aarrække.

Fordeling af 1000 Beboere paa Byens Kvarterer.

	1882	1895	1902	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
I. Gl. Bys ældre Del..	124	46	33	25	22	22	22	22	22	22	21	21	20
II. Gl. Bys yngre Del..	114	95	65	47	45	43	40	37	36	35	35	34	33
III. Gammelholm	33	23	17	14	13	13	13	13	13	13	12	12	12
IV. St. Annæ øster Kv..	63	32	25	21	20	20	19	17	17	17	17	17	17
V. St. Annæ vester Kv.	119	91	71	56	51	51	54	50	51	20	49	51	51
VI. Kristianshavn	67	60	49	45	45	44	46	50	52	54	57	63	67
Indre By	520	347	260	208	197	193	194	190	191	191	191	198	200
VII. Voldkvarteret	102	127	109	95	94	93	92	92	90	89	88	86	85
VIII. Østerbro	43	70	94	132	135	136	133	134	134	135	135	134	135
IX. Blegdam	51	102	88	73	72	72	76	75	75	74	72	70	69
X. Ydre Nørrebro	55	72	84	109	115	115	113	115	114	114	113	111	111
XI. Blaagaard	118	110	92	80	79	78	78	77	77	76	75	73	72
XII. Vesterbro	110	170	164	160	162	164	161	162	162	161	159	154	151
Ydre By	479	651	631	649	657	658	653	655	653	649	642	629	622
XIII. Valby	»	»	21	28	29	29	30	30	30	32	35	39	40
XIV. Brønshøj.....	»	«	27	36	36	38	39	40	40	41	42	43	44
XV. Sundby.....	»	»	59	77	79	80	82	81	83	85	88	89	90
Forstæder	»	»	107	141	144	147	151	151	154	158	165	171	174
Havn og Red	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4

*) Tallene i Parentes angiver den aarlige Befolkningsforøgelse, naar Indlemmelserne fraregnes.

Tilvæksten holder sig, som foranstaaende Tabel udviser, fortrinsvis til Kristianshavn og de i 1901 og 1902 nyindlemmede Bydele. Andre Bidrag til Belysning af Befolkningens i Aarenes Løb skiftende Fordeling over Byens forskellige Kvarterer findes i nedenstaaende Tabel.

	Befolkningstæthed								
	Areal ha	Beboere pr. ha 1906	m² pr. Indbygger 1906	Beboere pr. ha 1914	m² pr. Indbygger 1914	Beboere pr. ha 1915	m² pr. Indbygger 1915	Beboere pr. ha 1916	m² pr. Indbygger 1916
I. Gl. Bys ældre Del..	28	404	25	375	27	368	27	372	27
II. Gl. Bys yngre Del .	88	241	41	194	52	193	52	195	52
III. Gammelholm	17	382	26	353	28	347	29	353	28
IV St. Annæ øster Kv..	44	216	46	191	52	191	52	195	51
V. St. Annæ vester Kv.	66	382	26	368	27	386	26	394	25
VI. Kristianshavn	419	47	213	67	149	75	133	82	123
Indre By	662	141	74	142	70	149	67	157	65
VII. Voldkvarteret.....	337	124	79	129	77	127	79	128	78
VIII. Østerbro	502	112	82	132	76	133	75	137	73
IX. Blegdam	138	233	40	258	39	254	39	255	39
X. Ydre Nørrebro....	342	135	66	162	61	162	62	165	61
XI. Blaagaard	83	422	23	441	23	437	23	442	25
XII. Vesterbro	281	242	38	277	36	273	38	276	36
Ydre By	1682	166	56	188	53	187	54	189	53
XIII. Valby.....	1155	10	845	15	672	17	596	18	563
XIV. Brønshøj	2034	7	1111	10	987	10	955	11	912
XV. Sundby	1400	23	373	31	324	32	315	33	304
Forstæder	4589	15	665	18	567	19	540	19	516
Hele Byen	6933	63	151	71	141	71	139	73	135

Indtil 1910 bemærkedes en gradvis Aftagen af Befolkningen i den indre By, men denne er siden da afløst af en mindre Tilvækst, hvilket navnlig skyldes den Omstændighed, at nye Arealer paa Kristianshavn ere inddragne til Bebyggelse. Tilvæksten falder dog hovedsagelig paa de indlemmede Distrikter og blandt disse navnlig paa Sundbyerne.

Tildels paa Grund af de abnorme Forhold, som Verdenskrigen har medført, er der i Løbet af 1916 indtraadt en følelig Mangel paa Boliger, som ikke kan blive uden Følger for Befolkningens Sundhedstilstand. Efterat Byggevirksomheden i Aarene fra 1899 til 1906 havde medført en Overproduktion af Beboelseslejligheder, som ifølge de fra Stadens statistiske Kontor foreliggende Oplysninger i sidstnævnte Aar havde naaet sit Højdepunkt, idet der da fandtes 9327 ledige Lejligheder, fulgte derefter en Stilstand, som i betænkelig Grad reducerede de ledige Lejligheders Antal. Byggevirksomheden kunde paa Grund af den med Krigen følgende Fordyrelse af alle Byggematerialier ikke atter komme i Gang og Følgen var, at der ved Oktober Flyttedag 1916 kun fandtes 50 ledige Lejligheder i København, og naar herfra drages de med Forretningslokaler forbundne Lejligheder, fandtes i hele Byen kun 18 ledige Beboelseslejligheder. Denne Bolignød medførte vidtgaaende kommunale Foranstaltninger, næstefter Indflytning af Husvilde i de kommunale Stiftelser, Almindeligt Hospital, St. Johannes Stiftelsen, Øresundsvejens Husvildeafdeling og Sundholms Kvindeafdeling, Benyttelse af 8 Kommuneskoler til samme Øjemed, endelig da disse og lignende Forholdsregler viste sig utilstrækkelige, Opførelse af 6 Barakker for Husvilde ved Sundholm. Samtidig paaskyndedes saa vidt muligt de allerede iværksatte Byggeforetagender og nye planlagdes med kommunal Støtte.

Nedenstaaende maanedsvis ordnede Oversigt over Ægteskaber og Fødsler i 1916 er udarbeidet efter de fra Sognene til Stadslægekontoret indsendte ugentlige Opgørelser. Tallene kunne ikke stemme med den fra Statens statistiske Departement modtagne endelige Aarsopgørelse, hvis Resultat er benyttet i nærværende Aarsberetning. De korrigerede Tal findes vedføjede paa Oversigtstabellens Fod.

1916	Ægteskaber		Levendefødte														Dødfødte				
			Mandkøn				Kvindekøn				Ægtef.		Uægtef.		Tilsammen		Ægte		Uæg.		
	Ialt	pr. Dag	ægte	uægte	Ialt	pr. Dag	ægte	uægte	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Ialt	pr. Dag	Drenge	Piger	Drenge	Piger	Tilsammen
Januar	230	7.4	367	160	527	17.0	318	134	452	14.6	685	22.1	294	9.5	979	31.6	11	8	5	5	29
Februar ...	283	9.8	365	137	502	17.3	332	147	479	16.5	697	24.0	284	9.8	981	33.8	12	13	5	4	34
Marts	309	10.0	430	148	578	18.6	354	148	502	16.2	784	25.3	296	9.5	1080	34.8	8	4	4	4	20
April	384	9.5	405	173	578	19.3	369	155	524	17.5	774	25.5	328	10.9	1102	36.7	12	4	7	4	27
Maj	665	21.5	372	163	535	17.3	369	123	492	15.9	741	23.9	286	9.2	1027	33.1	6	9	2	6	23
Juni.....	352	11.7	337	144	481	16.0	322	123	445	14.8	659	22.0	267	8.9	926	30.9	12	9	3	6	30
Juli	320	10.3	352	143	495	16.0	351	152	503	16.2	703	22.7	295	9.5	998	32.2	7	9	4	4	24
August	327	10.5	354	134	488	15.9	342	134	476	15.4	696	22.5	268	8.6	964	31.1	13	15	3	»	31
September .	301	10.0	365	142	507	16.9	331	149	480	16.0	696	23.2	291	9.7	987	32.9	9	3	4	2	18
Oktober ...	465	15.0	398	126	524	16.9	297	132	429	13.8	695	22.4	258	8.3	953	30.7	12	9	7	2	30
November .	571	19.0	315	136	451	15.0	336	124	460	15.3	651	21.7	260	8.7	911	30.4	10	8	8	7	33
December .	458	14.8	372	132	504	16.3	313	115	428	13.8	685	22.1	247	8.0	932	30.1	8	12	8	4	32
Hele Aaret.	4665	12.2	4432	1738	6170	16.9	4034	1636	5670	15.5	8466	23.1	3374	9.2	11840	32.3	120	103	60	48	331
Korrigeret .	4829	13.2	4530	1744	6274	17.1	4203	1595	5798	15.8	8733	23.9	3339	9.1	12072	33.0	114	101	64	46	325

Ægteskaber.

Ægteskabernes Antal var i 1916 ialt 4829, ɔ: 9,4 pro mille af Befolkningen. 4021 Par blev kirkelig viede og 808 eller 16,7 pCt. af det samlede Antal borgerlig viede. Antallet af borgerlige Ægteskaber er i 1916 lavere end i noget af de 9 Aar fra 1907 til 1915.

Ægteskaber	Kirkeviede Par aarlig	Borgerlig viede Par		Ialt Antal Ægteskaber aarlig	Paa 1000 Indbyggere aarlig
		aarlig	i pCt. af alle Ægteskaber		
1882—1886	2639	77	2.8	2716	10.0
1887—1891	2415	243	9.1	2658	8.0
1892—1896	2398	237	9.0	2635	8.1
1897—1901	2912	207	6.6	3119	8.7
1902—1906	2977	499	14.4	3476	8.2
1907—1911	3176	812	21.6	3989	8.8
1912	3542	847	19.3	4389	9.3
1913	3407	881	20.5	4288	8.9
1914	3708	829	18.3	4537	9.2
1915	3674	784	17.6	4458	8.9
1916	4021	808	16.7	4829	9.4

Fødsler.

Fødslernes Antal (levendefødte Børn) opgives fra Statens statistiske Departement for 1916 til 12072, deraf 3339 udenfor Ægteskab. Af de uægtefødte Børn fødtes 2228 paa Rigshospitalets Fødeafdelinger, 1111 udenfor disse.

Antal Fødsler gennemsnitlig aarlig	Levendefødte Børn				Deraf udenfor Ægteskab			
	M.	K.	Begge Køn	paa 1000 Indb.	M.	K.	Begge Køn	paa 100 levendef.
1882—1886	5257	5025	10282	37.7	1044	998	2042	19.9
1887—1891	5479	5202	10681	34.7	1061	1022	2083	19.5
1892—1896	5224	5023	10247	30.9	1167	1081	2248	21.9
1897—1901	5330	5131	10461	29.3	1262	1212	2474	23.7
1902—1906	6184	5879	12063	28.6	1492	1411	2903	24.1
1907—1911	6255	5931	12186	27.0	1653	1532	3185	26.1
1912	6042	5794	11836	25.0	1623	1581	3204	27.1
1913	5928	5755	11683	24.2	1612	1639	3251	27.8
1914	5878	5668	11546	23.5	1668	1584	3252	28.2
1915	5865	5578	11443	23.0	1643	1508	3151	27.5
1916	6274	5798	12072	23.6	1744	1595	3339	27.6

Fødslernes Antal i Forhold til Folkemængden var 23,6 paa 1000 Indbyggere, et Tal, som er højere end i 1915 og 1914, men lavere end i noget andet tidligere Aar. Gennemsnittet for de fem Aar fra 1912—1916 er 23,9 pro mille, medens Gennemsnittet for 1907—1911 var 27,0 p. m. Fødselshyppigheden synes, efter hurtig Aftagen i en lang Aarrække, siden 1914 at være naaet til foreløbig Stilstand. Som bekendt er denne Nedgang i Fødslernes Antal et i Nutiden almindeligt Symptom, i alt Fald i Vest- og Mellemeuropas større Byer, og blandt disse har København ingenlunde den laveste Fødselshyppighed. Under Verdenskrigen har af de neutrale Landes Byer i Følge de ganske summariske ugentlige Beretninger Rotterdam i 1916 den højeste Natalitet, nemlig 25,8 p. m., derefter kommer Amsterdam med 23,0, Kristiania med 21,1 og Stockholm med 17,0 Fødsler paa 1000 Indbyggere. Af de krigsførende Landes Byer har London i Følge de officielle engelske »Quarterly Returns« endnu i 1916 en Natalitet af 23,5 (høiere end i 1915, da den var 22,5). Af de tyske Byer opgives Fødselshyppigheden højest for Breslau til 17,7 p. m., Köln 15,9, Berlin 12,2, München 12,1, Dresden 11,4, Leipzig 11,0, Frankfurt a. M. 10,7 og Hamburg 10,6 p. m. Lavere staar som sædvanlig Paris med kun 9,8 Fødsler for 1000 Indbyggere.

Af 100 levende fødte Børn var i 1916 27,6 fødte udenfor Ægteskab. Procentantallet af uægtefødte var omtrent som i 1915, men lavere end i 1913 og 1914. Gennemsnittet for Aarene 1912—16 er 27,6 pCt., hvilket er højere end i nogen tidligere Femaarsperiode. Ved denne Stigning, fra 19,5 pCt. i Aarene 1887—91 til 27,6 pCt. i Aarene 1912—16, spiller uden Tvivl forøget Benyttelse af Fødselsstiftelsen af Fødende, som har Hjemsted udenfor Byen, en væsentlig Rolle. Et lavere Forholdstal opgives fra de fleste af Udlandets større Byer, men saadanne foreligger ikke for Aarene 1915 og 1916.

Som det fremgaar af efterfølgende Oversigt, har der vist sig en betydelig Opgang i Fødslernes Antal paa Kristianshavn, hvor mange yngre Familier er tilflyttede, navnlig i Kvarteret ved Kalvebod Brygge; en følelig Opgang findes ogsaa

i Blegdamskvarteret, Valby og Brønshøj, medens Fødselshyppigheden i de øvrige Kvarterer ikke er undergaaet synderlig Forandring, dog med Undtagelse af St. Annæ vestre Kvarter, hvor der er en ret betydelig Nedgang.

Antal af **Fødsler** paa 1000 Indbyggere		Gl. By ældre Del	Gl. By yngre Del	Gammelholm	St. Annæ Ø. Kv.	St. Annæ V. Kv.	Kristianshavn	Indre By	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	Ydre By	Valby	Brønshøj	Sundby	Forstæder
Gennemsnitlig aarlig	1887	16.9	20.5	19.2	12.8	29.7	34.1	23.4	23.6	29.4	40.9	40.1	38.9	47.1	37.1	»	»	»	»
	1891-3	16.0	17.9	16.1	11.7	22.7	25.5	19.7	20.7	28.1	32.0	34.0	32.0	33.5	30.9	»	»	»	»
	1903-7	10.2	14.9	10.7	7.5	15.9	22.1	15.0	10.9	27.9	21.6	32.3	22.3	26.4	23.9	29.9	32.3	35.1	33.0
	1908	11.9	18.1	13.8	8.1	18.1	23.8	17.4	10.4	22.9	20.7	29.5	21.2	26.8	22.8	28.8	32.5	31.2	31.0
	1909	9.5	11.2	10.1	6.8	15.2	23.9	14.5	11.8	23.2	18.0	26.6	20.3	24.6	21.6	25.2	30.6	27.6	28.0
	1910	10.7	9.5	8.5	6.4	14.9	20.1	13.2	8.8	21.1	16.2	24.5	20.8	23.9	20.6	23.9	26.9	26.0	25.8
	1911	10.0	8.1	10.0	7.7	15.2	10.6	11.2	8.4	19.4	15.5	22.2	18.5	22.9	18.6	18.2	23.9	24.3	22.9
	1912	10.6	10.7	10.6	7.5	17.0	14.0	12.9	8.3	19.0	10.2	23.0	20.3	21.2	18.9	19.3	24.6	23.3	22.9
	1913	10.0	11.2	7.7	8.8	15.4	14.2	12.6	8.5	18.0	16.1	21.5	18.0	20.7	17.8	20.9	21.5	23.5	22.4
	1914	9.4	12.3	7.5	8.9	16.3	15.1	13.3	6.8	18.6	15.6	21.0	18.1	18.0	16.9	18.3	18.5	21.6	20.7
	1915	9.4	11.4	7.8	7.7	14.1	15.3	12.6	6.5	17.1	14.5	20.4	16.1	18.9	16.3	17.8	16.6	18.4	17.8
	1916	9.3	9.1	7.7	8.3	12.9	22.6	14.9	6.7	17.7	15.9	20.4	16.6	19.3	16.7	20.8	17.7	17.1	18.1

Som nævnt i tidligere Aarsberetninger er de her nævnte Fødselskvotienter noget for lave, idet de kun er beregnede efter de fra Jordemødrene indløbne Anmeldelser.

		Af samtlige Fødsler					
		Anmeldtes af Jordemødre		Forefaldt paa Stiftelsen		Anmeldtes ikke	
Gennemsnitlig	1887	9075	85 %	1407	13 %	183	2 %
	1891—1893	8644	83 %	1478	14 %	281	3 %
	1903—1907	9780	81 %	2073	17 %	281	2 %
	1908	10170	79 %	2299	18 %	324	3 %
	1909	9502	78 %	2122	17 %	646	5 %
	1910	8975	75 %	2282	19 %	743	6 %
	1911	8440	74 %	2455	21 %	574	5 %
	1912	8725	74 %	2548	22 %	563	4 %
	1913	8636	74 %	2599	22 %	448	4 %
	1914	8359	72 %	2749	24 %	438	4 %
	1915	8029	70 %	2722	24 %	692	6 %
	1916	8658	72 %	2942	24 %	472	4 %

Af samtlige i 1916 indtrufne 12072 Fødsler af levendefødte Børn forefaldt 9130 udenfor Stiftelsen; af disse anmeldtes 8658 (7661 ægte og 997 uægte) af Byens Jordemødre*), om 472 eller ca. 4 pCt. af alle Fødsler modtoges ikke den lovbefalede Anmeldelse. Af de uanmeldte Fødsler angik 358 ægtefødte, 114 uægtefødte Børn.

Lades de paa Stiftelsen forefaldne 2942 Fødsler (om hvis Hjemsted ingen nærmere Oplysning kan tilvejebringes, men som for en meget stor Dels Vedkom-

*) Antallet af praktiserende Jordemødre i København var ved Udgangen af 1916: 128.

mende maa antages at angaa Personer, der ikke høre hjemme her i Byen) ude af Betragtning, viser det sig, at 1111 af de øvrige 9130 Børn, ɔ: 12,2 pCt., fødtes udenfor Ægteskab (997 af Jordemødrene anmeldte, 114 ikke anmeldte).

Aar	Beregnet Folkemængde ved Aarets Midte	Ægteskaber		Levendefødte				Dødsfald (Dødfødsler excl.)								
						Udenfor Ægteskab				I Aldersklassen 0—1 Aar						
													Uægtefødte			
		Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	pCt. af alle Levendefødte	Ialt	p. m. af Befolkningen	Ialt	pCt. af Levendefødte	pCt. af alle Dødsfald	Ialt	pCt. af alle Dødsfald 0—1 Aar	pCt. af uægte Levendefødte
1882	255000	2605	10.22	9570	37.53	1949	20.37	6290	24.66	2282	23.85	36.28	761	33.35	39.05
1883	263000	2699	10.26	9764	37.13	1925	19.72	5777	21.97	2039	20.88	35.29	676	33.15	35.12
1884	274000	2908	10.61	10494	38.30	1993	18.99	6423	23.44	2275	21.68	35.42	751	33.01	37.68
1885	284000	2714	9.56	10816	38.10	2198	20.32	5731	20.18	1828	16.90	31.90	639	34.96	29.07
1886	289000	2653	9.18	10765	37.25	2145	19.93	6696	23.17	2431	22.58	36.31	774	31.84	36.08
1887	295000	2515	8.53	10665	36.15	2037	19.10	6982	23.67	2191	20.54	31.38	675	30.81	33.14
1888	303500	2803	9.24	10698	35.25	2046	19.13	6577	21.67	2086	19.50	31.71	625	29.96	30.55
1889	308600	2639	8.55	10986	35.60	2193	19.96	6700	21.71	2184	19.88	32.60	664	30.40	30.19
1890	314600	2735	8.69	10470	33.28	2053	19.61	6694	21.28	1978	18.89	29.55	637	32.20	31.03
1891	319000	2597	8.14	10583	33.18	2085	19.79	7004	21.96	1865	17.62	26.63	576	30.88	28.11
1892	323000	2433	7.53	10196	31.57	2101	20.61	6602	20.44	1860	18.24	28.17	530	28.49	25.23
1893	327000	2674	8.18	10428	31.89	2255	21.62	6849	20.94	2214	21.23	32.33	661	29.86	29.31
1894	331300	2552	7.70	10149	30.63	2239	22.06	6378	19.25	1775	17.49	27.83	562	31.67	25.10
1895	335700	2683	7.99	10240	30.50	2310	22.51	6163	18.35	1835	17.92	29.77	585	31.88	25.32
1896	340500	2832	8.32	10222	30.02	2335	22.84	5635	16.55	1694	16.57	30.06	534	31.52	22.87
1897	345000	2914	8.45	10039	29.10	2312	23.03	5978	17.33	1714	17.07	28.67	587	34.25	25.39
1898	349000	3134	8.98	10259	29.40	2395	23.35	6156	17.64	1690	16.47	27.45	559	33.08	23.34
1899	354000	3124	8.82	10326	29.17	2427	23.41	6708	18.95	2021	19.57	30.16	609	30.13	25.09
1900	358000	3247	9.07	10230	28.58	2517	24.60	6269	17.51	1613	15.77	25.73	552	34.22	21.93
1901	381000	3179	8.35	11450	30.05	2721	26.04	6786	17.81	2023	19.36	29.81	696	34.40	25.58
1902	411000	3326	8.09	12007	29.21	2741	22.92	6155	14.98	1653	13.82	27.02	547	33.10	19.95
1903	417000	3461	8.30	12311	29.52	2838	23.05	6553	15.71	1816	14.75	27.71	606	33.37	21.25
1904	423000	3367	7.96	12057	28.50	2897	24.03	6657	15.74	1865	15.47	28.02	608	32.60	20.87
1905	425000	3458	8.14	11913	28.03	2977	24.99	6917	16.28	1754	14.72	25.36	603	34.38	20.42
1906	432000	3769	8.72	12026	27.84	3063	25.47	6661	15.42	1783	14.83	26.77	651	36.51	21.25
1907	439000	4077	9.29	12396	28.24	3193	25.76	6661	15.17	1469	11.85	22.05	479	32.61	15.00
1908	445000	3978	8.94	12793	28.75	3310	25.87	7292	16.39	1924	15.04	26.38	692	35.97	20.91
1909	450000	3823	8.50	12270	27.27	3122	25.44	6541	14.54	1336	10.89	20.43	481	36.00	15.41
1910	459000	3984	8.68	12000	26.14	3229	26.91	6512	14.19	1420	11.83	21.81	527	37.04	16.29
1911	465000	4081	8.77	11469	24.66	3071	26.68	6868	14.77	1288	11.23	18.75	419	32.53	13.64
1912	473500	4389	9.27	11836	24.98	3204	27.07	6616	13.97	1155	9.76	17.45	397	34.55	12.45
1913	483000	4288	8.88	11683	24.19	3251	27.83	6492	13.44	1176	10.07	18.11	416	35.37	12.98
1914	492000	4537	9.22	11546	23.47	3252	28.17	6891	14.01	1196	10.35	17.36	431	36.04	13.26
1915	498000	4458	8.95	11443	22.98	3151	27.54	6795	13.64	1051	9.18	15.47	360	34.25	11.42
1916	511000	4829	9.45	12072	23.62	3339	27.66	7768	15.20	1293	10.71	16.64	425	32.88	12.73

Dødsfald.

Dødsfaldenes Antal udgjorde i 1916 7768 eller 15,20 p. m. af Befolkningen. Dødeligheden var saaledes højere end i noget af Aarene fra 1909 til 1915, men lavere end i alle forudgaaende Aar med Undtagelse af 1902 og 1907. Fraregnes 436 Døde, der ikke var hjemmehørende i Byen, bliver Dødelighedskvotienten 14,35.

Dødsfald	Ialt døde aarlig		Deraf døde under 1 Aar aarlig			
					Deraf uægte fødte	
	Femaarets Gennemsnit	paa 1000 Indbyggere	Femaarets Gennemsnit	pCt. af alle Dødsfald	Femaarets Gennemsnit	pCt. af Dødsfald under 1 Aar
1882—1886	6183	22.65	2171	35.11	720	33.17
1887—1891	6791	22.04	2061	30.34	635	30.83
1892—1896	6325	19.08	1876	29.65	574	30.62
1897—1901	6379	17.85	1812	28.41	601	33.14
1902—1906	6584	15 62	1774	26.95	603	33.99
1907—1911	6775	15.01	1487	21.88	520	34 83
1912	6616	13.97	1155	17.45	397	34.55
1913	6492	13.44	1176	18.11	416	35.37
1914	6891	14.01	1196	17.36	431	36.04
1915	6795	13.64	1051	15.47	360	34.25
1916	7768	15.20	1293	16.64	425	32.88

Gennemsnittet for Femaaret 1912—1916 bliver 14,05 Dødsfald paa Tusinde Indbyggere, altsaa lavere end i nogen tidligere Femaarsperiode.

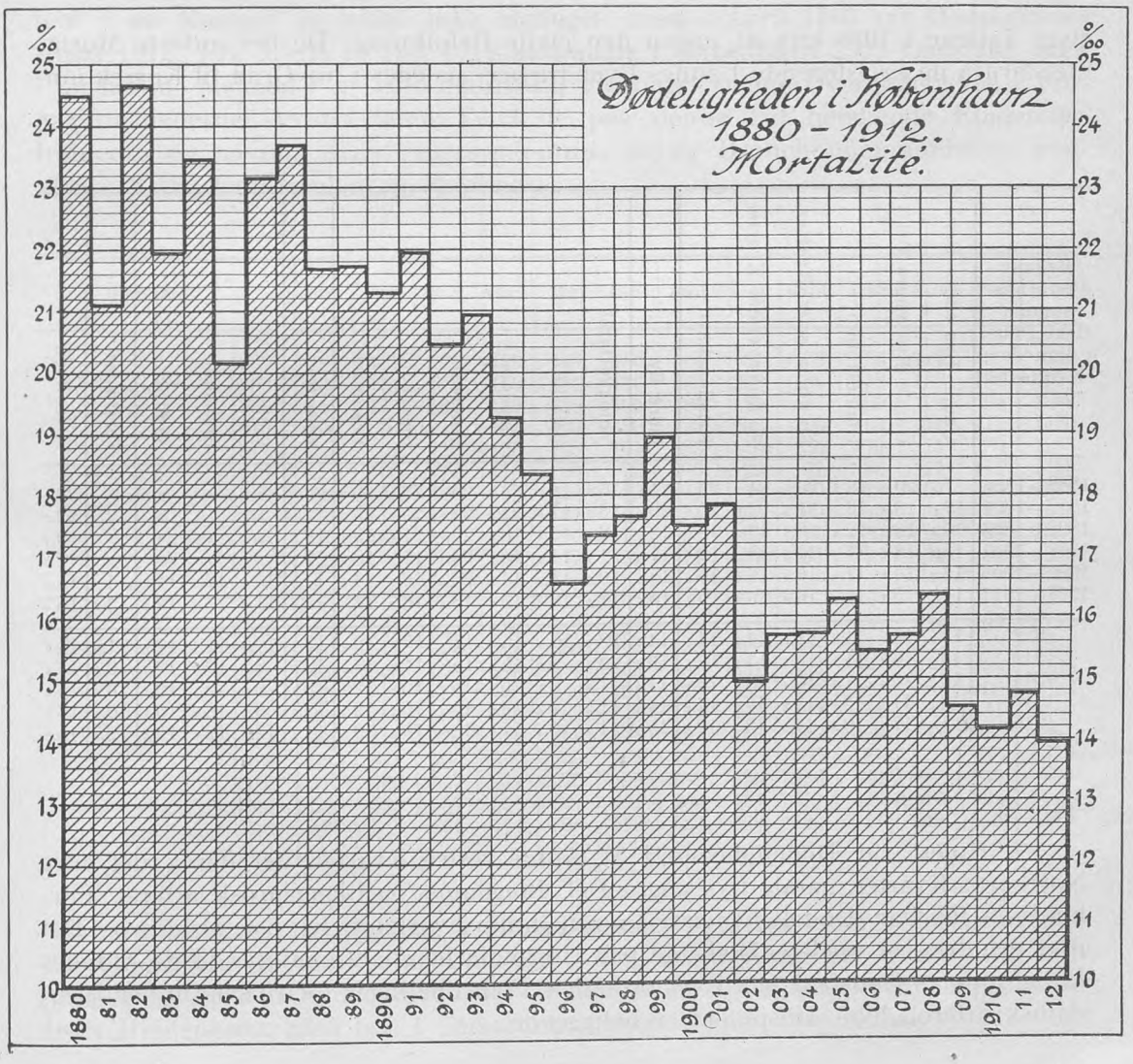

Nedgang i Dødeligheden fandtes før Verdenskrigen i de fleste nord- og vesteuropæiske Storbyer. Siden 1914 taber Sammenligningen i Værdi, dels fordi Oplysninger mangle, som fra Brüssel og Petrograd, dels fordi Dødeligheden i de krigsførende Landes Byer tildels direkte skyldes Krigslæsioner. For London op-

Antal Døde paa 1000 Indbyggere	1881—1885	1886—1890	1891—1895	1896—1900	1901—1905	1906—1910	1911—1915	1916
Rotterdam	24.2	22.0	20.8	18.0	15.6	13.3	11.0	11.5
Amsterdam	25.1	22.4	19.2	16.7	14.7	13.1	11.6	11.9
Brüssel	23.4	21.2	20.2	17.2	15.2	14.1	13.2	—
Kristiania	19.9	22.3	19.0	17.5	15.3	13.0	12.8	13.0
Stockholm	24.3	21.2	20.0	18.2	16.1	14.3	13.4	12.2
København	22.2	22.3	20.2	17.6	16.1	15.1	14.0	15.2
Paris	24.4	23.0	21.2	19.2	18.0	17.5	16.1	15.2
London	21.0	20.0	20.2	19.0	16.6	14.3	14.1	14.5
Wien	28.2	25.1	24.1	21.1	19.1	17.0	16.1	—
Hamburg	25.2	25.3	24.2	17.3	16.3	14.8	14.7	19.0
Berlin	26.5	22.4	20.5	18.1	17.0	15.3	15.9	20.2
Petrograd	32.8	26.8	25.3	24.6	23.5	25.4	21.4	—

gives Tallene i 1916 kun at angaa den civile Befolkning. De her anførte Mortalitetstal fra de krigsførende Landes Byer trænge saaledes i høj Grad til Korrektion.

Bykvarterernes summariske Dødelighedes-Kvotienter	Gamle Bys ældre Del	Gamle Bys yngre Del	Gammelholm	St. Annæ øster Kvarter	St. Annæ vester Kvarter	Kristianshavn	**Indre By**	Voldkvarteret	Østerbro	Blegdam	Nørrebro	Blaagaard	Vesterbro	**Ydre By**	Valby	Brønshøj	Sundby	**Forstæder**	Hele Byen
1882—1886	17.4	20.6	12.4	26.4	24.1	22.1	21.1	16.0	16.8	23.4	25.4	28.1	25.2	22.7	»	»	»	»	22.7
1887—1891	17.3	18.9	13.0	31.9	22.2	20.8	20.8	13.5	17.6	23.2	24.8	25.9	23.7	21.5	»	»	»	»	22.0
1892—1896	16.4	18.5	12.4	18.2	19.5	18.9	18.9	12.3	15.8	18.4	25.3	21.1	19.1	18.8	»	»	»	»	19.1
1897—1901	15.8	18.7	11.9	17.5	18.6	19.0	17.8	11.1	14.1	16.1	25.4	19.5	18.0	17.0	»	»	»	»	17.7
1902—1906	13.9	16.6	11.4	16.2	16.0	15.3	15.4	10.5	11.9	14.9	22.0	16.7	14.3	14.7	13.9	16.5	14.5	14.8	15.6
1907—1911	14.1	15.7	12.4	16.6	16.7	15.4	15.5	11.3	12.6	15.0	18.4	16.9	14.2	14.1	11.9	13.9	12.5	12.8	15.0
1912	14.2	16.1	11.9	11.0	14.3	14.5	14.3	10.7	10.4	16.3	17.1	15.3	12.0	13.2	10.5	11.1	10.9	11.2	14.0
1913	13.0	16.7	11.5	13.5	13.7	12.8	13.8	9.9	9.9	15.5	15.9	14.8	11.9	12.3	8.4	10.5	10.4	10.0	13.4
1914	15.2	16.4	11.7	10.4	16.0	13.3	14.4	11.6	9.7	15.8	16.7	15.6	12.7	13.3	9.7	12.1	10.3	10.6	14.0
1915	14.3	17.0	13.6	11.3	16.2	11.8	14.2	11.3	9.4	16.0	15.7	15.1	12.1	12.9	9.7	10.6	10.1	10.1	13.6
1916	14.6	17.9	10.8	11.7	19.7	12.4	15.2	11.7	10.7	17.7	18.9	16.4	13.5	14.4	12.7	12.0	12.4	12.4	15.2

Højest var Dødeligheden i St. Annæ vestre Kvarter, derefter i det ydre Nørrebros Kvarter, gamle Bys yngre Del, Blegdams- og Blaagaardskvarteret. Forholdsvis lav var Dødeligheden i Gammelholmskvarteret og paa Østerbro. Det maa erindres, at medens Dødsfald paa Hospitalerne ellers henføres til de Afdødes Bolig, opføres Dødsfald paa Rigshospitalets Fødeafdelinger fortrinsvis under Blegdamskvarteret, hvor Hospitalet er beliggende.

Døde aarlig	Jan.	Feb.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
1882—1886	529	478	560	549	542	499	517	530	521	451	478	529	6183
1887—1891	576	535	599	568	597	579	568	539	516	521	532	661	6791
1892—1896	618	517	609	554	547	530	507	529	450	459	467	539	6326
1897—1901	551	567	608	565	576	487	496	558	533	468	459	511	6379
1902—1906	569	521	627	622	628	548	522	542	499	492	475	539	6584
25 Aar Gennemsnitlig aarlig	569	524	600	571	579	528	522	540	504	478	482	556	6453
1907—1911	646	622	651	639	624	544	512	512	488	494	505	538	6775
1912	583	618	628	638	581	525	503	455	429	512	514	630	6616
1913	646	523	633	645	581	520	481	419	485	499	522	538	6492
1914	610	576	642	624	622	600	580	553	496	513	403	592	6891
1915	643	635	666	662	617	494	466	493	451	510	538	620	6795
1916	648	637	921	1012	797	629	597	456	448	527	506	590	7768

Dødsfaldenes Fordeling paa Aarets Maaneder viser i paafaldende Grad, at Aarets Overdødelighed udelukkende falder paa Maanederne fra Marts—Juli, medens Dødeligheden i Januar—Februar og August—December enten var som Gennemsnittet af de foregaaende Aar eller lavere end normalt. Over 1000 Dødsfald i en Maaned er hidtil ikke iagttaget, men i April 1916 var Dødsfaldenes Antal 1012. Fra Marts til Juli 1915 indtraadte i København 2905 Dødsfald, men i de samme Maaneder af 1916 døde 3956 Personer. Denne Overdødelighed i Foraarsmaanederne skyldes uden Tvivl de paa denne Tid herskende Epidemier, Influenza og navnlig dens Følgesygdomme, særlig Bronchopneumonierne, endvidere Kighosteepidemien og Mæslinger.

Dødsfald		Jan.	Feb.	Mar.	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Aaret
Døde under 1 Aar	1907	161	130	127	139	144	130	104	81	92	106	124	131	1469
	1908	167	181	174	160	152	136	160	218	189	118	138	131	1924
	1909	155	131	142	129	120	105	85	75	87	109	104	94	1336
	1910	105	94	114	121	107	98	123	202	126	109	110	111	1420
	1911	124	101	113	128	108	101	83	170	130	79	71	80	1288
	1912	117	100	112	115	89	82	106	99	67	86	71	111	1155
	1913	113	82	127	119	125	82	73	84	100	74	103	88	1176
	1914	96	110	125	113	97	97	91	133	100	83	72	79	1196
	1915	104	102	109	103	90	73	57	69	74	80	92	98	1051
	1916	123	121	157	238	132	81	74	87	64	78	61	77	1293
over 1 Aar	1907	480	561	522	532	504	391	372	347	331	355	368	429	5192
	1908	613	517	500	498	505	425	433	322	358	374	405	418	5368
	1909	469	500	578	526	470	463	387	337	323	358	388	406	5205
	1910	470	437	451	446	446	431	379	363	373	420	426	450	5092
	1911	488	457	534	575	562	440	434	443	432	444	390	441	5580
	1912	466	518	516	523	492	443	397	356	362	426	543	519	5461
	1913	527	441	506	526	456	438	408	335	385	425	419	450	5316
	1914	514	466	517	511	525	503	489	420	396	430	411	513	5695
	1915	539	533	557	559	527	421	409	424	377	430	446	522	5744
	1916	525	516	764	774	665	548	523	369	384	447	445	513	6475

Udsondres Dødsfaldene i Aldersklassen 0—1 Aar, som i foranstaaende Tabel, ses det, at Antallet af Dødsfald i den spæde Alder var usædvanlig højt i Marts og April, i hvilke Maaneder Mæslinge- og Influenzaepidemierne naaede deres Højdepunkt, men lavt i Sommermaanederne Juni—September.

Fordeling paa Aldersklasser af 1000 Døde.

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar	over 65 Aar	Ialt
1882—1886	351	124	38	330	157	1000
1887—1891	303	144	55	320	178	1000
1892—1896	296	118	48	339	199	1000
1897—1901	284	86	36	365	229	1000
1902—1906	270	75	28	377	250	1000
1907—1911	219	66	31	410	274	1000
1912	175	55	31	430	309	1000
1913	181	52	30	434	303	1000
1914	174	45	25	433	323	1000
1915	155	43	27	444	331	1000
1916	166	62	26	420	326	1000

Fordelingen paa Aldersklasserne var omtrent som i de nærmest forudgaaende Aar. Gennemsnittet for Aarene 1912—16 viser en fortsat Forskydning af Dødeligheden op mod Aldersklassen over 65 Aar.

Indenfor det første Leveaar er Dødeligheden fremdeles størst i første Levemaaned, medens den i 2den og 3die Levemaaned viser en kendelig Aftagen. Af 1000 Dødsfald i Alderen under 1 Aar falder henimod Halvdelen i 4de—12te Levemaaned.

1000 Døde i Alderen 0—1 Aar	0—1 Maaned	2—3 Maaned	4—12 Maaned	
1882—1886	280	217	503	1000
1887—1891	266	221	513	1000
1892—1896	257	227	516	1000
1897—1901	266	240	494	1000
1902—1906	289	228	483	1000
1882—1906	272	226	502	1000
1907—1911	324	216	460	1000
1912	341	217	442	1000
1913	325	202	473	1000
1914	322	201	477	1000
1915	384	165	450	1000
1916	325	171	504	1000

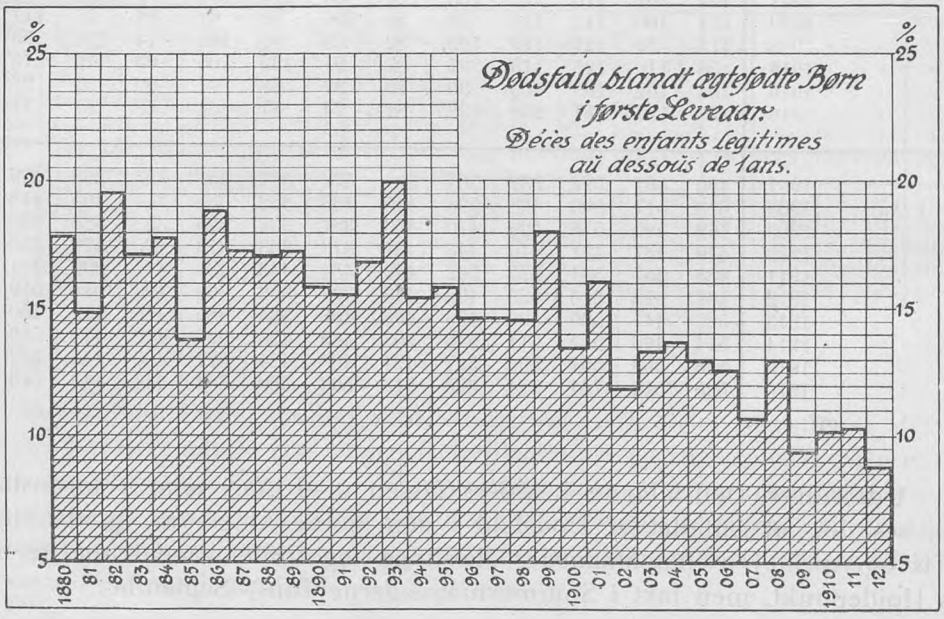

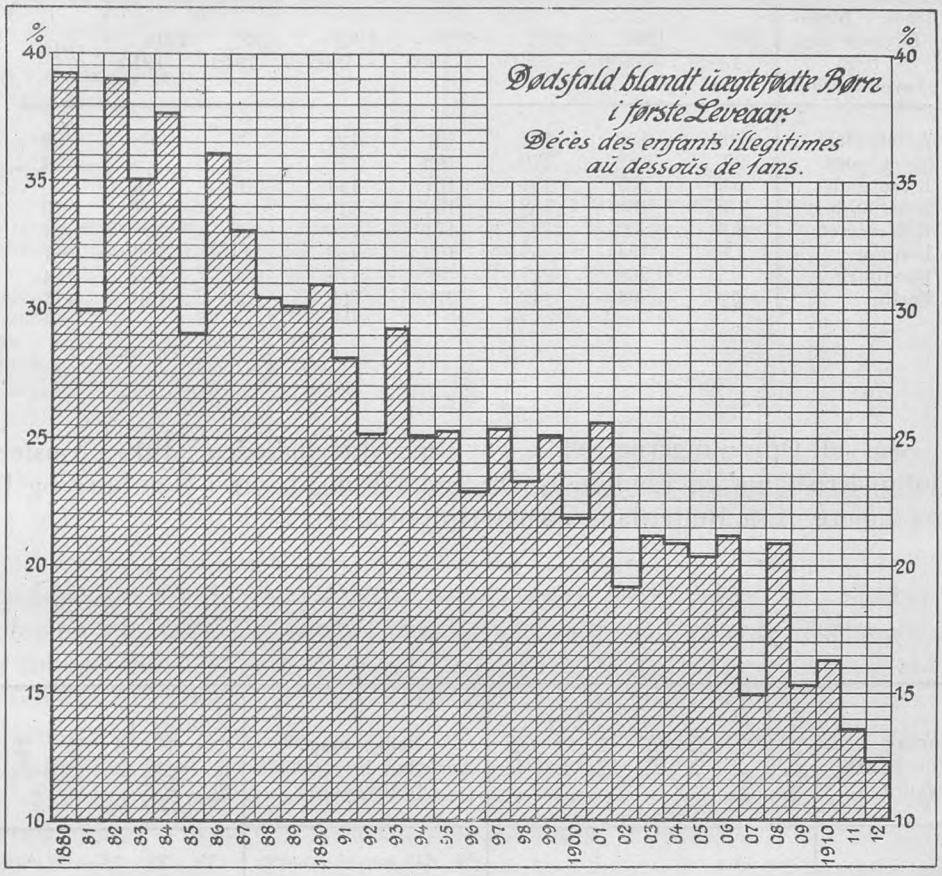

	Levendefødte aarlig Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar Femaarets Gennemsnit			Døde aarlig i Alderen 0—1 Aar i pCt. af levendefødte		
	ægte	uægte	Tilsammen	ægte	uægte	Tilsammen	ægte	uægte	Tilsammen
1882—1886	8240	2042	10282	1451	720	2171	17.6	35.3	21.1
1887—1891	8597	2083	10680	1426	635	2061	16.6	30.5	19.3
1892—1896	7999	2248	10247	1301	575	1876	16.3	25.6	18.3
1897—1901	7787	2474	10261	1211	601	1812	15.6	24.3	17.7
1902—1906	9149	2904	12053	1171	603	1774	12.8	20.3	14.4
1907—1911	9001	3105	12186	968	520	1488	10.7	16.2	12.2
1912	8632	3204	11836	758	397	1155	8.8	12.4	9.8
1913	8432	3251	11683	760	416	1176	9.0	12.8	10.1
1914	8294	3252	11546	765	431	1196	9.2	13.3	10.3
1915	8292	3151	11443	691	360	1051	8.3	11.4	9.2
1916	8733	3339	12072	868	425	1293	9.9	12.7	10.7

Beregnes første Leveaars Mortalitet i Forhold til Antallet af Levendefødte, ses ved Sammenligning med Femaaret 1907—11, at Dødeligheden i Aarenes Løb er aftagende og at dette især gælder for de uægtefødte Børns Vedkommende, idet den i Gennemsnit for Femaaret 1912—1916 er 12,6 pCt., eller 3,6 pCt. lavere, for de ægte Børn 9,0 pCt., d. e. 1,7 pCt. lavere end i det foregaaende Femaar.

Døde i første Leveaar paa 1000 levendefødte	1881 —1885	1886 —1890	1891 —1895	1896 —1900	1901 —1905	1906 —1910	1911 —1915	1916
Amsterdam	203	199	168	146	122	90	68	58
Stockholm	207	182	170	169	136	89	75	74
Rotterdam	209	207	191	167	144	105	86	—
Kristiania	156	168	158	152	119	91	97	79
København	201	203	185	171	156	129	101	107
London	150	154	157	163	139	114	106	87
Hamburg	»	262	227	182	174	150	130	114
Berlin	281	264	242	218	202	165	156	115

Saa vidt Oplysningerne række, var Børnedødeligheden i 1916 i Amsterdam, Stockholm, Kristiania og London lavere end i København, i Hamburg og Berlin derimod højere. Fra Rotterdam savnes Oplysninger.

Dødsaarsag beregnet for 100000 Indbyggere	1897—1906	1907—1911	1912	1913	1914	1915	1916	**Dødsaarsag**, beregnet for 100000 Indbyggere	1897—1906	1907—1911	1912	1913	1914	1915	1916
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	20. Alii morbi constit.	39	33	31	36	38	35	45
2. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	21. Ecclampsia	27	18	16	13	15	12	13
3. Fb. typhoidea	8	3	2	1	3	2	2	22. Apoplexia cerebri	54	50	59	52	62	62	63
4. Diphtheria	11	8	5	4	5	5	3	23. Alii morbi cerebri	68	65	62	60	65	57	63
5. Croup	6	4	1	1	1	2	1	24. Morbus cordis	119	136	147	131	141	147	160
6. Scarlatina	10	13	15	11	10	6	2	25. Pleuritis	8	7	3	8	6	7	10
7. Morbilli	18	12	8	7	10	5	21	26. Alii morbi pectoris	46	42	36	30	28	34	32
8. Tussis convulsiva	31	30	21	27	9	7	39	27. Peritonitis	17	12	11	11	14	11	13
9. Fbr. puerperalis	4	3	4	1	2	2	2	28. Nephritis	38	37	32	35	38	38	42
10. Erysipelas	6	5	3	3	5	6	4	29. Alii morbi abdom.	82	73	69	76	77	74	76
11. Fbr. rheumatica	5	3	3	2	1	3	2	30. Morb. ext. partium	23	24	22	23	23	23	21
12. Pneumonia croup.	40	50	44	46	44	49	49	31. Suicidium	31	27	26	30	29	29	20
13. Bronchopneumon.	119	99	92	82	81	95	130	32. Casus mortiferi	37	33	31	25	35	34	34
14. Cholerine	130	85	50	53	61	31	30	33. Vitia innata	80	76	60	70	68	74	80
15. Alii morbi epidem.	45	39	30	28	25	39	49	34. Atrophia infantilis	40	16	10	6	5	4	4
16. Tuberculosis	216	173	177	151	150	148	188	35. Marasmus senilis.	59	56	56	64	79	69	68
17. Cancer	145	159	172	164	168	168	157	36. Causa ignota	81	82	65	67	68	72	74
18. Syphilis	10	9	12	10	9	8	10								
19. Alcoholismus	20	22	20	13	11	6	13	Omnes caus. mort.	1673	1501	1397	1344	1401	1364	1520

Foranstaaende Oversigt over Aarsagerne til de i 1916 indtrufne Dødsfald, sammenlignet med tidligere Aar, viser forholdsvis høje Tal for Mæslinger, Kighoste og Bronchopneumoni, derimod forholdsvis lave Tal for de fleste andre epidemiske Sygdomme. Tuberkulosedødeligheden var højere end iagttaget i de senere Aar, Kræftdødeligheden derimod lavere. Dødsfaldene som Følge af organiske Hjærtesygdomme synes at være i Tiltagende. For de øvrige Dødsaarsagers Vedkommende viser Tallene intet paafaldende i Sammenligning med de sædvanlige aarlige Svingninger.

Af Børn i første Leveaar døde aarlig	Gennemsnitlig aarlig i Femaaret						1912 ialt	deraf uægte	1913 ialt	deraf uægte	1914 ialt	deraf uægte	1915 ialt	deraf uægte	1916 ialt	deraf uægte
	1882—1886	1887—1891	1892—1896	1897—1901	1902—1906	1907—1911										
Cholerine	420	415	410	468	457	343	202	76	216	89	265	92	133	49	129	52
Vitia innata, Debilitas congenita	263	258	234	270	351	355	282	91	338	104	336	118	359	104	392	120
Bronchitis, Influenza, Pneumoni etc.	248	273	297	285	260	224	202	73	197	67	194	71	170	65	291	96
Atrofi, Rachitis	441	357	265	217	161	91	60	26	43	18	45	22	35	16	45	12
Tussis convulsiva	61	80	70	66	78	73	54	23	81	16	28	7	30	9	116	31
Syphilis congenita	35	31	20	27	38	36	49	24	45	28	35	21	32	23	37	18
Enteritis, Ileus	80	71	85	87	54	32	29	9	30	12	19	3	22	7	18	6
Trismus, Tetanus	21	13	10	8	19	21	17	3	9	2	14	—	6	1	5	—
Tuberculosis	55	59	72	45	36	24	28	3	20	5	24	2	28	7	20	3
Morbilli	46	60	32	26	25	22	12	3	13	7	25	8	14	7	36	12
Diphtheria	14	27	15	9	8	7	4	1	4	2	3	1	4	1	3	1
Scarlatina	5	6	5	2	2	4	2	—	13	1	2	—	—	—	—	—
Aliæ causæ mortis	482	411	361	302	285	260	214	65	167	65	206	86	218	71	201	74
	2171	2061	1876	1812	1774	1487	1155	397	1176	416	1196	431	1051	360	1293	425

Ligesom i 1915 var Kolerinedødeligheden usædvanlig lav, hvilket uden Tvivl for en væsentlig Del skyldes den kølige Sommer. Derimod indtraadte usædvanlig mange Dødsfald som Følge af Kighoste og Sygdomme i Respirationsvejene. Dødsfaldenes Fordeling paa ægtefødte og udenfor Ægteskab fødte Børn synes med Hensyn til Dødsaarsagerne ikke at frembyde noget usædvanligt Forhold i Sammenligning med de nærmest forudgaaende Aar.

I Følge de fra Begyndelsen af 1913 indførte særlige Dødsattester for Børn i Alderen under 1 Aar fik af 868 ægtefødte Børn, som døde i Aarets Løb, 227 (26,2 pCt.) Brystnæring, 341 (39,3 pCt) kunstig Ernæring, 156 (18,0 pCt.) blandet Ernæring; for 144 ægtefødte Børn (16,6 pCt.) var Ernæringsmaaden ikke opgiven. Af 425 udenfor Ægteskab f dte Børn, som døde i 1916, fik 66 (15,5 pCt) Brystnæring, 202 (47,5 pCt.) kunstig Ernæring, 67 (15,7 pCt.) blandet Ernæring; for 90 (21,2 pCt.) var Ernæringsmaaden ikke opgivet.

Af de i 1916 paa Frederiksberg døde Personer havde 140 Hjemsted paa Københavns Grund; af disse døde 131 paa Kliniker og Hospitaler; 88 af disse sidste var Børn under 5 Aar og af dem atter 44 under 1 Aar (19 under 1 Aar var fødte udenfor Ægteskab). For 81 Børn opføres Kighoste som Dødsaarsag. Kolerinedødsfald blandt Børn forekom ikke. 10 Dødsfald skyldtes Cancer. 9 af de 140 var over 65 Aar gamle.

Af de 436 udenbys boende, som i 1916 døde i København, havde 110 Hjemsted paa Frederiksberg, 103 i Provinsbyerne, 216 i Landdistrikterne og 7 i Udlandet.

1916 Paa 1000 Indbyggere	Fødte	Døde	Overskud	1916 Paa 1000 Indbyggere	Fødte	Døde	Overskud
Rotterdam	25.8	11.0	14.8	Dublin	25.2	20.3	4.9
Amsterdam	23.0	11.9	11.1	Stockholm	17.0	12.2	4.8
Göteborg	22.4	11.8	10.6	Edinburgh	17.5	14.6	2.9
Glasgow	24.8	15.2	9.6	Leipzig	11.0	11.8	÷ 0.8
Malmø	21.2	11.7	9.5	München	12 1	13.8	÷ 1.7
London	23 5	14.5	9.0	Köln	15.9	18.3	÷ 2.4
København	23.6	15.2	8.4	Paris	9.8	15.2	÷ 5.4
Kristiania	21.1	13.0	8.1	Berlin	12.2	20.2	÷ 8.0
Belfast	24.1	16 7	7.4				

Foranstaaende Oversigt, som omfatter de samme Byer som i Aarsberetningen for 1915 og for Størstedelen støtter sig til Opgivelserne i de officielle engelske »Quarterly Returns«, viser, sammenholdt med Oversigter fra de foregaaende Aar, en fortsat Nedgang af Fødselskvotienten for de fleste af de her nævnte Byer, men for Amsterdam, Gøteborg, London og København bemærkes en mindre Opgang. Tallene ere i høj Grad paavirkede af Krigsforholdene, og dette gælder i endnu højere Grad for Dødelighedskvotienternes Vedkommende i de krigsførende Landes Byer; men i saa Henseende og altsaa ogsaa med Hensyn til Overskudskvotientens Størrelse, efter hvilken Byerne ere ordnede paa ovenstaaende Liste, falder London udenfor Sammenligning, idet det for 1916 opgives, at Tallene kun angaa den civile Befolkning. For Københavns Vedkommende er Overskudet nedadgaaende; det var i 1913 10,8 p. m., i 1914 9,5 p. m., i 1915 9,4 p. m. og i 1916 kun 8,4 p. m. For Leipzig, Köln, München, Paris og Berlin med deres store militære Sygehuse er der i Stedet for Overskud et tildels betydeligt Underskud, for sidstnævnte By paa 8,0 p. m.

1916 Paa 1000 Indbyggere	Fødselskvotient	Dødelighedskvotient	Overskudskvotient
højest	Rotterdam, ... 25.8	Dublin 20.3	Rotterdam 14.8
	København 23.6	København 15.2	København 8.4
lavest	Paris 9.8	Rotterdam 11.0	Berlin ..... ÷ 8.0

Af *medikolegale Dødsattester*, som i Henhold til Lov af 4. Maj 1875 skulle udstedes i Tilfælde af Selvmord, saavel som naar Lig opdrive, Personer eller Fostre findes døde, eller naar Mennesker omkomme ved ulykkelig Hændelse, samt naar ellers Undersøgelse er indledet af det offentlige i Anledning af et indtruffet Dødsfald, indkom i Aaret 1916 ialt 346 eller noget flere end sædvanligt.

Ved *ulykkelig Hændelse* omkom i Følge Mortalitetstabellen ialt 173 Personer, heri indbefattet 3 Tilfælde af Manddrab, mod 169 i 1915, 172 i 1914, 121 i 1913, 146 i 1912 og 152 i 1911. Af disse omkom 57 Mænd og 7 Kvinder ved Fald eller Knusning (herunder indbefattet Overkørsel), 36 Mænd og 4 Kvinder ved Drukning, 1 Mand og 3 Kvinder (Smaabørn) ved Kvælning eller Ihjelligning, 1 Mand ved Snitsaar, 4 Mænd og 2 Kvinder ved Forbrænding eller Skoldning, 3 Mænd og 5 Kvinder ved Gift (Ammoniak, Petroleum, 2 Gas, 2 Røg, 2 Kloroform) samt 37 Mænd og 9 Kvinder ved forskellige, ikke tilstrækkelig nøjagtigt opgivne, Ulykkestilfælde. Ved 19 af Ulykkestilfældene er der ikke foretaget medikolegalt Ligsyn, men udfærdiget sædvanlig Dødsattest, enten fordi Døden først er indtraadt efter nogle Dages Lægebehandling, sædvanlig paa Hospital, eller fordi Politiet efter de foreliggende Omstændigheder ikke fandt tilstrækkelig Anledning til at lade foretage medikolegalt Ligsyn (jfr. Bemærkninger herom i Aarsberetningen for 1906, Side 37).

Der forøvedes i Aarets Løb 107 Selvmord eller færre end i noget foregaaende Aar siden 1906, da Antallet var 105, medens det aarlige Gennemsnit i Tiaaret 1906—1915 var 130. 83 Selvmord forøvedes af Mænd, 24 af Kvinder. 6 Mænd og 4 Kvinder aflivede sig ved Drukning, 50 Mænd og 9 Kvinder ved

Hængning, 17 Mænd og 3 Kvinder ved Skydning, 2 Mænd ved Snitsaar, 4 Mænd og 6 Kvinder ved Gift (deraf 6 ved Belysningsgas, 2 ved Veronal, 1 ved Morfin og 1 ved Saltsyre) samt 4 Mænd og 1 Kvinde ved Nedstyrtning og 1 Kvinde ved Overkørsel af Jernbanetog. — Ved Drab omkom 1 Mand og 1 Kvinde samt 2 spæde Børn.

Der er desuden foretaget 85 medikolegale Ligsyn, navnlig ved pludselig Død, som i 9 Tilfælde skyldtes Alkoholisme og i 16 Tilfælde forskellige andre Sygdomme, medens der i 60 Tilfælde ikke lod sig paavise nogen bestemt Dødsaarsag.

Paa Københavns Hospitaler døde i 1916 ialt 4216 Personer ɔ: 54,4 pCt. af samtlige Dødsfald, nemlig paa Kommunehospitalet 1171 (deraf paa Klinik 90), paa Bispebjerg Hospital 545, paa Blegdamshospital 142, paa Øresundshospitalet 533, paa Sundby Hospital 78, paa Balders Hospital 94, paa St. Johannes Stiftelsens Sygehus 244, paa Almindeligt Hospital 211, paa Alderdomshjemmet 157, paa Sundholm Sygeafdeling 22, paa Rigshospitalet 348, paa Fødsels- og Plejestiftelsen 113 (deraf 84 spæde Børn og 29 Barselkvinder), paa St. Josephs Hospital 317, paa Dronning Louises Børnehospital 93, paa Garnisonssygehuset 32, paa Garnisonens Epidemihospital 23, paa Marinehospitalet 13, paa St. Elisabeths Hospital 61 og paa Aandssvageanstalten »Karens Minde« 19.

Dødfødte.

Foruden de tidligere omtalte 12072 levendefødte Børn bragtes der i 1916 324 dødfødte Børn til Verden. De i den foreskrevne »Generaltabel over dødfødte« forlangte Oplysninger om Hyppigheden og Arten af anvendt Kunsthjælp m. m. findes i efterfølgende Tabel sammenstillet med tilsvarende Oplysninger fra forudgaaende Aar.

Generaltabel over **Dødfødte**	Fosterets Modenheds Grad								Med Tegn til Forraadnelse	Fødslen fuldførtes ved								Totalsummen af dødfødte Børn				
	For tidlig født				Fuldbaaret					Naturen		Instrumenter		Vending		Fremtrækning		Ægte		Uægte		Tilsammen
	Ægte		Uægte		Ægte		Uægte															
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige		Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	
1882—1886	48	46	23	23	72	53	13	12	103	115	103	16	7	10	11	14	14	120	99	36	35	290
1887—1891	51	51	19	19	74	52	16	14	108	160	136	14	11	13	8	14	12	125	103	35	33	296
1892—1896	39	41	17	19	63	42	11	9	99	90	82	15	7	11	10	14	12	102	83	28	28	241
1897—1901	52	44	24	17	63	45	14	11	122	104	81	17	10	15	11	16	16	115	89	38	28	270
1902—1906	60	44	19	19	62	51	16	12	135	108	95	20	11	14	7	16	12	123	94	35	31	283
1907—1911	47	46	27	24	67	51	18	15	139	110	100	21	13	12	13	16	11	114	98	45	39	296
1912	44	42	31	17	73	50	14	17	126	98	79	33	18	11	10	20	19	117	92	45	34	288
1913	38	38	28	29	72	44	28	11	148	102	90	31	8	13	12	20	12	112	82	54	40	288
1914	53	45	29	33	78	52	28	19	152	124	108	33	19	13	5	18	18	130	97	59	52	338
1915	46	40	23	21	65	51	23	19	118	101	95	30	16	11	13	15	7	111	91	46	40	288
1916	49	47	29	32	65	53	33	16	130	113	107	29	21	18	13	16	12	114	100	62	48	324

I efterfølgende Tabel gives for en Aarrække det relative Forhold mellem Drenge og Piger og mellem ægtefødte og uægtefødte blandt levendefødte Børn, sammenstillet med tilsvarende Forhold blandt dødfødte Børn.

Aar	Af 1000 levendefødte vare:				Af 1000 dødfødte vare:				Af 1000 fuldb. dødfødte vare:				Af 1000 ufuldb. dødfødte vare:			
	M.	K.	ægte	uægte	M.	K	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte	M.	K.	ægte	uægte
1882–1886	511	489	801	199	536	464	755	245	565	435	832	168	506	494	672	328
1887—1891	513	487	805	195	539	461	770	230	575	425	807	193	499	501	729	271
1892—1896	510	490	781	219	541	459	769	231	591	409	840	160	487	513	692	308
1897—1901	510	490	763	237	566	434	754	246	581	419	814	186	553	447	697	303
1902—1906	513	487	759	241	558	442	765	235	556	444	797	203	559	441	734	266
1907—1911	513	487	738	262	539	461	717	283	560	440	781	219	515	485	649	351
1912	510	490	729	271	562	438	726	274	559	441	799	201	560	440	642	358
1913	507	493	722	278	576	424	673	327	650	350	752	248	496	504	671	329
1914	508	492	718	282	559	441	672	328	655	345	734	266	512	488	612	388
1915	513	487	725	275	545	455	702	298	557	443	731	266	531	469	662	338
1916	519	481	723	277	543	457	661	339	587	413	707	293	497	503	612	388

Efter Lægernes og Jordemødrenes Anmeldelser om Dødfødsler kan der til foranstaaende Generaltabel endnu føjes følgende nærmere Oplysninger om forskellige Omstændigheder ved Fødslen.

Ansigtsstilling forekom 5 Gange, Pandestilling 1 Gang, Forissestilling 3 Gange, Skulderstilling 1 Gang, Skraaleje 11 Gange, Tværleje 1 Gang, Underkropstilling 2, Sædestilling 44 og Fodstilling 17 Gange, Knæstilling 1 Gang, Navlesnoren var omslynget 20 og fremfalden 18 Gange, Moderkagen var forliggende 16 og løsnedes for tidligt 17 Gange, Blødning før Fødslen anføres 6 og for tidlig Afgang af Fostervandet 4 Gange. Fødslen var 7 Gange langvarig og besværlig uden særlig Grund, 2 Gange var der Vesvækkelse, 7 Gange snævert Bækken og 1 Gang Ruptur af Uterus. Aarsagen til Fosterets Død var i 13 Tilfælde Syfilis, i 6 Krampe og i 9 anden Sygdom hos Moderen, 7 Gange Fald eller stærk Sindsbevægelse, 14 Gange Fosterets Misdannelse og 18 Gange Operation paa Fosteret (Perforation el. lign.).

Mødrenes Alder opgives saaledes:

15—20 Aar	23	35—40 Aar	57
20—25 »	60	40—45 »	24
25—30 »	72	45—50 »	1
30—35 »	83	Ubekendt	4

OFFENTLIG SUNDHEDSPLEJE.

Karantænevæsen.

I Følge Karantænelægens Beretning var Karantænestationens Virksomhed i 1916 ligesom i de nærmest foregaaende Aar stærkt præget af Krigens Indflydelse paa Skibsfarten. Saaledes var Totalsummen af ankomne (forbisejlende eller indgaaende) anmeldelsespligtige Skibe i Aaret 1916 2709, af hvilke 2199 bordedes paa Rheden af Lægerne eller Karantænebetjentene, medens 510 anmeldte sig ved Kontoret. Foruden disse 2199 Skibe, hvis Forhold undersøgtes straks ved Ankomsten, indgik der 3858 »Skibe med staaende Bevilling«, hvilke straks indgik direkte til Bolværk i Havnen eller Frihavnen, uden først at anmelde sig ved Stationen, idet de ved Bolværk, før nærmere Forbindelse med Land foregik, afgav Erklæring til Toldvæsenet om Sundhedstilstanden ombord og senere inspiceredes af Karantænestationens Personale.

Af Skibe, som er underkastede Bestemmelserne om »*Almindeligt Eftersyn*«, indkom der ingen, men der inspiceredes dog efter Reglementet en Del Skibe, komne fra Havne, som almindelig antoges at være mistænkelige med Hensyn til Smitte for Pest eller Cholera.

Om Syge eller Døde, ankomne med Skibe, som ikke var underkastede det »Almindelige Eftersyn«, skete der Anmeldelse fra 51 Skibe. Ialt anmeldtes 5 Døde og 46 Syge; blandt disse sidste var der 8 Tilfælde med Morb. vener., 8 med Gonorrhoe, 4 med Lues, 4 med Tuberkulose, 4 med Mave-Tarmlidelser, 3 med Morbilli, 2 Scarlatina, 4 med Lungelidelser.

15 Skibe inspiceredes, fordi de ankom fra Havne, hvor Rotterne, efter Anmeldelse fra Sundhedsstyrelsen, maatte anses for muligvis at være smittede med Rottepest.

Vaccination.

1) Paa den *kgl. Vaccinationsanstalt* forefandtes i Følge Anstaltens Beretning ved Begyndelsen af 1916 en Beholdning af 38935 Vaccineportioner. I Aarets Løb fremstilledes der 184840 Portioner, hvorefter Anstalten ialt har haft 223775 Portioner til sin Raadighed. Heraf medgik til Vaccination paa Anstalten ca. 6000 Portioner, til forskellige Forsøg og Prøveindpodninger ca. 7150 Portioner; efter

Rekvisitioner af Læger, Hospitaler og forskellige andre Institutioner udsendtes i 3168 Forsendelser 140910 Portioner. Ved Aarets Slutning havde Vaccinationsanstalten 52325 Portioner i Behold.

Af den udsendte Vaccine modtog Københavns kommunale Vaccinationsanstalt 1600 Portioner, forskellige Hospitaler og Stiftelser ialt 535 Portioner, private Læger i København 9055 Portioner. Med de paa Statsanstalten til Vaccination anvendte 6000 Portioner har Forbruget af Vaccine i Hovedstaden, delvis Frederiksberg og nærmeste Omegn, ialt andraget 11195 Portioner (Hærens og Flaadens Forbrug ikke medregnet).

Paa Statsanstalten vaccineredes i Løbet af 1916 ialt 5352 Børn, hvoraf 5295 med positivt Anslag efter første Vaccination, 41 med positivt Anslag efter Omvaccinationen, ialt 5336, o: 99,94 pCt. af de til Eftersyn mødte Børn. 13 Børn udeblev fra Eftersyn.

Der foretoges ialt 74 Revaccinationer.

Af Komplikationer noteres en Hudnekrose af 1 Krones Størrelse hos et Barn i Omfanget af Vaccinepustlerne, og 2 Tilfælde af Vaccinations-Keloider i Tilslutning til Saarhelingen.

Iøvrigt henvises til Anstaltens trykte Beretning (udkommen særskilt).

2) *Den kommunale Vaccinationsanstalt* har i 1916 været holdt aaben i 44 Dage i Løbet af Februar, Marts, April samt August, September, Oktober; i April og Oktober en Gang ugentlig, i de øvrige Maaneder to Gange ugentlig.

Der vaccineredes 1809 Børn, revaccineredes ingen (i 1915: 1944, i 1914: 2016).

Besøget var som sædvanlig størst i Marts, umiddelbart før Skoleaarets Begyndelse i Kommuneskolerne. Det gennemsnitlige Besøg pr. Vaccinationsdag var i Februar 37, i Marts 74, i April 15, i August 36, i September 42, i Oktober 21.

Der benyttedes animal Vaccine fra den kgl. Vaccinationsanstalt.

Af de 1809 Vaccinationer gav 1745 Anslag ved første, 52 ved anden Vaccination, ialt positive 1797, medens 3 Børn ikke gav Anslag og 9 ikke mødte til Eftersyn.

Komplikationer af alvorlig Art er ikke kommet til Anstaltens Kundskab.

Fordelingen efter Alder og Køn var følgende:

Alder i Aar	Drenge	Piger	Ialt
0—1	6	5	11
1—2	22	21	43
2—3	56	65	121
3—4	62	70	132
4—5	99	111	210
5—6	127	107	234
6—7	405	385	790
7—8	133	126	259
over 8	5	4	9
Ialt	915	894	1809

Kurskolen for tuberkuløse Børn.

(Meddelt af Skolens Læge, Kredslæge, Dr. *Axel Jørgensen.*)

I Følge Lov Nr. 55 af 1. April 1912 § 9 skal Skoledirektionen, naar et Barn lider af smittefarlig Tuberkulose og Sundhedskommissionen derfor beslutter, at det ikke maa søge den almindelige Skole, træffe Bestemmelse om, hvorledes der kan gives det paagældende Barn en til Forholdene svarende Undervisning udenfor Skolen.

I Overensstemmelse hermed engageredes i Slutningen af Aaret 1913, efter de indledende Forsøg, en Lærerinde til at læse med de Børn, der blev anmeldt. Undervisningen foregik i Begyndelsen i Lærerindens Hjem. I Efteraaret 1914 blev der lejet et Værelse hos en tuberkuløs Familie i Rørholmsgade, og da Elevantallet i December 1914 var steget til 15, flyttede Skolen til en 2 Værelses Lejlighed paa Nygaardsvej.

Imidlertid var disse Lokalers Beliggenhed i et almindeligt Beboelseshus sanitært uheldigt, og dertil var de for smaa til det stadig stigende Elevantal og til et saadant Udstyr, som en Skole for tuberkuløse Børn maatte kræve. Der blev derfor stillet til Raadighed en Skolepavillon, der opstilledes paa en Plads paa Nørrefælled ved Guldbergsgades Forlængelse, bag Stevnsgades Kommuneskole. November 1915 stod »Kurskolen« saa vidt færdig, at den kunde tages i Brug.

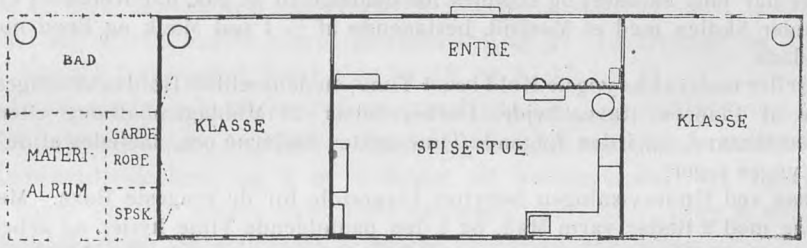

Skolebygningen er en Barakke, indeholdende 2 Klasseværelser, en Spisestue og Entré. Begge Klasseværelser, der hvert har 30 m² Gulvareal, er forsynet med meget stort Vinduesareal til begge Sider, alt oplukkeligt, samt med hensigtsmæssigt Inventar, saaledes Enmandsborde og Liggestole, der benyttes under Undervisningen.

Spisestuen, hvis Gulvareal er 35 m², er udstyret med Spiseborde med Voksdugsovertræk og Trætaburetter. Den ene Ende af det aflange Rum er indrettet til Køkken med Køkkenbord, Vask og Bord til Gasovn og Gasapparater samt faste Skabe, den anden Ende til Kontor. I Entréen findes til den ene Side 3 Vaskekummer og en Skyllekumme, alle af Porcellæn, samt Haandklæde paa Rullestok, til den anden Side Reol til Skiftefodtøj.

I alle Rummene er anbragt fastskruede Spyttekummer og alle Gulvene er beklædte med Linoleum.

I et Udhus er indrettet 2 W. C., Brændsels- og Materialrum samt et vel indrettet Spytkogeri; sidste benyttes tillige til Vaskerum.

Barakken ligger midt paa den ret rummelige Plads (ca. 950 m²), der, overalt omgivet af et Plankeværk, er indrettet til Legeplads (med stor Sandkasse) og til Skolehaver for Børnene. Tillige findes en lille Køkkenhave, hvor de nødvendigste Urter til Skolens Husholdning dyrkes.

Yderligere er der indstillet om et Baderum med Bruser og Fodbade, der tænkes indrettet i en Tilbygning til Barakkens sydlige Ende sammen med et Spisekammer, en Garderobe og et Rum til Haveredskaber m. m.

Ligeledes er der andraget om at faa opført en Liggehal langs det østlige Plankeværk.

Skolen oprettedes som omtalt i Henhold til Tuberkuloselovens § 9, 2. Stk. og tog naturligt ved sin Start særligt Sigte paa Undervisning i de almindelige Skolefag, som Eleverne paa Grund af deres Helbredstilstand og den Smittefare, de frembyder, er udelukkede fra at modtage i Kommuneskolen. Det viste sig

imidlertid hurtigt nødvendigt at udvide Skolens Formaal. Børnene mødte jævnligt i mere eller mindre forkommen Tilstand paa Skolen, for nogle endog uden at have faaet Vaadt eller Tørt, rent fraset, at deres Sygdom i sig selv ofte gjorde dem mindre skikkede til med Udbytte at modtage Undervisning, saa Skolen ret hurtigt maatte arbejde sig frem til ogsaa at kunne yde den størst mulige Hjælp til at forbedre Børnenes Helbredstilstand, til at udvikle deres Arbejdsevne og tillige til at formindske den Smittefare, de frembyder overfor Omgivelserne, saavel paa Skolen som i Hjemmene.

Midlerne til dette forøgede Formaal opnaaedes, og Hjælpen ydes i Form af en lettere Sanatoriekur. Under stadig Kontrol af Helbredstilstanden sørges for passende Hvile, tilpasset legemligt Arbejde og kraftig, nærende Mad, samt hertil en nøje Indøvelse i og Tilvænning til Varetagelsen af de nødvendige hygiejniske og smitteforebyggende Forholdsregler.

Skolen er derved tillige blevet et Kursted for disse tuberkuløse Børn, hvorfor den rettelig bærer Navnet *Kurskolen*.

Børnenes Skoletider deles efter dette nogenlunde ligeligt mellem Undervisning, Hvile, legemlig Beskæftigelse (Arbejde eller Leg) og Maaltider.

Der er f. T. ca. 30 Elever, der er delt i et yngre og et ældre Hold, og Arbejdsplanen er følgende: Eleverne møder Kl. 9¾ Fmd., iføres sig en Overtrækksklædning og skifter Fodtøj samt forsynes med Hostepapir og ren Spytteflaske (den i sidste Døgn benyttede afleveres). De Børn, der har lang Skolevej og skønnes for daarlige til at gaa, har Kørekort til Sporvognen. Kl. 10 begynder Skolen med et Maaltid, bestaaende af ¼ l sød Mælk og Brød med Margarine eller Marmelade.

Derefter undervises yngste Hold i ca. 1 Time, medens ældste Hold beskæftiges med Arbejde (Renholdelse af Pladsen, Havearbejde, Forberedelser til Middagsmaaltidet) eller Hvile efter deres Helbredstilstand, og i den følgende Time byttes Rollerne om, saaledes at de ældre undervises og de yngre leger.

Ogsaa ved Undervisningen benyttes Liggestole for de svageste Børn. Mellem 12 og 1 spises Middag med 2 Retter varm Mad, og i den paafølgende Time hviler og arbejder Børnene vekselvis, og Arbejdet bestaar her nærmest i Oprydning og Opvask efter Middagen.

Derefter undervises begge Hold og Kl. 3,30 afsluttes Dagen med et Maaltid, bestaaende af ¼ l sød Mælk eller Kakao og Brød.

Kl. 4 forlader Børnene Skolen efter at have afført sig Overtrækksklædningen og skiftet Fodtøj.

I Vinteren 1916—17 fik Kurskolen Middagsmaden fra Stevnsgades Skole, men fra Foraaret har Skolen selv overtaget hele Husholdningen, hvilket baade økonomisk og sanitært har været udmærket. Indkøbene er foretaget af Bestyrerinden, der bistaas ved Madlavningen af en kvindelig Medhjælp.

Iøvrigt assisteres Bestyrerinden ved Arbejdet paa Skolen af en Lærerinde og en Rengøringskone; sidste besørger tillige Vask af Haandklæder, Viskestykker, Overtrækksklædninger og Kitler paa selve Skolen, saa ingen af disse Genstande komme udenfor samme.

Det maa jo paa Forhaand synes naturligt, at det skolemæssige og administrative henhører under Bestyrerinden og det kurmæssige under den til Skolen knyttede Læge, men i Virkeligheden paakræves et meget nøje Samarbejde mellem disse 2 Faktorer inden for begge disse Opgaver. Ligesom førstnævnte maa være den udøvende Magt paa Kuromraadet og vedrørende de sanitære Forholdsregler, maa Lægen medvirke ved Tilrettelægningen af Undervisningen, navnlig i Henseende til Tid og Udstrækning, og maa kunne gribe ind, naar sanitære Grunde foreligger. Og maa saaledes Bestyrerinden foruden at være Lærerinde, Inspektrice og Husholder optræde som Sygeplejerske, maa Lægen ved Siden af sin specielle Lægegerning fungere som administrerende og kontrollerende Raad-

giver og optræde saavel i ind- som i udadgaaende Forhold, overfor Hjemmene, Tuberkulosestationerne, Hospital, Sanatorie, Myndigheder o. l.

Bestyrerindens Gerning bliver saaledes meget omfattende og alsidig, og den Tid, hun kan afse til den specielle Lærergerning, meget ringe. Selv nu, hvor Elevernes Antal er moderat (p. t. ca. 30), og i Betragtning af, at nogle af disse altid er fraværende paa Grund af Ophold paa Hospital eller Sanatorie eller lidende af interkurente Sygdomme i Hjemmene, slaar Tiden og Kræfterne vanskeligt til; men stiger Antallet, saa der maa dannes flere Hold (12 er det højeste, der kan faa Plads i disse Skolestuer under Undervisningen) bliver Forholdet umuligt, og mere Hjælp til Undervisning og Administration absolut nødvendigt.

Det højeste Antal Elever, Skolen kan rumme, er 48.

Det hænder for en Del af Børnenes Vedkommende, at de møder i en defekt og utilstrækkelig Paaklædning, hvorfor Skolen for at bøde herpaa har maattet søge Hjælp hos Tuberkulosestationerne, og da disse tillige formaar at udvirke et Sommerophold paa Nationalforeningens Feriekolonier for deres Klienter blandt Børnene, henviser Skolen alle Eleverne til Stationerne, saa meget mere, som det i det hele er Skolens Haab at faa etableret et nøje Samarbejde med Stationerne for at opnaa det mest mulige for Børnenes Vel, men det er naturligt en stiltiende Forudsætning, at Skolen bevarer den afgørende Bestemmelse om hvert enkelt Barns Behandling.

I de to Aar, Kurskolen har haft til Huse i Lokalerne ved Guldbergsgades Forlængelse, har Elevantallet været gennemsnitlig 27 (15 Drenge og 12 Piger) og Tilgang og Afgang har været henholdsvis 13 og 8, 13 og 11.

Af de afgaaede, ialt 19, er 2 døde paa Hospital, 1 er indlagt paa Diakonissestiftelsens Epileptikerhjem, 1 gennem Stadslægen udskreven som smittefri og overgaaet til Kommuneskolen, og 2 er anbragt af Værgeraadet. Af Resten, der er udskrevne, fordi de var naaet over den skolepligtige Alder, blev 6 erklæret fuldstændig arbejdsdygtige og anbragte i lettere tjenende Stillinger.

I det hele maa Kurskolen med de forventede nye Bevillinger siges at være saa vel indrettet og udstyret, som Plads og Forhold tillader, takket være den Interesse og Forstaaelse, Sagen har mødt hos Skoledirektion og de Teknikere, der har haft med Skolens Udstyr at gøre.

Ligeledes maa Skolen — til Trods for de ret store Vanskeligheder, den har haft at kæmpe imod — siges at have arbejdet godt og med Udbytte, og dette skyldes i væsentlig Grad Bestyrerindens levende Interesse og Dygtighed.

At der endnu klæber Mangler ved den her skildrede Ordning, er indlysende, og enkelte af disse skal nævnes her. Hvad der vindes i dette ¼ Døgns Skoletid, forspildes ofte under det lange ukontrollerede Ophold i Hjemmet og paa Gader og Stræder, og Bestyrerindens Forsøg paa ved Besøg i Hjemmene at faa et Samarbejde i Stand giver kun sjældent varigt Udbytte. Stærkt nedbrydende virker ogsaa de lange Ferier, og Anstrængelsen for at faa Børnene anbragte paa Feriekoloni i Skolens Sommerferie strandede desværre i Aar.

Disse Forhold som ogsaa hele Totalindtrykket tyder meget paa, at Udviklingen bør gaa i Retning af en Døgnskole og da naturligt i landlige Omgivelser.

Trikinkontrollen.

(Meddelt af 2. Dyrlæge *G. Gautier*).

Den offentlige Trikinkontrol paabegyndtes i København den 16. Juli 1904, idet der da paa det offentlige Slagtehus etableredes tvungen Slagtning og Trikinundersøgelse af alle de saakaldte Lossepladssvin, d. v. s. Svin, der helt eller del-

Oversigt over Trikinkontrollen i Københavns Flæskehal (Aar 1910—17.)

Aar ($^1/_4$—$^{31}/_3$)	Undersøgt Antal af			Heraf udenlandsk (s = svensk, r = russisk, a = amerikansk)			Af Svinekroppene var	Paavist Trikiner i			Paavist Svinetinter i			Antal Tilfælde af	
	Svinekroppe	Kødstykker	Spækstykker	Svin	Kødstykker	Spæk	Vildsvin	Svin	Kødst.	Spæk	Svin	Kødst.	Spæk	Sarkosporidier	Kalkkonkrementer
1910—11	111,082	775	1,691	»	r 173	a 211	»	»	»	»	»	r 17	»	?	?
1911—12	218,083	15,107	1,996	s 2,200	r 384	a 1,801	»	6	»	a 2	»	r 5	»	48,230	3,098
1912—13	226,820	6,149	862	s 12,149	r 537	a 760	11	9	»	»	»	»	»	62,790	2,010
1913—14	211,826	6,569	705	s+r 10,350	s 308	s+a 619	17	6	»	»	»	»	»	65,041	2,298
1914—15	330,780	17,614	16,714	s 27,439	s+a 2,846	a 16,635	13	13	a 6	a 61	»	»	»	88,346	2,903
1915—16	245,383	38,727	84,572	s 3,430	s+a 25,487	a 83,796	15	1	a 107	a 519	»	»	»	47,530	1,986
1916—17	269,266	2,372	64	»	»	»	12	»	»	»	»	»	»	41,102	1.628
Ialt	1,613,240	87,313	106,604	55,568	29,735	103,822	68	35	113	582	»	22	»	353,039	13,923

Af de 35 trikinøse Svinekroppe stammer de 16 fra Sverige, medens 19 er danske. Af disse er 7 fra Fyen og 12 fra Sjælland: nemlig 1 fra Roskilde, 2 fra Frederikssund, 1 fra Hillerød, 1 fra Køge, 1 fra Næstved og 6 fra Københavns Omegn: Herløv, Amager, Virum. Af de danske, trikinøse Svin var 4 Stkr. Ungsvin under 100 Kg. Slagtevægt. De trikinøse Kød- og Spækstykker er som anført alle amerikanske.

vis opfodres med Dagrenovation, og som holdes frit gaaende paa de Steder, hvor Dagrenovationen aflæsses: Lossepladserne.

Efter Flæskehallens Opførelse indførtes den 15. August 1916 obligatorisk Trikinundersøgelse for alle her i Byen forhandlede Svinekroppe, hvad enten de var slagtede paa det offentlige Slagtehus eller udefra tilført Byen i slagtet Tilstand og ikke i Forvejen var underkastet en af Landbrugsministeriet godkendt Trikinundersøgelse.

Efter sidstnævnte Dato har der her i Byen været foretaget Trikinundersøgelse paa 2 Steder: 1) paa det offentlige Slagtehus for alle de der slagtede Svins Vedkommende og 2) paa Flæskehallen for alle de Svins Vedkommende, som tilførtes Byen i slagtet Tilstand.

Paa Flæskehallen er tillige undersøgt mindre Dele af Svin (Kød- og Spækstykker), som enten var tilført fra Indlandet eller indført fra Udlandet.

Undersøgelsens Resultat fremgaar af den foranstaaende og den nedenanførte Tabel:

Oversigt over Trikinkontrollen paa Københavns offentlige Slagtehus (1914—1916).

	Lossepladssvin		Landsvin	
	Undersøgt	trikinøse	Undersøgt	trikinøse
Fra 16. Juli 1904—31. Marts 1905...	2784	242	»	»
» 1. April 1905—31. Marts 1906...	3708	329	»	»
» 1. April 1906—31. Marts 1907...	3468	270	»	»
» 1. April 1907—31. Marts 1908...	3494	237	»	»
» 1. April 1908—31. Marts 1909...	4057	293	»	»
» 1. April 1909—31. Marts 1910...	3535	145	»	»
» 1. April 1910—31. Marts 1911...	2736	40	fra 15/8 10 1765	6
» 1. April 1911—31. Marts 1912...	3875	35	2520	»
» 1. April 1912—31. Marts 1913...	5406	82	1549	1
» 1. April 1913—31. Marts 1914...	5227	61	2626	»
» 1. April 1914—31. Marts 1915...	5398	23	10991	»
» 1. April 1915—31. Marts 1916...	5065	65	1063	1
» 1. April 1916—31. Marts 1917 ..	5195	23	56	»
Ialt	53948	1845	20570	8

Virksomheden under Sundhedskommissionen.

Til Oylysning om Kredslægepersonalets og Dyrlægepersonalets Virksomhed, Tilsynet med Plejebørn, Virksomheden paa Sundhedskommissionens Laboratorium, Kontrollen med Drikkevand og Fødemidler, Desinfektionsvæsenet m. m., tjener efterfølgende Oversigter:

De af Lægepersonalet (9 Kredslæger og 2 Dyrlæger) udførte Undersøgelser, udfærdigede Erklæringer og afgivne Skøn andrager i 1916:

		Under-søgelser	Skriftlige Udfærdigelser
I.	Tilsyn med epidemiske Sygdomme	68	472
II.	Tilsyn med andre sanitære Forhold	192	342
III.	Erklæringer i Sundhedskommissionssager:		
	a) Afløbsforhold og off. Renligh. (Sh.-Vedt. Afsn. II og III)	87	106
	b) Latrinvæsen, Renovation m. m. (Sh.-Vedt. Afsn. IV)	159	520
	c) Skadelige Næringsveje (Sh.-Vedt. Afsn. V)	157	200
	d) Tilsyn med Næringsmidler (Sh.-Vedt. Afsn. VI)	338	524
	e) Boliger, Logihuse (Sh.-Vedt. Afsn. VII og VIII)	225	347
	f) Smitsomme Sygdomme (Sh.-Vedt. Afsn. IX)	318	326
	g) Plejebørnstilsyn (Sh.-Vedt. Afsn. X)	983	1140
	h) Forskellige andre Forhold	95	140

Plejebørnstilsynet i 1916.

(Meddelt af Vicestadslæge, Dr. *P. Heiberg*).

Ved Udgangen af 1915 fandtes, som i foregaaende Aarsberetning omtalt, 2737 Hjem, som havde Sundhedskommissionens Tilladelse til at have Plejebørn, deraf 732, i hvilke der paa dette Tidspunkt ikke fandtes Plejebørn. I Løbet af 1916 søgte 780 Personer om Plejetilladelse, men af disse tog 18 deres Ansøgning tilbage, forinden en Afgørelse var truffen. I 140 Tilfælde nægtede Sundhedskommissionen at meddele den ansøgte Tilladelse. 622 Tilladelser udstedtes, deraf 219 til Mødre, der tidligere havde haft Børn i Pleje for Betaling. Derimod udgik af forskellige Grunde 508 tidligere tilladte Plejehjem. Ved Udgangen af 1916 var Antallet af tilladte Plejehjem 2734, deraf 777 (28 pCt.), i hvilke der ingen Plejebørn fandtes. I de øvrige 1957 Plejehjem var der ved Aarets Udgang anbragt 2230 Plejebørn mod 2269 ved Aarets Begyndelse.

Plejehjem 1916	Antal Plejehjem				
	uden Børn	med 1 Barn	med 2 Børn	med 3 Børn	med over 3 Børn
1. Kreds	16	63	7	»	2
2. Kreds	17	61	4	2	»
3. Kreds	74	224	17	2	»
4. Kreds	49	198	17	1	»
5. Kreds	167	302	51	1	1
6. Kreds	164	277	38	3	»
7. Kreds	102	163	24	9	»
8. Kreds	46	137	9	»	»
9. Kreds	122	299	35	8	2
Ialt ...	777	1724	202	26	5

I Aarets Løb blev 863 nye Plejebørn indregistrerede. Der udgik 945 og døde 49 Plejebørn.

Plejebørn 1916	Plejebørn i Alderen				Samlede Antal Plejebørn	Antal Plejehjem
	0—1 Aar	1—3 Aar	3—7 Aar	7—14 Aar		
1. Kreds	2	15	18	52	87	88
2. Kreds	2	15	23	35	75	84
3. Kreds	27	60	110	67	264	317
4. Kreds	16	46	77	96	235	285
5. Kreds	39	90	147	135	411	522
6. Kreds	38	89	118	117	362	482
7. Kreds	14	53	80	91	238	298
8. Kreds	24	28	62	41	155	192
9. Kreds	45	90	135	133	403	466
Ialt	207	486	770	767	2230	2734

Det samlede Antal Dødsfald af de under Sundhedskommissionens Tilsyn staaende Plejebørn var 49 (i 1915 39).

Desuden døde 30 af de Plejebørn, der var anbragte i Børnehjem, der ligesom Vuggestuer ikke er medregnede i nærværende Oversigt. 7 af disse Dødsfald skyldtes de almindelige smitsomme Børnesygdomme.

Dødsaarsagerne blandt Plejebørn 1916	Under 1 Aar						0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar		Ialt		Begge Køn	
	0—1 Mnd.		1—2 Mnd.		3—11 Mnd.																			
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K		
Akute Sygd. i Fordøjelsesk.	1	»	»	1	1	1	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	9
Kron. Sygd. i Fordøjelsesk.	»	»	1	»	2	»	3	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5	»	5	
Rakitis	»	»	»	»	2	1	2	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	7
Atrofi	»	»	2	»	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	
Lungebetændelse	»	1	2	»	3	7	5	8	3	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	8	10	18	21
Bronkitis	»	»	»	1	1	1	1	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	
Hjernebetændelse	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1	2	3
Krampe	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	
Mæslinger	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	5
Kighoste	»	»	»	»	1	1	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	
Skarlagensfeber	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	
Hjærtesygdom	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	4
Nyrebetændelse	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	
Ubekendte Dødsaarsager	»	»	»	1	1	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	
Ialt	1	2	5	3	11	13	17	18	6	4	1	2	»	»	»	»	»	1	»	»	24	25	49	
	3		8		24		35		10		3		»		»		1		»		49			

Døde Plejebørn 1916	Under 1 Aar						0—1 Aar		1 Aar		2 Aar		3 Aar		4 Aar		5—9 Aar		10—14 Aar		Ialt		Begge Køn	
	0—1 Mnd.		1—2 Mnd.		3—11 Mnd.																			
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K		
Januar	»	»	1	»	1	1	2	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	1	17	
Februar	»	»	»	1	4	1	4	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	2		
Marts	»	1	2	»	»	1	2	2	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	3	3		
April	»	»	1	1	1	2	2	3	1	1	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	3	6	22	
Maj	»	1	1	»	1	4	2	5	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	6		
Juni	»	»	»	»	1	1	1	1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3		
Juli	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	6	
August	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»		
September	»	»	»	1	1	2	1	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3		
Oktober	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	4	
November	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1		
December	1	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»		
Ialt	1	2	5	3	11	13	17	18	6	4	1	2	»	»	»	»	»	1	»	»	24	25	49	
	3		8		24		35		10		3		»		»		1		»		49			

Dødsaarsager blandt Plejebørn 1888—1916	10 Aar 1888—1897		10 Aar 1898-1907		5 Aar 1908—1912		1913	1914	1915	1916
	Sum	gnstl.	Sum	gnstl	Sum	gnstl.	Sum	Sum	Sum	Sum
Sygd. i Fordøjelsesorg.	650	65	234	33	118	24	17	11	6	9
Rakit., Atrofi, Skrof.....	402	40	109	11	20	4	1	5	6	7
Sygd. i Respirationsv.	407	41	234	23	91	18	14	11	5	21
Hjernesygd., Konvuls. . .	234	23	110	11	53	11	9	9	7	3
Infektionssd.	176	18	55	6	26	5	5	5	5	5
Andre og ubekendt.Sygd.	126	13	100	10	49	10	7	8	10	4
Ialt. . .	1995	200	942	94	357	72	53	49	39	49
Plejebørnenes Antal $^{31}/_{12}$		1623		1442		1926	2196	2261	2269	2230

Paa ganske ens Maade er der i de 3 sidste Aar gennem Plejetilsynsdamerne ved Forespørgelser i Hjemmene indsamlet en Statistik over den betalte Plejeløn.

I Tabel I og II er vist Resultaterne. Navnlig Tabel II, der kun omfatter Plejelønnen for Børn under 3 Aar, viser tydelig, hvorledes den normale Plejeløn i Løbet af kun 3 Aar er sprunget fra 20 Kroner til op omkring 30 Kroner.

Af en Oversigt i Stadslægens Aarsberetning for 1890 fremgaar det, at den Gang var den normale Plejeløn for et Barn under 1 Aar 12—14 Kr.

Tabel I

Tabel over den i 1915, 1916 og 1917 *betalte* Plejeløn for 120 Børn.

Betalt Plejeløn i Kroner	1915 Februar	1916 Marts	1917 Marts
under 13	6	8	6
13—17	7	10	10
18—22	*65*	34	22
23—27	36	*53*	35
28—32	6	12	*33*
33—37		2	13
38—42		1	1
	120	120	120

Tabel II

Tabel over den i 1915, 1916 og 1917 *betalte* Plejeløn for 84 smaa Børn (ɔ: under 3 Aar).

Betalt Plejeløn i Kroner	1915 Februar	1916 Marts	1917 Marts
under 13	1	1	—
13—17	2	1	3
18—22	*45*	20	7
23—27	30	*48*	31
28—32	6	12	*30*
33—37		1	12
38—42		1	1
	84	84	84

Sundhedskommissionens Laboratorium.

I Aaret 1916 har der til Sundhedskommissionens Laboratorium været indsendt 5493 Prøver til Undersøgelse, om hvis Resultat der er afgivet Beretning i 775 Skrivelser.

Der har været foretaget:

5253 kemiske Undersøgelser,
162 mikroskopiske do.,
244 bakteriologiske do.

De undersøgte Stoffer har været:

A. Vand (220 Prøver).

I. Kemiske og mikroskopiske Undersøgelser:

a. Fra Trykledningen i Byen ..... 12 Prøver
b. — Vandværkets Filtre ..... 12 —
c. — forskellige Kilder og Søer ..... 20 —
d. — Thorsbroanlægget ..... 14 —

II. Bakteriologiske Undersøgelser:

e. Fra Søndersøanlægget { Filtreret ..... 41 Prøver
Ufiltreret ..... 35 —
f. — Thorsbroanlægget { Før Søndermarksbassin ..... 19 —
Efter do. ..... 17 —
g. — Husledninger ..... 50 —

Resultatet af den kemiske Undersøgelse af de fra Trykledningen i Byen tagne Prøver, sammendraget af de maanedlige Undersøgelser, findes i nedenstaaende Tabeller:

Vand fra Trykledningen i Byen	Milligram i 1 Liter									
	Inddampningsrest	Ammoniak	Salpetersyre	Salpetersyrling	Saltsyre	Svovlsyre	Fri & halvb. Kulsyre	Fosforsyre	Kalk	Magnesia
Højeste Indhold	524	0	14	0	38	52	164	Spor	164	27
Laveste Indhold	372	0	Spor	0	13	22	116	0	132	14

Indhold af organisk Stof:

	Iltforbrug Milligram i 1 Liter											
	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December
Vand fra Trykledningen i Byen.	1.0	0.9	1.1	1.5	1.9	1.0	0.7	0.8	1.0	1.5	1.3	0.8
Ufiltreret Vand (Søndersøanlægget)	2.9	2.0	2.8	4.0	2.9	3.0	1.6	1.7	1.5	2.4	2.5	2.1
Vand fra Thorsbroanlægget	0.8	»	0.7	»	1.1	»	0.6	»	0.5	»	2.0	»

Ved den bakteriologiske Undersøgelse (Kimtælling) er der efter dobbelt udførte Forsøg fundet følgende Antal Kolonier i 1 cm³ af Vandet.

Antal Prøver:

	Vand fra Søndersøanlægget				Vand fra Thorsbroanlægget (Filtreres ikke)				Fra Husledninger i Byen	
	Filtreret		Ufiltreret		Før Søndermarksbassin		Efter Søndermarksbassin			
	Talt		Talt		Talt		Talt		Talt	
	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.	3. Dg.	6. Dg.
Indtil 10 Kolonier	32	23	8	»	15	11	16	12	32	»
10—20 —	2	8	7	5	1	1	1	3	12	14
20—50 —	7	7	12	7	2	1	»	»	3	25
50—100 —	»	1	1	4	1	3	»	»	1	5
100—500 —	1	1	1	2	»	1	»	»	2	3
500—1000 —	»	»	2	1	»	»	»	»	»	»
over 1000 —	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»

B. Fødemidler (5092 Prøver).

a. Mælk og Fløde ..... 4884 Prøver
b. Andre Fødemidler ..... 208 —

a. *Mælk og Fløde:*

1. *Kvalitetsundersøgelse:*

	Børnemælk	218 Prøver
	Ismælk	2 —
Sød Mælk	Indkøbte Prøver	3448 —
Sød Mælk	Staldprøver	90 —
Skummet Mælk	Halvskummet Mælk	370 —
Skummet Mælk	Helskummet Mælk	743 —
	Kærnemælk	11 —
	Fløde	2 —

2. *Smudsundersøgelse:*

Børnemælk	218 Prøver
Sød Mælk	3448 —
Skummet Mælk	1113 —
Ismælk	2 —

3. *Undersøgelse for Pasteurisering* (Paraphenylendiaminprøven);
Sød Mælk ..... 35 Prøver

4. *Bakteriologisk Undersøgelse:*
Sød Mælk ..... 80 Prøver

5. *Katalasebestemmelse* ..... 40 Prøver

6. *Undersøgelse for Konserveringsstoffer* ..... 210 Prøver

Resultatet af Undersøgelserne af Mælk og Fløde:

1. *Kvalitetsundersøgelse:*

Indhold af Fedt i Børnemælk var:

under 3,00 %	12	Prøver
3,00—3,50 -	64	—
3,50—4,00 -	109	—
4,00—4,50 -	27	—
over 4,50 -	6	—

Indhold af Fedt i sød Mælk var:

under 1,50 %	1	Prøver
1,50—2,00 -	6	—
2,00—2,50 -	41	—
2,50—2,75 -	87	—
2,75—3,00 -	547	—
3,00—3,50 -	1992	—
3,50—4,00 -	696	—
4,00—4,50 -	142	—
4,50—5,00 -	20	—
over 5,00 -	6	—

12 Prøver sød Mælk var tilblandet Vand eller skummet Mælk I 3,8 % af Prøverne var Fedtmængden under 2,75 %.

Indhold af Fedt i halvskummet Mælk var:

under 0,75 %	21	Prøver
0,75—1,00 -	222	—
1,00—1,50 -	111	—
over 1,50 -	16	—

I 5,7 % af Prøverne var Fedtmængden under 0,75 %. 1 Prøve halvskummet Mælk var tilblandet Vand.

Af de undersøgte Prøver skummet Mælk var 11 Prøver tilblandet Vand.

Indhold af Fedt i Ismælk var:

3,00—3,50 %	1	Prøve
3,50—4,00 -	1	—

Indhold af Fedt i Fløde var:

3,70 %	1	Prøve
4,74 -	1	—

I den ene Prøve fandtes Stivelse.

2. *Smudsundersøgelse:*

38 Prøver Mælk indeholdt Smuds, deraf:
23 — Smuds i ringe Mængde,
11 — — i større Mængde,
4 — — i betydelig Mængde.

3. *Undersøgelse for Pasteurisering:*

14 Prøver sød Mælk, solgt som pasteuriseret Mælk, holdt ikke Paraphenylendiaminprøven.

4. *Bakteriologisk Undersøgelse:*

Ved Kimtælling i 80 Prøver raa sød Mælk fandtes i 1 cm^3 af Mælken følgende Antal Kolonier i Antal Prøver:

under 200,000	0 Prøver
200,000— 300,000	4 —
300,000— 400,000	4 —
400.000— 500,000	8 —
500,000— 750,000	15 —
750,000—1,000,000	20 —
1,000,000—2,000,000	19 —
2,000,000—3,000,000	5 —
3,000,000—4,000,000	2 —
4,000,000—5,000,000	1 —
over 5,000,000	2 —

5. *Katalasebestemmelse:*

40 Prøver Mælk { 30 Prøver sød Mælk; 8 — halvsk. Mælk; 2 — Børnemælk } højeste Katalasetal 69, laveste — 1

6. *Konserveringsstoffer:*

129 Prøver sød Mælk
7 — halvskummet Mælk
74 — helskummet Mælk

undersøgtes for Borsyre og kulsurt Natron, som ikke paavistes i nogen af Prøverne.

b. *Andre Fødemidler* (208 Prøver):

10 Prøver *Sukker* undersøgtes for Klorider, Svovlsyre og Salpetersyre. I alle Prøver paavistes Spor af Klorider og Sulfater, men ikke Nitrater.

10 Prøver *The* var uden fremmed Indblanding.

3 Prøver *Kaffe* (Ekstrakt, Aske, Koffein og Tilsætning). I 1 Prøve paavistes Tilsætning af Sojabønne, Roer, Hvede og lidt Kakaoskaller. 1 Prøve var værdiforringet ved Udludning med Vand.

5 Prøver *Daasehummer* undersøgtes for Arsen og giftige Metaller. I 1 Prøve paavistes Jern og Spor af Tin; en enkelt blank Draabe Loddemetal, der laa løst i Daasen, indeholdt foruden Tin en betydelig Mængde Bly, men Draaben var for lille til kvantitativ Blybestemmelse.

22 Prøver *Rismel* undersøgtes for Sand og fremmede Indblandinger. 1 Prøve indeholdt en Del levende Midder.

22 Prøver *Sagomel* var fri for fremmede Indblandinger.

62 Prøver *Eddike* undersøgtes for Eddikesyreindhold, Mineralsyre og Bly. 1 Prøve indeholdt Bly (65 mg. pr. Liter), 7 Prøver indeholdt levende Eddikeaal.

1 Prøve *Medisterpølse* indeholdt 19 % Mel.

1 Prøve *Bayersk Pølse* indeholdt ikke Svovlsyrling.

5 Prøver *Havregryn* undersøgtes for fremmede Indblandinger. 1 Prøve havde en ubehagelig Lugt og indeholdt talrige saavel levende som døde Midder samt nogle Larvespind.

4 Prøver *Byggryn* var fri for fremmede Indblandinger. 1 Prøve indeholdt en Del Midder.

2 Prøver *Semoulegryn* var i god Opbevaringstilstand.

3 Prøver *Sagogryn* var Cassava (Tapiok) Gryn.

1 Prøve *Mannagryn* og 1 Prøve *Risengryn* var uden fremmede Indblandinger.

1 Prøve *Appelsin* var ikke indsprøjtet fremmed Farvestof. Saftens Indhold af fri Syre, beregnet som Citronsyre, udgjorde 2,14 %, og den indeholdte Syre blev identificeret som Citronsyre.

2 Prøver *Smør* indeholdt ikke Margarine.

1 Prøve *Skinke* indeholdt ikke Bakterier hørende til Tyfus-Coligruppen.

1 Prøve *Chokolade:* Sammensætning: Prøven indeholdt ikke fremmede Fedtstoffer.

1 Prøve *Sild* indeholdt ikke Metaller og var ikke fordærvede.

1 Prøve *Brøndvand* fra St. Hans Hospital, kemisk og mikroskopisk Undersøgelse.

1 Prøve *Honning* udviste en for Honning normal Sammensætning.

14 Prøver *Bouillontærninger* undersøgtes for Sammensætning:

Indholdet af kvælstofholdige Stoffer varierede fra	0,6	til	23,5 %
— - Klorider, beregn. som NaCl —	52,1	-	78,8 -
— - andre Askebestanddele —	0,4	-	1,5 -
— - Vand —	3,3	-	12,4 -

6 af Prøverne indeholdt Kreatinin:

1 Prøve	0,14 %
1 —	0,05 -
4 —	under 0,05 -

1 Prøve *Karry* undersøgtes for Sammensætning.

10 Prøver *Sennep:* 7 Prøver var rene, 3 Prøver bestod af Sennep, Hvedemel, Curcuma og Cayennepeber, Melindholdet i den ene var ikke deklareret.

10 Prøver *Konfekt:* Farven blev identificeret i 6 af Prøverne, i de øvrige var den tilstede i for ringe Mængde.

6 Prøver *Fødevarer* bestaaende af 2 Prøver Mel, 1 Prøve Æbleskiver, 1 Prøve Flæskeæggekage, 1 Prøve Kødpølse og 1 Prøve Flæsk indeholdt hverken Arsen eller giftige Metaller.

c. *Andre Stoffer* (17 Prøver)

1 Prøve *Tapet* indeholdt ikke Arsen.

1 Prøve *Sprit* indeholdt ikke Methylalkohol.

1 Prøve *Zinkfolie* indeholdt hverken Arsen, Bly eller andre fremmede Metaller.

2 Prøver *Commesanpasta*, Sammensætning.

1 *Taphane*, Metallet i Tverskruen indeholdt ikke Bly.

1 Prøve *Pomade* indeholdt ikke Jod.

10 Prøver *Julelys* indeholdt ikke Arsen.

Foruden ovennævnte Prøver, som indsendtes til Laboratoriet gennem Stadslægen, har Laboratoriet fra forskellige Institutioner modtaget 164 Prøver til Undersøgelse, nemlig:

Fra Kommunehospitalet	9	Prøver	Mælk (Fedt).
- —	19	—	Fløde (Fedt).
- —	1	—	Smørblanding.
- —	42	—	Sæbe (Sammensætning).

Fra Kommunehospitalet	25	Prøver	Kirsebærsaft (Alkohol og Ekstrakt, Farve og Konserveringsstoffer).	
- —	1	—	Konsistensfedt.	
- —	1	—	Maltøl (Alkohol, Ekstrakt og Vand).	
- —	1	—	Farvestof.	
- —	1	—	Kogt Oksetunge	Giftstoffer.
- —	1	—	Grønt Konserves	
- —	1	—	Kalvesteg	
- —	1	—	Appelsinfromage	
- —	1	—	Sprit.	
- Bispebjerg Hospital	1	—	Mælk (Fedt).	
- — —	1	—	Fløde (Fedt).	
- — —	5	—	Sæbe (Sammensætning).	
- — —	14	—	Margarine (Fedt, Vand, Kogsalt og Syretal).	
- Sundby —	4	—	Mælk (Fedt).	
- — —	5	—	Fløde (Fedt).	
- — —	6	—	Kirsebærsaft (Alkohol og Ekstrakt, Farve og Konserveringsstoffer).	
- — —	6	—	Sæbe (Sammensætning).	
- Blegdams —	2	—	Saft (Alkohol og Ekstrakt, Farve og Konserveringsstoffer).	
- — —	2	—	Sodalud (Bestanddele).	
- Rudolf Berghs —	1	—	Saft (Alkohol og Ekstrakt, Farve og Konserveringsstoffer).	
- — —	1	—	Skinke (Bakteriologisk Undersøgelse).	
- St. Johannes Stiftelse	1	—	Byggrynsvælling	Kemisk Undersøgelse.
- — —	1	—	Ragout	
- — —	1	—	Byggryn	
- Belysningsvæsenets Administrationsbygn.	9	—	Sæbe (Sammensætning).	

Sundhedskommissionens Kontrol med Drikkevandet.

(Meddelt af Kredslæge, Prof. Dr. *H. A. Nielsen*).

I Aaret 1916 er, som tidligere, den hele By samt delvis ogsaa Frederiksberg bleven forsynet med Kildevand fra de dybe, artesiske Boringer.

Fra Søndersøanlægget og Kilderne er *oppumpet*	12,602,710 m³
» Thorsbroanlægget	11,568,990 m³
» Valbyanlægget	82,760 m³
» Sundbyanlægget	242,450 m³
Ved Overløb er desuden tilført	1,100,000 m³
Ialt	25,596,910 m³
Heraf er afgivet til udenbys boende	22,320 m³
Rest tilført Byen	25,574,590 m³

Heraf atter afgivet til Frederiksberg og andre udenbys boende (Frederiksberg 2,060,800 m³ og andre 94470 m³) ..... ialt 2,155,270 m³

I København er der saaledes i Aaret 1916 forbrugt ..... 23,343,850 m³
(1915 forbrugt.... 22,871,660 m³)
Det gennemsnitlige Dagsforbrug var ..... 63,960 m³
(1915 ..... 62,270 m³)
Det største Dagsforbrug var $^{28}/_{7}$ med ..... 79,890 m³
(1915 $^{10}/_{6}$ med .... 85,440 m³)
Det mindste Dagsforbrug Pinsesøndag $^{11}/_{6}$ med ..... 45,480 m³
(1915 $^{25}/_{12}$ med ... 42,020 m³)

Største Dagsforbrug for København og Frederiksberg tilsammen af den oppumpede samlede Vandmængde indtraf den $^{28}/_{7}$ med 86,640 m³ (1915 den $^{10}/_{6}$ med 93,060 m³).

Dagsforbruget pr. Individ i København med en beregnet Folkemængde for 1916 paa ca. 513,500 var 124,5 Liter (i 1915 124,4 Liter).

Den med Folkemængdens saavel som med Industriens store Tiltagen i de sidste Decennier følgende Forøgelse af Vandforbruget fremgaar af Vandværkets følgende Sammenstilling:

	Millioner m³ aarlig	m³ daglig
I 1890	7,16	19630
- 1895	8,86	24270
- 1900	11,31	31000
- 1905	14,26	39060
- 1910	19,70	53980
- 1915	22,79	62270
- 1816	23,34	63960

Den kemiske saavel som den bakteriologiske Undersøgelse er som tidligere udført paa Sundhedskommissionens Laboratorium. Det kemiske Indhold er uforandret, og det tilstedeværende Jern er udfældet, uden at nogen som helst Gêne senere har vist sig. Omstaaende Tavle viser Bakterieindholdet i Vandet paa de forskellige Stadier lige fra første Fremkomst i Ledningen til Taphanen og bekræfter atter Vandets Fortrinlighed i bakteriologisk Henseende.

København naaede altsaa igennem Aaret 1916 med et Gennemsnitsforbrug paa 63960 m³ og et maksimalt Forbrug paa 79890 m³ pr. Døgn, efter at der var afgivet til Frederiksberg og andre udenbys Konsumenter 2,155,270 m³ i Aaret eller c. 6000 m³ i Døgnet. Det største Døgnforbrug, som er dækket i det hele, bliver da c. 85,800 m³.

Grænsen for den maksimale Præstation af Kildevand er for de nu fungerende Vandanlægs Vedkommende derved paa det aller nøjeste naaet.

Vandværkets Ingeniører, som med fremragende videnskabelig og teknisk Dygtighed have fortsat, stadigt værende forud, de geologisk-hydrologiske Undersøgelser og Granskninger over det dybe Grundvands Forhold til Kalkoverfladen i vid Udstrækning Nord og Syd for vor By, havde ventet, at af de i forrige Aarsberetning nævnte Anlæg i alt Fald det ved Taastrup-Valby nu vilde have været i Brug. Men desværre, ogsaa her har Krigen som paa alle andre Omraader grebet forstyrrende ind.

Ved at spare, hvor spares kunde, er Aaret 1916 gaaet uden mærkelige Savn, og det Aar, vi ere i, hvor Mangel paa Brændsel af enhver Art og andet yderligere har fremtvunget Indskrænkninger, som tydeligt spores i det daglige Forbrug, er det jo dog hidtil gaaet bedre, end man skulde have troet.

Antal Bakterier pro 1 cm³

1916	Ufiltreret Vand													Filtreret Vand								
	Ledning til Værk ved Borups Allé			Ledning til Værk ved Vesterbro			Ledning fra Thorsbro			Ledning fra Søndermarksbassin			Filtrene ved Vesterbro			Værket ved Borups Allé			Værket ved Vesterbro			Husledning i Byen		
	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt	Sm. Former	Ikkesm. Fm.	Ialt
Januar	»	»	»	8	24	32	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	24	26	1	15	16
	»	»	»	»	»	»	2	17	19	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	12	12
	»	»	»	»	»	»	1	6	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	6	6	0	3	3
	3	29	32	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	28	44	0	5	5	»	»	»	0	5	5
Februar	»	»	»	»	»	»	0	1	1	0	3	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	7	7
	1	12	13	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	»	»	»	0	84	84
	»	»	»	3	52	55	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	1	1	5	72	77
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	6	9
							0	0	0															
Marts	0	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	3	3	»	»	»	2	4	6
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	6	6	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	550	559	0	2	2	»	»	»	0	8	8
	0	3	3	4	1080	1084	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	2	2	2	102	104	3	48	51
April	»	»	»	»	»	»	1	4	5	0	4	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	2	2
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	45	45	»	»	»	0	2	2	0	201	201
	»	»	»	»	»	»	0	8	8	0	0	0	»	«	»	0	5	5	»	»	»	0	10	10
	2	11	13	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	1	1	»	»	»	1	9	10
Maj	»	»	»	1	20	21	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	13	13	16	9	25
	»	»	»	»	»	»	0	2	2	0	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	6	8	14
	5	26	31	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	»	»	»	4	21	25
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	Smeltning			»	»	»	2	16	18	1	4	5
Juni	»	»	»	»	»	»	0	5	5	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	5	6
	3	24	27	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	3	7	10
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	25	32	»	»	»	0	0	0	1	9	10
	»	»	»	»	»	»	smeltet			smeltet			»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	4	6
Juli	3	2	5	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	0	5	5
	»	»	»	10	32	42	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	5	7	2	8	10
	»	»	»	»	»	»	0	2	2	0	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4
	1	7	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	1	1	»	»	»	1	12	13
August	»	»	»	1	8	9	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	6	6
	»	»	»	»	»	»	0	2	2	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	7	7
	0	4	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	1	15	16
	»	»	»	»	»	»	1	2	3	»	»	»	2	33	35	»	»	»	0	1	1	0	5	5
September	3	17	20	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	0	0	»	»	»	1	11	12
	»	»	»	3	11	14	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	2	2	»	»	»	0	9	9
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	12	13
	5	25	30	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	1	1	»	»	»	0	1	1
Oktober	»	»	»	1	7	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	1	1	»	»	»	1	5	6
	»	»	»	»	»	»	0	0	0	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	6	7
	3	34	37	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	»	»	»	0	3	3
	»	»	»	2	10	12	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	7	7	0	10	10
November	»	»	»	»	»	»	0	3	3	0	11	11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	10	10
	4	25	29	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	11	12	»	»	»	0	6	6
	»	»	»	1	10	11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	5	0	7	7
	»	»	»	»	»	»	0	35	35	0	4	4	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	6	6
December	1	22	23	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	25	27	0	4	4	»	»	»	1	7	8
	»	»	»	»	»	»	0	55	55	0	0	0	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	8	9
	0	28	28	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	12	12	»	»	»	0	11	11
	»	»	»	6	30	36	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	0	16	16	1	10	11

Det skønnes derfor at ligge nær ganske kort at undersøge fra et hygiejnisk Standpunkt, hvorledes vore Sager paa dette Omraade staar og hvad vi kan vente af Fremtiden.

Taastrup-Valby-Anlæget, som skal drives i Tilslutning til Thorsbroanlæget, har forlængst i Hovedsagen været klar til at yde sin Del til Vandforsyningen, og formentlig vil de 6000 m^3 i Døgnet, som dette Værk menes at kunne yde, dog inden Forløbet af 1917 være til Disposition.

Nybølleværket er betydelig længere tilbage; det agtes drevet i lokal Tilknytning til det gamle saakaldte Kildevandsanlæg. Selve det tekniske Anlæg skal her ikke omtales. Det, som i sanitær Henseende har Interesse, skal derimod kortelig fremdrages. Men forinden skal ganske kort berøres de geologisk-hydrologiske Undersøgelser, som Vandværkets Ingeniører har foretaget med en lidt fjærnere Fremtid for Øje.

KØBENHAVNS KOMMUNES BOREUNDERSØGELSER.

KALKENS HØJDEBELIGGENHED.

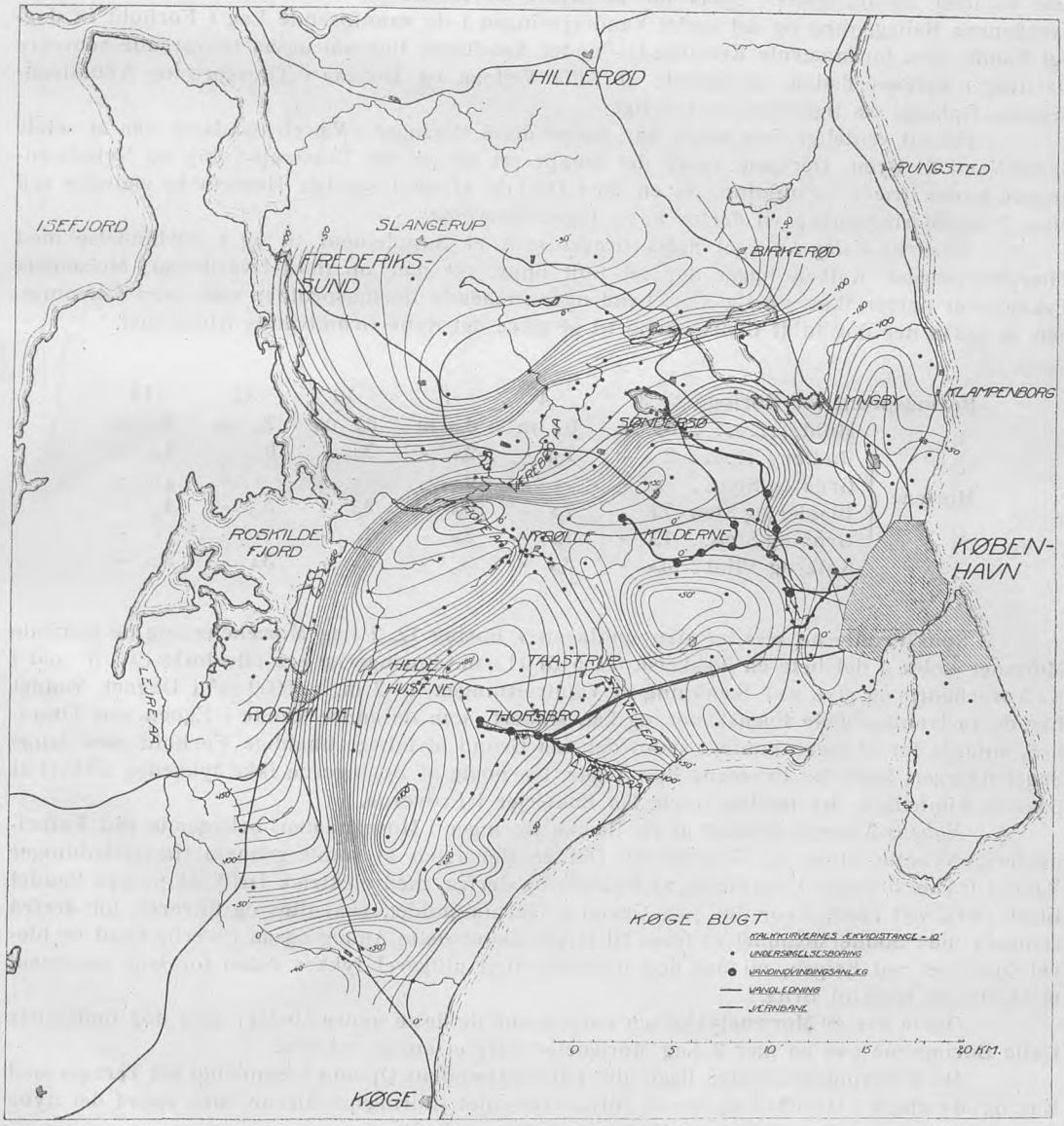

Ved de videregaaende Fremtidsundersøgelser mod Nord og Vest er det lykkedes Ingeniørernes Prøveboringer i Terrænet Vest for Søndersøen, i Værebroaadalen, at finde, og senere ved Køb at erhverve Arealer, hvorfra der fremskaffes dybt Boringsvand, og som love godt i alt Fald for de nærmeste 12—14 Aar. Som en af disse Prøveboringer, maaske nok den bedste, skal kun fremhæves en ved Sørup, som lidt over Jordoverfladen ved Overløb giver c. 5000 m^3 i Døgnet, som har en Vandrejsning paa over 10 m over Overfladen, og som endnu i 10 m Højde giver et betydeligt Overløb.

Det fortjener at fremhæves, at Undersøgelserne i denne Egn synes at have givet det interessante og i hydrologisk Henseende vigtige Resultat, at Søndersøen ikke, som tidligere antaget, markerer en mægtig Jættegryde i Kalkens Overflade, men maaske nok en lokal Sænkning i Bunden af en Dal, den Erosionsdal i Kalken, som har vist sig at gaa fra Roskilde Fjord til Øresund hen under Søndersøen og Furesøen. Der gives herved, synes det, Udsigter, som kunne strække ud over de 14 Aar. Det over Kalken liggende Jordlag, Istidsmorænen, det, som det overfor det dybe Grundvands Fortrinlighed som kimfrit specielt kommer an paa, er overalt under Mulden af samme Oprindelse og Bygning, indeholdende for det meste 2 Lag Moræneler af betydelig Tykkelse, saaledes at det dybe Grundvand paa Kalkens Overflade sikkert kan antages, som alle andre Steder fundet, at være kimfrit.

Hosstaaende 2 Kort, som skyldes Hr. Direktør Borums velvillige Udlaan af Tegninger, vise foruden for de ældres ogsaa for de nyere Boringsanlægs Vedkommende det ene Kalkoverfladens Beliggenhed og det andet Vandrejsningen i de vandførende Lag i Forhold til dagligt Vande. Den forannævnte Erosionsdal under Søndersø, ligesom ogsaa tilsvarende snevrere Dalstrøg i Kalkoverfladen, markerede af Lille Vejleaa og Hoveaa i Thorsbro og Nybølleanlægenes Opland, ses ligeledes ret tydeligt.

Det vil venteligt vare nogle Aar, inden disse Boringer i Værebroaadalen naa at sende deres Vand til Byen. Derimod varer det næppe ret længe, før Taastrup-Valby og Nybølleanlægene kunne træde i Funktion, og en kort Omtale af det i sanitær Henseende vigtigste ved disse 2 Suppleringsanlæg vil derfor have nogen Interesse.

Taastrup-Valby-Anlægget agtes drevet som et Supplement til og i Forbindelse med Thorsbroanlægget. Kalken ligger der ret højt oppe, ret nær op mod Overfladen; Morænens Tykkelse er derfor ikke særlig stor, hvad nedenstaaende Boringsprofiler vise, men Lermorænen er ogsaa der dog fuldt tilstrækkelig til at sikre det dybe Grundvands Kimfrihed.

Boringsprofil for Boring		3	4	5	10	12	14
	Muld.....	0,5 m	0,5 m	0,75 m	0,3 m	2,0 m	2,0 m
Moræne	Rødler.....	2 -	1,75 -	2,3 -	2,75 -	0 -	1,5 -
	Grus og Sten..	» -	» -	0,5 -	» -	» -	» -
	Blaaler og Sten	7,0 -	7,5 -	6,0 -	3,5 -	5,0 -	4,0 -
	Grus og Sten..	1,5 -	1,5 -	3,0 -	1,5 -	» -	» -
	Kalk og Flint .	3,5 -	3,5 -	3,0 -	3,75 -	3,5 -	3,75 -

Som Profilerne vise, er der, undtagen i Boring 12, 2 Lag Moræneler, og de samlede Moræner holde i det hele en Tykkelse fra 5 til 11,8 m. Boringerne ere alle førte c. 3 m ned i Kalkoverfladen og give ved Sænkning af Vandrejsningen 1—2 m, c. 6000 m^3 i Døgnet. Vandet har de sædvanlige gode Egenskaber og kan sikkert, som de andre Vande i Egnen ved Thorsbro, antages for at være kimfrit, skønt det paa Grund af talrige uheldige Forhold med lange Sugeledninger, lagte før Prøverne blev tagne, fra nogle af Boringerne ikke lykkedes sikkert at paavise Kimfrihed; der fandtes nogle faa Bakterier i Prøverne.

Nybølle-Anlægget bestaar af en Række Boringer i Hoveaadalen, beliggende ved Kathrinebjerg, Nybølle, Hove og Tyskemose. Det er Hensigten at samle gennem Hævertledninger Vandet fra de 3 andre Lokaliteter til Nybølle og derfra, med elektrisk Drift, at pumpe Vandet til et Værk ved Islev, hvor det, paa Grund af Jernindholdet, skal iltes og filtreres, for derfra sammen med Søndersøvandet at føres til Byen. Skønt dette Anlæg ogsaa i særlig Grad er blevet forsinket ved Krigen, vil det dog forhaabentligt alligevel lykkes inden for kort Aaremaal at skaffe det frem til Brug.

Ogsaa her er Morænetykkelsen ringere end de fleste andre Steder; men dog findes der i alle Boringerne paa en nær 2 Lag Moræneler eller et enkelt ret tykt.

De 4 Boringslokaliteter ligge alle i Hovedaadalens Opland i temmeligt sid Terræn med Eng og Mosejord i Overfladen; deraf blive ikke blot Boringsprofilerne men ogsaa det dybe Grundvand for samtlige Boringers Vedkommende mærkede.

Boringsprofilerne ved Nybølle ere følgende:

Boring 2		Boring 3		Boring 4	
Tørv	1,8 m	Tørv	1,0 m	Tørv	1,0 m
Sten og Grus	2,7 -	Sandet Ler	1,0 -	Sten og Grus	3,0 -
Sand	1,5 -	Grus og Sten	2,0 -	Sandet Ler med Sten	1,0 -
Fed Blaaler	0,5 -	Fint skarpt Sand	4,0 -	Grus og Sten	2,5 -
Skarpt Sand	3,0 -	Blaaler	1,5 -	Kalk	7,25 -
Blaaler	2,10 -	Sten og Grus	1,1 -		
Kalk	8,5 -	Kalk	8,5 -		

Lermorænens Lag ere her overalt tynde, og i Profil 4 er der kun et Lag Lermoræne paa 1 m Tykkelse. Men Vandet viste sig ved den foretagne Vandundersøgelse alligevel kimfrit. Den samlede Istidsmoræne med indskudte Sand- og Gruslag af fluvio-glacial Oprindelse medregnede have da ogsaa Tykkelser fra 3,5 til 9,5 m.

KØBENHAVNS KOMMUNES BOREUNDERSØGELSER.

DE VANDFØRENDE LAGS VANDREJSNING.

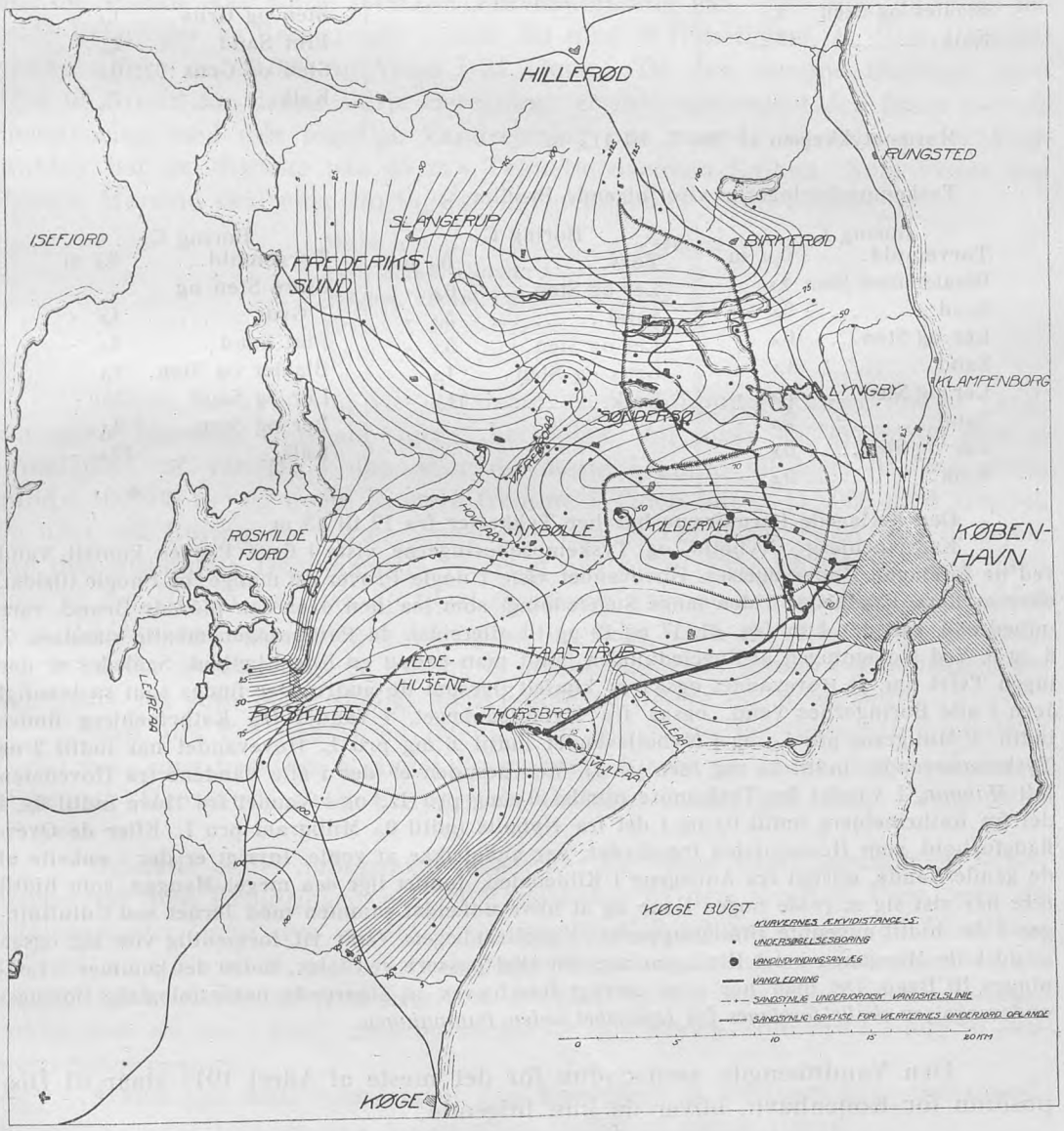

Kathrinebjergboringerne vise følgende Profiler:

Boring 2		Boring 3		Boring 4	
Muld	0,4 m	Muld	0,2 m	Tørv	1,95 m
Rødler	1,2 -	Rødler	1,3 -	Sand	0,3 -
Sten og Grus	0,4 -	Blaaler	7,8 -	Ler og Sten	11,8 -
Ler og Sten	1,5 -	Grus og Sten	0,5 -	Skarpt Sand	0,9 -
Sand	0,7 -	Blaaler med Sten og Sand	8,4 -	Grus og Sten	0,4 -
Stenet Ler	12,5 -	Skarpt Sand	1,1 -	Ler og Sten	3,9 -
Grus og Sten	1,2 -	Grus og Sten	0,7 -	Skarpt Sand	0,4 -
Kalk	8,1 -	Kalk	5,8 -	Grus og Sten	0,8 -
				Kalk	6,4 -

Her findes overalt en flerlaget Lermoræne af Tykkelser fra 17,5 til 19,8 m.

Hoveboringerne give følgende Profiler:

Boring 4		Boring 5		Boring 6	
Muld	0,2 m	Muld	1,2 m	Muld og Tørv	1,5 m
Rødler og Sten	0,9 -	Blaaler med Sten	10,5 -	Sand og Sten	1,2 -
Sand og Sten	1,7 -	Kalk	10,3 -	Blaaler og Sten	6,9 -
Blaaler og Sten	4,7 -			Sten og Grus	1,4 -
Kalk	13,6 -			Fint Sand	2,9 -
				Sten og Grus	0,5 -
				Kalk	7,9 -

Morænetykkelsen er fra 7,3 til 11,7 m.

Tyskemoseboringerne vise følgende Profiler:

Boring C_1		Boring C_2		Boring C_3	
Tørvemuld	0,25 m	Tørv	0,9 m	Tørvemuld	0,3 m
Blaaler med Sten	4,85 -	Ler og Sten	0,6 -	Store Sten og Grus	4,9 -
Sand	0,5 -	Sand	5,3 -	Fint Sand	4,8 -
Ler og Sten	0,6 -	Ler og Sten	5,2 -	Blaaler og Sten	1,2 -
Sand	1,2 -	Grus og Sten	1,5 -	Ler og Sand	3,2 -
Ler og Sten	2,8 -	Kalk	11,8 -	Ler og Sten	2,7 -
Sand	2,9 -			Kalk	10,9 -
Ler og Sten	0,8 -				
Kalk	9,5 -				

Den flerlagede Lermoræne har her Tykkelser fra 12 til 13 m.

Kathrinebjerg-, Nybølle- og Tyskemoseboringerne viste i flere Prøver kimfrit Vand ved de foretagne Undersøgelser. Hovevandet viste i nogle Prøver ret mange, og i nogle tilsidst, efter at flere Utætheder i den lange Sugeledning, som laa hen over den plørede Grund, vare udbedrede, var der kun faa, 11, 17 og 19 og til allersidst. da Pumpningen maatte standses, 7, 6 og 9. Ved Optagningen af Sugeledningen fandt man endnu en lille Utæthed. Saaledes er der ingen Tvivl om, at Hovevandet ogsaa er kimfrit ligesom de andre. Der findes som sædvanligt Jern i alle Boringernes Vand, ogsaa fra Nybølleanlægget. I Vandet fra Kathrinebjerg findes indtil 3 Milligram pro L. og i Nybøllevandet indtil 6 mg pro L. Hovevandet har indtil 2 og Tyskemosevandet indtil 1,2 mg Jern pr. L. Men desuden er der i alle Vandene fra Hovedalen *lidt Mangan.* I Vandet fra Tyskemose mindst 0,3 mg pro L., og i Vandet fra Hove indtil 0,6, i det fra Kathrinebjerg indtil 0,3 og i det fra Nybølle indtil 0,4 Milligram pro L. Efter de Overfladeforhold, som Hoveaadalen frembyder, var andet ikke at vente. Iøvrigt er der i enkelte af de gamle Vande, særligt fra Anlægene i Kildedalen, fundet lige saa meget Mangan, som hidtil *ikke* har vist sig at volde nogen Gene og at blive udfældet sammen med Jernet ved Udluftningen i det hidtil anvendte Iltningsapparat. Nybølleanlægets Vand vil formentlig vise sig ogsaa at udskille Manganen i det Iltningsanlæg, det skal passere ved Islev, inden det kommer i Ledningen til Byen. Det maa her atter særligt fremhæves, at afgørende bakteriologiske Boringsundersøgelser *skulle foretages fra Overløbet inden Pumpniugen.*

Den Vandmængde, som endnu for det meste af Aaret 1917 staar til Disposition for København, bliver da kun følgende:

Thorsbroanlægget giver	35—36,000 m^3 i Døgnet
Søndersø- og Kildeanlægene ca. ...	60,000 m^3 —
Ialt...	95—96,000 m^3 /24 h.

Hidtil har dette Kvantum Vand lige kunnet præsteres som Maksimalydelse, men kun med den yderste Anstrængelse af Boringerne og hele det tekniske Apparat. Og for den nærmeste Fremtid ere Udsigterne til Forøgelsen af Vandmængden følgende:

Taastrup-Valbyanlægget	6,000 m^3 /24 h
og Nybølleanlægget	15—16,000 m^3 /24 h

Alt ialt kan København i Løbet af de nærmeste Par Aar med Rimelighed antages at have 115—116,000 m^3 i Døgnet til Disposition. Nybølleboringerne gave nemlig ved Prøvepumpningen under en Sænkning af Vandrejsningen paa 1½—2 m 14,000 m^3 /24 h, og paa Basis deraf og i Overensstemmelse med andre Beregninger og Erfaringer antager Vandværkets Ingeniører, at dette Anlæg kan give 15—16,000 m^3 i Døgnet som yderste Præstation. Boringerne i Værebroaadalen har der endnu ikke været foretaget Prøvepumpning paa, men efter de foran berørte Erfaringer og Beregninger menes det med al Rimelighed, at disse Boringer kunne tilføre ca. 20,000 m^3 Vand i 24 Timer. Til den Gruppe Boringer, som ligge til Grund for denne sidste Beregning, er *ikke* medregnet den foran nævnte Sørupboring med den mægtige Vandrejsning paa over 10 m, som under Engmulden har en Moræne paa 45 m's Tykkelse ovenpaa Kalken Som Prøve paa Egnens Moræne skal efter Boringsjournalen følgende Profil anføres:

Muld	Øverst
Fed, stenet Blaaler	20 m
Magert, stenet Ler.....	16 m
Grus	10 m
Kalk	10 m

Denne Sørupboring vil utvivlsomt ved Pumpning kunne forøge Vandmængden fra dette Omraade meget betydeligt. Alt lover da, synes det med al Rimelighed, at vor By i den aller nærmeste Fremtid vil have til Disposition mindst 100,000 m^3 og noget længere fremme i Tiden ialt c. 115,000 m^3 i Døgnet. Og naar saa Boringerne i Værebroaadalen naa at faa deres Vand ført til Byen, kan den disponible Døgnmængde venteligt naa op til 135—140,000 m^3 /24 h. Men naar vi om 10—15 Aar naa op til at disponere over en saadan Mængde kimfrit dybt Boringsvand, saa antages det ogsaa, og ikke uden Berettigelse, at Grænsen for, hvad der overhovedet er muligt, er naaet. Og naar Byens Folkemængde og Arbejdsliv saa som hidtil stadigt naar højere og højere op, hvad saa?

Lad mig her standse en liden Stund, thi forud for Besvarelsen af dette »hvad saa« maa besvares et andet Spørgsmaal, klares en anden Sag, med hvis i hygiejnisk Henseende fuldt betryggende Ordning Svaret paa dette »hvad saa« er givet.

Og dette andet Spørgsmaal maa lyde: Er Byens Administration og Sundhedsvæsen med Erindringen om og Kendskabet til den alvorlige Fare, som de Afløbsboringer, man nys maatte gøre sørgelig Bekendtskab med ved Thorsbroanlægget, nu i Stand til, med de Beskyttelseslove, som haves, *at sikre Byens infektionsfri dybe Grundvand fremdeles som saadant, og det ikke alene for de Boringsanlæg, som nu ere i Drift, men ogsaa for de nye Anlæg*, som ere i Gang til den nærmeste Fremtid.

Svaret paa dette Spørgsmaal kan kun blive *et ubetinget Nej;* tværtimod, de gamle saavel som de nye Anlæg trues stadigt af denne Ufærd.

Hverken selve Loven af 24. April 1896 eller dens Tillæg af 1914 kan forhindre Afløbsboringer, ja Tillæget forbyder ikke engang direkte slige Afløbsboringer, det straffer med en Bøde paa 20—100 Kr. en Udaad, som kan koste Masser af Mennesker Livet. Har denne Lov nogen Effekt, bevirker den noget, saa henleder den snarest Tanken i den Retning: gaar det, saa gaar det; det koster vel højst kun 100 Kr., naar man bliver opdaget; og skulde dette sidste ske, kan jo, hvis man kan bevise, at Boringen er foretaget før 1914, Erstatningen af Boringsudgiften bruges til en ny Boring paa et bedre skjult Sted! Vandværksejeren og Vandets Brugere ere nærmest ganske prisgivne, de synes Loven ret uvedkommende i alt Fald direkte; de ere stillede hjælpeløse og ubeskyttede, hvis man da ikke er i Stand til at drive Spionage paa de mest intime og skjulte Steder overfor de omgivende Naboers Hus og Grund i en vid Omkreds; og hvem kan det? At Kjøbenhavns Thorsbroanlæg i sin Tid var i Stand til at komme under Vejr med denne Ufærd, skyldes en enkelt Funktionærs af altid aarvaagen og forstaaende Omhu for den Sag, han arbejder med, udviklede Sporsans. Men ganske naturligt er en saadan Sporsans en Sjældenhed; og ren personlig, som den er, er den territorialt begrænset samtidigt med, at den ikke lader sig overføre paa andre, den smitter ikke.

Tvende Gange har, saavidt jeg ved, denne Lov, som skulde afhjælpe Ondet, været i Funktion, c. $^{3}/_{9}$ *1906* i Randers og nu nys i vor Sag, og begge Gange med mere eller mindre tragisk Virkning. I Randerssagen gjaldt det — efter den fældede Dom — en c. 50 Aar (?) gammel Boring tæt op til Boringer hørende til Randers Vandværk. Omkring denne Boring, som gav Overløb, naar Randersværket ikke pumpede paa sine Boringer, men hvis Vandrejsning sank, naar der pumpedes, blev der gravet en Dam, som »agtedes anvendt til Fiskeavlsanlæg«. Ved Dammens Bund savede man nu — ifølge Kjøbstadsforeningens Tidsskrift 1914 Nr. 1« — Borerøret over, saaede Græs ud og kjørte Latringjødning ud i Dammen; og da Vandet steg op i Dammen fra Borerøret, lod man Jernkæder trække igennem Vandet »for at *opslemme* Gjødningen«. Randers Byraad krævede nu Boringen i Henhold til Loven af 1896 trukket op. Ifølge Dommen erklærede det »uvillige, sagkyndige Skøn«, »at Fiskedamsejeren *ikke afleder* Vand fra Dammen, men *leder Vand til* den, og at det ikke kan finde, at Vandet fra Dammen forurener Vandet i Vandværkets Vandforsyningsanlæg. Og derfor kunde Forbudet efter § 4 ikke stadfæstes.

Dommen lød paa, at det nedlagte Forbud skulde ophæves, og Klageren *betale 400 — firehundrede! — Kroner i Erstatning og Sagsomkostninger!*

I Thorsbrosagen gik det ikke slet saa ilde til; der gav Skønsmændene Vandværksejeren *endeligen* Ret til at kræve Afløbsboringerne fjernede, men først efter, at de havde spildt en lang, kostbar og faretruende Tid samt mange Tusinde Kroner for Byen, ved at stille det efter Loven ganske uhjemlede Krav om, inden Skønnet kunde afgives, at Magistraten skulde bestemme Grænserne for det Areal, den Environ, indenfor hvilken den vilde stille Krav om, at der ikke maatte anbringes Nedløbsboringer! Loven hjemler tydelig nok kun Ret til paa Skønnets Erklæring at faa *tilstedeværende* Nedløbsboringer fjernede. Pengene er maaske ikke helt spildte, skønt disse Environboringer, hvad virkelig geologisk-hydrologisk Sagkundskab med Føje forud kunde have sagt og *sagde*, kun gav det Resultat, at det ikke er muligt med nogen Nøjagtighed at fremskaffe en saadan Environbestemmelse. Og det skal atter fremhæves: Loven af 1896 forudsætter ogsaa fornuftig det samme gennem sin absolute Mangel paa et saadant Krav. Det er saaledes *ubegribeligt*, hvorledes »de tvende, af Retten udnævnte uvillige, sagkyndige Mænd« har læst den Lov, som har kreeret dem. Og der kan ingen Tvivl være om, at dette Krav ogsaa var bleven afvist, om man havde appelleret til et Overskøn. I hvert Fald bør et saadant uberettiget og ligefrem landsfarligt Krav ikke tiere kunne fremføres.

De to Gange, Loven og dens Skønsmænd har været kaldte i Funktion, kan man ikke sige, at Skønnene hverken set fra selve Lovens eller den offentlige Sundhedsplejes Standpunkt have været heldige. Men iøvrigt maa det fremhæves, at denne Lov samt dens Tillæg overhovedet *ikke løser den Opgave,* som en saadan Lov bør kunne løse; den er ikke blot *ikke til Gavn*, den er snarere direkte til Skade for den Sag, som den søger at gavne.

Hele dette *naturstridige og sundhedsfarlige Forhold* trænger i højeste Grad til at ordnes *for hele Landet* ved Lov saaledes, at Afløbsboringernes Ufærd gøres umulig og utænkelig. Under Forhandlingerne om Tillæget af 1914 til Loven af 24. Maj 1896 fremkom der fra forskellige Sider Tanker og Forslag i Retning af Foranstaltninger og Krav til en Lov, sigtende til denne Ufærds Afvendelse. Efter Lovtidenden, Ord. Samling 1913—14, Bilag Pag. 2512—2530, anbefaler den ene Skønsmand atter som Bestemmelse i en eventuel Lov at vælte Sagkundskabens Afgørelse — om en Afløbsboring i det givne Tilfælde kan »skønnes at forurense eller ville forurense Vandet i en saadan Vandforsynings Boring« — over paa Vandværksejeren, som er den ene Part i Sagen, nemlig Klageren; denne sidste sidder ganske vist gennem sine Ingeniører inde med Sagkundskaben; men man er dog nok berettiget til at antage, at Loven ikke kan akceptere dem som »uvildige«. Og ganske vist sidder Vandværksingeniørerne, Klagens egentlige Ophavsmænd, inde med de til et saadant Skøns Afsigelse fornødne geologisk-hydrologiske Fakta, og det kan vel fremhæves i højere Grad end de fleste andre, men da deres Undersøgelser gennem fortløbende Offentliggørelser jo er Fællesejendom i alt Fald for kyndige Læsere, maa Loven med fuld Føje kunne gaa ud fra, at Retten til Skønnets Afgivelse vælger i alt Fald den ene som geologisk Sagkyndig, hvad i det givne Tilfælde jo ogsaa var sket ved Valget af en Geolog, som oven i Købet specielt har geologisk behandlet Kortbladene for denne Egn, se »Danmarks geolog. Unders. I. Række Nr. 6«. For saa vidt var alt i dette Tilfælde af Retten forberedt paa bedste Vis, og det Spild af Tid og Penge, som det af Retten valgte Skøn forvoldte gennem det fremsatte Krav, bør hverken uden eller med Lovhjemmel kunne gentages noget Sted i Landet.

At den gældende Lov er ganske ude af Stand til at *forhindre* disse farlige Afløbsboringer, og at dens Anvendelse i de hidtil kendte Tilfælde viser de nedsatte Skønsmænds meget mærkelige Optræden som »sagkyndigt Skøn«, maa sikkert indrømmes af alle uden nogen Undtagelse. I lige Maade maa det af sanitære Grunde saavel som af økonomiske indrømmes og kræves, at en ny og bedre fuldt nyttig Lov nødvendigvis maa fremskaffes her i Landet for at gøre denne mod al sund Fornuft og Naturens Orden end sige mod al sund offentlig Sundhedspleje stridende Ufærd umulig.

Og det ikke blot for Hovedstadens Vedkommende; *thi hele Landet er interesseret* i en saadan Lov paa det aller alvorligste, ikke blot i sanitær, men ogsaa i høj Grad i *økonomisk* Henseende. Over 60 Købstæders samt Villa- og Stationsbyers Vandforsyninger ere udsatte for de samme Attentater. Langt over 430 Landsbyvandværker og et meget stort Antal — mange Hundrede — industrielle og landøkonomiske Vandforsyninger trues af den samme alvorlige Fare. Hele Landet, By som Land, er med de omkring 1000 dybe Boringer ned til det dybe, *mobile* Grundvand under Morænen alvorligt truet og venter spændt en ny og bedre Lovordning. Men hvorfor — som det ogsaa fremgaar af de citerede Sider i Lovtidenden — ikke blot den ene Skønsmand, men ogsaa Vandværket til Forbillede for en fremtidig Lov her hjemme fremdrager netop Preussens Vandlov af 1913, det er ikke saa lige at forstaa. Denne Vandlov tager sit imperialistiske Præg efter de sydtyske Staters romersk paavirkede fiskale Retsregler fra Frederik I's Constitutio de regalibus, Retsregler som ere vidt forskellige fra de Bestemmelser i vore gamle saavel som nye Love, der hjemler Ejeren fri og uindskrænket Brugsret af sin Grund under Ansvar overfor Skade, voldt af anden Mand eller det offentlige. Vilde man endelig søge et Forbillede i Tyskland, da vilde den Vandlov, som Kongeriget Sachsen den 13. Marts 1909 ved-

tog, være at foretrække som helt anderledes passende ind i vore Forhold, naar det gælder Grundvandet. Den sachsiske Lov siger, at Grundvandet kun betingelsesvis, naar det forringer Vandet i offentligt Vandløb eller skader det overfor fælles og privat Brug, eller skader Vandledning eller Brønd, falder ind under Loven. Det er der Mening i ogsaa for vort Vedkommende. Hvad der tiltrænges er ikke en Lov, der som Preussens i § 202 pure forbyder Afløbsboringer. Et saadant Forbud vil sikkert ikke virke anderledes end det gamle: Du maa ikke stjæle eller ikke ihjelslaa, hidtil har virket.

I Anledning af de hyppige Erstatningskrav, som særlig i Eftersommer- og Efteraarstiden fremkommer i Anledning af Vandmangel i de almindelige Overfladebrønde, som findes i Boringsanlægs Opland, samt i Anledning af Misforstaaelse af de geologisk-hydrologiske Forhold i og under Morænen fra den ene Skønsmands Side, skal følgende korte Redegørelse angaaende Forholdet mellem det *dybe mobile* Grundvand *under* Morænen og det i *selve Morænen kapillært bundne overfladiske* Grundvand her til Belysning af slige Krav og deres Berettigelse tjene.

Det vandførende Lag, som alle Københavns Boringer naa ned i — og saa at sige alle de forannævnte omkring i Landet med — dannes næsten overalt af Kalkens i en Dybde af 5—10 m brudte Overflade; enkelte Steder dog ogsaa af Lag af Sten og groft Grus ovenpaa Kalken, og bestandigt ere disse vandførende Lag beliggende *under* selve Lermorænen. I disse Lag er Modstanden mod Vandets Bevægelse meget *ringe*, og derfor bevæger Vandet sig med større eller mindre Hastighed alt efter Kalkoverfladens Hældning ud mod de store Dybder i Havet. Naar en Dybboring sænkes ned i et saadant Lag med mobilt dybt Grundvand, saa stiger Vandet mer eller mindre højt op i Borerøret, og oftest givende Vand ved Overløb mere eller mindre højt op over Jordoverfladen, alt efter den Bevægelsesfrihed, der er i det vandførende Lag, og den Hældning, Laget har, det Tryk, hvorunder herved Vandet kommer til at staa. Se f. Ex. den foran pg. 85 nævnte Sørupboring. Det er det mobile dybe Grundvand i vort Land, det hvori de mange Dybboringer naa ned. Hvorfra alt dette mobile Grundvand stammer, skal vi ikke komme nærmere ind paa, en Del af det (maaske det hele) stammer sikkert fra den nedsynkende Nedbør.

Til Forskel fra dette finde vi i *selve Morænens nederste Partier* det overfladiske i forskellig Højde staaende Grundvand, som, hidrørende fra den nedsynkende Nedbør, der er paa Vejen ned i det dybe Grundvand, en Nedsynkning, som foregaar overordentligt langsomt begrundet paa, at *Vandet her er kapillært bundet* i de yderst fine Spalterum mellem de meget smaa Korn i Lermorænen. Det er i dette overfladiske Grundvandslag, at de anvendelige Grundvandsbrønde paa 5—15 m Dybde er gravede, og Brøndene samle her deres Vand ganske langsomt, idet de markere for den allernærmeste Omegn af Morænen ved deres gravede Hulrum det Parti af selve Morænen, som yder den ringeste Modstand mod Nedbørens ellers meget langsomme nedadgaaende Bevægelse. En saadan Brønds Vand er ved et tykkere eller tyndere Lag Moræne skilt fra det dybe mobile Grundvand, som er ganske upaavirket af Pumpningen paa Brøndens Vandsamling, ligesom Pumpningen paa Vandet i det dybe mobile Grundvandslag aldeles ikke paavirker Vandet i en Brønd i det overfladiske Grundvandslag, netop fordi Modstanden mod det dybe Grundvands Bevægelse *er uendelig lille i Sammenligning med den Modstand, som Kapillariteten yder* mod det overfladiske Grundvands Bevægelse i Morænen. Derfor kan der i Aar og Dag suges uafbrudt paa en Dybvandsboring ned i Kalkoverfladen selv med maksimal Sænkning af Vandrejsningen, medens derimod, som bekendt, en overfladisk Grundvandsbrønd i Morænen ret hurtigt kan pumpes læns; og først igen efter Timers eller Døgns Ro kan den atter have samlet Vand. Dette hele Forhold kan særligt let og overbevisende studeres paa de nu saa hyppige og i sanitær Henseende saa betryggende smaa babysiniske Rørbrønde, som ere Overfladegrundvandsbrønde eller Boringer, hvor der omkring de nedrammede Borerørs nederste Ende i *Morænen* er udskyllet et lille underjordisk Hulrum i selve Morænens Grundvandslag.

Naar der derfor lyder Klage specielt i Eftersommertiden fra Ejerne af slige *Overflade*grundvandsbrønde i et Dybvandsboringsanlægs Opland over, at Boringerne suge Vandet fra Brøndene, saa skyldes *i Almindelighed* denne Vandmangel i Brøndene *ikke* Pumpningen paa det dybe Grundvand gennem Boringerne; men Aarsagen ligger deri, at det moderne Landbrug gennem Overfladedræninger i Grundens øverste Dyrkningslag leder en stor, eller vel den største, Del af *Vinterens og Forsommerens* Nedbør til Overfladevandene, saaledes at den overfladiske Grundvandsstand ved ikke at faa sin Tilgang sænkes til Skade for de mindre dybe Grundvandsbrønde. Agerbrugets Dræning fylder Lade og Mælkespand, men tømmer de almindelige

Overfladebrønde. *Kun naar en saadan Brønd naar helt ned i det dybe, paa Kalken hvilende Grundvandslag*, kan der være Tale om en Sækning af Vandrejsningen i den ved stærk Sugning paa en nærliggende Dybboring. Men Brønden er jo da ogsaa ligestillet med Boringen, *tager Vandet fra det samme mobile dybe Grundvandslag*; kun saa kan Brønden skades af Boringen eller lige saavel omvendt, alt efter Beliggenhed i Forhold til det dybe Grundvands Bevægelsesretning mod Dybderne i Havet, eller i Forhold til Sugningens Styrke. Skønsmandens »Drænboringer« i de cit. Forhandlinger finde herved forhaabentligt deres Plads og Betydning. I dette Tilfælde maa atter den geologisk hydrologiske Sagkundskab have Ordet til Afgørelse af Sagen. Under andre Forhold er Klagen uberettiget. Det dybe Grundvand, der stryger hen *under* Overfladens Moræne synes mig retslig stillet som Luften, der stryger hen over den; de ere begge Allemands og Ingenmands Ejendom og næppe heller Statens efter dansk Lov. Intet af de to Medier maa den ene have Ret til at forgifte eller unyttiggøre for den anden. Men enhver maa have Ret til fra egen Grund at nyde og udnytte begge disse Medier under Forbifarten og selv til det yderste, naar ikke derved andenmands ligesaa uindskrænkede Brugsret skades.

Angaaende det kapillært bundne Vand i vor sjællandske Istidsmoræne giver Professor Johnstrups Undersøgelse: Om Fugtighedens Bevægelse i den naturlige Jordbund i Vidensk. Selsk. 5te R. Math. Natur. Videnskbl. Afd. Bd. 7, pg. 411 f. interessante og for denne Sag vigtige Oplysninger, som det synes mig vor Tid tildels har glemt. Da de give Forstaaelse af flere af de her fremdragne Forhold angaaende det dybe Grundvand, dets *Kimfrihed* paa Grund af den yderst langsomme Nedsynkning af Nedbøren, og ligeledes det dybe Grundvands *Forhold til det overfladiske Grundvand*, skal her Opmærksomheden henledes paa den. Johnstrup fandt saaledes, at de 10 øverste Lag af den lerede Marks Jordbund, der bestod af almindelig »Rullestensler«, indeholdt *en bunden Vandmængde, som oversteg* 2,9 *Fods Vandhøjde* elier omtrent $1^1/_2$ *Aars hele Nedbør.*

Fleck har for Dresdens Jordbund og Hoffmann for Leipzigs fundet omtrent de samme Forhold. I Dresdens Omegn viste Grunden i indtil 5 m Dybde sig at indeholde kapillært bunden 2 Aars Nedbør; i Leipzigs Omegn fandtes et Sted i Grunden indtil 9 m Dybde bunden 5 Aars Nedbør, og 2 andre Steder i indtil 3 m Dybde bundet, det ene Sted 3 og det andet Sted $1^1/_4$ Aars Nedbør. Hoffmann har desuden experimentelt nndersøgt dette Forholds Betydning for Nedbørens Nedsynkningshastighed, og mener i Henhold til alle sine Undersøgelser, denne Sag angaaende, at maatte for Leipzigs Omegn sætte Nedbørens Nedsynkningshastighed gennem det kapillært bundne nederste Morænelag til fra *1,5 til 2,5 m om Aaret.* Naar saa erindres, at det overfladiske Grundvandslag ved den nedsynkende Nedbør lidt efter lidt presses ned i det *dybe* Grundvand, saa følger deraf, at der er gaaet »baade Aar og Dag«, siden det dybe Grundvand, som i denne Stand pumpes op fra Kalkens Overflade, faldt som Nedbør paa vor Jord.

Vil man denne Afløbsboringernes naturstridige og sundhedsfarlige Ufærd til Livs, maa man, skønnes det, tage Sagen paa anden Maade, ikke ved pure at forbyde Afløbsboringer som i Preussen, men gennem en Lovordning af alt Afløb, forenet med en Art Kontrol som den, der gælder Røgafledning, skulde det synes, at Sagen kunde ordnes forsvarligt.

Da det i denne Sammenhæng særligt gælder den til Beboelse og alt menneskeligt Arbejde og Virksomhed benyttede Grund, kunde det synes naturligt at knytte en Ordning af Afløbet til en almindelig Byggelov for By og for Land. Og det saa meget naturligere, som Byggeloven for Købstæderne af 30. Decbr. 1858 allerede i sin § 41 for visse Dele af »Landet« sætter sin § 20 om Afløbets Ordning i Kraft. En saadan Lov har i mange Aar været ønsket og imødeset af flere Grunde. Men for vort Spørgsmaals Vedkommende skulde det synes, at i alt Fald Loven af 11. Februar 1876 angaaende Bygningsvedtægter forlængst maatte have ført til Almindeliggørelse af Afløbets Ordning fra ethvert Hus. En stor Række Byer og Landsbyer have i deres Bygningsreglementer ganske vist efter denne Lov faaet ordnet deres Afløb. Og særligt efter Vedtagelsen af den saakaldte Lex Piper, Forandringen af §§ 52—59, i den almindelige Afløbslov, er man kommet et godt Stykke videre frem. *Men hele Ordningen har endnu den væsentlige Mangel efter mit Skøn: at være gjort afhængigt af privat resp. en Kommunalbestyrelses Krav. Det frie Initiativ bør afløses af et ubetinget Krav* af det offentlige, af Staten. Og

§ 52 i det Piper'ske Tillæg maatte da ændres i sin Begyndelse til at lyde omtrent som saa: Alt Afløb fra Grunden, det være sig fra dyrket, beplantet eller paa anden Maade kulturelt behandlet Grund, stor saavel som lille, eller som tjener til Bebyggelse og Beboelse, til Stalde, til Arbejds- eller Fabriksbrug af enhver Art, eller som tjener som Oplagsplads eller Arbejdsplads for enhver Art af Stof eller Materiale, kort sagt al Grund, hvorpaa og hvori Mennesker og Dyr færdes og arbejder, *skal være forsynet med Afløb, ordnet som denne Lov kræver og lader kræve, og ordnet som aabent eller lukket Afløb til et offentligt Vandløb.* Undtagelse kan, naar *sagkyndigt* Vandsyn anbefaler det, gøres overfor Overrislingsanlæg eller anden Udnyttelse af Afløbet paa egen Grund, og naar de sanitære Autoriteter samtykke. Naar Afløbsbestemmelser for al Slags Jord, vedtagen som Lov for hele Landet, ere tilstede, skulde det synes, at Afløbsboringerne maatte være forebyggede, saavidt som Lov og Orden formaar. Og under Forudsætning af en saadan Ordning ved Lov af *alt* Afløb, kan det ikke volde Skade at forbyde Afløbsboringerne; men saa bør ogsaa Straffen for at handle imod Forbudet være saaledes, saa stor paa Person og Pengepung, at den kan mærkes og virke afskrækkende. Saa kan Loven af 1896 med Tillæg uden Skade skrinlægges, og saa kan København og det øvrige Land *ogsaa i Fremtiden vente at holde sin* fra det dybe mobile Grundvand oppumpede *Vandforsyning paa det samme i hygiejnisk Henseende saa uforlignelige Standpunkt*, i hvert Fald saa længe som Morænen bevarer sin filtrerende Evne, og den holder nok for de kommende 10—20,000 Aar.

Og selv om det saa om 14—15 Aar ikke skulde kunne overkommes af tekniske og økonomiske Grunde at skaffe til København mere end de c. 140,000 $m^3/_{24}$ h, vil et saadant Kvantum dog kunne strække til *som Drikke- og Husvand* i den betydelige Aarrække, som det vil tage, inden vor By faar $1^1/_2$ Millioner Indbyggere, uden at nogen behøver at tørste eller savne det infektionsfri Vand i Huset, selv om man ved Vandmaaler maaske nok maa nøde Brugerne til at spare mere endnu.

Men hvis det nu om 10—15 Aar virkelig viser sig, at vi ikke formaar at skaffe mere af dette dybe, kølige og velsmagende infektionsfri Kildevand, hvad saa? *Ja saa maa København have dobbelt Vandforsyning;* det vil sige det dybe, kimfri, gamle Boringsvand til Drikke og Husbrug, og til Fabriks-, Arbejds-, Bade- og andet Brug Overfladevand, dels salt og dels fersk. Med Søernes Række af fersk Vand midt igennem Byen, med deres Tilløb gennem Ladegaardsaaen, et Tilløb, som kan forøges fra Gentofte Sø og Søndersø og flere andre Steder fra, skulde det synes ikke at kunne blive uoverkommeligt eller umuligt dyrt for Byen, særligt naar man alt nu af den os nærmest liggende Grund som ogsaa af flere andre hygiejniske Grunde i højere Grad end hidtil var betænkt paa at samle de industrielle Anlæg i bestemte Kvarterer.

Umuligt dyrt kan det derimod blive, om man vilde gaa til at blande selv filtreret Overfladevand i det infektionsfri dybe Grundvand — saaledes som det i Skrivelse fra Mag. V. Afd. af 25de Juni 1917 synes at være under Forberedelse som Modtræk mod den frygtede Mulighed. Noget saadant bør ikke ske uden under en Nødstilstand, som ikke lader sig omgaa. Københavns Indbyggere kunne og ville ikke igen drikke en saadan Blanding, *hvis vedvarende Uskadelighed ikke ved nogen Viden og Teknik kan sikres* — uden ved Kogning.

Ganske vist have vore Vandværksingeniører ogsaa vist deres tekniske Dygtighed i Retning af Filterkonstruktionen; de have gentagne Gange — ja mere end ofte — fra Brønshøjværket efter Vandets Iltning og Fældning af Jernet, hvorved hver Draabe Vand kommer til at indeholde fra Hundreder til Tusinder fra Luften

og Jorden optagne Bakterier. *afleveret Vandet efter den endelige Filtrering kimfrit ved Undersøgelsen.* Men selv om dette er sket gentagne Gange, saa viser det fine Resultat sig stadigt at være *i højeste Grad usikkert og ubeherskeligt, den næste Dag kan der være Hundreder og Tusinder, og atter næste Dag Snese eller Tiere af Bakterier* i Vandet efter den samme Filtrering. En absolut sikker Filtrering overfor det dybe Grundvand har kun og kan kun den Moræne have, som Istiden afsatte for mere end 10—15,000 Aar siden, før Forløberne til det nuværende Liv først optraadte paa vort Lands Jord — og med Planteliv ogsaa Bakterier. Igennem de mange Tusinde Aar er disse smaa Skabninger af den nedsynkende Nedbør trukket 3—4 højst 5 m ned i den urørte stedgroede Jordbund. Saadan virker Naturens mægtige Filter, og derfor er det, at det dybe Grundvand *under* vor Moræne fra Naturens Haand er kimfrit. Det bliver saa Kunstens Sag at skaffe det op fra den dybe Grund og til Nyderens Hus og Mund uden at udsætte det for nogen sundhedsfarlig Tilblanding. I en saadan Form har vor By og tildels det hele Land nu omtrent i en Menneskealder faaet sit Drikke- og Husvand tildelt. Og kan det lykkes — dog, det maa og skal lykkes ikke blot for vor By, men for hele Landet — at umuliggøre den Ufærd, som ovenfor er omtalt, saa bør en Tilblanding af Overfladevand til det dybe infektionsfri Grundvand ikke under nogen Forudsætning ske. Og skulde det alligevel ikke lykkes ved Lov at umuliggøre denne naturstridige Fremgangsmaade, saa bør Tilblandingen af Overfladevand som en yderligere — om end maaske nok mindre — Forøgelse af Faren alligevel ikke ske.

Tilbage bliver da, hvis vi omkring ved 1930 ikke ville være i Stand til at skaffe mere dybt kimfrit Grundvand, igen kun dobbelt Vandforsyning. — Dog synes mig, som foran svagt antydet, Konstateringen af, at der foreligger en Erosionsdal tværs over Landet mellem Roskildefjord og Sundet, at give et svagt Haab om mulig Udvidelse af det nu sidst paabegyndte Arbejde baade i Øst og Vest.

Vandklosetter.

I Følge Meddelelse fra Direktoratet for Vej- og Kloakanlæg kan Antallet af installerede Vandklosetter i København den 1. Januar 1917 sættes til 83,384 (hvoraf 80,926 Enkelt-Klosetter og 2458 Sæder i Trug-Vandklosetter), og Antallet af installerede Udslagningskummer til 452.

Efter Byens Dele fordeler disse Tal sig saaledes:

I den ældre By: 75,690 Vandklosetter (73,312 Enkelt-Klosetter, 2378 Sæder i Trug-Vandklosetter) og 414 Udslagningskummer.

I de indlemmede Distrikter: 7694 Vandklosetter (7614 Enkelt-Klosetter, 80 Sæder i Trug-Vandklosetter) og 38 Udslagningskummer.

Beregnes 5 Personer for hvert Vandkloset, maa herefter ved Slutningen af 1916 mere end de tre Fjerdedele af Byens Befolkning anses for at være forsynet med Vandklosetter.

Tilsyn med Forhandling af Mælk i 1916.

(Meddelt af 1. Dyrlæge *St. Friis*).

I alt væsentligt føres Mælk-Kontrollen paa samme Vis som i de forudgaaende Aar, og efterfølgende Meddelelse indeholder kun Oplysninger om de Resultater, Kontrollen har medført.

Ialt forhandledes der i København i 1916 Mælk fra ca. 2000 Udsalg.

Til ubestemte Tider er der foretaget Eftersyn af disse Udsalg, dels af Sundhedskommissionens Dyrlæger, dels af Sundhedspolitiets Betjente, som ialt har foretaget 5,898 Eftersyn.

I København fandtes i 1916 kun 10 Kostalde med 178 Køer i den gamle By, men i de indlemmede Distrikter 131 Kostalde med 534 Køer, ialt 141 Kostalde med 712 Køer.

Lignende Tilsyn, som der føres med Udsalgene, føres der ogsaa med Kostaldene. For enkelte af disse kræves der paa Grund af særlige Forhold et stadigt virkende Dyrlægetilsyn. Ialt er der foretaget 1,630 Eftersyn af Kostalde.

I 1916 er der ialt indkøbt 5,582 Prøver Mælk og Fløde; paa Stedet undersøgt for Pasteurisering 720 Prøver Mælk.

Til *Kvalitetsundersøgelse* er der indkøbt 218 Prøver Børnemælk, 3438 Prøver sød Mælk, hvoraf udtaget 90 Staldprøver hos Leverandører; tillige udtoges 370 Prøver halvskummet Mælk, 743 Prøver skummet Mælk og 2 Prøver Fløde.

I Henhold til Sundhedsvedtægtens Mælkeregulativ § 5 skal *Børnemælk* indeholde mindst 3,00 pCt. Fedt. Af 218 Prøver Børnemælk fandtes 12 under nævnte Grænse, 64 Prøver indeholdt mellem 3,00 og 3,50 pCt., 109 mellem 3,50 til 4,00, 27 mellem 4,00 og 4,50 og 6 over 4,50 pCt. Fedt.

Sød Mælk skal indeholde mindst 2,75 pCt. Fedt. Under denne Grænse var 135 Prøver, medens 547 Prøvers Fedtindhold laa mellem 2,75 og 3,00 pCt., 1992 Prøver mellem 3,00 og 3,50 pCt. og 864 Prøver over 3,50 pCt. Fedt. Forholdet har altsaa været, at Fedtprocenten i sød Mælk i 3,8 pCt. laa under Minimumsgrænsen 2,75 pCt., 12 Prøver sød Mælk var tilblandet Vand eller skummet Mælk.

Indholdet af Fedt i *Yersey Mælk* var fra 4—6 pCt.

Halvskummet Mælk skal indeholde mindst 0,75 pCt. Fedt. Af de undersøgte 370 Prøver indeholdt 21 eller 5,7 pCt. af alle Prøverne under 0,75, Resten mere end 0,75 pCt. Fedt, 11 Prøver halvskummet Mælk var tilblandet Vand.

Af de undersøgte Prøver skummet Mælk var 22 tilblandet Vand.

Fløde undersøgtes ved Politiets Foranstaltning, og naar der formenes tilsat Melstof, afgives Prøven til Laboratoriets Undersøgelse. I 1 Prøve fandtes Stivelse.

Af 4781 Prøver Mælk, der er undersøgt for *Smudsindhold,* indeholdt 38 Prøver sød Mælk Smuds i kendelig Mængde som Bundfald ved Henstand i to Timer. I 23 Tilfælde drejede det sig kun om ringe Mængde, i 15 om et større Bundfald.

I alle Tilfælde, hvor der er iagttaget Smuds i Mælken, samt i forskellige Tilfælde, hvor det bakteriologiske Fund har givet Anledning til nærmere Undersøgelse af Kreaturbesætningerne, er der beordret Dyrlægeundersøgelser, der i flere Tilfælde er gentaget og i enkelte fortsat Aaret ud.

De *bakteriologiske Undersøgelser*, Mælkekontrollen har givet Anledning til, har væsentlig været Kimtællinger, der bl. a. ogsaa er foretaget i Forbindelse med Undersøgelse over Gærreduktaseprøve og Katalaseprøver.

Endelig er der foretaget en større Undersøgelse af Kimindholdet i Børnemælk og sød Mælk. Om disse Undersøgelser henvises til Laboratoriets særlige Beretning.

For *Pasteurisering* undersøges Mælken i Reglen af Politiet ved Hjælp af Paraphenylendiaminprøven og i Tvivlstilfælde paa Laboratoriet. Af de af Laboratoriet undersøgte Prøver, solgt som pasteuriseret Mælk, holdt 14 ikke Pasteuriseringsprøven.

Konserveringsmidler er i de senere Aar meget sjældent paavist i Mælk, saaledes heller ikke i 1916.

Angaaende Resultatet af disse forskellige Undersøgelser skal iøvrigt anføres følgende:

I 221 Tilfælde er der konstateret Overtrædelse af Sundhedsvedtægtens forskellige Bestemmelser vedrørende Salg af Mælk.

I efterfølgende Tilfælde er der af Retten idømt de paagældende Forhandlere Bødestraf, nemlig for

Overtr. af Lov 18/4 1910 § 5 (Mælkeforfalskning)	2	Tilf.
— af Mælkevedtægten		
§ 4 for ringe Fedtindhold i sød Mælk	93	—
§ 4 for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk	20	—
§ 5 for ringe Fedtindhold i Børnemælk	1	—
§ 6 mangelfuld Pasteurisering	9	—
§ 10 Indhold af Vand i Mælk	17	—
§ 10 for Indhold af Smuds	48	—
§ 11 manglende Kæde paa Mælkebeholderens Laag	8	—
§ 11 Indhold af forsk. uvedkommende Ting i tømte Mælkebeholdere, f. Eks. Bærme m. m.	9	—
§ 11 Køkkenaffald transporteret i Mælkevogne i Beholdere uden tætsluttende Laag	5	—

I efterfølgende Tilfælde er der givet de paagældende Advarsel, nemlig for Overtrædelse af:

§ 4 for ringe Fedtindhold i sødt Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang	9	Tilf.
§ 4 for ringe Fedtindhold i halvskummet Mælk, hvor dette Forhold er konstateret 1. Gang	»	—

Ved Undersøgelsen af ialt 5,582 Prøver Mælk er der ialt i 221 Tilfælde, eller ca. 3,95 pCt., paavist saadanne Overtrædelser, at Sundhedskommissionen har fundet Anledning til at henvise de paagældende Sager til Tiltale ved Retten eller gennem Politiet har foranlediget meddelt Advarsel.

Tilsyn med Kød, Kødvarer, Pølser og lign.

(Meddelt af 2. Dyrlæge *G. Gautier*).

Sundhedskommissionens 2. Dyrlæge og 8 af Sundhedspolitiets Betjente føre Tilsyn med alt her i Byen til Forhandling bestemt Kød, med alle Kødvarer, Pølser og lign., samt med disse Varers Tilberedning, Opbevaring m. m.

Over dette Tilsyn gives i de følgende Tabeller en skematisk Oversigt:

Oversigt over Tilsynet med Slagter- og Høkerbutiker i 1916.

1916	Antal Udsalgssteder			Antal Eftersyn hos			Antal afgivne Rapporter paa				Antal Sager, som er		Resultat ved Aarets Udgang			
	Slagtere	Høkere	Ialt	Slagtere	Høkere	Ialt	Slagtere	Høkere	Mellemhandlere	Ialt	henlagte i Afdelingen	henviste til Retten	Hævede Sager	Afgjort med Bøder	Beløb Kroner	Uafgjorte Sager
Januar	270	892	1162	762	2488	3250	6	15	14	35	16	19	1	18	214	»
Februar	274	889	1163	669	2167	2836	3	4	3	10	5	5	1	4	50	»
Marts	245	850	1095	487	1801	2288	7	2	23	32	22	10	»	10	89	»
April	220	800	1020	426	1588	2014	5	3	20	28	24	4	»	4	90	»
Maj	200	803	1003	467	1754	2221	2	4	15	21	15	6	»	6	134	»
Juni	190	793	983	251	1051	1302	»	»	8	8	7	1	»	1	20	»
Juli	190	791	981	379	1882	2261	1	2	10	13	11	2	»	2	29	»
August	189	800	989	582	2481	3063	1	7	4	12	7	5	»	5	434	»
September	170	807	977	559	2116	2675	»	7	3	10	4	6	2	4	83	1
Oktober	180	824	1004	665	2644	3309	1	1	4	6	6	»	»	»	»	»
November	199	870	1069	665	2803	3468	»	2	5	7	1	6	»	6	550	»
December	208	889	1097	496	2060	2556	1	2	3	6	6	»	»	»	»	»
Ialt	2335	10608	12543	6408	24835	31243	27	49	112	188	124	64	4	60	1693	1

Det ved Sundhedskommissionens Foranstaltning udøvede Tilsyn med Kødvarer i 1916.

a. Beslaglagte Kødvarer

Maaned	Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk kg	Fjerkræ kg	Pølse, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse kg
	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg			
Januar	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3355
Februar	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Marts	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
April	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Maj	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»
Juni	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
Juli	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»
August	»	»	1	»	»	»	1	208	»	»	»	»	»
September	»	»	»	»	»	»	»	14	»	»	»	42	»
Oktober	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
November	»	»	»	145	»	»	»	»	»	»	1600	»	»
December	1	»	»	200	»	»	»	6	»	»	50	»	»
Ialt	1	»	1	345	2	»	4	228	»	»	1650	42	3355

b. De beslaglagte Kødvarers Behandling

		Heste-		Okse-		Kalve-		Svine-		Faare-		Fisk kg	Fjerkræ kg	Pølse, Fars og sønderdelt Kød uden Artsangivelse kg
		Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg	Kroppe	Kød kg			
Kasseret paa Grund af	Tuberkulose	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	Andre Aarsager (særl. Forraadn.)	»	»	»	345	»	»	2	228	»	»	1650	42	3355
Fremstillet paa Kødkontrolstationen	Kasseret	»	»	»	»	1	»	2	»	»	»	»	»	»
	Afvist	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»

Rubriken »Fremstillet paa Kødkontrolstationen« angaar Kødvarer, der beslaglagdes paa Banegaardene, ved Havnen o. s. v. og som paa Foranledning af Modtageren overførtes til Undersøgelse paa Kødkontrolstationen.

Under »afvist« er opført de Kødkroppe, der paa Grund af defekt Tilstand er nægtet Stempling paa Kontrolstationen. — De omhandlede Kødkroppe ere under Sundhedspolitiets Tilsyn returnerede til Afsenderen eller bragte uden for Kommunens Grænser.

Sundhedskommissionens Desinfektionsstation.

Der blev i Aaret 1916 udført:

A	2406	Desinfektioner	for offentlig Regning
B	618	—	- Ubemidlede
C	161	—	- privat Regning

Tilsammen 3185 Desinfektioner.

Disse deles igen saaledes:

Boligdesinfektioner alene	885
Effektdesinfektioner alene	847
Boligdesinfektioner og Effekterne desinficerede med Damp	1142
Antal af Persondesinfektioner	311
Tilsammen...	3185

Ved Boligdesinfektioner anvendtes 1990 Gange Desinfektion med Formaldehyddampe og desinficeredes 2714 Værelser, 65 Entréer, 116 Køkkener og 37 W. C. Der anvendtes 37 Gange Desinfektion med Karbolvand og desinficeredes 55 Værelser, 2 Entréer, 4 Køkkener, 3 W. C. og 18 Latriner.

De nævnte 311 Persondesinfektioner omfattede 355 enkelte Personer.

De desinficerede Rum havde et Kubikindhold af 122,280 Kbm. og heraf desinficeredes 108,130 Kbm. med fast Formalin. Af disse 108,130 Kbm. desinficeredes 48,620 Kbm. ved Brug af Generatorer og 59,510 Kbm. ved Brug af Haandlamper.

De i Desinfektionsanstalten ved Blegdamshospitalet desinficerede Effekter havde et Kubikindhold af 1285,6 Kbm.

I de ved Desinfektionen oprettede Desinfektionskursus deltog i Aarets Løb 12 Elever, 5 fra Jylland, 4 fra Fyen og 3 fra Sjælland.

Desinfektionsstationen i 1916.

Maaned	Begæringer	A. Desinfektioner for offentlig Regning							B. Desinfektioner for Ubemidlede.			C. Desinfektioner for privat Regning.		
		Tyfus	Difteritis	Skarlagensfbr.	Tuberkul. Dødsfald	Tuberkul. Flytning	Fnat	Forskll. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskll. Sygd.	Kræft	Fnat	Forskll. Sygd.
Januar	305	7	70	55	24	71	»	2	9	4	51	5	2	5
Februar	261	6	54	45	26	68	»	3	3	1	46	1	»	8
Marts	260	3	40	41	27	83	»	8	6	1	34	4	3	10
April	278	1	38	50	16	103	»	16	9	2	30	3	2	8
Maj	282	12	43	58	17	91	»	14	7	»	28	2	1	9
Juni	218	1	26	34	32	68	»	7	8	16	17	»	2	7
Juli	208	3	32	42	20	54	»	8	6	6	19	6	5	7
August	187	8	28	24	11	58	»	4	7	18	18	4	2	5
September	244	6	30	49	16	68	»	2	2	34	22	2	6	7
Oktober	310	6	34	83	19	70	»	3	9	47	20	4	5	10
November	336	11	56	79	27	61	»	4	7	32	40	3	5	11
December	296	6	52	65	12	62	30	3	3	9	47	»	1	6
Ialt	3185	70	503	625	247	857	30	74	76	170	372	34	34	93

Antallet af Effektdesinfektioner og af Boligdesinfektioner i de enkelte Maaneder i Aaret 1916.

Maaned	Antal					
	Begæringer	Effektdesinfektion Kbm.	Boligdesinfektion			
			MarmorKalk Kbm.	Fast Formalin Kbm.	Permanganat Kbm.	Karbol Kbm.
Januar	305	116,8	3930	7220	»	430
Februar	261	92,9	3470	5810	60	»
Marts	260	108,4	2720	6760	280	60
April	278	107,2	160	11400	100	110
Maj	282	101,8	»	11900	»	30
Juni	218	97,1	»	9480	30	90
Juli	208	90,4	»	8340	40	80
August	187	87,0	»	6240	»	140
September	244	112,9	130	11050	80	330
Oktober	310	133,8	110	10930	120	930
November	336	134,3	130	9560	120	350
December	296	103,5	»	9440	»	120
Ialt	3185	1285,6	10650	108130	830	2670

Antallet af Desinfektioner ved de enkelte Sygdomme i 1915 og 1916.

Sygdomme	1915		1916	
	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner	Antal	pCt. af samtlige Desinfektioner
Tyfus	133	4,5	70	2,2
Difteritis	579	19,6	503	15,8
Skarlagensfeber	755	25,5	625	19,6
Tuberkulose ved Dødsfald	231	7,8	247	7,8
Tuberkulose ved Flytning	705	23,9	857	26,9
Smits. Hjerne- og Rygmarvsbet.	16	0,5	66	2,1
Kopper	»	»	»	»
Kolera	»	»	»	»
Kræft	130	4,4	110	3,5
Fnat	100	3,4	234	7,3
Lungebetændelse	7	0,2	9	0,3
Rosen	45	1,5	47	1,5
Kønssygdomme	16	0,6	8	0,2
Børnelamhed	9	0,3	3	0,1
Utøj	149	5,0	325	10,2
Forskellige Sygdomme	83	2,8	81	2,5

København.

Ville de Copenhague.

Kvarterernes Beliggenhed. — Situation des Quartiers.

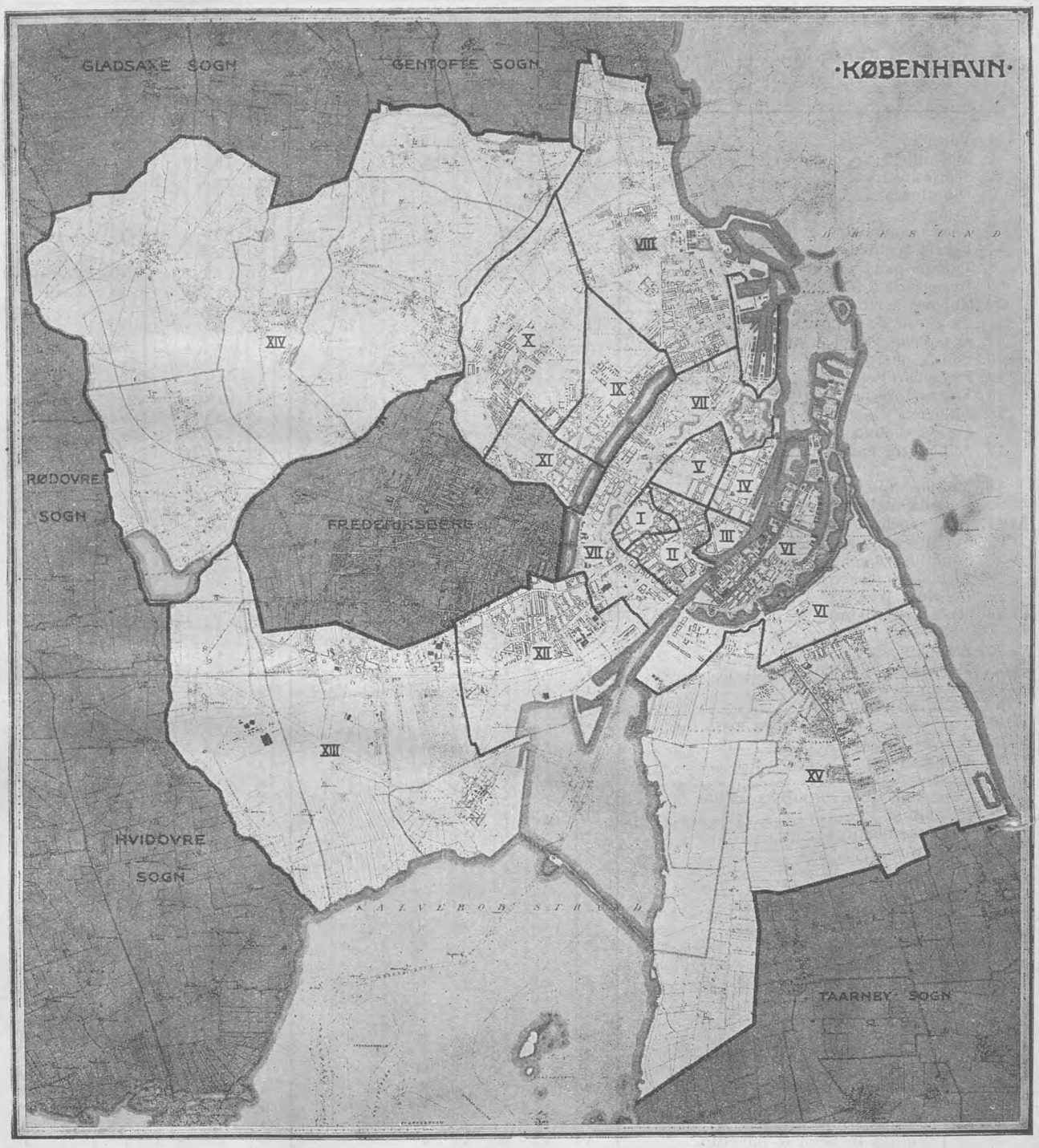

Indre By.

I. Gamle Bys ældre Del.
II. Gamle Bys yngre Del.
III. Gammelholm.
IV. St. Annæ Østre Kvarter.
V. St. Annæ Vestre Kvarter.
VI. Kristianshavn.

Ydre By.

VII. Voldkvarter.
VIII. Østerbro.
IX. Blegdam.
X. Ydre Nørrebro.
XI. Blaagaard.
XII. Vesterbro.

Forstæder.

XIII. Valby.
XIV. Brønshøj.
XV. Sundby.

Tab. 1

Københavns Mortalitets-Tabel for 1916.

Causæ Mortis.	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar	
	i 1ste Maaned		i 2den-3die Maaned		i 4de-12te Maaned		Tilsammen i 1ste Aar									
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2. Morbilli	»	»	»	»	22	14	22	14	18	19	13	7	2	3	1	1
3. Scarlatina	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	»	»	2	1
4. Diphtheria	»	»	»	»	2	1	2	1	2	1	1	»	»	»	3	2
5. Croup	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	1	»	1
6. Tussis convulsiva	»	»	6	8	51	51	57	59	29	32	4	11	1	1	1	1
7. Febris typhoidea	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
8. Typhus exanthematicus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
9. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
10. Cholera asiatica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
11. Cholerine & Catarrh. intest. acut.	11	6	27	21	37	27	75	54	8	3	»	1	»	»	»	1
12. Erysipelas faciei & ambulans	»	»	2	»	»	»	2	»	»	»	»	1	»	»	»	»
13. Febris puerperalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
14. Pyæmia & Septichæmia (extra puerperium)	»	»	2	»	1	1	3	1	»	»	»	1	»	»	1	»
15. Febris intermittens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
16. Influenza	»	»	»	1	2	»	2	1	»	»	1	»	»	»	»	»
17. Febris rheumatica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
18. Alii morbi epidemici	4	3	1	1	3	3	8	7	1	2	»	»	»	»	1	2
19. Malleus humidus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
20. Pustula maligna	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
21. Alia venena animalia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
22. Syphilis acquisita	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
23. Syphilis congenita	2	6	8	3	8	10	18	19	»	»	»	»	»	»	»	»
24. Alcoholismus chronicus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
25. Delirium tremens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
26. Mors in ebrietate	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
27. Scrophulosis	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
28. Meningitis tuberculosa	»	»	»	»	5	5	5	5	6	4	11	7	1	7	4	2
29. Tuberculosis	»	»	»	»	2	1	2	1	1	2	1	2	»	1	1	»
30. Phthisis pulmonum	»	»	»	»	2	2	2	2	2	2	1	2	1	3	2	1
31. Tuberculosis in aliis corp. part.	»	»	»	»	1	2	1	2	1	1	2	1	»	»	2	»
32. Cancer ventriculi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
33. Cancer uteri	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
34. Cancer mammæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
35. Cancer in aliis corporis partibus	»	»	»	»	»	1	»	1	2	1	»	»	»	»	»	»
36. Rhachitis	1	»	»	»	14	12	15	12	6	10	»	1	»	1	»	»
37. Diabetes mellitus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»
38. Scorbutus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
39. Anæmia	»	»	»	1	1	1	1	2	1	»	»	2	»	2	2	»
40. Casus mortiferi: Præcipitatio & Contusio	1	»	»	»	1	»	2	»	»	2	1	2	»	»	»	»
41. Casus mortiferi: Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»
42. Casus mortiferi: Suffocatio	»	1	»	1	»	1	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»
43. Casus mortiferi: Vulnus sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
44. Casus mortiferi: Vulnus incisum & punctum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
45. Casus mortiferi: Ambustio	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»
46. Casus mortiferi: Congelatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
47. Casus mortiferi: Veneficium	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
48. Casus mortiferi: Alii casus mortiferi	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»
49. Suicidium: Submersio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
50. Suicidium: Strangulatio	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
51. Suicidium: Vulnus sclopetarium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
52. Suicidium: Vulnus incisum & punctum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
53. Suicidium: Venenum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
54. Suicidium: Alii suicidii modi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
55. Homicidium	1	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»
56. Cyanosis	4	3	»	»	»	»	4	3	»	»	»	»	»	»	»	»
57. Debilitas congenita	158	114	12	13	8	9	178	136	»	»	»	»	»	»	»	»
58. Spina bifida	1	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»
59. Atelectasis pulmonum	4	3	»	»	»	»	4	3	»	»	»	»	»	»	»	»
60. Alia vitia innata	18	13	3	3	15	11	36	27	4	1	1	»	1	»	»	»

5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere			Dødsaarsag Nr.
M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn	
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1
2	2	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	60	46	106	2
»	1	»	»	»	1	1	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	7	11	3
»	2	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	10	8	18	4
»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	4	5	5
1	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	93	107	200	6
»	»	»	1	»	»	1	2	2	»	2	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	7	5	12	7
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	10
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1	2	6	»	»	»	»	»	87	67	154	11
1	»	»	»	»	»	»	1	2	»	2	»	2	»	2	2	1	2	2	1	»	»	»	»	14	7	21	12
»	»	»	»	»	2	»	2	»	5	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	12	13
1	»	2	1	1	1	»	3	2	5	3	7	8	4	1	2	3	»	1	»	»	»	»	»	25	26	51	14
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	15
»	»	»	»	»	3	1	2	»	»	1	»	1	1	3	7	5	9	6	27	1	6	»	»	21	56	77	16
»	»	1	»	1	2	1	2	»	»	4	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	9	3	12	17
2	1	2	2	5	2	4	1	4	»	4	1	2	2	3	»	»	1	»	»	»	»	»	»	36	21	57	18
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	20
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1	»	3	1	4	»	»	»	»	»	»	»	9	2	11	22
»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	19	20	39	23
»	»	»	»	»	»	1	»	4	3	11	2	8	3	7	»	1	»	»	»	»	»	»	»	32	8	40	24
»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	15	»	5	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	25	»	25	25
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	26
»	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	27
14	7	8	5	3	2	1	1	2	2	»	»	1	»	1	1	»	1	»	»	»	»	»	»	57	44	101	28
4	5	»	»	1	2	2	»	»	1	»	3	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	18	30	29
6	3	4	10	30	37	36	49	101	89	108	50	64	39	44	18	37	13	5	3	»	1	»	»	443	322	765	30
1	3	2	2	4	5	2	3	8	4	4	1	2	1	2	2	»	1	1	1	»	»	»	»	32	27	59	31
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	4	22	11	38	40	37	33	11	21	2	5	»	»	122	114	236	32
»	»	»	»	»	»	»	1	»	4	»	11	»	28	»	26	»	14	»	5	»	1	»	»	»	90	90	33
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	13	»	15	»	8	»	8	»	1	»	»	»	48	48	34
»	2	1	»	1	»	2	2	7	4	12	19	43	29	74	56	63	55	16	28	2	7	»	»	223	204	427	35
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	21	24	45	36
1	1	2	1	3	1	4	1	3	7	4	»	9	3	11	15	10	12	4	7	»	2	»	»	53	50	103	37
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	38
1	1	»	»	»	1	»	»	3	6	3	6	9	4	15	8	3	8	3	2	»	»	»	»	41	42	83	39
3	2	»	»	5	»	4	»	7	»	14	»	8	»	8	1	4	»	1	»	»	»	»	»	57	7	64	40
3	1	4	1	2	»	7	1	10	»	5	»	2	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	36	4	40	41
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	4	42
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	43
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	44
»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	4	2	6	45
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	46
»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	1	1	»	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	»	3	5	8	47
1	1	»	»	»	1	1	»	5	1	10	1	5	»	9	2	2	1	1	1	1	»	»	»	37	9	46	48
»	»	»	»	1	»	»	»	2	1	3	2	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	6	4	10	49
»	»	»	»	1	1	1	»	4	»	10	1	14	2	13	»	4	1	3	4	»	»	»	»	50	9	59	50
»	»	»	»	2	»	7	»	2	1	2	1	3	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	17	3	20	51
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	2	52
»	»	»	»	»	»	»	1	2	3	2	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	6	10	53
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	2	1	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	4	2	6	54
»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	4	55
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3	7	56
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	178	136	314	57
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	2	58
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	3	7	59
1	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	45	28	73	60

Københavns Mortalitets-

Tabel for 1916. (Fortsat.)

Causæ Mortis.	I 1ste Aar: i 1ste Maaned M.	i 1ste Maaned K.	i 2den-3die Maaned M.	i 2den-3die Maaned K	i 4de-12te Maaned M.	i 4de-12te Maaned K.	Tilsammen i 1ste Aar M.	Tilsammen i 1ste Aar K.	I 2det Aar M.	I 2det Aar K.	I 3die Aar M.	I 3die Aar K.	I 4de Aar M.	I 4de Aar K.	I 5te Aar M.	I 5te Aar K.
61. Encephalitis & Meningitis cerebral	1	1	1	1	7	3	9	5	2	1	1	3	»	»	»	1
62. Apoplexia cerebri	»	»	1	1	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»
63. Morbi cerebri chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»
64. Morbus mentalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
65. Tetanus	3	1	»	»	»	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	»
66. Trismus	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
67. Epilepsia	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
68. Ecclampsia	10	2	3	5	18	12	31	19	7	4	2	1	»	»	»	»
69. Myelitis & Meningitis spinalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
70. Ataxia sive Tabes dorsalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
71. Alii medullæ spinal. morbi chron.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
72. Laryngitis	»	»	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»
73. Morbi laryngis chronici	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»
74. Pneumonia crouposa	»	»	2	1	2	1	4	2	3	»	1	»	1	»	»	2
75. Pleuritis, Empyema	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	2	»	1	»	»	»
76. Bronchitis acuta simplex	»	»	5	2	13	12	18	14	2	2	1	»	»	»	»	»
77. Bronchitis cap. & Pneum. catar	8	6	27	13	125	68	160	87	43	29	10	3	9	2	»	»
78. Bronchitis chr. & Bronchiectasis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
79. Emphysema pulmonum	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
80. Alii pulmonum morbi chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»
81. Peri- & Endocarditis	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»
82. Morbus cordis	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»
83. Aneurysma Aortæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
84. Phlebitis (extra puerperium)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
85. Ulcus perforans ventriculi	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
86. Peritonitis (extra puerperium)	»	1	1	»	»	»	1	1	1	»	2	»	»	»	»	1
87. Enteritis, Colitis, Typhlitis	»	»	1	2	2	6	3	8	2	1	»	»	»	»	»	»
88. Ileus	»	1	»	»	3	3	3	4	1	1	»	»	»	»	»	»
89. Hernia incarcerata	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
90. Cirrhosis hepatis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
91. Echinococcus hepatis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
92. Cholelithiasis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
93. Nephritis acuta & chronica	»	»	1	»	»	»	1	»	»	2	1	1	1	1	»	»
94. Lithiasis renalis & vesicalis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
95. Cystitis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»
96. Strictura urethræ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
97. Hypertrophia prostatæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
98. Tumor ovarii, Hydrops ovarii	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
99. Alii morbi abdominales chronici	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»
100. Hydrops ex ignota causa ortus	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
101. Alii morbi organorum interiorum	»	»	»	»	3	1	3	1	»	»	1	1	»	»	»	»
102. Phlegmone, Abscessus	»	»	1	»	2	1	3	1	»	»	»	»	»	1	»	»
103. Caries & necrosis ossium	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	»	»
104. Arthroitis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
105. Fractura colli femoris	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
106. Gangræna	1	1	»	»	»	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»
107. Carbunculus & Furuncul. malig.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
108. Alii externarum partium morbi	»	»	»	»	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	»
109. Marasmus senilis	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
110. Atrophia infantilis	1	»	5	4	2	6	8	10	»	1	»	»	1	»	»	»
111. In partu aut brevi post eand. mortuæ*)	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
112. Mors repentina sine nota causa	14	4	12	10	14	7	40	21	4	2	»	»	»	»	»	»
113. Caus. mort. vel male vel non indicat.	6	3	5	4	5	1	16	8	2	2	»	»	»	»	»	1
Omnes mortis causæ	249	171	126	95	377	275	752	541	156	131	61	50	21	24	23	17

*) Febr. puerp. excl.

Deraf døde uden Lægebehandling (Mors medico non vocato obveniens)
Mdk. 237. Kvk. 213. Tilsammen 450.

5—10 Aar M.	5—10 Aar K.	10—15 Aar M.	10—15 Aar K.	15—20 Aar M.	15—20 Aar K.	20—25 Aar M.	20—25 Aar K.	25—35 Aar M.	25—35 Aar K.	35—45 Aar M.	35—45 Aar K.	45—55 Aar M.	45—55 Aar K.	55—65 Aar M.	55—65 Aar K.	65—75 Aar M.	65—75 Aar K.	75—85 Aar M.	75—85 Aar K.	85 Aar og derover M.	85 Aar og derover K.	Af ubekendt Alder M.	Af ubekendt Alder K.	Tilsammen af alle Aldere M.	Tilsammen af alle Aldere K.	Tilsammen af alle Aldere Begge Køn	Dødsaarsag Nr.
5	3	1	»	1	2	1	1	1	3	4	»	3	1	2	»	3	3	1	3	»	»	»	»	34	26	60	**61**
»	»	»	»	»	»	»	1	2	2	13	1	18	15	36	45	39	51	22	57	3	16	»	»	134	189	323	62
»	»	»	»	2	1	1	1	1	2	6	4	11	8	11	12	20	33	16	34	»	3	»	»	69	98	167	63
»	»	»	»	»	1	»	1	2	1	1	1	3	4	3	5	1	3	3	1	2	»	»	»	15	17	32	64
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	1	4	65
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	66
3	2	1	1	»	1	»	»	1	»	»	2	2	»	2	»	1	»	1	1	»	»	»	»	11	7	18	67
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	1	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	41	27	68	68
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	2	»	2	»	»	»	»	»	»	1	6	7	69
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	3	1	4	»	2	»	4	2	»	1	»	»	»	»	13	5	18	70
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	2	1	3	2	2	»	»	»	»	»	»	5	8	13	71
»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	3	**72**
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	1	3	73
3	»	2	»	»	4	7	4	22	3	32	5	26	10	26	21	25	21	15	13	»	1	»	»	167	86	253	74
»	»	»	»	3	3	3	»	2	1	2	2	5	»	2	4	3	2	2	6	1	2	»	»	26	23	49	75
»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	1	1	2	2	2	1	3	12	1	1	»	»	30	34	64	76
2	»	1	1	1	3	4	1	4	3	6	3	6	4	14	15	33	49	46	78	12	33	»	»	351	311	662	77
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	1	1	5	5	7	6	23	19	16	27	2	8	»	»	55	66	121	78
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	1	2	3	6	5	2	3	»	»	»	»	13	12	25	79
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	2	1	»	3	1	2	1	4	»	»	»	»	»	10	6	16	80
1	»	»	»	»	»	2	1	3	1	»	7	2	1	2	3	»	1	2	»	2	»	»	»	15	14	29	81
3	1	3	5	3	3	3	4	15	11	21	28	49	34	71	66	106	152	43	117	8	16	»	»	327	437	764	82
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	1	1	2	»	»	»	»	»	»	»	3	2	5	83
»	»	»	»	»	1	»	»	»	3	2	»	»	3	»	3	1	1	»	»	»	»	»	»	3	11	14	84
»	»	»	»	»	»	1	1	1	»	2	1	7	11	6	1	1	1	»	2	1	»	»	»	19	17	36	**85**
»	3	2	1	1	3	3	4	1	4	1	8	2	9	»	8	2	4	1	1	»	»	»	»	17	47	64	86
»	»	»	2	1	3	4	1	4	1	2	4	2	3	3	3	2	5	1	5	»	1	»	»	24	37	61	87
»	1	»	»	»	1	»	»	1	1	»	2	4	2	»	3	1	»	»	»	»	»	»	»	12	13	25	88
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	1	3	2	3	1	7	»	1	»	»	5	15	20	89
»	»	»	»	»	»	1	»	2	»	8	1	12	8	17	5	7	2	1	1	»	»	»	»	48	17	65	90
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	91
»	»	»	»	»	»	»	1	»	3	»	2	2	2	2	3	1	1	»	5	»	1	»	»	5	18	23	92
1	»	»	»	»	1	4	6	7	6	13	9	19	19	26	15	22	22	14	18	»	8	»	»	109	108	217	93
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	2	2	1	1	1	»	»	»	»	»	4	5	9	94
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	2	4	4	2	14	9	1	2	»	»	22	18	40	95
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	1	»	»	»	»	»	3	»	3	96
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	8	»	10	»	»	»	»	»	20	»	20	97
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	»	»	»	1	»	»	»	1	»	»	»	»	»	4	4	98
2	2	»	2	»	2	»	»	1	3	3	13	3	11	6	6	7	8	3	6	»	1	»	»	27	54	81	99
»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	100
»	»	»	»	»	»	»	1	4	3	4	3	3	7	14	7	3	5	2	2	»	1	»	»	34	31	65	101
2	1	»	»	1	»	3	1	3	1	4	4	4	2	3	1	1	2	1	1	»	1	»	»	25	16	41	**102**
»	1	»	1	1	»	1	1	»	»	»	1	»	1	1	1	1	»	»	»	»	»	»	»	5	7	12	103
»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	104
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	9	2	5	»	»	3	15	18	105
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	2	4	5	5	3	»	2	»	»	10	16	26	106
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	107
»	»	1	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	1	»	1	»	»	»	»	3	5	8	108
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	24	33	55	107	36	93	»	»	115	233	348	**109**
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	9	11	20	110
»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	»	7	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	18	18	111
»	»	1	»	»	»	»	»	2	4	13	4	6	4	12	13	16	13	7	11	3	3	»	»	104	75	179	112
1	2	»	1	1	»	1	1	5	»	11	4	13	5	10	7	7	7	4	6	»	»	»	»	71	44	115	113
65	54	43	43	75	92	117	105	261	214	394	242	435	324	533	473	574	626	351	667	79	225	»	»	3940	3828	7768	

Desuden dødfødte (Præterea exanimis natus)
Mdk. 176. Kvk. 148. Tilsammen 324.

Tab. 2. Udtog af Københavns

Mortalitetstabel for 1916.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Ialt
1. Variolæ	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
2. Dysenteria	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
3. Febris typhoidea	1	»	»	1	1	1	1	1	2	3	1	»	12
4. Diphtheria	2	1	3	3	»	»	»	2	»	2	1	4	18
5. Croup	»	»	3	2	»	»	»	»	»	»	»	»	5
6. Scarlatina	1	1	3	2	1	»	»	1	»	»	1	1	11
7. Morbilli	7	11	24	22	21	8	6	1	1	2	1	2	106
8. Tussis convulsiva	27	28	41	52	17	17	5	9	1	3	»	»	200
9. Febris puerperalis	1	»	1	»	2	1	1	»	1	»	5	»	12
10. Erysipelas	1	3	1	2	3	1	3	1	1	»	3	2	21
11. Febris rheumatica	»	»	1	3	1	»	1	»	»	»	3	3	12
12. Pneumonia crouposa	19	23	42	35	27	16	14	13	8	16	17	23	253
13. Bronchopneum. & Bronchit. capill.	48	51	110	193	76	37	30	14	12	31	23	37	662
14. Cholerine & Catarrh. intestinalis acut.	8	8	7	13	19	4	12	29	24	13	8	9	154
15. Alii morbi epidemici	10	10	48	70	34	14	15	7	9	8	15	9	249
[Meningitis cerebrospinalis	»	*1*	*3*	*9*	*10*	*2*	*4*	*4*	*2*	*1*	*2*	*1*	*39*
16. Tuberculosis	76	84	114	87	101	98	73	70	58	56	70	72	959
17. Cancer	69	59	80	68	74	50	88	60	55	65	52	81	801
18. Syphilis	8	4	4	5	3	5	1	2	4	7	2	5	50
19. Alcoholismus	6	4	5	8	4	3	7	4	4	6	9	7	67
20. Alii morbi constitution.	21	22	30	25	22	22	10	8	12	23	15	21	231
21. Ecclampsia	4	8	8	16	4	2	5	5	»	3	7	6	68
22. Apoplexia cerebri	33	32	27	26	34	28	21	14	23	25	23	37	323
23. Alii morbi cerebri & med. spinal.	32	31	29	34	37	26	23	23	18	25	20	22	320
24. Mb. cordis	75	67	87	82	81	69	69	45	58	61	60	58	812
25. Pleuritis	2	5	6	7	10	3	4	2	2	2	4	2	49
26. Alii morbi pectoris	13	18	25	21	26	10	9	2	8	10	16	10	168
27. Peritonitis (puerperal. excl.)	5	6	3	6	5	14	4	2	3	4	4	8	64
28. Nephritis acuta & chron.	16	14	22	18	21	18	22	20	13	15	21	17	217
29. Alii morbi abdominis	30	23	34	49	27	30	44	27	30	34	22	37	387
30. Morbi externar. part.	8	10	15	14	9	5	8	9	5	8	7	10	108
31. Suicidium	8	6	14	11	14	12	8	5	8	7	7	7	107
32. Alii casus mortiferi	13	6	6	17	21	19	21	15	15	16	12	12	173
33. Vitia innata	46	40	44	35	40	30	28	30	24	30	26	30	403
34. Atrophia infantilis	»	»	1	4	3	1	2	1	»	»	3	5	20
35. Marasmus senilis	30	33	36	35	28	41	26	20	25	18	29	27	348
36. Causa mort. non indic.	28	29	47	46	31	44	36	14	24	34	19	26	378
Summa	648	637	921	1012	797	629	597	456	448	527	506	590	7768

Gamle Bys ældre Del I	Gamle Bys yngre Del II	Gammelholm III	St. Annæ Øster Kvarter IV	St. Annæ Vester Kvarter V	Kristianshavn VI	Indre By. — Ville centrale	Voldkvarteret VII	Østerbro VIII	Blegdam IX	Ydre Nørrebro X	Blaagaard XI	Vesterbro XII	Ydre By. — Ville extérieure	Valby XIII	Brønshøj XIV	Sundby XV	Forstæder. — Faubourgs.	Uden Bolig	Havnen og Reden	Udenbyes
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	1	1	4	»	»	4	10	»	»	»	»	»	»	2
»	»	»	1	»	»	1	»	2	»	2	»	4	8	1	1	6	8	»	»	1
»	»	»	»	»	»	»	»	3	»	1	»	1	5	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	1	3	4	»	»	1	»	»	1	2	3	»	1	4	»	»	1
2	2	»	1	24	8	37	2	11	9	10	6	11	49	3	4	11	18	»	»	2
3	2	2	»	21	13	41	7	19	16	32	19	33	126	8	10	14	32	»	»	1
»	»	»	»	»	1	1	1	»	2	2	1	1	7	»	1	»	1	»	»	3
1	1	»	»	2	1	5	»	2	1	2	1	6	12	2	»	1	3	»	»	1
»	»	»	»	1	2	3	1	1	»	2	»	»	4	1	2	1	4	»	»	1
4	12	1	3	18	7	45	16	27	19	30	12	32	136	9	3	36	48	9	»	15
7	16	2	9	45	31	110	23	55	39	167	55	106	445	20	23	45	88	1	2	16
4	3	2	2	13	14	38	7	8	8	17	20	23	83	2	7	21	30	»	»	3
5	11	3	2	19	11	51	23	26	18	33	16	30	146	6	4	23	33	2	1	16
1	»	*2*	*1*	*4*	*2*	*10*	*1*	*2*	*2*	*7*	*1*	*7*	*20*	»	*2*	*2*	*4*	*1*	*1*	*3]*
18	32	4	12	72	66	204	37	95	79	132	76	151	570	33	34	77	144	5	1	35
17	35	11	12	42	32	149	69	85	53	97	59	104	467	24	23	58	105	1	»	79
»	1	1	»	2	4	8	2	6	4	8	7	9	36	1	1	3	5	»	»	1
3	3	»	1	11	8	26	1	»	3	6	3	12	25	1	4	6	11	5	»	»
3	4	3	6	8	20	44	19	23	26	20	15	23	126	9	10	15	34	»	1	26
3	2	»	1	5	1	12	»	9	1	11	1	13	35	4	3	14	21	»	»	»
6	16	4	11	17	14	68	37	33	28	30	29	36	193	12	12	18	42	1	1	18
11	15	1	5	17	14	63	31	28	15	54	25	29	182	16	10	17	43	2	»	30
23	44	9	10	45	34	165	67	80	61	130	72	109	519	32	23	42	97	»	»	31
1	1	»	1	1	2	6	3	1	1	14	3	4	26	2	1	7	10	1	»	6
4	6	»	»	17	9	36	13	23	13	14	18	22	103	4	7	12	23	»	»	6
2	3	»	»	4	4	13	5	5	3	7	3	10	33	3	1	6	10	1	»	7
3	6	3	1	21	6	40	13	27	18	37	11	23	129	11	6	15	32	1	»	15
4	17	6	9	21	26	83	30	33	34	33	26	46	202	10	12	32	54	2	1	45
1	1	»	»	10	5	17	12	7	10	14	8	16	67	3	2	3	8	1	»	15
4	8	3	1	9	4	29	9	5	9	15	11	12	61	2	3	4	9	1	5	2
3	10	3	3	8	10	37	8	11	9	9	11	17	65	5	7	9	21	5	32	13
4	12	1	2	17	27	63	10	42	85	46	32	45	260	12	13	27	52	»	1	27
»	1	»	»	»	3	4	1	2	1	»	2	4	10	1	2	3	6	»	»	»
10	23	5	5	15	17	75	31	39	22	51	33	44	220	11	20	16	47	»	»	6
6	19	1	3	26	23	78	28	30	30	41	27	66	222	9	18	28	55	9	2	12
152	306	65	101	512	420	1556	507	739	622	1067	602	1047	4584	260	267	571	1098	47	47	436

Tab. 3. Oversigt over Dødsfaldenes Fordeling efter Alder, Køn og Maaneder i Aaret 1916.

	I 1ste Aar								I 2det Aar		I 3die Aar		I 4de Aar		I 5te Aar		5—10 Aar		10—15 Aar		15—20 Aar		20—25 Aar		25—35 Aar		35—45 Aar		45—55 Aar		55—65 Aar		65—75 Aar		75—85 Aar		85 Aar og derover		Af ubekendt Alder		Tilsammen af alle Aldere		Ialt
	i 1ste Maaned		i 2.—3. Maaned		i 4.—12. Maaned		Ialt i 1ste Aar																																			
	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	Begge Køn
Januar .	29	15	7	8	41	23	77	46	11	12	6	3	2	1	1	1	7	7	2	2	5	3	5	8	15	21	29	17	37	30	43	38	68	59	22	48	4	18	»	»	334	314	648
Februar	25	16	5	7	45	23	75	46	21	14	5	4	2	2	2	1	6	3	3	4	4	5	10	4	28	22	27	19	34	20	39	31	42	58	23	59	5	19	»	»	326	311	637
Marts ..	23	17	10	14	56	37	89	68	24	21	8	5	3	3	2	3	12	11	6	2	2	11	16	11	25	19	53	24	41	31	72	58	70	64	43	89	7	28	»	»	473	448	921
April ...	22	17	27	16	92	64	141	97	39	33	9	10	8	4	3	3	4	5	7	4	6	9	12	8	23	19	49	20	48	38	48	38	51	85	40	97	16	38	»	»	504	508	1012
Maj	28	14	12	11	26	41	66	66	21	20	14	5	»	2	4	2	7	7	4	5	13	8	20	13	26	20	38	24	39	28	47	49	55	60	49	60	6	19	»	»	409	388	797
Juni....	12	14	10	6	21	18	43	38	9	7	6	8	1	1	5	1	6	5	»	4	6	14	13	10	25	20	31	23	43	30	35	37	50	42	32	49	14	21	»	»	319	310	629
Juli	23	9	10	4	14	14	47	27	8	6	2	4	3	2	»	1	3	2	6	5	12	9	7	14	13	23	34	27	36	25	40	53	45	42	30	51	4	16	»	»	290	307	597
August .	22	16	10	3	19	17	51	36	8	6	4	2	2	2	3	»	3	2	2	3	6	7	9	2	25	14	24	15	27	22	32	19	24	46	17	27	2	14	»	»	239	217	456
Septbr. .	19	5	5	6	16	13	40	24	1	5	»	1	»	»	»	»	7	3	3	4	6	2	3	6	17	15	30	12	39	29	34	33	30	31	17	37	3	16	»	»	230	218	448
Oktober	18	14	10	10	18	8	46	32	4	4	2	2	»	4	2	1	2	»	5	5	5	11	4	6	25	12	24	17	22	22	54	33	53	45	22	48	3	12	»	»	273	254	527
Novbr...	12	18	7	1	15	8	34	27	6	2	2	2	»	»	»	»	5	3	1	2	4	5	9	9	24	19	28	25	28	18	40	42	35	41	24	45	10	16	»	»	250	256	506
Decbr...	16	16	13	9	14	9	43	34	4	1	3	4	»	3	1	4	3	6	4	3	6	8	9	14	15	10	27	19	41	31	49	42	51	53	32	57	5	8	»	»	293	297	590
Tils.	249	171	126	95	377	275	752	541	156	131	61	50	21	24	23	17	65	54	43	43	75	92	117	105	261	214	394	242	435	324	533	473	574	626	351	667	79	225	»	»	3940	3828	7768
	420		221		652		1293		287		111		45		40		119		86		167		222		475		636		759		1006		1200		1018		304		»		7768		
Af 1000 Døde vare	32.1	22.0	16.2	12.2	48.5	35.4	96.8	69.6	20.1	16.8	7.8	6.4	2.7	3.1	2.9	2.2	8.3	6.9	5.5	5.5	9.6	11.8	15.1	13.3	33.6	27.5	50.7	31.2	56.0	41.7	68.6	60.9	73.9	80.6	45.2	85.8	10.2	28.9	»	»	507.2	492.8	1000
	54.1		28.4		83.9		166.4		36.9		14.2		5.8		5.1		15.2		11.1		21.5		28.5		61.2		81.9		97.7		129.5		154.5		131.0		39.1		»		1000		

Tab. 4. Oversigt over Fødsler og Dødsfald i Aaret 1916.

København. Ville de Copenhague.	Dødfødte Morts-nés		Dødsfald —Décès								Levendefødte — Nés-vivants				Ægteskaber Mariages	Fødsels-kvotient pr. 1000 Natalité p. M.
	Ægte Légitimes	Uægte Illégitimes	Ialt Total	Af 1000 Indb. døde Mortalité sur 1000 habitants	Dødsfald efter Alderen Décès par âge						Ialt Total	Køn — Sexe		Uægte Illégitimes		
					0—1	1—5	5—15	15—65	65 og derover	Af ubekendt Alder		M.	F.		Ægte Légitimes	
Hele Byen. Total	214	110	7768	15.2	1293	483	205	3265	2522	»						4829 / 23.6
1. Gamle Bys ældre Del	1	2	152	14.6	16	8	2	64	62	»						
2. Gamle Bys yngre Del	19	»	306	17.9	29	8	8	141	120	»						
3. Gammelholm	»	»	65	10.8	5	2	1	34	23	»						
4. St. Annæ Øster Kvarter	1	»	101	11.7	8	1	1	54	37	»						
5. St. Annæ Vester Kvarter	4	3	512	19.7	82	54	9	213	154	»						
6. Kristianshavn	5	2	420	12.4	99	39	15	165	102	»						
Indre By. — Ville centrale	30	7	1556	15.2	239	112	36	671	498	»						
7. Voldkvarter	5	5	507	11.7	37	12	5	223	230	»						
8. Østerbro	28	»	739	10.7	115	44	21	307	252	»						
9. Blegdam	60	70	622	17.7	149	32	17	223	201	»						
10. Ydre Nørrebro	18	8	1067	18.9	163	59	19	344	482	»						
11. Blaagaard	11	6	602	16.4	127	34	10	226	205	»						
12. Vesterbro	17	6	1047	13.5	183	89	31	454	290	»						
Ydre By. — Ville extérieure	139	95	4584	14.4	774	270	103	1777	1660	»						
13. Valby	7	2	260	12.7	46	19	21	104	70	»						
14. Brønshøj	9	1	267	12.0	60	25	10	101	71	»						
15. Sundby	29	5	571	12.4	127	44	13	261	126	»						
Forstæder. — Faubourgs	45	8	1098	12.4	233	88	44	466	267	»						
Uden Bolig	»	»	47	»	1	»	»	44	2	»						
Havn og Red	»	»	47	»	1	»	6	39	1	»						
Udenbys	»	»	436	»	45	13	16	268	94	»						
											8733	3339	6274	5798	12072	

Tab. 5. Oversigt over de epidemiske Sygdomstilfælde, anmeldte af Læger i Aaret 1916, fordelte efter Alder, Køn, Maaneder og Lokaliteter.

Cas de maladies épidémiques signalés par les médecins (déclaration obligatoire).

	Gamle Bys ældre Del ca. 10,400 Indb.	Gamle Bys yngre Del ca. 17,100 Indb.	Gammelholm ca. 6,000 Indb.	St. Annæ Øster Kvarter ca. 8,600 Indb.	St. Annæ Vester Kvarter ca. 26,000 Indb.	Kristianshavn ca. 34,000 Indb.	Indre By. Ville centrale ca. 102,100 Indb.	Voldkvarteret ca. 43,300 Indb.	Østerbro ca. 69,000 Indb.	Blegdam ca. 35,200 Indb.	Ydre Nørrebro ca. 56,500 Indb.	Blaagaard ca. 36,700 Indb.	Vesterbro ca. 77,400 Indb.	Ydre By. Ville extérieure ca. 318,100 Indb.	Valby ca. 20,500 Indb.	Brønshøj ca. 22,300 Indb.	Sundby ca. 46,000 Indb.	Faubourgs ca. 88,800 Indb.	Havnen og Reden ca. 2,000 Indb.
Morbi epidemici.																			
1. Febris typhoidea	»	1	1	1	5	5	13	6	12	10	4	1	14	47	4	»	11	15	6
2. Meningit. cerebrospin. epid.	2	3	2	1	4	5	17	3	4	3	11	3	10	34	3	4	4	11	1
3. Diphtheria (incl. Croup.)	16	30	10	24	78	64	222	70	159	110	163	60	177	739	58	44	141	243	5
4. Scarlatina	24	33	6	21	59	111	254	83	127	115	183	93	250	851	70	54	150	274	15
5. Morbilli	52	142	39	57	276	449	1015	191	640	251	576	276	751	2685	396	154	732	1282	24
6. Tussis convulsiva	63	93	33	47	218	269	723	232	565	272	597	271	443	2380	368	109	268	745	»
7. Angina parotidea	27	39	12	32	124	76	310	165	250	66	438	84	156	1159	40	33	123	196	86
8. Erysipelas	11	22	5	3	36	24	101	37	52	31	58	27	70	275	13	28	42	83	9
9. Febris puerperalis	»	»	1	»	»	2	3	2	4	1	2	»	7	16	1	1	2	4	»
10. Tetanus & Trismus neonat.	»	»	»	»	»	1	1	»	1	2	1	1	»	5	»	1	»	1	»
11. Pemphigus neonat.	»	»	»	»	1	1	2	2	1	»	»	2	1	6	»	»	»	»	»
12. Febris intermittens	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	»	»	1	1
13. Febris rheumatica	14	27	5	9	60	51	166	49	75	71	80	68	108	451	29	35	56	120	6
14. Pneumonia crouposa	21	44	10	16	101	63	255	89	110	115	102	75	179	670	66	54	130	250	7
15. Tuberculosis pulm. & laryng.	31	58	7	17	59	59	231	78	116	88	141	99	181	703	36	38	100	174	19
16. Tracheo-Bronchitis	234	313	83	136	301	722	1789	730	1143	519	1039	715	1423	5569	454	77	897	1428	14
17. Bronchopneum. & Bronchitis capill.	54	94	36	61	254	130	629	164	408	227	338	260	437	1834	86	97	184	367	17
18. Influenza	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
19. Angina tonsillaris	185	304	92	199	524	579	1883	817	1424	595	1480	558	1280	6154	363	249	922	1534	254
20. Cholerine & Catarrh. int. acut.	96	122	40	74	162	274	768	353	523	265	389	288	647	2465	139	54	351	544	4
21. Varicellæ	7	16	3	9	9	20	64	37	46	42	39	15	71	250	15	8	4	27	»
22. Rubeolæ	7	11	1	5	26	9	59	20	35	25	34	8	17	139	10	8	8	26	1
23. Poliomyel. ant. acut.	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	1	1	»	»	1	1	»
Sum	844	1352	386	712	2297	2914	8505	3128	5695	2808	5675	2905	6223	26434	2152	1048	4126	7326	469
Alii morbi																			
24. Gonorrhoea																			
25. Ulcus venereum																			
26. Syphilis acquisita (e coit. imp.)																			
27. Syphilis (acquisit.) insons																			
28. Syphilis congenita																			
29. Scabies																			
30. Delirium tremens																			

København.
Ville de Copenhague.
ca. 511,000 **Indbyggere.**

Deraf behandlede paa Hospital			Fra 0—1 Aar	Fra 1—5 Aar	Fra 5—15 Aar	Fra 15—65 Aar		65 Aar og derover		Ialt. Total	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	
Paa civile Hospitaler	Paa Garnisonshosp.	Tilsammen				Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder														
65	4	69	»	4	16	38	22	1	»	81	8	1	5	6	8	7	3	8	9	12	9	5	1
51	12	63	7	7	12	24	12	»	1	63	1	1	8	12	17	7	7	3	4	1	»	2	2
1039	47	1086	22	340	576	111	157	1	2	1209	154	127	104	106	75	62	60	56	85	117	147	116	3
1167	61	1228	14	344	788	134	113	1	»	1394	92	110	117	124	116	100	76	90	121	157	164	127	4
409	72	481	253	2334	2212	127	79	»	1	5006	645	816	818	585	699	576	365	123	66	99	98	116	5
120	2	122	683	2063	997	42	60	»	3	3848	742	764	637	571	303	227	155	150	125	73	37	64	6
701	585	1286	10	127	732	706	173	2	1	1751	140	287	342	283	187	69	61	63	59	48	106	106	7
543	32	575	2	14	26	169	206	25	26	468	39	33	43	49	49	32	35	29	42	39	37	41	8
14	»	14	»	»	»	»	23	»	»	23	2	4	2	2	2	2	1	»	1	1	5	1	9
5	»	5	5	1	»	1	»	»	»	7	1	1	»	»	»	»	»	2	1	1	1	»	10
3	»	3	8	»	»	»	»	»	»	8	»	1	1	1	1	»	»	»	»	1	1	2	11
1	»	1	»	»	»	2	1	»	»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	1	»	1	1	12
409	48	457	1	14	116	321	272	11	8	743	74	61	57	67	70	64	45	57	51	59	59	79	13
719	71	490	25	85	152	564	245	55	56	1182	84	106	168	200	117	91	75	41	62	73	75	90	14
751	61	812	1	12	57	555	466	18	18	1127	105	99	117	94	106	73	68	91	84	80	106	104	15
177	37	514	561	1443	1404	1856	2345	378	813	8800	888	982	1574	1471	747	444	229	166	403	546	597	753	16
686	120	806	563	713	356	472	391	127	225	2847	199	241	431	634	326	161	100	68	112	156	197	222	17
692	564	1256	66	499	1087	3452	3749	153	382	9388	391	944	3872	1861	575	244	73	50	68	173	321	816	18
1552	1376	2928	85	1230	2961	3076	2425	13	35	9825	1096	1031	1186	832	753	566	427	539	772	874	936	813	19
274	10	284	924	803	363	643	831	74	143	3781	260	179	171	180	246	204	273	678	618	379	348	245	20
17	1	18	12	123	192	9	5	»	»	341	90	43	43	29	15	11	9	3	4	18	45	31	21
43	38	81	2	32	124	49	18	»	»	225	1	5	17	35	59	54	19	7	»	3	13	12	22
2	»	2	1	»	»	»	1	»	»	2	»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	»	23
9449	3141	12590	3245	10188	12171	12351	11594	859	1714	52122	5012	5836	9713	7144	4471	2994	2081	2224	2688	2910	3303	3746	
1561	1023	2584	7	30	34	5901	1359	9	2	7342	645	558	611	541	556	498	573	801	668	649	743	499	24
182	53	235	»	»	»	776	86	1	»	863	73	72	72	83	63	46	82	77	59	78	79	79	25
849	282	1131	»	»	2	1564	765	4	1	2336	202	178	210	182	201	158	165	208	215	218	223	176	26
51	13	64	»	7	8	18	17	1	»	51	6	7	2	1	10	3	1	2	3	6	5	5	27
30	1	31	72	13	12	7	7	»	»	111	5	12	7	15	7	9	3	9	12	8	15	9	28
699	446	1145	34	186	458	2225	1746	2	»	4651	488	320	354	302	355	272	293	326	214	525	659	543	29
322	9	331	»	»	»	412	24	1	1	438	34	29	35	34	30	48	49	46	18	42	34	39	30
3694	1827	5521	3358	10424	12685	22254	15598	877	1718	67914	6465	7012	11004	8302	5693	4028	3247	3693	3877	4436	5061	5096	

Tab. 6. Oversigt over Befolknings-, Beboelses- og Dødelighedsforhold i ethvert af Stadens hygiejniske Kvarterer i Aaret 1916.

København. Ville de Copenhague.	Befolkning. Population.									Af 1000 Individer døde i 1916		Areal i ha.
	Beregnet 1. Juli 1916	Af 1000 fandtes i	Af 1000 vare — 1. Febr. 1911 — 0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Aar	65 og derover	Af 1000 boede i 1 og 2 Værelsers Lejligheder 1. Februar 1906	1. Februar 1911	af epidemiske Sygdomme	af alle Dødsaarsager tilsammen	
Hele Byen. Total	511000	1000	21	80	177	662	60	439	416	3.2	15.2*)	6933
Quartiers Kvarter I. Gamle Bys ældre Del	10400	20	10	46	125	**722**	**97**	281	295	2.5	14.6	28
— II. Gamle Bys yngre Del	17100	33	14	43	118	**723**	**102**	323	287	2.7	17.9	88
— III. Gammelholm	6000	12	7	42	111	**756**	**84**	117	103	1.7	10.8	17
— IV. St. Annæ Øster	8600	17	11	35	116	**767**	**71**	173	149	2.1	11.7	44
— V. St. Annæ Vester	26000	51	16	65	154	**695**	**70**	498	475	5.6	19.7	66
— VI. Kristianshavn	34000	67	22	76	**161**	**688**	53	591	548	2.7	12.4	419
Indre By. — Ville centrale	102100	200	16	57	139	**712**	**76**	388	379	3.3	15.2	662
Quartiers Kvarter VII. Voldkvarteret	43300	85	12	43	115	**749**	**81**	248	230	1.9	11.7	337
— VIII. Østerbro	69000	135	**23**	**87**	**188**	656	46	408	385	2.3	10.7	502
— IX. Blegdam	35200	69	**21**	74	168	659	**78**	493	481	3.3	17.7	138
— X. Ydre Nørrebro	56500	111	**25**	**99**	**204**	613	**59**	578	546	5.1	18.9	342
— XI. Blaagaard	36700	72	**22**	77	168	658	**75**	538	527	3.5	16.4	83
— XII. Vesterbro	77400	151	**24**	**86**	**184**	657	49	499	463	3.3	13.5	281
Ydre By. — Ville extérieure	318100	622	**22**	**80**	175	662	61	390	439	3.2	14.4	1682
Quarts. Kvarter XIII. Valby	20500	40	**26**	**98**	**243**	594	39	271	244	2.7	12.7	1155
— XIV. Brønshøj	22300	44	**27**	**116**	**249**	570	38	361	323	1.5	12.0	2034
— XV. Sundby	46000	90	**26**	**107**	**233**	599	35	474	428	3.5	12.4	1400
Forstæder. — Faubourgs	88800	174	**26**	**108**	**239**	590	37	405	364	3.0	12.4	4589
Havnen. — Le port	2000	4								Maladies épidémiques	Toutes les causes de décès	Superficie 1 ha. = 1.8128 Tdr. Land
*) I hele Byens Dødelighed ere indbefattede de udenbys hjemmehørende, der ere døde paa Byens Hospitaler. (Y compris les personnes domiciliées hors Copenhague).	Calculée le 1. Juillet 1916	Proportion pour 1000	Proportion pour 1000 par âge — recensée 1. Fevr. 1911 —					Pour 1000 habitants logés en 1 ou 2 immeubles le 1. Fevr. 1906	le 1. Fevr. 1911	Mortalité de l'an 1916 sur 1000 habitants		

Kvarter I.: St. Peders, Bispegaardens, Universitetets og Synagogens Roder samt Frimands Kvarter.

Kvarter II.: Nikolaj, Gammelstrands, Slotsholms, Raadhusets, Kalvebodernes, Pilestrædes, Hovedvagtens, Trinitatis og Reformert Kirkes Roder samt Snarens Kvarter.

Kvarter III.: Gammelholms Roder.

Kvarter IV.: Nyhavns, Marmorkirkens, Amalienborgs og Fr. Hospitals Roder.

Kvarter V.: Gothersgades, Frimurerlogens, Kongens Haves, Garnisons Hospitals og Nyboders Roder.

Kvarter VI.: Kristians Kirkes, Frelsers Kirkes, Amagerbros, Skydeskolens og Nyholms Roder.

Kvarter VII.: Tivolis Rode, Reventlovsgades, Vandværkets, Ørstedsparkens, Gyldenløves, Peblingesøens, Frederiksborggades, Søtorvets, Kommunehospitalets, Rørholms, Sølvgades, Børnehospitalets, Øster Farimagsgades, Classens og Kastellets Roder.

Kvarter VIII.: Østerbros, Kalkbrænderiets, Øresunds, Rosenvængets, Aggersborgs, Strandboulevardens, Bogensegades, St. Jakobs, Viborggades, Bryggervangens, Niels Finsens, Kildevælds og Strandvejens Roder samt Frihavnskvarteret.

Kvarter IX.: Ravnsborgs, St. Hans og Blegdams Roder.

Kvarter X.: Havremarkens, Lersøens, St. Stefans, Balders, Raadmands, Ægirs og Fælled Roder.

Kvarter XI.: Aaboulev., Blaagaards, Helligkorskirkens og Kirkegaards Roder.

Kvarter XII.: Gl. Kongevejs, Gasværkets, Skydebanens, Absalons, Istedgades, Sorte Hests, Enghavevejs, Kaalundsgades, Sankelmarks, St. Matthæus, Sønderboulevards, Vesterfælleds og Kvægtorvets Roder.

Kvarter XIII.: Jesuskirkens og Søndermarkens Roder, Damhussøen, Vigerslev, Kongens Enghave.

Kvarter XIV.: Brønshøj, Emdrup, Husum, Utterslev og Vanløse.

Kvarter XV.: Sundbyvesters, Eksercerpladsens, Saltholmens, Lyongades, Hessensgades og Sundbyøster Roder samt Overdrevet.